

Kaikkien maiden proletaarit, liittykää yhteen!

LENIN

TEOKSET

45

VENÄJÄNKIELINEN LAITOS
JULKAISTU
NEUVOSTOLIITON KOMMUNISTISEN
PUOLUEEN KESKUSKOMITEAN
PÄÄTÖKSEN PERUSTEELLA

ИНСТИТУТ МАРКСИЗМА-ЛЕНИНИЗМА
при ЦК КПСС

В. И. ЛЕНИН

СОЧИНЕНИЯ

Издание четвертое

ИЗДАТЕЛЬСТВО ПОЛИТИЧЕСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ
МОСКВА

NKP:n KK:n MARXISMIN-LENINISMIN
INSTITUUTTI

V. I. LENIN

TEOKSET

*Suomennos neljännestä
venäjänkielisestä painoksesta*

KUSTANNUSLIIKE EDISTYS
MOSKOVA · 1970

V. I. LENIN

45
OSA

Marraskuu 1920—maaliskuu 1923

ESIPUHE

Teosten neljäskymmenes viides osa sisältää kirjeitä, kirjelappuja, sähköitä ja puhelinsanomiamia, jotka on kirjoitettu vuoden 1920 marraskuun ja vuoden 1923 maaliskuun välisenä aikana. Ne liittyvät tämän laitoksen 31., 32., 33., 35. ja 36. osassa julkaistuihin Leninin tuotteisiin ja täydentävät niitä huomattavasti.

Asiakirjat koskevat neuvostovaltion elämän uutta, ulkomaiden aseellisen interventtion ja sisäisen vastavallankumouksen murskaamisen jälkeen alkanutta historiallista vaihetta — rauhanomaisen sosialistisen rakennustyön aikaa.

Sosialismia rakennettiin taloudellisen rappion, elintarvike- ja polttoainepulan vallitessa. Kansainvälinen tilanne oli mutkallinen. Imperialistit koettivat kaikin keinoin vaikeuttaa neuvostokansan ponnistuksia rappiotilan poistamiseksi ja yhteyksien solmimista muihin maihin. Suurien sisäisten ja ulkoisten poliittisten pulmien vaikeuttamissa oloissa Lenin teki valtavaa työtä kommunistisen puolueen ja neuvostovaltion, sosialistisen rakennustyön ja ulkopolitiikan johtamisen alalla, viitoitti »sotakommunismista» uuteen talouspolitiikkaan siirtymisen tiet, ohjasi puolueen hahmottelman uuden talouspolitiikan toteuttamista.

Useat kirjeet sisältävät tärkeitä johtoajatuksia uuden talouspolitiikan olemuksesta ja merkityksestä. Lenin tähdensi, että uutta talouspolitiikkaa on tarkasteltava kiinteässä yhteydessä sosialistisen rakennustyön yleisiin tehtäviin ja näköaloihin, Venäjän sähköistämissuunnitelmaan, jonka tarkoituksena on uuden yhteiskunnan taloudellisen perustan luominen: »Uusi talouspolitiikka *ei muuta* valtion yhtenäistä taloussuunnitelmaa *eikä ylitä* sen puitteita, vaan muuttaa sen toteuttamis *t a p a a* » (35. osa, s. 486).

Uuden talouspolitiikan päätehtävänä oli taata työväenluokan ja talonpoikaiston luja liitto, joka on proletariaatin diktatuurin, neuvostovallan perustan, korkein periaate. Sosialismin menestyksellinen rakentaminen ei olisi ollut mahdollista, jollei siihen olisi saatu mukaan koko työtätekevää talonpoikaistoa. Kehitellessään uutta talouspolitiikkaa Lenin hahmotteli kaupungin ja maaseudun liittoyhteyden konkreettiset muodot, kansantalouden kaikkien alojen kuntoon palauttamisen ja sosialistisen yhteiskunnan perustan rakentamisen tiet.

Tämän vaikean tehtävän ratkaisuun Lenin tuli erittelemällä kaikin puolin maan poliittista ja taloudellista tilaa, tutkimalla syvällisesti talonpoikaistaloutta. Tässä osassa kuvastuvat Leninin keskustelut talonpoikien I. A. Tshekunovin ja A. R. Shaposhnikovin kanssa, näkyy Leninin huolenpito maatalouden parantamisesta. Niinpä I. A. Teodorovitshille osoitetussa kirjeessään Lenin pitää kuivuuden vastustamista suurena, valtakunnallisena asiana (ks. tätä osaa, s. 89). Hänen aloitteestaan TPN teki päätöksen, jossa kuivuuden vastustaminen katsottiin »maan maatalouselämälle elintärkeäksi asiaksi ja tähän suuntaan tähtäävät toimenpiteet merkitykseltään taistelutehtäviksi».

Osaan sisällytetyt asiakirjat valaisevat Leninin, puolueen ja hallituksen toimintaa teollisuuden ja kulkulaitoksen jälleerakentamisen, Donbassin normaalin työn turvaamisen, metalliteollisuuden kehittämisen y.m. alalla. Ne osoittavat myös, kuinka Lenin huolehti Venäjän sähköistämissuunnitelman toteuttamisesta ja työskenteli välittömästi Kashiran, Volhovin y.m. voimalaitosten rakentamista koskevien kysymysten parissa. Monissa sähköissä ja kirjelapuissa Lenin antoi ohjeita neuvostomaan sähköistyksen esikoisten varustamisesta välttämättömillä tarveaineilla, kalustolla ja elintarvikkeilla.

Uuden talouspolitiikan ensimmäisen vuoden vaikeimpia tehtäviä oli normaalien taloudellisten yhteyksien, teollisuuden ja maatalouden välisen tavaravaihdon aikaansaaminen. Osaan sisällytetyistä asiakirjoista näkyy Leninin osuus kotimaan- ja ulkomaankaupan kehittämisessä sekä vakaan finanssi- ja rahajärjestelmän luomisessa sen pohjalta. »Sen käytännöllinen järjestäminen on pääasia, se on tärkeintä, olennaisinta», kirjoitti hän. Se on ainoa tie uuden talouspolitiikan muuttamiseen »socialismin perustaksi, jo-

ta ei horjuta talonpoikaisvaltaisessa maassa mikään mahti maailmassa» (ss. 402, 435).

Lenin antoi konkreettisia ohjeita kaupan kehittämistä, vaati tietoja liikevaihdon kasvusta, varsinkin maaseudulla, iloitsi osuustoiminnan saavutuksista. Hän kiinnitti paljon huomiota finanssipolitiikan kysymyksiin, valtiossa olevan tavaramäärän säännölliseen luettelointiin, piti silmällä kultavarannon tilaa ja vaati sen säästeliästä käyttöä.

Vuonna 1921 maata kohdanneen kadon vuoksi miljoonat ihmiset kärsivät nälkää, etenkin Volgan varrella. Kamppailu nälänhätää vastaan oli neuvostovaltion kiireellisimpiä tehtäviä. Monet tässä osassa julkaistut asiakirjat kuvastavat puolueen ja hallituksen tärkeitä toimenpiteitä, joilla pyrittiin järjestämään sisäisten elintarvikevarojen kokoaminen ja oikea jakelu, muodostamaan tavaravaranto viljaan vaihtamista varten, parantamaan elintarvikkeiden tuontia viljasta kuvernementeista ja ostamaan elintarvikkeita ulkomailta.

Neuvostohallitus torjui hyvin päättävästi maailman imperialismiin yritykset käyttää nälänhätää hyväkseen Neuvostotasavaltaan kohdistetussa poliittisessa painostuksessa. Kirjeistä näkyy, kuinka Lenin paljasti imperialistien manööverejä. »Tässä on käynnissä hyvin monimutkainen peli. Amerikan, Hooverin ja Kansainliiton Neuvoston kataluus on pohjatonta», kirjoitti Lenin Poliittisen Toimikunnan jäsenille osoittamassaan kirjeessä (s. 204).

Lenin kiinnitti erityisesti huomiota kapitalististen maiden työväestön joukoissa alkaneeseen liikkeeseen Venäjän nälänhätää kärsivien auttamiseksi.

Runsas asiakirja-aineisto koskee kärkevän polttoainepulan voittamista. Lenin johti TPN:n polttoainevaliokuntaa, joka suoritti kiireellisiä toimenpiteitä hiilen- ja öljyntuotannon, hydraulisen turpeennoston ja polttopuiden hankinnan lisäämiseksi.

Uuteen talouspolitiikkaan siirtyminen vaati kansantalouden hallinnon uudelleenjärjestelyä, demokraattisen sentralismin tiukkaa toteuttamista käytännössä. Oli parannettava suunnittelua, kehitettävä paikallista aloitteellisuutta, laajennettava tuotantolaitosten oikeuksia, juurrutettava aineellista kannustusta, taloudellista itsekannattavuutta, saatava tuotantolaitokset kannattaviksi. Kaikilla näillä kysymyksillä on tärkeä sija Leninin kirjeissä.

Tässä osassa julkaistut asiakirjat osoittavat, että Lenin kiinnitti erittäin vakavaa huomiota puolue-, neuvosto- ja talouselinten toiminnan järjestämiseen, niiden työtöyliin, valtiokoneiston parantamiseen, supistamiseen ja huojistamiseen, sen toiminnan järjestämiseen tieteelliselle pohjalle. Lenin vaati, että oli järjestettävä taistelu virkavaltaisuutta ja virastokankeutta vastaan ja käytävä sitä »asiallisesti, sotataidon kaikkien sääntöjen mukaan». Lenin kehotti antamaan tahallisille byrokraateille ankaran hallinnollisen rangaistuksen, pidättämään heidät virantoimituksesta ja haastamaan oikeuteen. Hän korosti monta kertaa, että kaikki riippuu ihmisistä, käytännöllisen kokemuksen tarkastuksesta eikä virastoista.

Lenin vaati johtotyön kollektiivisuusperiaatteen tiukkaa toteuttamista, puolue- ja valtiokurin noudattamista sekä samalla henkilökohtaista vastuuta annetusta tehtävästä. Lenin ei milloinkaan ratkaissut yksin kysymyksiä, jotka kuuluu käsitellä yhteisesti, hän neuvotteli kaikista enemmän tai vähemmän tärkeistä kysymyksistä puolueen KK:n jäsenten, kansankomissaarien ja muiden johtavien työntekijäin kanssa.

Neuvosto- ja talouskoneiston uudelleenjärjestelyn ohjelman Lenin hahmotteli »TPN:n (Työ- ja Puolustusneuvoston) evästyksessä paikallisille neuvostovirastoille». Osassa julkaisetaan asiakirjoja, jotka osoittavat, kuinka huolellisesti Lenin valmisti »TPN:n evästystä» asettaen sen luonnoksen laajan käsittelyn alaiseksi.

Lenin kiinnitti erikoisen paljon huomiota työntekijäin oikeaan valintaan ja sijoitteluun. Sitä kuvaa havainnollisesti 24. joulukuuta 1921 päivätty Leninin kirje J. M. Jaroslavskille maatalouden kansankomissaarin toimeen ehdotetusta henkilöstä. Lenin pyysi kokoamaan tätä toveria koskevia lausuntoja seuraavista kysymyksistä: »Ikä? Kokemus? Talonpoikien kunnioitus? Talouden tuntemus? Lujuus? Älykyys? Uskollisuus neuvostovaltaa kohtaan?» (s. 375). Lenin piti arvossa tarmokkaita, taitavia, aloitekykyisiä työntekijöitä. Hän paheksui jyrkästi »hallinnollista määräilyä», komentelumenetelmiä, töykeää suhtautumista tovereihin, alaisiin, taisteli kaavamaisuutta, virastokankeutta, huolimattomuutta, ajattelemattomuutta ja hätiköintiä vastaan.

Maan sosialistisen uudistamisen ohjelmaa toteuttaessaan kommunistinen puolue kävi ankaraa taistelua kaikenlaisia

oppositioaineksia vastaan, jotka yrittivät rikkoa puolueen rivien yhtenäisyyttä. Lenin esiintyi kaikkia niitä vastaan, jotka koettivat vääristellä puolueen viitoittamaa tietä tai asettaa sen oikeellisuuden epäilyksenalaiseksi. Hän piti välttämättömänä antaa päättävä vastaisku porvarillisille ideologeille, oikeistososialisteille ja menshevikeille, jotka vääristelivät VKP(b):n uutta talouspolitiikkaa, sekä »vasemmisto»-opportunisteille, jotka ymmärsivät väärin uuden talouspolitiikan, m.m. »valtiokapitalismin» paikan työväenluokan diktatuurin oloissa. Lenin tähdensi, että »valtiossa, jossa valta on proletariaatilla, valtiokapitalismia voi olla vain ajan, ulottuvuusalueen, sovellutusehtojen ja siihen kohdistuvan valvonnan y.m.s. rajoittamassa mitassa» (s. 401).

Tässä osassa on tärkeä sija kulttuurin, tieteen ja tekniikan kehitystä koskevalla aineistolla. Näitä kysymyksiä Lenin tarkasteli kiinteässä yhteydessä maan taloudellisen rakennustyön tehtäviin. Hän kiinnitti huomiota siihen, että keksimistyö oli koordinoitava koko maan mitassa, ja kehotti saamaan aikaan järjestyksen esitettyjen keksintöjen käsittelyssä ja luetteloinnissa. Erittäin mielenkiintoinen on kirje »KKTN:n tieteellis-teknisen osaston keksintöosastolle», jossa Lenin asetti mainitulle laitokselle useita konkreettisia tehtäviä työn järjestelyn alalla (ss. 4—5). Asiakirjat osoittavat, että Lenin kannatti tarmokkaasti jokaista tieteellistä keksintöä ja teknistä parannusta, joiden soveltamista hän piti työn tuottavuuden kasvun tärkeänä tekijänä. Hän piti erittäin tärkeänä, että järjestetään ulkomaisen tieteen ja tekniikan saavutuksia koskevien pätevien tietojen saanti sekä kaiken sen hyväksikäyttö maassamme, mikä ulkomaiden teknisessä kokemuksessa oli parasta.

Osa tässä julkaistuista kirjeistä ja kirjelapuista koskee Valistusasiain kansankomissariaatin työn parantamista, koulujen ja korkeimpien oppilaitosten toimintaa, lukutaidottomuuden poistamista ja muita kulttuurityön ongelmia (taiteellisten arvoesineiden suojeluun, nykyvenäjän sanakirjan ja opetuskartaston julkaisemiseen liittyviä kysymyksiä). Lenin kannatti realistista taidesuuntaa, varoitti luovan työn tekijöitä viehättymästä futurismiin. Eräässä kirjeessään M. N. Pokrovskille Lenin kirjoitti: »Pyydän taas Teitä auttamaan futurismin y.m. vastustamisessa... Eikö voitaisi löytää varmoja *a n t i* futuristeja?» (s. 94).

Uuden talouspolitiikan kaudella, kun kapitalistiset ainek-

set alkoivat jonkin verran elpyä, oli erikoisen tärkeä merkitys puolueen ideologisella työllä, poliittisella kasvatustyöllä, marxilaisuuden tunnetuksi tekemisellä, päättävällä taistelulla porvarillista ideologiaa vastaan. Hyvin merkityksellisiä ovat Leninin ohjeet yhteiskuntatieteiden kehittämisestä. Hän ehdotti koottavaksi yhteen kaikki marxilaisuuden perustanlaskijain julkaistut teokset sekä valokuvajäljennökset heidän kirjeistään ja muista asiakirjoistaan, mikä muodostikin pohjan Marx-Engels-instituutin perustamiselle. Lenin toimitti kokoelman Marxin ja Engelsin valittuja kirjeitä, teki historiatieteen kannalta tärkeitä periaatteellisia huomautuksia Béla Kunin kirjasesta »Vallankumouksesta vallankumoukseen» (s. 20).

Sosialistisen rakennustyön tehtävien täyttäminen liittyy kiinteästi kansallisuuskysymyksen oikeaan ratkaisuun. Kirjeenvaihdosta näkyy Leninin toiminta kansallisuuspolitiikan käytännöllisen toteuttamisen johtajana. Kansallisten tasavaltojen kommunisteja Lenin neuvoi ottamaan huomioon paikalliset olot ja erikoisuudet, kun toteutettiin uutta talouspolitiikkaa sosialismin rakentamisessa. Tähdentäen valtavaa merkitystä, mikä on kansallisuuskysymyksen oikealla ratkaisemisella Neuvosto-Idässä, Lenin kirjoitti: »Tämä on yleismaailmallinen, ilman mitään liioittelua yleismaailmallinen kysymys. Tässä pitää olla äärimmäisen tarkka. Tämä tulee vaikuttamaan Intiassa, Idässä, tässä ei saa leikitellä, tässä pitää olla tuhannesti varovainen» (s. 251). Useat asiakirjat kuvastavat Leninin huolenpitoa neuvostomaan kaikista kansoista, niiden yhteenliittyneisyydestä, ystävyydestä ja yhteistyöstä, hänen päättävää taisteluaan suurvaltaista shovinismia ja paikallista nationalismia vastaan.

Osaan sisältyvissä asiakirjoissa on huomattava sija neuvostovaltion ulkopoliittisen toiminnan kysymyksillä: Ulkoasiain kansankomissariaatin ja Ulkomaankaupan kansankomissariaatin toiminnalla, Genovan konferenssin valmistelulla, suhteiden solmimisella eri maihin, Neuvostotasavallan ja kapitalististen maiden välisen kaupan laajentamisella, toimilupaneuvotteluilla. Asiakirjat kuvaavat neuvostohallituksen sitkeää pyrkimystä ajaa rauhanomaista ulkopoliitiikkaa pitäen lähtökohtana rauhanomaisen rinnakkainolon periaatteita ja koettaen saada aikaan asialliset keskinäissuhteet kaikkien maiden kanssa. Monet asiakirjat osoittavat, kuinka päättävästi Lenin puolsi ulkomaankaup-

pamonopolia. Lenin varoitti, että on mahdollista ulkomaiden imperialistien uusi aseellinen interventio neuvostovaltiota vastaan. Ottaen huomioon tämän vaaran hän kirjoitti G. V. Tshitsherinille lokakuussa 1921, että »sitä ei estä mikään muu kuin puolustuskunnon tehostaminen» (s. 308).

Lenin omisti paljon huomiota ystävyysuhteiden solmimiselle itämaiden kanssa. Esimerkkinä hyvistä, keskinäiseen kunnioitukseen ja luottamukseen perustuvista valtioiden välisistä suhteista olivat Neuvosto-Venäjän, Afganistanin, Iranin ja Turkin kesken 1921 solmitut rauhan ja ystävyyden sopimukset.

Osa kirjeistä koskettelee kansainvälisen kommunistisen ja työväenliikkeen kysymyksiä. Asiakirjat osoittavat, kuinka johdonmukaisesti ja sitkeästi Lenin taisteli kommunististen puolueiden lujittamisen ja niiden eheyden puolesta, kansainvälisen kommunistisen liikkeen yhtenäisyyden ja proletarisen internationalismin periaatteen toteuttamisen puolesta. Useissa kirjeissä ja kirjelapuissa on tärkeitä johtoahtuksia Kominternin ja Ammattiyhdistysinternationaalien toiminnasta.

Huomattava osa asiakirjoista sisältää elämäkerrallista aineistoa. Monista kirjeistä ja kirjelapuista näkyy Leninin tavaton vaatimattomuus ja hänen liikuttava huolenpitonsa tovereista, puolueen ja valtion työntekijäin elinoloista ja terveydestä, huolenpito kansainvälisen kommunistisen liikkeen toimihenkilöistä.

Neljänteenkymmenenteen viidenteen osaan päättyy V. I. Leninin Teosten 4. laitoksen lisäosien julkaiseminen.

*NKP:n Keskuskomitean
marxism-leninism-instituutti*

MARRASKUU—JOULUKUU 1920

1

S. P. SEREDALLE

6. XI 1920

Tov. Sereda!

Minulle lähettämänne Michelsonin kirjoitukset ovat mielestäni erittäin tärkeitä.¹

On tuiki tarpeellista:

1) Antaa ne heti (tyylillisesti korjailtuina, yhdeksi artikkeliksi yhdistettyinä ja toimitettuina) »*Izvestijaan*» ja »*Pravdaan*».

2) Varustaa *Teidän* jälkisanoilanne: johtopäätökset (*käytännölliset johtopäätökset*).

3) Antaa lyhyt tiivistelmä *ROSTA:lle** levitettäväksi ympäri Venäjää.

4) Teidän tulee sisällyttää kaikki tämä α) 20. XII kokoontuvaa neuvostojen edustajakokousta varten painettavaan selostukseenne, β) suulliseen selostukseenne (ydinajatus ja *käytännölliset johtopäätökset*).

Tämä kaikki pitää valmistaa etukäteen ja panna asiantuntijat *ajoissa* tekemään kaikki selostukseenne vaatimat valmistelutyöt.

Komm. tervehdyksin

Lenin

Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

* Ks. tämän ja muiden lyhenteiden selityksiä kirjan lopusta. *Toim.*

PIENELLE KANSANKOMISSAARIEN NEUVOSTOLLE**Pienelle Neuvostolle:**

Brjuhanov on vastaan.

Tällaisista asioista *ei saa* tehdä päätöstä ilman Brjuhanovin täsmällistä *kirjallista* suostumusta kussakin erillisessä tapauksessa.²

6/XI

Lenin

Kirjoitettu marraskuun 6 pnä 1920

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

**SÄHKE ETELÄRINTAMAN
VALLANKUMOUKSELLISELLE SOTANEUVOSTOLLE**

*Salakielellä
Suoraa linjaa*

Etelärintaman VSN
Jäljennös Trotskille

Sain vastikään tietää Wrangelille esittämästänne antautumiskehotuksesta.³ Minua kummastuttaa kovasti ehtojen ylenpalttinen höllyys. Jos vihollinen hyväksyy ne, on turvallava reaalisesti laivaston valtaus ja jok'ainoan aluksen pidättäminen; ellei vihollinen hyväksy näitä ehtoja, niitä ei saa mielestäni enää toistaa, vaan pitää tehdä säälimättä selvää.

Lenin

Kirjoitettu marraskuun 12 pnä 1920

*Julkaistu ensi kerran 1942
XXXIV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan E. M. Skljanskin
kirjoittaman ja V. I. Leninin
allekirjoittaman tekstin mukaan*

4

N. P. BRJUHANOVILLE, P. I. POPOVILLE,
V. A. AVANESOVILLE, M. F. VLADIMIRSKILLE*

Toverit Brjuhanov
Popov
Avanesov
Vladimirski

Eikö työväen elintarvikenormien *lukumäärää* koskevassa kysymyksessä voitaisi säätää tällaista järjestystä:

1) Säädettäisiin numeroittain normien minimiluku, esimerkiksi:

normi n:o 1 tavallinen, minimum
» n:o 2 suurempi, niin ja niin paljon
» n:o 3

.....

j.n.e. aina n:o 10:een, suurimpaan normiin asti, mikäli normien luku voidaan rajoittaa kymmeneen.

2) Määriteltäisiin *joka kuukausi*, mikä määrä kulluttajia (työläisiä tai toimihenkilöitä *plus* perheenjäseniä) saa *kunkin normin mukaan*.

Jos onnistuisimme tekemään sen, tietäisimme tarkoin, paljonko on normeja: tämä ensiksi.

Toiseksi siirtäisimme helposti erinäisiä ryhmiä normista toiseen.

Kolmanneksi tietäisimme aina, miten paljon *on todella jaettu* ja kuinka suurelle määrälle työläisiä.

12/XI.

Lenin

Kirjoitettu marraskuun 12 pnä 1920

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

* Lenin on kirjoittanut kirjeen yläkulmaan sihteerille: »Lyötävä koneella ja annettava allekirjoitettavakseni.» *Toim.*

5

M. I. KALININILLE

Tov. Kalinin! Lähetän Teille valiokunnan käsittelemät päätösehdotukset Siperian toimiluvista (nämä ehdotukset alistetaan *KKN:n* vahvistettavaksi luultavasti ensi viikolla⁴). Nimenomaan kysymys *elintarviketoimiluvista* kaipaa vielä lisäselvittelyä.

Paneutukaa tähän kysymykseen silmälläpitäen sitä, mistä puhuimme tänään.

12/XI.

*Lenin**Kirjoitettu marraskuun 12 pnä 1920**Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa**Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan*

6

KKTN:n NAHKATEOLLISUUDEN PÄÄHALLINOLLE**Nahkateollisuuden päähallinto**

Pyydän lähettämään minulle viipymättä lausuntonne Baryshnikovin keksimän pohjanahankorvikkeen johdosta sekä tiedottamaan tämän asian edistymisestä, mikäli olette todenneet keksinnön hyödylliseksi.⁵

KKN:n puheenjohtaja

*Kirjoitettu marraskuun 12 pnä 1920**Julkaistu ensi kerran 1942
XXXIV Lenin-kokoelmassa**Julkaistaan konekirjoitusjäljennöksen
mukaan*

7

***KKTN:n TIETEELLIS-TEKNISEN OSASTON
KEKSINTÖOSASTOLLE**

Pyydän vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

1. Kuinka paljon keksintöilmoituksia osasto on käsitellyt perustamisajastaan lähtien ja kuinka paljon tällä haavaa on käsittelemättömiä.

* Tällaisella tähdellä on tässä ja tuonnempana merkitty alkuperäiskappaleen mukaiset otsikot. *Toim.*

2. Paljonko on 1) todettu hyödyllisiksi, 2) sovellettu käytäntöön (mainittava tärkeimmät).

3. Kunkin keksinnön käsittelyjärjestys ja -aika sekä asian myöhäisemmät vaiheet.

4. Voiko jokin laitos soveltaa käytäntöön jotakin keksintöä ilman tieteellis-teknisen osaston keksintöosaston lausuntoa.

5. Onko TTO:n keksintöosaston tiedossa

a) pohjanahankorvikkeen valmistusta koskeva keksintö, jonka Baryshnikov on tehnyt, ja jos on, niin miten tätä asiaa on viety eteenpäin,

b) keksintö*

Kuka on keksintöosaston johdossa?⁶

13/XI—20

KKN:n pjoht. *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

*Julkaistaan konekirjoitusjäljennöksen
mukaan*

8

VKP(b):n KK:lle

Hyväksyn miltei kaikki N. K:n** korjaukset ja ehdotan vielä yhden lisäyksen: *poliittisen* valistustyön ja *tieteellisen* valistustyön *yhdistämisestä*. Tällaisin korjauksin ja lisäyksin Zinovjevin luonnos voitaisiin hyväksyä.⁷

Lenin

Kirjoitettu marraskuun 14 pnä 1920

*Julkaistu ensi kerran osittaisesti
1958 »Voprosy Istorii KPSS»
aikakauslehden 1. n:ossa*

*Julkaistu täydellisesti 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

* Konekirjoitusjäljennöksessä on nähtävästi poisjättö. *Toim.*
** N. K. Krupskajan. *Toim.*

A. M. ANIKSTILLE

Toveri Anikst

Koska tov. Koroljov, Ivanovo-Voznesenskin kuvernementin tpk:n puheenjohtaja, on ilmoittanut, ettei TPN:n 5—X—20 tekemää päätöstä⁸ ole täytetty, ja koska on erittäin tärkeää pitää keskeytymättä käynnissä Ivanovo-Voznesenskin tekstiilitehtaat, jotka pystyvät valmistamaan puolessa vuodessa 2,88 miljoonaa 60 arsinan *kangaspakkaa*, t.s. 172,8 milj. arsinaa, annan tehtäväksenne muodostaa jo huomenna, 16—XI—20, Teidän puheenjohtollanne toimivan neuvottelukunnan seuraavassa kokoonpanossa: tov. Koroljov ja edustajat

kunkin hallintolaitoksen toimivaltaan kuuluvia kysymyksiä vastaavasti

Elintarvikekomissariaatista
Polttoainehallinnosta
Öljykomiteasta
Turvekomiteasta
Sotakomissariaatista
Finanssikomissariaatista
Kululaitoskomissariaatista

käsittelemään erilaisia Ivanovo-Voznesenskin kuvernementin tpk:n herättämiä kysymyksiä, laatimaan *täsmälliset* päätökset ja esittämään ne minulle allekirjoitettavaksi tai TPN:lle keskiviikkona, 17—XI—20, tasan klo 6 ip.⁹

15—XI—20

Työ- ja Puolustusneuvoston puheenjohtaja

*Julkaistu ensi kerran 1933
A. M. Anikstin kirjassa
»Muistelmia Vladimir Iljitshistä».
Moskova*

*Julkaistaan konekirjoitusjäljennöksen
mukaan*

S. P. SEREDALLE ja N. P. BRJUHANOVILLE¹⁰

16. XI 1920

Kalugan kuvernementin Mosalskin ujestista.

1) Ensin otettiin elävää karjaa, se herätti talonpojissa suurta tyytymättömyyttä. Oli jopa puheita, että meitä »ros-votaan».

Sitten kuuluttiin (X 1920) siirrytyn siihen, ettei otettu elävänä karjana, vaan lihana (13 naulaa lehmästä, 26 naulaa siasta ja 7 naulaa lampaasta j.n.e.). Talonpojat olivat hyvin tyytyväisiä tähän muutokseen.

Nyt on taas alettu ottaa elävää karjaa: talonpojat ovat taas tyytymättömiä ja katkeroituneita.

2) Silkovskin volosti, ent. Barjatinskin (ja sittemmin saksalaisen, jonkun Schalartin) maatila, luultavasti yli 1000 desjatiinaa.

Kaikki otettiin neuvostotilaksi, maa on viljelemättä, valtiolta kuulutaan otettavan miljoonia, vuonna 1920 kynnettiin korkeintaan 5 desjatiinaa. Hevosia on jäljellä 10 (oli lähes 100), lehmiä 30—40 (oli 200). Kukaan ei yritä. Huonekalut on viety j.n.e.

Ympäristön talonpojat tarvitsevat *kipeästi* maata ja nurevat kovasti, ettei heille anneta niitty- eikä peltomaata.

(Nik. Semjonovitsh Bodjakov, *Filipkovon* kylä Kalugan kuvernementin Mosalskin ujestin *Silkovskin* volostissa.)

Pyydän tovereita Brjuhanovia ja Seredaa tekemään kyselyn ja antamaan minulle tiedot viimeistään *k a h d e n* päivän kuluttua.

Voidaanko pyyntö tyydyttää? Tai mikä estää?¹¹

Lenin

*Julkaistu ensi kerran 1942
XXXIV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

V. A. AVANESOVILLE

Tov. Avanesov!

Tov. Tshutskajev on suostunut antamaan *poikkeuksellisesti* täällä 36 miljoonaa seteliä (myönnetyistä määrärahoista) Posti- ja lennätinkomissariaatille Nizhni Novgorodin radiolaboratoriota varten.*

Pyydän Teitä myöntämään luvan, sillä asia on mielestäni hyvin tärkeä ja kiireellinen.

* Nizhni Novgorodin radiolaboratoriosta ks. myös V. I. Lenin, Teokset, 35. osa, 236. ja 264. asiakirja; 44. osa, 519. ja 520. asiakirja ja tämän osan 132. asiakirja. *Toim.*

Jos olette vastaan, soittakaa minulle *heti*.

17/XI.

Lenin

Kirjoitettu marraskuun 17 pnä 1920

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

12

*PUHELINSANOMA A. M. LJUBOVITSHILLE

Minua hämmästyttää ja kuohuttaa tavattomasti, että eilisestä puhelinkeskustelustamme huolimatta ette ole esittänyt Työ- ja Puolustusneuvoston käsiteltäväksi 17/XI kysymystä Nizhni Novgorodin radioasemasta.

TPN:n pjoht. *Lenin*

Kirjoitettu marraskuun 17 pnä 1920

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan M. I. Glasserin
kirjoittaman ja V. I. Leninin
allekirjoittaman tekstin mukaan*

13

G. V. TSHITSHERINILLE

Tov. Tshitsherin! Englannista ja varsinkin Krasinilta saadut tiedot (ja otteet lehdistä) ja erikoisesti se tieto, että Amerikka yhtyy heti (Venäjän ja Englannin kauppasopimukseen), nostavat ensivuoroiseksi ja erittäin tärkeäksi kysymyksen kauppasopimuksesta Englannin kanssa.¹²

Jos kysymyksessä on peace or war*, niin pitää yhdistää Batumiin ja Gruusiaan.¹³

Edelleen pitää ottaa *ehdottoman tarkka* selko velkakysymyksestä, ettei meitä velvoitettaisi maksamaan.

Jos syntyy kauppasopimus, *kuka* on oikeutettu allekirjoittamaan sen *lopullisesti*? Krasin yksin? vai KKN?

* — sota tai rauha. *Toim.*

Pitää valmistella hyvin kiireellisesti tämä *kysymys k a i - k i l t a* osiltaan.

19/XI.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu marraskuun 19 pnä 1920

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

14

TOIMEKSIANTOJA SIHTEERILLE¹⁴

1

Vaadittava KKTN:ltä selonteko Moskovan kuvernementin Volokolamskin ujestin Jaropoletsin volostin (eli Jaropoletsin piirin) sähköistämisestä.¹⁵

Tärkeintä on *kupari*.

Insinööri *Ringo*, Moskovan kuvernementin sähköosaston johtaja, kannattaa paikallisten sähkökalustetehtaiden (Moskovassa esim. Vishnjakovin ja Shamshinin tehtaiden) käyntiinpanoa, raaka-aineita on m.m. **Raiovon** varastossa (Moskovan kuvernementin tykistövarikko, 9 virstaa Moskovasta: miljoonia puutia sodan aikana eri seuduilta, varsinkin Puolasta tuotua kuparia).

(Otettava selvää Ringosta)

- (1) autettava sähköistämisessä
- (2) kansanopetus
- (3) pellavanviljely.

2

Säilytettävä *salaisena* ja muistutettava minulle, kun luokseni tulee Kirillin Jaropoletsista (Volokolamskin ujestista).

Kirjoitettu:

*1:nen marraskuun 19 pnä 1920,
2:nen marraskuun 20 pnä 1920*

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoitusten mukaan

A. M. ANIKSTILLE

20/XI—20

Tov. Anikst

Pyydän Teitä heti huomenna muodostamaan
Työvaatetushallinnon
Hiilikomitean

PN:n valt. ja Vaatetushallinnon edustajista neuvottelukunnan tutkimaan (tov. Trotskin 20/XI—20 päivättyä sähkettä n:o 69/5 vastaavasti) syitä, miksi ei ole täytetty Työ- ja Puolustusneuvoston päätöstä Donbassin huollosta¹⁶, ja ryhtymään tehtävän kiireellisen täytön turvaaviin pikaisiin toimenpiteisiin.¹⁷

Työ- ja Puolustusneuvoston puheenjohtaja
V. Uljanov (Lenin)

*Julkaistu ensi kerran 1942
XXXIV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitustekstin mukaan*

PIENELLE KANSANKOMISSAARIEN NEUVOSTOLLE¹⁸*Pienelle Neuvostolle*

Mielestäni pitää lisätä pykälä (tai huomautus):

4. §:ssä mainittu ohjesääntö on laadittava *sen ja sen* (lyhyen) määräajan kuluessa ja esitettävä Pienelle KKN:lle.

NB:

NB:

(1) Poliittinen alkeistietous	} liitettävä
} oppikurssiin.
Millainen valvonta.
(2) ja kommunistinen propaganda	

Lenin

*Kirjoitettu 1920 marraskuussa,
aikaisirtaan 20 pnä*

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

17

VALTION KUSTANNUSLIIKKEELLE

Pyydän julkaisemaan *ehdottomasti* määrääikaan mennessä ja ilmoittamaan minulle **viipymättä**.¹⁹

26/XI. *Lenin*

Kirjoitettu marraskuun 26 pnä 1920

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

18

G. V. TSHITSHERINILLE

Tov. Tshitsherin! Alleviivattu ylittää kaikki luvallisen rajat.²⁰ Kansankomissaari on velvollinen täyttämään *tarkasti* KKN:n päätöksen, jolla tämä on *likvidoinut* Gromanin komission. Te ette protestoinut KK:ssa tätä päätöstä, 7.IX tehtyä päätöstä vastaan, ja keksitte jonkinlaista »kitkaa» (missä? kenen kesken? mitä merkitsee »kitka», kun on olemassa *velvoittava* päätös? Te itse aiheutatte sitä). On käsittämätöntä, miten Ulkokomisariaatti voi toivoa »saavansa liikkeelle» vastoin KKN:n tahtoa. Tämä on kaaosta ja sekasorron aiheuttamista. KKN:n päätöstä jarrutate Te, ja se on ehdottomasti tuomittavaa.

29/XI. *Lenin*

Kirjoitettu marraskuun 29 pnä 1920

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

19

A. V. LUNATSHARSKILLE

Jäljennökset tovereille Litkenskille, Solovjoville
ja Krestinskille

29/XI.

Tov. Lunatsharski! Keskustelin eilen yksityiskohtaisesti tov. Litkensin kanssa. Hänen ja tov. Solovjovin luonnokset

ovat mielestäni teennäisiä.²¹ Ratkaisun tekee luonnollisesti KK. Alustavat ehdotukseni ovat seuraavat:

1) Perustetaan apulaiskansankomissaarin virka ja annetaan hänen huolekseen *kaikki* hallintoasiat.

2) »Järjestelyjaosto» muutetaan »Järjestelykeskukseksi» (johtaja on kollegion jäsen). Tämän keskuksen toimipiiriin kuuluvat *kaikkien* jaostojen hallinnolliset, järjestely-, huolto- y.m. asiat.

3) Ammattiopetuksen päähallinto hävitetään sulattamalla *se toisen asteen kouluun e h d o l l a*, että (α) toisen asteen kouluissa laajennetaan yleissivistävien ja poliittisten oppiainesten opetusta ja (β) turvataan mahdollisuuksien mukaan siirtyminen teknisestä ammattiopetuksesta polytekniseen opetukseen.

4) Elvytetään »VTN» (Valtion Tieteellinen Neuvosto) ja tehdään siitä kaikkien tieteellisten ja kasvatusopillisten ongelmien toimintakelpoinen käsittelyelin.

Kokoonpano = kaikki kollegion jäsenet + parhaat *s p e s i a l i s t i t*, vaikkapa porvarillisetkin.

5) Jaostoja pitää perustaa seuraavasti: (1) esikoulujen; (2) ensi asteen koulujen; (3) toisen asteen koulujen (= Ammattiopetuksen päähallinto); (4) kansanvalistusjaosto (= Poliittisen valistustyön pääkomitea); (5) korkeakoulujen; (6) taidejaosto.

6) Taidejaosto tulee säilyttää yhtenäisenä ja nimittää *kommunisteja »politkomissaareiksi»* kaikkiin tämän jaoston keskus- ja johtolaitoksiin.

29/XI. *Lenin*

Kirjoitettu marraskuun 29 pnä 1920

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

S. J. TSHUTSKAJEVILLE

Tov. Tshutskajev

Valiokunnalle rahaverotuksen lakkauttamisesta²²

Täytyy harkita syvällisemmin siirtymäkauden olosuhteita (ja tutkia yksityiskohtaisemmin vastaavia *tosiasioita*).

Siirtyminen rahasta rahattomaan tuotteidenvaihtoon on kiistatonta.

Tämän muutoksen menestyksellinen päätökseen vienti edellyttää *tuotteiden vaihdon* (ei *tavaranvaihdon*) toteuttamista.

Niin kauan kuin *emme kykene* harjoittamaan tavaranvaihtoa, t.s. antamaan talonpoikaistolle teollisuustuotteita, talonpoikaiston *on pakko* tyytyä tavaran- (ja siis *rahan*-) kierron *raunioihin*, sen korvikkeeseen.

Korvikkeen (rahan) lakkauttaminen, kun emme ole vielä antaneet talonpoikaistolle sitä, mikä tekee korvikkeen tarpeettomaksi, on *taloudellisesti* virheellistä.

Tätä on harkittava *hyvin* vakavasti.

30/XI.

Lenin

Kirjoitettu marraskuun 30 pnä 1920

Julkaistu ensi kerran 1924

*»Vestnik Finansov» aikakauslehden
1. n:ossa*

Julkaistaan

konekirjoitusjäljennöksen mukaan

21

N. P. BRJUHANOVILLE

30. XI 1920.

Tov. Brjuhanov

Pyydän ilmoittamaan, oletteko saanut Poliittisen Toimikunnan päätöksen elintarvikkeiden toimittamisesta Bakuun 100-prosenttisia normeja vastaavasti ja muutoksista elintarvikepolitiikassa Azerbaidzhanissa²³ ja mitä määräyksiä olette tämän päätöksen johdosta antanut tov. Frumkinille (pyydän lähettämään Frumkinille lähettämänne sähkeen jäljennöksen).*

TPN:n pjoht. *V. Uljanov (Lenin)*

*Julkaistu ensi kerran 1942
XXXIV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
täydentämän ja allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

* Sanat »ja muutoksista elintarvikepolitiikassa Azerbaidzhanissa», »Frumkinille lähettämänne» ovat Leninin käsialaa. *Toim.*

22

A. M. AMOSOVILLE

Tov. Amosov

Eilen illalla minulle sanottiin Teidän lähdettyänne, että YAKN on tehnyt päätöksensä²⁴. Kehotan alistumaan siihen ja suuntaamaan kaiken huomion tunnolliseen täytäntöönpanoon (nopeaan ja tinkimättömään, edustajakokouksen valmisteluun).

Tämä on vain neuvo.

Jos kuitenkin olette yhä vastaan, niin jäljellä on yksi keino: valittaa YAKN:n päätöksestä KK:lle (Poliittiselle Toimikunnalle tai KK:n kokoukselle).

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja
V. Uljanov (Lenin)

Kirjoitettu joulukuun 12 pnä 1920

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

23

A. D. TSJURUPALLE

14. XII 1920

Tov. Tsjurupa!

Olen jo joutunut Kansankomissaarien Neuvostossa puhumaan jonkin verran epätydyttävästä asiainhoidosta Elintarvikekomissariaatin jakeluosastolla: ei ole laskettu kunnollisesti, *kuinka monta* jakelunormia meillä on ja kuinka paljon on kunkin normin mukaan saajia.

Se pitää laskea.

Ei tietenkään saa luopua tarkoituksellisesta huollosta. Työläisten pitää olla ensi sijalla.

Ettekö voisi muodostaa Elintarvikekomissariaatin sisällä valiokuntaa asiainhoidon korjaamiseksi tässä suhteessa? Jos valiokunta on, niin annettakoon tällainen tehtävä sille. Valiokuntaan on saatava mahdollisimman paljon työläisiä (ammattiyhdistyksistä), jotka ovat olleet työssä Elintarvi-

kekomissariaatissa (tai mikäli mahdollista sellaisia työläisiä, joilla on tiettyä kokemusta elintarviketyöstä myös paikkakunnilla).

Näyttäkää tämä kirje tov. Krestinskille. Jos hän antaa omasta puolestaan (ja Poliittisen Toimikunnan muiden jäsenten puolesta) suostumuksen, niin teemme tästä KK:n ohjeen.

Teidän *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1942
XXXIV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

24

A. D. TSJURUPALLE

Hyvä tov. Tsjurupa!

KK:n kokouksen päätös on jo aikoja alkaneen, Sviderskiin kohdistuneen pitkäaikaisen tyytymättömyyden lopputulos.²⁵

Työläisten ilmoitus ja, mikä tärkeintä, ammattiyhdistysten sille antama kannatus tekivät lopun kärsivällisyydestä.

Minä henkilökohtaisesti en voinut olla myöntämättä työläisten toivomusta oikeaksi ja heidän toivomuksensa tyydyttämistä poliittisesti ehdottoman välttämättömäksi.

Ymmärrän, että tämä koskee Teihin kipeästi. Mutta poliittinen intressi (samoin kuin puolueen päätös) vaatii ehdottomasti alistumista. Voitte käyttää Sviderskiä erinomaisesti, vaikka hän ei olekaan kollegion jäsen. Pitää ryhtyä työläistämään; ymmärrän, että liiallisen työtaakan vuoksi ette ole voinut kohdistaa koko huomioltanne työläistämiskysymykseen. Ymmärrän, että kaikenlaisten asioiden ja sairauden vuoksi ette ole voinut valvoa tarkasti puoluepoliittistakaan puolta.

Mitä ihmeellistä siinä on?

Ei pidä hermostua. Kipu on kestettävä. Alistuttava KK:n päätökseen ja pantava se täytäntöön.

En voi tulla: istunto on menossa.

Teidän *Lenin*

Kirjoitettu joulukuun 14 pnä 1920

*Julkaistu ensi kerran 1942
XXXIV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

M. I. FRUMKINILLE

14. XII 1920.

Tov. Frumkin!

Kirjoitan Teille sen johdosta, että Teidät (ja Sviderski) on erotettu kollegiosta. YTpKK:n päätös tällaisista jäsenistä piti nähdäkseni täyttää tunnontarkasti, ja niin KK päätti-kin.²⁶ Poliittiset olosuhteet vaativat erikoista varovaisuutta tässä kysymyksessä samoin kuin työläistämiskysymyksessä. Toivoakseni käsitätte täydelleen, ettei näitä KK:n hyväksymiä poliittisia näkökohtia pidä eikä voida millään muotoa tulkita (vaikka juoruja levittämällä olisi yritettykin) henkilökohtaisen epäluottamuksen, henkilökohtaisten kykyjen aliarvioinnin y.m.s. ilmauksiksi.

Pitää käsittää kollegion uusi kokoonpano ilman Teitä poliittiseksi välttämättömyydeksi ja *saada työllä* (minä puolestani olen varma, että niin Teiltä kuin Sviderskiltäkin se käy helposti, että se tapahtuu itsestään, kun jatkatte työtänne), saada työllä hälvennetyksi epäluottamus ja epäilykset (ettette halua »työläistää», ettette halua laajempaa demokratiaa j.n.e.). Virallista korkeaa (kollegion jäsen) arvoa omistamatta pitää saada aikaan, että *työ* kumoo kaikki pahansuovat puheet, kaikki työläisten ja ammattiyhdistysten epäilykset — siinä on asian ydin. Toistan vielä, olen varma siitä, että Te ja Sviderski ymmärrätte tämän ja kykenette helposti tekemään niin. Siinä ja *vain* siinä on asian ydin.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

G. V. TSHITSHERINILLE

14/XII.

Tov. Tshitsherin! Luonani kävi eilen Ter-Gabrijeljan, hänen puhui uhkaavasta pogrominvaarasta.

(1) 600 000 armenialaista pakolaista odottaa kuulemma tuho.

(2) Ilman Karsia Baku on kuulemma vaarassa.²⁷

Mielestäni pitää erottaa n:o (1) n:o (2:sta) ja auttaa *k a i - k i n t a v o i n* n:o (1:ssä).

Teidän mielipiteenne? ja mitä olette tehnyt n:o (1:n) johdosta?

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu joulukuun 14 pnä 1920

Julkaistu ensi kerran 1965

*V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

27

**SÄHKE 1. TYÖARMEIJAN NEUVOSTOLLE,
VKP(b):n KK:n URALIN ALUETOIMIKUNNALLE,
JEKATERINBURGIN KUVERNEMENTIN
TPK:lle, URALIN YLIOPISTOLLE**

Jekaterinburg, 1. työarmeijan neuvosto, VKP:n KK:n
aluetoimikunta, kuvernementin tpk
ja Uralin yliopisto

Käsken tyhjentämään viipymättä Uralin yliopistolle määrätyn huoneiston, varoitan vastedes häiritsemästä omavaltaisesti yliopiston työtä syyllisten oikeudelliseen edesvastuuseen saattamisen uhalla.

17/XII—20

KKN:n puheenjohtaja *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1942
XXXIV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman konekirjoitustekstin
mukaan*

28

BOLSHOI-TEATTERIN KOMENDANTILLE²⁸

Kehotan olemaan häiritsemättä ja keskeyttämättä taiteilija Rodionovin, insinööri Smirnovin ja monttöörin työtä,

jotka minun toimeksiannostani asentavat Bolshoi-teatterissa sähköistämiskarttoja neuvostojen VIII edustajakokousta²⁹ varten. He päättävät työnsä sunnuntaina. Heitä ei saa missään tapauksessa häätää pois.*

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja
V. Uljanov (Lenin)

Kirjoitettu joulukuun 18 pnä 1920

*Julkaistu ensi kerran 1942
XXXIV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
täydentämän ja allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

29

KKN:n KANSLIAAN

Pyydän ripustamaan tämän kartan sekä tänne että Pienen Neuvoston huoneistoon ja jakamaan (lopun kappaleet) Moskovan työläisten kerhotaloille,³⁰ kysymään sitä ennen N. P. Gorbunovilta, voitaisiinko tähän samaan karttaan merkitä lisäksi vaikkapa vihreihin viivoin ja vihreällä varjostuksella nykyiset rajat:

- (α) Läntinen »rintama» (Suomi, Eesti, Latvia, Puola, Romania)
- (β) Krim
- (γ) Gruusia, Azerbaidzhan, Armenia
- (δ) Keski-Aasia, Buhara
- (ε) Kaukoidän tasavalta
- (ζ) Kaukoidän rajat
kaikki nykyään.

Lenin

Kirjoitettu joulukuun 21 pnä 1920

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

* Kaksi viimeistä lausetta on Leninin käslalaa. *Toim.*

30

**SÄHKE L. B. KRASINILLE
ja N. K. KLYSHKOLLE**

Krasinille ja Klyshkolle:

Pyydetään hartaasti ostamaan ja tuomaan tullessanne yleis-
tajuisia käytännön sähkötekniikan käsikirjoja — englantilaisia ja amerikkalaisia, koko sarja. Kannatan pyyntöä.

*Lenin**

*Kirjoitettu joulukuun 31 p:nä 1920
Lähetetty Lontooseen*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

31

N. P. BRJUHANOVILLE**

31. XII 1920.

Tov. Brjuhanov

Tov. Narimanov herättää kiireellisen kysymyksen pitäen ehdottoman tarpeellisena antaa Azerbaidzhanille tietyn määrän kankaita.

Pyydän Teitä neuvottelemaan *huomenna* tästä tovereiden Narimanovin, Rykovin ja Stalinin kanssa.

KKN:n pjoht. *V. Uljanov (Lenin)*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

32

V. D. BONTSH-BRUJEVITSHILLE

Oletteko saanut Semashkon määräyksen?³¹

Pyydän vakuuttavasti *painamaan päälle koko voimalla ja*

* Lenin on lisännyt alemmaksi: »Tov. Tshitsherin! Pyydän lähettämään tämän sähkeen jo tänään, 31/XII. Teidän *Lenin.*» *Toim.*

** Lenin on kirjoittanut nähtävästi myöhemmin kirjelman yläosaan: »Brjuhanov on sopinut Narimanovin kanssa.» *Toim.*

ilmoittamaan minulle joka viikko tosiasiallisista aikaan-
saannoksista, *mitä on tehty*.

Kirjoitettu joulukuussa 1920

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

33

E. M. SKLJANSKILLE

Pitää panna *syytteeseen* (esimerkin vuoksi) 1—2
henkilöä *huhujen levittämisestä*.³²

Kirjoitettu 1920

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

34

BÉLA KUNIN KIRJASEN JOHDOSTA³³

Kirjasen hyvänä puolena on tekijän vallankumouksellisten vakaumusten lujuus, hänen järkähtämätön uskonsa vallankumoukseen. Hyviä ovat huomautukset puolueesta, siitä, millainen sen pitää olla. Sosialidemokraatteja on arvosteltu hyvin.

Mutta *erittäin suurena* vikana on asiatietojen täydellinen puuttuminen. Se tekee kirjasesta heikon. 40 sivulla 55:stä pitäisi esittää tarkkoja asiatietoja (Unkarin sosdempuolueen ja vallankumouksen sekä myös vastavallankumouksen historiikka), antaa tiivistelmä asiatiedoista ja jättää 15 sivua arviointia.

Ilman tällaista muokkausta kirjanen on tavattoman heikko eikä kelpaa käytettäväksi.

Kirjoitettu 1920

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

35

E. M. SKLJANSKILLE

Pitää joka päivä vaatia ja tiukata (hutkia ja piiskata) ylipäällikköä* ja Frunzea**, jotta he *murskaisivat lopullisesti ja ottaisivat kiinni* Antonovin sekä Mahnon.

*Kirjoitettu vuosien 1920—1921
vaihteessa*

*Julkaistu ensi kerran 1942
XXXIV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

* VSFNT:n aseellisten voimien ylipäällikkönä oli S. S. Kamenev. *Toim.*
** M. V. Frunze, joka oli Wrangelin murskaamisen jälkeen nimitetty Ukrainan ja Krimin joukkojen päälliköksi, johti Ukrainassa Mahnon joukkojen y.m. bandiittiryhmien likvidointia. *Toim.*

1921

36

N. P. GORBUNOVILLE

Tov. N. P. Gorbunoville, toistamiseen

Tov. Gorbunov! Ottakaa yhteys Semashkoon ja M. N. Pokrovskiin. Skandaalimainen juttu. Pitää laatia *kummankin* kanssa sopien vastaukseni luonnos ja toimittaa minulle.³⁴

2/I 1921. *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

37

G. V. TSHITSHERINILLE

Tov. Tshitsherin!

Mielestäni 30:kin on liikaa. Joffehan lupasi, että *ei anna kultaa*, vaan ainoastaan toimilupia.

Mielestäni ei pidä antaa 30: kään.³⁵

Lenin

*Kirjoitettu 1921 tammikuussa,
aikaisintaan 3 pñä*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

38

G. V. TSHITSHERINILLE

Tov. Tshitsherin!

Periaatteessa se on tietysti luvallista. Mutta kannattaako? Tuskinpa. Käytännöllinen tulos on nolla. Béla Kunia ja

tovereita ei kannata »loukata» nollan vuoksi. Lienee parasta *vain* vaihtaa panttivangit kansankomissaareihin.³⁶

Komm. tervehdyksin *Lenin*

*Kirjoitettu 1921 tammikuussa,
aikaisintaan 4 pnä*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

39

N. P. GORBUNOVILLE

Tov. *Gorbu nov!* Tämä kaikki on Modenovon kylästä (ks. kääntöpuolta). Harkitkaa ja *auttakaa heitä*. Pyytävät pienentämään luovutustehtäviä (ks. kääntöpuolta). Tehkää kysely Elintarvikekomissariaatille ja sanokaa minulle.³⁷

{ Toveri, jonka kanssa keskustelin:
volostin työkomitean jäsen }
Pjotr Kozlov*

Modenovo

Modenovon kylä Moskovan kuvernementin *Verejan* ujestin Bogorodskin volostissa.

Luovutustehtävä on täytetty

heiniä	2000 — 200	}
olkia	200 — 200	
kevätiljan olkia	110 — —	
viljaa	244 — 43	
kauroja	540 — 19	
perunoita	115 (likim.) — 115	
kanoja	täydellisesti	
munia	täydellisesti	
lihaa	78 puutaa — 78 puutaa	

Luovutettu
vapaaehtoisesti ...

Pyyntö: pienentää heiniä ja viljan luovutustehtäviä (pelkäämme hankintaosastoja).

Kirjoitettu tammikuun 6 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

* Lenin on kirjoittanut tämän toimeksiannon hänelle lähetetyn kirjeen kuoreen. Alempana seuraava teksti on kirjoitettu kirjekuoren toiselle puolelle. *Toim.*

40

N. P. GORBUNOVILLE

Tov. Gorbunov!

Pitää

1) antaa käännettäväksi (*hyvälle*) saksan kielelle,
 2) ottaa selvää (Semashkolta ja M. N. Pokrovskilta tai
 heidän *kauttaan*), voitaisiinko lisätä,
 että Pavlov ei ole pyytänyt matkustuslupaa (pitääkö
 paikkansa, ettei hän halua matkustaa?),
 että hänelle on myönnetty niitä ja niitä etuisuuksia.
 Koska kirjeeni voidaan julkaista, *olisi hyvin toivoottavaa* lisätä tämä.

Teidän *Lenin*P. S. Palauttakaa minulle *kaikki* nämä asiapaperit.*Kirjoitettu tammikuun 6 pnä 1921**Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa**Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan*

41

N. P. GORBUNOVILLE

12/I 1921.

Tov. *Gorbunov!* Pyydän *hartaasti* Teitä soittamaan heti kuvernementin (Moskovan) kansantalousneuvostoon, sähköosastolle, ja jouduttamaan kaikin keinoin tätä asiaa, *viemään* sen päätökseen, toteutumiseen asti. Ilmoitakaa minulle kaikista viivytyksistä.

Lenin

Panen mukaan omissa nimissäni insinöörin (»Gorki»-neuvostotilalta) laskelman siitä, mitä tarvitaan.

Ellei Moskovan kuvernementin kansantalousneuvostossa (sähköosastossa) ole sitä, *lähettäkää heille jäljennös*.

Pitäisi tarkastaa: eikö pyydetä liikaa?³⁸

*Lenin**Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa**Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan*

42

**PUHELINSANOMA A. V. LUNATSHARSKILLE
ja J. A. LITKENSILLE**

Pyydän vahvistamaan puhelinsanomalla, että valistusalun puolueyöntekijäin äskettäisen neuvottelukokouksen hyväksymien, kansankomissariaatin uudelleenjärjestelyä koskevien päätöslauselmien täytäntöönpanoa lykätään KK:n päätöstä vastaavasti, kunnes nämä päätöslauselmat on käsitelty puolueen KK:ssa.³⁹

Lenin

Kirjoitettu tammikuun 14 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan M. I. Glasserin
kirjoittaman jäljennöksen mukaan*

43

N. P. GORBUNOVILLE

Tov. Gorbunov!

1) Sihteeristöä koskevasta muistiostanne. Keskustelemme tavattaessa. Älkää aloittako toistaiseksi.

2) Liitän mukaan *Shklovskajan* kirjeen. Pyyntöni: lukekaa ja soittakaa KK:hon (sihteereille) ja Ulkokomissariaattiin, että *pyydän täyttämään hänen* pyyntönsä. Tunnen tuon perheen, tällä haavaa heistä *ei ole elä-jiksi* Venäjällä.⁴⁰

3) Sähkövalaistuksesta Gorkissa*: sain vielä *Sijanovon kylän* anomuksen (onko se lähetetty Teille?). Käyköön katsomassa se, kenelle asia kuuluu, vaikka kylä on kaukana. Joudutatteko asiaa kokonaisuudessaan?

4) Olkaa hyvä ja kuulostelkaa, ryhtymättä ennen tapamistamme mihinkään toimenpiteisiin, kootaanko *missään* (KK:ssa, ROSTA:ssa, kansankomissariaateissa y.m.)

a) säännöllisesti sanomalehtileikkeitä,

β) liimataanko niitä järjestelmällisesti hakuaineistoksi.

* Ks. tätä osaa, 41. asiakirja. *Toim.*

Jos sitä tehdään, katsokaa, *miten* ja sanokaa minulle. Ellei, niin tavatessamme puhumme tämän asian järjestämisestä.

Tervehdys! *Lenin*

Kirjoitettu tammikuun 18 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

44

D. Z. SHKLOVSKAJALLE*

Hyvä D. Z.! Ymmärrän Teitä täydellisesti. Sanoin *alun perin* miehellenne keskustellessani hänen kanssaan: eikö olisi parasta lähteä ulkomaille? Näin nimittäin selvästi, että täällä (*varsinkaan Moskovassa*) *ei käy laatuun*. Minua ihmetyttää suuresti, ettei hän halunnut myöntää tätä ilmeistä totuutta.

En ole tällä haavaa Moskovassa.⁴¹ Kirjoitin *Gorbunoville* (hän on oikein hyvä ihminen), että pyydän häntä puhumaan sekä KK:ssa että Ulkokomissariaatissa pyyntönne täyttämistä.** Tarpeen vaatiessa kääntykää hänen puoleensa (panen tähän puhelinumeroon) *u j o s t e l e m a t t a*: hän on oikein hyvä ihminen.

Parhaat terveiseni koko perheelle ja erityisesti lapsille.

Lenin

Kirjoitettu tammikuun 18 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

* Lenin on kirjoittanut kirjekuoreen: »Sheremetjevski pereulok 3, as. 69. Tov. D. Z. *Shklovskajalle* (kuittausta vastaan) (Leniniltä).» *Toim.*
** Ks. edellistä asiakirjaa. *Toim.*

45

N. P. GORBUNOVILLE

Tov. N. P. Gorbunov!

Pyydän Teitä, lukekaa tov. Eidukin aineisto huolellisesti⁴²
ja keskustelkaa hänen kanssaan
yrittääksenne muotoilla yhdessä
käytännölliset ehdotukset.

Sanokaa tov. Eidukille, että tämä erittäin tärkeä kysymys
kiinnostaa minua tavattomasti ja olen kovin pahoillani,
etten nyt voi itse paneutua siihen.

Mutta kun saamme käytännölliset ehdotukset, teen sen.
2) Pienen Neuvoston paperit asianomaisille.

Teidän *Lenin**Kirjoitettu tammikuun 18 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

46

»PRAVDAN» TOIMITUKSELLE⁴³

Pyydän toimitusta julkaisemaan 2.—6. marraskuuta 1920
pidetyn ammattiliittojen V yleisvenäläisen konferenssin hy-
väksymät Rudzutakin teesit; ne ovat perin tarpeellisia kes-
kusteluaineistona. Lisäksi lähetän aineiston, joka valottaa
näiden teesien alkuperästä puoluepiireissä herätettyä kiistaa.

*N. Lenin**Kirjoitettu tammikuun 19 pnä 1921*

*Julkaistu tammikuun 21 pnä 1921
»Pravda» lehden 13. n:ossa*

Julkaistaan lehden tekstin mukaan

***VLADIKAVKAZIN RADAN PROLETARSKAJAN
ASEMAN RAUTATIE- JA VARIKKOTYÖLÄISILLE,
TOIMIHENKILÖILLE JA KOMMUNISTISOLULLE**

20. I 1921.

Hyvät toverit!

Suureksi mielihyväkseni sain tietää lähettämiltänne tovereilta Lavrikilta, Malikovilta ja Bykovilta, miten valmistitte lahjan Moskovan kaupungin työtätekeville. Sain yleisen kokouksenne evästystä vastaavasti valtuutetuiltanne rahtikirjan n:o 243 lähettämällemme lastille: 2002 puutaa vehnää, 1869 puutaa 29 naulaa ohraa ja 35 puutaa jauhoja sekä yksityiskohtaisen kirjallisen selonteon talkootyönä järjestämistänne suolanhankinnoista, talkoistanne yleensä ja kansanvalistustoiminnastanne.

On annettu määräys, että matkan varrella juuttunut tavaramäärä, jonka viipyminen ei ole lähettämienne tovereiden syytä, toimitetaan Elintarvikekomissariaatille, ja kaikki lähettämänne elintarvikkeet luovutetaan Moskovan kaupungin työläisille.

Kehotan Teitä kiinnittämään suurempaa huomiota kansanvalistus- ja koulutyöhön. Toivoakseni onnistutte voittamaan kaikki eteenne nousevat vaikeudet yhteisin yksimielisin ponnistuksin.

Erikoista kiinnostusta minussa herätti perustamanne kommunistinen maatila. Maatalouden kohottaminen on nykyään tärkeimpiä tasavallan ratkaistavina olevia ongelmia. Minua ilahdutti tieto, että saatte tänä vuonna muokatuksi 2200 desjatiinaa peltoa ja 25 desjatiinaa kasvitarhamaata. Teidän pitää huolehtia maataloutenne järjestämisestä oikein, maanviljelystieteen mukaisesti, minkä vuoksi neuvon Teitä vetämään mukaan työhönne pätevän agronomin.*

Pyydän erikoisesti järjestämään työn kommuunissa siten, että voisitte *a u t t a* lähitieneen talonpoikia ja olla mitä parhaimmissa väleissä heidän kanssaan. Ilman sitä ja näkyvää käytännöllistä, taloudellista menestystä en juuri usko kommuuneihin ja jopa hiukan pelkäänkin kommuuneja.

* Tästä eteenpäin teksti on Leninin käsialaa. *Toim.*

Toverillinen tervehdykseni Teille kaikille.

V. Uljanov (Lenin)

Pahoittelen suuresti, etten voinut ottaa tovereita vastaan henkilökohtaisesti ja minun oli pyydettyä tov. N. P. Gorbunovia tekemään se.

*Julkaistu ensi kerran
tammikuun 21 pnä 1927
»Molot» lehden (Donin Rostov)
1641. n:ossa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
täydentämän ja allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

48

N. P. GORBUNOVILLE

Tov. Gorbunov!

Tänään on tehty päätös, että Te tulette valvomaan KKN:n päätösten täyttämistä.⁴⁴

Tämä työ on järjestettävä oikein: pidettävä aina käsillä kansikko tai luettelo *täyttämättömistä* tai jatkuvaa valvontaa (täyttämisen) vaativista päätöksistä.

25/I.

Lenin

Kirjoitettu tammikuun 25 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

49

A. I. RYKOVILLE

Tov. Rykov! Kehotan hylkäämään erohakemuksen ja *k i e l t ä m ä ä n* »virantoimituksesta pidättymisen». Larin ei sovi puheenjohtajaksi. Saatava tänään KK:n vahvistus.⁴⁵

26/I. *Lenin*

Kirjoitettu tammikuun 26 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

N. P. GORBUNOVILLE⁴⁶

Tov. Gorbunov! Olen tuntenut kirjoittajan yli 20 vuotta. Mitä uskollisin vallankumousmies. Hänen sisarensa (vai kak-siko?) työskentelee meillä erinomaisesti ja uhrautuvasti, kuten kaikki sanovat. Luullakseni hän on täysin ansainnut, että häntä autetaan. Pyydän ystävällisesti, älkää vihastuko hänen hermojensa vuoksi (*mies on tuskaantunut*) ja **auttakaa** häntä kaikin tavoin.

26/1. *Lenin*

Kirjoitettu tammikuun 26 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

SORMOVON₁TEHTAALLE

Sormovon tehdas valmistaa telaketjunosturia Hydroturvehallinnolle, mutta valmistus edistyy tavattoman hitaasti. Sen johdosta, että tätä nosturia on kokeiltava tulevan kesäkauden aikana, pyydän keskittämään kaikki ponnistukset, saadaksenne tämän nosturin täysin valmiiksi huhtikuussa, jotta se voitaisiin toimittaa toukokuun alussa »Elektropere-datshalle», missä sitä tullaan kokeilemaan kaikin puolin, jotta kaikkien tarpeellisten parannusten tultua selvitetyksi voitaisiin ryhtyä tämän prototyypin mukaan nostureiden sarjavalmistukseen.⁴⁷

Lenin

Kirjoitettu tammikuun 26 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman konekirjoitustekstin
mukaan*

52

V. P. MILJUTINILLE

27. I 21

Tov. Miljutin

Pyydän ilmoittamaan, mitä olette tehnyt toimilupa-asetuksen⁴⁸ julkaisemiseksi ulkomailla, milloin on tiedotettu ja mitä nimenomaan on tiedotettu ulkomaille. Tehdäksenne loppuun sen mitä tässä suhteessa on vielä tekemättä kehotan Teitä käyttämään hyväksi Moskovassa oleskelevaa tov. Koppia.

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja
V. Uljanov (Lenin)

P. S. Olkaa hyvä ja antakaa tarkat jäljennökset ulkomaille lähetetyistä sähköistä ja kirjeistä ja ilmoittakaa lähetysaika.

*Julkaistu ensi kerran 1959
kirjassa »Neuvostoliiton
ulkopoliittisia asiakirjoja»,
III osa. Moskova*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

53

N. P. GORBUNOVILLE

Tov. Gorbunov! Keskustelin juuri puhelimitse kanssanne tästä luonnoksesta. Pyyntöni: jouduttakaa *koko* tätä asiaa ja koko luonnosten paljoutta niin, että asia ehtii sanokaamme jo lauantaina Pieneen KKN:ään.⁴⁹

$\frac{27}{I}$ 1921. *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

54

N. P. GORBUNOVILLE

Maatilalla kuuluu olevan *noin* 30 desjatiinaa peltoa ja 130 metsää. Saratovin kuvernementin tpk kuuluu olevan

suostuvainen. Asia pitää mielestäni antaa heti Pienelle Neuvostolle ja tehdä Pienen Neuvoston nimissä *kysely* sekä tarkastus paikan päällä.⁵⁰

27/I 1921. *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

55

**M. N. POKROVSKILLE, J. A. LITKENSILLE,
O. J. SCHMIDTILLE**

28. I 1921

- 1) tov. M. N. Pokrovski
- 2) tov. J. A. Litkens
- 3) tov. O. J. Schmidt

Pyydän lähettämään minulle tänään klo 8 mennessä illalla:

1) sen (selonteoissa, artikkeleissa, kirjasissa y.m.) *julkais-*
tun aineiston, joka sisältää *voimassa olevat* lait (päätökset,
ohjekirjeet)

ensi asteen

ja toisen asteen kouluista

2) saman teknisistä kouluista

3) » ammattikouluista

4) alkeis-, keski- ja myös korkeakoulujen määrästä;

5) toimivien ja suljettujen tai toimintansa keskeyttäneiden eriasteisten ja -tyyppisten koulujen ja muiden oppilaitosten määrästä;

6) sen lisäksi, mikäli ei ole julkaistua aineistoa — ja ellei voida osoittaa lehtien tai aikakausjulkaisujen numeroita, joissa kyseinen aineisto on julkaistu —, pyydän lähettämään *julkaisemattomat tiedot* mainituista kysymyksistä, *jos sellaisia tietoja on käytettävissä.*⁵¹

KKN:n pjoht. *V. Uljanov (Lenin)*

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa.*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

56

M. A. KRUTSHINSKILLE*

31. I 1921

Tov. Krutshinski!

Sain Maatalouskomissariaattia koskevat tiedotuksenne.⁵² Luin ne. Saatoin KK:n jäsenten tietoon.

Nimittämällä Osinkin me, KK, olemme tehneet kaiken voitavamme. Osinski oli eilen puheillani ja ilmoitti vetävänsä työhön mukaan vielä useita paikallisia tovereita, talonpoikia.

Miksi olette tyytymätön Osinskiin? Neuvostojen VIII edustajakokouksen koko VKP:n ryhmä piti häntä suuressa arvossa siemenviljakampanjan vuoksi.

Ketkä kommunistityöntekijät ja miksi ovat tyytymättömiä työhön?

Pyydän konkreettisia neuvoja ja ehdotuksia. Me KK:ssa olemme sitä mieltä, että olemme tehneet kaiken, mitä *n y k y ä ä n* voidaan tehdä; *o d o t a m m e* Maatalouskomissariaatin uuden kollegion työn tuloksia ja luullaksemme nuo tulokset muodostuvat hyväksi.

Komm. tervehdyksin *N. Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

57

N. P. GORBUNOVILLE

Tov. Gorbunov!

Pitäisi koota tiedot ja selvittää, eikö tässä asiassa voitaisi tehdä jotain vuoritöiden auttamiseksi. Liiat pois?⁵³

31/I. *Lenin*

Kirjoitettu tammikuun 31 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran
tammikuun 21 pnä 1927
»Pravda» lehden 17. n:ossa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

* Lenin on kirjoittanut kirjekuoreen: »YTpKK:n jäsenelle Mih. Krutshinskille (kuittausta vastaan) (Leniniltä).» *Toim.*

M. I. FRUMKINILLE*

1/II—1921.

Tov. Frumkin! Saamme (sekä ulkoa- että sisästäkäsinkin) yhä enemmän tietoja kerrassaan sietämättömästä Ukrainan »itsenäisyydestä» Elintarvikekomissariaatin asioissa.

Teidän täytyy *kaivaa esiin koko* totuus, joka meiltä ilmeisesti salataan (osaksi kai tahattomasti, antamalla myönten niille, jotka salaavat *tahallisesti*). Asia on vakava, me emme jätä sitä silleen; otamme täydellisesti selville totuuden.

Paljastamme loppuun asti, mitä osaa esittää Peshehonov (valkokaartilaistakin pahempi), joka on selvästi vetänyt nenästä Ukrainan KK:ta (emme vielä tiedä, kenen välityksellä, mutta otamme selvän).

Te kuitenkin *olette* nyt ensi kädessä *täydellisesti vastuussa* siitä, että otetaan selvää ja saadaan selvyys *kaikesta ja ettemme anna* Peshehonovien emmekä niiden, joita Peshehonovit⁵⁴ ovat pettäneet, vetää itseämme nenästä.

Odotan vastausta.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

D. B. RJAZANOVILLE

Tov. Rjazanov! Onko Teillä kirjastossa *koottuna kaikki* Marxin ja Engelsin kirjeet *sanomalehdistä?* ja eri aikakauslehdistä?

Esim. 1894, »Leipziger Volkszeitung» materialismista?

»Vorwärtsistä» *Beesleytä* koskeva? (kirjoitetaan kai hieman toisin: englantilainen professori, comtelainen, Marxin tuttavina?)

Y.m.s.

* Ks. tätä osaa, 62. asiakirja. *Toim.*

Onko Marxin ja Engelsin *kaikkien kirjeiden katalogia?*

Enkö saisi viikoksi silmäiltäväkseni sitä, s.o. *katalogia?*

Teidän *Lenin*

*Kirjoitettu 1921
ennen helmikuun 2 päivää*

*Julkaistu ensi kerran 1930
kirjassa »Vartiopaikalla.*

*D. B. Rjazanovin
kuusikymmenpäivälle
omistettu kokoamateos». Moskova*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

60

D. B. RJAZANOVILLE

Tov. Rjazanov!

Minulla on suuri pyyntö:

Palauttakaa ||||| 1) Ettekö tiedä, *mistä* on lainattu Engelkirjaset.⁵⁵ ||||| sin kirjeiden *alleviivatut kohdat?*

2) Onko tämä julkaistu täydellisesti ja *missä?*

3) Jos on, niin olisiko mahdollista löytää ja saada se?

4) Emmekö voisi *ostaa* Scheidemanneilta ja kumpp. (hehän ovat ostettavia lurjuksia) Marxin ja Engelsin kirjoitettuja tai ostaa valokuvajäljennökset?

5) Onko toivoa, että saamme kootuksi Moskovaan kaikki, mitä Marx ja Engels ovat julkaisseet?

6) Onko luettelo siitä, mitä *täällä on jo koottuna?*

7) Saammeko kokoon Marxin ja Engelsin kirjeet (tai jäljennökset), vai onko se mahdotonta?

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu helmikuun 2 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1942
XXXIV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

61

A. G. GOIHBARGILLE

Tov. Goihbarg!

Kansankomissaarien selostusta koskevassa kysymyksessä Teidän (Pienen Neuvoston) pitää kiinnittää erityistä *huomiota* tärkeimpien päätösten *täytäntöönpanoon*.⁵⁶

Nykyään ovat päivänpolttavimpana kysymyksenä asunnot Moskovassa. Määrätkää, että toimitetaan tarkastus ja selostetaan Pienessä Neuvostossa *kahdesti* viikossa: montako taloa, asuntoa, huonetta on annettu (onhan määrä antaa 10 taloa).

Tarkastakaa myös jako.

Moskovan väestö paisuu toimihenkilökunnan kasvun seurauksena. Sitä pitää tarkkailla; olisikohan tehtävä päätös.

Kansankomissariaattia, joka lisää toimitsijoiden määrää Pienen Neuvoston luvatta, rangaistaan eri tavoin (kielletään lisäämästä yhdelläkään).

Laatikaa luettelo kansankomissariaateista, jotka ovat velvolliset supistamaan joka viikko toimihenkilöiden määrää (Sotakomissariaatti, KKTN, Kulkulaitoskomissariaatti ja eräät muut). Loput saavat lisätä ainoastaan Pienen Neuvoston luvalla.

Lenin

Kirjoitettu helmikuun 2 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran osittaisesti
tammikuun 16 pnä 1957
»Sovetskaja Rossiija» lehden
13. n:ossa*

*Julkaistu täydellisesti 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

62

V. N. MANTSEVILLE

Tov. Mantsev!

Ukrainassa tapahtuu siivottomia.

Poliittisen Toimikunnan ohjetta (Peshehonov ja *peshehonovilaiset* raivattava pois Harkovista) ei täytetä.

Osa Ukr. keskuskomitealaisista antaa Peshehonovin ja peshehonovilaisten pettää itseään.

Se on selvää. Me emme enää antaudu petettäväiksi.

Velvoitan Teidät *henkilökohtaisesti* (ylläpitäen salaista, suoraa ja säännöllistä yhteyttä Moskovaan Poliittiseen Toimikuntaan):

- (1) järjestämään Peshehonovin *täydellinen* valvonta;
- (2) lähettämään tänne tulokset;

(3) sama kaikkien peshehonovilaisten suhteen, luettelo heistä;

(4) ajamaan läpi Peshehonovin viipymätön erottaminen ja siirto Moskovaan.

Ukr. KK on *täysin* ryhditön. Katsotaan, pystyttekö Te suoriutumaan *niin kuin kuuluu*.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

3/II 1921.

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

63

E. M. SKLJANSKILLE

6. II 1921

Tov. Skljanski!

Lähettkää minulle Saratovin sotilaskomissaarin sähke, johon ylipäällikön antaman »vastauksen» lähetitte minulle tänään.

Vastaus on typerä ja paikoin kielellisesti tökerö.

Virkavaltainen muodollinen vastaus *tekojen* asemesta: pitää *tehdä loppu* banditismista eikä vastaila muodollisesti.

Antakoot minulle kahdesti viikossa *lyhyet*, aivan lyhyet *yhteenvedot taistelusta* banditismia vastaan.

Ja pankaa kenttäesikuntat ajuamaan, että pitää toimia eikä vastaila muodollisesti.

Kuka on tuo »esikunnan sotilaskomissaari» Iljushin, kauanko hän on palvellut?

Lenin

*Julkaistu ensi kerran osittaisesti 1938
«Bolshevik» aikakauslehden 2. n:ossa*

*Julkaistu täydellisesti 1942
XXXIV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

64

A. V. LUNATSHARSKILLE

14. II 1921

Tov. Lunatsharski
Jäljennökset tov. Pokrovskille
ja tov. Litkensille

Pyydän toimittamaan minulle luettelon opettajista, joilla on pitkäaikaista käytännöllistä kokemusta (a) opetustyössä yleensä; (b) teknisessä ammattikoulutuksessa — sekä lyhyet merkinnöt kirjallisista töistä ja neuvostovallanaikaisesta palvelusajasta.

Olen jo *monesti* pyytänyt tekemään tämän. Tässä ei saa olla sijaa vitkuttelulle.

KKN:n pjocht. V. Uljanov (*Lenin*)

P. S. Pyydän m.m. tietoja Sergei Pavlovitshista, Pietarin entisen Tenishevin opiston johtajasta.

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjottuksen mukaan

65

SÄHKE**11. ARMEIJAN VALLANKUMOUKSELLISELLE
SOTANEUVOSTOLLE⁵⁷**

KK on taipuvainen antamaan 11. armeijalle luvan tukea aktiivisesti kapinaa Gruusiassa ja vallata Tiflis noudattaen kansainvälisiä normeja ja ehdolla, että kaikki VSN 11:n jäsenet punnittuaan huolellisesti kaikki tilannetiedot takaavat menestyksen.⁵⁸ Varoitamme, että kärsimme viljan puutetta kuljetusvaikeuksien vuoksi, siksi emme anna yhtään junaa emmekä yhtään vaunua. Meidän on kuljetettava Kaukasiasta vain viljaa ja öljyä. Vaadimme pikaista vastausta suoraa linjaa VSN 11:n kaikkien jäsenten, samoin Smilgan, Gittisin, Trifonovin ja Frumkinin allekirjoituksin. Älkää

ryhtykö mihinkään ratkaiseviin toimiin ennen kuin saatte meiltä vastauksen kaikkien näiden henkilöiden sähköisiin.*

14/II.

Kirjoitettu helmikuun 14 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

66

SÄHKE

11. ARMEIJAN VALLANKUMOUKSELLISELLE SOTANEUVOSTOLLE⁵⁹

KK pitää VSN 11:n operaatioita neutraalilla vyöhykkeellä olevien kapinallisten paikallisuontoisena suojelemisena valkokaartilaisten taholta uhkaavalta tuholta.⁶⁰ Ottakaa varteen tämä operaationne poliittinen luonne kaikissa julkisissa esiintymisissä. Tietenkin odotamme VSN 11:ltä tarmokkaita ja nopeita toimia aina Tiflisiin valtausta myöten, jos se on sotilaalliselta kannalta välttämätöntä neutraalin vyöhykkeen suojelemiseksi uudelta hyökkäykseltä. Uskomme teidän ottaneen täysin vakavasti varteen varoituksemme. Tiedottakaa joka päivä.**

Kirjoitettu helmikuun 15 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

67

A. G. GOIHBARGILLE

Pienen KKN:n varapuheenjohtaja
tov. Goihbarg

Lähetän Teille oheisena:

1) Otteen Moskovan teknisen korkeakoulun työläistiedekunnan kommunistisolun 9/II pitämän yleisen kokouksen pöytäkirjasta.

* Edelleen Lenin on kirjoittanut: »KK:n toimeksiannosta Krestinski.» Sähkeen alosaan Lenin on lisännyt nähtävästi sihteerille tarkoitettun merkinnän: »Ei, säilyttäkää mieluummin erittäin salaisena 2—3 kuukautta.» *Toim.*

** Edelleen Lenin on kirjoittanut: »KK:n toimeksiannosta Krestinski.» *Toim.*

2) 10/II päivätyn Teknisen korkeakoulun työläistiedekunnan komissaarin raportin.

3) Otteen Rautatieinsinööriopiston ja Petrovsko-Razumovskojen maatalousakatemian kommunistisolujen puhemiehistöjen ja Moskovan teknisen korkeakoulun kommunistisolun toimikunnan 23/I k.v. pitämän yhteisen istunnon pöytäkirjasta.

4) Jäljennöksen 28/I k.v. päiväystä YAKN:n kulttuuri-osaston instruktöörin raportista.

Kehotan pientä KKN:ää paneutumaan erityisesti työläistiedekuntia koskevaan kysymykseen, harkitsemaan sitä kaikinpuolisesti ja saamaan aikaan mahdollisimman suurta parannusta työläistiedekuntien asemassa.⁶¹

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja
V. Uljanov (Lenin)

Kirjoitettu helmikuun 15 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

68

VKP(b):n KK:lle

Litkens esittää *Akateemisen keskuksen*⁶² (Valistuskomissariaatin) jäsenehdokkaat Organisaatiotoimikunnalle. Pyydän siirtämään Poliittiselle Toimikunnalle.

15/II.

Lenin

Kirjoitettu helmikuun 15 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

69

N. N. KRESTINSKILLE⁶³

1

En ole nähnyt artikkelia, mutta luottaen Kameneviin (siihen, että hän ei olisi suositellut *vahingollista*) kannatan sen *julkaisemista huomenna*.

Lenin

2

Siinä tapauksessa pitää vain vaatia

- 1) varausta, että tekijä tai tekijät kirjoittavat *yksityis*-henkilöinä eivätkä viranhaltijoina;
- 2) varausta: artikkeli julkaistaan keskusteluluontoisena.

Kirjoitettu helmikuun 16 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

70

N. I. MURALOVILLE

Tov. Muralov! Tov. Krzhizhanovski on suorastaan haltioissaan kommunistityöläisestä *Jesinistä*, jonka Tekin kuulemma tunnette. Krzhizhanovskin sanojen mukaan hän on etevä työmies, asentaja ja erittäin tarpeellinen (osoittautui hyödylliseksi Valtion Venäjän-sähköistämiskomission työssä). Siksi Krzhizhanovski suosittelee häntä kovasti *TPN:n Yleissuunnittelukomission* jäseneksi.

Kyseisen komission tulee mielestäni yleensä koostua *spesialisteista*. Poikkeuksena *työmies*.

Puhuin tästä Osinskille ja haluaisin tietää Teidän mieltäni. Pyydän lähettämään minulle (*saman lähettin mukana*) muutaman rivin käsittävän yksityiskohdallisen lausuntonne *Jesinistä*, hänen työvuosistaan, arvostaan työntekijänä j.n.e.⁶⁴

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu helmikuun 18 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran osittaisesti
huhtikuun 22 pnä 1957
»Komsomolskaja Pravda» lehden
96. n:ossa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

*Julkaistu täydellisesti 1966
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

71

V. R. MENZHINSKILLE

18. II 1921

Tov. Menzhinski!

Suosittelen tämän esittäjää tov. Eino Rahjaa, jonka tunnen Lokakuun vallankumousta edeltäneistä ajoista mitä uskollisimpana suomalaisena bolshevikkina. Nyt hän on Suomen Kommunistisen Puolueen KK:n jäsen.

Hänen pitää keskustella henkilökohtaisesti kanssanne useista *hyvin salaisista* asioista. Pyydän Teitä luottamaan häneen täydellisesti ja antamaan kaikkinaista apua.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

72

G. V. TSHITSHERINILLE

Tov. Tshitsherin! En pyydä korkeita virkoja tov. Shklovskille. Tunnette hänet Ulkokomissariaatissa työskentelyn perusteella.

Mutta pyydän jouduttamaan hänen lähtöään ulkomaille, sillä hänen vaimonsa pelkää lasten menehtyvän täällä. Tunnen koko perheen ulkomaillaoleskelun ajoilta, ja pelko on nähdäkseni aiheellista. Tuo perhe ei kestä täällä. Heidät pitää toimittaa ulkomaille.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

*Kirjottettu 1921 helmikuussa,
alkaisintaan 21 pnä*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

73

SÄHKE I. N. SMIRNOVILLE

Lähetän Teille tämän Skljanskin tiedotuksen⁶⁵ vastaukseksi pikasanomiinne. Pyydän Teitä tiedottamaan minulle useammin rosvojoukkioista, elintarviketyöstä ja viljalähe-tyksistä.

Lenin

*Kirjoitettu helmikuun
21 tai 22 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

74

***TOVEREILLE I. M. GUBKINILLE,
A. I. TSEVTSHINSKILLE, I. N. STRIZHOVILLE,
N. N. SMIRNOVILLE⁶⁶**

23. II 1921

Sen johdosta, että Öljykomitea on saanut ilmoituksia öljypora-aukkojen vesittymisestä ja tämän seurauksena uhkaavasta katastrofista, pyydän toimittamaan minulle mikäli mahdollista tänään käytettävissäsi olevan aineiston (kirjat, aikakauslehdet, selostukset y.m.), joka koskee ulkomaisia lakeja tai paikallisia säädöksiä öljyteollisuudenharjoittajien rankaisemisesta pora-aukkojen aukijätöstä, tiivistyksen puuttumisesta, sen epätarkoituksenmukaisuudesta *y.m.s.*

Joko itse lait tai, ellei niitä ole käsillä, luettelo vastaavista kirjoista tai aikakausjulkaisujen artikkeleista tahi haku-teoksista, jotta voisin lainata ne kirjastosta.

Pyydän vastaamaan tänään puhelimitse.

KKN:n pjocht. *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

75

SÄHKE H. G. RAKOVSKILLE***Salakielellä Rakovskille***Harkov, Rakovski. Teidän n:oon 672*

Ottaen huomioon keskuksen tavattoman vaikean elintarviketilanteen arvelen: ottaa kolme neljännestä tänne, jättää neljänneksen Ukrainan kaupungeille ja työläisille; talonpoikia on ehdottomasti palkittava mahdollisuuksien mukaan, ellei meillä ole mitään, ostettakoon ulkomailta kullalla tai öljyllä. Ellette hyväksy tätä, ehdottakaa vielä myönnytys talonpojille, mutta muistakaa, että elintarvikepula on meillä huutava ja suorastaan vaarallinen.⁶⁷

*Lenin**Kirjoitettu helmikuun 24 p:nä 1921**Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa**Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan*

76

N. A. SEMASHKOLLE

28. II 1921

Tov. Semashko

Nikolai Aleksandrovitsh!

Puheillani on tov. Ivan Afanasjevitsh *Tshekunov*, erittäin mielenkiintoinen, omalla tavallaan kommunismin perusteita propagoiva työtätekevä talonpoika.⁶⁸

Hän on kadottanut silmälasinsa ja maksanut *kelvottomasta rihkamasta* 15 000 rpl! Voisitteko auttaa häntä hankkimaan kunnolliset lasit?

Pyydän ystävällisesti, auttakaa ja pyytäkää sihteeriänne ilmoittamaan minulle, *järjestyikö*.

Teidän Lenin

*Julkaistu ensi kerran osittaisesti
tammikuun 30 p:nä 1924
»Leningradskaja Pravda»
lehden 23. n:ossa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

*Julkaistu täydellisesti
tammikuun 21 p:nä 1925
»Izvestija» lehden 17. n:ossa*

* Lenin on kirjoittanut asiakirjan yläosaan ja sitten viivannut yllä: »Tov. Tsjurupa! Mieliapiteenne vastausluonnoksestani? 24/II. Lenin.» *Toim.*

77

A. D. TSJURUPALLE

Tov. Tsjurupa! Numeroistanne näkyy, että 1. II oli 40,3 leipäviljaa + 5,4 suurimoviljaa = 45,7.⁶⁹

1. III tulee nähtävästi olemaan noin 48.

1. IV nähtävästi *vähintään* 50.

1. IV — 1. IX, se on 5 kuukautta. $50 : 5 = 10$.

Tästä summittaisesta laskelmasta näkyy, että Venäjän, VSFNT:n osalta (ilman Ukrainaa) voidaan aivan hyvin lakauttaa kokonaan luovutusvelvollisuus 15. III tai 1. IV ja *kokeilla uutta järjestelmää* 1. IX tai 15. VIII saakka.

Teidän mielipiteenne?

Kirjoitettu helmikuussa 1921

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

78

N. OSINSKILLE

1. III 1921

Tov. Osinski!

Tapasin eilen Ivan Afanasjevitsh Tshkunovin. Selvisi, että hän on ollut puheillani jo 1919 työtätekevien talonpoikien edustajakokouskysymyksen vuoksi. Nyt hän sanoo: on parempi aloittaa *alueellisista*.

Myötämielinen kommunisteille, mutta ei tule puolueeseen, koska käy kirkossa ja on kristitty (ei hyväksy kirkonmenoja, mutta on uskovainen).

Parantaa taloudenhoitoa. On kiertänyt Nizhni Novgorodin ja Simbirskin kuvernementit. Sanoo talonpoikien menettäneen luottamuksensa neuvostovaltaan. Voitaisiinko asiaa korjata verotuksella, kysyin. Arvelee, että voidaan. Omassa ujestissään on saanut työläisten avulla korvatuksi huonon neuvostovallan hyvällä.

Meidän pitää tarrautua *kaikin voimin* juuri tuollaisiin miehiin voittaaksemme jälleen talonpoikaisjoukkojen luottamuksen. Tämä on poliittinen *pää* tehtävä

eikä se siedä lykkäämistä. Pyydän: älkää viehtykö liiaksi »virastokoneiston» näkökantaan, älkää olko ylettömän huolissanne sen vuoksi. Omistakaa *enemmän* huomiota poliittiselle suhtautumiselle talonpoikaistoon.

Mielestäni pitää nyt heti »siepata», t.s. värvätä, Tshekunov työhön *meille*. Miten se on tehtävä? Pitää ajatella. Ehkä pitää perustaa heti (oikeammin sanoen ryhtyä perustamaan) »työtätekevän talonpoikaiston neuvosto» tahi »*puolueettomien talonpoikien neuvosto*» (jälkimmäinen nimitys taitaa olla varovaisempi niiden torjumisen kannalta, joita Tshekunov sanoo »sähisijöiksi», t.s. ilmeisten kulakkien ja neuvostovallan vihollisten torjumisen kannalta). Tshekunov pitää nimittää heti tämänlaatuisten laitosten perustamisesta (tai valmistelusta) huolehtivaksi Maatalouskomissariaatin valtuutetuksi. Hänen tehtäväkseen on annettava käydä kiireellisesti Simbirskin kuvernementissa (tarvitsemme neuvonantajan ja välimiehen, mieluummin kaksi välimiestä kuvernementista, jossa on *ylijäämä* viljaa) ja tuoda tänne luoksemme Simbirskin kuvernementista (hänellä on siellä tuttavuuksia) iäkäs **puolueeton** venäläinen talonpoika, maanviljelijä, *työtätekevien talonpoikien ja työläisten kannattaja*, joka ei ole »sähisijä». Löydettävä vielä yksi. Mieluimmiten kolmikko: Tshekunov + simbirskiläinen + vielä yksi ei-viljakuvernementista. Teemme tästä »ukkokolmikosta» (olisi oikein hyvä, jos he kaikki olisivat *sekä puolueettomia että kristittyjä*) heti paikalla joko *neuvottelevia* kollegion jäseniä tai »puolueettomien talonpoikien neuvoston» ydinjoukon tai sentapaisen korporaation.

Tämä pitää tehdä nopeasti, heti (hän aikoo matkustaa ylihuomenna).

Takokaa silloin, kun rauta on kuumaa. Vastatkaa minulle.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

79

L. D. TROTSKILLE

Tov. Trotski.

Lähetän Teille tiedoksenne.⁷⁰ Hyvin mielenkiintoisia asioita. Ukrainalaiset kommunistit ovat mielestäni väärässä.

Johtopäätös tosiasioista ei ole verotusta vastaan, vaan tehostettujen sotilaallisten toimenpiteiden puolesta Mahnon tuhoamiseksi *lopullisesti* j.n.e.

Lenin

Kirjoitettu maaliskuun 3 p:nä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

80

PIENELLE KANSANKOMISSAARIEN NEUVOSTOLLE

Mielestäni pitää sallia tuoda *e n e m m ä n*.⁷¹

Pelkääte ylenpalttisesti keinottelua.

Onko niin kauhea asia, jos jotkut yksilöt vaihtavat viljaan? Talonpojat saavat jalkineita ja vaatteita. Pitää pelätä *joukkoluontoista* keinottelua ja ehkäistä *ammattimainen* keinottelu. Mutta *tuontia* köyhälle Venäjälle pitäisi edistää eikä vaikeuttaa.

Pyydän tarkistamaan.

3/III 1921.

Lenin

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

81

*VKP(b):n KK:n POLIITTISELLE TOIMIKUNNALLE

3. III 1921

Lähetän YAKN:n puolueyhmän toimikunnan istunnossa 3. III 1921 laaditun pöytäkirjan (n:o 55) ja ehdotan:

1)) *k u m o t t a v a k s i* »g» kohdan (koska *lähipäivinä* pidetään puolueen edustajakokous ja tämä ja muut analogiset kysymykset joudutaan välttämättä käsittelemään *siinä*),

2)) »I» kohdan osalta päätettäväksi:

»Lähetettävä puolueen edustajakokoukselle.»⁷²

Katson tarpeelliseksi päättää tästä *puhelimitse*, sillä on itsestään selvää, että päätöstä ei voida tehdä ennen puolueen edustajakokousta eikä ilman puolueen edustajakokousta. On selvää, ettemme voi sallia turhaa paniikin leviämistä.

Lenin

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

82

M. N. POKROVSKILLE⁷³

Epäilen suuresti ja ajattelen, että on parasta jättää KK:n Poliittiselle Toimikunnalle. (On vielä selvitettävä, mihin oppituoleihin ja mitä aineita luennoimaan.)

*Kirjoitettu 1921 maaliskuussa,
aikaisintaan 4 pnä*

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

83

L. B. KAMENEVILLE

5. III 1921

L. B.!

Mielestäni tässä tapauksessa tarvitaan MK:n (salaista?) kiertokirjettä panettelijoita vastaan, jotka eivät tule Kontrollikomissioon ja sinkoavat parhaavia syytöksiä »arvostelun» varjolla.⁷⁴

Lenin

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

84

**G. V. TSHITSHERINILLE
ja L. M. KARAHANILLE⁷⁵**

Toverit Tshitsherin ja Karahan

Pyydän antamaan lausuntonne ja palauttamaan minulle molemmat asiakirjat⁷⁶. Teroitan Ulkokomissariaatille, että sen harjoittama KKN:n päätöksen *kiertäminen* (muodostamalla »rinnakkainen» koneisto tai komissio *toisella* nimellä tai tekosyyllä) *on ehdottomasti luvatonta*. Epäilen Ulkokomissariaatin *tosiasiallisesti kiertävän* Kansankomissaarien Neuvoston päätöstä. Varoitan. Pyydän *mitä täsmällisintä* lausuntoa kiertelemättä ja salailematta mitään.

7/III. *Lenin*

Kirjoitettu maaliskuun 7 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

85

A. D. TSJURUPALLE

Tov. Tsjurupa! kutsumme valiokuntamme⁷⁷ koolle nähtävästi tänä iltana (päivällä tuskin ehdimme avajaisten⁷⁸ jälkeen, vaikkakin yritämme).

Kysymyksen painopiste on »*kierrossa*», talonpoikaistolle vapaassa taloudellisessa tavarankierrossa.

Ette ole harkinnut tätä kylliksi, kun kerran väititte Rakovskia vastaan (en ehtinyt esittää vastaväitettä). Koko asian ydin on siinä, että osataan kehittää tavarankiertoa, kauppavaihtoa (sekä vientiä ulkomaille etelästä että *vaihtoa tehtaiden kanssa*). Muuten seuraa romahdus.

NB ||| *Harkitkaa tätä ja keksikää sanamuoto* tämän lisäämiseksi.

NB ||| 2) Tilatkaa viipymättä numerotiedot: kuinka paljon *viljaa annoimme* tammikuussa 1921 ja *helmikuussa* (ellei ole tietoja koko helmikuun ajalta, niin $\frac{1}{3}$ tai $\frac{2}{3}$:lta helmikuuta) 1921. Paljonko on tuotua, paljonko kaikkiaan.

Lenin

Kirjoitettu maaliskuun 8 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran
osittaisesti 1945
XXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

*Julkaistu täydellisesti 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

86

G. V. TSHITSHERINILLE

Tov. Tshitsherin!

Olen tavattoman huolissani sen johdosta, että turkkilaiset viivyttävät Batumia koskevan sopimuksen allekirjoittamista pyrkien voittamaan aikaa sillä välin kun heidän joukkonsa etenevät Batumia kohti. Emme saa sallia heille sellaisia viivytyksiä. Harkitkaa seuraavaa keinoa: keskeytätte konferenssinne puoleksi tunniksi keskustellaksenne kanssani ja Stalin puhuu sillä välin asiat halki Turkin valtuuskunnan kanssa, jotta kysymys saataisiin selvitettyksi ja viedyksi jo tänään päätökseen.⁷⁹

Lenin

Kirjoitettu maaliskuun 9 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

87

L. B. KAMENEVILLE ja J. V. STALINILLE

Kamenev ja Stalin

Pyydän kiinnittämään huomiota Siperiaa koskeviin Dzerzhin skin tiedotuksiin. On olemassa erittäin suuri ja uhkaava vaara, etteivät meikäläiset pysty tulemaan toimeen Siperian

talonpoikien kanssa. Kaikista hyvistä ominaisuuksistaan huolimatta Tshutskajev on epäilemättä heikko eikä tunne lainkaan sotataitoa, ja tilanteen hiukankin kärjistyessä siellä saattaa uhata katastrofi. Mielestäni täytyy harkita Iv. N. Smirnovin lähettämistä Siperiaan viimeistään alkukesästä. Hän tulee tietysti panemaan hyvin kovasti vastaan, mutta ellei löydy toista sekä Siperian että sotataidon tuntevaa ehdokasta, joka kykenee varmasti säilyttämään tukalassa tilanteessa mielenmalttinsa, on Smirnovin lähettäminen nähdäkseni aivan välttämätöntä.⁸⁰

9/III 1921. *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan L. A. Fotijevan
muistiinpanojen mukaan*

88

A. I. RYKOVILLE

10. III 1921

Tov. Rykov

Jäljennös tovereille Tsjurupalle ja Rakovskille

Pyydän Teitä käyttämään hyväksenne tov. Rakovskin oleskelua Moskovassa ja järjestämään hänen kanssaan ja tov. Tsjurupan kanssa neuvonpidon kysymyksestä, onko mahdollista ja millä keinoin saada toisaalta talonpojat ja toisaalta käsityöläiset ja tehtaalaisväestö käytännössä kiinnostumaan maataloustuotteiden (valtiollisesti mahdollisimman hyvin järjestetystä) vaihdosta teollisuustuotteisiin. Tämä neuvottelu on järjestettävä hyvin pikaisesti.

KKN:n pjoht. *V. Uljanov (Lenin)*

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

89

A. G. GOIHBARGILLE

Pienelle Neuvostolle

Tov. Goihbarg! Lukekaa tämä Neuvosto-Gruusian edustajan kirje ja erittäinkin *alleiviivattu* (s. 3).

Pitää *viipymättä*

1) päätöksellä *kieltää* lähettämästä (ilman Pienen Neuvoston lupaa), ja luvan annossa noudattaa *erittäin suurta varovaisuutta*,⁸¹

2) täytäntöönpanoa tarkastettava *järjestelmällisesti*.

12/III. Lenin

Kirjoitettu maaliskuun 12 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

90

VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENILLE

Ehdotan: periaatteessa hyväksytään ja annetaan Ulkomaankauppakomissariaatin tehtäväksi jatkaa neuvotteluja⁸² *pitäen kuitenkin silmällä sitä*, että (1) se ei pääte lopullisesti ilman Poliittista Toimikuntaa (jonka tulee pidättää itselleen *kieltö* mahdollisuus); (2) että se pyrkii tekemään sopimuksen *samanluontoisesta lainasta* paremmilla ehdoilla toisen (italialaisen) *tarjoajan* kanssa.

Lenin 13/III.

Kirjoitettu maaliskuun 13 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

91

N. A. SEMASHKOLLE

Tov. Semashko!

(1) Pyydän määräämään erityisen henkilön (mieluimmin *ulkomaita tuntevan ja ulkomailla tunnetun nimekkään lääkäriin*) lähettääksemme ulkomaille, Saksaan (Tsjurupan, Krestinskin, Osinskin, Kurajevin, *Gorkin, Korolenkon* y.m.). Pi-

tää kysellä *taitavasti*, pyytää, suostutella, kirjoittaa Saksaan, auttaa *sairaita* j.n.e.

Tehtävä *äärimmäisen korrektisti*
(huolellisesti).

(2) Lähettämään *parhaan* lääkärin *tarkastamaan* N. I. Buharinin terveydentilaa (m.m. *sydäntä*) ja ilmoittamaan minulle tuloksesta.

Lenin

*Kirjoitettu 1921 maaliskuussa,
aikaisintaan 16 pnä*

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

92

WASHINGTON VANDERLIPILLE

Moskova. Maaliskuun 17 pnä 1921.

Mr. Washington B. Vanderlip

Arvoisa herra,

Kiitän Teitä 14. t.k. päiväystä ystävällisestä kirjeestänne. Minusta on hyvin ilahduttavaa kuulla presidentti Hardingin suhtautuvan suosiollisesti kaupankäyntiimme Amerikan kanssa. Te tiedätte, kuinka tärkeinä pidämme tulevia liikesuhteitamme Amerikkaan. Olemme täysin tietoisia syndikaattinne tässä suhteessa esittämästä osasta sekä myös Teidän henkilökohtaisten ponnistustenne suuresta merkityksestä.⁸³ Uudet ehdotuksenne ovat erittäin kiinnostavia, ja olen kehottanut Korkeinta Kansantalouselvostoa selostamaan minulle aika ajoittain neuvottelujen kulkua. Voitte olla varma siitä, että suhtaudumme äärimmäisen huomaavaisesti jokikiseen järkevään ehdotukseen.* Me olemme keskittäneet ponnistuksemme pääasiallisesti tuotantoon ja kauppaan, ja Teidän apunne on meille tavattoman arvokasta.

* Ks. tätä osaa, 94. asiakirja. *Toim.*

Mikäli Teillä ilmenee valittamisen aihetta jonkun viranhaltijan suhteen, pyydän Teitä lähettämään valituksenne vastaavalle kansankomissariaatille, joka tarkastaa asian ja tarpeen vaatiessa ilmoittaa siitä. Olen jo antanut määräyksen erikoisen tarkastuksen toimittamisesta kirjeessänne mainitun henkilön suhteen.

Kommunistisen puolueen edustajakokous vaati minulta niin paljon aikaa ja voimia, että olen nyt kovin väsynyt ja sairas. Olkaa hyvä ja suokaa anteeksi, etten voi tällä haavaa tavata Teitä henkilökohtaisesti. Pyydän toveri Tshitsheriä keskustelemaan lähiaikana kanssanne.

Toivotan Teille menestystä. Teille uskollinen
V. Uljanov (Lenin)

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan
Käännös englannista*

A. A. JOFFELLE

17. III 1921

Hyvä tov. Joffe! Luin hyvin karvain mielin 15/III päivätyn syvästi kiihtyneen kirjeenne.⁸⁴ Ymmärrän, että Teillä on mitä oikeutetuimmat perusteet tyytymättömyyteen ja jopa suuttumukseen, mutta vakuutan että erehdytte hakiesanne syitä siihen.

Ensinnäkin erehdytte toistaessanne (moneen kertaan), että »KK olen minä». Niin voidaan kirjoittaa vain suuren hermoärtymyksen ja liikarasituksen tilassa. Vanhassa KK:ssa (1919—1920) minut lyötiin eräässä tavattoman tärkeässä kysymyksessä, minkä Te tiedätte väittelystä.⁸⁵ Organisaatio- ja henkilökysymyksissä olen jäänyt lukuisissa tapauksissa vähemmistöön. Näitte itse monta kertaa esimerkkejä siitä ollessanne KK:n jäsenenä.

Miksi pitää hermostua niin, että tulee kirjoittaneeksi ker-

rassaan mahdottoman, kerrassaan mahdottoman lauseen, että KK muka olen minä. Se on liikarasittuneisuutta.

Toiseksi minulla ei ole varjoakaan mistään tyytymättömyyden eikä epäluottamuksen tunteesta Teitä kohtaan. *Eikä ole keskuskomitealaisillakaan*, mikäli heitä tunnen, olen keskustellut heidän kanssaan ja nähnyt heidän suhtautumisensa Teihin.

Millä sitten asia on selitettävissä? Sillä, että *kohtalo on heitelty* Teitä. Olen havainnut monille työntekijöille käyneen siten. Esimerkiksi Stalin. Hän olisi tietysti osannut pitää puolensa. Mutta »kohtalo» ei ole sallinut hänen olla kolmeen ja puoleen vuoteen *kertaakaan enempää* TTI:n kansankomissaarina *kuin* kansallisuusasiain komissaarinakaan. Se on tosiasia.

Ja kohtalo on heitelty Teitä samoin kuin varsin monia ensiarvoisia työntekijöitä. Te olette ensimmäisiä ja parhaita diplomaatteja. Diplomaattisessa toiminnassamme on ollut keskeytyksiä. Väliaikoina Teitä »on kokeiltu» (TTI) *antamatta* Teille aikaa *tehdä valmista*. Syy (onnettomuus?) on koko KK:n, joka on heitelty *siten* monia. Kiihkottomasti harkittuanne havaitsette, *että* tämä on totta.

Ei valittu YTpKK:hon? Kysykää vaikka Trotskilta, kuinka monta kertaa KK:n periaatekannat ja päätökset muuttuivat tässä asiassa. Monia kertoja! »Demokratia» *pakotti* uusiin maksimaalisesti.

(Uusi KK konstituoitui vasta eilen *eikä heti* »pääse sisään» työhönsä.⁸⁶)

Minun *henkilökohtainen* mielipiteeni täysin avomielisesti sanoen on tämä: (1) Teidän pitää levähtää kunnollisesti. On vahingollista repiä itseään. Tarvitsemme kipeästi kokeneita, vanhoja, koeteltuja työntekijöitä. Levähtäkää kunnollisesti. Harkitkaa, olisiko parasta ulkomailla, parantolassa. Meillä on tilanne huono. Teidän pitää parantua *täydellisesti*. (2) Te olette ollut ja pysytte yhtenä ensimmäisistä ja parhaimmista diplomaateista ja poliitikoista. Turkki? Turkestan? Tulemmeko toimeen ilman Teitä? Romania? Pelkään, ettemme tule. Uskon, ettemme tule.

Levähtäkää. Palatkaa sitten Moskovaan. Keskustelemme.

Puristan lujasti kättänne. Teidän *Lenin*

94

VKP(b):n KK:lle⁸⁷

Kannatan täydellisesti.

Lenin

On annettava Tshitsherinin tehtäväksi laatia vetoomuksen luonnos ja viedä läpi jo *tällä* YTpKK:n istuntokaudella.

Lenin

*Kirjoitettu maaliskuun
18 tai 19 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1961
kirjassa »Leninin aatteet elävät
ja voittavat». Moskova*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

95

SÄHKE L. B. KRASINILLE*

Salakielellä

Krasin

Puolueen edustajakokous hyväksyi Groznyin ja Bakun toimilupakysymyksessä linjan, jota minä puolustin.⁸⁸ Jouduttakaa neuvotteluja näistä samoin kuin kaikista muistakin toimiluvista. Tiedottakaa minulle useammin.

*Lenin***

Kirjoitettu maaliskuun 19 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

96

TODISTUS A. R. SHAPOSHNIKOVILLE

Tämä todistus on annettu Ufan kuvernementin Ufan ujestin Bulgakovon volostin Beketovon kylän talonpojalle Aleksei Romanovitsh *Shaposhnikoville* siitä, että hän oli kut-

* Lenin on tehnyt aslakirjan yläosaan merkinnän: »Tov. Tshitsherin! Pyydän lähettämään salakielellä, tänään mikäli mahdollista. 19/III. *Lenin.*» *Toim.*

** Sähkeen on allekirjoittanut myös G. V. Tshitsherin. *Toim.*

sustani saapunut Moskovaan keskustelemaan ja neuvottelemaan tärkeästä talonpoikaistaloutta koskevasta asiasta.⁸⁹

Antamissaan selityksissä ja vastauksissa kansalainen *A. R. Shaposhnikov* on osoittanut suhtautuvansa asiaan tunnollisesti ja rehellisesti.

Kaikkia VSFNT:n neuvostoviranomaisia pyydetään antamaan kansalainen *A. R. Shaposhnikoville* kaikkinaista apua hänen palatessaan asuinpaikalleen rauhanomaiseen työhön.

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja
*V. Uljanov (Lenin)**

Kirjoitettu maaliskuun 22 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1941
»Bolshevik» aikakauslehden 9. n:ossa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

97

V. N. KAJUROVILLE**

24. III 1921

Hyvä toveri Kajurov!

Olen saanut 1. III 21 päivätyn veroa koskevan kirjeenne. Juuri samaan aikaan (kirjeenne ollessa matkalla) vero läpäisi jo sekä puolueen X edustajakokouksessa että YTpKK:ssa. Tiedätte sen tietysti lehdistä.

Kirjoittakaa minulle silloin tällöin havainnoistanne eri paikkakunnilla. Miten Siperian talonpojat ottavat vastaan veron? Mitä muita vaatimuksia heillä on ja millaisia mielialoja? Entä työläisillä?

Toivotan parasta! Teidän *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

* Todistuksen on allekirjoittanut myös KKN:n sihteeri L. A. Fotljeva. *Toim.*
** Tämän kirjeen kuoressa on Leninin merkintä: »Tov. V. Kajuroville. Koltshuginon rautatierakennustyömaa. Tomsk (Leniniltä).» *Toim.*

L. B. KAMENEVILLE

24. III 1921

Tov. Kamenev!

Badaitsh* pyytää minua auttamaan ent. Jakuntshikovin kartanon ja Hodynkan maatalon luovuttamisessa Moskovan kulutuskommuunille.

Ne kun ovat lähellä Moskovaa. Siinä olisi kasvitarhat ja karjakartano moskovalaisia varten.

Kuvernementin maaosasto ottaa itsevarusteluun.

Badaitsh viittaa siihen hyvään pietarilaiseen kokemukseen, mikä saatiin karjakartanon panossa mallikelpoiseen kuntoon.

Periaatteellinen näkökohta: kaupungin kiinnostuneisuuden pitää vaikuttaa »yritteliäisyyteen». Badajev on periaatteessa oikeassa.

Voisimme tehdä näinkin: antaa tämä Badaitshille ja kuvernementin maaosastolle *virallinen* määräys: *et saa* neuvostotiloinesi jäädä jälkeen. Ja syksyllä verrata.

Lenin

P. S. Yleensä kasvitarhakampanjassa painakaa päälle. Pitäisiköhän ottaa esille TPN:ssä? Tiukkaamistarkoituksessa?

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

A. D. TSJURUPALLE

Tov. Tsjurupa! Sain muistionne lykkäyksestä (Resurssikomission kokoonpano).⁹⁰ On erittäin valitettavaa, että esitätte *myöhään* (istuntopäivänä). En suostu siihen, että hukataan viikko.

* A. J. Badajev. *Toim.*

Ehdokkaat: Kritzmann, Smirnov, Holtzmann.
Teidän ehdokkaanne, t.s. Teidän listanne?

Lenin

Kirjoitettu maaliskuun 25 pnä 1921

Julkaistu ensi kerran 1965

*V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

100

A. I. RYKOVILLE

26. III 1921

Tov. Rykov!

Muistutan lupauksestanne, jonka annoitte minulle eilen puhelimitse: vaatia Öljykomitealta minua varten *suppean* selosteen öljysäiliövaunuista (ehyiden säiliövaunujen kokonaismäärä koko rautatieverkossa *miinus* ne, joita käytetään välttämättömyyden pakosta muilla, esim. Volgalta Moskovaan johtavilla radoilla, kaakkoisia lukuunottamatta. Erotus — kuinka monta vaunua *voi ja* kuinka monen *pitää* kuljettaa öljyä Groznyistä (ja Bakusta) Moskovaan. *Kuinka monta tosiasiallisesti kuljettaa*).

Olisi hyvä (mutta ei välttämätöntä) liittää oheen TPN:n päätösehdotus öljyvaunujen täydellisestä ja oikeasta hyväksikäytöstä.⁹¹

Milloin lähetätte?

Lenin

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

101

A. D. TSJURUPALLE

Tov. Tsjurupal! Tarvitsen huomiseksi klo 12 mennessä seuraavat tiedot:

1) Väestölle annetun viljan (ja rehuviljan) määrä

kuukausittain 1919—1920
1920—1921

Kolme saraketta		
syömä- viljaa	peru- noita	rehu- viljaa

2) *Hankittu* (Elintarvikekomissariaatin toimesta) viljan määrä:

pelkästään luovutusvelvoll. nojalla 1920—1921 *yhteenvedot* (niin monelta kuukaudelta kuin on)
jauhatuksesta

3) Niiden kuvernementtien luku (ja luovutustehtävät), jotka ovat täyttäneet luovutustehtävät (1920—1921)

siihen ja siihen kuukauteen mennessä 100 %
» » » » 75 %

Sanokaa Seninille tai sille, joka Teillä hoitaa tätä asiaa, että ellen saa klo 12 mennessä tietoja *vastuunalaisen henkilön allekirjoittamina*, hän joutuu istumaan.

Lenin

P. S. Vielä kaksi asiaa:

1) Eikö ole ollut vielä muita viljankeräyksiä »palveluksista», paitsi »lapiomaksu» jauhatuksesta?

2) Onko tietoja *suo l a n y. m.* »vapaasta» hinnasta (*viljana*)? (Muistatteko, esitin tämän pyynnön jo aikoja.)

Kirjoitettu maaliskuun 27 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

F. E. DZERZHINSKILLE

27. III 1921

Tov. Dzerzhinski!

Olkaa hyvä ja kirjoittakaa minulle tai antakaa sihteerinne tehtäväksi kirjoittaa minulle *lyhyesti* (10—20 rivillä) tapauksesta, jolloin ostimme epäonnistuneesti 400 puutaa (1000

asemesta) saapastarvikkeita (ja epäonnistuneesti, väärin valittuja tarvikkeita).

Tarvitsen sitä osviitaksi: mitä on varottava ja miten. Miten karttaa *moisia* erehdyksiä.⁹²

Teidän *Lenin*

Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

103

J. A. PREOBRAZHENSKILLE

27/III.

Tov. Preobrazhenski!

Prokopovitshin, Kuskovan ja kumpp. johtamat »osuustoimintapiirit» aikovat kuulemma ehdottaa hallitukselle:

me vakautamme valuuttanne, jos annatte meille luvan laskea liikkeelle boneja, joiden vakuutena ovat meidän (osuusliikkeiden) tavaravarannot.

Se on naurettavaa, sillä se on samaa kuin kapitalistien tarjousta: vakautamme valuuttanne, jos annatte meille tavara-varannot.

Mutta se ei ole pelkästään naurettavaa, vaan se tähdentää myös asian olemusta: meidän pitää *nimenomaan nyt*, ajankohtana, jolloin saatamme voimaan luontoisveron ja vaihdon (viljaan), ryhtyä johdonmukaisesti valmistelemaan valuutan »tervehdyttämistä» laskemalla liikkeelle boneja *tavara vakuutta* (tavara- ja viljavarantoja y.m.) *vastataan*.

Tässä asiassa ei saa hidastella. Sitä on harkittava, valmisteltava ja ryhdyttävä toteuttamaan *odottamatta* hopeakysymyksen ratkaisua.

Oletteko asettanut tämän valiokuntanne tehtäväksi ja käsitellyt siinä?⁹³

Vastatkaa parilla sanalla huomiseen (28) klo 11 ap. mennessä.

Nimitämme Teidät *Finanssikomissariaatin* kollegion jäseneksi. Se *ei* vie aikaa, mutta *sitoo* Teidät Finanssikomissariaattiin.⁹⁴

Kiinnittäkää huomiota *Falkneriin* (miespuoliseen; »hänen»* veljeensä). Eikö hän olisi meidän ja asian kannalta paremmin sopiva?

Komm. tervehdysin *Lenin*

Kirjoitettu maaliskuun 27 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

104

A. I. RYKOVILLE

Tov. Rykov!

Kävin läpi toimilupasopimusaineiston ja olen syvästi kuohuksissa.⁹⁵

Tämä on sabotaasia tai Dosserin ja kumpp. idiottimaisuutta!

Tuhottomasti joutavia ja naurettavia pikkuseikkoja (tulente kokielto y.m.) ja *olennainen jätetty korostamatta*.

Olennainen on hukutettu byrokraattiseen roskaan.

Ei näy, että olisi vaivattu *p ä ä t ä*.

Mitä Lomov tekee?

Olette lyönyt laimin KKN:n päätöksen (2/II 1921)⁹⁶, jossa vaaditaan määrittelemään *kolmen viikon* kuluessa *p ä ä p e r i a a t t e e t ! !*

Nuo periaatteet pitää määritellä huomenna (t.s. 28/III), vaikka mikä olisi, ja niin suppeasti, että ne voidaan lähettää *lennättimitse* Krasinille.

Ennen sitä ne pitää näyttää minulle.

Panen mukaan *oman* ehdotukseni, konseptin, kiireessä laaditun: esitän sen, mikä on tärkeää ja kiistanalaista.⁹⁷ Muu on mielestäni vähemmän tärkeää tai kiistatonta.

Lopettakaa sabotaasi ja viekää asiaa eteenpäin *niin kuin kuuluu*, muussa tapauksessa nousen sotajalalle KK:ssa.

Ketä Teillä on »toimilupavaliokunnassa»? Sen kokoonpano: vastatkaa huomenna klo 11 mennessä.

Lenin

Kirjoitettu maaliskuun 27 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

* »Hän» — M. N. Smith-Falkner, S. A. Falknerin sisar. *Toim.*

105

L. D. TROTSKILLE

Tov. Trotski!

Tutustukaa tähän (kiinnostavaa) ja palauttakaa minulle.⁹⁸
Puhun jo tänään Harkovin kanssa.

Eikö toimilupajuttu olekin huvittava? Bakulaista ja donbassilaista »patriotismia».

Kuitenkin olisi perin suotavaa vuokrata $\frac{1}{4}$ Donbassista (+ Krivoi Rogista) toimiluvan hakijoille.

Teidän mielipiteenne?

Lenin

*Kirjoitettu maaliskuun 28—29 pnä
1921*

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

106

A. I. JEMSHANOVILLE*

Kulkulaitoskomissariaatti

Kulkulaitoskomissaari

29. III 1921

Tov. Jemshanov!

Pyydän Teitä ilmoittamaan minulle, kuka Teillä Kulkulaitoskomissariaatissa hoitaa (öljy-) säiliövaunujen jakoa rautateiden kesken ja öljynkuljetuksia rautateilla.

1) Kuka vastaa siitä?

2) Mitä nimenomaisesti kansankomissariaatti on tehnyt tätä kysymystä koskevan TPN:n päätöksen (15. tai 17. XII 1920)⁹⁹ täyttämiseksi?

3) Kuka ja milloin on antanut ja samoin kuka ja milloin on kumonnut määräyksen öljyvaunujen kiinnittämisestä eri rautateille?

4) Miten säiliövaunut on tällä hetkellä jaettu rautateiden kesken?

* Lenin on kirjoittanut asiakirjan yläosaan: »Lyötävä koneella 3 kpl, annettava allekirjoitettavakseni ja lähetettävä.» *Toim.*

Jos siten kuin on osoitettu »selosteraportissanne» (päiväystä vailla olevassa paperissa) (sain sen 29. III) 1. taulukon viimeisessä sarakkeessa («on tosiasiallisesti» *minä päivänä?*), niin miten on selitettävissä, että 8 radalla on $(183 + 161 + 22 + 88 + 9 + 493 + 1405 + 194 =) 2555$ säiliövaunua, vaikka näillä radoilla ei ole »öljynlastaustehävää».

5) Ettekö voisi toimittaa minulle täydellisempiä tietoja säiliövaunujen määrästä ja *käytöstä* jakaen rautatiet 3 ryhmään ja *esittäen lopputulokset** seuraavien 3 ryhmän osalta:

(a) (1) rautatiet, jotka kuljettavat öljyä Volgalta

(b) (2) » » » » Kaukasiasta

(Groznyi ja Baku)

(c) (3) rautatiet, jotka eivät kuljeta öljyä?

6) Miksi öljyjunien nopeudeksi on otettu 6 virstaa tunnissa? Onko *teknisiä* esteitä (ja mitä) maksimaalisen (sano-kaamme sotilasjunien) nopeuden saavuttamisen tiellä? Mikä oli meillä sodanedellinen nopeus? Mikä on meillä 1920 tosiasiallinen minimi- ja maksiminopeus?

Pyydän ilmoittamaan minulle, mitkä mainituista tiedoista voitte esittää viipymättä ja mitkä mahdollisimman lyhyessä (kuinka lyhyessä?) ajassa?

Komm. tervehdysin *Lenin*

Julkaistu ensi kerran tammikuun 21 pnä 1931 »Za Industrializatsiju» lehden 21. n:ossa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

107

**G. K. ORDZHONIKIDZELLE TARKOITETUN
SÄHKEEN LUONNOKSEN SISÄLTÄVÄ KIRJELAPPU
VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN
JÄSENILLE**

Ehdotan vastattavaksi
salakielellä *suoraa linjaa*

Ordzhonikidze

Olemme saaneet Narimanovin, Buniat-zaden ja Serebrovskin epätoivoisen sähkeen, jossa he viittaavat aiheellisesti siihen, että yhdennentoista armeijan palaaminen nälkäiseen

* Paljonko öljyä on kuljetettu? kuukausittain? säiliövaunujen määrä?

ja ryöstettyyn Azerbaidzhaniin on täysin mahdotonta. Ryhtykää tarmokkaisesti toimenpiteisiin tämän armeijan jättämiseksi Gruusiaan ja jouduttaaksenne hinnalla millä hyvänsä viljan tuontia ulkomailta vaihtamalla sitä toimilupiin Gruusiassa, mangaaniin y.m. Vastatkaa nopeasti.

Poliittisen Toimikunnan toimeksiannosta Lenin

*Poliittisen Toimikunnan jäsenten äänet puolesta vastaan Lenin**

Kirjoitettu maaliskuun 29 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran osittaisesti 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistu täydellisesti 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

108

SÄHKE G. K. ORDZHONIKIDZELLE

Salakielellä

Ordzhonikidze

Pyydän hartaasti kiinnittämään mitä vakavinta huomiota eilen herätettyyn kysymykseen armeijasta ja toimiluvista Gruusiassa. Gruusian menshevikkihallitus solmi useita toimilupasopimuksia. On pyrittävä kaikin voimin uusimaan nuo vanhat toimilupasopimukset, koetettava solmia mahdollisimman pian ja kaikin tavoin uusia saadaksemme toimilupien vastikkeeksi elintarvikkeita. Näyttäkää tätä Gruusian vallankumouskomitealle ja ilmoittakaa minulle pikemmin heidän vastauksensa.

Lenin

30/III.

Kirjoitettu maaliskuun 30 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

* »Puolesta» merkitsivät nimensä myös M. I. Kalinin, L. B. Kamenev ja V. M. Molotov; L. D. Trotski pidättyi. *Toim.*

109

**PUHELINSANOMA G. I. PETROVSKILLE
ja M. V. FRUNZELLE**

*Puhelinsanoma Harkoviin
Petrovski ja Frunze*

Pjatakov pyytää itsepintaisesti minua myötävaikuttamaan, että Sergei Syrtsov Odessasta annettaisiin Donbassiin sihteeriksi. Pjatakov syyttää UKP:n KK:ta, ettei se halua antaa Syrtsovia pelkästä ryhmäkuntaisuuden pelosta, koska Syrtsov on trotskilainen. Pjatakov ilmoittaa, että niin hän kuin Syrtsovkin lupaa olla harjoittamatta ryhmäkuntaista politiikkaa. En tunne Syrtsovia, pyydän Teitä kokoamaan kaikki tiedot ja vastaamaan minulle.

30/III 1921. *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

110

G. V. TSHITSHERINILLE

Tov. Tshitsherin!

Olen täysin samaa mieltä kanssanne.¹⁰⁰ Laatikka tai antakaa laatia sellaisen kiertokirjeen luonnos (eikö siihen voitaisi sisällyttää Narimanovin puhe kokonaisuudessaan tai ainakin sen suosittelu — se ei ole niin hyvä kuin kokonaan).

Esittäkää KK:n käsiteltäväksi.

Se on välttämätöntä.

Lenin

Kirjoitettu maaliskuun 31 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

111

SÄHKE L. B. KRASINILLE

S a l a k i e l l ä

Krasin

Minäkin pelkään, että aivan suotta syömme tai kulutamme kaupankäyntiin koko vähäisen kultavarantomme. Säästä-

väisyydestä vastaatte Te. Työläisten ja talonpoikien aseman parantaminen on ehdottoman välttämätöntä. Viljaan vaihdettavaksi on saatava nopeasti tietty määrä tavaroita ulkomailta; se on poliittisesti välttämätöntä; toimikaa tätä vastaavasti ja ilmoittakaa minulle asioista tiheämmin.

Lenin

Kirjoitettu maaliskuussa 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

112

A. P. SEREBROVSKILLE

2. IV 1921

Tov. Serebrovski!

Lähetän Teille erinäistä öljytoimilupia koskevaa aineistoa. Aioin lähettää tämän tov. Kaminskin mukana, mutta hän valitettavasti joutui vaikean sairauden vuoksi hoidettavaksi täällä.

On erittäin tärkeää, että bakulaiset toverit omaksuvat *oikean* (ja X puoluekokouksen hyväksymän, t.s. kaikkia puolueen jäseniä *velvoittavan*) asenteen toimilupakysymyksessä. On erittäin toivottavaa vuokrata $\frac{1}{4}$ Bakusta (tai jopa $\frac{2}{4}$) toimiluvan hakijoille (sellaisin ehdoin, että ulkomailta saadaan sekä elintarvike- että kalustoavustusta *ylli* sen määrän, mitä toimiluvan hakija tarvitsee*). *Vasta* silloin on toivoa nykyaikaisen kehittyneen kapitalismin *saavuttamisesta* (ja sittemmin myös ohittamisesta) lopuilla $\frac{3}{4}$:lla (tai $\frac{2}{4}$:lla). Kaikki muunlainen asennoituminen merkitsee vahingollista uskoa helppoon voittoon, siihen, että »pärijämme omin neuvoin», y.m. hölynpölyyn, joka on sitä vaarallisempaa, mitä useammin se verhotaan »puhtaasti kommunistisiin» hepeniin.

Jos siellä Bakussa on vielä jälkiä (vähäisimpiäkin) näistä mitä vahingollisimmista katsomuksista ja ennakkoluuloista

* Sain Krasinilta eilen vastaussähkeen hänelle lähetettyihin toimilupaeh-tojen luonnoksiin: »ylipäänsä hyväksyttäviä.» Ja Krasin *tuntee* tämän asian muuten kuin kommunististen kirjasten perusteella!

(työläisten ja intellektuellien keskuudessa), kirjoittakaa minulle heti: otatteko tehtäväksenne murtaa itse nuo ennakkoluulot täydellisesti ja pitää huolen edustajakokouksen päätöksen (toimilupia kannattavan) *täysin lojaalista* täyttämisestä vai tarvitsetteko apuani. Painakaa lujasti mieleenne ja kaikkien toistenkin mieleen: »toimiluvat ovat erittäin toivottavia. Kommunismiin kannalta ei mikään ole vahingollisempaa ja turmiollisempaa kuin kommunistinen kerskailu: pärjäämme omin neuvoin».

Nyt kun on Batumi, pitää pyrkiä kaikin voimin saamaan mitä pikimmin käyntiin öljyn ja petrolin vaihto ulkomailla konekalustoon.

Bakun alue tarvitsee sitä varten tiettyä itsenäisyyttä. Ellei teillä ole sitä, sähköttäkää tarkasti, annamme sen teille.¹⁰¹

Muotoilkaa täsmälliset ehdotukset, lähettäkää ne TPN:lle lennättimitse ja postitse. Tarvitaan alueellinen talouskeskus, joka on vastuussa Bakusta + Batumista j.n.e. ja hoitaa asiaa itsenäisesti, nopeasti ja ilman paperisotaa.

Täältä käsin emme voi teitä auttaa, olemme itse köyhiä. Teidän pitää auttaa meitä ostamalla ulkomailta kaikkea tarpeellista öljyllä ja öljytuotteilla.

Odotan vastausta: lyhyttä lennättimitse (»sain 2/IV päivätyn kirjeen, toimilupiin nähden on työläästi (tai helposti) voitettavia ennakkoluuloja, ulkomaisen tavaranvaihdon ja aluekeskuksen suhteen teemme tai olemme tehneet sitä ja sitä») ja yksityiskohtaista postitse.

Säännöllinen yhteys TPN:ään on ehdottoman välttämätön. Tämä on tärkeintä.

Vielä yksi kysymys: asetetaanko Bakussa öljykysymys oikein kansantalouden eri puolien sopusuhtaisuuden kannalta? Seutuhan on tavattoman rikasta: metsää, hedelmällistä maata (jos kastellaan) j.n.e. Pumppuamme vettä (öljyn mukana) emmekä käytä tätä vettä kasteluun, joka tuottaisi jättiläismäisiä heinä-, riisi- ja puuvillasatoja? Emme käytä »nordia» tuulimoottorien liikevoimana? Mutta pääasia ovat tietysti elintarvikkeet ja kastelu. Voidaanko kehittää öljyteollisuutta kehittämättä kastelua ja maanviljelyä Bakun ympäristössä? Harkitseeko tätä kukaan ja työskenteleekö kukaan tämän

parissa niin kuin kuuluu? Miten on englantilaisen kastelusuunnitelman laita?

Komm. tervehdysin *Lenin*

Lähetetty Bakuun

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

113

**V. V. SCHMIDTILLE, L. D. TROTSKILLE,
A. D. TSJURUPALLE, A. I. RYKOVILLE,
M. P. TOMSKILLE, A. G. SHLJAPNIKOVILLE**

2. IV 1921

Toverit Schmidt, Työkomissariaatti
Trotski, Sotakomissariaatti
Tsjurupa, Elintarvikekomissariaatti
Rykov, KKTN
Tomski, YAKN

Tov. Shljapnikov, kyseisen ehdotuksen tekijä

Pyydän Teitä kutsumaan koolle mainittujen kansankomissaarien (+YAKN:n puheenjohtaja) tai heidän varta vasten valtuuttamiensa henkilöiden neuvottelukokouksen kysymyksestä:

tehtaiden tervehdyttäminen supistamalla muonitettavien ja tuottamattomasti tehtaan kirjoissa olevien työmiesten (talonpoikien, mobilisoitujen armeijalaisten y.m.) määrää; kunkin tuotantolaitoksen saama elintarvikemäärä on säilytettävä jonkin aikaa entisen suuruisena työn tuottavuuden kohottamiseksi.

Neuvottelukokouksen tulee päättää työnsä lyhyen ajan sisällä: on toivottavaa esittää tiistaina 5/IV 1921 aamupäivällä (klo 12 mennessä) KK:n Poliittiselle Toimikunnalle.

Koollekutsuminen tov. Schmidtin tehtävänä.¹⁰²

KKN:n pjoht. *V. Uljanov (Lenin)*

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

SÄHKE G. K. ORDZHONIKIDZELLE

Salakielellä

Ordzhonikidze

Vastauksenne on vaillinainen ja epäselvä.¹⁰³ Pyydän ottamaan selvää Gruusian vallankumouskomitealta yksityiskohdista. Ensiksi, onko Gruusian neuvostohallitus vahvistanut italialaisten toimiluvan Tkvartshelin kaivosten käyttöön, milloin, millaiset ovat ehdot, ilmoittakaa lyhyesti lennättimitse, tarkemmin kirjeitse. Toiseksi Tshiaturan mangaani-kaivoksista: onko saksalaiset kaivostenomistajat siirretty vuokraajien tai toimiluvanhaltijain asemaan, milloin, millaiset ovat ehdot. On erittäin tärkeää, että nämä ja muut samankaltaiset kysymykset ratkaistaisiin mahdollisimman pikaisesti. Sillä on valtava merkitys sekä Gruusialle että Venäjälle, koska toimilupasopimukset, varsinkin Italian ja Saksan kanssa, ovat ehdottoman välttämättömiä samoin kuin öljyn vaihtaminen tavaroihin laajassa mitassa näiden maiden ja sitten myös muiden maiden kanssa.

Pyydän tiedottamaan minulle Gruusian vallankumouskomitean toimenpiteistä.

5/IV 1921

Lenin

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

A. I. RYKOVILLE

KKTN:n puhemiehistö, tov. Rykov

Pyydän ratkaisemaan kiireellisessä järjestyksessä seuraavat Hydroturvehallinnon kysymykset:

1. Hydroturvehallinnolle kalustoa valmistavien tehtaiden palkitseminen elintarvikkeilla (ks. 26/III päivätty Hydroturvehallinnon kirje n:o 1252 KKTN:n puhemiehistölle);
2. Hydroturvehallinnon oikeuttaminen maatilansa valmis-

telutöiden suorittamiseen »Elektroperedatsha»-aseman alueella urakkasopimuksella niin kuin se on jo luvattu »Elektroperedatsha»-asemalle Työ- ja Puolustusneuvoston päätöksellä (ks. 31/III päivätty Hydroturvehallinnon kirje n:o 1329 KKTN:n puhemiehistölle);

3. Hydroturvehallinnon valitus KKTN:n vastuunalaisten työntekijöiden elintarvikehuoltokomission 22/III tekemästä päätöksestä, jolla niistä 100 elintarvikeannoksesta, jotka Elintarvikekomissariaatti oli myöntänyt Hydroturvehallinnon vastuunalaisille työntekijöille, vähennettiin 27 annosta (ks. 31/III päivätty Hydroturvehallinnon kirje n:o 1347 KKTN:n puhemiehistölle);

sitä silmällä pitäen, että ne voidaan, mikäli tarve vaatii, esittää Työ- ja Puolustusneuvoston käsiteltäväksi huhtikuun 6 pnä.¹⁰⁴

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja

Lenin

Kirjoitettu huhtikuun 5 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan konekirjoitusjäljennöksen
mukaan*

116

A. I. RYKOVILLE

KKTN:n puhemiehistö, tov. Rykov

Jäljennös: Ulkomaankauppakomissariaatille

Jäljennös: Ulkokomissariaatille

Jäljennös: YEK:lle

Jäljennös: Turvekomitealle

Tov. Radtshenko pyytää:

1) järjestämään Turvekomitean 10 työntekijän (toveri *Radtshenkon* ja toveri *Smilgan* takaamien) matkan Suomeen, Ruotsiin, Tanskaan ja Kanadaan tutustumaan turpeentuotannon järjestelyyn;

2) myöntämään tähän tarkoitukseen tarvittavan rahasumman;

3) järjestämään lähdön siten, että kolme henkilöä matkustaisi toukokuun 1 päivään ja loput kesäkuun 1 päivään mennessä.

Pyydän hoitamaan tämän asian kiireellisessä järjestyksessä, mutta velvoittamaan Turvekomitean esittämään matkan päätyttyä yksityiskohtaisen selostuksen suoritetusta työstä.

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja
V. Uljanov (Lenin)

P. S. Vaadin jouduttamaan mitä tarmokkaimmin tätä asiaa ja välttämättä ilmoittamaan minulle *tosiasiallisesta* täytönpanosta.

*Lenin**

Kirjoitettu huhtikuun 6 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
täydentämän ja allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

117

A. M. LEZHAVALLE

Ulkomaankauppakomissariaatti, tov. Lezhava
Jäljennös: *Turvekomitealle*

Vahvistakaa Suomessa, Ruotsissa, Tanskassa, Saksassa ja Englannissa oleville edustajillemme toimeksianto ostaa viipymättä uusinta** saatavissa olevaa ja edelleen ilmestyvää kirjallisuutta turpeentuotannon alalta ja lähettää Ulkomaankauppakomissariaatin kautta yksinomaan Turvekomitean osoitteilla.

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja *Lenin*

Kirjoitettu huhtikuun 6 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran marraskuun
24 pnä 1963 »Pravda»
lehden 328. n:ossa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
täydentämän ja allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

* Postskriptumi on Leninin käslalaa. *Toim.*
** Sana »uusinta» on Leninin käslalaa. *Toim.*

118

D. I. ULJANOVILLE

Dmitri Iljitsh Uljanov

Gubkin (Öljykomitea) ja Lomov (KKTN:n puhemiehistön jäsen) pyytävät minua tukemaan heidän pyyntöään, minkä teenkin:

Että autettaisiin geologi *Mushketovia* (Pietarin vuorikorkeakoulun johtajaa) tuomaan äitinsä pois Krimiltä, missä tämä elää suuressa puutteessa.

Tarpeen vaatiessa sähkötä minulle, niin lähetän täältä vielä sellaisen sähkeen kuin on tarpeen.

Tervehdys! *V. Uljanov (Lenin)**Kirjoitettu huhtikuun 6 p:nä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

119

L. B. KAMENEVILLE

Tov. Kamenev! Lähetän tutustumista varten. Itse en ole lukenut.¹⁰⁵

N B: Pidimme **kovin** suurta kiirettä, turhaa kiirettä hyväksyessämme lain tehdastuotteina annettavista luontoispalkkioista vaihtokauppaa varten.¹⁰⁶ Muistakaa minun sanoneen: *tässä* hätiköinti on vahingollista eikä johda hyvään.

Vielä voidaan ja *p i t ä ä* säätää kaikenlaiset tätä toimenpidettä koskevat **lykkäykset** ja **rajoitukset**.

Muussa tapauksessa saatte harmia kylliksi (ja eniten Te, sillä työläiset tulevat manaamaan »petkutuksesta» *T e i t ä*).

Teidän *Lenin*

*Kirjoitettu 1921 huhtikuussa,
6 päivän jälkeen*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

120

SÄHKE V. V. VOROVSKILLE

Salakielellä

Vorovski

Joudun setvimään Italian sosialistien asioita, mutta ei ole aikaa lukea kaikkea. Pyydän, käskekää koota kaikkien puolueiden tärkeimmät asiakirjat alkuperäiskappaleina, varsinkin turatilaisia koskevat, ja lähettää minulle toukokuun puoliväliin mennessä. Tarkastakaa itse henkilökohtaisesti.

Lenin

*Kirjoitettu huhtikuun 8 pnä 1921
Lähetetty Roomaan*

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

121

SÄHKE JAKUTIAN
KÖYHÄLISTÖKONFERENSSILLE¹⁰⁷

Jakutsk. Köyhälistökonferenssin puhemiehistö

Toveri Lenin antoi tehtäväkseni esittää konferenssillenne hänen tervehdyksensä. Toveri Lenin ilmaisee toivomuksenaan, että tsarismiin sorrosta [vapautettu] **vapautetut** ja toionien¹⁰⁸ orjuudesta [vapautuva] **vapautuvat** Jakutian [köyhälistö] **työtätekevät joukot** [herää] **heräävät** toimimaan ja astuvat venäläisten työläisten ja talonpoikien auttamina [kommunismiin] **työtätekevien oman vallan täydellisen lujittamisen tielle.**

YTpKK:n jäsen *Ammosov****Hyväksyn tehdyin korjauksin.*****Lenin*

*Kirjoitettu huhtikuun 9 tai 10 pnä
1921*

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan M. K. Ammosovin
kirjoittaman ja V. I. Leninin
korjaaman ja täydentämän tekstin
mukaan*

* Sähkeessä on alempana L. A. Fotijejan tekemä ja Leninin yliviivaama merkintä: »Ammosov pyytää lupaa lähettää tämän sähkeen.» *Toim.*

** Leninin korjaamat ja lisäämät sanat on ladottu puolilihavalla. *Toim.*

122

V. M. MOLOTOVILLE

Tov. Molotov. Ellei muistini petä, lehdissä on julkaistu KK:n kirjelmä tai kiertokirje vapunpäivän johdosta ja siinä sanotaan: *pitää paljastaa uskonnon valheellisuus* tai jotain siihen tapaan.

Niin ei saa sanoa. Se on tahditonta. Juuri pääsiäisen vuoksi tulee antaa *toisenlainen* suositus:

ei paljastaa valhetta,

vaan *välttää ehdottomasti kaikkea uskonnon loukkaamista.*

Täytyy julkaista lisäk kirjelmä tai kiertokirje.¹⁰⁹ Ellei Sihteeristö suostu, niin Poliittiseen Toimikuntaan.

Lenin

Kirjoitettu 1921 huhtikuun 9 ja 21 päivän välisenä aikana

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

123

L. B. KAMENEVILLE

14/IV.

Tov. Kamenev! Huhutaan, että työläiset vaativat 3—4 kuukauden kuluttua vapaan kaupan lakkauttamista. Eivät kuulemma halua vehnästen menevän virkaherrojien suihin.

Eikö olisi syytä ryhtyä etukäteen toimenpiteisiin:

1) keskittää heti päähuomio lomakoteihin. Lisätä kesän ja syksyn kuluessa niiden määrää. Sitten rupeamme ostamaan »lomailijoille» harvakseltaan, vuoronperään, »vehnäsiäkin»;

2) harkita muita *vuorojärjestyksiä* lahjojen ostamiseksi lapsille tai »palkituille».

Ensimmäinen on kuitenkin tärkeämpää. Kirjoittakaa, mikä on mielipiteenne ja mitä tehdään tällä haavaa.

3) Ivanovo-Voznesenskiin pitää perustaa *Sverdlovin yliopisto* 1000—1500 hengelle. Älkää unohtako.

Salut! *Lenin*

Kirjoitettu huhtikuun 14 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

124

G. L. PJATAKOVILLE

14/IV.

Tov. Pjatakov!

Lähetän Teille toimilupia koskevaa (*salaista* eikä millään muotoa lehdistölle tarkoitettua) aineistoa. Tämä on vastaus kysymyksiinne.

Havaitsette, miten harjoitamme toimilupapolitiikkaamme.

Donbassin kohdalta *o d o t a m m e* Teidän työnne tuloksia. Käsitin plus 10% suunnitelman mukaisten 600 miljoonan¹¹⁰ *lisäksi* enkä... aikaisemman »lisäksi»!

»Ollapa viljaa, niin kyllä minä...» Eikö Teitä hävetä toistaa noita kuluneita sanoja? Tietysti, jos Teille *annetaan...*

Ei, vaivautukaa *itse* hankkimaan kaikki: sekä suolaa että *s u o l a l l a* viljaa y.m.

Tarvitaan aloitekykyä, paikallista vaihtoa eikä kerjäämistä: kunpa minulle annettaisiin... Hävetkää!

Salut! *Lenin*

Kirjoitettu huhtikuun 14 pnä 1921

Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

125

M. F. VLADIMIRSKILLE

Sisäasiain apulaiskansankomissaari
tov. Vladimirski

Lähetän Teille oheisena anomuksen, joka on tullut minun nimelleni Kalugan kuvernementissa Peremyshlin ujestissa Zaborovskin volostissa sijaitsevan Golovnikin kylän kansalaisilta, ja saman volostin Zaborovskin tehdaskylän päätöksen.

Pyydän tutkimaan asian, perehtymään tilanteeseen paikan päällä, saattamaan syylliset edesvastuuseen, ryhtymään toimenpiteisiin kelvottomien henkilöiden erottamiseksi vi-

rasta ja antamaan mainitun kylän talonpojille reaalista apua.¹¹¹

Tuloksista ilmoittakaa minulle KKN:n kansliapäällikön tov. *Gorbunovin* kautta.

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja
V. Uljanov (Lenin)

Kirjoitettu huhtikuun 14 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

126

**SÄHKE M. I. FRUMKINILLE
ja A. G. BELOBORODOVILLE**

Suoraa linjaa

Rostov, Elintarvikekomissariaatin valtuutettu Frumkin
Työarmeijan neuvosto, Beloborodov

Teidän n:o 4960/P huolimatta keskukseseen saapuu edelleenkin tietoja eri lähteistä: Tiflisistä Ordzhonikidzelta, Bakusta Azerb. elintarvikekomissaarilta Musabekovilta siitä, ettei ole ryhdytty riittäviin toimenpiteisiin Bakun elintarvikehuollon turvaamiseksi, mikä uhkaa johtaa myöhemmin vaikeuksiin. Asettakaa tämä kysymys erikoisesti käsiteltäväksi Työarmeijan neuvostossa. Ryhtykää päättäviin toimenpiteisiin Bakun ja samalla Gruusian ja Armenian huoltamiseksi sekä tiedottakaa keskukselle säännöllisesti n:o 293 vastaavasti todellisista huoltotoimenpiteistä. Vastatkaa viipymättä lennättimitse.*

Huhtikuun 15 pnä 1921

TPN:n pjoht. *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
täydentämän ja allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

* Viimeinen lause on Leninin käsialaa. *Toim.*

127

A. D. TSJURUPALLE¹¹²

Tov. Tsjurupa! Hänelle pitää mielestäni antaa nuhteet. Joutavaa ruikutusta ja verukehtimista. Hänen olisi pitänyt puhua suoraa linjaa ennen YTpKK:n päätöstä (ja heti sen jälkeen, maaliskuussa eikä huhtikuussa). Ei ruikuttaa, vaan pyytää ajallaan YTpKK:n erikoista päätöstä. Typerä ruikuttava ämmä.

Lenin

Kirjoitettu huhtikuun 15 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

128

V. M. MOLOTOVILLE

Tov. Molotov! Sain juuri kuulla Rykovilta, että professorit (Moskovan teknisen korkeakoulun) *eivät vielä tunne päätöstä (eilstä)*¹¹³.

Tämä on siivotonta, tämä on hirveää kuhnustelua. Asetan kysymyksen KK:n koneistosta Poliittisessa Toimikunnassa. **Tämä ei totisesti kelpaa mihinkään.**

Lunatsharskin ilmoituksen luonnos *oli valmis eilen*.¹¹⁴ Se olisi pitänyt välttämättä *s a a t t a a* jo eilen *j u l - k i s u u t e e n*.

Teidän on annettava heti määräys tehdä kaikki ja *t a r - k a s t a a*, onko tehty.

Pitää tarkastaa ja hoputtaa.

Sietämätöntä myöhästymistä.

Lenin

Kirjoitettu huhtikuun 15 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

CLARA ZETKINILLE ja PAUL LEVILLE*

16. 4. 1921.

Toverit Zetkin ja Levi!

Hyvät ystävät! Suuret kiitokset kirjeistänne. Olen valitettavasti ollut viime viikkoina niin kuormitettu ja rasitunut, ettei minulla ole ollut juuri mitään mahdollisuutta lukea saksalaisia lehtiä. Olen nähnyt ainoastaan Avoimen kirjeen¹¹⁵ ja pidän sitä *aivan oikeana* taktiikkana (tuomitsin »vasemmistolaistemme» päinvastaisen mielipiteen, he olivat tätä kirjettä vastaan). Mitä tulee äskettäiseen lakkoliikkeeseen ja kapinaan Saksassa, niin niistä en ole lukenut kerrassaan mitään.¹¹⁶ Uskon kernaasti, että Toimeenpanevan Komitean edustaja puolusti typerää, liian vasemmistolaista taktiikkaa — on noustava viipymättä kapinaan »venäläisten auttamiseksi» —, tuo edustaja käyttäytyy hyvin usein liian vasemmistolaisesti.¹¹⁷ Tällaisissa tapauksissa teidän ei mielestäni pitäisi antaa myöten, vaan esittää vastalause ja viipymättä asettaa kysymys virallisesti Toimeenpanevan elimen kokouksessa.

Taktiikkaanne Serratin suhteen pidän virheellisenä. Kaikkinainen Serratin puolustaminen ja jopa puolittainkin puolustaminen oli virhe. Entä Keskuskomiteasta eroaminen!?! Se on joka tapauksessa pahin virhe! Kommunististen puolueiden kehitys ja tervehdyttäminen ei tule milloinkaan sujumaan normaalisti, jos vastedeskin suhtaudumme suvaitsevasti sellaisiin tapauksiin, että Keskuskomitean vastuulliset jäsenet eroavat jäätyään vähemmistöön.¹¹⁸ Eroamisen sijasta olisi parempi pohtia kiistakysymystä useita kertoja yhdessä Toimeenpanevan Komitean kanssa. Nyt tov. Levi aikoo kirjoittaa kirjasen, s.o. kärjistää ristiriitaa! Mitä varten?? Vakaan käsitykseni mukaan se on paha virhe.¹¹⁹

Miksi ei voitaisi odottaa? Täällä alkaa kesäkuun ensimmäisenä kongressi.¹²⁰ Miksei asiaa voitaisi käsitellä epävirallisesti täällä, *ennen* kongressia? Ilman julkista polemiikka, eroamatta ja julkaisematta kirjasia erimielisyyksistä.

* Lenin on tehnyt kirjeen jäljennökseen seuraavat merkinnät: »Vastaukseni Leville ja Zetkinille 16/4 1921», »Säilytettävä arkistossa. Otettava vielä 2—3 jäljennöstä», »Palautettava », »sain 17/V — 1921». *Toim.*

Meillä on koeteltuja voimia niin vähän, että minua todella suututtaa, kun toverit ilmoittavat eroavansa j.n.e. On tehtävä kaikki mahdollinen ja jonkin verran mahdotontakin, mutta vältettävä kaikin mokomin eroamista ja ristiriitojen kärjistämistä.

Meillä oli helmi- ja maaliskuussa vaikea tilanne. Talonpoikaismaa. Väestön valtaosa on sidottu talonpoikaistalouteen. Se horjuu. Se on köyhtynyttä ja tyytymätöntä. Mutta emme saa olla liian pessimistisiä. Teimme ajoissa myönnytyksiä. Ja olen varma voitostamme.

Sydämelliset tervehdykset ja parhaimmat toivotukset.

Teidän *Lenin*

Julkaistu ensi kerran 1958
»*Problemy Mira i Sotsializma*»
aikakauslehden 2. n:ossa

Julkaistaan V. I. Leninin
merkinnöin varustetun
konekirjoitusjäljennöksen mukaan
Käännös saksasta

130

V. M. MOLOTOVILLE¹²¹

Tov. *Molotoville*: lukekoot kaikki Poliittisen Toimikunnan jäsenet. Täytyy ottaa esille Poliittisessa Toimikunnassa. Olen sitä mieltä, että johtosäntö pitää näyttää *heille* ja vaatia *heidän* korjausehdotuksiaan. Tämä on hyvin tärkeää.

17/IV. *Lenin*

Kirjoitettu huhtikuun 17 p:nä 1921

Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

131

SÄHKE G. K. ORDZHONIKIDZELLE

Saamiemme tietojen mukaan Gruusiassa on säilynyt Gruusian valtionpankki, jossa on täysilukuinen ammattitaitoinen virkailijakunta ja ulkomaisten lähetystöjen talletukset. Mikäli tämä pitää paikkansa, pankki on säilytettävä ulkomaankaupan luottolaitoksena ja ehkä tehtävä siitä koko Taka-Kaukasian pankki suunnitteilla olevaa Taka-Kaukasian tasavaltojen taloudellista yhdistämistä silmälläpitäen.

Ulkomailla harjoitetaan vimmittua agitaatiota VSFNT:tä vastaan Gruusian neuvostolaistamisen yhteydessä, sitä harjoittavat varsinkin Martov, Tsereteli ja muut. On välttämätöntä, että Gruusian vallankumouskomitea ryhtyy harjoittamaan vakavaa vasta-agitaatiota, ja siinä pitää tähdentää, ensinnäkin VSFNT:n rauhanrakentajan osaa, toiseksi Gruusian porvarillisen hallituksen kukistaneiden gruusialaisten työläis- ja talonpoikais- sekä sotilasjoukkojen aktiivisuutta ja aloitteellisuutta ja kolmanneksi Azerbaidzhanin ja Armenian neuvostohallitusten osuutta, jotka olivat tukeneet niin armenialaisia ja tataarilaisia kuin myös gruusialaisia kapinallisia puolustautuakseen Gruusian porvarillisen hallituksen aggressiivisilta toimenpiteiltä, se kun oli muodostanut Tiflisissä Azerbaidzhanin ja Armenian porvarilliset hallitukset räjäyttääkseen sisältäkäsän neuvostojärjestelmän Armeniassa ja Azerbaidzhanissa.

Kootkaa huolellisesti aineistoa Gruusian menshevikkihallitusta vastaan ja tuokaa tullessanne Moskovaan KK:n kokoukseen.

Lenin

*Kirjoitettu huhtikuun 18 p:nä 1921
Lähetetty Eriivaniin*

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan N. S. Allilujevan
kirjoittaman jäljennöksen mukaan*

132

**TOIMEKSIANTO N. P. GORBUNOVILLE
JA A. M. NIKOLAJEVIN KIRJEESEEN
TEHDYT MERKINNÄT**

Tov. Gorbunov! Auttakaa kehittämään edelleen ja sano-
kaa minulle, kun pääsevät merkkiin ×.

Lenin

...On keksitty uusi valokenno, joka vahvistinputkeen kytkettynä tekee mahdolliseksi todeta tietyltä etäisyydeltä (20—30 metrin päästä) radio- (värähtely-) energian erkaantumisen. Esineeseen (mustaan tai valkoiseen) suunnattu torvi siirtää kuvan tämän valokennon vaikuttaessa radiovastaanottoaseman välityksellä varjostimelle. Kojetta kehittämällä voidaan päästä seuraaviin tuloksiin: 1) nähdä puhuvan henkilön liikkuva kuva varjostimella radiopuhelimessa; 2) nähdä varjostimelle heijastuneena satojen virstojen etäisyydessä oleva liikkuva viholliseskaaderi.

× |||

...Keksinnön on tehnyt *venäläinen* insinööri Mihail Aleksandrovitsh Bontsh-Brujevitsh.

Toveriterveisin *A. Nikolajev*

Kirjoitettu huhtikuun 18 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

133

J. V. STALINILLE¹²²

Tov. Stalin!

Olen Fominia vastaan. Ei saa tehdä »venäläisittäin». Pitää tehdä »gruusialaisittain».

Esitämme Poliittiselle Toimikunnalle.

Lenin

*Kirjoitettu huhtikuun 18 tai
19 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

134

J. A. PREOBRAZHENSKILLE

19/IV.

Tov. Preobrazhenski!

Muutamista tämänpäiväisistä huomautuksistanne näki, että pidätte Poliittisen Toimikunnan päätöstä professoreista virheenä.¹²³

Pelkään, että kysymyksessä on väärinkäsitys. Pelkään, että tulkitsette päätöstä epätarkasti.

Uskon kernaasti, että Kalinnikov (niin kai se oli) on taantumuksellinen. Siellä on varmasti myös paatuneita kadetteja.¹²⁴ Mutta heidät on paljastettava *toisin*. Paljastettava konkreettisissa asioissa. Antakaa Kozminille tällainen tehtävä (hän ei kylläkään ole kovin viisas: hänen kanssaan pitää olla varovaisempi): paljasta konkreettisen tosiasian,

teon, lausunnon perusteella. Silloin panemme miehen istumaan kuukaudeksi, vuodeksi. Se on opiksi.

Samoin paatuneen kadetin suhteen.

Samoin, jos luokkaviiholliset ovat parjanneet Ignatovia (? niin kai se oli? En tunne häntä).

Pitää valmistaa aineisto, tarkastaa, paljastaa ja tuomita *kaikkien edessä*, rangaista esimerkin vuoksi.

Sotilasspesialisti palaa petoksesta. Kaikki sotilasspesialistit on kuitenkin vedetty mukaan ja he tekevät työtä. Lunatsharski ja Pokrovski eivät osaa »*polttaa*» omia spesialistejaan ja vihaisina itselleen purkavat suotta sisuaan kaikkiin muihin.

Se on Pokrovskin virhe. Eikä meillä Teidän kanssanne ehkä olekaan kovin paljon erimielisyyksiä.

Pahinta Valistuskomissariaatissa on järjestelmällisyyden ja maltin puute; heidän kommunistisolunsakin ovat siivottoman »kurittomia».

Mutta Valistuskomissariaatissa ei ole tähän mennessä kyetty keksimään *keinoja* spesialistien »*polttamiseksi*» ja *rankaisemiseksi*, kommunistisolujen polttamiseksi ja opettamiseksi.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu huhtikuun 19 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1942
XXXIV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

N. A. SEMASHKOLLE

19. IV 1921

Terveys- ja huoltokomissariaatti, tov. Semashkollen tai, jos hän on poissa, niin sille, joka hoitaa hänen tehtäviään

Pyydän ilmoittamaan minulle, onko Moskovassa ollut viime aikoina (ja etenkin viime päivinä) kolera- ja muita tartuntatautitapauksia;

kuinka monta (jos on ollut);

minkä verran lisääntynyt aikaisempaan verrattuna;

mihin kaupungin puhdistus- y.m. terveydenhoidollisiin

toimenpiteisiin on päätetty ryhtyä (jos sellaisia päätöksiä on tehty) ja mihin on ryhdytty.

KKN:n pjocht. *V. Uljanov (Lenin)*

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

136

J. JAROSLAVSKILLE¹²⁵

Mielestäni *välttämättä* molemmat. Se on hyödyllistä, sillä he tulevat puolustamaan marxilaisuutta (jos he alkavat agitoida menshevismien puolesta saamme heidät kiinni: *täytyy pitää silmät auki*).

Molemmat pitäisi saada osallistumaan hyvin *yksityiskohtaisen* filosofian *ohjelman* (ja luento *konseptien*) sekä filosofisen kirjallisuuden *julkaisu-*suunnitelman laadintaan.

Lenin

*Kirjoitettu 1921 huhtikuussa,
aikaisintaan 20 pnä*

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

137

ULKOKOMISSARIAATILLE ja YEK:lle

Ulkokomissariaatti
YEK

Minulle on ilmoitettu, että kemisti-keksijän Grigori Semjonovitsh *Petrovin* ulkomaanmatkalle asetetaan esteitä.

Petrovilla on Voikovin 29/III—1921 allekirjoittama Ulkomaankauppakomissariaatin valtakirja n:o 1554 (A) 012.

On olemassa keksintöjen arviointikomission 9/II—1921 tekemä päätös (Mihailovskin allekirjoittama) 15 000 000 ruplan palkinnon antamisesta Petroville y.m.

Pyydän Ulkokomissariaattia ja YEK:ta antamaan määräyksen hänen päästämistään viipymättä ulkomaille. Jos siihen on jotain esteitä, pyydän ilmoittamaan niistä minulle viipymättä.

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja
V. Uljanov (Lenin)

Kirjoitettu huhtikuun 22 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

138

**N. L. SHPEKTOROVILLE, P. L. VOIKOVILLE,
A. Z. HOLTZMANNILLE, L. N. KRITZMANNILLE,
V. G. GROMANILLE**

Annan ankaran muistutuksen varoittaen, että saman toistuessa syyllistyneet vedetään oikeuteen:

Tovereille *Shpektoroville* (Sotakomissariaatti), *Voikoville* (Ulkomaankauppakomissariaatti) ja *Holtzmannille* (YAKN) sen johdosta, että he eivät saapuneet huhtikuun 23 pnä klo 10 ap. TPN:n komission istuntoon, josta komissiosta heille oli ilmoitettu 22/IV ennen klo 10 illalla henkilökohtaisesti tai puhelimitse Kansankomissaarien Neuvoston Sihteeristöä,

sekä tov. Kritzmannille, jolle ilmoitettiin tov. Holtzmannin välityksellä,

ja *Gromanille*, kuljetus- ja materiaaliosaston puheenjohtajalle, siitä, ettei hänen osastossaan ole järjestetty päivystystä, minkä vuoksi hänelle ei voitu ilmoittaa komission istunnosta.

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja
V. Uljanov (Lenin)

Kirjoitettu huhtikuun 23 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

139

M. F. VLADIMIRSKILLE, A. M. LEZHAVALLE,
V. P. MILJUTINILLE

23. IV 1921

Toverit Vladimirski, sisäasiain apulaiskansankomissaari
Lezhava, ulkomaankaupan apulaiskansankomissaari
ja Miljutin, KKTN:n varapuheenjohtaja

Lähetän oheisena kaksi Karjalan Työkansan Kommuunin
TpK:n esittämää luonnosta ja pyydän Teitä järjestämään
näiden luonnosten käsittelemiseksi ja niistä sopimiseksi neu-
vottelukokouksen kutsuen siihen Karjalan Työkansan Kom-
muunin TpK:n puheenjohtajan tov. Gyllingin ja muiden
asianosaisten hallintojen edustajat silmälläpitäen sitä, että
molemmat luonnokset voitaisiin esittää lopullisessa asussaan
KKN:lle tiistaina, 26. IV 1921.

Periaatteessa kannatan täydellisesti kumpaakin luonnos-
ta.¹²⁶

KKN:n pjoht. V. *Uljanov (Lenin)*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

140

G. J. ZINOVJEVILLE

24/IV.

Tov. Zinovjev

Koska »Venäjän kartaston» »koekappale» on äärimmäisen
epätyydyttävä (vaikka työtä on tehty monta kuukautta),
pyydän nimeämään minulle *kaikki* työstä vastuussa olevat
henkilöt, jotka ovat tehneet sitä aikaisemmin ja tekevät
nykyään. Tässä lyhyt luettelo puutteellisuuksista.

Minulle toimitettiin eilen »Venäjän kartasto», »koekappale».
(Valtion I., entinen Iljinin kartografinen laitos.)

»Venäjän kartastosta» voi ja pitää tulla koulukartasto.

Mutta sitä varten on tehtävä joukko korjauksia ja lisäyk-
siä, sillä koekappale on erittäin epätyydyttävä.

Luettelen pahimmat puutteet, jotka on ehdottomasti korjattava.

1. Puuttuu teksti »kustantajalta» (aikaisemmin oli). Pitää laatia sellainen teksti, esim.: käsillä oleva koulukartasto on laadittu »Rautatiekartaston» malliin sen ja sen suunnitelman mukaan.

2. Puuttuvat karttojen numeroitus ja merkkien selitykset (aikaisemmin olivat). Lisättävä. Kartat eivät saa olla rautateiden karttoja tai *eivät ainoastaan* rautateiden, vaan myös *kuvernementtien* karttoja. Karttaluettelossa tulee mainita kuvernementit, jotka ovat kartassa *kokonaisuudessaan*. Ja luettelossa mainittujen kuvernementtien pitää näkyä kartassa *kokonaan*.

Kartassa n:o 1 eivät Pietarin, Pskovin y.m. kuvernementit näy täydellisesti. Puuttuu Tsherepovetsin y.m. kuvernementtien nimiä.

Samoja puutteita muissakin kartoissa. Korjattava.

3. Tasavaltojen (Ukraina) ja autonomisten alueiden rajat pitää osoittaa kaikkialla selvästi. Se on jätetty suurimmalta osaltaan tekemättä. Sekä Ukrainan että Valko-Venäjän kohdalta. (Saksalaisten kommuuni? Marien alue? Kaikki Kaukasian tasavallat?)

4. Rautateitä ei ole tarkistettu määrättyyn ajankohtaan (esim. 1. I 1921). Osoitettu väärin. Valmistuneita ei ole osoitettu erikseen. Puuttuu rakenteilla olevia. Korjattava.

5. Kaikkiin karttoihin pitää liittää (kääntöpuolelle tai liitelehtinä) lyhyt selittävä teksti: valtakunnan rajat niiden ja niiden (silloin ja silloin vahvistettujen ja ratifioitujen) sopimusten mukaan. Autonomiset alueet vahvistettu *silloin ja silloin*. Kuvernementtien ja tärkeimpien kaupunkien väkiluku VIII 1920 toimitetun väestönlaskennan mukaan. *J.n.e.*

6. Hassun huomaamattomuuden vuoksi on otettu, t.s. säilytetty, vanha karttojen numeroitus: n:o X Moskova, n:o XII Krim y.m.!! Pitää numeroida uudestaan.

7. Kartassa n:o XIV ei *Tataarien* tasavalta eikä *Bashkii-rien* tasavalta ole kokonaan. Ne pitää näyttää kokonaan. Samoin *kaikki* autonomiset alueet. Pitää esittää uusimpien tietojen mukaan autonomisten alueiden *kansallinen* koostumus (selittävässä tekstissä).

8. Vanhoista kartoista ovat jääneet pois:

Saratov ja ympäristökuvernementit

Simbirsk, Penza ja ympäristökuvernementit

Donin Rostov ja ympäristökuvernementit
Smolensk ja ympäristökuvernementit (Valko-Venäjä)
Oikeanrannanpuoleinen Ukraina
Kaukasia (osoitettava ehdottomasti kaikkien uusien
tasavaltojen rajat).

Kartaston pitää olla täydellinen. *Kaikki kuvernementit.* Vaillinainen kartasto ei kelpaa mihinkään, ja koekappale on mahdottoman vaillinainen.

9. Alhaalla ja reunoissa olevien (lihavalla painettujen) rautateitä pitkin mitattujen etäisyyksien (ne on otettu vanhasta) asemesta pitää osoittaa lyhyet välimatkat *muutenkin* kuin rautateitse.

10. Lisättävä: sähköistämissuunnitelman kartta (kirjasta »Neuvostojen VIII edustajakokoukselle esitetty sähköistämssuunnitelma»).

11. Korkeakoulujen (yliopistojen y.m.) ja valistuslaitosten kartta kuvernementeittain (vaikkapa nykyisin käytettävissä olevien tietojen perusteella). Lisättävä.

12. Lisättävä radioasemien kartta.

13. Historialliset kartat (kaksi uutta lopussa) eivät kelpaa. Ne ovat vaillinaisia. Niissä on virheitä. Näiden kahden asemesta tarvitaan:

(a) yksi *samaa* kokoa: *Neuvosto-Venäjän historiallinen kartta.*

Rintamien sijainti tiettyinä ajankohtina (esim. V 1918; XII 1918; V tai VI 1919; XI tai XII 1919; I ja XI 1920) merkinnöin: ne ja ne rintamat silloin ja silloin.

Koko VSFNT:n ja *kaikkien* naapuritasavaltojen (keisarikuntaan kuuluneiden) valtakunnanraja.

(b) *Koko* VSFNT:n kartta Siperia mukaanluettuna, vaikkapa pientä kokoa yhdellä lehdellä.*

24. IV 1921. *N. Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

* Kartaston julkaisemiskysynyksestä ks. myös V. I. Lenin, Teokset, 35. osa, 283. asiakirja; 44. osa, 650. ja 673. asiakirja, tämän osan 223. asiakirja; Teokset, 5. venäjänk. painos, 52. osa, 410. asiakirja; Ленинский сборник XX, стр. 321—322 (XX Lenin-kokoelma, ss. 321—322); Ленинский сборник XX XVI, стр. 120—121, 315, 399—400 (XX XVI Lenin-kokoelma, ss. 120—121, 315, 399—400). *Toim.*

141

I. A. TEODOROVITSHILLE¹²⁷

25. IV 1921

Tov. Teodorovitsh

{ Jäljennökset: Elintarvikekomissariaatti, Brjuhanoville
 { » KKTN, Miljutinille

Sen johdosta, että kysymys kuivuuden vastustamistoimenpiteistä on erittäin kiireellinen, pyydän Teitä kutsumaan viipymättä asianosaisten kansankomissariaattien edustajat neuvotteluun sitä silmälläpitäen, että asetusero voitaisiin esittää lopullisessa asussaan ja yksimielisesti hyväksyttynä TPN:lle viimeistään keskiviikkona 27. IV 1921.

TPN:n pjoht. V. Uljanov (Lenin)

Julkaistu ensi kerran 1945
 XXXV Lenin-kokoelmassa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

142

J. S. HANECKILLE

25/IV 1921.

Tov. Hanecki! Luoksenne Riikaan matkustaa kaksi sihteeriäni:

- 1) Anna Petrovna Kizas ja
- 2) Natalja Stepanovna Lepeshinskaja.

Olen tuntenut molemmat heidän työnsä perusteella jo useita vuosia. Uskollisuus aivan hämmästyttävä. Työskentely minun alaisenani on hirveää raatamista: ei lepoa, ei pyhiä. He ovat näännyksissä. Heidän pitää saada levähtää. Pyydän Teitä maksamaan heille etukäteen palkan (ja tavallista suuremman) älkääkään sitten vaatiko heiltä työntekoa. Hoitakoot terveyttään, levätkööt ja *vahvistukoot*.

Tervehdys! Teidän Lenin

Julkaistu ensi kerran helmikuun
 13 p:nä 1924 »Pravda» lehden
 35. n:o:ssa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

143

**N. P. BRJUHANOVILLE, L. N. KRITZMANNILLE,
M. P. TOMSKILLE, A. I. POTJAJEVILLE**

26. IV 1921

Toverit Brjuhanov
Kritzmann
Tomski tai hänen varamiehensä
(Andrejev?)

Potjajev

Ottaen huomioon, että kalastuskampanjaa on edistettävä kiireellisesti, pyydän Teitä jo tänään ja mikäli mahdollista viipymättä kokoamaan neuvottelukokouksen käsittelemään tov. Potjajevin (Kalastushallinto) ehdotuksia ja kutsumaan hänet mukaan. Neuvottelun osanottajat: Elintarvikekomis-sariaatti, Resurssikomissio, YAKN ja tov. Potjajev. Selostus tänään KKN:ssä.¹²⁸

KKN:n pjoht. *V. Uljanov (Lenin)*

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

144

N. P. GORBUNOVILLE

26. IV 1921

Tov. Gorbunov!

Minun on tehtävä Teille huomautus kansliassamme val-litsevasta tavattomasta epäjärjestyksestä. Oheisesta puhelinsanomasta näkyy, että se on annettu 24/IV (klo?), otettu vastaan 25. IV klo 11.25

(t. s. puhelinsanoma viipyi matkalla 11 tuntia!).

Minä sain
26/IV klo 12.

Tämä on holtittomuuden huippu!

Kehotan Teitä toimittamaan heti tarkan ja täydellisen tutkimuksen, toteamaan sylliset ja antamaan minulle ai-neiston. Pitää tarkistaa kanslian työjärjestys ja säätää uusi.

KKN:n pjoht. *V. Uljanov (Lenin)*

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

145

A. M. LEZHAVALLE

Tov. Lezhava!

Gruusia on erittäin tärkeä *Venäjän* ulkomaankaupan *verhona*. Se sopii sekä Italian, *Saksan* että *Amerikan* kannalta.

1) Etsikää *viisas* mies ja lähettäkää hänet sinne Ulkomaankauppakomissariaatin puolesta. Mitä pikimmin!

2) Puhukaa tästä yksityiskohtaisemmin Stalinin kanssa. Jo tänään.

3) Ilmoittakaa minulle parilla sanalla tuloksista.

Batumin kautta tapahtuvaa ulkomaankauppaa varten pitää olla suunnitelma (ja varanto).

Teillä ei ole ulkomaankaupan suunnitelmaa. Aivan suotta jätätte asian heitteille ja annatte toisten jättää. Nousen sotajalalle Teitä vastaan.

Elintarvikkeisiin ja polttoaineisiin vuonna 1921. *Ei ro-pokaan enempää*. Siinä *linja*. Laatikaa suunnitelma tätä linjaa vastaavasti, älkää antako »painostusten» ja »vaikutusten» tehot itseenne.

Lenin

*Kirjoitettu 1921 huhtikuussa,
ennen 28 päivää*

*Julkaistu ensi kerran 1942
XXXIV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

146

L. D. TROTSKILLE

30/IV.

Tov. Trotski!

Luin Shatunovskin kirjasen »Valkoinen hiili ja vallankumouksellinen Pietari». ¹²⁹

Hyvin heikko. Pelkkää *deklamointia*. *Ei kerrassaan mitään* asiallista.

Ainoa asiallinen vihje: s. 15:

»Etevien hydrauliiikan asiantuntijoiden mielestä kahdeksan kuukautta riittää tämän suurteon reaalisten tulosten ilmenemiseen.»

Kuka on se asiantuntija? Niitä ei ole (tiedustelin Krzhizhanovskilta: niitä ei ole). Shatunovski on ryhtynyt kirjoittamaan asiasta, jota ei tunne (tämä on Krzhizhanovskin arvio). *Paitsi* tätä *katteetonta* mainintaa, *nil** koko kirjassessa.

Todistakoon Shatunovski sanansa ja esittäköön *asiallisia* ehdotuksia. Muussa tapauksessa jaarittelu jää jaaritteluksi.

Teidän *Lenin*

Kirjoitettu huhtikuun 30 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

147

G. J. ZINOVJEVILLE¹³⁰

Tov. Zinovjev! Kuten tästä näkyy Trotski on hyvin riitaisella tuulella. Shatunovskin kirjanen on jaarittelua. Palauttakaa tämä minulle maininnoin, mitä olette *p ä ä t t ä - n e e t* ja aiotte tehdä tässä asiassa.¹³¹

3/V. *Lenin*

*Kirjoitettu toukokuun 3 pnä 1921
Lähetetty Pietariin*

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

148

G. J. ZINOVJEVILLE

Tov. Zinovjev!

Minulle on ilmoitettu,

- 1) että Plehanovin rintakuvaa valmistava kuvanveistäjä Ginzburg on *tarveaineiden*, saven y.m. puutteessa;
- 2) että Plehanovin ja Zsulitshin haudat ovat hoitamatta.

* — ei mitään. *Toim.*

Ettekö voisi antaa käskyä huolehtia kummastakin asiasta, panna toimeksi, tarkastaa?¹³²

Salut!

5/V. Lenin

*Kirjoitettu toukokuun 5 pnä 1921
Lähetetty Pietariin*

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

149

SÄHKE K. J. VOROSHILOVILLE*

Salakielellä

Voroshilov

Pyydän Teitä antamaan Ratsuarmeijan päällikkökunnalle määräyksen ja tarkastamaan erityisesti, että Ratsuarmeija antaisi marssin aikana kaikkinaista apua paikallisille elintarvike-elimille, koska Moskova tarvitsee kiireellisesti ja nopeasti vilja-apua.¹³³

Lenin

*Kirjoitettu toukokuun 5 pnä 1921
Lähetetty Jekaterinoslaviin*

*Julkaistu ensi kerran 1942
XXXIV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

150

A. V. LUNATSHARSKILLE

Eikö Teitä hävetä puoltaa Majakovskin »150 000 000»:n julkaisemista 5000 kpl:na?

Hölynpölyä, typerää, emätyperyyttä ja suurellisuutta.¹³⁴

Sellaisia tekeleitä pitää mielestäni julkaista vain yksi kymmenestä ja *enintään 1500 kpl* kirjastoja ja hassahtaneita varten.

Ja Lunatsharskia ruoskia futurismin takia.

6/V.

Lenin

Kirjoitettu toukokuun 6 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1957
»Kommunist» aikakauslehden
18. n:ossa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

* Lenin on tehnyt sähkeen yläosaan lisämerkinnän: »Tov. Skljanski! Olkaa hyvä, käskekää lähettää salakielellä ja palauttaa minulle. 5/V. Lenin.» Toim.

151

M. N. POKROVSKILLE

Tov. Pokrovski! Pyydän taas Teitä auttamaan futurismin y.m. vastustamisessa.

1) Lunatsharski on vienyt kollegiossa läpi (valitettavasti!) Majakovskin »150 000 000» painatuksen.

Eikö sitä voida estää? Se pitää estää. Sopikaamme, että noita futuristeja julkaistaan enintään kahdesti vuodessa *ja enintään 1500 kpl.*

2) Lunatsharski on kuulemma taaskin syönyt pois Kiselisin, jonka sanovat olevan »realisti»-taiteilija, ja soluttaa tilalle sekä suoraan että *välillisesti* futuristia.

Eikö voitaisi löytää varmoja *anti* futuristeja?

Lenin

Kirjoitettu toukokuun 6 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1957
»Kommunist» aikakauslehden
18. n:ossa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

152

I. G. ALEKSANDROVILLE

Etsikää Valtion Suunnittelukomission edustajaksi paikan päällä Algembaa¹³⁵ tutkivaan valiokuntaan insinööri, ei ainoastaan luotettava, vaan myös *praktikko*,

jotta voitaisiin harkita kunnollisesti *tärkein*:

materiaalien suojele (eri olosuhteissa), jos

α) keskeytetään rakennustyöt,

β) » ei heti, vaan syksyyn mennessä,

γ) siirretään ensivuoroisesta tavalliseksi,

δ) viedään rakennustyöt loppuun, mutta *ei lasketa kiskoja*
j.n.e.

Kirjoitettu toukokuun 6 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

153

G. V. TSHITSHERINILLE

Tov. Tshitsherin!

Tämä on mielestäni annettava sanomalehtiin, *mutta vain* varustettuna pakollisella kommentilla, jonka tulee olla hyvin *valtioviihas*, muuten toimittajamme tekevät tyhmyyksiä. Joko kirjoittakaa itse tuollainen *pakollinen kommentti* tahi antakaa jonkun toisen tehtäväksi kirjoittaa se, mutta Teidän sensuroimananne.¹³⁶

Lenin

*Kirjoitettu 1921 toukokuun 6
ja 10 päivän välisenä aikana*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

154

V. A. SMOLJANINOVILLE

Tov. Smoljaninov! Kehotan kiinnittämään huomionne Beljakovin artikkeliin (viime päivien »*Izvestijassa*»? vai »*Ekonomitsheskaja Zhiznissä*«?) Naro-Fominskin kutomatehtaasta.¹³⁷ Kootkaa kaikki tätä koskeva aikaisempi polemiikkiaineisto. *Perehtykää* siihen. *Tutkikaa* numerotietoja. Ilmoittakaa minulle lopputulos.

Asia vaikuttaa tärkeältä.

Tervehdys! Lenin

*Kirjoitettu 1921 toukokuussa,
6 päivän jälkeen*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

155

L. B. KRASINILLE

Tov. Krasin! Kiinnittäkää erityistä huomiota. Eihän Klyshko vain ole hölöttäjä? Diplomaatin pitää osata olla vaiti ja puhua niin, ettei sano mitään. Osaako Klyshko? Käsittääkö hän tämän?¹³⁸

9/V. Lenin

Kirjoitettu toukokuun 9 p:nä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

156

L. B. KRASINILLE

Teitä pitää rökittää.

1) Myöhästyitte viljatilauksen teossa. Meillä on hyvin kurja tilanne.

2) Ette ole käyttänyt kaikkia lähteitä (Ruotsia y.m. vaikka *vähäistenkin* määrien saantiin).

3) Ette ole ilmoittanut tarkasti: mitä voidaan hankkia *läheltä* vaikka huippuhintaankin ja hyvin vähissäkin määrin.

Koettakaa järjestää tämä kaikki *eritoten* kansankomissariaatissa.¹³⁹

*Kirjoitettu viimeistään toukokuun
10 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

157

SÄHKE

NEUVOSTOHALLITUKSEN VALTUUSKUNNALLE

Salakielisanoma

Neuvostovaltuusk., Lontoo

Teille annettua kahden miljoonan viljapuudan ostomääräystä on ryhdyttävä täyttämään viipymättä. Ostakaa lähimmät vaikkapa vähäisetkin erät mistä tahansa välittämättä hinnasta. Voitte ostaa tämän ostomääräyksen laskuun kaikkia muita elintarvikkeita ja säilykkeitä. Voisimmeko saada nopeasti jotain Kanadasta? Voitte maksaa kohtuullisen palkkion nopeasta kuljetuksesta Itämeren satamiin. Toukokuun 10 pnä.¹⁴⁰

KKN:n pjoht. *Lenin**

Kirjoitettu toukokuun 10 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan konekirjoitusjäljennöksen
mukaan*

* Sähkeen on allekirjoittanut myös ulkomaankaupan kansankomissaari L. B. Krasin. *Toim.*

158

TOIMEKSIANTO KKN:n SIHTEERILLE¹⁴¹

Pantava KKN:n esityslistalle ja lähetettävä *heti* jäljennös Brjuhanoville (ellei hänellä vielä ole sitä) *tai annettava hänelle iltaan asti tämä kappale*, jotta hän antaisi lausuntonsa. Pitää ryöstää muilta, *mutta antaa näille mitä on pyydetty.*

10/V. Lenin

Kirjoitettu toukokuun 10 pnä 1921

Julkaistu ensi kerran 1959
XXVI Lenin-kokoelmassa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

159

V. M. MOLOTOVILLE

Tov. Molotov!

Eikö milloinkaan ole herännyt kysymystä, että VKP:n jäsenjoukosta pitäisi erottaa erikseen

sellainen osa, joka *ei osallistu* hallintoon, ei ole *missään* määrävissä eikä johtavissa, ei yleensä *missään* valtiollisissa, ammatillisissa eikä osuustoiminnallisissa viroissa,

t.s. sellainen osa VKP:n jäsenistä, joka suorittaa *yksinomaan* aatteellista työtä, harjoittaa agitaatiota ja propagandaa kaikkien hallintovirkojen **ulkopuolella**.

Eikö sitä voitaisi tehdä? Eikö se pitäisi tehdä?

Puolue menettää muuten paljon hallintokoneistomme p..... siivottomuuden vuoksi. Pitäisikö erottaa äänestyksissä *vai laskea* äänestykset *erikseen*?¹⁴²

Lenin

Kirjoitettu toukokuun 10 pnä 1921

Julkaistu ensi kerran 1924
V. M. Molotovin kirjassa »Puolue ja Lenin-kutsunta». Moskova

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

160

N. P. BRJUHANOVILLE

11/V.

Tov. Brjuhanov! Lähetän salakielisanoman.¹⁴³ Lukekaa huolellisesti, merkitkää muistiin numerot ja palauttakaa minulle.

Teidän on laadittava *tarkka laskelma* ulkomaisten elintarvikkeiden käytöstä, t.s. niiden jakelusta 15. V—15. VI.

Ensi vuorossa ovat Pietari ja Moskova.

Laskelma on tarkistettava jokaisen uusia *merkittäviä* ostot-eriä koskevan pikasanoman jälkeen.

Lähetätkää minulle ensimmäinen tuollainen laskelma.

Kala käytetään *niin ja niin*.

Pavut (ratkaisitteko asian?) *niin ja niin*.

Vehnä niin ja niin.

Harkitkaa, eikö rauhoittamiseksi voitaisi antaa jotain *lehtiin*.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu toukokuun 11 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

161

D. I. KURSKILLE

Eritt. salainen

Oikeuskomissariaatti, tov. Kurski

TPN:ään on tullut Punaisen Armeijan ja Laivaston huoltoa valvovalta erikoisvaltuutetulta jäljennöksenä oheistettu, k. v. 10/V päivätty pyyntö n:o 8086, jossa paljastetaan erittäin salaisia tietoja armeijan miesvahvuudesta. Jos pyyntö olisi muotoiltu paremmin, olisi voitu välttyä ilmaisemasta tietoja armeijan miesvahvuudesta. Sitä paitsi kirje saapui postissa eikä salaisena, lähetin tuomana. Sen vuoksi se avattiin kansliassa saapuvan postin diaariin merkittäessä ja saattoi päästä julkisuuteen pääpostikonttorin kautta kulkiessaan.

Pyydän suorittamaan tutkimuksen.¹⁴⁴

KKN:n pjocht. *V. Uljanov (Lenin)*

Kirjoitettu toukokuun 12 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1942
XXXIV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

162

M. I. KALININILLE

Kannatan täydellisesti Osinkin luonnosta ja pyydän Teitä valmistamaan lausuntonne Poliittista Toimikuntaa varten lauantaihin mennessä, jotta luonnos voitaisiin viedä läpi KKN:ssä tiistaina ja YTpKK:ssa keskiviikkona.¹⁴⁵

Työ- ja Puolustusneuvoston puheenjohtaja
V. Uljanov (Lenin)

Kirjoitettu 1921 toukokuussa,
ennen 14 päivää

Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa

Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan

163

J. A. LITKENSILLE

Tov. Litkens

17/V 1921.

Koska Painotuotekeskukseen on nimitetty »Uusi luuta»¹⁴⁶, pitää ottaa vaari tilaisuudesta ja määritellä *tarkasti hallinnollinen vastuu*:

1) määrätä kirjallisesti aivan tarkasti, *mistä* vastaavat Painotuotekeskuksen *päällikkö* ja *kuvernementtipäälliköt*,
2) sama kirjastoverkon suhteen:

- (a) valtakunnalliset (Yleinen ja Rumjantsevin kirjasto)
- (b) kuvernementtien
- (c) ujestien
- (d) *volostien kirjastot* (ellei ole aikaista? ellette ole päättänyt rajoittaa toistaiseksi ujestien kirjastoihin)...

3) Teidän (ja meidän) pitää tietää *ehdottoman* tarkasti, *kenet* on pantava istumaan (sekä Painotuotekeskuksesta **että kirjastoverkosta**; välttämättä *kummastakin* laitoksesta), ellei *joka isessa kirjastossa* ole *jokaista* neuvosto-laista kirjaa *kuukauden* (2 viikon? 6 viikon?) kuluttua sen ilmestymisestä. Lähettäkää minulle **lyhyt** seloste tästä.

Lenin

Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

164

M. V. FRUNZELLE

Tov. Frunze

Jäljennökset tovereille Petrovskille ja Rakovskille
sekä UKP:n KK:lle¹⁴⁷

18/V 1921

Tov. Buharin sanoi, että sato etelässä on erinomainen. *Koko* neuvostovallan *pääkysymyksenä*, meidän elämänkysymyksenämme on nyt koota Ukrainasta 200—300 miljoonaa puuta.

Sitä varten tarvitaan ennen kaikkea suolaa. On otettava kaikki, ympäröitävä kaikki suolantuotantopaikat kolminkertaisella sotaväen ketjulla, päästämättä läpi naulaakaan, estettävä varastelu.

Tämä on elämänkysymys.

Järjestäkää asia sotilaalliseen tapaan. Määrätkää tarkasti kustakin operaatiosta vastuussa olevat henkilöt. Minulle luettelo heistä (kaikki Suolahallinnon kautta).

Te olette suolaylipäällikkö.

Te vastaatte kaikesta.¹⁴⁸

Työ- ja Puolustusneuvoston puheenjohtaja
V. Uljanov (Lenin)

*Julkaistu ensi kerran osittaisesti
1926 I. K. Jeroshkinin ja
A. F. Havinin kirjassa
»Neuvostoliiton suolateollisuus ja
suolakauppa». Moskova—Leningrad*

*Julkaistu täydellisesti 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

165

V. M. MOLOTOVILLE¹⁴⁹

Tov. Molotov!

Valituksen johdosta
kehotan Brjuhanovia lähettämään *tänään* YTpKK:n puheenjohtajan ja KK:n sihteerin allekirjoituksin sähkeen:

- 1) ankara muistutus *johtomiehille* (kuvernementtien tp. komiteoiden pjoht. y.m.),
- 2) uhkaus: panemme heidät syytteeseen,
- 3) pantava *heti* syytteeseen ne, jotka ovat vastuussa *jakamisesta paikallisiin tarpeisiin* ennen kuin keskuksen tarve on tyydytetty.

Lenin

Kirjoitettu toukokuun 19 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

166

SÄHKE A. P. SEREBROVSKILLE

Lennättimitse

Baku, Azerb. öljykomitea
tai Tiflis, Serebrovskille hänen oleskelupaikkaansa

19. V 1921

Luin Sergolle osoitetun lavertelevan sähkeenne.¹⁵⁰

Ilmoittakaa lyhyemmin, tarkemmin, paljonko vaatteita ja viljaa saatte hankituksi Bakun työläisille. On typerää ottaa lisää työläisiä niin kauan kuin pienempi määrä heitä on vaatteiden ja leivän puutteessa.

Lenin

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

167

V. P. NOGINILLE ja N. P. BRJUHANOVILLE

- 1) Tekstiilihallinto
tov. Nogin!
- 2) Elintarvikekomissariaatti
tov. Brjuhanov!

19/V.

Rakovski soitti ja valitti, että luvattua kangasta *ei anneta*. Mutta Nikolajevissa talonpojat vaihtavat kuulemma

mielellään viljaa kangastavaraan. Paitsi virallista kyselyä pyydän ottamaan puhelimitse viipymättä selvän kaikesta ja kiirehtämään sekä lähettämään minulle niin Elintarvikekomissariaatissa kuin Tekstiilihallinnossa tästä vastuussa olevien henkilöiden nimet. Kuka vastaa kankaiden lähetyksestä? Tämä on häpeällistä ja rikollista vitkastelua.¹⁵¹

Lenin

Kirjoitettu toukokuun 19 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

168

V. A. SMOLJANINOVILLE

Toimeksianto KKN:n ja TPN:n apulaiskansliapäällikölle
tov. *Smoljaninoville*

1) Pidettävä yhteyttä alueellisiin taloudellisiin neuvottelukuntiin ja tarkkailtava niiltä saapuvien sähkeiden, aineiston ja pöytäkirjojen mukaan niiden toimintaa tehden TPN:n puheenjohtajalle ajoittain selkoa niiden työn tuloksista ja TPN:n toimeksiantojen suorituksesta sekä annettava niille tov. *Leninin* tietien tai vastaavien kansankomissariaattien kanssa sopien selityksiä ja ohjeita esille nousevista kysymyksistä.

2) Käytävä läpi kuvernementtien taloudellisten neuvottelukuntien pöytäkirjat ja aineisto TPN:n päätösten ja yleisten ohjeiden toimeenpanon tarkastuksen kannalta ja tarkkailtava yksityiskohtaisesti tärkeimpien tyypillisten taloudellisten kuvernementtineuvottelukuntien toimintaa sekä esitettävä niiden luettelo tov. *Leninin* vahvistettavaksi.

3) Oltava perillä talousalojen kansankomissariaattien kollegioiden, Valtion Suunnittelukomission* ja TPN:n päätöksellä perustettujen suunnittelukomissioiden työstä.

4) Seurattava sanomalehtien sekä talous- ja tilastoelinten selontekojen ja erikoisjulkaisujen mukaan maan ekonomista ja taloudellista elämää.

5) Valvottava TPN:n tärkeimpien päätösten ja toimek-

* Sanat »Valtion Suunnittelukomission» ovat *Leninin* käsialaa. *Toim.*

siantojen tosiasiallista täytäntöönpanoa ja tehtävä siitä selkoa tov. *Leninille*.

6) Suoritettava TPN:n puheenjohtajan ja KKN:n kansliapäällikön toimeksiannosta ekonomian, talouden ja tuotannon asioihin liittyviä erikoistehtäviä.

7) Valmistettava TPN:n käsittelylistalle tulevat puutteellisesti valmistellut ekonomiset, taloudelliset ja tuotannolliset kysymykset.

8) Oma-aloitteisesti valmistettava ja esitettävä tov. Leninin suostumuksella vastaavien kansankomissariaattien kautta tai suoraan TPN:n käsiteltäväksi tutkitusta aineistosta juontuvia kysymyksiä.

Jotta tov. *Smoljaninov* voisi suorittaa nämä tehtävät, alueellisten talousneuvostojen ja kuvernementtien neuvottelukuntien koko kirjeenvaihto, sekä lennätinsanommat että posti, on toimitettava välittömästi tov. *Smoljaninoville*, joka sitten selostaa tov. *Leninille* kaiken tarpeellisen.

KKN:n ja TPN:n sihteeri hoitaa kirjeenvaihdon alueneuvostojen ja kuvernementtien neuvottelukuntien kanssa vain tov. *Smoljaninovin* kanssa sopien, lukuun ottamatta tiedonantoja KKN:n ja TPN:n päätöksistä, jotka sihteeristö lähettää välittömästi. TPN:n istuntojen työjärjestys lähetetään TPN:n jäsenille vasta tov. *Smoljaninovin* tutustuttua siihen.

KKN:n ja TPN:n pjoht. *V. Uljanov (Lenin)**

Lisätty** §:ään 3: »Valtion Suunnittelukomission».

Lisätään § 9: »Neuvoteltava säännöllisesti 'Ekonomitsheskaja Zhiznin' toimittajan kanssa lehden toiminnan sitomiseksi mahdollisimman täydellisesti yhteen TPN:n toiminnan kanssa.»

19/V 1921. TPN:n pjoht. *V. Uljanov (Lenin)*

NB: Annettava tästä lyhyt kirjoitus »*Ekonomitsheskaja Zhiznin*».

Lenin

*Julkaistu ensi kerran osittaisesti
1945 XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistu täydellisesti 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
korjaaman, täydentämän ja
allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

* Asiakirjan on allekirjoittanut myös KKN:n kansliapäällikkö N. P. Gorbunov. *Toim.*

** Teksti alkaen sanasta »Lisätty» ja loppuun saakka on Leninin käsialaa. *Toim.*

*KKTN:n PUHEMIEHISTÖLLE

Lähetin Teille 2. helmikuuta n:o:lla 785/kans. Gorbunovin kautta* tov. *Kotljarovin* kirjeen, jossa ehdotetaan suurissa kaupungeissa toimitettomina olevien nostokoneiden käyttämisestä kaikkine laitteistoineen vuorikaivoksissa ja jossa oli seuraava merkintä:

»Pitää koota tiedot ja selvittää, voidaanko tässä asiassa tehdä jotain vuoriteollisuuden auttamiseksi. On otettava kaikki ylimääräinen.» Kuten KKTN:n asiapapereista näkyy, tehtävän parissa on työskennellyt 5 valiokuntaa:

1) Prodrasmetin neuvottelukokous hissikoneistojen käyttämisestä Donbassin tarpeisiin (11. helmikuuta).

2) Erikoinen valiokunta talohissien tarkastamiseksi (työkenteli helmikuun 23 päivään saakka).

3) Metalliosaston teknisen osaston asiantuntijain neuvottelu (suunnilleen n. 22.—24. maaliskuuta).

4) Hiilikomitean vuoriteknisessä osastossa pidetty neuvottelu Moskovan ja muiden suurten kaupunkien nostokoneiden käytöstä kivihiihiteollisuuden kaivoskalustetarpeisiin (huhtikuun 16 p:nä), ja lopuksi

5) huhtikuun 22 p:nä pidetty Tuotannollisen keskuskomission istunto, pöytäkirja 321, 238. kohta.

Jo komissio n:o 3 totesi selvästi, että hissikoneistoja voidaan epäilemättä käyttää osittain vuoriteollisuudessa. Tähän mennessä ei kuitenkaan ole tehty käytännössä yhtään mitään; asiaa pitkitetään loputtomiin ja tarkoituksettomasti.

Ehdotan kysymyksen ottamista Työ- ja Puolustusneuvoston käsittelyyn toukokuun 25 p:nä ja osapuulleen seuraavansisältöistä päätöstä:

»KKTN:n puhemiehistön tehtäväksi annetaan panna käyttöön Sisäkomissariaatin suostumuksella Moskovan, Pietarin ja muiden suurten kaupunkien nostokoneiden osia, jotka kelpaavat vuoriteollisuuden tarpeisiin, kuten: vinttureita, köysirumpuja, köysiä.

Samanaikaisesti on suoritettava metalliosaston teknisen osaston maaliskuun 24 p:nä 1921 pitämän neuvottelun pöytäkirjaa vastaavasti tarpeelliset nostokoneistojen käyttöko-

* Sanat »Gorbunovin kautta» ovat N. P. Gorbunovin käsialaa. *Toim.*

keet, todeten nämä kokeet niiden tärkeyden vuoksi kiireellisiksi.»

- Lisään* (a) Nimitettävä henkilö, joka vastaa tästä.
 (b) Rangaistava viivytyksestä (maaliskuusta toukokuuhun).

Raportti N. P. Gorbunoville.¹⁵²

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja
V. Uljanov (Lenin)

Kirjoitettu toukokuun 20 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
 XX Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
 täydentämän ja allekirjoittaman
 konekirjoitustekstin mukaan*

170

I. I. RADTSHENKOLLE

Turvekomitea

Iv. Iv. Radtshenko
 Leniniltä

Tov. Radtshenko!

Näyte siitä, miten rikotte ohjeitani.

Lähetitte 14/IV Shaturkan asiapapereita, paksun nipun. Ettekä kirjoittanut erikseen selviä ehdotuksia.

En joutanut töiltäni lukemaan; ne olivat vihreän veran alla 23/V saakka.

Mutta Te ette hiiskahdakaan!

Se on sietämätöntä!

Olisi pitänyt liittää oheen kaksi paperia:

- a) Pyydämme lakkauttamaan »Politbyroon»**, sillä se on kerrassaan kelvoton (5 riviä). Asiapaperit jätetty Leninille.
- b) Pyydämme allekirjoittamaan sähkeen (tai puhelinsanomman): miksi ette anna 2 (4) kattilaa, selittäkää syyt, älkää viivytelkö. *Lenin*.

Sitten **n ä m ä m o l e m m a t** paperit jäljennöksinä *Fotijevalle*, jotta hän olisi muistuttanut minulle.

* Teksti alkaen sanasta »Lisään» sanoihin »Raportti N. P. Gorbunoville» saakka on Leninin käsialaa. *Toim.*

** »Politbyroot» olivat YEK:n ujestielimiä; kyselyssä tapauksessa tarkoitetaan Shaturan rakennustyömaan erikoiskomissiota. *Toim.*

Silloin olisi saatu jotain aikaan, ja minä olisin nähtävästi allekirjoittanut 15 tai 16/IV.

Vastedes *tehkää vain niin*.

Eihän Teidän ole vaikea panna mukaan paria kolmea 5 rivin pituista paperilappua ja jäljennöksiä Fotijevalle. Teidän itsenne pitää tehdä asialliset johtopäätökset eikä pakottaa minua poimimaan kymmeneltä liuskalta viittä riviä asiallisia johtopäätöksiä.

Lukekaa tämä Winterille ja lähettäkää minulle kummankin *allekirjoittama* paperi siitä, että olette *ymmärtäneet* ja *ottaneet varteen* nämä ohjeet.

23/V 1921. *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

171

KIRJELAPPU L. A. FOTIJEVALLE JA TOIMEKSIANTO V. A. SMOLJANINOVILLE

Tov. Fotijeva!

Shaturkan asiassa (n:o 3 kansissa) olette ilmeisesti syypää.

Saatu $\frac{14}{IV}$.

Tänään on $\frac{23}{V}$.

Jätitte makaamaan muistuttamatta minulle enempää kuin Smoljaninovillekaan.

Niin ei saa tehdä.

Ei saa makuuttaa. Pitää joko lukea itse tai antaa Smoljaninovin tahi Gorbunovin lukea.

Antakaa nyt Smoljaninoville ja kirjoittakaa hänelle minun lomakkeelleni toimeksianto:

α) tarkastettava heti, onko tehty mitään (puhelimitse).

β) Ellei ole, ryhdyttävä heti toimeen virallisesti antaen allekirjoitettavikseni asiapaperit.

aa) »Politbyroon» hävittäminen,

bb) annettava 2 (—4?) kattilaa (?) j.n.e.¹⁵³

23/V. *Lenin*

Kirjoitettu toukokuun 23 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

172

R. E. KLASSONILLE

Tov. Klasson!

Sain ja luin 20/V 1921 päivätyn paperinne.¹⁵⁴ Tuskin voin lähiaikoina tavata Teitä, minulla on kovasti työtä.

Muistuttakaa 1—2 viikon kuluttua *Fotijevalle*, KKN:n sihteeriille.

Varsinaisesta asiasta: kirjeenne ihmetyttää minua. Tuollaisia valituksia tulee tavallisesti työläisiltä, jotka eivät osaa kamppailla virastokankeutta vastaan. Mutta entäs Te? entä Starkov? Miksi ette Te eikä Starkov liioin kirjoittanut minulle ajoissa? Miksi Starkov, joka on ollut Saksassa jo *kuukausia*, ei ole kirjoittanut minulle *kertaakaan??* Mielestäni häntä pitää rangaista siitä.

Miksi te kumpikin vain »ruikutitte» ettekä ehdottaneet *asian vaatimia* muutoksia: tehkөөn esim. KKN (tai Ulkomaankauppakomissariaatti t.m.s.) sellaisen ja sellaisen päätöksen. (Olla vaatimatta *kaikilta* tehtailta j.n.e.)

Kysymys on nyt ratkennut, eikö niin?

(Onko Turvekomitea jo ratkaissut?)

Tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu toukokuun 24 p:nä 1921

Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

173

G. I. BOKILLE*

24. V 1921

Tov. Boki!

Sain puhelinsanomanne. Se ei tyydytä minua lainkaan.¹⁵⁵ Sellainen ei kelpaa.

Teidän pitää tutkia asia yksityiskohtaisesti ja antaa minulle tarkat tiedot eikä tuollaista »näkemystä ja jotain»:

* Kirjeessä on Leninin merkintä: »Fotijevalle: lähetettävä salaisena, otetta-
a jäljennös.» *Toim.*

»liioiteltua»... »varkauksien täydellinen lopettaminen mahdotonta» (??!!)

Tuo on holtittomuutta eikä selontekoa.

- 1) Nimetkää minulle *kaikki* vastuunalaiset henkilöt;
- 2) antakaa selostus asiain järjestelystä;
- 3) luetelkaa *varkaudet*
kaikki, tarkasti;
aika; summa.
- 4) Paljonko henkilökuntaa on *kaikkiaan*?
(sen koostumus likipitään? palvelusvuodet? y.m.s.)
- 5) Mihin toimenpiteisiin *siellä* on ryhdytty varkauksien lopettamiseksi?

Osoittakaa tarkasti toimenpiteet.

- 6) Milloin siellä on jaettu oikeutta ja rangaistu (IV 1920)?
Kaikki suuret oikeusjutut? Rangaistuja yhteensä?

Ilmoittakaa minulle tämän saannista ja *toimeksipano-*ajasta.¹⁵⁶

KKN:n pjoht. *V. Uljanov (Lenin)*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

174

TOIMEKSIANTO SIHTEERILLE

N B

- 1) Annettava Smoljaninovin luettavaksi.¹⁵⁷
- 2) Selvitettävä, millaisia elinkeinoaloja, tuotantolaitoksia ja toimihenkilöitä (paljonko? ja missä?) on tässä ujestissa.
- 3) Pantava KKN:n tai TPN:n käsittelylistalle KK:n 10. V 1921 tekemän päätöslauselman yhteydessä.¹⁵⁸

Lenin

Kirjoitettu toukokuun 24 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

175

V. M. MOLOTOVILLE

Tov. Molotov! Kaksi sihteeriäni (Kizas ja Lepeshinskaja) ovat hoitamassa terveyttään ja lepäämässä Riassa. Hanecki järjesti heidät *minun pyynnöstäni* merenrannikolle.* Pitää järjestää muodollinen puoli. Miten? Ehdotan päätettäväksi *Organisaatiotoimikunnassa*: 1) joko annetaan Haneckin tehtäväksi järjestää Riikaan (ja Latviaan yleensä) lepäämään *Organisaatiotoimikunnan* täältä lähettämiä henkilöitä, tahi 2) annetaan Haneckin tehtäväksi perustaa Latviaan *yksi* tai *kaksi* lepo-kotia, lähettää sinne *Organisaatiotoimikunnan* kautta, sijoittaa sinne $\frac{1}{2}$ työläisiä ja $\frac{1}{2}$ neuvostotoimitsijoita. **Mieluummin jälkimmäinen.**

Teidän mielipiteenne?

*Kirjoitettu 1921 toukokuussa,
viimeistään 25 pnä*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

176

N. P. BRJUHANOVILLE**

Tov. Brjuhanov!

Kuri Elintarvikekomissariaatissa nähtävästi höltyy ja hyvin huomattavasti.

Se on aivan sietämätöntä.

Pitää kaikin voimin tiukentaa kuria ja heti, muuten emme pelastu nälänhädältä.

1) Elintarvikekomissariaatin pitää määritellä *kuvernementeittäin* ja *ujesteittäin* vastuulliset henkilöt, jotta olisi selvää, *kenet on pantava istumaan* (1) ujestin elintarvikekomissaari? 2) ujestin tpk:n puheenjohtaja? 3) ujestin sotilaskomissaari?? Tarvitaan vähintään 3 vastuullista henkilöä).

* Ks. tätä osaa, 142. asiakirja. *Toim.*

** Lenin on tehnyt kirjeen yläosaan merkinnän: »Kirjoitettava lomakkeelle 2 kappaleena.» *Toim.*

2) Ainoatakaan rikkomusta (otettu paikallisiin tarpeisiin siitä, mikä on tarkoitettu keskukselle) ei saa sivuuttaa *ilman* että syylliset *pidätetään* (YTpKK:n kautta).

Te kirjoittelette pitkiä valituskirjeitä¹⁵⁹, oikeammin: *ruikutatte* sen sijaan että tekisitte asiallisia ehdotuksia:

»velvoitettava YTpKK pidättämään **ne ja ne** määräyksien täyttämisen laiminlyönnin takia, mikä on johtanut nälänhätään keskuksessa».

Tällaisia ehdotuksia Elintarvikekomissariaatin olisi tehtävä Poliittiselle Toimikunnalle.

3) On aloitettava heti samanlainen kampanja paikkakunnilla: *pidätettävä armotta* kuvernementtien elintarvikekomissaareja y.m. huolimattomuuden, laiminlyöntien y.m. takia.

Elintarvikekomissariaatti joutuu vastaamaan koneistonsa kelvottomuudesta ja leväperäisyydestä.

Kirjoitettu toukokuun 25 pnä 1921

*Julkaistu ensi herran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

177

A. B. HALATOVILLE

26/V 1921.

Tov. Halatov!

Suureksi mielipahakseni minun on todettava, että asiain-tila Elintarvikekomissariaatin »jakelussa»* *ei ole parantunut*.

Sama kaaos numerotiedoissa.

Muokkaamattomat numerot hallitsevat teitä eikä päinvastoin.

Lähetitte minulle röykkiön numerotietoja, röykkiön raa-kaa, sulattamatonta aineistoa.

Jo tänään tulivat moskovalaiset valittamaan: ei merkkiäkään parannuksesta.

Kutsuin Brjuhanovin ja Sviderskin. He hakivat Vyshinskin. Hän esitti numerotiedot:

Moskovalle on annettu 8 päivässä (18.—25.V) 165 vaununlastia (kauroja lukuun ottamatta).

* Elintarvikekomissariaatin jakeluhallinto. *Toim.*

$165 : 8 = 20 \frac{5}{8}$. Moskovalaiset sanovat: emme ole saaneet säännöllisesti edes 18.

Edelleen: viideksi päiväksi, 26.—31., saadaan (Vyshinski sanoo) viljaa $90 + k a u r o j a \ 63$. Moskovalaiset sanovat: kauroja emme voi kuluttaa 1000 [puutaa] enempää päivässä!!!

!! || Todellisuudessa tilanne siis huonontuu:
 26.—31. V
 18.—25. V verrattuna!!!

!! || Huononnusta lupaamanne parannuksen asemesta:
 oli $20 \frac{5}{8}$ viljaa,

saadaan $18 \ v i l j a a + 1$ (?) kauraa (?).¹⁶⁰

Pyydän jälleen: non multa sed multum*. Vähemmän numeroita, mutta *asiallisempia*.

Eikö olisi parasta ottaa *pelkästään viljaa?* vain sitä. Mutta *ilman kauroja*. Ja tarkasti: Moskovalle päiväksi. Keskittykää tähän.

Lenin

*Julkaistu ensi kerran 1932
 XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

178

*OHJEET »ALGEMBAN» VALIOKUNNALLE

(KIRJOITETTU MUISTISTA)¹⁶¹

28. V 1921

Tarkastettava mahdollisimman täsmällisesti, kuinka paljon töitä on suoritettu (miten suuri osa on suoritettu);

kuinka paljon tarveaineita, kiskoja y.m., elintarvikkeita y.m. on kuljetettu paikalle; missä ne ovat; näiden tarveaineiden ja kaikkien sinne kuljetettujen tavaroiden säilytysmahdollisuudet; mitä edellytyksiä, konkreettisia mahdollisuuksia on tuoda nämä tarveaineet, kiskot ja kaikki muu takaisin ilman häviöitä, ehkäisten varkaudet tai mahdollisimman vähäisin häviöin; mahdollisten ja otaksuttavien häviöiden suuruus;

* — paljon vähässä. *Toim.*

tämä paikan päällä toimitettu, yksityiskohtainen täsmälliseen tarkastukseen pohjautuva todellisen asiointilan selvitys on tärkein tehtävä.

Tämän tehtävän ratkaisun pohjalta on tarkkojen tietojen nojalla laadittava lausunto kysymyksen kaikista pääkohdista: pitääkö »Algemban» rakentaminen keskeyttää? (ja jos pitää, niin miten? mihin mennessä? j.n.e.) vai eikö pidä keskeyttää? j.n.e. j.n.p.

TPN:n pjoht. *V. Uljanov (Lenin)*

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

179

**PUHELINSANOMA K. B. RADEKILLE
ja G. J. ZINOVJEVILLE**

P u h e l i m i t s e

*Radekille
ja Zinovjevälle*

28/V klo 7.50 ip.

Sain juuri Berliinistä **Zetkinin** allekirjoittaman seuraavansisältöisen sähkeen:

»Puolueen KK kieltäytyy erilaisten tekosyiden varjolla antamasta matkustuslupaa opposition valtuuttamille edustajille Braßille ja Anna Geyerille. Sen vuoksi kieltäydyn lähtemästä matkalle ennen kuin kanssani samoin ajattelevien matka on taattu.»

Pyydän Radekia ja Zinovjevia ilmoittamaan minulle puhelimitse mielipiteensä: olisiko parempi kehottaa Keskuskomiteaa suostumaan Braßin ja Anna Geyerin matkaan? Vai olisiko kaikkien ja myös minun parasta pysyä ihan vai-ti?¹⁶²

28/V.

Lenin

Kirjoitettu toukokuun 28 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

180

A. O. ALSKILLE

29/V 1921.

Tov. Alski! Kehotan Teitä kiinnittämään huomiota tähän selostukseen, jonka sain tov. Dzerzhinskin suostumuksella varta vasten valtuuttamaltani toverilta YEK:sta. Saatuani erittäin luotetuilta kommunisteilta ilmoituksen, etteivät asiat Valtionkalleuksien säilytysvarastossa ole kunnossa, määräsin toimitettavaksi tarkastuksen, jonka tuloksena ilmaantui tämä selostus.¹⁶³

Tov. Bokin tiedotus vahvistaa tämän täydellisesti.

Kehotan Teitä kiinnittämään mitä vakavinta huomiota tähän.

Ennen kaikkea Teidän ja edelleen Finanssikomissariaatin kollegion koko jäsenistön ja erityisesti tov. Bashan pitää uhrata kymmenen kertaa enemmän aikaa Kalleusvarastolle. Ellei asioita Kalleusvarastossa järjestetä lyhyen ajan kuluessa sillä tavoin, että *poistetaan täydellisesti* varkauksien mahdollisuus ja samalla joudutetaan koko työtä ja laajennetaan sen mittasuhteita, saatetaan apulaiskansankomissaari ja kaikki Finanssikomissariaatin kollegion jäsenet paitsi puolue-, myös rikosoikeudelliseen vastuuseen.

Vitkastelu Kalleusvaraston toiminnassa (talvella on vaikeampi työskennellä, ennen talven tuloa pitää tehdä *paljon*) ja kähvellykset siinä aiheuttavat tasavallalle *suunnattomia* tappioita, sillä nimenomaan nyt, vaikeina aikoina, meidän täytyy saada *nopeasti maximum* kalleuksia ulkomaista tavaravaihtoa varten.

On tarpeen:

1) järjestää säännöllisesti ja tiheään neuvotteluja Bokin kanssa Kalleusvaraston uudelleenjärjestelyn jouduttamiseksi;

2) kehittää vartiointi ja valvonta täydellisyyden asteelle (erityiset komerot; puiset väliseinät; vaatteidenvaihtokäpit tai -komerot; yllätysetsinnät; järjestelmälliset kaksin- ja kolminkertaiset yllätystarkastukset *kriminalistiikan* kaikkien sääntöjen mukaan j.n.e. j.n.p.);

3) kutsua tarpeen vaatiessa kymmeniä ja *satoja* Moskovan vastuunalaisia ja ehdottoman rehellisiä kommunisteja osal-

listumaan (sanokaamme kerran kuukaudessa tai 2 kuukaudessa) päivisin ja öisin toimitettaviin yllätystarkastuksiin. Sekä työntekijöille että tarkastajille pitää antaa erittäin yksityiskohtaiset ohjeet;

4) poikkeuksetta kaikki Finanssikomissariaatin kollegion jäsenet ovat velvolliset toimittamaan henkilökohtaisesti vähintään kerran kuukaudessa Kalleusvaraston yllätystarkastuksen, sekä päivällä että yöllä, toimipaikalla ja kaikkialla muualla, missä kähvellyksiä voi tapahtua. Apulaiskansankomissaari on velvollinen pitämään henkilökohtaisesti salaista päiväkirjaa näistä tarkastuksista.

Koska tämä paperi on luonteeltaan salainen, pyydän, että palautatte sen viipymättä minulle ja että kaikki Finanssikomissariaatin kollegion jäsenet kirjoittavat oma-kohtaisesti nimensä siihen.

29/V KKN:n pjocht. V. Uljanov (Lenin)

(P. S. Ellei Tshutskajev ole vielä matkustanut, lukekoon hänkin: hän on paljoon syypää!)

Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

J. H. LUTOVINVILLE

30/V.

Tov. Lutovinov!

Luin 20/V päivätyn kirjeenne ja sain hyvin ikävän vaikutelman. Olin odottanut, että Berliinissä Te, levättyänne hiukan, toivuttuanne sairaudesta, katseltuanne »syrjästä käsin» (syrjästä näkyy paremmin) ja harkittuanne, tulette selviin ja täsmällisiin johtopäätöksiin. Täällä »mielialassanne» tuntui olevan tyytymättömyyttä. Mieliala on jotain miltei sokeaa, tiedotonta ja harkitsematonta. Niinpä odotin, että

mielialan tilalle tulevat nyt selvät ja täsmälliset johtopäätökset. Ajattelin, että mahdollisesti olemme eri mieltäkin näistä johtopäätöksistä, mutta ne ovat silti erään »opposition» »perustanlaskijan» (joksi Te itse tunnustaudutte kirjeessä) selviä ja täsmällisiä johtopäätöksiä.

Kirjeenne tekee ikävän vaikutuksen sen vuoksi, ettei taaskaan ole selvyyttä eikä täsmällisyyttä, vaan ainoastaan synkkä mieliala ja kaupanpäällisiksi »väkeviä sanoja».

Sellainen ei kelpaa.

Tosiasiat — muistutatte siitä itse — puhuvat lahjomatonta kieltä. Mutta katsokaapa, millaisia ovat mainitsemanne tosiasiat. Luettelen *k a i k k i t o s i a s i a t*, joihin viittaatte:

1) Rautatieläisten KK koostuu »vanhoista byrokraateista».

Onko se tosiasia? Nimet? En tunne ketään muita kuin Rudzutakin, mutta tiedän, että KK:ta muodostettaessa oltiin huolellisia. Erehdyksiä saattoi tapahtua. Ne pitää korjata. Mutta sitä varten ne pitää ensin osoittaa tarkasti, ettei jäisi sijaa synkälle mielialalle (ja *juorupuheille*, jotka usein piileksivät tässä synkkyudessa: juorupuhe viihtyy synkkyudessa ja nimettömyydessä).

Ette maininnut nimiä. Ette esittänyt faktoja.

Rudzutak? Mitä vikaa hänessä on työntekijänä? »Fyysisesti loppuun kulunutko»? Löytäkääpä meiltä kulumattomia. Kutsumme hänet Turkestanista takaisin niin pian kuin kuntoutamme Joffen ja Sokolnikovin.

Missä ilmenee »ryhmäkuntainen tendenssimäisyytemme»? Siinäkö, että rautatieläisten KK:n johtoon pannaan puolueen edustajakokouksen enemmistön kannalla oleva mies? Sekö on mielestänne »ryhmäkuntaisuutta»? Jos asia on siten, pyydän Teitä selittämään minulle, miten tulee käsittää ryhmäkuntaisuus ja miten puoluekantaisuus.

Kenties julistatte »puoluekantaisuudeksi» sen, että entisen »työläisopposition» johtaja esitti hiljattain metallimiesten edustajakokouksessa KK:n jäsenlistan, jossa 22:sta VKP:n jäsenestä 19 oli entisen »työläisopposition» kannattajia?¹⁶⁴ Ellei tämä ole »ryhmäkuntaista tendenssimäisyyttä», ryhmäkunnan henkiinherättämistä, niin siinä tapauksessa Te käytätte ryhmäkuntaisuuden käsitettä jotenkin aivan erikoisesti, jotenkin epätavallisesti, jopa jotenkin epäinhimillisesti.

2) YAKN:n johdossa on »fyysisesti raihnaantunut mies».

T.s. Tomski? Hänet tahdottiin korvata kolmella sihteerillä, ja nyt pantiin tyyten pois. Näin ollen ryhmäkuntaisuutta vastaan suunnattu laukauksenne osui Teihin itseenne. Tämä on jo *tosiasia*.

3) Kamppailussanne Berliinin valtuuskunnassa esiintyvää siivottomuutta vastaan Te kohtaatte »vimmattua vastustusta Moskovan taholta aina Iljitshiä myöten».

Anteeksi, mutta se on kuvittelua.

Te ylistitte taivaisiin Stomonjakovia, jota Krasin puolusti. Entisen valtuuskunnan johdossa oli Kopp. Kopp korjattiin pois, Stomonjakov jäi.

Mitä tämä on? »vimmattua vastustusta Moskovan taholta»?

Vai vimmattua valhetta Moskovasta?

Kumpi näistä väkevistä sanoista on »tosiasioiden» kannalta katsoen lähempänä totuutta? kumpi?

Berliinin valtuuskunnassa on ollut siivottomuutta, Moskova (ja Krasin) eivät ole estäneet eivätkä vastustaneet, vaan auttaneet Teitä kamppailemaan sitä vastaan antamalla enemmän valtaa Stomonjakoville, jota *Te* olette ylistänyt aivan erikoisesti.

4) Te olette muka tavannut siellä (Berliinissä) useita »perin häikäilemättömiä lurjuksia ja varkaita», mutta Moskova ei korjaa heitä pois.

Nimet? Ei ainoatakaan.

Onko tämä tosiasiaa vai juoruilua?

Vai ettekö tiedä, miten valitukset osoitetaan KK:lle? Organisaatiotoimikunnalle? Poliittiselle Toimikunnalle? KK:n kokoukselle?

Teiltä *ei ole tullut* yhtään valitusta Poliittiselle Toimikunnalle eikä KK:n kokoukselle. Tämä on *tosiasia*.

(Suluissa: minä ja Te olimme eri mieltä Shklovskista, mutta Te ette ole asettanut kysymystä Poliittisen Toimikunnan käsiteltäväksi.¹⁶⁵ Olen tuntenut Shklovskin bolshevikkina vuosikausia ennen vallankumousta. Rehellisenä miehenä hän olisi apuna kamppailtaessa »lurjuksia ja varkaita» vastaan. Ja Te olette jarruttanut Shklovskin lähtöä Berliiniin, vaikka täällä hänestä ei ole työntekijäksi ja hän on jouten.)

5) Grzhebin. Hänen ja **vain** hänen kohdaltaan luin eilen protestinne, jonka Te ja Stomonjakov olitte lähettäneet KK:lle. Käsittelemme sen lähimmässä istunnossa.¹⁶⁶

Meillä oli KK:ssa erimielisyyttä Grzhebinistä. Toiset sanoivat: hänet on syrjäytettävä tyyten, sillä kustantajana hän voi huiputtaa. Toiset sanoivat: kustantajana hän julkaisee huokeammalla. Huiputtakoon 10 000:lla, mutta julkaiskoon huokeammalla ja paremmin.

Valitsimme valiokunnan tasapuolisesti kummankin kannan edustajista. Minua siihen ei valittu, koska suhtaudun puolueellisesti (eräiden mielestä) Gorkiin, Grzhebinin puolestajaan.

Valiokunta teki asiasta *yksimielisen* päätöksen. En muista tarkalleen, mitä se päätti: kaiketi ostaa Grzhebiniltä, jos tulee huokeammaksi.

Näin muodoin johtopäätöksenne: »eivät ole pitäneet silmällä valtiollisia näkökohtia», vaan Gorkin tynnyttämistä, on suoranaista valhetta. Ja silti kirjoitatte: »olen vakuuttunut»!!! Miksi sitä sanotaan, kun ihmiset muodostavat itselleen »vakaumuksia» ennen kuin ovat tarkastaneet tosiasiat, joita ei ole vaikea tarkastaa?

6) Lomonosov on erinomainen spesialisti, mutta »Krasin on paljastanut hänet osalliseksi rikollisiin kauppatoimiin».

Se ei ole totta. Jos Krasin olisi paljastanut Lomonosovin syylliseksi rikokseen, Lomonosov olisi syrjäytetty ja pantu syytteeseen. Olette kuullut huhuja ja... tekaissut niistä juorun.

Krasin kirjoitti minulle ja KK:lle: Lomonosov on erinomainen spesialisti, mutta vähemmän sopiva kauppatoimiin ja on tehnyt virheitä. Saavuttuaan tänne, tavattuaan Lomonosovin ja tarkastettuaan asiapaperit Krasin ei puhunut mitään rikoksesta eikä edes virheistä.

Valitkaa: nostatteko todella Kontrollikomissiossa (tai missä haluatte) jutun Lomonosovin rikoksista vai perutteko kevytmielisesti levittämänne huhun?

7) »Tänne nimitetään kauppaosastolle esim. sellaisia veijareita kuin entinen tehtailija, jolta neuvostovalta on ottanut pois kaikki turkikset, mutta nyt hänet lähetetään myymään näitä turkiksia. Hyvänen aika, mitä siitä tulee?»

Näin Te kirjoitatte. Miten tässä voisi olla murehtimatta. Kokonaisen opposition perustanlaskija ja järkeilee tuolla tavoin!

Se on aivan samaa kuin jos valistumaton talonpoika sanoisi: »tuhannelta tsaarin kenraalilta otettiin pois maat ja

virka-arvot, ja nuo kenraalit annettiin Punaiselle Armeijalle!» Se on totta, meillä palvelee Punaisessa Armeijassa hyvin tärkeissä viroissa varmaankin enemmän kuin tuhat tsaarin-aikaista kenraalia ja tilanherraa. Ja Punainen Armeija on voittanut.

Valistumattomalle talonpojalle antaa anteeksi jumala. Entä Teille?

Jos Te *tiedätte*, että joku on »veijari», niin kuinka Te, neuvostovallan viranhaltija, voitte jättää ilmoittamatta hänen *nimensä*? Olla nostamatta juttua *sitä ja sitä* vastaan?

Ja ellette tiedä nimeä, niin tämä on siis jälleen huhua? juorupuhetta?

Seuloin kirjeestänne kaiken, mikä vaikuttaa, mikä hiukankaan vaikuttaa tosiasioilta. Tulos on nolla, nolla, nolla.

Ellen tuntisi Teitä, sanoisin tällaisen kirjeen saatuani: tämä mies on joko hermosairas, joka haalii hysteerisesti kokoon huhunrippeitä eikä kykene ajattelemaan, harkitsemaan ja tarkastamaan niitä;

tai hän on kehittymättömyyttään ja valistumattomuuttaan avuton mies, joka on joutunut juorujen uhriksi;

tahi hän on valepukuinen menshevikki, joka tietoisesti levittää juoruja.

Tuntien Teidät, sanon Teille, että kirjeenne on erinomainen »inhimillinen asiakirja», josta näkyy, miten »opposition perustanlaskija» antaa vallan halulle leikkiä oppositiota hinnalla millä hyvänsä ja huutaa syyttä suotta protektionismista, komentelunhaluisista johtomiehistä, järjestelmästä y.m.

»Eihän kysymys ole henkilöistä, vaan itse järjestelmästä. Asetan nykyään kysymyksen näin: proletariaattiko vai ryhtinsä menettänyt luokastaan irtautunut pikkuporvarillinen intelligenssi», kirjoitatte Te.

Tämä on naurettavaa. Juuri Teidän kirjeenne on verraton inhimillinen asiakirja, joka paljastaa kirjoittajansa perikuvalliseksi ryhtinsä menettäneen pikkuporvarillisen intelligenssin edustajaksi. Onhan henkilöistä, jotka ovat ammatinsa puolesta proletaareja, tulleet elämässä usein ryhtinsä menettäneitä pikkuporvarillisia intellektuelleja todellisen luokkaroolinsa puolesta.

Ryhtinsä menettänyt pikkuporvarillinen intellektuelli ruikuttaa, vaikeroi, jää aina neuvottomaksi, kun ilmenee siivottomuutta ja paha, menettää itsehillintänsä, toistelee kai-

kenlaisia juoruja ja pyrkii röyhistellen puhumaan jotain sekavaa »järjestelmästä».

Proletaari (ei entisen ammattinsa, vaan todellisen luokkaroolinsa puolesta) ryhtyy pahaa havaitessaan taistelemaan asiallisesti sitä vastaan: kannattaa avoimesti ja virallisesti hyvän työntekijän Ivanin ehdokkuutta, vaatii huonon Pjotrin erottamista, herättää kysymyksen — ja ajaa sitä tarmokkaasti, järkähtämättömästi ja loppuun asti — veijari Sidorista, Titin protektionistisesta edesottamuksesta, Mironin huippurikollisista lehmäkaupoista, laatii (saatuaan 2—3 kuukautta opetusta uudessa työssä ja perehdyttyään käytännöllisesti uuteen ympäristöön) asiallisia, käytännöllisiä esityksiä: että saatettaisiin voimaan sellainen ja sellainen komissaarien tai poliittisten komissaarien järjestelmä, muutettaisiin tässä kohdin järjestystä sillä ja sillä tavoin, määrättäisiin niin ja niin monta varmaa kommunistia (jotka ovat olleet puolueessa niin ja niin kauan) niihin ja niihin toimiin.

Juuri sellaiset proletaarit ovat proletaarisen ammattinsa kadotettuaankin osanneet rakentaa Punaista Armeijaa ja voittaa sen kanssa (huolimatta tuhannesta petturista ja veijarista, joita on ollut ja on yhä tuhansittain sotilasasiantuntijain ja sotilasbyrokraattien joukossa).

Sellaiset proletaarit eivät vajoa milloinkaan niin alas, että muuttuisivat luokkarooliltaan ryhtinsä menettäneiksi pikkuporvarillisiksi intellektuelleiksi, jotka töytäilevät avuttomina sinne tänne, pelästyvät juoruja ja sanovat juorunrippeitä »järjestelmäksi».

Tällainen on avomielen vastaukseni Teille. Vastaan edes harvakseltaan tyhjentävästi, toisinaan ei liikene aikaa siihen.

Vanhan ystävytemme nimessä sanon: hoitakaa hermojanne. Silloin saa sijaa järki eikä mieliala.

Toverillisesti tervehtien *Lenin*

Kirjoitettu toukokuun 30 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran osittaisesti
1957 »Voprosy Istorii KPSS»
aikakauslehden 2. n:ossa*

*Julkaistu täydellisesti 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

E. M. SKLJANSKILLE

30. V 1921

Tov. Skljanski!

Armeijan käyttämisestä taloudellisessa työssä.

Sitä ei saa unohtaa hetkeksikään.

Pitää harkita, valmistella ja laatia sellaista käyttämistä koskeva johdonmukainen suunnitelma ja toteuttaa sitä järkähtämättömästi.

Erikoisesti tähdennettäköön tämän kysymyksen kahta puolta:

1) jokapäiväiset kiireellisimmät taloudelliset työt (suolan vartiointi ja hankinta; polttoaineen hankinta y.m.);

2) työ valtion yleisen, useiksi vuosiksi laaditun taloussuunnitelman toteuttamiseksi. Kymmeneksi vuodeksi tarkoitettu (ensimmäisen vuoron työt käsittävä) sähköistämissuunnitelma vaatii 370 miljoonaa työpäivää. Se tekee vuodessa jokaista armeijassa palvelevaa miestä kohden (37 : 1,6) = = 24 työpäivää, t.s. *kaksi päivää kuukaudessa*.

Armeijan majoitusmahdollisuudet, kuljetus työpaikoille y.m. y.m. tuottavat tietysti lukemattomasti vaikeuksia, mutta siitä huolimatta armeija voi ja sen täytyy (*yleisestä sotilaskoulutuksesta huolehtivien elinten avustamana*) auttaa hyvin suuresti sähköistämisen asiaa. Tähän suureen työhön on kiinnitettävä armeija — sekä aatteellisesti, organisatorisesti että taloudellisesti — ja on tehtävä säännöllisesti työtä sen hyväksi.

Pyydän Teitä ottamaan tämän kysymyksen esille Tasavallan Vallankumouksellisessa Sotaneuvostossa ja saattamaan tämän kirjeen kaikkien tietoon. Haluaisin mielelläni kuulla TVSN:n jäsenten mielipiteen tai saada heiltä vaikkapa lyhyet lausunnot tästä kysymyksestä.¹⁶⁷

TPN:n pjoht. V. Uljanov (Lenin)

183

PUHELINSANOMA N. P. BRJUHANOVILLE¹⁶⁸

30/V — 21

Elintarvikekomissaari tov. Brjuhanov,
jäljennös tov. Smoljaninoville

On joudutettava säkkien lähettämistä Ukrainan elintarvikeasiain kansankomissaarille tov. Vladimiroville sekä tavaralähetyksiä *Ukrainan tavaravaihtovarantoa* varten. Pyydän ilmoittamaan minulle vastaisista määräyksistä.* Ilmoittakaa jo tänään tarkasti ja ilmoittakaa joka päivä virallisesti ja kirjallisesti, mitä tosiasiallisesti tehdään. Henkilökohtaisesti on vastuussa Brjuhanov. Nimittäkää osatehtävistä vastaavat henkilöt.

TPN:n pjoht. *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XX XVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
täydentämän ja allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

184

PUHELINSANOMA J. S. UNSCHLICHILLE,
V. V. FOMINILLE, N. P. BRJUHANOVILLE

YEK tov. Unschlicht, Kulkulaitoskomissariaatti tov. Fomin
ja Elintarvikekomissariaatti tov. Brjuhanov

Valvokaa mitä tiukimmin, että kangastavaran kuljetus Moskovasta Harkoviin, Ukrainaan tavaravaihtoa varten ta-
pahtuu mahdollisimman nopeasti.

Antakaa määräys koko ratalinjalle. Asia on hyvin tärkeä.
Ilmoittakaa täytöntöönpanosta.**

TPN:n pjoht. *Lenin*

Kirjoitettu toukokuun 31 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
täydentämän ja allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

* Koko edelleen seuraava teksti on Leninin käsialaa. *Toim.*

** Sanat »ilmoittakaa täytöntöönpanosta» ovat Leninin käsialaa. *Toim.*

G. K. KOROLJOVILLE¹⁶⁹

KK:n päätös matkustelevista vastuunalaisista työntekijöistä on tehty KK:n kokouksessa.

Se siis on kiistaton.

(Minä mieskohtaisesti olen täydellisesti sen kannalla.)

Teidän henkilökohtaisesti pitää mielestäni matkustella ehdottomasti.

1) On lujitettava KK:n koneistoa ja *lähennettävä* sitä kenttään.

2) Apulaisenne saavat hoitaa tehtävänne kuvernementissa. Pitää nostaa esiin nuoria.

3) Te voitte (ja Teidän pitää) käydä *henkilökohtaisesti* mahdollisimman usein Ivanovo-Voznesenskin kuvernementissa ja tarkastaa, auttaa, esittää Organisaatiotoimikunnan kanssa sopien ehdokkaita j.n.e.

4) Ei tarvitse olla teoretikko. Riittää kun on *puoluemies*. Te olette talousmies. Meille onkin juuri [tärkeää], että talousmiehet (KK:n lähettämät) auttavat parantamaan työtä kentällä, tarkastavat sitä ja antavat neuvoja.

Kirjoitettu toukokuun 31 p:nä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1924
«Prozhektor» aikakauslehden 2. n:ossa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

G. D. TSJURUPALLE

Valtion rakennuskomitea, VRK:n varapjoht. tov. Tsjurupa
Jäljennökset: VRK:n pjoht. tov. Saprnoville
KKTN:n pjoht. tov. Bogdanoville

Pyydän Teitä ilmoittamaan minulle vain muutamalla rivillä, oletteko antanut ja milloin tarkat ohjeet Kashirkan rakennustöiden kiireellisestä päätökseen viemisestä (Poliittisen Toimikunnan päätöstä vastaavasti).¹⁷⁰ Kenelle nimenomaan?

Kuka nimenomaan vastaa paikan päällä henkilökohtaisesti töiden suorituksesta määräaikaan mennessä?

Eikö tarvittaisi keskuksen taholta erityistä muistutusta tai erikoistoimenpiteitä, jotta työt tehtäisiin kunnollisesti?
(Olen itse nähnyt, että Kashirkan tien varrella olevat »hirsipuu»-pylväät kaatuilevat jo maahan. Kehnoa työtä. Eikö sen takia voi sattua kuolemantapauksia?¹⁷¹)

TPN:n pjoht. *V. Uljanov (Lenin)*

Kirjoitettu toukokuun 31 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

187

*POSTI- JA LENNÄTINKOMISSARIAATILLE

Jäljennös: Työ- ja Puolustusneuvoston sihteeristölle
31/V.

Vahvistaen Kansankomissaarien Neuvoston kansliapäällikön ohjeet, jotka hän on antanut puhelimitse Posti- ja lennätinkomissariaatin kollegion jäsenelle tov. *Nikolajeville*, pyydän tekemään keskiviikkona kesäkuun 1 pnä Työ- ja Puolustusneuvostossa selostuksen radiopuhelinverkon rakennustöiden ensimmäisen vuoron (t.s. radiovastaanottimien asentaminen kuvernementti- ja ujestikeskuksiin 2000 virstan säteellä Moskovasta) kalenterisuunnitelmasta ja panemaan saman päivän käsittelylistalle kaikki radiopuhelinverkon rakentamiseen liittyvät kysymykset: ent. *Anosovin* työpajan luovutus Posti- ja lennätinkomissariaatin alaisuuteen, seteliin saanti radiopuhelinverkon töihin välittömästi keskukselta j.n.e.

Posti- ja lennätinkomissariaattia kehoitetaan määräämään tarkasti, kuka henkilökohtaisesti vastaa TPN:n vahvistettavaksi esitettävän radiopuhelinverkon rakennusohjelman täyttämisestä kaikilta osiltaan määräaikaan mennessä.¹⁷²

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja
V. Uljanov (Lenin)

Kirjoitettu toukokuun 31 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran osittaisesti
1945 XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistu täydellisesti 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

I. T. SMILGALLE

31. V 1921

Tov. Smilga!

Kysymys mahdollisesta polttopuupulasta Moskovassa tulevana talvikautena on *erittäin* tärkeä. Se on ensisijaisen tärkeä poliittinen kysymys. Moskovan ei pidä jäädä vuosina 1921—1922 *vähemmälle* polttopuumäärälle kuin vuosina 1920—1921.

Se on ehdotonta.

Pitää 1) säilyttää erikoinen vastuu tästä Danishevskille; 2) ositella koko tämä tehtävä osatehtäviksi ja *säilyttää* vastuu kustakin niistä erityiselle, täsmälleen osoitetulle *henkilölle*;

3) vahvistaa työntekijöillä erikoisesti Moskovan polttoainekomiteaa (ehkä otatte Goldbergin? vedätte sitten vaikkapa joksikin aikaa mukaan Radtshenkon j.n.e.).

4) Teidän *itsenne* tulee välttämättä panna toimeen tuon tuostakin vartavastisia, erikoisia tarkastuksia, revisioita, kohtaa jyrkästi asiaintilaa.

Esittäkää minulle välttämättä kaikkien näiden kiireellisten töiden ja tehostustoimenpiteiden tarkka ohjelma ja ilmoittakaa, milloin.

TPN:n pjoht. V. Uljanov (Lenin)

Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

A. M. LEZHAVALLE ja A. I. RYKOVILLE*

Toverit Lezhava ja Rykov

Tässä suhteessa meillä (ja *Ulkomaankauppa-*
komissariatsissa) on asiat ilmeisesti epäjärjestyksessä.

* Lenin on tehnyt kirjeen vasempaan laitaan merkinnän: »[kalvukonekysymys]». *Toim.*

Pitäähän olla merkinnät: mitä on tilattu? milloin? kuka tilasi? kuka on *hyväksynyt* tilauksen?

Ilmenee, ettei merkintöjä ole. Vallitsee täydellinen kaos. Aika kuluu.

Kaivukoneita tarvitaan kiireellisesti.

Miksi ei ole tilattu Saksasta?

Amerikasta?

Ruotsista?

Ketä *Reine* edustaa?¹⁷³

Lenin

*Kirjoitettu aikaisintaan
toukokuussa 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

190

L. B. KRASINILLE

Salakielellä

Krasinille

Kaikenlaiset lainat ovat meille hyvin tarpeellisia, sillä nyt on tärkeintä saada ja lisäksi viipymättä tavaroita vaihtaaaksemme niillä talonpojilta viljaa. Ulkomaankauppakomissariaatin koko politiikka pitää alistaa nyt palvelemaan tätä välitöntä tarkoitusta.

Vastatkaa minulle tähän.

Lenin

Kirjoitettu 1921 ennen kesäkuuta

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

191

E. M. SKLJANSKILLE

Millä tolalla ovat Tuhatshevskin asiat?

Eikö hän ole vielä kukaan saanut kiinni Antonovia?¹⁷⁴

Tiukkaatteko Te?
Milloin tulee selostus Poliittiselle Toimikunnalle?

*Kirjoitettu 1921 toukokuun ja
heinäkuun alkupuoliskon välisenä
aikana*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

192

V. M. MOLOTOVILLE¹⁷⁵

Tov. Molotov

Lähetän tov. Vasiljevilta saamani kirjeen ja pyydän, että
1) joko asetetaan Organisaatiotoimikunnassa kysymys tarkastuksesta (onko täytetty KK:n toimeksianto: Antonovin likvidointi) tai annetaan KK:n Sihteeristön tehdä tämä tarkastus perehtymällä asiakirjoihin ja kutsumalla tov. Skljanski ja vielä joku;

2) oheinen lähetettävä *salaaisena ja henkilökohtaisesti* tov. Skljanskille, jotta hän lukisi ja palauttaisi minulle lisäyksiin (Teille; jäljennös minulle), mihin tiukkaamistoimenpiteisiin hän on ryhtynyt.¹⁷⁶

1/VI 1921.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

193

G. M. KRZHIZHANOVSKILLE*

Valtion Suunnittelukomission puhemiehistö
Tov. Krzhizhanovski

On huomautettu, että antaessaan Valtion Suunnittelukomissiolle erilaisia osatehtäviä TPN ei aina jaa oikein näitä tehtäviä eri kansankomissariaattien suunnittelukomissioiden toimipiirin kannalta.

* On olemassa tämän asiakirjan konekirjoitusteksti, jossa on Leninin allekirjoitus. *Toim.*

Tämän vuoksi samoin kuin Valtion Suunnittelukomission kaiken työn tarkoituksenmukaisemman järjestelyn kannalta tuntuu yleensä tarpeelliselta individualisoida Valtion Suunnittelukomission kaikkien jäsenten juokseva työ ja vastuu.

Kaikki Valtion Suunnittelukomission jäsenet, lukuun ottamatta poikkeuksia, jotka sen puhemiehistö säätää kussakin tapauksessa erikseen erityisellä päätöksellä, saavat puhemiehistöltä tehtäväkseen tutkia järjestelmällisesti kaikkea määrättyjen taloudellisten tehtävien suoritusta koskevaa aineistoa suunnitelmallisen tarkoituksenmukaisuuden ja suunnitelmien todellisen täytön kannalta (esim. polttoaineen säästö; sen kuljetus; rautateiden alikuormitus; ei-välttämättömien tuotantolaitosten sulkeminen; elintarvikkeiden jakelu niiden säästön ja työn tuottavuuden kohottamisen kannalta j.n.e. j.n.p.).

Sama tehtävä voidaan antaa kahdelle ja useammalle jäsenelle, jos asian etu vaatii suunnitelman tutkimista ja tarkastamista eri näkökannoilta tai erilaisin menetelmin.

Tällaista järjestelmää sovellettaessa TPN joutuu harvemmin irrottamaan osatehtävien vuoksi koko Suunnittelukomission sen yleisestä työstä ja sitä paitsi saadaan Valtion Suunnittelukomission työskentely tuottoisammaksi ja sen jäsenten vastuu täsmällisemmäksi.

Pyydän asettamaan tämän ehdotuksen puhemiehistön käsiteltäväksi ja ilmoittamaan minulle sen päätöksen.¹⁷⁷

Kirjoitettu kesäkuun 2 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1939
»Krasnyi Arhiv» aikakauslehden
5. n:ossa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

194

PUHELINSANOMA J. S. UNSCHLICHTILLE¹⁷⁸

Jäljennös

Kiireellinen. Salainen

YEK:n varapuheenjohtaja tov. Unschlicht

Hankkikaa tiedot ja antakaa minulle viimeistään huomenna tarkat ja tyhjentävät vastaukset seuraaviin kysymyksiin:

1) Onko totta, että Pietarissa pidätettiin toukokuun 27 pnä prof. *P. A. Shtshurkevitch* (Sähkötekninen korkeakoulu),

prof. *N. N. Martinovitsh* (Yliopisto ja Itämainen instituutti), prof. *Shtsherba* (Yliopisto, vertailevan kielitieteen professori), prof. *B. S. Martynov* (Yliopisto, siviilioikeustieteen professori), vanhin eläintieteilijä *A. K. Mordvilko* (Tiedeakatemia), prof. *Tihanovin* (Siviili-insinöörien instituutti) vaimo, prof. *B. J. Vorobjov* (I Polytekninen korkeakoulu).

2) Onko totta, että prof. Pantelei Antonovitsh Shtshurkevitch on pidätettynä jo viidettä kertaa ja prof. Boris Jevdokimovitsh Vorobjov kolmatta kertaa.

3) Mikä on syynä pidätykseen ja miksi juuri pidätys on valittu ehkäisytoimenpiteeksi — eiväthän he karkaa.

4) Antavatko YEK, kuvernementtien EK:t tai muut EK:t valtakirjoja ei persoonallisten, vaan »harkinnan varaisten» pidätysten suorittamiseen ja jos antavat, niin nimenomaan millaisille työntekijöille (vastuullisuuden aste, toimi, poliittinen kypsyys).

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja
V. Uljanov (Lenin)

Kirjoitettu kesäkuun 2 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

195

A. O. ALSKILLE

3. VI 1921

Tov. Alskil!

Tahtoisin auttaa toveri *Gastevia*, Työn tutkimuslaitoksen johtajaa.

Hänen pitäisi saada ostaa 0,5 miljoonaan kullassa. Sitä emme tietenkään voi nyt tehdä. Emmekö voisi ostaa Saksasta vaikka jotakin romanovilaisilla?

Harkitkaa, ottakaa tarkempi selko ja koettakaa hankkia hänelle tietty summa. Pitäähän meidän sentään vaikeassakin tilanteessa tukea tällaista laitosta.¹⁷⁹

Komm. tervehdyksin *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1924
»Organizatsija Truda» aikakauslehden
1. n:ossa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

196

V. M. MOLOTOVILLE

Tov. Molotov!

Olkaa hyvä ja lukaiskaa oheen liitetty Shklovskin kirje.

Onhan olemassa KK:n päätös, eikö totta? kirjallinen ja virallinen päätös (Poliittisen Toimikunnan): »työhön Ulkomaankauppakomissariaattiin Berliiniin».

Lutovinov ja nyt myös Stomonjakov *sabotoi* tätä päätöstä. Miksi? En tiedä varmasti, mutta aavistan: Lutovinov syyttää Leniniä Shklovskin »suojelemisesta» (!!). Eräät ovat tyytymättömiä sen vuoksi, että Poliittinen Toimikunta kumosi Organisaatiotoimikunnan päätöksen siitä, ettei Shklovskia saa päästää ulkomaille.¹⁸⁰

On alkanut typerä juonittelu. Shklovskia ei kerta kaikkiaan voida käyttää Venäjällä. Hänen perheensä (paljon lapsia ja sairas vaimo) *ei* ole sopeutunut Venäjän oloihin. Täällä vain kiusaantuu. Hän on ehdottomasti rehellinen mies, bolshevikki ensimmäisen (1905) vallankumouksen ajoista alkaen, minä, Zinovjev ja kaikki bolshevikit tunsimme hänet henkilökohtaisesti Sveitsissä. Tshitsherin on tyytyväinen hänen työhönsä ulkomailla. Krasin samoin.

Lutovinovin (ja nyt Stomonjakovin) harjoittama sabotaasi on suorastaan kuohuttavaa KK:n päätöksen *rikkomista*. Ovatko he tyytymättömiä? Valittakoot KK:n kokouksessa tai KKK:ssa, se on heidän pyhä *oikeutensa*. He *eivät* ole tehneet valitusta, vaan *rikkovat* päätöstä *salakähmää* ja saavat Shklovskin hautamaan milteipä itsemurha-ajatuksia. He eivät halua ymmärtää, että se *on* alhaista, epärehellistä, salakähmäistä ihmisen vainoamista.

Ulkomaankauppakomissariaatti vilisee varkaita; Kopp on ilmeisesti päästänyt varkaat pesiytymään sinne. Kopp on nähtävästi pantava pois. Sitä suuremmassa arvossa tulee pitää rehellisiä, kielitaitoisia ja kauppa-alaa tuntevia miehiä.

Pyydän Teitä *huomauttamaan* Stomonjakoville *vakavasti* (mieluummin kirjallisesti?) joko KK:n Sihteeristön kautta (tai — ehkä niin kävisi mukavammin? — lähettäen *Soltsille* KKK:hon): lakkaa sabotoimasta tai muuten menet niin pitkälle, että sinut erotetaan puolueesta. Pyytäköön anteeksi Shklovskilta ja lopettakoon sabotaasin.

Vastatkaa parilla sanalla.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

*Kirjoitettu 1921 kesäkuussa,
aikaisintaan 4 pnä*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

197

M. I. FRUMKINILLE

5/VI.

Tov. Frumkin!

Kaakkoiselle talousneuvostolle tarkoitettuja varoja koskevasta typerästä jutusta syytän sekä Ulkomaankauppakomissariaattia (hävyttömyyttä!) *että Teitä*.¹⁸¹ Te vain ruikutitte, vaikka olisi pitänyt antaa jo huhtikuussa TPN:lle täsmälliset *esitykset*: 1) kultalähetysten kalenterisuunnitelma on sellainen ja sellainen; 2) villan sellainen ja sellainen *j.n.e.*

Mutta Te ruikutitte huhtikuusta kesäkuuhun.

Pitää tehdä nyt se mikä on jäänyt tekemättä.

Pitää esittää TPN:lle keskiviikkoon mennessä (voin nimittää valiokunnan huomenna, 6/VI, se voidaan nimittää kansankomissaarien keskinäisellä sopimuksella) tarkoin laadittu *yksityiskohtaisten* toimenpiteiden kalenterisuunnitelma.

Sopikaa samasta asiasta Hintshukin kanssa (hän kai tuntee kauppasioita; Elintarvikekomissariaatissa niitä ei tunne *kukaan*).

Kirjoittakaa minulle heti, takaatteko nyt, että teette kaiken *järkevästi* ja mitä nimenomaan.

Kykenettekö järjestämään *asiallisesti* kaupankäynnin Konstantinopolin kanssa? Vai kompastutteko taas »Anconaan»?¹⁸² keinottelijoihin ja huijareihin (ja konkurssintekijöihin: niitä on Konstantinopolissa *laumoittain*) ja saatatte vain häpeään itsenne ja Kaakkoisen talousneuvoston koko »tavaravaihtoperaation»?

Kaakkoisen talousneuvoston tulee osoittaa *suurempaa* aloitteliaisuutta, mutta myös kantaa suurempi vastuu.

(Ellette matkusta taas sinne, kutsukaa suoran linjan päähän Beloborodov tai Kaganovitsh ja sanokaa heille *kaikki, mitä olen Teille kirjoittanut*; koettakaa saada vihdoin aikaan *järjestys ja asiallinen tarkastus*).

Älköön Kaakkoinen talousneuvosto ruikuttako, vaan esittäköön *ajoissa* TPN:lle *asialliset* ehdotuksensa ja valvokoon myöhästymättä niiden täytäntöönpanoa.¹⁸³

Jään odottamaan kirjettä. Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu kesäkuun 5 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

198

A. M. LEZHAVALLE

5/VI.

Tov. Lezhava!

Ulkomaankauppakomissariaatissa asiat ovat kerrassaan huonosti.

Sillä aikaa kun Te sairastitte, Krasin kokeili vielä kerran heikkoa puoltaan: liian suurta itsevarmuutta, joka huipentuu toisinaan miltei seikkailupolitiikaksi. »Minulle on kaikki luvallista, minulta onnistuu kaikki.»

Hänessä on sellainen piirre.

Ja vaikka hän onkin »onnekas» ja ovela, neuvokas ja taitava, en mene takaamaan, ettei hän vielä joskus sotkeudu sen vuoksi suureen skandaalijuttuun ja joudu eroamaan häpeällisesti.

Ei sellainen käy laatuun. Krasin oli täällä, näki Teidän olevan sairaana *eikä tehnyt mitään*.

Hän jätti vain Voikovin, joka on ilmeisesti kelpaamaton, oikeammin sancen: ei kykene hoitamaan asioita.

TPN:ssä oltiin 3/VI vähällä päätyä katastrofiin. TPN oli 25/III 1921 päättänyt, että Ulkomaankauppakomissariaatti *on velvollinen* toimittamaan Kaakkoiselle talousneuvostolle 7 miljoonaa kultana 15/IV mennessä.

Mitään ei ole tehty. Voikov viittaa muka Krasinilta kuulemaansa lausuntoon, ettei Konstantinopolin kanssa voi käydä kauppaa; siellä kun kaikki ovat huijareita.

Jos Krasin on puhunut sellaista, hän joutuu joskus oikeuteen vastaamaan siitä. Krasinin velvollisuutena oli *joko* panna tiukasti täytäntöön 25/III tehty TPN:n päätös *tai* tehdä KK:lle ehdotus tuon TPN:n päätöksen kumoamisesta *tahi* tyydyttää Kaakkoinen talousneuvosto muuten eikä Konstantinopolin kautta (tämä n:o 3 siinä tapauksessa, että kaikki olisi jäänyt »onnekkouden» varaan).

Krasin ei tee ensimmäistä, ei toista eikä kolmatta, rikkoo siten lakia ja tekee tyhjäksi kaikki ponnistukset. Sellainen ei kelpaa.

Pyydän Teitä:

1) lähettämään jäljennöksen tästä (tai alkuperäiskappaleen) Krasinille,

2) keskustelemaan henkilökohtaisesti Frumkinin ja Hintsukin kanssa,

3) tarkastamaan henkilökohtaisesti TPN:n päätösten täytäntöönpanon *luottamatta* Voikoviin,

4) harkitsemaan vakavasti Voikovin korvaamista Taratulla tai Paikesilla *tahi* jollain muulla haluamallanne toimeliaalla ja *tunnollisella* henkilöllä.

Serebrovskin ja Bakun suhteen pelkään nyt kovasti, että Ulkomaankauppakomissariaatti tekee saman tempun kuin Kaakkoiselle neuvostolle.

Sitä en enää siedä missään tapauksessa.

Kehotan lähettämään Serebrovskille ja Rabinovitshille seuraavan sähkeen minun nimissäni. Pyydän Teitä ilmoittamaan minulle viipymättä vastaväitteenne tai korjauksenne.

»Baku, Serebrovski, jäljennökset Rabinovitshille ja Ordzhonikidzelle Bakuun tai Tiflisiin.

Olen erittäin huolestunut sopimuksen vuoksi, jonka Serebrovski on solminut Socifrussin kanssa, ja ihmeissäni siitä, että tästä on ilmoittanut Rabinovitsh esittämättä valitettavasti mitään selityksiä ja käytännöllisiä ehdotuksia, mutta Serebrovski itse ei ole ilmoittanut.¹⁸⁴ Sopimus on kummallinen. Missä takeet, ettei Socifruss petkuta? Kuinka saatoitte antaa sille monopolioikeudet. En ole suinkaan sitä vastaan, että Azerbaidzhanin ulkomaankauppalaitos ja Azerbaidzhanin öljykomitea kävisivät välittömästi kauppaa Konstantinopolin kanssa, olen valmis kannattamaan Bakun autonomiaa melko laajoissa puitteissa, mutta tarvitaan takeita. Pyydän vastaamaan viipymättä, onko lähetetty luotetun kuriirin mukana tarkka luettelo kaikesta, mitä Serebrovski

osti Konstantinopolissa; milloin nimenomaan se on lähetetty ja milloin sopimusta koskevat yksityiskohdat. Velvoitan Serebrovskin lähettämään jokaisen kuriirin mukana kirjeen ja ilmoittamaan sähköitse kuriirin nimen ja lähtöajan. Mitä nimenomaan on nyt tilattu Socifruussilta. Kaikki kolme kirjeen saajaa ovat velvolliset vastaamaan minulle sähköitse.¹⁸⁵
*Salainen salakielellä.**

TPN:n pjoht. *Lenin»*

Oletteko saanut viestejä Sammerilta? Mitä siellä on tekeillä? Lähettääkö hän Teille selontekoja? Kuinka usein? Yksityiskohtaisia vai lyhyitä? Kirjoittakaa.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu kesäkuun 5 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

199

I. I. RADTSHENKOLLE

5. VI 1921.

Tov. Radtshenko! Älkää olko turhantarkka Hydroturvehallinnon suhteen. Asia on todettu *lailla poikkeuksellisen tärkeäksi*.¹⁸⁶

Hydroturvehallinto on *velvollinen* tekemään tunnontarkasti sen, mitä tuo laki säätää.

Keksintö on suurenmoinen. On osattava asioida keksijöiden kanssa, vaikka he hiukan oikuttelisivatkin.

Toistaiseksi en ole havainnut oikuttelua.

Kirpitsnikov on keksijä. Hänet pitää päästää ja lähettää. Vastaväitteitä voi olla vain *politiikan vuoksi*: mikäli Teillä niitä on, ilmoittakaa minulle *s a l a i s e s t i*.

Ellei ole, lähettäkää Kirpitsnikov ehdottomasti.

Tunnen oikein hyvin Teidän ansionne Hydroturvehallinnon järjestämisessä ja annan sille suuren arvon. Olette jär-

* Lenin on alleviivannut sanat »Salainen salakielellä» ja kirjoittanut: »(Alleviivattu käännettävä salakielelle.)» *Toim.*

jestänyt sen mallikelpoisesti. Pyydän kovasti: *ä l k ä ä t e h-
k ö v i r h e t t ä*, älkää olko turhantarkka Hydroturvehallinnon
suhteen.

Tervehdys! *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

200

R. E. KLASSONILLE

5/VI 1921.

Tov. Klasson!

Pyydän ilmoittamaan minulle (ja Smoljaninoville, kun olen poissa tai minulla ei ole aikaa) **t ä s m ä l l i s e t** Hydroturvehallinnon auttamista koskevat ehdotukset.

Tekin olette hiukan syypää siihen, että vuosi 1921 meni hukkaan.

Pitäkää varanne, ettei 1922 mene hukkaan.

Miksi ette antanut Saksassa 10 000—50 000 *kultaruplan* palkkiota kuivausmenetelmän keksimisestä? Mehän puhuimme ennen lähtöänne siitä!

Senkö vuoksi, ettei ollut rahaa (pitää esittää etukäteen *TPN:lle*)? vai siksi, että sen laatuisiin palkkioihin tarvitaan hyvin paljon? Kuinka paljon? Vai jostain muusta syystä? Eikö nyt voitaisi luvata notariaattien kautta Saksassa ja Kanadassa ja Amerikassa sellaisia ja sen kaltaisia palkkioita?

Tervehdys! *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

201

A. M. LEZHAVALLE¹⁸⁷

Kiireellinen!

Tov. Lezhava!

Pyydän Teitä lisäämään sanan *ehdottomasti* (»en ole suinkaan *ehdottomasti* vastaan, että Azerbaidzhanin ul-

komaankauppalaitos kävisi välittömästi kauppaa Konstantinopolin kanssa» j.n.e.) ja lähettämään siten täydennettynä.

Jään odottamaan kirjettänne (P. S. Mikä 35 miljoonan frangin sopimus Rostovissa on tehty?)

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu kesäkuun 6 p:nä 1921

Julkaistu ensi kerran 1965

*V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

202

I. I. RADTSHENKOLLE

(Salainen)

Turvekomitea, tov. *R a d t s h e n k o*

7/VI.

Hyvä Ivan Ivanytsh!

Ymmärrän vallan hyvin, että Teidän tekee kipeää nähdä, kuinka ei-neuvostoihmiset — ja ehkäpä osittaisesti jopa neuvostovallan viholliset — käyttävät keksintöään omanvoitontavoitteluun. Uskon kernaasti Teitä, että Kirpitsnikov on niitä miehiä. Eikä Klassonkaan tietysti ole meidän kannattajiamme.

Mutta tärkeintä on juuri se, ettette tee virhettä, ettette anna valtaa kiihtymyksellenne, niin oikeutettua kuin se onkin.

Keksijät ovat vierasta väkeä, mutta meidän täytyy käyttää heitä hyväksemme. On parasta antaa heidän siepata, hyötyä, kahmaista liikaa, mutta viedä samalla eteenpäin *m y ö s m e i d ä n* asiaamme, joka on VSFNT:lle tavattoman tärkeä.

Ottakaamme ja harkitkaamme yksityiskohtaisemmin, mitä *tehtäviä* annamme noille henkilöille. Suunnitelma voisi olla tällainen:

1) Kirpitsnikoville myönnetään matkalupa ehdolla, että hän suorittaa tarkoin määrätyt tehtävät; on laadittava luettelo niistä.

2) Hänen kanssaan lähetetään pari kolme poliittisesti luotettavaa henkilöä (työmies, meikäläinen insinööri y.m.) tavallaan »komissaareiksi». Heille annettava tarkat ohjeet.

Vahvistamme 1.§:n ja 2.§:n sopien niistä Krzhizhanovskin kanssa.

3) Meillä, Venäjällä, perustetaan erikoinen keskus, tilataan Hydroturvehallinnolle parhaat koneet, varustetaan näillä erikoiskoneilla tuo erikoinen keskus, t.s. erikoinen tuotantolaitos, ja annetaan sen tehtäväksi viedä eteenpäin tätä asiaa *omalla tavallaan*.

Löydättekö väkeä sitä varten?

4) *Turvekomitea* jakaa Kanadassa ja Saksassa palkkioita (10 000—30 000 *kultaruplaa*) parhaista turpeenkuivausmenetelmistä ja parhaista Hydroturvehallinnolle tarkoitetuista konemalleista j.n.e.

Teidän *Lenin*

P. S. Minua kummastuttaa, että Klasson ei antanut Saksassa palkkioita, vaikka puhuimme siitä hänen kanssaan. Eihän se mies vain jarruta? Jospa tekisimme sen suoraan *Turvekomitean* kautta? Siihen ei pidä sääliä rahaa.

Kirjoitettu kesäkuun 7 p:nä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

203

P. I. STUČKALLE¹⁸⁸

Tov. Stučkalle (Salainen)

7/VI.

Tov Stučka!

Täytin pyyntönne ja kirjoitin jo tänään Tshitsherinille, jotta hän vaikuttaisi kovemmin Latvian hallitukseen ja sähköittäisi Haneckille, että pyydän häntä ehdottomasti vaikuttamaan ja pelastamaan työläiset.

Parhaat terveiseni ja onnitteluni Latvian kommunistisen liikkeen menestyksen johdosta!

Teidän *Lenin*

Kirjoitettu kesäkuun 7 p:nä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

204

V. M. MOLOTOVILLE

Tov. Molotov!

- 1) Olkaa hyvä ja lähettäkää Paikesia koskeva kiertokyselynä *kaikille* Organisaatiotoimikunnan ja Poliittisen Toimikunnan jäsenille.

Keskustelkaa Paikesin kanssa henkilökohtaisesti $\frac{1}{4}$ tuntia. Mielestäni hän olisi sopiva merkittävään taloustyöhön (*ei* yliopistoon). Ellemme voi käyttää häntä täällä, niin ehkä annamme hänet Siperiaan I. N. Smirnoville *vaihtaen* johonkuhun?

- 2) *En* tunne M. Z. Manuilskia. Pidätyn. Kehotan *kysymään i vanovo vovnesenskilaisilta* ja tiedustelemaan kansankomissaareilta.

- 3) Kysymys Pietarin sataman luovuttamisesta toimilupayritykseksi on ratkaistu *KKN:ssä* (ilman minua) vain *periaatteessa ja annettu valiokuntaan*.¹⁸⁹ Sekä Tshitsherinin että Dzerzhinskin *täytyy* pitää puolensa tuossa valiokunnassa.

Kirjoittakaa heille (ja **Zinovjev**ille) tästä.

Valiokunnasta asia menee vielä kerran *KKN:ään*. On siis aikaista vetää sitä Poliittiseen Toimikuntaan: Tshitsherin ja Dzerzhinski kiirehtivät suotta eivätkä perehdy asiaan vakavasti tavallisessa järjestyksessä, neuvostoelimissä.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

*Kirjoitettu 1921 kesäkuun
7 päivän jälkeen*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

205

J. M. JUROVSKILLE

Tov. J. M. Jurovski
(osoite: *YEK* tai Finanssikomissariaatti)

Tov. Jurovski!

Sain 2/VI päivätyn kirjeenne sihteerin erehdyksen vuoksi vasta tänään, 10/VI.¹⁹⁰

Toimikaa kaikkien laitosten (varsinkin KK:n) kautta tehden täsmällisiä ehdotuksia asian parhaasta järjestämisestä.

Te olette asianosainen. Te olette myös vastuussa.

Jos asiat ovat huonosti, korjatkaa tehden virallisia esityksiä.

Ei suinkaan riitä, että olette jo sanonut minulle.¹⁹¹

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu kesäkuun 10 p:nä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

206

V. M. MOLOTOVILLE
VKP(b):n KK:n SIHTEERISTÖÄ VARTEN

11/VI.

Tov. Molotov!

Minä ja kaikki puolueen keskuksen työntekijät tunsimme Suren Spandarjanin vuosina 1908—1909. Hän oli hyvin arvokas ja huomattava työntekijä. Stasovan pitäisi nähtävästi tuntea hänet ja kaukasialaistenkin (ehkä myös Jenukidzen). Surenin isä sai Surenin pyynnöstä meiltä avustusta Pariisissa vuosina 1910—1911.*

Kehotan KK:n Sihteeristöä:

- 1) käännätyttämään oheisen kirjeen¹⁹²;
- 2) tiedustelemaan Stasovalta ja Jenukidzeltä sekä muilta, jotka ovat tunteneet Surenin ja hänen isänsä (mikäli Sihteeristö katsoo lisäkyselyn tarpeelliseksi); tiedustelemaan mielipidettä Tiflisiin toimittamisesta;
- 3) antamaan Sveitsissä oleskelevan *Bagotskin* (Punainen Risti?) tai Lontoossa olevan *Klyshkon* tehtäväksi ottaa kirjeyhteys Surenin isään ja auttaa häntä rahallisesti huomattavan vallankumousmiehen isänä.¹⁹³

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu kesäkuun 11 p:nä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

* Ks. V. I. Lenin, Teokset, 43. osa, 236. asiakirja. *Toim.*

207

G. J. ZINOVJEVILLE

Tov. Zinovjeville

11/VI.

Kiireellinen

Tov. Zinovjev!

Luin juuri Kuusisen teesit ja $1/2$ artikkelista (referaattista).

Palautin hänelle merkintöineni.¹⁹⁴

Pidän ehdottomasti kiinni siitä, että referaatti uskotaan hänelle *ja vain* hänelle ((t.s. ei Béla Kunille)) nimenomaan tässä kongressissa.

Se on välttämätöntä.

Hän tietää ja *a j a t t e e* (was sehr selten ist unter den Revolutionären*).

Pitää viipymättä löytää *j o k u* ehta saksalainen ja antaa hänelle tiukka käsky

heti korjailla kieliasu,

sanella korjattu teksti konekirjoittajalle.

Ja kongressissa on luettava Kuusisen puolesta hänen artikkelinsa eli referaattinsa (Kuusinen pitää velvoittaa lopettamaan jälkipuoli 3 päivässä).

Saksalainen lukee hyvin. Siitä on tavattoman suurta hyötyä.¹⁹⁵

Kysymys tulee *a s e t e t u k s i*: ja siinä on aluksi yllin kyllin.

Tervehdys! *Lenin*

P. S. Ette ole palauttanut Leville lähetetyn kirjeeni jäljennöstä.¹⁹⁶ *P a l a u t t a k a a v ä l t t ä m ä t t ä*. Ei tule sovintoa ellette palauta.

Kirjoitettu kesäkuun 11 pnä 1921
Lähetetty Pietariin

Julkaistu ensi kerran osittaisesti
lokakuun 4 pnä 1931 »Pravda»
lehden 274. n:ossa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

Julkaistu täydellisesti 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa

* — hyvin, hyvin harvinaista vallankumousmiesten keskuudessa. *Toim.*

N. P. GORBUNOVILLE

Tov. Gorbunov! Luonnoksen valmistelu KKN:n päätökseksi *kollektiivisesta varustelusta* (tuotantolaitosten varustelusta) on juuttunut paikalleen toisarvoisten laitosten sulkeamisen ja tuotannon suurimpiin tehtaisiin keskittämisen yhteydessä.

Larin ja Holtzmann (YAKN) esittivät tämän luonnoksen Poliittiselle Toimikunnalle. Poliittinen Toimikunta päätti 10/V: muokattava ja *esitettävä K K N : lle.*¹⁹⁷

Ammattiliittojen edustajakokous *samaten* päätti.¹⁹⁸

Ja luonnos jätettiin makaamaan!

Soittakaa Larinille ja YAKN:ään, ottakaa Poliittisen Toimikunnan päätös 10/V ja *jouduttakaa mahdollisimman suuresti tätä asiaa.* Pelkään, että se on jäänyt unohduksiin YAKN:n henkilönvaihdosten takia.

On ryhdyttävä ajamaan sitä *joudutettua vauhtia.*

Ilmoittakaa minulle puhelimitse vaivannäköne ja tiedustelujenne *tulokset* jo huomenna, maanantaina 13/VI.

Tervehdys! *Lenin*

Kirjoitettu kesäkuun 12 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

J. LARINILLE¹⁹⁹

Lisättävä:

||| Ehdottomat palkkiot polttoaineen säästöstä ja elintarvikkeiden säästöstä.

*Kirjoitettu 1921 kesäkuun 14
ja 18 päivän välisenä aikana*

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

210

**WILHELM KOENENILLE,
AUGUST THALHEIMERILLE, PAUL FRÖHLICHILLE**

16/VI.

Tovereille
Koenen
Thalheimer
Fröhlich

Arvoisat toverit!

Sain puolueemme Keskuskomitealle osoitetun kirjeenne jäljennöksen. Suuret kiitokset. Ilmoitin vastaukseni eilen suullisesti. Käytän hyväksi tätä tilaisuutta tähdentääkseni, että perun tyyten käyttämäni karkeat ja epäkohteliaat sanonnat ja toistan täten kirjallisessa muodossa suullisen anteeksipyyntöni.²⁰⁰

Kommunistisin tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu kesäkuun 16 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan
Käännös saksasta*

211

P. A. BOGDANOVILLE

KKTN:n puheenjohtaja tov. Bogdanov

Jäljennös Valtion rakennuskomitean puheenjoht.
tov. *Sapronoville*

Kesäkuun 16 pnä 1921

Winter lähetti minulle kirjeen, jossa hän osoittaa tarpeelliseksi ryhtyä lukuisiin *erikoistoimenpiteisiin*, jotta voitaisiin täyttää täsmällisesti Poliittisen Toimikunnan ohje KASHIRKAN rakennustöiden nopeasta päätökseen viennistä. Tuon kirjeen jäljennös on lähetetty Teille. Kehotan käsittelemään kysymyksen kiireellisesti, ryhtymään vastaaviin toimenpiteisiin ja mikä on tarpeellista esittämään viipymättä TPN:lle. Lähettäkää viimeistään 22.VI—1921 KKN:n kans-

liapäällikön tov. Gorbunovin kautta tarkka selostus siitä, mitä on tehty kunkin pykälän kohdalta.

KKN:n pjoht. V. *Uljanov (Lenin)*

*Julkaistu ensi kerran 1961
«Istoritsheski Arhiv»
aikakauslehdessä 5. n:o:ssa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

212

SÄHKE G. K. ORDZHONIKIDZELLE²⁰¹

Lähetettävä heti suoraa linjaa

B a k u

Ordzhonikidze

Serebrovskin ei pidä loukkaantua sähkeeni sävyn vuoksi: minua huolestutti Bakun kohtalo. Pidän Serebrovskia erittäin arvokkaana työntekijänä. Vaadin Teitä tiedottamaan tiheään ja tarkasti Bakun öljytuotannon parantamistyön tuloksista, samoin ulkomaisten kauppatoimien tuloksista. Näyttäkää tämä sähke Serebrovskille.

TPN:n pjoht. *Lenin*

Kirjoitettu kesäkuun 18 p:nä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

213

V. M. MOLOTOVILLE

M o l o t o v i l l e

K a n n a t a n täydellisesti. Pitää tehdä tämä muodollisesti: merkitä pöytäkirjaan Poliittisen Toimikunnan päätös.²⁰²

18/VI. *Lenin*

Kirjoitettu kesäkuun 18 p:nä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

214

E. M. SKLJANSKILLE

19/VI.

Tov. Skljanski! Olkaa hyvä ja komentakaa työhön meille sihteeristöön työntekijänne Lidija Dmitrijevna Gribanova. Meiltä otettiin osa sihteereistä paikkakunnille. Kokeneita ja luotettuja työntekijöitä pitää nostaa. Toivoakseni suostutte nostamaan tällä tavoin Gribanovaa, jonka työkokemukseen kaikki meikäläiset ovat tyytyväisiä.

Komn. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu kesäkuun 19 p:nä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

215

LONTOON NEUVOSTOKAUPPAVALTUUSKUNNALLE
TARKOITETUN SÄHKEEN LUONNOS²⁰³

Annamme selityksen 20. VI päivättyyn kirjeeseen kohta kohdalta:

1) Olemme suostuvaisia myöntämään toimiluvan kaikkiin neljään yritykseen (Kyshtym, Ekibastuz, Ridder ja Tanalyk).
2) Pidämme mahdollisena toimiluvan myöntämistä pisto-ratoihin; hyväksymme toimilupayrittäjän etujen turvaami-sen tietyssä muodossa pääradalla. 3) Tinkikää määrääjasta.
4) Myönnämme tietyn summan neuvostorahaa; tinkikää.
5) Tinkikää osuuksista. Öljy ei ole mittapuu.²⁰⁴ 6) Suos-tumme koskemattomuustakeisiin.

Emme anna toimilupaa, elleivät he suostu antamaan meille taatusta maksusta 50—100% itseään varten tuoduista elin-tarvikkeista ja kalustosta.

*Kirjoitettu 1921 kesäkuun 20
ja heinäkuun 2 päivän välisenä
aikana*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

216

A. O. ALSKILLE

Tov. Alski! Onko ryhdytty toimenpiteisiin työn *jouduttamiseksi* ja *tehostamiseksi* Valtion kalleusvarastossa?

Kommunistien mobilisointi?²⁰⁵

Yhteenveto: *monenko kuukauden* kuluttua ja *mitä konkreettisesti* saadaan aikaan? *Te* olette syypää, jos asia alkaa »kangertaa», koska siinä tapauksessa Teidän pitää valittaa *nopeasti*, ilmoittaa *korkeimpaan instanssiin*, s.o. Poliittiselle Toimikunnalle.

Mutta nopeasti.

Kesää on käytettävä hyväksi, mutta *Te* annatte kesän mennä: varoitan, että vastuu lankeaa täydellisesti Teille. Hoputtakaa ja valittakaa minulle (TPN:ää vastaan) ja Poliittiselle Toimikunnalle, ellen minä ole kompetentti.

*Kirjoitettu 1921 kesäkuussa,
ennen 21 päivää*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

217

I. A. TEODOROVITSHILLE

21/VI.

Tov. Teodorovitsh!

Lihavero on nyt viety läpi.²⁰⁶

Ettekö pitäisi nyt ajankohtaisena ryhtyä kehittämään kaikin voimin lihakarjataloutta *esikaupungin* neuvostotiloilla, teollisilla (t.s. teollisuustyöläisten käyttöön annetuilla) neuvostotiloilla, armeijassa j.n.e. j.n.p.

Puhuitte kerran, että asiantuntijat pitävät mahdollisena kehittää kaniinin- ja sianhoitoa (ei viljatuotteiden kustannuksella). Miksi emme voisi heti laillistaa useita toimenpiteitä tässä mielessä.

Vastatkaa parilla sanalla.

Teidän *Lenin*

Kirjoitettu kesäkuun 21 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

L. K. MARTENSILLE

22. VI 1921

Tov. Martens!

Minun on moitittava Teitä siitä, että lähetitte Venäjällä sijaitsevia amerikkalaisia siirtoloita koskevat paperit väärin.²⁰⁷

Luin ne vasta 20/VI. Niitä ei olisi pitänyt toimittaa Buharinin välityksellä, vaan muotoilla venäjäksi käytännölliset ehdotukset 20 rivillä ja lähettää TPN:lle sekä jäljennös ja lyhyt kirje henkilökohtaisesti minulle.

Myöhästyminen on aiheutunut asian lähettämisestä väärää tietä.

Itse asiasta. Minä kannatan, jos amerikkalaiset työläiset ja siirtolaiset yleensä tuovat mukanaan:

- 1) elintarvikkeita kahdeksi vuodeksi (kirjoitatte, että sellaista on tapahtunut; se on siis mahdollista);
- 2) vaatteita samaksi ajaksi;
- 3) työvälineitä.

1. (ja 2.) kaikkein tärkeintä. 200 dollaria ovat vähemmän tärkeitä. Jos tulee 1., olen suostuvainen kannattamaan *kaikin tavoin*.

Asian jouduttamiseksi laatikaa heti luonnos TPN:n päätökseksi ja esittäkää se tänään (jos ehditte klo 3 mennessä), ratkaisemme jo tänään TPN:ssä klo 6; jos myöhästyte, esittäkää silti TPN:lle klo 6, muodostamme valiokunnan ja ratkaisemme perjantaina, 24/VI.

Päätösluonnos: 1) ehdot: kolme edellä esitettyä, 2) hoidatte asiaa (Te + 1 amerikkalainen työläinen + 1 Työkomissariaatista?), 3) me autamme (annamme maata, metsää, kaivoksia y.m.), 4) rahataloudelliset suhteet sellaiset ja sellaiset

Olkaa hyvä, vastatkaa kirjeen tuojan myötä.

KKN:n pjoht. V. Uljanov (Lenin)

P. S. Kirjeen kirjoitettuani näin, että asia on TPN:n tämännpäiväisellä käsittelylistalla. Pyydän muotoilemaan mainitsemani kohdat.²⁰⁸

219

M. V. RYKUNOVILLE

Tov. Rykunov!

Luin kirjeenne ja olen *miltei kaikesta* aivan samaa mieltä.²⁰⁹

Olette ihan oikeassa kauppiaiden mukaan vetämisessä. Lähetän KK:n jäsenille.

Painakaa päälle lujemmin.

Tervehdys! *Lenin*

Kirjoitettu kesäkuun 22 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

220

**PIENELLE KANSANKOMISSAARIEN
NEUVOSTOLLE²¹⁰**

Pienelle Neuvostolle

Pyydän käsittelemään *kiireellisesti*. Pitää auttaa heitä ja antaa välttämättä rahaa.

On olemassa Poliittisen Toimikunnan ohje Kashiran loppunrakentamisesta *ehdottomasti* vuonna 1921. Pitää *tarkastaa täytännönpanoa*.

22/VI. *Lenin*

Kirjoitettu kesäkuun 22 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

221

G. I. BOKILLE

25/VI 21.

Olen saanut 23/VI päivätyn selostuksenne.²¹¹

Asia on vietävä päätökseen hinnalla millä hyvänsä ja jo kesällä. Basha jätti eilen osan toivomuksistanne KKN:n

käsiteltäväksi, ja ne hyväksytään sitä mukaa kuin sovitaan niistä.²¹²

Laatikaa mikäli mahdollista *tarkka* tarpeellisten uudistusten *kalenteri* suunnitelma. Lähettäkää se minulle (sopien siitä ensin Bashan tai Alskin tai mieluummin kummankin kanssa) ja ilmoittakaa kerran viikossa sen toteuttamisesta.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

*Julkaistaan L. A. Fotijevan
kirjoittaman jäljennöksen mukaan*

222

M. I. FRUMKINILLE

25/VI.

Tov. Frumkin!

Luin ehdotuksenne. Hyväksyn. Käsittelemme tänään Poliittisessa Toimikunnassa.²¹³ Pyydän vain muokkaamaan lisäyksen: »pienen valiokunnan, Lezhava, Hintshuk, Frumkin + ?? tehtäväksi annetaan laatia heti suunnitelma tämän summan (100) kattamisesta erikoisesta vientivarannosta, raaka-aineet, puutavara y.m. ja suorittaa tuo kate tiukan sääntillisesti, esittäen selonteot joka viikko. Nimeksi: kiireellisten maksujen erikoiskate.»

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu kesäkuun 25 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

223

V. D. KAISAROVILLE ja I. I. IONOVILLE

P i e t a r i

- 1) *Valiokunnan puheenjohtajalle Kaisaroville*
- 2) *Ionoville*

25/VI 1921

Koulukartastosta

Olen saanut kartastoaineiston. Silmäilin hätäpikaa ja tein pieniä lisäyksiä (tekstiin punaisella musteella).

Pyydän lähettämään minulle:

1) Työn kalenterisuunnitelman (pitäen silmällä *nykyisiä* eikä parhaita olosuhteita — »jos» annetaan sitä ja sitä); eritoten: milloin työ saadaan päätökseen.

2) Selityksen valiokunnan jäsenten välisestä työnjaosta.

3) Tekstin ja kartat, kun tulevat valmiiksi, ennen painoon antamista.

4) Lausunnon siitä, pidättekö toivottavana ja mahdollisena (mistä syistä — olkoon vastauksenne kysymyksiin myönteinen tai kielteinen) kutsua mukaan tähän työhön Anutshinin ja Borzovin.

5) Lausunnon siitä, ottaisivatko valiokunnan jäsenet tai sen puheenjohtaja tehdäkseen lisätyön, josta on puhe oheen liitettyssä Pavlovitshille osoitetun kirjeeni jäljennöksessä. Pavlovitsh kieltäytyi. Tilasin eräältä toverilta Saksasta, mutta en ole saanut vielä vastausta.* Olisi hyvä, jos valiokunta tekisi sen.²¹⁴

KKN:n pjocht. *V. Uljanov (Lenin)*

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

224

G. M. KRZHIZHANOVSKILLE

G. M.!

Ettei unohtuisi:

Sähköasemasta. Teidän pitää laatia yhdessä *MK:n* tai sen valiokunnan + *MEK:n* kanssa *kalenterisuunnitelma* menshevikkien häätämisestä täydellisesti 1. XII 1921 tai muuhun sopivaan määröpäivään mennessä.

Valtion Suunnittelukomission pitää laatia *käytännöllinen* työskentelyohjelma:

α) lyhytaikaisten suunnitelmien käytännöllinen tarkistus (sitä ja sitä, siten ja siten);

β) laitosten lukumäärän supistaminen (myös työn määräjät);

* Ks. Teokset, 35. osa, 283. asiakirja; Teokset, 5. venäjänk. painos, 52. osa, 410. asiakirja. *Toim.*

γ) toimihenkilöiden lukumäärän supistus *j. n. e.*
Tarkka ja käytännöllinen ohjelma.

Tervehdys! *Lenin*

Kirjoitettu kesäkuun 25 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran
tammikuun 21 pnä 1931
»Pravda» lehden 21. n:ossa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

225

TOIMEKSIANTO SIHTEERILLE²¹⁵

25/VI klo 11 illalla

Tätä asiaa pitää ajaa *tehokkaasti* *Martensin*,
KKTN:n puhemiehistön jäsenen kautta.
Muistutettava minulle maanantaina.

Lenin

Kirjoitettu kesäkuun 25 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 52. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

226

SÄHKE SAMARKANDIN KOMMUNISTEILLE²¹⁶

Samarkand, puolueen kuvernementtikomitea, *Shafranski*

Kiitän ystäväjoukkoa tervehdyksestä. Nyt on tärkeintä parantaa viipymättä työläisten ja talonpoikien asemaa. Paikallisten työntekijöiden tarmokkuudesta ja taidosta riippuu nyt kaikki: elintarvikevero, maatalouden ja teollisuuden välisen tavaravaihdon kehitys, pienteollisuuden kehitys. Kapitalismi ei meitä pelota, sillä proletariaatti pitää lujasti käsissään valtaa, liikennelaitosta ja suurteollisuutta ja kykenee valvonnallaan suuntaamaan kapitalismin valtiokapitalismin uomaan. Näissä olosuhteissa kapitalismista on apua kamppailussa virkavaltaisuutta ja pientuottajien haja-

naisuutta vastaan. *Me tiedämme mitä tahdomme ja siksi voitamme.*

TPN:n pjocht. *Lenin*

Kirjoitettu kesäkuun 27 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman konekirjoitustekstin
mukaan*

227

TURKMENIAN TASAVALLAN KANSANKOMISSAARIEN NEUVOSTOLLE JA ELINTARVIKEKOMISSARIAATILLE

Tov. Badajev, joka palasi vastikään seudullenne tekemäl-
tään matkalta, kertoi minulle hiukan siitä, miten hyvin si-
käläiset toverit ottivat hänet vastaan ja miten lämpimästi
he suhtautuivat Moskovan ja Pietarin työläisten asiaan.

Pyydän lausumaan omasta puolestani suuret kiitokset
kaikille sikäläisille työntekijöille ja välittämään pyyntöni,
että he myös vastedes antaisivat mitä tehokkainta ja kai-
kinpuolista elintarvikeapua pääkaupunkien työläisille.

Tilanne on vaikea. Pitää auttaa kaikin tavoin. Olen var-
ma, että te teette kaiken mahdollisen.

Kommunistinen tervehdykseni.

V. Uljanov (Lenin)

Kirjoitettu kesäkuun 27 pnä 1921

*Julkaistu elokuun 24 pnä 1921
»Izvestija Polnomotshnogo
Predstavitelstva RSFSR v
Horezmskoj Sovetskoj Respublike»
lehden 20. n:ossa*

Julkaistaan lehden tekstin mukaan

228

L. K. MARTENSILLE²¹⁷

Tov. Martens!

Pyydän Teitä auttamaan kaikin keinoin ja pontevasti ame-
rikkalaisia työläisiä vaatetustehtaan n:o 36 perustamisessa.

Tehkää loppu kaikesta vitkuttelusta tarpeellisten materiaa-
lien ja varsinkin putkien, niihin kuuluvien varusteiden (haa-

roituskappaleiden, muhvien y.m.) ja sähköjohtimen saannissa.

Auttakaa asunnon hankkimisessa työläiskollektiivia varten, tämä asia pitää ratkaista ilman mitään vitkuttelua asunto-osaston taholta.

Työt on saatava päätökseen mahdollisimman lyhyessä ajassa ja tehdas pikaisesti käyntiin. Koko jutussa on ilmenyt sietämätöntä leväperäisyyttä ja virkavaltaisuutta.

Työ- ja Puolustusneuvoston puheenjohtaja

Kirjoitettu kesäkuun 27 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

229

*POSTI- JA LENNÄTINKOMISSARIAATILLE

27. VI.

Oheistan tov. Brjuhanovin puhelinsanomman kalasähkeistä. Kiinnitän huomiotanne kalanpyynnin ja sitä koskevien sähkeiden *nopean* välityksen *erikoiseen* tärkeyteen.²¹⁸

Kehotan vakavasti Teitä tekemään *kaiken* mahdollisen ja *sopimaan* Brjuhanovin kanssa.

Ilmoittakaa siitä minulle.

TPN:n pjoht. *V. Uljanov (Lenin)*

Kirjoitettu kesäkuun 27 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

*Julkaistaan
L. A. Fotijevan kirjoittaman
jäljennöksen mukaan*

230

B. S. STOMONJAKOVILLE

30. VI 1921

Tov. Stomonjakov!

Suositan Teille kirjeentuoja *tov. Georgi Dmitrijevitch
Tsjurupaa,*

meille *erittäin* tärkeän Kashiran sähkölaitoksen rakentajaa.

Häntä pitää auttaa neuvoin y.m. ja varsinkin rahallisesti, jotta hän voisi *nopeasti* tehdä Berliinissä tarpeellisen tilauksen, maksaa ja saada sen toimitetuksi *ilman vähintäkään viivytystä*.

Pyydän auttamaan kaikin tavoin.

Eikö Krasinia voitaisi tavoittaa sähköellä Berliinissä hänen matkallaan (Lontoosta Moskovaan).

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Lähetetty Berliiniin

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

231

G. M. KRZHIZHANOVSKILLE²¹⁹

2/VII.

G. M.!

Tuli pannukakku.

Yleisvaikutelma »ensi lukemalta»:

1. sivu: »monet» näkevät »ilmeisen» poikkeaman...
(miksi pitää tunnustaa, että moittivia on »paljon»? Heti alusta väärä sävy ja »siirto»... vihollisten hyödyksi).
2. sivu
»kansankomissariaattien yleinen uudelleenjärjestely, joka johtuu väistämättömästi»...
(»väistämättömästi»? Hyvinkin *väistettävästi*, koska mitään *yleistä* uudelleenjärjestelyä *E I* tapahdu. Kirjoittaja täten kiinnittää lukijan huomiota siihen »yleiseen», *mitä ei ole olemassa*.)
3. sivu
tärkeimmän erottaminen, keskittäminen suuriin tuotantolaitoksiin j.n.e. ...
»kuitenkin tarvitsee vain syventyä havaitakseen, että *pala palalta* on mahdotonta»... »pala-peliä».
(Todisteetonta. Vain *pala palalta* onkin mahdollista. Pitää aloittaa vähästä, *yhdestä* tapauksesta.)
- s. 4 ... Äärimmäisyydet ovat tuomittavia
(kiistatonta, mutta akateemista)

Osadtshi Ulkomaankauppakomissariaatissa (mainittu jo kahdesti)

»Valtion Suunnittelukomission jäsenet joutuvat alin-
omaa (Osadtshi yksin?) suorittamaan alustavaa työtä»...

35 — 1 = 34

s. 5...

Polttoaine... Larin (kannattaako häntä siteerata, *ellei esitä* ainoatakaan numeroa? Vihollisen rohkaisemista! Pitää joko sivuuttaa hänet vaitiololla ja puhua omasta työstä omin eikä Larinin sanoin ja tosiasioiden perusteella tai hyökätä häntä vastaan. Muunlainen taktiikka = varma tappio).

s. 6 »on muodostettu kiireellisesti työntekijäryhmä nälänhädän torjumiseksi»

(? se ei ole lainkaan Valtion Suunnittelukomission asia!)

s. 7

s. 8 TPN:n pjoht. ohjeet

(? Millaiset? lukija ei tiedä)

YKN + PKK

Kulkulaitoskomissariaatti... »*alkaa nähtävästi vaikuttaa pian*» (alleviivatut sanat myös hyödyksi vihollisille). Neopihanov...

(entä mitä hän on tehnyt? Ei ainoatakaan selvää sanaa.

Edes yksi esimerkki. Miten hän on auttanut?

Onko hän säästänyt? Huomannut virheen? Auttanut välttämään sen? missä nimenomaan?)

8—9: ... »*Tehtävät*»...

Kaikki ovat jo niin kyllästyneet tehtäviin, että meidän on parasta olla puhumatta niistä. Kaikilla on tehtäviä hirveästi.

Yleisiä, kaikkiihteisiä, kaikkikäsittäviä tehtäviä, jotka *ilmeisestikin* jäävät täyttämättä.

Tuli pannukakku tai ei tullut kerrassaan mitään. Toistaiseksi on parasta olla puhumatta lehdissä. Selostuksessa TPN:lle taasen

(a) pitää esittää selvästi jotain *tosiasiallisesti saavutettua*, vaikka 3—4 pientä mutta tarkkaa, tosiasiallista esimerk-

kiä, aikaansaatua eikä toimeksiantoja, konkreettisesti toteutettua eikä mitään ylimalkaista ja oletettua.

Mitä on tehnyt Ramzin Pietarissa?

» » » Neopihanov Moskovassa?

Strumilin

Popov

y.m.

(β) Onko työ jaettu eri jäsenille? Milloin?
Monelleko 35:stä?

(γ) 10:stä kansankomissariaattien valiokunnasta suhteet ovat *oikeat yhteen* (? polttoainevaliokuntaan).

Miten se ilmenee?

Mitä reaalista on saatu aikaan 1921 jälkipuoliskon suunnitelman kannalta?

Polttoaineen säästö?

Johtopäätös: vietävä eteenpäin *yhdistymistä* 10 kanssa, voitettava 9 *mitään* tekemättömän kangistuneisuus?

(δ) Vuoden 1921 jälkipuoliskon suunnitelman *v a l m i s t e l u*?

Maatalouskomissariaatti (sato?) TKH?

Juoksevien asiain jaosto

KKTN

Suunnilleen tällä tavoin pitäisi mielestäni jäsentää TPN:lle tehtävän selostuksen aineisto.

Kokonais- ja yhteissuunnitelma tulee nähtävästi aikaisintaan syksyllä 1921 eikä sitä *voida* tehdä ennen kuin saadaan likimain selville sato.

Olkoon niin. (Mutta sato on eri asia ja *realisoidun* veron ja *saadun* viljan määrä eri asia. Sen määrän te saatte tietää vuonna 1922, post factum.)

Lähtökohtana on siis *kuitenkin* pidettävä **e h d o l l i s i a vähimmäismääriä.**

Erillissuunnitelmat on laadittu (polttoaine?); laadittu puollittain (Kulkulaitoskomissariaatti?). Tästä voitaneen nähtävästi antaa jotakin tosiasiallista.

Laadittu neljännesosaltaan? muonitettavien luku? (tämä on TKH:n *eikä* Valtion Suunnittelukomission asia. Kaikki alkavat vierittää *o m a t* työnsä Valtion Suunnittelukomisioille. Sitä sen ei pidä sallia).

Tärkein kuitenkin jää: pitää heti, viipymättä *tehdä* »pala

palalta» loppu selvästi epätarkoituksenmukaisesta, siitä mikä on selvästi ristiriidassa valtionalouden suunnitelman kanssa. (sulkea ne ja ne sen ja sen alan tuotantolaitokset... sulkea tai sulkea puolittain ne ja ne rautatiet... rakentaa ne ja ne pistoradat polttoainekuljetuksia varten... nimetä metsäalue, joka Ramzinin mukaan antaa enemmän kuin mikään Algemba, ja esittää suunnitelma: hakattava siten ja siten, kuljetettava siten ja siten...

1000:sta hyvästä tehtaasta panna käyntiin siihen ja siihen päivään mennessä 10, siihen ja siihen mennessä 50 j.n.e., vaikka 100 tai 200 asti.)

Teidän *Lenin*

Kirjoitettu heinäkuun 2 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

232

J. S. UNSCHLICHTILLE²²⁰

Tov. Unschlicht! Huonoja uutisia Pietarista. Eserrät ovat kuulemma käyneet kovasti toimeliaiksi eikä Pietarin Erikoiskomissio kuulemma tiedä mitään eserristä! Kertoman mukaan he ovat uusia, pitävät erinomaisesti salassa toimintansa ja heillä on oma asiamiesverkko.

Kunhan ei jäisi huomaamatta toinen Kronstadt.

Olkaa hyvä, kiinnittäkää tähän suurempaa huomiota ja kirjoittakaa minulle *heti tänään*.

Pitäisiköhän täältä lähettää Pietariin kokeneita erikoiskomitealaisia?

Eserrät kuulemma lähettävät eserrätalonpoikia Pietariin? Mitä tietoja ja suunnitelmia Teillä on?²²¹

Komm. tervehdyksin *Lenin*

*Kirjoitettu 1921 heinäkuun
4 ja 7 päivän välisenä aikana*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan
J. S. Unschlichtin muistelmien
konekirjoitustekstin mukaan*

233

**VKP(b):n KK:n POLIITTISELLE
TOIMIKUNNALLE²²²**

Ehdotan vahvistettavaksi puhelimitse ja lisättäväksi: antaa tehtäväksi ostaa mahdollinen enimmäismäärä vehnää ja riisiä.

Lenin

5/VII.

Kirjoitettu heinäkuun 5 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

234

V. M. MOLOTOVILLE

7.VII 1921

Tov. Molotov

Keskusteltuani Unschlichtin kanssa kehotan KK:ta päättämään:

tov. *Menzhinski* velvoitetaan ottamaan heti loma ja lepäämään siihen saakka, kunnes *lääkäreiltä* saadaan kirjallinen todistus hänen terveydestään. Siihen saakka hän saa tulla enintään 2—3 kertaa viikossa 2—3 tunniksi.

Lenin

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

235

A. I. RYKOVILLE ja V. M. MOLOTOVILLE

Rykoville ja Molotoville

Pelkään kuollakseni siirtoa. Mehonoshin ei kelpaa lainkaan työhön keskuksessa.

Epäilen Babkinin ja Avanesovin menevän liiallisuuksiin

»tarkastuksissa». Teidän valiokuntanne pitäisi mielestäni tehdä loppu 3 tunnissa:

sekä Brjuhanoville

että Potjajeville

rök-ki-ä (*k o h t e l i a a s t i*): jos vielä kerran riitaannutte, annamme potkut molemmille ja panemme istumaan.²²³

J a p i s t e.

Kirjoitettu heinäkuun 7 pnä 1921

Julkaistu ensi kerran 1965

V. I. Leninin Teosten

5. painoksen 53. osassa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

236

KOMINTERNIN III KONGRESSIN TAKTIKKAVALIOKUNNAN KOKOUKSEN OSANOTTAJILLE

Toveri Zinovjevillä pyynnöin ilmoittaa eilisen
valiokunnan jäsenille seuraavaa:

Arvoisat toverit!

Minulle on ilmoitettu, että eiliset sanani valiokunnassa unkarilaisia — oikeammin sanoen muutamia unkarilaisia — kommunisteja vastaan ovat aiheuttaneet tyytymättömyyttä.²²⁴ Siksi kiiruhdan ilmoittamaan teille kirjallisesti: kun itse olin maanpakolaisena (yli 15 vuotta), asetuin toisinaan »liian vasemmistolaiselle» kannalle (kuten nyt huomaan). Elokuussa 1917 olin samaten maanpaossa ja esitin puolueemme Keskuskomitealle liian »vasemmistolaisen» ehdotuksen, joka onneksi hylättiin täydellisesti.²²⁵ On luonnollista, että maanpakolaiset asennoituvat usein »liian vasemmistolaisittain». Minulla ei ole ennen ollut eikä ole nytkään edes aikomusta moittia siitä niin oivallisia, uskollisia, luotettavia ja ansioituneita vallankumousmiehiä kuin unkarilaiset maan-

pakolaiset, joita me kaikki, koko Kommunistinen Internationaali, niin suuresti kunnioitamme.

Kommunistisin tervehdyksin *Lenin*

7/VII 1921.

*Julkaistu ensi kerran osittaisesti
saksan kielellä tammikuun 27 pnä
1924 »Vorwärts» (Reichenberg)
lehden 23. n:ossa*

*Julkaistu venäjän kielellä ensi
kerran osittaisesti 1924 kirjassa
»Lenin ulkomaisen lehdistön
valokeilassa»*

*Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan
Käännös saksasta*

*Julkaistu täydellisesti 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

237

VKP(b):n KK:n ORGANISAATIOIMOIMIKUNNALLE

Tov. Molotov

Pyydän KK:n Organisaatioimikuntaa tai Sihteeristöä (saaden puhelimitse Poliittisen Toimikunnan vahvistuksen) myöntämään minulle lääkäri Guetierin lausunnon nojalla yhden kuukauden loman, siten että saavun 2—3 kertaa viikossa 2—3 tunniksi päivässä Poliittisen Toimikunnan, KKN:n ja TPN:n istuntoihin. Loman alkamispäivän ilmoitan (lähipäivinä) tov. Molotoville.²²⁶

Lenin

8/VII.

Kirjoitettu heinäkuun 8 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XX XVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

238

G. J. ZINOVJEVILLE

**VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN
JÄSENIÄ VARTEN²²⁷**

Tov. Zinovjev!

Mielestäni pitää suostua **poikkeuksellisesti**, muotoillen täsmällisesti tämän poikkeuksen. Pyydän viemään **heti läpi**

Poliittisessa Toimikunnassa *puhelimitse*.

Lenin

*Kirjoitettu 1921 heinäkuussa,
aikaisintaan 9 pnä*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

239

I. T. SMILGALLE

Tov. Smilga! Luin luonnoksen. Liitän oheen korjaukseni.²²⁸

Kehotan *vakuuttavasti*:

1) älkää ajako *omissa* nimissänne (miksi ärsyttäisitte hanhia? Miksi *vaikeuttaisitte* kaikkien ja itsekunkin mahdollista *yksimielisyyteen* pääsyä?).

2) Ajakaa ainoastaan KKTN:n *puhemiehistön* nimissä.

KK:lle esittää KKTN:n puheenjohtaja Bogdanov.

3) Vielä neuvo: sopikaa Krzhizhanovskin kanssa Valtion Suunnittelukomissiota koskevan kohdan sanamuodosta (Teidän sanamuotonne *on väärä*; en hyväksy sitä).

Pääasiasta on hyvin helppo päästä yksimielisyyteen ja silloin se voidaan esittää kahden puhemiehistön: KKTN:n puhemiehistön + Valtion Suunnittelukomission puhemiehistön nimissä.

Pyydän vastaamaan $\frac{11}{VII}$.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

P. S. Eikö olisi parasta näyttää vielä Elintarvikekomissariaatille, Työläis- ja Talonpoikaisinspektiolle ja Ulkomaankauppakomissariaatille?

Harkitkaa ja vastatkaa $\frac{11}{VII}$.

Kirjoitettu heinäkuun 10 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

240

G. M. KRZHIZHANOVSKILLE

Tov. Krzhizhanovski

(Salainen)

10/VII.

G. M. Olkaa hyvä ja lukekaa pikimmiten. Verratkaa tätä luonnosta minun korjauksiini (kynällä tehtyihin).

Antakaa lausuntonne.

Pyysin pois Valtion Suunnittelukomissiota koskevat §:t. Ehkä korvaatte ne yhdellä pykälällä: että on joudutettava, tehostettava, voimaperäistettävä nimenomaan siihen ja siihen suuntaan.

Ehkä teesit menisivät silloin KKTN:n puhemiehistön + Valtion Suunnittelukomission puhemiehistön allekirjoittamina?

P a l a u t t a k a a ja vastatkaa pikemmin.

Komm. tervehdysin *Lenin*

Kirjoitettu heinäkuun 10 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

241

**N. P. BRJUHANOVILLE, A. M. LEZHAVALLE
ja V. A. AVANESOVILLE**

Pyydän, älkää näyttäkö tätä luonnosta toistaiseksi kenellekään, lukekaa se mahdollisuuden mukaan heti ja huolellisesti ja soittakaa tai (ellette saa minua puhelimeen) kirjoitakaa jo tänään minulle parilla sanalla: pidättekö hyväksyttävänä? Mitä korjauksia tahtoisitte tehdä (hyvin lyhyesti)?

Pidän erittäin tärkeänä viedä tämä läpi nopeasti ja *yksimielisesti*.

Lenin

Kirjoitettu heinäkuun 11 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

242

I. T. SMILGALLE

Tov. Smilga! Krzhizhanovskin teksti voi mielestäni tyydyttää Teitä täydellisesti. Kehottamalla kehotan esittämään tänään (tänäänhän on KKTN:n puhemiehistön istunto?) KKTN:n puhemiehistölle *luonnoksen* (minun korjaamani, t.s. ilman Valtion Suunnittelukomissiota koskevaa §:ää), *hyväksymään vaikkapa pohjaksi* Krzhizhanovskin tekstin ja lähettämään yhdessä sen kanssa minulle.

11/VII.

*Lenin**Kirjoitettu heinäkuun 11 pnä 1921**Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa**Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan*

243

V. M. MOLOTOVILLE

VKP(b):n KK:n POLIITTISTA TOIMIKUNTAA
VARTEN²²⁹

Kannatan *kumpaakin* ehdotusta.

1) Aloitettava heti hiilen ja elintarvikkeiden kuljetus Pietariin; allekirjoitettava heti.

2) Hyväksyttävä Nansenin ehto: yhden henkilön hän lähettää.

*Lenin**Kirjoitettu heinäkuun 11 pnä 1921**Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa**Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan*

244

V. A. SMOLJANINOVILLE²³⁰

1

Tov. Smoljaninov! Pelkään *pahoin*, että Lezhavan optimismi on *perusteetonta*. Vaatikaa *tosiasiat* ja tarkistakaa ne. Tarkistakaa omakohtaisesti ja *kahdesti*.

Sitten keskustelkaa suoraa linjaa Tshutskajevin ja Ivan Nikititsh Smirnovin kanssa. Ilman tätä kaikkea *e n usko, että asia on varma.*

11/VII.

Lenin

Kirjoitettu heinäkuun 11 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

2

Tov. Smoljaninov! Asia on *erittäin* tärkeä ja kiireellinen. Te vastaatte toteuttamisesta. Pankaa toimeksi kaikin keinoin. Krasin tulee tänne 13/VII. Esittäkää *TPN:lle* 13/VII mennessä.

11/VII.

Lenin

Kirjoitettu heinäkuun 11 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

245

N. A. SEMASHKOLLE²³¹

Armas Semashkoni! Älä kiukuttele, kullannmuru! Jätämme kveekarit Teidän, *yksin* Teidän osallenne. Älkää olko mustasukkainen Kuskovalle.

Tänään Poliittisessa Toimikunnassa ohje: Kuskova tehtävä ehdottoman vaarattomaksi. Te kuulutte »kommunistisoluun» ja pitääkääkin varanne, että *valvotte tätä tiukasti.*

Kuskovalta otamme nimen, allekirjoituksen ja *pari vauhua* niiltä, jotka ovat myötätuntoisia häntä (ja hänenlaisiaan) kohtaan. *Ei-kä mi-tään muuta.*

Tämä ei totta vie ole vaikea tehtävä.

Kirjoitettu heinäkuun 12 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

246

A. A. KOROSTELJOVILLE

Työläis- ja Talonpoikaisinspektion kollegion jäsen
toveri Korosteljov

13/VII.

Tov. Korosteljov!

Miksi ette ole tähän mennessä pannut alulle asiaa, josta sovimme?²³² L. B. Kamenev sanoo: Te lykkäsitte kysymyksen alustusta Moskovan Neuvoston puhemiehistössä.

Mistä tämä viivytys johtuu?

Joistakin erityisistä syistä? Vai siitä, että olette muuttanut mieltä? Vai ettekö ole päässyt jonkun kanssa yksimielisyyteen?

Pyydän vastaamaan pikimmiten näihin kysymyksiini ja keskustelemaan vielä puhelimitse, jos se on tarpeellista. Asia on erittäin tärkeä ja erittäin kiireellinen.

Kommunistisin tervehdyksin *Lenin*

Kirjottettu heinäkuun 13 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1928
VIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

247

L. A. FOTIJEVALLE²³³

Tov. Fotijeva!

1) Etsikää *kiireesti* käsille kirjoittaja, ottakaa hänet vastaan, tyynnyttäkää ja sanokaa, että olen sairaana, mutta panen hänen asiansa liikkeelle.

2) Monistuttakaa hänen kirjeensä koneella muutamana kapaleena

1 Molotoville

1 Soltsille, KKK.

3) Lähettäessänne kirjeen Molotoville lisätäkää minun puolestani: kehotan lähettämään Donille Kontrollikomission: YTpKK:n jäsen + 10 (tai 20) sverdlovilleista* (kirjoittaja otet-

* — J. M. Sverdlovin kommunistisen yliopiston oppilaita. *Suom.*

tava mukaan) ja *ampumaan paikan päällä* ne, kenet saavat kiinni rosvouksesta.

13/VII.

Lenin

Kirjoitettu heinäkuun 13 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

248

M. M. BORODINILLE

Toveri Borodin

Hyvä toveri!

Voisitteko hankkia minulle aineistoa, joka koskee Amerikan työläisten ja talonpoikien eli työläisten ja farmarien liiton kolmatta puoluetta eli ei-sissien puoluetta ja sen toimintaa Pohjois-Dakotan osavaltiossa, joka on tämän puolueen hallussa.²³⁴ Mieleni tekisi saada muutamia, mutta kaikkein tärkeimpiä asiakirjoja, jotka koskevat tuota puoluetta ja sen toimintaa Pohjois-Dakotassa, ja mieluummin näiden asiakirjojen lisäksi vielä Teiltä lyhyt selitys mainitusta kysymyksestä. Ellei Teille ole tästä vaivaa, pyydän kirjoittamaan minulle pikimmiten, voisitteko tehdä tämän ja milloin.

KKN:n puheenjohtaja *V. Uljanov (Lenin)*

Kirjoitettu heinäkuun 13 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

249

G. L. SHKLOVSKILLE

Tov. Shklovski!

Keskustelin sekä Stomonjakovin että Krasinin kanssa. Liitän oheen Krasinin kirjelman. Hän lupasi tavata Teitä. Lutovinov antoi minulle »kunniasanan», että tulee suhtautumaan Teihin »puolueettomasti». Olen tehnyt *kaiken voitavani*. Toistan, minkä sanoin henkilökohtaisesti: Teidän pitää

Berliinissä »aloittaa alusta» ja *vallata teoilla itsellenne* asema. Niin on käynyt vuoden 1917 jälkeen *muutamille* vanhoille puolueen jäsenille. Parhaat terveiseni Teille ja koko perheellenne!

Lenin

*Kirjoitettu 1921 heinäkuun
13 ja 19 päivän välisenä aikana*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

250

A. A. KOROSTELJOVILLE²³⁵

Tov. Korosteljov

Koko juttu huipentuu tietenkin *tuotantolaitosten auttamiseen*. Olette oikeassa. Alamme *heti* siirtää erillisiä tuotantolaitoksia kollektiiviseen muonitukseen. Sekä L. B. Kamenev että minä kannatamme sitä. Ajamme *TPN:ssä* läpi luetelon, jonka *Te* annatte sovittuanne Moskovan puhemiehistön kanssa (tai *vastoin* Moskovan työläisten tahtoa, jos he haraavat vastaan). Olkaa hyvä ja vastatkaa minulle lähetin mukana.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu heinäkuun 15 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

251

F. E. DZERZHINSKILLE ja J. S. UNSCHLICHTILLE

Dzerzhinski, Kulkulaitoskomissariaatti
Unschlicht, YEK

Kiinnitän huomiotanne seuraavaan minulle tulleeseen sähköeseen.²³⁶ Pyydän ryhtymään mitä tarmokkaimpiin ehkäisytoimenpiteisiin ja ilmoittamaan minulle, mitä nimen-

omaan olette tehneet ja miten järjestäneet toimenpiteidenne tehokkuuden tarkastuksen.

Lenin

Kirjoitettu heinäkuun 15 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

252

*LISÄYS FRANCEA KOSKEVAAN KIRJEESEEN

Francea kiinnostaa kovin, onko olemassa viimeisimpien asetusten englanninkielisiä käännöksiä.

(Verot, kauppavapaus, tuotantolaitosten vuokraus y.m.)
Eikö voitaisi hankkia niitä hänelle?

Lenin

*Kirjoitettu 1921 heinäkuussa,
aikaisintaan 15 pnä*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

253

G. V. TSHITSHERINILLE

Tov. Tshitsherin! Rothstein valittaa tyytymättömyyttään Bakuun. Mitä olette päättänyt? Eikö asia pitäisi ajaa KK:ssa, jotta Ordzhonikidze (KK:n jäsen) olisi sidottu.

Antakaa Molotoville valmis *luonnos* (teksti) KK:n päätökseksi, hoidamme asian puhelimitse.²³⁷

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu heinäkuun 16 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

254

TOIMEKSIANTO SIHTEERILLE

Pyydän hankkimaan tshekkien kommunistipuolueen sanomalehden »Rudé Pravon» (»Punainen Oikeus»)²³⁸ numerot, jotka ajoittuvat Tshekkoslovakian Kommunistisen Puolueen

toukokuun edustajakokoukseen 1921²³⁹. (On käännettävä Axelrodin tai Tshekkoslovakian edustajan Šmeralin puoleen.

Samoin Tshekkoslovakiassa Reichenbergissä ilmestyvän saksalaisen »Vorwärts» lehden. (Kysyttävä Axelrodilta tai Kreibichiltä, Tshekkoslovakian saksalaisen Kommunistisen Puolueen edustajalta.)

*Saneltu puhelimitse 1921
heinäkuussa, ennen 17 päivää*

*Julkaistu ensi kerran lokakuussa
1958 »Problemy Mira i
Sotsializma» aikakauslehden
2. n:ossa*

*Julkaistaan konekirjoitustekstin
mukaan*

255

PUHELINSANOMA G. D. TSJURUPALLE

Valtion rakennuskomitea, G. D. Tsjurupa

Pyydän Teitä käyttämään hyväksi Stomonjakovin ja Krasinin Moskovassa oleskelua sopiaksenne heidän kanssaan lopullisesti siitä, että hankitaan Berliinistä se mitä tarvitaan Kashiran rakennustyön päätökseen viemiseksi, sekä tilausten maksusta. Pyydän ilmoittamaan minulle lyhyesti, onko kaikki tässä suhteessa saatu täysin järjestykseen ja milloin tilattujen tavaroiden pitäisi tulla.

*Saneltu puhelimitse heinäkuun
17 p:nä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan konekirjoitustekstin
mukaan*

256

PUHELINSANOMA I. I. SKVORTSOV-STEPANOVILLE

Iv. Iv. Skvortsov-Stepanov

Pyydän ilmoittamaan minulle, miten edistyy ja milloin valmistuu lupaamanne työ, josta viime kerralla keskustelimme.²⁴⁰

*Saneltu puhelimitse heinäkuun
17 p:nä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan konekirjoitustekstin
mukaan*

257

***ROGOZHKO-SIMONOVON
NEUVOSTON PUHEMIEHISTÖLLE**

Toverit K. Uhanov ja N. Borisov

17/VII.

Hyvät toverit!

Suuret kiitokset kirjalähetyksestä²⁴¹ ja ystävällisestä kirjeestä. Luin kirjan mielihyvin. Sillä tulee olemaan epäilemättä merkitystä neuvostovallan organisaation historiikin kannalta.

Lähetän Teille kappaleen vastikään julkaistua lakia piirien talousneuvostoista ja »Evästystä». Toivoakseni vedätte työhön mukaan jo etukäteen tilastomiehen, annatte hänelle aineiston, ohjaatte hänen työtään, täydennätte sitä itse (ja lisäksi myös muiden paikallisten rogozhsko-simonovolaisten tovereiden kuvauksilla, mikäli löytyy halukkaita) ja julkaisette syksyllä selostuksen piirineuvostonne paikallisen taloustoiminnan *sisällöstä* ja *tuloksista*. Toivoakseni osoitatte tässä aloitteliaisuutta ja piirinne on oleva ensimmäisiä paikallisen taloudellisen rakennustyön kehittämisen alalla.

Kiitän vielä kerran ja lähetän kommunistisen tervehdyseni.

V. Uljanov (Lenin)

Kirjoitettu heinäkuun 17 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

258

**SÄHKE SIMBIRSKIN UJESTIN NEUVOSTOJEN
EDUSTAJAKOKOUKSELLE**

Simbirsk

Simbirskin ujestin neuvostojen XII edustajakokous

Tiedotan neuvostovallan ryhtyvän erittäin kiireellisiin ja päättäviin toimenpiteisiin kadosta kärsineiden auttamiseksi. Kaikkialla on toimeenpantu keräyksiä. YTpKK julkaisi

12/VII vetoomuksen koko Venäjän väestölle kehottaen auttamaan kaikin tavoin nälänhädässä olevia. YTpKK:n yhteyteen on perustettu erityinen nälkää näkevien avustuskomitea. Samanlainen komitea on perustettu myös vilja-avun hankkimiseksi ulkomailta. Teille matkustaa lähipäivinä YTpKK:n valtuutettuja. Teemme kaiken mahdollisen.

TPN:n pjocht. *Lenin*

*Kirjoitettu heinäkuun 18 tai 19 pnä
1921*

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan L. A. Fotijevan
kirjoittaman ja V. I. Leninin
allekirjoittaman tekstin mukaan*

259

PUHELINSANOMA

M. I. KALININILLE ja L. B. KAMENEVILLE

Kalinin ilmoitti minulle, että on herännyt ajatus koota jokaisesta saadusta viljapuudasta erikseen naula Volgan nälänhätäisten auttamiseksi. Pyydän tiedottamaan minulle, onko tämä asia pantu vireille ja milloin aiotte viedä sen läpi YTpKK:n Puhemiesthistössä.²⁴² Mielestäni pitäisi: 1) viedä se läpi viipymättä, 2) vaatia mitä kiireellisimmin, että jokainen ujesti lähettäisi muutaman vaununlastillisen viljaa Volgalle ja välttämättä parin kolmen paikallisen talonpojan saattamana, jotta nämä voisivat vakuuttua nälänhädän laajuudesta ja kertoa siitä kotipaikkakuntansa talonpojille, 3) on harkittava jonkinlaista kunniamerkin tai kunniaristin tapaista tunnustukseksi Volgan nälkäänäkevien tehokkaasta auttamisesta.

KKN:n puheenjohtaja *V. Uljanov (Lenin)*

*Saneltu puhelimitse
heinäkuun 19 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan konekirjoitustekstin
mukaan*

260

TOIMEKSIANTO SIHTEERILLE JA KIRJELAPPU L. G. LEVINILLE

Sille lääkäriille, joka tulee valvomaan tov. Béla Kunin hoitoa (lähetettävä tov. Zinovjevin osoitteella Ulkokomissa-

riaatin kautta parantolaan, jossa hän on ja jossa tov. Béla Kun tulee olemaan):

Pyydän ilmoittamaan minulle lyhyesti tov. Béla Kunin terveydentilasta sekä siitä, miten pitkä aika vaaditaan hoitoon ja minkä laatuista hoitoa aiotte antaa.

KKN:n pjoht. *V. Uljanov (Lenin)*

*Saneltu puhelimitse
heinäkuun 19 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan konekirjoitustekstin
mukaan*

261

PUHELINSANOMA B. S. STOMONJAKOVILLE*

Kashiran sähkölaitoksen tilaukset ovat erityisen tärkeitä. On olemassa KK:n päätös tämän asian ehdottoman välttämättömästä jouduttamisesta sitä silmälläpitäen, että laitos voitaisiin panna käyntiin 12 000 kilowatin tehoisena viimeistään tämän vuoden joulukuussa. Ottakaa ennen lähtöänne mahdollisimman tarkka selko näistä tilauksista ja ryhtykää Berliiniin saavuttuane kaikin keinoin jouduttamaan niitä ja tarkastakaa, että ne täytetään täsmällisesti. Jätän tämän henkilökohtaisesti Teidän vastuulenne. Pyydän sähköttämään minulle Berliinistä, mihin toimenpiteisiin ryhdytte, milloin nimenomaan kaikki tilattu tulee valmiiksi ja milloin nimenomaan se toimitetaan Moskovaan.

KKN:n pjoht. *Lenin*

*Kirjoitettu heinäkuun 20 pnä 1921
Lähetetty Berliiniin*

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan L. A. Fotijevan
kirjoittaman tekstin mukaan*

262

HIILITEOLLISUUDEN PÄÄHALLINNOLE

Hiilikomitea, KKTN

Pyydän ilmoittamaan minulle viipymättä, missä tilassa on louhintakoneiden osto ulkomailta Donbassia varten.

* Kyselyn puhelinsanomien luonnosta ks. Ленинский сборник XX, стр. 214—215 (XX Lenin-kokoelma, ss. 214—215). *Toim.*

Tov. Smoljaninov ilmoitti minulle todenneensa tov. Grigorjevin kanssa käymiensä puhelinkeskustelujen perusteella, että Hiilikomitea epäilee jossain määrin louhintakoneiden laajan käytön todistettua tarkoituksenmukaisuutta hiilen louhinnassa tai että ainakin se tuotannollinen hyöty, jota tov. Pjatakov odottaa koituvan louhintakoneiden käytöstä, on liioittelua.

Pyydän ilmoittamaan aivan tarkasti ja selvästi Hiilikomitean mielipiteen louhintakoneiden käytön tarkoituksenmukaisuudesta hiilen louhinnassa Donbassilla ja siitä vaikutuksesta, joka niiden käytöstä tuotannossa voi olla louhinnan lisäämiseen.

Ilmoittakaa myös, mistä voidaan ja mistä on parasta ostaa louhintakoneita: Saksasta vai Englannista ja kuinka pian se voidaan tehdä.

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja

V. Uljanov (Lenin)

Kirjoitettu heinäkuun 20 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

263

M. I. FRUMKINILLE

Frumkinille

20/VII.

Luin kirjeenne 20/VII.

Olen samaa mieltä kanssanne siitä, ettei saa antaa osuusliikkeiden *korottaa* maataloustuotteiden hintoja. Mutta siitä Teidän on esitettävä täysin käytännölliset, konkreettiset ehdotukset. Sama myös lihasopimuksen osalta. Tarkkailkaa

osuusliikkeiden toiminnan tuloksia ja tehdä konkreettisia ehdotuksia.

Lenin

Kirjoitettu heinäkuun 20 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

264

**RICHARD MÜLLERILLE
ja HEINRICH MALZAHNILLE**

20/VII 1921.

Tovereille Rich. Müllerille
ja H. Malzahnille

Hyvät toverit!

Sain tilaisuuden lukea 18/VII päivätyn kirjeenne vasta tänään.²⁴³ Keskustelin asettamastanne kysymyksestä tov. Heckertin kanssa vain kerran ja hyvin lyhyesti. Kun hän tiedusteli minulta kantaani tässä kysymyksessä, vastasin, että tunnen asiaa liian vähän voidakseni lausua siitä mielipiteeni; että erotetut on tietysti järjestettävä jollain tavoin ja että *siinä mielessä* Heckertin ehdotus *tuntuu* minusta oikealta.

Ei mitään muuta.

En tiedä, mitä ovat »liitot» ja mitä tahdittomuuksia yksityiset kommunistit ovat tehneet (helpottaen sosialistiluopioille erottamisen).

Näen kongressin hyväksymästä päätöslauselmasta (jonka lähetitte minulle), että liittoja *ei* hyväksytä (»vähämerkityksisiä», »epämääräisiä», »aiheuttavat sekaannusta»). Käytännön tunnus: »Ei pidä irrottaa uusia työläisryhmiä keskitetyistä vapaista liitoista.»

Mitä sanomista voi olla tätä vastaan?

Te itse aiotte sitä paitsi ottaa liitot omiin käsiinne.

Lähetän kirjeenne tovereille Lozovskille ja Zinovjevälle saadakseni tyhjentyviä tietoja.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

265

I. S. LOBATSHOVILLE, A. I. RYKOVILLE

Tov. Lobatshov

Työläisten elintarvikehuoltokomissio
Tov. Rykov

Tshitsherin valittaa, että ulkomaalaisilta evätään valtion elintarvikehuolto. Hän pitää sitä kerta kaikkiaan mahdottomana. Hänen perustelunsa tuntuvat minusta asiallisilta. Pyydän harkitsemaan, eikö olisi suotavaa ostaa ulkomailta tietty määrä elintarvikkeita maahamme saapuvia ulkomaalaisia varten ja periä heiltä maksu, joka kattaa täydellisesti menomme.

Tshitsherin valittaa vielä enemmän sen johdosta, että Ulkokomissariaatin työntekijöiltä on vähennetty 100 elintarvikeannosta. Mielestäni nämä annokset on todella jätettävä Ulkokomissariaatille.

Pyydän ilmoittamaan mielipiteenne.

*Lenin**Kirjoitettu heinäkuun 20 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

266

G. V. TSHITSHERINILLE

Tov. Tshitsherin

Luin juuri KKN:n eilisen päätöksen Pietarin satama-asias-
ta. Tekstistä näkyy, että tämä päätös on hyväksytty ja so-
pimuksen laadinta on uskottu erikoiselle valiokunnalle, jonka
työhön osallistuvat myös Ulkokomissariaatti, YEK ja Pie-
tarin Neuvosto. Esittäkää konkreettinen ehdotuksenne ja
koettakaa ajaa se läpi tuossa valiokunnassa.²¹⁴

*Lenin**Kirjoitettu heinäkuun 20 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

**J. M. STEKLOVILLE, M. I. ULJANOVALLE,
V. A. KARPINSKILLE, G. I. KRUMINILLE**

21—VII—21

»Izvestija VTsIK» lehden toimitus — tov. Steklov
 »Pravda» » » — tov. Uljanova
 »Bednota» » » — tov. Karpinski
 »Ekonomitsheskaja Zhiznin» » — tov. Krumin
 Jäljennös tov. Smoljaninoville

Pyydän kiinnittämään huomiota 1—VII—1921 julkaistuun »Hallituksen asetus- ja säännöskokoelmaan» n:o 44 »Paikallisista taloudellisista neuvottelukunnista, niiden selontekojärjestyksestä sekä KKN:n ja TPN:n Evästyksen noudattamisesta» (YTpKK:n päätös).

On julkaistava muutamia artikkeleja tähdentäen ja selittäen niissä yksityiskohtaisesti YTpKK:n kyseisen päätöksen merkitystä ja korostaen erityisesti sitä, ettei selontekojen laadintaa varten saa muodostaa mitään toimikuntia, sillä laki julistaa ainoaksi toimikunnaksi kuvernementtien ja ujestien tilastotoimistot.

On selitettävä yksityiskohtaisesti paikallisten taloudellisten neuvottelukuntien sekä yleiseen tietoon saatettavien selontekojen periaatteellista merkitystä niin uuden talouspolitiikan harjoittamisen kannalta yleensä kuin myös oikean taloudellisen rakennustyön kannalta.

Eryteisesti on korostettava tavaravaihtokysymystä ja edelleen paikallisen taloudellisen aloitteellisuuden kehittämistä, byrokratian torjumista ja puolueettomien vetämistä mukaan taloudelliseen rakennustyöhön.

Pyydän ROSTA:a lähettämään pari kolme lyhyttä sähköttä tästä asiasta saattaaksemme tämän heti kaikkien kuvernementti- ja ujestikaupunkien tietoon ja pyytämään sähköksen julkaisemista kaikissa paikallisissa puolue- ja neuvostolehdissä.

Pyydän moskovalaisten lehtien toimituksia lähettämään minulle joko leikkeinä tämän pyynnön mukaisesti julkaistut artikkelit tai irtonumerot, joissa tätä aihetta käsittelevät artikkelit on erityisesti merkitty.

Tov. Smoljaninov valvokoon tämän täyttämistä ja ilmoittakoon minulle, mitä kysymyksiä tässä yhteydessä saattaa vielä herätä.

KKN:n puheenjohtaja *V. Uljanov (Lenin)*

*Julkaistu ensi kerran osittaisesti
1945 XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistu täydellisesti 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

268

PUHELINSANOMA A. I. RYKOVILLE

Lähetettävä seuraava puhelinsanoma *Rykoville:*
(*J ä l j e n n ö s* Smoljaninoville)

Pidän täysin oikeana sitä ratkaisuanne, että Elintarvikekomissariaatin toimeksi annetaan perustaa erikoinen myymälä (makasiini) elintarvikkeiden (ja muiden tavaroiden) myyntiä varten ulkomaalaisille ja muualta saapuville Kominternin työntekijöille. Kehotan viemään läpi *TPN:ssä* ja *j o u d u t t a m a a n* kaikkiin voimin.²⁴⁵ Myymälän pitää olla tiukasti kaupallinen ja yksilöjohtoinen. Myymälästä saavat ostaa henkilökohtaisten ostokorttien perusteella vain ulkomailta saapuneet, joilla on erityinen henkilöllisyystodistus. Annan tämän asian erikoisvalvonnan Smoljaninovin tehtäväksi.

Lenin

22/VII.

Kirjoitettu heinäkuun 22 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

269

V. M. BAZHANOVILLE, S. A. GETSOVILLE

KKTN, Hiilikomitea, tov. Bazhanov tai Getsov

Pyydän Teitä ryhtymään kaikkiin tehokkaisiin toimenpiteisiin turvataksenne louhintakoneiden pikaisen oston ulkomailta. Käyttäkää hankinnan jouduttamisessa ja kaikkien ostoon liittyvien kysymysten selvittämisessä hyväksenne Ulkomaankauppakomissariaatin Saksan-valtuutetun tov. Stomonjakovin Moskovassa oleskelua.

Pyydän Teitä ilmoittamaan minulle tov. Smoljaninovin kautta kaikista toimenpiteistä, joihin ryhdytte koneiden valmistuksen ja oston jouduttamiseksi.

KKN:n pjocht. *V. Uljanov (Lenin)**Kirjoitettu heinäkuun 22 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1957
»Sotsialistitsheski Trud»
aikakauslehden 10. n:ossa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

270

M. A. KRUTSHINSKILLE

23/VII 1921.

Tov. Mih. Krutshinski! Sain kirjeenne kaikkine Hevosjalostushallintoa koskevine asiapapereineen.²⁴⁶

Pahoittelen kovin sitä, että syyttäessänne muita hysteerisestä käytöksestä Te itse antaudutte (lievästi sanoen) hysterian valtaan. Pyydän Teitä vastedes kirjoittamaan pidättyvämmiin ja *h a r k i t u m m i n*.

Komm. tervehdyksin

*Lenin**Kirjoitettu heinäkuun 23 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

271

**INZASTA SAATUUN SÄHKEESEEN TEHDYT
MERKINNÄT JA TOIMEKSIANTO
N. P. BRJUHANOVILLE, V. A. AVANESOVILLE,
V. M. MOLOTOVILLE**

× ...Samaran ja Simbirskin ku-
vernementtien talonpojat osoit-
tavat suurta halua työskennellä
elonkorjuuosastoissa viljakuverne-
menteissa, toimivat viljakuver-
nementeissa elintarvikeveron kan-
non neuvojina ja agitaattoreina.
Olisi toivottavaa ratkaista pikai-
sesti tämä kysymys. Tiedotettava
siitä Samaraan ja Simbirskiin...

*Brjuhanov, Avanesov
ja Molotov*

Pyydän järjestämään alle-
viivatusta (××) erittäin
tärkeästä kysymyksestä pie-
nen neuvottelun:

Brjuhanov + Avanesov +
Molotov ja *viemään*
heti läpi TPN:ssä.

Tämä on erittäin tärkeää.
Tarpeellista ja hyödyllistä.

24/VII. Lenin

YTpKK:n komission pjoht. *Belkin*

Kirjoitettu heinäkuun 24 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

272

A. I. POTJAJEVILLE, V. A. AVANESOVILLE

*Tov. Potjajev
(ja tov. Avanesov)*

Tov. Potjajev! Olette tietysti jo lukenut tämän.²⁴⁷ Kat-
sokaa läpi merkintäni ja lähettäkää *heti* (jo tänään) Ava-
nesoville.

Teidän pitää järjestää Avanesovin kanssa lyhyt neuvottelu
maanantaina ja tiistaina, kuulustella syytettyjä ((Neprihahi-
nia ja jotakuta YAKN:n keskeisimmistä työntekijöistä)),
panna heidät (molemmat syytetyt) antamaan *lyhyet kirjalli-*
set selitykset ja esittää *TPN:n* käsiteltäväksi keskiviikkona
27/VII.

1) Kova muistutus ja mielestäni *henkilökohtais-ta arestia* Neprjahnille ja YAKN:stä virastokankeuteen ja saamattomuuteen sekä *TPN:n* määräyksen *rikkomiseen* syyllistyneelle.

2) Tiettyjä *täsmällisiä* ehdotuksia — asiallisia, käytännöllisiä — kalankuljetusten jouduttamiseksi ja *syyskalastuksen menestyksen takaamiseksi* Astrakanin vesillä.

24/VII.

Komm. tervehdysin *Lenin*

Kirjoitettu heinäkuun 24 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

273

A. I. POTJAJEVILLE

Tov. Potjajev!

Onko rettelönne Elintarvikekomissariaatin kanssa jo täydelleen hälvennyt? Pitää hävittää kaikki sen jäljet.

Kirjoittakaa minulle tästä.

Lähetän Teille Babkinin selostuksen huomautuksineni ja ehdotuksineni.

Toivoakseni tämä rettelö ei ole pilannut välejä Babkinin kanssa?

TPN:ssä pitää hyväksyä keskiviikkona joukko syyskalastusta edistäviä täsmällisiä ja kiireellisiä toimenpiteitä.

Ellei selvitä muuten, pitää ostaa yhtä ja toista ulkomailta.

Soittakaa minulle tiistaina tai keskiviikkoamuna, voitte soittaa minun työhuoneestani.

Millä tolalla on kaviaarin myynti ulkomaille?

Komm. tervehdysin *Lenin*

24/VII.

Kirjoitettu heinäkuun 24 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

274

N. P. BRJUHANOVILLE

Tov. Brjuhanov!

Oletteko saanut välinne Potjajevin kanssa kuntoon? Oletteko häivyttänyt *rettelön* jäljet? Se on välttämätöntä.

En syytä tästä rettelöstä Teitä, vaan jotakuta (? ketä?) Elintarvikekomissariaatin kollegiosta. En tiedä, kuka on pääpukari. Te olette mielestäni syypää ainoastaan heikkouteen: olisi pitänyt löytää rettelöitsijä, ruoskia hänet armotomasti ja julkisesti ja antaa allekirjoitettavakseni paperi, jossa hänelle olisi annettu muistutus. Elintarvikekomissariaatin kollegiossa on joku rettelöitsijä!

Komm. tervehdysin *Lenin*

24/VII.

*Kirjoitettu heinäkuun 24 pnä 1921**Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa**Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan*

275

I. P. BABKINILLE

Tov. Babkin!

Olen saanut ja lukenut paperinne.

Antakaa *heti* (25/VII) kalankuljetusta ja syyskalastuksen menestystä koskevat asialliset ehdotukset Avanesoville TPN:lle esitettäväksi (ja tietenkin *Potjajeville* ensi sijassa).

Annamme Teille loman, jos lääkäri sanoo ja kirjoittaa, ettei lomaa saa lykätä talveen saakka. Muussa tapauksessa talvella.

Neuvon Teitä keskustelemaan Potjajevin kanssa *henkilökohtaisesti* ja hälventämään hänen epäilyksensä, että olette hänen »kilpailijansa». Kaikki järjestyy, *jos Te tahdotte*.

Kuka nimenomaan »paikallisista» työntekijöistä on tyytymätön Potjajeviin? Minkä vuoksi? Milloin ja missä siitä on sanottu?

Minä en usko: pelkkää rettelöintiä; järjestämme asian.
24/VII.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu heinäkuun 24 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

276

A. I. RYKOVILLE

Salainen

Tov. Rykov (palautettava)

Tov. Rykov! Babkinille pitää mielestäni antaa nuhteet ja jättää hänet toimeen (koska hän on suostuvainen Potjajeviin KKTN:ssä, kaikki on siis vain rettelöintiä ja juorua).

Pitää ottaa *hyvältä* lääkäritä paperi Babkinin sairaudesta: jos mahdollista lykätä loma talveen; ellei lomaa saa lykätä, pitää antaa se nyt, mutta *velvoittaa* hoitamaan kunnolla terveyttä.

Kirjoitan hänen asiallisista ehdotuksistaan erikseen Potjajeville ja Avanesoville* silmälläpitäen asian käsittelyä TPN:ssä 27/VII.

Lenin

24/VII.

Kirjoitettu heinäkuun 24 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

277

N. OSINSKILLE

Tov. Osinski

(pyydän antamaan luettuanne myös tov. Teodorovitshille)

Kirjoittaja tov. Fofanova on ollut Maatalouskomissariaatin kollegion jäsen.

En suosittelen häntä siihen toimeen.

Hän on puoluetoveri, jota on koeteltu perusteellisesti *jo ennen* lokakuuta 1917.

* Ks. tätä osaa, 272. asiakirja. *Toim.*

Agronomi.

Mielestäni häntä on ehdottomasti käytettävä: kutsukaa puheille, keskustelkaa ja harkitkaa. Joko työhön paikakunnille. Tai tarkastajantoimeen.

Puoluetovereiden joukossa on agronomeja niin vähän ja tämä piiri (agronomit) niin »vierasta», että meidän pitää tarttua kaksin käsin puolueen jäseneen voidaksemme valvoa tuota piiriä, tarkastaa sitä, *voittaaksemme tuon piirin puolellemme.*

Kirjoittakaa, kun olette päättänyt, mitä teette.

Lenin

P. S. Palauttakaa Fofanovan kirje.

*Kirjoitettu 1921 heinäkuussa,
24 päivän jälkeen*

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

278

PUHELINSANOMA N. L. MESHTSHERJAKOVILLE²⁴⁸

Sain Tshitsherinin kirjeestä tietää Teidän kirjoittaneen kirjaseen tai useita artikkeleja Gruusian kysymyksestä.²⁴⁹ Oletteko käyttänyt aineistona vuoden 1919 menshevikkikonferenssin päätöslauselmaa, joka katsoo Gruusian menshevikkien liittoutumisen ententevaltojen kanssa sopimattomaksi ja tuomitsee tämän liittoutumisen?

Voin hankkia Teille tämän päätöslauselman, ellei Teillä ole sitä.

Lenin

*Saneltu puhelimitse
heinäkuun 25 pnd 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitustekstin mukaan*

279

G. V. TSHITSHERINILLE

Tov. Tshitsherin! *Organisaatiotoimikunnassa* pitää viedä läpi (vahvistaen sitten Poliittisessa Toimikunnassa) *suunnitteen* tällainen päätös:

- 1) Meshtsherjakov velvoitetaan jouduttamaan;
- 2) *nimitetään vastuunalainen henkilö*, joka on vastuussa *nopeasta* painattamisesta;
- 3) ohje lehdistölle;
- 4) Scheinmannin tehtäväksi annetaan *jouduttaa*;
- 5) sama *Jenukidzelle* näiden *kaikkien* kysymysten kohdalta.

25/VII.

Komm. tervehdyksin *Lenin**Kirjoitettu heinäkuun 25 pnä 1921**Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa**Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan*

280

PUHELINSANOMA MOSKOVAN NEUVOSTON PUHEMIEHISTÖLLE

Moskovan Neuvoston Puhemiehistö

Jäljennökset Sorokinille, kuvernementin tilastotoimistolle,
kansantalouselneuvostolle ja ammattiliittoneuvostolle

1. Tiedot, jotka Sorokin esitti minulle tänään 30% supistuksesta, panevat hyvin suuresti epäilemään niiden paikkansapitävyyttä.²⁵⁰

2. Samanlaista epäilystä herää toimitetun supistuksen oikeellisuudesta siinä mielessä, että on supistettu muita kuin niitä ryhmiä, jotka olisi pitänyt supistaa. Olisi pitänyt supistaa ne tuotantolaitokset ja virastot, jotka eivät ole ehdottoman tarpeellisia.

3. Sorokinin viittaus siihen, ettei muka ole tietoja niiden tuotantolaitosten ja virastojen ryhmistä, jotka eivät ole ehdottoman tarpeellisia, osoittaa asioiden olevan kuvernementin tilastotoimistossa, ammattiliittoneuvostossa ja kansantalouselneuvostossa hyvin epätydyttävällä kannalla.

Pyydän antamaan tarkat tiedot ja täsmälliset selitykset Kansankomissaarien Neuvoston huomiseen (26. VII 21) istuntoon.

Lenin

*Sane!tu puhelimitse heinäkuun 25 pnä
1921*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitustekstin mukaan*

281

**PUHELINSANOMA V. M. MOLOTOVILLE
VKP(b):n KK:n POLIITTISTA TOIMIKUNTAA
VARTEN**

Tov. Molotov

Dashnakkeja koskevasta sopimusluonnoksesta, jonka Joffe on parafoinut Riiassa.²⁵¹ Hyväksyn täydellisesti Tshitsherinin mielipiteen ja kehotan hylkäämään tämän sopimuksen vääjäämättömästi ja heti. Kehotan viemään heti läpi puhelimitse tällaisen päätöksen: »Dashnakkeja koskeva sopimusluonnos, jonka Joffe ja muut toverit ovat allekirjoittaneet Riiassa, hylätään vääjäämättömästi ja heti.»

Tshitsherinin mielipide, että tällainen sopimus ei ole ainoastaan virheellinen, vaan myös vaarallinen meille, on mielestäni ehdottomasti oikea.

Lenin

*Saneltu puhelimitse
heinäkuun 25 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

282

PUHELINSANOMA L. B. KRASINILLE

Tov. Krasin

Jäljennös tov. Tshitsherinille

Klyshko sähkötti 21 pnä Teidän osoitteellanne, että olenaisista apua Venäjälle voidaan järjestää vain siinä tapauksessa, että Englannin hallituspiirit suhtautuvat enemmän tai vähemmän suopeasti neuvostohallitukseen.²⁵² Pelkään pahoin, että Klyshko asettaa kysymyksen väärin ja antaa houkutella itsensä sopimattomiin lupauksiin ja lausuntoihin. Englannin hallituspiirit eivät liikuta meitä lainkaan. Pitää antaa Klyshkolle tukkapöllyä, jotta olisi vastaisuudessa viisaampi.

Lenin

*Saneltu puhelimitse
heinäkuun 25 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitustekstin mukaan*

283

G. V. TSHITSHERINILLE²⁵³

Tov. Tshitsherin!

1) Kun kerran Lunatsharski + Krasin *kannattivat*, olisi pitänyt jättää kaikki *heidän* huolekseen.

2) Miksi *Teitä* vaivataan näillä pikkuasioilla? Missä Gorbunov tai hänen *apulaisensa* on? Tämähän on *heidän* asiansa!!

3) On hyväksytty (muutama päivä sitten) asetus: perustetaan myymälä (makasiini) ulkomaalaisia varten. Gorbunovin (tai hänen *apulaisensa*) pitää huolehtia tästä ja *asunnoista* (+ *Krasinin*).

Komm. tervehdyksin *Lenin*

25/VII.

Kirjoitettu heinäkuun 25 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

284

M. M. BORODINILLETov. *Borodin*

Tov. Borodin! Kirjelmäni on varsin mielenkiintoinen. Teidän pitää mielestäni muokata siitä (kuten itsekin olette aikonut) artikkeli »*Kommunistitsheski Internatsionalia*» varten tai kirjanen.

Kootkaa kaikki aineisto. Jättäkää pois polemiikki kommunisteja vastaan. Kun ette tee poleemista, vaan selittävän, niin siitä tulee erittäin hyödyllistä luettavaa.*

Komm. tervehdyksin *Lenin*

26/VII.

Kirjoitettu heinäkuun 26 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan** Ks. tätä osaa, 248. asiakirja. *Toim.*

285

PUHELINSANOMA TILASTOLLISELLE KESKUSHALLINNOLE

Tilastollinen Keskushallinto

Pyydän teollisuustilasto-osaston johtajaa ilmoittamaan minulle mahdollisimman nopeasti seuraavat tiedot:

- 1) millaisia tietoja saadaan juoksevien teollisuustilastotietojen osastolle ja kuinka usein;
- 2) kuinka monelta suurelta laitokselta;
- 3) säännöllisesti saapuvien selostusten ja lyhyiden tiedotusten prosenttimäärä (vaikkapa likipitäinen);
- 4) miltä viime kuukausilta on tyydyttävät tiedot;
- 5) mihin mennessä voin saada aivan suppeat yhteenvedot vain tärkeimpiä teollisuusaloja koskevista viimeisimmistä tiedoista;
- 6) erotetaanko aivan vähälukuiset suurimmat laitokset muista ja mikäli erotetaan, niin paljonko niitä on ja millaiset ovat niitä koskevat tiedot.

TPN:n pjoht. *V. Uljanov (Lenin)*

*Saneltu puhelimitse
heinäkuun 28 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitustekstin mukaan*

286

G. J. ZINOVJEVILLE

28/VII 1921.

Tov. Zinovjev!

Eilinen keskusteluni Zetkinin kanssa ennen hänen lähtöään on hänen useiden lausuntojensa vuoksi minusta niin tärkeä, että pidän tarpeellisena sen saattamista tietoonne.

Hän aikoo asettaa Leville kaksi ehtoa:

- 1) luovuttava parlamentin jäsenyydestä;
- 2) lakkautettava äänenkannattajansa («Neuvosto»²⁵⁴ eli

»Tiemme», niin kai sen nimi lienee nykyään) ja ilmoitettava suhtautuvansa lojaalisti Kommunistisen Internationaalin III kongressin päätöksiin.

Edelleen hän pelkää, että Levin jonkun ystävän mieleen saattaa juolahtaa julkaista Rosa Luxemburgin bolshevikkien-vastainen käsikirjoitus (kirjoitettu kai vankilassa 1918). Jos joku tekee sen, hän aikoo ilmoittaa painetussa sanassa olevansa aivan varma moisen teon epälojaalisuudesta. Hän näet tunsi Rosa Luxemburgin parhaiten ja on varma siitä, että tämä itse myönsi nämä katsomuksensa virheellisiksi, myönsi vankilasta päästyään olleensa riittämättömästi perillä asioista.

Sitä paitsi Rosa Luxemburgin läheisin ystävä Leo Jogiches oli sanonut kaksi päivää ennen kuolemaansa yksityiskohtaisessa keskustelussa Zetkinin kanssa tuosta Rosa Luxemburgin käsikirjoituksesta, että Rosa Luxemburg oli itse myöntänyt sen virheelliseksi.²⁵⁵ Zetkin aikoi minun pyynnöstäni kirjoittaa Teille tästä.

Jos hän on sen tehnyt, pyydän lähettämään minulle hänen kirjeensä.

Mielenkiintoista on vielä se, että Saksassa on hänen sanojensa mukaan meneillään *kaikkien* työläisten (sekä SDP että USP-Leute) laajamittainen yhdistyminen taistelussa Lohnabbautta y.m. vastaan. Zetkin oli tietysti *aivan oikeassa* sanoessaan, että kommunistien pitää *kannattaa* tällaista yhdistymistä *kapitalistien vastaisen taistelun pohjalta*. Jos »vasemmistolaiset» ovat vastaan, heidät pitää saada järkiinsä.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Zinovjevillä

P. S. Lozovski on *jo julkaissut* Ammattiyhdistysinternationaalin kongressin päätöslauselmat. Kelpo mies!

Entä *Te??* Nimittäkää *vastava toimittaja* ja antakaa *Lozovskin* tehtäväksi julkaista Kommunistisen Internationaalin III kongressin päätöslauselmat.

287

L. B. KRASINILLE²⁵⁶(s a l a i n e n)
(palautettava)*Krasinille*

Minun mielestäni:

Pitää muodostaa pieni valiokunta laatimaan suunnitelmaa yksityiskohdittain. *Periaatteessa hyväksytään.* Pitää määrittellä tarkemmin lainasumma, *raaka-aineina ja puutavarana* tapahtuvien maksusuoritusten määräajat ja ehdot (ensimmäinen vuosi *meikäläisellä* kullalla: 30 miljoonaa kultaruplaa; voidaan myös *kaksi* vuotta 30 miljoonaa kultaruplaa kumpanakin). 10% vuodessa *kuoletuksineen?* Eiköhän ole paljon?

<p>Etwa: Krasin. Alski, + ?Avanesov? vai Trotski?</p>

28/VII.

Lenin

Kirjoitettu heinäkuun 28 pnä 1921

Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

288

V. M. MOLOTOVILLE
VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN
JÄSENIÄ VARTEN²⁵⁷

Tov. Molotov! Pitää kysyä *kiireesti Trotskin* ja muiden Poliittisen Toimikunnan jäsenten mielipidettä. Minä olen taipuvainen suostumaan edellyttäen, että määritellään *tiukat* ehdot ja *lykätään* ajankohtaa.

29/VII.

Lenin

Kirjoitettu heinäkuun 29 pnä 1921

Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

289

V. M. MOLOTOVILLE

Tov. Molotov! Kirjoitin Teille siitä, että on *rangaistava* Badajevia (jätti täyttämättä *TPN:n* päätöksen, moskovalaiset täyttivät).* Te ette ole vastannut.

Tällaiset asiat pitää ratkaista nopeasti.

Kamenev ja *Zinovjev* ovat suostuvaisia. Kirjoittakaa pöytäkirja *Poliittisen Toimikunnan* päätöksestä viedäksemme läpi YTpKK:n Puhemiehistössä: »Tov. Badajev + hänen *kaksi lähintä apulaistaan* määrätään *arestiin* 1:ksi sunnuntaiksi sen takia, että ovat jättäneet täyttämättä *TPN:n* päätöksen (elintarvikeannosten supistamisesta 30%:lla), jonka moskovalaiset täyttivät.»

Silloin saadaan aikaan »valvonta»!!

Lenin

*Kirjoitettu aikaisintaan
heinäkuun 29 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

290

V. A. SMOLJANINOVILLE²⁵⁸

Tov. Smoljaninov!

Pyydän Teitä keskustelemaan Potjajevin ja Avanesovin kanssa. Katso alempana kohta *I.*, Neprjahinista.**

Miksi ette esittänyt *TPN:lle?*

Asiaa ei olisi saanut jättää makaamaan, kun Neprjahin oli Moskovassa. Sellaisia tekoja ei saa jättää rankaisematta.

Tämä on holtittomuutta eikä taloustoiminnan johtamista.

30/VII.

Lenin

Kirjoitettu heinäkuun 30 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1932
XX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

* Ks. V. I. Lenin, Teokset, 5. venäjänk. painos, 53. osa, 94. asiakirja. *Toim.*

** Ks. tätä osaa, 272. asiakirja. *Toim.*

PUHELINSANOMA N. N. VASHKOVILLE

KKTN:n sähköosasto, tov. Vashkov
Jäljennös tov. Krzhizhanovskille

Olen tavattoman kiitollinen Teille »Ekonomitsheskaja Zhiznissä» 10/VII julkaistusta artikkelistanne »Venäjän sähköistäminen». ²⁵⁹

On erittäin tärkeää, että tämänlaatuisia tietoja julkaistaan aika ajoin sekä »Ekonomitsheskaja Zhiznissä» että yleisessä lehdistössä. Pyydän lähettämään minulle seuraavat lisätiedot, mikäli Teillä niitä on: 1) sähköasemien teho vuonna 1920 on taulukossanne osoitettu 7670 kilowatiksi. Sisältyykö tähän lukuun Shaturkan 5000?

2) Artikkelissanne on mainittu, että vuonna 20 Tulan sähkölaitosten ryhmä antoi 3000 kilowattia, sisältyikö tämä taulukkoon vai eikö tämän luontoisia tietoja sijoiteta taulukkoon?

3) Eikö voitaisi osoittaa erikseen suurimpia, todella teollisen merkityksen omaavia, esim. 1000 kilowatin sähköasemia tai sellaisia, joita voidaan pitää suurina ja teollisuudelle merkityksellisinä?

4) Moneltako vuoden 1921 kuukaudelta Teillä on tiedot taulukoissa, jotka kuvaavat vuotta 1921 yleensä?

5) Olisiko joitakin yksityiskohtaisia tietoja Shterovkan, Ivanovo-Voznesenskin, Nizhni Novgorodin ja Tsheljabinskin sähköasemien alullepanosta?

6) Artikkelissa on sanottu, että muutamien suurten sähkölaitosten yhdistelmä saattoi antaa Moskovalle 10 000 kilowattia. Pyydän ilmoittamaan, onko se todella antanut, kuinka paljon ja milloin?

7) Voisitteko ilmoittaa joitain yksityiskohtaisia tietoja lähellä Mytishtshia sijaitsevista Bolshevon piirin sähkölaitoksista sekä Pietaria huoltavasta Detskoje Selon laitoksesta ja tarkemmin niiden suunnitellusta valmistumisajasta?

Pyydän myös ilmoittamaan minulle, eikö voitaisi käyttää lokakuussa pidettävää sähkötekniistä edustajakokousta ²⁶⁰ tarkempien ja täydellisempien tietojen kokoamiseen kaikista olemassaolevista sähkötekniisistä laitoksista, niiden jakautumisesta ujesteittain ja kuvernementeittain, niiden perusta-

misajasta sekä siitä, miten monia sähkölaitoksia käytetään sähköalan ja sähköistämisen opetukseen j.n.e.

Lenin

*Saneltu puhelimitse
elokuun 1 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

292

G. I. MJASNIKOVILLE

1/VIII.

Tov. Mjasnikov!

Luin vasta tänään — ja aivan pikimmältään — artikkelinne, jonka Buharin antoi minulle.

Tahtoisin keskustella kanssanne. Aion käydä lähipäivinä Moskovassa ja varata $\frac{1}{2}$ tuntia keskustelua varten.

Artikkelin alku on hyvä. Asiallinen.

Mutta johtopäätöksissä on useita ilmeisiä virheitä.

Mahdollisesti on myös väärinkäsitys: artikkelissa näköjään *ette ole sanonut kaikkea* sitä, minkä sanoitte N. I. Buharinille. Millaista »lehdistövapautta» Te tahdotte? Lakisääteistäkö? Myös eserriin ja menshevikkeihin kuuluville työläisille? Nyt heti? Artikkelista ei käy selville.²⁶¹

Vastatkaa minulle parilla sanalla.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu elokuun 1 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XX XVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

293

L. K. MARTENSILLE

Martensille

Sain Riiasta sähkösanomatiedon, että newyorkilaisen »Golos Rossiin»²⁶² kertoman mukaan New Yorkissa on pidetty heinäkuun alkupäivinä Neuvosto-Venäjälle teknistä apua anta-

vien yhdysvaltalaisen ja kanadalaisen yhdistyksen kongressi.²⁶³

Tämän tiedon mukaan kongressi on lähettänyt Martensille ja kansankomissaareille tervehdyssähkeen ja ilmoittanut siinä päättäneensä ryhtyä viipymättä perustamaan Neuvosto-Venäjälle lähetettäviä teknisiä osastoja.

Olen ajatellut, että minun pitäisi lähettää heille tällainen sähke:

»Saatuani newyorkilaisen 'Golos Rossiin' kertoman perusteella tiedon kongressistanne ja sen tervehdyssähkeestä Neuvosto-Venäjälle lausun teille KKN:n nimissä lämpimät kiitokset.

Lisään omasta puolestani: Yhdysvaltojen ja Kanadan tekninen apu on meille hyvin tarpeellista. Mikäli lähetetään osastoja sopimatta ennakolta siirtolapaikan, tehtaan y.m. valinnasta, osasto tulee varustaa elintarvikkeilla, vaatteilla y.m. kahdeksi vuodeksi. On välttämätöntä, että jokainen osasto pystyy samanaikaisesti sekä maatalous- että teollisuustyöhön. Olisi toivottavaa lähettää ensin edustajat tänne katsomaan paikan päällä maa-alueita siirtoloita varten sekä metsiä, kaivoksia, tehtaita y.m. vuokralle ottoa varten.»

KKN:n puheenjohtaja *Lenin*

Tarvitaan Martensin ja työasiain kansankomissaarin allekirjoitukset, suotavaa olisi, että myös Bogdanov ja Tshitsherin allekirjoittaisivat.

Kirjoitettu elokuun 2 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

* PUHELINSANOMA TKH:n APULAISPÄÄLLIKÖLLE

Olen saanut 29. heinäkuuta päivätyn tiedotuksenne n:o 7772. Pyydän lähettämään minulle hyvin suppeassa muodossa TKH:lla olevat tiedot vuodelta 1920 (ja mikäli on, niin osalta vuotta 1921) nimittäin seuraavasta: 1) kuinka monia kubernementteja tiedot koskevat ja miltä ajalta ne ovat; 2) tuotteiden valmistuksen yhteenvedot; 3) polttoaineen kulutuksen yhteenvedot.

Vain nämä kolme lukua ja vain tärkeimpien teollisuusalojen osalta (esim. tekstiili- sekä rauta- ja terästeollisuus, paperiteollisuuskomitea, sähkötekninen, suola, kumiteollisuus).

Jos on yleiset yhteenvedot. Erottakaa toisistaan pääkomiteoiden tiedot ja suoraan tehtailta saadut tiedot.

Lenin

*Saneltu puhelimitse
elokuun 2 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan konekirjoitustekstin
mukaan*

295

G. V. TSHITSHERINILLE

3. VIII 1921

Tov. Tshitsherin!

Kuka tämä Ionov on?

Miten hän voi ehdottaa menshevikkejä ja sosialistivallankumouksellisia?²⁶⁴

Tässä paljastuu tai alkaa paljastua jotain oikein pahaa. Teidän mielipiteenne?

Komm. tervehdyksin *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

296

M. I. FRUMKINILLE

4/VIII.

Tov. Frumkin!

Kaikki riippuu nyt nähtävästi elintarvikeveron nopeasta kantamisesta.

Pitäisiköhän jo aikaansaadun lisäksi tehdä vielä jotain tämäntapaista:

1) vahvistaa sotaväen osastoja (Mosk. kuvernementissa lähettää niihin $\frac{1}{2}$ sotakoululaisista)*, t.s. komentaa heidät elintarviketyöhön?

2) — sama, varsinkin Moskovan ja sen naapurikuvernementeissa?

3) *Ruokkia näitä osastoja* (ja komennuskuntia, joita nykyään kai nimitetään jotenkin toisin: »elintarvikeveron perimistä edistävä miliisi» tai jotain siihen tapaan?) *paikallisten talonpoikien kustannuksella: 2 naulaa päivässä? 3 naulaa päivässä?*

Ettekö halua sitä, toverit talonpojat? Suorittakaa pikemmin *viljavero*. Heti kun olette suorittaneet 50—75%, *alamme vetää pois!*

4) päättää (tai ehkä »pätöksen» asemesta *toteuttaa* kokeeksi ja *malliksi* Moskovan kuvernementissa);

rangaista heti esimerkin vuoksi ja erittäin ankarasti joka ujestissa 10 *rikkainta* talonpoikaa pienimmästäkin *myöhästymisestä* elintarvikeveron suorituksessa tai sen *veltosta* suorituksesta;

— — — sama — rangaista *esimerkin vuoksi* ujestin yhtä tai kuvernementin 2—3 volostia *veltoudesta* elintarvikeveron suorituksessa?

5) antaa *palkkiota* 2—3 viikossa toimitetusta 100-prosenttisesta veron (viljan) perimisestä. Mitä palkkioksi? *kulta- ja hopea* esineitä. Otamme *Valtion kalleusvarastosta*.

6) mobilisoida elintarvikeveron perintään *Moskovan* kuvernementissa vielä 2—3 sataa vastuunalaisinta puolueen jäsentä, tehköt vaikkapa kaksi päivän (tarkastus-, painostus-) *rynnäkköä* viikossa?

Komm. tervehdyksin *Lenin*

P. S. Kirjoitan Teille enkä Brjuhanoville siinä uskossa, että hän on jo lähtenyt lomalle. Ellei ole, lukekaa tietysti myös hänelle.

Kirjoitettu elokuun 4 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

* Lenin on kirjoittanut sulkelssa olevan tekstin marginaalin. *Toim.*

PUHELINSANOMA V. A. SMOLJANINOVILLE

Smoljaninoville

Koska tov. Tshitsherin vastustaa yksityiskohdittain ja muodollisesti oheen liitetyn sähkeen lähettämistä²⁶⁵, pyydän järjestämään lisäneuvottelun kutsuen siihen Martensin, tähän kysymykseen perehtyneen Työkomissariaatin edustajan ja Ulkokomissariaatin edustajan, joka samoin on tietoinen tästä asiasta. Kaikkiaan Teidät mukaan lukien 4 henkilöä.

Pyydän käsittelemään tässä neuvottelussa Tshitsherinin vastaväitteet ja kiinnittämään huomiota erikoisesti siihen, että sähkeessä vaaditaan tuomaan kahdeksi vuodeksi elintarvikkeita.

Sähkeestä voi olla vain hyötyä, jos lisätään vielä yksi lause, viittaus siihen, että Venäjällä täytyy kamppailla vaikeuksia ja puutetta vastaan ja ettemme tarvitse henkilöitä, jotka eivät kestä tätä puutetta. Pyydän lähettämään minulle aivan suppean kirjallisen päätöksen viimeistään huomistana.

Lenin

*Saneltu puhelimitse
elokuun 4 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

**PUHELINSANOMA V. M. MOLOTOVILLE
VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN
JÄSENIÄ VARTEN**

Tov. Molotov

Sain Tshitsheriniltä Buharan-politiikkaa koskevien teesi luonnoksen, josta on päästy yksimielisyyteen Turkestanin komission ja Buharan-edustajamme kanssa.²⁶⁶ Kanna-

tan näiden teesien vahvistamista heti tiedustelemalla Poliittisen Toimikunnan kaikkien jäsenten mielipidettä puhelimitse.

Lenin

*Saneltu puhelimitse
elokuun 4 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

299

RADIO SANOMA KAIKILLE KUVERNEMENTTIEN JA UJESTIEN TALOUSNEUVOTTELUKUNNILLE

Kaikille kuvernementtien
ja ujestien talousneuvottelukunnille

Painotuotokeskus lähettää paikkakunnille Asetuskokoelman n:o 44, jossa on »TPN:n evästys». »Evästys» on tarkoitettu ennen kaikkea kuvernementtien, ujestien, piirien ja volostien taloudellisille neuvottelukunnille. Vaadin kategorisesti teitä valvomaan erityisesti ja tiukasti sitä, että »TPN:n evästys» toimitetaan volostien ja piirien taloudellisille neuvottelukunnille; siellä, missä niitä ei ole, volostien toimeenpaneville komiteoille. Katson kuvernementtien ja ujestien taloudellisten neuvottelukuntien puheenjohtajien ja sihteerien olevan henkilökohtaisesti vastuussa siitä, että volostien toimeenpanevat komiteat saavat »Evästyksen». Muistutan teille siitä, että on ehdottoman välttämätöntä saattaa »TPN:n evästys» peräti volostien ja kylien tietoon, jotta laajat talonpoikaisjoukot saisivat mahdollisuuden tutustua YTpKK:n viimeisimpään päätökseen. Kuvernementtien taloudellisia neuvottelukuntia kehoitetaan ryhtymään toimiin sähkeen lähettämiseksi ujestien taloudellisille neuvottelukunnille sekä Painotuotokeskuksen kuvernementti- ja ujestiosastoille.

TPN:n pjoht. *Lenin*

*Kirjoitettu 1921 elokuussa,
alkaisintaan 4 pnä*

*Julkaistu ensi kerran 1933
X XIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitustekstin mukaan*

300

PUHELINSANOMA L. B. KRASINILLE

Tov. Krasin

Sain jäljennöksen Dzerzhinskille osoitetusta laivanrakennusta koskevasta kirjeestänne. Olen kanssanne samaa mieltä siitä, ettei meidän tällä hetkellä pidä rakentaa merialuksia. Tämän puolesta puhuvat luullakseni myös sotilaalliset näkökohdat. On ehdottoman tarpeellista tehostaa tankkilaivojen rakentamista varsinkin Kaspian meren ja Volgan öljylaiivastoa varten. Pyydän:

1) vaatimaan Valtion Suunnittelukomissiolta virallisen lausunnon tästä kysymyksestä;

2) vahvistamaan tarkan päätöksen virallisessa neuvottelussa, johon osallistuvat Ulkomaankauppakomissariaatti, Kululaitoskomissariaatti ja, mikäli on vielä jokin asiasta kiinnostunut hallintolaitos, niin myös se.

Lenin

*Saneltu puhelimitse
elokuun 5 pñä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

301

A. I. POTJAJEVILLE

Toveri *Potjajev*

Manaani Teitä manaamasta päästyäni ruikuttelusta ja epäasiallisuudesta. Teidän olisi pitänyt tehdä Meisneristä virallinen, kirjallinen kysely Brjuhanoville ja, jos hän oli eri mieltä (jäljennös hänen vastauksestaan), esittää TPN:lle.

Ei maksa pitkittää: sen tuloksena paisuvatkin kulkupuheet, joiden annatte vaikuttaa itseenne. Teidän pitää käyttää oikeuksianne eikä ruikuttaa. Tietäkääkin, että huomenna minun on saatava Teiltä Meisneriä koskeva virallinen puhelinsanoma.

Puoluetta koskeva pyyntö esittää virallisesti Organisaatiotoimikunnalle ja nopeasti. Se ei kuulu minulle. Voitte valittaa Poliittiselle Toimikunnalle. »Suunnitelmaa» en ole

vielä lukenut. Selittäkää minulle parilla liuskalla N. M. Knipovitshin ja Meisnerin erimielisyydet.²⁶⁷

Komm. tervehdyksin *Lenin*

5—VIII—21

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

302

SÄHKE N. M. KNIPOVITSHILLE

S a l a i n e n

Nikolai Mihailovitsh *Knipovitsh*
(Bolshoi Kozihinski, n:o 8)

Valitan kovin, etten voinut sairauden vuoksi keskustella kanssanne, kun olitte Nadezhda Konstantinovnan puheilla. Pyytäisin Teitä kirjoittamaan minulle muutamain sanoin: 1) arvionne Meisneristä a) tunnollisuuden, b) poliittisen asennoitumisen, c) asiantuntemuksen ja d) johtajankykyjen kanalta sekä 2) erimielisyyksistänne Kalastushallinnon kanssa. 3) Ehdotuksenne, mikäli niitä on, kalastuksen desentralisatiosta ja kalastuksen järjestämisestä Muurmannilla.

Tervehdyksin *Lenin*

*Saneltu puhelimitse
elokuun 5 pñä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

303

N. P. GORBUNOVILLE

Olette hoitanut tätä asiaa kerrassaan kelvottomasti, epävirallisesti, veltosti, epäsoitilaallisesti.²⁶⁸

Vastedes menettelen Teidän kanssanne *v i r a l l i s e m m i n*.

Kirjoitettu elokuun 5 pñä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

304

V. A. SMOLJANINOVILLE
JA TPN:n JÄSENILLE²⁶⁹

Kiireellinen

Tov. S m o l j a n i n o v

Pyydän lukemaan kääntöpuolelta kirjeeni ja viemään läpi *T P N*:ssä (Valtion Suunnittelukomission lausunnoin varustettuna) maksimaalisen nopeasti 2—4 päivässä.

5/8.

Lenin

N B:

Asian jouduttamiseksi meneteltävä seuraavasti:

1) otettava 2—3 jäljennöstä. Lähetettävä yksi heti Krzhi-zhanovskille pyytäen häntä antamaan lausuntonsa *tiistaihin mennessä*;

2) Lähetettävä heti *T P N*:n jäsenille valvoen, että he lukevat nopeasti ja tekevät merkintänsä itse tekstiin heti kohta, viipymättä;

3) kysyttävä puhelimitse *TPN*:n jäseniltä, suostuvatko antamaan alustavan käsittelyn valiokunnalle: Krasin + Avanesov + Bogdanov (tai hänen erikoisvaltuutettunsa).

Lenin

Pidän suunnitelmaa oikeana ja *viipymättä* vahvistettavana. Toivottavia olisivat ehkä muutamat tarkennukset ja lisäykset, esimerkiksi:

1) liikkuvaa pääomaa *kullassa* annetaan, mutta vain vuoden 1921 *vientituloistamme velvoittaen* kyseisen ryhmän jouduttamaan vientitavaran realisointia;

2) pitää määritellä *tarkemmin* kyseiselle ryhmälle tarkoitettu »vuokra»-alue pitäen silmällä pääasiallisesti tai jopa yksinomaisesti kaukaisinta pohjolaa (se on meidän kannaltamme sopivampaa, koska säästymme lähettämistä sinne elintarvikkeita; se on sopivampaa poliittisesti, koska työläisille myönnettävät etuisuudet — jopa 50 kop. *kullassa*!! — herättävät muiden työläisten keskuudessa vähemmän kateutta ja yhteenottoja);

3) pitää määritellä *tarkemmin* ryhmän *sitou-*

m u k s e t: suorittaa ei <* niin ja niin suuri tehtävä (tuotannon ja *viennin* alalla vuonna 1922 ja varsinkin 1923);

4) velvoittaa »ryhmä» valvomaan Venäjän sähköistämisen etuja (ostamaan enemmän ulkomaisia laitteita voimalaitoksia varten, sahanpurujen käyttö j.n.e.), polttoainehuollon etuja (polttoaineen kuljetusradat; polttoaineiden, halkojen lisääntyvät kuljetukset Moskovaan j.n.e.);

5) pitää antaa ryhmälle mitä se pyytää rahataloudellisen ja aineellisen itsenäisyyden alalla.

5/VIII 1921

Lenin

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

305

**LENNÄTINKESKUSTELU
M. K. VLADIMIROVIN KANSSA
ELOKUUN 6 pnä 1921**

(Moskova — Harkov)

Vladimirov: Olemme säätäneet oikeanrannan Ukrainassa korkeat verot. Siihen liittyy suuri riski. Ryhdymme seuraaviin toimenpiteisiin: vedämme volostien taloudelliset neuvottelukunnat käsittelemään tiettyjä maaseutua kiinnostavia kysymyksiä, mutta samalla nousee eteemme kysymys suolasta kun otamme huomioon, että siitä on nykyään puute. Kysymys on seuraavasta: rupeammeko antamaan suolaa veron maksusta riippumatta (tämä virallisesti), tosiasiallisesti tulemme antamaan ensi kädessä niille volosteille, jotka ovat alkaneet suorittaa menestyksellisesti veroa, minkä ohessa pidän oikeana myydä jo nyt käteisrahalla. Pyydän Teidän lausuntoanne.

Lenin: Ensimmäinen: kehotan myymään suolaa yksinomaan viljaa eikä missään tapauksessa seteleitä vastaan.

Toinen: myykää suolaa ainoastaan niille volosteille, kylille ja yksityisille talonpojille, jotka ovat suorittaneet vähintään $\frac{1}{4}$ tai $\frac{1}{2}$ verosta.

Kolmas: menestyksellistä veronkantoa varten tarvitaan nähdäkseni sotaväenosastoja auttamaan tässä asiassa ja niin, että nämä sotaväenosastot saavat tavallista vahvemman muonituksen paikallisten talonpoikien kustannuksella, kunnes vero on maksettu.

* Ei < — ei vähemmän kuin. *Toim.*

Neljäs: pyydän Teitä ilmoittamaan, millainen on elintarviketilanne Donbassilla, missä määrin Donbass on turvattu ja kuinka pitkäksi aikaa.

Vladimirov: kahdessa ensimmäisessä kysymyksessä puollan samaa kantaa.

Sotilaallisesta voimasta pyydän neuvottelemaan Frunzen kanssa, hän lähti Moskovaan.

Mitä tulee Donbassiin, niin meillä on sitä varten neljä viljajunaa. Ryhdymme toimenpiteisiin saadaksemme vetureita. Otaksun, että voimme aloittaa säännöllisen kuljetuksen viimeistään 12 pnä.

Lenin: ensimmäisen näkökannan puoltaminen ei riitä. Pitää olla KK:n virallinen päätös. Ellette voi saada sikäläiseltä KK:lta, täytyy viedä läpi tšekäläisessä KK:ssa. Samoin sotilaallisen voiman käyttöä koskevien sääntöjen suhteen.

Donbassin kohdalta lähettäkää minulle kahdesti viikossa aivan lyhyet tarkat tiedot käytettävissä olevien elintarvikkeiden määrästä.

Vladimirov: mielestäni on parasta ratkaista tämä kysymys Rakovskin ja Frunzen kanssa, he matkustivat Moskovaan. Minun mieleni tiedetään.

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitustekstin mukaan*

306

M. P. TOMSKILLE²⁷⁰

7/VIII.

Tov. Tomskil!

Kiitän syvästi hyvin selkeästä kirjeestänne.

Olette tietysti oikeassa siinä, että »9 milj. lammasta» ovat meille (Moskovalle) *välttämättömiä*.²⁷¹ Ne pitää ottaa hinnalla millä hyvänsä! Ja lähettää *heti* meille *TPN:ään* niiden saantia osoittava kalenterisuunnitelma.

Sama viljaan nähden.

Lähetämme tov. Joffen, yrittäköön sovittaa Teidän ja tov. Safarovin väliset erimielisyydet.

Mielestäni *voidaan* ja *pitää* yhdistää molemmat tendenssit:

- 1) viljaa ja lihaa Moskovalle *e n s i* kädessä;
- 2) joukko myönnytyksiä (siinä tarkoituksessa) ja palkkioita »kauppiaille»;

3) ehdottomasti *uusi talouspolitiikka* (X edustajakokous, konferenssi toukokuussa 1921 j.n.e.);

4) ehdottomasti *musulmaaniien köyhälistökomiteat* ja

5) huomaavainen, varova suhtautuminen *musulmaani-laiseen köyhälistöön* ja tiettyjä myönnytyksiä sille.

Nämä voidaan ja pitää yhdistää sekä *varmentaa* viisas ja varovainen linja, joka ajaa »maailmanpolitiikkamme» etuja *k a i k k i a l l a* idässä.

Komm. tervehdyksen *Lenin*

P. S. KK luultavasti suostuu pyytämäänne 1/2 vuoteen. Keskustelemme Rudzutakin kanssa.

*Kirjoitettu elokuun 7 pnä 1921
Lähetetty Tashkentiin*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

307

PIENELLE KANSANKOMISSAARIEN NEUVOSTOLLE²⁷²

1

Talomme ovat *h ä v y t t ö m ä n* likaisia. Laki ei kelpaa hiiteenkään. Pitää osoittaa 10 kertaa *t a r k e m m i n* ja *t ä y d e l l i s e m m i n* henkilöt, jotka *v a s t a a v a t* (eikä yhtä, vaan monta, vuoron perään), ja teljetä *a r m o t t a* vankilaan.

*Kirjoitettu 1921 elokuussa,
8 ja 11 päivän välisenä aikana*

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

2

E n h y v ä k s y i l m a n lisäyksiä:

1) paitsi isännöitsijää vastaa myös »apulainen».

Pitää olla apulainen;

2) heidän lisäksi vastaa asukkaista muodostettu *v a l v o n t a l a u t a k u n t a*. Sellainen lautakunta pitää olla. Vähintään 3 henkilöä, joiden tulee olla *a i n a p a i k a n p ä ä l l ä*, tai *h e i d ä n s i j a i s e n s a*.

3) Kaikki nämä henkilöt vastaavat sekä oikeudellisesti että *hallinnollisesti*.

11/VIII.

Lenin

Kirjoitettu elokuun 11 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

3

Tämä ei riitä.

Pitää vielä lisätä:

1) asukkaat ovat vastuussa, ellei ole valittu isännöitsijää ja hänen »apulaistaan»;

2) — — sama, ellei ole valittu valvontalautakuntaa;

3) sekä isännöitsijä, hänen apulaisensa että valvontalautakunta ovat velvolliset huolehtimaan siitä, että *joka päi v ä* on vastuunalainen päivystäjä (joko isännöitsijä itse, hänen apulaisensa tai valvontalautakunnan jäsen)

erityisesti palkattujen (talonmiehen y.m.) *l i s ä k s i, mikäli* näitä on;

4) asukkaiden vastuu alle 10 asuntoa käsittävissä taloissa. Miten on säädettävä asukkaiden vastuu? Sitä pitää harkita ja keksiä keino.

19/VIII.

Lenin

Kirjoitettu elokuun 19 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

308

G. I. BOKILLE

9. VIII 1921

Tov. Boki!

Sanotte *Shelehesiä* (Jakov Saveljevitshia) koskevassa kirjeessänne: »hänen asiaansa ajavat» kaikki aina Leniniä *myöten* ja pyydätte »lupaa olla kiinnittämättä mitään huomiota mihinkään pyyntöihin ja painostukseen Valtion kalleusvaraston jutussa». ²⁷³

Siihen en voi antaa lupaa.

Läheittämani *kysely ei ole enempää* »asianajoa» kuin »painostusta» tai »pyytämistäkään».

Olen velvollinen tekemään kyselyn, koska minulle ilmoitetaan *epäiltävän* oikeellisuutta.

Teidän velvollisuutenne on vastata minulle *asiallisesti*: »argumentit tai todisteet ovat painavia, *sellaisia ja sellaisia*, olen vapauttamista *vastaan*, olen rangaistuksen *lieventämistä vastaan*» j.n.e. j.n.p.

Juuri näin ja *asiallisesti* Teidän pitääkin vastata minulle.

Pyynnöt ja »asianajon» voitte *torjua*; »painostus» on *laiton* teko. Mutta toistan, olette *väärässä* sekoittaessanne KKN:n puheenjohtajan *kyselyn* pyyntöihin, asianajoon tai painostukseen.

KKN:n pjoht. V. Uljanov (Lenin)

Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

309

A. M. GORKILLE

9/VIII 1921

Aleksei Maksimovitsh!

Lähetin kirjeenne L. B. Kameneville.²⁷⁴

Olen niin väsynyt, etten jaksa tehdä yhtään mitään.

Mutta Te yskitte verta ettekä matkusta!! Se on totta totisesti epärehellistä, se ei ole viisasta.

Euroopassa saisitte *hyvässä* parantolassa sekä hoitoa *että kolme kertaa enemmän aikaan*.

Ihan varmasti.

Täällä meillä ei tule mitään hoidosta eikä työstä, pelkkää *tohinaa*. **Turhaa tohinaa**.

Matkustakaa ja hoitakaa itsenne terveeksi. Älkää olko itsepäinen, pyydän Teitä.

Teidän Lenin

Julkaistu ensi kerran 1924
»Russki Sovremennik» aika-
kauslehdessä 1. n:o:ssa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

310

V. M. MOLOTOVILLE
VKP(b):n KK:n POLIITTISTA TOIMIKUNTAA
VARTEN

11/VIII.

Tov. Molotov!

On ehdottoman välttämätöntä nimittää Poliittisen Toimikunnan puolesta erikoinen komissio:

Kamenev

Trotski

Molotov (varattava oikeus korvata hänet Tshitsherinillä) *ratkaisemaan* joka päivä kysymyksiä, jotka liittyvät Amerikan ja Kansainliiton apuun nälkää kärsiville.

Tässä on käynnissä hyvin monimutkainen peli. Amerikan, Hooverin ja Kansainliiton Neuvoston kataluus on pohjantonta.

Hooveria pitää rangaista, antaa hänelle *julkisesti korvausteja*, jotta *koko maailma* näkisi, ja Kansainliiton Neuvostolle samoin.

Se on *hyvin vaikeaa*, mutta se *pitää* tehdä.

Minä en voi työskennellä. Tarvitaan ehdottomasti Trotskin apua, hänellä on kykyä tällaisten asioiden hoitamiseen (sekä diplomaattista kokemusta että sotilaallista ja poliittista vaistoa).

Pyydän suorittamaan Poliittisessa Toimikunnassa heti äänestyksen puhelimitse.

Näyttäkää tämä kirje *kaikille* ja kootkaa äänet.

Lenin

Malliksi on otettava Saksan ja Norjan hallitus.

Muunlainen asennoituminen täytyy torjua kaikille selvän motiivin perusteella ja sanoa se *kuuluvasti* koko maailmalle.

Salaiset interventioistit on saatava *kiinni* (pitää ottaa Unschlicht avuksi).

Avustuskomission* koneistoa täytyy parantaa (ellei ole voimia, pitää *lainata* 2 kuukaudeksi *sotalaistokseta*).

* Tarkoitetaan YTpKK:n keskuskomissiota nälänhätää kärsivien auttamiseksi. *Toim.*

Erikoisen tärkeää on lähipäivinä kolleginen työskentely, sillä poliittinen vastuu tässä *erittäin vaikeassa* asiassa on *s u u n n a t o n*.

Lenin

P. S. Vaaditaan hienoa manöverointia. Joukko erittäin ankaria toimenpiteitä. Hoover ja Brown ovat röyhkimyksiä ja valehtelijoita.

Pitää asettaa *erittäin tiukat* ehdot: vähäisimmästäkin sekaantumisesta sisäisiin asioihimme karkotus ja pidätys.

Kirjoitettu elokuun 11 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

311

G. J. ZINOVJEVILLE

Zinovjev, jäljennös Radekille

Ettekö voisi lähettää minulle aivan suppeaa valikoimaa tärkeimpiä asiakirjoja ja artikkeleja Ranskan puolueen viime tapahtumista, joilla on yhteyttä puolueen suhtautumiseen vallankumouksellisiin syndikalisteihin.

Samoin Rooman tapahtumista, jolloin kaikkien puolueiden työläiset yhdistyivät kommunistien ympärille viime heinäkuun mielenosoituksessa fasisteja vastaan.

Lenin

11/VIII.

Kirjoitettu elokuun 11 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

312

P. A. BOGDANOVILLE

Bogdanov, jäljennös Smoljaninoville

Pidän tarpeellisena selontekolain soveltamista poikkeuksetta kaikkiin vuokraajiin (yksityishenkilöihin, osuuskuntaan, neuvostovirastoihin j.n.e. y.m.) »TPN:n evästystä» ja

yleisiä tilinpitösäätöjä vastaavasti. Pyydän tarkastamaan, onko tästä annettu täsmällinen ohje ja ellei ole, viemään heti läpi TPN:ssä.

Lenin

Kirjoitettu elokuun 11 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

313

PUHELINSANOMA P. A. BOGDANOVILLE

Bogdanov, jäljennös Kurskin apulaiselle

Minulla on suuria epäilyksiä SKF:n (Ruotsin kuulalaakeriyhtiön) suhteen. Onko asian juridinen puoli tehty kyllin selväksi, t.s. onko valvottu meidän etuamme.

Tämä etu vaatii, ettemme suostu tinkimään hitustakaan siitä periaatteesta, että me olemme kaikkien kansallistettujen tuotantolaitosten ja varastojen omistajia. Nämä tuotantolaitokset ja varastot voivat siirtyä entisten omistajien haltuun ainoastaan sitä tietä, että he ostavat muodollisesti nämä varastot meiltä. Me voimme toisinaan tehdä myönnytyksen ja antaa nämä tuotantolaitokset ja varastot halvalla hinnalla, mutta emme voi milloinkaan luopua omistusoikeudestamme.

Pyydän tarkastamaan asian erittäin huolellisesti tältä kannalta. Erikoisesti pyydän toimittamaan tarkastuksen Oikeuskomissariaatissa, jossa Kurski tunsu tämän asian ja hoiti sitä henkilökohtaisesti, ja pitää joko hakea käsiin Kurski tai löytää Oikeuskomissariaatista henkilö, joka on perehtynyt asiaan ainakin yhtä hyvin kuin Kurski.

Lenin

*Saneltu puhelimitse
elokuun 11 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

314

V. M. MOLOTOVILLE²⁷⁵*Tov. Molotov*

Minä olen vastaan.

Ei saa leikkiä niin useasti tarkastuksia; Lutovinov on teke-
mässä yhtä tarkastusta. Shljapnikov ei kelpaa.

11/VIII.

*Lenin**Kirjoitettu elokuun 11 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

315

SÄHKE

VKP(b):n PERMIN KUVERNEMENTTIKOMITEALLE*

Perm, VKP:n kuvernementtikomitea

Pyydän lukemaan kuvernementtikomitean istunnossa Mjas-
nikovin molemmat kirjoitukset ja minun vastauskirjeeni hä-
nelle.²⁷⁶ Samoin Motovilihan piirikomiteassa. Pyydän Mjas-
nikovia ottamaan kaksi jäljennöstä vastauskirjeestäni, toi-
sen minulle ja toisen kuvernementtikomitealle.

*Lenin**Kirjoitettu elokuun 12 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

316

G. V. TSHITSHERINILLE ja L. B. KAMENEVILLE

Koska katalat amerikkalaiset kauppurit pyrkivät anta-
maan sellaisen kuvan, että me muka saatamme puijata jota-
kuta,

kehotan ehdottamaan heille heti virallisesti sähköitse halli-

* Käsikirjoituksessa on Leninin merkintä; »Lähetetty puhelimitse 12/VIII.»
Toim.

tuksen nimissä Kamenevin ja Tshitsherinin (ja jos tarvitaan, myös minun ja Kalininin) allekirjoituksin

seuraavaa:

me talletamme New Yorkin pankkiin kullassa summan, joka käsittää 120 % siitä, mitä he antavat kuukauden mittaan miljoonalle nälkäiselle lapselle ja sairaalle. Mutta koska aineellinen vakuus on niin täydellinen, niin ehtomme on tällöin se, että amerikkalaiset pidättyvät vähäisimmästäkin, ei ainoastaan poliittisesta, vaan myös hallinnollisesta sekaantumisesta, eivätkä esitä mitään vaatimuksia. T.s. tällöin raukeavat kaikki sopimuskohdat, jotka antavat heille edes aavistuksen verran oikeutta sekaantua vaikka vain hallinnolliseen puoleen. Tarkastuksen suorittavat paikan päällä tasapuoliset (meidän hallitustamme ja heitä edustavat) komissiot.²⁷⁷

Tällä ehdotuksella annamme kauppureita nenälle ja myöhemmin nolaamme heidät koko maailman silmissä.

Muistettakoon, että maaseudulla meillä ei ylipäänsä ole eikä ole milloinkaan ollut mitään annossäätelyä. Ettemme tekisi tässä virhettä, kehotan kutsumaan tätä kysymystä käsittelevään neuvotteluun jonkun Elintarvikekomissariatista.

13/VIII—1921

Lenin

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan,
joka on tarkistettu vertaamalla
konekirjoitusjäljennökseen*

317

TH. A. ROTHSTEINILLE

13/VIII.

Arvoisa tov. Rothstein!

Sain vasta eilen 17/VII päivätyn kirjeenne.

Tuntuu siltä, että hyväksyn täydellisesti varovaisen Persian-politiikkanne. En ole kuullut »toista puolta», mutta uskon, ettei Teidän perusajatuksianne voida kumota.

Ettekö kirjoittaisi teosta Persiasta, jotta me kaikki oppi-

simme tuntemaan niin mielenkiintoista ja meille aivan tuntematonta aihetta?

On erittäin tärkeää määritellä toimintalinja Idässä.

En kirjoita pitemmälti, sillä uutiset saatte tietää lehdistä, ja minä olen nyt lomalla: rasituin liikaa ja hoidan terveytäni.

Belgov on toivoakseni jo siellä.

Kirjoitin hänen mukanaan Teille Aleksandr Aleksandrovitsh ja Varvara Aleksandrovna Armandista, jotka lähtivät yhtä matkaa hänen kanssaan ja huolettavat minua kovasti. Toivoakseni he ovat Persiassa hyödyksi asialle ja Te uhraatte heille hetkisen huomioltanne.

Puristan lujasti kättänne ja toivotan parhainta.

Lenin

Kirjoitettu elokuun 13 pnä 1921

Julkaistu ensi kerran 1965

*V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

318

A. S. KISELJOVILLE²⁷⁸

Pienen KKN:n puheenjohtaja

Eikö tässä ole lievennetty rangaistusta?

Pitää jättää *I s o l l e* KKN:lle ja tarkastaa.

Rankaisua voidaan vain **k o v e n t a a**.

13/VIII.

Lenin

Kirjoitettu elokuun 13 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

319

A. M. LEZHAVALLE

Lezhavalle

Miksi norjalaisen kalan vaihto Venäjän tuotteisiin ei edistyy?²⁷⁹

Lenin

14/8.

Kirjoitettu elokuun 14 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

320

G. M. KRZHIZHANOVSKILLE

16/VIII.

G. M.! Olkaa hyvä ja palauttakaa tämä kaikki ilmoit-
taen parilla sanalla mielipiteenne.

Vashkovin vastaus on minusta epätyytyttävä.²⁸⁰

Pitäisiköhän meidän lähettää TPN:n puolesta sähke:

kaikille *kuvernementtien tp-komiteoille*
sähköosastoja y.m. varten.

Nimittäkää ehdottomasti ja viipymättä 2—3 vastuun-
alaista henkilöä esittämään sähkötekniiselle edustajakokouk-
selle X. 1921 tyhjentävät tilastot sähköasemista, tiedot nii-
den perustamisajasta, kilowattimäärästä, polttoaineesta, käy-
töstä, niiden järjestämistä luennoista ja esitelmäsarjoista
y.m.

TPN:n pjocht. *Lenin*

Pitänee lähettää?*

Teidän *Lenin*

Kirjoitettu elokuun 16 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

321

»IZVESTIJAN» ja »PRAVDAN» TOIMITUKSILLE
ja V. N. IPATJEVILLE

»Izvestijan» ja »Pravdan» toimituksille ja tov. Ipatjevälle

»Izvestija» ja »Pravda» lehdissä julkaistiin äskettäin kir-
joitus Kara Bogazin käyttämättömistä rikkauksista.²⁸¹ Pyy-
täisin sanomaan kirjoittajalle, jos se on mahdollista, tai il-
moittamaan hänelle lehden kautta, että minulle on erittäin
tärkeää saada yksityiskohtaiset tiedot siitä, kuinka pätevä
tekniisesti kirjoittaja on tässä kysymyksessä, kuin myös sii-
tä, kuinka kauan hän on tutkinut asiaa paikan päällä.

Lenin

*Saneltu puhelimitse
elokuun 17 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

* Ks. tätä osaa, 327. aslakirja. *Toim.*

322

M. I. FRUMKINILLE, V. A. AVANESOVILLE
ja J. V. STALINILLE

Tovereille Frumkinille, Avanesoville ja Stalinille

Luin asetusluonnoksenne suolasta. Minua hämmästyttää valtava määrä pykälää, jotka nähdäkseni sisältyvät jo voimassaoleviin lakeihin ja ovat tarpeetonta toistoa eivätkä kuulu TPN:n toimivaltaan. Ellen erehdy, niin ainoa uusi ja käytännöllisesti hyödyllinen kohta on se, jolla kielletään palkitseminen suolalla. Luonnos kaipaa mielestäni tarkkaa vertailua Oikeuskomissariaatin voimassaoleviin lakeihin ja muokkausta. Neuvoisin viemään heti läpi TPN:ssä erillisen päätöksen suolalla palkitsemisen kiellosta.²⁸² Pääasia minusta on kuitenkin se, mitä luonnoksesta puuttuu, nimittäin joukko hetikohtaisia käytännön toimenpiteitä, joihin tulee ryhtyä pitääksemme suolan tarkemmin valtion käsissä ja supistaaksemme mahdollisimman vähiin kaikkinaisen suolan jaon työläisille, toimihenkilöille, kaupunkien asukkaille ja yleensä koko väestölle. Tähän jälkimmäiseen toimenpiteeseen on turvauduttava ainakin alkavana syksynä ja alkutalvesta erittäin laajassa mitassa, sillä muuten emme saa talonpojilta viljaa suolalla.

Lenin

Kirjoitettu elokuun 17 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjottusjäljennöksen mukaan*

323

SÄHKE P. L. LAPINSKILLE

Berliini, Lapinski

Ilmoittakaa, miten edistyy huoleksenne ottama kartaston julkaisutyö ja tätä kartastoa varten tarvittava imperialismin tutkiminen. Ilmoittakaa tarkasti, milloin lähetätte työsuunnitelman ja mihin mennessä täytätte sen.

Lenin

Kirjoitettu elokuun 17 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjottusjäljennöksen mukaan*

324

PUHELINSANOMA SIHTEERILLE

Ettekö voisi ottaa selvää, voidaanko löytää täydellinen saksankielinen käänös Šmeralin referaatista Tshekkoslovakian puolueen keväällisessä kongressissa 1921. Annoin käänöksen tov. Axelrodille kongressin aikana. Osoittautui, että referaatista puuttui ensimmäinen osa moraalikriisiä koskevaan kohtaan saakka. Sen käänöksen sain tov. Kreibichiltä. Pyydän ottamaan selvää, eikö voitaisi löytää tuota käänöksen puuttuvaa osaa.²⁸³

Onko kirjaseini elintarvikeverosta julkaistu millään vierailta kielillä Venäjällä tai ulkomailla? Jos on, pyydän lähettämään minulle kappaleen kutakin.

Lenin

*Saneltu puhelimitse
elokuun 17 pñä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1958
»Problemy Mira i Sotsializma»
aikakauslehden 2. n:ossa*

*Julkaistaan M. I. Glasserin
kirjoittaman tekstin mukaan*

325

SÄHKE M. K. VLADIMIROVILLE

Ukrainan Elintarvikekomissariaatti, Vladimirov
Jäljennös Simferopoliin Ukrainan Keskusparantolahallinnolle,
Erityiselle elintarvikekomissiolle

Krimin parantolan potilaiden elintarviketilanne on Simferopolista saamamme tiedon mukaan erittäin vaikea, varsinkin leivän osalta. Vain Ukraina voi auttaa. Keksikää mahdollisuus lähettää Simferopoliin Ukrainan Keskusparantolahallinnolle erittäin kiireellisesti kymmenen vaununlastia leipäviljaa, osa jauhoina, ja kaksi vaununlastia rehua. Ilmoittakaa toimenpiteistänne Brjuhanoville, minulle.

KKN:n puheenjohtaja

*Kirjoitettu elokuun 17 pñä 1921
Lähetetty Harkoviin*

*Julkaistu ensi kerran 1960
»Voprosy Istorii KPSS» aikakaus-
lehden 2. n:ossa*

*Julkaistaan
konekirjoitustekstin mukaan*

326

PUHELINSANOMA N. P. BRJUHANOVILLE

Brjuhanov (liite Vladimiroville lähetetyn sähkeen jäljennökseen)

Krimillä on rajoitettava potilaiden määrää täysin turvattua elintarvikehuoltoa vastaavaksi. Lääkintäviranomaiset eivät nähtävästi ota sitä huomioon, mutta Elintarvikekomissariaatin pitää vähentää niitä ehdottoman tiukasti.

Lenin

*Saneltu puhelimitse
elokuun 17 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan L. A. Fotijevan
muistiinpanon mukaan*

327

SÄHKE KUVERNEMENTTIEN Tpk-KOMITEOILLE
SÄHKÖOSASTOJA VARTEN

Kaikille kuvernementtien tp-komiteoille sähköosastoja varten

Velvoittakaa lokakuussa kokoontuvaan sähkötekniseen edustajakokoukseen valtuutettavat henkilöt esittämään sille tilastotiedot sähköasemien perustamisajasta, konetehosta, vuotuisesta kilowattituntien tuotosta, polttoaineen kulutuksesta, asemilla perustettujen kurssien toiminnassa sattuneiden keskeytysten syistä, henkilökunnan voimin sähköistämisestä pidettyjen esitelmien määrästä. Vastuu tehtävän kiireellisestä suorituksesta ja tyhjentyvien tietojen kokoamisesta poikkeuksetta kaikkien asemien osalta säilytettäköön heti mieskohtaisesti jokaiselle valtuutetulle tai kuvernementin tpk:n nimenomaisesti määräämille henkilöille.

TPN:n pjoht. *Lenin*

*Saneltu puhelimitse
elokuun 18 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1924
»Elektrifikatsija» aikakauslehden
4. n:ossa*

*Julkaistaan G. M. Krzhizhanovskin
ja L. A. Fotijevan kirjoittaman
tekstin mukaan*

328

P. I. POPOVILLE

Tov. Popov!

En voi myöntää Teille virkaeroa.

Voitte valittaa määräyksistäni, kuten luonnollisesti tiedätte, mutta valituksenteko ei vapauta toimeenpanon välttämättömyydestä. Pyydän Teitä lähettämään minulle suppean luettelon siitä, mihin ryhdytte määräyksiäni vastaavasti, ja osoittamaan määräajat (tietenkin likipitaisesti siitä siihen).

KKN:n puheenjohtaja V. Uljanov (Lenin)

P. S. Sairauslomaa tietysti voi ja pitääkin ottaa terveyden kohentamista varten. Mutta siinä tapauksessa kirjoittakaa erikseen minulle tai, jos tahdotte jouduttaa, Fotijevälle, hän lukee minulle puhelimitse (lomasta ja sijaisesta). Pitää nimittää virallisesti *väliaikainen* sijainen.

P. P. S. Lisään, että kirjeenne on liian poleeminen. En ole polemiikkia vastaan, mutta se pitää erottaa muusta asiasta. Te väitätte sellaista vastaan, mitä en ole sanonut enkä ajattele. Väitätte aivan kuin minä kiistäisin aikaansaadun hyödyllisyyden y.m. Mutta sellaista en ole sanonut enkä ajattele.

Pyydän ilmoittamaan minulle kohta kohdalta, mihin ryhdytte 4. kesäkuuta* ja 16. elokuuta päivättyjen kirjeiden** suhteen (esimerkiksi: »suppeat kuukausitiedot teollisuudesta lähetetään siitä ja siitä päivästä pitäen», elintarvikkeiden jaosta silloin ja silloin y.m.).

Kirjoitettu elokuun 20 pnä 1921

Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassaJulkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan

329

PUHELINSANOMA G. M. KRZHIZHANOVSKILLE

Tov. Krzhizhanovski

Kiinnittäkää erityistä huomiota kysymykseen Leslie Urquhartin toimiluvasta (Kyshtymin tehtaan y.m. lukuisten kuparikaivosten käyttöön).

* Kirjettä ei ole löydetty. Toim.

** Ks. V. I. Lenin, Teokset, 33. osa, ss. 10—12. Toim.

Krasinin ja Bogdanovin pitää perehtyä tämän toimiluvan ehtoihin ja valmistaa sopimus yhdessä Teidän kanssanne. Meidän kannaltamme on erittäin tärkeää järjestää asia siten, että toimiluvanhakija, joka tahtoo saada miltei kaikki Venäjän kaivokset, ensinnäkin takaa meille voitto-osuuden saannin ja sen suorituksen meille lyhyen ajan kuluessa ja toiseksi että meillä on mahdollisuus saada toimiluvanhaltijalta tarpeellista kalustoa kehittääksemme tuotantoa omis- sa kaivoksissamme. Pyydän Teitä ilmoittamaan minulle asiaan perehdyttyänne, missä määrin kumpikin näistä ehdoista on mielestänne taattu ja millainen merkitys suunnitellulla toimiluvalla on yleensä Venäjän huollon kehityksen ja m.m. sähköistämisen kannalta.

Lenin

Kirjoitettu elokuun 22 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

330

G. M. KRZHIZHANOVSKILLE

G. M.! Olkaa hyvä ja *palauttakaa* tämä luettuanne minulle.²⁸⁴

Ehkä minä olen osittain syypää, että aiheutin tuon hysterisen purkauksen liiallisella ankaruudella.

Mutta itse asiassa olen oikeassa ja tulen vaatimaan, eronpyyntöön *en* suostunut.

Mitä ajattelette siitä, jos viemme kaikki nämä toimenpiteet läpi *Valtion Suunnittelukomissiossa* ja vahvistamme *erikseen TPN:ssä?*

(Lukekaa 4. VI 1921 päivätty Popoville osoittamani kirje: siinä on lueteltu 8 kysymystä.)

Erikoisesti: elintarvikkeiden jaon erittely; polttoaineet, niiden säästäminen j.n.e.

Tilastollisen Keskushallinnon ja Valtion Suunnittelukomission tarkka työsuunnitelma.

Mielipiteenne?

Lenin

22/VIII.

P. S. Soittakaa minulle, kun olette lukenut. Meidän pitää sopia tästä *tarkoin*. Harkitsevasti ja tarkoin.

Lenin

P. P. S. Älkää näyttäkö Popovin kirjettä kenellekään.

Kirjoitettu elokuun 22 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

331

PUHELINSANOMA G. J. ZINOVJEVILLE

Toveri Zinovjev

1. Ettekö voisi löytää ja lähettää minulle imperialismikirjaseni saksankieliseen painokseen kirjoittamaani alku-lausetta?* Lähetin sen Pietariin vuosi sitten. Ja se on nähtävästi hukkaantunut.

2. Olen kovin huolissani siitä, ovatko ulkomaiset työväenlehdet yleensä ja varsinkin kommunistiset lehdet esittäneet kyllin selvästi ja tajuttavasti kehotuksemme koota lahjoituksia Venäjän auttamiseksi vain välittömästi meidän osoitteellamme, t.s. ei hallitusten välityksellä.

Lauantaina allekirjoitimme Riassa sopimuksen Amerikan kauppaministerin Hooverin kanssa (älkää ilmoittako tästä vielä lehdissä), ja Harding kehottaa Amerikan kansaa lähettämään kaikki lahjoitukset Hooverin kautta.

Olisi erittäin tärkeää, että Komintern, esiintymättä tois-aiseksi Amerikan hallitusta vastaan, esittäisi selvästi kehotuksen, jotta työläiset lähettäisivät lahjoituksensa vain suoraan Neuvosto-Venäjän ulkomaisten edustajien osoitteella.

Sillä kaikki porvarillisten hallitusten kautta lähetetyt lahjoitukset sitovat välttämättä meidät suoraan tai välillisesti, joko suuremmassa tai pienemmässä määrässä joihinkin ehtoihin, kun taas työläiset epäilemättä suostuvat lähettämään meille lahjoituksia ilman mitään ehtoja, ja tämä ero on meille tavattoman tärkeä.

Ettekö voisi tarkastaa, ovatko Komintern ja meille myöntämieliset ammattiliittolehdet oivaltaneet, että lahjoitukset

* Ks. Teokset, 22. osa, ss. 179—294. *Toim.*

neuvostohallitukselle pitää lähettää ilman mitään ehtoja ja että pitää tehdä laajaa selitystyötä sen puolesta, että kaikki työläiset luovuttaisivat yhden päivän palkan Venäjän nälkää kärsivien auttamiseksi.

Lenin

*Saneltu puhelimitse
elokuun 22 pnä 1921*

*Julkaistaan ensi kerran,
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

332

KIRJE I. T. SMILGALLE JA TOIMEKSIANTO SIHTEERILLE

Erittäin kiireellinen

22. VIII 21.

Toveri Smilgal!

Suurimpia virheitä Donbassilla, t.s. kaikessa Donbassin jälleenrakennustyössä, on nähdäkseni se, ettei paikallisessa toiminnassa — teollisessa, maatalous- ja kauppatoiminnassa — ole asian vaatimaa yksimielisyyttä.

Tiettyä hankausta on näköjään ollut toisaalta Pjatakovin ja Ruhimovitshin kesken ja toisaalta Pjatakovin ja paikallisten ammattiyhdistysten kesken.

Pidän erittäin tärkeänä, ettette rajoitu pelkkiin teollisiin, ainoastaan kivihiliteollisuutta koskeviin kysymyksiin, vaan kiinnitätte huomiota siihen, että mainitut hankaukset pitää saada loppumaan.

Donetsin kuvernementin taloudellinen neuvottelukunta on välttämättä saatava toimimaan erittäin tarmokkaasti ja täysin yksimielisesti.

Täytyy ryhtyä erikoisiin toimenpiteisiin, jotta Pjatakov ja hänen koko koneistonsa suuntaisivat voimansa paikallisen maanviljelyn kohottamiseen sekä tavaravaihtoon talonpoikien kanssa ja myös ulkomaiden kanssa Taganrogin kautta. Pitää kiinnittää huomiota m.m. toimenpiteisiin paikallisen maanviljelyn kohottamiseksi kastelun avulla Donetsjoen sulkuja hyväksikäyttäen. Valtion Suunnittelukomissio on esittänyt tällaisen, erittäin käytännölliseltä vaikuttavan suunnitelman.

On yleensä aivan väärin, että kivihiiliteollisuuden hallinto *ei näe yhteyttä itsensä* ja Donetsin kuvernementin maatalouden välillä.

Olen varma siitä, että jos Donetsin kuvernementissa olevat työarmeijan voimat sekä kaikki paikallisten kaivosmiesten ja kivihiiliteollisuuden hallinnon voimat suunnattaisiin yhteistyöhön Donetsin kuvernementin työntekijöiden kanssa, voitaisiin koota nopeammin elintarvikevero ja epäilemättä hankkia lisäksi suuret määrät elintarvikkeita oikein järjestetyllä tavaravaihdolla, niin suolan kuin hiilenkin vaihdolla viljaan.

Jään odottamaan Teiltä: ensinnäkin sähköttä, jossa ilmoitatte lyhyesti tämän kirjeen saannista ja siitä, että teette kaiken voitavanne mainitussa suhteessa, ja toiseksi palat-tuonne yksityiskohtaista ilmoitusta Donetsin kuvernementin taloudellisen neuvottelukunnan konstituoinnista ja toiminnasta.

Louhintakoneista, joista Pjatakov kirjoitti, olen saanut asiantuntijoilta tarkan ja yksityiskohtaisen lausunnon, ettei Donbassilla voida monien syiden vuoksi ottaa käyttöön niitäkään louhintakoneita, joita siellä jo on, ja että uusien louhintakoneiden osto on aivan epätarkoituksenmukaista, koska nuo koneet joutuisivat seisomaan käyttämättöminä.

Pyydän Teitä tutkimaan tämän kysymyksen perusteellisesti pätevien, asiaa kyllin hyvin tuntevien specialistien avulla.

KKN:n pjoht. *V. Uljanov (Lenin)*

Kirje lähetettävä Bahmutiin, kuvernementin tpk:hon annettavaksi TPN:n valtuutetulle Smilgalle, jonka on määrä olla Bahmutissa elokuun 27:stä 1921 syyskuun 5 päivään. Lähetettävä sotalaitoksen kautta erikoispikalähetin mukana henkilökohtaista kuittausta vastaan. Luovutettakoon kuvernementin tpk:n kautta, ellei Smilga ole vielä Bahmutissa.

Soitettava Stalinille, eikö hän aio lähettää kirjettä Ruhimovitshille. Annettava Stalinin luettavaksi tämän kirjeen jäljennös, ja jos häneltä tulee kirje Ruhimovitshille, lähetettävä yhdessä viimeistään huomenna.

333

**PUHELINSANOMA G. M. KRZHIZHANOVSKILLE
JA TOIMEKSIANTO SIHTEERILLE**

Erittäin kiireellinen

Toveri Krzhizhanovski
Valtion Suunnittelukomission puhemiehistö

Minun pitää saada ennen Krasinin lähtöä aivan suppea selitys kaikista Valtion Suunnittelukomissiossa suoritettavista nälänhädästä kärsimään joutuneiden kuvernementtien maanviljelyn kohottamiseksi tarvittavista taloudellisista töistä.

Pyydän Teitä tilaamaan minua varten tuon selityksen sitä silmälläpitäen, että se olisi valmis parin kolmen päivän kuluttua.

Pyydän muistamaan, että pitää rajoittaa aivan suppeisiin, muutaman rivin pituisiin tietoihin suunniteltujen töiden kustakin lajista ja määritellä likimain töiden laajuus ja kustannukset.

Pyydän vastaamaan minulle, mihin mennessä minulle toimitetaan tämä selitys.

KKN:n pjocht. *V. Uljanov (Lenin)*

Lähetettävä kiireellisesti, tarkastettava puhelimitse, milloin Krzhizhanovski on saanut.

*Saneltu puhelimitse
elokuun 23 pnd 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

334

**V. M. MOLOTOVILLE
VKP(b):n KK:n POLIITTISTA TOIMIKUNTAA
VARTEN**

Toveri Molotov

Tov. Trotskin ehdotuksen johdosta, joka koskee hänen mainitsemiensa henkilöiden matkaa rajalle, kannatan täydelleen

tätä ehdotusta.²⁸⁵ Olen sitä mieltä, että monet asianhaarat vaativat todella ryhtymään tällä alalla erittäin tarmokkai-
siin toimenpiteisiin, jotka ovat mahdottomia ilman tällaista
matkaa.

Pyydän laskemaan minun ääneni »puolesta».

Lenin

Kirjoitettu elokuun 23 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

335

**PUHELINSANOMA
VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN
JÄSENILLE**

23—VIII—21

Trotskille
Kameneville
Stalinille
Molotoville
Zinovjevälle

Zinovjevin ehdotuksen johdosta — antaa Stekloville va-
roitus hänen »Vasemmistolaisuus»-artikkelinsa²⁸⁶ tahditto-
muuden vuoksi — arvelen, ettei sitä pidä nyt tehdä.

Minusta tuntuu, että »Pravdassa» tästä asiasta julkaistu
Soltsin kirjoitus riittää. Steklov tekee epäilemättä oikean
johtopäätöksen tämän kirjoituksen ilmaantumisesta ja Po-
liittisen Toimikunnan sekaantuminen olisi sen vuoksi nyt
ennenaikaista.

KKN:n pjoht. *V. Uljanov (Lenin)*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

336

**N. N. JAKOVLEVIN
KIRJEESEEN TEHTY MERKINTÄ
JA KIRJELAPPU J. S. UNSCHLICHILLE²⁸⁷**

Geologisen instituutin professori. Nadezhda Konstantinovna tunki hänet henkilökohtaisesti 1890-luvulla rehelliseksi ja kumousmieliseksi mieheksi. Hänen poikansa on kommunisti.

Tov. Unschlicht!

Pyydän Teitä järjestämään tarkistuksen. Näyttää siltä, että tiedemiehet pitää vapauttaa.

Sapropeeli on taloudellemme tärkeää tavaraa.

23/VIII.

Lenin

Kirjoitettu elokuun 23 pnd 1921

Julkaistu ensi kerran 1965

*V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

337

**KIRJELAPPU L. A. FOTIJEVALLE
JA KIRJE MÁTYÁS RÁKOSILLE,
K. B. RADEKILLE, J. S. UNSCHLICHILLE,
B. I. REINSTEINILLE²⁸⁸**

Fotijevalle: pyydän soittamaan *Rákosille* (Kommunistisen Internationaalin sihteeri) ja ottamaan selvän, onko olemassa Kommunistisen Internationaalin TpK:n kirjallinen päätös. Valvokaa tätä itse; jos on tarpeen, lähettäkää alla seuraavan jäljennös *Rákosille*, *Radekille*, *Unschlichtille*, *Reinsteinille*, sille joka tarvitsee.

23/VIII.

Lenin

Olen saanut englanninkielisen kirjeen *Adolphe S. Carmilta* (»Dresden», huone n:o 37), joka valittaa katkerasti sitä, että Haywood on parjannut häntä ryhmäkuntavihas-

saan ja väittänyt hänen olevan vakoilija. Komissio (Komin-
ternin) on kuulemma julistanut hänet syyttömäksi, mutta
vaikka hänet vapautettiin vankilasta, häntä ei päästetä
pois Venäjältä, häneltä on otettu pois kirjeet j.n.e., j.n.p.

Hänet tuntevat kuulemma Boris Reinstein, ruotsalainen
Kilbum, suomalainen kommunisti Allan Wallenius ja monet
muut.

Hän on kuulemma Yhdysvaltojen Sosialistisen Työväen-
puolueen edustaja.

Lenin

Kirjoitettu elokuun 23 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran osittaisesti 1958
kirjassa »V. I. Lenin. Sosialistisesta
lailisuudesta (1917—1922)»*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

*Julkaistu ensi kerran täydellisesti
1965 V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

338

**J. V. STALINILLE
JA KAIKILLE VKP(b):n KK:n
POLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENILLE**

Tov. Stalin! Nansenin äärimmäisen julkea ehdotus (nimit-
tää kadetti avustuskomiteasta)²⁸⁹, noiden »Kukishien» käyt-
täytyminen ja oheistettu sähkö osoittavat selvääkin selvem-
min, että olemme erehtyneet. Tai ellemme ole erehtyneet
aikaisemmin, niin erehdymme nyt pahasti, jollemme pidä
varaamme.

Tiedätte, että Rykov kävi vähää ennen lähtöään luonani
ja sanoi, että muuan Runov, meikäläinen, oli kertonut hä-
nelle kokouksesta, jossa Prokopovitsh oli pitänyt hallituk-
senvastaisia puheita. Kokouksen oli järjestänyt Prokopo-
vitsh ja käyttänyt kilpenään nälänhätäisten auttamiskomi-
teaa.

Mitä nyt vielä pitää odottaa? Onko mielekästä sietää hei-
dän ilmeisiä *valmistelujaan*?

Se on kerrassaan mieletöntä.

Ehdotan: »Kukish» hajotetaan YTpKK:n päätöksellä jo
tänään, perjantaina, 26/8; peruste: kieltäytyvät työskentele-

mästä, heidän päätöslauselmansa. *Pitää nimittää* yksi *YEK:n jäsen* ottamaan vastaan rahat ja toimittamaan likvidoinnin.

Prokopovitsh vangittava jo tänään syytettynä hallituksenvastaisesta puheesta (kokouksessa, jossa Runov oli) ja pitää vangittuna kolmisen kuukautta, kunnes tutkimme *huolellisesti* tuon kokouksen.

Muut »Kukishin» jäsenet karkotettava Moskovasta viipymättä, jo tänään, ja sijoitettava yksitellen pikkukaupunkeihin, mikäli mahdollista syrjään rautateistä, *valvonnan alaisiksi*.

Teemme totta totisesti suunnattoman virheen, jos vielä odotamme. Asiasta tulee valmista ennen kuin Nansen ehtii lähteä; Nanseniille annetaan selvä »uhkavaatimus». Leikkimisestä (*tulella*) tehdään loppu.

Julkaisemme heti huomispäivänä suppean, kuivan, viisi riviä käsittävän »hallituksen tiedonannon»: hajotettu toimintahaluttomuuden vuoksi.²⁹⁰

Annamme lehdille ohjeen: aloittakoot jo huomenna yleisen ivaryöpyn »Kukisheja» vastaan. Herraskeppuleita, valkokaartilaisia, aikoivat hurauttaa ulkomaille, eivät tahtoneet lähteä maaseudulle. Kalinin lähti, mutta kadettien »ei passaa». Heitä on pilkattava ja ahdistettava kaikin voimin ainakin kerran viikossa kahden kuukauden kuluessa.

Kiskaisemme kipeän hampaan yhdellä tempauksella, ja siitä on suurta hyötyä kaikissa suhteissa.

Ei saa epäröidä. Kehotan viemään tämän päätökseen jo tänään Poliittisessa Toimikunnassa.

Ulkomaalaisia alkaa saapua, pitää »puhdistaa» Moskova »Kukisheista» ja *tehdä loppu* heidän leikkimisestään (tulella). Näyttäkää tämä Poliittisen Toimikunnan jäsenille.

26/8.

Lenin

Kirjoitettu elokuun 26 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

Hyvä toveri Datta, olen lukenut teesinne. Älkäämme kiistekö yhteiskuntaluokista. Olen sitä mieltä, että meidän tu-

lee pitää kiinni minun siirtomaateeseistäni. Kootkaa tilastotiedot talonpoikien liitoista, jos Intiassa on sellaisia.

Teidän...

V. Uljanov (Lenin)

Kirjoitettu elokuun 26 pnä 1921

Julkaistu ensi kerran 1952
Bhupendranath Dattin kirjassa
↳Dialectics of Land-economics
of India», Calcutta

Julkaistaan kirjan tekstin
mukaan
Käännös englannista

340

PIENELLE KKN:lle²⁹²

Tov. Kiseljoville tai hänen sijaiselleen
Pienen KKN:n puheenjohtajan tehtävissä

Elokuun 27 pnä 1921

Tov. Kiseljov!

Monilukuiset anomukset osoittavat, että maksun säätäminen (palveluksista y.m.) saattaa *työläiset* useinkin mahdottomaan tilanteeseen.

Pitää valita valiokunta:

- 1) 2 YAKN:stä
- 2) edustaja Pietarin ja Moskovan Neuvostosta, 1 kummas-
takin
- 3) 2 KKN:n jäsentä
- 4) Pienen Neuvoston puheenjohtaja (tov. Kiseljov) — pu-
heenjohtajaksi.

Valiokunnan tehtävä:

pohjustaa kaikinpuolisesti kysymys (ja laatia asetukset), niin että maksullisuus suhteutetaan työläisten palkkoihin ja heidän asemaansa yleensä (poikkeukset työläisten suhteen y.m. tai jotakin sen tapaista, maksun voimaansaattamisajat ja -ehdot j.n.e.).

KKN:n puheenjohtaja V. Uljanov (Lenin)

P. S. Kaikki nämä kysymykset kuuluu viedä läpi *vain* Suuressa KKN:ssä.

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

341

*** PIENELLE KKN:lle**

27. VIII 1921

Lähettäessäni Moskovan Neuvoston puhemiehistön päätöslauselman pyydän sekä Pienen Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtajaa että kaikkia jäseniä ja *erikoisesti tov. Gohbargia* lakimiehenä kiinnittämään erityistä huomiota siihen, että asetusten tekstien *valmisteluun* on suhtauduttava *varovaisemmin, huolellisemmin ja harkitummin*.

Loputtomia korjauksia ei voida sietää.

Minustakin tuntuu, että useat Pienen Kansankomissaarien Neuvoston viimeaikaiset asetukset ovat hätiköityjä.

Pitää ryhtyä hyvin vakaviin toimenpiteisiin tämän puutteen poistamiseksi, ettei aiheutettaisi väestön pahempia vastalauseita eikä KK:ssa jouduttaisi nostamaan juttua Pientä KKN:ää *vastaan*.

KKN:n pjocht. *V. Uljanov (Lenin)*

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

342

*** VKP(b):n KK:n ORGANISAATIOTOIMIKUNNALLE**

29. VIII 1921

Pyydän *velvoittamaan* Valtion Suunnittelukomission puheenjohtajan *tov. Krzhizhanovskin*

matkustamaan Krasinin kanssa *Riikaan* oleskellakseen siellä parantolassa tai yksityisasunnossa *1 kuukauden* hoitamassa terveyttään ja lepäämässä.

Pyydän vakuuttavasti viemään tämän läpi tänään, sillä Työ- ja Puolustusneuvoston puheenjohtajana olen tullut vakuuttuneeksi siitä, että Valtion Suunnittelukomission puheenjohtaja on *miltei menehtynyt. Hänen terveytensä kohen-*

taminen on välttämätöntä ja kiireellisen välttämätöntä.

Ilman Organisaatiotoimikunnan päätöstä ei asiasta tule mitään.²⁹³

TPN:n pjocht. *V. Uljanov (Lenin)*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XX XVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

343

SÄHKE V. N. KAJUROVILLE²⁹⁴

Ilmoitan mielipiteenne puolueen puhdistuksesta puolueen Keskuspuhdistuskomissiolle. Minun ajatukseni on se, että ensimmäinen vakava puolueen puhdistusyritys antaa meille useita käytännöllisiä viitteitä, joihin nojaudumme myöhemmin jäseneksi hyväksymisehtoja laatiessamme. Kun olette koonnut kylliksi aineistoa, ilmoittakaa mielipiteenne kirjallisesti. Kaiken sen, mitä ilmoititte taloudellisen työn tilasta, erittelen yhdessä kaiken täällä olevan aineiston kanssa. Kysymys Teidän kutsumisestanne pois Siperiasta lykkäytyy nähtävästi puoluepuhdistustyön päättymiseen.

Lenin

*Kirjoitettu elokuun 30 pnä 1921
Lähetetty Novonikolajevskiin*

*Julkaistu ensi kerran 1924
»Proletarskaja Revoljutsija»
aikakauslehden 3. n:ossa*

*Julkaistaan
konekirjoitustekstin mukaan*

344

V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENIÄ VARTEN

Tov. Molotov

Olen samaa mieltä Brjuhanovin kanssa.

Ehdotan pantavaksi äänestykseen: valiokunnan toiminta keskeytetään.²⁹⁵ Tämä on valiokuntaleikkiä.

30/8.

Lenin

Kirjoitettu elokuun 30 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

345

R. E. KLASSONILLE

Hydroturvehallinto, Sadovniki 11
 Insinööri Robert Eduardovitsh Klasson

Jäljennökset: Smoljaninoville, I. I. Radtshenkolle,
 Valtion Suunnittelukomission puhemiehistölle, Krasinille

Sain ja luin 31. elokuuta päivätyn ilmoituksenne. Jos ilmoittamanne tieto, että olette ratkaissut aivan kiistattomasti kysymyksen turpeen kuivauksesta tehdasmaisesti, vastaa täydellisesti todellisuutta, on sillä tavattoman suuri merkitys. Pitää viipymättä tarkastaa tai suorittaa tekninen tarkastus ja sitten ratkaista kysymys pyytämienne elintarvikkeiden ja ulkomaanvaluutan myöntämisestä Teille. Teidän pitää ilmoittaa, paljonko nimenomaisesti pyydätte elintarvikkeita ja ulkomaanvaluutaa.

Minua kummastuttavat sananne, että KKN:n Teille myöntämät oikeudet on jo aikoja kumottu, sillä kukaan ei ole voinut kumota niitä.

Pyydän järjestämään neuvottelukokouksen ja kutsumaan siihen tov. Radtshenkon, Valtion Suunnittelukomission edustajan, Smoljaninovin ja Krasinin.²⁹⁶ Koska Krasin matkustaa syyskuun 7 pnä, on toivottavaa päättää kokous ennen hänen lähtöään. Kokouksen tehtävät: ryhtyä toimenpiteisiin Teidän ilmoituksenne tarkistamiseksi ja määrittämällä annettavien elintarvikkeiden sekä ulkomaanvaluutan paljous ja antamisedot.

V. Uljanov (Lenin)

Kirjoitettu elokuun 31 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
 XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
 konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

346

V. V. ADORATSKILLE

Tov. Adoratski!

Lähetin Lavrentjevan pyynnön²⁹⁷ Smoljaninoville (hän hoitaa Gorbunovin sijasta KKN:n kansliapäällikön virkaa) *toimitettavaksi asianomaisille.*

Minä en saa millään muotoa sekaantua tähän ja tämän kaltaisiin asioihin; ja kaiken avun, jota Te voitte antaa anojille, täytyy olla »*juridista*» apua, t.s. pitää *opettaa* (ja auttaa) heitä *taistelemaan oikeudestaan* kaikkia VSFNT:ssä laillisia *oikeustaistelun* sääntöjä vastaavasti.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu elokuun 31 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

347

**V. M. MOLOTOVILLE
VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN
JÄSENIÄ VARTEN²⁹⁸**

Pidän Kissinin ja Brjuhanovin perusteluja oikeina. Kannatan niitä. Ei saa ottaa käsiteltäväksi KK:ssa käsittelemättä ensin KKN:ssä.

31/8.

Lenin

Kirjoitettu elokuun 31 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

348

**TOIMEKSIANTO V. A. SMOLJANINOVILLE
JA PUHELINSANOMA P. A. BOGDANOVILLE**

Tov. Smoljaninovi!

Pyydän Teitä lähettämään *P. Bogdanoville* (KKTN:n pjoht.) *Harkoviin* seuraavan puhelinsanomman:

Harkov

KKTN:n pjoht. Bogdanov

Jäljennös Tshubarille

Kaktyn kirjoittaa »*Ekonomitsheskaja Zhiznissä*» suunnattomista kavalluksista ja siivottoman kehnosta taloudenpi-

dosta Krivoi Rogin kaivosalueella. Kiinnittäkää huomiota, tiukentakaa henkilökohtaista vastuuta.

TPN:n pjoht. *Lenin*

1/IX.

Kirjoitettu syyskuun 1 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

349

V. A. SMOLJANINOVILLE²⁹⁹

Tov. Smoljaninov! Pitää valmistaa tämä kysymys *T P N:n* käsiteltäväksi (kuka on Bogdanovin *sijainen?* Saprionov? Pitää sopia hänen kanssaan).

On epäselvää, onko joukosta erotettu *v a i n* parhaat tehtaot. Onko tehtaotiden *l u k u a* supistettu niin kuin kuuluu?

Vai onko »tarve» laskettu rökkiölle heiveröisiä ja toivotomia tehtaota?

Pitää *o t t a a t a r k k a s e l k o* tästä ja muista kysymyksistä.

1/IX.

Lenin

Kirjoitettu syyskuun 1 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

350

V. A. SMOLJANINOVILLE³⁰⁰

Tov Smoljaninov!

Pitää: (1) selvittää, ovatko gruusialaiset toverit noudattaneet ehtoa (olihan sellainen? puolueen määräämä?), ettei toimilupasopimuksia tehdä ilman meidän suostumustamme.

(2) Tutkia, ovatko kyseisen sopimuksen ehdot olennaisesti edulliset (m.m. kuka on ylin välimies?). Tätä var-

ten pitää nimittää KK:n kautta 1—3 asiantuntijaa ja velvoittaa heidät antamaan kirjallinen lausunto.

Tehkää (KK:n kautta) sekä 1. että 2.

Lenin

1/IX.

Kirjoitettu syyskuun 1 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

351

**KIRJELAPPU A. S. JENUKIDZELLE
JA KIRJE PERSIALAISILLE KÄSITYÖLÄISILLE³⁰¹**

Tov. Jenukidze! Lähetän pyydetyn vahvistuksen. Ehkä Te tiedätte, kenelle ja miten se pitää lähettää.

1/IX.

Lenin

Hyvät toverit! Vahvistan saaneeni lahjan persialaisilta käsityöläisiltä, kiitän heitä sydämellisesti ja toivotan kaikkea parasta.

1/IX 1921.

Lenin

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

352

G. V. TSHITSHERINILLE³⁰²

Tuolta Skobelevilta pitää »leikata siivet». Noulensin nimittäminen on julkeutta.

1/IX.

Lenin

Kirjoitettu syyskuun 1 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

G. O. GRAFTION KIRJEESEEN TEHDYT MERKINNÄT JA TOIMEKSIANTO N. P. GORBUNOVILLE

...Jos Teiltä liikenee aikaa, voitte havaita siitä (kirjelmästä. *Toim.*), kuinka uskomattomassa virkavaltaisuuden ja edesvas-
tuuttomuuden sekamelskassa ja usein aivan kuin tahallisen vas-
tustuksen ilmapiirissä joudumme toteuttamaan Volhovin vesi-
voimalaitoksen rakentamishanketta, jonka Te panitte alulle
tov. Smidovitshin kautta kolme vuotta sitten.

...Minun on tavattoman kiusallista kuluttaa kallista aikaan-
ne, mutta rohkenen tehdä sen ja vain siksi, että olen siinä lujas-
sa uskossa, että Volhovin voimala pitää rakentaa mistään es-
teistä huolimatta mahdollisimman pikaisesti.

NB

NB

Kiireellinen

Tov. *Gorbunov!* Ottakaa tämä asia huoleksenne (tai antakaa Smoljaninovin huoleksi sopien hänen kanssaan).

Volhovin rakennustyömaan yli-insinöörin tov. Graftion kirjelmä ja selostus (päiväty 25/8) osoittavat, että KKTN tai Pietarin Neuvosto tai *TPN* tai kaikki nämä laitokset yhdessä ovat tehneet sekä *rikoksen* (virastokankeus) että joukon virheitä.

Siksi kehotan Teitä:

(1) antamaan viipymättä minun nimissäni Oikeuskomis-
sariaatin tehtäväksi tutkia, missä on ollut virastokankeutta,
ja *panemaan syylliset syytteeseen*. Esitettävä viikon kulues-
sa *TPN:n* käsiteltäväksi.

(2) Järjestämään neuvottelukokouksen (KKTN + Pietarin
Neuvosto + Valtion Suunnittelukomissio ja kutsua muut
asianosaiset virastot), jotta se laatisi viikon sisällä ehdotuksen
TPN:n päätökseksi toimenpiteistä töiden jouduttamiseksi
ja järjestämiseksi oikealla tavalla³⁰³ (ehkä pellavatrustin
malliin antaen Graftiolle laajennetut oikeudet?).

KKN:n pjoh. *V. Uljanov (Lenin)*

Lähetäkää minulle ilmoitus toimeenpanosta.

Lenin

2/IX.

Kirjoitettu syyskuun 2 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

**N. N. KRESTINSKIN RAPORTTIIN TEHDYT
MERKINNÄT JA TOIMEKSIANTOJA
N. P. GORBUNOVILLE**

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja

...Finanssiasioita hoitavat keskus- ja paikalliselimet ovat niille säilytetyjä velvollisuuksia täyttäessään joutuneet viime aikoina tekemisiin erittäin epäsuotavien vastuksien, lähinnä sen tosiasian kanssa, että neuvostovallan toimeenpanoelimet ovat unohtaneet tyyten perustuslain määräykset tulo- ja menoarvioiden laadinnasta ja niiden mukaisesta varojen käytöstä, mikä vaikuttaa erittäin vahingollisesti budjetin yleiseen tilaan ja aiheuttaa tavattomia järkytyksiä rahankiertojärjestelmässä.

NB

Asiaa havainnollistamaan riittää tässä yhteydessä maininta seuraavista seikoista: 1) eräissä piireissä työläisille maksetaan palkka vapaiden markkinahintojen eikä tariffin mukaan ja tällöin nostetaan toisinaan 700 000:een rpl henkeä kohti päivässä (Volganvarren alue, läntiset ja itäiset kuvernementit); 2) neuvostoteatterien näyttelijöille ja työntekijöille ei makseta palkkioita tariffipalkkojen mukaan, vaan monisataprosenttisesti suurempien lisien kera (teattereiden ylläpitomenot on tällöin laskettu Valistuskomissariaatin menoarviossa 29 miljardiksi, mutta korkeakoulujen ylläpito 17 miljardiksi; 3) neuvostovirastojen ja -laitosten tarvitsemien esineiden hankkiminen vapailta markkinoilta ja tietysti niiden hinnoilla on tullut tavaksi, muodostunut ikään kuin säännönmukaiseksi ilmiöksi...

siivo-
tontall

Lähimmäksi todistukseksi järjestelmättömistä setelitulauksista kassalaitoksilta kelpaa jopa Moskovankin neuvostovirastojen omaksuma käytäntö, jonka mukaan

Miten
»omak-
suivat»
sivuut-
taen Fin.
komiss.?

Moskovan Neuvoston laitokset pyrkivät siihen, että Moskovan finanssiosastolla olisi niitä varten joka päivä 3 miljardia rpl seteleinä, t.s. 75 miljardia kuukaudessa, vaikka Finanssikomissariaatin budjettiosaston ja keskuskassan tietojen mukaan Moskovan finanssiosastolle on tähän mennessä avattu luottoa vain 188 miljardia rpl, t.s. keskimäärin enintään 27—30 miljardia rpl kuukaudeksi...

Tov. **Gorbunov!** Lähettäkää minun nimissäni tällainen paperi: *Finanssikomissariaatille + TTI:n komissariaatille + Pienen KKN:n puheenjohtajalle.*

Annan finanssiasiaain ja TTI:n kansankomissaarien (tai heidän apulaistensa) tehtäväksi järjestää viipymättä neuvonpito, johon osallistuvat Pienen KKN:n puheenjohtaja ja KKN:n kansliapäällikkö Gorbunov ja jonka tulee laatia ja esittää viikon kuluessa *KKN:lle* päätösehdotukset tässä mainittujen lainrikkomusten ehkäisemiseksi. Kiinnitän TTI:n huomiota laiminlyöntiin.

Miten on voitu tähän saakka sietää paperissa mainittuja epäkohtia? m.m. varojen ylikulutusta teattereihin Valistuskomissariaatissa?

KKN:n puheenjohtaja *Lenin*

2/IX.

Tov. **Gorbunov!** Valvokaa, että täytetään sääntillisesti määräaikaan mennessä. Jos haluatte, pankaa sijastanne Smoljaninov tai jättäkää neuvonpito kolmelle.

Lenin

2/IX.

Kirjoitettu syyskuun 2 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran osittaisesti
1928 VIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistu täydellisesti 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

355

N. P. GORBUNOVILLE

Tov. Gorbunov!

Luin tänään lehdistä, että Kazanissa on kokeiltu (ja erinomainen tuloksin) *torvea*, joka vahvistaa puhelinta ja puhuu väkijoukolle.

Tarkistakaa Ostrjakovin välityksellä. Jos se on totta, pitää asentaa Moskovaan ja Pietariin, ja tarkastakaa saman tien koko heidän työnsä.

Antakoot minulle lyhyen kirjallisen selonteon:

- 1) heidän työnsä kalenterisuunnitelma;
- 2) sama 2000 virstan päähän kuuluvasta puhelinasemasta Moskovassa.

Milloin tulee valmiiksi.

- 3) Sama vastaanottimista. Valmistettavien *m ä ä r ä*.

- 4) Sama torvista.

Tervehdys!

Lenin

*Kirjoitettu viimeistään syyskuun
2 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

356

TOIMEKSIANTO N. P. BRJUHANOVILLE JA SÄHKE H. G. PESTUNILLE³⁰⁴

Tov. Brjuhanov! Lähetän tänään pikasanoman Pestunille; ottakaa sen jäljennös Glasserilta. Jos tarvitaan vielä KK:n ohjeita, lähettäkää ohjeiden koko teksti *u o n n o s*.

Tämä palauttakaa KKN:n kansliapäällikölle.

3/IX.

Lenin

Gomel, kuvernementin tpk:n puheenjohtaja Pestun

Kehotan täyttämään mitä täsmällisimmin Sviderskin ja Resken ohjeet. Tiedossani on useita tapauksia, joissa olette rikkonut keskusvallan säännöksiä Elintarvikekomissariaatin töiden alalla. Varoitan, että panen Teidät henkilökohtaisesti vastuuseen, jos todetaan yksikään keskuksen päätösten ja säännösten rikkomistapaus ja ellette Te saa aikaan oikeaa ja sopuisaa yhteistyötä Resken kanssa. Vastatkaa parilla sanalla sähkeitse ja seikkaperäisesti kirjeessä.

TPN:n pjoht. *Lenin*

Kirjoitettu syyskuun 3 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

357

**KIRJELAPPU V. A. SMOLJANINOVILLE
JA KIRJE N. M. KNIPOVITSHILLE**

V. A. Smoljaninov

Tov. Smoljaninov!

Lukekaa tämä ja säilyttäkää *täysin salassa*, älkää näytäkö kenellekään.³⁰⁵

N. M. Knipovitsh ei ole ainoastaan ensiluokkainen tiedemies, vaan myös ehdottoman rehellinen henkilö.

Pitää aika ajoin tarkastaa, miten asiat edistyvät Kalastushallinnossa.

Lähetäkää N. M. Knipovitshille hänen poikansa Boris N. Knipovitshin (asuu täällä Moskovassa, työssä *Maatalouskomissariaatissa*) kautta seuraava kirjeeni lomakkeelle kirjoitettuna (lyötävä koneella):

N. M. Knipovitsh

Arvoisa Nikolai Mihailovitsh! Kiitän suuresti 6/VIII päivätystä yksityiskohtaisesta kirjeestä. Te tietysti seuraatte Kalastushallinnon toimintaa. Pyydän Teitä lähettämään minulle aika ajoin ilmoituksia sen töiden kulusta ja käytännöllisiä ehdotuksia, jos Kalastushallinto jostakin syystä »jarruttaa» niitä.

Vilpittömästi kunnioittaen *Lenin*

3/IX 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
X XIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

358

V. A. SMOLJANINOVILLE

Smoljaninov

Täällä on Berliinistä saapunut Lapinski (löydettävä Radekin kautta), joka otti suorittaakseen erään minun antamani tehtävän koulukartaston laadinnassa, erikoisesti nykyajan imperialismiin tutkimiseksi. Pyydän Teitä keskustelemaan hä-

nen kanssaan, ottamaan selvän, miten hänen työnsä edistyy (päättämisaajat y.m.), sovittamaan tämän työn sen mukaiseksi, mitä tehdään Kaisarovin puheenjohtolla toimivassa pietarilaisessa valiokunnassa, ja vertaamaan sihteeristössä oleviin asiapapereihin.

Lenin

3—IX—21

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

359

KIRJELAPPU SIHTEERILLE

§ 21.

En allekirjoita.

Kokoelman julkaiseminen *on aikaista*.³⁰⁶

Ensin on julkaistava *lyhyt* yhteenvedo lehdissä, osoitettava: mistä etsiä? mikä on tärkeää? y.m.

Kokoelma pitää toimittaa *kolme kertaa kuukauden sisällä*, 3.—30. IX, ja *vasta sitten* vahvistaa julkaistavaksi.

Lenin

3/IX.

Kirjoitettu syyskuun 3 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

360

**N. P. GORBUNOVILLE
ja V. A. SMOLJANINOVILLE³⁰⁷**

Gorbunoville ja Smoljaninoville

Tähän pitää kiinnittää erityistä huomiota:

1) vaadittava Valko-Venäjän UkKk:n *tarkat* selonteot;

2) käytettävä hyväksi heidän kokemustaan VSFNT:n koko Kulutusosuuskuntien Keskusliiton toiminnassa;

3) ryhdyttävä toimenpiteisiin tavarapulan vähentämiseksi myös Valko-Venäjän ulkopuolella.

Neuvotelkaa Kissinin kanssa, ryhtykää toimenpiteisiin ja ilmoittakaa minulle.

Lenin

3/IX.

Kirjoitettu syyskuun 3 p:nä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

361

N. P. GORBUNOVILLE³⁰⁸

Tov. Gorbunov!

Lähetäkää kysely *YEK:hon*.

Tihvinskiä ei ole vangittu »sattumalta»: kemia ja vastavallankumous eivät sulje pois toisiaan.

Lenin

3/IX.

Kirjoitettu syyskuun 3 p:nä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

362

*** KOMINTERNIN TOIMEENPANEVAN
KOMITEAN SIHTEERILLE**

Meidän on erittäin tärkeää saada säännöllisesti tarkat tiedot siitä, miten edistyy ulkomaiden työläisten lahjoitusten keruu Venäjän nälkää näkevien auttamiseksi. Poliittinen Toimikunta teki eilen tästä päätöksen*, joka on lähetetty Teille. Nähdäkseni pitäisi nimittää kustakin maasta tai ryhmästä maita vastuussa olevat henkilöt, jotta he seuraisivat eri puolueiden työväenlehtiä ja kirjoittaisivat muistiin tarkat luvut rajoittuen tietenkin vain: 1) lahjoituskeräysten tuloksiin; 2) tarkkaan mainintaan, minä valuuttana lahjoi-

* Ks. Teokset, 42. osa, ss. 298—299. *Toim.*

tukset on suoritettu; 3) osoittamaan ajan, jonka kuluessa lahjoitukset on kerätty; 4) nimeämään lehdet, joista tiedot on otettu, ja puolueet tai järjestöt, jotka ovat suorittaneet keräykset.

Puolueiden tai ammattiliittojen päätökset päiväjalkaan luovutuksesta on osoitettava erikseen.

Pyytäisin vastaamaan minulle, mihin nimenomaisesti toimiin Toimeenpaneva Komitea on ryhtynyt ja milloin voimme toivoa saavamme ensimmäiset yhteenvetotiedot.

Lenin

*Saneltu puhelimitse
syyskuun 3 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1942
XXXIV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan M. I. Glasserin
kirjoittaman tekstin mukaan*

363

V. M. MOLOTOVILLE
VKP(b):n KK:n POLIITTISTA TOIMIKUNTAA
VARTEN

Tov. Molotov!

Pitää vielä:

1) taltuttaa Melnitshanski ja Moskovan kaupungin ammattiliittoneuvosto *äärimmäisen ankaralla* muistutuksella (Skvortsov-Stepanovin ja Litkensin oikeusjuttu). Julkeuden ja hävyttömyyden huippu!! Vaadin antamaan muistutuksen ja saattamaan julkisuuteen *Poliittisen Toimikunnan* nimissä;³⁰⁹

2) kumota *Y T p K K : n Puhemiehistön* päätös **1 mrd.** (miljardin) myöntämisestä teattereille. *Valistuskomissariaatin lisäksi!!* Se on laitonta. Se on siivottomuuden huippu. Vaadin kumoamaan *Poliittisen Toimikunnan* kautta.

Lenin

4/IX.

Kirjoitettu syyskuun 4 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

364

V. A. SMOLJANINOVILLE³¹⁰

Tov. Smoljaninov!

Tavaravaihtokysymys on erittäin tärkeä. Annan tehtäväksenne valvoa sitä ensi kädessä.

Muun muassa:

1) on löydettävä »Prodovolstvennaja Gazetan» 97. n:o ja oheistettava näihin papereihin;

2) kehotettava *Kulutussuuskuntien Keskusliittoa täydentämään näitä* Hintshukin tietoja ja **painattamaan** ne;

3) lähetettävä painetut minulle, joudutettava painatusta;

4) lähetettävä »*Ekonomitsjeskaja Zhizniiin*» kirjoitus, edistettävä kaikin tavoin tavaravaihtoa koskevien *tosiassiallisten* tietojen *keruuta* ja julkaisemista (*paljonko* sitä ja sitä tai *paljonko* edestä?).

Lenin

4/IX.

Kirjoitettu syyskuun 4 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

365

KIRJELAPPU V. M. MOLOTOVILLE
JA TOIMEKSIANTO SIHTEERILLE³¹¹

Kiireellinen

Tov. Molotov: Tämän kysymyksen *äärimmäisen* tärkeyden ja (toivoakseni) kiistattomuuden vuoksi kehotan lähettämään luettavaksi kaikille *Poliittisen Toimikunnan* jäsenille ja vahvistamaan puhelimitse (minun korjaukseni katsottakoon hyväksytyiksi, jos niitä *eivät* kiistä *enempää* KK:n jäsenet kuin valiokunnankaan jäsenet: jos kiistävät, kehotan hyväksymään *ilman* näitä korjauksia, kunhan vain **ei pitkitä**). On vietävä välttämättä läpi myös *YAKN:ssä* ja julkaistava *KKN:n* nimissä osoittaen **välttämättä:** sekä *YAKN:n* että *VKP:n* *KK:n* hyväksymät.

Lähetän nämä teesit maanantaina 5/IX Pietariin *Oborinille* pyynnön saada lausunto puhelimitse. On tärkeää saada lausunto (ja toivoakseni suostumus) Pietarin ammattiliittomiehiltä.

Tov. Molotov: pitää vaatia näiden *30 henkilön* nimi luettelo ja tallettaa *KK:n* arkistoon merkinnöin tämän neuvottelukokouksen *päivämäärästä*.

Lenin

4/IX.

Kiireellisesti Molotoville Lepeshinskajan kirjoitettua muistiin korjaukset.

Lenin

4/IX.

Kirjoitettu syyskuun 4 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

366

SÄHKE SIPERIAN VALLANKUMOUSKOMITEALLE³¹²

Siperian vallankumouskomitea, Omsk

Kehotan ryhtymään kiireellisesti toimenpiteisiin, etteivät paikalliset viranomaiset pidättäisi Omskissa Jamalin retkikuntaa, auttaisivat varauksettomasti sen lähtöä tutkimuspaikoille pikaisessa järjestyksessä. Sähköttäkää toimeenpanosta.

KKN:n pjoht. *Lenin*

Kirjoitettu syyskuun 4 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitustekstin mukaan*

367

* KK:hon, TILASTO-OSASTON JOHTAJALLE N. I. SOLOVJOVILLE³¹³

5/IX.

Tov. Solovjov! Ettekö voisi esittää erikseen yksityiskohdaisempia tietoja kommunistien jakautumisesta *neuvostovi-*roittain (paitsi Punaista Armeijaa):

kansankomissariaatti,
osasto,
alaosasto

j.n.e.,

ja yksityiskohtaisemmin työn luonne sekä laatu.

Vaikkapa Moskovan osalta (tärkeintä on erottaa Moskova ujestista, jos se on mahdollista; Moskova on tärkein keskus) ja Pietarin osalta.

Minusta tuntuu, että VKP:n jäsentilastoihin otetaan liian paljon kaikille tilastoille »tavanomaisia», mutta vähämerkityksisiä pikkuseikkoja. Meille ovat tärkeitä yksityiskohdat jakautumisesta *neuvosto* virkojen kesken.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu syyskuun 5 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

368

A. O. ALSKILLE³¹⁴

5/IX.

S a l a i n e n

Tov. Alski!

Pitää valvoa huolellisesti kultavarannon käyttöä.
Eikö voitaisi tehdä näin:
annatte tehtäväksi laatia taulukon.

<i>Varanto</i>	Siitä määräksiin (= päätetty # suorittaa)	Määräyksistä vapaa varanto
----------------	--	----------------------------

Kultavaranto
7. XI 1917
7. XI 1918
» » 1919
7. XI 20
1. I 21
1. VII 21
tai 1.IX (7. IX) 21

Taulukon pitää sanalla sanoen näyttää täysin havainnollisesti sekä menojen yhteissumma että *vapana olevat varat* (sinä ja sinä päivänä).

Laadimme taulukon siten, että vaakasarakkeet jatkuvat kuukausittain (*juokseva tilasto*). Tätä liikkuvaa ja säännöllisesti täydennettävää taulukkoa saatte hoitaa Te, Finanssikomissariaatti.

Lähettkää minulle jäljennös siitä 1. IX 1921 mennessä ja sen jälkeen viikoittaiset lisäykset (juoksevat menot).

Yhteissumman pitää sisältää **kaikki** kulta *ilman mitään* poistoja.

Pyydän ilmoittamaan, milloin voitte lähettää.

KKN:n pjoh. *V. Uljanov (Lenin)*

Ehkä tähän pitää lisätä 2—3 pystysaraketta: jo lähetetty Venäjältä, t.s. maksettu. Ehkä vielä: kieltäydytty maksamasta tai supistettu maksua j.n.e.

Kirjoitettu syyskuun 5 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

369

J. I. VISHNJAKILLE³¹⁵

»Pikku Pariisi», huone 5

Arvoisa toveril

Kiitän suuresti Lalajantsia koskevasta viestistä. Minusta on erittäin valitettavaa, että hän jäi VKP:n rivien ulkopuolelle.

Jos on mahdollista, pyytäisin Teitä kirjoittamaan minulle yksityiskohtaisemmin, miksi hän ei ole puolueessa, milloin hän erosi siitä, miten eli Koltshakin aikana Siperiassa y.m.

Koska arvelette, että olisi hyödyllistä vetää hänet mukaan neuvostotyöhön, pyytäisin niin ikään kirjoittamaan minulle, luuletteko, että hänelle pitää etsiä työtä Irkutskista tai

olisiko mahdollista ja tarkoituksenmukaista jostain toisesta paikasta, ehkä Moskovasta.

Kommunistisin tervehdyksin *Lenin*

*Saneltu puhelimitse
syyskuun 5 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokouksessa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

370

G. V. TSHITSHERINILLE

5/IX.

Tov. Tshitsherin!

En anna merkitystä Berzinsin mielipiteelle Englannin työväenliikkeen lamatilasta.³¹⁶ Berzins tietää vähän ja on aina »pessimistinen».

Minua huolestuttaa kovasti, että hänen matkatavaransa tarkastettiin. Meidän pitää luullakseni soveltaa Englannin edustajiin **aivan tiukasti** sääntöä »silmä silmästä». Pedanttisesti: yirmiä yhtä **pahasti** tai hiukan pahemmin. Tehdäänkö sillä tavalla?

Mitä edelleen tulee »hooverilaisiin»³¹⁷, heitä on pidettävä silmällä kaikin voimin (*Ulkokomissariaatti* lehdistön ja ehkä joidenkin »suhteiden» kautta); pahimpia heistä (joku Lowrie?) on »metsästettävä» ja saatava satimeen, jotta voisimme panna toimeen skandaalin.

Tässä tarvitaan ankaraa ja *s i t k e ä ä* taistelua.

Tietävätkö kaikki ulkomaan edustajamme, että tulee kaikin voimin kannattaa työläisten keräysvarojen (nälkää näkevien avustamiseksi) lähettämistä *suoraan meille?* Lähettäkää tästä sanoma (kiertokirjeenä) ja vaatikka: heidän pitää ilmoittaa jokaisessa sanomassa salakielellä: »työväenkeräykset Englannissa (Ranskassa, Ruotsissa j.n.e.) 2 viikossa niin ja niin paljon».

Mutta keräykset suoraan meidän osoitteellamme.

Meidän on saatava tietää se nopeasti, tarkasti ja säännöllisesti.

Kampanja »Nansenin puolesta» ja »Nansenia vastaan»³¹⁸ osoittaa selvästi (lähetitte erittäin mielenkiintoisia otteita

»Daily Chroniclesta»), että meidän pitää antaa Noulensille aivan jyrkkä kielteinen vastaus: evätä a limine*. Silloin ja vain silloin me voitamme, saamme puolellemme »nanseni-laismieliset» ainekset ja *teemme lopun* antinansenilaisten pelistä.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu syyskuun 5 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

371

A. O. ALSKILLE

Tov. Alski!

Pyysin Teiltä tietoja vain elokuusta lähtien.** Pyydän vastedes:

1) pitämään kultavarojen menoista ja suorituksista erikoista kirjaa tiukasti kronologisessa järjestyksessä (tietenkin sen lisäksi, että ne ryhmitetään kansankomissariaateittain tai käyttötarkoituksittain, jos sellaisia ryhmityksiä tarvitaan);

2) välttämättä erottamaan yleisellä päätöksellä määrättävästä kokonaissummasta (esim. elintarvikkeisiin myönnettyistä 100 miljoonasta) käytetyt erät lisämenoeristä, joita ei ole edellytetty millään yleisillä päätöksillä.

Ellette noudata näitä sääntöjä, ette saa aikaan tilikertomusta, vaan syntyy kaaos, jossa menette itsekin sekaisin. Lisäohjeiden antamista varten odotan vastausta, joka Teidän pitää lähettää huomenna.

Lenin

Kirjoitettu syyskuun 7 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXIV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

* — heti. *Toim.*

** Ks. tätä osaa, 368. asiakirja. *Toim.*

372

A. M. NIKOLAJEVILLE

Erittäin salainen

Tov. Nikolajev

Posti- ja lennätinlaitosten kansankomissariaatti

Vaadin Teitä asettamaan 3-henkisen radioasiantuntijalautakunnan kokeilemaan lopullisesti tuloksia, joita on saavutettu tiedossanne olevassa laboratoriossa Bogorodskojen kylässä.³¹⁹

Olisi toivottavaa, että lautakunnassa olisi yksi vastuunalainen kommunisti.

KKN:n puheenjohtaja *V. Uljanov (Lenin)**Kirjoitettu syyskuun 7 p:nä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

373

G. J. ZINOVJEVILLE

Toveri Zinovjev!

Olen saanut kahdeksan lähettämääne Valistuskomissariaatin luonnosta³²⁰. En voi mitenkään yhtyä siihen, ettei tällä ole kiirettä ja että luonnoksissa on jotakin virheellistä. Pelkään Teidän lukeneen huolimattomasti. Luonnoksissa ei ole kaupallisen periaatteen soveltamista kouluihin. Puhutaan vain paikallisen väestön, varsinkin talonpoikien, osallistumisesta koulujen ylläpitoon. Pidän sitä aivan oikeana, ehdottomasti kiireellisen tarpeellisena. Yksityiskohdat saattavat tietysti vaatia korjauksia, jotka tehdäänkin luonnosta käsiteltäessä, mutta pohjaltaan, toistan, ne ovat ehdottomasti oikeita. Ainoastaan kahdeksannessa luonnoksessa voidaan havaita jotain kaupallisen periaatteen tuntuista, nimittäin oikeus perustaa ja ottaa vuokralle yrityksiä Valistuskomissariaatin laitosten huoltoon varten. Mutta pidän aivan oikeana tätäkin luonnosta, jonka Te juuri jätitte

alleviivaamatta, sillä koulujen ylläpidon parantaminen ja opettajien nälänhädän lievittäminen on ilman tuollaisia toimenpiteitä mahdotonta. En ymmärrä lainkaan, missä näette löyhennettävän periaatetta, jonka mukaan meidän tulee pitää koulut omissa käsissämme. En havainnut mitään sellaista alleviivaamissanne kohdissa enkä kahdeksannessa luonnoksessa yleensä. Talonpojilta pitää ottaa yhä enemmän paikallisten koulujen ylläpitoon.

Lenin

*Saeltu puhelimitse
syyskuun 8 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan L. A. Fotijevan
kirjoittaman tekstin mukaan*

374

PUHELINSANOMA KKTN:n PUHEMIEHISTÖLLE

Erittäin kiireellinen

KKTN:n puhemiehistö, jäljennös Finanssikomissariaatille ja TTI:n komissariaatille sekä insinööri Graftiolle (kotipuhelin 1-72-49. Povarskaja 22, as. 3)

Volhovin rakennustyömaa on Graftion ilmoituksen mukaan turvattu elintarvikkeilla syys—joulukuun ajaksi, mutta työt seisovat setelien puutteessa. Valtion rakennuskomitea myöntää Volhovin rakennustyömaalle syyskuuksi kaikkiaan 125 miljoonaa, silloin kun Graftion sanojen mukaan tarvitaan toista miljardia.

Vaadin Volhovin rakennustyömaan viipymätöntä turvaamista tarvittavalla setelimäärällä, jotta tulisi taatuksi töiden joudutettu suoritus YTpKK:n toukokuun 30 ja marraskuun 5 pnä tekemien päätösten perusteella myönnettyjen elintarvikeannosten määrää vastaavasti.

Lähetäkää minulle ilmoitus toimeenpanosta viimeistään syyskuun 10 pnä.

KKN:n pjoht. (*Lenin*)

Syyskuun 8 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

375

N. P. GORBUNOVILLE³²¹

Tov. N. P. Gorbunov!

Vastatkaa hänelle:

(1) että juridisen vastauksen lähetämme nähtävästi piakoin (esitettävä sanamuoto *tarkastaen* sopimalla Kurskin, Tshitsherinin ja Gohibargin kanssa, *tarkastettava hyvin huolellisesti*, ehkä kutsuttava mukaan myös Vladimirski);

2) *kartastoon* pitää sisällyttää kaikki nämä tasavallat: naapurit, ystävällismieliset j.n.e. *yhteinen* sanamuoto (kartastoa ja tilastoja sekä maantiedettä varten).

9/IX.

*Lenin**Kirjoitettu syyskuun 9 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

376

N. P. GORBUNOVILLE³²²

Pitää osata *paljasta* virastokankeus ja rangaista ei-tahallisesta, sillä »tahallisesta» ei saada kiinni milloinkaan.

11/IX.

*Lenin**Kirjoitettu syyskuun 11 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

377

* N. P. GORBUNOVILLE³²³**Tärkeää**

1) Kirjoittakaa paperi *KKTN:lle*; antakaa allekirjoitettavakseni;

2) laatikaa toimeenpanon tarkastussuunnitelma (kalentteriohjelma);

3) sama Saksan-tilauksien suhteen.

11/IX.

Lenin

Kirjoitettu syyskuun 11 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

378

*** N. P. GORBUNOVILLE³²⁴**

Asia on erittäin tärkeä. Annan tehtäväksenne *v a l v o a* toimeenpanoa ja selostaa minulle 2 kertaa kuukaudessa.

11/IX.

Lenin

Kirjoitettu syyskuun 11 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

379

**SÄHKE KAIKILLE ALUEIDEN
JA KUVERNEMENTTIEN
TALOUSNEUVOTTELUKUNNILLE³²⁵**

KKTN:n puheenjohtajalle kaikkia osastoja ja teollisuuden haaroja varten, jäljennös TKH:lle

Taloudellisen rakennustyön tärkeimpiä tehtäviä ja nykyään ehdottomasti ajankohtaisin tehtävä on valtion huoltamien tuotanto- y.m. laitosten määrän supistaminen. Valtion huollettavaksi pitää jättää vain vähimmäismäärä suurimpia, parhaiten varustettuja ja järjestettyjä tuotantolaitoksia, tehtaita ja kaivoksia, joiden käyttöresurssit on huolellisesti tarkastettava. Käsken suorittaa viipymättä vielä kerran sellaisen tarkastuksen ja supistamaan vielä kerran valtion huollettavina olevien laitosten määrää; valtion huoltoon jätettävien laitosten luettelo pitää laatia heti ja lähettää *TPN:lle* kuluvan vuoden lokakuun 1 päivään mennessä.

Toimeenpanosta vastaavat henkilökohtaisesti kaikki taloudellisten neuvostojen jäsenet ja erityisesti kuvernement-

tien tilastotoimistot. Riittämättömän huolellisesta laitosten määrän supistamisesta tulen panemaan oikeudelliseen syyt-teeseen.

TPN:n pjoht. *Lenin*

Syyskuun 12 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan,
joka on tarkistettu vertaamalla
V. I. Leninin allekirjoittamaan
konekirjoitustekstiin*

380

* KKTN:n SÄHKÖOSASTOLLE

Jäljennös KKTN:n puhemiestölle

Teidät velvoitetaan hankkimaan Kashiran rakennustyö-maalle tarvittavat sähkötekniset materiaalit aivan täsmälli-
sesti ja rakennustyön vaatimia määräaikoja tarkasti nou-
dattaen.

Vaadin ehdottomasti, ettei tässä tapahdu mitään viivy-
tystä, joka voisi johtaa rakennustyömaan töiden viivästy-
miseen yli määräaikojen.

Tiedot hankintojen kulusta ilmoittakaa TPN:lle, tov. Smol-
janinoville.

TPN:n puheenjohtaja *Lenin*

Kirjoitettu syyskuun 12 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman konekirjoitustekstin
mukaan*

381

S. S. DANILOVILLE³²⁶

12/IX.

Tov. Danilov!

On ehdottoman *tarpeellista* kehittää »keskinäistä
avuliaisuutta» y.m. niin »luokan sisällä» kuin *muidenkin*
luokkien *työtätekeviä* kohtaan.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu syyskuun 12 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

*Julkaistaan sihteerin kirjoittaman
tekstin mukaan*

382

A. V. LUNATSHARSKILLE

Lunatsharski
Jäljennös Litkensille

12. IX 1921.

Koulujen huollon parantamistoimenpiteistä 9/IX annetun lain 10. § velvoittaa Valistuskomissariaatin julkaisemaan ohjeet.

Erittäin varovainen pitää olla 6. §:n suhteen (loppu, vaihto-oikeus).³²⁷ Ei muuten kuin esittäen täydelliset selvitykset määräaikaan mennessä; yksityiskohtaiset säännökset; muussa tapauksessa vankilaan varkaudesta.

Sovittava Oikeuskomissariaatin kanssa ja näytettävä minulle ennen allekirjoittamista.

Sama 8. §:ään nähden — maksu kirjastoista ja kerhotoista.

Äärimmäisen varovaisesti; ei saa vaikeuttaa niissä käyntiä. Näytettävä minulle *ennen* allekirjoittamista.

TPN:n pjocht. *V. Uljanov (Lenin)*

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

383

A. A. JOFFELLE

13. IX 1921

Tov. Joffe!

Poliittisen Toimikunnan tämänpäiväinen päätös, kuten näette (oheistan sen), vastaa aivan valtavasti 9/IX päivättyä pikasanomaanne.³²⁸

Pyydän vakuuttavasti Teitä lähettämään yksityiskohtaisen kirjallisen selostuksen.

Sitä paitsi pyytäisin omasta puolestani, *päästäkseni* kunnollisesti *perille kysymyksestä*, kiinnittämään erityistä huomiota (selostuksessanne tai erityisessä lisäyksessä selostukseen) kanta-asukkaiden etujen puolustamiseen »venäläisiä» (isovenäläisiä eli kolonialistisia) liioitteluja vastaan.

Kanta-asukkaiden suhde Safaroviin? **Faktoja**, faktoja ja faktoja.

Kanta-asukkaat itse (Safarovin kannattajat)? Nimet? Palveluaika? Arvovalta? (Faktoja, faktoja...).

Pystyvätkö pitämään puolensa? Varmastiko? Niinkin ove-
laa ja lujaa ja itsepäistä miestä kuin Tomskia vastaan?
Paljonko on sellaisia?

»Köyhälistön liitto» (Safarovinko perustama?) — sen ko-
koomus? merkitys? voima? osuus? Onko totta, että kanta-
asukkaita on jaoteltu »väkivaltaisesti»?

Puuvilla? Sen kohtalo? Onko totta, että puuvilla-asian
tarvelee Safarov? *Faktoja, faktoja.*

Rintamat Ferganassa? Basmatshien liike? Sen suhde Toms-
kin ja Safarovin »linjaan»? Faktoja ja Turkestanin TpKK:n
täsmälliset päätökset basmatshien liikkeestä? Faktoja, mistä
ja milloin Tomski ja Safarov tai heidän kannattajansa ovat
olleet *t ä s s ä k y s y m y k s e s s ä* eri mieltä? (Otteet
vastaavista päätöksistä, jotta näkyisi tarkasti, milloin ni-
menomaan ja mistä nimenomaan he ovat olleet virallisesti
eri mieltä.)

KK:ssa on tiettyä erimielisyyttä tästä kysymyksestä.

On erittäin tärkeää saada tarkempia tietoja.

Minä henkilökohtaisesti epäilen **pahasti**, että »Tomskin
linja» (ehkä oikeammin Petersin linja? tai Pravdinin linja?
y.m. *s e l l.*) on isovenäläistä shovinismia tai oikeammin
kallistumista siihen suuntaan.

Koko meidän Weltpolitik'in* kannalta on äärettömän tär-
keää **voittaa** kanta-asukkaiden luottamus; voittoa se kol-
min- ja nelinkertaisesti; *t o d i s t a a*, että me *emme* ole
imperialisteja, että me *emme* siedä *k a l l i s t u m i s t a*
siihen suuntaan.

Tämä on yleismaailmallinen, ilman mitään liioittelua
yleismaailmallinen kysymys.

Tässä pitää olla äärimmäisen tarkka.

Tämä tulee vaikuttamaan Intiassa, Idässä, tässä ei saa
leikitellä, tässä pitää olla tuhannesti varovainen.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran osittaisesti
1956 »Pravda» lehden 193. n:ossa*

*Julkaistu täydellisesti 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjottuksen mukaan

* — maailmanpolitiikan. *Toim.*

384

E. M. SKLJANSKILLE

13. IX 1921

Tov. Skljanski!

Pyydän Teitä esittämään minulle tiedot Tasavallan Vallankumouksellisen Sotaneuvoston töistä, jotka koskevat 30. toukokuuta päivättyä kirjettäni ja Tasavallan Vallankumouksellisen Sotaneuvoston vastausta aineiston tilaamisesta viikon sisällä.³²⁹

KKN:n pjoht. V. Uljanov (Lenin)

*Julkaistu ensi kerran 1942
XXXIV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

385

N. A. SEMASHKOLLE³³⁰

13. IX 1921

Tov. Semashko!

Saan yhä useammin ilmoituksia Krimin ja Kaukasian parantoloidemme tavattoman kelvottomasta tilasta: lahjustenottoa, etuoikeuksia porvareille samalla kun työläisiä kohdellaan sietämättömästi, mutta pahinta on täydellinen epäjärjestys hoidossa ja kaikkein pahinta se, että elintarvikehuolto on täysin rempallaan.

Pyydän Teitä antamaan minulle viipymättä kaikki käytettävissänne olevat täsmälliset tiedot.

Ja sitten yksityiskohtaisemmin tarkastuskeinoista: montako parantolaa (monestako?) esittää asianmukaisia selontekoja (elintarvikkeiden määrä sitä ja sitä potilasmäärää kohti? henkilökuntaa y.m. kohti?) — ammeiden (mutakylpyjen) y.m. määrä.

KKN:n pjoht. V. Uljanov (Lenin)

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

386

KKN:n KANSLIAN HALLINNOLLE³³¹

Jäljennös N. P. Gorbunoville

13. IX 1921

Eilen havaitsin, että kiireellinen asiakirja, jonka olin antanut Fotijevalle L. B. Kamenevia varten, olikin lähetetty »tavanomaista», s.o. idioottimaista tietä ja myöhästynyt monta pitkää tuntia ja olisi myöhästynyt monta päivää, ellen olisi toistamiseen puuttunut asiaan.

Tällaista kanslian toimintaa ei voida suvaita, ja jos vielä kerrankaan ilmenee tämän kaltaista mitä tyypillisintä vi-rastokankeutta ja työn tarvelemistä, turvaudun ankariin ran-kaisutoimenpiteisiin ja henkilövaihdoksiin. Käsken:

1) päivystävän sihteerin tarkastaa *henkilökohtai-sesti* jokaisen lähetettäväksi antamani asiakirjan tai lä-hetteen kohdalta (hänellä pitää olla sijainen poistumisen varalta, ja hänen pitää sopia sijaisuudesta ympäri vuorokau-den päivystävien puhelunvälittäjien kanssa);

2) onko tehty *kaikki* merkinnät (henkilökohtaisesti; kii-reellinen; kuittaus kirjekuoreen j.n.e.);

3) onko annettu heti lähetille;

4) välttämättä *tarkastaa soittamalla puhelimitse* kirjeen-saajalle;

5) *näyttää* minulle palautetun kirjekuoren, jossa on kuit-taus;

6) samoja sääntöjä tulee käytännössä noudattaa myös puhelinkojussa olevien puhelunvälittäjien siinä tapauksessa, että tehtäviä annetaan aikana, jolloin sihteerä ei ole.

KKN:n pjoht. V. Uljanov (Lenin)

Julkaistu ensi kerran 1933
X XIII Lenin-kokoelmassa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

387

N. P. GORBUNOVILLE

Tov. Gorbunov!

Pyydän Teitä rankaisemaan syyllisiä: jos on ensimmäinen kerta, antakaa muistutus; jos toinen tai on raskauttavia

asianhaaroja, niin varoittaen, että erotetaan toimesta, elleivät ole säntillisempiä.

Toimeenpankaa tarkastus: yksi 100 tapauksesta tai 1 päivä 15:stä j.n.e.

Lenin

Kirjoitettu syyskuun 13 p:nä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

388

N. OSINSKILLE

Maatalouskomissariaatti, tov. Osinski

Pyydän ilmoittamaan kiireesti, miten on järjestetty siemenviljan jako nälänhätää kärsivissä kuvernementeissa, ja osoittamaan:

1) Väestön keskuudessa noudatettavat siemenviljan jakoperiaatteet (annetaanko kaikille vai ainoastaan niille, kenellä maa on muokattu kylvökuntoon, onko järjestetty kynnetyn alan tarkastus ja miten j.n.e.).

2) Miten Maatalouskomissariaatin elimet osallistuvat tosiasiallisesti siemenlastien vastaanottoon, niiden säilytykseen, kuljetukseen rautatieasemilta paikan päälle, siementen lajitteluun ja, jos on tietoja, millä vauhdilla edistyy siemenviljan kuljetus sen saantikeskuksista paikkakunnille.

3) Onko järjestetty annettavan siemenviljan kirjaaminen ja miten (pidetäänkö luetteloja, kenelle nimenomaan — henkilökohtaisesti tai mille kollektiiville — siementä annetaan, paljonko).

4) Onko ryhdytty valvomaan ja miten sitä, että siemenvilja käytetään todella kylvöihin eikä elintarvikkeina.

Siemenviljan oikealla jakamisella on erittäin tärkeä merkitys.

»Izvestija VTsIK» lehden 202. n:ossa julkaistusta K. Mjas-
kovin kirjoituksesta »Kevät- ja syyskylvökampanjat» ja
eräistä muista tiedoista päätellen tässä ei kuitenkaan ole
kaikki kunnossa.

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja

Kirjoitettu syyskuun 14 p:nä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

389

G. V. TSHITSHERINILLE³³²

Tov. Tshitsherin!

Mielestäni heidät pitää saada lopettamaan tuollaiset tavat. Eikö sen voisi tehdä näin: vastaamme muodollisesti ja kirjallisesti viitaten »noottiin». Silloin he ymmärtävät, että alamme (kohtapuolin) pilkata heitä *julkisesti* ja gifler* allekirjoituksettomien noottien takia.

Teidän *Lenin*

*Kirjoitettu 1921
syyskuun jälkipuoliskolla*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

390

N. P. GORBUNOVILLE

17. IX 1921

Tov. Gorbunov!

Kurski ja Tsherljuntshakevitsh ovat kuulemma matkustaneet *luovuttamatta virallisesti* tehtävänsä, nimittäin Pienen KKN:n pöytäkirjojen allekirjoittamista. Se on laittoisuuden huippu. Pitää palauttaa heti järjestys: a) laatia pöytäkirja, b) vaatia sähköitse vastaus Kurskilta ja Tsherljuntshakevitshilta, c) määrätä nostettavaksi ja pantava viereille *juttu* Kurskia ja Tsherljuntshakevitshia vastaan velvollisuuksiensa laiminlyönnistä.

KKN:n pjoht. *V. Uljanov (Lenin)*

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan,
joka on tarkistettu vertaamalla
konekirjoitusjäljennökseen*

391

H. G. RAKOVSKILLE

Harkov, tov. Rakovski, jäljennös tov. Vladimiroville

VSFNT:n Elintarvikekomissariaatti on siirtänyt Teille se-teleinä 20 miljardia ruplaa, niistä 10 Kijeviin, 10 Harko-

* — läimiä korville. *Toim.*

viin viljan ja karjan ostoon. Lähiaikoina Teille aiotaan lähettää säännöllisesti Ukrainan rahanormin lisäksi varoja 50 miljardiin saakka kuukaudessa varta vasten viljan ostoa varten. VKP:n KK vaatii Teitä: 1) varaamaan tiukasti nämä lähetettävät summat mainittuun tarkoitukseen Finanssikomissariaatin kaikkien elinten henkilökohtaisella vastuulla, 2) velvoittamaan elintarvike-elimet Ukrainan Elintarvikekomissariaatin ja kuvernementtien elintarvikekomissaarien vastuulla käyttämään lähetettäviä varoja yksinomaan viljan ja karjan ostoon. VKP:n KK vaatii Teitä rekisteröimään VSFNT:n Kansankomissaarien Neuvoston 23. elokuuta päivätyn asetuksen suolamonopolia koskevin YTpKK:n lisäyksin.

TPN:n pjoht. *Lenin*

Kirjoitettu syyskuun 19 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman konekirjoitustekstin
mukaan*

392

**KIRSANOVIN UJESTIN
TALOUSNEUVOTTELUKUNNALLE³³³**

Jäljennös Tambovin kuvernementin tpk:lle
Arvoisat toverit!

Yhdyn puolestani kiitokseen selonteon lähettämisestä ennen muita ja pyydän olemaan esimerkillisiä selontekojen annossa vastaisuudessakin.

Lenin

19/IX.

Kirjoitettu syyskuun 19 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

393

N. P. BRJUHANOVILLE³³⁴

Ellei ole Brjuhanovia, niin Frumkinille
(Jäljennös N. P. Gorbunoville)

19. IX 1921.

Tov. Brjuhanov!

Allekirjoitin tänään sähkeen 1.₂ milj. puudasta heiniä Moskovaa varten.

Mielestäni on väärin antaa *kaikki* tuonkaltaiset sähkeet minun allekirjoitettavakseni. Pitää ryhtyä ehkä vähitellen, mutta sittenkin ryhtyä siirtymään ja *siirtyä* siihen, että opetetaan ihmiset (kuvernementtien tpk:t mukaan lukien) tottelemaan ilman minun allekirjoitustanikin, tottelemaan normaalisti eikä tottelemaan vain ekstraordinäärisesti.

Pitää lähettää 2—3 sähkettä taistelukäskyn luontoisina. Tarkastettava. Elleivät täytä, rangaistava ankarasti ja tarkastettava rankaiseminen.

Pyydän ilmoittamaan minulle tarkan suunnitelman (ja *kalendariohjelman*), jonka mukaan paikallisvirastoissa pystytetään *normaali* kuri.

KKN:n pjoht. V. Uljanov (*Lenin*)

Julkaistu ensi kerran 1933
X XIII Lenin-kokoelmassa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

394

J. Z. VOLKOVILLE

Tov. Volkov!

19/IX 1921.

Luin kirjeenne.³³⁵ Te erehdytte. Poliitiikkamme ei ehkäise suhteitamme (kaupallisia) Ranskaan, vaan jouduttaa niitä.

Olemme jo voittaneet *vieroittaessamme* Ranskan intensionsuunnitelmista, ja voitamme vielä enemmän.

Meillä on tie kauppaneuvotteluihin Ranskan kanssa.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

V. V. KUIBYSHEVILLE

19. IX 1921

Tov. Kuibyshev!

Luonani olivat juuri

Rutgers,

Calvert

ja Haywood,

amerikkalaisen työläissiirtolan sen ryhmän edustajat, joka haluaa ottaa Nadezhdinskin tehtaan ja *joukon* tuotantolaitoksia Kuznetskin kivihiihtialueella.³³⁶

He pyytävät, että heidän edustajansa (tulkki mukanaan) saisi olla henkilökohtaisesti *TPN:ssä* perjantaina. Mielestäni siihen pitää antaa lupa.

Edelleen kiinnitän huomiotanne seuraavaan ja pyydän ilmoittamaan *kaikille* valiokuntien ja alavalioikuntien jäsenille:

(1) Nadezhdinskin tehdas *on* heidän mielestään *sidottu* sekä taloudellisesti että teknisesti ryhmään Kuzbassin tuotantolaitoksia, koska se antaa traktoreita niiden maanviljelystalouksiille; traktoreita ja kaikkea muuta maatalouskalustoa talonpojille; korjaa koneita heidän ryhmänsä tuotantolaitoksille Kuznetskin alueella, tuottaa kalustoa vesiliikenteelle, jonka avulla ollaan yhteydessä Siperiaan, j.n.e.

(2) he ottavat Kuzbassissa 12 000 desjatiinaa maata ja *joukon* tuotantolaitoksia ja haluavat perustaa suuren ja *täydellisen* taloudellisen kokonaisuuden.

(3) He pyytävät *kaikkiaan* 300 000 dollaria rahana. Muunlainen mielipide on virheellinen.

(4) Sen lisäksi he tahtovat viljaa ja pukimia pannakseen *heti* nopeaan käyntiin tarpeelliset rakennustyöt. Pitää kuulemma aloittaa *jo tänä* talvena, jotta vuoden 1922 kevääseen mennessä olisi tehty.

(5) He tähdentävät, että muodostavat työläisryhmälleen lujan *johtokunnan*; ryhmän kokonaisuudessaan (3000—6000 työläistä) muodostavat *parhaista* työläisistä, etupäässä nuorista ja naimattomista, jotka ovat perehtyneet *käytännöllisesti* vastaavaan tuotantoon ja asuneet Venäjän ilmastoa muistuttavissa oloissa (Kanada tai Yhdysvaltojen pohjoisosa).

(6) He tahtovat olla riippuvaisia välittömästi *TPN:stä*. Tietynlainen työläisliittouman autonominen valtiontrusti.

He muuten sanovat, että täällä »siirtolaiskodissa» asuu 200 amerikkalaista metsätyöläistä. Suuri osa on työttömänä. Kaipaavat työtä. Pyytävät lähettämään 30 heistä Nadezhdinkin tehtaalle ja 15 Kuzbassiin *heti*, antamaan heille kaikki varusteet ja ruokaa, ja he ryhtyvät *heti* rakentamaan puuparakkeja. (Sitten lähtevät jo kaikki 200.) Pyytävät kovasti jouduttamaan lähtöä.

He sanovat, että Gerbek (? en ymmärtänyt tarkasti englantilaista ääntämystä) Uralin *teollisuustoimikunnasta* on antanut heidän suunnitelmalleen *hyväksymyksen* suullisesti ja siperialaiset (Siperian teollisuustoimikunta) kirjallisesti.

Venäjää puhuvia työläisiä he ottavat 10—15%. Voivat ottaa enemmänkin.

Pyydän ottamaan huomioon kaiken tämän.

TPN:n pjoht. *V. Uljanov (Lenin)*

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

396

I. I. MIROSHNIKOVILLE

Tov. Miroshnikov

Jäljennös tov. Gorbunoville

Minulle ilmoitettiin, ettei hissi tule toimimaan syyskuun 20, 21 ja 22 pnä.

Se on siivottomuuden huippu. Meillä on sydänsairaita ihmisiä, joille nouseminen on vaarallista ja vahingollista. Olen tuhat kertaa käsenyt pitämään huolta hissistä ja määräämään siitä vastuullisen henkilön.

Annan Teille ankaran muistutuksen, velvoitan selvittämään, kuka on syyppä siihen, ettei ehkäisty ajoissa; ilmoitakaa vastuullisten henkilöiden luettelo vielä kerran ja heihin sovellettavat rankaisutoimenpiteet.

KKN:n pjoht. *V. Uljanov (Lenin)*

Kirjoitettu syyskuun 19 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

397

N. P. GORBUNOVILLE

20. IX 1921

Tov. Gorbunov!

Pyydän Teitä antamaan määräyksen seuraavan kirjallisuuden hankkimisesta:

1) *kaikki* mitä sähköistämisestä on venäjäksi »Sähköistämisuunnitelma» kirjan *lisäksi*.

Krzhizhanovskin ja Ramzinin Pietarissa tekemät selostukset. — Kushnerin kirjanen. — Muut sähköistämistä käsittelevät kirjaset: *Vladimirin* kuvern. tpk:n julkaisu sähköistämisestä *ja muut paikalliset julkaisut*.

2) Saksan kielellä uutta kirjallisuutta (1915—1921) sähköistämistilanteesta eri maissa ja sen tehtävistä j.n.e. (Krzhizhanovskin kautta j.n.e.).

Hankkikaa minulle 1—2 viikossa kaikki nämä 2 kuukaudeksi Iv. Iv. Skvortsovia (Stepanovia) varten.³³⁷

Komm. tervehdyksin *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

398

V. V. ADORATSKILLE

Tov. Adoratski!

Ettekö voisi auttaa minua löytämään seuraavat 2 juttua:

1) Engelsin artikkelia (tai kohtaa kirjastesta? tai kirjettä?), jossa hän sanoo vuosien 1648 ja 1789 kokemuksen nojalla, että nähtävästi on olemassa laki, joka vaatii vallankumousta menemään vähemmän merkittävien uudistusten varmistamiseksi *pitemmälle kuin se jaksakaan*.

Muistaakseni tämä julkaistiin ulkomaisessa bolshevikkilehdessämme (»Proletarissa») kaudella 1908—1912, mutta muistan hämärästi;³³⁸

2) 12. IV 1853 päivättyä Engelsin kirjettä Weydemeyerille. Tulen olemaan hyvin kiitollinen viittauksista.

Teidän *Lenin*

Kirjoitettu syyskuun 20 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

399

VKP(b):n KK:n ORGANISAATIOITOIMIKUNNALLE*KK:n Organisaatioitoimikunnalle*

Olen tuntenut tov. Shapovalovin henkilökohtaisesti jo hyvin kauan, karkotusajoilta 19. vuosisadan lopulla ja maanpakolaisuuden ajoilta 20. vuosisadan alussa. Todistan, että hän on täysin uskollinen ja rehellinen, vanhan puoluekaartin parhaita. Siksi pidän velvollisuutenani tukea hänen pyyntöään saada matkustaa ulkomaille hoitamaan terveyttään ja tekemään työtä Ulkomaankauppakomissariaatissa.

V. Uljanov (Lenin)

22/IX.

Kirjoitettu syyskuun 22 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1960
»Voprosy Istorii KPSS» aikakausleh-
den 2. n:ossa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

400

V. A. AVANESOVILLE

Työläis- ja Talonpoikaisinspektio, tov. Avanesov

Virastokankeudesta Kashiran rakennustyömaan huollossa

Lähetän Teille oheisena kolme Kashiran rakennustyömaan kirjelmää. TPN saa sieltä melkein joka päivä valituksia hidastelusta ja keskeytyksistä elintarvikehuollossa. Huomatava osa Kashiran rakentajien tarmosta kuluu varsinaisen tarkoituksen sijasta kamppailuun elintarvikkeiden saamiseksi. Siitä on tehtävä loppu. Ottaen huomioon sen erikoisase-
man, jossa Kashiran rakennustyömaa on, se on täysin mahdollista, jopa meidänkin elintarviketilanteessamme.

Käsken Teitä määräämään vastuunalaisen työntekijän, joka saa tehtäväkseen tarkastaa kiireellisesti, miten ja missä järjestyksessä Kashiran rakennustyömaan huolto tapahtuu ja kenen syytä on hidastelu, panemaan syylliset edesvastuuseen ja, mikäli on tarpeen, laatimaan ehdotuksen TPN:n

päätökseksi, jolla säännellään Kashiran rakennustyömaan huoltojärjestys.³³⁹

TPN:n puheenjohtaja

Kirjoitettu syyskuun 23 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

401

D. B. RJAZANOVILLE

Tov. Rjazanov! Kannatan *vahvasti* tov. Adoratskin pyyntöä, hän on tehnyt suuren ja hyödyllisen työn.³⁴⁰ On tärkeää koota *k a i k k i* Marxin ja Engelsin kirjeet, ja Te teette sen muita paremmin.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

*Kirjoitettu syyskuun 23 pnä 1921
Lähetetty Berliiniin*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

402

HYDROTURVEHALLINNON ULKOMAISTEN TILAUSTEN SIJOITUSTA HOITAVAN VÄLIAIKAISEN BERLIININ-KOMISSION JÄSENILLE³⁴¹

Pyydän täyttämään erittäin täsmällisesti, jotta 1. II 1922 kaikki olisi valmiina Berliinissä ja *välttämättä* 1. III 1922 kaikki olisi Moskovassa. Selonteot suppeita, mutta säännöllisiä, joka kuukausi. Tekninen tarkastus komission vastuulla. Myönnämme palkkioita, jos tarvitaan. *Ei pidä möhlätä niin kuin on möhlätty tässä asiassa jo monesti.*

Lenin

Kirjoitettu syyskuun 24 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

403

G. J. ZINOVJEVILLE

Tov. Zinovjev

Jäljennös: Radekille

» Rákosille

» »Pravdan» sihteerille

24. IX 1921

»Pravdassa» on alettu julkaista yhteenvetoja ulkomaisten työläisten keräyksistä Venäjän nälkää kärsivien auttamiseksi.³⁴²

Tarvitsemme *toisenlaisia* yhteenvetoja. Nämähän ovat *kertomuksia*. Mutta meillä ei ole paperia »kertomuksiin» eikä aikaa lukea niitä. Se on turhaa.

Tarvitsemme lyhykäisiä taulukoita 2 kertaa kuukaudessa seuraavan mallin mukaan:

Saksa — 10 milj. markkaa = n. () kultaruplaa

Itävalta — 10 » kruunua = n. () kultaruplaa

Yhteensä — — — n. () kultaruplaa

Tämä tekee 20—30 riviä 2 kertaa kuukaudessa.

Se ei ole paljon.

Näin ja vain näin meidän pitää tehdä. *Loppusumma kultaruplina*. Pyydän vakuuttavasti Teitä viemään tämän läpi ja vastaamaan minulle.

Komm. tervehdyksin *V. Uljanov (Lenin)*

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

404

SÄHKE N. N. NARIMANOVILLE

26/IX 1921.

Salakielellä

Baku

Narimanoville

Älkää missään tapauksessa tehkö sopimusta saksalaisten enempää kuin kenenkään muunkaan kanssa ulkomaankau-

pasta ilman alueellisen ulkomaankauppalaitoksen suostumusta ja VKP:n KK:n vahvistusta. Ilmoittakaa sähköitse tämän saannista ja täytäntöönpanosta ja sitten kirjeitse kaikki yksityiskohdat.

*Lenin**

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

405

K. B. RADEKILLE

Tov. Radek!

Kiitän suuresti lähettämästänne aineistosta. Palautan sen. En voi lausua mielipidettäni, sillä asia on minulle epäselvä: se minkä Te olette viivannut ja minkä minä olen lukenut, on liian vähän päätelmän tekemistä varten.

Jos muuten näette Gennaria, kiittäkää häntä 18. IX 1921 päivätystä kirjeestään »tovereille Kominternin TpK:n jäsenille».

Äärimmäisen selvää, täsmällistä ja vakuuttavaa.

Serrati on seos poroporvarillista selkärangattomuutta ja politikoivaa vehkeilyä. Jos Gennarin y.m. tovereiden — m.m. tietysti myös Teidän ja Zinovjevin — mielestä olisi hyödyllistä, että toistaisiin tämän lehdissä, *teen sen mielelläni*. Gennari lähettäköön siinä tapauksessa minulle Serratin »Avantiin» kirjoittaman artikkelin *alkuperäiskappaleen*, ja minä kirjoitan julkaistavaksi tarkoitetun 20 rivin kirjeen hänelle. Mutta tuskinpa sitä kannattaa tehdä.

Teidän *Lenin*

Kirjoitettu syyskuun 26 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

* Edelleen seuraa Leninin kirjoittama J. V. Stalinin allekirjoitus. *Toim.*

**LUONNOS SÄHKEEKSI KOLMIVIIKKOISEN
POLTTOPUUNKULJETUSKAMPANJAN
JÄRJESTÄMISESTÄ JA TOIMEKSIANTO
SIHTEERILLE³⁴³**

Kaikille aluepiirien, kuvernementtien ja ujestien taloudellisille neuvostoille, puolueen alue-, kuvernementti- ja ujestikomiteoille, kuvernementtien ja ujestien tp-komiteoille, kuvernementtien ja rautateiden metsäkomiteoille sekä kaikille rautateiden päälliköille

Polttopuiden ajokausi lähenee loppuaan. Syyskelirikko ja tietttömyys keskeyttävät 2—3 viikon kuluttua hakattujen polttopuiden ajon metsästä rekikelin tuloon asti. Se määrä polttopuita, joka on nykyään rautateiden varsilla ja joka Metsäkomitean suunnitelman mukaan pitäisi ajettaman jäljellä olevan lyhyen ajokauden kuluessa, ei kuitenkaan turvaa lainkaan kulkulaitoksen normaalia toimintaa. Tärkeimpiä rautatielinjoja uhkaa täydellinen liikenteen seisaus.

Ehkäistäkseen kulkulaitoksen mahdollisen katastrofin TPN käskee julistamaan lokakuun 1 päivästä kolmiviikkoisen polttopuun ajokampanjan, mobilisoimaan täksi ajaksi kaikki voimat ja välineet polttopuiden ajoon rautateiden varsille ja asettamaan tämän työn tärkeysjärjestyksessä samalle tasolle elintarvikeveron kannon kanssa.

Pitää koota viipymättä taloudellinen neuvottelukunta ja rautateiden edustajat yhteiseen istuntoon päättämään kaikista toimenpiteistä mahdollisimman suuren polttopuumäärän ajamiseksi säädettyjen normien lisäksi ja kuljetusten lisäämiseksi kaksinkertaisesti säädettyihin normeihin verrattuna, elintarvikkeiden ja rehun kulutuksessa tulee noudattaa tiukasti samanaikaisesti lähetettäviä jakelumääräyksiä eikä saa missään tapauksessa sallia poikettavan niistä. Toimenpiteistä ilmoitettava viipymättä TPN:lle.

Katastrofaalisimmassa tilassa ovat rautatiet: Kazanin, Luoteinen, Lounainen, Kijevin-Voronezhin, Nikolain ja Siperian radat. Siksi niissä kuvernementeissa, joiden halki nämä tärkeimmät rautatielinjat kulkevat, on pantava liikkeelle

koko tarmo, kaikki voimat ja keinot mahdollisimman suurten tulosten saavuttamiseksi.

Henkilökohtaisesti vastuullisiksi tarmokkaasta toimeenpanosta määrätään neuvosto- ja puoluelinjaa kuvernementtien tp-komiteoiden, metsäkomiteoiden ja erikoiskomissioiden puheenjohtajat.

TPN:n pjoht. *V. Uljanov (Lenin)**

Käsken sopimaan puhelimitse viipymättä, jotta huomenna, 28. IX, ehtisimme viedä läpi samoin puhelimitse sekä Poliittisessa Toimikunnassa että YTpKK:n Puhemiehistössä.

27/IX.

Lenin

Kirjoitettu syyskuun 27 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
täydentämän ja allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

407

G. K. ORDZHONIKIDZELLE

28. IX 1921

Tov. Ordzhonikidze!

Pyydän Teitä *sopimaan* TPN:n lehden »*Ekonomi-tsheskaja Zhiznin*» toimittajan tov. Kruminin kanssa siitä, että Kaukasiasta tullaan lähettämään kirjoituksia:

- a) säännöllisiä,
- b) aika-ajoittaisia, *varsinkin* työläisiltä ja talonpojilta.

TPN:n pjoht. *V. Uljanov (Lenin)*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

408

G. J. ZINOVJEVILLE

Tov. Zinovjev! Olemme kolmissin (Molotov, Stalin ja minä) käsitelleet KK:n valitseman valiokunnan ominaisuudessa kirjeenne.

* Sähkeen ovat allekirjoittaneet myös YTpKK:n puheenjohtaja M. I. Kalinin ja VKP(b):n KK:n sihteeri V. M. Molotov. *Toim.*

Emme voi nytkään olla samaa mieltä kanssanne.

Moskovassa oli suuria periaatteellisia erimielisyyksiä, oli »työläisoppositio», jonka puolueen edustajakokous tuomitsi ei yksin moskovalaisen, vaan yleisvenäläisen »poikkeaman» vuoksi, millä oli takanaan pitkä historia.

Pietarissa ei ole mitään periaatteellisia erimielisyyksiä, ei ole edes taipumusta poikkeaman suuntaan. Sitä ei ole Komarovilla eikä liioin Uglanovilla, jotka olivat VKP:n X edustajakokouksessa mitä varmimpia, samoin metallimiesten kokouksessa. Nämä toverit eivät ole voineet poiketa niin yhtäkkisesti oikealta linjalta. Emme näe pienimpiäkään sitä todistavia faktoja.

On olemassa enemmistön laillinen pyrkimys pysyä enemmistönä ja asettua sen ryhmän tilalle, jonka kautta Te »olette johtanut» toista. Ihmiset ovat kasvaneet, ja jo siksi heidän pyrkimyksensä on oikeutettu.

Ei pidä sysätä heitä poikkeamaan puhumalla »periaatteellisista erimielisyyksistä». Pitää varovaisesti toteuttaa aatteellista johtoa, antaa uuden enemmistön olla täydellisesti enemmistönä ja johtaa. Olemme varmoja siitä, että jos tahdotte, niin Te saavutatte varmasti tällaisen tavoitteen, ja »vanhaa ryhmää» autatte siirtymään toiseen kaupunkiin ja tuuleentumaan.

*Lenin**

*Kirjoitettu syyskuun 29 pnä 1921
Lähetetty Pietariin*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

409

N. P. GORBUNOVILLE

29. IX 1921

Tov. Gorbunov!

Oheisissa asiakirjoissa esitetty asia on epäilemättä tärkeä.

Se, että useat Maanviljelyshallinnon neuvostotilat toimivat mallikelpoisesti, on mielestäni osoitettu ja todistettu täydelleen lehdissämme: Beljakovin artikkelilla »Izvestijassa» ja Sosnovskin artikkelilla »Pravdassa» sekä monilla

* Asiakirjan ovat allekirjoittaneet myös J. V. Stalin ja V. M. Molotov. *Tolm.*

muilla kirjoituksilla ja uutisilla. Asian johdossa olevan tov. Runovin erinomaisesta työstä ilmoittaa myös tov. Muralov, pätevä asiantuntija. Tämän todella proletaarisen maanviljelyksen menestyksellisellä järjestämisellä on valtava periaatteellinen merkitys.

Käytännöllinen merkitys on yhtä suuri, ellei *suurempi*.

Siksi pyydän Teitä valmistamaan tämän asian erittäin kiireellisesti Pientä KKN:ää varten tänään (setelit) ja TPN:ää varten huomenna (panemaan käsittelylistalle, hankkimaan puhelimitse tarpeelliset tiedot j.n.e.).³⁴⁴

KKN:n pjoht. *V. Uljanov (Lenin)*

P. S. Ellei voida muuten, pitää antaa pyydetty (*m a k - s i m a a l i n e n* summa) *velaksi vuoden ajaksi*. Nuo ihmiset ovat ansainneet 1000-kertaisesti luottamuksen.

Lenin

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

410

N. P. GORBUNOVILLE

29. IX 1921

Tov. Gorbunov!

Pitää ottaa selvä Kara Bogazin asiasta. Jos Teillä on oikein paljon työtä, voitte lykätä muutamalla päivällä, mutta ei enempää.

Lacis toistaa taas »Pravdassa» 29. IX »Kultaisen pohjan». ³⁴⁵ Ottakaa KKN:n sihteeriästä äskettäinen kirjeenvaihtoni* professori Ipatjevin (KKTN:n kollegion jäsenen), kemian teollisuutemme spesialistin ja johtajan, kanssa.

Hän vastasi minulle: ei voida ottaa käyttöön nyt.

Erehtyykö Suolahallinto vai kuka?

Pitäisikö ottaa Suolahallinnon tiedot ja tarkastaa niiden pätevyys vai menetellä jotenkin toisin?

Hankkikaa tiedot ja sanokaa minulle.

Lenin

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

*Ks. tätä osaa, 321. asiakirja. *Toim.*

411

N. P. GORBUNOVILLE

30. IX 1921

Tov. Gorbunov!

Lähetin (muistaakseni Smoljaninovin kautta) kaikille kuvernementtien sähköosastoille sähkeen*, että niiden on ehdottomasti lähetettävä yleisvenäläisen sähköteknisen edustajakokouksen osanottajien mukana *tilastotiedot kaikista Venäjän sähköasemista*.

Etsikää välttämättä käsille jäljennös ja *sähköteknisen edustajakokouksen istuessa* tarkastakaa toimeenpano äärimmäisen vaativaisesti ja asiakirjojen mukaan.

On **turvattava** toimeenpano, sillä kysymyksellä on tavattoman suuri taloudellinen ja poliittinen merkitys.

Jos on tarpeellista, pankaa liikkeelle *kyselylomake* edustajien keskuudessa *älkääkä päästäkö pois* niitä, jotka eivät ole sitä täyttäneet.

On saatava suorittamaan tehtävä ja antamaan tiedot ja tarkastettava erittäin epäluuloisesti!

Lenin

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

412

**TOIMEKSIANTO N. P. GORBUNOVILLE
JA KIRJE K. H. DANISHEVSKILLE,
V. M. MOLOTOVILLE ja A. S. KISELJOVILLE**

30. IX 1921

Tov. Gorbunov!

Pyydän Teitä lähettämään tämän kirjeen jäljennöksiä

- 1) tov. Danishevskille (Metsäkomitea)
 - ja 2) tov. Molotoville, KK:n sihteerille
 - 3) tov. Kiseljoville, PKKN:n puheenjohtajalle.
- KK on päättänyt antaa 15 vastuunalaista työntekijää

* Ks. tätä osaa, 327. asiakirja. *Toim.*

polttoaine- (tarkemmin sanoen polttopuu-) töihin kolmiviikkoinen kampanjan ajaksi*.

Pyytäisin vakuuttavasti tähän tavattoman tärkeään työhön ryhtyviä tovereita kiinnittämään erityistä huomiota seuraaviin seikkoihin:

1) Tarkastamaan, miten paikkakunnilla on järjestetty *tilinpito* (polttopuiden hakkuusta, ajosta ja asemille kuljuttuksesta).

Asia on huonolla tolalla. *TPN* näkee sen, mutta ei tiedä, miten auttaisi. Toverit, jotka tarkkailevat asiaa *alhaalta käsin*, paikan päällä, voivat auttaa suuresti, jos *tutkivat* asian paikan päällä huolellisesti.

2) Varastamiskonstit.

Polttopuuvarkaudet ovat yleistyneet hyvin suuresti (ja se on ymmärrettävää raunioitetussa viluisessa talonpoikaismaassa). Byrokraatit ja urakoitsijat peittelevät hyvin usein varastelua ja harjoittavat sitä »taiturimaisesti».

On erittäin tärkeää tutkia *alhaalta käsin hyvin yksityiskohtaisesti* (kirjausten, kuittausten y.m. y.m. perusteella) *petkutuskonstit*. Se on *TPN:lle* erittäin tärkeää.

Pyydän vakuuttavasti *kaikkia* 15 lähtevää toveria lukemaan tämän ja vastaamaan parilla sanalla minulle; jos tarve vaatii, jäämään *hyväntahtoisesti* liiemmäksi viikoksi paikan päälle asian perinpohjaista tutkimista varten.³⁴⁶

Komm. tervehdyksin *TPN:n* pjoht. *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

413

* **KKTN:n PUHEMIEHISTÖLLE**

Pyydän teitä antamaan tiedot siitä, paljonko kullakin pääkomitealla on tehdasryhmiä, trusteja ja yhtymiä sekä itsenäisiä tuotantolaitoksia.

Luetelkaa kaikkien yhtymien ja tehdasryhmien nimet ja osoittakaa kuhunkin tehdasryhmään kuuluvien tuotantolaitosten määrä sekä paljonko insinöörejä ja teknikkoja työskentelee kussakin:

* Ks. tätä osaa, 406. asiakirja. *Toim.*

a) pääkomiteassa, tehdasryhmässä, trustissa ja yhtymässä (kussakin erikseen);

b) tuotantolaitoksissa (kaikissa yhteensä).

Lähetätkää tiedot viimeistään k. v. lokakuun 2 pnä.

Ellei tehdasryhmiä, trusteja ja yhtymiä ole määritelty lopullisesti, lähetätkää kaavailuja vastaava luettelo.

KKN:n puheenjohtaja *V. Uljanov (Lenin)*

Kirjoitettu syyskuun 30 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

414

ULKOMAISEN KIRJALLISUUDEN KOMITEALLE³⁴⁷

UKK

UKK ei ole toistaiseksi ehtinyt oikeastaan tehdä vielä mitään, kuten sen selosteesta näkyy.

UKK:n on asetettava tärkeimmäksi tehtäväkseen pitää huoli siitä, että Moskovassa, Pietarissa ja tasavallan suurissa kaupungeissa olisi erikoiskirjastoihin keskitettynä 1 kpl kaikkia uusimpia ulkomaisia teknisiä ja tieteellisiä (kemia, fysiikka, sähkötekniikka, lääke-, tilasto- ja taloustiede y.m.) aikakauslehtiä ja kirjoja vuosilta 1914—1921 ja että olisi järjestetty kaikkien aikakausjulkaisujen säännöllinen saanti. Tulen arvostelemaan UKK:n koko toimintaa ensi kädessä tämän tehtävän tosiasiallisen suorittamisen kannalta.

Sivumennen sanoen:

a) selosteessa mainitaan, että UKK on tehnyt päätöksen kaikkien määrärahojen siirtämisestä kaikista virastoista UKK:n tilille. Onko tämä päätös täytetty? Paljonko määrärahoja on saatu kultakin virastolta?

b) Selosteen 3. sivulla sanotaan: »Tieteellistä ja teknistä kirjallisuutta sisältävissä laatikoissa saatiin paljon sellaista, joka ei ole lainkaan tärkeää tai merkittävää — kaunokirjallisuutta ja kallishintaisia taiteellisia loistojulkaisuja, jotka on ostettu ties ketä (yksityishenkilöitä) varten henkilökoh-
taisena palveluksena.»

Se on ennen kuulumattoman hävytöntä ja rikollista. Mitä UKK on tehnyt syyllisten rankaisemiseksi? Ilmoittakaa viipymättä syyllisten nimet ja miten heitä on rangaistu.

KKN:n puheenjohtaja *V. Uljanov (Lenin)*

Kirjoitettu syyskuun 30 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman konekirjoitustekstin
mukaan*

415

P. A. KRASIKOVILLE

Oikeusasiamin apulaiskansankomissaari tov. Krasikov

Lähetin syyskuun 3 pnä tov. Kurskille, hänen apulaiselleen ja kaikille kollegion jäsenille kirjeen n:o 809*, jossa käskin ottamaan välttämättä tänä syksynä ja talvella 1921—22 Moskovassa oikeuden käsiteltäväksi 4—6 moskovalaista virastokankeusjuttua, valitsemaan »räikeimmät» tapaukset ja tekemään jokaisesta oikeuskäsittelystä poliittisen jutun.

Lähetän Teille nyt Kulutusosuuskuntien Keskusliitosta nälkää kärsivien erikoishätäapukomission puheenjohtajalta tov. Hintshukilta saadun raportin, jossa hän sanoo, että Keskusliiton siemenviljanhankintatehtävä jäi suorittamatta yksinomaan keskuselinten virastokankeuden vuoksi. Tämä on kyllin »räikeä» juttu. Vaadin toimittamaan tutkimuksen. Ilmoittakaa minulle tutkimuksen tuloksista joka viikko kirjallisesti tov. Gorbunovin kautta.

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja
V. Uljanov (Lenin)

P. S. Pyydän Teitä sopimaan tov. Gorbunovin kanssa alustavasti valiokunnan kokoonpanosta (tai erillisestä hen-

* Ks. V. I. Lenin, Teokset, 35. osa, 296. asiakirja. *Toim.*

kilöstä), joka nimitetään (oikeammin: jonka Te aiotte nimittää) tutkimusta suorittamaan.³⁴⁸

Lenin

Kirjoitettu syyskuun 30 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
täydentämän ja allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

416

**TOIMEKSIANTO N. P. GORBUNOVILLE
JA KIRJE V. V. KUIBYSHEVILLE**

30. IX 1921

Tov. Gorbunov!

Pyydän Teitä vakuuttavasti lähettämään alla seuraavan kirjeen tov. *Kuibysheville* (KKTN:n puhemiehistön jäsen) ja sopimaan hänen kanssaan, antamaan hänen käytettäväkseen meidän pikakirjoittajamme, jotta hän voisi sanella tälle puhelimitse.

Tov. Kuibyshevi!

Näitte eilen *TPN:ssä*³⁴⁹, että Rutgers esittää meitä vastaan syytöksiä, varsinkin Teitä vastaan. Tämä on hyvin tärkeä asia. Se tulee epäilemättä *kansainvälisesti* tunnetuksi. Siksi pitää *kirjoittaa* huolellisesti *muistiin* asian kulku, *ettei* sitten *voisi* syntyä kulkupuheita ja vääristelyä.

Pyydän Teitä kirjoittamaan muistiin tai sanelemaan meidän pikakirjoittajallemme (se ottaa vähemmän Teidän työajastanne) asian kaikki vaiheet, erikoisesti sen, mitä kerroitte minulle puhelimitse Rutgersin uskomattomasta käyttäytymisestä, hänen ehtojensa nopeista muutoksista j.n.e.

Emme tietenkään näytä sitä toistaiseksi kenellekään. Mutta mahdollista tarvetta ajatellen se on varattava nyt heti.

Asia on otettu esille myös KK:ssa. Meidän on informoitava tarkasti ja tyhjentävästi sekä KK:ta että Ammattiyhdistysinternationaalia. Tov. Gorbunov järjestää Teille puhelunvälittäjän y.m. asiat.

Kommunistisin tervehdyksin *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

417

G. M. KRZHIZHANOVSKILLE*Krzhizhanovskille*

Älkää unohtako:

1) viedä läpi (välittömästi tai *arvovaltaisen* valiokunnan välityksellä) sähkötekniisessä edustajakokouksessa korjauksia ja lisäyksiä »Sähköistämissuunnitelmaan» sen *lopullista* vahvistamista silmällä pitäen;

2) Valtion Suunnittelukomission *suunnitelmien* (ensi kädessä *perussuunnitelmien*) *laadinnan* kalenteriohjelmaa täksi vuodeksi.

(On *hyökätty* Valtion Suunnittelukomissiota vastaan sen vuoksi, ettei se käytännössä halua eikä osaa laatia suunnitelmia.)

*Lenin**Kirjoitettu 1921 syyskuun lopulla*

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

418

L. D. TROTSKILLE

Parku rahanpuutteesta on yltyleinen, universaalinen. Voimme romahtaa. Kaikkialla myydään kuumeisesti (niin kerrotaan) kaikki, pannaan menemään kaikki mahdollinen ja mahdotonkin. Kaikki parkuvat ja joka taholla. En tiedä, mitä ja miten vielä tehdä. Ehkä käynte henkilökohtaisesti Preobrazhenskin valiokunnassa³⁵⁰ tai puhutte hänen kanssaan?

Pieni esimerkki: Ruhimovitsh antaa lokakuussa Donbasista lähes 5 milj. puutaa pienvuokraajilta saatua hiiltä. Miten maksetaan? Missä rahat?

Me olemme myöhässä. Kaupankäyntiaalto on meitä voimakkaampi. *Finanssivaliokunta* ja me kaikki myöhästym-

me. Lähetin vekseleitä koskevan muistionne äsken tov. Pre-obrazhenskille.

Kirjoitettu syyskuussa 1921

Julkaistu ensi kerran 1965

*V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

419

V. M. MOLOTOVILLE

Tov. Molotov!

Poliittisessa Toimikunnassa pitää huomenna ottaa esille KKN:n 6/IX tekemän perunaveron lisäämispäätöksen kumoaminen (ja kutsua Frumkin).³⁵¹

Lenin

Miten sovitte *Stalinin* kanssa Pietarin asiasta?*

Kirjoitettu lokakuun 2 pnä 1921

Julkaistu ensi kerran 1965

*V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

420

N. P. GORBUNOVILLE

3. X 1921

Tov. Gorbunov!

Pyydän Teitä ilmoittamaan tov. Radtshenkolle, että pelkään kovin virheellisyyttä tässä asiassa: miten minä voin allekirjoittaa *tekniset* johtopäätökset? Pitää lähettää hallintovirastojen hyväksyttäväksi ja *jouduttaa* vahvistamista Pienessä KKN:ssä tai *TPN:ssä*. Autan kaikin tavoin jouduttamaan.³⁵²

Lenin

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

* Ks. tätä osaa, 408. asiakirja. *Toim.*

421

KYSELY KYLVÖKAMPPAILUN KULUSTA

Jakelusanoma

Sähke

Simbirsk, Astrakan, Tsaritsyn, Saratov, Samara,
Ufa, Uralsk, VjatkaKuvernementtien kylvökomiteat: Marxstadt,
Tsheboksary, Krasnokokshaisk, Astrakan, Izhevsk
Aluekylvökomiteat: Kazan, Orenburg, Sterlitamak
Maatalouskomissariaatti

Viime kuun aikana olette lopettaneet kaiken informoinnin kylvökamppailun kulusta ja nälänhädän torjunnasta. Tällä haavaa pääasiallisesti kadon seurausten poistamiseen paneutunut Maatalouskomissariaatti tarvitsee kipeämmin kuin menneinä kuukausina säännöllisiä, mahdollisimman tyhjentäviä tietoja toiminnastanne ja kuvernementin maatalouden tosiasiallisesta tilasta. Siksi vahvistan ehdottomasti aikaisemmat määräykset informointiajoista, kehotan nostamaan informointikoneiston työn asianvaatimalle tasolle ja annan taistelukäskyn lähettää neljäkymmenen kahdeksan tunnin sisällä tämän sähkeen saamishetkestä lukien seuraavat tiedot: 1) vahvistettu syyskylvöala; 2) kuinka paljon tehty syyskylvöjä; 3) kuinka paljon tehty syyskyntöä desjatiinoissa; 4) keskuksen jakelumääräysten perusteella ja tavaravaihdolla saatu siemenmäärä; 5) tosiasiallisesti jaettu siemenmäärä; 6) jakojärjestys; 7) mihin toimenpiteisiin on ryhdytty karjatalouden pelastamiseksi, saavutetut tulokset; 8) toimenpiteet kaluston pelastamiseksi, saavutetut tulokset; 9) suunnitellut yleiset työt, niiden suoritus; 10) siirtolaisuustilanne; 11) kyläkomiteoiden tila, niiden osallistuminen yhteiseen työhön. Sähkeen jälkeen lähettäkää kuriirin mukana tyhjentävä selostus. Kuvernementeissa, jotka eivät vastaa määräaikaan mennessä, vastuunalaiset johtohenkilöt saavat kurinpidollisen rangaistuksen.

Kuudennesta yhdenteentoista kysymykseen lähettäkää sähkeitse aivan lyhyt vastaus tai ilmoittakaa kirjallisen vastauksen tarkka lähettämispäivä.³⁵³

*Kirjoitettu lokakuun 4 p:nä 1921**Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*TPN:n pjoht. *Lenin***Julkaistaan V. I. Leninin
täydentämän ja allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

* Sähkeen on allekirjoittanut myös maatalouden apulaiskansankomissaari N. Osinski. *Toim.*

422

A. S. KISELJOVILLE

Pienen Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja
tov. Kiseljov

Kirjoitin Teille A. P. Smirnovin kirjelmän johdosta*, että vastustan jyrkästi kaikkinaista perunan kulutusta spriin valmistukseen, ja sanoin, että spriiä voidaan ja pitää tehdä turpeesta.

Nyt on selvinnyt, ettei kysymystä spriin valmistuksesta turpeesta ole ratkaistu vielä lopullisesti. Tehdasmaisesti menetelmää ei ole kokeiltu eikä se ole selvä taloudelliselta kannalta (ei ole täsmälleen tarkistettuja kustannuslaskelmia eikä numeroita, jotta ne voitaisiin laatia tarkasti). Siksi ei voida vielä puhua turvespriin massatuotannosta.

Ryhtykää kaikkiin toimenpiteisiin jouduttaaksenne kaikin tavoin kokeellisen turvespriitehtaan — entisen Givartovskin hiivatehtaan — käyntiinpanoa Moskovassa.

Vastustan jyrkästi sitä Smirnovin ehdotusta, että talonpojille maksettaisiin perunoista sprillä. Jos Smirnov pitää kiinni ehdotuksestaan, esittäköön kysymyksen KK:n käsiteltäväksi.

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja
V. Uljanov (Lenin)

Kirjoitettu lokakuun 5 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman konekirjoitustekstin
mukaan*

423

**AKATEEMISEN KESKUKSEN
TIEDELAITOSTEN HALLINNON KIRJELMÄÄN
KIRJOITETTU MÄÄRÄYS³⁵⁴**

Hankittava retkikunnalle vaatetus kahdeksaa henkeä varten.

TPN:n puheenjohtaja *V. Uljanov (Lenin)*

5/X 21

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan N. P. Gorbunovin
kirjoittaman ja V. I. Leninin
allekirjoittaman tekstin mukaan*

* Ks. V. I. Lenin, Teokset, 5. venäjänk. painos, 53. osa, 295. asiakirja. Toim.

424

PUHELINSANOMA KULKULAITOSKOMISSARIAATILLE

Kulkulaitoskomissariaatti

Käsken ratkaista kahden päivän sisällä kysymyksen Kashi-
ran-Moskovan voimansiirtolinjan vetämisestä Okan yli sil-
taa pitkin.³⁵⁵

KKN:n puheenjohtaja *Lenin*

Kirjoitettu lokakuun 6 tai 7 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman konekirjoitustekstin
mukaan*

425

* ARAL-JÄRVI. POHJOISRANNIKON KALASTAJIEN JA TYÖLÄISTEN BUGUNIN NEUVOSTOLLE³⁵⁶

Toverit työläiset, Aral-järven kalastajat

Hyvät toverit!

Teille on tietysti jo kantautunut tieto suuresta onnetto-
muudesta, koko Volganvartta ja osaa Uralin seudusta koh-
danneesta tavattomasta nälänhädästä. Kuivuus on polttanut
miltei lopullisesti sekä viljan että heinän kaikkialla Astra-
kanin kuvernementista aina Tatarian tasavaltaa ja Permin
kuvernementtia myöten. Miljoonia ihmisiä — työtätekeviä
talonpoikia ja työläisiä — sekä miljoonia kotieläimiä on
menehtymäisillään tai jo menehtynyt.

Venäläisiä ja musulmaaneja, paikoillaan asuvia ja pai-
mentolaisia, kaikkia yhtäläisesti odottaa julma kuolema, el-
leivät apuun tule omat toverit, parempiosaisten seutujen työ-
läiset, työtätekevät talonpojat, paimenet ja kalastajat. Neu-
vostovalta puolestaan kiiruhtaa tietysti nälkää kärsivien
avuksi, se on jo lähettänyt heille kiireellisesti 12 miljoonaa
puutaa viljaa syyskylvösiemeneksi, lähettää parhaillaan elin-
tarvikkeita, perustaa ruokaloita y.m. Mutta tämä ei riitä.

Hätä on niin suuri ja Neuvostotasavalta niin pahoin tsaarin sodan ja valkokaartilaisten köyhdyttämä, että valtion varoin voidaan jotenkuten ruokkia tulevaan satoon saakka tuskin $\frac{1}{4}$ puutteessa olevista.

Emme voi luottaa myöskään kapitalistipohattojen apuun. Maailman voimakkaimpia valtioita — Englantia, Amerikkaa ja Ranskaa — nykyään johtavat kapitalistit ovat tosin ilmoittaneet meille muka tahtovansa myös auttaa nälänhädässä olevia talonpoikiamme, mutta sellaisin ehdoin, jotka merkitsevät työläisten ja talonpoikien tasavallan luovuttamista täydellisesti heidän valtaansa. Se on ymmärrettävää. Milloin on nähty työmiehen veren imijän — kapitalistin ja koronkiskurin — auttavan työmiestä epäitsekästi. Kapitalistiluokka on käyttänyt aina hyväkseen työmiehen nälänhätää päästäkseen orjuuttamaan hänet sekä ruumiillisesti että henkisesti. Nyt kapitalistit tahtovat käyttää meidän nälänhätäämme hyväkseen ja hävittää vereliä lunastetun vapautemme, riistää ainiaaksi vallan työläisten ja talonpoikien käsistä ja istuttaa uudelleen näiden niskoille tsaarin, tilanherrat, isännät, poliisikomissaarit ja virkamiehet.

Kazanin, Ufan, Samaran ja Astrakanin nälkää kärsivien ainoana toivona on heidän kaltaistensa, niiden känsäkouraisten työmiesten suuri proletaarinen solidaarisuus (yksimielisyys), jotka hankkivat elatuksensa omalla työllään eivätkä ime kenenkään verta. Te saatte Aral-järvellä hyviä kalasaaliita ja tulette toimeen erityistä puutetta kärsimättä. Luovuttakaa toki osa kalasaaliistanne nälästä pöhöttyville vanhuksille, 8 miljoonalle voipuneelle raatajalle, joiden pitää nälkäisinä tehdä vielä melkein kokonainen vuosi raskasta maanviljelystyötä, ja vihdoin 7 000 000 lapselle, jotka voivat menehtyä ensimmäisinä.

Hyvät toverit, Aralin kalastajat ja työläiset, uhratkaa runsaalla kädellä! Teette siten inhimillisen hyväntuon ja samalla lujitatte työväen vallankumouksen asiaa, koska osoitate koko maailmalle ja ensi sijassa kaikille työtätekeville, että työväen neuvostovaltion mahti on järkkymätön, sillä tämä valtio rakentuu toisistaan hyvinkin etäällä olevien seutujen proletaarien laajan keskinäisen avun varaan.

Nouskoon koko työväenluokka yhtenä miehenä parantamaan Volganvarren pahaa haavaa, ja hedelmällinen Volganvarsi puolestaan maksaa meille tulevina vuosina velkansa viljalla. Vain siten me säilytämme neuvostovallan ja suojaamme hank-

kimamme vapauden kaikilta maailman kapitalistien vihamielisiltä päällekkarkauksilta.

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja

V. Uljanov (Lenin)

Kirjoitettu lokakuun 7 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1942
XXXIV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman konekirjoitustekstin
mukaan*

426

P. A. KRASIKOVILLE

8/X.

Tov. Krasikov!

Organisaatiotoimikunta keskeytti eilen jutun käsittelyn (Mosk. kurinpitotuomioistuimessa) ja siirsi Oikeuskomissariaatille.

Teidän pitää nyt antaa minulle maanantaina päivällä lausuntonne.

Kehotan:

(α) lyhyesti lehtiin (onko keneltä tilata?) *alkaen* jutusta Majakovski versus* Skvortsov**;

(β) ehdottomasti tarkistamaan tai *muuttamaan* lakia lainsäädäntöteitse. Selvitys siitä maanantaina.

Ettekö voisi tehdä *yhdessä* YAKN:n kanssa?

Odotan vastausta.*** *Lenin*

Kirjoitettu lokakuun 8 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

* — vastaan. *Toim.*

** Ks. tätä osaa, 363. asiakirja. *Toim.*

*** Ks. V. I. Lenin, Teokset, 5. venäjänk. painos, 53. osa, 413. asiakirja. *Toim.*

427

G. M. KRZHIZHANOVSKILLE³⁵⁷

G. M.!

Jos hyväksytte, palauttakaa, kirjoitutan puhtaaksi ja lähetän (kenelle? Teillekö?). Epäilen, kannattaako yleensä. Eikö ole *tarpeetonta* »paraatimaisuutta»? Onko *asiallista* hyötyä?

*Lenin**Kirjottettu lokakuun 8 tai 9 pnä 1921**Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa**Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan*

428

SÄHKE A. I. POTJAJEVILLE
JA KIRJELAPPU SIHTEERILLE

(Osoite tarkistettava, kysyttävä Meisneriltä
Kalastushallinnosta)

*Astrakan*Kalastushallinnon pjoht. *Potjajev*

9. X 1921

Sain 21/9 päivätyn kirjeenne³⁵⁸. Kirjoittakaa uusista menetelmistä sekä Astrakanin että Moskovan lehtiin. Tynnyrintekoa koskevat ehdotukset sähköttäkää TPN:lle.

TPN:n pjoht. *Lenin*

Vastasin sähköitse 9/X.

Tarkistettava Potjajevin vastaus ja esitettävä *T P N :lle*.

9/X.

*Lenin**Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa**Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan*

429

*** SÄHKE**

**KAIKILLE KUVERNEMENTTIEN Tp-KOMITEOILLE,
PUOLUEKOMITEOILLE,
AMMATTILIITTO NEUVOSTOILLE
JA TYÖKOMITEOILLE**

Lokakuun 10 pnä 1921

Kymmeniä tuhansia työläisiä on lähtenyt Donbassin kaivoksilta elintarviketilanteen kärjistyttyä viime touko- ja heinäkuussa ja hajaantunut, osaksi kivihiilialueen ulkopuolelle. Erittäin paljon pakeni louhijoita, joiden määrä laski 16 000:sta 10 000:een elokuussa, sekä ammattitaitoisia pannumiehiä. Nykyään on Donbassilla elintarviketilanne vakaannutettu: sinne on toimitettu viljaa kolmen kuukauden varasto, jota suurennetaan. Kehotamme panemaan käyntiin laajan agitaation, jotta Donbassilta lähteneet kaivos-työläiset, kuten louhijat, vaunumiehet, paaluttajat, poraajat, peränajajat, kärrääjät sekä pannu- ja konemiehet palaisivat kaivoksiin. Muita kuin mainittuihin ryhmiin kuuluvia työläisiä ei pidä lähettää. Agitaatiotyössä selitettäköön: 1) viljansaanti turvataan täydellisesti; 2) saatetaan voimaan uudet säännökset, joiden mukaan työstä maksetaan elintarvikkeina ja rahana työsuorituksia vastaavasti, ja tehdään loppu elintarvikkeiden ja rahan tasanjaosta; 3) työläisten palaamisesta riippuu huomattavassa määrin elintarvikekampailun menestyminen Ukrainassa, sillä sitä jarruttaa elintarvikekuljetuksiin tarvittavan polttoaineen puute.

TPN:n puheenjohtaja *Lenin**

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman konekirjoitustekstin
mukaan*

* Sähkeen on allekirjoittanut myös VKP(b):n KK:n sihteeri V. M. Molotov.
Tolm.

430

**SÄHKE VALKO-VENÄJÄN SNT:n
KANSANKOMISSAARIEN NEUVOSTON
PUHEENJOHTAJALLE**

Valko-Venäjä, KKN:n pjoht.
Jäljennös talousneuvottelukunnalle

Teuminin selostus³⁵⁹ Ulkomaankauppakomissariaatissa ei vastaa TPN:n kyselyyn, koska se ei sisällä numeroaineistoa. Valko-Venäjän talousneuvottelukunta on vastannut muodollisesti tai epätyytyttävästi Kansankomissaarien Neuvoston kansliapäällikön sähkeisiin 01090 syyskuun 8, 01134 syyskuun 14, 01161 syyskuun 19, 01204 lokakuun 1 ja 01220 lokakuun 5 päivältä. Pyydän, vaatikkaa viipymättä talousneuvottelukunnalta kaikki mainitut numerot, tutkikaa asia, saattakaa edesvastuuseen ne, jotka ovat syypäitä virastokan-keuteen ja sabotaasiin. Vaatimamme selostus talousneuvot- telukunnan puheenjohtajan allekirjoittamana on lähetet- tävä viipymättä. Sähköttäkää sähkeen saannista ja toimeen- panosta.

Lokakuun 10 pnä

KKN:n puheenjohtaja *Lenin*

Kirjoitettu lokakuun 10 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman konekirjoitustekstin
mukaan*

431

**V. M. MOLOTOVILLE
VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN
JÄSENIÄ VARTEN**

Sain Poliittisen Toimikunnan istunnon päätyttyä. Pyydän panemaan kiireesti kiertämään kaikille Poliittisen Toimi- kunnan jäsenille kirjallista äänestystä varten.

10/X.

Tov. Molotov!

Sovin tov. Unschlichtin kanssa Nazvanovin tuomion täy- täntöönpanon lykkäämisestä ja siirrän kysymyksen Poliit- tiseen Toimikuntaan.

Nazvanovista sain kesällä 1921 kirjeen Krasinilta (jo ennen Nazvanovin vangitsemista). Krasin pyysi vetämään mukaan työhön tämän kuulemma hyvin arvokkaan insinöörin.

Krzhizhanovski kertoi minulle väitelleensä 25. X 1917 jälkeen monta kertaa kiivaasti tuntemansa Nazvanovin kanssa ja olleensa ajamaisillaan tämän ulos asunnostaan neuvostovastaisten katsomusten vuoksi. Keväällä tai kesällä 1921 hän havaitsi tässä tapahtuneen muutoksen ja otti *Valtion Suunnittelukomission* alaiseen työhön.

Sitten kävi luonani kaksi toveria sokeriteollisuustyöläisten KK:sta, ja kysyessäni he antoivat myönteisen lausunnon Nazvanovista sekä vahvistivat tämän lausuntonsa kirjallisesti. Edellä sanotun perusteella asetan kysymyksen Poliittisen Toimikunnan käsiteltäväksi.

Ehdotan: haetaan käsille Krasinin kirje ja kahden työläisen lausunto, mikäli se on tarpeen. Minä etsin molemmat asiakirjat, jos Poliittinen Toimikunta päättää.

Omasta puolestani ehdotan: kumotaan Pietarin kuvernementin EK:n tuomio ja langetetaan Agranovin ehdottama tuomio (se on täällä asiakirjakansissa), t.s. 2 vuotta pitäen mahdollisena vapauttamista *ehdonalaisesti*.³⁶⁰

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu lokakuun 10 p:nä 1921

Julkaistu ensi kerran 1965

*V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

432

VKP(b):n KK:n POLIITTISELLE TOIMIKUNNALLE³⁶¹

Pidän asiaa tuiki tärkeänä ja kiireellisenä, sillä lainasopimuksen teko Italian kanssa, *joka ei vaadi tunnustamaan vanhoja velkoja*, saattaa merkitä finanssisaarron murtamista.

Ehdotan muodostettavaksi salaisen komission Poliittisen Toimikunnan puolesta **heti paikalla lyhyeksi** (2—4 päivän) ajaksi. Kokoonpano vaikkapa: Litvinov, Scheinmann, Radshenko, Krestinski (varattava oikeus nimittää hänen tilalleen toinen Finanssikomissariaatin kollegion jäsen) ja Bogdanov (sama oikeus).

Takuuna voi olla: puutavara (toimilupa pohjoisessa); öljy Uhtalla; öljy Emballa; kuparikaivokset y.m.

11/X.

Lenin

(Komission tehtävä
(2—4 päivää): *varsinainen*
Italian tarjous ja sitten
takuiden *yleiset* perusteet.)

Kirjoitettu lokakuun 11 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

433

KIRJELAPPU
VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN
JÄSENILLE³⁶²

Kiireellinen! Ehdotan joko äänestystä heti kirjallisesti tai Poliittisen Toimikunnan kutsumista koolle puoleksi tunniksi.

Ehdotan: hyväksytään *Marchlewski* ja *Paikes* (ratkaiskoon Tshitsherin, kumpi Daireniin ja kumpi Tshitaan).

Jaroslavski ei sovi Washingtonin konferenssiin. Meshtsherjakov *ei oikein*. Ehdotan: Ulkokomissariaatin ja Organisaatiotoimikunnan tehtäväksi annetaan etsiä (24 tunnin sisällä) *vielä* ehdokkaita.

11/X.

Lenin

Kirjoitettu lokakuun 11 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

434

M. L. RUHIMOVITSHILLE³⁶³

11/X.

Tov. Ruhimovitsh!

Luin selosteenne ja sadattelen Teitä sadattelemaasta päästyäni.

Seloste on laadittu hutiloiden. Miksi ette käyttänyt edes täällä, Moskovassa (ellei Teillä ole aikaa Donbassilla), 2—3 tuntia selostuksen *viimeistelyyn*?

Se on keskeneräinen ja epäselvä.

Puuttuu tarpeellista asetelmaa, mutta numeroita selosteeseen on ahdettu ylettömästi.

Tarvitaan suppea asetelma: hinta jauhoina tai kultaruplina j.n.e.

Hiiltä 1000 puutaa netto kaivoksella tai asemalla j.n.e.

Ennen sotaa... — — —

Nyt Kivihiiliteollisuuden keskushallinnolla — — — — —
(suuret kaivokset).

Samoilla kaivoksilla, mutta selosteessanne mainitulla ehdolla (koko kollektiivisen huolto-ohjelman täydellinen menestys?) — — — —

Vuokraajalla pienillä kaivoksilla — — — —

Sellainen asetelma näyttää asian ytimen!

Mutta juuri sitä Te ette osannut tehdä.

Kaikki Teidän taulukkonne pitäisi sijoittaa erikoiseen lukuun tärkeimmän perusasetelman detaljisointina ja tarkkana todisteluna.

Edelleen. Ei ole sanottu selvästi: ne ja ne auktoriteetit (nimet, työvuodet, arvonimi?) *pitävät* pieniä kaivoksia vahingollisina.

Ne ja ne (nimet y.m.) päinvastoin.

Tämä on tärkeää, mutta tämä on sanottu hämärästi.

3:nneksi. Johtopäätös? Pitää mainita se, mikä on kiistanalaista.

Pienten kaivosten vuokralleanto?

Se on *nyt* kiistatonta.

Selostuksessanne on sanottu hämärästi ja epäselvästi, mikä on *nykyään* vielä kiistanalaista!

Nähtävästi

se:

1) onko heti tarpeellista useiden (*niiden ja niiden? n i m e t*) suurten kaivosten *korjaus*, niiden seisauttaminen korjauksen vuoksi ja niiden tuotantotehtävien siirtäminen pienille kaivoksille?

2) *Myös keskisuurten* kaivosten vuokralleanto?

3) — — ja nimenomaan Donetsin talousneuvottelukunnan *kautta*?

Ei ole sanottu selvästi. Sekä minun että jokaisen selostetta lukevan pitää viimeistellä sitä *Teidän edestänne*.

Näin tyrmätään oikeakin asia!

Selvyyden vuoksi tarvittaisiin *Teidän suunnitelmanne*: suljettava korjaustöiden vuoksi ne ja ne. Pienistä kaivoksista saatava 2 vuodessa 900 miljoonaa (vai kuinka paljon?) j.n.e.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu lokakuun 11 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

435

M. L. RUHIMOVITSHILLE

12/X.

Tov. Ruhimovitsh!

Stalin sanoi minulle, että olette hyvin loukkaantunut kirjeestäni*.

Suotta. Minulla ei ollut pienintäkään aikomusta loukata.

Sadattelin, koska suhtauduin ajatuksiinne *vakavasti*. Soitin itse tästä eilen sekä *Ramzinille* (ensiluokkainen ja hyvin tunnollinen tiedemies) että *Smilgalle*. Smilga lupasi minulle kutsua koolle valiokunnan: Bazhanov + Ramzin + Te.

Pitää osata *taistella* eikä saa olla liian vaatimaton, kuten Te.

En näyttänyt *kenellekään* Teille lähettämäni kirjettä.

Valmistautukaa mahdollisimman hyvin valiokuntaan ja, jos Teidät tyrmätään, antakaa heti minulle tarkka ja selvä »eriävä mielipiteenne». ³⁶⁴

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu lokakuun 12 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

* Ks. edellistä asiakirjaa. *Toim.*

V. V. KUIBYSHEVILLE³⁶⁵

12. X 1921

Tov. Kuibyshev!

Pyydän Teitä selittämään Rutgersin asiaa koskevan aineiston täydennykseksi vielä:

1) kaikki puhuvat 300 000 dollarista, kun on kysymys kuuluistamme.

Mutta § 4 a) sanoo:

»Neuvostohallitus myöntää 100 dollaria *jokaista siirtolaistyöläistä kohti*»,

ja § 5 a) ja b) kohdan mukaan maahamme siirtyy 2800 + 3000 = 5800.

Eivätkö kulumme nouse 600 000 *dollariin*?

Vai pitäisikö lisätä selvästi: 100 dollaria kullekin Nadezhdinskin tehtaalle saapuvista 3000 henkilöstä ja siinä kaikki?

2) Miksi ei ole kaikkien kolmen, Rutgersin, Haywoodin ja Calvertin, *kirjallista* ilmoitusta, että he *allekirjoittavat* sen »sitoumuksen», joka on oheistettu asiakirjoihin?

Pyydän Teitä tilaamaan sen tänään ja ehdottomasti *englanninkielisenä*.

3) § 8:n loppu (sitouksemme kulujen korvaamisesta) pitäisi esittää täsmällisemmin erikoisessa §:ssä: »Neuvostohallitus sitoutuu korvaamaan kulut vain niissä ja niissä tapauksissa ja vain niillä ja niillä ehdoilla.»

4) Ovatko Rutgersin y.m. korjaukset KKTN:n puhemiehistön hyväksymään tekstiin uhkavaatimusluontoisia?

Pyydän Teitä lähettämään minulle vastauksenne (+ englanninkielisen sitoumuksen) ja *palauttamaan tämän kirjeen* KK:n sihteerille *Molotoville* osoitettuna *huomenna, torstaina, 13/X*.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

437

SÄHKE KAIKILLE METSÄKOMITEOILLE JA KUVERNEMENTTIEN ERIKOISKOMISSIOILLE

Kaikille kuvernementtien, piirien, alueiden
ja rautateiden metsäkomiteoille, kaikille kuvernementtien
erikoiskomissioille

(Jäljennökset YEK:lle ja TTI:hin tov. Avanesoville)

Metsäteollisuuden keskushallinnon alituisista muistutuksista huolimatta metsäkomiteat viivyttävät edelleenkin tilailmoituksia töidensä kulusta tai lähettävät ne noudattamatta säädettyjä kaavoja tai epätäydellisinä. On vihdoinkin ymmärrettävä, että polttopuu- ja puutavaravarastojen täydentämistä valaisevien tarkkojen tietojen puuttuminen vaikeuttaa tavattomasti keskuksen suunnittelu- ja jakelutoimintaa, siitä on raskaita seurauksia kansantalouden kaikille aloille, sillä polttopuut ovat valtioneollisuuden ja rautateiden kaiken toiminnan pohja ja puutavara, paitsi sitä, että se tyydyttää maan kipeät sisäiset tarpeet, on reaalisen perustana ulkomaiselle tavaranvaihdolle, jonka puuttuessa tasavallan taloudellinen elpyminen on mahdotonta. Kaikki metsäkomiteat velvoitetaan täten tinkimättä saattamaan heti järjestykseen tilailmoitusten anto polttopuiden, puuhiilen, puutavaran valmistuksesta, ajosta ja luovutuksesta; kaikki kuvernementtien erikoiskomissiot velvoitetaan valvomaan Metsäteollisuuden keskushallinnon säätämien määräaikojen ja kaavojen tarkkaa noudattamista. Kaikkien metsäkomiteain puheenjohtajien henkilökohtaisella vastuulla vaadin täsmällistä, pikaista vastausta, jossa on lueteltu kaikkien tilailmoitusten annosta persoonallisesti vastaavien henkilöiden nimet.³⁶⁶

KKN:n pjocht. *Lenin**

Kirjoitettu lokakuun 13 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
täydentämän ja allekirjoittaman
honeykirjoitustekstin mukaan*

* Sähkeen ovat allekirjoittaneet myös Polttoainehallinnon apulaispäällikkö V. A. Trifonov ja Metsäteollisuuden keskushallinnon päällikkö K. H. Danishevski. *Toim.*

438

N. P. GORBUNOVILLE

13. X 1921

Tov. Gorbunov!

1) Kirjanen pitää palauttaa tekijälle (kirjoittakaa muistiin sen nimi ja tekijän työpaikka).³⁶⁷

2) Koettakaa ottaa selville, missä kirjastoissa on tämä kirja.

3) Kirjoittakaa insinööri N. S. Vettshinkinille, eikö hän voisi antaa tästä kysymyksestä *artikkelia* »*Ekonomitsheskaja Zhizniin*» tai »*Izvestijaan*».

Kirjoittaa pientä kirjasta ja lisätä siihen johtopäätöksiä uudesta (1914—1921) ulkomaisesta kirjallisuudesta.

4) Kehotettava KKTN:n puhemiehistöä:

(a) järjestämään käytettävissämme olevien tiekoneiden asianmukainen luettelointi sopien asian sotalaitoksen kanssa;

(b) selvittämään, ketkä vastaavat näiden koneiden luetteloinnista ja käytöstä (*Valtion Rakennuskomiteassa* pitäisi nähtävästi olla nämä vastuunalaiset henkilöt?);

(c) harkitsemaan, eikö pitäisi panna vaikka pieni määrä traktoreita tähän työhön ja tehdä sitä järjestelmällisesti.

KKN:n pjoht. V. Uljanov (Lenin)

Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

439

VKP(b):n KK:n JÄSENILLE

Kaikkien KK:n jäsenten tiedoksi

Reinstein ilmoitti minulle eilen, että amerikkalainen miljoonääri *Hammer*, venäläissyntyinen (istuu vankilassa syytettynä laittomasta abortin teosta; itse asiassa kuulemma kosta kommunistin takia), antaa *miljoona puuta ja viljaa* Uralin työläisiä varten hyvin edullisilla ehdoilla (5%) ja ottaa välittäjänä *Uralin kalleuksia* myydäkseen ne Amerikassa.

Venäjällä on parhaillaan tämän Hammerin poika (ja yhtiökumppani), lääkäri, hän toi Semashkolle lahjaksi kirurgin instrumentteja 60 000 dollarin arvosta. Hammerin poika on käynyt Uralilla Martensin kanssa ja päättänyt auttaa Uralin teollisuuden jälleenrakennuksessa.

Martens tekee piakkoin virallisen selostuksen.

14/X.

Lenin

Kirjoitettu lokakuun 14 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XX XVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

440

G. V. TSHITSHERINILLE³⁶⁸

Tov. Tshitsherin! Epäilen, tokkopa jokin muu kansankommissariaatti sietäisi tätä. Syypää on mielestäni kansliapäällikkö P. P. Gorbunov. Hänen velvollisuutenaan on laatia ja vahvistuttaa Poliittisessa Toimikunnassa täsmälliset säännökset MK:n oikeuksista ja siitä, ettei MK:lla ole oikeutta ottaa työstä henkilöitä («ottaa työstä» sanan laajassa merkityksessä) ilman Teidän suostumustanne.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

*Kirjoitettu 1921 lokakuussa,
aikaisintaan 14 pnä*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XX XVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

441

L. K. MARTENSILLE

15/X.

Tov. Martens!

Eikö voitaisi suostuttaa *Hammeria* (Reinstein puhui minulle hänestä*), että

* Ks. tätä osaa, 439. aslakirja. *Toim.*

hän ottaisi rahoittaakseen Rutgersin ryhmän Uralin pelastamista silmällä pitäen ja *parantaisi* tämän ryhmän koostumusta? lisäämällä sanokaamme 4 *toimeliasta* amerikkalaista?

Vastatkaa minulle tähän pikimmiten.

Toiseksi. Eikö voitaisi saada Hammeria kiinnostumaan Uralin sähköistämissuunnitelmasta, jotta hän antaisi paitsi viljaa myös sähkökalustoa (tietysti velaksi).

Rutgersin suunnitelmaa pitää *korjata* (koettakaa tehdä se Hammerin välityksellä) eikä hylätä ilman muuta.³⁶⁹

Komm. tervehdyskin *Lenin*

Kirjoitettu lokakuun 15 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

442

N. A. UGLANOVILLE

15/X.

Tov. Uglanov! Lähetän tämän Teille ja Komaroville *salaisena*.

Ottakaa huomioon, että tämä on otettu esille *ennen* Kamenevin + Ordzhonikidzen + Zalutskin valiokunnan saapumista ja siitä *riippumatta*. Pietarin kuvernementin EK on keltoton, se ei ole tehtävänsä tasalla eikä järkevä. Pitää etsiä parempia.³⁷⁰

Komm. tervehdyskin *Lenin*

Kirjoitettu lokakuun 15 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

443

G. V. TSHITSHERINILLE

16/X.

Tov. Tshitsherin!

En ole kanssanne samaa mieltä tilannearviosta enkä ehdottamienne toimenpiteiden suhteen.³⁷¹ Minun ja Trotskin eroamisesta Kominternin TpK:sta ei voi olla puhettakaan.

Velkojen kohdalta riittää Krasinin ilmoitus.

Urquhart on *toistaiseksi* eri mieltä %-luvun suuruudesta: lupasi 5% kokonaistuotosta, meidän valiokuntamme vaati 10%.

Englantilaiset ja ranskalaiset tahtovat ryövätä meitä. Sitä emme salli. Heidän »tyytymättömyytensä» sen johdosta ei meitä liikuta.

Yksi toimilupa on: metsät Kaukasiassa. Kaupallinen lähen-
tyminen saksalaisiin on käynnissä. Italiaan on alkamassa:
se tarjoaa lainaa. Tätä asiaa pitää jouduttaa ja edistää kai-
kin voimin.

Armstrongin kanssa on tehty sopimus kattiloista. Norjan
kanssa on sopimus.

Ainoastaan Englanti ja Ranska ovat tehneet »jyrkän kään-
teen», ja mielestäni ei pidä tehdä *mitään* myönnytyksiä eikä
ryhtyä mihinkään toimenpiteisiin. *Hoover* on reaalin plus-
sa.

Komm. tervehdysin *Lenin*

Kirjoitettu lokakuun 16 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

444

G. M. KRZHIZHANOVSKILLE

Jäljennös tov. Osinskille,
jäljennös tov. Avanesoville

kaikille TPN:n jäsenille, pantava »kiertämään»,
jotta kaikki lukisivat ja kuittaisivat luettuaan

17/X 1921

Tov. Krzhizhanovski!

Kiinnittäkää huomiota »Pravdan» 231. n:ossa (14. X 1921)
julkaistuun tov. Rakovskin artikkeliin »Nälänhätä ja maissi».

Tuon artikkelin perusteella minusta tuntuu ilmeiseltä,
että Valtion Suunnittelukomission maatalousjaoston *yhteen-
veto* maissikysymyksestä (13. IX 1921; tov. Seredan allekir-
joittama) ei riitä.

Maissin (ja pavun) etuisuudet on nähtävästi *todistettu*
jo monessa suhteessa. Kun kerran asianlaita on näin, pitää

ryhtyä pikaisempiin ja tarmokkaampiin toimenpiteisiin. Erikoisen merkitys on sillä, että siementä tarvitaan *10—15 kertaa* vähemmän kuin tavallisesti.

Luulisi, että tämä on *ratkaiseva* näkökohta.

Pitää heti päättää, että ostetaan ajoissa vuoden 1922 kevätkylvöjä varten *täysi* maissimäärä, joka tarvitaan *koko* Volganvarren *koko kevätkylvöalan täydelliseen* kylvämiseen.

Päämäärän saavuttamiseksi meidän täytyy rinnan tämän kanssa:

1) hahmotella joukko hyvin tarkoin ja perusteellisesti harkittuja toimenpiteitä, joilla teemme maissia tunnetuksi ja **opetamme** talonpoikia viljelemään sitä *nykyisin* niukoin välinein;

2) harkita kiireesti, voimmeko keksiä käytännölliset keinot ja menetelmät *liittääksemme maissin ihmisten ruokavalioon* ottaen huomioon talonpoikaistalouden *nykyiset* olosuhteet, *elinolot ja tottumukset* (vrt. Valtion Suunnittelukomission muistio, s. 35).

Pyydän käsittelemään nämä kysymykset viipymättä maatalousjaostossa ja puhemiehistössä ottaen ehdottomasti kuultavaksi *kaikki* erivivahteiset mielipiteet maissin suhteen.

Selostettava *TPN:lle* maanantaina, 21. X 1921.³⁷²

TPN:n pjoht. *V. Uljanov (Lenin)*

*Julkaistu ensi kerran huhtikuun
15 pnä 1930 »Pravda» lehden
104. n:ossa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

445

N. N. KRESTINSKILLE

Jäljennös tov. Preobrazhenskille

17. X 1921

Tov. Krestinski!

Haluaisin tietää mielipiteenne, eikä olisi jo aika suorittaa kahdenlaiset laskelmat:

ensinnäkin valuuttamme vakauttamissuunnitelma (aivan ylimalkainen ja summittainen, alustava). Sanokaamme näin: niissä ja niissä olosuhteissa voitaisiin niin ja niin monessa vuodessa niillä ja niillä johdonmukaisilla toimenpiteillä saada aikaan sitä ja sitä.

Pidättekö Te (ja finanssivaliokunta) tällaisen laskelman tekoa mahdollisena vai onko tällaisen edes likipitäisen laskelman teko *toistaiseksi* ennenaikaista ja mahdotonta?

Toiseksi, eikö voitaisi laskea kultana *menoarviotamme* ja verrata (*tärkeimpien* pääluckkien osalta — ja ehkä hallinnonhaarojen ja alueiden, kuvernementtien, pääkaupunkien y.m. kohdalta mikäli mahdollista) *sodanedellisiin* lukuihin.

Meidän pitää ja mitä pikimmin panna alulle aivan hunninolle päässeen, aivan sääntelemättömän, kaoottisesti paisuneen budjettimme uudistaminen tekemällä tällaiset tai tämänkaltaiset laskelmat.

Pyydän Teitä ilmoittamaan minulle lausuntonne tästä kysymyksestä ja — ellei Teillä ole erikoisempia vastaväitteitä — asettamaan tämän kysymyksen finanssivaliokunnan käsiteltäväksi.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Julkaistu ensi kerran 1924
kirjassa »Suuri johtaja»

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

446

P. I. POPOVILLE

Tov. Popov!

Olen saanut VSFNT:n hallinnollisen jaon mukaan laaditut väestötilastotaulukot.

1) Pyydän julkaistaessa tekemään täsmennykset (ei ole esim. mainittu, että vuoden 1920 elokuun 28 päivän väestönlaskennan mukaan).

2) Autonomiset alueet ja tasavallat (Karjalan Työkansan Kommuuni, Bashkiirin ja Tataarien tasavalta j.n.e.) pitää poistaa kuvernementtien luettelosta ja osoittaa erikseen; sopia (jos herää epäilyksiä) Sisäkomissariaatin ja Oikeuskomisariaatin kanssa.

3) Lopuksi tehtävä yhteenveto suurista hallinnollisista yksiköistä, toistaen ne

suunnilleen näin	{	Euroopan-Venäjä, varsinaisesti VSFNT; autonomiset tasavallat Ukrainan SNT, Turkestanin, Kaukasian tasavalta, Kaukoidän tasavalta j.n.e.
---------------------	---	---

4) Pitää tarkastaa vielä kerran, onko vuosien 1914 ja 1897 kohdalta otettu *s a m a* alue, esimerkiksi Bashkiirien tasavalta

1920	1 268 132
1914	357 700 (?? ilmeinen virhe)

5) Täytyy lisätä lyhyt selitys (Sisäkomissariaatin kirjasta vastaavasti) kuvernementeissa ja alueilla tapahtuneista muutoksista (ujestien ja volostien osalta).

TPN:n pjoht. *V. Uljanov (Lenin)*

P. S. On suotavaa lisätä vielä: VSFNT:stä ovat erkaantuneet entiseen Venäjän keisarikuntaan kuuluneet *valtiot*, niiden pinta-ala, väestö 1897 ja 1914 (jos on), *ellei se aiheuta vaikeuksia*.

TPN:n pjoht. *V. Uljanov (Lenin)*

P. P. S. Eikö voitaisi lisätä myös ujestien, volostien, kaupunkien, kylien määrää osoittavaa lukua (1914—1915 vuosikirjan tapaan).

TPN:n pjoht. *V. Uljanov (Lenin)*

Kirjoitettu lokakuun 17 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan konekirjoitusjäljennöksen
mukaan*

447

G. M. KRZHIZHANOVSKILLE

17/X.

G. M.!!

Lähetän salaisena.

Lukekaa ja palauttakaa jo tänään, viimeistään huomisaamuna.

Kirjoittaja³⁷³ on osittain oikeassa: muutan Valtion Suunnittelukomission tehtävän *yhteenvedoksi* (tehtävä Maatalouskomissariaatille).

Harkitkaa, millä tavoin voidaan suhteuttaa ja *t ä s m e n - t ä ä* Valtion Suunnittelukomission tehtävät, ja esittää

minulle suunnitelmanne (ehdotus päätökseksi Valtion Suunnittelukomission ja suunnittelukomissioiden toimivallan jaosta) *kirjallisesti*.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu lokakuun 17 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

448

EHDOTUS
VKP(b):n KK:n POLIITTISELLE TOIMIKUNNALLE
JA KIRJELAPPU V. M. MIHAILOVILLE³⁷⁴

Poliittisen Toimikunnan *jäsenille*

Minä puolestani ehdotan yhtymään Tshitsherinin mielipiteeseen.

18/X. *Lenin*

18/X.

Tov. Mihailov!

Kehotan *lähettämään* oheisen kaikille Poliittisen Toimikunnan jäsenille *kiertävänä*, t.s. siten että kukin lähettää luettuaan ja merkintänsä tehtyään seuraavalle (tai Teille).

Ellei kukaan vaadi *käsittelyä* Poliittisessa Toimikunnassa, silloin enemmistön päätös pitää merkitä heti pöytäkirjaan.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu lokakuun 18 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

449

VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN
JÄSENILLE

Kaikille Poliittisen Toimikunnan jäsenille

Vastustan alleviivattua ehdotusta.³⁷⁵ Sellaiset toimenpiteet synnyttävät vain vaikutelman meidän heikkoudestam-

me: vastustaja käy julkeaksi, niin kuin on aina käynyt tällaisissa tapauksissa. Mielestäni riittää Krasinin haastattelulausunto ja polemiikki lehdissä. Pyydän tov. Mihailovia pyytämään tov. Tshitsheriniltä tätä kysymystä koskevan edellisen kirjelappuni ja lähettämään myös sen Poliittisen Toimikunnan jäsenille.*

18/X.

Lenin

Kirjoitettu lokakuun 18 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

450

* KKTN:n PUHEMIEHISTÖLLE

Vaadin lähettämään minulle kiireesti Ivanovo-Voznesenskin piirisähköaseman (Rubskoje-järvellä) rakentamista koskevat tiedot ja aineiston.³⁷⁶

1) Asetus Ivanovo-Voznesenskin valtion piirisähköasemasta tai tämän aseman rakentamisesta.

2) Onko laadittu ja vahvistettu tämän aseman rakennussuunnitelmat, suunnitelman pääosoittimet: teho, tyyppi j.n.e.

3) Miten on järjestetty rakennushallinto; konttorien määrä; niiden sijainti; niiden suhteet toisiinsa ja keskuksen; kenelle rakennustyömaa on välittömästi alistettu täällä, keskuksessa; missä suhteissa rakennustyömaan elimet ovat Ivanovo-Voznesenskin kuvernementin neuvostovirastoihin; rakennustöistä vastaavien johtohenkilöiden nimet, toimi ja työvuodet; kuka täällä, keskuksessa, vastaa välittömästi asiasta kokonaisuudessaan.

4) Työläisten ja toimihenkilöiden määrä rakennustyömaan hallinnossa ja rakennustyömaalla toukokuun 1 pnä ja lokakuun 1 pnä lukien mukaan rakennustyömaan kaikkien pää- ja paikalliskonttorien (Moskova, Ivanovo-Voznesensk, Teikovo, Rubskoje-järvi) henkilökunnan; paljonko erikseen:

Rakennus- y.m. työläisiä:

- a) ammattimiehiä,
- b) ammattitaidottomia;

* Ks. tätä osaa, 443. aslakirja. *Toim.*

Toimistotyöntekijöitä;
Hallinto- ja teknikkokuntaa:

- a) insinöörejä,
- b) muita teknikkoja.

5) Mitä tehtäviä on asetettu rakennushallinnolle, vuosien 1921 ja 1922 rakennussuunnitelma; kalenteriohjelma ja sen täyttö näinä kahtena vuotena.

6) Missä tilassa olivat rakennustyöt lokakuun 1 p:nä 1921; mitä on todellisuudessa tehty sitten rakennustöiden alkamisen.

7) Miten rakennustyömaa on turvattu vuosiksi 1921 ja 1922:

elintarvikkeilla,
rakennus- ja teknisillä materiaaleilla sekä työvoimalla
j.n.e.

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja

V. Uljanov (Lenin)

Kirjoitettu lokakuun 19 p:nä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman konekirjoitustekstin
mukaan*

451

L. K. MARTENSILLE

Tov. Martens!

Jos Hammerilla on vakava aikomus antaa Uralille miljoona puutaa (kirjeestänne olen saanut käsityksen, että hänen aikomustaan tulee pitää vakavana eikä pelkkänä lörpötelynä, koska Te vahvistatte kirjallisesti Reinsteinin sanat), Teidän on pyrittävä antamaan kaikelle täsmällinen juridinen asu joko sopimuksen tai *toimiluvan* muodossa.*

Toimilupa, vaikka näennäinenkin (asbesti tai muita Uralin rikkauksia tai mitä haluatte). Meille on tärkeää näyttää ja ilmoittaa painetussa sanassa (myöhemmin, sitten kun on

* Ks. tätä osaa, 473. asiakirja; ks. myös Teokset, 5. venäjänk. painos, 53. osa, 511. asiakirja. *Toim.*

alettu panna toimeen), että amerikkalaiset ovat ottaneet toimilupia. Se on poliittisesti tärkeää. Vastatkaa.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu lokakuun 19 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XX XVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

452

KIRJE I. I. RADTSHENKOLLE JA KIRJELAPPU F. V. LENGNIKILLE

19. X 1921

Tov. Radtshenko!

Suosittelen Teille kirjeen tuojaa Nikolai Aleksandrovitsh *Jemeljanovia*. Pyydän Teitä lähettämään hänet $\frac{1}{2}$ vuodeksi komennukselle *ulkomaille*, jotta hän saisi levähtää Pietarin näännyttäviltä töiltä ja vaihtaa toimialaa.

Minä henkilökohtaisesti tunnen Nikolai Aleksandrovitshin oikein hyvin ja olen varma, että voimme ja meidän pitää käyttää tätä ehdottoman rehellistä toveria ja suurta elämänkokemusta sekä tehdas- ja puoluetyön kokemusta omaavaa uskollista kommunistia Ulkomaankauppa-komissariaatin ulkomaisten virkamiesten varkauksien ja sabotaasin Augiaan tallin siivoamisessa. Pyydän Teitä soittamaan minulle tänään.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Tov. Lengnik!

Pyydän Teitä lukemaan tämän kirjeen ja soittamaan minulle (näytämme sitten kirjeen myös Iv. Iv. Radtshenkolle). Pyydän vakuuttavasti määräämään *Jemeljanoville* pian sopivan komennuksen.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran
osittaisesti 1934 kirjassa
»Lenin talousrintamalla»*

*Julkaistu täydellisesti 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

453

*** MOSKOVAN VALLANKUMOUSTRIBUNAALILLE**

Syyte Elintarvikekomissariaatin virastokankeudesta (Jakov Stepanovitsh Artjuhovin juttu)³⁷⁷ on siirretty MEK:n kollegion päätöksellä Teille.

Pyydän käsittelemään tämän tärkeän jutun mitä pikimmin ja ilmoittamaan minulle tuomion.

KKN:n pjöht. *V. Uljanov (Lenin)*

P. S. On erittäin tärkeää — sekä puolue-elämän että politiikan kannalta — varsinkin neuvostojen VIII edustajakokouksen päätöksen³⁷⁸ täyttämistä ajatellen, että virastokankeutta koskevan asian oikeuskäsittely tapahtuu hyvin arvokkaasti, *kasvattavasti* ja että tuomio on kyllin vaikuttava.

Lenin

Kirjoitettu lokakuun 20 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan sihteerin
täydentämän konekirjoitustekstin
mukaan*

454

J. V. STALINILLE

Tov. Stalin! Olkaa hyvä ja tutustukaa tähän ja, jos voitte, kysykää joltakulta vanhoista puoluemiehistä, ehkä armenialaisilta. Minä olen tuntenut *Lalajantsin* 1890-luvulta marxilaisena ja sitten bolshevikkina. Hän on epäilemättä uskollinen vallankumousmies, *jota tulee käyttää poliittisista erimielisyyksistä huolimatta.*³⁷⁹

20/X.

Lenin

Kirjoitettu lokakuun 20 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

455

V. A. SMOLJANINOVILLE³⁸⁰

Tov. Smoljaninov!

Pitää ajaa pontevammin kysymystä *puuvillanviljelystä* Kaukasiassa, Azerbaidzhanissa (Mughan aro) ja Armeniassa.

Sanokaa Rykville ja valvokaa, että Valtionpankki antaisi lainaa *mahdollisimman paljon* ja edullisesti.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu lokakuun 21 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

456

V. J. TSHUBARILLE ja H. G. RAKOVSKILLE

Tshubar ja Rakovski

Kuultuaan selostuksen elintarvikkeiden kuljetuksesta Ukrainasta TPN päätti tänään, että koska te olette ottaneet suorittaaksenne omin neuvoin viljan lastauksen keskusta varten ja koska on lastattu hädin tuskin neljäsosa säädetystä normista, meidän on pakko nimittää oma valtuutettumme Ukrainaan, ellei asiassa saada aikaan perusteellista parannusta kolmen päivän sisällä. TPN pyytää vastaamaan tähän TPN:n sähkeeseen viipymättä.*

21/X—21

TPN:n pjoht. *Lenin*

Lähetetty Harkoviin

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan L. A. Fotijevan
kirjoittaman ja V. I. Leninin
allekirjoittaman tekstin mukaan*

457

A. O. ALSKILLE

S a l a i n e n

21. X.

Tov. Alskil

Lähettkää minulle tiedot koskemattomasta setelireservistä:

(1) kuukausittain, niin kauan kuin tämä varanto ei ole <1 biljoonaa,

* Liuskan oikeassa yläkulmassa on seuraava L. A. Fotijevan lisäys: »Tov. Hartmann. Pitää lähettää heti ja valvoa vastauksen saantia.» *Toim.*

(2) 2 kertaa kuukaudessa, ellei ole $<1/2$ biljoonaa,

(3) joka viikko, ellei ole $<1/4$ biljoonaa,

(4) joka päivä, jos se on pienempi.

Ilmoittakaa myös koskemattoman varannon *käyttöjärjestys* (kenellä on oikeus käyttää? mitä muodollisuuksia noudattaen? j.n.e.).

Harkitkaa ja lähettäkää minulle äärimmäisen salaisena, sinetöidyssä ja läpiommellussa kirjekuoressa, **henkilökohtaisesti Leninille Alskilta.**³⁸¹

Lenin

Kirjoitettu lokakuun 21 p:nä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

458

**VKP(b):n KK:n
ORGANISAATIOITOIMIKUNNALLE³⁸²**

Tov. Mihailov, KK:n Organisaatiotoimikunta

Ottaen huomioon Iv. Iv. Skvortsovin (Stepanovin) pyynnön pyydän peruuttamaan hänen komennuksensa ja *lähettämään* hänet sen sijaan *yhdelle Moskovan lähiseudun* neuvostotiloista juomaan maitoa, jotta hän voisi 1— $1\frac{1}{2}$ kuukaudessa muihin asioihin paneutumatta lopettaa aloittamansa kirjallisen työn. (Neuvostotila valittava vastaavan moskovalaisen elimen avulla.)

Lenin

Kirjoitettu lokakuun 21 p:nä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1929
»Proletarskaja Revoljutsija»
aikakauslehden 10. n:ossa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

459

A. A. NOVITSKILLE

Tov. Novitski!

Tainnee tulla selvempi näin:

(+)

sarake 3: todelliset käteisvarat
ja *lähetetty* (—),

silloin *alle tulee* luku:
käteisvarojen jäännös
 +

ja rinnalle
 sarakkeet 6 ja 6 *bis* kenelle, minne,
 milloin, kenen päätös.

Sitten

määrärahat 4 + 8 + 9
 10:s 4:nnessä ylhäältä

ja sitten

käteisvarat miinus määrärahat,
t.s. 5:s sarake.

Tällaiset asetelmat (joita minulle lähetätte) on pidettävä äärimmäisen salaisina.*

Siksi niitä pitää mielestäni laatia *vain* 2 kpl (Teille + minulle Poliittista Toimikuntaa varten) lyömättä puhtaaksi koneella.

Lisättäköön vielä sarake: *KK päättännyt etukäteen*, voidaan otsikoida:

Päätetty etukäteen

tov. Molotovin ilmoituksen mukaan:

milloin päätetty,
 paljonko,
 tarkoitus.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

P. S. Palauttakaa minulle merkintöinenne tämä sekä liitteet.

Kirjoitettu 1921 lokakuussa,
ennen 22 päivää

Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

460

A. A. NOVITSKILLE

Salainen

Tov. Novitski!

Lisätkää tilailmoituksiinne kultavarannosta sarake: Poliittinen Toimikunta on päätöksensä tehnyt, mutta ei ole

* Ks. myös tätä osaa, 457. asiakirja. *Toim.*

vielä vahvistettu neuvostoelimissä eikä lähetetty; sopikaa KK:n sihteerin tov. Mihailovin kanssa näiden tietojen saannista ja kirjoittakaa ne tilailmoituksiin itse.

22/X.

Ehdottoman salainen.

*Lenin**Kirjoitettu lokakuun 22 pnä 1921**Julkaistu ensi kerran 1965**V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa**Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan*

461

L. S. SOSNOVSKILLE³⁸³

22/X.

Tov. Sosnovski!

Sain Jezhovia koskevan kirjeenne.

Epäilen suuresti, että voisimme antaa 1—1½ tuhatta työläistä ja toimihenkilöä,

1¼—1½ miljoonaa ruplaa (neuvostoruplaa) kuukaudessa.

Tuskinpa vain.

Mielipiteeni: on määriteltävä *palkkiot* tuotantolaitoksen (valtionehtaat, neuvostotilat j.n.e.) varaston nopeasta tyhjentämisestä.

Muita ehdotuksianne ajakoon Jezhov (minulle jäljennös).

Täsmällinen ja suppea luonnos.

Komm. tervehdyksin *Lenin**Kirjoitettu lokakuun 22 pnä 1921**Julkaistu ensi kerran 1928
VIII Lenin-kokoelmassa**Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

462

SÄHKE KAIKILLE ALUEIDEN JA KUVERNEMENTTIEN TALOUSNEUVOTTELUKUNNILLE

Kaikille alue- ja kuvern. talousneuvottelukunnille.
Erikoiskomitea, Harkov

Koska on havaittavissa tapauksia, että alueiden ja kuvernementtien talouselimet tekevät omavaltaisesti muutoksia polttoaineteollisuustyöläisten liiton KK:n päätöksiin perustuviin jakelusuunnitelmiin ja erinäisiin Polttoainehallinnon määräyksiin, mikä rikkoo perinjuurin polttoainehuollon suunnitelmallisuuden, vaadimme kerta kaikkiaan estämään vastaisuudessa tällaiset omavaltaiset muutokset. Mikäli niitä tarvitaan, kysymyksistä on sovittava alustavasti Polttoainehallinnon kanssa tai esitettävä ne TPN:n käsiteltäväksi. Vastuu tämän toimeenpanosta asetetaan henkilökohtaisesti talousneuvottelukuntien puheenjohtajille. Ilmoittakaa tämän saannista ja toimeenpanosta.³⁸⁴

TPN:n pjoht. *Lenin*

Kirjoitettu lokakuun 22 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
täydentämän ja allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

463

D. I. KURSKILLE

22/X.

Tov. Kurskil!

Oheistan SKF:n toimilupaa koskevan aineiston (sopimus on Bogdanovilla y.m. aineisto).

Te tunnette tämän asian.

Pyydän Teitä palauttamaan minulle lausuntoinenne.

Muistakaa: olitte vastaan *varaston vuoksi*.

Eikö voitaisi tehdä näin: keksiä ratkaisu (sopiva, laatuunkäypä) *kahden* kauppasopimuksen muodossa: toisen sopimuksen mukaan SKF ostaa meiltä koko varaston. (Tun-

nustetaan *meidän* omistusoikeutemme: tähän on tärkeintä.)

Toisen mukaan me ostamme heiltä tavaraa sopimuksessa mainitun summan arvosta.

Lopputuloksena *me* maksamme heille tämän summan.*
Voimmeko *muuten* turvata etumme? Epäilen.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu lokakuun 22 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

464

RAPORTTIIN TEHDYT MERKINNÄT JA KIRJE G. V. TSHITSHERINILLE

Tov. Tshitsherin!

Ks. kirjettä,

s. 4

ja kääntöpuolta.

Lenin

22. lokakuuta 1921

Suuresti kunnioitettu Vladimir Iljitsh!

Tov. Krasinin tämänpäiväisestä salakielisanomasta, joka on tullut osittain tietoomme, sekä Urquhartin lausunnoista ja kampanjasta näkyy, että asia on oletettua vakavampi eikä sitä voida selittää yksinomaan bluffauksella toimilupayrityksen luovutusprosentin painamiseksi viiteen. Todennäköisesti esiintyy pettymystä uuden suuntauksemme vuoksi. On selvää, että toteutettaessa niin monimutkaista historiallista hanketta, kuin ovat toimitukset Jänsieurooppalaisille kapitalisteille bolshevikkhallituksen aikana, näiden hankkeiden järjestyspuoli ei luonnu heti eikä kitkattomasti. Mutta sitä suuremmalla syyllä meidän pitää huolehtia näiden hankausten voittamisesta. Minä henkilökohtaisesti en tunne lainkaan niitä politiikkamme joustimia, jotka aiheuttivat elokuun lopulla tietyn käänteen suuntauksessamme, joten en ole lainkaan pätevä sanomaan, oliko tuo käänne tarpeellinen...

Tov. Tshitsherin! Elokuussa ei tapahtunut pienintäkään »käännettä suuntauksessamme» (ks. s. 1). Emme ole milloin-

* Ks. tätä osaa, 471. asiakirja. *Toim.*

kaan luvanneet emmekä lupaa pidättyä vangitsemasta huijareita, ampumasta salaliittolaisia ja torjumasta kohtuuttoman ahnaiden toimiluvanhakijain ehdotuksia.

Velkakysymyksen osalta kehotan Teitä, viekää Poliittisessa Toimikunnassa läpi valiokunnan nimeäminen (Teidän ehdokkaanne?) tarkastamaan Gromanin ja Gohbargin komissioiden työtä.

Minä henkilökohtaisesti en näe »Krasinin faktoissa» y.m. mitään muuta kuin Urquhartin kiristysryityksiä.

He *ryhtyvät* keväällä interventioon, jos saavat *pakotetuksi* Puolan: sitä ei estä mikään muu kuin puolustuskunnan tehostaminen.

Mihalski kirjoittaa Englannin uusista käänteistä. Mistä tässä on kysymys? Mikä on mielipiteenne? Eiköhän vain siitä, että he pelkäävät Washingtonia ja tahtovat »hyvitellä» Ranskaa ja säikyttää Venäjän?

Meille ovat *erittäin tärkeitä* sopimukset *amerikkalaisten* kanssa ja toimilupien anto heille: Hooverin kanssa meillä on *yhtä ja toista* (melko lailla). *Hammerin* kanssa olemme melkein sopineet. *Amruss* on tulossa.³⁸⁵

Pitää tehdä (varsinkin Teidän) kaikki mahdollinen *kaikkien* Litvinovin ja Martensin keskinäisten (ikävien ja vahingollisten) hankausten poistamiseksi.*

Teidän *Lenin*

Kirjoitettu lokakuun 22 pnä 1921

Julkaistu ensi kerran 1965

*V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 53. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

465

J. V. STALINILLE³⁸⁶

Tov. Stalin!

Arvio vaikuttaa minusta liioitellulta. Mutta en totta puhuakseni tunne Organisaatiotoimikunnan »sijoittelutoiminnan» mittasuhteita. Perustelu on mielestäni oikeaa. Pitää

* Ks. V. I. Lenin, Teokset, 5. venäjänk. painos, 53. osa, 424. asiakirja. *Toim.*

supistaa »vaadetta» ennen kaikkea ei-taloudellisten kansankomissariaattien osalta.

Lenin

Kirjoitettu 1921 lokakuun 22 ja 31 päivän välisenä aikana

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

466

**KIRJELAPPU G. V. TSHITSHERINILLE
JA VELKOJEN TUNNUSTAMISTA KOSKEVAAN
NEUVOSTOHALLITUKSEN LAUSUNNON
LUONNOKSEEN TEHDYT HUOMAUTUKSET ³⁸⁷**

Lokakuun 24 pnä

Tov. Tshitsherin! Lähetän korjaukseni ja pyydän palauttamaan lausuntoinne.

N:o 1) Meillä ei ole 150 milj., vaan 130 Kaukoidän tasavalta mukaan luettuna.

N:o 2) Ei »myöntymään», vaan tekemään *eräitä myönnytyksiä*.

N:o 3) **Tärkeintä:** pitää mainita *hienosti* ja selvästi *meidän* vaateistamme niille.

Kommunistisin tervehdyksin

Lenin

Lausunnon luonnos

Eri valtioiden edustajien Brysselin konferenssi on Länsi-Euroopan lehtien tietämän mukaan asettanut Venäjän hallitukselle nälkää näkevien avustamiseen myönnettävien lainojen ehdoksi sen, että tämä tunnustaa Venäjän aikaisempien hallitusten velat. Venäjän hallitukselle ei ole tähän mennessä ilmoitettu mitään tämän konferenssin päätöksistä. Kansanjoukkojen ollessa nälänhädässä Venäjän hallitus ei kuitenkaan halua ottaa huomioon diplomaattisen etiketin hienouksia ja katsoo ehdottomaksi velvollisuudekseen ilmoittaa viipymättä kantansa Brysselin päätösten suhteen. Englannin pääministeri hra Lloyd George sanoi puhuessaan elokuun 16 pnä Englannin parlamentissa pirulliseksi aikeeksi ehdotusta käyttää Venäjän nälänhätää pakotteena, jolla se saadaan tunnustamaan tsaarihallituksen velat. Silti Brysselin konferenssi täysin tietoisena siitä, ettei Neuvostohallitus Venäjän nä-

länhädän laajuuden vuoksi kykene omin voimin pelastamaan kärsivää väestöä nälkäkuolemalta, on asettanut ehdoksi, että Neuvostohallituksen on tunnustettava vanhat velat ennen kuin voidaan myöntää Venäjälle lainoja, joiden puutteessa nälkää näkevien tehokas auttaminen on mahdotonta.

Venäjän hallitus kiinnittää kaikkien maiden työtätekevien joukkojen ja kaikkien ihmisrakkauden näkökohtia arvossa pitävien kansalaisten huomiota tähän Brysselin konferenssin menettelyyn ja ilmoittaa samalla, että ehdotus vanhojen velkojen tunnustamisesta tietyillä ehdoilla vastaa nykyisin sen omia aikomuksia. Neuvostohallitus on alun alkaen asettanut politiikkansa yhdeksi päätavoitteeksi taloudellisen yhteistoiminnan muiden valtioiden kanssa. Se on aina ilmoittanut olevansa valmis myöntämään kylliksi liikevoittoa ulkomaisille kapitalisteille, jotka auttaisivat sitä Venäjän luonnonrikkauksien hyödyntämisessä ja sen talouskoneiston jälleenrakentamisessa. Tällä hetkellä Neuvostohallitus toteaa, että niin Amerikan Yhdysvaltojen presidentti kuin myös Ison-Britannian ministerit toistavat virallisissa lausunnoissaan alinomaa ajatusta, että kolmen vuoden kuluttua maailmansodan päättymisestä ei ole vielääkään todellista rauhaa, kansanjoukkojen kurjuus käy yhä huutavammaksi, valtionvelat kasvavat ja rappiotila pahenee.

N:o 1 || On aivan ilmeistä, ettei täydellisen rauhan pystyttäminen ole ajateltavissa ilman Venäjää 150-miljoonaisine väestöineen, ettei voida tehdä loppua rappiotilasta, jos Venäjällä säilyvät rauniot, ja ettei kysymystä Venäjän ja muun maailman keskinäisistä suhteista, joka on ensiarvoinen maailmankysymys, voida ratkaista sopimatta Neuvostohallituksen kanssa. Venäjän taloudellinen jälleenrakentaminen on kaikkien valtioiden ja kaikkien kansojen pitkäaikaisten intressien ja vakinaisten tarpeiden kannalta tuiki tarpeellista ei yksin Venäjälle, vaan myös niille. Ilman taloudellista yhteistoimintaa muiden maiden kanssa Venäjän taloudellinen elvyttäminen osoittautuu erittäin vaikeaksi ja tulee vaatimaan paljon enemmän aikaa.

Työläisten ja talonpoikien hallitus voi suorittaa tämän tehtävän paremmin kuin mikään muu. Kansantalouden jälleenrakennustyössä sitä eivät ole haittaamassa erinäisten kapitalistiryhmien itsekkäät yksityisedut. Työläisten ja talonpoikien vallan välittömänä johtena ovat mitä laajimpien kansanjoukkojen edut, jotka merkitsevät itse asiassa koko yhteiskunnan etuja. Samalla kun työläisten ja talonpoikien valta selviytyttyään voitokkaasti kansalaissodan ennen kuulumattomista koettelemuksista asettaa tavoitteekseen Venäjän koko työtätekevän kansan tarpeiden tyydyttämisen, se avaa yksityisyritteliäisyydelle ja pääomalle mahdollisuuden yhteistyöhön työläisten ja talonpoikien vallan kanssa Venäjän luonnonrikkauksien hyödyntämisessä. Neuvostohallitus on laillistanut jälleen yksityiskaupan ja pienten yritysten yksityisomistuksen sekä oikeuden perustaa suuria toimilupayrityksiä ja ottaa vuokralle suuria tuotantolaitoksia.

Neuvostovalta myöntää ulkomaiselle pääomalle kyllin suuren osan liikevoitosta sen intressien tyydyttämiseen saadakseen sen osallistumaan taloudelliseen toimintaan Venäjällä. Neuvostohallitus kulkee tätä tietä ja pyrkii saamaan aikaan taloudellisia sopimuksia kaikkien valtioiden kanssa, mitä varten on viime kädessä solmittava lopullinen rauha Venäjän ja muiden valtioiden kesken. Neuvostovalta asettaa

itselleen tämän tehtävän, mutta muut valtiot vaativat sitä tunnustamaan tsaarihallituksen vanhat velat.

Neuvostohallitus ilmoittaa olevansa lujasti vakuutunut siitä, ettei mikään kansa ole velvollinen maksamaan niitä kahleita, joita se itse on kantanut vuosisatoja. Mutta pysyen järkkymättä päätöksessään päästä täydelliseen sopimukseen muiden valtioiden kanssa Venäjän hallitus on valmis myöntymään tässä erittäin tärkeässä kysymyksessä. Täten se noudattaa samalla Venäjän valtionlainaobligaatioiden lukuisten pienomistajien toivomuksia, varsinkin Ranskassa, joiden etujen kannalta on erittäin tärkeää, että Venäjän hallitus tunnustaa tsaarin velat. Näitä näkökohtia silmällä pitäen Venäjän hallitus ilmoittaa olevansa valmis tunnustamaan velvoitteet muita valtioita ja niiden kansalaisia kohtaan tsaarihallituksen ennen vuotta 1914 solmimien lainojen osalta ehdolla, että sille myönnetään edulliset ehdot, jotka takaavat sille käytännöllisen mahdollisuuden täyttää nämä velvoitteet.

On itsestään selvää, että tämän tunnustamisen tinkiäntömänä ehtona on suurvaltojen samanaikainen sitoumus luopua ehdottomasti kaikista Neuvostotasavaltojen turvallisuutta ja niiden rajojen koskemattomuutta uhkaavista toimista. Toisin sanoen Neuvostotasavalta voi sitoutua näihin velvoitteisiin vain siinä tapauksessa, että suurvallat solmivat sen kanssa lopullisen yleisen rauhan ja muut valtiot tunnustavat sen hallituksen.

Siinä tarkoituksessa Venäjän hallitus ehdottaa kutsuttavaksi pikaisesti koolle kansainvälisen konferenssin, joka ottaisi harkittavaksi edellä mainitut tehtävät, käsittelisi muiden valtioiden \vee ja Venäjän hallituksen \wedge molemminpuoliset vaatimukset ja laatisi niiden välisen lopullisen rauhansopimuksen. Vasta siten, kun on kutsuttu koolle tällainen konferenssi, voidaan saada aikaan yleinen rauhan tila. Washingtonin konferenssi ei saa sitä aikaan missään tapauksessa, sillä Venäjän tasavalta, jota ei ole kutsuttu tähän konferenssiin, ei tunnusta sen päätöksiä.

Muutaman päivän kuluttua koittavana Neuvostohallituksen nelivuotispäivänä kaikkien on pakko todeta, että lukuisien ulkoisten ja sisäisten vihollisten ponnistukset ovat vain lujittaneet Venäjällä työläisten ja talonpoikien valtaa Venäjän työtätekevien joukkojen etujen ja sen riippumattomuuden todellisena puolustajana ja ajajana. Neuvosto-Venäjää vastaan suunnatut uudet interventioaiheet, joiden olemassaoloon viittaavat ympärysvaltojen johtavien lehtien monilukuiset lausunnot, lujittavat yhä enemmän Venäjän työtätekevien joukkojen ja niiden tahtoa edustavan työläis- ja talonpoikaisvallan murtumatonta yhteyttä, mutta jos nuo aiheet yritetään toteuttaa, se voi vielä entisestään lisätä työtätekevien joukkojen kärsimyksiä ja pitkittää Venäjän talouden lopullista jälleenrakentamista, mikä vahingoittaa samalla myös kaikkien muiden kansojen taloudellisia etuja.

N:o 2

tekemään eräitä hyvin olennaisia myönnytyksiä

N:o 3

\vee keskinäiset
 \wedge sekä muiden valtioiden keskinäiset vaateet

Se ehdotus, jonka Venäjän hallitus on tehnyt, todistaa parhaiten sen pyrkimystä rauhaan kaikkien valtioiden kanssa ja sen halua solmia niihin häiriintymättömät taloudelliset suhteet. Tämän ehdotuksen toteuttaminen on kaikkien valtioiden ja kansojen etujen mukaista.

Venäjän hallitus ilmoittaa uskovansa lujasti, että sen tekemän ehdotuksen tuloksena saadaan lähitulevaisuudessa järjestetyksi lopullisesti Venäjän ja muiden valtioiden taloudelliset ja poliittiset suhteet.

Kirjoitettu lokakuun 24 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan: V. I. Leninin kirjelappu ja huomautukset käsikirjoituksen mukaan, lausunnon luonnos konekirjottuskappaleen mukaan

467

G. V. TSHITSHERINILLE³⁸⁸

Tov. Tshitsherin!

Hallituksen ei mielestäni pidä, ei kannata kumota noin typeriä huhuja. Pantakoon lehtiin ja *ivattakoon niin että roikaa* noihin huhuihin uskovia ja niiden liikkeellelaskijoita. Se on Urquhartin ja Curzonin harjoittamaa kiristystä: moisilla huhuilla vaikeutetaan nyt sopimusten tekoa. Selvää kiristystä.

24/X.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu lokakuun 24 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959]
XX XVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

468

J. V. STALINILLE

Tov. Stalin!

Pyydän Teitä lukemaan ja antamaan tov. Mihailoville. Suositan kovin tämän tuojaa tov. Nikolai Aleksandrovitsh *Aleksejevia*.

Tunnen hänet vuodesta 1902, Lontoon ajoilta, missä toimmimme yhdessä »*Iskran*» toimituksessa.

Hän on hyvin sivistynyt marxilainen, bolshevikki ja velvollisuutensa erittäin tunnollisesti täyttävä toveri.

On ollut kymmenisen vuotta Siperiassa ja tahtosi taas päästä keskukseen. Pitää auttaa häntä muuttamaan keskukseen, sillä on liikaa istua Siperiassa kymmenen vuotta; enemmänkin kuin liikaa.

Siperiaan pitäisi lähettää hänen tilalleen joku ehdottoman luotettavista, rehellisistä, vanhoista puoluemiehistä: »kommunistit» tekevät Siperiassa tökeryyksiä ja tyhmyyksiä **mahdottomasti.**³⁸⁹

Lenin

Kirjoitettu lokakuun 25 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

469

* TOIVOTTUA KIRJALLISUUTTA (JULKAISUT SAKSASTA)

- I. Kaikkien seuraavia poliittisia suuntauksia edustavien puolueiden ja neuvottelukokousten kirjaset ja pöytäkirjat:
 - 1) kommunistit,
 - 2) Kommunistische Arbeiter Partei Deutschlands*,
 - 3) anarkistit ja syndikalistit,
 - 4) riippumattomien Partei'sta (vasemmistolaiset ja oikeistolaiset).
- II. Romaanit ja novellit, jotka edustavat Clarté-ryhmän³⁹⁰ (kuten Latzko y.m.) suuntausta — arvosteleva pasifistinen suuntaus, imperialistisen sodan arviointi, johtopäätökset y.m.
- III. Nykyajan talouselämä: sodan lopputulokset, talouden jälleenrakennus, teollisuuden, maatalouden j.n.e. sodanjälkeiset tehtävät (varsinkin kirjasia, kirjoja, pöytäkirjoja).
- IV. *Tilattava* muutamia kappaleita

{	Kominternia varten,
	4—6 yliopisto-
	y.m. kirjastoa varten
	j.n.e.

* — Saksan Kommunistinen Työväenpuolue. *Toim.*

{ »Rote Fahne»
KAPD*
»Hamburger Volkszeitung»,
kaikkien alojen uusien kirjojen luettelo
j.n.e.

25/X.

Lenin

Kirjoitettu lokakuun 25 pnä 1921

Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

470

N. P. GORBUNOVILLE³⁹¹

Tov. Gorbunov!

N. M. Knipovitsh on suuri tiedemies ja *ehdottoman tunnollinen*, harvinaisen tunnollinen mies. Siksi häneen pitää suhtautua *täydellä* luottamuksella ja *hyväksyä* hänen ehdotuksensa *viipymättä*. Viekää *nopeasti* läpi Pienessä KKN:ssä ja sanokaa minulle, jos tulee vähäistäkään viivytystä.

26/X.

Lenin

Kirjoitettu lokakuun 26 pnä 1921

Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

471

VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN
JÄSENILLE*Poliittisen Toimikunnan* jäsenille

Pidän toveri *Kurskin* johtopäätöstä ainoana oikeana. Kehotan viemään sen läpi KKN:n *lisäpäätöksenä*.³⁹²

26/X.

Lenin

Kirjoitettu lokakuun 26 pnä 1921

Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

* — Kommunistische Arbeiter Partei Deutschlands. Toim.

472

V. A. TRIFONOVILLE

Tov. Trifonov! En pidä lehtihanketta nykyään tarkoituk-
senmukaisena. *Ei se ole* nyt Polttoainehallinnon työ-
tä.³⁹³

26/X.

Toverillisin terveisin *Lenin**Kirjoitettu lokakuun 26 pnä 1921**Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa**Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan*

473

L. K. MARTENSILLE

Jäljennös tov. Bogdanoville

27. X 1921

Tov. Martens!

Sain molemmat sopimukset.³⁹⁴ Palautan.

Miksi ei ole *lisäpykälää*, jotka Reinstein ja Hammer näyt-
tivät (luonnoksessa) minulle?

On pikemmin toimitettava ne lopulliseen asuun ja vah-
vistettava.

Pitää kiinnittää erityistä huomiota siihen, että täytämme
huolellisesti ja *tosiasiallisesti omat* ehtomme.

Ei saa luottaa määräyksiin!

Meillä pilataan kaikki eikä tehdä mitään kunnollisesti,
ellei tarkasteta kolminkertaisesti.

On määrättävä järkevä, kätevä mies henkilökohtaisesti
vastuunalaiseksi ja tarkastettava.

Meidän pitää *olla* hyvin *huomaavaisia* toimiluvan halti-
joita kohtaan: se on erittäin tärkeää sekä taloudellisesti
että poliittisesti.

Ilmoittakaa minulle, mihin nimenomaisesti toimenpiteisiin Te tai KKTN:n puhemiehistö ryhdytte.

KKN:n pjocht. *V. Uljanov (Lenin)*

P. S. On erikseen selvitettävä, julkaistaanko?

Monet seikat puhuvat sen puolesta, että meidän kannaltamme olisi hyvin tärkeää kirjoittaa lehdissä laajemmin tästä toimiluvasta ja sopimuksesta.

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

474

I. I. RADTSHENKOLLE

27. X 1921

Tov. Radtshenko!

Tov. Martens lähetti minulle allekirjoittamanne sopimuksen amerikkalaisen yhtiön (Hammer ja Mishell) kanssa.

Tällä sopimuksella on nähdäkseni erittäin suuri merkitys kaupankäynnin aloittamisen kannalta.

On ehdottoman välttämätöntä, että Te kiinnitätte *erityistä* huomiota *meidän* sitoumustemme *tosiasialliseen* täyttämiseen.

Olen varma siitä, että ilman *erityistä* painostusta ja valvontaa *ei* tehdä *hittojakaan*. Ryhtykää moninkertaisesti varovaisuustoimiin ja täytöntöönpanon *valvontaan*.

Ilmoittakaa minulle, kenet nimitätte vastuulliseksi toimeenpanijaksi; mitä tavaroita varaatte; panetteko painon erikoisesti taide-esineisiin ja Kalleusvaraston arvoesineisiin j.n.e.

Lähettkää minulle 2—3 kertaa kuukaudessa seloste: mitä on tuotu satamaan.

KKN:n pjocht. *V. Uljanov (Lenin)*

P. S. Tulo Pietariin 25. XII 1921? Eikö ole myöhäistä?

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

475

**KIRJELAPPU V. M. MIHAILOVILLE
JA L. B. KRASINILLE LÄHETETTÄVÄN SÄHKEEN
LUONNOS³⁹⁵**

28/X.

Tov. Mihailov! Pyydän, pankaa *kiireesti* kiertämään Poliittisen Toimikunnan jäseneltä toiselle (jos hyväksyvät, sovittava Bogdanovin ja Tshitsherinin kanssa ja lähetettävä jo tänään).

Todeten äärettömän tärkeäksi, että Krasin ehtii matkustaa ennen Washingtonin konferenssia Amerikkaan;

— todeten *yhtä* tärkeäksi sen, että saamme amerikkalaisen pääoman kiinnostumaan öljyistämme, *ehdotan* vastattavaksi Krasinille *jo tänään* seuraavalla sähköellä (tietysti salakielisenä):

»Suostumme myöntämään noin satatuhatta dollaria Foundation Companyn etsintöjen rahoitukseen ehdolla, että niihin osallistuvat meidän työntekijämme ja asiantuntijamme ja meille annetaan yksityiskohtaiset tiedot kaikista etsinöistä. Pidämme tavattoman tärkeänä saada amerikkalainen pääoma osallistumaan Groznyiin parafiinintislaamon ja öljyjohdon rakentamiseen. Pyydämme ajamaan tätä asiaa mahdollisimman nopeasti ja tarmokkaasti, sillä on erittäin tärkeää, että matkustatte ennen Washingtonin konferenssin alkamista.»

Lenin

Kirjoitettu lokakuun 28 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

476

J. A. PREOBRAZHENSKILLE

28/X.

Tov. Preobrazhenski!

Lukekaa ja palauttakaa.³⁹⁶

Tosiasiat kumoavat — kuten näen — yhä useammin optimisminne.

Pitää hinnalla millä hyvänsä laatia:

1) kalenterisuunnitelma ja

2) suunnitelmaa koskeva laskelma:

(α) sille ja sille vähimmäismäärälle työläisiä sen ja sen normin mukaan niin ja niin monta miljardia;

(β) velkoja niin ja niin paljon;

(γ) kuoletamme silloin ja silloin, siinä ja siinä järjestyksessä.

Mutta *pai tsi si tä* pitää muuttaa *per in poh jai sesi* rahareformimme **vauhtia kokonaisuudessaan.**

Periculum in mora.*

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu lokakuun 28 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

477

M. V. RYKUNOVILLE

28/X.

Tov. Rykunov!

Olen saanut lähetteenne, eilisen ja tämänpäiväisen³⁹⁷, ja minun on huomautettava Teille virheellisyydestä asian hoidossa.

Kaikista tällaisista kysymyksistä täytyy sopia kansankomissaarin (nyt Radtshenkon) kanssa.

Se että kollegion jäsenet hoitavat asiaa kukin itsekseen, on väärin ei ainoastaan valtiosäännön, vaan myös itse asian kannalta, se aiheuttaa paperisotaa ja sekasortoa.

KKN:n pjoht. *V. Uljanov (Lenin)*

Kirjoitettu lokakuun 28 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

* — Viivytyks on vaaraksi. *Toim.*

478

TOIMEKSIANTO SIHTEERILLE JA PUHELINSANOMA N. P. BRJUHANOVILLE

Lähetäkää puhelinsanoma Brjuhanoville

Minulle on ilmoitettu, että elintarvikeveron suoritus Orelin ja Tulan kuvernementeissa sujuu erinomaisen helposti ja nopeasti. Preobrazhenski, joka on käynyt Orelin kuvernementissa, vakuuttaa, että koko elintarvikevero suoritetaan kolmessa viikossa. Pyydän ilmoittamaan minulle lyhyesti, mitä tietoja Teillä on ja kuinka useasti saatte sähkeitä elintarvikeveron kannosta. Mallikelpoisille kuvernementeille tai ujesteille pitää antaa erikoispalkkioita.

Mihin toimenpiteisiin on ryhdytty suolavarastojen keskitämiseksi sekä myös suolan myynnin ehkäisemiseksi VSFNT:ssä samoin kuin Ukrainassakin muuten kuin viljaa vastaan. Eikö pitäisi rajoittaa suolan jakoa myös kaupungeissa vaikeuttaaksemme anarkistista tavaroiden vaihtoa suo-
laan.

Lenin

*Saneltu puhelimitse
lokakuun 31 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

479

G. D. TSJURUPALLE

Kashiran rakennustyömaan yli-insinööri
tov. *Tsjurupa*

Ruotsista saapuneiden muuntajien ja muuntajaöljyn ehdottoman vitkastelemattomaan vastaanottoon ei oltu riittävän huolellisesti varauduttu.

On sietämätöntä, että ulkomainen kalusto »vetelehtii», kuten Vishnjak sanoo, Moskovan tullissa.

Syypää olette Te, koska ette ryhtynyt kaikkiin toimenpiteisiin, jotka olisivat todella turvanneet kaluston pikaisen saannin (olisi pitänyt valvoa, milloin Rääveli saa tarkan luettelon ja osoitteet).

Viittauksenne siihen, että luetteloon oli merkitty »Kashiran voimalaitosta varten», osoittautui ilmeisen vääräksi, ettekä Te ottanut varta vasten yhteyttä Ulkomaankauppakomissariaattiin.

Pitää ryhtyä toimenpiteisiin vastaisuuden varalta, osoittaa tarkasti ja kaikkien instanssien kohdalta osoitteet, suunta ja nimittää mieskohtaisesti vastuussa olevat henkilöt. Ilmoittakaa toimenpiteistänne tov. Smoljaninoville.³⁹⁸

Työ- ja Puolustusneuvoston puheenjohtaja
V. Uljanov (Lenin)

Kirjoitettu marraskuun 2 p:nä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman konekirjoitustekstin
mukaan*

480

J. A. PREOBRAZHENSKILLE³⁹⁹

1

Antakaa toki numero:

- 1) **kuinka moninkertaisesti** *Teidän* ehdottamanne nimelisarvon muuttaminen lisää emissiota?
- 2) Eikö voisi *huonontaa* (myöhemmin) paperirahan laatua niiden itselikvidoinnin jouduttamiseksi?

2

Perustelunne moduulia 1:50 000 vastaan:

- 1) työläinen saa 25 000 rpl = $\frac{1}{4}$ ruplaa!!
- 2) kulta tulee maksamaan suhteettomasti.

Entä jos 10 000?

- 1) työläinen saa 25 000 rpl = $2\frac{1}{2}$ ruplaa,
YTpKK:n jäsenet saavat 27 000 = 2 rpl. 70 kop.
kuukaudessa.

2) kulta?

Eikö perustelunne *sisällyksenä* ole se, että pitää säilyttää vielä mahdollisuus vielä yhteen »perääntymiseen», jolloin *rinnastamme* paperirahat kultaan (vuoden, kahden j.n.e.

perästä) *vasta* ruplan kurssin *vakauttamisen* jälkeen?

Mutta nyt

- a) emissio on tarpeellinen
- b) 1:10 000 = varovainen *koetus*, »maaperän tun-
nustelua».

3

1) Semjon Jenukidzen laskujen mukaan:
suunnilleen yhtä suuresta paperimäärästä (13 000 ja 12 000
puutaa) saadaan

4¹/₂ biljoonaa vanhaa ruplaa, mutta uusia 457 miljoo-
naa, t.s. samoin 4¹/₂ biljoonaa vanhaa ruplaa.

Pitääkö tämä paikkansa?

Ja mikä on tulos?

2) Eikö ole edullisempaa käyttää *huonoa* paperia, jotta
liikkeellelaskettavien rahojen *itselividointi ta-
pahtuisi pikemmin?*

*Kirjoitettu 1921
ennen marraskuun 3 päivää*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

481

PIENEN KKN:n PUHEENJOHTAJALLE

Tov. PKKN:n puheenjohtaja

3. XI 1921

Tov. Litvinov toivoo minun pyytävän Teitä käsittelemään
tänään

Mongolian hallituksen kanssa tehtävän sopimuksen.⁴⁰⁰
Olkaa hyvä ja kirjoittakaa, voitteko.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

482

ARMAND HAMMERILLE

3. XI 1921

Hyvä mister Hammer!

Toveri Reinstein ilmoitti minulle, että matkustatte tänä iltana Moskovasta. Pahoittelen kovin, että joudun olemaan puolueemme Keskuskomitean kokouksessa. Valitan syvästi, etten voi tavata Teitä vielä kerran ja tervehtiä Teitä.

Olkaa ystävällinen ja kertokaa terveiseni isällenne, James Larkinille, Ruthenbergille ja Fergusonille, näille kaikille parastaikaa Amerikan vankiloissa istuville erinomaisille tovereille. Ilmaisen mitä lämpimimmän myötätuntoni kaikkia heitä kohtaan ja toivotan heille parasta.

Vielä kerran parhaat terveiseni Teille ja ystävilleen työläisillemme tarkoitetun jauholähetyksen ja toimilupasopimuksenne johdosta. Tämä aloite on erittäin tärkeä. Toivon, että sillä tulee olemaan valtava merkitys.

Parasta toivottaen
vilpittömästi Teidän *Lenin*

P. S. Pyydän anteeksi erittäin huonoa englannin kielen taitoani.

*Julkaistu ensi kerran venäjän
ja englannin (faksimile) kielellä
tammikuun 21 p:nä 1926
«Krasnaja Gazeta» lehden 17. n:ossa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
valokuvajäljennöksen mukaan
Käännös englannista*

483

D. I. KURSKILLEOikeuskomissaari tov. *Kurski*

3. syyskuuta päivätyssä kirjeessäni n:o 809 annoin koko joukon tehtäviä asettaen ne henkilökohtaisesti Teidän vastuulle ja pyysin ilmoittamaan minulle säännöllisesti niiden suorituksesta.*

* Ks. Teokset, 35. osa, 296. asiakirja. *Toim.*

Pyydän ilmoittamaan, miten on suoritettu seuraavat tehtävät:

1) ryhdistettävä tuomareita KK:n kautta, jotta rankaisivat virastokankeudesta ankarammin;

2) järjestettävä Moskovon kansantuomareiden, tribunaalien jäsenten y.m. neuvottelu suunnittelemaan *tehokkaita* toimenpiteitä virastokankeuden hävittämiseksi;

3) ehdottomasti otettava tänä syksynä ja talvella 1921—1922 Moskovassa oikeuden käsiteltäväksi 4—6 tärkeitä virastokankeutta koskevaa juttua, valittava sitä varten »räikeimmät» tapaukset ja tehtävä jokaisesta oikeuskäsittelystä poliittinen juttu;

4) löydettävä tiukkojen ja reipasotteisten kommunistien joukosta vaikkapa 2—3 älykästä virastokankeuteen liittyvien asiain »erikoistuntijaa» (tehtävä se yhdessä Sosnovskin kanssa), jotta opittaisiin rankaisemaan virastokankeudesta;

5) julkaistava hyvä, asiallinen, ei-byrokraattinen kirjelmä (Oikeuskomissariaatin kiertokirje) taistelusta virastokankeutta vastaan.⁴⁰¹

KKN:n puheenjohtaja

Kirjoitettu marraskuun 4 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran
helmikuun 6 pnä
1927 »Pravda» lehden 30. n:ossa
ja »Izvestija» lehden 30. n:ossa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

484

A. O. ALSKILLE

Tov. Alski! Lähetän Teille Shvedtshikovin pyynnön.

Paperiteollisuus tyrehtyy *kokonaiseksi vuodeksi*, ellei sitä auteta *n y t*. Pitää jännittää kaikki voimat.

Vastatkaa minulle, mitä teette. Pitäisiköhän minun nimittää erikoisvaliokunta?⁴⁰²

5/XI. *Lenin*

Kirjoitettu marraskuun 5 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

485

P. A. BOGDANOVILLETov. *Bogdanov*

Jäljennökset tov. Hintshukille ja tov. Radtshenkolle

Tov. Bogdanov!

Steinbergin »toimilupa» (raakanahan hankinta plus kauppatavaroiden tuonti ulkomailta) käsitellään, kuten kuulin eilen TPN:ssä, KKTN:n Resurssikomissiossa⁴⁰³.

Tämä ei varsinaisesti ole toimilupa tavanomaisessa mielessä, ja sitä käsittelemään on saatava myös Ulkomaankauppakomissariaatti ja Kulutusosuuskuntien Keskusliitto (etenkin, kun Hintshuk sanoi eilen tuntevansa Steinbergiä kielteiseltä puolelta).

Kutsukaa Hintshuk välttämättä osallistumaan käsittelyyn ja saman tien pohdimme säännöstä, jonka mukaan »tämänlaatuisten» »toimilupien» käsittelyvaliokunta tulisi olemaan kokoonpanoltaan hiukan toisenlainen.⁴⁰⁴

TPN:n pjöht. *V. Uljanov (Lenin)**Kirjoitettu marraskuun 5 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

486

N. P. GORBUNOVILLE

Tov. Gorbunov!

Pitäisiköhän minun nimittää komissio:

- 1) Pokrovski
- 2) Halatov
- 3) Novitski, maanantai-iltana selostus *Pienelle KKN:lle* ja tiistaina* *Suurelle KKN:lle?*

Neuvotelkaa heidän kanssaan puhelimitse ja sanokaa minulle.⁴⁰⁵

5/XI. *Lenin**Kirjoitettu marraskuun 5 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

* Tarkoitetaan marraskuun 7 ja 8 päivää. *Toim.*

487

KIRJELAPPU P. P. GORBUNOVILLE
JA SÄHKE L. B. KRASINILLE

Tov. Gorbunov! Pyydän lähettämään salakielellä *Krasinille*.

1. XI päivätty sanomanne on miltei hysteerinen. Olette unohtanut, ettette tekään ehdottanut antamaan heti myöten Leslie Urquhartille, ja Poliittisen Toimikunnan päätös on hyvin harkittu eikä tarkoita kieltäytymistä. Foundation Companyn suhteen teille on lähetetty 29. X täydellinen suositumus ja käsketty kiirehtiä. Pitää huolehtia nopeammasta sähkeiden vaihdosta meidän kesken: Ulkomaankauppakomisariaatin koneisto on yleensä kehnohko.

Lenin

*Kirjoitettu marraskuun 7 pnä 1921
Lähetetty Lontooseen*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

488

L. B. KAMENEVILLE⁴⁰⁶

Salainen

Tov. Kamenev!

Tshitsherin on mielestäni väärässä. Pantakoon ehdoksi, että viljaa annetaan yksinomaan nälkää näkeville talonpojillemme; *pitää suostua*. 5/XI päätimme KKN:ssä antaa kultaa vain 9 miljoonan puudan hankintaan ($33 - 15 = 18$. $18 : 2 = 9^{407}$). Pitää auttaa kaikin tavoin, vaikka englantilaista kamaa vastaan.

Turvallisuudesta annamme ehdolliset takeet.

7/XI. *Lenin*

Kirjoitettu marraskuun 7 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

489

**PAINOTUOTEKESKUKSELLE, KKTN:n,
MAATALOUS-, KULKULAITOS-
JA ELINTARVIKEKOMISSARIAATTIEN
JULKAISUOSASTOILLE⁴⁰⁸**

Annan tov. Smoljaninovin tehtäväksi kutsua koolle valio-
kunnan seuraavassa kokoonpanossa: Painotuotekeskus sekä
KKTN:n, Maatalous-, Kulkulaitos- ja Elintarvikekomissa-
riaattien julkaisuosastot suunnittelemaan käytännöllisiä toi-
menpiteitä järjestyksen aikaansaamiseksi painotuotteiden kul-
jetuksessa paikkakunnille ja esittämään ne TPN:n vahvis-
tettaviksi.

Pyydän nimeämään vastuunalaiset henkilöt.

TPN:n pjoht. *V. Uljanov (Lenin)*

Kirjoitettu marraskuun 8 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman konekirjoitustekstin
mukaan*

490

V. A. SMOLJANINOVILLE

Tov. Smoljaninov! Lähetän tiedoksi.⁴⁰⁹ Emmekö voisi
antaa jonkun (Strumilinin?) toimeksi koota kahdesti kuu-
kaudessa *yhteenvedot tuotannon kasvusta Donbassilla?*

9/XI. *Lenin*

Kirjoitettu marraskuun 9 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

491

V. A. SMOLJANINOVILLE

Tov. Smoljaninov!

Vilkaiskaa ja palauttakaa Avanesoville.

Ensimmäinen diagrammi (Donetsin kivihiilen kuormaus)
pitää ottaa TPN:lle tarkoitettujen diagrammien* malliksi.

* Ks. Teokset, 42. osa, s. 314 ja Teokset, 5. venäjänk. painos, 44. osa,
ss. 467—469. *Toim.*

Kuitenkin:

1. kaikki diagrammit on pidettävä kansissa eikä rullalla,
2. siksi diagrammien pitää olla kooltaan pienempiä,
3. käyrien luku diagrammeissa ei $> 3^*$.

9. XI 21

Lenin

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

492

N. P. GORBUNOVILLE

10. XI 1921

Tov. N. P. Gorbunov

Brjanskin tehtaan työläiset ja toimihenkilöt ovat valmistaneet 7 sähköauraa. 1. I 1922 mennessä valmistavat 20. Vaikeudet ovat olleet uskomattoman suuria.

Siksi on palkittava erikoisesti n. 70 työläistä ja toimihenkilöä. *Brjanskin* tehtaan johtaja *tov. Zheltov* vahvistaa sen.

Pyydän asettamaan kysymyksen huomenna *TPN:n* käsiteltäväksi harkittuunne yhdessä *tov. Zheltovin* kanssa, millä palkitaan (Työn Lipun kunniamerkki; raha- ja tavarapalkinto).⁴¹⁰

TPN:n pjoht. *V. Uljanov (Lenin)*

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

493

I. I. RADTSHENKOLLE

Tov. Radtshenko!

Tämä on vanha puoluetoveri.

Tällaisista miehistä on ehdottomasti hyötyä taistelussa vilpillisiä aineksia vastaan ulkomailla.

* — ei enempää kuin 3. *Toim.*

Hän ei ole kauppamies, mutta liiketoimiin perehtyneiden henkilöiden lausuntojen mukaan hän tunnollisena miehenä on epäilemättä hyödyksi.

Pyydän nimittämään hänet.⁴¹¹

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu marraskuun 10 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

494

J. S. UNSCHLICHTILLE

YEK:n varapuheenjohtaja tov. *Unschlicht*
Jäljennös Pienelle KKN:lle

Annan tehtäväksenne kutsua ulkomaankaupan, sisäasiain ja sota-asiain kansankomissaarit neuvottelemaan Teidän puheenjohtollanne kiireellisesti salakuljetuksen ehkäisemisestä. Selostus Teiltä Pienessä KKN:ssä viikon sisällä.⁴¹²

KKN:n puheenjohtaja

Kirjoitettu marraskuun 10 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

495

* VALTION KUSTANNUSLIIKKEELLE

Sain tänään artikkelini »Lokakuun vallankumouksen neljännen vuosipäivän johdosta»*, jonka olette julkaisseet 50 000 kpl:n painoksena. Pyydän tästedes kysymään minulta, pitääkö julkaista erillisenä laitoksena ja monenko kappaleen painoksena.

Oheistetun artikkelin pyydän julkaisemaan 5000 kpl:n painoksena.⁴¹³

KKN:n pjoht. *V. Uljanov (Lenin)*

Kirjoitettu marraskuun 10 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman konekirjoitustekstin
mukaan*

* Ks. Teokset, 33. osa, ss. 32—40. Toim.

496

N. P. GORBUNOVILLE

12. XI 1921

Tov. Gorbunov!

Pyydän Teitä lukemaan oheistetun ja lähettämään tov. Alskille, jotta hän ja Finanssikomissariaatin kollegion jäsenet tutustuisivat siihen, ja sitten tov. Kameneville, sen komission puheenjohtajalle, joka luultavasti tulee tarttumaan tähän asiaan.⁴¹⁴

Olen tuntenut Tshebotarjovin 1880-luvulta jo vanhimman veljeni, 1887 hirtetyn Aleksandr Iljitsh Uljanovin oikeusjutun vaiheilta. Tshebotarjov on epäilemättä rehellinen mies. Ensimmäisen vallankumouksen kaudella ja myöhemmin hän oli poliittisilta asenteiltaan kadetti, mutta ei aktiivinen. Mielestäni hänen rehellisyyteensä voidaan ja pitää luottaa. Nykyään hän lienee poliittisesti lähellä »Smena Vehiä»⁴¹⁵.

Lenin

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

497

*** SÄHKE KAIKILLE
TALOUSNEUVOTTELUKUNNILLE⁴¹⁶**

Jäljennös Tilastotoimistolle

Olette pitkittäneet selosteiden lähetystä TPN:lle yli laila säädettyjen määräaikojen — 15. lokakuuta — 1. marraskuuta. TPN ei ole saanut selosteitanne. Varoitin leväperäisyydestä ja hidastelusta ja vaadin lähettämään ajoissa, määräpäivään mennessä. Ilmoittakaa viipymättä TPN:lle selosteiden oikea-aikaisesta laadinnasta ja lähetyksestä vastaavien henkilöiden nimet sekä virka-asema. Antakaa samanlainen määräys ujesteihin.⁴¹⁷

TPN:n pjocht. *Lenin*

Kirjoitettu marraskuun 12 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman konekirjoitustekstin
mukaan*

498

N. I. BUHARINILLE⁴¹⁸

Tov. Buharin! Olkaa hyvä ja lukekaa. Meidän pitäisi (riippumatta nimenomaisesti tästä artikkelista, vaikka tämäkään ei vaikuta hullummalta) julkaista *enemmän* intialaisten tovereiden kirjoituksia kannustaaksemme heitä ja kootaksemme enemmän tietoja Intiasta ja sen vallankumouksellisesta liikkeestä.

14/XI. *Lenin**Kirjoitettu marraskuun 14 pnä 1921**Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa**Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan*

499

**PUOLUE- JA OIKEUSELINTEN
KESKINÄISISTÄ SUHTEISTA⁴¹⁹**

KIRJELAPUT V. M. MOLOTOVILLE

1

Tov. Molotov! Miten on tämän asian laita?

§§ 4 ja 5 ovat mielestäni *vahingollisia*.

Olkaa hyvä ja palauttakaa tämä minulle ilmoittaen parilla sanalla mielipiteenne.

Lenin

14/XI.

Kirjoitettu marraskuun 14 pnä 1921

2

19. XI 1921

Tov. Molotov!

Siirrän tämän kysymyksen Poliittisen Toimikunnan käsiteltäväksi.

On yleensä väärin ratkaista tällaisia kysymyksiä Organi-

saatiotoimikunnassa: tämä on **puhtaasti** poliittinen, kokonaan poliittinen kysymys.

Ja se pitää ratkaista toisin.

Pyydän antamaan sihteerin tehtäväksi kirjoittaa 1 liuskalle *vanha* ja *uusi* sanamuoto.

(1) Pitää nähdäkseni poistaa § 4.

(2) — tiukentaa kommunistien *rikosoikeudellista* vastuuta.

(3) puoluekomitean »mielipiteet» voivat tulla kysymykseen *vain* keskuksen lähetettyinä ja *K K K:n tarkastamina*.

Lenin

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

500

A. V. LUNATSHARSKILLE

15/XI.

Tov. Lunatsharski!

Minun tekisi kovin mieli täyttää tov. Zinovjevin pyyntö ja haukkua Serrati.⁴²⁰

Ettekö voisi auttaa minua?

Apu voisi olla kahdenlaista:

1) annatte minulle kirjasenne käsikirjoituksen (16. XI, kuten sanoitte? vai puhtaaksi kirjoitettuna myöhemmin?)⁴²¹,

2) annatte minulle 2—3 alkuperäistä italiankielistä asiakirjaa, jotta »latautuisin» paremmin. Vakuuttavimpien asiakirjojen joukosta.

Serrati muuten taisi kysyä Lazzarilta: »Onko Teitä petkutettu?» »kuka on petkuttaja?» Eikö Teillä ole tämän kysymyksen *alkuperäistä tekstiä?*

P. S. Oheen liitetty palauttakaa.

Tervehdys! *Lenin*

Kirjoitettu marraskuun 15 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

501

V. I. SAMARINILLE⁴²²

15. XI 1921

Tov. Samarin!

Ehdottoman rehelliset ja Krimillä olleet henkilöt kertovat minulle, että *viiniä varastavat kaikki*. Mahdottomia törkeyksiä, lahjustenottoa, juominkeja. Te *vastaatte* puolueettoman ja täydellisen tarkastuksen toimeenpanosta. Puheena ollen: Ulkomaankauppa- ja Terveystarkastuskomisariaatti kiistelevät, pitääkö myydä viiniä ulkomaille (olen sitä mieltä, että niin pitää tehdä ja nopeasti) vai jättää sairaaloita varten. Teidän on koottava *nopeasti* kaikki tätä kysymystä koskeva aineisto. Jos sattuu jotain kiireellistä, sähköttäkää minulle suoraan. Odotan joka viikko aivan suppeita sanomia.

KKN:n pjoht. V. Uljanov (Lenin)

Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

502

J. S. UNSCHLICHILLE

Tov. Unschlicht! Koska on myönnetty matkalupa Amerikkaan, niin ei siis ole esteitä? Pyydän antamaan määräyksen (ja nimittämään vastuunalaisen henkilön: *sihteerin*), että annetaan *heti*, ilman pienintäkään viivytystä ja ilman mitään muodollisuuksia.⁴²³

15/XI. Lenin

Kirjoitettu marraskuun 15 pnä 1921

Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

503

L. K. MARTENSILLE

Kiireellinen

T o v. M a r t e n s

Tov. Martens! Antakaa ehdottomasti tieto Pietariin ja Ulkomaankauppakomissariaatille. Ilman kolminkertaista tarkastusta ei tule valmiiksi hittojakaan ja me nolaamme itsemme.

Herättäkää *T P N*:ssä ja PKKN:ssä kysymys valmistautumistoimista.⁴²⁴

17/XI. *Lenin**Kirjoitettu marraskuun 17 pnä 1921**Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa**Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan*

504

SUOSITUS N. A. JEMELJANOVILLE

19. XI 1921

Tovereille Stomonjakoville, Lutovinoville, Krasinille, Vorovskille, Kerzhentseville, Lomonosoville, Litvinoville y.m.

Suositan tämän esittäjää tov. Nikolai Aleksandrovitsh Jemeljanovia. Olen henkilökohtaisesti tuntenut hänet heinäkuusta 1917 yhtenä parhaimmista Pietarin vanhan puoluekaartin keskuudessa. Pyydän suhtautumaan häneen *täydellä* luottamuksella ja auttamaan kaikin keinoin. Pidän erittäin tärkeänä hänen perehdyttämistään lähemmin Ulkomaankauppakomissariaatin asioihin, sillä ensinnäkin meillä on sanottu komissariaatin ulkomaisessa virkailijakunnassa riittävästi kokeneita puoluemiehiä. Ja toiseksi minulla on asiakirjoja, joissa sanotaan ulkomaisten työläisten valittavan usein, ettei VSFNT:n Ulkomaankauppakomissariaatti etsi keinoja lähentyäkseen heihin.* Tässäkin suhteessa Jemeljanovin osuus tulee olemaan hyvin suuri.

* Ks. Teokset, 5. venäjänk. painos, 54. osa, 45. asiakirja. *Toim.*

Pyydän niitä tämän kirjeen saajia, jotka tutustuvat tov. Jemeljanoviin, kirjoittamaan minulle.

Komm. tervehdyksin *V. Uljanov (Lenin)*

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

505

D. I. KURSKILLE

19. XI 1921

Tov. Kurski!

Krasin pelkää pahoin Goihbargin tärvelleen Gromanin komission työt (interventiosta aiheutuneiden tappioittemme suuruus).

Tov. Goihbarg on kai sairaana.

Siksi on tarkastettava *huolellisesti*:

- (1) ovatko nämä työt kyllin hyvässä tallessa?
- (2) mikä on niiden lopputulos?
- (3) kuka vastaa niiden säilymisestä?
- (4) kaipaavatko ne *lisämuokkausta*?
- (5) kenelle se uskotaan?

Tarkastakaa *henkilökohtaisesti* ja olkaa hyvä, vastatkaa minulle viivyttelämättä.⁴²⁵

KKN:n pjoht. *V. Uljanov (Lenin)*

*Julkaistu ensi kerran 1942
XXXIV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

506

V. M. MOLOTOVILLE

VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENIÄ VÄRTEN

19. XI 1921

Tov. Molotov!

Tov. Teodorovitsh toi minulle tänään eronpyyntönsä. Kiel-täydyin suostumasta siihen.

Minulle on selvää, että hän haluaa välttää Osinskin kanssa mahdollisesti syntyvistä selkkauksista ja hankauksista aiheutuvaa odiumia*.

Olen kuitenkin varma, että asia järjestyy kansankomissariaatin suureksi hyödyksi.

Pyydän, pankaa kiertämään Poliittisen Toimikunnan jäseneltä toiselle selvittääksemme, vahvistavatko he kielteisen vastaukseni Teodorovitshin eronpyyntöön.⁴²⁶

Komm. tervehdyksin *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

507

* N. P. GORBUNOVILLE

19. XI 1921

Tov. Gorbunov!

On aivan väärin Teidän taholtanne, että annatte näin tärkeän paperin minulle 17/XI (!!) liittäen mukaan niin sisällyksettömän kirjelapun.

Olisi pitänyt panna *TPN:n* käsiteltäväksi!

Te vastaatte, jos Avanesovin matkan vuoksi on tehty virhe ettekä Te eikä Smoljaninov ole ottanut ajoissa yhteyttä Ivan Nikititsh Smirnoviin (helppo asia: hän on Pietarissa) ja Tshutskajeviin. *Te olette syypää.*

Miksi joku Krasinski touhuaa, mutta Te ja Smoljaninov olette toimettomina??⁴²⁷

Lenin

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

* Lenin käyttää tässä latinalaista sanaa odium, joka kyseisessä tekstiyhteydessä merkitsee »tahraa», »ikävyyttä». *Toim.*

508

J. V. STALINILLE

Tov. Stalin! Ettekö lähettäisi minulle jäljennöstä vastauksestanne Tshitsherinille? Minusta hän on oikeassa.⁴²⁸

20/XI. *Lenin**Kirjoitettu marraskuun 20 pnä 1921**Julkaistu ensi kerran 1965**V. I. Leninin Teosten**5. painoksen 54. osassa**Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan*

509

**V. M. MOLOTOVILLE, H. G. RAKOVSKILLE,
I. I. SCHWARZILLE, G. L. PJATAKOVILLE,
M. L. RUHIMOVITSHILLE**

21. XI 1921

Tov. Molotov

Tov. Rakovski

Tov. »Semjon» (Schwarz) yleisvenäl. vuorityöläisten liiton KK:sta

Tov. Pjatakov { Donbass }

Tov. Ruhimovitsh

Arvoisa toveri!

Liitän oheen tov. Remeikon kirjase⁴²⁹.

Tarvitsee vain lokaista puolitoista sivua (13. ja 14.) nähdäkseen, mistä on kysymys: taistelusta ja rettelöinnistä Donbassilla.

Pjatakovin ja Ruhimovitshin keskinäisen taistelun ja erimielisyyksien lisäksi tulevat vielä Remeikon (ja hänen sivulla 14 nimeämiensä tovereiden) erimielisyydet Pjatakovin ja Kalninsin kanssa.

Nämä erimielisyydet ja eripuraisuudet ovat erittäin vaarallisia Donbassilla, meidän *linnoituksessamme*.

Pyydän tutustumaan kirjaseen (tai sen kahteen sivuun, 13. ja 14., siinä on aivan kylliksi) ja kirjoittamaan minulle vaikkapa parilla sanalla, mihin voidaan (ja pitää) ryhtyä tehdäksemme lopun erimielisyyksistä ja hankauksista Donbassilla.⁴³⁰

KKN:n pjocht. *V. Uljanov (Lenin)**Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa**Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan*

510

SUOSITUS J. S. HANECKILLE⁴³¹

Tunnen tov. Haneckin vuodesta 1903, jolloin hän oli Puolan sosialidemokratian edustajana puolueemme edustajakokouksessa. Sittemmin tunsin hänet koko ajan Puolan KK:n jäsenenä. Näin häntä läheltä vuosina 1912—1914, jolloin kumpikin asuimme Krakovassa. Tov. Hanecki kävi sieltä monta kertaa maanalaisissa tehtävissä Puolassa ja suoritti KK:n tehtäviä sekä maanpaossa että Venäjällä. Suositatan varauksettomasti puolueeseen.

VKP:n KK:n jäsen *V. Uljanov (Lenin)* 21. XI 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

511

**MOSKOVAN TEKSTIILITEOLLISUUSKOMITEALLE
LÄHETETTYYN MOSKOVAN TUOTANTOHALLINNON
KIRJELMÄÄN MERKITYY MÄÄRÄYS⁴³²**

Hyvin epäilyttävää!

Tov. Unschlichtin pitää määrätä *äärimmäisen luotettu, mieskohtaisesti* tuntemansa henkilö *suorittamaan tarkastus*. Tämä on taitavaa rosvousta. Ettei vain sitä harjoiteta kaikkialla?

21/XI. *Lenin*

Kirjoitettu marraskuun 21 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

512

S. S. PILJAVSKILLE

22/XI.

Tov. Piljavski!

Olkaa hyvä ja lähettäkää minulle suppea kirjallinen ilmoitus siitä, kuinka suuriksi Teidän komissionne* on laskenut ententevaltojen velat meille ryhmittäin

* Ks. tätä osaa, 505. asiakirja. *Toim.*

- a) täysin todistetut, yksityiskohtaisesti perustellut;
 b) { vähemmän yksityiskohtaisesti;
 c) { vähemmän sitovasti perustellut
 j.n.e.

KKN:n pjoht. *V. Uljanov (Lenin)*

Kirjoitettu marraskuun 22 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
 XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

513

V. M. MOLOTOVILLE

Tov. Molotov! Pyydän määräämään PKKN:n puheenjohtajan *tov. Kiseljovin* lomalle ja hoitoon *lääkärien määräyksen mukaisesti* vähintään 2 kuukaudeksi.

Semashko on koonnut lääkärit (m.m. Minorin) neuvonpitoon, ja he ovat todenneet äärimmäisen liikaväsymyksen y.m. y.m.

Liitän oheen todistuksen.

Häntä varten pitää löytää parantola lääkäreiden määräystä vastaavasti: Semashkolta voidaan ja pitää ottaa kirjallinen velvoitus.⁴³³

22/XI. *Lenin*

Kirjoitettu marraskuun 22 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
 XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

514

J. V. STALINILLE ja J. S. UNSCHLICHTILLE

22. XI 1921

Tov. Stalin ja *tov. Unschlicht*

Oheistetun minulle antoi *tov. Kiseljov*.⁴³⁴ Kas näin keltovottomasti meillä annetaan vuokralle.

Inventaari on *tekaistu* niin kuin tämä. Tai puuttuu tyyten.

Vuokraajat, vastaanottajat ja luovuttajat varastavat määrättömästi erittäin arvokkaita tavaroita — kankaita, konei.

ta, hihnoja y.m. y.m. Olen jo kerran kirjoittanut tästä Unschlichtille.

Pitäisikö kutsua koolle *äärimmäisen luote-tuista* henkilöistä *salainen* neuvonpito pohtimaan estämiskeinoja?

- (a) Tavoitettava muutamia itse teosta ja ammuttava;
 - (b) laadittava lisäohjeet;
 - (c) samoin tarkastustoimenpiteistä
- j.n.e.⁴³⁵

KKN:n pjoht. *V. Uljanov (Lenin)*

*Julkaistu ensi kerran 1942
XXXIV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

515

KKN:n TALOUSKOMISSIOLLE

23. XI 1921

L. B. Kamenev

Jäljennös tov. Hintshukille

KKN siirsi eilen Teidän komissionne käsiteltäväksi kysymyksen sopimuksesta Steinbergin kanssa.⁴³⁶ Gorski laskee tänään »Izvestijassa», että Steinberg ansaitsee 100 000 sakaariinikilolla 194 *miljardia* neuvostoruplaa (hänelle se maksaa 600 000 rpl kilo, t.s. koko 100 000 kilon erä tulee maksamaan 60 000 miljoonaa = 60 *miljardia*; voittoprosentti siis $194 : 60 = 323\%$).

Jos Gorskin laskelma pitää paikkansa, niin voitto on hirvittävä. VSFNT saanee osan ylivoitosta, joksi luetaan se mikä tulee yli 250%:n?

Voisimmeko

(1) tinkiä, jotta saisimme erikoisen osan ylivoitosta, lukien ylivoitoksi 100 tai 200%?

(2) varata erikoisesti itsellemme mahdollisuuden *kouluttaa* omaa väkeämme (varsinkin Kulutusosuuskuntien Keskusliitossa) kaupankäynnin menetelmiin ja järjestämiseen?

(3) varata erikoisesti itsellemme mahdollisuuden purkaa sopimus aikaisemmin, *sitten* kun me tomppelit olemme saaneet oppia viisailta ihmisiltä.

Sopimus *pitää* nähdäkseni sittenkin solmia tingittyämme ensin sata kertaa ja tarkastettuamme sata kertaa, sillä tompeleiden *täytyy* maksaa opista korkea hinta.

Pyydän lausuntoanne.

TPN:n puheenjohtaja *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistu käsikirjoituksen mukaan

516

* VALTION SUUNNITTELUKOMISSIOLLE

Pyydän käsittelemään Valtion Suunnittelukomissiossa kysymykset:

1. Ivanovo-Voznesenskin piirisähköaseman (Rubskoje-järvellä) rakennustöiden ja käyntiinpanon jouduttamisesta ja
2. Rubskojen turvesoiden hyödyntämisen liittämistä Turvekomitean vuoden 1922 suunnitelmaan tai tämän työn siirtämisestä aseman rakennustyömaan tehtäväksi.

Nyt heti on laadittava ja vahvistettava käytettävissä olevat aineelliset resurssit huomioon ottaen Ivanovo-Voznesenskin aseman rakennustöiden ja sille tarpeellisten turpeenostotöiden ohjelma ja näiden vuorojärjestys.

Pidän toivottavana, että tämän kysymyksen käsittelyyn osallistuvat asianomaisten keskuslaitosten (Resurssikomisio, Valtion Rakennuskomitean, Turvekomitean) lisäksi myös Ivanovo-Voznesenskin kuvernementin talousneuvottelukunnan edustajat sekä rakennustyömaan yli-insinööri.⁴³⁷

TPN:n puheenjohtaja *V. Uljanov (Lenin)*

Pitää yleensä jouduttaa vuoden 1922 valtion sähköistämisuunnitelman laadintaa sitä silmällä pitäen, että se valmistuisi neuvostojen edustajakokoukseen mennessä.⁴³⁸

Kirjoitettu marraskuun 23 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman konekirjoitustekstin
mukaan*

517

V. M. MOLOTOVILLE
VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN
JÄSENIÄ VARTEN

Tov. Molotov!

Lähetän Poliittisen Toimikunnan jäsenten tiedoksi.
 Olkaa hyvä ja pankaa käsittelylistalle.

23/XI. *Lenin*

Vastaukseni:

Tov. Okulov! Valitettavasti en voi lähettää pyytämääne suositusta. Tekisin sen mielelläni, jos olisi kysymys henkilökohtaisesta suosituksesta. Kysymys ei kuitenkaan ole siitä. Tämä on poliittinen kysymys, ja jätän sen Poliittiseen Toimikuntaan.⁴³⁹

23/XI.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu marraskuun 23 pnä 1921

Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

518

*** KREMLIN KOMENDANTILLE**

26. XI 1921

Jäljennös tov. N. P. Gorbunoville

Vielä kerran on ilmennyt, että vartiomiehet pidättelevät luokseni tulevia.*

Tänään he pidättelivät tov. Sokolnikovia, YTpKK:n jäsentä, n. 10 minuuttia, kun hän oli tulossa luokseni.

Vartiomies oli nähtävästi oikeassa, kun ei päästänyt Sokolnikovia puhelimeen, koska se oli kuulemma »sisäinen» puhelin. Mutta on kuulemma olemassa *toinen* puhelin,

* Ks. Teokset, 5. venäjänk. painos, 54. osa, 54. asiakirja. *Toim.*

ja sen luo vartiomiehen olisi pitänyt päästää! Olen joka tapauksessa vaatinut jo monesti Kremlin komendanttia ja vaadin vielä kerran säätämään sellaisen järjestyksen, että *minun luokseni pyrkivät henkilöt, vaikkei heillä olisi mitään lupalappua*, voisivat ilman pienintäkään viivytystä soittaa niin Kremlin portilta kuin myös Kansankomissaarien Neuvoston eteishallista sihteeristöni ja III kerroksen puhelinvaihteen puhelunvälittäjille.

Teen Teille varoituksen leväperäisestä suhtautumisesta vaatimuksiini. Käsken uudemman kerran ryhtymään heti tarpeellisiin toimenpiteisiin, asentamaan tarpeen vaatiessa 2 lisäpuhelinta asiakkaita varten (1 Kremlin portille, 1 KKN:n eteishalliin) ja vastaamaan minulle viipymättä. On laadittava erikoiset ohjeet puheilleni tulevia varten.⁴⁴⁰

KKN:n pjoht. V. Uljanov (Lenin)

Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

519

G. M. KRZHIZHANOVSKILLE

1

26. XI 1921

G. M.!

Mitä »Pravdan» tämänpäiväinen uutinen Tsheikon keksinnöstä merkitsee?⁴⁴¹ Jälleenkö ankka? Jos taas se on asiallinen, niin miksi kirjoitetaan kaukaa ohjatuista räjäytyksistä? Vastatkaa parilla sanalla; ehkä pitää lähettää kysely Harkoviin tai kutsua Tsheiko tänne tahi antaa jonkun asiantuntijan tiedustella puhelimitse Harkovista.

Teidän Lenin

2

26/XI.

G. M.! Puhuin Tshubarin kanssa. Selvisi, että hän tietää tästä keksinnöstä, ja hän sanoo sikäläisten asiantuntijoiden ja professorien käsitelleen sitä ja todenneen huomionarvoi-

seksi. Sanoo voivansa lähettää sekä aineiston että itse keksijän.

Pitää päättää, tilaammeko tänne aineiston vai kutsummeko itse keksijän; pitäisikö ehkä lähettää Nizhniin Bontsh-Brujevitshille?⁴⁴²

Miettikää ja kirjoittakaa minulle tai N. P. Gorbunoville, jonka huoleksi annan valvoa toimeenpanoa ja tarkastusta.

Teidän *Lenin*

Kirjoitettu marraskuun 26 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran tammikuun 21 pnä
1925 »Ekonomitsheskaja Zhizn» lehden
17. n:ossa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

520

N. P. GORBUNOVILLE

Tov. Gorbunov! Ottakaa huostaanne tämä asia. Lähettäkää pyörällä hakemaan G. M. Krzhizhanovskilta Harkovin »keksintöä» ja Tshubarin lausuntoa koskevat kirjelappuni*.

27/XI. *Lenin*

(P. S. Pitää kutsua keksijä tänne; näyttää Lazareville; käyttää Nizhnissä j.n.e.)

Kirjoitettu marraskuun 27 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

521

* PIENEN KANSANKOMISSAARIEN NEUVOSTON PUHEENJOHTAJALLE

Pyydän Pientä Kansankomissaarien Neuvostoa käsittelemään välttämättä tänään ja ratkaisemaan lopullisesti kysymyksen 70 miljoonan ruplan kiireellisestä myöntämisestä

* Ks. edellistä asiakirjaa. *Toim.*

näyttelyn järjestämiseen Berliinissä. Alustajaksi määrään
tov. Gorbunovin, N. P.⁴⁴³

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja
V. Uljanov (Lenin)

Kirjoitettu marraskuun 28 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman konekirjoitustekstin
mukaan*

522

L. B. KAMENEVILLE

Tov. Kamenev! Olen lähempänä Teitä kuin Dzerzhinskiä. Neuvon Teitä pitämään kiinni kannastanne ja esittämään Poliittiselle Toimikunnalle. Siinä tapauksessa viemme läpi maximum maksimeista. Säilytämme Oikeuskomissariaatille vielä *vastuun* siitä, jos Poliittiselle Toimikunnalle (tai Kansankomissaarien Neuvostolle) *ei ilmoiteta* YEK:n puutteista tai epäkohdista.⁴⁴⁴

29/XI. *Lenin*

Kirjoitettu marraskuun 29 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

523

L. D. TROTSKILLE

Tov. Trotski! Olkaa hyvä ja tutustukaa oheiseen sekä palauttakaa minulle (samoin kuin tämä kirjelappukin) — lähetän vielä muuanne.⁴⁴⁵

Ad 1.* »Varovaisuutta» missä?? Käytännössä ei ole vielä mitään. Pelkkiä puheita. *Saksalaiset* ovat valitettavasti *ylen* »varovaisia». Tshitsherin on tässä kohdin väärässä.

Ad n:o 3... Se on luullakseni juorupuhetta. Pitäisi kysyä Hartwigilta (ja muilta saksal.) suoraan ja selvästi: mitä Te meistä tahdotte? sopimusta Englannin *sivuitse*? Mielihyvin! Antakaa pikemmin *luonnos*, ja me *allekirjoittamme*.

Tähän saakka saksalaiset ovat vain laverrelleet.

* — Kohtaan 1. *Toim.*

Diplomatian vuoksi Krasinin *oli pakko* pidättyä paljastamasta korttejaan Stinnesille ja jopa liehitellä häntä.

30/XI. *Lenin*

Kirjoitettu marraskuun 30 pnä 1921

Julkaistu ensi kerran 1965

V. I. Leninin Teosten

5. painoksen 54. osassa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

524

A. D. METELJOVILLE

YTpKK:n talojen isännöitsijä
tov. *Meteljov*

Pyydän ehdottomasti antamaan 1. Neuvostojen talossa huoneen tov. *Cecilia Samoilovna Bobrovskajalle*, hyvin tuntemalleni vanhalle puoluetyöntekijälle. Hän asuu nykyään kerrassaan sietämättömissä olosuhteissa, ja lääkärit käskivät muuttaa hänet viipymättä yhteen Neuvostojen taloista. Ilmoittakaa sihteeristöön täytäntöönpanosta.⁴⁴⁶

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja
V. Uljanov (Lenin)

P. S. Tunnen Bobrovskajan jo vuotta 1905 *edeltäneeltä* kaudelta ja tiedän, että hän kykenee ylenmäärin kestämaan kurjuutta ja vaikenemaan. Siksi häntä pitää auttaa nopeasti.*

Kirjoitettu marraskuun 30 pnä 1921

Julkaistu ensi kerran osittaisesti

*1924 »Proletarskaja Revoljutsija»
aikakauslehden 3. n:ossa*

Julkaistu täydellisesti 1945

XXXV Lenin-kokoelmassa

*Julkaistaan V. I. Leninin
täydentämän ja allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

525

A. A. BELOVILLE

30/XI.

Tov. Belov! Periaatteessa olen samaa mieltä kanssanne. Pankaa tämä *käytännöllisesti* vireille, t.s. antakaa pää-

* Postskriptumi on Leninin käsialaa. *Toim.*

tösehdotus (ehkä on parasta näin: valitkaa *ensin henkilöt* ja sitten tehkää päätösehdotus).

Puolueesta ei mielestäni pidä erota. *Olen sitä vastaan.*

Tavarataloon Teidän pitää jäädä ja järjestää se mallikelpoiseksi.⁴⁴⁷

Komm. tervehdyksin *Lenin*

P. S. Pienestä Neuvostosta vapauttamisen suhteen esittää Kiseljovin lausunto.

Kirjoitettu marraskuun 30 p:nä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

526

G. M. KRZHIZHANOVSKILLE

G. M.!

Luonani kävi Kritzmann.

Liitän oheen hänen huomautuksensa ja omani hänen suunnitelmansa johdosta.

Lukekaa ja palauttakaa, olkaa hyvä, ilmoittakaa parilla sanalla mielipiteenne.

Minua huolestaa (erikoisesti) kysymyksen kaksi puolta:

(1) Voidaanko *Resurssikomissio* siirtää Valtion Suunnittelukomission alaisuuteen muuten kuin *kokonaisuudessaan*?

ellei, niin voidaanko kokonaan siirrettäessä supistaa sen koneistoa?

(2) eikö *kansankomissariaattien kontrolloimattomuus* todellisuudessa lisäännä, jos Resurssikomissio liitetään Valtion Suunnittelukomissioon?

(mitä keinoja on sen ehkäisemiseksi? mitä takeita on sen varalta? Johtuuko ehkä *itsekkyydestä* pahassa mielessä, että hallinnonhaarat puolustavat Resurssikomission liittämistä Valtion Suunnittelukomissioon?)

30/XI. *Lenin*

Lisäksi: voidaanko olla yhdistämättä (tavalla tai toisella) elintarvikkeiden jakelua ja setelien jakelua?⁴⁴⁸

Kirjoitettu marraskuun 30 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

527

KIRJE VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENILLE

2/XII.

Poliittisen Toimikunnan jäsenille

Luettuani nyt kokonaan toimintaohjelman »Me olemme kollektivisteja» (vperjodilaiset, bogdanovilaiset, proletkultilaiset j.n.e.)⁴⁴⁹ päädyn lopullisesti käsitykseen, että meidän kannaltamme on ehdottomasti hyödyllistä ja tarpeellista *julkaista* se kirjasena 2000—3000 kappaleen painoksena ja liittää siihen hyvin *seikkaperäinen* arvostelu, lisätä Bogdanovin vuoden 1917 aikaisia poliittisia lausuntoja käsittelevä artikkeli j.n.e.

Ehdotan, että tämä kirjanen tilataan *muutamilta tekijöiltä*, nimitetään toimittajaksi Buharin ja annetaan hänen tehtäväkseen jakaa eri kirjoittajien kesken, saada heiltä käsikirjoitukset 2 viikossa ja *näyttää laadottuna Poliittiselle Toimikunnalle*. (Tämä on tarpeellista myös *ulkomaille*.)

- 1) Proletkult-järjestöjä koskevat KK:n kiertokirjeet.
- 2) »Me olemme kollektivisteja».
- 3) »*Pravdassa*» julkaistu Buharinin artikkeli.
- 4) **Lisäksi muutamia** toimintaohjelmaa eritteleviä **artikkeleja**.

Lenin

Kirjoitettu joulukuun 2 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

528

ULKOMAANKAUPAN KANSANKOMISSARIAATILLE

Ulkomaankauppakomissariaatti
Jäljennös tov. *Pjatakoville* —
tiedoksi

Kehotan tilaamaan Donetsin alueen Kivihiiliteollisuuden Keskushallintoa varten niiden ulkomaisten — saksalaisten, amerikkalaisten, englantilaisten — toiminimien katalogit, jotka toimittavat:

- a) kaivoskalustoa yleensä,
- b) vaijereita,
- c) pumppuja,
- d) sähkötekniisiä materiaaleja,
- e) louhintakoneita, hihnakuljettimia y.m.,
- f) työkaluja,
- g) yleensä metallituotteita ja varsinkin rautalankaa.

Toimeenpanosta pyydän lähettämään ilmoituksen Kansankomissaarien Neuvoston kansliapäällikölle tov. *Gorbunoville*.

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja

Kirjoitettu joulukuun 2 pnä 1921

Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa

Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan

529

ULKOMAISEN KIRJALLISUUDEN KOMITEALLE⁴⁵⁰*UKK*

Jäljennös tov. *Pjatakoville* —
tiedoksi ja sitä varten, että hän sopisi UKK:n kanssa
vastaavan kultaluoton myöntämisestä
kirjallisuuden tilaamiseen

Donetsin alueen Kivihiiliteollisuuden Keskushallintoa varten ja sen laskuun kehotan

1. tilaamaan kiireesti kaikkien — saksalaisten, englantilaisten ja Pohjois-Amerikan Yhdysvaltojen — vuoriteollisuusalan aikakauslehtien vuosikerrat 1917—1921;

2. tilaamaan ja lähettämään säännöllisesti Keskushallinnolle:

- a) kaikki saksan, ranskan ja englannin kielellä ilmentyvät vuoriteollisuusalan aikakauslehdet;
- b) uusimmat, merkittävimmät vuorityöalan kirjat;
- c) aikakauslehden »The Economist»⁴⁵¹.

Toimeenpanosta pyydän lähettämään ilmoituksen KKN:n kansliapäällikölle tov. *Gorbunoville*.

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja

Kirjoitettu joulukuun 2 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

530

L. B. KAMENEVILLE

Tov. Kamenev! Sain tämän eilen Hintshukilta.⁴⁵² Tutustukaa ja näyttäkää kaikille »Yhtenäisen talouskomission»⁴⁵³ jäsenille.

Yritys näköjään laajenee? Ehkä joku voisi ehdottaa *t i u k e m p i a* tarkastusmenetelmiä?

2/XII. *Lenin*

P. S. Pyydän lähettämään myös kaikille Poliittisen Toimikunnan jäsenille.

Kirjoitettu joulukuun 2 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

531

V. A. SMOLJANINOVILLE⁴⁵⁴

Tov. Smoljaninov! Pyydän tutustumaan ja kokoamaan *kaiken* mikä koskee Kulutusosuuskuntien Keskusliittoa.

Pitää kaavalla *m u u t a m i a* diagrammeja niiden kuukausiselosteita varten ((samoin *G U M : i a* = Valtion tavarataloa varten)).

- Esimerkiksi: (1) kauppavaihto { ostettu } päätuote-
 (2) kuvernemen- { myyty } ryhmittäin
 teittain
 Välttämättä (3) selonteossa epätäsmällisten kuvernement-
 tien %.
 (4) Epätäsmälliset kuvernementit mustalle tau-
 lulle ja julkaistava niiden luettelo
 j.n.e.

2/XII. *Lenin*

P. S. Antakaa minulle *T P N:ää* varten nämä asetelmat. Harkitkaa, eikö niiden perusteella voida tehdä joitakin johtopäätöksiä raaka-ainehankinnoista ja *n ä k y m i s t ä*.

Kirjoitettu joulukuun 2 p:nä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1945
 XXV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

532

KIRJE »ELÄVÄN YHTEYDEN» SOVELTAMISESTA⁴⁵⁵

Toverit Jenukidze, Karpinski, Dzerzhinski, Zalutski,
 Mihailov ja Molotov

Hyvä toveri!

Kansankomissaarien Neuvoston vastaanottohuoneessa käytännössä oleva valitusten ja anomusten käsittelytapa on osoittanut, että erittäin vakavissa ja kiireellisissä tapauksissa on hyödyllistä ottaa »elävä yhteys», t.s. vedota *henkilökohtaisesti* joihinkin paikkakunnilla kyllin vaikutusvaltaisessa asemassa oleviin puoluetovereihin. Täten saadaan supistetuksi viivytyksiä, jotka ovat väistämättömiä ajettaessa asiaa tavanomaisista virastotietä ja tarkoitettu vaikutuskin muodostuu yleensä suuremmaksi.

Esimerkkinä voi olla neuvostovallan ja puolueen kannattajaksi tekeytyneen, Saratovin kuvernementin (uudessa) Jelanin ujestissa toimineen kulakki-»pesän» terrorijuttu. YEK:n täysivaltaiselta Volganvarren edustajalta, jolle tehtiin kysely mainitunlaisessa »toverillisessa» hengessä, onnistuttiin saamaan 10 päivässä vastaussähke, että »on ryhdytty kaik-

kiin toimenpiteisiin syyllisten selville saamiseksi». Tällaisia ovat olleet tulokset muissakin tapauksissa.

Tätä menetelmää voidaan kuitenkin soveltaa laajemmalti vain siinä tapauksessa, että tunnetaan kyllin hyvin paikkakuntien vastuunalaisen työntekijäkunnan todellinen kokoonpano. Siksi pyydän laatimaan kiireesti ja lähettämään *Kansankomissaarien Neuvoston vastaanottohuoneen* osoitteella, Vozdvizhenka 4, asianmukaiset luettelot luotetuista, kauan puolueessa olleista tovereista, toimeenpanevien komiteoiden, kuvernementtien erikoiskomissioiden j.n.e. jäsenistä, jotka mielestänne ovat erityisen sopivia tällaista »kovistelua» varten, 1—2 henkilöä kuvernementtia kohti.

KKN:n pjocht. *V. Uljanov (Lenin)*

P. S. Pitää hankkia täydet takeet tällaisten tovereiden tunnollisuudesta: mahdollisimman tarkat tiedot puolueessaolo- ja neuvostotyöajasta ja *henkilökohtainen* takaus ehdottomasta rehellisyydestä *muutamilta* vanhoilta puoluemiehiltä.

3/XII — 21

V. Uljanov (Lenin)

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman konekirjoituskappaleen
mukaan*

533

A. I. RYKOVILLE

3/XII.

Hyvä Aleksei Ivanovitsh!

Matkanne on siis päätetty asia. Poliittinen Toimikunta vahvisti.⁴⁵⁶ Teidän on jäätävä sinne toiseen leikkaukseen ja täydelliseen tervehtymiseen saakka. Tapasin Tsjurupan ja kuulin hänen lausuntonsa — erinomaisen — saksalaisten antamasta hoidosta. Olen varma, että he *parantavat* Teidät *täydellisesti* (olen nähnyt lääkäreiden lausunnon Teistä), jos olette hiukankaan kärsivällinen. — — — — Lähetään päätöksen Tsjurupasta sekä kaavailuni hänen ja Teidän työnne *järjestelysuunnitelmasta*.⁴⁵⁷

Kuten näette tästä suunnitelmasta, 1. ja 2. varapuheenjohtajan tulee panna alulle *uusi* työ. Päätimme toistaiseksi, siihen saakka kunnes Te palaatte ja olemme *kokeilleet* Tsjurupaa, olla vahvistamatta tätä suunnitelmaa päätökseksi. Kokeilemme ja tarkastamme ensin käytännössä. Kirjoittakaa, mikä on mielipiteenne.

Näkemiin siis — hoitakaa terveyttänne vakavasti.

Teidän *Lenin*

Kirjoitettu joulukuun 3 p:nä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

534

*MOSKOVAN KUVERNEMENTIN PUOLUETARKASTUS- JA -PUHDISTUSKOMISSIOLLE

Pyydän anteeksi, että pyyntöni saada perehtyä toveri *Shapiron* puolueestaerottamisasiaan on ollut syynä hänen asiansa täksi päiväksi, 3. XII, klo 18, määrätyn käsittelyn lykkäämiseen Moskovan kuvernementtikomissiossa. Tämä on seuraus väärinkäsityksestä ja erehdyksestä, sillä kaikkein tärkeintä on tietysti asian nopea käsittely.

Käyden varsinaiseen asiaan pyydän Moskovan kuvernementin puoluetarkastus- ja -puhdistuskomissiota ottamaan varteen seuraavat ajatukseni.

1) Olen kuullut useiden vuosien kuluessa moneen kertaan N. K. Krupskajalta, että Shapiro on harvinaisen tunnollinen työntekijä, mutta hänestä ei pidetä *vaativaisuuden* vuoksi. Siksi varoitin N. K. Krupskajaa heti puhdistuksen alkaessa, että pitää kiinnittää huomiota tältä pohjalta tapahtuvan vehkeilyn mahdollisuuteen ja todennäköisyyteen.

2) Lehdessä julkaistu artikkelini VKP:hen liittyneiden menshevikkien ja bundilaisten epäluotettavuudesta on ymmärretty usein siinä mielessä, että pitää erottaa heidät kaikki.* Siksi katson velvollisuudekseni tähdentää, että olen pitänyt ja pidän tarpeellisena jokaisen tapauksen individualista käsittelyä ja tämän vahvistukseksi viittaa esi-

* Tarkoitetaan artikkelia »Puoluepuhdistuksesta» (ks. Teokset, 33. osa, ss. 20—22). *Toim.*

merkiksi entiseen menshevikkiin Tshirkiniin, joka liittyi VKP:hen paljon myöhemmin kuin Shapiro ja jonka horjunnasta oli olemassa tarkkoja faktoja eikä kulkupuheita ja tekaistuja juttuja. Siitä huolimatta yhdyin Tshirkinin asian kaikinpuolisen käsittelyn jälkeen häntä puolustaneiden ukrainalaisten tovereiden kantaan, että hänet pitää jättää puolueeseen.

3) Shapiroin anomuksessa on toveri A. Jenukidzen 3. IX 1921 tekemä merkintä: »Vahvistan täydellisesti kaiken mitä toveri Shapiro kirjoittaa tässä vuoden 1917 ajalta.»

Ja se mitä toveri Shapiro kirjoittaa tuolta ajalta, on erittäin tärkeää, sillä ajatus on se, että menshevikki Shapiro *alkoi esiintyä menshevikkejä vastaan jo ennen Lokakuun vallankumousta.*

Tov. Jenukidzelle varta vasten esittämäni kysymykseen Shapirosta tov. Jenukidze vastasi tänään minulle työskennelleensä yhdessä Shapiroin kanssa huhtikuusta elokuuhun 1917 vanhan, menshevistisen YTpKK:n rintamavaliokunnassa. Tov. Jenukidze, joka oli tuona kautena tutustunut läheisesti toveri Shapiroon, sanoi minulle, ettei hän epäile vähäkään toveri Shapiroin vilpittömyyttä ja että hän, Jenukidze, kannattaisi varauksettomasti toveri Shapiroin jättämistä puolueeseen.

Tov. Jenukidze kertoi minulle lisäksi sellaisen kuvaavan tapauksen, että vuoden 1917 heinäkuun päiviä seuranneen hillittömän bolshevikkijahdin aikoina Shapiro puolusti kokouksessa bolshevikkeja niin lujasti, että menshevikkien KK:n jäsen Weinstein hyökkäsi miltei nyrkit ojossa Shapiroin kimppuun.

Mainittakoon, että tov. Jenukidze, puolueen jäsen vuodesta 1898, kuuluu siihen puolueen vanhaan kaartiin, jonka oikeastaan pitäisikin tarkastaa ja puhdistaa puoluettamme. Jokainen tämän vanhan kaartin edustajien lausunto ansaitsee vakaumukseni mukaan kolminkertaista huomiota. Siksi minusta on kerrassaan väärin, että piirikomissio on erottanut tov. Shapiroin kutsumatta toveri Jenukidzea. Niinpä pyydän Moskovan kuvernementtikomissiota kutsumaan Shapiroin asian johdosta toveri Jenukidzen, YTpKK:n sihteerin.

4) Tov. Shapiroin anomuksesta nähdään, että hän on vuonna 1907 M. Shaninin nimellä julkaistun agraarikysymystä käsittelevän kirjasein tekijä. Kuten tov. Shapiro mainitsee, erittelin tätä kirjasta kirjassani »Sosialidemokratian agra-

riohjelma Venäjän ensimmäisessä vallankumouksessa vuosina 1905—1907» (2. painos, Pietari 1919, s. 84 ja seur.)*. Arvostellessani Shaninia eräiden menshevististen virheiden vuoksi panin merkille jo tuolloin, toistakymmentä vuotta sitten, hänen ja menshevikkien välisen *eron*. Sanoin esimerkiksi mainitun kirjan 85. sivulla, että Shanin »puolustaa konfiskointia lunastusta vastaan tietenkin mitä parhaimmista vaikuttimista...»**

Tämä on hyvin olennainen kohta, sillä se todistaa tov. Shapiroa erottuneen toistakymmentä vuotta sitten menshevikeistä *vallankumoukselliseen suuntaan*.

5) Seuraava seikka todistaa aiheelliseksi pelkoni, että puoluepuhdistus saattaa antaa jollekulle tilaisuuden juonitteluun tov. Shapiroa vastaan, pelkoni, josta puhuin N. K. Krupskajalle jo aikoja ennen puhdistuksen alkamista Moskovan kaupungissa. Piirikomissio on erottanut Shapiroa kutsumatta Jenukidzea ja nimeämättä ketään, jotka tuntevat Shapiroa läheisesti työn perusteella ja voivat esittää tosiasioita hänen epäluotettavuudestaan. Komissio on nimittänyt Shapiroa »epävakaaksi ja horjuvaksi» esittämättä vähäsimpiäkään todisteita, tekemättä pienimpiäkään konkreettisia viittauksia. Väkisinkin herää ajatus, että tässä on voinut vaikuttaa jonkun henkilön (esimerkiksi virkatoverin) kaikkea muuta kuin puolueeton lausunto, että tämä »ei ole meikäläinen», että tämä on »vieras».

Poliittisen valistustyön komitean *solu* on kuitenkin asetunut *yksimielisesti puoltamaan* Shapiroa (kuten olen saanut tietää ilmoituksesta, jonka teki kyseisessä kokouksessa läsnä ollut solun jäsen tov. Anna Ivanovna Meshtsherjakova, minulle henkilökohtaisesti jo maanpakolaisuusajoilta tuttu vanha puolueen jäsen). Shapiro hoiti yhtä Poliittisen valistustyön komitean kuudesta osastosta; solun kokouksessa oli niin muodoin pieni vähemmistö hänen alaisiaan. Kukaan ei ole tarkkaillut tov. Shapiroa jokapäiväistä työskentelyä niin läheisesti kuin hänen virastonsa solu. Jos tämä solu antaa yksimielisesti äänensä Shapiroa puolesta, tällaisen äänestyksen todistusvoima pitäisi kaiketi tunnustaa hyvin suureksi. Minusta tuntuu erittäin todennäköiseltä, että Shapirosta on tehty juonittelun uhri laskemalla liikkeelle huhu,

* Ks. Teokset, 13. osa, ss. 205—403. *Toim.*

** Ks. sama, s. 274. *Toim.*

että hän muka »ei ole meikäläisiä» — ilman pienimpiäkään todisteita, ilman ainoatakaan *suoraa* lausuntoa *yhdenkään* puolueenjäsenen taholta, jolla on ollut mahdollisuus tarkaila tov. Shapiroa läheisesti työssä.

Edellä sanotun perusteella pyydän Moskovan kuvernementin puoluetarkastus- ja -puhdistuskomissiota kutsumaan tov. Jenukidzen, ottamaan huomioon minun mielipiteeni ja tarkastamaan, kuka nimenomaan on puhunut tai esiintynyt Shapiroa vastaan ja onko kysymyksessä juonittelu.

Pyydän myös lähettämään minulle jäljennöksen päätöksestä, jonka Moskovan kuvernementtikomissio tekee tästä asiasta.⁴⁵⁸

3. XII 1921.

VKP:n jäsen *V. Uljanov (Lenin)*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

535

* N. P. GORBUNOVILLE

Pyydän kiinnittämään huomiota, sillä kirjeen kirjoittaja on ehdottoman tunnollinen mies.

Pyydän erikoisesti valvomaan kokeiden *jouduuttamisista*, niiden *asiallisuutta* ja nopeaa *apua* keksijälle.

Soittakaa minulle tuloksista *maalle* 13. XII paikkeilla, ei myöhemmin.⁴⁵⁹

Lenin

Krzhizhanovski tuntee hänet (mutta ei tiedä hänen keksinnöstään). Keskustelkaa myös Krzhizhanovskin kanssa.

Kirjoitettu joulukuun 5 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

536

**KIRJE ULKOMAANKAUPPAKOMISSARIAATILLE,
FINANSSIKOMISSARIAATILLE,
KKTN:lle JA VALISTUSKOMISSARIAATILLE**

Joulukuun 5 pnä 1921

Ulkomaankauppakomissariaatti	— tov. Lezhava
Finanssikomissariaatti	— tov. Alski
KKTN	— tov. Bogdanov
Valistuskomissariaatti	— tov. Litkens

Tov. Vojevodin

Moskovaan on saapunut italialaisen Cito-Cinema -elokuva-yhtiön valtuutettu kommunisti tov. Caroti, jonka kanssa Italian-edustustomme on käynyt alustavia neuvotteluja toimiluvan myöntämisestä elokuvien filmaamiseen ja ostoon Venäjältä ja niiden esittämiseen Italiassa.

Tov. Carotin kanssa käytävien neuvottelujen pohjaksi voidaan ottaa hänellä oleva sopimusluonnos, joka suo laajat mahdollisuudet tarpeellisten muutosten tekoon.

Ulkomaankauppakomissariaatin Italian-valtuutetun ilmoituksen mukaan Cito-Cinema on vankka italialainen elokuva-yritys, jota Italian diskonttopankki rahoittaa ja josta Ulkomaankauppakomissariaatin finanssi- ja tilihallinnossa pitäisi olla tiedot.

Pidän tätä asiaa tavattoman tärkeänä *ja kiireellisenä*.

Annan tehtäväksi muodostaa viipymättä neuvottelukunnan tutkimaan tov. Carotin ehdotuksia, selvittämään asian kaikin puolin ja laatimaan Työ- ja Puolustusneuvoston vastaavan päätöksen.

Neuvottelukunnan koolle kutsumisesta ja alustuksesta TPN:ssä keskiviikkona joulukuun 7 pnä vastaa tov. Vojevodin.

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja
V. Uljanov (Lenin)

537

*** TOVEREILLE BALLISTERILLE JA CARRILLE⁴⁶⁰**

5/XII 1921.

Hyvät toverit!

Lähetän Teille Yhdysvaltojen maanviljelyksen kehitystä käsittelevän kirjani.

Olisin tavattoman kiitollinen, jos voisin saada tietää toveri Carrin mielipiteen siinä tapauksessa, että hän voi lukea kirjani englantilaisen tai saksalaisen tulkin avulla.

Haluaisin myös, mikäli mahdollista, saada tov. Ballisterilta viralliset julkaisut vuoden 1920 väestönlaskennasta (kirjassani olen eritellyt kahta: 1900 ja 1910 laskentaa).

Jos joku kustantaja olisi halukas julkaisemaan kirjani Yhdysvalloissa englannin kielellä, tahtoisin kirjoittaa pienen esipuheen.

Vilpittömästi Teidän *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan
Käännös englannista*

538

**V. M. MOLOTOVILLE
JA KAIKILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISEN
TOIMIKUNNAN JÄSENILLE**

Tov. Molotoville pyynnöin lähettää kaikille Poliittisen Toimikunnan jäsenille.

Pitää (1) selvittää, kuka on »Kurzhnir».

Olisikohan hän Kushner, sähköistämistä käsittelevän kirjajasen tekijä?

(2) Pitää kiinnittää enemmän huomiota Mjasnikovin agitatioon ja *kahdesti* kuukaudessa tehdä siitä ja hänestä selkoa Poliittiselle Toimikunnalle.

(3) Pitää varta vasten *harkita Poliittisessa Toimikunnassa, miten reagoimme* tähän kirjeeseen.⁴⁶¹

5/XII. *Lenin*

Kirjoitettu joulukuun 5 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

539

V. M. MOLOTOVILLE
 JA KAIKILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISEN
 TOIMIKUNNAN JÄSENILLE

5. XII 1921

Tov. Molotov!

Orlov (joka kirjoitti oivallisen kirjan Elintarvikekomissariaatin *huoltotyöstä*) on esittänyt *KK:lle* originellin pyynnön.

Minä kannatan.

Tsjurupa (tuntee Orlovin *mieskohtaisesti*; minä tunnen kirjan *perusteella*) myös kannattaa.

Pitää tiedustella Poliittisen Toimikunnan jäsenten mielipidettä.

Jos he *eivät ole vastaan*, pitää lähettää Krestinskille sanoma: »KK on hyväksynyt Orlovin suunnitelmat hänen kirjansa suhteen.»⁴⁶²

Lenin

*Julkaistu ensi kerran 1965
 V. I. Leninin Teosten
 5. painoksen 54. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

540

A. M. LEZHAVALLE

Tov. Lezhava!

Näin äskettäin jossain lehdessä (kaiketi »Pravdassa») uutisen, että Ulkomaankauppakomissariaatin liikevaihto (Krimillä) on 20 000 000 kultaruplaa.⁴⁶³

Mistä tämä on otettu?

Onko Teillä järjestetty liikevaihdon paikallinen tilinpito, erikseen osto ja myynti ja edelleen tärkeimmät tuoteryhmät?

Olkaa hyvä ja lähettäkää vastaus N. P. Gorbunovin nimelle ja ilmoittakaa tarkemmin, millä tolalla on tilinpito.

KKN:n pjocht. V. Uljanov (*Lenin*)

Kirjoitettu joulukuun 6 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
 XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
 konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

541

SÄHKE M. H. POLJAKOVILLE

6. XII 1921

Simferopol,
Krimin Kansankomissaarien Neuvoston
varapuheenjohtaja Poljakov

Pyydän auttamaan Aleksei Andrejevitch Preobrazhenskia, minulle yhdeksänkymmentäluvulta henkilökohtaisesti tuttua vanhaa vallankumousmiestä, joka elää huonoissa olosuhteissa. Osoite: Jalta, piirin parantola- ja kylpylähallinto.⁴⁶⁴

Lenin

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

542

A. M. GORKILLE

6/XII.

Hyvä A. M.!

Pyydän suuresti anteeksi, että kirjoitan pikipäin. Olen hirveän väyöksissä. Vaivaa unettomuus. Lähden hoitamaan terveyttäni.

Minua on pyydetty kirjoittamaan Teille: ettekö kirjoitaisi *Bernard Shaw'lle*, että hän kävisi Amerikassa, ja *Wellsille*, joka kuuluu parhaillaan olevan Amerikassa, että he kumpikin ryhtyisivät meitä varten auttamaan avustuskeräyksissä nälkää näkeville?

Olisi hyvä, jos kirjoittaisitte heille.

Nälkää näkevät saavat silloin enemmän.

Nälänhätä on huutava.⁴⁶⁵

Lepäilkää ja hoitakaa mahdollisimman hyvin terveyttänne.*

Tervehdys! *Lenin*

*Kirjoitettu joulukuun 6 pnä 1921
Lähetetty Berliiniin*

*Julkaistu ensi kerran 1942
XXXIV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

* Lenin on kirjoittanut kirjekuoreen: »P. P. Gorbunoville pyynnöin lähettää Berliiniin Aleksei Maksimovitsh Gorkille (Leniniltä) {kirjekuori palautettava Gorkin kulttauksin}.» Kirjekuoren kääntöpuolella on A. M. Gorkin kulttaus: »Sain 24. XII. M. Gorki.» Toim.

543

*** N. P. GORBUNOVILLE**

Kun Harkovista kutsumanne keksijä (kai *Tsheiko* nimeltään) saapuu, pitää vaatia häneltä tarkka virallinen kirjallinen lausunto kaikista »Pravda» lehdessä mainituista kohdista, sitä paitsi tämä lausunto pitää olla 1) Lazarevilta tai joltakin toiselta nimekkäältä tiedemieheltä Moskovasta tai Pietarista, 2) Bontsh-Brujevitshilta ja muilta Nizhni Novgorodin radiolaboratorion asiantuntijoilta.⁴⁶⁶

Lenin

*Saneltu puhelimitse
joulukuun 7 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

544

I. I. MEZHLAUKILLE⁴⁶⁷*Mezhlaukille*

Jäljennös lähetettävä tov. Gorbunoville

Tov. Mezhlauk, annan TPN:n kansliapäällikön tehtäväksi tarkastaa, kuinka Teille luvattua täytetään. Tarkastuksen tulos ilmoitetaan Teille kirjallisesti tai sitten, kun tulette edustajakokoukseen. Pelkään, kunhan ette vain menisi mihinkään äärimmäisyyksiin, varsinkaan siinä, mikä koskee erinäisten henkilöiden kohtuuttoman suuria palkkoja. Ilmoittakaa minulle, kuinka pitkälle halunne menee tässä suhteessa ja ehkä eräissä muissakin.

Lenin

*Saneltu puhelimitse
joulukuun 9 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

545

V. M. MOLOTOVILLE
VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN
JÄSENIÄ VARTEN

Tov. *Molotville* Poliittisen Toimikunnan
 jäseniä varten, kiertämään

Krestinski kirjoittaa minulle, että Gorki lähti Riiasta aivan rahattomana ja rakentaa vastaiset suunnitelmansa sen varaan, että saa Stomonjakovilta tekijänpalkkion julkaistuisista kirjoistaan. Krestinski on sitä mieltä, että Gorki pitää liittää niiden tovereiden joukkoon, jotka ovat ulkomailla hoitamassa terveyttään puolueen tai Neuvoston kustannuksella. Kehotan vahvistamaan Poliittisessa Toimikunnassa Krestinskin ehdotuksen Gorkin liittämistä näiden tovereiden joukkoon ja valvomaan, että hän saa täydelleen hoitoon tarvittavan summan.⁴⁶⁸

Lenin

Kirjoitettu joulukuun 12 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
 XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
 konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

546

N. OSINSKILLE⁴⁶⁹

Tov. Osinski!

Luin kirjeenne hyvin huolellisesti kahteen kertaan. En millään suostu asettamaan enkä voi asettaa Poliittisen Toimikunnan käsiteltäväksi. Teillä on tietysti kiistaton oikeus esittää se käsiteltäväksi KK:n kokouksessa.

Juuri asiallisia ja organisatorisia perusteluja Teiltä puuttuu, puuttuu aivan tyystin.

Teitte virheen, kun vaaditte syrjäyttämään Muralovin ja kun näitte »juonittelua» siellä, missä sitä ei ollut tippakaan. Voidaksenne hoitaa sellaista kansankomissariaattia kuin Maatalouskomissariaattia näin kamalan vaikeissa olosuh-

teissa tulee kuitenkin arvostaa itsenäisiä ihmisiä eikä nähdä toisin ajattelevissa tai asiaan toisin suhtautuvissa »juonittelijoita» tai »vastaanhangoittelijoita». Pitää kokeilla käytännössä kolmikkoa: Te + talonpoika (emme vielä tiedä, kuka ja millainen hän on) + Teodorovitsh. Älkää kiirehtikö uudistamaan tuota kolmikkoa ennen kuin se on syntynyt-kään. Teidän *ensisijainen* vaikutuksenne on turvattu sekä *lailla* että paljolla muulla.

Olen nähnyt Mesjatsevia *TPN:ssä* ja *KKN:ssä*, mutta harvoin. Kukaan ei estä häntä käymästä (ja äänestämästä), ellei ole Teitä eikä Teodorovitshia. Muodollinen puoli voidaan järjestää parissa minuutissa.

Mutta Poliittisen Toimikunnan päätöksen muuttamiseen ei ole aihetta. Pitää kokeilla sitä; se on *organisatorisesti* oikea.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

*Kirjoitettu 1921 joulukuun
14 ja 18 päivän välisenä aikana*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan L. A. Fotijevan
kirjoittaman tekstin mukaan*

547

L. B. KAMENEVILLE

Tov. Kamenev! Lähetän Teille Osinskilta ja Teodorovitshilta saamani kirjeet asiasta, josta puhuimme tänään.

Osinskillä ei ole nimeksikään »asiallisia» perusteluja. Pelkkää hermoilua ja saman virheen toistelua, jonka hän teki antaessaan potkut Muraloville.

Vastustan jyrkästi kysymyksen viemistä vielä Poliittiseen Toimikuntaan, mistä kirjoitankin Osinskille. Esittäköön KK:n kokouksen käsiteltäväksi, jos haluaa. Se on hänen oikeutensa.⁴⁷⁰

Olkaa hyvä ja näyttäkää nämä asiakirjat ja tämä kirjeeni Stalinille sekä Zinovjevälle ja palauttakaa minulle.

Salut! *Lenin*

P. S. *En* lukenut Teodorovitshille Osinskin kirjettä kokonaan, vaan ainoastaan punamusteella merkityn käytännöllistä puolta koskevan osan.

*Kirjoitettu 1921 joulukuun
14 ja 18 päivän välisenä aikana*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

548

V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISTA TOIMIKUNTAA VARTEN

Toveri Molotov

Pyydän jatkamaan lomaani lääkärinlausuntoa vastaavasti aina 2 viikkoon asti (hoidon edistymisestä riippuen).⁴⁷¹

Tulen KK:n kokoukseen, ainakin muutamien kysymysten käsittelyyn.⁴⁷²

Neuvostojen edustajakokouksessa teen lyhyen selostuksen Poliittisen Toimikunnan päätöksen mukaisesti.⁴⁷³

16/XII — 21

Lenin

Saneltu puhelimitse

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

549

J. A. LITKENSILLE

Tov. Litkens

Jäljennökset tov. *Bogdanoville* ja tov. *Lezhavalle*

Tov. Vojevodinin ja tov. Lezhavan esittämien suunnitelmien johdosta annan tehtäväksenne muodostaa Teidän puheenjohdollanne toimivan valiokunnan seuraavista henkilöistä: tov. Bogdanov vaihto-oikeuksin, tov. Lezhava vaihto-

oikeuksin ja tov. Vojevodin — käsittelemään kysymystä elokuvatoimen järjestämisestä Venäjällä.⁴⁷⁴

TPN:n pjocht. *V. Uljanov (Lenin)*

Kirjoitettu joulukuun 16 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1925
G. Boltjanskin kirjassa
»Lenin ja elokuva-ala».
Moskova—Leningrad*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman konekirjoitustekstin
mukaan*

550

*** N. P. GORBUNOVILLE**

Pyydän, lukekaa, kiinnittäkää *erityistä* huomiota ja koet-
takaa kaikin mokomin täyttää (nähtävästi Pienen Neuvos-
ton kautta).

Jos kohtaatte vaikeuksia, *ilmoittakaa ajoissa*
minulle.⁴⁷⁵

17/XII. *Lenin*

Kirjoitettu joulukuun 17 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

551

J. V. STALINILLE

Tov. Stalin!

Kiinnittäkää huomiota tähän Krasinin tiedotukseen (ohei-
sena), joka on nähdäkseni todenmukainen ja erittäin tärkeä.⁴⁷⁶
Pitää järjestää heti Ordzhonikidzen saavuttua neuvottelu
Tshitsherinin kanssa tästä kysymyksestä ja kaavailla usei-
ta ehdotuksia Poliittisen Toimikunnan vahvistettavaksi.

17/XII — 21

Lenin

Saneltu puhelimitse

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

552

**TIEDUSTELUJA KANSANKOMISSARIAATEILLE
NEUVOSTOJEN IX YLEISVENÄLÄISELLE
EDUSTAJAKOKOUKSELLE ESITETTÄVÄN YTpKK:n
JA KKN:n TOIMINTASELOSTUKSEN
VALMISTELUVAIHEESSA⁴⁷⁷**

Aivan suppeat tiedot (2—3 numeroa) ja niin tarkat (tai varauksin siitä, kuinka lähellä ne ovat todenperäisyyttä), että minun *kannattaa* sisällyttää ne neuvostojen edustajakokouksessa pidettävään puheeseen?

pyydän antamaan aivan suppeat, 1, maximum 2 sivua käsittävät vastaukset

1. *T o v. T s h i t s h e r i n* (tai, ellei hän voi, Litvinov) ja *t o v. R a d e k*

Riittääkö, jos VSFNT:n kansainvälistä asemaa luonnehdittaessa sanotaan, että Puolan ja Romanian taholta on uhkana ainoastaan niiden sotapuolue eivätkä kaikki niissä hallitsevat luokat?

— että Washingtonin konferenssissa solmittu 4 vallan (Englannin, Yhdysvaltojen, Ranskan ja Japanin) liitto on 1) kerta kaikkiaan kestämaton, kuten kaikki imperialistien liitot; 2) vihamielinen kaikkia muita kansoja kohtaan?

Pitäisiköhän lisätä tähän jotakin?

Saako puhua aikeista kutsua Venäjä ja Saksa toiseen konferenssiin huhtikuussa 1922?⁴⁷⁸ Mihin tietolähteeseen tulee viitata? Kuinka todenperäisenä ja uskottavana sitä voi pitää?

2. *T o v. T s h i t s h e r i n* (Litvinov)

Voidaanko eteenpäinmenoamme vuoden 1921 ajalta luonnehtia Euroopan valtioiden kanssa tehtyjen kauppasopimusten määrän lisäyksellä? Jos voidaan, luetelkaa ne (1920 ainoastaan Englannin kanssa, vuoden 1921 aikana niiden ja niiden kanssa).

Jos ei, niin voidaanko eteenpäinmenoamme tässä suhteessa luonnehtia joillakin muilla kuin kauppavaihdon laajuutta kuvaavilla tiedoilla (ne pyydän Ulkomaankauppakomissariaatilta)?

3. *T o v. L e z h a v a*

Eikö voisi luonnehtia eteenpäinmenoamme ulkomaankaupan kehityksen osalta vuonna 1921 parilla kolmella numerolla, vaikkapa aivan summittaisella ja likimääräisellä? Esimerkiksi ostot ja tilaukset 1920 *likimain* niin ja niin suuri summa; 1921 niin ja niin monen kuukauden aikana *likimain* niin ja niin suuri ja kaikkiaan tulee *todennäköisesti* siihen ja siihen *nouseva* summa?

Voidaanko Saksa osoittaa tässä suhteessa erikseen?

Eikö voisi esittää 2—3 yhteenvetolukua vientimme laajuudesta 1921 vuoteen 1920 verrattuna?

4. *T o v. F o m i n*

Ettekö voisi ilmoittaa minulle tarkasti tai likipitäen, paljonko uusia vetureita (ja vaunuja? ja säiliövaunuja?) on tuotu ulkomailta 1921? vuoteen 1920 verrattuna? muita tarvikkeita kulkulaitosta varten?

samoin: tilattu 1921 niin ja niin suureen summaan?

Voisinko esittää selostuksessa neuvostojen edustajakokouksessa tosiasioita kulkulaitoksen tilasta 1921 vuoteen 1920 verrattuna aivan suppeasti, kaikkein olennaisimman (yksi sivu)?

5. *T o v. T r o t s k i*

Ettekö voisi teeseissänne ja selostuksessanne mainita lisäksi armeijan työstä talouden alalla? perinteellisen yhteyden säilyttämisestä työarmeijoiden neuvostoihin⁴⁷⁹? ja ylipäänsä kaikesta sen tehtävän mukaisesti, joka on muotoiltu joko jossakin KK:n kokouksessa 1921 tai jossakin Poliittisen Toimikunnan kokouksessa syksyllä 1921 tehdyssä päätöksessä⁴⁸⁰?

6. *T o v. H i n t s h u k*

Voisitteko esittää minulle antamienne Kulutusosuuskuntien Keskusliiton tavaravaihdon kehitystä valaisevien lukujen lisäksi (1 miljoona; kolme ja 6 miljoonaa kullassa elo-, syys- ja lokakuussa 1921)* 1) likimääräiset numerot marraskuun ajalta? 2) viljanostoa koskevan numeron? 3) tiedot siitä, kuinka

* Ks. myös tätä osaa, 530. asiakirja. *Toim.*

monta kuvernementtiliittoa niiden kokonaisuudesta on antanut selosteet? 4) vielä joitakin aivan lyhykäisiä yhteenve-toja, jotka voisin esittää selostuksessa neuvostojen edustajakokouksessa?

7. *T o v. O s i n s k i*

Ettekö voisi antaa minulle neuvostojen edustajakokouksessa tehtävää selostustani varten 2—3 yhteenvetonumeroa 1) miten olemme suoriutuneet tehtävästämme talonpoikien huoltamiseksi siemenviljalla syksyksi 1921; 2) joistakin muista kouraantuntuvista tuloksista ja saavutuksista, joiden vaikutus on ilmennyt jo 1921?

8. *T o v. S m i l g a* (tai Trifonov)

Ettekö voisi ilmoittaa minulle neuvostojen edustajakokouksessa tehtävää selostustani varten aivan suppeita numerotietoja polttoaineasiasta:

Donbassista minulla on Pjatakovin seloste. Voitteko antaa yhteenvedot vuosilta 1920 ja 1921?

samoin öljystä?

samoin turpeesta?

samoin polttopuista vuosilta 1920 ja 1921?

9. **Tov. Bogdanov**

Pyydän ilmoittamaan minulle neuvostojen edustajakokouksessa tehtävää selostustani varten aivan suppeat (enintään $\frac{1}{2}$ — 1 sivu kunkin pykälän kohdalta) tiedot

metallurgisesta teollisuudesta vuodelta 1921 verrattuna vuoteen 1920?

Etelän teräsyhtymästä?

Rutgersin ja hänen ryhmänsä yrityksen merkityksestä ja perspektiiveistä?

Uralin auttamisesta (Hammerin toimiluvat)

tekstiiliteollisuudesta?

muutamista Maanviljelyshallinnon toiminnan tuloksista? (tarkoitus: aivan lyhyet, kuvaavat numerotiedot, jotka voisin mainita selostuksessa havainnollistaakseni tilanteen koko raskautta ja vähäisiä helpottumisen merkkejä.)

10. *T o v. G o r b u n o v*

Sähköistämisestä

Levin artikkelin loppu⁴⁸¹

sähköasemien määrän ja tehon lisääntyminen vuosilta 1918, 1919, 1920 ja 1921.

Kashirkan ja Utkina Zavodjin merkitys ja niiden käyntiinpano keväällä 1922.

sama Volhovin rakennustyömaasta.⁴⁸²

11. *T o v e r i t L u n a t s h a r s k i, P o k r o v s k i, L i t k e n s.*

Pyydän ilmoittamaan minulle neuvostojen edustajakokouksessa tehtävää selostustani varten suppeat tiedot, jotka voisivat luonnehtia havainnollisesti tiedonjanon ja opinhalun kasvua ja tässä asiassa tapahtunutta edistystä (enintään 2—3 numeroa ylioppilasmäärästä, kirjastojen y.m.s. määrästä; kaikkein kuvaavimmat).

12. *R a d t s h e n k o: h y d r o t u r p e e s t a:* mitä on tilattu Saksasta? vuoden 1922 näköalat?

Kirjoitettu joulukuun 17 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

553

N. P. BRJUHANOVILLE

Elintarvikekomissariaatti, tov. *Brjuhanov*

Pyydän antamaan minulle aivan suppeat, kaiken kaikkiaan sivun tai enintään kaksi sivua käsittävät vastaukset muutama kysymykseen, jotta voisin esittää täsmällisemmin selostukseni vastaavat kohdat neuvostojen edustajakokouksessa ja sisällyttää selostukseen joitakin kuvaavimpia numero-tietoja.

Mitä yhteenvetoja pitäisitte sopivina esitettäviksi selostuksessani neuvostojen edustajakokoukselle? Elintarvikeveron tuloksista? Kyntöalojen salaamisesta? Vai kaikkein ajankoh-taisimmista, ensivuoroisista tehtävistä tällä alalla?

Olisi hyvä, jos voisitte näyttää lyhyesti ja havainnollisesti, että elintarvikevero on talonpojille helpotus luovutus-velvollisuuteen verrattuna.

KKN:n pjoht. *Lenin*

Kirjoitettu joulukuun 17 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

554

L. B. KAMENEVILLE

Tov. Kamenev!

Lähetän Teille tämän kirjeen viimeisen keskustelumme täydennykseksi. Pidän ehdottoman välttämättömänä, että mahdollisimman monet keskuskomitealaiset tutustuisivat tulevassa edustajakokouksessa Jakovenkoon henkilökohtaisesti.⁴⁸³ Olkaa hyvä ja lähettäkää tämä kirje ensi sijassa kaikille Organisaatiotoimikunnan jäsenille ja sitten tutustutakaa siihen muut keskuskomitealaiset. Pyytäkää Molotovia soittamaan minulle luettuaan tämän kirjeen.

17/XII — 21

Lenin

Saneltu puhelimitse

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

555

P. A. ZALUTSKILLE ja A. A. SOLTSILLE

Tov. Zalutski ja tov. Solts

Sain tietää, että Nadezhda Sergejevna Allilujeva on erotettu puolueesta. Olen omakohtaisesti joutunut näkemään hänen työskentelyään KKN:n kanslian sihteerinä, t.s. hyvin läheltä. Katson silti tarpeelliseksi mainita, että tunnen Allilujevin perheen, t.s. isän ja äidin ja kaksi tytärtä, Loka-kuun vallankumousta edeltäneeltä kaudelta. Esimerkiksi heinäkuun päivinä, jolloin minä ja Zinovjev jouduimme piileksimään ja vaara oli hyvin suuri, juuri tämä perhe piilotti minut, ja kaikki neljä tämän perheen jäsentä, jotka nauttivat silloisten puoluemiesten-bolshevikkien täyttä luottamusta, antoivat meille molemmille piilopaikan ja lisäksi tekivät lukuisia salaisia palveluksia, joiden turvin vain pääsimmekin pakenemaan Kerenskin kytiltä. On varsin mahdollista, että Nadezhda Sergejevna Allilujevan nuoren iän vuoksi tämä seikka ei ole tullut komission tietoon. En myöskään tiedä, onko komissiolla ollut mahdollisuutta Nadezhda Sergejevna Allilujevan asiaa käsitellessään vertailla tietoja hä-

nen isästään, joka toimi jo kauan ennen vallankumousta erilaisissa puolueen avustamistehtävissä ja tietämäni mukaan suoritti tärkeitä palveluksia maanalaisina toimineille bolshevikeille tsaarivallan aikana.

Katson velvollisuudekseni saattaa nämä seikat puolueen Keskuspuhdistuskomission tietoon.⁴⁸⁴

Joulukuun 20 pnä 1921 klo 20.

Lenin

Saeltu puhelimitse

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

556

P. A. ZALUTSKILLE ja A. A. SOLTSILLE

Tov. Zalutski ja tov. Solts

Puoleeni on kääntynyt tov. Kasparova-Popova (osoite: 3:s Neuvostojen talo, as. 63, puh. 58-97). Hän kirjoittaa olevansa aivan epätoivon vallassa puolueesta erottamisen vuoksi ja pyytää minua puhumaan puolestaan puolueen Keskuspuhdistuskomissiolle, että hänen asiansa tarkistettaisiin perusteellisesti, ja viittaa veljeensä Slava Kasparoviin ja mieheensä Popoviin, jonka tov. Sverdlov lähetti Kaukoitään ja joka sai siellä surmansa. Hän kirjoittaa alkaneensa 14-vuotiaana tuntea yhdessä veljensä kanssa kiinnostusta puoluetta kohtaan ja kuuluneensa koululaiskerhoihin, ja jo 17-vuotiaana hän liittyi puolueeseen ja suoritti puhtaasti teknisiä tehtäviä.

En tunne tätä Kasparovaa henkilökohtaisesti tai olen unoh-
tanut hänet, mutta hänen veljensä tunsin oikein hyvin ulko-
mailla, missä hän oli maanpaossa vuoden 1905 ensimmäisen
vallankumouksen jälkeen, kuului bolshevikkijärjestöön ja
nautti ansaitusti kaikkien tapaamieni ja Kasparovin toi-
mintaan perehtyneiden bolshevikkien kunnioitusta. Mainittu
Kasparov kuoli Sveitsissä ennen vuoden 1917 vallankumous-
ta (maanpakolaiselämän räsitusten murtamana).

Koetan hankkia tietoja siitä, ketkä ovat voineet tuntea
lähemmin Kasparovin sisaren.

Omasta puolestani pyydän puolueen Keskuspuhdistuskomissiota tarkistamaan tov. Kasparovan erottamisasian.⁴⁸⁵

Lenin

Joulukuun 20 pnä 1921 klo 20.

Saneltu puhelimitse

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

557

»IZVESTIJA VTsIK:n» TOIMITUKSELLE

»Izvestijan» toimitus
toimittaja tov. Steklov
ja A. Beljakov

Joulukuun 20 päivän »Izvestijassa» on julkaistu A. Beljakovin artikkeli »Rautatieliikenteen uudet elvyttämistiet».⁴⁸⁶ Pyydän artikkelin kirjoittajaa ilmoittamaan minulle mahdollisimman tarkasti osoittaen vastaavat julkaisut:

1) Mistä lähteestä on otettu tiedot, että ulkomailla on ylipäänsä kokeiltu ja oivallisin tuloksin tavallisen, rakenteeltaan hiukan muunnetun kuorma-auton käyttöä rautatieveturin asemesta.

2) Sama sen suhteen, että Amerikassa tällaisia kuorma-autoja on käytetty pistoradoilla.

3) Siitä, että sodan aikana tällaisia kuorma-autoja käytettiin menestyksellisesti Amerikan armeijassa (jos niiden käyttö on ollut menestyksellistä, siitä täytyy olla tietoja sekä Amerikan, Ranskan että Englannin lehdissä).

4) Siitä, että Lontoossa on suoritettu venäläisen insinöörin Kuznetsovin suunnitelmien mukaan kokeita, jotka ovat todistaneet, että 30-hevosvoimainen kuorma-auto vetää helposti 9—10 vaunua käsittävää junaa noin 20 virstan tuntinopeudella.⁴⁸⁷

Lenin

*Saneltu puhelimitse
joulukuun 21 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

558

V. M. MOLOTOVILLE

Tov. Molotov!

Olen sitä mieltä, että pitää suostua heti ja varmuuden vuoksi lähettää siitä sähke sekä Krasinin että myös Berliinin ja Kristianian kautta ja sitä paitsi selväkielisenä eikä salakielellä.

Minulle luetusta sähkeestä en päässyt täysin selville maksu- ja valvontaehdoista. Jos määräpäivä on 26:s, niin ehkä on mahdollista vielä tarkistaa ja selvittää, mutta missään tapauksessa emme silti saa päästää käsistä tällaista tilaisuutta. Olisi erityisen tärkeää turvata mahdollisuus käyttää tätä viljaa paitsi nälkää näkevien auttamiseen myös kevätkylvöihin.⁴⁸⁸

Pyydän vakuuttavasti Molotovia ja Kamenevia soittamaan minulle jo tänä iltana.

21/XII — 21

*Lenin**Saneltu puhelimitse*

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusfäljennöksen mukaan*

559

**PUHELINSANOMA V. M. MOLOTOVILLE
JA KAIKILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISEN
TOIMIKUNNAN JÄSENILLE**

Tov. Molotoville ja kaikille Poliittisen Toimikunnan jäsenille

1. Pyydän perehdyttämään pikemmin Poliittisen Toimikunnan kaikki jäsenet Teille lähettämäni Teodorovitshin lausuntoon siperialaisesta talonpojasta Jakovenkosta.*

2. Sama Eidukin tämänpäiväisen kirjelmän suhteen, joka koskee Amerikan hallituksen tarjousta antaa meille viljaa

* Ks. tätä osaa, 554. aslakirja. *Toim.*

20 miljoonan dollarin arvosta ehdolla, että me käytämme 10 miljoonaa dollaria.⁴⁸⁹

Lenin

Joulukuun 22 pnä 1921

Saneltu puhelimitse

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

560

G. J. SOKOLNIKOVILLE⁴⁹⁰

Tov. Sokolnikov!

Lähetän Teille salaisena.⁴⁹¹

Uskon Safarovin olevan (*ainakin osittain*) oikeassa.

Pyydän vakuuttavasti Teitä tutkimaan *objektiivisesti*, ettemme antaisi rettelöiden, riitojen ja kostonhalun pilata työtä Turkestanissa.

Vastatkaa minulle parilla sanalla.⁴⁹²

22. XII. Tervehdys! *Lenin*

Kirjoitettu joulukuun 22 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

561

L. B. KAMENEVILLE

Pidän Sokolnikovin kirjasta »Valtiokapitalismi ja uusi finanssipolitiikka» hyvin onnistuneena. Olen sitä mieltä, että Teidän pitää suunnata kaikki ponnistuksenne Ylimmän talouskomissiomme ja sen kaikkien alakomissioiden mahdollisimman pikaiseen lakkauttamiseen.⁴⁹³ Pelkään pahoin käyvän niin, että asiaa pitkitetään suunsoitolla, silloin kun koko huomio on kohdistettava hetikohtaisiin käytännön toimenpiteisiin ja niiden tulosten tarkastukseen.

Lenin

Kirjoitettu joulukuun 24 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

562

G. I. SAFAROVILLE⁴⁹⁴

Tov. Safarov!

Älkää hermostuko, se on sopimatonta ja häpeällistä, ette ole 14-vuotias neiti.

Annoin kirjeenne Sokolnikoville, aion esittää KK:ssa, että hänet lähetettäisiin Turkestaniin selvittämään asia.

Keskustelin Sokolnikovin kanssa ja totesin (*entre nous!**) hänen yhtyvän siihen, että Teitä vastaan nostettu juttu on perätön.

Ei saa hermostua.

Pitää jatkaa työtä eikä lähteä. Pitää osata koota asiallisesti ja tyynesti aineistoa typerän jutun alullepanijoita vastaan.

Teidän *Lenin**Kirjoitettu joulukuun 24 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan L. A. Fotijevan
kirjoittaman tekstin mukaan*

563

V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISTA TOIMIKUNTAA VARTEN

Tov. Molotov

Vaadin ehdottomasti viemään viipymättä läpi puheliinitse Poliittisen Toimikunnan päätöksen Rudzutakin lähettämistä *kiireesti* (heti ammattiliitoille omistetun KK:n kokouksen jälkeen) *Saksaan*: hänellä on kuumetta, sylkee verta. Tuberkuloosi ilmeisesti pahenee.

Meillä häntä ei voida parantaa eikä, mikä tärkeintä, noudattaa tiukkaa hoitokuria.⁴⁹⁵

*Lenin**Kirjoitettu joulukuun 24 pnä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

* — meidän kesken! Toim.

564

J. M. JAROSLAVSKILLE

Tov. Jaroslavski!

Pyydän, että annatte itse ja kokoatte kaikilta täällä olevilta vastuunalaisilta ja vaikutusvaltaisilta siperialaisilta tovereilta *lausunnot* talonpoika *Jakovenkosta* (hän on kai Jeniseiskin kuvernementin Kanskin ujestin tpk:n puheenjohtaja). Lausuntojen pitää olla hyvin yksityiskohtaisia. KK tarvitsee niitä käsitellessään kysymystä Jakovenkon nimitämisestä *maatalouden kansankomissaariksi*.*

Ikä? — Noin 40 vuotta.**

Kokemus? — Perehtynyt välittömästi neuvostoelinten työhön.

Talonpoikien kunnioitus? — Suuri.

Talouden tuntemus? — Keskivarakas, oikein suurta taloutta ei ole pitänyt.

Lujuus? — Käskijäluonne, lujatahtoinen mies.

Älykkyys? — Viisas, nopeaälyinen.

Uskollisuus neuvostovaltaa kohtaan? — Todistanut uskollisuutensa sekä partisaanitoiminnan kaudella että myöhemmin.

Pyydän erityisesti tekemään tämän *n o p e a s t i* ja kunnollisesti.

Lenin

Kirjoitettu joulukuun 24 pnä 1921

Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

565

L. D. TROTSKILLE

Tov. Trotski!

En ole vielä nähnyt kirjettänne, jossa on korjaus päätöslauselmaehdotukseeni, kuulin vain sen sisällyksen sihteeril-

* Ks. tätä osaa, 554. asiakirja. *Toim.*** Petiitillä on ladottu J. M. Jaroslavskin vastaukset, jotka hän on kirjoittanut kyseisen kirjeen konekirjoitusjäljennökseen. *Toim.*

tä. Hyväksyn täydellisesti pääajatuksen. Luulen vain, että specialistit-käsitteeseen pitää yhdistää ehdottomasti myös kauppiat eikä ainoastaan insinöörit ja agronomit. Jos on mahdollista, käskekää lähettää minulle jäljennös KK:lle menevästä lausunnostanne, sillä tulen tänään Moskovaan.⁴⁹⁶

Lenin

*Saneltu puhellmitse
joulukuun 26 pñä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

566

PUHELINSANOMA A. M. LEZHAVALLE

Ulkomaankauppakomissariaatti — tov. *Lezhava*

Se mitä tov. Jemeljanov, johon voidaan ja pitää luottaa ehdottomasti, ilmoittaa Räävelissä lastia purettaessa tapahtuneista varkauksista, herättää hyvin suurta pelkoa ja viritää äärettömän tärkeän kysymyksen.*

Kiinnitän Ulkomaankauppakomissariaatin huomiota tähän seikkaan, jotta se ryhtyisi mahdollisimman tarmokkaiisiin toimenpiteisiin, suorittaisi luotettujen henkilöiden välityksellä tarkastuksen sekä ilmoittaisi minulle tarkastuksen tuloksista ja toimenpiteistään. Ilmoittakaa vastaus tov. Smoljaninoville.

KKN:n pjoht. *Lenin*

Kirjoitettu joulukuun 26 pñä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1933
XXIII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

567

KIRJELAPPUSTEN VAIHTO J. A. PREOBRAZHENSKIN KANSSA⁴⁹⁷

Jos tämä pitää paikkansa, niin ei ole hullumpaa.⁴⁹⁸

Eikö voitaisi tehdä kahta asiaa:

1) määritellä viikoittain (aluksi kuukausittain) koko VSFNT:ssä

* Ks. Teokset, 5. venäjänk. painos, 54. osa, 201. aslakirja. *Toim.*

a) valtiolla olevien tavaroiden määrää
(vaihtovaranto)

b) paperirahan määrää

2) kokeeksi laskea liikkeelle 1—2 ujestissa (osuuskauppalaistosten välityksellä?) *vaihtoboneja*, joiden vastikkeena on riittävä tavaravaranto?

Tavaravarannon tilinpito ei kuulu Finanssikomissariaatin toimivaltaan. Koko materiaalibudjetin tilinpitoa varten kaivataan jonkinlaista lisärakennelmaa tai uudestijärjestelyä. Annoimme silti Syromolotoville valtuudet siihen.

Vaihtoboneja voidaan laskea liikkeelle, kun saadaan tavaraa, ja luulen, että ne menestyvät, mutta meidän taskuumme niistä koituu hyötyä ensi aikoina vähän.

{ Minun tarkoituksenani ei ole »hyöty taskuun», }
{ vaan *kokeilu*, eksperimentti. }

Kirjoitettu joulukuun 26 pnä 1921

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

568

G. M. KRZHIZHANOVSKILLE

Tov. Krzhizhanovski, jäljennös tov. Smoljaninoville

Lähetän tiedoksenne H. B. Krasinin lausunnon. Tämä lausunto vahvistaa käsitystäni, josta varsinaisesti kirjoitin Teille eilen.⁴⁹⁹ Pelkään, että neuvottelukokouksen järjestäminen oli Teidän taholtanne strategisesti virheellinen toimenpide. Olisi ollut tarkoituksenmukaisempaa vaatia kirjallinen lausunto enintään 2—3 luotettavalta asiantuntijalta kustakin 3 virastosta (Valtion Suunnittelukomissio, Kululaitoskomissariaatti ja KKTN:n tieteellis-tekninen osasto). Minusta on tärkeintä se, että »saadaan kiinni» toimettomuudesta ja pedanttisuudesta ne tiedemiehet, jotka eivät ole huomanneet ulkomaista kokemusta. Mielestäni ei pidä näyttää kenellekään Krasinin lausuntoa eikä tätä minun kirjelmäpuani. Ellei neuvottelukokouksenne tee ehdottoman kielteistä johtopäätöstä, pitää harkita, kenen tehtäväksi annetaan

viipymätön käytännöllinen toimeenpano. Pyydän soittamaan tästä minulle.⁵⁰⁰

27/XII — 21

Lenin

Saneltu puhelimitse

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

569

BÉLA KUNILLE

Toveri Béla Kun!

Sain kirjeenne, jossa Te, kuten sihteerini on minulle ilmoittanut, pyydätte jouduttamaan Serratia koskevaa artikkeliani. Valitettavasti en ole sairauden vuoksi voinut tähän mennessä ryhtyä kirjoittamaan sitä sen aineiston perusteella, jota minulle on valitettavasti hankittu ylenpalttisen runsaasti.

Luultavastikaan en pysty kirjoittamaan sitä määräaikaan mennessä.⁵⁰¹

Kirjoittakaa Fotijejan nimelle kirjelappu, miten asiat edistyvät, mitä kirjoittelette ja miten olette järjestänyt 400 saapunutta unkarilaista kommunistia.

Lenin

*Saneltu puhelimitse
joulukuun 29 p:nä 1921*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

570

KESKUSNEUVOSTOVIRASTOJEN JOHTAJILLE

Arvoisa toveri!

Virastossanne on tehtävä kertakaikkisesti loppu sietämättömästä vitkastelusta ja virastokankeudesta. Tärkeät ja kiireelliset asiat, lukuisat KKN:lle ja sen puheenjohtajalle saapuneet valitukset ja anomukset, joita KKN:n vastaanotto-

toimisto lähettää ratkaistavaksenne, jäävät tuhkatihään vaille vastausta ja täytäntöönpanoa.

Vaadin vitkastelematonta ryhdistäytymistä. Hallinnollisen neuvostokoneiston pitää toimia täsmällisesti, tarkasti ja nopeasti. Jos se on rempallaan, siitä eivät kärsi ainoastaan yksityishenkilöiden edut, vaan myös koko hallintotyö muuttuu näennäiseksi, epätodelliseksi.

Pidän kunkin viraston työn tuottavuuden todellisena mittana ennen kaikkea sitä, missä määrin se panee todella ja viivytyksittä täytäntöön kaikki sen kautta kulkevat asiat, ja vaadin antamaan vastedes pikaiset ja tyhjentävät vastaukset teille lähetettäviin asioihin ja kyselyihin. Pelkät sisällyksettömät muodolliset vastaukset ja muihin virastoihin lähettely merkitsevät samoin vitkuttelun aiheuttamista ja paperin haaskausta.

Varoitin, että KKN:n vastaanottotoimistolle on annettu oikeus saattaa syylliset vastuuseen »virka-arvoon» katsomatta, jos tällainen menettely jatkuu.

KKN:n pjoht. *V. Uljanov (Lenin)*

Kirjoitettu joulukuussa 1921

*Julkaistu ensi kerran 1942
XXXIV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman konekirjoitustekstin
mukaan*

571

P. A. ZALUTSKILLE

Tov. Zalutski!

Lähetän kirjeen Teille. Lähettäkää kenelle kuuluu, ellei Teillä ole mitään tekemistä sen kanssa.

Syytökset näin vanhaa puolue- ja vallankumousmiestä vastaan, jonka tuntevat kaikki latvialaiset ja myöhemmin sodan ajoilta Trotski ja monet muut, ovat selvästi uskomattomia. Olen tuntenut Danishevskin puolueen *historian perusteella vuosikausia* ennen vallankumousta ja pyydän hartaasti tarkistamaan asian huolellisesti, vakavasti ja kaikinpuolisesti.⁵⁰²

Teidän *Lenin*

Kirjoitettu joulukuussa 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

572

L. B. KAMENEVILLE

Painottakaa sitä, että he toistavat täydelleen Trotskin X edustajakokouksessa tekemiä virheitä.

Unohdin vielä sanoa: hän *asettuu* »korjauksissaan» hallinnollisen määräilyn kannalle (»huitaisu», »ravistelu» — muutettava kaikki, »yksilövastuu») siinä, mihin pitää päästä

(a) propagandalla,

(b) pitkällisen *kokemuksen* kautta.*

Kirjoitettu 1921

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

* Ei ole saatu selville, mistä on kysymys. *Toim.*

1922

573

L. B. KAMENEVILLE*Kameneville*Jäljennökset: *Buharinille, P. P. Gorbunoville*Tov. *Kamenev!*

Sain vastikään tietää Goldenbergin kuolemasta. Kerrotaan hänen kuolleen sydänhalvaukseen. Pelkään pahoin, olen melkein varma, että siihen on syynä huolettomuutemme, sillä hän oli hyvin sairaalloinen mies, mutta me emme osanneet lainkaan huolehtia hänestä. Pyydän määräämään, 1) että hautajaiset järjestetään niin kuin kuuluu (olisiko sopivaa järjestää ne Moskovan Neuvoston tai Ulkokomissariaatin kautta); 2) sitten pitää huolehtia hänen vaimostaan, jolla ei nähtävästi ole lainkaan varoja ja joka tietääkseni on aivan avuton ja sopeutumaton Venäjän nykyisiin oloihin; 3) pitäisi myös julkaista nekrologi.

Pakolaisvuodet ja meidän venäläinen huolettomuutemme ovat ilmeisesti vieneet hänet hautaan. Menetämme arvokkaita työntekijöitä kerrassaan anteeksiantamattomalla tavalla.⁵⁰³

Lenin

*Saneltu puhelimitse
tammikuun 1 p:nä 1922*

*Julkaistu ensi kerran
helmikuun 13 p:nä 1924
»Pravda» lehden 35. n:ossa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

574

**V. M. MOLOTOVILLE KAIKKIA VKP(b):n KK:n
POLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENIÄ VARTEN**

Tov. Molotoville kaikkia Poliittisen Toimikunnan jäseniä varten (koskee Tshitsherinin raporttia Urquhartille osoitetun Bogdanovin kirjeen johdosta)

Mielestäni on hyödyllistä määrätä tutkimus, mutta ei pidä desavuoida Bogdanovin kirjettä, harkitkaamme; ensin-

näkin lähetettäköön Bogdanovin kirjeen teksti kaikille Poliittisen Toimikunnan jäsenille, toiseksi odottakaamme tutkimuksen tuloksia ja kolmanneksi meillä on vielä riittämiin aikaa määritellä ehtomme sen jälkeen, kun neuvotteluja on ryhdytty jatkamaan. [Tämä]* ei sido meitä mitenkään ja tulee olemaan meille tietyssä mielessä hyödyksi.⁵⁰⁴

Lenin

*Saneltu puhelimitse
tammikuun 3 pnä 1922
Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

575

V. M. MOLOTOVILLE

Tov. Molotoville (koskee Tshitsherinin raporttia
Lloyd Georgen ehdottaman julistuksen johdosta)

Olen sitä mieltä, ettei meidän pidä vain olla kiirehtimättä, vaan että ehdot ovat ylipäänsä aivan mahdottomat hyväksyttäviksi. Tiedottakaa tästä Krasinille ehdottoman salaisesti tai ei tarvitse tiedottaa lainkaan, vaan odotamme konferenssia, jossa ilmoitamme konkreettisesti.⁵⁰⁵

Lenin

*Saneltu puhelimitse
tammikuun 3 pnä 1922
Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

576

V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENIÄ VARTEN

Toveri Molotoville Poliittisen Toimikunnan jäseniä varten

Toveri Preobrazhenski sanoi minulle puhelimesta eroavansa, jos Krasnoshtshokov nimitetään toiseksi apulaiseksi, ja

* On lisätty muistiinkirjoitettaessa pois jäänyt ajatussisällön vaatima sana.
Toim.

samaa mieltä on koko kollegio kai Sokolnikovia lukuun ottamatta. Stalin arvelee, että päätös pitää vahvistaa, mutta lykätä sen täytäntöönpanoa Sokolnikovin paluuseen saakka, sillä muuten saatetaan myrkyttää Krasnoshtshokovin elämä. Minä otaksun, että tämä vaara jää uhkaamaan, ellei Poliittinen Toimikunta esiinny nyt heti kaikella voimalla kollegiota vastaan ja puolusta ja tue Krasnoshtshokovia loppuun asti. Pidän kysymystä erikoisen tärkeänä, sillä ei ainoastaan kollegio, vaan myös Preobrazhenski tekee erittäin pahan virheen ymmärtämättä sitä, että pitää käyttää kaikin puolin henkilöä, joka Amerikassa ja Kaukoidän Tasavallassa suurta työkokemusta saaneena suhtautuu rahataloudellisiin kysymyksiin käytännöllisesti. Tämä on tärkeintä. Juuri tätä puuttuu Preobrazhenskilta ja muilta kollegion jäseniltä. Heidän oppositionsa Krasnoshtshokovia vastaan on pelkkää vahingollista ennakkoluuloisuutta. Siksi kannattaisin sitä, että Krasnoshtshokovia koskeva päätös vietäisiin heti läpi neuvostolinjaa.⁵⁰⁶

Lenin

Saneltu tammikuun 4 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

577

J. A. PREOBRAZHENSKILLE

Tov. Preobrazhenski

Pyydän Teitä kirjoittamaan minulle muutaman sanan Nazar Uralskista. Onko hän saanut asiansa järjestykseen, miten ja missä ja millaisia ovat nykyään hänen poliittiset mielipiteensä ja ovatko ne viime aikoina yleensä muuttuneet vai pysyneet entisinä.⁵⁰⁷

4—I—22

Lenin

Saneltu puhelimitse

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

578

M. M. LITVINOVILLE

9. 1 22

Tov. Litvinov!

Lähetän Teille Mihailovin kirjeen. Ettekö pidä tarkoituksenmukaisena neuvotella Scheinmannin ja Lezhavan tai tämän valtuuttaman henkilön kanssa laatiaksenne viipymättä päätösehdotuksen tästä kiireellisestä kysymyksestä.⁵⁰⁸

*Lenin**Saneltu puhelimitse*

*Julkaistu ensi kerran 1961
»Istoritsheski Arhiv» aikakauslehden
5. n:ossa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

579

V. M. MOLOTOVILLE**VKP(b):n KK:n POLIITTISTA TOIMIKUNTAAN
VARTEN***Tov. Molotov*

Kuultuani Kamenevilta, että KKN on hyväksynyt yksimielisesti Lunatsharskin tekemän kerrassaan säädyttömän ehdotuksen Suuren oopperan ja baletin säilyttämisestä, kehotan Poliittista Toimikuntaa päättämään:

1. Annetaan YTpKK:n Puhemiestien toimeksi kumota KKN:n päätös.

2. Oopperasta ja baletista jätetään vain muutamia kymmeniä taiteilijoita Moskovaa ja Pietaria kohden, niin että heidän esityksensä (niin ooppera- kuin tanssiesityksetkin) saadaan kannattaviksi*, t.s. tehdään loppu kaikista suurista lavastus- y.m. menoista.

3. Näin säästetyistä miljardeista annetaan vähintään puolet lukutaidottomuuden poistamiseen ja lukutupien perustamiseen.

* Esimerkiksi siten, että oopperalaulajat ja balettianssijat esiintyvät erillisissä konserteissa j.n.e.

4. Lunatsharski kutsutaan viideksi minuutiksi syytetyn viimeisen sanan kuulemista varten ja varoitetaan niin häntä kuin muitakin kansankomissaareja, että vastedes KK ryhtyy ankarampiin toimenpiteisiin, jos esitetään ja äänestetään sellaisia päätöksiä kuin KK:n nyt kumoama.⁵⁰⁹

Lenin

12/I — 22

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

580

**V. M. MOLOTOVILLE
VKP(b):n KK:n ORGANISAATIO-
JA POLIITTISTA TOIMIKUNTAA VARTEN**

Tov. Molotov!

Lähetän tov. Krestinskin kirjeen ja kehotan omasta puolestani Organisaatiotoimikuntaa ja muutamien pykälien kohdalta Poliittista Toimikuntaa päättämään:

1. Nimitetään Terveystieteiden tutkimuslaitoksen kanssa sopien yksi tai kaksi lääkäriä, joiden tulee tarkastaa aika ajoin Sokolnikov, Tsjurupa ja muut parantolahoidosta palanneet toverit, ja velvoitetaan heidät antamaan kirjallinen lausunto tarpeellisesta hoitokurista. Vastuu säilytetään tälle lääkärille henkilökohtaisesti. Hänet velvoitetaan antamaan lyhyt raportti KK:n Sihteeristölle tai, jos KK:n Sihteeristö siihen suostuu, KKN:n Sihteeristölle.

2. Jonkun määrätyn henkilön tehtäväksi annetaan valvoa, että Sokolnikov noudattaa hoitokuria.

3. Tsjurupa velvoitetaan viettämään kolme päivää viikossa (lauantai, sunnuntai ja maanantai) Kashirassa veljensä G. D. Tsjurupan luona tämän valvonnassa siinä mielessä, että hän lepää täydellisesti ja saa hyvää ravintoa.

4. Tsjurupa velvoitetaan vähentämään työtaakkaansa, m.m. vapautumaan miltei tyyten valiokuntatyöstä ja keskittämään toimintansa KKN:n ja TPN:n muutamien tärkeimpien päätösten käytännöllisen toimeenpanon tarkastukseen.

5. Tsjurupa velvoitetaan säätämään KKN:n ja TPN:n istuntojen normiksi enintään kolme tuntia.⁵¹⁰

Lenin

*Saneltu puhelimitse
tammikuun 12 pnä 1922*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

581

SÄHKE L. B. KRASINILLE

Lontoo
Neuvostohallituksen valtuuskunta
Krasin

Ulkomaankauppakomissariaatti ilmoitti joulukuussa, että on ostettu mutta ei vielä rahdattu kahdeksan miljoonaa puutaa viljaa. Saatuaan lisää määrärahoja Ulkomaankauppakomissariaatti lupautui toimittamaan huhtikuun ensimmäiseen päivään mennessä syömäviljaa viisitoista miljoonaa puutaa, viisi miljoonaa joka kuukausi. Tammikuussa ei ole vielä saatu yhtään puutaa, ei ole mitään tietoja lähetetyistä laivoista eikä suunnitelluista lähetyksistä. Ottaen huomioon erittäin vaikean elintarviketilanteen käsken ilmoittamaan kahden päivän sisällä: ensiksi, paljonko on ostettu viljaa; toiseksi, paljonko on lähetetty, millä laivoilla ja mihin satamiin; kolmanneksi, paljonko lähetetään lähiaikoina ja milloin; viidentoista miljoonan puudan ostolupauksen täyttämissuunnitelma.*

KKN:n pjoht. *Lenin*

Kirjoitettu tammikuun 12 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

* Ks. myös tätä osaa, 593. asiakirja. *Toim.*

582

A. S. JENUKIDZELLE

13. I 1922

Tov. Jenukidze!

Tov. Lalajants puhui minulle, että pitää auttaa hänen perhettään, lähettää sille avustusta, jotta se tulisi toimeen maaliskuuhun asti. Puhukaa Stalinin kanssa: miten se pitäisi tehdä? KK:n nimissä? vai YTpKK:n Puhemiehistön nimissä? Olkaa hyvä ja kirjoittakaa minulle Fotijevan kautta, voidaanko tämä tehdä vai ei (summaa pitää tiedustella Lalajantsilta)? Jos on vaikeuksia, niin mitä? missä?

Siinä tapauksessa ryhdyn etsimään keinoja ja varoja. Olkaa hyvä ja lähettäkää tämä Stalinille: pyydän häntä samalla *sopimaan* Lalajantsin kanssa tämän työstä. Lalajantsin kanssa keskusteltuani huomaan, etten kykene ratkaisemaan tätä kysymystä. Se pitää Stalinin ratkaista Organisaatiotoimikunnassa tai Organisaatiotoimikunnan avulla.⁵¹¹

Teidän *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

583

P. S. OSADTSHILLE

Tov. Osadtshi!

Kullalla maksettavien ulkomaisten hankintojen suunnitelmaa tarkasteltaessa täytyy pitää kiinni luvusta *130* miljoonaa kullassa *vuotta kohden*.

Sitä ei saa ylittää. Ilmoittakaa minulle *heti*, jos on vähänkin syytä pelätä, että *ylitämme tämän normin*.

13/I. *Lenin*

Kirjoitettu tammikuun 13 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

584

J. S. UNSCHLICHTILLE ja V. V. FOMINILLE

16. I 1922

käteen
salainen

Tov. Unschlicht, YEK
ja tov. Fomin, Kulkulaitoskomissariaatti
Jäljennös N. P. Gorbunoville

Jouduin äskettäin tutustumaan omakohtaisesti YEK:n moottoriresiinoiden tilaan, jotka ovat nähtävästi YEK:n ja Kulkulaitoskomissariaatin yhteisessä hallinnassa. Luullakseni sekä YEK:lle että Sotakomissariaatille moottoriresiinat (olen kuullut, että YEK:lla niitä on 2) ovat ehdottoman tarpeellisia Moskovan rautatiesolmussa, kun pitää suorittaa hyvin kiireellisiä tehtäviä, lähettää pikaisesti ja ehdottoman salaisesti pieniä (5—10 miehen) osastoja y.m.

Havaitsin moottoriresiinoiden olevan kurjaa kurjemmassa tilassa. Ne ovat huollottomina, puolihajallaan (hyvin monia osia on varastettu!), vallitsee täydellinen epäjärjestys, polttoaine on nähtävästi varastettu, öljy vedensekaista, moottori toimii sietämättömän huonosti, matkalla pysähdyksiä tämän tästä, liikennöinti on kerrassaan kurjaa, asemilla seisokkeja, asemapäälliköt eivät tiedä mitään (heillä ei nähtävästi ole käsitystäkään siitä, että YEK:n moottoriresiinoiden pitää olla erikoisasemassa, liikennöidä mahdollisimman nopeasti, ei ajonopeutta ajatellen — nämä koneet ovat nähtävästi »neuvostolaisia», siis hyvin huonoja —, vaan siinä mielessä, että olisi mahdollisimman vähän seisokkeja ja viivytyksiä, että ne kulkisivat *sotilaallisen säntillisesti*), kaaosta, holtittomuutta, pelkkää häpeää. Koska olin resiinassa tuntemattomana, saatoin onneksi kuulla ja kuulinkin rautatievirkailijoiden avomielisiä, totuudenmukaisia (enkä virallisen imeliä ja valheellisia) puheita, ja havaitsin näistä puheista, ettei tämä ollut sattuma, vaan että koko organisaatio on yhtä häpeällisen huonoa, kaikki on rempallaan ja kaikessa saamattomuutta.

Matkustin ensimmäistä kertaa rautateillä YEK:n mukana liikkuvana tuntemattomana henkilönä enkä »valtaherrana», joka nostattaa kymmenillä erikoissähkeillä kaikki jalkeille, ja vaikutelmani on lohduttoman masentava. Kun *itsensä*

YEK:n erikoisvalvonnassa olevan koneiston erillisessä pikurattaassa on tällainen järjestys, niin saatan kuvitella, mitä tapahtuu yleensä Kulkulaitoskomissariaatissa! Siellä mahtaa vallita uskomaton sekasorto.

Ehdotan: nimitettäköön viipymättä YEK:n ja Kulkulaitoskomissariaatin yhteissopimuksesta (ehkä on lisättävä myös Sotakomissariaatti, jos sillä on moottoriresiinoita?) vastuunalainen, itse tätä asiaa lähellä oleva henkilö eikä valta-herra. Tämä henkilö on ankarassa vastuussa leväperäisyydestä.

On julkaistava suppea, sotilaalliseen tapaan laadittu ohjekirjelmä YEK:n moottoriresiinoista, niiden salaisesta ja nopeasta liikennöimisestä, kunnossapidosta, polttoaineen säilytyksestä, esteettömästä liikennöimisestä ympärysradalla, ratasolmussa *ja kaikkialla* j.n.p. j.n.e. Ohjekirjelmään lisättäköön m.m., että N. P. Gorbunovin vaatiessa (hän tulee tekemään niin ainoastaan minun suostumuksellani) on annettava säntillisesti moottoriresiina ja ajettava sinne mihin hän käskee.

Toimeenpanosta lähetettävä yksityiskohtainen raportti KKN:n kansliapäällikölle N. P. Gorbunoville.

Gorbunovin tehtäväksi annan tarkastaa aika ajoin toimeenpanoa, t.s. suorittaa moottoriresiinalla yllätysmatkoja merkiten muistiin kuhunkin operaatioon (tilaukseen, matkalla-oloon, pysähdyksiin y.m.) ja katsastukseen käytetty minuuttimäärä.

TPN:n pjocht. *V. Uljanov (Lenin)*

*Julkaistu ensi kerran osittaisesti
1945 XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistu täydellisesti 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

585

V. M. MOLOTOVILLE
VKP(b):n KK:n POLIITTISTA TOIMIKUNTA
VARTEN⁵¹²

S a l a i n e n

P o l i i t t i n e n T o i m i k u n t a, t o v. M o l o t o v:

- 1) Eikö pitäisi vaatia erikoistakeita fasisteja vastaan (esim. joko radiolla varustettu italialainen sotalaiva käyttööm-

- me? vastuunalaisten italialaisten sotilas- ja poliisihenkilöiden nimet y.m.)?
- 2) Eikö pitäisi ilmoittaa heti, että *meiltä valtuutettu ja tulee* vähintään ..., enintään ...* ((+henkilökunta))? Milloin pidämme YTpKK:n istunnon?
 - 3) Ylipäänsä (ja kaikessa muussa) Tshitsherin on oikeassa.
 - 4) Eikö pitäisi nimittää YTpKK:n puolesta (hienouden vuoksi):
 Lenin pjoht.
 Tshitsherin — varapjoht. **kaikin** pjoht. oikeuksin, ellei tämä voi lähteä.
{	Joffe—??
ja
?? Krasin?? | } 2 varapjoht. apulaista?
vai 3—4
varapjoht. apulaista? ⁵¹³ |
|---|-------------------------------|--|
- 5) Eikö pitäisi aloittaa *heti* henkilökohtaiset (ilman mitään asiapaperia) neuvottelut Berliinissä ja Moskovassa saksalaisten kanssa meidän ja heidän välisistä *kosketuksista* Genovassa?
 - 6) Eikö pitäisi heti kehottaa salaisesti *kaikkia* täysivaltaisia edustajia (lähettäjäitä) tunnustelemaan vastavilta hallituksilta, olisivatko ne suostuvaisia ryhtymään kanssamme *epävirallisiin* salaisiin neuvotteluihin, joissa hahmoteltaisiin *alustavasti* Genovassa noudatettava *linja*?

16/I. Lenin

Kirjoitettu tammikuun 16 pnä 1922

Julkaistu ensi kerran 1965
 V. I. Leninin Teosten
 5. painoksen 54. osassa

Julkaistaan käsikirjoituksen
 mukaan

586

V. M. MOLOTOVILLE
VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN
KAIKKIA JÄSENIÄ VARTEN

16/I 1922

M o l o t o v i l l e

kaikkia Poliittisen Toimikunnan jäseniä varten

1) Tshitsherinin paperit todistavat, että hän on sairas.⁵¹⁴ Pitää kiireellisesti tiedustella *parhailta* lääkäreiltä, mikä on parempi

* Lenin on jättänyt käsikirjoituksessa paikan valtuutettujen määrän osoittamista varten. *Toim.*

a) lykätäkö Tshitsherinin koko (puolivuotinen) loma Genovan jälkeiseen aikaan?

Kestääkö hän?

b) vai antaako heti lomaa kuukaudeksi, viideksi viikoksi, 18. I—22. II, ja jää kaksi viikkoa maaliskuun 8:een, ja Genovan jälkeen erikseen? (näyttää siltä kuin **b** olisi ainoa oikea).⁵¹⁵

2) Asiat Ulkokomissariaatissa ovat näköjään vaarallisesti rempallaan. Eikö ole uskallettua lähettää komissariaatin kaikki parhaat voimat Genovaan ja jättää täällä komissariaatti tyhjilleen?

Tämä kysymys pitää ottaa Poliittisen Toimikunnan kiinteän, *välittömän* tarkkailun alaiseksi.

3) Pitää määrätä joku (ehkä Litvinov + Vorovski + Joffe + P. P. Gorbunov?) erityisesti vastuulliseksi siitä, että Tshitsherinin ja koko valtuuskunnan lähtiessä Genovaan *k a i k k i* Ulkokomissariaatin asiat luovutetaan *t ä y d e s s ä* järjestyksessä *niille ja niille* henkilöille.

Joku kokeneimmista diplomaateista pitää jättää komissariaatin johtoon koko Genovan konferenssin ajaksi.⁵¹⁶

4) On etsittävä viipymättä parhaat ja täysin luotettavat salakielentuntijat, annettava heidän tehtäväkseen valmistaa Genovaan varten ehdottoman varmat salakielijärjestelmät (*j o k a p ä i v ä v a i h t u v i n e* avaimineen) koko Genovan konferenssin ajaksi.

Lenin

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

587

V. M. MOLOTOVILLE

17. I 1922

Tov. Molotov!

Lähetän Vorovskin kyselyn ja Axelrodin pyynnön. Pitää päättää.

Axelrod on täällä ollessaan toiminut Kominternissa ja Ulkokomissariaatissa. Tulin tuntemaan hänet bolshevikkina

jo Zürichissä 1916 ja puollan hänen anomustaan, että häntä ja hänen vaimoan autettaisiin muodossa tai toisessa.⁵¹⁷

Komm. tervehdyksin *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

588

V. A. SMOLJANINOVILLE

17. I 1922

Tov. Smoljaninov!

Lähetän Teille G. D. Tsjurupan tiedotukset.*
Kuohuttavaa virastokankeutta.

Kululaitoskomissariaatti toimii kerrassaan kelvottomasti.

Ja näin Kashirkan, poikkeuksellisen tärkeän laitoksen, suhteen! Laitoksen, josta on olemassa *erikoinen* Poliittisen Toimikunnan ohje, missä velvoitetaan kaikin tavoin painamaan päälle ja jouduttamaan! Ja huolimatta siitä, että minulta on Kashirkaan nähden ollut kymmeniä sähkösanomia y.m.s.!

Mitenkähän menetellään *tavallisten* rahtitavaroiden kanssa? Nähtävästi se on jotain ällistyttävää!

Kehotan Teitä:

- 1) nostamaan oikeusjutun virastokankeudesta ja ajamaan läpi mitä ankarimman rangaistustuomion;
- 2) kovistamaan Kululaitoskomissariaattia ja *oikeuskäsittelyn lisäksi* saamaan sen ryhtymään *toimenpiteisiin* vastuullisuuden kohottamiseksi ja toiminnan parantamiseksi.

TPN:n pjoht. *V. Uljanov (Lenin)*

*Julkaistu ensi kerran tammikuun
21 pnä 1931 »Pravda» lehden 21.
n:ossa ja »Za Industrializatsiju»
lehden 21. n:ossa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

* Ks. tätä osaa, 595. asiakirja ja Teosten 5. venäjänk. painos, 54. osa, 218. asiakirja. *Toim.*

589

KIRJEITÄ V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n
POLIITTISTA TOIMIKUNTAAN VARTEN
STEINBERGIN TOIMILUVASTA

1

17. I 1922

Tov. Molotoville Poliittista Toimikuntaa varten

Oheistan Lezhavan selosteen Steinbergin toimiluvasta.

Pyydän ottamaan tämän kysymyksen esille *Poliittisessa Toimikunnassa* torstaina, jotta KKN voisi perjantaina panna neuvostolinjaa täytäntöön KK:n päätöksen.⁵¹⁸

Määräämään kaksi henkilöä: A. D. Tsjurupan ja KKN:n enemmistön edustajan selostamaan tätä kysymystä Poliittiselle Toimikunnalle.

Asia on tärkeä, ja pelkään pahoin, että KKN:n enemmistö (vastoin Tsjurupaa) tekee taaskin virheen »kommunistisen kopeilun» hengessä: pelätään antaa tuloja kauppiaille, joka osaa käydä kauppaa, ja *pidetään* kovasti *huolta* yhdestä seikasta, siitä että enemmistönä olisivat kommunistit, jotka enimmäkseen hieman nuotin vierestä hoilottaa, mutta eivät ota naukkuja ollenkaan.⁵¹⁹

Kiinnitän huomiotanne 5. §:ään: *kolme kommunistia* (maalikkoo kaupan alalla? tunnen vain kaksi kommunistia, jotka ovat osoittaneet kauppataitonsa: *Belovin* (Valtion tavaratalo) ja *Serg. Malyshevin*) tulevat *opettamaan* kahta kauppiasta *käymään kauppaa*.

Pelkään, että tämä »enemmistö» on muistuttava Shtshedrinin lapsenpäästäjiä.⁵²⁰

Ehkä olisi muutettava 5. §:ää seuraavasti: Steinberg saa puheenjohtajana oikeuden päättää kaikesta *yksin* ja johtokunnan enemmistö vain oikeuden *tietää kaiken* ja valittaa meille Steinbergin toimista *estämättä niitä* (t.s. muodollisesti kolmen hengen enemmistö kahta vastaan säilyttää oikeuden Steinbergin päätösten kumoamiseen, mutta me *s a n o m m e* hänelle, ettemme rupea kumoamaan ilman *TPN:n erityistä päätöstä*).

Ja kommunistikolmikon velvoitamme KK:n erityisellä päätöksellä opettelemaan ja oppimaan noin kolmen vuoden sisällä, muutoin annamme häpeällisen lähdön.

Lenin

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

2.

Tov. Molotoville (Poliittisen
Toimikunnan jäseniä varten)

Tov. Tsjurupalle ja tov. Lezhavalle, joilta pyydetään
lausuntoa

Tänään on TPN:n täysistunto. Voitaisiinko ehkä, ettei asiaa lykättäisi, hyväksyä puhelimitse seuraava Steinbergin toimilupaa koskeva ehdotus (Poliittisen Toimikunnan päätös, joka on TPN:ää velvoittava): »Hyväksytään Lezhavan valiokunnan ehdotus seuraavanlaisin lisäyksiin: Steinberg saa johtokunnan edustajana toimia omin päin, ja johtokunnan enemmistön (3 johtokunnan jäsentä, 1 — Steinberg, 1 — kapitalisti) päätökset voidaan vain esittää TPN:lle keskeyttämättä Steinbergin määräyksen täytäntöönpanoa.»⁵²¹

Tämä lisäys on hyväksyttävä TPN:ssä, mutta sitä ei pidä merkitä johtokunnan sääntöihin. Siten me, samalla kun tiedotamme päätöksestä Steinbergille, ensiksikin annamme miehelle, jonka kaupantuntemus ei ole kommunistisista lentokirjasista saatua, mahdollisuuden hoitaa liikettä todella kaupallisesti ja toiseksi varmistamme itsellemme Steinbergin mahdollisten rikosten varalta tilaisuuden kumota päätöksemme TPN:n kautta muuttamatta mitenkään yhtiön sääntöjä. Luulen, että sellainen tae olisi täysin riittävä.

Lenin

*Saneltu puhelimitse
tammikuun 23 pnä 1922*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan sihteerin
muistiinpanojen mukaan*

590

V. A. SMOLJANINOVILLE⁵²²

Tov. Smoljaninov

Käytyäni läpi osan diagrammeista kehotan

1) lisäämään aina joka kuukauden *absoluuttiset numerotiedot* (tuhannet tai miljoonat) mustekynällä pienin kirjaimin, **selvästi** (kuten taulukossa V, 4).

2) Samoin *aina* taulukon reunaan sodanedellinen määrä (1913 tai 1916 y.m.s.) sellainen ja sellainen (absoluuttinen numerotieto).

3) Näiden diagrammien koko merkitys on havainnollisuudessa ja vertailtavuudessa. Siksi pitää *samoihin mittoihin* mahduttaa taulukot 3 6 kuukauden ajalta: 1920—1921—1922 (jotta *y h d e s s ä* taulukossa olisi vuosien 1920—1922 3 6 kuukautta).

17/I. Lenin

+ 4) *Makkaroiden* (\wedge) asemesta riittävät *viivat* (\wedge): on sekä yksinkertaisempaa että selvempää ja piirustaminen on helpompaa ja virkailijoita vähemmän.

5) Sopsisiko haaveilla: jos liitettäisiin pinteillä kaikki diagrammit yhdeksi (2:ksi, 3:ksi, mikäli on liiaksi paksuutta) *vihkoksi*, jotta olisi mukavampi selailta.

17/I. Lenin

Kirjoitettu tammikuun 17 pnä 1922

Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa

Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan

591

V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n
SIHTEERISTÖÄ VARTEN

Tov. Molotov!

Käännyn KK:n Sihteeristön puoleen (ja ellei tämä kuulu sen, vaan Organisaatiotoimikunnan toimivaltaan, niin Organisaatiotoimikunnan puoleen) pyynnöllä, joka koskee kah-
ta toveria:

1) Margarita Vasiljevna *Fofanovan* tytär, 15-vuotias, sairastaa vaikeaa luutuberkuloosia. Pyydän lähettämään hänet (äitinsä kanssa jos osoittautuu tarpeelliseksi) Riikaan meidän parantolaamme. Varoja heillä ei tietenkään ole.

Tunnen M. V. Fofanovan, tarmokkaan ja uskollisen bolshevikin, vuoden 1917 kesästä lähtien. Saman vuoden syksyllä Lokakuun edellä, vaarallisimpaan aikaan, hän antoi minulle piilopaikan asunnossaan.

Hän on vuoden 1917 Lokakuun vallankumouksesta alkaen tehnyt herkeämättä työtä. Tyttären vaikea sairaus vie häneltä viimeisetkin voimat ja estää työnteon.⁵²³

(Fofanovan osoite: 4. Neuvostojen talo, Vozdvizhenka 5, as. 31.)*

2) Pyydän järjestämään Valistuskomissariaatin mallikouluun sisäoppilaaksi

Nina Kotovitsh-Sammerin, 14-vuotias.

Hänet pitäisi panna 2. asteen 1. luokalle.

Osoite: Maroseika 2/15, Kulutusosuuskuntien Keskusliiton asuntola.

Tunsin hyvin isävainajan Ivan Adamovitsh *Sammerin*. Vanha vallankumousmies, bolshevikki. KK:n jäsen jo ennen ensimmäistä (1905) vallankumousta. Kuoli Ukrainassa työn murtamana.⁵²⁴

V. Uljanov (Lenin)

Kirjoitettu tammikuun 17 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

592

N. P. BRJUHANOVILLE

Tammikuun 18 pnä 1922

Tov. Brjuhanov

(Jäljennökset tov. Kameneville ja tov. Tsjurupalle,
tov. Stalinille)

Olen aivan eri mieltä kanssanne. Arvelen, että Ukrainan Elintarvikekomissariaatissa vallitsevan hirveän sekasorron

* Osoitteen on kirjoittanut sihteeri. *Toim.*

vuoksi Frumkinia tarvitaan siellä. Varma vakaumukseni on, että Elintarvikekomissariaatin on yleensä parannettava tavattomasti toimintaansa. Ulkomaisten ostojen suorittajaksi sopisi ehkä Klyshko tai joku muu. Krasinille pitää lähettää hyvin tiukkasävyinen sähkösanoma.*

Lenin

Saneltu puhelimitse

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

593

J. V. STALINILLE

19/I.

Tov. Stalin!

Jos päätätte lähettää Frumkinin Ukrainaan, niin Krasinille on lähetettävä äärimmäisen painokas sähkösanoma:

Ellette saa ostetuksi tammi- ja helmikuussa 15 miljoonaa puutaa viljaa, erotamme virasta ja puolueesta. Viljantarve on huutava. Virastokankeus kerrassaan sietämätöntä. Ulkomaankauppakomissariaatin koneistokehno. Valuutta-asioissa virastokankeutta. Painakaa päälle kaikin voimin. Sähköttäkää tarkoin täytäntöönpanosta kahdesti viikossa.

Vahvistakaa tämä huomenna 20/I ja lähettäkää Poliittisen Toimikunnan nimissä,⁵²⁵ jota paitsi kovistakaa Litvinovia kaikin voimin (valuutan vuoksi) ja tarkastakaa itse 2—3 kertaa viikossa.⁵²⁶

Lenin

Kirjoitettu tammikuun 19 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

* Ks. seuraavaa asiakirjaa. *Toim.*

594

L. B. KRASINILLE

19. I 1922.

Tov. Krasin!

Lariniin nähden lisäksi Poliittisen Toimikunnan 17. I tekemään päätökseen:⁵²⁷

1. Pitäkää häntä Lontoossa *mahdollisimman kauan*.

2. Potkimme pois virasta, jos luotatte yhteenkään hänen numerotietoonsa.

3. Varjelkaa hänen terveyttään, hoitakaa parhaiten, määrätäkää *vastuullinen* lääkäri.

4. Pankaa hänet *pitkää aikaiseen kirjalliseen* työhön käsittelemään *saksan-* ja *englanninkielistä* aineistoa (opettakaa hänelle englantia, ellei taida).

Kohtien 1, 3 ja 4 täytössä oltava erittäin tiukka ja *erittäin tahdikas*. Kohdan 2 — kolmin verroin tiukempi.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

P. S. Ulkomaankauppakomissariaatin koneisto on kerrassaan kehno. Lezhava **on heikko**. Tarvitaan parempaa. Viljaa tarvitaan erittäin kipeästi ja pikaisesti. Painakaa päälle **kaikin** voimin. *Te olette vastuussa.**

Lenin

Lähetetty Lontooseen

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

595

V. A. AVANESOVILLE

Tov. Avanesov

Kashiran rakennustyömaan pääinsinööri *G. D. Tsjurupa* tiedottaa, että vaunujen lähetystä Moskovasta Kashiraan viivytetään hävyttömästi. Kulkulaitoskomissariaatissa on virastokankeutta.

* Ks. tätä osaa, 581. ja 593. asiakirja. *Toim.*

Kashiran rakennustyömaasta on sen poikkeuksellisen valtakunnallisen merkityksen vuoksi olemassa koko joukko hyvin ankaria määräyksiä, joiden tarkoituksena on kaikin tavoin auttaa ja velvoittaa kaikkia laitoksia täyttämään erittäin kiireellisesti ja huomaavaisesti Kashiran rakennustyömaata koskevat tehtävät.

Pyydän Teitä toimeenpanemaan ankaran tutkimuksen virastokankeuden johdosta ja ottamaan tarkoin selville, nimenomaan kuka on syyllistynyt virastokankeuteen, sekä saatamaan syylliset lailliseen edesvastuuseen.

Tutkimus on suoritettava mahdollisimman pikaisessa järjestyksessä. Tiedottakaa tulokset tov. *Smoljaninoville* minulle esitettäväksi.⁵²⁸

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja

Kirjoitettu tammikuun 20 p:nä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

596

A. D. TSJURUPALLE

Tov. Tsjurupa! Olen harkinnut syvällisesti tilannetta ja lääkärin kirjallista lausuntoa, jonka näytitte minulle⁵²⁹ y.m., ja pyytämällä pyydän Teitä ottamaan varteen seuraavan.

En voi palata ennen kuin kolmen, ehkä neljän viikon kuluttua. Ajankohta on mitä vaikein, eivätkä keskuskomitealaiset voi jättää muita tehtäviä ja osallistua läheisemmin KKN:n ja TPN:n työhön. Lääkäri on antanut Teille luvan tehdä työtä 8 tuntia. Pidän ehdottomasti kiinni siitä, että rajoittaisitte työaikaanne 4 tuntiin päivässä näiksi lähimmiksi neljäksi viikoksi ja käyttäisitte sitä paitsi lauantain, sunnuntain ja maanantain kokonaan lepoon. Muuna aikana olisi noudatettava parantolajärjestystä, jonka vuoksi olen ajatellut löytää Teitä ja vaimoanne varten huoneen Sokolnikista, missä Teillä tulisi olemaan tottunut sairaanhoitajatar, kunnon ruoka y.m. Olen aivan varma siitä, että muutoin Te ette kestä neljän viikon työrasitusta, mutta se on meille poliittisen tilanteen vuoksi tuiki tarpeellista. Teidän pitäisi 4 tunnista käyttää päivittäin 2 tuntia KKN:n

ja TPN:n istuntoihin, joita kumpiakin me pidämme kahdesti viikossa, muut 2 tuntia yksinomaan pöytäkirjojen allekirjoittamiseen ja mahdollisimman vähiin tarpeen vaatimiin puhelin- ja persoonallisiin keskusteluihin. Kun asia järjestetään tällä tavalla, niin koneistomme ei heikkene lainkaan näiden neljän viikon aikana. Tehokasta apua tulette saamaan teknisessä suhteessa Gorbunovilta ja Smoljaninovilta sekä poliittisessa suhteessa Kameneviltä ja Stalinilta, olen jo sopinut asiasta kaikkien heidän kanssaan. Pyydän vielä kerran Teitä hyväksymään tämän suunnitelman ja noudattamaan sitä täsmälleen, sillä asuntonne suojaaminen Elin-tarvikekomissariaatin kaveruksilta y.m.s. olisi kerrassaan utooppinen hanke.

Pyydän vastaamaan minulle Fotijevan kautta mahdollisimman pikaisesti.⁵³⁰

21/I 22.

Lenin

Saneltu puhelimitse

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan L. A. Fotijevan
kirjoittaman tekstin mukaan*

597

L. D. TROTSKILLE⁵³¹

Tov. Trotski! Olen varma, että menshevikit nyt tehostavat ja tulevat tehostamaan ilkimielistä agitaatiotaan. Sen vuoksi arvelen, että on tehostettava valvontaa ja repressiivisiä toimenpiteitä heitä vastaan. Olen keskustellut tästä Unschlichtin kanssa ja pyydän Teitä varaamaan kymmenen minuuttia keskustellaksenne hänen kanssaan, ei puhelimitse. Mitä itse asiaan tulee, niin luulen olevani samaa mieltä kanssanne. Olisin nyt halukas kirjoittamaan artikkelin aiheista, jotka ovat hyvin läheisiä koskettelemillenne, mutta tokkopa kuitenkin voin tehdä sen ennen kuin vasta parin viikon kuluttua. Siksi olisi kenties tavattoman hyödyllistä, jos aloittaisitte heti avoimen sodan lehdistössä, sanoisitte sen menshevikin nimen, tekisitte selkoa hänen esiintymisensä paatuneesta valkokaartilaisuudesta ja kehottaisitte vaikuttavalla tavalla puoluetta ryhdistymään. Termi »valtiokapitalismi» (mistä olen monesti kiistellyt Buharinin kanssa) on mielestäni teorian kannalta ainoa oikea ja välttämätön, jotta

saataisiin luutuneet kommunistit käsittämään, että uusi talouspolitiikka on tosi. Mutta tietysti sellaiset paatuneet valkokaartilaisten apurit, jollaisia kaikki menshevikit ovat, saattavat tekeytyä tällöin sellaisiksi kuin eivät ymmärtäisi, että valtiossa, jossa valta on proletariaatilla, valtiokapitalismia voi olla vain ajan, ulottuvuusalueen, sovellutusehtojen ja siihen kohdistuvan valvonnan y.m.s. rajoittamassa mitassa.⁵³²

21/I — 22

Lenin

Saneltu puhelimitse

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan L. A. Fotijevan
kirjoittaman tekstin mukaan*

598

G. J. SOKOLNIKOVILLE

Sunnuntaina 22/I.

Tov. Sokolnikov!

18/I päivätyn kirjeenne johdosta.⁵³³

Bashasta ja Kalleusvarastosta. Pelkään pahoin Teidän viehättyvän tässä asiassa uudelleenjärjestelysuunnitelmien muodolliseen »johdonmukaisuuteen». Basha, jota minulle suosittelevat luotettavat henkilöt ja joka *on todistanut* osaavansa säilyttää, voisi (nähdäkseni) säilyttää, pitää tallessa ja siinä kaikki. Se riittää. Se on jo paljon. Antaa heidän Trotskin yleisen valvonnan alaisina ja patistamina säilyttää, pitää tallessa, sotia varkautta vastaan ja realisoida. Se riittää. Se on varsin paljon.

Mitä syytä tässä on »Kalleusvaraston uudelleenjärjestelyyn»? Miksi se olisi muutettava »kulta — valuutta — hallinnoksi»?

Pelkään pahoin, että heitämme henkemme uudelleenjärjestelyissä emmekä suorita loppuun ainoatakaan käytännön tehtävää.

Suorittakoot Trotski ja Basha loppuun Kalleusvaraston tehtävän: keruun, säilytyksen ja realisoinnin.

Ja valuuttahallinnon täytyy olla olemassa erikseen. Sitä on hoitanut Litvinov. Hänen ja Krasinin väleissä on jota-

kin sekavuutta — kipein kysymys, mikä aiheutti äskettäin Poliittisen Toimikunnan päätöksen.⁵³⁴

Tuo sekavuus olisi poistettava hinnalla millä hyvänsä ja saatava heidät (Litvinov ja Krasin) *nopeasti, viipymättä* toimimaan yhteishengessä.

Ellei Litvinov voi omistautua siihen (diplomatian vuoksi) kokonaan ja jos suunnittelette (Te) Krasnoshtshokovia valuuttahallinnon johtajaksi, mikä estäisi Teitä esittämästä asiaa Poliittiselle Toimikunnalle: Kalleusvarasto — säilyttää, kerää, lähettää realisoitavaksi; Krasnoshtshokov — valuuttahallintoon (Litvinovin tilalle tai yhdessä Litvinovin kanssa?)?

Pelkään kuin kuolemaa uudelleenjärjestelyjä. Kaiken aikaa me uudelleenjärjestelemme, mutta emme toimi käytännössä. Muistakaa minun sanoneen: mikäli Finanssikomissariaatilla on paha vihollinen, niin se on viehättyminen uudelleenjärjestelyihin ja *käytännöllisen* toiminnan heikkous.

En voi olla yhtä mieltä kanssanne siitä, että keskeisimpänä tehtävänä on budjetin rakenteen muuttaminen. Keskeisimpänä on kaupankäynti ja ruplan vakauttaminen.

Totta on, että Larin on »kiistattomasti» (kuten kirjoitatte) budjetin hirmuisen sekavuuden »isä». Totta on sekin, että toinen vikapää on Preobrazhenski. Entä O. J. Schmidt? Hänellä ei ole Preobrazhenskin puolusteita! Tuolle Schmidtille on annettava potkut. Hyvin vahingollinen sotkija, vaarallinen varsinkin siksi, että sotkee »tärkeän näköisenä», »superklug»*...

Minun mielestäni budjettikysymyksessä teidän ei pidä ryhtyä »rakennemuutoksiin»: jättäkää ne $\frac{9}{10}$:ltaan Valtion Suunnittelukomission huoleksi ja rajoittukaa niissä kaikissa *käytännöllisiin, varovaisiin* oikaisuihin. Muutoin viehättytte »rakennemuutoksiin», mukiinmenevää budjettia ei kuitenkaan voida nyt heti laatia, ja rahajärjestelmän romahduksen vuoksi me tuhoudumme, jos huomiomme hajaantuu tehtäviin, jotka eivät ole nyt toteutettavissa.

Kaiken keskiönä on nyt kauppa, ensi vuorossa kotimainen ja sitten ulkomainen; ruplan vakauttaminen kaupan yhteydessä, kaupan pohjalta.

Koko huomio siihen. Sen *käytännöllinen* järjestäminen on pääasia, se on tärkeintä, olennaisinta.

* — »liikavilsas». *Tolm.*

Kaupan kehittäminen, Valtionpankin kauppaosaston järjestäminen siten, ettei se nukkuisi, vaan **edistäisi koko** kaupankäyntiä — siinä pääasia.

Pelkään kuin kuolemaa sitä, että Te, jonka *hoidettava* on itse asiassa tärkein kansankomissariaatti, viehättyte rakennemuutoksiin, uudelleenjärjestelyihin, teoreettiseen kaavailuun (sitä vikaa Teissä on) käytännön, käytännön ja käytännön asemesta. On saatava kauppa käyntiin, *suurennettava veroja ja koottava* ne, vakautettava rupla. Pelkään totta vie kuin kuolemaa: välttää sitä vikaa, muutoin kärsimme romahduksen. Korottakaa Krasnoshtshovia, hän taitaa olla käytännön mies.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu tammikuun 22 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

599

V. M. MOLOTOVILLE
VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN
KAIKKIA JÄSENIÄ VARTEN

Tov. Molotov, lähetettävä salaisesti (ja jäljentämättä) kiertämään kaikille Poliittisen Toimikunnan jäsenille
yhdessä Radekin kirjeen kanssa*

Ehdotan:

1) hyväksyttävä Radekin ehdotus ja kehotettava Krasinia ja Krestinskiä yrittämään tunnustella kiertokirjeen avulla maaperää muutamissa suurvalloissa erikseen (olen tätä ehdottanut jo kerran: en käsitä, miksi kirjallinen ehdotukseni on joutunut kadoksiin. Se oli lähetetty Molotoville**).

2) Joudutettava Rakovskin Moskovaan tuloa ja Prahaan lähtöä (takaisinpaluu 2 viikkoa ennen Genovan konferenssia).

3) Kutsuttava Krasin Moskovaan samaan ajankohtaan mennessä.

* K. B. Radekin kirjettä ei ole löydetty. *Toim.*

** Ks. tätä osaa, 585. asiakirja. *Toim.*

4) Oltava hyvin varovaisia eikä pidä edes salakielellä kirjoittaa ulkomaille Genovaa koskevista suunnitelmistamme, vaan on lykättävä kaikki valtuuskunnan neuvottelukokoukseen saakka, joka pidetään Moskovassa 23. II (kaksi viikkoa ennen Genovaa). Mainitussa kokouksessa tulee olla sekä Tshitsherinin että Krasinin ja Rakovskin (ja Litvinovin, Vorovskin, Joffen, t.s. *k o k o* valtuuskunnan).

5) Poliittinen Toimikunta antaa alustaviksi ohjeiksi:

(a) me emme tunnusta missään tapauksessa mitään velkoja, paitsi mitä Tshitsherin on luvannut;⁵³⁵

(b) ja nämä velat tunnustamme *vain* ehdolla, että vastavaatimuksemme *kattavat* ne;

(c) takeet annamme (jos meille myönnetään lainaa), ainoastaan pohjolan metsät y.m.s.;

(d) tulkitsemme Bonomin ehtojen 1. §:n äärimmäisen avarasti;⁵³⁶

(e) puolustamme Saksaa ja Turkia j.n.e.;

(f) yritämme erottaa Amerikan ja yleensä lyödä kii-
laa suurvaltojen väliin.⁵³⁷

6) Annamme valtuuskunnan *jokaiselle* jäsenelle tehtäväksi laatia tältä *pohjalta* yksityiskohtaisen neuvottelusuunnitelman helmikuun 23 päivään mennessä.

7) Ehdotan *k u m o a m a a n* päätöksen, joka oikeutti Tshitsherinin käyttämään *Suhanovia* ja Jordanskia.⁵³⁸

Radek on aivan väärässä.

Lörpöttelijä Suhanovista ei ole muuta kuin *vahinkoa*. Jordanskista samoin. *Erittäin vahingollista*.

8) Koska olemme täällä Moskovassa menshevikkeihin ja puolimenshevikkeihin kuuluvien *urkkijoiden* piirityksessä, tätä (ja samantapaisia) ehdotuksia ei merkitä Poliittisen Toimikunnan pöytäkirjaan, vaan ne kirjoitetaan erikseen, jotta valtuuskunnan kaikki jäsenet panisivat nimensä samalle liuskalle ja palauttaisivat tämän liuskan Molotoville sitoutuen olemaan mainitsematta Poliittisen Toimikunnan ohjeista *m i s s ä ä n*, enempää papereissa kuin salakielisanomissa-kaan.

22/I. Lenin

Kirjoitettu tammikuun 22 pnä 1922

Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa

Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan

600

A. M. LEZHAVALLE⁵³⁹

Tammikuun 23 p:nä 1922

Tov. Lezhava

Suunnitellusta Harrimanin osallistumisesta tiedotan seuraavaa: ellen erehdy, Derutran sopimuksessa oli pääpykälänä se, että meillä ja saksalaisilla on saman verran ääniä johtokunnassa. Jos Harriman tulisi kuulumaan saksalaisiin, t.s. saksalaiseen puoleen, niin se kyllä sopii meille, mutta ei tietenkään sovi, että saksalaisilla ynnä Harrimanilla tulisi olemaan $\frac{2}{3}$ äänistä ja meillä $\frac{1}{3}$. Siinä tapauksessa tulee muodostaa Derutran rinnalle toinen yhtiö, jossa meillä ja Harrimanilla olisi yhtä paljon ääniä. Näillä ehdoin molempien yhtiöiden yhteisissä liiketoimissa olisivat sekä meidän että Harrimanin edut täysin taattuina.

*Lenin**Saneltu puhelimitse*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

601

**A. M. LEZHAVALLE,
P. A. BOGDANOVILLE ja V. M. MOLOTOVILLE
VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN
JÄSENIÄ VARTEN**

Tovereille Lezhavalle, Bogdanoville ja Molotoville
(Poliittisen Toimikunnan jäseniä varten)

Tammikuun 23 p:nä 1922

Minun mielestäni meidän on aivan välttämättä hyväksyttävä Kruppin ehdotus nimenomaan nyt, Genovan konferenssin edellä.⁵⁴⁰ Meidän kannaltamme on äärettömän tärkeää solmia nimenomaan saksalaisten firmojen kanssa edes yksi ja mieluummin useampiakin toimilupasopimuksia. Sen

vuoksi on ryhdyttävä armottomaan taisteluun sitä ennakkolouloisuutta vastaan, jota on KKTN:n yläportaisissa niin öljy- kuin maanviljely- ja muitakin toimilupia vastaan.

Lenin

Saneltu puhelimitse

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

602

**V. M. MOLOTOVILLE
VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN
JÄSENIÄ VARTEN**

1

Tov. Molotoville
(Poliittisen Toimikunnan jäseniä varten)

Sain juuri 2 kirjettä Tshitsheriniltä (päivätty 20. ja 22.). Hän asettaa kysymyksen, eikö pitäisi suostua melko hyvästä korvauksesta muuttamaan hieman Perustuslakiamme, nimittäin suostua siihen, että loisaineokset olisivat edustettuina neuvostoissa. Se pitäisi tehdä amerikkalaisten mieliksi.

Tämä Tshitsherinin ehdotus osoittaa nähdäkseni, että hänet on 1) lähetettävä heti parantolaan, siinä suhteessa kaikinainen laiminlyöminen, lykkääminen y.m.s. koituu mielestäni äärimmäisen suureksi vaaraksi koko neuvotteluille.* 2) Tästä näkee, miten ajankohtainen on ehdotukseni (jonka oheistan), että muotoiltaisiin heti Genovan valtuuskunnan kaikkia jäseniä varten meidän alustavat ja likimääräiset, mutta selvät ohjeet.**

Lenin

*Saneltu puhelimitse
tammikuun 23 p:nä 1922*

*Julkaistu 1961 kirjassa
»Leninin aatteet elävät
ja voittavat». Moskova*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

* Ks. tätä osaa, 586. asiakirja. *Toim.*

** Ks. Teokset, 42. osa, ss. 349—351. *Toim.*

2

*To v. Molotoville Poliittisen Toimikunnan
kaikkia jäseniä varten:*

Tämä ja seuraava Tshitsherinin kirje todistavat ilmeisesti, että hän on hyvin sairas.⁵⁴¹ Olemme tomppeleita, jos emme lähetä häntä **heti** ja väkisin parantolaan.

24/I 1922. *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

603

L. B. KAMENEVILLE ja J. V. STALINILLE

Toverit Kamenev ja Stalin!

Sain juuri kauhistukseksi tietää Sokolnikovilta, että hän *kiistää* (!) Poliittisen Toimikunnan ohjeet *kolmikosta* (hän + Preobrazhenski + Krasnoshtshokov).

Se on kaaosta!

Se on skandaali.

KK:n koneisto ei siis toimi! Jo huomenna pitää vahvistaa.⁵⁴²

Ja — taaskin — *Korkeimpaan talouskomissioon* ei pidä päästää kysymyksiä ilman *asiasta kiinnostuneiden* kansankomissaarien, heidän sijaistensa tai apulaistensa kirjallisia ehdotuksia ja vastaehdotuksia. Muutoin on seurauksena kaaos,

virastokankeus,

suunsoitto,

v a s t u u t t o m u u s.

25/I klo 9.30 illalla

Lenin

Kirjoitettu tammikuun 25 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

604

A. M. LEZHAVALLE*Ulkomaankauppakomissariaatti**Tov. Lezhava!*

Toveri Lomonosov tiedottaa, että Volhovin rakennustyömaalle tarkoitettujen turbiinien tilausta vitkutetaan jälleen.

Kehotan selvittämään ja ratkaisemaan viivyttelämättä tämän kysymyksen tov. Lomonosovin kanssa, ettei vastedes vitkuteltaisi vähääkään tätä kuohuttavan pitkäksi aikaa viivästyntä asiaa.

Lähetäkää minulle Gorbunovin välityksellä päätöksenne viimeistään 26/I.

KKN:n pjocht. *V. Uljanov (Lenin)*

Kirjoitettu tammikuun 26 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman konekirjoitustekstin
mukaan*

605

KIRJE G. V. TSHITSHERINILLE*Tov. Tshitsherin!*

1. Pyydän lähettämään, jos voitte, Bonomin ehdotusten virallisen tekstin sillä kielellä, jolla Te sen saitte (tarvitseen heidän muotoilemiensa ehdotusten pykälien tekstin).⁵⁴³

2. Olisiko jossakin ententemaiden arvovaltaisessa lehdessä julkaistu näiden ehtojen 1. pykälän se teksti, joka alunperin julkaistiin meidän lehdissä, nimittäin jossa sanottiin »omistusjärjestelmä» eikä pelkästään »järjestelmä», kuten taitaa olla Bonomin lähettämässä virallisessa tekstissä.⁵⁴⁴

Pyytäisin antamaan mikäli mahdollista Venäjän Ulkomaantietotoimiston tehtäväksi tarkastaa, onko jossakin ulkomaisessa lehdessä käytetty sanaa »omistusjärjestelmä», ja jos on, niin eikö sitä numeroa voitaisi lähettää minulle.

Lenin

*Saneltu puhelimitse
tammikuun 26 pnä 1922*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan sihteerin muistiinpanojen
(konekirjoitusjäljennöksen) mukaan*

606

I. T. SMILGALLE*

Smilgalle

Jäljennökset tov. N. P. Gorbunoville
Smoljaninoville

Ei yksin taloudellisten, vaan myös poliittisten näkökohtien vuoksi meidän täytyy ehdottomasti myöntää toimilupa saksalaisille Groznyissa, ja mikäli mahdollista muissakin polttoainekeskuksissa. Jos rupeatte sabotoimaan, pidän sitä suorastaan rikoksena. On toimittava nopeasti, että ennen Genovaaa olisi myönteisiä tuloksia. Pyydän vastaamaan. Lyhyesti sähköitse, yksityiskohtaisemmin kirjeitse.⁵⁴⁵

Lenin

*Saneltu puhelimitse
tammikuun 26 pnä 1922
Lähetetty Berliiniin*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

607

G. V. TSHITSHERINILLE

26/I 1922.

Tov. Tshitsherin!

Muistatteko, lähetitte minulle Sun Jat-senin kirjeen? Siinä puhuttiin vielä jotakin *ystävyydestä* minua kohtaan, ja Te tiedustelitte minulta, tunsinko hänet?

Oliko tuo kirje osoitettu Teille vai minulle?⁵⁴⁶

Onko se säilynyt arkistossanne? ja vastaukseni ja Teidän tiedustelunne?

Jos on, ettekö voisi lähettää minulle (Fotijevan osoitteella)?

Ellei, niin mitä *on jäänyt mieleenne* siitä?

Komm. tervehdyksin *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

* Kirjetekstin yläpuolelle on kirjoitettu koneella: »Lähetettävä salakielisenä Krestinskin välityksellä ja P. P. Gorbunovin valvottava täsmällistä perille saattamista.» *Toim.*

608

M. I. GLASSERILLE

26/I 1922.

Tov. Glasser!

Minun on välttämättä saatava kaikki Poliittisen Toimikunnan (ja »kaksikon»⁵⁴⁷) pöytäkirjat

ajoissa

ja täydessä järjestyksessä.

Järjestyksessä, se merkitsee *täydellisinä*:

(a) *kaikki* pöytäkirjat

(b) joka pöytäkirjassa pitää olla *kaikki* asiapaperit eikä viittauksia **puuttuviin** kirjeisiin, »ehdotuksiin», kirjoituksiin y.m.s.

Sopikaa välttämättä asiasta Burakovan ja muiden asiaan yhteydessä olevien kanssa,

pankaa järjestykseen (ja lisätkää *kaikki* puuttuvat asiakirjat)

kaikki pöytäkirjat minun poissaoloajalta (siis alkaen 6. XII 1921?⁵⁴⁸)

ja lähettäkää kaikki minulle.

Oheistan pöytäkirjat.

Lenin

*Julkaistu ensi kerran osittaisesti
1944 »Partiinoje Stroitelstvo»
aikakauslehden 1. n:ossa*

*Julkaistu täydellisesti 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

609

KIRJELAPPU SIHTEERILLE
TOIMEKSIANNOSTA SMOLJANINOVILLE

Sanottava Smoljaninoville, että kirjoittaisi muistiin, että Krzhizhanovskin kanssa on sovittu seuraavasta:

Krzhizhanovski järjestää Nazvanovin työhön talousalalle siten, että voisi antaa 2 kuukauden kuluttua täydellisen selostuksen tämän työn tuloksista, joka on järjestettävä niin, että Nazvanovin työkyvyn ja ominaisuuksien arviointi

olisi täysin mahdollista. Muistuttakoon tov. Smoljaninov tästä minulle, kun palaan työhön.*

Lenin

*Saneltu puhelimitse
tammikuun 26 pnä 1922*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

610

J. S. UNSCHLITILLE OSOITETUSTA KIRJEESTÄ

Vallankumoustribunaalien julkisuus — ei aina; niiden jäsenistöä lujitettava »teikäläisillä», lujitettava niiden yhteyttä (kaikenlaista) YEK:hon; tehostettava niiden repressiivisten toimenpiteiden nopeutta ja *voimakkuutta*, kiinnitettävä enemmän KK:n huomiota siihen. Bandiittijoukkojen y.m.s. toiminnan vähänkin tehostuessa täytyy seurauksena olla sotatilan julistaminen ja ampuminen itse paikalla. KKN pystyy viemään sen läpi nopeasti, mikäli Te ette haukottele, käy päinsä puhelimitsekin.

Keskustelkaa asiasta vielä Stalinin kanssa ja, jos katsotte tarpeelliseksi, näyttäkää hänelle tämä kirje.⁵⁴⁹

*Kirjoitettu tammikuun
26 ja 31 päivän välisenä aikana 1922*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan J. S. Unschlichtin
muistelmien konekirjoitustekstin
mukaan*

611

PUHELINSANOMA J. V. LOMONOSOVILLE

Toveri Lomonosov

Jäljennökset: *Valtion Suunnittelukomissio,
Liikennejaostoon professori
Ramzinille
Kululaitoskomissariaatti, to-
veri Fominille*

Pyydän sopimaan Valtion Suunnittelukomission, Kululaitoskomissariaatin ja Lämpöteknisen tutkimuslaitoksen kans-

* Ks. Teokset, 5. venäjänk. painos, 54. osa, 143. aslakirja. *Toim.*

sa moottoriveturien suunnittelukilpailun ehdoista ottaen huomioon TPN:n 4/I—22 tekemän päätöksen. Erittäin toivottavaa on, että varat, joita mahdollisesti vapautuu veturilausten täytön yhteydessä, käytettäisiin ajoissa meidän kannaltamme paljon tarkoituksenmukaisempien moottoriveturien saantiin. Pyydän tiedottamaan viivyttelämättä minulle henkilökohtaisesti, mihin sopimukseen olette keskenänne päässeet.⁵⁵⁰

27/I—22

Lenin

*Julkaistu ensi kerran
tammikuun 31 pnä
1925 »Krasnaja Gazeta»
lehden 25. n:ossa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

612

N. P. GORBUNOVILLE

Tov. Gorbunov!

Pitää kannattaa. Keskustelkaa Scheinmannin kanssa. Ellei suostu, sanokaa Tsjurupalle ja minulle.

Kootkaa lausuntoja Belovista (Kiseljovin; kokosiko Nesterov?) ja säilyttäkää ne näytettyänne Tsjurupalle.

Teidän tai Smoljaninovin pitää auttaa *jatkuvasti* Belovia.⁵⁵¹

28/I. Lenin

Kirjoitettu tammikuun 28 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käskirjoituksen
mukaan*

613

* N. P. GORBUNOVILLE⁵⁵²

Tov. Gorbunov! Teidän tai Smoljaninovin täytyy pitää erikoisesti silmällä tätä asiaa. *Erittäin tärkeää*. Kootkaa kaikki, mikä koskee sitä (TPN:n päätös palkinnoista j.n.e.). Keskustelkaa Lomonosovin kanssa. Keskiviikkona* hän pi-

* Tarkoitetaan helmikuun 1 päivää. *Toim.*

tää Valtion Suunnittelukomissiossa neuvottelukokouksen Krzhizhanovskin ja muiden kanssa. Pöytäkirjan pitää olla Teillä. Lopputuloksesta ilmoittakaa minulle. Olen lukenut tämän Krzhizhanovskille. Hän sanoi, *etteivät* kilpailu ja Lomonosovin suunnitelma tee toisiaan mahdottomiksi.

29/I. *Lenin*

P. S. Stünckelillä taitaa olla tästä aineistoa. Jonkun pitää koota kaikki tätä käsittelevä tieteellinen kirjallisuus.

Kirjoitettu tammikuun 29 pnä 1922

Julkaistu ensi kerran osittaisesti 1933

V. V. Fominin kirjassa »Lenin ja kulkulaitos». Moskova

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

Julkaistu täydellisesti 1965

V. I. Leninin Teosten

5. painoksen 54. osassa

614

V. M. MOLOTOVILLE
VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN
JÄSENIÄ VARTEN

T o v. M o l o t o v i l l e

Poliittisen Toimikunnan jäseniä varten

Olen täysin samaa mieltä Trotskin kanssa.⁵⁵³

Ehdotan:

1) Radekille *moite* menshevikkejä kohtaan osoittamansa myöntäväisyyden johdosta.

2) Tehostettava repressiivisiä toimenpiteitä menshevikkejä vastaan ja velvoitettava oikeusistuimemme tehostamaan niitä.

3) Kyseinen Trotskin ehdotus on hyväksyttävä.

4) Annettava Trotskin tehtäväksi ryhtyä pikaisesti voimiensa takaa vimmattuun hyökkäykseen menshevikkejä vastaan Gruusian vuoksi.⁵⁵⁴

30/I 1922. *Lenin*

Julkaistu ensi kerran 1965

V. I. Leninin Teosten

5. painoksen 54. osassa

Julkaistaan käsikirjoituksen

mukaan

615

G. J. ZINOVJEVILLE⁵⁵⁵

Tammikuun 31 pnä 1922

Erittäin salainen

Tov. Zinovjev

Sain vasta tänään kirjeenne vastaukseksi monta päivää sitten lähettämäni pyyntöön, että alustukseni poistettaisiin.* Moinen mahdoton viivytyks on kokonaan Teidän syytänne. Minusta on kovin naurettavaa lukea, että Te ette voi millään suostua poistamaan taloudellista tilannetta koskevaa alustustani. Sairauteni ei valitettavasti voi mukautua siihen. Ellette ajoissa varaa toista alustajaa, niin syy lankeaa kokonaan Teidän niskoillenne. En ole saanut vastausta ehdotukseeni, että mainittu selostus annettaisiin Pjatakovin tehtäväksi, vaikka lähetin tämän ehdotukseni Kameneville ja Teille monta päivää sitten.** Olen ryhtynyt kirjoittamaan artikkelia tästä aiheesta, mutta huomaan nyt, etten missään tapauksessa voi taata sen valmistuvan ajoissa.⁵⁵⁶ Mitä men-shevikkeihin tulee, olette täysin oikeassa, että on vastattava ehdottoman kielteisesti. Luulen, että tässä kohdassa Tekin olette syyllistynyt perusteettomiin myönnytyksiin. Päätettiinhan esimerkiksi olla päästämättä Rozhkovia vapaaksi. Hänet on kuitenkin päästetty ilman mitään Poliittisen Toimikunnan päätöstä.⁵⁵⁷ Sellaisesta politiikasta ei ole luulakseni muuta kuin vahinkoa.

*Lenin**Saneltu puhelimitse*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan,
joka on tarkistettu vertaamalla
L. A. Fotijevan kirjoittamaan
tekstiin*

616

J. S. UNSCHLICHILLE

31/I.

Tov. Unschlicht

En voi millään olla läsnä Poliittisessa Toimikunnassa.⁵⁵⁹
Tilani on huonontunut.

* Ks. Teokset, 5. venäjänk. painos, 54. osa, 232. asiakirja (1, 2). *Toim.*

** Ks. sama, 232. asiakirja (3). *Toim.*

Luulen, ettei minua tarvitakaan.

Nyt on kysymys pelkästään *teknisistä* toimenpiteistä, jotka tähtäävät siihen, että tuomioistuimemme *tehostaisivat* (ja jouduttaisivat) repressiivistä toimintaansa menshevikkejä vastaan.

Sekä tuomioistuimet että KKN tai YTpKK.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu tammikuun 31 p:nä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan J. S. Unschlichtin
muistelmien konekirjoitustekstin
mukaan*

617

V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENIÄ VARTEN

Tov. Molotoville Poliittista Toimikuntaa varten

Koska Zinovjev vaatii minua täyttämään Kominternin Toimeenpanevan Komitean antaman tehtävän ja tekemään alustuksen uudesta talouspolitiikasta Kominternin Toimeenpanevan Komitean laajennetussa istunnossa 12. II ja koska, kuten olen monta kertaa ilmoittanut Zinovjevillä, en voi kerta kaikkiaan sitä täyttää sairauteni vuoksi,* pyydän Poliittista Toimikuntaa päättämään:

1) Merkitään kuulluksi Leninin ilmoitus, ettei hän millään voi sairautensa vuoksi täyttää Toimeenpanevan Komitean antamaa tehtävää.

2) Toimeenpanevan Komitean venäläiset jäsenet velvoitetaan kumoamaan päätös Leninin määräämisestä alustajaksi.

3) Samat Toimeenpanevan Komitean jäsenet velvoitetaan määräämään tov. Pjatakov tämän alustuksen tekijäksi.

4) Pjatakov velvoitetaan viimeistään seuraavaan sunnuntaihin mennessä valmistamaan ensiksikin alustuksensa yksityiskohtaiset teesit ja toiseksi alustuksen konsepti ja tiivistelmä tärkeimmistä numerotiedoista, joita mainitussa alustuksessa tullaan esittämään, jota paitsi Pjatakovin tulee varautua niihin teeseihin, jotka Lenin on esittänyt Komin-

* Ks. tätä osaa, 615. asiakirja ja Teokset, 5. venäjänk. painos, 54. osa, 232. asiakirja. *Toim.*

ternin III kongressille ja jotka puolueen KK aikoinaan hyväksyi.*

5) Tovereiden Zinovjevin, Buharinin ja Leninin tehtäväksi annetaan niin Pjatakovin alustuksen teesien kuin myös konseptin korjailu ja lopullinen toimitus.

6) Pjatakov velvoitetaan suunnittelemaan alustus noin tunnin, korkeintaan 1 1/2 kestäväksi.

7) Tov. Pjatakov velvoitetaan esittämään aivan lyhyesti tärkeimmät numerotiedot, jotka osoittavat teollisuuden ja kaupan kehittyvän menestyksellisesti uuden talouspolitiikan aikana ja tämän merkityksen tasavallan kansantalouden jälleenrakentamisessa.

8) Merkitään kuulluksi Leninin ilmoitus, että mikäli hänen terveydentilansa sallii, hän tulee olemaan läsnä Pjatakovin alustuksen aikana ja käyttää sen jälkeen puheenvuoron lyhyttä täydennystä tai lausuntoa varten, joka ei ole luonteeltaan alustus.⁵⁵⁹

Lenin

*Saneltu puhelimitse
helmikuun 2 p:nä 1922*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

618

N. I. BUHARINILLE

1

Tov. Buharin

1. Minua ihmetyttää ja kuohuttaa, kun ette ole sanallakaan vastannut puhelinsanomaani, joka koski yhteistä konferenssia II ja II 1/2 Internationaalien kanssa.⁵⁶⁰ Tällaisissa asioissa pitäisi vastata edes parilla sanalla ilman vitkuttelua.

2. Ettekö voisi järjestää, että joku, joka lukee säännöllisesti eurooppalaisia ja II ja II 1/2 Internationaalien lehtiä, laatisi minua varten hyvin lyhyen luettelon (ei millään muotoa pitempää kuin kaksi liuskaa kullakin eri kielellä julkaistuja lehtiä kohti) lausumista, joita ne esittävät uuden

* Ks. Teokset, 32. osa, ss. 451—459. *Tolm.*

talouspolitiikkamme johdosta. Minulle riittäisi sellainen luettelo laadittuna erikseen saksalaisista, ranskalaisista ja englantilaisista lehdistä, mutta toistan vain, aivan lyhyeen sähkösanomatyyliin, korkeintaan kaksi liuskaa kutakin mainittua kieltä kohti.

*Pyydän vastausta.*⁵⁶¹

Lenin

*Saneltu puhelimitse
helmikuun 2 pnä 1922*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

2

Toveri Buharin

Koska kirjeenne sisältää nyt vastauksen, niin olisi turhaa todistella, että vastaus oli tarpeen.

Lenin

*Saneltu puhelimitse
helmikuun 3 pnä 1922*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

619

J. V. STALINILLE ja L. B. KAMENEVILLE

Vain

tov. Stalinille ja tov. Kameneville

Pyydän silmäilemään läpi nämä Sokolnikovin lyhyet tiedot, jotka hän on toimittanut minulle eilisen tiedusteluni johdosta. Tiedot ovat ensiksikin epätäydellisiä, olen vaahtanut lisää,* toiseksi, jos ne ovat oikeita, niin siitä seuraa, että Novitski on antanut meille suorastaan vääriä numerotietoja. Sen suhteen on saatava selville koko totuus ja, jos osoittautuu, että Novitski on antanut vääriä numerotietoja, Poliittisessa Toimikunnassa on herätettävä kysymys hänen saattamisestaan oikeudelliseen edesvastuuseen.

4/II 22. *Lenin*

Saneltu puhelimitse

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan L. A. Fotijevan
kirjoittaman tekstin mukaan*

* Ks. Teokset, 5. venäjänk. painos, 54. osa, 253. asiakirja. *Toim.*

620

***N. P. GORBUNOVILLE**

Annan tehtäväksenne tarkastaa, minkälaisen lakien ja säädösten perusteella Moskovassa on rekisteröity, kuten »Izvestijassa» 5/II kirjoitetaan, yli 143 yksityistä kustannusliikettä, ketä kuuluu kustakin kustannusliikkeestä vastuussa oleviin johtokuntiin ja toimituksiin, millainen on heidän kansalaisvastuunsa, samoin kuin yleensä oikeudellinen vastuunsa, kuka hoitaa tätä asiaa Valtion kustannusliikkeessä ja kuka on vastuussa tästä.

Keskustelkaa niin ikään salaisesti siitä, miten Oikeuskomissariaatin, TTI:n ja YEK:n taholta valvotaan tätä asiaa ja miten tämä valvonta on järjestetty. Kaikki tämä ehdottoman luottamuksellisesti. Valmistakaa minulle vastaus, vaikkapa alustavasti, keskiviikkoon mennessä.⁵⁶²

Lenin

*Saneltu puhelimitse
helmikuun 6 pnä 1922*

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

621

V. M. MOLOTOVILLE*Tov. Molotov*

Tov. Molotov, lehdissä kirjoitetaan, että 20/III pidetään kuvernementtien ja alueiden kansanvalistuosastojen johtajien ylimääräinen konferenssi. Arvelen, että pitäisi lähettää minun ja Teidän allekirjoittamana lennättimitse seuraavainen kiertokirje:

»Jokaisen kuvernementin ja alueen kansanvalistuosasto velvoitetaan lähettämään edustajan mukana tai postitse tälle konferenssille täsmälliset ja yksityiskohtaiset tiedot kuvernementtien kansanvalistuosastojen huomattavista paikallisista työntekijöistä. Konferenssiin saapuvien edustajien tulee kuulua heidän joukkoonsa. Tietoihin tulee sisältyä kunkin osalta tarkka selitys palveluajasta niin vallankumouksen edelliseltä kuin vallankumouksen jälkeiseltäkin kaudelta ja

hantä koskeva kuvernementtien paikallisten toimeenpanevien komiteoiden ja puoluekomiteoiden lausunto. Nämä tiedot tulee esittää vähintään 2:sta puolueeseen kuuluvasta ja 2:sta puolueeseen kuulumattomasta työntekijästä kustakin kuvernementista.

Tämän määräyksen täyttämättä jättämisestä tai huolimattomasta täytäntöönpanosta vedetään edesvastuuseen niin puolue- kuin neuvostolinjaakin.»⁵⁶³

Ehdotan, että tämän sähkeen lisäksi vaaditaan tov. Litkensiä antamaan niin ikään tiedot vähintään 10:stä sellaisesta Valistuskomissariaatin työntekijästä, jotka ovat kunnostautuneet parhaiten viime vuosien tai kuukausien aikana keskuksessa.

Pidän kaikkia näitä tietoja ehdottoman tarpeellisina, sillä Valistuskomissariaatti ei ole lainkaan kyennyt saamaan koneistoonsa työntekijöitä kentältä, mutta meidän täytyy etsiä sille ehdokkaita kollegion kokoonpanon uusimiseksi.

Lenin

*Saneltu puhelimitse
helmikuun 6 pnä 1922*

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

622

UKRAINAN PIIRIJAOSTA

Ukrainalaiset toverit ovat levottomia Ukrainan piirijako-suunnitelman vuoksi. Heidän vakaumuksensa on, että Ukr. Sos. Neuvostotasav. tulee säilyttää yhtenäisenä alueena.⁵⁶⁴

Miten on asianlaita? Milloin ja missä tehdään lopullinen ratkaisu?

Lenin

Otettava *kiireellisesti*, jo tänään, puhelimitse selvää

Krzhizhanovskilta
Jenukidzelta
|| Kamenevilta?
|| Tsjurupalta?

*Kirjoitettu helmikuun 6 päivän
jälkeen 1922*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

623

**KIRJE G. V. TSHITSHERINILLE
VKP(b):n KK:n OHJEISTA GENOVAN
KONFERENSSIIN OSALLISTUVALLE
NEUVOSTOVALTUUSKUNNALLE**

7/II.

Tov. Tshitsherin!

Kaikki Teidän lukuisat olettamuksenne ovat nähdäkseni perin virheellisiä ja johtuvat niin sanoakseni polemisoinnosta.⁵⁶⁵

Ohjeissa ei ole sanottu, ettemme suostuisi missään muodossa *kattamaan* vastavaatimuksillamme vastustajamme millaisia hyvänsä vaatimuksia.

Valtuuskunnan puheenjohtajalla (ja tässä tapauksessa myös varapuheenjohtajalla) näyttää olevan äärettömän paljon oikeuksia, jotka antavat hänelle miltei itsevaltiaan vallan.

Teidän (ja sitäkin enemmän Krasinin) kirje vaikuttaa — oikeamminkin vaikutti — paniikilta. Se on vaarallisinta. Karille ajautuminen ei pelota meitä ollenkaan: huomispäivänä saamme sitäkin paremman konferenssin. Nyt ei meitä enää säikäytetä eristyksellä eikä saarrolla eikä myöskään interventiolla.

Me ehdotamme laajaa työjärjestystä, vihjaamme »palliativiseen» yleisohjelmaamme.

Ettäkö torjuvat?

Kuinka vain! (me julkaisemme laajan ohjelman eventuell* valtuuskunnan jonkun jäsenen nimissä, joka saattaa kenties ottaa virkaeronkin (tietenkin KK:n suostumuksesta).

Ellette halua laajaa, esittäkää suppeampi: Wir nehmen auch Abschlagszahlung!**

Suostumme kaikkein suppeimpaankin, mutta mihinkään meille epäedulliseen emme kuitenkaan suostu. Uhkavaatimukseen emme alistu. Mikäli haluatte vain »kaupankäyntiä», mikäpäs siinä, mutta emme osta sikaa säkissä emmekä suostu kauppoihin ennen kuin olemme tehneet »vaatimuksista» laskut *viimeistä kopeekkaa myöten*.

* — tilaisuuden tullen. *Toim.*

** — me hyväksymme myös vähittäismaksun! *Toim.*

Ja siinä kaikki.

Meidän on varattava ja sijoitettava aseisiin kaikki tykkimme, kun taas siitä, mitkä on tarkoitettu harhauttamiseen, mistä ammutaan ja milloin ammutaan, ehdimme päättää aina.

Kommunistisin tervehdyksin

Lenin

Kirjoitettu helmikuun 7 pnä 1922

Julkaistu ensi kerran osittaisesti kirjassa »V. I. Lenin. Elämäkerta». 1960

*Julkaistu täydellisesti 1964
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 44. osassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

624

N. P. GORBUNOVILLE

Tov. Gorbunov! Kiinnittäkää *hyvin vakavaa* huomiota.⁵⁶⁶ Nähdäkseni on *myönnettävä kaikki*, mitä pyydetään, t.s. 4 m. rpl. $\times 0,2$ (?) = 800 *miljardia*. Tämä ensiksikin.

Toiseksi. *Ei* pidä erottaa Turvekeskushallinnosta (on kyttävä Morozovilta ja Menshikovilta, kun ei kerran Radshenkoa ole). Miksi pitäisi erottaa? Myönnettäköön *autonomia* Turvekeskushallinnon *sisällä*. Määriteltäköön se tarkoin, kirjallisesti, vahvistettakoon TPN:n kautta.

Kolmanneksi. Onhan *useita* TPN:n päätöksiä Hydroturvehallinnon ensisijaisuudesta y.m. y.m. Ne on ilmeisesti »unohdettu». Se on hävytöntä! On *löydettävä* »unohdukseen» syylliset ja *vedettävä* heidät oikeudelliseen edesvastuuseen. Välttämättömästi! (Sanokaa minulle tulos: mitä *on tehty*.)

10/II. *Lenin*

Kirjoitettu helmikuun 10 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1934 kirjassa
»Lenin talousrintamalla.
Muistelmakokoelma». Moskova*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

625

G. J. SOKOLNIKOVILLE

11. II 1922

Jäljennös tov. A. D. Tsjurupalle

Tov. Sokolnikov!

1) Gorbunov on puhunut Teille Belovista. Minulla on Belovista mitä parhaimmat lausunnot sekä puolue- että *liikemiehenä*. Ellemme me tue *sellaisia* »omia» liikemiehiämme, niin silloin kaikki on pelkkää puhetta. On *rangaistava* niitä, jotka ovat syylistyneet (Valtionpankissa) virastokankeuteen ja byrokratiaan. Muutoin ei tule tolkkua. (Lausunnot ovat Gorbunovilla.)

2) Ulkomaankauppaa koskevat teesit viivästyvät. Määräajaksi osoitin kauan sitten 2—3 päivää.

Moista virastokankeutta ei saa antaa anteeksi.

3) Onko harkittu, missä muodossa ja millä tavalla trustien johtokuntien jäsenet ovat vastuussa väärästä tilinpidosta ja *tappiollisesta* asiainhoidosta?* Onko ehkä Oikeuskomissariaatti nukuksissa? Tässä suhteessa tarvitaan *esimerkillisiä* oikeusjuttuja ja *ankarien* rangaistusten soveltamista. Oikeuskomissariaatti ei näytä käsittävän, että uusi talouspolitiikka vaatii *uudenlaisten ankarien* rangaistusten *uudenlaisia* käyttötapoja.

4) Kertoman mukaan yksityispääoma on Smolenskin kuvernementissa *lyönyt laudalta* osuuskaupan, joka on pitänyt sulkea.

Entä oikeudellinen edesvastuu laittomasta kaupankäynnistä?

Entä yksityiskaupan verotus? j.n.e. y.m.s.

Neuvostobyrokraatit taaskin kaikessa vain haukotelleet?

Kuka Teillä vastaa siitä? Olisiko muodostettava valio-kunta, jossa olisivat edustettuina

* Ks. Teokset, 35. osa, 309. asiakirja. *Toim.*

- 1) Finanssikomissariaatti }
 2) Oikeuskomissariaatti } valvontatoimia varten
 3) jokin }

ja rankaisemaan väärästä kaupankäynnistä
 y.m.s.⁵⁶⁷

Komm. tervehdyksin *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1942
 XXXIV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
 mukaan*

626

A. S. JENUKIDZELLE

Tov. Jenukidze!

Täällä Moskovassa olleista keskusteluista ja tiedotuksista teen johtopäätöksen, että YTpKK:n Puhemiehistössä ja sen toiminnassa on jonkinlaista leväperäisyyttä. Se ei olekaan ihme, sillä Puhemiehistön kaikille jäsenille on kasattu senkin seitsemän tehtävää niin kuin on tapana meidän »oblomovilaisessa» tasavallassamme.

Sen seurauksena lisääntyy sellaisten miesten kuin Larinin vaikutus. Hän on kelpo poika runoilijana, lehtimiehenä, luennoitsijana. Mutta me tompelit asetamme hänet lainsäädäntätehtäviin ja pilaamme ja *turmelemme* sekä hänet että toiminnan.

Pitäkää herran nimessä tiukemmin silmällä. Älkää päästäkö Larinia minnekään. Jos hän on jo joutunut jonnekin, älkää luottako hänen yhteenkään suunnitelmaansa, luonnokseensa älkääkä ilman kolminkertaista tarkastusta antako sille tietä.

Pitäkää silmällä, ettei olisi sitä tavanomaista kaaosta, että YTpKK:n Puhemiehistön kautta yritetään (puolittain oveluudella) ajaa jotain läpi sivuuttamalla KKN ja Valtion Suunnittelukomissio.

Pitäkää silmänne auki ja tiedottakaa minulle (tai Stalinille ja Kameneville) *a j o i s s a*.

Vielä kaksi seikkaa:

- 1) Stalinin asunto. Milloinka? Johan viipyy!

2) Lalajants. Mitenkä hän? Jos hän matkustaa Siperiaan, minun pitäisi antaa hänelle kirje ja järjestää hänet vaunuun Skljanskin ja Fominin kautta.

Tervehdys! Teidän *Lenin*

P. S. Lähetin Teille juuri paperin asunnon järjestämisestä Strumilinille ja Ramzinille. Pyydän vakuuttavasti painamaan päälle, hoitamaan asian ja kirjoittamaan minulle.⁵⁶⁸

Teidän *Lenin*

Kirjoitettu helmikuun 13 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

627

**KIRJE V. M. MOLOTOVILLE
VKP(b):n KK:n TILASTO-OSASTON
JA LUETTELOINTI- JA SIOITTELUOSASTON
TYÖSTÄ**

14. II 1922

Tov. Molotov!

Täytettyäni VKP:n jäsenten viime rekisteröinnissä⁵⁶⁹ kyselylomakkeen eli -listan päädyin varmaan vakaumukseen, että tilastotyö (ja luultavasti myös koko luettelointi- ja sijoittelutyö) on järjestetty KK:ssa kerrassaan kelvottomasti.

Joko tilastotyötä johtaa Teillä tomppeli tai jossakin näisissä »osastoissa» (jos noita KK:n laitoksia siksi nimitetään) istuu tärkeillä paikoilla tomppeleita ja pedantteja eikä Teillä ole nähtävästi aikaa silmälläpitoon.

1. Tilasto-osaston johtajalle on annettava potkut.

2. Tätä osastoa ja luettelointi- ja sijoitteluosastoa on ravistettava *perin pohjaisesti*.

Muutoin me itse (»taistelllessamme byrokratiaa vastaan»...) siitämme nenämme edessä häpeällistä ja typerää byrokratiaa.

KK:lla on tavattomasti valtaa. Jättiläismäisiä mahdollisuuksia. Sijoitlemme 200—400 tuhatta puolueyöntekijää ja heidän välityksellään tuhansia ja tuhansia puolueeseen kuulumattomia.

Ja tämä valtava kommunistinen asia on tärvelty läpeensä typerällä byrokraattisuudella!

Kaikki rekisteröinnit on suoritettava loppuun 1 kuukaudessa.

Niiden muokkaus on supistettava minimiin siten, että niin ikään tulisi suoritetuksi loppuun kuukaudessa.

Sitten on karkotettava $\frac{9}{10}$ KK:n tilasto-osaston ja saman verran luettelointi- ja sijoitteluosaston henkilöstöstä ja ryhdyttävä rakentamaan niitä uudelleen.

Teidän tulee *vapauttaa itsenne* pikkuasioista (säilytettävä ne apulaisten ja apulaisenapulaisten harteille) ja omistautua kokonaan *poliittisen sihteerin* toimiin ja *johtamaan* järjestytyön, luetteloinnin y.m.s. *s u u n t a a m i s t a*.

Suoritettiinhan »vastuunalaisten työntekijöiden» rekisteröinti? Tulos on nähtävästi niin ikään yhtä kuin nolla; huonompi, varmaankin miinustulos.

Kirjoittakaa minulle tai soittakaa, niin keskustelemme tästä yksityiskohtaisemmin.

Tarvitaan muutamista **sadoista** (aluksi) puolueen huomattavimmista työntekijöistä laadittua kortistoa, jossa ovat erikseen propagandistit, hallintomiehet, agitaattorit, opettajat y.m.s. ja lisäksi *niiden ja niiden* (4—6) henkilöiden *lausunnot* heidän työstään (palvelusaika — sanokaamme viisi viimeksi ollutta virkaa). Me sen sijaan ajamme takaa tuhansia ja satoja tuhansia, antaudumme byrokraattiseen tyhjän-toimitukseen *e m m e k ä o p e t t e l e* sijoittelemaan ihmisiä.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

628

V. M. MOLOTOVILLE
VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN
JÄSENIÄ VARTEN

Tov. Molotoville Poliittista Toimikuntaa varten

Ehdotan päätöstä:

- 1) Ei sanaakaan vastavaatimusten mittasuhteista eikä laadusta.

- Kirjoitettava vastavaatimuksista yleensä;
 2) kirjoitettava yleensä konferenssista ja samoin pasifistisesta ohjelmastamme.
 (Kirjoitettava = julkaistava.)⁵⁷⁰

14/II. *Lenin*

Kirjoitettu helmikuun 14 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1965
 V. I. Leninin Teosten
 5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
 mukaan*

629

D. I. KURSKILLE⁵⁷¹

Helmikuun 14 pnä 1922

Tov. Kurski!

Pyydän Teitä lähettämään minulle mahdollisimman pikaisesti viralliset tiedot siitä, mitä oikeuksia TTI:llä on voimassaolevien lakien perusteella tarkastuksen suorittamiseen yksityisissä (ei valtion) yrityksissä.

Muistaakseni on ollut useamminkin kuin kerran puhetta siitä, ettei rajoitettaisi mitenkään TTI:n oikeuksia yritysten, millaisten tahansa, suhteen, jotka eivät kuulu valtion yritysten ryhmään.

Lenin

Saneltu puhelimitse

*Julkaistu ensi kerran 1945
 XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
 konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

630

KIRJE G. V. TSHITSHERINILLE

15. II 1922

Tov. Tshitsherin!

Krasinin 13. II lähettämässä sähkössä (s. n:o 1466/c) sanotaan (Lloyd George): »Jos Neuvostohallitus kieltäytyy hyväksymästä Cannesin päätöksiä, niin se *uhkaa* ajaa karille

koko konferenssin ja *a i n a k i n* helpottaa Poincarén poistumista»...

Sanamuoto, jossa on enemmän »uhkailua» kuin tarkkuutta!

Mutta meidän lehdistämme päätellen Englannin lehdistössähän on julistettu monta kertaa, *ettei* Genovan konferenssiin kutsumiseen *vaadita eikä ole vaadittu edelläkäypää* Cannesin ehtojen hyväksymistä ja että ranskalaisten päinvastainen mielipide on väärä.

Täytyy koota koko aineisto, että saataisiin tosiasioista *tarkka ja muodolliselta puolen* kiistaton selvyys.

Kolme seikkaa tuntuu minusta kiistattomalta:

(1) meitä kutsuttaessa meiltä *ei* vaadittu täsmällistä, selvää, virallista ilmoitusta, että *hyväksymme* Cannesin ehdot.

(2) vastatessamme *emme* tehneet sellaista ilmoitusta. *Eikä* meille *ole tiedotettu, ettei* vastauksemme *ole täydellinen*.

(3) Englannin *koko* porvarilehdistö *on* ranskalaisten kanssa kinastellessaan *tunnustanut*, ettei edelläkäypä Cannesin ehtojen hyväksyminen ole välttämätöntä.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

631

KIRJE D. I. KURSKILLE JA TOIMEKSIANTO N. P. GORBUNOVILLE

Tov. Kurski!

Oheistan Koblenzin minulle antaman vastauksen.* Pyydän palauttamaan N. P. Gorbunoville, kun olette lukenut.

1) Epäilen kovasti, että Koblenz on heikko ja että koko tuo osasto on keho.

Koblenz on ilmeisesti »unohtanut», että neuvostovallalta vuokrattu yritys on *niin ikään neuvostoyritys*;

2) — — sekoittanut kysymyksen, onko tarkastus suoritettava myöhemmin vai ensin, kysymykseen, kuuluuko yleensä tarkastaa vai ei;

* Ks. Teokset, 5. venäjänk. painos, 54. osa, Liitteitä, 16. asiakirja. *Toim.*

3) »unohtanut» nähtävästi, että TTI:n oikeudet *ei v ä t o l e* Valtionvalvonnan entisiä oikeuksia *s u p p e a m m a t* (Asetuskokoelma, 1920, n:o 16); unohtanut paljon muutakin.

Johtopäätös: on tarkastettava Koblenzin lausunto ja jos huolellinen tutkimus osoittaa Koblenzin valehdelleen, niin hänen tilalleen on pantava pätevämpi juristi.

Tiedottakaa minulle, kenet määrätte vastuulliseksi tästä tarkastuksesta.

— — — Jos lakimme ovat »ristiriitaisia» (mistä ei ole epäilystä), niin mitä varten ovat olemassa Oikeuskomissariaatti ja Lakiehdotusosasto?

Mitä sitten tehdään kodifioimiseksi? — ristiriitojen poistamiseksi?

Nimenomaan *nyt* on muun muassa laadittava *kiireesti* selvä ja täsmällinen laki, TTI:n tarkastus- ja perehtymisoikeuksien ulottamisesta kaikkiin ja kaikenlaisiin (sekä yksityisiin että osuuskunnallisiin ja toimiluvan saaneihin y.m.) laitoksiin ja yrityksiin.

Tiedottakaa, kenen tehtäväksi annatte sen.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Tov. N. P. Gorbunov! Olkaa hyvä, lukekaa tämä ja *merkitkää muistiin*, että voisitte valvoa täytäntöönpanoa.

Antakaa puhtaaksikirjoitettavaksi ja lähetettäväksi tov. Kurskille.⁵⁷²

Kirjoitettu helmikuun 15 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

632

KKN:n, TPN:n JA PIENEN KKN:n TYÖN UUELLEENJÄRJESTELYSTÄ⁵⁷³

KIRJE A. D. TSJURUPALLE

Helmikuun 15 pnä 1922

Tov. Tsjurupa!

Luulen Teidän olevan oikeassa.

On saatava Poliittisen Toimikunnan suostumus ja ryhdyttävä »supistamaan».⁵⁷⁴

Liki-
pi-
täen || 1) kokoonpano: *v i i s i* Teidän osoittamaanne henkilöä
ynnä 2 virastojen ulkopuolista (Belov + ?) = 7.

2) valtion tulo- ja menoarvion edellyttämistä määrärahoista ensin Finanssikomissariaattiin ja TTI:hin; Pieneen KKN:ään vain valittamismielessä; muu kuten Teillä.

Esitettävä vielä kertaan harkittuina nämä Pienen KKN:n *supistamista koskevat perusteet* kirjallisesti, otettava Pienen KKN:n puheenjohtajan lausunto, vietävä nämä *perusteet* läpi Poliittisessa Toimikunnassa ja muokattava ne sitten nopeasti uudeksi ohjesäännöksi.

Olisiko ehkä lisäksi rajoitettava valiokuntia? tehostettava osuutta tosiasiallisessa tarkastuksessa? alistettava *koko* toiminta välittömämmin TPN:n varapuheenjohtajien valtaan?

Kommunistisin tervehdyksin *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

633

V. G. JAKOVENKOLLE

*Maatalouskomissariaatti
tov. Jakovenko*

Tammikuun 26 pnä »Izvestija VTsIK» lehdessä julkaistiin tov. A. Beljakovin artikkeli »Ikävöivät voimakoneet ja proletaarinen maanviljely».

Kehotan Teitä kiinnittämään vakavaa huomiota tähän artikkeliin. Siitä selviää, että sotalaitoksen hallussa on vetehtinyt viisi vuotta ulkomaisessa pakkauksessa varaosineen 770 uuden uutukaista täydessä kunnossa olevaa voimakonetta, joiden yhteinen teho on noin 117 000 hevosvoimaa ja arvo yli 14 000 000 sodanedellistä kultaruplaa. Nämä voimakoneet eivät ole sopivia käytettäväksi sotalaitoksen tarpeisiin ja tämä luovuttaisi ne Maatalouskomissariaatille, joka voisi käyttää ne menestyksellisesti maatalouden tarpeisiin. On kulunut neljä kuukautta, kun tämä tuli Maatalouskomissariaatin tietoon, mutta tähän mennessä ei ole tehty mitään muuta kuin kirjoiteltu papereita.

Tuo on ennen kuulumatonta epätaloudellisuutta ja avuttomuutta.

Kehotan:

1. Maatalouskomissariaattia esittämään minulle kirjallisen selityksen;
2. löytämään virastokankeuteen ja byrokratiaan syyllistyneet, järjestämään tämän asian johdosta huomiota herättävän oikeudenkäynnin;
3. antamaan käytännössä ratkaisevalla tavalla vauhtia tälle asialle ja tiedottamaan kuukauden kuluttua minulle, mitä todella on tehty (milloin moottorit on otettu vastaan, miten käytetty, kenelle luovutettu, milloin ja missä alkavat toimia j.n.e.).⁵⁷⁵

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja
V. Uljanov (Lenin)

Kirjoitettu helmikuun 15 p:nä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1942
XXXIV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

634

D. I. KURSKILLE

15 — II — 1922

Toveri *Kurski*

Jäljennös tov. Tsjurupalle

» tov. Gorbunoville

Toveri *Kurski!*

Minulla ei ole mahdollisuutta perehtyä vekseleitä ja siviilisitoumuksia koskevaan asetusehdotukseen. Pidän ehdottoman välttämättömänä, että tällä lailla taattaisiin täydellisesti valtiomme oikeudet paitsi täydelliseen tarkastukseen ja valvontaan myös irtisanomiseen vakavista valtiollisista syistä. Pyydän teitä antamaan tästä kysymyksestä lausuntonne (muutaman rivin, korkeintaan sivun pituisen) ja lähettämään otteina pari kolme artiklaa, jotka antavat meille nuo takeet. Tov. Gorbunovin sanoista teen johtopäätöksen, että sellaisia artikloja pitäisi ehdotuksessa olla.⁵⁷⁶

Kommunistisin tervehdyksin *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

635

N. P. GORBUNOVILLE*Tov. Gorbunov*

Lääkärin määräyksen mukaisesti määrään Teidät:

1. Parantamaan tov. Miroshnikovin ruokapuolta.
2. Huolehtimaan siitä, että hänet lähetetään huhtikuun 1 pnä Krimille 3 kuukaudeksi hoidettavaksi.

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja
V. Uljanov (Lenin)

Kirjoitettu helmikuun 15 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

636

I. I. MIROSHNIKOVILLE*Tov. Miroshnikov*

Kremlin sairaalan osastolääkärin tohtori Levinin lausunnon perusteella velvoitan Teidät:

1. Rajoittamaan työpäivänne 8 tuntiin.
2. Etsimään itsellenne huhtikuun 1 päivään mennessä sijaisen ja perehdyttämään hänet asioihin, jotta voisitte huhtikuun 1 pnä lähteä pitkäaikaiselle lomalle.

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja
V. Uljanov (Lenin)

Kirjoitettu helmikuun 15 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

637

**KIRJE G. V. TSHITSHERINILLE
JA TOIMEKSIANTO SIHTEEREILLE**

Pyydän näyttämään Stalinille ja Molotoville ja lähettämään Tshitsherinille seuraavan vastaukseni:

Tov. Tshitsherin! Te hermostelette liikaa. Ehdimme vielä 22 tai 23/II käsitellä Genovaan koskevan menettelytapasuunnitelman.

Sekä Te että minä taistelimme pasifismia vastaan, kun sitä tahdottiin vallankumouksellisen proletaarisen puolueen ohjelmaksi. Selvä se. Mutta missä, kuka ja milloin on kieltänyt tätä puoluetta käyttämästä pasifisteja vihollisen, porvariston, hajottamiseen?⁵⁷⁷

Teidän *Lenin*

Kirjoitettu helmikuun 16 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

638

J. A. LITKENSILLE

Tov. *Litkens*

Jäljennös Pienelle KKN:lle

Viime vuoden joulukuun lopulla kirjoitin Valistusasiain kansankomissariaattiin, että prof. Krug on pyytänyt Moskovan tekniselle korkeakoululle huoneistoa sähkötekniistä osastoa ja Sähkötekniistä laitosta varten, ja pyysin kiinnittämään erikoista huomiota tähän pyyntöön ja tekemään kaiken voitavan tämän pyynnön tyydyttämiseksi.*

Sain helmikuun 9 pnä jälleen prof. Krugilta kirjeen, jossa hän tiedottaa, että Valistuskomissariaatti ei ole tähän mennessä auttanut korkeakoulua. Prof. Krug kirjoittaa, että sähkötekniiselle osastolle ja Sähkötekniiselle koelaitokselle voitaisiin täysin kivuttomasti huonetiloja supistamalla luovuttaa osa entisen Jelizavetan instituutin huoneistosta ja sitten keväällä, kun ilmat lämpenevät, siirtää tässä instituutissa sijaitseva Radishtshevin koulu toiseen huoneistoon.

Mikäli ette hyväksy tätä prof. Krugin ehdotusta, velvoitan Teidät omalla vastuullanne löytämään ja antamaan laitokselle huoneiston kahden viikon sisällä.

* Kirjettä ei ole löydetty. *Toim.*

Täytäntöönpanosta tiedottakaa minulle maaliskuun 3 päivään mennessä.

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja

Kirjoitettu helmikuun 16 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

639

**KIRJE V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n
POLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENIÄ VARTEN
LAINAN MYÖNTÄMISESTÄ SHATILOVON
KAURATRUSTILLE⁵⁷⁸**

Toveri Molotoville Poliittisen Toimikunnan jäseniä varten,
jäljennös tov. Osinsille

Toveri Osinski kirjoittaa minulle, että Poliittinen Toimikunta evää kaikki lainat, joita on myönnetty alkuperäisen budjettimäärärahan lisäksi, siinä luvussa on evätty myös Shatilovon kauratrustille myönnetty laina. Olen ottanut hieman selvää tästä asiasta ja täytyy sanoa, että tietojeni mukaan kysymyksessä on tavattoman tärkeä asia, jota on poikkeuksellisesti tuettava hinnalla millä hyvänsä. Osinski ei valitettavasti esitä numeroita, joista on puhe. Pyydän vaatimaan Osinsilta, Sokolnikovilta ja Tsjurupalta lyhyen, muutaman rivin pituisen tiedotuksen tästä asiasta huomisaamuun mennessä ja ottamaan kysymyksen toistamiseen esille Poliittisessa Toimikunnassa ja kutsumaan Osinskin, jos tovereiden Tsjurupan ja Sokolnikovin esittämät tiedot eivät selvennä tyhjentävästi kysymystä.

Lenin

*Saneltu puhelimitse
helmikuun 17 pnä 1922*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan sihteerin muistiinpanojen
(konekirjoituskappaleen) mukaan*

640

***TOVERI N. P. GORBUNOVILLE**

Kirjeestäni* huolimatta minulle ei ole tähän mennessä toimitettu selostusta Ridderin konsessiota koskevasta tar-

* Kirjettä ei ole löydetty. *Toim.*

kastusmatkasta. Hankkikaa huomiseen mennessä siellä käyneen valiokunnan edustajalta sellainen selostus, mutta se ei saa missään tapauksessa olla kahta sivua pitempi.

Pelkään, että kuten meillä on tapana, selostus käsittää kokonaisen niteen, jota ei kukaan rupea lukemaan.

Ottakaa virallisesti yhteys valiokunnan puheenjohtajaan ja Krzhizhanovskiin, joka antoi minulle täyttämättä jääneitä lupauksia.⁵⁷⁹

17. II 22.

Lenin

Saneltu puhelimitse

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

641

A. D. TSJURUPALLE

1

18/II.

Tov. Tsjurupa!

Kun kirjoitin kirjaani imperialismista,* luin kapitalististen maiden *kahdesta* valtionpankki- (ja yleensä pankki-) järjestelmästä. Toinen järjestelmästä edustaa valtionpankin hyvin läheistä suhdetta *kauppaan*.

Pitää panna pari »finanssitiiteilijäämme» (irvailisinko — fyi-tiiteilijää?) tutkimaan tätä kysymystä.

Tarvitsemme valtionpankin, joka on kapitalismin kaupallisintakin valtionpankkia sata kertaa lähempänä kauppa. Valtionpankillamme tulee olla kauppa-asiamies*verkko* alkaen yläportaista (jonkinlainen kauppa-asioista huolehtiva matkustava pankkitarkastaja, joka hoitelee miljardeihin nousevia kauppatoimia) ja aina alimmilla portailla oleviin pieniin ja pienen pieniin kauppa-asiamiehiin saakka. Jos koko tämä verkko tulee olemaan osapalkoilla ja oppii (ja opettaa meidätkin) käymään kunnolla kauppa, niin valtaamme $\frac{9}{10}$ koko kauppavaihdosta. Ainoastaan siten palautetaan tava-

* »Imperialismi kapitalismin korkeimpana vaiheena» (ks. V. I. Lenin, Valitut teokset neljässä osassa, Moskova 1967, 2. osa, ss. 329—429). *Toim.*

ranvaihto jälleen kultakannalle ja *muutetaan nep** valtaa omaavien, mutta sitä käyttämään kykenemättömien kommunistitomppelien puijaamisen järjestelmästä sosialismin *perustaksi*, jota ei horjuta talonpoikaisvaltaisessa maassa mikään mahti maailmassa.

Näyttäkää tätä Sokolnikoville. Valtionpankkia ja Finanssikomissariaattia on *ahdistettava* niin kauan, kunnes saamme sen aikaan.

Teidän *Lenin*

Kirjoitettu helmikuun 18 pnä 1922

Julkaistu ensi kerran 1937
»Bolshevik» aikakauslehden
2. n:ossa

Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan

2

Tov. Tsjurupa!

Haluaisin erikoisesti kiinnittää huomiotanne Sokolnikoville kirjoittamaani kirjeeseen, jossa koskettelin kauppaa, Valtionpankkia ja Valtionpankin kauppaosastoa.**

Asian ydin on kokonaisuudessaan kaupassa ja tämän joutumisessa Valtionpankin valtaan.

Valtionpankkimme kauppaosasto ei kuitenkaan näytä olevan lainkaan »*kaupallinen*», vaan samanlainen p... byrokraattinen kuin kaikki muukin VSFNT:ssä. Tässä suhteessa on mielestäni painettava päälle *kaikin voimin* ja *saatava* käyttöön osapalkat, kokeilu käytännössä ja *karkotetuksi* Valtionpankin *kauppaosastosta* kaikki vetelyys, kaikki epäkaupallinen, kaikki se mikä ei pysty saavuttamaan menestystä kauppa-alalla.

Me emme tarvitse »kotimaisen kaupan virastoa» (meillä on paljon sellaista p... kuin *virastoja*), vaan tusinan tai pari Valtionpankin *miehiä*, jotka *osaavat* käydä (ja opettavat muita käymään) kauppaa. Asian ydin on kokonaan siinä, ilman sitä ei rahajärjestelmää saada kuntoon.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu helmikuun 20 pnä 1922

Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa

Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan

* — uusi talouspolitiikka. *Suom.*

** Ks. Teokset, 35. osa, 310. asiakirja. *Toim.*

642

UUDEN TALOUSPOLITIIKAN AIKAISISTA OIKEUSKOMISSARIAATIN TEHTÄVISTÄ⁵⁸⁰

KIRJE D. I. KURSKILLE

- Jäljennökset: 1) Molotoville, Poliittisen Toimikunnan jäseniä varten
 2) A. D. Tsjurupalle
 3) Rykville (kun palaa)
 4) tov. Jenukidzelle, YTpKK:n Puhemiestön jäseniä varten.

Pyydetään erikoisesti: ei saa monistaa, vain näytettävä kuittausta vastaan, estettävä lörpöttele-
 mämästä julki, ei saa löpötellä vihollisille.

20/II 1922.

Tov. Kurski!

Oikeusasiamin kansankomissariaatin toimintaa ei ole nähdäkseni mukaistettu vielä lainkaan uutta talouspolitiikkaa vastaavaksi.

Neuvostovallan taisteluelimiä olivat aikaisemmin pääasiassa Sota-asiain kansankomissariaatti ja YEK. Nykyään taistelu lankeaa *erikoisesti* Oikeuskomissariaatin tehtäväksi; tätä eivät valitettavasti näy käsittävän Oikeuskomissariaatin johtomiehet ja tärkeimmät toimihenkilöt.

On tehostettava repressiivisiä toimenpiteitä neuvostoval-
 lan vihollisia ja porvariston asiamiehiä (*varsinkin*
menshevikkejä ja eserriä) vastaan; vallankumoustribunaalien
 ja kansanoikeuksien on sovellettava näitä repressiivisiä toi-
 menpiteitä mahdollisimman pikaisessa ja *vallankumouksen*
kannalta tarkoituksenmukaisimmassa järjestyksessä; Mosko-
 vassa, Pietarissa, Harkovissa ja muutamissa muissa tärkeim-
 missä keskuksissa on järjestettävä välttämättömästi *näyteoi-*
keudenkäyntejä (mitä tulee repressiivisten toimenpiteiden
 nopeuteen ja tehokkuuteen, niiden merkityksen *selvittämi-*
seen kansanjoukoille oikeudenkäynnin ja lehdistön kautta);
 kansantuomareihin ja vallankumoustribunaalien jäseniin on
 tuomioistuinten toiminnan parantamisen ja repressiivisten
 toimenpiteiden tehostamisen mielessä vaikutettava puolueen
 kautta. Kaikessa siinä on toimittava järjestelmällisesti, hel-

littämättömästi, päättäväisesti ja kaikesta siitä on tehtävä välttämättömästi tiliä (aivan lyhyesti, sähkösanomatyyliin, mutta asiallisesti ja täsmällisesti, pitäen tilastoa siitä miten Oikeuskomissariaatti rankaisee ja opettelee rankaisemaan niitä meillä enemmistönä olevia »kommunistisia» heittiöitä, jotka osaavat soittaa suuta ja tärkeillä, mutta eivät osaa tehdä työtä).

Yhtä tärkeä taistelutehtävä on Oikeuskomissariaatilla *uuden talouspolitiikan* alalla ja sitäkin kuohuttavampaa on tällä alalla Oikeuskomissariaatin heikkous ja uneliaisuus. Ei näköjään ymmärretä sitä, että me olemme hyväksyneet ja hyväksymme vain *valtiokapitalismin*, ja valtio olemme me, me tietoiset työläiset, me kommunistit. Senpä vuoksi täytyy katsoa hiton kelvottomiksi kommunisteiksi ne kommunistit, jotka eivät ole käsittäneet tehtäväkseen rajoittaa, hillitä, valvoa, tavoittaa rikospaikalta ja rangaista vaikuttavasti *kaikkea kapitalismia, joka ylittää valtiokapitalismin puitteet, niin kuin me käsitämme valtio-käsitteen ja valtion tehtävät.*

Nimenomaan Oikeuskomissariaatille, nimenomaan kansanoikeuksille lankeaa tässä suhteessa erikoisen taisteluhenkilinen ja erikoisen vastuullinen tehtävä. Sitä ei näytetä ymmärrettävän. Lehdissä pidetään kohua *uuden talouspolitiikan* väärinkäytöstä. Näitä väärinkäytöksiä on äärettömän paljon.

Entä missä on kohu uutta talouspolitiikkaa väärin käyttäviä lurjuksia vastaan käytyjen *näyteoikeusprosessien* johdosta? Sellaista kohua ei ole, sillä noita prosesseja ei ole. Oikeuskomissariaatti »on unohtanut», että tämä on sen tehtävä, että Oikeuskomissariaatin velvollisuus on ryhdistää, ravistaa, ravistaa toisenkin kerran kansanoikeuksia ja opettaa ne *rankaisemaan ankarasti, jopa tuomitsemalla ammuttavaksi, ja nopeasti* uuden talouspolitiikan väärin käyttämisestä. Se on vastuussa siitä. Tällä alalla Oikeuskomissariaatin taholla ei ole nähtävissä edes hiukan verran elävää toimintaa, sillä sitä ei ole.

Oikeudenkäyntien kasvatuksellinen merkitys on valtava. Missä meillä huolehditaan siitä? Missä pidetään lukua reaalitytuloksista? Sitä ei ole, vaikka se on kaiken juridisen toiminnan aakkosia.

Samanlaisia aakkosia on kommunistien rankaiseminen kolminkertaisesti verrattuna puolueeseen kuulumattomiin. Ja Oikeuskomissariaatti on yhtä huoleton.

Tsaarin aikana prokuraattorit saivat potkuja tai ylennyk-

siä voittamiensa juttujen prosenttimäärän mukaan. Me olemme omaksuneet tsaarin Venäjän ajoilta sen, mikä on pahinta, byrokration ja oblomovilaisuuden, jonka vuoksi olemme kirjaimellisesti tukehtua, mutta emme ole omaksuneet sitä, mikä on *järkevää*. Jokainen Oikeuskomissariaatin kollegion jäsen, jokainen tämän laitoksen toimihenkilö pitäisi arvostaa ansioluettelon mukaan, sen jälkeen kun on kysytty: montako kertaa sinä olet rangaissut vankilatuomiolla kommunisteja kolme kertaa kovemmin kuin puolueeseen kuulumattomia samasta rikoksesta? montako byrokraattia sinä olet pannut vankilaan byrokратиasta ja virastokankeudesta? montako kauppiasta sinä olet *uuden talouspolitiikan* väärin käyttämisestä saattanut ammuttavaksi tai muuhun kuin tyhjänpäiväiseen (kuten on tapana Moskovassa, Oikeuskomissariaatin nokan edessä) rangaistukseen? Ettetkö voi vastata tähän kysymykseen? — olet siis tyhjäntoimittaja, joka on potkittava pois puolueesta »kommunistisen suunsoiton» ja »kommunistisen pöyhkeilyn» vuoksi.

Valmistellaan uutta siviililainsäädäntöä. Oikeuskomissariaatti »ajelehtii virran mukana»; huomaan sen. Mutta sen pitää nousta *vasten* virtaa. Ei ole omaksuttava (oikeamminkin ei ole antauduttava niiden tylsäjärkisten ja porvarillisten vanhojen lakimiesten puijattavaksi, jotka omaksuvat) vanhaa, porvarillista käsitystä siviilioikeudesta, vaan on luotava uusi. Ei ole myötäiltävä Ulkoasiain kansankomissariaattia, joka »virkansa puolesta» seuraa »Eurooppaan mukautumisen» linjaa, vaan *on taisteltava* tuota linjaa vastaan, kehiteltävä *uusi* siviilioikeus, uudenlainen suhde »yksityisiin» sopimuksiin y.m.s. Me emme tunnusta mitään »yksityistä», talouden alalla meillä on *kaikki julkis-oikeudellista* eikä yksityisoikeudellista. Me sallimme *vain* valtiokapitalismin, ja valtio olemme me, kuten edellä on sanottu. Siksi valtion on puututtava entistä laajemmassa mitassa »yksityisoikeudellisiin» suhteisiin; on laajennettava valtion oikeutta kumota »yksityisiä» sopimuksia; »siviilioikeudellisiin suhteisiin» ei ole sovellettava corpus juris romani'a*, vaan *vallankumouksellista oikeustajuaamme*; on osoitettava järjestelmällisesti, hellittämättömästi ja päättäväisesti muutamilla näyteoikeudenkäynneillä, *miten* tulee menetellä järkevästi ja tarmokkaasti; puolueen kautta on saatettava häpeään ja potkittava pois ne vallankumoustribunaalien jäsenet

* — roomalaisen oikeuden lakikokoelmaa. *Toim.*

ja kansantuomarit, jotka eivät opettele tätä eivätkä halua käsittää tätä.

Oikeuskomissariaatti häpäisee itsensä lopullisesti Genovan (ja koko maailman) nähden, ellei se ryhdistäydy eikä ryhdy koko tarmollaan järjestämään toimintaansa taisteluhenkiseksi, uusille raiteille.

Kehotan Teitä

1) lukemaan kirjeeni Oikeuskomissariaatin kollegion kaikille jäsenille;

2) samoin — kokouksessa 100—200 hengelle, vain kommunisteille, jotka toimivat käytännössä siviili-, rikos- ja valtio-oikeuden alalla;

3) kieltämään puoluevastuun uhalla lörpöttelemästä siitä (tästä kirjeestä), sillä strategiamme paljastaminen viholliselle olisi typerää;

4) järjestämään, että muutamat kommunistit, jotka toimivat oikeusistuimissa ja Oikeuskomissariaatissa ja hyväksyvät täydellisesti tämän kirjeen hengen, kirjoittaisivat joukon artikkeleja lehtiin ja pitäisivät joukon esitelmiä näistä aiheista;

5) jakamaan kollegion kaikkien jäsenten kesken (ja mikäli mahdollista myös muiden Oikeuskomissariaatin piirissä toimivien huomattavimpien kommunistien kesken) *vastuun*:

(a) uuden *siviililainsäädännön* osista (*erikoisen tärkeää ja kaikkein tärkeintä*)

(b) samoin rikoslainsäädännön

(c) samoin valtiollisen ja poliittisen lainsäädännön } vähemmän ajankohtaista

(d) huomiota herättävien, *kasvattavien* näyteoikeudenkäyntien järjestämisestä ja suorittamisesta

(e) kansanoikeuksien ja vallankumoustribunaalien asiallisesta eikä paperivalvonnasta, jotta nämä pystyisivät käytännössä *tehostamaan repressiivisiä* toimenpiteitä niin neuvostovallan poliittisia vihollisia vastaan (Oikeuskomissariaatti on *ensimmäinen vikapää*, jos näitä toimenpiteitä ei tehosteta) kuin myös *uuden talouspolitiikan väärinkäyttämistä* vastaan.

Käy kauppa, rikastu, me sallimme sinun tehdä sen, mutta kovennamme *kolminkertaisesti* velvollisuuttasi olla rehellinen, esittää totuudenmukaisia ja täsmällisiä tilityksiä, pitää lukua kommunistisen lainsäädäntömme *hengestä* eikä ainoastaan kirjaimesta, olla poikkeamatta *vä-*

h ä ä k ä ä n laeistamme — sellainen tulee olla Oikeuskomissariaatin peruskäsky *uuden talouspolitiikan* suhteen. Ellei Oikeuskomissariaatti kykene saamaan aikaan, että kapitalismimme olisi »koulittua», »säädyllyistä», ellei Oikeuskomissariaatti todista muutamilla näyteoikeudenkäynneillä, että se *osaa* saada kypälälautaan tämän säännön rikkomisesta ja *rangaista* tuomitsemalla *ammuttavaksi* eikä häpeällisen typerällä »kommunistisen tylsäjärkisellä» 100—200 miljoonan sakolla, niin siinä tapauksessa Oikeuskomissariaatti ei kelpaa mihinkään, ja katson velvollisuudekseni vaatia Keskuskomitealta Oikeuskomissariaatin koko vastuunalaisen työntekijäkunnan vaihdosta.

Edellä mainitun työn jaottelusta Oikeuskomissariaatin kollegion kaikkien jäsenten kesken pyydän tiedottamaan minulle mitä pikimmin, jotta voisin tietää täysin tarkasti, nimenomaan kuka (paitsi kansankomissaaria, joka vastaa *kaikesta*) on vastuussa *s i v i i l i* oikeuden (ja sitten myös rikosoikeuden j.n.e.) niistä ja niistä osista ja näyteoikeudenkäyntien järjestämisestä (kollegion jokaisen jäsenen tulee osoittaa, *mikä hän on*, järjestämällä ja suorittamalla *muutamia* näyteoikeudenkäyntejä) sekä sen ja sen kuvernementin tai Moskovan sen ja sen kaupunginosan vallankumoustribu-naalien ja kansanoikeuksien ja tutkintatuomarien y.m.s. asiallisesta valvonnasta.

Kysymyksessä ei ole »osastojen» jako eikä asian kuittaaminen byrokraattisesti sillä, vaan kunkin kollegioon kuuluvan *kommunistin* omakohtainen vastuu tietystä elävästä vallankumouksellisesta toiminnasta — siihen kansankomissaarin on pyrittävä ja todistettava, että hän pystyy siihen.

KKN:n puheenjohtaja *V. Uljanov (Lenin)*

P. S. Lehdistöön ei saa tulla pienintäkään mainintaa kirjeestäni. Kirjoittakoon kuka tahansa omissa nimissään minua mainitsematta, ja enemmän konkreettisia tietoja!

Julkaistu ensi kerran osittaisesti 1924 kirjassa »Neuvostolakimiesten V yleisvenäläinen edustajakokous. Pikakirjoiteseloste». Moskova, VSFNT:n Oikeusas. kansankomissariaatin Juridinen kustantamo

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

Julkaistu täydellisesti 1964 V. I. Leninin Teosten 5. painoksen 44. osassa

643

V. M. MOLOTOVILLE
VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN
KAIKKIA JÄSENIÄ VARTEN

Ei jäljennöstä

Tov. Molotov

Pyydän näyttämään tämän kirjeen Poliittisen Toimikunnan kaikille jäsenille ja palauttamaan sen heidän huomautuksineen minulle. Luulen Tshitsherinin olevan aivan oikeassa, että Radek on tässä tapauksessa todistanut vielä kerran kaikista lukuisista avuistaan huolimatta olevansa täysin sopimaton diplomaatiksi.⁵⁸¹

Lenin

20/II 22.

Saneltu puhelimitse

Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa

Julkaistaan L. A. Fotijevan
kirjoittaman tekstin mukaan

644

L. B. KAMENEVILLE ja J. V. STALINILLE

21/II.

Toverit Kamenev ja Stalin

Syylisyydestänne tai mistä tahansa muusta samantapaisesta, mitä tulee pitkään keskusteluun, olisi naurettavaa puhuakin. Sairaudessani ei ole *mitään* objektiivisia oireita (mainion yön jälkeen olen tänään aivan sairas), ja voimistani saatoin päätellä vain minä. Olen itse syypää, sillä te kysytte monta kertaa minulta, olinko ehkä väsynyt.

Neuvoisin erityisesti muistamaan, että

- 1) Radek on syrjäytettävä ehdottomasti diplomatiasta;*
- 2) Lapinski samoin.
- 3) Smilgan oheisen kirjeen johdosta joku (N. P. Gorbunov?) on velvoitettava tiukemmin hoitamaan asia *käytännössä*.⁵⁸²

* Ks. edellistä asiakirjaa. *Toim.*

4) Mjasnikoviin nähden pitää lisätä: joko julkaisette koko kirjeeni tai asiallisia ja tyhjentyviä otteita siitä (muutoin syntyy epäselvyyttä eikä kukaan ymmärrä mitään: eiköhän Lenin ole kirjoittanut Mjasnikovin *puolesta?*).⁵⁸³

5) Lähetin A. D. Tsjurupalle lausuntoni hänen Pientä KKN:ää koskevasta ehdotuksestaan. Sitä on harkittava *huolellisesti*, tarkistettava ja punnittava kahdesti.*

6) Vastustan Poliittisen Toimikunnan 20/II tekemän päätöksen 8. §:ää. Sokolnikovia ei saa ottaa. *Ei saa*.⁵⁸⁴

7) TTI:tä koskeva asetusehdotus pitää muokata uudelleen, sitä pitää harkita, täsmällistää, *laajentaa* ja se on esitettävä *voimassa olevien* lakien *tulkinnaksi ja tiivistelmäksi*.**

Lenin

P. S. »*Pravdaan*» ja »*Izvestijaan*» on saatava tusinan verran artikkeleja aiheesta »Miljukov vain olettaa». »*Pravda*» 21/II.

Jos osoittautuu paikkansapitäväksi, erotettava välttämättömästi 20—40 professoria.

He vetävät meitä huulesta.

On harkittava, valmisteltava ja *iskettävä luja a.*⁵⁸⁵

Lenin

Kirjoitettu helmikuun 21 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

645

N. P. GORBUNOVILLE

21/II.

Tov. Gorbunov!

Molemmat yhteenvedot on tehty *kelvottomasti*.⁵⁸⁶ Ei osata erottaa tekniikkaa taloudesta, johtopäätöksiä olosuhteista.

* Ks. Teokset, 35. osa, 305. asiakirja. *Toim.*

** Ks. tätä osaa, 629. ja 658. asiakirja ja Teokset, 5. venäjänk. painos, 54. osa, 306. asiakirja. *Toim.*

Kehotan Teitä:

1) huolehtimaan siitä, että KKTN ja Valtion Suunnittelukomissio antaisivat erikseen lyhyen ajan kuluessa oman, vastuunalaisten henkilöiden allekirjoittaman lausuntonsa;

2) ryhtymään heti tiedustelutoimiin, että voisimme saada kirjallisen ja allekirjoitetun lausunnon Mihailovin valiokunnan *joka jäseneltä erikseen ja siten, ettei heillä olisi liioin tilaisuutta sopia asiasta keskenään* (Teidän tulee järjestää tämä nokkelasti: tiedustaa puhelimitse kaikilta, mihin aikaan kukin on vapaa, »yllättää» polkupyöräläheteteillä y.m.s.);

3) lausunnon tulee olla seuraavan ohjelman mukainen (selitykset ja huomautukset erikseen)

1. Mahdollinen tuotos ... milj. kultaruplaa

α) nykyään

β) kun käytetään lisää ... milj. kultaruplaa ... vuodessa (erikseen Kyshtymin, Ridderin, Ekibastuzin, Tanalykin osalta).

2. Selviämmekö ilman toimiluvanhaltijoita (luultavasti) vai emmekö? elleimme, niin miksi?

α) siksikö, ettei ole pääomaa?

β) ettei voida ostaa eikä tuoda ensiluokkaista kalustoa?

γ) ettei voida palkata ensiluokkaisia insinöörejä?

δ) ettei voida ostaa eikä tuoda elintarvikkeita? vaatetavaraa? työväkeä?

vaiko muista (mistä?) syistä?

3. Johtopäätös: α) Onko hyväksyttävä Urquhartin ehdot?

β) muutettava niitä? miten?

γ) hylättävä ne kokonaan?

Teidän on ensin osattava *tavoittaa* (nopeasti) kaikki komission jäsenet *erikseen* ja saada heiltä kirjallinen vastaus näihin kysymyksiin.

Tiedottakaa sitten minulle tulos ja *sen jälkeen* painamme päälle KKTN:ssä ja Valtion Suunnittelukomissiossa.⁵⁸⁷

Lenin

Kirjoitettu helmikuun 21 pnä 1922

Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa

Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan

646

G. M. KRZHIZHANOVSKILLE

22/II.

S a l a i n e n

Tov. Krzhizhanovski!

Tov. Trotski kirjoittaa eräässä KK:lle osoittamassaan kirjeessä suunnitteluelimienne vararikosta.

Tämä on totta sikäli, mikäli esimerkiksi Suunnittelukomissiossa on epäilemättä jäänyt järjestämättä toiminnan hallinnollinen puoli.

Ei ole määritelty Suunnittelukomission kunkin jäsenen henkilökohtaista vastuuta niistä ja niistä (tärkeimmistä) tehtävistä. Suunnittelukomission jäsenten kesken ei ole jaettu sitä suunnitelman täytön »yleistä valvontatyötä», jota ilman kaikki = 0.

J.n.e.

Johtopäätös: on pidettävä kiirettä päätösehdotusten kanssa (antakaa ne pikemmin), jotka koskevat Valtion Suunnittelukomission jäsenistöä ja puhemiehistöä (15 henkeä?? minusta tämä on asian pahentamista, sillä silloin henkilökohtaista vastuuta tulee olemaan *vieläkin vähemmän*) ja puhemiehistön 3-jäsenistä *toimikuntaa* (katsotaanpa perusteitanne: nähdäkseni tuon toimikunnan pitäisikin olla puhemiehistönä). Kenet voisi panna väliaikaisesti (toukokuun 15 päivään saakka) Pjatakovin tilalle?

Toimikunnan kolmen jäsenen (jos KK vahvistaa kolme: Teidät + Pjatakovin + Osadtshin) tulee uudelleenjärjestää hallinnollinen puoli. Mikäli hallintomiehiksi tulevat Pjatakov + Osadtshi, *he vastaavat* päällään jokaisesta »haksahduksesta» (sitä ja sitä Suunnittelukomission jäsentä ei ole nimitetty siihen ja siihen, hänen työtään ei ole tarkastettu, ei ole osoitettu ajoissa puutteita siinä ja siinä j.n.e.).*

Pikemmin lopulliset ehdotukset suhteista kansankomissariaattien suunnitteluelimiin, toimikunnan jäsenistöstä j.n.e.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu helmikuun 22 pnä 1922

Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa

Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan

* Ks. Teokset, 5. venäjänk. painos, 54. osa, 333. asiakirja. *Toim.*

647

*** VENÄJÄN PUNAISEN RISTIN YHDISTYKSEN
KK:n PUHEENJOHTAJALLE⁵⁸⁸**

23/II 1922.

Hyvät toverit!

Valitan kovin ja pyydän anteeksi, etten voi sairauteni vuoksi kirjoittaa kokoelmaanne pikku artikkelia tai kirjettä, vaikka niin olisi välttämättömästi tehtävä. Neuvostovalta on tehnyt, tekee ja tulee tekemään kaiken mahdollisen ja yhtä ja toista mahdotontakin nälänhädässä olevien auttamiseksi. Puristan kättänne ja toivotan kaikkea menestystä julkaisullenne.

Komm. tervehdyksin *V. Uljanov (Lenin)*

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

648

**V. M. MOLOTOVILLE
VKP(b):n KK:n POLIITTISTA TOIMIKUNTAA
VARTEN**

Tov. Molotov! Minun mielestäni Tshitsherin on *aivan* oikeassa, ja kehotan *Poliittista Toimikuntaa* päättämään: Tshitsherinin näkökanta hyväksytään. Maksettava luvattu ehdottomasti määräaikaan mennessä.⁵⁸⁹

24/II. *Lenin**Kirjoitettu helmikuun 24 pnä 1922*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

649

L. B. KAMENEVILLE

Tov. Kamenev! Kirjoittakaa minulle pari sanaa evästyksistä.⁵⁹⁰ Ei pidä vitkuttaa. Ehkä päätetään näin: teksti jääköön entiselleen. Lisätään 5 riviä: kauppa tavaravaih-

don asemesta. Hyväksytään määrääjat (2 kertaa vuodessa tai *sitäkin harvemmin*), niin kuin paikallinen väki on päättänyt.

Lenin

P. S. Vastatkaa saksalaisen lääkärin suhteen.

Kehotan Poliittista Toimikuntaa tekemään seuraavan päätöksen Peshehonovista: 1) Popov velvoitetaan antamaan hänelle kauppaa ja terveydenhoitoa koskevaa tilastotyötä, ei muuta; 2) Popov asetetaan henkilökohtaisesti vastuuseen siitä, ettei Peshehonov kajoa politiikkaan; 3) Popoville ilmoitetaan §§ 1 ja 2 suullisesti kuittausta vastaan antamatta pappia ja varoitetaan häntä vakavasti, että saa julki saattamisesta potkut ja joutuu oikeuteen; 4) Unschlicht velvoitetaan pitämään tarkasti silmällä Peshehonovia; 5) Harkovin kuvernementtikomitealle ja Ukrainan KK:lle annetaan muistutus (julki saattamisesta) ja merkitään puoluekirjaan.⁵⁹¹

Lenin

*Kirjoitettu 1922 helmikuussa,
ennen 25 päivää*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

650

KIRJELAPPUJA

**J. V. STALINILLE ja L. B. KAMENEVILLE
VKP(b):n KK:n POLIITTISELLE TOIMIKUNNALLE
TARJOITETTUIE EHDOTUKSINEEN**

1

Toverit Stalin ja Kamenev

Pyydän merkitsemään tähän kirjelappuun:

1. Oletteko samaa mieltä Tshitsherinin kanssa siitä, että turkkilaisille on maksettava viipymättä, mitä on luvattu?⁵⁹²

2. Olen lukenut Tshitsherinin esityksen Genovan valtuuskunnan puhemiehistöstä. Vastustan jyrkästi ja pidän kiinni entisestä ehdotuksestani.⁵⁹³

Pyydän Teitä merkitsemään tähän kirjelappuun ja lähettämään sihteerin välityksellä mielipiteenne molemmista seikoista.

Lenin

2

Toverit Stalin ja Kamenev

Luin tänään lehdistä Italian julkilausuman Genovan konferenssin lykkäämisestä.

Kannatan erittäin tarmokkaasti eilen lähettämäni ehdotusta: annetaan Tshitsherinin tehtäväksi lähettää mahdollisimman pikaisesti äärimmäisen myrkyllinen nootti, jossa ehdotetaan määräämään selvästi alkamispäiväksi maaliskuun 15 päivän.* Noottiluonnos näytettävä ennen lähettämistä Poliittisen Toimikunnan jäsenille.

Odotan, että vastaatte sihteerin välityksellä.

Lenin

*Saneltu puhelimitse
helmikuun 25 pnä 1922*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan sihteerin muistiinpanojen
mukaan (konekirjoitusjäljennös)*

651

G. V. TSHITSHERINILLE⁵⁹⁴

Tov. Tshitsherin tai Litvinov

Jäljennös tov. *Molotoville*

(Poliittisen Toimikunnan jäseniä varten)

Helmikuun 25 pnä 1922

Luettuani sähkösanoman lisäksi tämänpäiväisten lehtien pääkirjoitukset olen tullut siihen johtopäätökseen, että nootti Genovan konferenssin määrääjättömän lykkäyksen johdosta on laadittava sävyiltään hyvin julkeaksi ja pilkalliseksi, jotta Genovassa tuntisivat saaneensa korvapuustin. Tuntuva vaikutelma voidaan saada aikaan ilmeisesti vain suurella julkeudella. Voitaneen muun muassa sanoa, että vastavaa-

* Ks. Teokset, 42. osa, s. 363. *Toim.*

timuksiimme lisäämme menot, joita on aiheuttanut se, etteivät nuo valtakunnat ole täyttäneet alkuperäistä sitoumustaan — kutsuneet konferenssia koolle määräaikaan mennessä. Ei saa päästää sivu suun tilaisuutta, jolloin julkean ja pilkallisen nootin avulla voimme eduksemme auttaa koko maailman kaikkien pasifististen porvariainesten voimistumista.⁵⁹⁵

Lenin

Saneltu puhelimitse

Julkaistu ensi kerran 1965

V. I. Leninin Teosten

5. painoksen 54. osassa

Julkaistaan

konekirjoitusjäljennöksen mukaan

652

***SOSIALISTISELLE AKATEMIALLE⁵⁹⁶**

Vastaukseksi [23. helmikuuta 1922] päivätyyn kirjelmään n:o [577].*

Olen hyvin kiitollinen. Valitettavasti en voi sairauteni vuoksi millään täyttää edes vähäisimmässä määrässä Sosialistisen akatemian jäsenen velvollisuuksia. En halua olla nimellinen jäsen. Pyydän sen vuoksi pyyhkimään nimeni pois jäsenluetteloista tai pidättymään merkitsemästä sitä niihin.

27/II. *Lenin*

Kirjoitettu helmikuun 27 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1942
XXXIV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

653

**KIRJELAPPU N. P. BRJUHANOVILLE
JA TOIMEKSIANTO N. P. GORBUNOVILLE⁵⁹⁷**

Tov. Brjuhanov!

Nyt on enää laadittava *k ä y t ä n n ö l l i s e t* ehdotukset:

* Lenin on käsikirjoituksessa jättänyt tilaa päivämäärää ja numeroa varten.
Toim.

Myydään Elintarvikekomissariaatille niin ja niin paljon?
 Viljan vaihtovastikkeeksi annetaan (lainaksi?) niin ja niin
 paljon sellaisin ja sellaisin ehdoin?
 Varastoja käytetään sillä ja sillä tavalla?
 Sellainen ja sellainen sopimus?

27/II. Lenin

Tov. Gorbunov! lähettäkää ja valvokaa.

27/II. Lenin

Kirjoitettu helmikuun 27 pnä 1922

*N. P. Brjuhanoville osoitettu
 kirjelappu julkaistu ensi kerran 1945
 XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
 mukaan*

*Toimeksianto N. P. Gorbunoville
 julkaistu ensi kerran 1965
 V. I. Leninin Teosten
 5. painoksen 54. osassa*

654

A. D. TSJURUPALLE

1

27/II 1922.

TPN:n varapjoht. A. D. Tsjurupa. KKTN:n pjoht.

J ä l j e n n ö k s e t: Pjatakoville (Polttoainehallinto)
 Morozoville (Turvekomitea)
 Finanssikomissariaattiin
 TTI:n kansankomissariaattiin

Virkavelvollisuuksien laiminlyömisestä ja byrokratiasta
 Hydroturvehallinnon asiassa annan *muistutuksen*

tov. Pjatakoville

tov. Morozoville

tov. Zaksille ja tov. Gorbunoville.

Tov. Pjatakovin, Polttoainehallinnon sijaispäällikön, ei
 pitänyt »pyytää minua uskomaan» (hänen 22/II päivätty pa-
 perinsa) eikä »pyytää minua joko myöntämään yli määrära-
 han varoja Hydroturvehallinnolle tai antamaan luvan sen
 toiminnan supistamiseen» — moinen minulle osoitettu »pyyn-
 tö» merkitsee, ettei tunneta valtiollisten suhteiden aakko-

sia —, vaan hänen piti *harkita*, millä tavalla oli *täytettävissä päätös*, jonka *KKN* (enkä minä) teki Hydroturvehallinnosta 30. X 1920.⁵⁹⁸

Ellei Pjatakov ole ollut tietoinen päätöksestä, on pantava arestiin ne monilukuiset Polttoainehallinnon specialistit ja virkaherrat, jotka ovat velvollisia tietämään, ottamaan selville ja muistuttamaan Pjatakoville. Sellaisten lurjusten jättäminen ilman arestirangaistusta merkitsee meitä kuristavan byrokratian suosimista.

KKN:n 30. X 1920 tekemästä päätöksestä ilmenee, ettei Pjatakovin olisi pitänyt vaikeassa asemassa ollessaan kuitata asiaa paperilla n:o 00770 (päiväty 22. II), vaan kutsua (tai pyytää KKTN:n puheenjohtajaa taikka A. D. Tsjurupaa kutsumaan) heti KKTN:n + finanssiasiaien + TTI:n kansankomissaarit neuvotteluun laatimaan viipymättä ehdotusta TPN:n ja KKN:n päätökseksi (otettava Turvekeskushallinnolta tai Turvekomitealta niin ja niin paljon, Polttoainehallinnolta niin ja niin paljon Hydroturvehallintoa varten, myönnettävä yli menoarvion niin ja niin paljon, supistettava Hydroturvehallinnon ohjelmaa niin ja niin paljon).

Pjatakov oli velvollinen menettelemään näin täyttääkseen KKN:n 30. X 1920 tekemän päätöksen, joka *velvoittaa* kaikki kansankomissariaatit tunnustamaan todella Hydroturvehallinnon »*poikkeuksellisen tärkeän valtakunnallisen merkityksen omaavaksi*» ja myöntämään sille »*kaikkia etuisuuksia*»...

Tov. Morozovin olisi pitänyt puoltaa pikaisesti sellaisen neuvottelutilaisuuden pitämistä (ja valittaa sen vähäisimmänkin lykkäytymisen johdosta) eikä kirjoittaa 22. II aito rettelöintihenkistä paperipahasta (n:o 184/π, s. post. diaari: 22/II 1922), jossa on kirjoittajan sopimattomia ruikutuksia asiallisten ehdotusten asemesta.

Toverien Zaksin ja Gorbunovin, jos he olisivat ymmärtäneet velvollisuutensa *asiainhoitotoimiston* jäsenenä eivätkä toimineet sisällyksettömien paperipahasten vaihdon hengessä, olisi pitänyt etsiä käsiinsä KKN:n 30. X 1920 tekemä päätös ja lukea siitä, mikä oli ainoa oikea, *ainoa laillinen* tie: kansankomissaarien kutsuminen viivyttelämättä neuvottelutilaisuuteen. Zaksin ja Gorbunovin paperit ovat muodollisestikin huolimattomasti laadittuja, sillä niissä ei ole viittausta lakiin eikä kahta riviä Hydroturvehallinnon anomuksen si-

sällöstä, ei esityksen päivämäärää eikä minun merkintääni. Pidätän sekä Zaksin että Gorbunovin virastaan, jos vielä kerran tulee ilmenemään moista huolimattomuutta.

Pyydän Teitä, tov. Tsjurupa, ottamaan edellä mainituilta tovereilta kuittauksen, että heille on ilmoitettu muistutuksesta, ja antamaan KKTN:n, finanssiasiain ja TTI:n kansankomissaareille määräyksen pitää heti, mikäli mahdollista tiistaina 28/II, mutta ei millään muotoa myöhemmin kuin keskiviikkona 1/III varhain aamulla neuvottelu, johon osallistuvat henkilökohtaisesti kansankomissaarit itse (tai jos se on aivan mahdotonta ja poisjäämiseen on pätevä syy, heidän sijastaan asioita tuntevat toverit, jotka pystyvät tekemään ratkaisuja kansankomissaarien puolesta) ja Hydroturvehallinnon sekä tietenkin Polttoainehallinnon ja Turvekomitean edustajat.

Neuvottelutilaisuuden tarkoitus: on pantava täytäntöön KKN:n 30. X 1920 tekemä päätös ei ainoastaan sen kirjaimen, vaan myös tarkoituksen mukaisesti ja yrittää tyydyttää Hydroturvehallinnon tarpeet mahdollisimman täydellisesti (ellei voida 100-prosenttisesti, niin välttämättömästi siinä määrin, että sen vuoden 1922 työt saataisiin suoritetuksi pääosaltaan loppuun). Hydroturvehallinnon tarpeet on tyydytettävä osaksi Turvekeskushallinnon ja Polttoainehallinnon laskuun ja osaksi lisämäärärahoihin. Asia pitää käsitellä loppuun 1. III iltaan mennessä ja esittää 1. III illalla TPN:n istunnossa päätettäväksi ja sitten TPN:n ja KKN:n vahvistettavaksi.⁵⁹⁹

Pyydän Teitä antamaan sihteeristön tehtäväksi valvoa tiukasti ja henkilökohtaisesti, että tämä määräys pannaan toimeen nopeasti ja oikein.

Tietoisten vallankumousmiesten tulisi virkavelvollisuuksiensa täytön ohella ajatella niitä taloudellisia syitä, jotka pakottivat KKN:n katsomaan Hydroturvehallinnon »poikkeuksellisen tärkeän valtakunnallisen merkityksen omaavaksi».

KKN:n pjoht. V. Uljanov (Lenin)

2

Tov. Tsjurupa!

Lähetän Teille näytteen iljettävästä virastokankeudestamme ja tylsäjärkisyydestä!

Ja nämä ovat *parhaita* miehiämme, Pjatakov, Morozov y.m.!

Olisivat haudanneet asian, ellei olisi ruoskaa.

Pyydän *vakuuttavasti* painamaan päälle kaikkiin voimin, iskemään tuntuvammin syyllisiä vielä kerran ja *järjestämää*n (Gorbunovin ja Lepeshinskajan kautta, jota olen käskenyt varustamaan Teitä varten 30. X 1920 hyväksytyn asetuksen y.m.), järjestämään *heti* täytäntöönpanon. Annettakoon Hydroturvehallinnolle ellei 100%, niin 90%.

Teidän *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoitusten
mukaan*

655

*** N. P. GORBUNOVILLE**

Näytettävä Sokolnikoville ja Scheinmannille ja arkistoitava. (Piintyneisyyttä ja valeoppineisuutta. Elottomuutta.)⁶⁰⁰

28/II. *Lenin*

Kirjoitettu helmikuun 28 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

656

**KIRJELAPPU G. J. SOKOLNIKOVILLE
JA TOIMEKSIANTO N. P. GORBUNOVILLE**

Tov. Sokolnikov!

Asian ydin on tässä tapauksessa 1) noissa »takeissa». Ne pitää *ensin* kehitellä ja *tarkastaa* kahteen ja kolmeen kertaan;

2) »koneistossamme». Pystymmekö huomaamaan? Pitämään silmällä? Emme. *Vievät pois* kaiken.⁶⁰¹

28/II. *Lenin*

N. P. Gorbunoville:

Lähetäkää jäljennös lisähuomautuksestani Kameneville
+ Molotoville,
Stalinille,
Tsjurupalle.

Ja muistuttakaa minulle vielä kerran.

Kirjoitettu helmikuun 28 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

657

N. P. GORBUNOVILLE

Tov. Gorbunov! Minulla ei ole mahdollisuutta syventyä yksityiskohtiin.⁶⁰² Muokatkaa (itse tai Zaksin, Smoljaninovin tai Nesterovin välityksellä) vielä ja näyttäkää A. D. Tsjurupalle ja hänen lausuntoineen vielä kerran minulle.

- 3: *T ä s s ä n ä h d ä k s e -
n i* pääkohdat, jotka pitää tarkastaa ja kirjoittaa muistiin ja joita on pidettävä silmällä. Muut lienevät pikku seikkoja.
- 28/II. *Lenin*
- (1) Alan suuruus? desjatiinaa?
 - (2) Tuotteen arvo vuodessa? Likimain.
 - (3) Ylivaltamme? (Krasinin XIII §) Tarkastettava!
 - (4) Ulkomaalaisten osuus? (Krasinin XIV §) Tarkastettava!
 - (5) Krasinin XV § on tärkeä.⁶⁰³

P. S. Ottakaa selville ja sanokaa minulle, ovatko nämä sopimukset *lopullisia*? Ovatko ne astuneet voimaan?

Lenin

Kirjoitettu helmikuun 28 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

658

**KIRJELAPPU D. I. KURSKILLE
JA TOIMEKSIANTO N. P. GORBUNOVILLE**

Tov. Kurski!

Valmistakaa sen luonnos yhdessä Valtion poliittisen hallinnon kanssa.⁶⁰⁴

28/II. *Lenin*

Lakeja säädettäessä pitää olla silmä kovana. *On katsottava kahdesti!* Jahontovin suhteen olen kovin epäilevällä päällä. Tarkastakaa henkilökohtaisesti kahdesti, kolmesti ja monesti.

Lenin

Tov. Gorbunov! Antakaa lisäykseni puhtaaksi kirjoitettavaksi ja lähettäkää se Kurskille.

Lenin

Kirjoitettu helmikuun 28 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

659

**V. M. MOLOTOVILLE
VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN
JÄSENIÄ VARTEN**

Helmikuun 28 pnä 1922

Tov. Molotov

(Poliittisen Toimikunnan jäseniä varten)

Pyydän tiedustelemaan puhelimitse Poliittisen Toimikunnan jäsenten mielipidettä seuraavasta kysymyksestä: jouduttaaksemme KK:n ohjeita Genovan konferenssiin osallistuvalla [valtuuskunnalle]* ehdotan, että näiden ohjeiden al-

* Lisätty ajatuksellisesti tarpeellinen, kirjoitettaessa pois jäänyt sana. *Toim.*

kuperäinen luonnos, koska se ei nähdäkseni kohtaa huomattavampaa vastustusta Poliittisen Toimikunnan jäsenistön keskuudessa, lähetettäisiin jo tänään Tshitsherinille, jotta hän ottamatta jäljennöstä ja säilyttäen asiakirjan täydessä salaisuudessa voisi samalla ryhtyä toimenpiteisiin ja tutustuttaa jo tänään valtuuskunnan kaikki jäsenet joko yleisessä kokouksessa tai jotenkin muuten tähän luonnokseen. Silloin asian käsittely voisi tapahtua sekä nopeammin että johdonmukaisemmin. Tehtäköön tähän luonnokseen kirjallisesti korjauksia.⁶⁰⁵

Lenin

Saneltu puhelimitse

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

660

**TYÖLÄIS- JA TALONPOIKAISINSPEKTION
KANSANKOMISSARIAATTIA KOSKEVAAN
YTpKK:n PÄÄTÖSEHDOTUKSEEN TEHTYJÄ
MERKINTÖJÄ JA KIRJE J. V. STALINILLE⁶⁰⁶**

Ehdotus

**YLEISVENÄLÄISEN TOIMEENPANEVAN KESKUSKOMITEAN
PÄÄTÖS**

YTpKK on päättänyt:

1)

Työläis- ja talonpoikaisinspektion kansankomissariaatin toimeksi annetaan valvoa ja tarkkailla poikkeuksetta kaikkien yhteiskunnallisten ja yksityisten järjestöjen, virastojen ja laitosten toimintaa niiden velvoitusten täytön kannalta, joita ne ovat ottaneet valtion elimiltä suoritettavakseen.

Tämän täytäntöönpanoa silmällä pitäen TTI:n kansankomissariaa-

2)

tille myönnetään oikeus:

1. valvoa vastaisuudessa kaikkien niiden raha- ja materiaalivarojen

3)

käyttöä, joita valtio antaa yllä mainituille järjestöille, laitoksille ja virastoille rahoittamis-, avustamis- ja lainanantotarkoituksessa tai

niiden ja valtion kesken solmittujen sopimusten mukaisesti, ja tarkastaa kaikkia näistä velvoituksista johtuvia toimia...

Tov. Stalin

Ei kelpaa.

1) Ei ole »annettava toimeksi», vaan on *selitettävä* voimassaolevia lakeja ja niiden vajavaisuuksia siinä ja siinä mielessä.

2) Ei ainoastaan siltä kannalta, vaan myös laillisuuden kannalta. Ja siltä kannalta, että kootaisiin aineistoa uusia lakeja varten. Ja monelta muulta kannalta.

Erittäin kiireesti!! 3) Ei ainoastaan niitä, »joita valtio antaa». Pitää muokata vielä kerran uudelleen. On harkittava kolme kertaa huolellisemmin. Detaljoitava paljon yksityiskohtaisemmin. Kirjoitettava niin, ettei mikään näyttäisi uudelta asetukselta, vaan *entisten* selitykseltä ja tiivistelmältä. Ajettava läpi *KKN:ssä* ja jonkun valituksen johdosta *vahvistettava Y T p K K:ssa*.

Kiireesti! Kiireesti!!

Pyydän lähettämään minulle uudelleen muokattuna *sekä tämän* että uuden ehdotuksen.

Lenin

Kirjoitettu 1922 helmikuun 28 ja maaliskuun 16 päivän välisenä aikana

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

661

* HYDROTURVEHALLINNOSSA TYÖSKENTELEVILLE TOVEREILLE

Olette nyt minun avustamanani saaneet sen, mikä on välttämätöntä toiminnallenne.* Niin köyhiä ja vaivaisia kuin olemmekin, teille on aikaisemmin annettujen summien lisäksi myönnetty vielä huomattavia summia.

* Ks. tätä osaa, 624. asiakirja. *Tolm.*

Huolehtikaa tiukasti siitä,

1. ettei tehtäisi mitään turhaan,
2. ettei innostuttaisi suurempaan kuin mitä myönnettyt varat sallivat,

3. että suorittamanne kokeilut muodostuisivat mahdollisimman todistusvoimaisiksi ja antaisivat lopullisesti selvyuden uuden turpeennostomenetelmän käytännöllisestä ja taloudellisesta kelvollisuudesta,

4. on kiinnitettävä erikoisesti huomiota siihen, että pidetään tiliä teille myönnettyjen varojen käytöstä.

Tilinpito tulee järjestää siten, että voitaisiin määritellä turpeen tuotantokustannukset.

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja
V. Uljanov (Lenin)

Kirjoitettu maaliskuun 2 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1934
kirjassa »Lenin talousrintamalla.
Muistelmakokoelma». Moskova*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

662

KIRJE

VKP(b):n KK:n POLIITTISELLE TOIMIKUNNALLE JA HUOMAUTUKSIA FINANSSIKOMISSAARIN TEESIEN JOHDOSTA

Tov. Molotov, Poliittisen Toimikunnan jäseniä varten
Maaliskuun 3 pnä 1922

Sokolnikovin teesit (»Finanssiohjelman perusajatukset») eivät ole nähdäkseni hullumpia, mutta ne ovat teoreettisia.

Erästä kohdasta (12. §:n alusta) otan erikseen selkoa ja kirjoitan siitä Teille erikseen.

Muuhun nähden ehdotan annettavaksi lausuntoa varten Valtion Suunnittelukomissiolle, Preobrazhenskille ja Krasnoshtshokoville. Sitten lyhenneltynä julkaistavaksi (poistettava *toistaiseksi*, mitä on sanottu luontoisveron muuttamisesta rahaveroksi y.m.s.).

Varsinaisesti itse asiasta. On nähdäkseni kaksi ydinseikkaa:

1) mistä löydetään järkeviä ja rajuja miehiä *ahdistelemaan* kaikkia kansankomissariaatteja (ynnä Moskovan plus Pietarin neuvostoja): supistakaa tositeolla ja kovasti henkilökuntaa;

2) miten opetetaan meikäläiset byrokraatti-»*torgit*» (muun muassa Narkomvneshtorg, Mostorg, Petrotorg* y.m.s. j.n.e.) käymään kauppaa eikä vitkuttelemaan.

Annettaisiinko ehkä YTpKK:n puhemiestön tehdä päätös:

Kaikki kansankomissariaatit ynnä Moskovan ja Pietarin neuvostot velvoitetaan viikon kuluessa esittämään päätösehdotus toimihenkilöiden (kaikkien, joilla on yhteyttä talouselämään) siirtämisestä liikevaihdon ja -voiton mukaan määräytyville osapalkoille siten, että he kärsivät ankaran rangaistuksen tappiollisuudesta, velttoudesta, haukottelusta ja ovat velvollisia vähintään 5 vuoden vankilatuomion uhalla vastaamaan 3—6 tunnin kuluessa kauppaa koskeviin kyselyihin.

Parhaasta päätösehdotuksesta 100 000 kultaruplan palkinto, joka maksetaan sitten, kun on vuoden ajan kokeiltu kyseistä päätöstä *saavutusten* ja vieläpä *saavutusprosentin kannalta* (100%:n saavutus=100%:n palkinto, 1%:n saavutus = 1%:n palkinto).

Lenin

*Julkaistu ensi kerran 1942
XXXIV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

663

KIRJE L. B. KAMENEVILLE⁶⁰⁷

3. III 1922

Tov. Kamenev!

Mietiskelin melko kauan keskustelua, joka meillä oli (Teidän, Stalinin ja Zinovjevin kanssa) Ulkomaankauppakomissariaatista sekä Krasinin ja Sokolnikovin linjasta.

* — Ulkomaankauppakomissariaatti, Moskovan kauppalaivos, Pietarin kauppalaitos. *Suom.*

Johtopäätökseni: Krasin on ehdottomasti oikeassa. Emme saa nyt perääntyä ulkomaankauppamonopolista pitemmälle, kuin mitä Lezhava on ehdottanut ja ehdottaa teeseissään. Muuten ulkomaalaiset ostavat ja vievät mennessään kaiken arvokkaan.

Sokolnikov tekee niin tässä kuin koko toiminnassaan emävirheen, joka vie meidät varmasti tuhoon, ellei KK oikaise ajoissa hänen linjaansa eikä saa aikaan, että tätä oikaistua linjaa todella noudatettaisiin. Virhe on abstraktisuudessa, innostumisessa kaavailuun (mitä vikaa Sokolnikovissa kyvykkäänä lehtimiehenä ja innokkaana poliitikkona on aina ollut). Esimerkki: Sokolnikov tarjoaa asetusehdotusta elintarvikkeiden tuonnista ulkomailta Venäjälle. Ja sanoo siinä ohimennen: nähkääs »takeet» erikseen (t.s. takeet siitä, että Venäjältä muka elintarvikkeihin vaihdettaviksi vietävät kalteudet käytetään todella kaikki elintarvikkeiden hankintaan).

Tuohan on suorastaan lapsellisuutta!

Asian ydin on takeissa, mutta juuri ytimen Sokolnikov »lykkääkin» kuitaten sen sanahelinällä tai hyvällä toivomuksella.

Mitä reaalisia takeita voi olla?

Vakuusko?

Ajatelkaa, mitä se merkitsee:

1) haluan ostaa 100 000 kultaruplalla elintarvikkeita ulkomailta. Vien *tämän summan* Valtionpankkiin vakuudeksi, niinkö?

Silloin entinen virastokankeus säilyy kokonaisuudessaan (mikäli emme »opeta» Ulkomaankauppakomissariaattia ja kumpp. luopumaan virastokankeudesta).

Edelleen. Mikä takaa sen, että siirtäessäni ulkomaille 100 000 kultaruplaa en siirrä niistä 20 000 kultaruplaa näennäisesti? Hintatarkastusko? Kuka sen tekee? Miten? Byrokrattista haihattelua!

Sokolnikovin ehdotus on todistanut, että rakastettava, lahjakas ja kallis tov. Sokolnikovimme ei ymmärrä mitään käytännöllisestä kaupankäynnistä. Ja se saattaa meidät tuhoon, jos se pannaan täytäntöön.

Erehdytään pahasti, jos luullaan *nepin* tehneen lopun terroristista. Me palaamme vielä terroriin ja taloudelliseen terroriin.

Ulkomaalaiset lahjovat jo nyt virkamiehiämme ja »vievät ulkomaille Venäjän rippeitä». Ja vievät kaiken.

Monopoli on kohtelias varoitus: hyvät ystävät, kun aika koittaa, rupean teitä siitä hirttämään.

Ulkomaalaiset ottavat sen vakavasti, koska tietävät, etteivät bolshevikit laske leikkiä.

Siitä syystä

1) ei saa missään tapauksessa horjuttaa ulkomaankauppamonopolia;

2) on hyväksyttävä jo huomenna Lezhavan teesit;

3) on julkaistava heti (olemme menettäneet hirveän paljon aikaa) YTpKK:n Puhemiehistön nimissä luja, kylmä, jyrkkä julkilausuma, että emme peräänny pitemmälle talouselämässä ja että niitä vastaan, jotka aikovat meitä puijata (tai kiertää monopolia j.n.e.), turvaudumme terroriin; tätä sanaa ei pidä käyttää, mutta annettakoon siitä »hieno ja kohtelias vihjaus».

Ellei sitä tehdä YTpKK:n Puhemiehistön kautta, on muukin mahdollisuus (minun kirjeeni? se olisi huonompi!), mutta se *p i t ä ä* tehdä nopeasti. Edelleen esimerkki Teille.

Moskovan kuvernementin talousneuvottelukunta on ehdottanut säilykkeiden (tai yleensä ruokatavaroiden) ostamista neuvostoruplilla. Kaksi viikkoa on keskusteltu Ulkomaankauppakomissariaatin kanssa. Se on vastaan.

Kaupat ovat menneet myttyyn.

Johtopäätös?

Onko myönnettävä oikeudet kuvernementin talousneuvottelukunnalle? Se olisi huonon Ulkomaankauppakomissariaatin »kahdentamista» huonoilla ulkomaankauppamiehillä, joista 90% *ostavat* kapitalistit.

Johtopäätös on toinen: luovutaan asetuspelistä (*asetuspropagandavaihe* oli välttämätön; sitä tarvittiin vallankumouksen menestymistä varten. *Se on ohielettyä*).

Ei ole luotettava vähääkään ei asetuksiin eikä virastoihin. Tulee vain valvoa käytäntöä ja *läksyttää* virastokankeudesta.

Mutta siihen on omistauduttava järkevien miesten. *Muut* pantakoon tekemään muuta.

Ehdottaisin: YTpKK:n Puhemiehistö velvoitetaan tekemään heti seuraava päätös:

Koska hierottaessa kauppvoja ruokatavaran ostosta neuvostoruplilla vastaan on esiintynyt hävytöntä (sellaista ja sellaista) virastokankeutta, Valtion poliittinen hallinto (*p i t ä ä s ä i k ä y t t ä ä !*) velvoitetaan löytämään virasto-

kankeuteen syyllystyneet henkilöt ja panemaan putkaan 6 tunniksi ne, jotka toimivat Moskovon kuvernementin talousneuvottelukunnassa, ja 36 tunniksi ne, jotka toimivat Ulkomaankauppakomissariaatissa (paitsi tietysti YTpKK:n jäseniä: meillähän on näet voimassa miltei parlamentaarinen koskemattomuus).

Sitten on velvoitettava lehdistöä pilkkaamaan kumpiakin ja *nolaamaan heidät*. Tässä on näet häpeällistä juuri se, että moskovalaiset (Moskovassa!) eivät ole osanneet kamppailla virastokankeutta vastaan. Siitä sietää antaa keppiä.

»Ei osattu» lähettää puhelinsanomaa:

»tekeillä pikaisesti edulliset kaupat. Vaadimme Ulkomaankauppakomissariaattia vastaamaan 3 tunnin kuluttua. Jäljennös Molotoville KK:hon, Tsjurupalle ja Jenukidzelle KKN:ään ja YTpKK:hon.»

Entä ellei tule vastausta 3 tunnin kuluttua? Samanlainen 4 rivin valitus puhelimitse.

Mutta idiootit vain tepastelevat ja soittavat suutaan kaksi viikkoa! Siitä on *m ä d ä n n y t e t t ä v ä v a n k i l a s s a* eikä tehtävä poikkeuksia. Moskovalaiset typeryydestä 6 tunniksi lutikkapesään. Ulkomaankauppakomissariaatin miehet typeryydestä plus »keskusvastuullisuudesta» 36 tunniksi lutikkapesään.

Näin ja vain näin tulee *opettaa*. Muutoin eivät enempää paikalliset kuin keskuksessa olevatkaan neuvostotoimihenkilöt opi mitään. Emme saa käydä vapaakauppaa: se olisi Venäjän turmio.

Me voimme ja opimme panemaan virkaherramme osapalikoille: kaupanteosta niin ja niin suuri prosentti (prosenttiosuus) sinulle, tekemättä jättämisestä putkaan.

Ja Ulkomaankauppakomissariaatissa on vaihdettava miehiä. Samoin valtiontrusteissamme, missä »johtopallilla» on laupiaita YTpKK:n jäseniä ja »kuuluja» kommunisteja, joita liikemiehet vetävät nenästä.

Käskey finanssikomissaarille: sinun on joko kyettävä Valtionpankin välityksellä karkottamaan nuo laupiaat kommunistit valtiontrusteista (et anna luottoa; vedät oikeuteen määrääjän laiminlyömisestä, toimeliaisuuden puutteesta y.m.) tai muutoin sinun Finanssikomissariatillasi ja Valtionpankillasi ei ole mitään virkaa, kaikki on pelkkää suunsoittoa ja paperisotaa.

Samantyylinen työn uudelleenjärjestely on suoritettava myös

KKN:ssä ja TPN:ssä (olen jo kirjoittanut Tsjurupalle ja laatinut vastaavan ohjeluonnoksen*) ja *Poliittisessa Toimikunnassa*; muutoin tuho on väistämätön.

Pyydän vakuuttavasti antamaan tämän Poliittisen Toimikunnan jäsenille ja Molotoville luettavaksi *salaisesti* ja palauttamaan minulle kunkin vaikkapa pari sanaa käsittävin merkinnöin.

Teidän *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

664

**KIRJE V. M. MOLOTOVILLE
VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN
JÄSENIÄ VARTEN**

Maaliskuun 3 pnä 1922

Tov. Molotoville Poliittisen Toimikunnan jäseniä varten
Jäljennökset: tov. Pjatakoville ja tov. Sokolnikoville

Lähetän Teille teollisuuden rahoituskysymystä käsitelleen neuvottelukokouksen pöytäkirjan. Kokous pidettiin kuluvan maaliskuun 3 pnä KKN:n varapuheenjohtajan tov. Tsjurupan toimesta.

Pyydän Teitä lähettämään sen kaikille Poliittisen Toimikunnan jäsenille ja ottamaan teollisuuden rahoituskysymyksen pikaisesti esille Poliittisessa Toimikunnassa.

Alustajiksi kutsuttakoon toverit Pjatakov ja Sokolnikov.⁶⁰⁸

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja
V. Uljanov (Lenin)

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

* Ks. V. I. Lenin, Teokset, 35. osa, 306. asiakirja. *Toim.*

665

**KIRJELAPPU VKP(b):n KK:n POLIITTISEN
TOIMIKUNNAN JÄSENILLE⁶⁰⁹**

Poliittisen Toimikunnan jäsenille

Sokolnikov ampuu ohi. Missä on takeet siitä, ettei *vie-*
dä kaikkea arvokasta?

Niitä ei ole.

Nykyään varastetaan; totta on; *o p e t e l k a a m m e o t-*
t a m a a n k i i n n i varkaudesta, ja älkäämme auttako
siinä rikkaita ulkomaalaisia.

5/III.

Lenin

Kirjoitettu maaliskuun 5 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

666

N. P. GORBUNOVILLE

5. III 1922

S a l a i n e n

Tov. Gorbunov!

Oheistamastani kirjasta haluaisin keskustella Unschlichtin
kanssa.⁶¹⁰

Se näyttää minusta »valkokaartilaisjärjestön kirjalliselta
suojukselta».

Puhukaa asiasta Unschlichtin kanssa, ei puhelimitse, ja
kirjoittakoon hän minulle salaisesti ja palauttakoon kirjan.

Lenin

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

667

G. L. PJATAKOVILLE

Polttoainehallinnon päällikkö tov. Pjatakov
Jäljennös Valtion Suunnittelukomission puhemiehistölle

Samalla kun *Hydroturvehallinnolle* myönnettiin huomattavia varoja Teille piti jäädä *Turvekomitean* menojen osalta jonkin verran vapaita määrärahoja, jotka olitte ennen tuota myöntämistä aikoneet luovuttaa *Hydroturvehallinnolle*.

Pyydän Teitä kiinnittämään erikoista huomiota siihen, että nuo vapaiksi jääneet määrärahat käytettäisiin osaksi turpeennoston tehostamiseen alueella, jonne on suunniteltu rakennettavaksi Ivanovo-Voznesenskin piirisähköasema, mistä Suunnittelukomissio on joulukuussa 1921 ja helmikuussa 1922 tehnyt vastaavat päätökset.*

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja

Kirjoitettu maaliskuun 5 pnä 1922

Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa

Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan

668

V. M. MOLOTOVILLE

VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN
JÄSENIÄ VARTEN

Tov. Molotov

Ehdotan, että kysytään Poliittisen Toimikunnan jäsenten mieltä voidaksemme äänestää viipymättä seuraavasta esityksestä (josta jo olen ollut alustavasti sananvaihdoissa Stalinin ja Kamenevin sekä Zinovjevin kanssa):

1) Toveri Rudzutak velvoitetaan lähtemään heti parantolaan ja pysymään siellä edustajakokoukseen** asti sekä noudattamaan tiukasti hoitojärjestystä.

2) Tohtori ... (mikä hänen nimensä on, sen KK:hon kiinnitetyn? Ellei häntä ole, niin Semashko) velvoite-

* Ks. myös tätä osaa, 516. aslakirja. *Toim.*

** Kysymyksessä on VKP(b):n XI edustajakokous. *Toim.*

taan järjestämään tov. Rudzutakille keuhkotautisena vahva ruoka ja hoito jossain kunnollisessa parantolassa, jotta hän ehtisi puolueen edustajakokoukseen ja KK:n kokoukseen (24/III) saakka saada pitempiäaikaista hoitoa ja levätä.⁶¹¹

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu maaliskuun 6 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

669

S. J. TSHUTSKAJEVILLE

Siperian vallankumouskomitea, tov. Tshutskajev

Lähetän Teille *M. Bagajevin* kirjeen. Annan tehtäväksenne tarkastaa hänen kirjeessään esitetyt asiatiedot, tutkia, mistä syystä veroa on määrätty suhteettomasti satoon verrattuna, ja rangaista niitä, jotka ovat syyllistyneet valtuuksien ylittämiseen elintarvikeveron kannossa ja talonpoikien kiduttamiseen, sekä ottaa selkoa veron kannosta Novonikolajevskin kuvernementin muissa volosteissa.

On ryhdyttävä erikoisen tarmokkaiseen toimenpiteisiin siemenviljan toimittamiseksi riittävästi väärästä elintarvikeveron kannosta kärsineille seuduille.

Täytäntöönpanosta kirjoittakaa minulle.⁶¹²

KKN:n pjocht. *V. Uljanov (Lenin)*

Kirjoitettu maaliskuun 6 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

670

L. M. HINTSHUKILLE⁶¹³

Jäljennökset Gorbunoville ja Smoljaninoville

Toveri Hintshuk!

En voi sairauteni vuoksi ottaa vastaan osuustoimintamiehiä. Huomenna julkaistaan puheeni, jossa puhun tästä tau-

dista.* Osuustoimintamiehiin nähden minulla on epäily, että he ovat saattaneet paisuttaa näennäisesti passiivojaan esittäessään ne Teille. Välitän kirjelmänne Gorbunoville ja Smoljaninoville ja pyydän Teitä lähettämään niin ikään heidän nimelleen lopulliset laskelmat aktiivoista ja passiivoista, jotta he tiedottaisivat minulle lopputuloksen.

Miten on sen lainan laita, jota Te lähtiessänne odotitte ulkomaiselta osuuskunnalta?

Jään odottamaan lyhyitä yhteenvedotietoja siitä, miten kehittyi osuustoimintakoneisto Venäjällä (minulla on vain vanhat numerotiedot: syyskuu — 1 miljoona, lokakuu — 3, marraskuu — 6 miljoonaa kultaruplaa). Onko Teillä nyt tiedot 10 päivän ajalta? Onko tarkkoja tietoja siitä, monenko kuvernementin liitot toimittavat Teille paikkansapitäviä tiilikertomuksia ja montako liittoa ei toimita? Asetatteko osuuskuntien työntekijöiden palkat riippuvaisiksi niiden liikevaihdon suuruudesta ja koneistomme ylläpitomenojen prosentuaalisena alenemisena ilmenevistä saavutuksista?

Pyydän Teitä vastaamaan aivan lyhyesti näihin kysymyksiin ja tiedottamaan lisäksi, mihin vakaviin tarkastustoimiin Kulutusosuuskuntien Keskusliiton hallinto ryhtyy siinä suhteessa, että osuuskuntalaitoksemme olisi todella kaupallinen eikä byrokraattinen elin. Tihomirovin kirje, jonka sain hiljattain ja johon olen vastannut,** herätti minussa sen suhteen melkoista epävarmuutta, samoin kuin »Kooperativnoje Delo» viikkolehden julkaisuhankekin.*** Teillä on varmaankin sopimattoman korkeilla paikoilla byrokraatteja ja intellektuelleja, jotka pystyvät paperi- ja lehtitouhuiluun, mutta eivät kykene käymään kauppaa.

Lenin

*Saneltu puhelimitse
maaliskuun 7 pnä 1922*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XX XVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

* Kysymyksessä on puhe »Neuvostotasavallan ulko- ja sisäpoliittisesta tilanteesta» (ks. Teokset, 33. osa, ss. 196—211). *Toim.*

** Ks. Teokset, 36. osa, s. 548. *Toim.*

*** Ks. Teokset, 42. osa, ss. 357, 358. *Toim.*

671

J. S. VARGALLE⁶¹⁴

8/III.

Hyvä toveri Varga!

Olen sairas. *En* kerta kaikkiaan *voi* ottaa mitään tehdekseni.

Mikäli laaditte kokoelman (sitaatteja teoksistani tai osia niistä), minulla ei tietenkään ole mitään sitä vastaan, mutta Teidän tulee osoittaa itsenne vastuulliseksi valikoinnista.

Pyyntöni:

1) siteerata täydellisemmin teoksia, jotka kirjoitin keväällä 1918 »vasemmistolaisia» vastaan, »valtiokapitalismista» ja *johdotyön*, tämän *spesifiikkisen* tehtävän, vaikeuksista;

2) »Lastentaudin» vastaista kirjastani (taktiikan ja strategian yleiset säännöt) (siteerata mahdollisimman täydellisesti);*

NB 3) ei pidä siteerata koskaan puheitani (niiden teksti on aina keho, aina epätarkasti kirjoitettu); siteerata vain teoksiani.

Parhain tervehdyksin Teidän *Lenin*

P. S. *En* voi luvata myöskään jälkisanoja. *Te* osoitate itsenne vastuulliseksi sitaattien valikoinnista.⁶¹⁵

Kirjoitettu maaliskuun 8 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran osittaisesti
1923 saksan kielellä julkaisussa
»Jahrbuch für Wirtschaft, Politik
und Arbeiterbewegung 1922/23».
Hamburg*

*Julkaistu täydellisesti 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan
Käännös saksasta*

* Kysymyksessä on teos »Vasemmistolaisuus' lastentautina kommunismissa» (ks. V. I. Lenin, Valitut teokset neljässä osassa, Moskova 1967, 4. osa, ss. 183—268). *Toim.*

672

L. B. KRASINILLE

Erittäin salainen

Tov. Krasin

Tov. Krasin!

Sanoitte minulle kerran viimeksi tavatessamme, että olitte käynyt neuvotteluja erään englantilaisen kauppiaan kanssa yhteisen jalokiviä y.m.s. realisoivan yhtiön perustamisesta.

Pyydän Teitä kirjoittamaan minulle muutaman rivin, syn-tyikö tuosta suunnitelmasta mitään. Samoin Saksaan nähden.

Edelleen pyytäisin vastaamaan minulle, voisitteko Te antaa jonkun tehtäväksi laatia lyhyen (korkeintaan 2—3 liuskan) tiivistelmän asiatiedoista, jotka luonnehtivat ulkomaan kauppamme kehitystä viime kuukausien, esim. viimeksi kuluneiden 6 kuukauden ajalta. Tarvitsisin sitä kovin puolueen edustajakokouksessa* tehtävää alustustani varten. Liki-
pitäinen luettelo kysymyksistä:

Muiden valtojen kanssa solmittujen kauppasopimusten lukumäärä, osoitettava, minä vuonna ja missä kuussa ne on solmittu.

Eri kansakuntien kapitalistien kanssa perustettujen kaupallisten sekayhtiöiden lukumäärä.

Tuonti- ja vientikauppavaihto sodanedellisinä ruplina kuukausittain viime kuukausien ajalta.

Tuontitilaukset jaoteltuina erikseen elintarvike- ja teollisuuskalustotilauksiksi.

Ulkomaankauppakomissariaatin välitystoimeen kiinnittä-
mien kauppiaiden lukumäärä, erikseen venäläiset ja ulko-
maalaiset y.m.s.**

Kommunistisin tervehdyksin *Lenin*

*Saneltu puhelimitse
maaliskuun 10 pnä 1922*

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan N. S. Lepeshinskajan
kirjoittaman tekstin mukaan*

* Tarkoitetaan VKP(b):n XI edustajakokousta. *Toim.*

** Ks. Teokset, 33. osa, ss. 269—270. *Toim.*

673

**VALTION SUUNNITTELUKOMISSION
TOIMILUPAKOMITEAN PUHEENJOHTAJALLE⁶¹⁶**

11/III 1922

Tov. Krzhizhanovski
Jäljennös tov. Smoljaninoville

Valtion Suunnittelukomission toimilupakomitea velvoitetaan kokoamaan ja keskittämään haltuunsa yksityiskohtainen aineisto *kaikista* niin Venäjällä kuin ulkomaillakin olleista VSFNT:n ja ulkomaisten kapitalistien välisistä toimilupaneuvotteluista ja toimilupia koskevista asioista. Aineisto on koottava myös aikaisemmalta ajalta.

Toimilupakomitean tulee laatia tarkka rekisteri tästä aineistosta noudattaen seuraavaa jakoa:

- a) tehdyt sopimukset;
- b) asialliset neuvottelut, jotka mahdollisesti johtavat lähiaikoina sopimuksen tekoon;
- c) keskeytyneet neuvottelut (osoitettava syy);
- d) kaikki muut neuvottelut.

Luettelossa tulee olla lyhyet maininnat asiakirjavihkon sisällöstä (esimerkiksi: missä pisteessä ovat neuvottelut, toimiluvan kohde, toimiluvan anojat, pääoman suuruus likipitäen tai tarkoin, säilytettävänä olevan asiapaperivihkon numero).

Tästä luettelosta tulee lähettää jäljennös TPN:n kansliaan ja sitä on täydennettävä joka kuukausi uusilla tiedoilla.

Toimilupakomitean tulee nimittää henkilö, joka vastaa aineiston kokoamisesta ja luettelon laatimisesta (kanslianhoitaja, sihteeri), ja tiedottaa hänen nimensä pikaisesti TPN:n kansliaan.

Työ- ja Puolustusneuvoston puheenjohtaja
V. Uljanov (Lenin)

674

KIRJE G. V. TSHITSHERINILLE

14. III 1922.

Tov. Tshitsherin! Luin 10/III päivätyn kirjeenne. Nähdäkseni Te itse olette tässä kirjeessä esittänyt erinomaisesti pasifistisen ohjelman.⁶¹⁷

Koko taito on siinä, että osataan esittää ohjelma ja kaupantekoehdotuksemme selvästi ja kuuluvasti *ennen* hajottamista (jos »ne» johtavat pikaiseen hajottamiseen).

Sitä taitoa Teillä ja valtuuskunnallamme on.

Mielestäni Te olette jo luetellut noin 13 pykälää (lähetän kirjeeseen tehdyt merkinnät); oivallisia pykäliä.

Herätämme kaikissa mielenkiintoa sanomalla: »meillä on suurisuuntainen ja täydellinen ohjelma!» Ellei meidän anneta esittää, *julkaisemme* ja panemme vastalauseen.

Kaikkialla »pienoinen» varaus: meillä kommunisteilla nähkääs on *oma* kommunistinen ohjelma (III Internationaali), *mutta* katsomme kuitenkin velvollisuudeksemme *kauppiaina tukea* (olkoon vaikka yksi mahdollisuus 10 000:sta) *toisen*, s.o. porvarillisen leirin (lukien siihen II ja II^{1/2} Internationaalit⁶¹⁸) *pasifisteja*.

Tulee sanotuksi sekä pisteliäästi että »säyseästi» ja se auttaa rappeuttamaan vihollista.

Sellaista taktiikkaa noudattaen voitamme *siinäkin* tapauksessa, että Genovassa epäonnistuttaisiin. Meille epäedulliseen sopimukseen *emme suostu*.

Kommunistisin tervehdyksin Teidän *Lenin*

14/III.

P. S. tov. Tshitsherin! Miksikä emme voisi pistellä (ja »säyseästi») vielä lisää:

me ehdotamme (§ 14) *kaikkien* sotavelkojen mitätöntämistä ja (§ 15) Versaillesin ja *kaikkien* sotilaallisten sopimusten⁶¹⁹ *tarkistusta* (meidän 13 pykälän pohjalta),

mutta ei siten, että enemmistö pakottaa tahtoonsa vähemmistön, vaan *sopimuksen* pohjalta, sillä esiintyessämme *tässä* kauppiaina me *emme voi* esittää *tässä* mitään muuta kuin kaupantekoperiaatteen? Me emme halua tyrkyt-

tää Yhdysvalloille enemmistön tahtoa; me olemme kauppiaita; haluamme *suostuttaa* sen!! On *tiedusteltava* **kaikilta** valtioilta ja **yrítettävä** *suostuttaa* vastahakoiset. Se on sekä säyseätä että porvarien kannalta mahdotonta hyväksyä. Hapaisemme ja nolaamme heidät »säyseästi».

Muunnelma: maiden vähemmistön (väkiluvun mukaan) alistamista enemmistön tahtoon voidaan ehdottaa *erikseen* kummankin leirin: porvarillisen ja neuvostolaisen (joka tunnustaa yksityisomistuksen ja joka ei tunnusta sitä) leirin sisällä.

On vietävä eteenpäin sekä luonnosta että muunnelmaa. Les rieurs seront avec nous!*

×)** lisäys: poikkeus pienomistajiin nähden *sikäli kuin* voidaan todistaa täsmälleen, etteivät ne ole näennäisesti, vaan todella työtätekeviä, pienomistajia.

MERKINTÖJÄ

G. V. TSHITSHERININ KIRJEeseen

TOV. LENIN

Maaliskuun 10 pnä 1922

Suuresti kunnioitettu Vladimir Iljitsh,

Pyydän vakuuttavasti Teitä lukemaan seuraavat ehdotukset ja antamaan ohjeenne. Meidän tulee esittää »suurisuuntainen pasifistinen ohjelma», se on yksi edessäolevan esiintymisen tärkeimmistä kohdista, mutta meillä ei ole sitä. On vain eräitä irrallisia momenteja KK:n ensimmäisissä ohjeissa. Tämä on ensimmäinen yritykseni käydä käsiksi sanottuun tehtävään.

Suurin vaikeus on siinä, että kansainvälisiä poliittisia ja taloudellisia muotoja käytetään nyt alituisesti imperialistien harjoittaman rosvouksen viikunanlehtinä ja muun muassa aseena meitä vastaan. Kansainliitto on yksinkertaisesti ententen ase, ja entente on jo käyttänyt sitä meitä vastaan. Te itse osoititte, ettei arbitraashi porvarillisten valtioiden ja neuvostovaltioiden kesken ole mahdollinen, ja kuitenkin arbitraashi kuuluu välttämättömänä osana pasifistiseen arsenaaliin. Itä-Kiinan rautatien internationalisointi on eufemismi, jonka varjolla viedään tuo rautatie meiltä ja Kiinalta ja entente anastaa sen omiin käsiinsä. Ulkomainen emissio-pankki meillä ja dollarin ottaminen meillä maksuvälineeksi, kuten ylipäänsäkin yhden kultavaruuttayksikön ottaminen yleiseen käytäntöön olisi kaikkein tehokkain välikappale, jolla Amerikka voisi täydelleen orjuuttaa taloudellisesti.

* — Pilkkaajat asettuvat puolellemme. *Toim.*

** Vastaavaa merkkiä ei ole kirjeen tekstissä. *Toim.*

Meidän täytyy tuoda nykyajan totunnaisiin kansainvälisiin muotoihin jotain uutta estääksemme niiden muotojen muuttamisen imperialismin välikappaleeksi. Sitä uutta antaa meille oma kokemuksemme ja luova toimintamme, sitä luo itse elämä imperialistisen maailman yhä voimistuvan rappioitumisen ja pirstoutumisen kulussa. Maailmansodan seurauksena kaikkien sorrettujen ja siirtomaakansojen vapausliike on voimistunut. Maailmanvallat alkavat rakoilla liitoksistaan. Kansainvälisen ohjelmamme tulee sisällyttää kansainväliseen kaavailuun kaikki sorretut siirtomaakansat. On tunnustettava kaikkien kansojen eroamis- eli itsehallinto-oikeus. Vuoden 1885 Afrikan-konferenssin seurauksena olivat Belgian Kongon kauheudet, sillä hyväntekeväisyys, jota Euroopan suurvallat harjoittivat tuossa konferenssissa neekereitä kohtaan, osoitautui mitä barbaarisinta riistoa verhoavaksi viikunanlehdeksi. Kansainvälisen kaavailumme uutuutena tulee olla se, että neekerikansat kuten muutkin siirtomaakansat osallistuisivat

1)
oikein!

tasaveroisina eurooppalaisten kansojen rinnalla konferensseihin ja valiokuntiin ja että niillä olisi oikeus estää sekaantumasta niiden sisäisiin asioihin. Toisena uutuutena tulee olla

2)

työväenjärjestöjen välttämätön mukanaolo. Vaatimus, että trade unionit osallistuisivat tulevaan yleiseurooppalaiseen kongressiin, oli erittäin yleinen Englannin työväenjulkaisuissa maailmansodan aikana. Me olemme sen itse asiassa täyttäneet nimeämällä valtuuskuntamme jäseniksi kolme Yleisvenäläisen Ammattiliittojen Keskusneuvoston jäsentä. Pitää asettaa säännöksi, että kansainvälisessä järjestössä, jonka ehdotamme muodostettavaksi, työväenjärjestöille kuuluisi jokaisessa valtuuskunnassa kolmannes edustajanpaikoista. Nämä kaksi uutuutta eivät kuitenkaan riitä suojelemaan sorrettuja kansoja ja ahdistettuja maita imperialismin pakkovallalta, koska siirtomaakansojen huippukerroksen miehistä voi helposti tulla marionetteja aivan samoin kuin työväenjohtajapettureistakin. Sekä edellisten että jälkimmäisten mukaansaaminen luo edellytyksiä tulevalle taistelulle. Työväenjärjestöjen tehtäväksi tulee taistelu siirtomaakansojen vapautuksen puolesta, neuvostovallan auttamisen puolesta ja imperialistista rosvousta vastaan. Mutta johtomiehet tulevat jatkamaan pettämisyrityksiään. On siis vielä otettava periaatteeksi kansainvälisten konferenssien tai kongressien puuttumattomuus eri kansojen sisäisiin asioihin. On sovellettava vapaaehtoista yhteistoimintaa ja vahvojen apua heikoille ilman jälkimmäisten alistamista edellisten tahtoon.

3)

Tuloksena meillä syntyy erittäin rohkea ja kokonaan uusi ehdotus: MAAILMANKONGRESSI, johon osallistuvat maapallon kaikki kansat täydellisen tasa-arvoisuuden pohjalla, kaik-

kien sorrettujen kansojen itsemääräämisoikeuden, täydellisen eroamisoikeuden eli itsehallinto-oikeuden julistamisen pohjalla ja johon vedetään mukaan myös työväenjärjestöt siten, että ne täyttävät kolmanneksen koko kongressin edustajanpaikoista. Kongressin tavoitteena tulee olemaan täydellinen sopimus eikä vähemmistön pakottaminen. Kongressi tulee vaikuttamaan moraalisisella arvovallalla. Käytännössä se asettaa teknisiä valiokuntia toteuttamaan yleismaailmalisen jälleenrakentamisen suurisuuntaista taloudellista ohjelmaamme.

4))
nimen-
omaan

Kaikissa Kansainliiton eli Kansainyhteisön suunnitelmissa on ollut vain kahdenlaisia ehdotuksia sen suhteen, millä keinoin pitäisi pakottaa täyttämään Kansainyhteisön päätöksiä: joko muodostetaan kaikkien valtioiden sotaväestä koottuja joukkoja tai annetaan rankaisuvalltuudet jollekin tietylle valtiolle tai useammalle tietyille valtiolle. Edellisessä tapauksessa tuloksena olisi eräänlainen toimintakyvytön muodostelma, sillä lukuisien valtioiden sotaväestä koottu armeija ei kelpaa mihinkään. Jälkimmäisessä tapauksessa Kansainliitto eli Kansainyhteisö on vain veruke, jolla vaikutusvaltaisimmat suurvallat voivat puolustella uusia aluevaltauksiaan. On siis täydelleen poistettava pakotteet ja rankaisuretkikunnat ja jätettävä maailmankongressille vain moraalinen arvovalta, tehtävä siitä forum, jolla esiinnyttään sopimukseen pääsemiseksi. Sodan ehkäiseminen on arbitraashin tehtävä. On olemassa kahdenlaista arbitraashia: joko molemmat osapuolet kääntyvät vapaaehtoisesti sovinto-oikeuden, esimerkiksi Haagin tuomioistuimen puoleen, ja tällöin sovinto-oikeuden päätös on osapuolia velvoittava, tai toinen menetelmä — esimerkiksi siitä kelpaa Englannin ja Yhdysvaltojen sopimuksessa oleva arbitraashia koskeva pykälä, jonka mukaan sodanvaaran uhatessa muodostetaan erityisiä sovitteluvaliokuntia, joiden puoleen molemmat osapuolet ovat velvollisia kääntymään, mutta joiden päätös on vain ehdonalainen, vaikka arbitraashiproseduuri jatkuukin tietyn määräajan, esimerkiksi vuoden: tämän toisen menetelmän tarkoituksena on lykätä sotatoimien alkamista, jotta kummankin puolen kiihko voisi laillisen ajan kuluessa tasaantua ja selkaus lieventyä. Edellistä menettelytapaa noudatettaessa ei ole pakko kääntyä sovinto-oikeuden puoleen, mutta tämän päätös on velvoittava. Jälkimmäistä menetelmää noudatettaessa on ehdottomasti käännyttävä sovinto-oikeuden puoleen, mutta tämän päätös ei ole velvoittava ja sitoo osapuolia vain laillisen määräajan.

oikein!

Tästä vaihtoehdosta ei nykyään päästä mitenkään. Ehdotettu maailmankongressi voisi ottaa malliksi Haagin tuomioistuimen, sen fakultatiivisen arbitraashin ja muut elimet. Me taas tulemme pitämään sallittavana kapitalistisen valtion ja neuvostovaltion välillä vain sellaista sovinto-oikeutta,

- 5) johon kuuluu kummaltakin puolelta yhtä monta jäsentä, niin että puolet sen jäsenistä on imperialisteja ja puolet kommu-
- 6) nisteja. Samanaikaisesti ehdotamme aseistuksen yleistä su-
pistamista niiden teesien pohjalta, jotka meillä on laadittu
Tasavallan Vallankumouksellisen Sotaneuvoston kanssa; ke-
hittäen edelleen Haagin ja Genèveen sopimusten perinteitä
ehdotamme täydennettäväksi sodankäyntisääntöjä erilaisil-
- 7) la kielloilla: poistettavaksi käytöstä sukellusveneet, taiste-
lukaasut, kranaatinheitinimet, liekinheitinimet ja ilmasodan.
- 8) Maailmankongressin asettamat tekniset valiokunnat joh-
taisivat yleismaailmallista jälleenrakentamista tarkoittavan
suurisuuntaisen ohjelman toteuttamista. Tuota ohjelmaa ei
tyrkytettäisi väkipakolla. Siitä tulisi vapaaehtoinen tarjous,
joka vetoaa jokaisen osanottajan omaan etuun. Heikoille tullaan
- 9) antamaan apua. Sitä tietä pitäisi suunnitella yleismaailmal-
liset rautatie-, joki- ja meriliikenneyhteydet. Näiden liiken-
neyhteyksien internationalisointi tapahtuisi asteittaisen ke-
hityksen kulussa, sillä vastaanhangoittelevien pakottaminen
ei saa tulla kysymykseen. Kansainväliset tekniset valiokun-
nat tarjoaisivat eri maille taloudellista ja teknistä apua suur-
ten valtarautateiden rakentamisessa, liikenteen järjestelyssä
kansainvälisillä joilla, kansainvälisten satamien käytössä ja
maailman meriliikenteen teknisessä parantamisessa. Me eh-
dotamme kehittyneimpien maiden pääomalle rakennettavak-
si suuren valtarautatien Lontoo—Moskova—Vladivostok (Pe-
- 10) king) ja selitämme, että Siperian loppumattomat luonnonrik-
kaudet saadaan siten kaikkien yleiseen käyttöön. Ylipäänsä
voimakkaiden apu heikoille olisi yleismaailmallisen jälleen-
rakentamisen pääperiaatteena, ja tämä jälleenrakentaminen
perustuisi talousmaantieteeseen ja voimavarojen suunnitel-
malliseen jakoon. Yleismaailmallinen kultavaruuttayksikkö
voi tulla käyttöön vain sen tuloksena, että taloudellisesti
heikot maat nousevat jaloilleen voimakkaiden avulla, ja täl-
lainen nousu on kaikkien yhteisen edun mukaista, sillä yleis-
maailmallinen rappiotila tuntuu kipeästi myös voimakkaissa
maissa ja aiheuttaa jopa Amerikassakin tavatonta työttö-
myyttä. Auttamalla heikkoja voimakkaat valmistavat itsel-
leen markkina-alueita ja raaka-ainelähteitä. Näistä näkökoh-
dista lähtien ehdotamme, että jaettaisiin suunnitelmallisesti
- 11) kulta, joka lojuu nykyään käyttämättömänä amerikkalaisten
pankkien holveissa. Samalla kun kulta jaetaan suunnitelmal-
lisesti kaikille maille, on jaettava suunnitelmallisesti myös

tilaukset, kauppa, puuttuvien materiaalien hankinta ja ylipäänsä annettava kaikinpuolista taloudellista apua hävityksen tilaan saatetuille maille. Tällä avulla voi olla lainan 12)

luonne, sillä talouden ollessa suunnitelmallista sitä aletaan jo muutaman vuoden kuluttua maksaa takaisin. Tähän kuuluu myös Barter-Instituutin (Keynes) suunnitelma eli Zentralstelle eli kansallisten tavaravaihtokeskusten suunnitelma. Jos Saksa asettaa meitä vastaan yksityisten kauppiaiden asemesta yhtenäisen Zentralstellen, me joudumme vaikeuksiin, koska sillä keinoin meille voidaan tyrkyttää huonoja tavaroita kalliiseen hintaan. Mutta jos nuo Zentralstellen tulevat palvelemaan tarpeellisten tavaroiden suunnitelmallista yleismaailmallista jakoa ja jos voimakkaat maat tulevat niiden välityksellä auttamaan heikkoja, niin ne muodostuvat 13)
tarpeelliseksi renkaaksi suurisuuntaisessa talouden jälle-
rakentamisohjelmassa. Amerikan meille lähettämä vilja on jo elintarvikkeiden kansainvälisen jaon alkua. Sodan aikana ententen puitteissa polttoaineiden jako oli jo osittain suunnitelmallista. Öljyn ja hiilen järjestelmällisen jaon täytyy kuulua oleellisena kohtana suurisuuntaiseen ohjelmaan, mutta tässäkin tapauksessa on vältettävä pakotusta ja rankaisutoimenpiteitä. Kansainväliset tekniset valiokunnat laatisivat lämpö- ja voimaenergian suunnitelmallista jakoa koskevat suunnitelmat aivan yleispiirteittäin. Kaikki tämä yhdessä antaa meille kuvan siitä, mikä on teoreettisesti mahdollista porvarillisen järjestelmän vallitessa, mutta mikä tulee historiallisissa tosioissa kohtaamaan vastustusta kansallisen itsekkyuden ja kapitalististen harvainvaltain harjoittaman rosvouksen takia.

Kommunistisin tervehdyksin *Georgi Tshitsherin*

*Julkaistu ensi kerran osittaisesti
1945 kirjassa »Diplomatian historia»,
3. nide. Moskova—Leningrad*

*Julkaistu täydellisesti 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoitusten
mukaan*

675

G. J. SOKOLNIKOVILLE

*Finanssikomissariaatti
Tov. Sokolnikov*

Koska niin neuvosto- kuin puoluelehdistökin antoi aikoinaan, nimenomaan Maanviljelyshallinnon 18—25/IX—21 jär-

jestämän näyttelyn yhteydessä yksimielisen tunnustuksen tov. *Runoville*, todeten hänen tehneen erittäin menestyksellistä työtä proletaarisen maatalouden luomiseksi, ja koska Työ- ja Puolustusneuvosto vahvisti tämän tunnustuksen 30/IX—21 tehdyllä päätöksellään, olen sitä mieltä, että oheinen Runovin pyyntö on ehdottomasti tyydytettävä täydelleen.⁶²⁰

Pyydän tov. Sokolnikovia vastaamaan minulle vitkastelematta itse asiasta, tov. Gorbunovin kautta.⁶²¹

*Saneltu puhelimitse
maaliskuun 15 pnä 1922*

*Julkaistu ensi kerran osittaisesti
helmikuun 14 pnä 1924 »Pravda»
lehden 36. n:ossa*

*Julkaistu täydellisesti 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

676

SÄHKE KAAKKOISEN ALUEEN TALOUSNEUVOTTELUKUNNALLE

Kaakkoisen alueen talousneuvottelukunta

Jäljennös Donin alueen Salskin piirikunnan tpk:lle

Kruppin toimilupa 50 000 desjatiinan viljelyyn, jonka johdosta *luoksenne* ovat matkalla Maatalouskomissariaatin edustajat Adamovitsh ja vielä eräs toveri sekä Kruppin edustajat Klette, Fulte ja Zechgau, on tavattoman tärkeä paitsi taloudellisesti myös poliittisesti. Teidän on pantava liikkeelle kaikki voimat myötävaikuttaaksenne toimilupasopimuksen solmimiseen, kaiken leväperäisyyden tässä asiassa tulen leimaamaan rikokseksi. Sähköttäkää lyhyesti toimeenpano. Tiedottakaa postitse seikkaperäisesti kaikesta.⁶²²

19/III — 22

TPN:n pjoht. *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

677

G. J. SOKOLNIKOVILLE

20. III 1922

Tov. Sokolnikov!

Olkaa hyvä, kirjoittakaa minulle,

1) oletteko saanut ja lukenut tov. Belovin muistion: »Finanssikampanjan suunnitelma ajaksi vuoden 1922 sadonkorjuuseen asti» ja mikä on mielipiteenne?

2) Millä kannalla on rahaverojen perinnän valvonta?

Liuskan verran faktoja. Kymmenpäiväiset tilailmoitukset? sähkeitse vai postissa?

Kuinka monesta kuvernementista tilailmoitukset tulevat täsmällisesti?

Rästien %-luvut keskimäärin ja *minimi—maksimi*?

3) Miten Valtionpankki valvoo viheliäisiä valtiontrustejamme, joissa ovelat huijarit vetävät nenästä rehellisiä ja kerrassaan laupiaita kommunisteja, hallintoneuvostojen puheenjohtajia y.m.⁶²³

Komm. tervehdyksin *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

678

L. B. KRASINILLE⁶²⁴

20/III.

Tov. Krasin!

En ole samaa mieltä kanssanne. Lezhava on herttainen toveri, mutta hän on täydelleen todistanut heikkoutensa.

Tarvitaan toisenlainen kollegio (Poliittinen Toimikunta) ja siinä kolmikko: Te + Frumkin + Radtshenko, sillä Te olette useasti matkoilla, mutta *esivallan* täytyy olla Venäjällä. Ja *lisäksi* Te olette diplomaatti. Eikä karkea työ, veijareiden hätistely, järjestyksen valvonta tai leväperäisten

rökittäminen kuulu Teidän tehtäviinne. Teidän asiananne on johtaa, mutta karkeaan työhön tarvitaan kovia miehiä eikä Lezhavaa. Kyllä he oppivat.

Teidän *Lenin*

Kirjoitettu maaliskuun 20 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

679

M. I. FRUMKINILLE ja I. I. RADTSHENKOLLE⁶²⁵

21/III 1922.

Toverit Frumkin ja Radtshenko!

Eilissä keskustelussamme tov. Krasin toi ilmi pelkonsa, että te molemmat olette freetradereita ja että sen vuoksi ulkomaankauppamonopolin kohtaloa ratkotaan kielteiseen suuntaan. Minä vastustin mitä jyrkimmin, vetosin siihen, että te molemmat olette vanhoja, kaikinpuolisesti koeteltuja puoluemiehiä ja ettei ole vähäisintäkään aihetta otaksua teidän voivan jättää täyttämättä KK:n Poliittisen Toimikunnan täysin selvää ja täsmällistä ohjetta (jolla vahvistettiin teesit ulkomaankauppamonopolin tunnustamisesta). Minä sitä paitsi ilmaisin vahvat epäilykseni sen suhteen, että tov. Frumkin olisi »freetrader». Ja kun tov. Radtshenko puhui aikaisemmin (minkä minäkin kuulin häneltä) siinä hengessä, että Ulkomaankauppakomissariaatti »ei pärjää» monopolin kanssa, niin ensiksikin hän tarkoitti Ulkomaankauppakomissariaatin epätyydyttävää koneistoa, jota me nyt ryhdymmekin parantamaan, ja toiseksi hän ilmeisestikin tarkoitti »absoluuttista» ulkomaankauppamonopolia, joka on nyt korvattu *liberaalisella* monopolilla, mutta ehdottomasti ja joka tapauksessa monopolilla.

Pidän velvollisuutenani kertoa teille tästä Krasinin kanssa käydystä keskustelusta. Vastatkaa muutamalla sanalla. Toivon, että »sekayhtiöiden» pohjalla — jos me kaikki ja erikoisesti te pidätte huolen siitä, ettei niihin panna »kommunukkeja», kommunistisia nukkeja, jotka istuvat ylimmällä orrella vain näön vuoksi, spesialistien, veijareiden y.m. hoi-

delleassa asioita — että tällä pohjalla me uudistamme koko kauppatalouden ja uudistamme juuri niin kuin sosialistisen rakennustyön turvaamiseksi on tarpeellista.

Komm. tervehdysin *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

680

M. I. FRUMKINILLE

Tov. Frumkin!

Ennätin juuri lopettaa kirjeen Teille ja Radtshenkolle*, kun sain kirjeenne.⁶²⁶ En voi yhtyä kantaanne. Poliittisen Toimikunnan päätös on selvä, täsmällinen ja käsittääkseni oikea.

Missä ilmenevät »periaatteelliset erimielisyytenne Krasinin kanssa»? Saisinko tietää? Onko niitä? Mistä asiasta? Millaisia?

Vaikka niitä olisikin, se ei ole esteenä.

Stomonjakovin kanssa Te ja Radtshenko saatte sopia täällä, nyt. Ulkomaille Te ja Radtshenko joudutte *m a t k u s - t a m a a n* vähintään kerran vuodessa. Berliiniin on lyhyt matka, ja Berliini on keskus.

Komm. tervehdysin *Lenin*

Kirjoitettu maaliskuun 21 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

681

KIRJE

J. V. STALINILLE ja L. B. KAMENEVILLE

Toverit Stalin ja Kamenev

Sain edustajakokouksen lisäpäättöluonnoksen.⁶²⁷ Pääpiirteissään hyväksyn. Ensi silmäykseltä ehdotan korjauksia:

* Ks. edellistä asiakirjaa. *Toim.*

1) poistettava sana »uusien» (sivu 1, 1. rivi alhaalta),
 2) lopussa lausuman »edustajakokous antaa valiokunnan tehtäväksi» asemesta sanottava: »edustajakokous antaa Keskuskomitean tehtäväksi, kutsuen mukaan toverit Tsjurupan ja Kiseljovin (kaksi henkeä KK:n ulkopuolelta)».

Aion

a) vielä esittää vähemmän oleellisia korjauksia;
 b) lisätä jotakin henkilöiden tarkastuksesta ja toimeenpanon valvonnasta.

Yksityiskohdista sovimme puhelimitse.

Miten esitämme?

Minä valmistan kirjelmän KK:n kokoukselle (24. IV mennessä?)

Tuossa kirjelmässä

1) selostuksen jäsenitys suppeasti,
 2) viittaa Trotskin kirjeeseen⁶²⁸: että kannatan pääpiirteissään,
 3) kerron sopineeni Tsjurupan ja Rykovin kanssa,*
 4) lisään omissa nimissäni Teidän luonnoksenne,
 5) pyydän Keskuskomiteaa äänestämään: hyväksyykö se tämän? lupaako se minun esittää selostuksessa tämän kaiken KK:n nimissä?

P. S. Tässä muodossa on parasta.

Lisättävä: YTpKK:n paisumista vastaan: enintään 3 henkeä kuvernementista.

21/III — 1922

Lenin

*Julkaistu ensi kerran 1959
 XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
 konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

682

**V. M. MOLOTOVILLE
 VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN
 JÄSENIÄ VARTEN**

Toveri Molotoville Poliittisen Toimikunnan jäseniä varten
 Sain kirjeen Soltsilta, joka esittää saadun kokemuksen

* Ks. Teokset, 33. osa, ss. 233—234. *Toim.*

nojalla kielteisen näkemyksensä »Rabotshi» lehdestä. Sen tarkoituksena on nähkääs vain elättää liikoja kynäilijöitä luomatta mitään uutta lehtityyppiä, enempää kuin uutta lukijapiiriäkään. Nähdäkseni olisi parasta lakkauttaa tuo lehti, antaa sille lyhyt määräaika toimiensa lopettamiseen ja käyttää vapautuneet voimat sekä varat ilmestyvien lehtien parantamiseen.⁶²⁹

Lenin

*Saneltu puhelimitse
maaliskuun 23 pnä 1922*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

683

SÄHKE J. V. LOMONOSOVILLE

Salakielellä

Berliini

Täysivaltainen edustusto, *Lomonosov*

Vaadin noudattamaan tinkimättä: älkää ryhtykö mihinkään neuvotteluihin lainoista, älkää solmiko mitään lainaja muita luottosopimuksia ilman KKN:n erikoista lupaa erikseen kussakin tapauksessa.

Moskova, Kreml,
27/III — 22

KKN:n pjoht. *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

684

SÄHKE N. N. KRESTINSKILLE

Pankaa liikkeelle kaikki voimat saadaksenne viipymättä viisumin TTI:n apulaiskomissaarille Avanesoville. Täällä käyneet saksalaiset lääkärit ovat todenneet hänet vaarallisesti sairaaksi. Kevät on hänelle erityisen vaarallinen. Hä-

nen pitää matkustaa viipymättä. Ajakaa asiaa kaikin voimin. Annamme kaikki takeet. Vastatkaa heti.⁶³⁰

Lenin

*Kirjoitettu maaliskuun 29 p:nä 1922
Lähetetty Berliiniin*

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

685

**V. M. MOLOTOVILLE
VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN
JÄSENIÄ VARTEN**

30. III 1922

Toveri Molotoville *Poliittisen Toimikunnan* jäseniä varten

Keskustelin Krasnoshtshokovin kanssa. Huomaan, että me, Poliittinen Toimikunta, olemme tehneet pahan virheen.

Olemme nykineet ilmeisen viisasta, tarmokasta, pätevää ja kokenutta miestä, saattaneet hänet siihen tilaan, jossa ihmiset ovat valmiit heittämään kaiken sikseen ja pakenemaan minne tahansa.

Hän hallitsee kaikkia kieliä, englantia erinomaisesti. Mukana liikkeessä vuodesta 1896. 15 vuotta Amerikassa. Aloitti maalarina. Oli koulun johtajana. Perehtynyt liikealaan. Toimi viisaasti hallituksen puheenjohtajana Kaukoidän Tasavallassa, missä juuri hän järjestikin melkein kaiken.⁶³¹

Me siirsimme hänet pois sieltä. Finanssikomissariaatin ollessa täällä tyystin vailla johtoa me määräsimme hänet Finanssikomissariaattiin. Ja nyt, hänen juuri maatessa sairana lavantaudissa, hänet erotettiin!!!

Olemme tehneet kaiken mahdollisen ja mahdollottoman työntääksemme luotamme tarmokkaan, viisaan ja pätevän työntekijän.

Hänellä oli erimielisyyksiä sekä Ulkomaankauppakomissariaatin että Finanssikomissariaatin kanssa, koska hän kannatti *suurempaa* »kaupan vapautta».

Hän sanoo: »Antakaa minun näyttää työssä mihin kykenen, jotta *minä* tekisin sen loppuun asti, älkää nykikö minua.» Tällainen toivomus on tietysti oikeutettu.

Pitää yrittää järjestää hänet KKTN:ään. Joka tapauksessa on keinolla millä hyvänsä *hoidettava asia niin*,

ettemme menetä työntekijää, vaan täytämme hänen oikeutetun toivomuksensa: panemme hänet määrättyyn työhön ja annamme hänen toimia kokeeksi edes vuoden, koetteleme häntä emmekä nyi. (Hän sanoc olevansa valmis työskentelemään missä tahansa, kunhan vain ei nyitä.)

(Ulkokomissariaatissa hän tahtoisi työskennellä. Hänellä oli Tshitsherinin kanssa erimielisyyksiä Kaukoidän Tasaval-
lan ulkopoliitikasta.)

Lenin

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosien
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

686

N. P. GORBUNOVILLE

Maaliskuun 31 pnä 1922

Toveri Gorbunov

Teitä tutkineet saksalaiset lääkärit tähdentävät, että Teidät on viipymättä syrjäytettävä työstä, minkä johdosta kehotan luovuttamaan viipymättä virkatehtävänne loman ajaksi ja noudattamaan kaikkia lääkäreiden määräyksiä.

Tov. Tsjurupa saa tehtäväkseen valvoa määräyksen noudattamista.

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja

V. Uljanov (Lenin)

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

687

A. I. RYKOVILLE

4/IV 1922

Toveri Rykov

Pyydän Teitä paneutumaan tov. Martensin mainitsemaan asiaan.⁶³² Jos osoittautuu todeksi, että Ulkokomissariaatti on jarruttanut, heitä pitää rangaista siitä esimerkillisesti.

Siirtolaistyöläisten vastaanotossa Venäjälle tulee tietenkin menetellä hyvin varovasti, koska meillä toisaalta on tavattoman vähän kokemusta. Mutta jos kaikki rajoittavat muodollisuudet on täytetty, on suorastaan rikollista sallia mitään virastokankeuden ilmauksia, ja taloustöiden aloittamisen kannalta on tarpeellista, että siirtolaiset saapuvat juuri nyt, ennen kevättöiden alkamista.

Lenin

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

688

A. I. RYKOVILLE

4/IV 1922

Toveri Rykov!

Oheisena lähettämäni kirje on Jezhovilta,⁶³³ jota minulle suositeltiin erittäin luotettavana ja kykenevänä työntekijänä. Valitettavasti en ole voinut toteuttaa aikomustani tutustua häneen lähemmin. Varastotalous on iljettävän huonossa kunnossa, ja koko varastotoimen pääksi on kai pantu Trojanovski, jonka muistan ulkomaillaolon ajoilta bolshevikkina. Hän liittyi myöhemmin menshevikkeihin, mutta lienee nyt irtautunut heistä. Epäilen erittäin vahvasti, että hän ei ole paneutunut varastoasioihin, vaan politiikkaan ja että mitään säällistä hän ei tällä varastouralla saa aikaan. Trojanovskin asiallisuus on nähdäkseni pantava vakavammalle koetukselle.

Lenin

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

689

G. J. SOKOLNIKOVILLE⁶³⁴

4/IV.

Tov. Sokolnikov! Lähetän tämän Teille *salaisena*; pyydän palauttamaan yhdessä vastauksenne kanssa.

Alskille on mielestäni annettava potkut (ei kelpaa mihinkään); Krasnoshtshokov palautettava. Hän on oikeassa. Nyt politiikka on määrittynyt; Teitä vastaan hän ei voi tehdä mitään.

Koneiston hän pystyttää. Koneistoa *ei ole*. Alski ei koskaan kykene tekemään sitä. Sain A. D. Tsjurupalta samanlaisen lausunnon hänestä. Teidän asianne on johtaminen, koneistoon Te ette voi paneutua. Pieneen KKN:ään Teidän *ei* tarvitse nimittää Krasnoshtshokovia.

Olkaa hyvä, vastatkaa tänään, sillä aion lähteä kaupungista illansuussa.⁶³⁵

Teidän *Lenin*

Kirjoitettu huhtikuun 4 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

690

A. I. RYKOVILLE

Tov. Rykov

Jäljennös *toiv. Tsjurupalle*
Jäljennös KKN:n kansliaan

Kuten *Martens* minulle ilmoitti, *Rutgersin* ja amerikkalaisten työläisten toimilupahanke edistyy hyvin kehnosti. Pitää tarkastaa ja kiinnittää vakavaa huomiota. Tämä on poikkeuksellinen toimilupa, jonka olemme myöntäneet amerikkalaisille työläisille Poliittisen Toimikunnan erikoisella suostumuksella.

Ilman erityistä tukea ja valvontaa hanke voi mennä lopullisesti myttyyn.

Pyydän vaatimaan *Martensilta* tiedot ja tarkastamaan tämän hankkeen kaikki vaiheet tiukasti.

Lenin

*Saneltu puhelimitse
huhtikuun 5 pnä 1922*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

691

A. I. RYKOVILLE

Tov. *Rykov*Jäljennös tov. *Tsjurupalle*
Jäljennös KKN:n kansliaan

Pyydän kiinnittämään huomiota amerikkalaisen *Hammerin* toimilupa-asiaan, koska hän oleskelee tällä haavaa Venäjällä, kuten hänet henkilökohtaisesti tunteva *Reinstein* minulle ilmoitti.

Martensin sanojen mukaan me olemme jo tehneet yhden suuren kömmähdyksen, ellemme pahempaa: *tavaraerä*, jonka Ulkomaankauppakomissariaatti lähetti Amerikkaan *Hammerin* kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti, on nimittäin osoittautunut huonolaatuiseksi. Pitää vaatia tiedot tästä asiasta Ulkomaankauppakomissariaatilta ja KKTN:ltä sekä myös tov. *Reinsteiniltä*, joka tuntee *Hammerin* henkilökohtaisesti. Täytyy valvoa, että meidän velvoitteemme tämän toimilupasopimuksen osalta täytetään tinkimättömän tarkasti ja sääntillisesti, ja yleensäkin on valvottava asian edistymistä tarkkaavaisemmin.*

*Lenin**Saneltu puhelimitse*
*huhtikuun 5 pnä 1922**Julkaistu ensi kerran 1959*
*XXXVI Lenin-kokoelmassa**Julkaistaan*
konekirjoitusjäljennöksen mukaan

692

A. I. RYKOVILLE⁶³⁶Tov. *Rykov*Jäljennös tov. *Tsjurupalle*
Jäljennös KKN:n kansliaan

Pyydän kiinnittämään huomiota Kurskin magneettisen anomalian tutkimusten tavattomaan tärkeyteen. Tov. *Krzhizha-*

* Ks. tätä osaa, 503. asiakirja. *Toim.*

novski ilmoitti minulle, että insinöörit, joiden kanssa hän on keskustellut, pitävät melkein todistettuna, että meillä on siellä ennen kuulumattoman rikkaat varastot puhdasta rautaa. Tov. *Martens* pitää sitä jo todistettuna. Hän aikoo lähteä kolmen viikon kuluttua käymään itse paikalla. Pitää harkita, tulisiko lähettää hänen kanssaan vielä joku Valtion Suunnittelukomission insinööri, joka on paremmin perehtynyt Venäjän oloihin ja kykenee tarkastamaan, onko tässä jotain intoilua.

Mielestäni ei pitäisi antaa tästä mitään tietoja lehtiin, vaan huolehtia siitä, ettei lehdissä puhuttaisi tästä, koska päinvastaisessa tapauksessa on syytä pelätä interventionistien hankkeiden voimistumista. Samasta syystä lienee parasta pidättäytyä *Martensin* selostuksen käsittelystä niin KKN:ssä kuin TPN:ssäkin ja kuulla tuo selostus vain molempien varapuheenjohtajien, Bogdanovin ja muutamien KK:n jäsenten läsnäollessa.

Jos *Martensin* ja hänen kanssaan matkustavan Suunnittelukomission insinöörin selostus vahvistaa tämän asian merkittävyyden, on saatava työt mitä pikimmin käyntiin missään tapauksessa kitsastelematta tarvittavien kultavalmuut-
tamäärärahojen myöntämisessä, ja valvottava aivan erityisesti sitä, että tarpeelliset ulkomaiset (timantti-, syväporaus-y.m.) kalustohankinnat suoritetaan mahdollisimman pikaisesti. Pelkään kovin, että tätä hanketta ei toteuteta riittävän tarmokkaasti. Ja kuitenkin meillä on tässä sekä *Krzhizhanovskin* että *Martensin* sanojen mukaan melkein varmasti ennen näkemättömän suuri rikkaus, joka voi mullistaa koko metallurgisen teollisuuden.*

Lenin

*Saneltu puhelimitse
huhtikuun 5 pnä 1922*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

* Ks. tätä osaa, 727. asiakirja; Teokset, 35. osa, 312. asiakirja ja Teokset, 5. venäjänk. painos, 54. osa, 365. asiakirja. *Toim.*

693

**G. I. KRUMINILLE, G. M. KRZHIZHANOVSKILLE,
P. I. POPOVILLE, V. A. SMOLJANINOVILLE**

»Ekonomitsheskaja Zhizn», tov. Krumin
Valtion Suunnittelukomissio, tov. Krzhizhanovski
TKH, tov. Popov
Tov. Smoljaninov

Kysymys paikallisen kokemuksen tutkimisesta talousneuvottelukuntien selontekojen nojalla ei ole saanut käytännöllistä ratkaisuaan. Lokakuun 1 päivään päättyvältä ajanjaksoilta saatuja selontekoja ei ole käytetty riittävässä määrin käytännöllisessä työssä eikä lehdistöä varten, eikä TKH ole muokannut niitä. Kuitenkin vain tutkimalla oikein ja järjestelmällisesti selontekoja (TKH:n, Suunnittelukomission, »Ekonomitsheskaja Zhiznin» toimesta) ja julkaisemalla tutkimustuloksia lehdissä voidaan päästä siihen, että nämä selonteot muodostuvat todella arvokkaaksi aineistoksi, jonka nojalla voidaan tehdä poliittisia ja taloudellisia johtopäätöksiä. Tämä tehtävä on asetettava Suunnittelukomissiolle, »Ekonomitsheskaja Zhiznille», TKH:lle ja TPN:n kanslialle ja ratkaistava se.

Annan toimeksenne kutsua koolle erityisen neuvottelukouksen ja hahmotella selontekojen tutkimisohjelman suuntaviivat.⁶³⁷

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja
V. Uljanov (Lenin)

Kirjoitettu huhtikuun 10 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

694

J. S. VARGALLE

10/IV 1922

Hyvä toveri Varga!

Valitettavasti olen yhä vielä sairaana ja työkyvyttömänä. Pyydän julkaisemaan vain artikkelejäni (vanhoja); tärkeitä

olisivat otteet vuoden 1918 keväisestä artikkelistani* (ne on jo julkaistu kirjassessa elintarvikeverosta**). Ehkä myös (poikkeuksena) muutamat kohdat puheestani, jonka pidin vuoden 1922 puoluekokouksessa: *mutta minulla itselläni ei ole ollut mahdollisuutta lukea t u o t a* puhetta painettuna: sangen mahdollista, että painetussa kaikki on hirveästi väärin ristely. Pyydän vain näyttämään ensin, mitä kohtia tahdotte (jonkun pätevän toverin kunnollisesti toimittamina!) julkaista.***

Parhain tervehdyksin Teidän *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan
Käännös saksasta*

695

V. V. KUIBYSHEVILLE

KK:n sihteerille

(Agitaatio- ja propagandaosastoa varten)

Suositan tov. Adoratskia. Kirjailee; *lukenut marxilainen*. Pitää auttaa häntä kaikin tavoin.

Hän esitti käsikirjoituksen »Marxilaisuuden peruskysymysten kerhon opinto-ohjelma».

Pyydän julkaisemaan nopeasti, tekijän nimellä varustettuna; *älkää jättäkö lojumaan.*⁶³⁸

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu huhtikuun 10 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

696

* KESKUSKONTROLLIKOMISSIOLLE⁶³⁹

Todistan esitetyn oikeaksi. Olen tuntenut tov. Adoratskin (ja tunnen hänet hyvin) vuotta 1905 seuranneesta taantumuskaudesta alkaen. Vastoin oikealle suuntautunutta vir-

* Tarkoitetaan artikkelilla »Vasemmistolaisesta' lapsellisuudesta ja pikkuporvarillisuudesta» (ks. Teokset, 27. osa, ss. 313—343). *Toim.*

** Ks. Teokset, 32. osa, ss. 324—336. *Toim.*

*** Ks. myös tätä osaa, 671. asiakirja. *Toim.*

tausta hän oli jo silloin bolshevikki ja pysyi sellaisena. Palasi Saksasta 1919 aivan sairaana. Teoreetikko ja propagandisti. Pitäisin ehdottomasti oikeudenmukaisena pidentää hänen jäsenyyttään, laskea hänen VKP:n jäsenyytensä alkaneen vuodesta 1904.

10. IV 1922. *V. Uljanov (Lenin)*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

697

* SOSIALISTISEN AKATEMIAN PUHEMIEHISTÖLLE

Todistan, että tämän esittäjä tov. Vladimir Viktorovitch Adoratski on bolshevikki, minulle henkilökohtaisesti tuttu vuodesta 1911; ansaitsee täydellistä luottamusta, VKP:n jäsen, kirjailee.

Hän työskentelee Marxin valittujen kirjeiden kokoelman parissa, josta työstä olemme yhdessä hänen kanssaan keskustelleet.

Pyydän antamaan hänelle kaikkea mahdollista apua, tilaamaan hänen tarvitsemiaan kirjoja ja m.m. järjestämään hänelle mahdollisuuden työskennellä joka aamu nelisen tuntia kerrallaan Sosialistisessa akatemiassa ja käyttää sen kirjastoa.

10. IV 1922.

V. Uljanov (Lenin)

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

698

V. V. ADORATSKILLE

10/IV 1922.

Tov. Adoratski! Oheistan pyytämänne.* Kameneville kirjoitan.** Olen sairaana, en luultavasti voi tavata enkä

* Ks. edellistä asiakirjaa. *Toim.*

** Ks. seuraavaa asiakirjaa. *Toim.*

liioin auttaa Marxin kirjeiden suhteen. Kamenev auttaa Teitä, ja on kenen kanssa neuvotella. Paneutukaa tiiviimmin kirjeisiin: se on *kansainvälisesti* tärkeä asia. Valikoikaa *tärkein*. Selitysten tulee olla lyhyitä, selviä, täsmällisiä (+ vertailtava Marxin lausuntoja *niihin ja niihin* »arvovaltaisiin» porvarillisiin taantumuksellisiin tutkijoihin).

Tervehdys! Teidän *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran osittaisesti
1924 »Proletarskaja Revoljutsija»
aikakauslehden 3. n:ossa*

*Julkaistu täydellisesti 1933
V. V. Adoratskin kirjassa
»Leninin tieteellisestä
elämäkerrasta». Moskova*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

699

KIRJELAPPU L. B. KAMENEVILLE JA MERKINNÄT V. V. ADORATSKIN KIRJEESSÄ

Tov. Kamenev! Tämä on tov. *Adoratskilta*. Puhukaa hänen kanssaan ja auttakaa häntä.

Teidän *Lenin*

Hyvä Vladimir Iljitsh!

...Tekisi kovin mieli viedä eteenpäin ja saattaa päätökseen alkuperäinen suunnitelma — laatia kokoomateos »Marxin ja Engelsin valitut kirjeet teorian ja politiikan kysymyksistä». Tunnen nyt saaneeni enemmän varmuutta, koska olen perehtynyt paremmin aiheeseen...

Tahtoisin tavata Teitä ja puhella eräiden epäilysteni johdosta. Jos se käy päinsä, kutsukaa minut. Olen aina Keskusarkistossa, Vagankovski 8, puhelimet joko 1-78-38 tai 1-75-86.

Olisi hyvä, jos kirjoittaisitte sellaisen pape-
rin, että minun toimekseni annetaan tämä työ ja että Sosialistisessa akatemiassa myötävaikuttaisivat työskentelyyni siellä. Jos voisin omistaa joka aamu nelisen tuntia työskentelylle Sosialistisessa akatemiassa, niin valmistaisin kaiken painokuntoon parissa kuukaudessa. En oikein käsitä, mitä

×

Vladimir
Viktorovitsh
Adoratski

kirjoitin*

* Ks. tätä osaa, 697. asiakirja. *Toim.*

merkitsee jättää »huoli» kirjeistä tov. Kameneville. Jos sitä, että minulle pitää antaa muksuja, #

sekin on joskus #
hyödyllistä! etten unohtaisi kirjeitä, niin se on tarpeetonta — minä muistan hyvin. Jos taasen apua, neuvoja, myötävaikutusta — se olisi erittäin hyvä. Olisin hyvin iloinen voidessani neuvotella jonkun kanssa.

× pelkään etten ×
voi. Toivoisin kuitenkin, että Te tarkastaisitte lopullisesti ja hyväksyisitte...

×× Oikein! ××
dessaan — muutamista vain katkelmia.

Aineiston valinta teorian alalta: filosofia, taloudellinen oppi, historiateoria, vallankumouksesta, luokkataistelusta, historiallisluonteisia muistiinpanoja; politiikan alalta: proletariaatti ja muut luokat, eri maiden työväenliike, arviointeja poliitikoista, pikkuporvarillinen demokratia.

Rajoittuako vain teoriaan ja politiikkaan vai olisiko jätettävä jonkin verran tilaa Marxin elämänvaiheita valaiseville kirjeille, jotka voivat kiinnostaa elämäkertakirjoituksen kannalta. Minusta tuntuu, ettei sitä tarvitse tehdä.

Johdannossa valaistava lyhyesti kaikkia kysymyksiä ja viitattava niihin liittyvien kirjeiden tärkeimpiin kohtiin.

Niin minustakin. |
(Lenin) |
Kirjeisiin selitykset, jotta ne saataisiin ymmärrettäviksi.

Kirjoitettu huhtikuun 10 pnä 1922

Merkinnät V. V. Adoratskin kirjeessä julkaistu ensi kerran 1945 XXXV Lenin-kokoelmassa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

Kirjelappu L. B. Kameneville julkaistu ensi kerran 1965 V. I. Leninin Teosten 5. painoksen 54. osassa

700

A. I. RYKOVILLE ja A. D. TSJURUPALLE

Huhtikuun 12 pnä 1922

Toverit Rykov ja Tsjurupa

Pyydän järjestämään jo tänään varapuheenjohtajien neuvonpidon päättämään käytännöllisistä ja mahdollisimman

tarmokkaista toimenpiteistä, joilla Kashiran sähkölaitos saadaan antamaan virtaa Moskovaan. On aivan sietämätöntä holtittomuutta, että valmis sähkölaitos, jolla on valmiit linjat, ei voi antaa virtaa meidän taloudellisen sekamelskamme takia.⁶⁴⁰

Lenin

Saneltu puhelimitse

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

701

P. M. KERZHENTSEVILLE

13. IV 1922

Tov. Kerzhentsev!

Pyydän Teitä osoittamaan täydellistä luottamusta ja antamaan *kaikkea* apua tov. Béla Kunille ja hänen perheelleen oleskelun, levon ja hoidon (mitä hän tarvitsee *erittäin* suu-
resti) sekä kaiken muun järjestämiseksi Tukholmassa.

Parhaat tervehdykset! Teidän *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

702

BÉLA KUNILLE

Hyvä toveri Béla Kun!

Liitän oheen kirjeet Kerzhentseville ja Smirnoville. Karahanille olen kirjoittanut. Olkaa hyvä, kirjoittakaa heti minulle (*Fotijevan* osoitteella), jos tarvitsette vielä jotakin.

Parhaat tervehdykset! Teidän *Lenin*

Kirjoitettu huhtikuun 13 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan
Käännös saksasta*

703

KIRJELAPPU

J. V. STALINILLE, L. B. KAMENEVILLE
ja L. D. TROTSKILLE

Tov. Stalin, Kamenev ja Trotski

Litvinovin sähke sopimuksen allekirjoittamisesta Saksan kanssa⁶⁴¹ nostaa esiin kysymyksen, onko tarkoituksenmukaista julkaista tämä viipymättä vai lykätä siihen asti kunnes selviää jossakin määrin, onko neuvottelujen katkeaminen Genovassa väistämätön.⁶⁴² Tämä kysymys pitää nähdäkseni ratkaista jo tänään.

Lenin

*Saneltu puhelimitse
huhtikuun 18 pnä 1922*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan sihteerin
muistiinpanojen mukaan*

704

G. J. ZINOVJEVILLE

Tov. Zinovjev

Erittäin salainen

Puhtaaksikirjoittaminen kielletty

Tov. Zinovjev!

Pyydän Teitä asettamaan Kominternin Toimeenpaneovassa Komiteassa harkittavaksi kysymyksen (en tiedä, pitäisikö se tehdä laajemmassa kokouksessa vai suppean toimikunnan kokouksessa) yhden tai muutamien erikoiskirjeenvaihtajien lähettämisestä Kominternin toimesta Etelä-Afrikkaan koamaan mahdollisimman yksityiskohtaisia tietoja ja mahdollisimman täydellistä valikoimaa paikallista kirjallisuutta, sekä legaalista että illegaalista, hiljattain tukahdutetusta työväen kapinasta. Tämä pitää tehdä mitä pikimmin, noudattaen kuitenkin mahdollisimman suurta varovaisuutta, koska englantilaiset epäilemättä [tekevät kaikkensa]* riistääk-

* Lisätty muistiinpanoista pois jääneet, ajatuksen kannalta välttämättömät anat. *Toim.*

seen meiltä pieninmätkin mahdollisuudet kanssakäymiseen niiden kapinallisten kanssa, joita ei vielä ole ammuttu tai teljetty vankilaan.⁶⁴³

Meidän taas on välttämättä vakiinnutettava tavaksi, että Kominternin valtuutetut kykenevät tunkeutumaan salaisesti kaikille tuollaisille kapina-alueille ja keräämään hyvissä ajoin mahdollisimman täydellistä aineistoa kapinan historiasta.

Pyydän vastaamaan muutamalla sanalla.

Lenin

*Saneltu puhelimitse
huhtikuun 18 pnä 1922*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan N. S. Lepeshinskajan
kirjoittaman tekstin mukaan*

705

**KIRJELAPPU J. V. STALINILLE,
L. B. KAMENEVILLE ja L. D. TROTSKILLE
JA GENOVAAN LÄHETETTÄVÄN SÄHKEEN
LUONNOS**

Tovereille Stalinille, Kameneville ja Trotskille

Ehdotan, että lähetetään seuraavanlainen sähke (ja ilmoitetaan »Pravdan» sekä »Izvestijan» toimituksille ohjeeksi lehdistöllemme):

»Tshitsherin ja Sosnovski

Kaikki Genovasta saapuva informaatio osoittaa, että me antaudumme petettäviksi. Lloyd George pauhaa Ranskaa vastaan verhoten sillä pääpyrkimystään: pakottaa meidät maksamaan velat ylipäänsä ja eritoten entisille omistajille. On aika ryhtyä paljastamaan järjestelmällisesti näitä englantilaisten diplomaattien tavanomaisia manööverejä, paljastamaan niin meikä!äisessä kuin myös ulkomaiden kommunistisessa lehdistössä.»⁶⁴⁴

Lenin

*Saneltu puhelimitse
huhtikuun 19 pnä 1922*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan sihteerin
muistiinpanojen
(konekirjoituskappaleen) mukaan*

706

**KIRJELAPPU J. V. STALINILLE JA
G. V. TSHITSHERINILLE LÄHETETTÄVÄN
SÄHKEEN LUONNOS⁶⁴⁵**

Tov. Stalin

Pyydän lähettämään Tshitsherinille seuraavan sähköni, jollei Poliittisen Toimikunnan jäsenillä ole mitään vastaan sanottavaa.

»Tov. Tshitsherin

En ole milloinkaan epäillyt sitä, että Lloyd George toimii englantilaisten haikalojen painostuksen alaisena ja että Englanti ei jää ilman Ranskaa, mutta uskon, että tämä ei saa muuttaa hivenenkään vertaa politiikkaamme ja että meidän ei pidä pelätä konferenssin kariutumista. Missään tapauksessa ei saa suostua tunnustamaan yksityisiä velkoja. Uskon tuntevani nykyisen tilanteen.

Lenin»

*Saneltu puhelimitse
huhtikuun 21 pnä 1922*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan sihteerin
muistiinpanojen
(konekirjoituskappaleen) mukaan*

707

**KIRJE J. V. STALINILLE
VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN
JÄSENIÄ VARTEN JA G. V. TSHITSHERINILLE
LÄHETETTÄVÄN SÄHKEEN LUONNOS**

Huhtikuun 24 pnä 1922

Toveri Stalinille Poliittista Toimikuntaa
varten

Rudzutakin sähkösanoma vastalauseineen Lloyd Georgelle lähetetyn kirjeen johdosta osoittaa nähdäkseni, että Tshi-

tsherin on jo tehnyt tai on täysin valmis tekemään ilmeisen virheen ja rikkomaan KK:n ohjetta. Virhe on juuri siinä, että Tshitsherin saavuttamatta mitään konkreettista voi riistää meiltä ainoan kaikin puolin edullisen, periaatteellisesti tärkeän ja tulevaisuudessa varmaan voittoon johtavan selityksen neuvottelujen katkeamiseen: niiden katkeamiseen nimenomaan sen vuoksi, ettemme suostu palauttamaan ulkomaisten kapitalistien yksityistä omistusta.

Siksi kehotan tiedustelemaan jo tänään puhelimitse Poliittisen Toimikunnan jäsenten mielipidettä ja lähettämään minun nimissäni seuraavan sähkeen:

»Tshitsherinille kaikkia valtuuskunnan jäseniä varten

Pidän Rudzutakin sähkeessään 22. huhtikuuta ilmaisemaa kantaa täysin oikeana. Pidän erittäin vaarallisena virheenä jokaista askelta ja lausetta, joka saattaa riistää meiltä ainoan edullisen perusteen neuvottelujen katkaisemiseen, perusteen, joka lisäksi takaa meille täyden diplomaattisen ja kaupallisen voiton aivan lähitulevaisuudessa, nimittäin sen perusteen, että me kieltäydymme ehdottomasti palauttamasta ulkomaisten kapitalistien yksityistä omistusta.

Toistan vielä kerran, että olemme ilmoittaneet Teille aivan täsmällisessä sanamuodossa äärimmäiset myönnytyksemme, joista emme anna periksi rahtuakaan. Heti kun käy täysin selväksi, että sopimukseen pääsy näiden myönnytysten pohjalta on mahdotonta, valtuutamme Teidät katkaisemaan neuvottelut, säilyttäen agitaatiota ja tulevaa diplomaattista hyökkäystä varten kaksi valttia:

1) Venäjän ja Saksan välisen sopimuksen periaatteellisen merkityksen.

2) Eriävän kantamme kapitalistien omistusoikeuden palauttamiskysymyksessä.»

Pyydän ilmoittamaan minulle Poliittisen Toimikunnan kaikkien tai ainakin useimpien jäsenten mielipiteen.⁶⁴⁶

Illalla järjestämme tapaamisen Teidän ja jos käy päinsä, myös Kamenevin kanssa, 1/4-tunniksi kello 7:ltä.

Lenin

708

A. I. RYKOVILLE ja A. D. TSJURUPALLE

26. IV 1922

Ehdottoman salainen

Toverit Rykov ja Tsjurupa

Lähetän Vargan saksalaisen kirjeen.

Olen varma, että moista siivottomuutta meillä on *tuhotomasti*.

Varga on varmaankin oikeassa (kirjoitan hänelle, että hänen tulee tästedes ilmoittaa minulle tiedottajan nimi). Pyydän teitä, että määrätte (ehkä Krestinskin kautta? tai muulla tavoin) toimeenpantavaksi mitä *tiukimman* tutkimuksen Berliinissä, jotta *tavoitettaisiin* syylliset tuosta »Bintistä» ja sitten järjestettäisiin se *perinpohjaisesti* uudelleen.

Jevgeni Varga on välttämättä määrättävä tutkimus- ja uudelleenjärjestelyvaliokunnan jäseneksi.⁶⁴⁷

KKN:n pjoht. V. Uljanov (Lenin)

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

709

***KK:n SIHTEERISTÖLLE**

Tov. Stalin, lähetän tov. Shklovskilta (G. L. Shklovski) saadun kirjeen. Tunnen hänet hyvin ulkomailla olon ajoilta (1908—1914), minne hän siirtyi maanpakoon jo bolshevikina ja puolueen jäsenenä. Hän tahtoo työskennellä Venäjällä ja puolueessa. Hän on työskennellyt Moskovassa — kaupunginhallinnossa (Vladimirski on nähnyt hänet siinä työssä) sekä Ulkoasiain ja Maatalouskomissariaatissa; täydelleen hän lienee »löytänyt yhteisen kielen» vain Ulkokomissariaatissa, missä häntä pitivät arvossa. Muualla hänellä oli joko kannausta tai pientä kannausta tai jotakin sen tapaista, sillä loppujen lopuksi hänelle kävi mahdottomaksi sopia työstä Venäjällä. Shklovski on vanha puoluemies ja on (kuten kirjeestä näkyy) hyvin pahoillaan sen takia, että hänen

»ei anneta» työskennellä Venäjällä. Hän on hermostunut, häntä vaivaa pelko, että hänet »syrjäytetään» j.n.e. (Hänellä on vaimo ja lapsia; vaikea sopeutua nälkäisellä ja viluisella Venäjällä. Ulkomailla olon ajoilta Shklovskin tuntevat myös Zinovjev sekä Safarov ja kaikki vuosina 1908—1917 Sveitsissä oleskelleet.)

Kirjoittakaa tai käskekää sihteerinne kirjoittaa Shklovskille kirje (Berliiniin Krestinskin kautta) tiedusteluin, mitä hän tahtoisi, ja pankaa sitten käsittelyyn Sihteeristössä. Emme saa »viskellä» ihmisiä, pitää suhtautua huomaavaisemmin.⁶⁴⁸

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu huhtikuun 27 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

710

EHDOTUS VKP(b):n KK:n POLIITTISELLE TOIMIKUNNALLE⁶⁴⁹

On tehtävä viipymättä yksi ainoa asia: lähetettävä sala-kielisanoma Tshitsherinille, pyyntö, että lähettäisivät meille manifestin luonnoksen tai teesit.

Lenin

Kirjoitettu huhtikuun 28 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1964
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 45. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoituskappaleen mukaan*

711

VKP(b):n KK:n POLIITTISELLE TOIMIKUNNALLE*

Ehdotan annettavaksi sähkeen:

S t o m o n j a k o v i l l e

»Harkitkaa yhdessä Krestinskin ja Lomonosovin kanssa keinoja, joilla voimme vaikuttaa Kruppiin. Ilmoittakaa pää-

* Asiakirjasta on olemassa konekirjoitusjäljennös, jossa on koneella kirjoitettu Leninin allekirjoitus. *Toim.*

töksestä. Toimikaa vain teidän kolmen yksimielisen päätöksen mukaisesti.»⁶⁵⁰

Kirjoitettu huhtikuun 29 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

712

SÄHKE G. V. TSHITSHERINILLE⁶⁵¹

Uusi konferenssi kolmisen kuukauden kuluttua on meille mitä edullisin asia. Älkää missään tapauksessa antako Genovan konferenssin päättämisvaiheessa mitään utuisimpiaakaan rahallisia sitoumuksia, älkää tunnustako puolinaises-tikaan mitään velkoja ja yleensä älkää pelätkö neuvottelujen katkeamista. Tov. Krasinin eriävä mielipide osoittaa, että hänen linjansa on ehdottomasti väärä ja ylittää kaikki sallittavuuden rajat. Finanssineuvottelujen kulusta ja loppu- tuloksesta riippumatta esittäkää vielä kerran jyrkästi kysy- mys vastavuoroisesta sitoumuksesta rauhan säilyttämiseksi ja kannattakaa sitä vaikkapa siinäkin epätyytyttävässä muo- dossa, jota Lloyd George esittää.

Kirjoitettu huhtikuun 30 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1964
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 45. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoituskappaleen mukaan*

713

KIRJELAPUT VKP(b):n KK:n POLIITTISELLE TOIMIKUNNALLE ja G. V. TSHITSHERINILLE LÄHETETTÄVÄN SÄHKEEN LUONNOS⁶⁵²

Tshitsherinin ja *Litvinovin* (Krasinista puhumat- takaan) ennenkuulumattoman häpeällisen ja *vaarallisen* hor- junnan vuoksi ehdotan *rökitystä*.

Minun luonnokseni:

»Valitamme erittäin suuresti, että niin Tshitsherin kuin osaksi myös Litvinov ovat kumpikin luisuneet Krasinin *ty-*

peryyksien asteelle. Moisen horjunnan johdosta vaadimme valtuuskuntaa katkaisemaan neuvottelut mitä pikimmin, tällöin perustelkaa selvästi ja täsmällisesti sillä, ettemme suostu palauttamaan yksityisomistusta, ja ilmoittakaa meidän olleen suostuvaisia osittaisiin myönnytyksiin vain sillä ehdolla, että saamme viipymättä hyvin edullisen lainan, vaatien ehdottomasti tasa-arvoista, kahden omistusjärjestelmän välistä sopimusta. (Jos vielä ilmenee vähäisintäkin epärointiä, desavuoimme julkisesti TpKK:ssa ja erotamme vi-rasta.) Litvinovin avoin sähke osoittaa selvästi, että meitä aiotaan puijata.»

Lenin. 2/V

Desavuointiuhkauksen poistamista koskevaan Stalinin korjaukseen *e n* suostu. *Lenin*

Tov. Stalin!

Ehdotan vielä seuraavaa lisäystä Genovaan lähetettävään sähkeeseen:

12. toukokuuta alkaa YTpKK:n istuntokausi. Vähintään kolmen valtuuskunnan jäsenen on siihen mennessä palattava Moskovaan mukanaan kaikki aineisto. Tshitsherinin on jää-tävä Saksaan jatkamaan parantolahoitoa.⁶⁵³

Lenin 2/V

Kirjoitettu toukokuun 2 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1964
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 45. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

714

F. E. DZERZHINSKILLE

2. V 1922

Jäljennökset tov. Rykoville ja tov. Tsjurupalle
Tov. Dzerzhinskille

Pyydän Teitä ilmoittamaan minulle — *aivan* lyhyesti —, tehdäänkö mitään ja millä vauhdilla sen TPN:n päätöksen täyttämiseksi, joka koskee rautateiden jakamista kolmeen luokkaan ja kolmannen luokan rautateiden sulkemista.

Pitäisi maksimaalisesti jouduttaa sulkemista ja saada se tehdyksi kaikin mokomin ja nopeasti. Kuinka voimme muuten torjua kriisin?⁶⁵⁴

TPN:n pjoht. *V. Uljanov (Lenin)*

*Julkaistu ensi kerran 1924
»Vestnik Putei Soobshtshenija»
aikakauslehden 6. n:ossa*

*Julkaistaan
faksimilejäljennöksen mukaan*

715

A. D. TSJURUPALLE ja A. I. RYKOVILLE

Tov. Tsjurupalle ja Rykville pyynnöin tukea *KKN:ssä* torstaina* ja tarvittaessa viedä Poliittiseen Toimikuntaan.⁶⁵⁵

2/V 1922. *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

716

KIRJE G. J. SOKOLNIKOVILLE FINANSSIPOLITIIKAN KYSYMYKSISTÄ

Jäljennökset tovereille Tsjurupalle,
Rykville ja Stalinille (Poliittista Toimikuntaa
varten)

Tov. Sokolnikov!

Kuulin tov. Tsjurupan kertomuksen kotimaista viljalainaa koskevasta suunnitelmastanne, kävin läpi itse suunnitelman tekstin. Se näyttää minusta itsepetokselta. Miten Te todistatte, että siitä voi olla mitään käytännöllisiä tuloksia? Minusta tuntuu, että on päinvastoin syytä odottaa sen pahentavan asemaamme kamppaamalla emission, s.o. yllyttämällä keinottelumarkkinoita turvautumaan juuri samaan taistelumuotoon meitä vastaan, jota ne ovat käyttäneet ennenkin hyvin menestyksellisesti. Markkinat ovat näet

* Tarkoitetaan toukokuun 4 päivää. *Toim.*

jo melkein oppineet paisuttamaan niin nopeasti hintoja emision kasvun perässä, että emissio lakkaa ottamasta väestöstä mitään reaalisia arvoja, muuttuu joutavaksi leikiksi, jolla me lohduttelemmme itseämme. (Asiasta puheenollen, täytyy olla tarkat tiedot siitä, mitä reaalisia arvoja saadaan emision avulla. Pitäisi tehdä vaikkapa viikoittain aivan lyhyet yhteenvedot sellaisista tiedoista. Tehdäänkö niitä?)

Minusta tuntuu, että on aika unohtaa vahingollinen itsensä lohduttelu ja paneutua todella vallankumouksellisiin toimiin, toisaalta kaikkien verojen kannon tehostamiseen ja toisaalta erittäin kiireelliseen ja voimakkaaseen henkilökunnan supistamiseen. Tällöin ei tarvitse epäröidä, vaikka pitäisi sulkea, osittain määräämättömäksi ajaksi, osittain syksyyn saakka, monia suuria osastoja joissain kansankomissariaateissa ja vieläpä jokin kansankomissariaatti kokonaisuudessaankin.

Kirjoitin tänään Dzerzhinskille, että pitäisi tarkastaa, työskentelemmekö me tosimelessä kolmannen luokan rautateiden sulkemiseksi. Pelkään hyvin pahoin, että ilman tämänlaatuisia vallankumouksellisia toimenpiteitä myös edustajakokouksen päätöslauselma finanssipolitiikasta⁶⁵⁶ jää paperille, ja me yleensä jäämme jälkeen elämästä, voimme joutua avuttomiksi lähestyvän katastrofin edessä.

Pyydän lausuntoanne.⁶⁵⁷

Lenin

*Saneltu puhelimitse
toukokuun 2 pnä 1922*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan sihteerin
muistiinpanojen
(konekirjoituskappaleen) mukaan*

717

J. A. PREOBRAZHENSKILLE

Tämä on *nyt* puhdasta byrokratiaa ja vahingollista byrokratiaa *niin kauan kuin* kysymystä *ei ole valmisteltu*.

Valmistelu on aloitettava nyt heti kaikinpuolisesti, *useissa* valiokunnissa.⁶⁵⁸

*Kirjoitettu 1922 ennen
toukokuun 3 päivää*

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

718

G. V. TSHITSHERINILLE LÄHETETTÄVÄN SÄHKEEN LUONNOS

Katkaiskaa neuvottelut ehdottomasti ja pikemmin liittoutuneiden uuteen muistioon,⁶⁵⁹ sillä myönnytykseen omistajille emme suostu, eikä tämän sopivampaa ajankohtaa voi toivoa. Pitkittely heikentää meitä. Kun käsissämme on sopimus Saksan kanssa, emme missään tapauksessa luovu nyt yrityksestä pysytellä pitempäänkin vain sen pohjalla. Ryhtykää äärimmäisen varovasti flirttailemaan erikseen Italian kanssa.

*Kirjoitettu toukokuun 5 tai 6 pnä
1922*

*Julkaistu ensi kerran 1964
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 45. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

719

J. V. STALINILLE

Tämä sähke on aivan väärin esitetty Poliittiselle Toimikunnalle. Tämänlaatuinen kysymys täytyy ratkaista neuvostoelimissä. Tällainen sähke pitää lähettää molempien varapuheenjohtajien, Toimilupakomitean puheenjohtajan tai hänen sijaisensa ja loppujen lopuksi Polttoainehallinnon päällikön allekirjoittamana. Vain nämä henkilöt vastaavat ja ovat normaalisti velvollisia vastaamaan tässä esitettyjen numeroiden paikkansapitävyydestä ja siitä, että tässä annettavat määräykset ovat sopusoinnussa neuvostolakien ja asianomaisten neuvostovirastojen päätösten kanssa. Sen vuoksi kieltäydyn äänestyksestä kyseisen sähkeen sisällyksen suhteen.⁶⁶⁰

Lenin

*Saneltu puhelimitse
toukokuun 6 pnä 1922 klo 9*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

720

SÄHKE M. M. LITVINOVILLE⁶⁶¹

Meistä näyttäisi siltä, että valtojen viimeisimmän muistion yleinen soveltumattomuus on sopiva syy neuvottelujen katkaisemiseen, mutta jos olette eri mieltä tästä, niin me, pitäen neuvottelujen katkaisemista ennalta päätettynä asiana, suostumme jättämään niiden katkaisemiseen sopivimman ajankohdan valinnan teidän harkintanne varaan.

Kirjoitettu toukokuun 8 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1964
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 45. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoituskappaleen mukaan*

721

SÄHKE G. V. TSHITSHERINILLE⁶⁶²

Ottaen huomioon Venäjän ja Saksan sopimuksen, sen Saksassa saaman vastaanoton, sen vaikutuksen Italiaan ja suurvaltojen tappelun öljytoimiluvista olemme tulleet johtopäätökseen, että meidän on viisainta rakentaa nyt koko ulkopolitiikkamme tietyn, ainakin muutaman kuukauden pituisen ajanjakson kuluessa yksinomaan venäläis-saksalaisen sopimuksen pohjalle, julistaa se ainoaksi malliksi, josta voimme tinkiä yksinomaan suuremman edun vuoksi. Koettakaa valmistella tätä neuvottelujen katkaisemisen muotoilulla. Haluamme liittää tämänluontoisen lausunnon YTpKK:n julistukseen Venäjän ja Saksan sopimuksen ratifioinnin yhteydessä. Sähköttäkää kiireellisesti mielipiteenne,

Kirjoitettu toukokuun 9 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1964
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 45. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoituskappaleen mukaan*

722

**PIENEN KKN:n KOKOONPANOJA KOSKEVAN
LUONNOKSEN JOHDOSTA⁶⁶³**

Minä sain useita valituksia Gohibargista, että hän puheenjohtajana haukkuu ja pelottelee liiaksi ihmisiä. Itse pidän

muissa suhteissa Goihbargia suuressa arvossa. Ehkä voisimme panna kokeelle tai antaa hänelle *erityisen varoituksen*.

10/V. *Lenin*

Kirjoitettu toukokuun 10 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

723

ARMAND HAMMERILLE

11. V 1922

Hyvä tov. Hammer!

Olkaa hyvä, suokaa anteeksi, minä olin hyvin sairas, nyt voin paljon paremmin.

Suuri kiitos Teille lahjasta — vankilassa olevien amerikkalaisten ystävien ja tovereiden ystävällisestä kirjeestä. Liitin tähän kirjeeseen Teitä varten kirjeen tov. Zinovjeville tai muille pietarilaisille tovereille, jos Zinovjev on matkustanut jonnekin Pietarista.

Parhaat menestyksentoivotukseni ensimmäiselle toimilupayrityksellenne. Sen menestyminen tulee merkitsemään paljon myös meidän Tasavaltamme ja Yhdysvaltojen välisille kauppasuhteille.

Kiitän Teitä vielä kerran ja pyydän anteeksi huonon englannintaitoni vuoksi. Olkaa hyvä, osoittakaa kaikki kirjeet ja sähkösanomat sihteerilleni (*Fotijevalle* tai *Smoljaninoville*). Minä varoitan heitä.*

Vilpittömästi Teidän

Lenin

*Julkaistu ensi kerran
tammikuun 21 pnä
1926 »Krasnaja Gazeta»
lehden 17. n:ossa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
valokuvajäljennöksen mukaan
Käännös englannista*

* Ks. seuraavaa asiakirjaa. *Toim.*

724

L. A. FOTIJEVALLE
ja V. A. SMOLJANINOVILLE⁶⁶⁴

Fotijevalle ja Smoljaninoville

Käännättäkää tämä teitä kumpaakin varten, lukekaa, kirjoittakaa muistiin *Armand Hammerin* nimi ja *auttakaa* häntä *kaikin tavoin* minun nimissäni, jos hän pyytää apua.

11/V. Lenin

Kirjoitettu toukokuun 11 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

725

G. J. ZINOVJEVILLE

1

11. V 1922

Tov. Zinovjev tai hänen sijaisensa
Petrograd
To Comrade Zinoviev
(Toveri Zinovjev tai hänen sijaisensa)

I beg You to help the comrade Armand Hammer; it is extremely important for us that his first concession would be a full success.

Yours Lenin

Pyydän auttamaan tämän esittäjää, toveri *Armand Hammeria*, ensimmäisen toimiluvan ottanutta amerikkalaista toveria. On erittäin, erittäin tärkeää, että koko hänen hankkeensa *menestyisi* täydelleen.

Komm. tervehdyksin *V. Uljanov (Lenin)*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XX XVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
valokuvajäljennöksen mukaan*

11. V 1922

Puhelinsanoma Pietariin Zinovjevälle ja hänen sijaiselleen (ettei missään tapauksessa katoaisi Zinovjevin matkallelähdön tai poissaolon takia)⁶⁶⁵

Kirjoitin tänään suosituskirjeen Teille ja sijaisellenne amerikkalaista toveria *Armand Hammeria* varten. Hänen isänsä on miljonääri, kommunisti (istuu *vankilassa* Amerikassa). Hän on ottanut meiltä ensimmäisen *toimiluvan*, joka on erittäin edullinen meille. Hän matkustaa Pietariin olakseen läsnä, kun puretaan ensimmäisen vehnälaivan lastia*, ja järjestääkseen konetoimitukset toimilupayritystään ((asbestikaivoksia)) varten.

Pyydän, antakaa viipymättä määräys, että vältettäisiin kaikkinaista paperisotaa ja että luotettavat toverit valvoisivat henkilökohtaisesti tämän toimilupayrityksen kaikkien töiden nopeaa ja menestyksellistä suoritusta. Tämä on hyvin, hyvin tärkeää. *Armand Hammerin* seurassa matkustaa hänen yhtiönsä johtaja mr. *Mishell*.

Lenin

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

726

V. S. DOVGALEVSKILLE

Tov. *Dovgalevski*

Jäljennös KKN:n kansliapäällikölle

Toveri *Dovgalevski!*

Luin tänään »Izvestijasta» uutisen, että Nizhni Novgorodin kaupunkineuvosto on tehnyt YTpKK:lle esityksen Nizhni Novgorodin radiolaboratorion palkitsemisesta Työn Punaisen Lipun kunniamerkillä ja professorien Bontsh-Brujevitshin sekä Vologdinin asettamisesta punaiselle kunnia-taululle.

* Ks. tätä osaa, 503. asiakirja. *Toim.*

Pyydän lausuntoanne. Minä puolestani pitäisin tarpeellisenä tukea tätä esitystä.

Yksin tein, kirjeenne johdosta pyydän Teitä ilmoittamaan, oletteko täysin tyytyväinen Nizhni Novgorodin radiolaboratorion työhön, sekä myös hankkimaan minulle Bontsh-Brujevitshilta, mikäli mahdollista, aivan lyhyen lausunnon siitä, miten edistyy hänen työnsä sellaisten puhetorvien valmistamiseksi, jotka voivat kuuluttaa laajoille joukoille langattomalla puhelimella välitetyjä tiedotuksia. Nämä työt ovat meille poikkeuksellisen tärkeitä sen johdosta, että niiden menestyminen, jota Bontsh-Brujevitsh on jo kauan lupailut, koituisi suunnattomaksi hyödyksi agitaatio- ja propagandatyössä.

Sen vuoksi on suostuttava tiettyihin uhrauksiin näiden töiden tukemiseksi. Olen m.m. kuullut, että Amerikassa vastaavanlaiset työt ovat jo tuottaneet hyviä käytännöllisiä tuloksia.

Pitäisi tarkastaa, onko Nizhni Novgorodin radiolaboratoriolla käytettävissään kaikki uusin amerikkalainen kirjallisuus tältä alalta.

Pyydän Teitä antamaan lausuntonne mahdollisimman pian, jotta ennättäisin tarpeen vaatiessa allekirjoittaa mahdolliset raportit tai esitykset vielä YTpKK:n huomenna alkavan istuntokauden aikana.⁶⁶⁶

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja
V. Uljanov (Lenin)

Pyydän myös ilmoittamaan minulle erityisessä luottamuksellisessa kirjeessä joitakin yksityiskohtia Nikolajevin siirrostä radio-osaston johtajan virasta toiseen virkaan; samoin siitä, millainen koulutus tämän osaston hoitamiseen on tov. Trofimovilla, joka tietääkseni johtaa sitä nykyisin; samoin sillä specialistilla, joka keskusvirastossa johtaa välittömästi tätä työtä.⁶⁶⁷

Kirjoitettu toukokuun 11 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran osittaisesti
1934 A. M. Nikolajevin kirjassa
»Lenin ja radio». Moskova*

*Julkaistu täydellisesti 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

727

V. A. SMOLJANINOVILLE

Toukokuun 13 pnä 1922

Tov. Smoljaninov!

Pyydän Teitä tarkastamaan, pitääkö paikkansa se mitä minulle on kerrottu yksityisesti, että Kurskin anomaliaa kauan tutkinut akateemikko Lazarev on ymmällä sen johdosta, että häneltä on evätty kaikinainen rahallinen tuki.

Ottakaa selvä, millaista summaa hän odotti ja mitä hänelle on annettu.⁶⁶⁸

Lenin

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

728

SÄHKE

L. B. KRASINILLE, G. V. TSHITSHERINILLE,
V. V. VOROVSKILLE⁶⁶⁹

*Genova**Krasin, Tshitsherin, Vorovski*

Pidän tällaista sopimusta suunnattoman tärkeänä. Ajattelen, että italialaisille pitää tarjota hiiltä halvemmalla hinnalla kuin mitä he maksavat tavallisille hankkijoille. Pyydän jouduttamaan vastausta.*

*Lenin**Kirjoitettu toukokuun 13 pnä 1922*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

* Ks. tätä osaa, 734. asiakirja. *Toim.*

729

SÄHKE G. V. TSHITSHERINILLE⁶⁷⁰

Mikäli ymmärrämme oikein lehdistön kommentteja vastauksemme aiheuttaman tilanteen johdosta, Lloyd George on valmis erottamaan rauhaa koskevan ja viipymättä tehtävän poliittisen sopimuksen finanssi- ja taloussopimuksista, jotka lähetetään pitkäaikaiseen valiokuntaan.⁶⁷¹ Se olisi edullinen lopputulos ja epäilemätön voitto, sen vuoksi kehotamme: 1) jatkamaan ehdottoman peräänantamatonta linjaa taloudellisten kysymysten alalla, suostuen samalla pitkäaikaiseen valiokuntaan, 2) tukemaan kaikin tavoin Lloyd Georgea hänen pyrkimyksessään poliittiseen sopimukseen (takuusopimus), 3) pyrkimään kaikin tavoin erillissopimukseen eri maiden kanssa, 4) käyttämään kaikin tavoin hyväksi sitä, että Lloyd George on nostanut esiin kysymyksen Puolan ja Romanian itärajoista, tähdentämään, että nuo rajat ovat esteenä rauhan palauttamisen tiellä, mutta se on tehtävä varovasti, ettei voitaisi sanoa meidän poikkeavan Riian sopimuksesta.⁶⁷² Vielä kerran pyydämme ilmoittamaan kiireellisesti perusnäkökohdat YTpKK:n päätöslauselmaan Joffen selostuksen johdosta, erityisesti Rapallon sopimuksen yhteydessä — ks. sähköttämme n:o 3535/c.*

Kirjoitettu toukokuun 14 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1964
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 45. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoituskappaleen mukaan*

730

V. A. SMOLJANINOVILLE**

15/V.

Tov. Smoljaninov!

Minun täytyy tehdä Teille ja tov. Zaksille huomautus, varoittaen kovemmasta rangaistuksesta seuraavalla kerralla, että tarkastaessani tov. Ulrichin työtä — hänen tehtävä-

* Ks. tätä osaa, 721. asiakirja. *Toim.*

** Asiakirjan tekstin yläpuolelle Lenin on kirjoittanut: »Kirjoitettava lomakkeelle 4:nä kappaleena ja annettava minulle allekirjoitettavaksi. 15/V. Lenin.» *Toim.*

näänhän on ollut jo muutamia kuukausia valvoa KKN:n ja TPN:n päätösten täyttämistä — havaitsin kaiken olevan hirveässä epäjärjestyksessä.

Oheen liitetty kortti määrittelee тов. Ulrichin työn muodon ja järjestyksen. Kortteja ei kuitenkaan täytetä: ei Zaks ettekä Te ole valvoneet sitä, vaikka se on teidän ensivuoroinen velvollisuutenne. Minä annoin тов. Ulrichin tehtäväksi täyttää kortin *äärimmäisen* säntillisesti, aivan pedanttisen tarkasti.

Velvoitan Teidät yhdessä тов. Zaksin kanssa huolehtimaan tämän säntillisestä täyttämisestä; ellei тов. Ulrich opi, etsikää hänen tilalleen ehdottoman säntillinen toimen hoitaja.

Oheen liitetyistä korteista näkyy, että тов. Fotijeva on myös alkanut тов. Ulrichin lailla muutella kortin sisällystä »omin päin». Sitä en kerta kaikkiaan hyväksy. *Ainoastaan varapuheenjohtajilla* on oikeus määrätä ja luvata molempien allekirjoituksin muutoksien teko korttiin. Kaikista muista muutoksista on rangaistava erottamalla.

On parempi tarkastaa vain osa KKN:n ja TPN:n päätöksistä (varapuheenjohtajien tai kansliapäällikön merkintöjen mukaan), mutta tarkastaa pedanttisen huolellisesti.

Jokaisen kansankomissaarin täytyy nimittää viipymättä muutamia tovereita, joiden vastuulla on toimeenpanon valvonta (kansliapäällikkö, hänen apulaisensa; sihteeri, tämän apulainen j.n.e.), ja ilmoittaa heidän nimensä KKN:n ja TPN:n kansliapäällikölle. Näitä henkilöitä on huolimattomuudesta rangaistava säälimättä arestilla tai erotettava varapuheenjohtajien käskyllä. Kansankomissaaria on rangaistava huolimattomuudesta muistutuksella, joko yksinkertaisella tai puoluekorttiin merkityllä. Tämän kaiken tiukka valvonta on KKN:n kansliapäällikön velvollisuutena, ja minä panen ehdottomasti viralta, ellei tätä täytetä aivan pedanttisen huolellisesti.

Tehtävänä on totuttaa kansankomissariaatit huolellisuuteen telkeämällä vankilaan ja ajamalla pois huolimattomat toimen hoitajat.

Se mitä sanoin kansankomissariaateista, koskee kaikkia erillisiä virastoja (Valtion Suunnittelukomissiota, TKH:ta, Toimilupakomiteaa, Kotimaankauppakomissiota j.n.e.) sekä kuvern. tp-komiteoita, alueell. talousneuvottelukuntia j.n.e.

Velvoitan Teidät ja Zaksin kirjoittamaan minulle kahdesti kuukaudessa (lyhyesti, sähkösanomatyyliin), miten toimeen-

panon sääntillisen valvonnan organisointi edistyy. Epäonnistumisesta seuraa viraltapano.

Liitän oheen kortit, jotka tov. Fotijeva on täyttänyt (huolimattomasti ja kelvottomasti), sekä korjaamani puhtaat kortit: ei saa tuhria, ei saa kirjoittaa liikaa, ei saa poiketa rahtuakaan. Muuten ajan tiehensä niin sihteerit kuin kaikki kansliapäällikötkin.

Näyttäkää viipymättä tämä paperi molemmille varapuheenjohtajille. Antakaa heidän allekirjoitettavakseen (ennen lähtöäni, s.o. viimeistään 3—4 päivän kuluttua) aivan tarkka päätös siitä, miten tulee minun ohjeitteni mukaisesti valvoa toimeenpanoa, täyttää kortteja, rangaista huolimattomuudesta.

KKN:n pjocht. V. Uljanov (Lenin)

Kirjoitettu toukokuun 15 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1942
XXXIV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

731

KIRJE

J. V. STALINILLE ja M. I. FRUMKINILLE JA TOIMEKSIANTO SIHTEERILLE

Toverit Stalin ja Frumkin! Olen sitä mieltä, että pitää *virallisesti kieltää* kaikki puheet ja neuvottelut ja valiokunnat j.n.e. ulkomaankauppamonopolin höllentämisestä.

En yhdy Frumkinin käsitykseen, että valtionkauppa jää aina alakynteen. Suuret tavaratalot lyövät kaikkialla maailmassa kaikki muut laudalta. Missä suhteessa ne ovat valtionkauppaa parempia?

Pitää siirtyä järjestelmällisesti *palkintojen* jakoon toimihenkilöille kauppavaihdosta ja voitosta. Ilman sitä Ulkomaankauppakomissariaatti (ja me kaikki) menee nurin. Sitä Frumkin ei ajattele. Se on hänen vikansa.

15/V. Lenin

Lähetettävä salaisena Stalinille ja Frumkinille pyytäen palauttamaan minulle ja antamaan lausuntonsa muutamalla

sanalla. Valvottava, että palauttavat pikemmin (2—3 päivässä).⁶⁷³

15/V. Lenin

Kirjoitettu toukokuun 15 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

732

A. I. RYKOVILLE ja A. D. TSJURUPALLE⁶⁷⁴

Rykoville ja Tsjurupalle lausunnon saamiseksi.

Minä vastustan kansankomissariaattien yhteensulauttamista. Pitää rajoittaa virastokoneistojen ja osastojen yhdistämiseen ja yksinkertaistamiseen. Määrätä *palkintoja* virastokoneistojen yksinkertaistamisesta ja kauppavaihdon nopeasta laajentamisesta.

15/V. Lenin

Kirjoitettu toukokuun 15 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

733

V. A. SMOLJANINOVILLE⁶⁷⁵

Tov. Smoljaninov! V. M. Smirnovilla on aivan toiset numerot. Ehdotan vahvistettavaksi TPN:ssä, että

- 1) Finanssikomissariaatti
- 2) TKH
- 3) Valtion Suunnittelukomissio
- 4) »Ekonomitsheskaja Zhizn»

velvoitetaan antamaan *TPN:lle salaisesti* joka kuukausi tietoja emission tuottoisuudesta (aivan lyhyesti).

Näyttäkää Rykoville ja Tsjurupalle.

15/V. Lenin

Kirjoitettu toukokuun 15 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

734

A. I. RYKOVILLE⁶⁷⁶

Tov. Rykov! Pitää viedä puhelimitse läpi TPN:n päätös lähettää kaksi laivalastia *parasta* Donetsin hiiltä ja *kovista*, että täyttävät (*henkilökohtaisesti* vastaa Frumkin). Nimetkää vastuulliset *henkilöt* Bahmutiin ja Tanageroogiin.

*Lenin**Kirjoitettu toukokuun 16 pnä 1922**Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa**Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

735

N. OSINSKILLE⁶⁷⁷

16—V—22

Salainen

Tov. Osinski!

Mielestäni »Selskhozjaistvennaja Zhiznin» toimittaja on erotettava, ja Weinstein ja Oganovski pantava erikoisen silmäläpidon alaiseksi. Sellainen on johtopäätökseni luettuani »Selskhozjaistvennaja Zhiznin» 34. (75.) n:on. Näyttäkää tätä kirjettä ehdottoman salaisesti tov. Jakovenkolle ja tov. Teodorovitshille (jälkimmäinen on erityisen syyllinen) ja palauttakaa minulle lisäen mukaan tiedot toimittaja A. N. Morosanovista (?) ja kahdesta muusta mahdollisimman seikkaperäisesti. Heidän mukanaoloaikansa y.m.s. mahdollisimman seikkaperäisesti. He ovat ilmeisesti oikeisto-eserriä, joiden uhreina te kolme olette »kaatuneet».

Millaisiin toimenpiteisiin te kolme ryhdytte, jottei tämä pääsisi toistumaan?

*Lenin**Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa**Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

736

KIRJE A. V. LUNATSHARSKILLE JA TOIMEKSIANTO V. A. SMOLJANINOVILLE*

17. V 1922

Valistusasiain kansankomissaarille

Saan toistuvasti tietoja, että kirjojen kalleus *nepin* toteuttamisessa meillä tapahtuvan »intoilun» ja liioittelun yhteydessä jättää kansan vaille hyödyllisiä kirjoja.

Minusta tuntuisi välttämättömältä ottaa käytäntöön jonkinlainen sääntö tahi ajaa lävitse suunnilleen tämäläinen laki: paikallisverotuksella säädetään kerättäväksi määräsumat, jotka on tilitettävä keskukseseen sellaisen rahaston luomiseksi, jolla ostetaan muutamia tuhansia kirjoja (sanokaamme, Skvortsovin »Sähköistäminen» y.m.s.) *lähetettäväksi kaikkiin ujestikirjastoihin.*

Pyydän käsittelemään tämän ja ilmoittamaan minulle arvionne⁶⁷⁸.

KKN:n pjoht. V. Uljanov (Lenin)

Tov. Smoljaninoville toimitettavaksi tovereille Lunatsharskille, Pokrovskille, Rykville ja Tsjurupalle.**

*Kirje A. V. Lunatsharskille
julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Toimeksianto V. A. Smoljaninoville
julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

737

KIRJE A. I. RYKOVILLE JA MERKINNÄT HÄNEN PUHELINSANOMAANSA

Tov. Rykov! Jos Ulkomaankauppakomissariaatti ja sen väki koko ajan »sotkee» (×××), niin meidän ei silti tarvitse sotkea. Ja jos kirjoitamme »kuulemma» (×) ja lykkäämme »kunnes saadaan selvyys kysymykseen»(××), niin sehän muo-

* Kirjetekstin yläpuolelle Lenin on kirjoittanut: »*Seurattava vastauksen saapumisista.*» *Toim.*

** Kirjeen jäljennös lähetettiin myös apulaisfinanssikomissaarille G. J. Sokolnikoville. *Toim.*

dostuu asiallisesti *sekasotkun kannustamiseksi*. Eikö olisi aika tehdä loppu sekasotkusta istuttamalla Smoljaninov (tai joku toinen henkilö, mutta määrätty henkilö, jotta Te itsekin voisitte *heti* tarkastaa) puhelimen ääreen selvittämään suoraa linjaa viipymättä ja ilman mitään »kuulemma». Kuka on vastuullinen Ukrainan UkKk:ssa? Mitä hän tekee ja on tehnyt? Onko hän lähettänyt, onko lähettämässä, tulee lähettämään 1—2 höyrylaivaa? Koska? kenelle? paljonko?

Meillä Ulkomaankauppakomissariaatissa vallitsee ilmeisesti tavaton kaaos, ja *me myötäilemme kaaosta* sen sijaan, että *todella* taistelisimme sitä vastaan. Sillä tavallako Te työskentelette, kun olitte PN:n valt.? ja voidaanko kaaos voittaa, jollei työskennellä sillä tavalla, silloisen PN:n valtuutetun menetelmin?⁶⁷⁹

18/V. *Lenin*

Puhelinsanoma V. I. Leninille

Vladimir Iljitsh,

TPN:ssä käsiteltiin kysymystä kahden höyrylaivan lähettamisestä Italiaan. Kävi selville, että Ukrainan ulkomaankauppapalautuksessa on Italiaan tarkoitettua kivihiilen kuljetusta ja myyntiä varten erityinen järjestö, joka kuulemma^x) on jo lähettänyt yhden laivallisen. Siksi

rajoituimme tekemään päätöksen parhaiden hiililaatujen lajittelusta Italiaan vientiä varten — Italian markkinoiden valloittamista silmällä pitäen. Itse kysymys kahdesta höyrylaivasta lykättiin kunnes saadaan selvyys^{x x}) kysymykseen, paljonko Italiaan on jo lähetetty kivihiiltä.

Kiinnittäkää huomiota, että edustajamme Genovassa koko ajan sotkevat^{x x x} meitä ja vaativat sellaista, mistä muutaman päivän kuluttua kieltäytyvät. Lähetän huomenna sähkeen, jossa kehotan esittämään Moskovaan vain perusteltuja ja harkittuja kysymyksiä ja ehdotuksia, koska on kerrassaan mahdotonta suorittaa jotain työtä Litvinovin ja Tshitsherinin pyynnöstä ja luopua siitä Krasinin ehdotuksesta. Kuten Krasinin sähkeestä näkyy, hän ei itsekään ole selvillä asioista eikä tiedä, että kivihiiltä on sinne jo menossa ja osittain se on jo myyty. Sähkeessä, johon olitte tehnyt merkinnän, ei ole edes mainintaa, mihin Italian satamaan kivihiiltä tulisi lähettää, mistä ostajaa pitäisi etsiä ja kuka tulee vastaamaan kivihiilen myynnistä Italiassa.

TPN:n varapjoht. A. I. Rykov

Toukokuun 17 pnä 1922, klo 19.25

Kirjoitettu toukokuun 18 pnä 1922

Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa

Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan

738

V. A. PAVLOVILLE

18. V 1922

Tov. Pavlov!

Olen saanut M. A. Bontsh-Brujevitshilta tiedonannon. Olkaa hyvä, tiedustelkaa häneltä, minkälainen *lopullinen* summa (sodanedellisissä ruplissa) olisi tarpeen asian saat- tamiseksi hyvälle tolalle. Jollei summaa voi ilmaista yhdellä luvulla, niin toivottavasti ei ainakaan kahta enemmällä (sii- tä siihen; eli minimum ja maximum). Vastauksen pyydän antamaan puhelinsanomana tahi pikakirjeenä sihteerin tov. Lepeshinskajan nimelle.⁶⁸⁰

Komm. tervehdyksin *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

739

J. V. STALINILLE⁶⁸¹

Tov. Stalin! Lähettäessäni tämän tov. Skvortsov-Stepano- vin kirjeen kannatan kovasti hänen pyyntöään. Hän on sai- raallinen ihminen. Mutta hyvin arvokas työntekijä. Hä- nelle on suotava pyyntönsä mukaisesti mahdollisuus lepoon; kannatan sitä täysin. Parannuttuaan ja levähdettyään hän tulee olemaan hyvin hyödyllinen sekä *professorina*, nota bene, että kynäilijänä.

18/V 1922. *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

740

F. E. DZERZHINSKILLE⁶⁸²

Tov. Dzerzhinski! Kysymykseen vastavallankumousta avus- tavien kirjailijoiden ja professorien karkottamisesta ulko- maille.

Sitä on valmistettava huolellisesti. Ilman valmistelua teemme typeryyksiä. Pyydän harkitsemaan tämänlaisia valmistelutoimenpiteitä.

Koottava neuvonpitoon Messing, Mantsev ja vielä joitakuuta Moskovassa.

Velvoitettava Poliittisen Toimikunnan jäsenet käyttämään 2—3 tuntia viikossa erilaisten julkaisujen ja kirjojen tarkasteluun, *valvomaan* täytäntöönpanoa, *vaatimaan kirjallisia lausuntoja* ja kaikkien ei-kommunististen julkaisujen lähettämistä viivytyksittä Moskovaan.

Otettava lisäksi lausunnot muutamilta kommunistikynäilijöiltä (Steklov, Olminski, Skvortsov, Buharin j.n.e.).

Koottava *järjestelmälliset* tiedot professorien ja kirjailijoiden mukanaolosta politiikassa, työstä ja kirjallisesta toiminnasta.

Annettava tämä kaikki älykkään, sivistyneen ja huolellisen henkilön tehtäväksi *GPU:ssa*.

Lausuntoni kahdesta pietarilaisesta julkaisusta:

»Novaja Rossija» n:o 2.⁶⁸³ Lakkautettu pietarilaisten tovereiden toimesta.

Eiköhän lakkautettu ennenaikaisesti? Lehti on lähetettävä *Poliittisen Toimikunnan* jäsenille ja käsiteltävä *huolellisesti*. Mikä on miehiään sen toimittaja *Lezhnjov*? Onko hän »Den» lehdestä? Eikö hänestä voitaisi kerätä tietoja? *Eivät* tietenkään *kaikki* tämän lehden avustajat kuulu ulkomaille karkotettaviin.⁶⁸⁴

Toinen asia on pietarilainen aikakauslehti »Economist», Venäjän teknisen seuran XI osaston julkaisu.⁶⁸⁵ Se on mielestäni ilmeinen valkokaartilaiskeskus. Kolmannen numeron (*vasta* kolmannen!!! tämä *nota bene!*) kanteen on painettu avustajien luettelo. He ovat luullakseni *melkein kaikki* aivan oikeutetusti ehdokkaita ulkomaille karkotettavaksi.

Koko tuo joukko on ilmettyjä vastavallankumouksellisia, ententen apureita, sen palvelijain ja vakoilijain sekä opiskelevan nuorison turmelijain organisaatio. Työ on järjestettävä siten, että nuo »sotilasvakoilijat» saadaan kiinni, että heitä metsästetään jatkuvasti ja järjestelmällisesti ja karkotetaan ulkomaille.

Pyydän näyttämään tätä salaisena, monistamatta, *Poliittisen Toimikunnan* jäsenille, *palauttamaan takaisin*

sin Teille ja minulle ja ilmoittamaan minulle heidän lausuntonsa sekä Teidän johtopäätöksenne.

19/V. Lenin

Kirjoitettu toukokuun 19 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

741

F. E. DZERZHINSKILLE

Tov. Dzerzhinski! Alan vakavasti epäillä, että näköjään GPU:n erityiseen valvontaan otetun autotallini menot ovat »paisuteltuja». Eikö ole aika »typistää» tätä laitosta ja supistaa sen ylläpitokustannuksia? Kaikkea ja kaikenlaisia menoja typistetään.

Pyydän näyttämään tätä apulaisille, Rykville ja Tsjurupalle, ja antamaan luotettavan, ymmärtävän ja asiaa tuntevan henkilön tehtäväksi tarkastaa, eikö tämän erän kohdalla menoja voitaisi supistaa ja typistää, ja supistaa niitä rutkasti.⁶⁸⁶

19/V. Lenin

Kirjoitettu toukokuun 19 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

742

J. V. STALINILLE

Tov. Stalin! Lähetän Teille kirjeen tov. Anikstilta, joka eilen (18/V) hätyytti minua. Hän on loukkaantunut, harmistunut, huolestunut. Hermostunut. Sairas. Neuvoin häntä jatkamaan hoitoa eikä raastamaan hermoja. Hän on luullakseni hyvä työntekijä. Täytyy lähettää lisähoitoon — Saksaan tahi Riikaan. (Venäjällä ei tule mitään.)⁶⁸⁷

19/V. Lenin

Kirjoitettu toukokuun 19 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

743

J. V. STALINILLE
VKP(b):n KK:n SIHTEERISTÖÄ VARTEN

Tov. Stalin!

Pyydän Teitä jättämään KK:n Sihteeristön (tai Organisaatiotoimikunnan; en tiedä, kenen toimivaltaan asia kuuluu) ratkaistavaksi seuraavan pyyntöni:

Lähetettävä kirurgi V. N. Rozanov, Soldatenkovin sairaalan lääkäri, *heinäkuussa* lomalle *Riikaan* yhdessä *poikansa* kanssa.

Tätä minulta on pyytänyt V. N. Rozanov, joka ei ota minulta maksua nykyisin, kuten ei ottanut myöskään vuonna 1918, vaikka kävi monesti luonani. Hän on tov. Semashkon sanojen mukaan paras kirurgi; mutta hän lepää vähän.

Siksi pyydän, että hänelle myönnettäisiin tilaisuus sellaiseen lepoon, ja pyydän antamaan sihteerin toimeksi ilmoittaa minulle Organisaatiotoimikunnan tai *KK:n* Sihteeristön päätöksestä⁶⁸⁸.

21/V 1922. *Lenin*

Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa

Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan

744

KESKUSVIRASTOJEN
JA -JÄRJESTÖJEN JOHTAJILLE

S a l a i n e n . K ä t e e n

Kaikille kansankomissaareille (poissaolevien apulaisille)

Samoin *kaikille* erilaisille laitoksille: Tilastolliselle Keskushallinnolle, Valtion Suunnittelukomissiolle, Toimilupakomitealle, TPN:n Sisämaankaupan komissiolle, Kulutusosuuskuntien Keskusliitolle y.m.s., YAKN:lle, Kominternille, Ammattiyhdistysinternationaalille y.m.s.

Lähtiessäni useiksi kuukausiksi lomalle pyytäisin pitämään minua tietoisena tärkeimmistä asioista sekä tärkeimpien päätösten, suunnitelmien, kampanjoiden j.n.e. toteuttamisen kulusta seuraavalla tavalla:

— lähettämällä minulle 1—2 kertaa kuukaudessa aivan lyhyitä (ei 2—3 liuskaa pitempiä) tiedotuksia tästä aiheesta ja määräämällä lähetettäväksi minulle tärkeimmät kansankomissariaatin juoksevista painotuotteista, samoin kuin tärkeimpien julkaistujen päätösten sekä luonnosten tekstit. Jos tämä työ ei sovi itselleen kansankomissaarille, pyydän ilmoittamaan, kenelle nimenomaan (apulaiselle, kollegion jäsenelle, kansliapäällikölle tai sihteerille j.n.e.) hän uskoo sen antamalla kyseisen henkilön tehtäväksi pitää täsmällisesti yhteyttä sihteerini (Fotijeva, Lepeshinskaja). Näiden sihteereiden kautta voidaan aina lähettää tiedusteluja lennätimitse tai postitse, jolloin juoksevat sekä kiireelliset kyselyt osoitetaan ainoastaan apulaiselle (Rykoville tahi Tsjurupalle) ja minulle vain jäljennökset.

21/V. Lenin

Sihteereiden tehtävänä on seurata huolellisesti tämän noudattamista, ilmoittaa minulle saapuvista julkaisuista, lähettää niistä vain tärkeimmät, ei kaikkia (muista ainoastaan niiden luettelo).

Venäjänkielisistä sanomalehdistä lähetettävä säännöllisesti »Pravda», »Izvestija» ja »Ekonomitsheskaja Zhizn».

Pidettävä säännöllistä yhteyttä *K o m m u n i s t i s e e n I n t e r n a t i o n a a l i i n* ja *U l k o k o m i s s a r i a a t t i i n* pyytäen niitä lähettämään *tärkeimmät* ulkomaiset julkaisut, erityisesti ajankohtaisia kysymyksiä koskevat kirjaset.

Ulkomaisista venäjänkielisistä julkaisuista lähetettävä »Nakanune»⁶⁸⁹, »Sotsial-Demokrat» (menshevikkien), »Zarja» (menshevikkien), »Sovremennyje Zapiski» (eserrien), »Russkaja Mysl»⁶⁹⁰ sekä *luettelo* muista julkaisuista, kirjasista ja kirjoista.

Kirjoitettu toukokuun 21 pnä 1922

Julkaistu ensi kerran 1942
XXXIV Lenin-kokoelmassa

Julkaistaan käsikirjottuksen
mukaan

745

J. V. STALINILLE

Tov. Stalin

Luullakseni tätä on näytettävä *ehdottoman salaisesti* (monistamatta) sekä Dzerzhinskille että *kaikille Poliittisen Toimikunnan jäsenille* ja annettava määräys: »Dzerzhinskille (GPU) annetaan tehtäväksi laatia Semashkon avustamana *toimenpiteiden* suunnitelma ja selostaa Poliittiselle Toimikunnalle — — — (2 *viikon*?) kuluttua.»⁶⁹¹

22/V. Lenin

Kirjoitettu toukokuun 22 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

746

J. V. STALINILLE

VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN
JÄSENIÄ VARTEN

Kiireellinen
Salainen

Tov. Stalinille pyynnöin lähettää kiertämään Poliittisen Toimikunnan jäsenille (ja m.m. ehdottomasti *tov. Zinovjev*ille).

Näiden *tov. Reinsteiniltä* peräisin olevien tietojen pohjalta annan *Armand Hammerille* ja *B. Michellille* erityisen suosituksen omasta puolestani ja pyydän kaikilta KK:n jäseniltä *erikoista* tukea näille henkilöille ja heidän yritykselleen⁶⁹². Siinä tarjoutuu pieni polku amerikkalaiseen liikemaailmaan, ja tuota polkua on käytettävä *kaikin tavoin* hyväksi. Mikäli asia herättää vastaväitteitä, pyydän ilmoittamaan ne *puhelimitse* sihteerilleni (*Fotijev*alle tai *Lepeshinskajalle*), jotta ehtisin selvittää asian (ja ratkaista Poliittisen Toimikunnan kautta lopullisesti) ennen lähtöäni, s.o. näinä päivinä.⁶⁹³

24/V. Lenin

P. S. 27/V. Viivyttiin lähettämistä tov. Zinovjevin vastauksen saamiseen asti. Vastaus saapui 26/V.

Lenin

*Kirjoitettu toukokuun 24 ja 27 pnä
1922*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

747

L. A. FOTIJEVALLE

Lidija Aleksandrovna! Voitte onnitella minua toipumisesta. Todistuskappale: käsiala, joka *alkaa* tulla ihmismäiseksi. Ryhtykää valmistelemaan minulle kirjoja (ja lähettämään minulle luetteloita) 1) tieteellisiä, 2) kaunokirjallisuutta, 3) politiikkaa (jälkimmäistä viimeisenä, sillä sitä ei ole vielä sallittu).

Valittakaa Rykoviille (onko Tsjurupa matkustanut?) kaikista sihteereistä: he käyttäytyvät huonosti, sairastelevat malariaa y.m. Passittakoon heidät lepäämään Riikaan, Suomeen, Moskovan lähistölle j.n.e. Nähdäkseni Rykovin on annettava muistutus Smoljaninoville ja Teille siitä, että pidätte huonosti huolta sihteereistä.

Tervehdys! *Lenin*

Kirjoitettu heinäkuun 13 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran osittaisesti
1942 kirjassa »Lenin Vladimir Iljitsh.
Lyhyt kuvaus elämästä ja
toiminnasta». Moskova*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

*Julkaistu täydellisesti 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

748

J. V. STALINILLE

Tov. Stalin! Olen hyvin huolellisesti harkinnut vastauksenne *enkä* ole samaa mieltä kanssanne.⁶⁹⁴

Onnitelkaa minua: olen saanut luvan lukea *sanomalehtiä!*
Tästä päivästä lähtien vanhoja, sunnuntaista* *u u s i a!*

Teidän *Lenin*

Kirjoitettu heinäkuun 18 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

749

M. K. VLADIMIROVILLE

21/VIII.

Tov. Vladimirov! Koneistoasiassa Teitä moititaan epäoikeudenmukaisesti. Olen kanssanne täysin samaa mieltä ja ilmoitan siitä Stalinille ja Rykoviille. — — »Nepmanien» kiinniottamisen suhteen neuvon harkitsemaan hyvin (ehkä paneuttamalla asiaan äärimmäisen salaisesti Rosenholtzin ja vielä 1—2 muuta toveria), mitä meidän olisi tehtävä pika-puoliin: otettava käyttöön tulovero vai pakkolaina? tahi: kumpi aikaisemmin?

Paikalliset finanssit ovat antaneet jo runsaasti tietoja. Niitä on *järjestelmällisesti* kerättävä, muokattava, *ongittava* selville *nimiä* ja sitten ratkaistava asetettu kysymys.

Komm. tervehdysin *Lenin*

Kirjoitettu elokuun 21 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

750

A. I. RYKOVILLE

Tov. Rykov!

Lähetän Teille leikkeen »Izvestijasta» (muistaakseni 25. VIII).⁶⁹⁵ Neuvon määräämään, että siihen kiinnitettäisiin erityistä huomiota. Tarkastettava (kansliapäällikön tai sihteerin välityksellä).

* Tarkoitetaan heinäkuun 23 päivää. *Toim.*

Jos se on totta, *annettava kaikkinaista tukea*.
Tuliko Rutgersin asiasta mitään? Tuskin.

Mutta jos tässä on tullut, pitää antaa Työn Lipun kunniamerkki; — lähettää kirje Amerikkaan (Teiltä tai minulta); — pakottaa *Valtionpankki* järjestämään tuollaisille yrityksille helpotettuja *lainoja*; — ja pakottaa Finanssikomissariaatti tai Maatalouskomissariaatti laatimaan *kiireellisesti* helpommat ehdot vielä uusien traktoreiden saamiseksi (syksyllä; nyt, jotta ehdittäisiin).

Tämä on ilmeisesti toimeliaisuuden esimerkki; asiallista apua; mutta meillä on virkavaltaisuutta *loputtomiin!*

Käskekää sihteerin tai kansliapäällikön kirjoittaa minulle vastaus⁶⁹⁶.

Teidän *Lenin*

N B Totelkaa tarkasti Guetieriä!

*Kirjoitettu 1922 elokuun 25 ja
syyskuun 1 päivän välisenä aikana*

*Julkaistu ensi kerran 1942
XXXIV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

751

**KIRJE J. V. STALINILLE
VKP(b):n KK:n POLIITTISTA TOIMIKUNTAAN
VARTEN L. URQUHARTILLE MYÖNNETTÄVÄN
TOIMILUVAN JOHDOSTA^{*697}**

Urquhartille on myönnettävä toimilupa ainoastaan ehdolla, että meille annetaan suuri laina.

Poliittisen Toimikunnan kaikkien jäsenten on tutustuttava muistioon, jonka esitti Mihailovin valiokunta käytyään tutkimassa Urquhartille toimiluvalla luovutettavia laitoksia ja annettuaan kielteisen lausunnon.

Viholliset panevat laskelmansa kulkulaitoksemme ja teollisuutemme peruspääoman täydelliseen hajoamiseen. On löydettävä varoja tämän pääoman entistämiseen verottamalla

* Asiakirjan ylälaitaan on F. E. Dzerzhinski kirjoittanut: »V. I:n ohjeet — 4. IX.» ja »tov. Stalinille» ja tekstin alle: »Oikein. Dzerzhinski.» Asiakirjassa on myös J. V. Stalinin merkintä: »Tov. Leninin mielipide.» *Toim.*

kaikki kulutustarvikkeet ja korottamalla äärirajaan sellais-
ten tarvikkeiden verotus kuin sokeri ja *o l u t*.

Otettava huomioon sisäinen pakkolaina ja tulovero.

Saneltu syyskuun 4 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan F. E. Dzerzhinskin
muistiinpanon mukaan*

752

V. A. SMOLJANINOVILLE

Tov. Smoljaninov!

Kiitän lähettämistäne tiedoista.⁶⁹⁸ Olkaa hyvä ja ottakaa selville tov. Zhideljovin *tarkka* osoite Krimillä, haluan lähettää hänelle kirjeen (mielummin jonkun matkassa, se olisi varmempaa; tehkää hyvin ja tiedustelkaa koska lähtee pikajuna Krimille).

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Unohdin vielä erään toimeksiannon (1) lähettäkää minulle *I. Besprozvannyin* kirjaset: (a) »Suunnittelutoimisto Taylorin systeemin mukaan järjestetyssä pienessä tehdaslaitoksessa». Nizhni Novgorod 1915

ja (b) *saman*: »Amerikkalaisten tehtaiden nykyaikainen organisaatio». Moskova 1919.

Ja lisäksi *ottakaa selville* KKTN:n arkistossa, *kuka* oli antanut luvan tai lähettänyt julkaistavaksi tämän *toisen* kirjaseen, vuodelta 1919. Sen on julkaissut *juuri* KKTN.⁶⁹⁹

*Kirjoitettu 1922 syyskuussa,
viimeistään 7 pnä*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

753

N. I. BUHARINILLE

7/IX 1922.

Tov. Buharin!

Luin (»Sotsialistitsheski Vestnikistä») Gorkin iljettävän kirjeen⁷⁰⁰. Ajattelin haukkua hänet lehdistössä (eserristä),

mutta päättelin, että se taitaisi olla liikaa. Täytyy neuvotella. Ehkäpä tapaatte häntä ja keskustellette hänen kanssaan? Olkaa hyvä ja kirjoittakaa mielipiteenne. Olen vähän nähnyt lehtiä (ulkomaisia en juuri ollenkaan). Niin muodoin olen heikosti perillä myös »tilanteesta». Kirjoittakaa mielipiteenne seikkaperäisemmin.

Kaikilta meiltä parhaat terveiset vaimollenne ja Teille.

Teidän *Lenin*

P. S. Olen jo melkein terve.

P. S. Kirjoitan *Krestinskille*, että hän hankkisi minulle »Sotsialistitsheski Vestnikissä» 20/VII 1922 julkaistun Gorkin kirjeen *alkuperäiskappaleen*.*

Jos hän unohtaa, lähettäkää Te.

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

754

M. P. TOMSKILLE

9/IX.

Syvästi kunnioitettu tov. Tomski! Suurella mielihyvällä täytän pyyntönne.⁷⁰¹ Olkaa hyvä, kirjoittakaa parilla sanalla, onko Teillä erityisiä aiheita, joita minun tulisi kosketella kirjeessäni, vai eikö. Olen jäänyt kovasti jälkeen enkä tiedä, onko mukavaa rajoittaa yleiseen ja tavalliseen tervehdykseen vai olisiko puhuttava enemmän tai vähemmän yksityiskohtaisesti jostain erityisestä aiheesta.**

Lämpimät kommunistiset terveiset
koko puhemiehistölle

Lenin

Kirjoitettu syyskuun 9 pnä 1922

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

* Ks. Teokset, 5. venäjänk. painos, 54. osa, 444. asiakirja. *Toim.*

** Ks. myös tätä osaa, 756. asiakirja. *Toim.*

755

KIRJE J. V. STALINILLE
VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN
JÄSENIÄ VARTEN L. URQUHARTIN
TOIMILUPASOPIMUKSEN HYLKÄÄMISESTÄ

12/IX.

Tov. Stalin!

Luettuani Krasinin ja Urquhartin sopimuksen asetun vastustamaan sen vahvistamista. Luvaten meille tuloja kahden kolmen vuoden kuluttua Urquhart ottaa meiltä rahat heti. Siihen ei saa suostua missään nimessä. Urquhartin toimilupayritystä varta vasten paikan päällä tutkimassa käyneen valiokunnan puheenjohtaja Mihailov on todistanut, että hävitykset eivät ole meidän syytä, *vaan ulkomaalaisten*. Ja meidän pitäisi maksaa!! Helpotusta saisimme muka *x* (eks) vuoden päästä, vaikka itse rupeaisimme maksamaan heti!

Kehotan *hylkäämään* tämän toimiluvan.

Se on orjuutusta ja ryöstöä.

Muistutan Mihailovin valiokunnan lausunnosta. Se oli toimilupaa vastaan.

Ei ole tullut lisää yhtään vakavaa perustetta. Se täytyy hylätä.

Pyydän Teitä saattamaan tämän Poliittisen Toimikunnan jäsenten tietoon.

Komm. tervehdyksin *V. Uljanov (Lenin)*

P. S. On viekastelua, että tästä toimiluvasta ei muka tulisi ennakkotapausta.

Todennäköisesti ja väistämättä siitä *tulee* ennakkotapaus. *Tosiasiallisesti* niin tulee väistämättä käymään kaikista puheista ja vakuutteluista huolimatta.

Ja yleensä *kaikki*, mitä Mihailovin valiokunta toi julki, on jätetty kerrassaan huomioon ottamatta. Koko *joukko* perusteluja puhuu tuollaista toimilupaa vastaan.

Lenin

Kirjottettu syyskuun 12 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1959
 XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
 mukaan*

756

J. V. STALINILLE

Tov. Stalin! Olkaa hyvä ja näyttäkää tov. Tomskille tätä kirjeluonnosta (ja jos on tarpeen myös Kameneville, Zinovjevville, Rykoviille y.m.) ja *palauttakaa se minulle*, olkaa hyvä, *koneella kirjoitettuna, heti huomenna*.

Lähetän edustajakokoukselle 16 pnä tai milloin on tarpeen.⁷⁰²

*Lenin**Kirjoitettu syyskuun 13 pnä 1922**Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan*

757

A. I. RYKOVILLE

17/IX.

Tov. Rykov

Tov. Rykov! Sanomalehdistä näen, että Donetsin laakion ja Bakun suhteen tilanne on epätoivoinen. Mitä arvelette? Voitaisiinko riskeerata ottamalla *muutama miljoona* kullatavarannosta? Eikö käy huonommin, jos asia lyödään laimin, jätetään ilman apua? Ehkä tilaatte Smilgalta tai hänen apulaiseltaan *lyhyen* (enintään 5—10 riviä) selosteen, jotta saisin *selvän* käsityksen tilanteesta?⁷⁰³

*Teidän Lenin**Kirjoitettu syyskuun 17 pnä 1922**Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa**Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan*

758

M. K. VLADIMIROVILLE

17/IX.

Tov. Vladimirov

Kunnioitettu toveri! Olkaa ystävällinen ja ilmoittakaa
1) paljonko meillä on jäljellä kultaa? (a) kaikkiaan,
(b) siinä luvussa kaikista sitoumuksista vapaata?

2) paljonko on muita kalleuksia (*aivan lyhyesti*, mitä yleispiirteisimmän nimettyinä).

3) vajauksen määrä tällä hetkellä (viimeinen vuosineljännes tai kuukausi).

4) oletteko harkinnut tuloveroa tai pakkolainaa? **Lyhyesti:** millaiset ovat johtopäätökset (ainoastaan loppupäätelmät).⁷⁰⁴

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu syyskuun 17 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

759

G. J. ZINOVJEVILLE

Tov. Zinovjev!

Alustajan suhteen olen suostuvainen *ehdollisesti*: 1) Trotskin on oltava myös varalta (*itsenäistäkin alustusta varten*); 2) minulla on oikeus *pettää*, mutta vain jos terveys tai työ on *esteenä*.⁷⁰⁵

Urquhartin suhteen en enää horju. On jo amerikkalaisia tarjouksia. Baku on paljon tärkeämpi ja parempi. On olemassa KK:n valiokunnan (Smilga + Andrejev + Krasin) päätös, jota Krasin on *suoranaisesti* rikkonut. On kaikkia muita miinuksia (99 vuotta; mittasuhteiden rajattomuus y.m.s.).⁷⁰⁶

P. S. Antakaa luettavaksi Poliittisen Toimikunnan jäsenille.

18/IX.

Teidän *Lenin*

Kirjoitettu syyskuun 18 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

760

V. A. SMOLJANINOVILLE

Tov. Smoljaninov! Pyydän valikoimaan 1) päätökset, sellaisina kuin ne on julkaistu lehdissä (*KKN:n ja TPN:n*), lehtileikkeet

- 2) osan *pöytäkirjoja*, erityisen tärkeät
 3) KK:n (Poliittisen Toimikunnan ja kokouksen) vanhat pöytäkirjat, *kaikki*.

Sitten seuratkaa kaikin mokomin amerikkalaisen öljy-yhtiön toimilupa-asiaa⁷⁰⁷ ja tiedottakaa minulle kirjelmäpusin ja puhelimitse sisareni* kautta.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Kirjoitettu syyskuun 19 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1945
 XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
 mukaan*

761

V. A. SMOLJANINOVILLE

Tov. Smoljaninov!

Saavun 1. tai 2. X. Tiistaina, 3. X, olen puheenjohtajana.⁷⁰⁸ Istunto 5—9 tuntia. Väliaika $\frac{1}{4}$ tuntia.

Varoittakaa tupakoitsijoita. *Polttaminen kielletty. Ankarasti*. Väliajalla (viereisessä huoneessa) teetä ja tupakointia.

Eikö Tsjurupaa ole? Kun hän saapuu, kaikkien kolmen apulaisen *istunto täällä*.

Jollei hän saavu, 2—3 tunnin istunto *maanantaina*: joko 11—2 tai 5—7.

Teidän on järjestettävä tämä kaikki *hyvin*.

Tiistaia *amuksi* valmistettava minulle *aineistot koko* päiväjärjestystä varten.

Komm. tervehdyksin *Lenin*

Ottakaa selvä *normalisointikysymyksiä* käsittelevästä edustajakokouksesta. Milloin se on? Yrittäkää osallistua. Olen *erittäin* kiinnostunut. Valtion Suunnittelukomission on lähetettävä asiasta *erikoisesti* kiinnostunut henkilö.⁷⁰⁹

Kirjoitettu syyskuun 23 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1945
 XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
 mukaan*

* Tarkoitetaan M. I. Uljanovaa. *Toim.*

762

M. I. GLASSERILLE

1

Toveri Glasser!

Kirjoitan Smoljaninoville.

Näyttäköön hän sekä Teille että *kaikille* sihteereille.

Saavun 2/X (tai 1. X). Tiistaihin* mennessä pyydän valmistamaan kaiken.

KK:n pöytäkirjat olen saanut. Ne ovat *melkein* kunnossa (muutamia liitteitä puuttuu). Tämäkin kyllä riittää toistaiseksi. Olisi hyvä saada KKN:n ja TPN:n pöytäkirjat valikoituna (*leikkeet lehdistä*) siten, että niitä olisi *mukava* selata.

Komm. tervehdysin *Lenin**Kirjoitettu syyskuun 23 pnä 1922*

Julkaistu ensi kerran 1958
»Istoritsheski Arhiv» aikakauslehden
4. n:ossa

Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan

2

Tov. Glasser!

En ole vielä kukaan saanut *TPN:n* ja *KKN:n* pöytäkirjojen *otteita*? Kirjoitin Smoljaninoville.** Olkaa hyvä, so-pikaa hänen kanssaan. Ja lähettäkää heti.

Toiseksi: tiedustelkaa Sviderskiltä, mitä Tsjurupa on kirjoittanut? Jollei hän tiedä, niin *Stalinilta*. Minun täytyy tietää *tarkalleen*; antakoot otteen Tsjurupan *kirjeestä*, miksi hän ei saavu? *kuinka pitkäksi aikaa* hän on siirtänyt tulonsa?⁷¹⁰

Tervehdys! *Lenin*

Kirjoitettu 1922 syyskuussa,
23 päivän jälkeen

Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa

Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan

* Tarkoitetaan lokakuun 3 päivää. *Toim.*
** Ks. tätä osaa, 760. asiakirja. *Toim.*

763

G. L. PJATAKOVILLE

25/IX.

Tov. Pjatakov! Seuraavassa likipitäinen muistiinpano eilisestä keskustelustamme.

1) Tov. Pjatakovin tehtäväksi annetaan järjestää (ja ryhdistää taistelukuntoon) Valtion Suunnittelukomission itse koneisto (tai itsensä Valtion Suunnittelukomission koneisto); pääasiallisesti toimeenpanevan kansliapäällikön kautta. Hänen itsensä on käytettävä siihen enintään puoli tuntia päivässä.

2) Tov. Pjatakovin päätehtävä: a) tarkastaa yleisvaltakunnallinen suunnitelma, ensi tilassa taloudellinen, pääasiallisesti virkakoneiston kannalta kokonaisuudessaan, b) supistaa virkakoneistoa, mukaan luettuina trustimme, c) tarkastaa valtiokoneiston eri osien sopusuhtaisuus, d) pyrkiä valtiokoneiston halventamiseen toimimalla amerikkalaisen trustin tapaan: poistamalla tuottamattomat menot.

3) Tov. Pjatakov vapautetaan mahdollisimman suuressa määrin Valtion Suunnittelukomission juoksevasta työstä (johon suunnilleen tunti päivässä).

Harkitkaa, näyttäkää Krzhizhanovskille ja vastatkaa minulle.⁷¹¹

Teidän *Lenin*

Kirjoitettu syyskuun 25 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

764

N. V. KRYLENKOLLE

25/IX.

Kurskin apulaiselle (jollei Kurskia ole)

Tov. Krylenko! Mitä Teillä on tekeillä neuvostovallan lakikokoelman julkaisemiseksi? Nukkuuko kodifiointiosasto vai valmisteleeko se jotain 5-vuotisjuhliksi?

Se on ravistettava hereille ja vastattava minulle parilla sanalla.⁷¹²

Teidän *Lenin*

Kirjoitettu syyskuun 25 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

765

A. I. RYKOVILLE

25/IX.

Tov. Rykov! Mielestäni on kerrassaan välttämätöntä suorittaa Moskovan kaupungin kaikkien virkamiesten ja toimihenkilöiden yksipäiväinen luettelointi. Meillä oli kerran sellainen, mutta liian kauan sitten.

Jotta se voitaisiin suorittaa vähimmäiskustannuksin (vain paperi, ja sekin voitaisiin osaksi ottaa Tilastollisen Keskushallinnon yleisistä varastoista), on velvoitettava kaikki neuvostovallalta ja *trusteilta* palkkaa saavat henkilöt antamaan tiedot *itse* (lyhyen ohjelman mukaan, joka Tilastollisen Keskushallinnon on laadittava *viikon sisällä yhdessä TTI:n ja Suunnittelukomission y.m. kanssa*) henkilökortteihin. Ei saa maksaa palkkaa kenellekään, ennen kuin on antanut kunnolla tiedot.

Silloin saamme nopeasti (sakko myöhästymisestä ja epätyydyttävästä täyttämisestä).

Koneistomme on niin inhottava, että sitä on perusteellisesti kohennettava. Ilman luettelointia se on mahdotonta. Tilastollinen Keskushallinto taas ansaitsee nuhteet akateemisuudesta: istutaan ja kirjoitetaan »niteittäin», mutta ei ajatella tärkeintä.

Vastatkaa tai jättäkää vastaus tov. Smoljaninoville.

Teidän *Lenin*

Turvauduttava mobilisaatioon, tarpeen vaatiessa erityiseen lakiin. Mobilisoitava kaikki Tilastollisen Keskushallinnon toimihenkilöt ja tietty prosentti muita.⁷¹³

Kirjoitettu syyskuun 25 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

766

SÄHKE V. J. TSHUBARILLE*Bahmut, Tshubar*

Pyydän nopeasti tiedottamaan, kuinka paljon Donbass tarvitsee seteleitä. Paljonko on luvattu, ja minkä summan olette todellisuudessa saaneet. Tiedot viime ajalta.⁷¹⁴

KKN:n pjoht. *Lenin*

Moskova, Kreml
28/IX — 22

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

767

L. B. KRASINILLE

Tov. Krasin! Teillä työskentelee *Jermakov* (liikenne- ja materiaaliosaston päällikkönä?) kollegion jäsenen oikeuksin. Tapasin häntä 2—3 kertaa kansalaissodan vuosina erittäin vaikeiden, vastuullisten ja vaarallisten tehtävien täyttäjänä. Hän on poikkeuksellinen henkilöllisyys. On käynyt selville, että hän on *hyvin vakavasti* sairas (veri tulee kurkusta). Hän on yrittänyt ottaa hoitoa, mutta *ei ole koskaan* kestänyt loppuun hoitokuuria, sillä paikalliset »kaverit» ovat aina vetäneet hänet paikalliseen työhön. Perhe on iso; palkka mitätön — 200 milj.

Tällainen ei käy päinsä. Olemme velvolliset hoitamaan tuollaisia miehiä ja parantamaan heidät. Hänet on lähetettävä muutamaksi kuukaudeksi Saksaan, ja autettava perhettä. (Kirjoittakaa minulle pari sanaa salaisena.)⁷¹⁵

Teidän *Lenin*

Kirjoitettu lokakuun 4 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

768

L. B. KAMENEVILLE

1

Kameneville

Tov. Kamenev! Tapasin juuri Mihailovia. Ajattelin *v i e - l ä k e r r a n* asiaa toiselta kantilta. Olen Urquhartin toimilupaa *vastaan*. Kokoonnutaan luokseni tänään 9^{1/2} (olen hammaslääkärillä 8^{1/2}).⁷¹⁶

*Lenin**Kirjoitettu lokakuun 4 pnä 1922*

2

Tov. Kamenev! Minulla on tänään hammasajos ja kuumetta. En aio mennä aamulla KK:hon enkä illalla *TPN:ään*. Pidetään kirjeilyä.

Saisinko tavata tov. *Tshubaria*?

Kysykää häneltä, voisiko hän pistäytyä luonani aamulla, nyt, ennen kahta?⁷¹⁷

*Teidän Lenin**Kirjoitettu lokakuun 6 pnä 1922*

3

Tov. Kamenev! Ette kai unohtanut ottaa Krasinilta sanamuotoa *2 : s e l l e* perustelulle Urquhartin toimilupaa vastaan (tyytymättömyytemme kauppasopimukseen, sen puutteet)? Pitää ottaa.

Lenin

P. S. Mitä uutta KK:n kokouksessa⁷¹⁸?

Kirjoitettu lokakuun 6 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoitusten
mukaan*

KIRJE G. L. PJATAKOVILLE L. URQUHARTIN TOIMILUPA-ASIESTA

Tov. Pjatakov! Esiinnyitte eilen, kuten minäkin, Urquhartin toimilupaa vastaan. Siksi uskon, että voitte ja suostutte vielä kerran tarkastamaan tätä toimilupaa koskevan asian (sitäkin suuremmalla syyllä, että eilinen päätöksemme itse asiassa vielä kerran pitkittää asiaa).

Tarkastuksen tulisi käsittääkseni koskea *pääasiallisesti* monopolikysymystä; siinä on asian painopiste. Toisella tilalla on kysymys toimiluvan rahallisesta edullisuudesta.

1) On otettava Vuorineuvostosta — Mihailov I. K. (paikan päällä käyneen valiokunnan puheenjohtaja) sanoo antaneensa kartan sinne — otettava sieltä toimilupa-alueen kartta.

2) On laadittava taulukko: tärkeimpien tuotteiden luettelo; niiden valmistusprosentti muilla tehtailtamme (kupari, sinkki y.m.s.); missä vielä tuotetaan, *hyvinkö kaukana keskuksesta* vaiko lähempänä j.n.e.

3) Johtopäätös: millä alalla, minkä tuotteen valmistuksessa Urquhartilla on monopoliasema, sen merkitys.

4) Kaikista kysymyksistä tärkein on Ekibastuz ja sen merkitys Uralille.

Minua ihmetytti kovasti, että Bogdanov hairahtui sanomaan: »Kuzbass on lähempänä» (se on paljon kauempana), ja tov. Krzhizhanovski sanoi minun pitävän kiinni Mendelejevin vanhentuneista ja hylätyistä käsityksistä. Mitä väittelemistä siinä voi olla, sillä Ekibastuzista on haararata Irtyshille ja Ekibastuz turvaa verrattomasti läheisemmän ja halvemman vesikuljetuksen Uralille? mistä siinä on kysymys?

Jos kerran Kuzbass on paljon kalliimpi ja etäämpänä (ei vesikuljetusta), niin meillä *ei ole oikeutta* antaa Urquhartille *k o k o* Ekibastuzia; ottakoon $\frac{1}{2}$, se sopii.

Pyydän näyttämään tämän kirjeen ainoastaan Krzhizhanovskille; tuota tarkastusta ei saa uskoa kenenkään vieraan käsiin; se on teidän itsenne suoritettava (kaikki tilastonumerot sinkin, kuparin y.m. hankinnan määristä ja paikoista teille antaa tietysti kuka hyvänsä virkamies tietämättä, mi-

hin niitä tarvitaan); kirjoittakaa minulle, ryhdyttekö asiaan, ja kuinka nopeasti arvelette sen suorittavanne.

6/X 1922.

Komm. terv. *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

770

»PUTJ MOLODJOZHI» LEHDEN TOIMITUKSELLE⁷¹⁹

6/X 1922.

Kalliit ystävät! Kiitän teitä lämpimästi tervehdyksestä. Lähetän puolestani teille parhaat tervehdykseni ja toivotukseni.

Teidän *V. Uljanov (Lenin)*

*Julkaistu ensi kerran 1924
»Smena» aikakauslehden 2. n:ossa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

771

B. G. ZAKSILLE

Tov. *Zaks*

Annan tehtäväksenne tarkastaa aivan täsmälleen ja esittää minulle 10/X yhteenveto kultavarannostamme Teidän allekirjoittamana sekä Finanssikomissariaatin sellaisen vastuunalaisen työntekijän allekirjoittamana, joka virka-asemansa puolesta vastaa kultavarantoa koskevista tiedoista.

KKN:n puheenjohtaja *V. Uljanov (Lenin)*

Kaikenlaatuiset ja kaikenlaista alkuperää olevat Finanssikomissariaatin, Ulkomaankauppakomissariaatin j.n.e. varannot.*

Lenin

*Kirjoitettu 1922 lokakuussa,
ennen 10 päivää*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
täydentämän ja allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

* Tämä lause on Leninin käsialaa. *Toim.*

772

B. G. ZAKSILLETov. *Zaks*

Annan tehtäväksenne laatia kiireellisesti yhdessä Finanssikomissariaatin kanssa salaisen asetuksen luonnoksen *kokonaisvaluuttavarantomme inventoinnista jokaisen kuukauden 1:senä päivänä.*

Jättäkää mainittu luonnos joko TPN:ään tai antakaa se TPN:n varapjoht. tov. *Kamenevin* allekirjoitettavaksi.

KKN:n puheenjohtaja *V. Uljanov (Lenin)*

Kirjoitettu 16 p:nä lokakuuta 1922

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

773

*** ULKOMAANKAUPAN KANSANKOMISSARIAATILLE**

Kehotan toimittamaan minulle kuukausittain KKN:n kansliapäällikön tov. Gorbunovin välityksellä Ulkomaankaupakomissariaatin vaihtoa ja tuloja kuvaavan lyhyen taulukon. Tämä tulobudjettimme erä on tärkein.

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja
V. Uljanov (Lenin)

Kirjoitettu 16 p:nä lokakuuta 1922

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

774

G. K. ORDZHONIKIDZELLE

16/X 1922

Tov. *Sergo!*

Sekä Stalin että Sokolnikov olivat määrärahojen myöntämistä vastaan Tiflisiin lähettyville rakennettavaa sähkösemaa varten.

Kompromissi: Tumanovin matka.

Kiinnittäkää *v a k a v a a* huomiota (tässä on myös kysymys *teestä* ym.).

Kerätkää koko aineisto (kansliapäällikköä varten).

Lähettkää minulle sekä koko aineisto että *lyhyt* yhteenvedo (henkilökohtaisesti minua varten). Kamppailu tulee olemaan vaikea.⁷²⁰

Teidän *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran osittaisesti
1925 M. D. Orahelashvilin kirjassa
»Lenin ja TSFNT». Tiflis*

*Julkaistu täydellisesti 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

775

L. B. KAMENEVILLE ja N. P. GORBUNOVILLE

17. X 1922

Toverit Kamenev ja Gorbunov

Kannatan tov. Schottmannin pyyntöä kirjoituspaperitehtaan rakentamisesta Karjalaan ja kiilletuotannon aloittamisesta. Jollei erikoisia esteitä ole, pyydän jouduttamaan asiaa.⁷²¹

KKN:n pjocht. *V. Uljanov (Lenin)*

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

776

KIRJE

**VKP(b):n KK:n POLIITTISELLE TOIMIKUNNALLE
SOPIMUKSESTA SAKSALAISEN
TOIMINIMIYHTYMÄN KANSSA⁷²²**

Toveri STALINILLE POLIITTISTA TOIMIKUNTAA varten
Jäljennös tov. KAMENEVILLE

Olen lukenut huolellisesti Otto Wolffin kanssa solmitun sopimuksen. Mielestäni tov. Kamenevin vastaväitteet perus-

tuvat kokonaan väärinkäsitykseen, ja arvelen, että kysymys on huomispäivänä asetettava Poliittisen Toimikunnan ratkaistavaksi, sillä minun ja Kamenevin välinen erimielisyys vaatii arvovaltaista ja lopullista ratkaisua.

Kamenev kirjoittaa kirjelmässään, että »olemme velvolliset ostamaan Wolffilta hänen tavaransa». Se on ilmeinen väärinkäsitys. Lukiessani sopimusta havaitsin useissa pykälissä, että meillä on oikeus tarkastaa Wolffin meille antama tavarain luettelo. Emme ota mitään sitoumusta ostaa Wolffin tavaroita. Ellei Wolff voi laatia luetteloja tavaroista, jotka suostumme ostamaan, niin sopimus koskee ainoastaan Wolffin tavarain sitä osaa, jonka olemme suostuneet ostamaan. Olen selvittänyt tämän asian seikkaperäisesti tänään niin Lezhavan kuin myös Frumkinin kanssa, ja molemmat vahvistavat, että emme ole millään muotoa velvollisia ostamaan Wolffin tavaroita.

Samanlaisella tov. Kamenevin väärinkäsityksellä on selitettävissä se että hän sanoi Lezhavan muka »syventäneen» hänen epäilyksiään. Todellisuudessa se Stomonjakovin ehdotus, joka on muotoiltu pöytäkirjan n:o 62 toisella sivulla ja jonka kaikki talousmiehemme ovat yksimielisesti hyväksyneet, on selitettävissä kerrassaan toisin. Tämä ehdotus tarkoittaa, että elpyvän teollisuutemme etujen mukaisesti Wolff kehittäisi mahdollisimman laajalti koneiden ja muiden, esimerkiksi sähkötrustille välttämättömien, välineiden toimittamista meille. Wolff voi suostua siihen, koska tuollainenkin tilaus antaa hänelle tuloja, ja Saksan metalliteollisuus on yleensä tilausten tarpeessa. Työstökoneet ja koneet, esimerkiksi sähkötrustia varten, ovat meille ehdottoman välttämättömiä siksi, että tämä teollisuudenala alkaa meillä elpyä, ja meille on tuiki tärkeää, että kehittäisimme tätä teollisuutta omassa maassa turvaten sen lopullisesti saksalaisilla tuotantovälineillä.

Lezhavan tekemä korjaus juontuu siis Venäjän oikein ymmärretyistä taloudellisista eduista. Venäjä tarvitsee nyt suojelujärjestelmää, varsinkin koko kevyelle teollisuudelle, koska silloin me voimme helpommin kunnostaa tämän teollisuuden ja turvata siten proletariaattimme edut. Lezhavan korjauksella ei ole mitään yhteistä minkään vapaakaupan tai edes rajan avaamisen kanssa, vaikka tullivero säilyisikin. Tov. Kamenev kirjoittaa kirjelmänsä lopussa:

»Yhteenvedo: korvaukseksi siitä, että Wolffille suoritetta-

via maksujamme meille tuntemattomista tavaroista lykätään vuodella, annamme Wolffille nyt monopolioikeuden raaka-aineen ostoon ja vientiin. Halpa hinta.»

Tämä on kertakaikkinen väärinkäsitys. On vaikea kuvitella edullisempaa sopimusta kuin se, jonka solmimme Wolffin kanssa. Me maksamme hänelle 10% vuodessa, kun jopa Englanti maksaa nykyisin 7% ja Saksan hallitus maksaa 12%. Tämä ensiksi. Toiseksi emme suinkaan osta häneltä tuntemattomia tavaroita, vaan luettelon mukaan tarkastamiamme ja tuotavaksi sallimiamme. Kolmas seikka on se, että annamme hänelle monopolioikeuden ostoon ja vientiin sellaisilla voitonjakoehdoilla, joilla ei ole mitään yhteyttä minkäänlaisten tullimaksujen kanssa. Nimittäin: ensiksikin saamme 10% osinkoa, toiseksi saamme 10% voitosta niin kuin myös Wolff, ja kolmanneksi, jos voitto ylittää 40%, niin saamme 75% loppuosasta yhtymän saadessa vain 25%.

Olen sitä mieltä, että Wolffin kanssa solmittu sopimus on tyypillinen sopimus saksalaisten kapitalististen yritysten kanssa.

Tällainen sopimus on meille tavattoman edullinen jo siksi, että pääsemme jakamaan kahtia voiton, joka todennäköisesti voi nousta useampaan kuin yhteen sataan %:iin. Elpyvän teollisuutemme edut, ja niin muodoin myös teollisuuslaitostemme edut, on samalla suojattu täydellisesti. Niistä meille turmiollisista seurauksista, jotka johtuisivat vaikkapa ehdollisesta ja väliaikaisestakin rajan avaamisesta, ei ole jälkeäkään. Siksi vaadin ehdottomasti Wolffin kanssa tehdyn sopimuksen vahvistamista ja asian äärimmäisen kiireellisyyden vuoksi pyydän asettamaan kysymyksen huomenna Poliittisen Toimikunnan käsiteltäväksi; oheistan Wolffin kanssa solmitun sopimuksen sekä tov. Kamenevin kirjelmän.⁷²³

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja
V. Uljanov (Lenin)

Kirjoitettu lokakuun 18 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1964
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 45. osassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
korjaaman ja allekirjoittaman
konekirjoituskappaleen mukaan*

777

**PERMIN KUVERNEMENTIN Tpk:n
PUHEENJOHTAJALLE**

Lokakuun 20 pnä 1922.

Permin kuvernementin alueella Ohanskin ujestissa tov. Harold Waren johtama amerikkalainen traktoriosasto on saavuttanut merkittäviä tuloksia, vaikka on tehnyt työtä vasta vähän aikaa. Kaikkiaan on kynnetty 1500 desjatiinaa, joista noin 1000 desjatiinaa on kylvetty syysviljalla.

Ilman meidän käytännöllemme tavanomaisia puutteita mainittu ryhmä olisi epäilemättä onnistunut saavuttamaan vielä suurempia tuloksia.

Teidän selostuksessanne mainitaan bensiinin ja voiteluöljyjen puutteesta sekä vaikeuksista työläisten saannissa talonrakennustöihin, mutta ei puhuta siitä, millaisiin toimenpiteisiin kuvernementin tpk on ryhtynyt voittaakseen mainitut vaikeudet.

Olisi kerrassaan sopimatonta, jollei tuo hyödyllinen aloite saisi kaikkinaista tukea, olletikaan paikallisilta järjestöiltä, jotka voivat pikemmin saada selvyuden ilmaantuvista esteistä ja auttaa niiden poistamisessa.

Pyydän Teitä antamaan mahdollisimman suurta tukea mainitulle ryhmälle ja muun muassa auttamaan sen ehdotusten toteuttamista traktorien järkipärisen käytön, bensiinin hankkimisen, korjauspajan perustamisen, asuntojen rakentamisen ym. suhteen.

Amerikkalaisten maatalousryhmien meille antama apu on erittäin toivottua ja ajankohtaista. Meidän pääasiallisena tehtävänä on auttaa heitä mahdollisimman paljon toteuttamaan aloitteensa mahdollisimman vähäisin viivytyksin.

Tiedottakaa minulle tov. Smoljaninovin välityksellä toimenpiteittenne tuloksista sekä erityisen tärkeistä ajankohtaisista pulmista, joita ette itse pysty ratkaisemaan.

KKN:n puheenjohtaja *V. Uljanov (Lenin)*

778

SÄHKE

K. M. TSINTSADZELLE
ja S. I. KAVTARADZELLE⁷²⁴

21/X — 22

Salakielellä

*Tiflis, GKP:n KK, Tsintsadze ja Kavtaradze
Jäljennös KK:n jäsenelle Ordzhonikidzelle
ja Taka-Kaukasian aluepiirikomitean sihteerille
Orahelashvilille*

Ihmettelen suoraa linjaa tulleen, *Tsintsadzen* ynnä muiden allekirjoittaman kirjelmän sopimatonta sävyä, sen antoi minulle jostain syystä Buharin eikä joku *KK:n* sihteereistä. Olin varma, että kaikki erimielisyydet oli poistettu *KK:n* kokouksen päätöksellä ja minun välillisellä osanotollani sekä *Mdivanin* välittömällä osanotolla.⁷²⁵ Siksi paheksun jyrkästi *Ordzhonikidzeen* kohdistettua sadattelua ja vaadin, että esitätte selkkauksenne säädyllyisessä ja lojaalissa sävyssä ratkaistavaksi VKP:n *KK:n* Sihteeristössä, johon myös suoraa linjaa lähettämänne tiedotus on luovutettu.

Lenin

*Julkaistu ensi kerran 1927
M. Kahianin kirjassa »Puolue
ja trotskilais-nationalistinen
oppositio Gruusiassa». Tiflis*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

779

YTpKK:n PUHEMIEHISTÖLLE

24/X 1922

Hyvin monissa lehtikirjoituksissa todetaan kerrassaan poikkeukselliset tulokset, joita muutamat traktoreita mukanaan tuoneet amerikkalaiset maatalouskommuunat ja -ryhmät ovat saavuttaneet. Varta vasten suoritettussa tarkastuksessa on todettu, että Permin kuvernementin Toikinon neuvostotilalla toimiva Harold Waren traktoriosasto tekee työtä erinomaisesti. Lisäksi KKTN:n teollisen maahanmuuton osastossa on samanlaisia tietoja maatalouskommuunien työstä Tambovin

kuvernementin Kirsanovin ujestissa ja Odessan kuvernementin Tiraspolin ujestin Migajevon kylässä.

Amerikkalainen Neuvosto-Venäjän teknisen avustamisen seura järjestää tätä nykyä Venäjälle lähettämistä varten peräti 200 arttelia, joilla on 800—1000 traktoria. Jos tämä asia onnistuu, voimme saada joka ujestiin vaikkapa yhden amerikkalaisella tekniikalla varustetun mallitilan, mitä seikkaa pidän erittäin merkityksellisenä.

Tämän toiminnan kannustamiseksi olen kirjoittanut amerikkalaiselle Neuvosto-Venäjän ystävien seuralle sekä amerikkalaiselle Neuvosto-Venäjän teknisen avustamisen seuralle kiitoskirjeet, joissa totesin, että mikään muu apu ei ole meistä niin ajankohtainen ja tärkeä kuin niiden maataloudellemme antama apu.* Noissa kirjeissä ilmoitin tekevänä YTpKK:n Puhemiehistölle esityksen Permin tilan sekä muiden parhaiden talouksien julistamisesta mallitiloiksi sekä erikoisen ja ylimääräisen avun antamisesta niille niin rakennustöiden kuin myös bensiinillä, metallilla sekä muilla töiden edistämiseksi välttämättömillä materiaaleilla varustamisen ja korjauspajojen perustamisen suhteen.

Pyydän käsittelemään tämän kysymyksen ja tyydyttämään tämän pyyntöni.⁷²⁶

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja
V. Uljanov (Lenin)

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman
konekirjoituskappaleen mukaan*

780

L. S. SOSNOVSKILLE

Tov. Sosnovski

Lähetän Teille jäljennöksen tov. Osinskin Berliinistä 14/X lähettämästä kirjeestä, jossa hän kirjoittaa Shatilovon trustista.⁷²⁷ Pyydän Teitä tutustumaan täydellisten kauralajikkeiden kehittämistyöhön ja kirjoittamaan »Pravdaan» alakerta-artikkelin näiden töiden merkityksestä yleensä ja Shatilovon trustin sekä venäläisen kasvinjalostajan Lisitsynin

* Ks. Teokset, 33. osa, ss. 367—368, 369—370. *Toim.*

töiden merkityksestä erityisesti. Kaikki tarpeelliset tiedot voitte saada luultavasti tov. Teodorovitshilta. Hänen kautaan voitte myös ottaa välittömästi yhteyden shatilovolaisiin ja Lisitsyniin. Kehotan Teitä sitä ennen tutustumaan kirjaseen »Uudistettu maa», joka on ilmestynyt meillä Timirjazevin käännöksenä.

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja
V. Uljanov (Lenin)

P. S. Olen aikaisemmin kuullut henkilökohtaisesti Osin-skin *erinomaisen* lausunnon Shatilovon uudesta (vai vanhasta?) kasvinjalostajasta. Mikäli sopii, *tarkastakaa!*

Teidän Lenin*

Kirjoitettu lokakuun 25 pnä 1922

Julkaistu ensi kerran 1924
»Hotshu Vsjo Znatj» aikakauslehdessä
8. n:ossa

Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman ja täydentämän
konekirjoitustekstin mukaan

781

**G. M. KRZHIZHANOVSKILLE
ja G. L. PJATAKOVILLE**

26. X 1922

Tov. Krzhizhanovski
ja tov. Pjatakov

Lähetän teille oheisen.⁷²⁸ Minulla ei ole jäljennöstä. Lausunto on annettava *aika pian* (mielestäni 2—3 päivän sisällä).

Tämä ensiksi.

On ratkaistava koko kysymys virallisesti.

Tämä toiseksi.

Pyydän pitämään kiirettä.

Ivan Ivanovitsh Radtshenko on vanha bolshevikki: häntä täytyy *a u t t a a*.

Teidän Lenin

Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa

Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan

* Postskriptumi on Leninin käsialaa. Toim.

782

V. N. MAKSIMOVSKILLE

27. X 1922

Tov. Maksimovski!

Olette todennäköisesti tietoinen KK:n eilisestä päätöksestä.⁷²⁹ Sen yhteydessä on nähtävästi tarkistettava Valistuskomissariaatin menoarvio muiltakin osiltaan, jotta kaikki saataisiin sopusointuun kokonaisuudessaan, täytettäisiin se, mikä jää pois j.n.e.

Koska olette kansankomissariaatin hallinnollisen ja varainhoitopuolen johdossa, pyydän Teitä aloittamaan Valistuskomissariaatin menoarvion tarkistuksen nyt heti ja yrittämään yleensä supistaa tarpeeton (osa tiedemiesten olojen parantamisen keskuskomissiosta KKN:ssä, osa korkeakouluista, monet yläportaot j.n.e.) määrärahojen lisäämiseksi kouluja sekä lukutaidottomuuden hävittämistä varten. Soitakaa minulle tästä asiasta tai kirjoittakaa pari sanaa.

Teidän *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

783

L. B. KAMENEVILLE

Tov. Kamenev! Krzhizhanovski kertoi minulle Pjatakovin *haukotelleen* ja päästäneen menoarvion (Sotakomissariaatin) *suurenemaan* pienenemisen asemesta. Täytynee kai *siirtää* päivällä tai parilla ja yrittää *korjata* Pjatakovia?⁷³⁰

Teidän *Lenin*

*Kirjoitettu 1922 lokakuun 27 ja
30 päivän välisenä aikana*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

784

V. M. MOLOTOVILLE

Tov. Molotov!

Pyydän lukemaan, kiinnittämään *huomiota* ja palauttamaan minulle. Kirjoittakaa, onko kulta lähetetty Armeniaan (päättös kai oli 1½ milj. rpl.)?

Entä muut toimenpiteet armenialaisten auttamiseksi?

Täytyy *jouduttaa ja tarkastaa*.⁷³¹

Odotan vastausta.

Lenin

Kirjoitettu lokakuun 28 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

785

G. L. PJATAKOVILLE ja M. I. FRUMKINILLE

Toverit *Pjatakov ja Frumkin*

Jäljennökset tovereille Stalinille ja Kameneville

Tov. Krasinin ja Urquhartin valtuusmiehen kohtaamisesta tiedottava sähke pakottaa meidät jouduttamaan väittelykirjoitusten julkaisemista tästä kysymyksestä. Siksi pyydän jo huomenna sijoittamaan »Pravdaan» Pjatakovin artikkelin ja maininnan, että se on väittelyluontoinen. Ylihuomenna julkaistakoon Frumkinin tai jonkun hänen valitsemansa henkilön artikkeli.

Meille on luullakseni edullisempaa allekirjoittaa molemmat artikkelit, mutta se vaatii tekemään uuden päätöksen asiasta, josta Poliittinen Toimikunta on jo päättänyt, siksi kysymys artikkelin allekirjoittamisesta on jätettävä iltaan saakka avoimeksi.⁷³²

Lenin

*Saneltu puhelimitse
lokakuun 30 pnä 1922*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

786

L. B. KAMENEVILLE

30. X 1922

Tov. Kamenev!

Perjantai-iltana* tov. Krzhizhanovski ilmoitti minulle, että tov. Pjatakovi oli erehdyksessä vienyt sotilasmenoarvion lävitse muutamia kymmeniä biljoonia ruplia sovittua suurempana.

Eilen sain tietää, että Te ette ollut onnistunut korjaamaan tätä virhettä KKN:ssä. Sanojenne mukaan aiotte jättää sen toistaiseksi sikseen. Harkittuani asiaa pidän tätä tietä äärimmäisen vaarallisena ja epäluotettavana ja periaatteellisesti vääränä sekä kaikissa suhteissa sopimattomana.

Ehdotan, että kokoonnutaan minun luokseni jo tänään, maanantaina, joko kello 1:stä 2:teen tai 6:sta 7:ään yhdessä Stalinin (Zinovjevin ja Molotovin) kanssa ja sovitaan Poliittisen Toimikunnan koollekutsumisesta, mielestäni, jo täksi päiväksi.

Kansankomissaarien Neuvoston päätös on kumottava heti ja lausuttava moite Pjatakoville. Muuten sotkeudumme pitkäksi aikaa; pyydän anteeksi ehdotustani (myöhästyvää), mutta en voinut menetellä toisin.

Lähetän jäljennöksen Stalinille.**

Komm. tervehdysin *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

787

J. V. STALINILLE**VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN
JÄSENIÄ VARTEN⁷³³**

Krzhizhanovski sanoi minulle, että se oli Pjatakovin (Suunnittelukomission varapuheenjohtajan) virhe. Tuollaisia virheitä ei saa päästää menemään. Mielestäni Pjatakovia täy-

* Tarkoitetaan lokakuun 27 päivää. *Toim.*

** Ks. seuraavaa asiakirjaa. *Toim.*

tyy neuvoa kohteliaasti olemaan tekemättä tuollaisia virheitä vastaisuudessa.

30. X 1922. *Lenin*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

788

**KIRJE G. V. TSHITSHERINILLE
JA VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN
JÄSENILLE LAUSANNEN KONFERENSSIA
KOSKEVASTA
ENTENTEVALLOILLE OSOITETUSTA NOOTISTA⁷³⁴**

31/X 1922

Tov. Tshitsherinille ja kaikille Poliittisen
Toimikunnan jäsenille

Minulla ei ole nyt aikaa punnitakseni riittävän vakavasti kaikkia sanamuotoja ententevalloille lähetettävän, mielestäni hyvin tärkeän, nootin luonnoksessa. Olen sitä mieltä, että jokainen sana on tarkastettava 2 ja 3 kertaa siltä kannalta, ettei se merkitsisi meidän kieltäytyvän matkustamasta konferenssiin.

Siinä mielessä nootin on oltava erittäin »diplomaattinen». Minusta tuntui, että hyvin pikaisesti silmäilemäni nootin lopussa on sanontoja, jotka eivät ole tässä mielessä riittävän diplomaattisia.

Lenin

*Julkaistu ensi kerran 1964
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 45. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

789

K. B. RADEKILLE

Kirjanen saisi olla oppikirjan tapainen: katsaus maailman *k a i k k i i n* maihin; kuka on kenelle ja paljonko velkaa; edulliset ja olennaiset *tulolähteet* kussakin maassa.

Tuloksena olisi selvä lyhyt kuvaus 4:n imperialistival-
lan häpeämättömästä herruudesta (käännämme kaikille kie-
lille; teemme siitä oppikirjan; täydennämme joka 2 vuoden
päästä).

Selvä kartta.

Karttaan merkitään tärkeimmät rikkaudet;

— tärkeimmät *velat*;

kaikki tämä havainnollisesti, diagrammeina j.n.e.

*Kirjoitettu 1922, viimeistään
lokakuussa*

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

790

* FINANSSIKOMITEAAN

Jäljennös tov. Teodorovitshille

Tarkastaessaan Maatalouskomissariaatin menoarviota hal-
lintoalojen yhteinen neuvottelukunta kieltäytyi ottamasta
Valtion siemenjalostuslaitoksen menoarviota Maatalousko-
missariaatin budjettiin ja kehotti pyytämään lainaa Valtion-
pankilta, joka ensi neljännekselle tarvittavan 3,5 biljoonan
ruplan asemesta antaa ainoastaan yhden biljoonan.

Pidän Shatilovon trustin työtä suuren valtiollisen merki-
tyksen omaavana ja olen varma siitä, että kasvienjalostus
amerikkalaiseen tapaan on tärkeimpiä perustoja maatalou-
temme tuottavuuden lisäämiselle. Siksi pyydän tarkistamaan
hallintoalojen yhteisen neuvottelukunnan päätöksen ja tyy-
dyttämään mikäli mahdollista Valtion siemenjalostuslaitok-
sen tarpeet.

Oheistan aineistona jäljennöksen tov. Teodorovitshin lau-
sunnosta ja jäljennöksen tov. Osinskin kirjeestä, joiden kans-
sa olen täysin samaa mieltä.⁷³⁵

KKN:n puheenjohtaja V. *Uljanov* (Lenin)

Kirjoitettu marraskuun 4 p:nä 1922

*Julkaistu ensi kerran osittaisesti 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistu täydellisesti 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

791

N. P. BRJUHANOVILLE

*Elintarvikekomissariaatti**Tov. Brjuhanov*

Minulle tiedotetaan, että varastointipaikoille saapuu suuria määriä sateisen kesän vuoksi kosteaa viljaa. On olemassa vaara, että se alkaa helposti lämmetä ja menettää taloudellisen kelpoisuutensa.

Pyydän tiedottamaan minulle, vastaako tämä todellisuutta ja onko ryhdytty tarpeellisiin toimenpiteisiin kootun viljan säilyttämiseksi ja kuka henkilökohtaisesti valvoo sitä koko Venäjän mitassa.

Gleb Maksimilianovitsh ilmoitti minulle, että suurena uhkana elintarvikeverolle on huomattavien — peräti 10 000 vaunulastia käsittävien — elintarvikemäärien seisokki Moskovassa, Pietarissa, Samarassa, Rybinskissä, Jaroslavlissa, Kostromassa ja muissa saapumispaikoissa, mikä johtuu siitä, että määräpaikoissa ei ole riittävästi varastosuojia, ja lastien purkaminen viivästyy yleensä.

Rahtikuljetusten osoitteen muuttaminen ei kuulemma ole toistaiseksi tuottanut suotuisia tuloksia, koska vaunut seisovat uusissakin määräpaikoissa viikkokaupalla purettavina odottamassa taaraa ja varastosuojia.

Nyt kun varastot ovat täyttyneet, tilanne muuttuu nähtävästi erittäin tukalaksi.

Pyydän ilmoittamaan minulle, missä tilassa viljan purkaminen on nykyisin ja mihin toimenpiteisiin Elintarvikekomissariaatti on ryhtynyt sen jouduttamiseksi.

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja
V. Uljanov (Lenin)

Kirjoitettu marraskuun 6 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1945
XXXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

792

G. M. KRZHIZHANOVSKILLE

Valtion Suunnittelukomissio
Tov. Krzhizhanovski
 Jäljennös *Finanssikomissariaattiin,*
tov. Sokolnikoville

Lähetän teille jäljennökset kahdesta tov. Tshubarin kirjeestä, joissa hän todistelee, että elämä on kumonnut Työ- ja Puolustusneuvoston lokakuun 13 p:n tekemän Donbassia koskevan päätöksen.⁷³⁶

Kysymys on koko laajuudessaan käsiteltävä kiireellisesti uudestaan ja vedettävä keskusteluun mukaan Finanssikomissariaatti sekä YAKN. On hinnalla millä tahansa löydettävä kaikille kysymyksille sellainen ratkaisu, joka turvaisi Donbassin normaalin työskentelyn ja tekisi sen riippumattomaksi ruflan kurssin jatkuvasta laskusta.

Pidän asiaa erittäin kiireellisenä ja pyydän Valtion Suunnittelukomissiota keskittymään erityisesti tähän työhön.⁷³⁷

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja
V. Uljanov (Lenin)

Kirjoitettu marraskuun 6 p:nä 1922

Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa

Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan

793

*** GPU:lle**

Jäljennös Ulkokomissariaatille
 » tov. Eidukille

Minulle on ilmoitettu tätä nykyä tapahtuvan voimakasta salaista maahanmuuttoa (venäläisten ja amerikkalaisten) eri raja-asemien kautta, erityisesti Mustan meren satamien kautta.

KKTN:n teollisen maahanmuuton osasto tiedottaa, että kuukausittain tulee peräti 200—300 henkeä. (Maahan saapuu tällöin keinottelijoita, vastavallankumouksellisia y.m.s. väkeä.)

Pyydän Teitä ryhtymään mitä tarmokkaimpiin toimenpiteisiin tällaisen maahantulon pysäyttämiseksi.

Toimenpiteistä, joihin olette ryhtyneet, tiedottakaa tov. Gorbunoville.

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja
V. Uljanov (Lenin)

Kirjoitettu marraskuun 6 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1958
kirjassa »V. I. Lenin. Sosialistisesta
laillisuudesta (1917—1922)».
Moskova*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

794

G. V. TSHITSHERINILLE⁷³⁸

Tov. Tshitsherin! Eikö meidän olisi takerruttava Mussoliniin, *lähdettävä kaikkien* (Vorovski ja valtuuskunta täydessä kokoonpanossaan) *pois Italiasta* ja ryhdyttävä *peittoamaan* sitä fasistien tähden?

Järjestämme kansainvälisen mielenosoituksen.

Syy takertumiseen on sopiva: olette mukiloineet meikäisiä, olette villi-ihmisiä, *huonompia kuin* mustasotniaiset *Venäjäillä 1905 j.n.e. j.n.e.*

Mielestäni näin pitäisi tehdä.

Autamme Italian *kansaa* todenteolla.⁷³⁹

Teidän *Lenin*

*Kirjoitettu 1922 marraskuussa,
aikaisintaan 8 pnä*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

795

L. D. TROTSKILLE

Tov. Trotskille, jäljennökset *Zinovjevillä, Buharinille,
Radekille, Stalinille ja Kameneville*

1. Bordigan suhteen kehotan hyväksymään Teidän ehdotuksenne, että Italian valtuuskunnan jäsenille lähetetään kirje meidän KK:mme nimissä ja suositellaan heille hyvin

ponnekkasti Teidän osoittamaanne taktiikkaa, muussa tapauksessa valtuuskunnan toiminnot koituvat tavattomaksi vahingoksi Italian kommunisteille vastaisuudessa.⁷⁴⁰

2. Luin uutta talouspolitiikkaa koskevat teesinne ja pidän niitä yleensä ottaen erittäin hyvinä ja erinäisiä sanamuotoja kerrassaan onnistuneina, mutta vähäinen osa kohdista tuntui minusta kiistanalaiselta. Neuvoisin painattamaan ne toistaiseksi lehdissä ja sitten ehdottomasti julkaisemaan uudestaan kirjaseinä. Muutamien kommentien varustettuina ne ovat erittäin onnistuneet käytettäväksi ulkomaisen yleisön perehdyttämiseen uuteen talouspolitiikkaamme.

Lenin

*Saneltu puhelimitse marraskuun
25 pnä 1922 klo 11 aamulla*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

796

**L. D. TROTSKILLE, G. J. ZINOVJEVILLE,
N. I. BUHARINILLE ja K. B. RADEKILLE⁷⁴¹**

*Tovereille Trotskille, Zinovjevälle,
Buharinille ja Radekille*

Asiakirjan, jonka minulle lähetitte, nimittäin pääasiallisesti Vargan laatiman ja valiokunnan vahvistaman saksankielisen luonnoksen »Maataloudellisen toimintaohjelman hahmotelma», olen lukenut ja epäröin suuresti asettua kannattamaan sitä. Minusta tuntuu, että luonnos ei anna juuri mitään uutta Kominternin II kongressin agraarikysymyksestä hyväksymään päätöslauselmaan verraten. Pelkään pahoin, että eräät sanonnat, jotka ehkä vain sattumalta eroavat II kongressin päätöslauselmasta, aiheuttavat väärinkäsityksiä ja synnyttävät keinotekoisesti käsityksiä tämän luonnoksen ja II kongressin päätöslauselman eroavuudesta. Tuntuu kuin olisikin eroa, joka heikentää sitä, mitä siellä sanottiin talonpoikaisliikkeen tukemisesta, ja se saattaa synnyttää tiet-

tyä eripuraisuutta vähävaraisen talonpoikaiston ja maatalousproletariaatin välille.

En voi syventyä tähän kysymykseen yksityiskohtaisemmin ja käydä lause lauseelta vertaamaan teidän lähettämääne Vargan päätöslauselmaluonnosta II kongressin päätöslauselmaan. Pidän välttämättömänä varoittaa vakavasti, jottei meille kasautuisi samasta kysymyksestä monilukuisia päätöslausemia, jotka voivat synnyttää väärinkäsityksiä ja sekasotkua.

Ehdottaisin vähintään:

1. Vertaamaan uutta päätöslauselmaa lause lauseelta II kongressin päätöslauselmaan.

2. Tekemään tämän uuden päätöslauselman luonteeltaan eräänlaiseksi osittaiskommentaariksi.

Minusta tämän uuden päätöslauselman hyödyllisyys tuntuu oikeastaan hyvin kyseenalaiselta.⁷⁴²

Lenin

*Saneltu puhelimitse
marraskuun 25 pnä 1922 klo 12*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

797

*YTpKK:n PUHEMIEHISTÖLLE

Jäljennös tov. *Bogdanoville*
» tov. *Fominille*

Marraskuun 14 pnä Kansankomissaarien Neuvostossa käsiteltiin kysymystä ratapölkkyjen kyllästystehtaiden siirtämisestä KKTN:ltä Kululaitoskomissariaatille ja tehtiin päätös tehtaiden luovuttamisesta Kululaitoskomissariaatille.

Koska minulla on herännyt eräitä epäilyksiä tämän päätöksen oikeellisuudesta, käännyin YTpKK:n Puhemiehistön puoleen ja pyydän käsittelemään tämän kysymyksen ydinkohdiltaan seikkaperäisesti uudelleen antaen kummallekin osapuolelle vähintään 20 minuuttia kantansa esittämiseen.

Toisen osapuolen alustajana tulee olemaan KKTN:n edustaja ja toisen Kululaitoskomissariaatin edustaja.

Kaikki tätä kysymystä koskevat aineistot Teille esittää KKN:n kansliapäällikkö tov. *Gorbunov*, jolle olen antanut vastaavan tehtävän.⁷⁴³

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja
V. Uljanov (Lenin)

Kirjoitettu marraskuun 29 p:nä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1933
V. V. Fominin kirjassa »Lenin
ja kulkulaitos». Moskova*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

798

N. M. KNIPOVITSHIN KIRJELMÄN JOHDOSTA⁷⁴⁴

Täytyy kannattaa hänen pyyntöään höyrylaivan antamisesta Asovan merelle (oheistan kirjelmän).

3/XII — 22

Lenin

N. M. Knipovitshin tunnen henkilökohtaisesti ehdottoman rehelliseksi mieheksi. Poliittisesti hän oli yhteen aikaan plehanovilainen, aikaisemmin ja myöhemmin ryhmäkuntiin kuulumaton sosialidemokraatti. Hänen lausuntoonsa voi ja *täytyy* luottaa täydellisesti. Kalatalousasiat *Knipovitsh* tuntee perin pohjin ja tieteellisesti: hän on 37 vuotta tutkinut niitä.

Lenin

Kirjoitettu joulukuun 3 p:nä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

799

I. I. HODOROVSKILLE

Toveri Hodorovski!

Kuten tov. Molotov on minulle ilmoittanut, Teillä on ollut Novonikolajevskissa kokemusta kaupungin puoluesolujen kuniapäällikkyyden järjestämisestä maaseutusoluihin ja päin-

vastoin. Ettekö keräisi sitä koskevia aineistoja, kirjoitettuja ja painettuja. Tai jollette ehdi ennen neuvostojen edustajakokousta, ettekö kirjoittaisi muutamaa sanaa, ja ehkä löydämme aikaa keskustelua varten.⁷⁴⁵

4/XII — 22

*Lenin**Saneltu puhelimitse*

*Julkaistu ensi kerran
huhtikuun 22 p:nä 1930
»Izvestija» lehden 111. n:o:ssa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

800

A. I. SVIDERSKILLE

*Työläis- ja talonpoikaisinspektion kansankomissariaatti,
tov. Sviderski*

1. Minulle on ilmoitettu, että Pohjoisen jäämeren Saaris-
totalouden hallinto käy Novaja Zemljan siirtokuntalaisten
kanssa pirtukauppaa ja juottaa vierasheimoisia.

Kertoman mukaan hallinto määrää sellaisia nylkyhintoja,
että siirtokuntalaiset yrittävät myydä pyyntituotteensa saa-
rilla käyville norjalaisille riistanpyytäjille, jotka tarjoa-
vat heille tavaroita vähemmän nylkyrimäisillä hinnoilla.

2. Minulle on kerrottu, että kalastuksen sodanaikaisen
huomattavan heikkenemisen vuoksi Asovan mereen on jälleen
ilmaantunut pyydettävässä määrässä taraneja*, jotka olivat
ryöstökäkalastuksen seurauksena melkein kadottaneet pyynti-
kalan merkityksen. On ilmaantunut runsaasti myös sampi-
lajeihin kuuluvaa nuorta kalaa, siinä luvussa miltei sukupuu-
ton partaalle hävitettyä belugaa. Toisaalta kuitenkin heti on
alkanut hillitön, mitenkään rajoittamaton nuoren sammen
ryöstökäkalastus, joka voi nopeasti tehdä tyhjäksi sota-ajan
suotuisan vaikutuksen. Toisaalta Donin alajuoksulla on kuu-
lemma tapahtunut, ja mahdollisesti nytkin tapahtuu, jotain
kerrassaan kuvittelematonta. Minulle tiedotettiin esimerkik-
si, että jopa Donin elintarvikekomitean vesiensuojeluvartio
on harjoittanut ryöstökäkalastusta kielletyllä vyöhykkeellä,
ja kalastuslupa kielletyllä vesillä on myönnetty erikoisen

* Mustan ja Asovan meren särki. *Suom.*

taksan mukaan — 400—500 miljoonaa ruplaa yhdestä apajanvedosta.

Donin elintarvikekomitean vesiensuojeluvartion päällikkö on pantu viralta Donin alajuoksulla harjoittamansa ryöstökälyksen vuoksi. Tuo herra on *ainoastaan* pantu viralta. On otettava selville, missä hän on, ja tarkastettava *vakavasti*, onko hän saanut riittävän rangaistuksen.

Pyydän teitä määräämään suoritettavaksi kummankin asian tutkimuksen ja ilmoittamaan minulle tutkimusten tuloksista lyhyellä kirjeellä toveri *Gorbunovin* välityksellä.

Ei pidä ainoastaan pelotella, vaan myös saattaa todella edesvastuuseen ja ruotia näistä törkeyksistä.

Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja
V. Uljanov (Lenin)

Kirjoitettu joulukuun 5 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran osittaisesti
1934 »Rybnoje Hozjastvo SSSR»
aikakauslehden 1. n:ossa*

*Julkaistu täydellisesti 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
allekirjoittaman
konekirjoitustekstin mukaan*

801

CHARLES P. STEINMETZILLE

Korkeasti kunnioitetulle Charles Proteus Steinmetzille, joka on yksi harvoista poikkeuksista proletariaattia vastaan asetuvien tieteen ja kulttuurin edustajien yhdistyneessä rintamassa.

Toivon, että tuohon rintamaan murretun aukon syvenemistä ja laajenemista ei tarvitse kauan odottaa. Olkoon kohdalostaan määräävien Venäjän työläisten ja talonpoikien esimerkki tukena Amerikan proletariaatille ja farmareille. Sodan aiheuttamien hävitysten kaameista seurauksista huolimatta me jatkamme eteenpäinmenoa, vaikka meillä ei ole voimavaroja uuden elämän taloudellista rakentamista varten edes kymmenettä osaa verrattuna niihin valtaviin voimava-

roihin, jotka ovat jo monta vuotta olleet Amerikan kansan käytössä.⁷⁴⁶

Vladimir Uljanov (Lenin)

Moskova, 7. XII 1922.

*Julkaistu ensi kerran
englannin kielellä heinäkuussa
1923 aikakauslehdessä
»Soviet Russia Pictorial»*

*Venäjän kielellä julkaistu ensi
kerran huhtikuun 21 pnä 1961
»Izvestija» lehden 96. n:ossa*

*Julkaistaan tuntemattoman
henkilön kirjoittaman ja
V. I. Leninin allekirjoittaman
tekstin valokuvajäljennöksen
mukaan
Käännös englannista*

802

G. J. ZINOVJEVILLE

Tov. Zinovjev!

En hitustakaan epäile Teitä puolueellisuudesta Rozhkoviin nähden.

En hitustakaan!

Mutta itse asiassa pelkään pahoin: hän voi valehdella kuinka paljon hyvänsä, *vai k k a p a l e h d i s t ö s s ä k i n*. Hän valehtelee, ja meidät sivuutetaan.

Sitä minä pelkään.

Heillä on tunnus: valehtele, lähde puolueesta, pysy Venäjällä.

Nimenomaan sitä pitää ajatella ja siitä *puhua*.⁷⁴⁷

Teidän *Lenin*

Kirjoitettu joulukuun 7 tal 8 pnd 1922

*Julkaistu ensi kerran osittaisesti 1957
»Voprosy Istorii KPSS»
aikakauslehden 4. n:ossa*

*Julkaistu täydellisesti 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

J. V. STALINILLE

Toveri *Stalin*Toveri *Stalin!*

Kiistan Rozhkovin asiasta eilen tehdyn päätöksen laillisuuden, sillä:

ensiksikään tätä päätöstä ei vastoin tapaa ja sääntöä oltu pantu päiväjärjestykseen ennen kello 12 päivällä;

toiseksi asiakirjoja ei oltu etukäteen saatettu KK:n jäsenten tietoon;

kolmanneksi ei ollut mitään syytä kiirehtiä sen jälkeen, kun tätä kysymystä oli kahdesti käsitelty, sitäkin suuremmalla syyllä kun minä olin läsnä istunnon alkupuolella, ja kysymys tuli esille juuri sen jälkeen, kun minun oli poistuttava. Siksi vaadin kysymyksen siirtämistä KK:n kokoukseen, olletikin kun kokoukseen on jäljellä vain yksi viikko.⁷⁴⁸

Lozovskin suhteen ehdotan, että vapautunutta aikaa käytettäisiin välttämättömien ehdokkaiden huolellisempaan etsiskelyyn.⁷⁴⁹

Me puolueena olemme jo antaneet suhteettoman määrän voimia Kominternia ja niin muodoin myös Ammattiyhdistys-internationaalia varten. Jos Lozovski ei ole osoittautunut itsenäisesti täysin tyydyttäväksi, niin on välttämätöntä vetää uusia voimia joko ulkomaalaisista tai sellaisista työntekijöistä, joita ei missään tapauksessa käytetä meillä muuhun, s.o. organisatoriseen, käytännölliseen tai hallinnolliseen työhön. Siksi ei missään tapauksessa saa ottaa Kalninsia, joka, kuten olen jo kuullut, on aloittanut varsin tärkeän ja, jollen erehdy, varsin menestyksellisen työn Donbassissa. Ei missään tapauksessa saa myöskään yksinkertaisesti nimittää Tomskia, sillä hän on YAKN:ssä ylikuormitettu työllä, joka on tavattoman vaikeaa työntekijäin puutteen vuoksi. Jos on välttämätöntä, ehdotan nimitettäväksi Tomskin ja Rudzutakin sillä puheella, että he olisivat varattuja tässä uudessa virassa korkeintaan puoli tuntia päivässä ja että heille annetaan ehdottomasti avuksi kaksi tai useampia sihteereitä, jotka taitavat vieraita kieliä ja kykenevät informoimaan Tomskia ja Rudzutakia hyvin seikkaperäisesti. Ehdotan, että mainittujen sihteereiden valinta annetaan Orga-

nisaatiotoimikunnan tai Sihteeristön tehtäväksi edellyttäen, että sihteereitä ei missään tapauksessa oteta yhdestäkään virasta, joka on tarpeellinen puolueellemme.

Kiinnitän huomiota siihen, että jollei sellaisia henkilöitä kuin Rothstein käytetä, niin se viittaa selvästi Ammattiyhdistysinternationaalin ja Kominternin asiainhoidossa valitsevaan räikeään anarkiaan, sillä ainakin nämä henkilöt ovat osoittaneet pitkäaikaisella työllään olevansa täysin kykeneviä kirjalliseen toimintaan, esimerkiksi vanhassa »Neue Zeit» lehdessä⁷⁵⁰; on varmaa, että sihteerien asianmukaisen avun turvin nämä henkilöt tuottavat poikkeuksellisen suurta hyötyä, ja asianomaisia sihteereitä taas voi ja pitää ottaa ulkomaalaisten eikä venäläisten joukosta. On ehdottomasti rajoitettava työntekijävoimien ammentamista puolueestamme Kominternin ja Ammattiyhdistysinternationaalin hyväksi.

Kehotan lähettämään vastaavan ehdotuksen KK:n Sihteeristölle tai Organisaatiotoimikunnalle.⁷⁵¹

Lenin

*Saneltu puhelimitse
joulukuun 8 pnä 1922*

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

804

KIRJE C. LAZZARILLE JA TOIMEKSIANTO SIHTEERILLE

Moskova, Kreml, joulukuun 11 pnä 1922

Kallis toveri Lazzari!

Kiitän toveri Maffin tuomista terveisistäsi ja kaikesta sydämestäni vastaan samalla.

En valitettavasti ole voinut sairauteni vuoksi* seurata työtäsi Kommunistisen Internationaalin III kongressin jälkeen. Nyt on edessä arkaluontoisin tehtävä. Kongressi on ratkaissut kysymyksen yhteensulautumisesta; tätä sulautumista on edistettävä mitä uutterimmin.⁷⁵² Olen varma, että

* Sanat »en valitettavasti ole voinut sairauteni vuoksi» ovat Leninin käsialaa. *Toim.*

sinun, vanhan ja uskollisen vallankumousmiehen, koko arvovaltasi ja innostuksesi tulevat palvelemaan suurta päämäärää, jonka asetamme itsellemme, — kaikkien todellisten vallankumouksellisten lujaa ja vilpitöntä yhteenliittämistä.

Eryityisesti luotan sinuun siinä tapauksessa, jos Serrati ryhtyy, mahdollisesti tahattomastikin, panemaan esteitä: menneisyydestä johtuva epäluottamus on niin suuri, että hänen täytyy ei ainoastaan olla (se on itsestään selvää) mahdollisimman lojaali, vaan myös kaikin tavoin tuoda se julki ja lisäksi varta vasten etsiskellä (sitä varten hän on riittävän neuvokas ja riittävän joustava) kaikkia mahdollisia keinoja ollakseen antamatta kommunisteille pienintäkään aihetta epäluottamukseen. Valitettavasti sairaus esti minua sanomasta tästä Serratille henkilökohtaisesti.*

Toivotan sinulle hyvää vointia ja lähetän sydämelliset terveiseni.⁷⁵³

Lenin

Fotijevälle tahi päivystävälle sihteerille

Kirjoitettava koneella puhtaaksi, *korjattava* samalla *minun* ranskani ja palautettava minulle.

Lenin

*Julkaistu ensi kerran 1959
XXXVI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan V. I. Leninin
korjaaman ja täydentämän
konekirjoitustekstin mukaan
Käännös ranskasta*

805

L. D. TROTSKILLE

Tov. Trotski! Lähetän Teille Krestinskin kirjeen. Kirjoitakaa mahdollisimman pian, kannatatteko; minä tulen tappelemaan KK:n kokouksessa monopolin puolesta.

Entä Te?

Teidän *Lenin*

P. S. Parempi olisi palauttaa *pian*.⁷⁵⁴

Kirjoitettu joulukuun 12 pnä 1922

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

* Tämä kappale on Leninin käsialaa. *Toim.*

806

L. D. TROTSKILLE

Tov. Trotski

Jäljennös Frumkinille ja Stomonjakoville

Tov. Trotski!

Sain lausuntonne Krestinskin kirjeestä ja Avanesovin suunnitelmista.⁷⁵⁵ Minusta tuntuu, että olemme pääsemässä maksimaaliseen yksimielisyyteen kanssanne, ja luulen, että kysymys Valtion Suunnittelukomissiosta näin asetettuna tekee tyhjäksi (tahi siirtää tuonnemmaksi) kiistan siitä, tarvitseeko Suunnittelukomissio määräämisoikeuksia.⁷⁵⁶

Joka tapauksessa pyytäisin Teitä ottamaan edessäolevassa KK:n kokouksessa tehtäväksi puolustaa yhteistä näkökantamme ulkomaankauppamonopolin säilyttämisen ja lujittamisen ehdottomasta välttämättömyydestä. Koska edellinen kokous teki tässä suhteessa päätöksen, joka on täysin ristiriidassa ulkomaankauppamonopolin kanssa, ja koska tässä kysymyksessä ei saa antaa periksi, arvelen, kuten sanon myös kirjeessäni Frumkinille ja Stomonjakoville*, että mikäli jääme tappiolle tässä kysymyksessä meidän on vietävä asia puolueen edustajakokoukseen. Sitä varten on laadittava suppea esitys erimielisyyksistämme neuvostojen tulevan edustajakokouksen⁷⁵⁷ puolueryhmälle. Mikäli ehdin, kirjoitan sellaisen, ja olisin hyvilläni, jos Te menettelisitte samalla tavalla. Horjunta tässä asiassa aiheuttaa meille ennen kuulumatonta vahinkoa, ja vastaväitteiksi esitetään pelkkiä syytöksiä virkakoneiston epätäydellisyydestä. Virkakoneistohan on meillä epätäydellistä joka paikassa, ja monopolista luopuminen virkakoneiston epätäydellisyyden vuoksi merkitsisi lapsen heittämistä pois pesuveiden mukana.

Lenin

13/XII—22

*Saneltu puhelimitse**Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

* Kirjettä ei ole löydetty. *Toim.*

807

V. A. AVANESOVILLE

Tov. Avanesov! Lähetän kirjeeni.* Palauttakaa klo 7 mennessä.

Harkitkaa mahdollisimman hyvin, mitä on lisättävä, mitä poistettava. *Miten taistelua olisi käytävä?*⁷⁵⁸

Teidän *Lenin*

Kirjoitettu joulukuun 14 pnä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1957
»Voprosy Istorii KPSS»
aikakauslehden 4. n:ossa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

808

KIRJE J. V. STALINILLE
VKP(b):n KK:n JÄSENIÄ VARTEN

Olen nyt saanut likvidoitua asiani ja voin lähteä rauhas-
sa.⁷⁵⁹ Olen lopettanut myös sopimuksen teon Trotskin kans-
sa ulkomaankauppamonopolia koskevien katsomusteni puo-
lustamisesta. On jäänyt ainoastaan yksi seikka, joka huo-
lestuttaa minua tavattomasti, — se, että en voi esiintyä
neuvostojen edustajakokouksessa.⁷⁶⁰ Tiistaina luokseni tu-
levat lääkärit, ja pohdimme heidän kanssaan, onko vähäistä-
kään mahdollisuutta tuohon esiintymiseen. Kieltäytymistä
siitä pitäisin lievästi sanoen hyvin epämukavana. Puheen
konseptin⁷⁶¹ olen kirjoittanut jo muutamia päiviä sitten.⁷⁶¹
Siksi ehdotan, että keskeyttämättä jonkun toisen valmistau-
tumista esiintymään minun edestä keskiviikkoon saakka
pidetään mahdollisena, että esiinnyn itse pitämällä ehkä
tavallista paljon suppeamman, esimerkiksi kolmen neljän-
nestunnin puheen. Tuo puhe ei lainkaan häiritse sijaiseni
puhetta (kenet hyvänsä valtuuttanettekin sitä pitämään),
mutta uskon sen olevan hyödyksi sekä poliittisesti että hen-
kilökohtaisessa mielessä, sillä se hälventäisi suuren huoles-
tuksen aiheen. Pyydän pitämään tätä mielessä, ja jos edus-

* Ks. Teokset, 33. osa, ss. 444—448. *Tolm.*

tajakokouksen avaaminen vielä pitkittyy, tiedottamaan minulle ajoissa sihteerini kautta.⁷⁶²

Lenin

15. XII 1922

Vastustan päättävästi ulkomaankauppamonopolia koskevan kysymyksen pitkittämistä. Jos jonkin otaksuman vuoksi (siinä luvussa myös otaksuman, että minun osallistumiseni tähän kysymykseen olisi toivottavaa) herää ajatus asian lykkäämisestä seuraavaan KK:n kokoukseen, niin asettuisin mitä päättävimmän vastustamaan, sillä olen varma, että Trotski puolustaa katsomuksiani aivan yhtä hyvin kuin minä, tämä ensiksikin; toiseksi Teidän lausuntonne samoin kuin Zinovjevin ja huhujen mukaan myös Kamenevin vahvistaa, että osa KK:n jäsenistä on jo muuttanut aikaisempaa mielipidettään; kolmanneksi, ja se on pääasia: jatkuvat heilahdellut tässä mitä tärkeimmässä kysymyksessä ovat kerrassaan sietämättömiä ja tekevät tyhjäksi kaiken työn.

Lenin

15. XII 22

Saneltu puhelimitse

*Julkaistu ensi kerran osittaisesti 1930
V. I. Leninin Teosten
2. ja 3. painoksen XXVII osassa*

*Julkaistaan sihteerin muistilpanojen
mukaan (konekirjoituskappale)*

*Julkaistu täydellisesti 1964
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 45. osassa*

809

L. D. TROTSKILLE

Tov. Trotskil Katson meidän täysin sopineen asiasta. Pyydän Teitä ilmoittamaan KK:n kokouksessa solidaarisuudestamme. Toivon meidän päätöksen menevän lävitse, sillä osa lokakuussa vastaan äänestäneistä siirtyy osittain tai täysin meidän puolellemme.*

Jos meidän päätös ei vastoin odotuksia mene lävitse, käännyimme neuvostojen edustajakokouksen puolueryhmän puo-

* Sanat: »meidän puolellemme» ovat L. A. Fotijevan käsialaa. *Toim.*

leen ja ilmoitamme kysymyksen siirtämisestä puolueen edustajakokoukseen.

Tiedottakaa minulle sitten, niin lähetän lausuntoni.

Teidän *Lenin*

P. S. Jos osoittautuu, että tämä kysymys poistetaan tästä KK:n kokouksesta (mitä en luule ja mitä vastaan Teidän on tietenkin meidän molempien nimissä kaikin voimin protestoitava), niin arvelen, että on kuitenkin käännyttävä neuvostojen edustajakokouksen puolueyhmän puoleen ja vaadittava kysymyksen siirtämistä puolueen edustajakokoukseen, sillä jatkuva horjunta on kerrassaan sietämätöntä.

Kaikki minun Teille lähettämäni aineistot voitte jättää itsellenne kokouksen jälkeiseen aikaan.*

Kirjoitettu joulukuun 15 pnä 1922

*Julkaistaan käsikirjoituksen
ja L. A. Fotijevan kirjoittaman
tekstin mukaan*

810

L. D. TROTSKILLE

Tov. Trotskille

Tov. Trotski!

Lähetän Teille Frumkinilta tänään saamani kirjeen.⁷⁶³ Minäkin ajattelen, että on ehdottoman välttämätöntä kerta kaikkiaan viedä päätökseen tämä kysymys. Jos tämän kysymyksen pelätään kiihdyttävän minua ja voivan jopa vaikuttaa terveydentilaani, niin arvelen sen olevan aivan väärin, sillä kymmentuhatta kertaa enemmän minua vaivaa vitkuttelu, joka tekee politiikkamme kerrassaan häilyväksi yhdessä peruskysymyksistä. Siksi kiinnitän huomiotanne oikeeseen kirjeeseen ja pyydän vakuuttavasti kannattamaan tämän kysymyksen viipymätöntä käsittelyä. Olen varma, että jos meitä uhkaa vaara jäädä häviölle, niin on paljon edullisempaa jäädä häviölle puolueen edustajakokouksen edellä ja nyt heti kääntyä edustajakokouksen puolueyhmän puoleen, kuin jäädä häviölle edustajakokouksen jälkeen. Ehkä on hyväksyttävä sellainen kompromissi, että teemme nyt päätöksen monopolin vahvistamisesta ja asetamme kuitenkin

* Postskriptumin teksti on L. A. Fotijevan käsialaa. *Toim.*

kysymyksen puolueen edustajakokoukseen ja sovimme siitä nyt heti. Mitään muuta kompromissia emme mielestäni voi omien etujemme ja asian edun vuoksi hyväksyä missään tapauksessa.

Lenin

15. XII 22

Saneltu puhelimitse

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

811

KKN:n JA TPN:n VARAPUHEENJOHTAJILLE⁷⁶⁴

*Kirje varapuheenjohtajille**

1. Valtion Suunnittelukomissio on annettava Rykoville.**

2. Mielestäni on palkattava 6 pikakirjoittajaa ja tehtävä lyhyesti 3—4 rivin muistiinpanot jokaisesta vastaanotosta rajoittuen tällöin tietysti vain sovittuun asian ytimeen ja pariin kolmeen tärkeimpään numeroon.

Tämä on luullakseni välttämätöntä, jotta kaikkien kolmen varapuheenjohtajan työ olisi yhdenmukaista, ja toiseksi, jotta pikaisesti tehtyjä ratkaisuja voitaisiin toistamiseen harkita ja jonkin viikon kuluttua rinnastaa suoritettujen toimenpiteiden tuloksiin.

Gorbunoville on annettava tehtäväksi järjestää koko tämä pikakirjoituskoneisto ja valvoa tarkasti, että se toimisi täysin sääntölisesti.

3. Pyydän teitä panemaan lyhyesti muistiin — suunnitteen sivun verran — ratkaisun, johon päädyitte tilastomies Popoviin nähden. En aio nyt kiistää tuota ratkaisua, mutta mielestäni sekä syytösten että puolustuksen täsmällinen muistiinpano käy meille välttämättömäksi muutaman viikon kuluttua.***

N. Lenin

Saneltu joulukuun 16 p:nä 1922

*Julkaistu ensi kerran 1965
V. I. Leninin Teosten
5. painoksen 54. osassa*

*Julkaistaan N. K. Krupskajan
kirjoittaman tekstin mukaan*

* Konekirjoitusjäljennökseen on kirjoitettu: »toverille Kameneville, Rykoville, Tsjurupalle». *Toim.*

** Tämän jälkeen seuraa ylivilvattu teksti, jota ei ole konekirjoitusjäljennöksessä: »2. Muita jakokohtia en ole ehtinyt vielä riittävästi harkita, vastaan jo tänään, jos ehdin lukea vielä kerran ja harkita.» *Toim.*

*** Ei ole saatu selville, mistä on kysymys. *Toim.*

812

L. D. TROTSKILLE⁷⁶⁵

Tuntuu kuin asemat olisi onnistuttu valtaamaan ilman ai-noatakaan laukausta pelkällä manöveroinnilla. Ehdotan jat-kamaan hyökkäystä pysähtymättä ja sitä varten ajamaan läpi ehdotuksen, että kysymys ulkomaankaupan lujittamisesta sekä toimenpiteistä sen harjoittamisen parantamiseksi ase-tetaan puolueen edustajakokouksen käsiteltäväksi. Ilmoitet-tava tästä neuvostojen edustajakokouksen puolueryhmässä. Toivon, ettette ole vastaan ettekä kieltäydy tekemästä alus-tusta ryhmässä.

N. Lenin

Joulukuun 21 pnä 1922

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

1923

813

L. D. TROTSKILLE⁷⁶⁶*Ehdottoman salainen*
Käteän

Kunnioitettu tov. Trotski!

Pyytäisin Teitä vakuuttavasti ottamaan tehtäväksenne Gruusian kysymyksen puolustamisen puolueen KK:ssa. Kyseinen asia on nykyisin Stalinin ja Dzerzhinskin »vainottavana», enkä voi luottaa heidän tasapuolisuuteensa. Jopa aivan päinvastoin. Jos Te suostuisitte ottamaan huoleksenne sen puolustamisen, niin voisin olla rauhallinen. Jollette jostain syystä suostu siihen, niin palauttakaa minulle koko aineisto. Tulen pitämään sitä merkinä kieltäytymisestäänne.⁷⁶⁷

Parhain toverillisin terveisin *Lenin***Saneltu puhelimitse*
maaliskuun 5 pñä 1923*Julkaistaan*
konekirjoitusjäljennöksen mukaan

814

*TOVERI STALINILLE

Ehdottoman salainen
KäteänJäljennös tovereille Kameneville ja Zinovjeville
Kunnioitettu tov. Stalin!

Teillä oli röyhkeyttä kutsua vaimoni puhelimeen ja haukkua hänet. Vaikka hän sanoikin Teille suostuvansa unohtamaan sanotun, tämä tosiasia tuli kuitenkin hänen kauttaan

* Tähän kirjeeseen ohelstetulla erillisellä liuskalla on sihteerin lisäys: »Toveri Trotski! Teille puhelimitse välitettyyn kirjeeseen Vladimir Iljitsh pyysi lisäämään tiedoksenne, että tov. Kamenev matkustaa Gruusiaan keskiviikkona, ja pyytää tiedustelemaan, ettekö halua lähettää sinne jotain puolestanne. Maaliskuun 5 pñä v. 23.» *Toim.*

Zinovjevin ja Kamenevin tietoon. En aio unohtaa niin helposti sitä, mikä on tehty minua vastaan, ja on sanomattakin selvää, että pidän vaimoani vastaan tehtyä tehtynä itseäni vastaan. Siksi pyydän Teitä punnitsemaan, suostutteko ottamaan sananne takaisin ja pyytämään anteeksi vai pidättekö parempana katkaista suhteet väliltämme.⁷⁶⁸

Kunnioittaen *Lenin*

Maaliskuun 5 p:nä vuonna 23.

*Julkaistaan sihteerin mulstiinpanon
mukaan (konekirjoitusteksti)*

815

P. G. MDIVANILLE, F. J. MAHARADZELLE Y.M.

Ehdottoman salainen

Toverit Mdivani, Maharadze y.m.

Jäljennös tovereille Trotskille ja Kameneville

Kunnioitettavat toverit!

Seuraan asiaanne koko sielullani. Olen kuohuksissani Ordzhonikidzen röyhkeydestä sekä Stalinin ja Dzerzhinskin myötäilystä. Valmistelen teitä varten kirjelmiä ja puhetta.⁷⁶⁹

Kunnioittaen *Lenin*

Maaliskuun 6 p:nä v. 23

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

HUOMAUTUKSIA

¹ Petrovskoje-Razumovskojen maatalousakatemia (nyk. Leninin kunniamerkillä palkittu K. A. Timirjazeville nimetty Moskovan maatalousakatemia) professori V. A. Michelson oli S. P. Seredan nimelle lähettämässään artikkeleissa tieteellisten toteamusten perusteella kirjoittanut ajoittaisesti toistuvista ja toistensa jälkeen seuraavista sateisista ja kuivista vuosista. Professori Michelson ennusti kuivuuden tulevan piakkoin ja asetti tehtäväksi taistella sitä vastaan lisäämällä työn tuottavuutta niin teollisuudessa kuin maanviljelyssäkin. V. I. Leninin antamien ohjeiden jälkeen Michelsonin artikkeli julkaistiin marraskuun 17 p:nä 1920 »Izvestija VTsIK» lehden 258. numerossa otsikkona »Tärkeä varoitus» ja seuraavana päivänä »Izvestija VTsIK» julkaisi S. P. Seredan artikkelin »'Tärkeä varoitus' nimisen artikkelin johdosta», jossa esitettiin katon torjumiseksi välttämättömiä konkreettisia toimenpiteitä.

Marraskuun 25 p:nä 1920 Sereda tiedotti kirjeessään Leninille: »Vladimir Iljitsh! Olen täyttänyt ohjeenne tulevaa kuivuutta koskevan prof. Michelsonin artikkelin julkaisemisesta ('Izvestija' n:o 258) sekä Michelsonin artikkelia koskevan kirjoitukseni julkaisemisesta (oheistan 'Izvestijan' 259. numeron).

Lähetin myös 'Pravdaan', mutta eivät julkaisseet, koska oli jo julkaistu 'Izvestijassa'. ROSTA:an on lähetetty lyhykäinen kirjoitus.» (NKP:n KK:n Marxismin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto.) — 1.

² Kirjoitettu samalle KKN:n lomakkeelle, jolle oli kirjoitettu koneella Pienen KKN:n marraskuun 4 p:nä 1920 tekemä päätös ja joka oli lähetetty Leninin allekirjoitettavaksi. Päätöksessä oli kysymys 5 milj. ruplan luoton myöntämisestä Kansankomissarien Neuvoston kanslialle ylimääräisesti, menoarvion edellyttämän summan lisäksi kasviksien ostamiseen KKN:n sairaalalle. — 2.

³ Jatkuvan verenvuodatuksen välttämiseksi Etelärintaman joukkojen komentaja M. V. Frunze kehotti marraskuun 11 p:nä 1920 radioitse Wrangelia lopettamaan vastarinnan ja lupasi armahduksen niille, jotka laskevat aseensa. Wrangel ei vastannut Frunzen kehoitukseen ja salasi sen sotajoukoiltaan. — 2.

⁴ Siperiaan toimilupien myöntämistä koskevia kysymyksiä käsittelevä valiokunta, joka oli muodostettu KKN:n lokakuun 30 p:nä

1920 tekemän päätöksen nojalla, esitti marraskuun 16 p:nä Kansankomissaarien Neuvostolle asetusluonnoksen. KKN antoi erityisen valiokunnan (V. I. Lenin, D. I. Kurski, A. M. Lezhava, V. P. Miljutin ja S. P. Sereda) tehtäväksi muokata ja toimittaa asetusluonnoksen teksti viikon kuluessa. Marraskuun 23 p:nä 1920 KKN hyväksyi toimilupa-asetuksen sekä vahvisti valiokunnan ehdotuksen toimilupia koskevan kirjasein julkaisemisesta. Vuoden 1920 lopulla ilmestyi painosta kirjasein «О концессиях. Декрет Совета Народных Комиссаров от 23 ноября 1920 г. Текст декрета. Объекты концессий. Карты» («Toimiluvista. Kansankomissaarien Neuvoston asetus marraskuun 23 p:tä 1920. Asetuksen teksti. Toimilupien kohteet. Kartat»). — 4.

- ⁵ Kirjoitettu sen johdosta, että Tambovin kuvernementtineuvoston toimeenpanevan komitean erikoinen täysivaltainen ujestin elintarvikekomissaari J. G. Parfjonov oli lähettänyt marraskuun 7 p:nä 1920 Leninille kirjeen, jossa tiedotti, että insinööri A. A. Baryshnikovin keksinnön kokeilu edistyy hitaasti, ja pyysi Leniniä antamaan määräyksen, jotta keksintö voitaisiin ottaa mahdollisimman pian käytäntöön tuotannossa.

Marraskuun 19 p:nä 1920 Lenin sai kyselyynsä (ks. seuraavaa asiakirjaa) vastauksen, jossa ilmoitettiin, että KKTN:n tieteellisteknisen osaston keksintökomitea oli käsitellyt Baryshnikovin hakeemuksen, joka oli jätetty komitealle syyskuun 15 p:nä, ja syyskuun 30 p:nä antanut keksinnön tekijälle ennakkotodistuksen. Komitea ilmoitti, että Baryshnikovin keksintö ei paljoakaan eronnut jo aikaisemmin tunnetuista keksinnöistä ja että nahan laatu määritellään kokeiluilla; Nahkateollisuuden pääkomitean aluksi suorittamat kokeet antoivat epätyydyttäviä tuloksia, ja Baryshnikov parantaa nyt keksintöään. Lopullinen johtopäätös tehdään tulevien kokeilujen perusteella. — 4.

- ⁶ Kaikkiin kysymyksiinsä Lenin sai tarkan vastauksen KKTN:n tieteellis-teknisen osaston keksintökomitealta marraskuun 20 p:nä 1920. Vastaukseen oli liitetty: 1) komitean käsittelemien asioiden luettelo jaostoittain; 2) tärkeimmät keksinnöt, jotka oli katsottu hyödyllisiksi ja osittain otettu käytäntöön; 3) valtion huomiota ansaitsevien keksintöjen luettelo; 4) asiantuntija F. Blistanovin ennakkolausunto insinööri A. A. Baryshnikovin keksimästä nahan korvikkeesta; 5) komitean toimintaselostus marraskuun 1 p:tä 1920, 6) teknisen osaston puheenjohtajaa sotilasinsinööri-tekologi V. A. Petrovia koskevat tiedot.

Samanaikaisesti Lenin sai lisäyksen komitean viralliseen vastaukseen komitean kollegion jäseneltä A. K. Kaufmannilta, joka ilmoitti komitean toiminnan puutteellisuuksista ja niiden syistä. — 5.

- ⁷ Kysymys on N. K. Krupskajan tekemistä huomautuksista ja lisäyksistä VKP(b):n KK:n kirjeluonnokseen »Proletkultista» (ks. 449. huomautusta), jonka alkuperäisen sanamuodon oli laatinut G. J. Zinovjev ja jota muokkailtiin sitten lopulliseen asuun KK:n ja Valistusasiain kansankomissariaatin jäsenten huomautusten pe-

rusteella. Krupskaja ehdotti kirjeeseen seuraavan periaatteellisen lisäyksen: »Proletkult oli syntynyt *ennen* Lokakuun vallankumousta. Se oli julistautunut 'riippumattomaksi' työväenjärjestöksi, riippumattomaksi Kerenskin aikaisesta kansanvalistusministeriöstä. Lokakuun vallankumous muutti perspektiivin. Proletkultit pysyivät edelleenkin 'riippumattomina', mutta nyt se oli jo 'riippumattomuutta' neuvostovallasta.» Krupskajan muotoilemina hyväksyttiin myös seuraavat lauseet: »Sen sijaan että olisivat auttaneet proletaarista nuorisoa opiskelemaan vakavasti, syvälistämään sen kommunistista suhdetta elämän ja taiteen kaikkiin kysymyksiin, itse asiassa kaukana kommunismista olevat ja sille vihamieliset taiteilijat ja filosofit julistettuaan olevansa aito proletaarisia häiritsivät työläisiä...» Ja edelleen: »KK ei ainoastaan halua olla kahlehtimatta työläissivistyneistön aloitekykyä taiteellisen luomistyön alalla, vaan päinvastoin KK haluaa luoda sille entistä terveellisemmät, normaalit olosuhteet ja antaa sille mahdollisuuden vaikuttaa hedelmällisesti koko taiteelliseen luomistyöhön» («Voprosy istorii KPSS», 1958, n:o 1, s. 36). Krupskaja esitti kirjeluonnokseen myös useita pienempiä korjauksia.

Lenin johti VKP(b):n KK:n »Proletkulteista» nimisen kirjeen laadintaa sekä osallistui siihen henkilökohtaisesti. Tämän tärkeän puolueasiakirjan pohjaksi otettiin Leninin ohjeet, jotka hän oli antanut päätöslauselmaehdotuksessa »Proletaarisesta kulttuurista» ja »VKP(b):n KK:n kokouksen päätösehdotuksessa Proletkultista» (ks. Teokset, 31. osa, ss. 303—304; 42. osa, s. 186). Joulukuun 1 p:nä 1920 VKP(b):n KK:n kirje »Proletkulteista» julkaistiin »Pravdassa». — 5.

⁸ Kysymys on päätöksestä »Ivanovo-Voznesenskin kuvernementissa käyntiin pantavien, tekstiiliteollisuuden iskuryhmään merkittyjen tehtaiden polttoaine- ja elintarvikehuollosta», jonka Työ- ja Puolustusneuvosto hyväksyi Leninin selostuksen johdosta lokakuun 1 p:nä 1920. G. K. Koroljovin selosteessa on osoitettu erheellisesti lokakuun 5 päivä. — 6.

⁹ Tämän kirjeen Lenin lähetti keskusteltuaan Ivanovo-Voznesenskin kuvernementtineuvoston tpk:n puheenjohtajan G. K. Koroljovin kanssa, joka oli virkamatkalla Moskovassa sen johdosta, että kuvernementissa vallitsi elintarvikepula, polttoaineiden tuonti iskuryhmän tekstiilitehtaisiin oli lakannut ja rahan maksua työläisille viivytettiin. Marraskuun 15 p:nä 1920 Koroljov ilmoitti Leninille kuvernementin tukalasta tilanteesta ja esitti selosteen, jossa oli lueteltu tukalan tilanteen lopettamiseksi välttämättömät toimenpiteet.

Leninin nimittämän valiokunnan selostuksen perusteella KKN teki marraskuun 16 p:nä 1920 päätöksen rahan sekä elintarvikkeiden toimittamisesta Ivanovo-Voznesenskin työläisille. Seuraavana, marraskuun 17 p:nä Työ- ja Puolustusneuvosto teki saman valiokunnan selostuksen perusteella päätöksen Ivanovo-Voznesenskin elintarvike- ja polttoainehuollosta. Ivanovo-Voznesenskin tehtaiden auttamista koskevasta kysymyksestä ks. Teokset, 5. venäjänk. painos, 52. osa, 240. asiakirja. — 6.

- ¹⁰ Lenin kirjoitti tämän keskusteltuaan marraskuun 16 pnä 1920 Kalugan kuvernementin Mosalskin ujestin talonpoikien valtuutetun N. S. Bodjakovin kanssa elintarvikkeiden luovutusvelvollisuudesta. — 6.
- ¹¹ S. P. Sereda ja N. P. Brjuhanov lähettivät vaaditut tiedot Leninille marraskuun 18 pnä 1920. — 7.
- ¹² Neuvostohallitus solmi Englannin kanssa kauppasopimuksen maaliskuun 16 pnä 1921. — 8.
- ¹³ Kysymys on Batumin miehityksestä, jonka aikoivat suorittaa Englannin asevoimat Gruusian menshevikkihallituksen suostumuksesta. Tämän johdosta ulkoasiain kansankomissaari G. V. Tshitsherin lähetti marraskuun 16 pnä 1920 Gruusian menshevikkihallituksen edustajalle Maharadzelle nootin sekä Englannin ulkoministerille Curzonille radiosanomana. Tshitsherin kirjoitti, että neuvostohallitus katsoo Batumin miehityksen aikomukseksi sytyttää Kaukasiassa uusi sota, yritykseksi muodostaa suoranainen uhka Neuvostotasavallan turvallisuudelle. Hän kiinnitti vakavaa huomiota tästä juontuviin raskaisiin seurauksiin, joista vastuu lankeaa täydellisesti miehittäjille ja heidän apureilleen. — 8.
- ¹⁴ Marraskuun 14 pnä 1920 Lenin piti Jaropoletsin kylän talonpoikien kokouksessa puheen, jossa kosketteli piirin sähköistämisen, kansanvalistustyön parantamisen ja teollisuuden kehityksen kysymyksiä. Marraskuun 18 pnä pidettiin sähköteknisen yhdistyksen yleinen kokous, jossa oli läsnä valtuutettuja Jaropoletsin volostin Volokolamskin ujestin 14 kylästä. Kokous lähetti Leninille kirjeen pyytäen antamaan apua: 1) Jaropoletsin volostin sähköistämiseen tarvittavien varojen ja materiaalien saannissa, 2) opettajien lähettämässä parantamaan kansanopetustyötä ja 3) pellavanviljelyn kehittämisessä.
- Ensimmäisen toimeksiannon Lenin kirjoitti luettuaan marraskuun 19 pnä saamansa kirjeen. Samana päivänä Lenin lähetti kyselyn Myza-Raiovon (Tykistön päähallinnon) varastossa säilytettävien värimetallien määrästä. Toisen merkinnän Lenin teki kyselyynsä marraskuun 20 pnä saamansa vastauksen reunaan. — 9.
- ¹⁵ Moskovan kuvernementin Volokolamskin ujestin Jaropoletsin volostin sähköistämistä koskeva selostus lähetettiin Leninille marraskuun 29 pnä 1920. — 9.
- ¹⁶ Tarkoitetaan Työ- ja Puolustusneuvoston lokakuun 8 pnä 1920 tekemää päätöstä Donbassin kaivostyöläisten varustamisesta vaatetuksella. — 10.
- ¹⁷ Työ- ja Puolustusneuvosto muodosti marraskuun 24 pnä 1920 pidetyssä istunnossaan Elintarvikeasiain kansankomissariaatin, KKTN:n, Sota-asiain kansankomissariaatin, Punaisen Armeijan ja Punaisen Laivaston huoltoa valvovan Puolustusneuvoston erikois-

valtuutetun, Kulkulaitoksen kansankomissariaatin, YAKN:n sekä vuorityöläisten ammattiliiton KK:n edustajista Väliaikaisen neuvottelukunnan ja antoi sen tehtäväksi valvoa, että Donbassia varustetaan oikein ja kiireellisesti kaikella, mitä tarvitaan hiili-teollisuuden kohentamiseksi. — 10.

- 18 Tässä julkaistun asiakirjan Lenin kirjoitti Kansankomissaarien Neuvoston päätösehdotuksen johdosta, joka koski moskovalaisia valtion korkeimpia taiteellis-teknisiä verstaita. Leninin ehdotuksen hyväksymisen jälkeen päätöksen 4. § vahvistettiin seuraavassa sanamuodossa: »Hyväksytyjen opiskelijain katsotaan olevan täytämässä oppivelvollisuutta, ja opintoja valvotaan erityisen ohjesäännön perusteella, jonka laativat Työasiain pääkomitea ja Valtusasiain kansankomissariaatti kahden viikon kuluessa ja esittävät Kansankomissaarien Neuvoston vahvistettavaksi.»

Päätösehdotuksen 3. §:n huomautusta Lenin korjasi seuraavalla tavalla: sanat »valmistavalla kurssilla» vaihtoi sanoihin »kaikilla kursseilla». Leninin korjauksen jälkeen huomautus oli sanamuodoltaan tällainen: »Poliittisten alkeistietojen ja kommunistisen maailmankatsomuksen perusteiden opettaminen on pakollista kaikilla kursseilla.»

Tässä muodossa KKN:n päätös vahvistettiin joulukuun 18 pnä 1920. — 10.

- 19 Keskustellessaan kansallisuusasiain apulaiskansankomissaarin A. Z. Kamenskin kanssa Lenin kiinnitti huomiota siihen, että pitää julkaista kansallisuuskysymystä koskevaa kirjallisuutta.

Marraskuun 26 pnä 1920 Kamenski lähetti Leninille kirjeen, jossa tiedotti Valtion kustannusliikkeen viivyttävän valmistetun kokoelman julkaisemista ja pyysi Leniniä puuttumaan henkilökohtaisesti asiaan. Kokoelma sisälsi neuvostovallan päätökset kansallisuuskysymyksestä kolmen vuoden ajalta. Tämän tekstin Lenin kirjoitti Kamenskin kirjeeseen.

Pian sen jälkeen, joulukuussa 1920, Valtion kustannusliike julkaisi Kansallisuusasiain kansankomissariaatin kokoelman «Политика Советской власти по национальным делам за три года. 1917—XI—1920» («Neuvostovallan politiikka kansallisuusasioissa kolmen vuoden aikana. 1917—XI—1920»). — 11.

- 20 Tarkoitetaan 27. marraskuuta 1920 päivättyä G. V. Tshitsherinin pikasanomaa L. B. Krasinille, sen viimeistä kappaletta: »Gromanin komission ennallistamista Ulkomaankaupan kansankomissariaatin ja meidän toimesta jarruttaa tilastomies Popov, joka haluaa osallistua. KKN tuki häntä jostain syystä. Kitka jatkuu. Toivomme saavamme komission piakkoin liikkeelle.» Tämän kappaleen on Lenin alleviivannut, merkinnyt sivuun kolme pystyviivaa ja pannut kaksi huuto- ja kaksi kysymysmerkkiä (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). Tässä julkaistun kirjeen Lenin on kirjoittanut Tshitsherinin pikasanomalomakkeeseen. — 11.

- 21 Tarkoitetaan V. I. Solovjovin kirjoittamaa asetusluonnosta Va-

listusasiain kansankomissariaatista ja J. A. Litkensin laatimaa teesiluonnosta Valistuskomissariaatin uudelleenjärjestelystä. Laattijat lähettivät molemmat luonnokset Leninille. Valistuskomissariaatin uudelleenjärjestelystä ks. myös V. I. Lenin, Teokset, 32. osa, ss. 106—107, 108—118; 42. osa, ss. 196—197; Teokset, 5. venäjänk. painos, 42. osa, s. 376. — 12.

- ²² Rahaverotuksen lakkauttamista koskevaa kysymystä käsiteltiin Kansankomissaarien Neuvoston istunnoissa marraskuun 3 ja 30 pnä sekä joulukuun 18 pnä 1920. Marraskuun 3 päivänä KKN muodosti valiokunnan, johon kuuluivat S. J. Tshutskajev (puheenjohtaja), N. I. Buharin, N. N. Krestinski, D. I. Kurski, S. P. Sereda, F. F. Syromolotov, O. J. Schmidt; myöhemmin siihen tulivat vielä M. F. Vladimirski ja A. D. Tsjurupa. Marraskuun 30 pnä KKN hyväksyi Leninin laatiman päätöksen välittömistä veroista (ks. Teokset, 42. osa, s. 189—190). Joulukuun 18 pnä KKN hyväksyi periaatteessa Tshutskajevin ehdottaman asetusluonnoksen rahaverotuksen lakkauttamisesta ja jätti sen valiokunnalle, johon kuuluivat Tshutskajev, Kurski ja T. V. Saprnov. KKN antoi tämän valiokunnan tehtäväksi muokata luonnos uudelleen ottaen huomioon annetut ohjeet ja yksimieliseen päätökseen tultaessa jättää asetus Leninin allekirjoitettavaksi ja esittää se YTpKK:n Puhemiehistölle. Helmikuun 3 pnä 1921 YTpKK:n Puhemiehistö hyväksyi periaatteellisen päätöksen kaikkien voimassa olevien verojen, niin yleisvaltakunnallisten kuin paikallistenkin, perimisen keskeyttämisestä. Uuteen finanssipolitiikkaan siirtyminen uuden talouspolitiikan hyväksymisen yhteydessä nosti verotusongelman uudelleen esiin. — 12.
- ²³ Tarkoitetaan marraskuun 27 pnä 1920 hyväksyttyä VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan päätöstä (ks. V. I. Lenin, Teokset, 42. osa, s. 187—188). — 13.
- ²⁴ Tarkoitetaan joulukuun 11 pnä 1920 hyväksyttyä YAKN:n puhemiehistön päätöstä liikennetyöläisten I yleisvenäläisen edustajakokouksen koollekutsumista järjestävän valiokunnan toiminnasta (edustajakokouksen koollekutsumista koskevan päätöksen VKP(b):n KK hyväksyi joulukuun 7 pnä), edustajakokouksen päiväjärjestyksestä ja alustajista. Edustajakokous oli koolla Moskovassa 22.—31. maaliskuuta 1921. Lenin piti siellä puheen (ks. Teokset, 32. osa, ss. 263—276). — 14.
- ²⁵ VKP(b):n KK:n kokous teki joulukuun 8 pnä 1920 päätöksen A. I. Sviderskin erottamisesta Elintarvikeasiain kansankomissariaatin kollegion jäsenyydestä ja A. B. Halatovin asettamisesta hänen tilalleen. Sitä paitsi KK:n kokous velvoitti Elintarvikekomissariaatin toimimaan entistä tarmokkaammin työläisten ottamiseksi mukaan hoitamaan kaikkien osastojen asioita ja Elintarvikekomissariaatin työläistämiseksi yhä edelleen entistä laajemmassa mitassa ja entistä nopeammassa tahdissa.
- Sviderskin erottamista vastusti A. D. Tsjurupa uhaten eroavansa elintarvikekomissaarin toimesta. Joulukuun 9 pnä 1920

KK:n kokous vahvisti jälleen päätöksensä ja eväsi Tsjurupan eronpyynnön. — 15.

- ²⁶ Tarkoitetaan elintarvikekysymystä koskevaa päätöslauselmaa, joka hyväksyttiin YTpKK:n istuntokaudella syyskuun 26 pnä 1920 N. P. Brjuhanovin alustuksen johdosta. Päätöslauselman 12. pykälässä sanottiin: »Jotta Elintarvikeasiain kansankomissariaatin johtokeskuksen toiminta saataisiin entistä joustavammaksi, KKN:n tehtäväksi annetaan rajoittaa Elintarvikekomissariaatin kollegion jäsenluku seitsemään henkilöön (kansankomissaari ja apulaiskansankomissaari mukaan luettuina) ja velvoittaa Elintarvikekomissariaatti määrittelemään tarkkaan kunkin tehtävät ja vastuullisuus» («Постановления и резолюции сессии ВЦИК 7-го созыва», М., 1920, стр. 77 («YTpKK:n 7. kokoonpanon istuntokauden päätökset ja päätöslauselmat», Moskova 1920, s. 77)).

Joulukuun 9 pnä 1920 pidettiin VKP(b):n KK:n kokous, jossa hyväksyttiin päätös Elintarvikekomissariaatin kollegion jäsenluvun supistamisesta YTpKK:n istunnon päätöksen mukaisesti seitsemään henkilöön kansankomissaari mukaan luettuna. Joulukuun 14 pnä 1920 KKN vahvisti Elintarvikeasiain kansankomissariaatin kollegion uuden jäsenistön: kansankomissaari A. D. Tsjurupa, apulaiskansankomissaari N. P. Brjuhanov ja jäsenet I. S. Lobatshov, N. Osinski, A. P. Smirnov, A. B. Halatov, L. M. Hintsjuk. — 16.

- ²⁷ Joulukuun 13 pnä 1920 Lenin otti vastaan S. M. Ter-Gabrijeljanin, jonka Armenian Vallankumouskomitea oli lähettänyt Moskovaan selostamaan Leninille Armenian poliittista ja taloudellista tilannetta.

Seurauksena dashnakkien seikkailupolitiikasta näiden aloitettua ententemaiden suostumuksella syyskuun lopulla 1920 sodan Turkkiä vastaan oli se, että Turkin armeija valloitti Sarykamyshin, Karsin, Aleksandropolin y.m. kaupunkeja. Valloittamallaan alueella turkkilaiset sotajoukot panivat toimeen armenialaisväestön keskuudessa verilöylyjä, joissa surmasivat paljon ihmisiä; suuri määrä ihmisiä kuoli nälkään ja kulkutauteihin. Tuhannet armenialaisperheet joutuivat lähtemään kotikonnuiltaan, muuttuivat pakolaisiksi ja etsivät turvaa Armenian niiltä seuduilta, missä ei ollut turkkilaista sotaväkeä.

Armenian dashnakkihallitus kieltäytyi Venäjän SFNT:n välityksestä ja katsoi paremmaksi suostua solmimaan joulukuun 2 pnä 1920 orjuuttavan Aleksandropolin sopimuksen, jossa Armenia julistettiin Turkin suojelualueeksi. Sopimus ei kuitenkaan astunut voimaan, koska ennen sen allekirjoittamista Armeniassa julistettiin marraskuun 29 pnä 1920 neuvostovalta ja dashnakkihallitus kukistettiin. Maaliskuun 16 pnä 1921 VSFNT ja Turkki solmivat keskenään sopimuksen, joka itse asiassa kumosi Aleksandropolin sopimuksen. Kysymys Neuvosto-Venäjän ja Turkin välisestä rajasta Kaukasiassa ratkaistiin lopullisesti allekirjoittamalla Karsin sopimus lokakuun 13 pnä 1921. — 17.

- ²⁸ Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtajan lomakkeessa, jol-

- le tämä määräys on kirjoitettu, on lisäkirjoituksia: »Tov. Petersonille. Pyydän antamaan määräyksen, ettei mainittuja töitä häiritäisi. 18/XII. A. Jenukidze» ja »Annettu henkilökohtaisesti Snigirjoville. Peterson. 18/XII» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 17.
- ²⁹ Lenin tarkoittaa neuvostojen VIII yleisvenäläistä edustajakokousta, joka oli koolla Moskovassa 22.—29. joulukuuta 1920 (ks. Teokset, 31. osa, ss. 449—521). — 18.
- ³⁰ Kysymys on »VSFNT:n hallinnollisesta kaaviokartasta». Leninin antama tehtävä täytettiin helmikuun 7 p:nä 1921. Samana vuonna kartta julkaistiin kahtena painoksena. Ensimmäinen oli yksivärinen, toinen, uusilla tiedoilla täydennetty, oli monivärinen. Karttoja säilytetään V. I. Leninille nimetyssä Neuvostoliiton Valtionkirjastossa. — 18.
- ³¹ Kysymys on siitä, että N. A. Semashko oli antanut V. D. Bontsh-Brujevitshin tehtäväksi järjestää komitea perustamaan Moskovan rautatieasemille saniteettitarkastuspaikkoja Punaisen Armeijan kotiutettavia joukko-osastoja kuljettavien junien vastaanottoa varten. — 19.
- ³² Kirjoitettu E. M. Skljanskin kirjeeseen, jossa hän ilmoitti, että eräät rautateiden ja sotilaskuljetushallintojen työntekijät päästävät julkisuuteen salaisia tietoja. — 20.
- ³³ Kirjoitettu Wienissä 1920 julkaistuun Béla Kunin (Kolozsvárin) kirjaseen »Von Revolution zu Revolution» (»Vallankumouksesta vallankumoukseen»), sen viimeisen lehden takasivulle ja kolmannelle kansisivulle. Kirjasen kanteen Lenin kirjoitti: »Lenin. Ks. viimeistä sivua», ja sivuille 7, 8, 10, 11, 13, 14, 18, 19, 21—27, 29, 35, 41—43, 48—55 hän teki huomautuksia, merkintöjä, alleviivauksia ja pystyviivauksia (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 20.
- ³⁴ Kysymys on Leninin vastauksesta 9. marraskuuta 1920 päivättyyn Ruotsin Punaisen Ristin Hallinnon Keskuskomitean Leniniin lähettämään kirjeeseen n:o 2371. Kirjeessä pyydettiin I. P. Pavloville lupaa »matkustaa Ruotsiin, jossa hänelle tarjottaisiin mahdollisuus tehdä suuria tutkimuksiaan suotuisissa ja rauhallisissa oloissa», sekä ilmoitettiin, että »tämä ajatus on syntynyt Nobel-instituutin tieteellisissä piireissä ja saanut Ruotsin Punaisen Ristin kannatuksen; professori Pavlov ei tiedä siitä mitään». («Документы внешней политики СССР», т. III, М., 1959, стр. 682 (»Neuvostoliiton ulkopoliittisia asiakirjoja», III osa, Moskova 1959, s. 682)).
- Lenin piti Pavlovin tieteellisiä ansioita hyvin suurella arvolla ja suhtautui häneen erittäin huomaavaisesti ja huolehtivasti. Tammiukuun 24 p:nä 1921 KKN hyväksyi Leninin kirjoittaman päätöksen »Akateemikko I. P. Pavlovin ja hänen työtovereidensa tieteel-

lisen työn edellytysten turvaamisesta» (Teokset, 32. osa, s. 52). Samaa asiaa ks. myös tästä osasta, 40. asiakirja. — 22.

- ³⁵ Kirjoitettu 3. tammikuuta 1921 päivätyyn G. V. Tshitsherinin Leninille lähettämään kirjeeseen, jossa tiedotettiin Venäjän ja Ukrainan valtuuskunnan puheenjohtajan A. A. Joffen ja Puolan porvarillisen tasavallan valtuuskunnan puheenjohtajan Jan Dombskin välisistä neuvotteluista rauhansopimuksen solmimisesta toisaalta Venäjän ja Ukrainan ja toisaalta Puolan kesken. Dombski vaati Neuvostotasavaltaa korvaamaan Puolalle 73 miljoonaa kultaruplaa sotamenoja, Joffe oli suostuvainen 30 miljoonaan.

Rauhansopimuksessa, joka solmittiin maaliskuun 18 pnä 1921, sanottiin, että kumpikin osapuoli luopuu sotamenojensa ja sodan aiheuttamien tappioiden korvauksesta. — 22.

- ³⁶ Nämä rivit on kirjoitettu G. V. Tshitsherinin kirjeen arkkiin. Kirje koski tulevia Unkarin Horthyn hallituksen kanssa käytäviä neuvotteluja sen vangitsemien Unkarin Neuvostotasavallan kansankomissaarien vaihtamisesta Neuvosto-Venäjällä oleviin panttivankeihin. Osoitettuaan, että neuvottelut saattavat muodostua luonteeltaan yleisemmiksi ja että unkarilaiset kommunistit olivat aikoinaan ilmaisseet olevansa tyytymättömiä neuvostohallituksen ja taantumuksellisen Horthyn hallituksen sopimukseen sotavankien palauttamisesta, Tshitsherin kirjoitti Leninille: »...Haluttaisi tietää Teidän periaatteellinen suhtautumisenne mustasotnialaishallitusten kanssa käytävien poliittisten neuvottelujen sallittavuuteen meidän kannaltamme, kun on kysymys meidän ulkoisesta turvallisuudestamme» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 23.

- ³⁷ Moskovan kuvernementin Verejan ujestin Bogorodskin volostin Modenovon kylässä Lenin kävi joulukuun 15 pnä 1920 talonpoikien pyynnöstä pitämässä Modenovon, Shalikovon y.m. kylien asukkaiden kokouksessa tilanneselostuksen. Talonpoikien pyynnöstä Lenin allekirjoitti kokouksen pöytäkirjan. Talonpoikien valitukseen, että heille oli annettu ylivoimaiset viljan ja heinien luovutustehtävät, Lenin vastasi, ettei hän voi heti paikan päällä ratkaista kysymystä, ja pyysi lähettämään Moskovaan valtuutetun.

Täyttäen Leninin antamaa tehtävää N. P. Gorbunov järjesti Modenovon kylän talonpoikien todellisen aseman kaikinpuolisen tarkastuksen. Maaliskuun 5 pnä 1921 Modenovon kylän talonpojilta lakattiin vaatimasta luovutustehtävien täyttämistä. Jo ennen tätä päätöstä Modenovon kylän talonpoikien yleinen kokous käsiteli tammikuun 29 pnä 1921 kysymystä luovutusvelvollisuudesta ja päätti, että luovutustehtävää oli mahdoton suorittaa täydellisesti. »Mutta käsittäen maan kriittisen tilanteen päätimme auttaa elintarvikkeilla ja rehulla ja supistaa omaa kulutusta äärimmilleen. Aikaisemmin luovutettuun määrään lisäämme rukiita 3 puutaa, kauroja 10 puutaa, perunoita 31 puutaa, heiniä 24 puutaa» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 23.

- ³⁸ Kysymys on anomuksesta, jonka Moskovan kuvernementin Podolskin ujestin Suhanovon volostin Gorkin kylän talonpojat kirjoittivat tammikuun 9 p:nä 1921 Moskovan kansantalousneuvostolle pyytäen auttamaan sähkövalaistuksen johtamisessa kylään lähellä sijaitsevan »Gorki» neuvostotilan sähköasemalta. Anomukseen oli liitetty menoarvio ja selityskirjelmä, jossa lueteltiin tarkalleen tarveaineet sähkövalon johtamiseen Gorkin kylään. — 24.
- ³⁹ Kysymys on päätöslauselmista, jotka hyväksyttiin Moskovassa joulukuun 31 päivästä 1920 tammikuun 4 päivään 1921 koolla olleessa kansanvalistusalan kysymyksiä käsitelleessä puolueytöntekijäin neuvottelukokouksessa. Koska Valistusasiain kansankomissariaatin uudelleenjärjestelyä koskevan kysymyksen käsittely neuvottelukokouksessa rajoittui ylimalkaisesti keskusteluihin, Lenin antoi määräyksen pidätyä neuvottelukokouksessa hyväksytyjen päätöslauselmien täytäntöönpanosta. Tammikuun 26 p:nä tämä kysymys käsiteltiin VKP(b):n KK:n kokouksessa; siellä muodostettiin erityinen Leninin johtama valiokunta. Valistusasiain kansankomissariaatin uudelleenjärjestelyä koskevasta kysymyksestä ks. tätä osaa, 19., 68. asiakirja; Teokset, 32. osa, ss. 106—107, 108—118; 35. osa, 270. asiakirja; 42. osa, ss. 196—197 ja Teokset, 5. venäjänk. painos, 42. osa, s. 376; 52. osa, 418., 440. asiakirja. — 25.
- ⁴⁰ 14. tammikuuta 1921 päivätyssä kirjeessään Leninille D. Z. Shklovskaja (G. L. Shklovskin vaimo) kirjoitti, että palattuaan loka kuussa 1920 maanpaosta Venäjälle hän itse ja varsinkin hänen lapsensa sairastavat yhtä mittaa, eivät voi sopeutua tšekäläisiin oloihin, ja pyysi Leniniä myötävaikuttamaan Shklovskin lähettämiseen työhön ulkomaille, jotta hänen perheensäkin voisi matkustaa hänen mukanaan.
- Shklovskajan kirjeeseen Lenin kirjoitti: »Tov. Gorbunov. Pyydän täyttämään pyynnön; oikeutettu pyyntö. Tästä perheestä *ei ole eläjäksi* Venäjällä. Lenin. Osoite on säilytettävä. Lähetettävä Krestinskilles» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). Shklovskin matkustamisesta ulkomaille ks. tätä osaa, 44., 72., 196. asiakirja sekä Teokset, 5. venäjänk. painos, 52. osa, 138., 139., 250., 284., 314., 407., 408., 409., 424., 466. asiakirja. — 25.
- ⁴¹ 1.—22. tammikuuta 1921 Lenin oli lomalla, asui Gorkissa, kävi Moskovassa VKP(b):n KK:n ja Työ- ja Puolustusneuvoston istunnoissa. — 26.
- ⁴² Kysymys on selosteesta ja tiedonannosta, joissa polttoaineteollisuuden pääkomiteoita valvova TPN:n erikoisvaltuutettu A. V. Eiduk teki selkoa Neuvostotasavallan polttoainehuollon tilasta ja näköaloista. Tammikuun 20 p:nä 1921 N. P. Gorbunov ja Eiduk laativat käytännölliset ehdotukset tästä kysymyksestä. Tammikuun 28 p:nä TPN muodosti V. A. Avanesovin johtaman täysivaltaisen polttoainevaliokunnan ja tammikuun 31 p:nä, kun oli

käsitelty Eidukin lausunto rautateiden katastrofaalisesta tilasta, TPN nimitti tähän valiokuntaan myös Eidukin. Helmikuun 2 pnä TPN teki päätöksen polttoainekysymyksestä. — 27.

- ⁴³ Joulukuun 30 pnä 1920 syntyi neuvostojen VIII edustajakokoukseen osallistuneiden VKP(b):n jäsenten, YAKN:n jäsenten ja Moskovan kaupungin ammattiliittoneuvoston jäsenten yhteisessä istunnossa kiista siitä, oliko J. E. Rudzutak »Ammattiliittojen tuotannolliset tehtävät» nimisten teesien tekijä. Tämän vuoksi Lenin vaati YAKN:ltä asiakirjalliset tiedot teesien alkulähteestä. Hänelle esitettiin ote YAKN:n puhemiehistön marraskuun 1 pnä pitämän istunnon pöytäkirjasta n:o 44 sekä S. A. Lozovskin saatekirjelmä. Kootun aineiston Lenin lähetti Rudzutakin teesien mukana »Pravdan» toimitukseen, joka julkaisi ne kaikki tammikuun 21 pnä 1921 liittäen alkuun Leninin oheistaman kirjeen. — 27.
- ⁴⁴ KKN päätti: »Tov. Gorbunovin tehtäväksi annetaan järjestää KKN:n päätösten täytäntöönpanon huolellinen valvonta, varsinkin niiden, joissa ei ole osoitettu täytäntöönpanon määräaika» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 29.
- ⁴⁵ Kirjoitettu J. Larinin ilmoituksen arkkiiin, minkä hän lähetti tammikuun 26 pnä 1921 Leninille ja A. I. Rykville. Larin ilmoitti lakkaavansa täyttämästä Ylimmän kuljetusneuvoston varapuheenjohtajan tehtäviä, koska V. V. Fomin on nimitetty Ylimmän kuljetusneuvoston puheenjohtajaksi (KKN:n päätös tammikuun 25 pntä).
Helmikuun 5 pnä 1921 VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta käsitteli kysymystä Ylimmästä kuljetusneuvostosta, päätti hyväksyä Larinin eronpyynnön ja velvoitti Rykovin panemaan tämän päätöksen täytäntöön mahdollisimman sopivassa muodossa sekä antoi Ylimmässä kuljetusneuvostossa täyden johtovallan Fominille. — 29.
- ⁴⁶ Kirjoitettu P. N. Lepeshinskin kirjeen arkkiiin. Hän lähetti kirjeen Leninille tammikuun 26 pnä 1921 pyytäen auttamaan asunnon saannissa. — 30.
- ⁴⁷ Lenin sai joka kahden viikon kuluttua yksityiskohtaisia tietoja telaketjuilla kulkevan turpeennostokoneen valmistustöiden edistymisestä Sormovon tehtaassa. Kesäkuun 24 pnä 1921 Leninille tiedotettiin, että koneen kokoonpano oli päättymässä ja kokeilu suoritetaan heinäkuun jälkipuoliskolla. — 30.
- ⁴⁸ Toimilupa-asetus vahvistettiin Kansankomissaarien Neuvostossa marraskuun 23 pnä 1920. — 31.
- ⁴⁹ Tammikuun 27 pnä 1921 Lenin otti vastaan Maksim Gorkin sekä Pietarin tieteellisten laitosten ja korkeakoulujen yhdistetyn neuvoston valtuuskunnan, johon kuuluivat Venäjän Tiedeakatemia vakinainen sihteeri akateemikko S. F. Oldenburg, Tiedeakatemia

- varapresidentti akateemikko V. A. Steklov ja Lääketieteellisen sotilasakatemian presidentti professori V. N. Tonkov. Keskustelun aikana he antoivat Leninille asetusluonnoksen tieteellisen tutkimustyön turvaamisesta tasavallassa. Lenin lähetti tämän luonnoksen ja siihen kirjoittamansa rivit N. P. Gorbunoville. Helmikuun 1 p:nä 1921 Kansankomissaarien Neuvostossa käsiteltiin Pienen KKN:n esittämä asetusluonnos VSFNT:n tieteellisten oppilaitosten ja tieteellis-teknisten laitosten normaalia toimintaa varten tarvittavista varoista. — 31.
- ⁵⁰ Kirjoitettu 21. tammikuuta 1921 päivätyyn kirjeen arkkiiin. Venäjän Tiedeakatemia lähetti kirjeen Kansankomissaarien Neuvostolle pyytäen kansallistamaan akateemikko A. A. Shahmatovin entisen maatilan, Gubanovka-Shahmatovkan (Saratovin kuvernementissa) ja luovuttamaan sen akatemialle tiedemiesten lepokodin perustamista varten. Tammikuun 31 p:nä 1921 Pieni KKN päätti lähettää asiasta kyselyn Saratovin kuvernementtineuvoston tpk:lle. — 32.
- ⁵¹ Lenin sai tarvitsemansa Valistusasiain kansankomissariaatin laitoksia ja eri virastojen hallussa olevia kouluhuoneistoja koskevat tiedot, 2. asteen kouluja ja teknistä ammattiopetusta koskevat voimassa olevien lakien tekstit, päätöslauselmat ja ohjesäännöt sekä puoluekonferenssin aineiston kansanvalistuskysymyksistä. — 32.
- ⁵² Kirjoitettu vastaukseksi Ukrainan TpKK:n jäsenen M. A. Krutshinkin Leninille lähettämän tiedonannon arkkiiin. Krutshinski oli tyytymätön Maatalouden kansankomissariaatin ja m.m. N. Osinkin toimintaan. — 33.
- ⁵³ Kirjoitettu vuorityöläisten valtuutetun G. Kotljarovin kirjeen arkkiiin. Hän lähetti kirjeen Leninille tammikuun 24 p:nä 1921 ja ehdotti, että Moskovan asuintalojen hisseistä poistettaisiin teräsköydet ja annettaisiin ne kaivoksien käytettäväksi, koska niiden koneet seisoivat köysien puutteessa. Samaa asiaa ks. myös tästä osasta, 169. asiakirja. — 33.
- ⁵⁴ A. V. Peshehonov, entinen porvarillisen väliaikaisen hallituksen elintarvikeministeri, työskenteli 1921 Ukrainan Tilastollisessa Keskustoimistossa. Tammikuun 20 p:nä 1922 VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta päätti erottaa Peshehonovin tästä toimesta. Heinäkuussa 1922 Peshehonov vangittiin vastavallankumoukselliseen Sojuz Vozrozhdenija -järjestöön osallistumisesta ja karkotettiin neuvostovaltion alueelta. — 34.
- ⁵⁵ Leninin sihteerien hoitamaan lähtevän postin diaariin on kirjoitettu: »2. II. n:o 159. Rjazanoville 2 Engelsin kirjaa ja kirje» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 35.
- ⁵⁶ Helmikuun 1 p:nä 1921 KKN päätti antaa Pienen KKN:n tehtäväksi tarkastaa, miten kansankomissariaatit täyttivät TPN:n ja

- KKN:n päätöksiä ja toimeksiantoja, ja esittää periaatteellisesti tärkeiden päätösten täytäntöönpanoa koskevat asiat KKN:n harjittavaksi. — 35.
- ⁵⁷ Leninin ehdottama sähkeen teksti vahvistettiin VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan istunnossa helmikuun 14 pnä 1921. — 38.
- ⁵⁸ Gruusian bolshevikkien johtama työtätekevien aseellinen kapina Gruusian menshevikkihallitusta vastaan alkoi helmikuun 12 päivän vastaisena yönä 1921. Gruusian työtätekevien pyynnöstä Neuvosto-Venäjän hallitus antoi 11. armeijan joukko-osastoille käskyn auttaa kapinallisia. 11. armeijan joukko-osastojen tukemina Gruusian työläiset ja talonpojat sankarillisesti taistellen nujersivat menshevikkien sotajoukot, helmikuun 25 pnä vapauttivat Gruusian pääkaupungin Tiflisiin ja julistivat Gruusian sosialistiseksi neuvostotasavallaksi. Samaa asiaa ks. tästä osasta, 66. ja 86. asiakirja. — 38.
- ⁵⁹ Leninin ehdottama sähkeen teksti vahvistettiin VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan istunnossa helmikuun 15 pnä 1921. — 39.
- ⁶⁰ Tiflisiin kuvernementin Bortshalan ujestia ja Ahalkalakin ujestin osaa koskevat keskinäiset aluevaatimukset johtivat joulukuussa 1918 menshevistisen Gruusian ja dashnakkilaisen Armenian väliin sotaan. Omia siirtomaapyrkimyksiään ajavan englantilaisen päällystön ns. »rauhanvälityksen» jälkeen sotatoimet lopetettiin, Bortshalan ujestin pohjoisosa jätettiin Gruusialle, eteläosa luovutettiin Armenialle ja keskiosa — Lorin seutu — julistettiin puolueettomaksi vyöhykkeeksi, jossa oli alaportaissa ententemaiden sotilaspäällystön alaiset sekalaiset, gruusialais-armenialaiset hallintoelimet. Marraskuussa 1920 dashnakkilais-Armenian ja Turkin sodan aikana menshevistisen Gruusian joukot miehittivät puolueettoman vyöhykkeen ententemaiden luvalla. Puolueettoman vyöhykkeen työtätekevä väestö, joka oli joutunut julman rosvouksen ja väkivallan kohteeksi, nousi kommunistien johtamana helmikuun 12 päivän vastaisena yönä 1921 aseelliseen kapinaan sortajiaan vastaan. Tämä kapina pani alulle Gruusian työtätekevien yleisen voittoisan kapinan menshevikkien valtakomentoa vastaan. — 39.
- ⁶¹ Huhtikuun 18 pnä 1921 KKN vahvisti Pienen KKN:n ehdottaman päätöksen »Työläistiedekuntien turvaamisesta yhteisasunnoilla». Päätös julkaistiin huhtikuun 29 pnä 1921 »Izvestija VTsIK» lehden 93. numerossa. — 40.
- ⁶² *Akateeminen keskus* eli yleisen teoreettisen ja ohjelmallisen ohjauksen keskus — yksi Valistusasiain kansankomissariaatin elimistä. Helmikuun 11 pnä 1921 Kansankomissaarien Neuvostossa vahvistetun »Valistusasiain kansankomissariaattia koskevan ohjesäännön» perusteella Akateemiseen keskuksen kuului tieteellinen jaosto (Valtion oppineiden neuvosto), jossa oli kolme alajaostoa — tieteellis-poliittinen, tieteellis-tekninen ja tieteellis-pedagoginen —

sekä taiteellinen jaosto (Taiteellinen pääkomitea), jossa oli viisi alajaostoa: kirjallisuuden, teatterialan, musiikin, kuvataiteen ja elokuva-alan. Sitä paitsi Akateemiseen keskukseseen kuuluivat Arkistojen päähallinto ja Museoiden päähallinto. — 40.

- ⁶³ Nämä kaksi kirjelappua Lenin kirjoitti N. N. Krestinskille VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan istunnossa. Ensimmäinen on vastaus Krestinskin kirjelappuun, jossa tämä tiedotti, että »Pravdan» toimitukseen oli saatu artikkeli elintarvikeveron etuisuuksista elintarvikkeiden luovutusvelvollisuuteen verrattuna. L. B. Kamenev oli välittänyt artikkelin Krestinskille ja pyytänyt julkaisemaan sen välttämättä helmikuun 17 pnä. »Pravdan» toimituskollegion jäsen N. L. Meshtsherjakov epäili artikkelin kii-reellisen julkaisemisen tarpeellisuutta, Krestinski ilmoitti olevansa pääasiassa samaa mieltä kuin Meshtsherjakov.

Toinen kirjelappu on vastaus Krestinskin tiedotukseen, että hänet saattoi ymmälle artikkelin virallisuus, kirjoitettu melkeinpä Moskovan Neuvoston nimissä, koska tekijät ovat allekirjoittaneet: »Moskovan kuvernementin elintarvikekomissaari Sorokin ja Moskovan kuvernementin maaosaston johtaja Rogov». Helmikuun 16 pnä VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta päätti, että artikkeli voidaan julkaista.

Artikkeli »Luovutusvelvollisuus vai vero» julkaistiin P. Sorokinin ja M. Rogovin allekirjoituksilla varustettuna väittelykirjoituksena »Pravdan» 35. ja 43. numerossa helmikuun 17 ja 26 pnä 1921. Tästä artikkelista Lenin puhui Moskovan Työläisten ja Talonpoikien Edustajien Neuvoston täysistunnossa helmikuun 28 pnä 1921 (ks. Teokset, 32. osa, s. 143). — 40.

- ⁶⁴ Helmikuun 18 pnä 1921 N. I. Muralov kirjoitti V. Z. Jesinistä antamassaan myönteisessä lausunnossa: »Luulen olevan sangen hyödyllistä nimittää hänet TPN:n komissioon» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto).

Leninin ehdotuksesta Jesin vahvistettiin TPN:n Yleisen Suunnittelukomission jäseneksi (ks. Ленинский сборник XX, стр. 24 (XX Lenin-kokoelma, s. 24)). — 41.

- ⁶⁵ E. M. Skljanski tiedotti I. N. Smirnoville Siperian kulakkibandiitteja vastaan taistelemaan lähetettyjen joukkojen etenemisestä. — 43.

- ⁶⁶ Kirjoitettu sen johdosta, että L. B. Krasin esitti helmikuun 19 pnä 1921 Leninille selostuksen »Bakun ja Groznyiin öljyn nostoon oikeuttavat toimiluvat ja Öljyteollisuuden pääkomitean suhde tähän kysymykseen». Samasta asiasta ks. tätä osaa, 95., 104., 105., 112. asiakirja sekä Teokset, 32. osa, ss. 120—122. — 43.

- ⁶⁷ Sähke lähetettiin helmikuun 25 pnä 1921. Se oli vastaus sähkeeseen n:o 672, jonka H. G. Rakovski oli lähettänyt Leninille helmikuun 22 pnä 1921. Rakovski tiedotti, että Ukrainassa oli käyttämättömiä elintarvikevaroja. Hän ehdotti käytettäväksi ne etupäässä paikallisiin tarpeisiin, osan vaihdettavaksi muissa maissa maa-

- talouskoneisiin ja -välineisiin Ukrainaa varten, ja kysyi Leninin mielipidettä asiasta. — 44.
- ⁶⁸ Keskusteltuaan I. A. Tshekunovin kanssa Lenin kirjoitti kävijän rekisteröintikirjan marginaaliin Tshekunovin nimen kohdalle: »Kirkasälyinen ukko, ei kuulu puolueeseen uskonnollisten vaikumusten vuoksi» (aikakauslehti «Ogonjok» n:o 29, heinäkuun 15 pnä 1962). — 44.
- ⁶⁹ Kirjoitettu A. D. Tsjurupalta saadun tiivistelmän perusteella, joka koski helmikuun 1 pnä 1921 jäljellä olleita viljamääriä. Tiivistelmässä sanottiin, että Euroopan-puoleisella Venäjällä, Siperiassa ja Kaukasiassa oli leipäviljaa 40,3 milj. puutaa ja suurimoviljaa 5,4 milj. puutaa. — 45.
- ⁷⁰ Kysymys on Elintarvikeasiain kansankomissariaattiin maaliskuun 2 pnä 1921 lähetetystä sähkeestä, jossa tiedotettiin, että Ukrainassa elintarvike-elimet kohtasivat toiminnassaan suuria vaikeuksia Mahnon bandiittijoukkojen päällekkäisten takia. Sähkeessä sanottiin, että sellaisissa oloissa Donbassin ja Punaisen Armeijan muonitus »muodostuu tehtäväksi, joka on melkein pä mahdoton täyttää» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 46.
- ⁷¹ Tarkoitetaan ehdotusta KKN:n päätökseksi »Ulkomailta palaavien venäläisten työläisten ja emigranttien maahantuloluvasta sekä heidän matkatavaroidensa tuontimäärästä», joka valmistettiin Pienessä KKN:ssä maaliskuun 2 pnä 1921. Päätösehdotuksessa rajoitettiin tiukasti niiden esineiden (pukujen, jalkineparien, alusvaatekerrastojen y.m.) määrää, mitä Venäjälle saapuvat työläiset saivat tuoda mukanaan. Niiden huomautusten jälkeen, jotka Lenin teki tässä kirjelapussa, Pieni KKN hyväksyi maaliskuun 3 pnä päätöksen poistettuaan matkatavaroiden määrän rajoittamista koskevan kohdan. — 47.
- ⁷² YAKN:n puolueryhmän toimikunnan istunnon pöytäkirjaan n:o 55 maaliskuun 3 pntä 1921 Lenin teki viivauksia marginaaliin ja tekstiin alleviivauksia g- ja l-kohtaan. g-kohtaan oli kirjoitettu: »Maaliskuun 4 pnä pidettävän YAKN:n puolueryhmän istunnon päiväjärjestykseen otetaan Elintarvikeasiain kansankomissariaatin selostus tasavallan elintarviketilanteesta ja Elintarvikeasiain kansankomissariaatin kollegiota kehoitetaan määräämään selostajansa tästä asiasta.» l-kohdassa puhuttiin siitä, että puolueryhmän toimikunnan tekemät päätökset oli saatettava VKP(b):n KK:n tietoon (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto).
- VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta hyväksyi Leninin ehdotuksen maaliskuun 3 pnä 1921. — 47.
- ⁷³ Kirjoitettu vastaukseksi M. N. Pokrovskin seuraavaan ehdotukseen: »Vladimir Iljitsh, meillä perustetaan nyt Moskovan 1. yliopistoon yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Olemme nimittäneet sin-

- ne kaikki kommunistit, joille voidaan tarjota oppituolia. Toiveet heidän *todellisesta* osanotostaan ovat kuitenkin vähäisiä. Olisi erittäin houkuttelevaa kutsua menshevikkejä (Groman, Jermanski, Suhanov, Tsherevanin ja Martov). Mitä mieltä Te olette asiasta?» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto.) — 48.
- 74 Tarkoitettaneen »työläisopposition» muutamien jäsenten esiintymisiä. — 48.
- 75 Tämä varoitus on kirjoitettu Pienen KKN:n varapuheenjohtajan A. G. Gohbargin selosteeseen, jossa hän tiedotti Ulkoasiain kansankomissariaatin rikkoneen KKN:n marraskuun 30 pnä 1920 tekemää päätöstä imperialistisen sodan, ententen aseellisen intervention ja saarron Neuvosto-Venäjälle aiheuttamia tappioita tutkivan komission työstä. KKN:n päätös velvoitti Ulkokomissariaatin ja Ulkomaankaupan kansankomissariaatin antamaan komission käytettäväksi kaikki niillä oleva aineisto tästä kysymyksestä. Mutta ulkoasiain apulaiskomissaari L. M. Karahan ilmoitti kirjjeessään Leninille maaliskuun 5 pnä 1921 (Lenin antoi tuon kirjjeen samana päivänä Gohbargille), että myös Ulkokomissariaatti tutkii kysymystä sodan ja saarron aiheuttamista tappioista, ja pyysi luovuttamaan asiat Ulkokomissariaatin komissiolle.
- Huhtikuun 14 pnä 1921 Pieni KKN käsitteli kysymystä KKN:n päätöksen rikkomisesta Ulkokomissariaatissa ja otti huomioon Karahanin ilmoituksen, että Ulkokomissariaatti oli lakannut tutkimasta kysymystä tappioista. — 49.
- 76 Tarkoitetaan A. G. Gohbargin selostetta maaliskuun 7 pttä ja L. M. Karahanin kirjettä maaliskuun 5 pttä 1921. — 49.
- 77 Tarkoitetaan VKP(b):n KK:n kokouksessa maaliskuun 7 pnä 1921 muodostettua valiokuntaa, jonka tehtävänä oli toimittaa lakiehdotus elintarvikkeiden luovutusvelvollisuuden vaihtamisesta luontoisveroksi, mikä sitten hyväksyttiin VKP(b):n X edustajakokouksessa. Valiokuntaan kuuluivat V. I. Lenin (puheenjohtaja), A. D. Tsjurupa, L. B. Kamenev ja G. I. Petrovski. — 49.
- 78 Tarkoitetaan VKP(b):n X edustajakokouksen alkamista. — 49.
- 79 Kysymys on Neuvosto-Venäjän ja Turkin sopimuksen solmimistarkoituksessa pidetystä Moskovan konferenssista (26. helmikuuta — 16. maaliskuuta 1921), joka päättyi VSFNT:n ja Turkin välisen ystävyys- ja veljeyssopimuksen allekirjoittamiseen.
- Batumin kysymys tuli esiin sen vuoksi, että viimeisiä päiviään elänyt Gruusian menshevikkihallitus solmi maaliskuun ensimmäisen kymmenpäivän aikana ententemaiden neuvon mukaan Turkin hallituksen kanssa salaisen sopimuksen, jonka perusteella Batumin kaupunki piirikuntineen ja kaksi muuta piirikuntaa luovutettiin Turkille. Tämän sopimuksen perusteella turkkilaisjoukot, jotka etenivät Batumia kohti, miehittivät sen maaliskuun 11 pnä 1921. Maaliskuun 19 pnä turkkilaisten joukkojen oli pakko poistua Batumista. — 50.

- ⁸⁰ Kirjeen Lenin saneli puhelimitse L. A. Fotijevälle. Siinä on J. V. Stalinin merkintä, ettei hän hyväksynyt Leninin ehdotusta, sekä F. E. Dzerzhinskin, L. B. Kamenevin, V. M. Molotovin ja L. D. Trotskin kuittaus kirjeen lukemisesta. — 51.
- ⁸¹ Kirjoitettu F. I. Maharadzen kirjeen arkkiiin. Kirjeessä tiedotettiin Gruusian sotilaallisesta ja poliittisesta tilanteesta. Kirjeen reu-
nassa on Leninin merkintä: »palautettava minulle». Kirjeen 3. sivulla Lenin on alleviivannut kohdan, jossa Maharadze vastustaa lukuisien valtuutettujen lähettämistä keskukselta Gruusiaan.
Maaliskuun 14 p:nä 1921 Pieni KKN päätti kieltää kaikkia kansankomissariaatteja lähettämästä Gruusiaan valtuutettujaan ilman kussakin tapauksessa saatua KKN:n erityistä lupaa. — 52.
- ⁸² Tarkoitetaan Ulkomaankaupan kansankomissariaatin neuvotteluja 40 vuodessa kuoletettavan, 100 milj. Ruotsin kruunun suuruisen lainan saamisesta Ruotsilta. Ruotsalainen osapuoli asetti lainan ehdoksi, että ensimmäisinä kahtena vuotena se saisi 7% vuotuista korkoa ja seuraavalla kaudella — lainasumman maksun loppuun asti — 6%. Neuvotteluja suurten lainojen saamisesta Ruotsista käytiin myöhemminkin, syksyllä 1921. Ne raukesivat kuitenkin tyhjiin. — 52.
- ⁸³ Syksyllä 1920 Washington Vanderlip saapui suuren amerikkalaisen Vanderlip Syndicaten edustajana Moskovaan neuvottelemaan toimiluvista kalastusvesien käyttöön sekä öljyn ja hiilen etsintään ja nostoon Kamtshatkalla ja Itä-Siperian muussa osassa 160. meridiaanin itäpuolella. Lokakuun lopulla laadittiin sopimusluonnos, jonka mukaan syndikaatti saisi toimiluvan 60 vuodeksi. 35 vuoden kuluttua neuvostohallitus saisi oikeuden lunastaa ennen määräajan loppua kaikki toimiluvan perusteella rakennetut tuotantolaitokset, ja koko määräajan kuluttua tuotantolaitokset kalustoineen täysin toimivina siirtyisivät korvauksetta VSFNT:n omaisuudeksi. Vanderlip Syndicate ei kuitenkaan saanut tukea maansa hallitukselta eikä myöskään USA:n vaikutusvaltaisilta rahamiesryhmiltä, joten sopimuksen luonnos jäi allekirjoittamatta. — 53.
- ⁸⁴ Maaliskuun 15 p:nä 1921 Leninille lähettämässään kirjeessä A. A. Joffe, joka oli siihen aikaan Riissa Puolan kanssa rauhasta neuvottelevan neuvostovaltuuskunnan puheenjohtajana, ilmaisi tyytymättömyytensä sen johdosta, että hänen saamastaan suuresta poliittisen ja etenkin diplomaattisen toiminnan kokemuksesta huolimatta puolueen KK siirteli häntä usein työalalta toiselle. — 54.
- ⁸⁵ Tarkoitettaneen joulukuun 7 p:nä 1920 pidettyä VKP(b):n KK:n kokousta, jossa käsiteltiin kysymystä vesiliikennetyöläisten liiton ja liikennetyöntekijäin ammattiliittokeskuksen (Tsektranin) välisestä selkkauksesta. Lenin ja hänen kannattajansa jäivät kysymyksen käsittelyssä vähemmistöksi, joten L. D. Trotskin tukemana vietiin läpi N. I. Buharinin ehdottama päätöslauselma. Tätä episodia Lenin selvittelee artikkelissaan «Kriisi puolueessa» (ks. Teokset, 32. osa, s. 27). — 54.

- ⁸⁶ Tarkoitetaan puolueen Keskuskomiteaa, joka valittiin maaliskuun 14 pnä 1921 VKP(b):n X edustajakokouksen 13. istunnossa. Maaliskuun 16 pnä, edustajakokouksen päätyttyä, pidettiin VKP(b):n KK:n kokous, jossa valittiin KK:n johtoelimet. — 55.
- ⁸⁷ Kirjoitettu G. V. Tshitsherinin kirjeen arkkiiin. VKP(b):n KK:lle maaliskuun 18 pnä 1921 lähettämässään kirjeessä Tshitsherin ilmoitti, että W. Vanderlipin kautta saatujen tietojen mukaan USA:n uusi presidentti W. Harding (joka astui maaliskuussa 1921 W. Wilsonin tilalle presidentin virkaan Republikaanisen Puolueen ehdokkaana) oli muka sanonut kannattavansa kauppasuhteiden solmimista Neuvosto-Venäjään. Tämän johdosta Tshitsherin ehdotti, että YTpKK hyväksyisi alkavalla istuntokaudellaan Vetoituksen Neuvosto-Venäjän ja USA:n välisten kauppasuhteiden solmimisen toivottavuudesta. Maaliskuun 20 pnä YTpKK hyväksyi USA:n kongressille ja presidentti Hardingille osoitetun vetoituksen. Tämä ja muut neuvostohallituksen ystävällismieliset teot eivät kuitenkaan herättäneet vastakaikua USA:n hallituksessa, joka ei edelleenkään halunnut tunnustaa neuvostovaltiota. USA:n hallituksen vihamielinen asenne Neuvosto-Venäjää kohtaan viivytti moniksi vuosiksi diplomaattisten ja kauppasuhteiden normalisointia kyseisten maiden kesken. — 56.
- ⁸⁸ Tarkoitetaan VKP(b):n X edustajakokouksen päätöslauselmaa »Neuvostotasavalta ja kapitalistinen ympäristö» (ks. «Десятый съезд РКП(б). Март 1921 года. Стенографический отчет», М., 1963, стр. 610—612 (»VKP(b):n kymmenes edustajakokous. Maaliskuu 1921. Pikakirjoitusseloste», Moskova 1963, ss. 610—612)). — 56.
- ⁸⁹ Elintarvikkeiden luovutusvelvollisuudesta elintarvikeveroon siirtymisen valmistelun yhteydessä Lenin kokosi ja tutki talonpoikien mielipiteitä maatalouden kohentamiskeinoista. Vuoden 1921 maaliskuun alussa Moskovaan saapuivat hänen kutsuminaan talonpojat A. R. Shaposhnikov, T. G. Kondrov ja I. G. Kondrov. He keskustelivat Leninin, Kalininin ja Tsjurupan kanssa, osallistuivat YTpKK:n istuntoon, jossa vahvistettiin laki luovutusvelvollisuuden korvaamisesta elintarvikeverolla. Moskovasta palattuaan talonpojat selostivat Ufassa kuvernementin puolueettomassa talonpoikaiskonferenssissa matkaansa ja Leninin tapaamista. Neuvottelukokouksen osanottajat lähettivät Tsjurupalle osoitetun sähkeen, jossa ilmoittivat, että »toteavat tyydytyksen tuntein uusien maankäyttölakien säätämisen» (NKP:n KK:n Marxismin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 57.
- ⁹⁰ Tarkoitetaan A. D. Tsjurupan ehdotusta, että maaliskuun 25 päiväksi 1921 määrätty TPN:n alaisen VSFNT:n aineellisten resursien hyödyntämiskomission kokoonpanon vahvistaminen lykättäisiin seuraavaan Työ- ja Puolustusneuvoston istuntoon. Tämä kysymys jätettiin TPN:n maaliskuun 25 päivän istunnon työjärjestykseen; komissioon vahvistettiin L. N. Kritzmann, A. Z. Holtzmann ja V. M. Smirnov. — 58.

- ⁹¹ Tarkoitetaan TPN:n joulukuun 15 p:nä 1920 tekemää päätöstä, jolla vahvistettiin Ylimmän kuljetusneuvoston joulukuun 14 p:nä esittämä öljynkuljetussuunnitelma. Päätös sisälsi koko joukon käytännöllisiä öljyn siirtoon liittyviä toimenpiteitä aina säiliövau-
nujen korjauksesta ja tarkoituksenmukaisesta käytöstä kulkumat-
kanormien määrittelyyn asti. Erikoisesti osoitettiin toimenpiteet
öljykenttien ja rautatieliikenteen työläisten varustamiseksi ruoka-
tarvikkeilla ja vaatteilla. — 59.
- ⁹² Vastaukseksi tähän kirjelappuun F. E. Dzerzhinski lähetti samana
päivänä Leninille selosteen, jossa kertoi epäonnistuneesta yrityk-
sestä ostaa saapasnauloja ulkomailta. Dzerzhinkin selosteessa on
Leninin tekemä merkintä: »(S a a p a s n a u l o i s t a). Säilytet-
tävä ja muistutettava minulle» (Ленинский сборник XXXVI,
стр. 211 (XXXVI Lenin-kokoelma, s. 211)). — 61.
- ⁹³ Tarkoitetaan VKP(b):n KK:n ja KKN:n finanssivaliokuntaa, jo-
ka muodostettiin Leninin ehdotuksesta kohta puolueen X edus-
tajakokouksen jälkeen kehittelemään finanssipolitiikan kysymyksiä
uuteen talouspolitiikkaan siirtymisen yhteydessä. Finanssi-
valiokunnan puheenjohtajana oli J. A. Preobrazhenski. — 61.
- ⁹⁴ Maaliskuun 28 p:nä 1921 VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta
ja maaliskuun 29 p:nä KKN tekivät päätöksen J. A. Preobrazhen-
skin nimittämisestä Finanssiasiain kansankomissariaatin kollegion
jäseneksi. — 61.
- ⁹⁵ Tarkoitetaan toimilupasopimusten tärkeimpien periaatteiden luon-
nosta, jonka laadinta oli annettu KKTN:n puheenjohtajan A. I. Ry-
kovin tehtäväksi. — 62.
- ⁹⁶ Tarkoitetaan helmikuun 1 p:nä 1921 tehtyä KKN:n päätöstä öljy-
toimiluvista (ks. (Ленинский сборник XX, стр. 146 (XX Lenin-
kokoelma, s. 146))). — 62.
- ⁹⁷ Toimilupasopimusten tärkeimpiä periaatteita koskevaan luonnos-
hahmotelmaansa (ks. Ленинский сборник XX, стр. 148 (XX Lenin-
kokoelma, s. 148)) Lenin teki useita lisäyksiä ja korjauksia. Leninin
luonnos otettiin maaliskuun 29 p:nä hyväksytyn KKN:n päätöksen
perustaksi (ks. Teokset, 32. osa, ss. 296—309). — 62.
- ⁹⁸ Tarkoitetaan 22. maaliskuuta 1921 päivättyä G. L. Pjatakovin
kirjettä, jossa hän pyysi Leniniä myötävaikuttamaan S. I. Syr-
tsovin lähettämiseen puolueetyöhön Donbassiin, mitä hänen sanojen-
sa mukaan Ukrainan KP:n KK esti vain siitä syystä, että ammatti-
liitoista käydyn väittelyn aikana Syrtsov oli ollut trotskilaisten
kannalla. Pjatakovin pyynnön vuoksi Lenin lähetti maaliskuun
30 p:nä Harkoviin G. I. Petrovskille ja M. V. Frunzelle puhelini-
sanoman, jossa pyysi ottamaan selvää kaikista asiaa koskevista
seikoista ja lähettämään vastauksen (ks. tätä osaa, 109. asiakirja).
Pjatakov kosketteli kirjeessään myös kysymystä toimiluvista
vastustaen niiden myöntämistä Donbassista. — 63.

- ⁹⁹ Ks. 91. huomautusta. — 63.
- ¹⁰⁰ Tarkoitetaan Leninin saamaa VKP(b):n KK:lle osoitettua G. V. Tshitsherinin kirjettä, jossa hän ehdotti musulmaanilaisväestön asuttamien tasavaltojen ja alueiden puoluejärjestöille lähetettäväksi erikoisen kiertokirjeen siitä, että uskonnonvastaista propagandatyötä tehtäessä on meneteltävä tahdikkaasti eikä saa loukata musulmaaniens uskonnollisia tunteita. Tshitsherin mainitsi kirjeessään eräästä N. N. Narimanovin esiintymisestä pitäen sitä esikuvallisena näytteenä tahdikkaasta suhtautumisesta musulmaaneihin. Lenin alleviivasi Tshitsherinin kirjeessä ne kohdat, missä ehdotettiin kiertokirjeen lähettämistä ja luonnehdittiin Narimanovin puhetta (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 66.
- ¹⁰¹ Huhtikuun 16 pnä 1921 saatiin Öljykomitean puheenjohtajalta A. P. Serebrovskilta sähke, jossa hän pyysi Leniniä: »Lähettämään virallisen luvan Öljykomitean tietynlaiseen itsenäisyyteen öljytuotteiden vaihtamisessa Persiassa, Turkestanissa ja Euroopassa konekalustoon ja työläisille välttämättömiin vaatteisiin ja ruokatarvoihin» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto).
- Huhtikuun 18 pnä Lenin pyysi A. I. Rykovia, V. P. Miljutinia ja A. M. Lezhavaa esittämään lausuntonsa sekä yhteisesti harkitun ehdotuksen KKN:n päätökseksi tietynlaisen itsenäisyyden myöntämisestä Öljykomitealle öljytuotteiden vaihdossa. Huhtikuun 19 pnä KKN nimitti erityisen valiokunnan laatimaan ehdotusta päätökseksi, jonka mukaan Azerbaidzhanin Öljykomitealle myönnettäisiin laajemmat oikeudet öljytuotteiden vaihtamiseen Persiassa, Turkestanissa ja Euroopassa työläisten varustelussa tarvittaviin tavaroihin. — 68.
- ¹⁰² Jo huhtikuun 2 pnä 1921 työasiain kansankomissaari V. V. Schmidt kutsui koolle eri hallinnonalojen keskisen neuvottelukokouksen, jossa käsiteltiin Leninin ehdottamat kysymykset. Kokouksen päätöksessä sanottiin: »Siinä tapauksessa, että suunnitelmallisesti supistetaan kyseisen tuotantolaitoksen kirjoihin merkittyjen tuottamattomien työläisten yleistä lukumäärää, tuotantolaitokselle säilytetään sama elintarvikkeiden määrä, minkä Elintarvikeasiain kansankomissariaatti säätää sille ennen tuottamattomien työläisten supistamista» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 69.
- ¹⁰³ Tarkoitetaan G. K. Ordzhonikidzen vastausta Leninin maaliskuun 30 pnä 1921 lähettämään sähköeseen (ks. tätä osaa, 108. asiakirja). — 70.
- ¹⁰⁴ Hydraulisen turvetuotannon hallintoa koskevat asiat käsiteltiin KKN:n istunnoissa. Huhtikuun 5 pnä 1921 KKN kuuli V. D. Kirpitsnikovin ja I. I. Radtshenkon selostukset Hydroturvehallinnon töiden kulusta ja päätti, että Hydroturvehallinnon vaatimukset oli tyydytettävä tämän alan tuotantolaitosten poikkeuksellisen

tärkeyden vuoksi. Varta vasten muodostettu valiokunta, johon kuuluivat A. Z. Holtzmann, A. B. Halatov ja I. I. Radtshenko, velvoitettiin määrittelemään kahden päivän kuluessa yksityiskohtaisesti Hydroturvehallinnon vaatimusten määrä ja tyydyttämisyjärjestys. Valiokunnan selostus kuultiin KKN:n istunnossa huhtikuun 7 pnä. Päätettiin myöntää Hydroturvehallinnolle viideksi kuukaudeksi 25 miljoonaa ruplaa ammattitaitoisten teknisten työntekijäin henkilökohtaiseen palkitsemiseen.

TPN:n istunnossa huhtikuun 6 pnä käsiteltiin yleinen kysymys toimenpiteistä muonituksen järjestämisestä turvekampanjan aikana. — 71.

- 105 Tarkoitetaan KKTN:n rakennusosaston johtajan E. V. Luganovskin Leninille lähettämiä kirjettä ja hänen laatimaansa asetusluonnosta kulkulaitoksessa, teollisuudessa ja tärkeimmissä yhteiskunnallisissa laitoksissa työskentelevien työläisten ja toimihenkilöiden aseman parantamisesta. — 73.
- 106 Huhtikuun 7 pnä KKN hyväksyi työläisten luontoispalkkioita koskevan asetuksen, jossa sanottiin: »Kokeeksi otetaan käytäntöön muutamilla tärkeimmillä teollisuusaloilla työläisten luontoispalkkiot antamalla työläisille osa heidän valmistamistaan tuotteista maataloustuotteisiin vaihtamista varten» («Izvestija VTsIK» n:o 76, huhtikuun 9 pnä 1921). — 73.
- 107 Sähke lähetettiin vastaukseksi Jakutian köyhälistökonferenssin (Tshuraptshan II puolueettoman konferenssin) tervehdykseen, jonka KKN sai huhtikuun 9 pnä 1921. — 74.
- 108 *Toionit* — jakutialaiset ruhtinaat (sukujen ja heimojen johtajat). — 74.
- 109 Huhtikuun 21 pnä 1921 VKP(b):n KK julkaisi »Pravdassa» aikaisemmin julkaisemansa kiertokirjeen lisäksi kirjeen, jossa tähdensi, että vappujuhllisuuksien yhteydessä »ei missään tapauksessa saa sallia minkäänlaisia väestöjoukkojen uskonnollista tunnetta loukkaavia esiintymisiä». — 75.
- 110 Neuvostojen VIII edustajakokous, joka oli koolla 22.—29. joulukuuta 1920, vahvisti vuodeksi 1921 Donbassin hiilenlouhintasuunnitelman 600 miljoonaksi puudaksi. — 76.
- 111 Leninin kirjeen johdosta Sisäasiain kansankomissariaatin antamasta määräyksestä Kalugan kuvernementtineuvoston tpk tutki talonpoikien valitukset ja ryhtyi toimenpiteisiin väärinkäytösten lopettamiseksi. — 77.
- 112 Kirjoitettu TPN:n valtuutetun ja Omskin alueen elintarvikekomissaarin P. K. Kaganovitshin sähkeen lomakkeelle. Sähkeessä sanottiin, että Siperiassa on mahdotonta täyttää elintarvikkeiden hankintatehtävää sen jälkeen, kun lehdistössä oli julkaistu YTpKK:n päätös ja muu aineisto luovutusvelvollisuuden lakkauttamisesta. — 78.

- 113 Tarkoitetaan huhtikuun 14 p:nä 1921 tehtyä VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan päätöstä Moskovan teknisen korkeakoulun (MTKK:n) tilasta. Poliittinen Toimikunta peruutti MTKK:n johtokunnan nimittämisen Valistusasiain kansankomissariaatin Teknisten ammattikoulujen ja korkeakoulujen päähallinnon toimesta, kehotti Valistuskomissariaattia esittämään, VKP(b):n KK:n käsiteltäväksi korkeakoulujen sääntöluonnoksen ja johtokunnan uuden kokoonpanon sekä kommunististen solujen, puolueeseen kuulumattomien ylioppilaiden, professorien ja Valistuskomissariaatin osuutta ja keskinäissuhteita koskevien ohjeiden luonnoksen. Samalla Poliittinen Toimikunta velvoitti Valistuskomissariaatin esittämään paheksumisen MTKK:ssa opetuksen keskeyttäneiden opettajien menettelyn johdosta. — 78.
- 114 Tarkoitetaan Valistusasiain kansankomissariaatin tiedotusta Moskovan teknisen korkeakoulun (MTKK:n) tilasta. Tiedotus julkaistiin »Pravdassa» huhtikuun 19 p:nä 1921 valistusasiain kansankomissaarin A. V. Lunatsharskin ja VKP(b):n KK:n sihteerin V. M. Molotovin allekirjoittamana. MTKK:n opettajille, jotka olivat keskeyttäneet opetustyön, annettiin muistutus ja osoitettiin sellaisten protestimenetelmien olevan luvattomia. Samalla MTKK:n ja kaikkien korkeakoulujen kommunistisia soluja kehoitettiin saamaan aikaan sellaiset keskinäissuhteet professorien ja puolueeseen kuulumattomien ylioppilaiden kanssa, että ne edistisivät normaalien opintojen järjestämistä oppilaitoksissa ja tieteen kehitystä Neuvosto-Venäjällä. — 78.
- 115 Saksan Yhdistyneen Kommunistisen Puolueen Keskuskomitean »Avoin kirje» (»Offener Brief») Saksan Sosialistiselle Puolueelle, Saksan Riippumattomalle Sosialidemokraattiselle Puolueelle, Saksan Kommunistiselle Työväenpuolueelle ja kaikille ammatillisille järjestöille julkaistiin tammikuun 8 p:nä 1921 »Die Rote Fahne» lehden 11. numerossa. Tässä kirjeessä Saksan Yhdistyneen Kommunistisen Puolueen KK kehotti Saksan kaikkia työväen-, ammatillisia ja sosialistisia järjestöjä vastustamaan yhdessä voimistuvaa taantumusta ja pääoman hyökkäystä työtätekevien elinoikeuksia vastaan. Järjestöissä, joille »Avoin kirje» oli osoitettu, oikeistijohto hylkäsi ehdotuksen yhteistoiminnasta kommunistien kanssa, vaikka työläiset olivat proletariaatin yhteisrintaman kannalla. — 79.
- 116 Tarkoitetaan maaliskuussa 1921 puhjennutta Saksan proletariaatin aseellista kapinaa. Lähtien niin sanotusta »hyökkäysteoriasta», jonka kannattajat pitivät hyökkäystaktiikkaa ainoana oikeana taktiikkana kaikissa tilanteissa konkreettisista poliittisista oloista riippumatta, Saksan Yhdistyneen Kommunistisen Puolueen KK:n vasemmistolainen enemmistö yllytti työläisiä ennenaikaiseen kapinaan. Käyttäen tätä hyväkseen Saksan porvaristo provosoi työläiset aseelliseen liikehtimiseen heille epäedullisella ajankohdalla. Maaliskuussa 1921 Keski-Saksan useilla seuduilla puhkesi kapina. Työläisten sankarillisesta taistelusta huolimatta kapina kukistettiin, koska työväenluokan enemmistö ei ollut valmistautunut kapinaan eikä osallistunut taisteluihin. — 79.

- 117 Tarkoitetaan Béla Kunia, joka oli siihen aikaan Kominternin Toimeenpanevan Komitean puhemiehistön jäsen. — 79.
- 118 P. Levi oli Saksan Yhdistyneen Kommunistisen Puolueen (SYKP) edustajana läsnä Italian Sosialistisen Puolueen XVII edustajakouksessa, joka oli koolla Livornossa 15.—21. tammikuuta 1921 ja jossa tapahtui puolueen jakautuminen. Palattuaan edustajakouksesta Saksaan Levi ryhtyi puolustamaan italialaisia keskustalaisia ja heidän johtajaansa G. Serratia. Helmikuun 24 pnä 1921, sen jälkeen kun SYKP:n KK oli hyväksynyt Serratia ja hänen kannattajiaan vastaan tähdätyn päätöslauselman, jossa se tervehti Italian Kommunistisen Puolueen perustamista, viisi SYKP:n KK:n jäsentä (O. Braß, E. Däumig, A. Hoffmann, P. Levi, C. Zetkin) erosi KK:sta perustellen eroamistaan erimielisyydellään SYKP:n KK:n kanssa. — 79.
- 119 Tämä asiakirja on vastaus P. Levin maaliskuun 29 pnä 1921 Leninille kirjoittamaan kirjeeseen. Kirjeessään Levi tuomitsi maaliskuun joukkoliikkeen ja ilmoitti syrjäytyvänsä puolueen johdosta sekä kirjoittavansa kirjaseen, jossa esittää kantansa.
- Huhtikuun alussa 1921 Levi julkaisi kirjaseen »Unser Weg. Wider den Putschismus» (»Meidän tiemme. Putschismia vastaan»), jossa nimitti satojentuhansien saksalaisten proletaarien taistelua »bakuninilaiseksi putschiksi». Levi kehotti työläisiä tuomitsemaan kommunistit, jotka olivat muka täydellisesti vastuussa kapinassa kärsitystä tappiosta. Huhtikuun 15 pnä 1921 SYKP:n KK erotti Levin puolueesta puoluekurin törkeän rikkomisen ja sen vahingon vuoksi, mitä hän oli aiheuttanut puolueelle julkaisemalla kirjaseensa, sekä vaati häntä luopumaan parlamentinjäsenen valtakirjasta. Huhtikuun 29 pnä 1921 Kominternin Toimeenpaneva Komitea hyväksyi SYKP:n KK:n päätöksen Levin erottamisesta puolueesta. Kysymys maaliskuun joukkoliikkeen aiheuttamista taktillisista erimielisyyksistä jätettiin Kominternin III kongressin käsiteltäväksi. III kongressi vahvisti Levin erottamisen puolueesta. Sittemmin Levi siirtyi lopullisesti sosialidemokraattisiin aseisiin ja taisteli Kommunistista Internationaalia vastaan. — 79.
- 120 Tarkoitetaan Kommunistisen Internationaalin III kongressia, joka alkoi Moskovassa kesäkuun 22 pnä 1921. — 79.
- 121 V. M. Molotoville annettu tehtävä on merkitty selosteeseen, jonka ryhmä Moskovian Valtionyliopiston väliaikaisen puhemiehistön ja tieteellis-metodisen komission jäseniä oli esittänyt VKP(b):n KK:n Poliittiselle Toimikunnalle neuvostospesialistien koulutusta koskevasta kysymyksestä. Selosteen laatijat arvostelivat vanhoja professoreja, jotka menettelyllään vastustivat korkeakoulun uudistamista, ja esittivät ehdotuksiaan Valistusasiain kansankomissariaatin kollegion hyväksymän korkeakoulujen sääntöluonnoksen parantamiseksi.
- Huhtikuun 20 pnä 1921 VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta kehotti Valituskomissariaattia pidättymään toistaiseksi korkeakoulusääntöjen julkaisemisesta, jotta niitä olisi voitu vielä muokata ja käsitellä asia uudelleen. — 80.

- ¹²² Kirjoitettu kulkulaitoksen apulaiskansankomissaarin V. V. Fominin sähkeen johdosta, jossa hän ehdotti, että Gruusian ja Abhasian satamien (Batum, Poti, Suhum) hallinto alistettaisiin Rostovissa tai Novorossiiskissa sijaitsevan VSFNT:n meriliikennehallinnon alaiseksi. Gruusian vallankumouskomitea vastusti tätä ehdotusta.
- Huhtikuun 19 p:nä 1921 VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta kannatti Gruusian vallankumouskomiteaa ja päätti luovuttaa Gruusian ja Abhasian satamien järjestämisen Gruusian huostaan. Päätös velvoitti Meriliikennehallinnon antamaan näille satamille kaikkinaista aineellista apua. — 82.
- ¹²³ Ks. 113. huomautusta. — 82.
- ¹²⁴ *Kadetit* — lyhenne sanoista «конституционные демократы» («perustuslailliset demokraatit»), ts. Venäjällä vuodesta 1905 toimineen Perustuslaillis-demokraattisen Puolueen, suurporvariston puolueen jäsenet; tässä tapauksessa sanaa on käytetty tarkoittamaan vannoutuneen vastavallankumouksellisen synonyymina. — 82.
- ¹²⁵ Tämä kirjelappu on vastaus VKP(b):n KK:n sihteerin J. M. Jaroslavskin kirjeeseen, jossa hän kysyi Leniniltä: »Pidätekö Te mahdollisena kutsua Deborin ja L. Axelrod luennoimaan filosofiaa (filosofian historiaa ja historiallista materialismia)? Tätä tiedusteli Sverdlovin yliopiston tieteellinen neuvosto. Organisaatio-toimikunnassa ratkaisimme kysymyksen L. Axelrodiin nähden kielteisesti, nyt on luennoitsijaryhmä nostanut kysymyksen uudelleen» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 84.
- ¹²⁶ Tarkoitetaan YTpKK:n asetusluonnosta »Karjalan Työkansan Kommuunin taloudellisen elämän järjestelyn periaatteista» ja TPN:n päätösluonnosta »Karjalan Työkansan Kommuunin lähimmistä taloudellisista tehtävistä». Huhtikuun 26 p:nä 1921 KKN vahvisti edellisen luonnoksen sekä hyväksyi jälkimmäisen luonnoksen sisältämät ehdotukset. — 86.
- ¹²⁷ Huhtikuun 27 p:nä 1921 TPN:n istunnossa käsiteltiin maatalouden apulaiskansankomissaarin I. A. Teodorovitshin esittämä päätösehdotus kuivuuden vastustamistoimenpiteistä. Hyväksyttiin kolme päätösehdotuksen yleistä pykälää, muut pykälät, jotka koskivat konkreettisia käytännöllisiä toimenpiteitä, päätettiin käsitellä heti asiasta kiinnostuneiden keskusvirastojen kanssa ja vahvistaa seuraavassa TPN:n istunnossa. Huhtikuun 29 p:nä TPN hyväksyi päätöksen kokonaisuudessaan. Päätöksen ensimmäisessä pykälässä tähdennettiin seuraavaa ajatusta: »Kuivuuden torjunta on katsottava maan maatalouselämälle ensitärkeäksi asiaksi ja tähän suuntaan tähtäävät toimenpiteet merkitykseltään taistelutehtäviksi» («Известия VTsIK» n:o 95, toukokuun 5 p:nä 1921). — 89.
- ¹²⁸ KKN:n istunnossa huhtikuun 26 p:nä 1921 elintarvikeasiain apulaiskansankomissaari N. P. Brjuhanov teki selostuksen kalastus-

kampanjan edistämisestä. KKN:n tekemät päätökset turvasivat Kalastuksen ja kalanjalostuksen päähallinnolle tavaroiden pikaisen kuljetuksen ja antoivat sille oikeuden esittää asioita välittömästi (Elintarvikeasiain kansankomissariaatin tieteen) KKN:n ja TPN:n harkittavaksi. Kalastuksen kehitystä koskevien asioiden harkintaa ja kalanhankintakampanjan suunnitelman laadintaa varten muodostettiin valiokunta Elintarvikekomissariaatin, YAKN:n, Kulutusosuuskuntien Keskusliiton, Ulkomaankaupan kansankomissariaatin ja Kalastushallinnon edustajista. — 90.

- 129 J. M. Shatunovskin kirjaseen «Белый уголь и революционный Питер» («Valkoinen hiili ja vallankumouksellinen Pietari») Lenin lähetti huhtikuun 24 p:nä 1921 G. M. Krzhizhanovskille. Kirjaseen kanteen Lenin kirjoitti: »Тов. Krzhizhanovski! Mikä on Teidän mielipiteenne? Palauttakaa lausuntonne mukana. Lähetän Zinovjevälle.» Kirjaseen 14. sivulla Lenin merkitsi pystyviivalla sanat: »jo muutaman kuukauden kuluttua saada sähkövirtaa, jotta voidaan panna käyntiin jäljellä olevat tehtaot», ja kirjoitti siihen kohtaan: »Tässä lienee ydin. Monenko kuukauden? Paljonko virtaa? Onko käytännöllisesti mahdollista?» Kirjaseen 15. sivulla Lenin merkitsi tekijän sanat hydrauliiikan asiantuntijain mielipiteestä ja kirjoitti: »Millaisten? Missä ja milloin julkaistu?» (NKП:n KK:n Marxismin-leninismien Instituutin Keskuspuoluearkisto).

Mahdollisista Pietarin talouselämän kuntoonpalauttamiskeinoista Lenin lähetti toukokuun 3 p:nä kyselyn Pietarin Neuvoston puheenjohtajalle G. J. Zinovjevälle (ks. tätä osaa, 147. asiakirja). — 91.

- 130 Kirjoitettu L. D. Trotskin kirjeen arkkiin. Vastaten Leninin huhtikuun 30 p:nä 1921 lähettämään kirjeeseen (ks. tätä osaa, 146. asiakirja) Trotski yritti kirjeessään puolustaa J. M. Shatunovskin kirjasta «Белый уголь и революционный Питер» («Valkoinen hiili ja vallankumouksellinen Pietari»). Lenin teki Trotskin kirjeeseen useita merkintöjä (ks. Ленинский сборник XX, стр. 208—209 (XX Lenin-kokoelma, ss. 208—209)). — 92.

- 131 Vastaukseksi tähän Leninin kyselyyn G. J. Zinovjev tiedotti hänelle toukokuun 5 p:nä, että oli päätetty pysäyttää väliaikaisesti rakennustyöt Syvärillä ja keskittää ponnistukset siihen, että Utkina Zavodin loholla työt saataisiin valmiiksi jo 1921, eikä Volhovilla missään tapauksessa pysäytettäisi rakennustöitä. — 92.

- 132 Vastaukseksi tähän kirjelappuun Leninille lähetettiin tiedot, että G. V. Plehanovin ja V. I. Zaslutshin haudat oli pantu kuntoon ja Valtion rakennustöiden pääkomitea oli luvannut antaa kuvanveistäjä I. J. Ginzburgille kipsiä Plehanovin muistopatsaan valmistamista varten.

Myöhemmin, heinäkuun 16 p:nä 1921, VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta päätti myötävaikuttaa Plehanovin muistopatsaan pystyttämiseen ja antoi N. A. Semashkon tehtäväksi sopia asiasta Pietarin Neuvoston kanssa. — 93.

- 133 Vastaussähkeessä, jonka Lenin sai toukokuun 6 p:nä 1921, K. J. Voroshilov tiedotti: »Sain Teiltä n:o 108/III. Kaikki tarpeelliset määräykset on annettu. Antamanne tehtävän tarkkaa täyttämistä tul- laan valvomaan» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 93.
- 134 Runoelmassa »150 000 000» ilmeni V. V. Majakovskin varhainen viehtymys futurismiin: runoelmalle oli ominaista liiallinen muo- tokeikailu ja monimutkaisuus, tekijä suhtautui kielteisesti klas- siseen perintöön ja ylisti futurismia pitäen sitä ainoana nykyisyy- teen sointuvana kirjallisuusvirtauksena. — 93.
- 135 Tarkoitetaan G. M. Krzhizhanovskin huhtikuun 12 p:nä 1921 kir- joittamaa kirjettä Emban öljykenttien laajentamisen epätarkoi- tuksenmukaisuudesta silloisessa vaiheessa. — 94.
- 136 Kirjoitettu ranskalaisen »L'Echo de Paris» lehden vuoden 1921 tou- kokuun 1 päivän numerosta otetun kirjoituksen alle. Kirjoitus julkaistiin sanomalehtitoimiston bulletiinissa toukokuun 6 p:nä. Kirjoituksen tekijä tohtori Legendre, joka oli käynyt Kiinan ja Japanin suurissa teollisuuskeskuksissa, tiedotti Kaukoidän maissa vallitsevasta tilanteesta ja bolshevismien vaikutuksen Itä-Aasiaan leviämisen vaarasta.
Lähettyään bulletiinin Tshitsherinille Lenin merkitsi siihen: »ks. s. 2» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskus- puoluearkisto).
Leninin ohjeiden mukaisesti »Izvestija VTsIK» lehden 99. nu- merossa toukokuun 10 p:nä 1921 julkaistiin artikkeli »Ranskalaisen porvarin pelkoja Kaukoidässä». — 95.
- 137 Tarkoitetaan A. A. Beljakovin artikkelia, joka julkaistiin touko- kuun 5 p:nä 1921 »Izvestija VTsIK» lehden 95. numerossa. Artik- kelin tekijä kirjoitti, että formalismin ja virastokankeuden vuoksi Naro-Fominskin kutomatehdas, joka pantiin käyntiin helmikuussa 1921, ei saanut tarpeeksi polttoainetta ja työskenteli vain yhden kuukauden. Artikkelissa herätettiin kysymys tehtaan pikaisesta käyntiinpanosta.
Kuten V. A. Smoljaninov muisteli myöhemmin, KKN:n kans- lian toimenpiteiden ansiosta hän ilmoitti seuraavana päivänä Leni- nille, että polttoainetta oli tuotu ja tehdas toimii. — 95.
- 138 Tämän kirjelapun mukana Lenin lähetti L. B. Krasinille G. V. Tshitsherinin kirjeen toukokuun 8 p:nä 1921, jossa Tshitsherin ilmoitti Leninille kehottaneensa N. K. Klyshkoa olemaan reagoi- matta mihinkään Englannin hallituksen ja lehdistön kirjoituksiin ja julkilausumiin ennen kuin Krasin palaa Lontooseen. — 95.
- 139 Vastaukseksi tähän kirjelappuun L. B. Krasin lähetti Leninille P. L. Voikovin laatiman tiedotuksen ruokatavaroista, joita voitiin ostaa nopeasti ulkomailta kullalla ja velaksi. Tiedotukseen Krasin oli lisännyt: »Ruotsissa, Tanskassa, Alankomaissa ei ole mitään. Tsjurupa sanoi minulle, että viljaa tarvitaan *kesäkuussa*. Tarpeen

'katastrofaalisuus' selviää kuten tavallisesti aivan viime hetkellä» (NKП:n КК:n Marxismin-leninisin Institutin Keskuspuoluearkisto).

Vedettyään viivan tämän Krasinin kirjoittaman lisäyksen yli Lenin lähetti asiakirjan toukokuun 10 pnä 1921 N. P. Brjuhanoville (tiedotuksessa olevia Leninin alleviivauksia ks. Ленинский сборник XXXVI, стр. 234 (XXXVI Lenin-kokoelma, s. 234)).

Toukokuun 10 pnä Voikov laati niin ikään tiedotteen ТРН:n päätöksen nojalla ulkomailta ostettujen elintarvikkeiden ja yleisten kulutustarvikkeiden jakelusta. Tiedotteen kääntöpuolella on seuraava Leninin merkintä:

»Ulkomaisten *elintarvikeostojen* kansioon. (Mistutettava minulle *joka päivä*)» (NKП:n КК:n Marxismin-leninisin Institutin Keskuspuoluearkisto). — 96.

140 Vastaussähkeessä VSFNT:n virallisen edustajan apulainen Isossa-Britanniassa N. K. Klyshko tiedotti toukokuun 12 pnä 1921, että kiireellistä ostomääräystä, josta tässä asiakirjassa on puhe, aletaan viipymättä panna täytäntöön. — 96.

141 Toimeksianto on kirjoitettu Valistusasiain kansankomissariaatin Ammattiopetuksen päähallinnon johtajan J. A. Preobrazhenskin selosteen arkkiiin. Hän ilmoitti selosteessaan KKN:lle, että KKN:n valiokunnan päätöksen edellyttämä Ammattiopetuksen päähallinnon saamien ruoka-annosten lukumäärän supistaminen vuoden 1921 kevät- ja kesäkuukausiksi 110 tuhanteen johtaa monissa oppilaitoksissa opintojen keskeytymiseen, ja pyysi Kansankomissaarien Neuvostoa lisäämään ruoka-annosten lukumäärää.

Toukokuun 10 pnä 1921 KKN hylkäsi päätöksessään Ammattiopetuksen päähallinnon pyynnön. Toukokuun 19 pnä, käsiteltyään kysymyksen uudelleen, KKN antoi Elintarvikeasiain kansankomissariaatille määräyksen 165 tuhannen ruoka-annoksen myöntämisestä valistustyöntekijöille. — 97.

142 Samana päivänä, 10. toukokuuta 1921, V. M. Molotov tiedotti Leninille, että hallintotyöhön osallistumattomien puolueenjäsenten erottelu joiksikin erityisiksi ryhmiksi tai kategorioiksi ei ole ollut käytännössä puoluejärjestöissä. — 97.

143 Lienee kysymys N. K. Klyshkon sähkeestä toukokuun 9 pntä 1921. Vastatessaan toukokuun 7 pnä lähetettyyn Leninin ja L. B. Krasinin sähkeeseen (ks. V. I. Lenin, Teokset, 5. venäjänk. painos, 52. osa, Liitteitä, 33. asiakirja) Klyshko tiedotti, että Amerikasta oli ostettu 20 000 puutaa vehnä jauhoja tuotavaksi Rääveliin toukokuun 15 päivään mennessä ja 200 000 puutaa tuotavaksi Pietariin kesäkuun puoliväliin mennessä ja että Rääveliin tuotiin 125 000 puutaa jo huhtikuun lopulla. (»Missä ne 125 tuhatta ovat? Miten ne on jaettu?» kirjoitti Lenin tiedotuksen ylälataan.) Klyshko lupasi myös tiedottaa lisäksi uusien viljanostojen mahdollisuudesta, pyysi lähettämään ostoluvan ja valuuttaa sekä kysyi, »saako jouduttamis- ja huojistamistarkoituksessa lähettää vehnä jauhoihin sekoitettavaksi maissi- ja papujauhoja, enintään 25%». »Tietysti

- saal» vastasi Lenin kysymykseen ja alleviivasi sanan »sekoitettavaksi» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 97.
- 144 Toukokuun 19 p:nä 1921 Oikeusasiamin kansankomissariaatin kollegion jäsen P. A. Krasikov, joka oli D. I. Kurskin määräyksestä tutkinut tätä asiaa, ehdotti, että annetaan muistutus Punaisen Armeijan ja Punaisen Laivaston huoltoja valvovan Puolustusneuvoston erikoisvaltuutetun toimiston varapuheenjohtajalle N. B. Eismontille (ja julkaistaan lehdistössä), syrjäytetään toimesta PN:n erikoisvaltuutetun toimiston erikoistehtävissä oleva tov. Angert, joka oli välittömästi syyllinen salaisia tietoja sisältävän kirjelmän lähettämiseen TPN:lle noudattamatta välttämättömiä varokeinoja, ja että Työ- ja Puolustusneuvostoon kirjelmän lähettäneelle työntekijälle annetaan kurinpitorangaistus. — 98.
- 145 Tarkoitetaan N. Osinskin valmistamaa ehdotusta YTpKK:n päätökseksi kyläneuvostojen yhteyteen muodostettujen maataloustuotannon parantamisesta huolehtivien talonpoikaismarkkinoimien (kyläkomiteoiden) oikeuksien laajentamisesta.
Toukokuun 14 p:nä 1921 VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta kehotti kansankomissaareja esittämään lausuntonsa päätösehdotuksesta ennen sen käsittelemistä KKN:ssä. Toukokuun 19 p:nä KKN hyväksyi päätösehdotuksen eräin muutoksin. Toukokuun 27 p:nä päätös vahvistettiin YTpKK:ssa ja toukokuun 28 p:nä 1921 julkaistiin »Izvestija VTsIK» lehden 115. numerossa. — 99.
- 146 Kysymys on L. A. Liebermannista, joka nimitettiin YTpKK:n Painotuotteiden keskuslevitystoimiston johtajaksi. — 99.
- 147 Koska M. V. Frunze oli pyytänyt lähettämään tämän ohjeen jäljennöksen myös Krimin aluekomitealle, Lenin kirjoitti seuraavan määräyksen: »Frunzelle osoitetun kirjeeni jäljennös on lähetettävä *Krimin aluekomitealle*, tarkka osoite otettava *Buharinilta ja perilletulo tarkastettava erikoisesti*» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 100.
- 148 Samana päivänä, 18. toukokuuta 1921, Lenin allekirjoitti Pienen KKN:n päätöksen: »Finanssikomissariaatti velvoitetaan antamaan KKTN:n rahastosta toukokuuksi Työ- ja Puolustusneuvoston valtuutetun tov. Frunzen käytettäväksi kiireellisesti 100 000 000 rpl. menoihin suolan kuljetukseen Ukrainasta ja Krimiltä» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto).
Tähän kauteen kuuluneeseen vielä yksi Leninin kirjelmä Frunzelle samasta kysymyksestä: »Mitä on onnistuttu tekemään suolaasiassa? Kuka on vastuussa *suolasta? Lenin*». (Ленинский сборник XXXIV, стр. 414 (XXXIV Lenin-kokoelma, s. 414)). NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkistossa on säilynyt myös heinäkuussa 1921 TPN:n puheenjohtajan nimelle lähetetty Frunzen tilannetiedotus suolan kuljetuksesta Krimiltä ja Ukrainasta; siinä tiedotetaan, paljonko suolaa sieltä vietiin touko-

ja kesäkuussa ja millaiset olivat näköalat heinäkuussa 1921. Tiedotteessa on Leninin merkintöjä: »arkistoon, suolan kuljetuksesta, Frunzelta». — 100.

- 149 Kirjoitettu tiedotteen johdosta, jonka N. P. Brjuhanov ja A. B. Halatov lähettivät toukokuun 18 pnä 1921 VKP(b):n KK:n Poliittiselle Toimikunnalle ja Leninille. Tiedottaen siitä, että Siperian, Pohjois-Kaukasian ja Ukrainan puolue- ja valtioelimet olivat Elintarvikeasiain kansankomissariaatin toimenpiteistä huolimatta rikkoneet Poliittisen Toimikunnan toukokuun 7 pnä 1921 tekemää päätöstä viljan keskukseen lähettämisen päivittäisistä normeista ja alueiden omien tarpeiden tyydyttämisestä vasta näiden normien täyttämisen jälkeen, Brjuhanov ja Halatov kehottivat vaikuttamaan mainittujen alueiden johtohenkilöihin puoluekurin avulla. — 100.
- 150 Tarkoitetaan A. P. Serebrovskin G. K. Ordzhonikidzelle lähettämää sähkösanomaa kauppaneuvotteluista, joita hän kävi Konstantinopolissa turkkilaisten, ranskalaisten ja italialaisten toimimien edustajien kanssa. Mainitsematta tarkkoja numeroita Serebrovski ilmoitti sopimusten solmimisesta useiden toiminimien kanssa muka edullisin ehdoin, tavaroiden lähettamisestä Batumiin Bakua varten sekä mahdollisuudesta lähettää Bakuun öljykentille työhön wrangelilaisia sotamiehiä, jotka halusivat palata Venäjälle. — 101.
- 151 Samana päivänä, 19. toukokuuta 1921, N. P. Brjuhanov lähetti Leninille jäljennöksen tiedotteesta, joka koski kankaiden lähettämistä Ukraina. V. P. Nogin ja B. P. Pozern ilmoittivat, että jo ennen TPN:n päätöstä Trjohgornaja Manufakturalle oli annettu käsky valmistaa Ukraina. lähetettäväksi kaksi miljoonaa arsinaa kankaita, mutta Elintarvikeasiain kansankomissariaatti ei lähettänyt sitä varten pakkausaineita.
- Toukokuun 23 pnä, saatuaan Tekstiiliteollisuuden päähallinnon toiminnasta vastaavalta V. I. Velmanilta seikkaperäiset tiedot viivyttelyn syistä, Lenin kirjoitti V. A. Smoljaninoville: »Syventykää ja tarkastakaa. 23/V. Lenin» (NKP:n KK:n Marximin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). Myöhemmin, toukokuun 31 pnä, Lenin vaati, että oli valvottava ankarasti Ukraina. lähetettyjen kankaiden mahdollisimman nopeaa kuljetusta rautateitse (ks. tätä osaa, 184. asiakirja). — 102.
- 152 Toukokuun 25 pnä 1921 Työ- ja Puolustusneuvosto hyväksyi Leninin laatiman päätösehdotuksen vähäisin muutoksin ja kehotti Oikeusasiain kansankomissariaattia »suorittamaan tutkimuksen ja ranskaisemaan syylliset vitkutukseen, jonka takia Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtajan määräys, joka oli annettu KKTN:n puhemiehistölle helmikuun 2 pnä 1921 KKN:n kansliapäällikön kautta, n:o 785/kans., on vieläkin käytännöllisesti katsoen täyttämättä» (NKP:n KK:n Marximin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 105.
- 153 Toukokuun 24 pnä 1921 V. A. Smoljaninov lähetti Leninin toimek-

siannosta J. S. Unschlichtille puhelinsanomana ja VKP(b):n Keskuskomiteaan V. M. Molotoville kirjelmän, jossa pyysi jouduttamaan Shaturan rakennustyömaan »Politbyroota» koskevan kysymyksen käsittelyä. — 106.

- 154 R. E. Klassonin toukokuun 20 pnä 1921 Leninille lähettämään kirjeeseen oli liitetty lyhyt selostus hänen matkastaan ulkomaille Hydraulisen turvetuotannon hallinnon asioille sekä Madruk-toiminimen tilausta koskeva ehdotus Työ- ja Puolustusneuvoston päätökseksi.

Selostuksessaan Klasson mainitsi vitkuttelusta ja byrokratiasta, jota ilmeni Berliinin venäläisessä rautatielähetystössä, joka oli saanut tehtäväkseen järjestää virallisesti Hydroturvehallinnon tilaukset. — 107.

- 155 Toukokuun 16 pnä 1921 Finanssiasiain kansankomissariaatin Valtionkalleuksien säilytysvaraston työntekijä J. M. Jurovski kertoi Leninille Kalleusvarastossa olleista arvoesineiden varastamistapauksista. Lenin kirjoitti Jurovskin kertoman muistiin ja samana päivänä antoi YEK:n kollegion jäsenen G. I. Bokin tehtäväksi suorittaa mitä ankarin tutkimus.

Toukokuun 23 pnä lähettämässään puhelinsanomassa (tämä kirje on vastaus siihen) Boki vakuutti, että Jurovskin tiedot olivat muka vahvasti liioiteltuja ja että yhdessä YEK:n kanssa ryhdytään toimenpiteisiin, jotta varastamismahdollisuudet Kalleusvarastossa poistetaan mahdollisimman vähiin. Puhelinsanomassa on Leninin merkintä: »Muistutettava minulle.»

Sittemmin Lenin palasi monesti tähän kysymykseen (ks. tätä osaa, 180., 205., 216., 221. asiakirja ja Ленинский сборник XXXVI, стр. 288, 298, 370, 403—405 (XXXVI Lenin-kokoelma, ss. 288, 298, 370, 403—405)). — 107.

- 156 Toukokuun 28 pnä 1921 G. I. Boki esitti Leninille selostuksen, jossa oli yksityisiä tietoja Finanssiasiain kansankomissariaatin Valtionkalleuksien säilytysvaraston tilasta: henkilöstöstä, rakenteesta ja varkaustapauksista sekä Kalleusvarastoa koskevien oikeusjuttujen luettelon. Hän ehdotti selostuksessa toimenpiteitä työn parantamiseksi ja varkauksien lopettamiseksi. Tämän selostuksen sekä lähetekirjeen Lenin lähetti toukokuun 29 pnä finanssiasiain apulaiskansankomissaarille A. O. Alskille (ks. tätä osaa, 180. asiakirja). — 108.

- 157 Tarkoitetaan uutta tariffipolitiikkaa koskevaa päätöslauselmaa, joka hyväksyttiin toukokuun 11 pnä 1921 Skopin ujestin VII ammattiliittokonferenssissa (Rjazanin kuvernementin Skopin kaupungissa).

Päätöslauselmassa osoitettiin, että työvoiman epätarkoituksenmukainen sijoittelu ja alhainen työn tuottavuus olivat yhtenä perussyistä, jotka jarruttivat talouden kuntoon palauttamista Skopin ujestissa. Erääksi näiden epäkohtien poistamiskeinoksi ehdotettiin siirtymistä työläisten ja toimihenkilöiden kollektiiviseen muonitukseen. Konferenssin edustajat velvoitettiin puoltamaan pää-

töslauselmassa kehiteltyjä perusajatuksia ammattiliittojen IV yleisvenäläisessä edustajakokouksessa. — 108.

- 158 Toukokuun 10 pnä 1921 VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta hylkäsi J. Larinin (KKTN) ja A. Z. Holtzmannin (YAKN) esittämän päätösehdotuksen, joka koski eräiden valtion tuotantolaitosten työläisten ja toimihenkilöiden kollektiivista muonitusta, sekä kehotti muokkaamaan sen uudelleen ja jättämään KKN:lle. Poliittisen Toimikunnan päätöksen luonnos oli Leninin kirjoittama (ks. Ленинский сборник XXIII, стр. 142 (XXIII Lenin-kokoelma, s. 142)). Luultavasti valmistauduttaessa käsittelemään tätä kysymystä KKN:ssä V. A. Smoljaninov lähetti kesäkuun 14 pnä 1921 Skopinin ujestikonferenssin päätöslauselman YAKN:n edustajalle KKN:n työväenmuonituskomissioon. Kesäkuun 14 pnä 1921 KKN jätti uudelleen muokatun päätösehdotuksen TPN:n käsiteltäväksi. Kesäkuun 17 pnä TPN hyväksyi päätöksen, kesäkuun 18 pnä Lenin allekirjoitti sen ja kesäkuun 19 pnä se julkaistiin »Izvestija VTsIK» lehden 132. numerossa.

Kesäkuun 22 pnä TPN vahvisti ensimmäisen luettelon niistä tuotantolaitoksista, joihin päätös ulotettiin. Skopinin ujestin tehtaita ja muita laitoksia ei ollut luettelossa.

Tästä kysymyksestä ks. myös tätä osaa, 208., 209. asiakirja. — 108.

- 159 Ks. 149. huomautusta. — 110.

- 160 NKП:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkistossa on säilynyt paperilappu, jossa on tietoja viljan tosiasiallisesta tuonnista Moskovan kulutusosuuskuntiin 18.—25. toukokuuta 1921. Samassa lapussa on numerolaskelmia, jotka Lenin oli tehnyt luultavasti Elintarvikeasiain kansankomissariaatin jakeluhallinnon päällikön A. J. Vyshinskin selostuksen aikana ja sisällyttänyt tähän kirjeeseen. — 111.

- 161 Toukokuun 11 pnä 1921 Työ- ja Puolustusneuvosto vahvisti V. I. Leninin ehdotelman toimeksiannoista valiokunnalle, jonka tuli tarkastaa rautatien rakennustöitä Emban seudulla. — 111.

- 162 Samana päivänä, 28. toukokuuta 1921, vastauskirjeessään K. B. Radek ja G. J. Zinovjev neuvoivat Leniniä antamaan C. Zetkinin sähkeen Kominternin Toimeenpanevalle Komitealle. Toimeenpanevea Komitea eväsi Zetkinin vaatimuksen. Myöhemmin, neuvotteluaan Kominternin III kongressiin saapuneen Saksan Yhdistyneen Kommunistisen Puolueen (SYKP) edustajien kanssa (ennen kongressin alkua), Toimeenpanevea Komitea lähetti SYKP:n KK:lle sähkeen, ettei pidä asettaa esteitä A. Geyerin ja O. Braßin saapumiselle kongressiin.

A. Geyer ja O. Braß eivät kuitenkaan olleet kongressissa. SYKP:n KK vastusti heidän matkustamistaan Moskovaan kaiketi sen vuoksi, että he kannattivat P. Leviä, jonka KK oli erottanut huhtikuun 15 pnä 1921 puolueesta (ks. 119. huomautusta), ja olivat toistuvasti rikkoneet puoluekuria. — 112.

163 Ks. 155. ja 156. huomautusta. — 113.

164 Tarkoitetaan A. G. Shljapnikovia.

Metallimiesten liiton IV yleisvenäläinen edustajakokous oli koolla Moskovassa 26.—30. toukokuuta 1921. Metallimiesten liiton KK:n kokoonpanoa koskevaa kysymystä käsiteltiin VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan istunnoissa toukokuun 28 ja 31 pnä 1921. NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkistossa on säilynyt liiton KK:n jäsenehdokkaiden luettelo, jossa on Leninin merkintöjä ja sanat: »19 entisestä työläispositiosta». — 115.

165 Tarkoitettaneen J. H. Lutovinovin vastausta Leninin sähköeseen toukokuun 7 pltä 1921. Lutovinov ilmoitti pitävänsä vääränä VKP(b):n KK:n päätöstä G. L. Shklovskin lähettamisestä työhön Berliiniin Ulkomaankaupan kansankomissariaatin käytettäväksi ja aikovansa panna vastalauseen. — 116.

166 Toukokuun 25 pnä 1921 VKP(b):n KK:lle kirjoittamassaan kirjeessä B. S. Stomonjakov ja J. H. Lutovinov esittivät vastalauseensa Poliittisen Toimikunnan päätökseen siitä, että oli suotavaa antaa Vsemirnaja Literatura kustantamon kirjoja Z. I. Grzhebinin painattavaksi Saksassa. He selittivät, että VSFNT:n Saksan-kauppaedustuston järjestämä julkaisukoneisto tulee painattamaan kirjallisuutta huokeammalla kuin Grzhebin, joka korottaa keinokeisesti neuvostotilausten hintoja.

Tähän kirjeeseen Lenin kirjoitti G. J. Zinovjevillä: »Kirjoittakaa pari sanaa: millainen on valiokuntanne päätös? Vahvistiko KK sen?» (Tarkoittaa VKP(b):n KK:n valiokunnan päätöstä Grzhebinin asiasta. Poliittinen Toimikunta vahvisti päätöksen huhtikuun 27 pnä 1921.) Vastaukseksi Zinovjev tiedotti: »Valiokunta päätti pääasiallisesti entisestä (aikaisemmista tilauksista). Uusia tehtäviä ei ole annettu. Sovittiin vain siitä, että suoritaisi loppuun viime vuonna tehdyn tilauksen» (VKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto).

Toukokuun 31 pnä Poliittinen Toimikunta käsitteli Stomonjakovin ja Lutovinovin vastalauseen ja velvoitti Zinovjevin lähettämään heille tarkan jäljennöksen Poliittisen Toimikunnan vahvistamasta Grzhebinin asiaa koskevasta valiokunnan päätöksestä sekä omat selityksensä. — 116.

167 E. M. Skljanskin toimeksiannosta tämän kirjeen jäljennökset lähetettiin Tasavallan Vallankumouksellisen Sotaneuvoston jäsenille. Kysymyksestä »Tov. Leninin kirje armeijan käyttämisestä työtehtäviin» Vallankumouksellinen Sotaneuvosto päätti kesäkuun 16 pnä 1921: »Kaikkia TVSN:n jäseniä kehoitetaan esittämään 7 päivän kuluessa konkreettiset mielipiteensä ja ehdotuksensa kirjallisesti TVSN:lle.» Alleviivattuaan TVSN:n pöytäkirjasta tämän päätöksen Lenin kirjoitti: »Muistutettava minulle *KI:n* kongressin päätyttyä» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto).

Myöhemmin, heinäkuun 4 pnä 1921, Lenin tähdensi, että ar-

meijan taloudellinen työ on otettava huomioon valtion kansantaloussuunnitelmaa laadittaessa (ks. Teokset, 32. osa, ss. 496—498). — 120.

- ¹⁶⁸ Kirjoitettu sen vuoksi, että Ukrainan elintarvikeasiain kansankomissaari M. K. Vladimirov valitti epätydyttävää Ukrainan tarvaravustelua ja säkkien puutetta, mikä jarrutti viljan hankintaa Ukrainasta.

Kesäkuun 1 pnä Vjaznikiin (Ivanovo-Voznesenskin kuvernementin Shujan ujesti) lähetettiin Leninin allekirjoittama sähkö 500 000 ruokatavarasäkin lähettämistä ujestin tehtaista Ukrainaan viikon kuluessa. — 121.

- ¹⁶⁹ Kirjoitettu vastaukseksi G. K. Koroljovin kyselyyn, onko tarkoituksenmukaista kutsua hänet toukokuussa 1921 pois Ivanovo-Voznesenskista toimimaan VKP(b):n KK:n vastuunalaisena inspektöörinä Ivanovo-Voznesenskin, Nizhni Novgorodin, Vladimirin ja Kostroman kuvernementin asioissa. — 122.

- ¹⁷⁰ Tarkoitetaan toukokuun 10 pnä 1921 tehtyä VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan päätöstä Kashiran sähköaseman rakennustöiden loppuun suorittamisesta vuoden 1921 syksyyn mennessä.

Kashiran sähköasemaa alettiin rakentaa helmikuussa 1919. Huhtikuun 14 pnä 1919 Työ- ja Puolustusneuvosto katsoi tämän rakennustyön »maanpuolustustyöksi ja merkitykseltään tavattoman tärkeäksi selustan suojelulle».

Lenin antoi Kashiran sähköasemalle suuren merkityksen. Hän seurasi alinomaa rakennustyön kulkua, osallistui välittömästi kaikkien kysymysten ratkaisuun, tarkasti, miten sujui rakennustyömaan varustaminen välttämättömillä tarveaineilla, työvoimalla, kalustolla (ks. tätä osaa, 220. asiakirja). — 122.

- ¹⁷¹ Kysymys on Kashiran—Moskovan tulevan sähkönsiirtolinjan tukipylväistä. Kuten V. A. Smoljaninov kertoi muistelmissaan, Leninin kirjoitettua asiasta Tsjurupalle ryhdyttiin tarpeellisiin varovaisuustoimenpiteisiin. — 123.

- ¹⁷² Kesäkuun 3 pnä 1921 Työ- ja Puolustusneuvosto päätti myöntää Posti- ja lennätinlaitosten kansankomissariaatille 5 milj. ruplaa suullisen sanomalehden tekniseen järjestämiseen Moskovan 6 aukiolle kovaäänisten puhelinten avulla.

Kesäkuun 24 ja heinäkuun 6 pnä 1921 tekemillään päätöksillä TPN velvoitti Posti- ja lennätinkomissariaatin rakentamaan vuoden 1922 maaliskuun 1 päivään mennessä 4 radiopuhelinlähetyksiasemaa (Moskova—Tashkent—Harkov—Novonikolsk) ja 280 vastaanottoasemaa kuvernementteihin ja ujesteihin 2 000 km säteellä Moskovasta. — 123.

- ¹⁷³ NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkistossa säilytetään A. M. Lezhavan kirjelappua, jossa hän kirjoitti Leninille, että kaivukoneiden ostaminen ulkomailta oli annettu

- L. B. Krasinin tehtäväksi, mutta ei ollut tietoa, mitä hän oli saanut aikaan. Lezhava ilmoitti kirjielapussaan myös, että Vuorineuvoston ulkomaille lähettämä insinööri T. J. Reine oli valtuutettu ostamaan itsenäisesti omaa laitosta varten. — 125.
- 174 M. N. Tuhatshevski nimitettiin Tambovin sotilaspiirin päälliköksi ja sai tehtäväkseen hävittää Antonovin bandiittijoukkioita. — 125.
- 175 Kirjoitettu Voronezhin kuvernementin Bogutsharin ujestin sotilaskomissaarin, pietarilaisen työmiehen kommunisti V. A. Vasiljevin toukokuun 12 p:nä 1921 Leninille lähettämän kirjeen johdosta. Siinä selostettiin, että osa marraskuussa 1920 Bogutsharin ujestissa puhjenneseen neuvostovallanvastaiseen kapinaan osallistujista oli säilynyt ja järjestänyt bandiittikoplan, joka murhasi neuvosto- ja puoluejohtajia. Kirjeen kirjoittaja piti välttämättömänä järjestää vapaaehtoinen ratsuväkijoukko taistelemaan bandiitteja vastaan ja pyysi antamaan sen käytettäväksi 3—5 moottoripyörää yhteydenpitoa varten. — 126.
- 176 Huhtikuun 27 p:nä 1921 VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta antoi M. N. Tuhatshevskille määräyksen Antonovin bandiittijoukkioiden hävittämisestä Tambovin kuvernementissa kuukauden kuluessa.
- Leninin toimeksiannosta laatimassaan selosteessa heinäkuun 16 p:nä 1921 Tuhatshevski tiedotti VKP(b):n KK:lle, että touko-, kesä- ja heinäkuussa Tambovin kuvernementissa suoritettujen operaatioiden tuloksena oli kulakkikapina tukahdutettu, neuvostovalta palautettu ennalleen kaikkialla, Antonovin bandiittijoukkioissa oli jäljellä enää noin 1 200 miestä (toukokuun alussa oli ollut noin 21 000). — 126.
- 177 Kesäkuun 2 ja 3 p:nä 1921 Valtion Suunnittelukomission puhemiehistö käsitteli G. M. Krzhizhanovskin alustuksen Leninin kirjeen sisällöstä ja hyväksyi Valtion Suunnittelukomission kaikkien jaostojen ja alakomissioiden puheenjohtajille osoitetun kiertokirjeen luonnoksen, jonka P. S. Osadtshi oli laatinut Leninin ehdotusten pohjalta. Leninille lähetettiin ote puhemiehistön istunnon pöytäkirjasta. — 127.
- 178 Tässä julkaistu asiakirja on luultavasti kirjoitettu P. S. Osadtshin selosteen johdosta. Vuoden 1921 toukokuun 27 päivän vastaisena yönä pidätettyjen luettelo, jossa on alleviivattu P. A. Shtshurkevitchin ja B. J. Vorobjovin sukunimi, Lenin teki useita merkintöjä: »Kaksi alleviivattua Osadtshi tuntee henkilökohtaisesti»; »Samanlaisia kuin minä»; »Eikö riittäisi vaikkapa kotiaaresti? Eikö olisi muita keinoja pakoilun ehkäisemiseksi? Eiväthän he karkaa» y.m.
- Samaan aikaan Lenin kirjoitti seuraavan kirjielapun: »1) viime aikoina on annettu valtakirjoja 'harkinnanvaraisiin pidätyksiin'. 2) Suotavia *persoonalliset* valtakirjat.»
- Kesäkuun 3 p:nä Pietarin kuvernementin EK:n puheenjohtaja ilmoitti J. S. Unschlichtille, että kaikki Leninin sähkössä mainitut henkilöt oli vapautettu; Pietarissa oli suoritettu pidätyksiä entisten kadettipuolueen jäsenten keskuudessa, koska osa heistä oli

osallistunut Pietarissa paljastettuun salaliittoon; ne henkilöt, joita vastaan ei ollut kompromettoivaa aineistoa, vapautettiin. Pidätetyt olivat arestissa 12 tunnista puoleentoista vuorokauteen (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 127.

- 179 Vastauskirjeessään A. O. Alski ilmoitti, että Leninin suostumuksesta hän voisi viedä läpi neuvostolaitosten kautta päätöksen Kiinan lainan kuponkien realisoinnista 50 000 Englannin punnan arvosta Työn keskustutkimuslaitoksen tarpeisiin. Tämän kirjeen arkiin Lenin kirjoitti: »Pyydän viemään läpi neuvostolaitosten kautta. 14/VI. *Lenin*» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto).

Kesäkuun 8 pnä 1921 Työ- ja Puolustusneuvosto päätti vahvistaa Työn keskustutkimuslaitoksen tilausilmoituksen 100 000 kultaruplan arvosta ja jättää sen Ulkomaankaupan kansankomissariaattiin realisoitavaksi. — 128.

- 180 Helmikuun 2 pnä 1921 VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta antoi G. L. Shklovskille luvan etsiä itselleen työpaikan ulkomailta sopien asiasta L. B. Krasinin ja G. V. Tshitsherinin kanssa ja täten kumosi Organisaatiotoimikunnan tammikuun 21 pnä tekemän päätöksen, jonka mukaan Shklovskia oli kehoitettu etsimään itselleen työpaikka Moskovasta tai Krimiltä. — 129.

- 181 Kuultuaan M. I. Frumkinin selostuksen »Pohjois-Kaukasian varustelusta raaka-aineilla ja valuutalla» Työ- ja Puolustusneuvosto oli maaliskuun 23 pnä 1921 velvoittanut Ulkomaankaupan kansankomissariaatin ja KKTN:n esittämään lausuntonsa tästä kysymyksestä Pienelle KKN:lle.

Maaliskuun 24 pnä Pieni KKN oli velvoittanut Ulkomaankauppakomissariaatin antamaan viimeistään huhtikuun 15 pnä Ulkomaankauppakomissariaatin kaakkoisalueen-valtuutetun käytettäväksi valuuttaa, arvoesineitä ja raaka-aineita 10 miljoonan kultaruplan arvosta Pohjois-Kaukasian tavaravaihtoon tarvittavien tavaroiden ostamiseen eteläisiltä ulkomaanmarkkinoilta. Huhtikuun lopussa selvisi, että Ulkomaankauppakomissariaatti ei ollut täyttänyt TPN:n antamaa tehtävää.

Sen jälkeen, kun tätä kysymystä oli käsitelty usean kerran TPN:ssä ja KKN:ssä, kesäkuun 3 pnä TPN antoi L. M. Hintshukista, D. I. Kurskista ja V. A. Smoljaninovista muodostetun valiokunnan tehtäväksi tutkia kysymys TPN:n maaliskuun 24 pnä tekemän päätöksen täyttämättä jättämisestä ja ryhtyä viipymättä tarpeellisiin toimenpiteisiin tavaravaihto-operaation suorittamiseksi kaakossa. Valiokunnan selostuksen perusteella kesäkuun 8 pnä TPN katsoi välttämättömäksi suurentaa tavaravarantoa kaakkoa varten ja velvoitti Ulkomaankauppakomissariaatin selostamaan päätöksen täyttämisestä kaikkien keskusvirastojen osalta. — 130.

- 182 Tarkoitetaan italialaisen »Ancona» laivan lastin omistajien kanssa solmittua sopimusta koskevan jutun tutkimista. Sopimus oli solmittu ilman Ulkomaankaupan kansankomissariaatin lupaa, joten Frumkin apulaiskansankomissaarina olisi voinut sen purkaa, mut-

- tei purkanut. Seurauksena oli, että ostettiin huonolaatuista tavaraa ja Frumkin sai rangaistuksen. — 130.
- 183 Vastauskirjeessä kesäkuun 7 pnä 1921 M. I. Frumkin selitti, että Ulkomaankaupan kansankomissariaatti ei ollut täyttänyt KKN:n maaliskuun 24 pnä 1921 tekemää päätöstä tavaravaihtovaranosta kaakkoa varten, koska L. B. Krasin ja A. M. Lezhava eivät halunneet antaa Kaakkoisen aluepiirin talousneuvostolle mahdollisuutta käydä itsenäisesti kauppaa ulkomaanmarkkinoilla. Frumkin ilmoitti, että vastoin Moskovon määräyksiä talousneuvosto oli keskittänyt 2 1/2 milj. kultaruplan suuruisen vientivarannon ja solminut ranskalaisen tukkukauppayhtiön Optorgin kanssa sopimuksen tavaroiden ostamisesta kaakkoisalueita varten Konstantinopolin markkinoilta (ks. 187. huomautusta). Frumkinin kirjeessä on Leninin merkintä: »*Arkistoon*. NB. Tärkeä» (NKP:n KK:n Marxismin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 131.
- 184 Tarkoitetaan Azerbaidzhanin öljykomitean ja Socifrussin (Société Commerciale Industrielle financière pour la Russie'n — Venäjään liikesuhteissa olevan kauppaa-, teollisuus- ja finanssiyhtiön) välistä sopimusta, joka solmittiin toukokuun 9 pnä 1921 Konstantinopolissa.
Saatuun A. P. Serebrovskilta asiakirjat Lenin antoi erikoisen komission tehtäväksi tutkia sopimus ja tehdä siihen välttämättömät korjaukset. — 132.
- 185 Kesäkuun 11 pnä 1921 A. P. Serebrovski lähetti Leninille kuriirin mukana asiakirjat, jotka koskivat Socifrussin sekä ranskalaisen Venäjän-kauppayhtiön kanssa tehtyjä sopimuksia ja ostoja.
Lenin kirjoitti Serebrovskin sähkeeseen: »*Smoljaninoville. Salainen*. Lukekaa. Painakaa mieleen. Kuriiri on saatava käsiin viivyttämättä tuntiakaan. 11/VI. *Lenin*» (NKP:n KK:n Marxismin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto).
Vastausähkeet saatiin myös G. K. Ordzhonikidzelta sekä Taka-Kaukasian tasavalloissa toimivalta TPN:n ja Ulkomaankaupan kansankomissariaatin valtuutetulta F. J. Rabinovitshilta. — 133.
- 186 Lokakuun 30 pnä 1920 KKN teki päätöksen »Hydraulisen turvetuotannon menetelmästä». Hydrauliset turpeenostotyöt, tehtiinpä niitä missä tahansa, katsottiin erittäin kiireellisiksi, niille annettiin tavattoman tärkeä valtiollinen merkitys. KKTN:n puhe-miehistö velvoitettiin järjestämään Turveteollisuuden pääkomitean yhteyteen Hydraulisen turvetuotannon hallinto (Hydroturvehallinto), jonka vastuunalaiseksi johtajaksi nimitettiin R. E. Klason. — 133.
- 187 Kirjoitettu A. M. Lezhavan kesäkuun 6 pnä 1921 kirjoittaman kirjeen johdosta.
Lezhava ehdotti Leninille poistettavaksi A. P. Serebrovskille lähetettävän sähkeen luonnoksesta sanat: »En ole suinkaan sitä vastaan, että Azerbaidzhanin ulkomaankauppalaitys ja Azerbaidzhanin öljykomitea kävisivät välittömästi kauppaa Konstantino-

polin kanssa, olen valmis kannattamaan Bakun autonomiaa melko laajoissa puitteissa, mutta tarvitaan takeita» (ks. tätä osaa, 198. asiakirja). Tällöin hän viittasi siihen, että Azerbaidzhanin öljykomitealla ei ollut kunnollisesti järjestettyä kauppakoneistoa ja että oli valmistettu sopimus Taka-Kaukasian kolmen tasavallan ulkomaankaupan yhdistämisestä.

Lezhava mainitsi myös sopimuksesta, jonka Kaakkoisen aluepiirin talousneuvosto oli TPN:n maaliskuun 24 p:n tekemän päätöksen nojalla solminut huhtikuun 22 p:nä Donin Rostovissa ranskalaisen tukkukauppayhtiön Optorgin kanssa siitä, että tämän yhtiön välityksellä ostetaan Konstantinopolista tavaroita 35 milj. frangin arvosta. Sopimus oli taloudellisesti epäedullinen eikä saanut Ulkomaankaupan kansankomissariaatin vahvistusta. — 134.

- 188 Kirjoitettu vastaukseksi 6. kesäkuuta 1921 päivättyyn P. I. Stučkan kirjeeseen, jossa hän pyysi Leniniä myötävaikuttamaan Riiasa kenttäoikeuteen joutuneiden kahden työläisen, Latvian Kommunistisen Puolueen KK:n jäsenen vaihtamiseen henkilöihin, jotka oli vangittu VSFNT:ssä neuvostovastaisen toimintansa vuoksi ja jotka Latvian porvarillinen hallitus halusi saada vapaiksi. Kirjeensä loppuosassa Stučka kertoi kommunistisen puolueen vaikutuksen voimistuvan Latviassa. — 136.
- 189 Toukokuun 7 p:nä 1921 L. B. Krasin lähetti Leninille kirjeen, jossa ilmoitti erään englantilaisen pankin ehdottavan toimilupasopimusta vapaasataman järjestämiseksi Pietariin. Lenin teki Krasinin kirjeeseen merkinnän: »Otettava TPN:n päiväjärjestykseen keskiviikkona 11/V (valittava valiokunta). 8/V. Lenin» (NKP:n KK:n Marxismin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). Toukokuun 11 p:nä TPN:n istunnossa päätettiin muodostaa KKTN:n, Ulkomaankaupan kansankomissariaatin ja Kulkulaitoksen kansankomissariaatin edustajista valiokunta, joka käsittelee Krasinin nostaman kysymyksen. Sittemmin tämä kysymys oli monta kertaa TPN:n ja Pienen KKN:n käsiteltävänä. Loppujen lopuksi ehdotus toimilupasopimuksen solmimisesta vapaasataman järjestämiseksi Pietariin hylättiin. — 137.
- 190 Kesäkuun 2 p:nä 1921 kirjoittamassaan kirjeessä J. M. Jurovski, joka oli lähetetty työhön Valtionkalleuksien säilytysvarastoon, pyysi Leniniä vastaamaan, pitäisikö hänen pyrkiä KKN:n, TPN:n, YTpKK:n ja VKP(b):n KK:n sekä lehdistön kautta saamaan toteutetuksi Kalleusvaraston uudelleenjärjestelyehdotuksensa vai odottaa valtion arvoesineiden varastelua koskevan kysymyksen tutkimuksen tuloksia. Tästä kysymyksestä ks. tätä osaa, 173., 180., 216., 221. asiakirja.— 137.
- 191 Lenin tarkoittaa toukokuun 16 p:nä 1921 ollutta keskusteluaan J. M. Jurovskin kanssa. Tästä asiasta ks. myös 155. huomautusta. — 138.
- 192 Tarkoitetaan Spandar Spandarjanin, Suren Spandarjanin isän, armeniankielistä kirjettä. Spandarjan pyysi Leniniltä ja Kameneviltä

aineellista apua ja myötävaikutusta palatakseen Pariisista synnyinmaahansa. Spandarjanin pyyntö oli esitetty myös B. Mirimanjanin lähetekirjeessä, johon Lenin kirjoittikin tässä julkaistun tekstin. — 138.

- ¹⁹³ Spandarjanin kirjeen venäjännöksessä on heinäkuun 26 p:nä 1921 tehty merkintä: »200 kultaruplaa on lähetetty...» (NKП:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 138.
- ¹⁹⁴ Kesäkuun 6 p:nä 1921 O. W. Kuusinen lähetti Leninille osan organisaatiokysymystä koskevasta artikkelistaan (referaatista) sekä koko artikkelin johtoajatukset teesien muodossa. Lenin kehotti Kuusista valmistamaan Kominternin III kongressiin alustuksen tästä kysymyksestä ja teki teeseihin useita huomautuksia (ks. Teokset, 42. osa, ss. 275—277).
- Näiden ohjeiden perusteella Kuusinen muokkasi teesit uudelleen ja kesäkuun 17 p:nä lähetti ne (ilman puoluelehdistöä koskevia pykäläitä 25—29) Leninille; kesäkuun 21 p:nä hän lähetti puuttuvat pykälät. Todennäköisesti Lenin luki teesien tämän variantin. Kesäkuun 27 p:nä Kuusinen lähetti Leninille teesien kolmannen variantin. Teesien viimeistelyyn osallistui myös saksalainen kommunisti W. Koenen. Heinäkuun 9 p:nä Lenin hyväksyi teesit ja teki niihin viimeiset huomautuksensa ja lisäyksensä (ks. samaa osaa, s. 277). Teesiluonnos »Kommunististen puolueiden järjestörakenteesta, niiden toiminnan menetelmästä ja sisällöstä» esitettiin kongressille ja käsiteltiin valiokunnassa. Heinäkuun 12 p:nä Kominternin III kongressi hyväksyi teesiluonnoksen eräin muutoksin (ks. «Коммунистический Интернационал в документах. Решения, тезисы и воззвания конгрессов Коминтерна и пленумов ИККИ. 1919—1932», М., 1933, стр. 201—225 («Kommunistinen Internationaali asiakirjoina. Kominternin kongressien ja Kominternin Toimeenpanevan Komitean täysistuntojen päätökset, teesit ja vetoamukset. 1919—1932», Moskova 1933, ss. 201—225)). — 139.
- ¹⁹⁵ Organisaatiokysymystä koskevan alustuksen luki Kominternin III kongressissa heinäkuun 10 p:nä 1921 Saksan Yhdistyneen Kommunistisen Puolueen jäsen W. Koenen. — 139.
- ¹⁹⁶ Tarkoitetaan V. I. Leninin kirjettä C. Zetkinille ja P. Leville huhtikuun 16 p:nä 1921 (ks. tätä osaa, 129. asiakirja). — 139.
- ¹⁹⁷ Ks. 158. huomautusta. — 140.
- ¹⁹⁸ Tarkoitetaan ammattiliittojen IV yleisvenäläisen edustajakokouksen päätöslauselmaa »Tariffipolitiikka» (ks. «Резолюции IV Всероссийского съезда профсоюзов (18—25 мая 1921 года)», М., 1921, стр. 20—21 («Ammattiliittojen IV yleisvenäläisen edustajakokouksen päätöslauselmat (18.—25. toukokuuta 1921)», Moskova 1921, ss. 20—21)). — 140.
- ¹⁹⁹ Tämän ehdotuksen Lenin kirjoitti reunahuomautuksena KKN:n päätösluonnokseen »Eräiden valtion tuotantolaitosten työläisten

ja toimihenkilöiden kollektiivisesta muonituksesta». Päätösluonnoksen tekstiin Lenin teki useita merkintöjä (ks. Ленинский сборник XX, стр. 305—306 (XX Lenin-kokoelma, ss. 305—306)). Leninin lisäys sisällytettiin »Perusohjeisiin eräiden valtion tuotantolaitosten työläisten ja toimihenkilöiden kollektiivista muonitusta koskevan asetuksen soveltamisesta», jonka Lenin allekirjoitti yhdessä TPN:n tätä kysymystä koskevan päätöksen kanssa kesäkuun 18 pnä 1921. — 140.

- 200 VKP(b):n KK:lle kirjoittamassaan kirjeessä kesäkuun 16 pnä 1921 W. Koenen, A. Thalheimer ja P. Fröhlich ilmoittivat, että Kominternin III kongressissa saksalainen valtuuskunta hyväksyy venäläisen valtuuskunnan laatimat teesit taktiikasta, mutta vaatii, että jos kongressissa tehdään erityinen maaliskuun joukkoliikettä koskeva päätöslauselma, niin siihen täytyy sisällyttää seuraavat johtoajatukset: 1) maaliskuun joukkoliike ei ollut mellakka, putsch, vaan se oli askel eteenpäin Saksan vallankumouksen ja puolueen kehityksessä, sen luonnehdinta hyökkäykseksi, jota ei ollut valmisteltu kyllin syvällisesti, on virheellinen; 2) P. Levin erottaminen puolueesta oli oikea teko; 3) kaikkalainen ryhmäkuntatoiminta Saksan Yhdistyneessä Kommunistisessa Puolueessa (SYKP) kielletään j.n.e.

Sanoessaan vastanneensa tähän kirjeeseen suullisesti Lenin tarkoittanee saksalaisen valtuuskunnan ja VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan jäsenten yhteisessä istunnossa kesäkuun 15 pnä 1921 pitämäänsä puhetta, jossa hän arvosteli terävästi Saksan Yhdistyneen Kommunistisen Puolueen »vasemman» siiven edustajia. Puheen teksti ei ole säilynyt, mutta muistiinpanoissa, jotka Lenin teki tässä istunnossa K. Radekin, W. Koenenin, A. Thalheimerin, B. Kunin y.m. puheenvuoroista, on seuraava merkintä: »VKPD:n saksalaisten vasemmistolaisten sadattelua. (15/VI 1921)» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto).

Taktiikkaa koskevien teesien osaa »Maaliskuun joukkoliikkeen opetukset» ja päätöslauselmaa »Maaliskuun tapahtumat ja Saksan Yhdistynyt Kommunistinen Puolue», jotka hyväksyttiin Kominternin III kongressissa, ks. «Коммунистический Интернационал в документах. 1919—1932», М., 1933, стр. 194, 225 («Kommunistinen Internationaali asiakirjoina. 1919—1932», Moskova 1933, ss. 194, 225). — 141.

- 201 Kirjoitettu kääntöpuolelle G. K. Ordzhonikidzen sähköeseen, jossa hän tiedotti kesäkuun 11 pnä 1921 Leninille, että A. P. Serebrovski oli käsittänyt Leninin kesäkuun 6 pnä lähettämän sähköen (ks. tätä osaa, 198. ja 201. asiakirja) epäluottamuksen osoitukseksi häntä kohtaan ja nostanut kysymyksen eroamisestaan toimesta, sekä kehotti Leniniä lähettämään Serebrovskille rauhoittavan sähköen. — 142.

- 202 Tässä julkaistut rivit on kirjoitettu reunahuomautuksena VKP(b):n KK:lle osoitettuun G. V. Tshitsherinin kirjeeseen kesäkuun 15 pntä 1921. Kertoessaan selostuksesta, jonka lordi Emmottin valiokunta

oli tehnyt Englannin parlamentille Neuvosto-Venäjän asiain tilasta, Tshitsherin ehdotti, että esitettäisiin samanlainen »tutkimus» »Englannin sisäisestä tilasta». Hän ehdotti, että virallisesti annetaan tov. Radekin tehtäväksi ryhtyä toteuttamaan tätä suunnitelmaa» (alleviivaus Leninin).

Kesäkuun 19 pnä VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta päätti: »Luonnos hyväksytään, annetaan tov. Radekin tehtäväksi ryhtyä toteuttamaan ehdotettua suunnitelmaa ja ottaa avuksi toisia tovereita oman harkintansa mukaan» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 142.

- 203 Lontoon neuvostokauppavaltuuskunnalle osoitetun sähkeen luonnos on kirjoitettu niiden neuvottelujen johdosta, jotka alkoivat Lontoossa kesäkuun puolivälissä ulkomaankaupan kansankomissaarin L. B. Krasinin ja englantilaisen teollisuudenharjoittajan ja finanssimiehen L. Urquhartin välillä. Urquhart oli ennen Lokakuun vallankumousta toiminut Venäläis-Aasialaisen yhdistetyn yhtiön puheenjohtajana ja omistanut suuria vuoriteollisuusyrityksiä Venäjällä (Kyshtym, Ridder, Tanalyk, Ekibastuz) ja anoi nyt toimilupia hyödyllisten kaivannaisten louhintaa ja muokkausta varten. VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta vahvisti sähkeen luonnoksen eräin lisäyksin heinäkuun 2 pnä 1921.

Elo- ja syyskuussa neuvotteluja käytiin Moskovassa. Lenin hahmotteli toimiluvan perusehdot ja seurasi tarkkaavaisesti neuvottelujen kulkua sekä toimiluvan anojalle luovutettavia teollisuusyrityksiä tarkastavan valiokunnan toimintaa (ks. Ленинские сборники XX, стр. 188; XXIII, стр. 63—69; XXXV, стр. 219—223; XXXVI, стр. 311—312 (Lenin-kokoelmia — XX, s. 188; XXIII, ss. 63—69; XXXV, ss. 219—223; XXXVI, ss. 311—312)).

Neuvottelujen aikana laadittiin toimilupasopimuksen luonnos. Lokakuussa 1921 Urquhart kuitenkin katkaisi neuvottelut ja yhtyi neuvostovastaiseen kampanjaan luullen saavansa painostuksen ja kiristyksen avulla neuvostohallitukselta melkoisia myönnytyksiä.

Neuvottelut Urquhartin kanssa uudistettiin 1922. Ks. tätä osaa, 751., 755., 769. asiakirja sekä Teokset, 33. osa, ss. 376—377, 393—394. — 143.

- 204 L. B. Krasin katsoi voitavan hyväksyä osingon suuruudeksi 25% vedoten öljytoimiluvissa määrättyyn osingon suuruuteen (29%). — 143.

- 205 Kysymys on VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan kesäkuun 4 pnä 1921 tekemän päätöksen täyttämistä, noin 2000 kommunistin mobilisoinnista työskentelemään vuorotellen Valtionkalleuksien säilytysvarastossa.

Kesäkuun 29 pnä 1921 TPN päätti julistaa Kalleusvaraston työn ensisijaiseksi ja velvoitti kaikki virastot ja kansankomissariaatit täyttämään Kalleusvaraston vaatimukset ja tilaukset 24 tunnin kuluessa ensi vuorossa katsoen niiden johtajat henkilökohtaisesti

vastuunalaisiksi tästä sekä suunnitteli useita toimenpiteitä sen työn parantamiseksi. — 144.

- 206 Asetus lihana suoritettavasta luontoisverosta hyväksyttiin Kansankomissaarien Neuvostossa kesäkuun 14 pnä 1921 ja julkaistiin »Izvestija VTsIK» lehden 133. numerossa kesäkuun 22 pnä 1921. — 144.
- 207 Kesäkuun 10 pnä 1921 KKTN:n puhemiehistön jäsen L. K. Martens esitti Leninille KKTN:n puhemiehistölle valmistamansa selostuksen jäljennöksen. Selostuksessa hän nosti kysymyksen siitä, että oli välttämätöntä kutsua neuvostomaan teollisuuteen ulkomaisia työläisiä ja etupäässä Amerikassa asuvia venäläisiä pakolaisia, joiden halu muuttaa Neuvosto-Venäjälle oli voimistunut vuosien 1920 ja 1921 vaihteessa Amerikassa puhjenneen teollisuuspuolan vuoksi. Martensin selostus sisälsi myös useita käytännöllisiä ehdotuksia ulkomaisten työläisten maahanmuuton järjestämiseksi.
- Selostuksen 1. sivulle Lenin teki merkinnän: »NB: s. 9, elintarvikkeet mukanaan» ja 9. sivulle, alleviivattuaan Martensin sanat: »He ovat tuoneet mukanaan elintarvikkeita puoleksi vuodeksi», kirjoitti reunaan: »NB» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto).
- Martensin selostus liitettiin TPN:n kesäkuun 22 pnä 1921 pitämän istunnon pöytäkirjaan n:o 224. Yksityiskohtainen artikkeli tästä kysymyksestä julkaistiin »Ekonomitsheskaja Zhizn» lehden 157. numerossa heinäkuun 20 pnä 1921 sekä painatettiin myöhemmin uudelleen kerran kuukaudessa ilmestyneessä tiedonantolehdessä »Soviet Russia» (V nidos, n:o 4, 1921, ss. 156—158). — 145.
- 208 Saatuaan tämän kirjeen L. K. Martens vastasi Leninille ryhtyvän-
sä heti laatimaan TPN:n päätösluonnosta Venäjältä Amerikkaan muuttaneiden palauttamisesta takaisin teollisuuteen ja valmistamansa luonnoksen kello kuudeksi.
- Samana päivänä, 22. kesäkuuta 1921, Työ- ja Puolustusneuvosto katsoi suotavaksi, että »kehitetään erillisiä teollisuuslaitoksia tai teollisuuslaitosten ryhmiä luovuttamalla ne amerikkalaisille työläisryhmille tai teollisesti kehittyneille talonpojille sopimusehdolla, jotka takaavat heille määrätynlaisen taloudellisen autonomian» (Ленинский сборник XX, стр. 202 (XX Lenin-kokoelma, s. 202)). TPN katsoi myös välttämättömäksi säännellä työläisten teollista maahanmuuttoa ulkomailta ja antoi KKTN:n tehtäväksi laatia ehdot tuotantolaitosten luovuttamisesta näille työläisille. — 145.
- 209 Kesäkuun 21 pnä 1921 kirjoittamassaan kirjeessä Ulkomaankaupan kansankomissariaatin kollegion jäsen M. V. Rykunov ehdotti, että kansankomissariaatin työn parantamistarkoituksessa henkilöitä vahvistettaisiin kommunisteilla, täydentämällä kollegiota kahdella tai kolmella käytännön miehellä, ja että tavaroiden ulkomaille myynnin järjestämisessä käytettäisiin entisiä vientikauppiaita, annettaisiin lupa palkita työntekijöitä myöntämällä heille määräprosentti myyntisummasta y.m.

Kirjeessä on Leninin alleviivauksia, kirjoituksia »oikein!» Ry-

kunovin eräiden ehdotusten kohdalla sekä merkintä »*Rykunovilta*. 22/VI. Тов. *Molotoville*» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). Kirje monistettiin ja lähetettiin kaikille VKP(b):n KK:n Organisaatiotoimikunnan ja Poliittisen Toimikunnan jäsenille. Samanaikaisesti kirjeen kanssa Rykunov esitti myös selosteen vientitavaravarannon muodostamisesta. Selosteessa olevia Leninin merkintöjä ja alleviivauksia ks. Ленинский сборник XX, стр. 249—250 (XX Lenin-kokoelma, ss. 249—250). — 146.

- ²¹⁰ Nämä rivit on kirjoitettu Kashiran sähköaseman rakennuksen pääinsinöörin G. D. Tsjurupan puhelinsanomalomakkeeseen. Hän lähetti puhelinsanomaa Leninille kesäkuun 22 p:nä 1921. Tsjurupa tiedotti, että rakennusjärjestöllä ei ollut rahaa ja siitä syystä rakennus- y.m. aineiden hankinta sekä palkan maksu työläisille viivästyi.

Kesäkuun 23 p:nä 1921 Pieni KKN käsitteli Leninin ehdotuksen ja antoi Finanssiasian kansankomissariaatin tehtäväksi velvoittaa Moskovan Neuvoston finanssiosasto hankkimaan Kashiran rakennustyömaalle välttämätön määrä rahaa aivan ensi vuorossa. — 146.

- ²¹¹ Kesäkuun 23 p:nä 1921 lähettämässään selostuksessa G. I. Boki tiedotti Leninille toimenpiteistä, joihin hän oli ryhtynyt varkauksien ehkäisemiseksi Valtionkalleuksien säilytysvarastossa. Samalla Boki lähetti Leninille jäljennöksen Kalleusvarastoa tutkineen valiokunnan alustavasta selostuksesta, joka sisälsi ehdotuksia sen työn parantamisesta. Heinäkuun 8 p:nä Leninille lähetettiin Kalleusvaraston uudelleenjärjestelytöiden kalenterisuunnitelma. — 146.

- ²¹² Tarkoitetaan päätösehdotusta »Valtionkalleuksien säilytysvaraston töiden julistamisesta ensisijaisiksi», jonka Finanssiasian kansankomissariaatti esitti Työ- ja Puolustusneuvostolle kesäkuun 24 p:nä 1921. TPN hyväksyi päätöksen kesäkuun 29 p:nä. — 147.

- ²¹³ Tarkoitetaan A. M. Lezhavan, L. M. Hintshukin, P. L. Voikovin ja M. I. Frumkinin muodostaman valiokunnan kesäkuun 24 p:nä 1921 esittämää päätösehdotusta välttämättömyydestä ostaa viljaa ulkomaanmarkkinoilta ja myöntää siihen luottoa 100 milj. ruplaa.

Lenin teki päätösehdotukseen merkinnät: »salainen» ja »arkistoon» ja kirjoitti reunaan: »Kaksi lisäystä: 1) Selostus täytäntöönpanosta ja tämän operaation kulusta joka viikko Lezhavalta + Frumkinilta + Hintshukilta. 2) Lähetetty Frumkinille» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto).

Nämä Leninin lisäykset VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta otti huomioon päätöksessään »Viljanostoista», joka hyväksyttiin kesäkuun 25 p:nä. Krasinille Lontooseen lähettämässään sähkössä Lezhava korosti, että Lenin »pyytää erikoisesti kiirehtimään suuren viljamäärän ostoa ja tuontia» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 147.

- ²¹⁴ Vastauskirjeessään V. D. Kaisarov tiedotti heinäkuun 5 p:nä 1921,

että maantieteellisen kartaston laatimiseksi muodostettu erityinen tieteellinen valiokunta ottaa huolekseen kysymykset, jotka Lenin oli osoittanut kirjeessään M. P. Pavlovitshille (ks. Teokset, 35. osa, 283. asiakirja), pyysi lähettämään kaksi valiokunnan jäsentä Berliiniin hankkimaan uutta aineistoa Länsi-Euroopan talouselämästä ja mainitsi, että moskovalaisten asiantuntijain pyytäminen mukaan kartaston laatimistyöhön olisi suotavaa. Kirjeessä sanottiin, että valiokunnan työohjelma ja kalenterisuunnitelma lähetetään Leninille piakkoin.

Lenin teki tähän kirjeeseen merkintöjä ja alleviivauksia sekä kirjoitti useita määräyksiä L. A. Fotijeville (ks. tätä osaa, 140. asiakirja, sekä Ленинский сборник XX, стр. 321—322 (XX Lenin-kokoelma, ss. 321—322)). — 148.

- 215 Tässä julkaistu toimeksianto on kirjoitettu sen johdosta, että Leninille lähetettiin III Internationaalille nimetyn moskovalaisen vaatetustehtaan n:o 36 työläisten (Amerikasta saapuneiden emigranttien) yleisen kokouksen päätöslauselma.

Työläiset tiedottivat, että kuukauden kuluessa he eivät olleet saaneet Amerikasta tuomillaan uusiaikaisilla koneilla ja laitteilla varustettua tehdasta käyntiin, ja pyysivät Leniniä auttamaan tehtaan lopulliseen kuntoon panemiseen ja huoneiston korjaukseen välttämättömien tarveaineiden sekä asuntojen saannissa.

Kesäkuun 27 p:nä 1921 Lenin allekirjoitti L. K. Martensille sekä Moskovan kuvernementin kansantalousneuvoston puheenjohtajalle V. T. Lihatshoville osoitetut kirjeet, joissa käskettiin loppettamaan kaikkalainen vitkutus tässä asiassa ja auttamaan emigranttityöläisiä panemaan tehdas käyntiin mahdollisimman pian (ks. Ленинский сборник XX, стр. 201 (XX Lenin-kokoelma, s. 201)). — 149.

- 216 Tämä sähke on kirjoitettu vastaukseksi Samarkandin järjestön kommunistiryhmän kesäkuun 15 p:nä 1921 lähettämään kirjeeseen »Maailman Kommunistisen vallankumouksellisen armeijan ensimmäiselle sotilaille», jossa kommunistit tervehtivät lämpimästi Leniniä ja ilmaisivat hyväksymyksensä uuden talouspolitiikan johdosta. Kirjekuoreen Lenin kirjoitti sihteerille 27. kesäkuuta 1921 päivätyyn määräykseen: »**Kiireellinen.** Lähetettävä heille kiitos- ja hyväksymyssähke. Annettava minulle luonnos» (Ленинский сборник XX, стр. 117 (XX Lenin-kokoelma, s. 117)). Vastaussähkeen luonnoksen laati KKN:n Sihteeristö Leninin ohjeiden mukaan. — 149.

- 217 Keväällä 1921 ryhmä amerikkalaisia vaatetustyöläisiä kokosi varoja, osti teollisuuskalustoa ja matkusti Neuvosto-Venäjälle. Heille annettiin mahdollisuus vaatetustehtaan n:o 36 perustamiseen Moskovassa. Leninin henkilökohtaisen ohjeen mukaan annettiin tehdasta varten nelikerroksinen rakennus.

Kesäkuun 16 p:nä 1921 amerikkalaiset työläiset lähettivät Leninille yhteisen kirjeen, jossa pyysivät auttamaan heitä saamaan tehtaan valmiiksi. Lenin otti erittäin toimeliaasti osaa tehtaan valmisteluun käyntiin pantavaksi (ks. Teokset, 5. venäjänk. painos, 53. osa. Liitteitä, 2. ja 3. asiakirja). — 150.

- 218 Heinäkuun 20 p:nä 1921 TPN hyväksyi päätöksen toimenpiteistä, joiden tarkoituksena oli ehkäistä kalateollisuutta ja kalojen kuljetusta koskevien sähkeiden viivytyksistä. — 151.
- 219 Kirjeen alkuosassa Lenin teki huomautuksia G. M. Krzhizhanovskin artikkeliin »Arvostelijoillemme», ensimmäiseen varianttiin, joka oli vastaus »Pravda» lehdessä kesäkuun 9 p:nä 1921 julkaistuun J. Larinin artikkeliin »Neuvostoteollisuuden salaisuuksia», jossa arvosteltiin Valtion Suunnittelukomission toimintaa. Krzhizhanovski kirjoitti Leninille: »Kiivastuksissani riipaisin silloin pikku artikkelin 'Arvostelijoillemme', mutta sitten havaitsin sen liian pakinamaiseksi ja päätin vetää ristin päälle; jos sattuu hetkinen vapaata aikaa keveään lukemiseen, vilkaiskaa...» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). Sitten Krzhizhanovski kirjoitti artikkelinsa uudelleen (ks. V. I. Lenin, Teokset, 5. venäjänk. painos, 53. osa, 298. asiakirja).
Kirjeen loppuosan (sanoista: »Selostuksessa TPN:lle taasen») sisältämät Leninin ehdotukset koskevat Krzhizhanovskin selostusta TPN:lle Valtion Suunnittelukomission työstä. Hän piti selostuksensa heinäkuun 8 p:nä 1921. — 152.
- 220 Tämän kirjeen Lenin kirjoitti luultavasti L. B. Krasinin heinäkuun 4 p:nä 1921 lähettämän sähkeen johdosta. Siinä Krasin tiedotti Pariisissa kesäkuun lopulla 1921 pidetystä venäläisten vastavallankumouksellisten (monarkistien, kadettien ja oikeistoeserrien) edustajakokouksesta, joka päätti, että heinäkuun lopussa tai elokuun alussa järjestetään Kronstadtissa ja Pietarissa kapinoita neuvostovallan kukistamistarkoituksessa. — 155.
- 221 Heinäkuun 7 p:nä 1921 VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta velvoitti YEK:n ryhtymään välttämättömiin varovaisuustoimenpiteisiin ja päätti myös lähettää Pietariin lähiviikkoina metallityöläisiä, kommunisteja, vanhojen puolueenjäsenten joukosta (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 155.
- 222 Ehdotus on kirjoitettu reunahuomautuksena VKP(b):n KK:lle lähetettyyn elintarvikeasiain apulaiskansankomissaarin N. P. Brjuhhanovin ja ulkomaankaupan apulaiskansankomissaarin A. M. Lezhavan tiedotteeseen, jossa he ilmoittivat voitavan ostaa Koillis-Persiasta 5 miljoonaa puutaa vehnää ja pyysivät myöntämään tähän tarkoitukseen 4 milj. hopearuplaa. Heinäkuun 6 p:nä 1921 VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan jäsenet hyväksyivät ehdotuksen.
Heinäkuun 18 p:nä Pieni KKN myönsi Ulkomaankaupan kansankomissariaatille 4 milj. ruplaa. — 156.
- 223 Tarkoitetaan Kalastuksen ja kalanjalostuksen päähallinnon (puheenjohtaja A. I. Potjajev) ja Elintarvikeasiain kansankomissariaatin välistä selkkausta. Niiden erimielisyyksien ydin oli siinä, että Kalastushallinto pyrki KKTN:n päähallintojen ryhmään, mutta Elintarvikekomissariaatti halusi pitää Kalastushallinnon alaisenaan.

Selkkauksen selvittelyä varten muodostettu VKP(b):n KK:n valiokunta päätti heinäkuun 7 p:nä 1921, että Kalastushallinto jätetään Elintarvikekomissariaatin alaiseksi, ja velvoitti molempien laitosten johtajat toimimaan kiinteässä yhteydessä toisiinsa ja saamaan aikaan normaalit suhteet.

Lenin vaati selkkauksen nopeaa lopettamista, koska keskuksessa ilmennyt kahnaus vaikutti haitallisesti alaportaiden toimintaan. Samasta kysymyksestä ks. tätä osaa, 272., 273., 274., 275., 276., 290. asiakirja, sekä Teokset, 5. venäjänk. painos, 53. osa, 50., 119. asiakirja. — 157.

- 224 Tarkoitetaan Tshekkoslovakian kysymystä koskevaa puhetta, jonka Lenin piti heinäkuun 6 p:nä 1921 Kominternin III kongressin taktiikkavaliokunnassa. — 157.
- 225 Ei ole saatu selville, mistä on kysymys. — 157.
- 226 VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta teki heinäkuun 9 p:nä 1921 seuraavan päätöksen: »Тов. Ленину myönnetään loma yhdeksi kuukaudeksi ja oikeus käydä loman aikana vain Poliittisen Toimikunnan istunnoissa (mutta ei KKN:n eikä TPN:n istunnoissa, paitsi erikoistapauksissa — KK:n Sihteeristön päätöksen nojalla).» — 158.
- 227 Tämä on kirjoitettu G. V. Tshitsherinin heinäkuun 9 p:nä 1921 lähettämän kirjeen arkkiiin. Tshitsherin ilmoitti kirjeessään Kansainvälisen Punaisen Ristin edustajan Fridtjof Nansenin ehdottaneen lähetettäväksi elintarvikkeita Pietarin väestölle sillä ehdolla, että ulkomainen edustaja osallistuisi niiden jakelun valvontaan (ks. tästä osasta 229. huomautusta). — 158.
- 228 Kysymys on Leninin korjauksista uuden talouspolitiikan periaatteiden toteuttamista koskevaan KKTN:n teesiluonnokseen, jonka KKTN:n puhemiehistö oli hyväksynyt heinäkuun 6 p:nä 1921 (ks. Ленинский сборник XX, стр. 102—106 (XX Lenin-kokoelma, ss. 102—106)). Luonnoksen teksti Leninin tekemin korjauksin lähetettiin G. M. Krzhizhanovskille, I. T. Smilgalle, N. P. Brjuhanoville, A. M. Lezhavalle, V. A. Avanesoville ja V. V. Schmidtille. Heinäkuun 11 p:nä KKTN:n puhemiehistö käsitteli teesien luonnoksen uudelleen, vahvisti sen ja antoi VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan käsiteltäväksi. Heinäkuun 12 p:nä 1921 KKTN:n teesit käsiteltiin KKN:ssä ja heinäkuun 16 p:nä VKP(b):n KK:n Poliittisessa Toimikunnassa. Poliittinen Toimikunta päätti ottaa teesit perustaksi ja muodosti valiokunnan toimittamaan ne lopulliseen muotoon. Valiokunta esitti teesien uuden variantin, johon Lenin teki samoin korjauksia (ks. Teokset, 5. venäjänk. painos, 44. osa, s. 73). Tämä luonnos käsiteltiin heinäkuun 23 p:nä ammattiliittojen keskuskomiteoiden, Moskovan kaupungin ammattiliittoneuvoston puhemiehistön ja Pietarin ammattiliittojen edustajien kommunistiryhmän kokouksessa. Kokous päätti ottaa teesit perustaksi ja muodosti valiokunnan, joka yhdessä puolueen KK:n valiokunnan kanssa toimitti teesit lopullisesti. Elokuun 9 p:nä teesit

hyväksyttiin puolueen KK:n kokouksessa ja samana päivänä saivat KKN:ssä lainsäädännöllisen muodon »KKN:n evästyksen uuden talouspolitiikan periaatteiden toteuttamisesta» (ks. «Директивы КПСС и Советского правительства по хозяйственным вопросам», том 1, М., 1957, стр. 254—259 (»NKP:n ja neuvostohallituksen ohjeita talouskysymyksistä», 1. osa, Moskova 1957, ss. 254—259)).

Samasta kysymyksestä ks. myös tätä osaa, 240., 241., 242. asiakirja. — 159.

229 Tämä on kirjoitettu VKP(b):n KK:n sihteerin V. M. Molotovin kirjeen arkkiiin. Kirjeessä asetettiin Poliittisen Toimikunnan jäsenten äänestettäväksi kaksi ehdotusta: 1) P. A. Bogdanovin ja G. V. Tsyperovitshin valiokunnan tehtäväksi annetaan luonnostaa saksalaisen yhtymän kanssa solmittava sopimus Pietarin metalliteollisuuden jälleenrakentamiseen osallistumisesta; 2) Fridtjof Nansenin ehdotus elintarvikkeiden lähettämisestä Pietarin väestölle. VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta hyväksyi nämä ehdotukset heinäkuun 11 p:nä 1921. — 161.

230 Nämä V. A. Smoljaninoville osoitetut kirjelaiput koskevat Karian meren retkikuntaa, jota varustettiin viemään Siperiaan, Obin ja Jenisein suulle, tavaraa tarkoituksena järjestää tavaravaihto ruotsalaisen yhtymän kanssa. Siperian vallankumouskomitean varapuheenjohtaja S. J. Tshutskajev lähetti Leninille heinäkuun 8 p:nä 1921 sähkeen, jossa ilmoitti epäilevänsä Karian meren retken menestyksellistä päättymistä, koska L. B. Krasin oli purkanut ruotsalaisten kanssa solmitun sopimuksen ja ostanut tavaroita englantilaisilta.

Heinäkuun 14 p:nä 1921 V. A. Smoljaninov laati L. B. Krasinin kanssa Leninin toimeksiannosta vastauskirjeen S. J. Tshutskajeville, jossa tiedotettiin retkikunnan varustelutoimenpiteistä. — 161.

231 Kirjoitettu VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan istunnossa heinäkuun 12 p:nä 1921 käsiteltäessä kysymystä Yleisvenäläisen nälänhätää kärsivien auttamiskomitean perustamisesta. N. A. Semashko vastusti komitean järjestämistä perustellen kantaansa sillä, että menshevikit ja eserrät saattavat käyttää komiteaa hyväkseen neuvostovallalle vihamielisessä toiminnassa. Ehkäistäkseen tämän Poliittinen Toimikunta hyväksyi suunnitelman kommunistisen ryhmän muodostamisesta komiteaan ja päätti ottaa komitean puhemiehistöön vain tietyn määrän porvarillisia »yhteiskunnallisia toimihenkilöitä». — 162.

232 Keskustellessaan Työläis- ja talonpoikaisinspektion kansankomisariaatin kollegion jäsenen A. A. Korosteljovin kanssa heinäkuun alussa 1921 Lenin ehdotti, että Työläis- ja talonpoikaisinspektion kansankomisariaatin yhteyteen perustettaisiin Talouselinten toiminnan edistämiskomissio. Korosteljovin piti tehdä alustus tästä kysymyksestä Moskovan Neuvoston puhemiehistön istunnossa. Mutta alunperin määrättynä aikana alustus jäi pitämättä, koska juuri silloin alkoi kuvernementin neuvostojen III edustajakokous. Ko-

rosteljovin alustuksen käsitteli uusi Moskovan Neuvoston toimeenpaneva komitea heinäkuun 15 pnä 1921.

Lenin antoi Talouselinten toiminnan edistämiskomissiolle suuren merkityksen ja vaati, että hänelle tiedotettaisiin säännöllisesti sen työstä (ks. Teokset, 35. osa, 289. asiakirja; Teokset, 5. venäjänk. painos, 53. osa, 133. asiakirja). — 163.

- 233 Nämä rivit on kirjoitettu puna-armeijalaisen kommunisti I. A. Semjannikovin kirjeen johdosta, jossa hän tiedotti Leninille Donin alueen elintarviketyöntekijäin ja vastuunalaisten kommunistien epätaloudellisuudesta, varkauksista ja toimivallan ylittämistapauksista. Hän pyysi ryhtymään pikaisiin toimenpiteisiin noiden sietämättömien ilmiöiden ehkäisemiseksi, koska ne herättivät suuttumusta työläisissä ja talonpojissa. — 163.
- 234 Siitä, miten Lenin luonnehti amerikkalaista kolmatta puoluetta — työläisten ja talonpoikien eli työläisten ja farmarien liittoa — ks. Teokset, 33. osa, ss. 129—130.
- Vastauskirjeessään heinäkuun 14 pnä 1921 M. M. Borodin tiedotti laativansa 5 päivän kuluessa selosteen käytettävissä olevan aineiston perusteella. Borodinin kirjeen arkkiiin Lenin kirjoitti toimeksiannon sihteerille: »Pyydän muistuttamaan minulle viikon kuluttua: 14. VII. *Lenin*», myöhemmin veti tämän yli viivan ja merkitsi: »arkistoon».
- Saatuaan Borodinilta selosteen Lenin kirjoitti vastauksen (ks. tätä osaa, 284. asiakirja). — 164.
- 235 Kirjoitettu vastaukseksi A. A. Korosteljovin kirjeeseen, jossa tämä selitti, miksi Talouselinten toiminnan edistämiskomissio ei ollut alkanut toimia ja m.m. vetosi siihen, että Moskovan ja Pietarin tuotantolaitoksissa ei ollut vielääkään järjestetty työläisten kollektiivista muonitusta. — 165.
- 236 Jaroslavlin kuvernementin tpk:n puheenjohtaja tiedotti sähkönsään heinäkuun 14 pnä 1921, että Volgalla oli lastauksen ja losauksen aikana varastettu elintarvikkeita. — 165.
- 237 Tarkoitetaan VKP(b):n KK:n päätösehdotusta siitä, että Bakun työntekijöiden taholta esiintynyt neuvostohallituksen Persian- (Iranin-) politiikan rikkominen on sietämätöntä. VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta hyväksyi päätöksen lokakuun 3 pnä 1921. — 166.
- 238 »*Rudé Právo*» (»Punainen Oikeus») — päivälehti, alkuaan Tshekkoslovakian Sosialidemokraattisen Puolueen (Vasemmiston) äänenkannattaja ja sittemmin Tshekkoslovakian Kommunistisen Puolueen pää-äänenkannattaja; on ilmestynyt vuoden 1920 syyskuun 21 päivästä lähtien. — 166.
- 239 Tarkoitetaan *Tshekkoslovakian Sosialidemokraattisen Puolueen (Vasemmiston) edustajakokousta*, joka oli koolla 14.—16. toukokuuta 1921 Prahassa ja perusti Tshekkoslovakian Kommunistisen Puolueen.

- Lenin tutki huolellisesti Tshekkoslovakian Kommunistisen Puolueen perustavan edustajakokouksen aineistoa (ks. tätä osaa, 324. asiakirja; Teokset, 5. venäjänk. painos, 53. osa, 65. asiakirja). — 167.
- 240 Tarkoitetaan I. I. Skvortsov-Stepanovin kirjasta »VSFNT:n sähköistäminen ja maailmantalouden väli vaihe». Kirjanen ilmestyi V. I. Leninin esipuheella varustettuna 1922 (ks. Teokset, 33. osa, ss. 230—232). — 167.
- 241 Kysymyksessä on K. Uhanovin ja N. Borisovin kirjanen »Moskovan kaupungin Rogozhsko-Simonovon piirin Työläisten ja Puna-armeijalaisten Edustajien Neuvoston elämästä ja toiminnasta (maaliskuu 1917 — tammikuu 1921)». Yksi kappale mainittua teosta on säilytettävänä NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkistossa. Siinä on V. I. Leninin merkintöjä ja seuraavat hänen kirjoittamansa sanat: »Moskova, Leninskaja sloboda (Simonovo), ent. 'Dynamo' tehdas.» — 168.
- 242 YTpKK:n keskuskomissio nälänhätää kärsivien auttamiseksi julkaisi elokuun 1 p:nä 1921 VSFNT:n talonpojille ja kaikille työtekeville kansalaisille osoitetun vetoituksen, jossa kehoitettiin luovuttamaan puidusta viljasta naula kultakin puudalta nälkäalueiden hyväksi. YTpKK:n Puhemiehistö hyväksyi elokuun 4 p:nä päätöksen, että jokaisesta tavaravaihdon tietä saadusta elintarvikepuudasta luovutetaan prosentti nälänhätää kärsivien hyväksi (päätös julkaistiin elokuun 6 p:nä 1921 »Izvestija VTsIK» lehden 172. n:o:ssa). — 169.
- 243 Kysymyksessä on vallankumouksellisten ammattiliittojen I kansainväliseen kongressiin (heinäkuu 1921) osallistuneen saksalaisen valtuuskunnan jäsenten R. Müllerin ja H. Malzahnin Leninille lähettämä kirje. Sen aiheena oli kongressin päätöslauselma organisaatiokysymyksestä, joka koski Saksan ammattiliittoja.
Perustamisensa jälkeen Saksan Yhdistynyt Kommunistinen Puolue muodosti kaikkiin ammattiliittoihin kommunistijaostojen verkoston. Vastaukseksi tähän ammattiliittobyrokratia, jonka pyrkimyksenä oli kommunistien eristäminen ammattiyhdistysten jäsenjoukoista, erotti johtavat kommunistit ja eräitä paikallisjärjestöjä ammattiliitoista. — 172.
- 244 Tarkoitetaan vastalauseita, jonka G. V. Tshitsherin esitti ehdotuksen johdosta, että solmittaisiin toimilupasopimus englantilaisen Boltonin yhtiön kanssa vapaasatamasta Pietarissa. Tshitsherin osoitti, että se saattaisi tasavallan turvallisuuden vakavaan vaaraan.
Tämä kysymys oli useaan otteeseen esillä TPN:ssä ja Pienessä KKN:ssä. Lopulta ehdotus Pietarin vapaasatamaa koskevan toimilupasopimuksen solmimisesta hylättiin. — 173.
- 245 Heinäkuun 22 p:nä 1921 TPN käsitteli tämän kysymyksen ja teki päätöksen, jonka mukaan kaikkien ulkovaltojen lähetystöt sekä yksityiset Venäjälle saapuneet ulkomaalaiset saivat elintarvik-

keensa erityisestä Elintarvikeasiain kansankomissariaatin jakelupaikasta Ulkoasiain kansankomissariaatissa rekisteröidyillä ostokorteilla. — 175.

- ²⁴⁶ Kysymyksessä on Maatalouden kansankomissariaatin Hevosjalostuksen ja hevoshoidon päähallinnon apulaispäällikön M. Krutshinskin kirje, jossa tiedotettiin hevostalouden vaikeasta tilasta ja selitettiin sen johtuvan Maatalouskomissariaatin kehnosta toiminnasta. — 176.
- ²⁴⁷ Tarkoitetaan kalastuskaudella Astrakanissa olleen I. P. Babkinin TPN:n valtuutettuna 16. kesäkuuta 1921 päivättyä selostusta »Astrakanin valtionkalastuksen nykyinen tila ja lähimmät näköalat».
- Huomautuksia ja merkintöjä, joita V. I. Lenin on tehnyt Babkinin selostukseen, ks. Ленинский сборник XX, стр. 293—298 (XX Lenin-kokoelma, ss. 293—298).
- Työ- ja Puolustusneuvosto hyväksyi heinäkuun 27 p:nä 1921 päätöksen »Kalastuksen ja kalankuljetuksen parantamisesta», jossa samalla määriteltiin myös Kalastuksen ja kalanjalostuksen päähallinnon ja Elintarvikeasiain kansankomissariaatin keskinäissuhteet. — 177.
- ²⁴⁸ Syynä tämän ja seuraavan asiakirjan kirjoittamiseen oli M. M. Scheinmannille osoitettu kirje, jossa G. V. Tshitsherin totesi välttämättömäksi jouduttaa Gruusian menshevikkejä paljastavan kirjoituksen valmistumista ja pyysi lähettämään Gruusian selkkauksen diplomaattista puolta valaisevia artikkeleita. — 181.
- ²⁴⁹ Kysymyksessä on 1921 julkaistu N. L. Meshtsherjakovin kirjanen «В меньшевистском раю. Из впечатлений поездки в Грузию» («Menshevikkien paratiisissa. Matkavaikutelmia Gruusiasta»). — 181.
- ²⁵⁰ Kysymyksessä on Moskovan kuvernementin elintarvikekomissaarin P. S. Sorokinin raportti siitä, miten Moskovan kulutuskommuuni oli pannut täytäntöön KKN:n heinäkuun 12 p:nä 1921 tekemän päätöksen elintarvikkeiden saajien lukumäärän supistamisesta 30 prosentilla vaikean elintarviketilanteen vuoksi. KKN:n istunnossa heinäkuun 26 p:nä 1921 muodostettiin valiokunta tarkastamaan Moskovan kulutuskommuunin toimintaa. Valiokunta veloitettiin m.m. selvittämään, oliko asian etujen mukaista evätä elintarvikeannokset niiltä ryhmiltä, jotka Moskovan kulutuskommuuni oli osoittanut, ja oliko mahdollista elintarvikeannosten epääminen Moskovan koko työtätekemättömältä väestönsalta. — 182.
- ²⁵¹ Tarkoitetaan 14. heinäkuuta 1921 päivättyä Armenian nationalistisen Dashnaksutjun-puolueen kanssa tehtävän sopimuksen luonnosta, joka edellytti Turkille kuuluneen armenialaisten asuman alueen liittämistä Neuvosto-Armeniaan ja »riippumattoman» Armenian muodostamista. Heinäkuun 26 p:nä 1921 VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta torjui mainitun sopimusluonnoksen. — 183.

- 252 Isossa-Britanniassa ollut neuvostohallituksen edustajan sijainen N. K. Klyshko tiedotti mainitussa sähkeessä, että kun hänelle oli ehdotettu perustettavaksi Englantilais-venäläinen komitea keräämään varoja Venäjän nälkäänäkeville, hän oli asettanut sen järjestämiselle tiettyjä ehtoja, m.m. Englannin hallituspiirien suojeleminen suhtautumisen neuvostohallitukseen. — 183.
- 253 Syynä asiakirjan kirjoittamiseen oli 24. heinäkuuta 1921 päivätty G. V. Tshitsherinin kirje. Tshitsherin tiedotti, että Ulkoasiain kansankomissariaatti oli joutunut huolehtimaan tanssijatär Isadora Duncanista, joka oli saapunut Venäjälle A. V. Lunatsharskin ja L. B. Krasinin kutsusta. Tshitsherin herätti kysymyksen, että Ulkokomissariaatti vapautettaisiin huolehtimasta Venäjälle saapuvista ulkomaalaisista, joilla ei ole virallisia edustustehtäviä. — 184.
- 254 »*Neuvosto*» («Sowiet») — kuukausilehti, ilmestyi Paul Levin toimittamana Berliinissä vuodesta 1919 heinäkuun 1 päivään 1921. Paul Levin tultua erotetuksi Saksan Yhdistyneestä Kommunistisesta Puolueesta lehti muutti suuntaansa ja alkoi heinäkuun 1 p:stä ilmestyä »*Unser Weg*» («Tiemme») nimisenä. Lehti lakkasi ilmestymästä vuoden 1922 lopulla. — 185.
- 255 Rosa Luxemburgin käsikirjoitus otsikoituna »Die russische Revolution. Eine kritische Würdigung. Aus dem Nachlaß von Rosa Luxemburg» («Venäjän vallankumous. Arvosteleva katsaus. Rosa Luxemburgin jäämistöstä») ilmestyi 1922 Paul Levin julkaisemana ja hänen esipuheellaan varustettuna. Clara Zetkin vastasi siihen julkaisemalla 1922 kirjan »Um Rosa Luxemburg Stellung zur russischen Revolution» («Rosa Luxemburgin asennoitumisesta Venäjän vallankumoukseen»), jossa hän osoitti Levin luopuriksi ja esitti Rosa Luxemburgin todelliset käsitykset Venäjän vallankumouksesta. Leninin arviota Paul Levistä ks. Teokset, 33. osa, ss. 191—195. — 186.
- 256 Lenin on kirjoittanut tämän 27. heinäkuuta 1921 päivätyn L. B. Krasinin kirjeen arkkiiin. Krasin tiedotti, millä ehdoin voitiin päästä sopimukseen englantilaisten laivanrakennusyhtiöiden kanssa, jotka olivat tarjoutuneet rakentamaan pitkäaikaisella luotolla aluksia Neuvosto-Venäjälle Mustan meren, Kaspian meren ja Volgan kauppalaivastoa sekä Marian kanavaa varten. Samalla Krasin esitti ehdotuksen, että nämä yhtiöt tai Englannin hallitus myöntäisivät lisäksi luottoa tuotantovälineiden ostoon ja kehotti laatimaan suunnitelman luoton käyttämiseksi kansantalouden jälleerakentamiseen. — 187.
- 257 Kyseinen teksti on kirjoitettu YEK:n varapuheenjohtajan J. S. Unschlichtin kirjelmän arkkiiin. Pyrkimyksenään hajaannuksen aikaansaaminen Puolassa ja Tshekkoslovakiassa internoiduissa valkoisen armeijan joukoissa, joihin S. V. Petljura ja B. V. Savinkov perustivat sotilaalliset laskelmansa, Unschlicht ehdotti yleistä armahdusta kaikille internoiduille sotilaille tietyin ehdoin ja ra-

- joituksin. VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta hyväksyi ehdotuksen. — 187.
- 258 Asiakirjassa on Leninin merkintä: »Miksi ei ole pantu täytäntöön?» Kysymys on määräyksistä, jotka Lenin antoi A. I. Potjajeville heinäkuun 24 pnä 1921 kirjoittamassaan kirjeessä (ks. tätä osaa, 272. asiakirja). — 188.
- 259 Mainitussa artikkelissaan N. N. Vashkov kertoi lyhyesti siitä, mitä oli tehty sähköistämisen alalla, esitti taulukon kaupunkien ja maaseudun sähköasemien lukumäärän kasvusta 1917—1921. Artikkelissa puhuttiin niin ikään tutkimustöistä, joihin eri seuduilla oli ryhdytty energiavarojen ja sähköistämistarpeiden selvittämiseksi. — 189.
- 260 Kysymyksessä on *VIII yleisvenäläinen sähkötekniinen edustajakokous*, joka kutsuttiin koolle Leninin aloitteesta neuvostojen VIII edustajakokouksen päätöksen mukaisesti käsittelemään perusteellisesti Valtion Venäjän-sähköistämiskomission (GOELRO:n) suunnitelman täytäntöönpanoon liittyviä teknisiä ja taloudellisia kysymyksiä. Edustajakokouksen edellä lähetettiin joka kuvernementtiin toimeenpanevalle komitealle sähköosastoja varten sähke, että edustajien mukana toimitettaisiin tiedot kaikista olemassaolevista sähköasemista (ks. tätä osaa, 327. asiakirja). — 189.
- 261 Kysymyksessä on G. I. Mjasnikovin artikkeli »Kipeitä kysymyksiä», jonka hän kirjoitti heinäkuun 27 pnä 1921. Kirjeessään elokuun 5 pttä 1921 V. I. Lenin arvosteli jyrkästi hänen katsomuksiaan (ks. Teokset, 32. osa, ss. 504—509). — 190.
- 262 Tarkoitetaan »*Russki Golos*» (»Venäjän Ääni») nimistä edistyksestä venäjänkielistä päivälehteä, jota venäläis-amerikkalainen kustannusyhtiö on julkaissut New Yorkissa vuodesta 1917 alkaen. — 190.
- 263 *Neuvosto-Venäjälle teknistä apua antavan yhdistyksen* perustivat toukokuussa 1919 New Yorkissa venäläiset emigrantit. Samanlaisia yhdistyksiä muodostettiin muuallakin USA:ssa ja Kanadassa. Yhdistyksen tarkoituksena oli auttaa Neuvosto-Venäjää kansantalouden jälleenrakentamisessa lähettämällä sinne ammattitaitoisia työmiehiä ja teknikkoja.
- New Yorkissa pidettiin 2.—4. heinäkuuta 1921 ensimmäinen Neuvosto-Venäjälle teknistä apua antavien yhdistysten kongressi, joka liitti USA:n ja Kanadan eri kaupungeissa olleet paikallisyhdistykset yhtenäiseksi Neuvosto-Venäjälle teknistä apua antavaksi yhdistykseksi. Alkaen vuoden 1921 lopulta ja aina vuoden 1922 lokakuuhun asti yhdistys lähetti Neuvosto-Venäjälle seitsemän maatalous- ja kaksi rakennuskommuunia, yhden kaivosmieskommuunin ja useita muita ryhmiä, jotka toivat mukanaan kalustoa, siemeniä ja elintarvikkeita noin 500 000 dollarin arvosta. Yhdistyksen toiminta laajeni. Siinä oli vuoteen 1923 mennessä noin

75 osastoa ja yli 20 000 jäsentä. Yhdistyksen toisessa kongressissa, joka pidettiin kesäkuussa 1923, päätettiin ryhtyä järjestämään ja lähettämään Neuvosto-Venäjälle entistä voimaperäisemmin kommuuneja ja ammattitaitoisten työläisten valmistelevia ryhmiä. Yhdistys jatkoi aktiivisesti toimintaansa taloudellisen avunannon merkeissä vuoteen 1925.

Yhdistyksen toiminnan Lenin arvosti proletaarisen internationalismin, työtätekevien veljellisen solidaarisuuden näkyväksi ilmaukseksi. — 191.

- ²⁶⁴ Lenin tarkoittaa Ionovin (F. M. Koigenin) ehdotusta menshevikkien ja eserrien ottamisesta nälänhätää kärsivien auttamiseksi muodostetun YTpKK:n keskuskomission ulkomaisiin haaraosastoihin. G. V. Tshitsherinille osoitettuun Ionovin sähköeseen, jossa tämä ehdotus esitettiin, Lenin kirjoitti: »Ei missään tapauksessa.» — 192.

- ²⁶⁵ Kysymyksessä on Neuvosto-Venäjälle teknistä apua antavalle amerikkalaiselle yhdistykselle osoitettu sähkö, jonka luonnoksen oli kirjoittanut Lenin (ks. tätä osaa, 293. asiakirja). Kyseisen sähköen lähettamisestä keskusteltiin KKTN:n, Ulkoasiain kansankomissariaatin ja Työasiain kansankomissariaatin edustajien neuvottelutilaisuudessa elokuun 6 p:nä 1921. Äänen hajaantumisen vuoksi suoritettiin Leninin toimeksiannosta äänestys KKN:n jäsenten kesken, joista enemmistö asettui kannattamaan sähköen lähettämistä.

Leninin ehdotuksesta sähköeseen lisättiin seuraava teksti: »On otettava huomioon ne vaikeudet, joita Venäjällä on ja jotka on voitettava, elintarvike- ja muut vaikeudet. Venäjälle matkustavien tulee olla valmiita siihen. On pidettävä ohjenuorana KKTN:n teollisen maahanmuuton osaston ohjeita, joita Teille lähetetään.» Sähköen lopullista tekstiä ks. «Документы внешней политики СССР», т. IV, М., 1960, стр. 261 («Neuvostoliiton ulkopoliittisia asiakirjoja», IV osa, Moskova 1960, s. 261). — 194.

- ²⁶⁶ Teesien luonnoksessa edellytettiin, että neuvostovallan politiikan toteuttaminen Buharassa ja Hivassa tapahtuisi kokonaan vain Venäjän täysivaltaisten edustajien kautta; Turkestanin komission oli sovittava toimenpiteistään täysivaltaisten edustajien kanssa ja erikoisen tärkeissä kysymyksissä Ulkoasiain kansankomissariaatin kanssa.

VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta vahvisti ehdotetut teesit elokuun 5 p:nä 1921. — 194.

- ²⁶⁷ Kalatalousalan tieteellisiin tutkimuksiin erikoistunut N. M. Knipovitsh katsoi, että Kalastuksen ja kalanjalostuksen päähallinnon päällikkö V. I. Meisner tukahdutti muiden laitosten aloitteellisuutta tieteellisten tutkimusten alalla kalataloudessa ja että Kalastushallinto noudatti virheellistä politiikkaa kalastukseen nähden. N. M. Knipovitsh esitti kaikki nämä väitteensä Leninille elokuun 6 p:nä 1921 kirjoittamassaan kirjeessä, johon Lenin teki

omat merkintänsä (ks. Ленинский сборник XXIII, стр. 164—167 (XXIII Lenin-kokoelma, ss. 164—167)). — 197.

- 268 Kysymys on sähköauratilausten täytöstä. Jo joulukuussa 1920 Pieni KKN oli Leninin toimeksiannosta vahvistanut sähkökäyttöisten kyntökoneiden valmistussuunnitelman. Sen täytäntöönpanosta huolehti sähkökäyttöisten kyntövälineiden valmistusta valvova erikoiskomissio — Elektroplug —, johon kuului edustajia KKTN:stä ja Maatalouden kansankomissariaatista. Komission tehtävät siirrettiin sittemmin KKTN:n Maatalouskonerakennuksen päähallinnolle. Lenin piti tarkkaavaisesti silmällä sähköaurojen valmistusta ja vaati komission jäseniä tiedottamaan jatkuvasti ja täsmällisesti tilausten täytöstä (ks. Teokset, 36. osa, s. 515; Teokset, 5. venäjänk. painos, 52. osa, 34. asiakirja). — 197.
- 269 Kyseiset asiakirjat on kirjoitettu Valtion Suunnittelukomission toimilupakomitean asiantuntijan S. I. Liebermannin 20. heinäkuuta 1921 päivätyn kirjelmän johdosta, jossa ehdotettiin annettavaksi Arkangelin metsäalueen hoito metsäteollisuusspesialistiryhmälle. Ryhmän tuli toimia valtionviraston oikeuksin, samalla kun sillä oli oleva tiettyjä vapauksia kaupallisessa suhteessa. TPN teki elokuun 17 p:nä 1921 päätöksen Pohjois-Vienan metsäteollisuuden johtoelimistä. Päätöksen mukaisesti perustettiin erikoinen Metsäteollisuuden pääkomitean alainen elin Severoles. — 198.
- 270 Tämä asiakirja on kirjoitettu УТрКК:n ja VSFNT:n Turkestanin komission puheenjohtajan M. P. Tomskin heinäkuun 23 p:nä 1921 kirjoittaman kirjeen johdosta, jossa Tomski selitti olevansa eri mieltä ВКР(б):n КК:n Turkestanin Toimikunnan jäsenen G. I. Safarovin kanssa uuden talouspolitiikan soveltamisesta Turkestanissa. Tomski vaati elintarvikeveron säätämistä ja piti mahdottomana uuden talouspolitiikan yhdistämistä köyhälistökomiteoiden järjestämiseen Turkestanissa ja kulakeilta otetun omaisuuden, karjan ja kaluston, jakamiseen köyhälistöön kuuluvien kesken. Safarov puolestaan väitti, että elintarvikevero ja vapaa vaihto eivät ole täysin sopivia Turkestanin oloissa, ja tähdensi köyhälistöliittojen perustamista ja paikallisen väestön luokkajaottumista. Samaa asiaa ks. myös tästä osasta, 383. asiakirja; Teokset, 5. venäjänk. painos, 53. osa, 175., 259. asiakirja. — 200.
- 271 Kysymyksessä on lampaiden osto Turkestanin ja Kiinan karjanhoitajilta ja karjakauppiailta Moskovon väestön tarpeisiin. Kaupat osoittautuivat kuitenkin myöhemmin epäedullisiksi. Sähkeessä, joka Leninin allekirjoittamana lähetettiin syyskuun 19 p:nä 1921 M. P. Tomskille, kehoitettiin lopettamaan karjanosto-operatiot (ks. Ленинский сборник XXIII, стр. 136 (XXIII Lenin-kokoelma, s. 136)). — 200.
- 272 Lenin kirjoitti nämä kirjelaput Pienen KKN:n elokuun 8 p:nä 1921 hyväksymän »Talojen hallinnasta» säännöksen johdosta, jossa vastuu asuntojen kunnosta langetettiin pääasiassa talojen isännöit-

- sijöille. Talojen kunnossapidosta lankeavan vastuun suurentamiseen tähtäävien Leninin lisätoimenpide-ehdotusten kehittelyä koskeva kysymys oli esillä Pienen KKN:n istunnossa elokuun 12 ja 22 pnä 1921. — 201.
- 273 Kirjeessä mainittu Finanssiasiaan kansankomissariaatin Valtionkalleuksien säilytysvaraston juttu sai alkunsa, kun paljastui, että puuttui huomattava määrä jalokiviä. Kalleusvaraston hinnoittelija J. S. Shelehes asetettiin syytteeseen arvoesineiden varastamisesta ja pidätettiin YEK:n toimesta. Shelehesin pidätyksen johdosta Lenin lähetti YEK:n varapuheenjohtajalle J. S. Unschlichtille elokuun 8 pnä 1921 kyselyn, johon saatiin elokuun 9 pnä YEK:n kollegion jäsenen G. I. Bokin vastaus. Lenin kirjoitti kyseisen kirjeen Bokin epätyydyttävän vastauksen vuoksi.
Ks. tätä osaa, 173., 180., 216. ja 221. asiakirja sekä Teokset, 5. venäjänk. painos, 53. osa, 215. asiakirja. — 202.
- 274 Kysymyksessä on nähtävästi kirje, jonka A. M. Gorki kirjoitti Amerikkalaisen avunantohallinnon (ARA:n) tarjouduttua tekemään sopimuksen Neuvosto-Venäjän kanssa. Lenin välitti kyseisen kirjeen heinäkuun 31 pnä 1921 L. B. Kameneville. — 203.
- 275 Nämä rivit on kirjoitettu VKP(b):n KK:lle osoitetun TTI:n kansankomissariaatin kirjelmän arkkiiin. Kirjelmässä pyydettiin lupaa lähettää tarkastajaryhmiä ulkomaille suorittamaan tarkastuksia VSFNT:n kauppaedustustoissa. — 207.
- 276 Kysymyksessä on VKP(b):n KK:lle osoitettu G. I. Mjasnikovin kirje ja hänen artikkelinsa »Kipeitä kysymyksiä». Leninin vastauskirjettä ks. tästä osasta, 292. asiakirja ja Teosten 32. osasta, ss. 504—509. — 207.
- 277 Leninin ehdottama sähke lähetettiin muutamain muutoksin samana, elokuun 13 päivänä Riikaan M. M. Litvinoville, joka neuvostohallituksen nimissä kävi neuvotteluja Amerikkalaisen avunantohallinnon kanssa. Samaa asiaa ks. myös tästä osasta, 310. asiakirja. — 208.
- 278 Aiheena kirjelapun kirjoittamiseen oli lahjustenottoa vastaan tähdätyn asetusluonnoksen käsittely Pienessä KKN:ssä elokuun 12 pnä 1921. Asetus vahvistettiin elokuun 16 pnä KKN:ssä ja julkaistiin elokuun 21 pnä 1921 »Izvestija VTsIK» lehden 184. n:ossa. — 209.
- 279 Lenin tiedusteli sittemmin useaan otteeseen TPN:n apulaiskansliapäällikön V. A. Smoljaninovin kautta Ulkomaankaupan kansankomissariaatilta, missä pisteessä olivat norjalaisen kalan ostot. Tuontitoimet aloitettiin joulukuussa 1921. — 209.
- 280 Kysymyksessä on KKTN:n sähköosaston johtajan N. N. Vashkovin vastaus Leninin elokuun 1 pnä 1921 lähettämään puhelinsanomaan. — 210.

- 281 Kysymyksessä on Goldebajevin kirjoitus »Rikkautemme» («Pravda» n:o 178, elokuun 13 pnä 1921). KKTN:n kemianteollisuusosaston päällikkö V. N. Ipatjev tiedotti elokuun 20 pnä 1921 kirjoittamassaan vastauskirjeessä Leninille, että Kara Bogazin lahden suurista raaka-ainevaroista huolimatta niiden hyödyntämistä vaikeuttaa mainitulla seudulla veden puute, polttoaineiden ja kuljetusvälineiden vähyys.
- Natriumsulfaatin teollinen tuotanto alkoi 1924. Kara Bogazilla on nykyään tärkeä merkitys maan kemianteollisuuden ja kansantalouden muiden alojen kehitykselle välttämättömänä, erittäin huomattavana mineraalisten raaka-aineiden lähteenä. Samaa asiaa ks. myös tästä osasta, 410. asiakirja. — 210.
- 282 Toukokuun 31 pnä 1921 annettua asetusta valtion suolamonopolista täydennettiin ja muutettiin KKN:n elokuun 23 pnä 1921 tekemällä päätöksellä, jossa hahmoteltiin käytännölliset toimenpiteet suolamonopolin turvaamiseksi ja suolan jakamiseksi suunnitelmallisesti kansantaloudessa. Päätös julkaistiin »Izvestija VTsIK» lehden 194. n:ossa syyskuun 2 pnä 1921.
- YTpKK:n ja TPN:n päätös, jolla kiellettiin suolalla palkitseminen ja jossa osoitettiin suolamonopolin rikkomisesta aiheutuvat rangaistukset, vahvistettiin elokuun 29 pnä 1921 ja julkaistiin »Izvestija VTsIK» lehden 194. n:ossa syyskuun 2 pnä 1921. — 211.
- 283 Kysymyksessä on Bohumir Šmeralin alustus Tshekkoslovakian Kommunistisen Puolueen perustavassa edustajakokouksessa, joka pidettiin 14.—16. toukokuuta 1921.
- Saatuaan sihteeriltä M. I. Glasserilta kirjelapun siitä, että Bohumir Šmeralin puhe oli löydetty ja annettu käännettäväksi, Lenin merkitsi siihen »Kirjastooni». — 212.
- 284 Tarkoitetaan Tilastollisen Keskushallinnon johtajan P. I. Popovin elokuun 19 pnä 1921 kirjoittamaa kirjettä, jossa hän pyysi eroa TKH:n palveluksesta. Leninin vastauskirjettä ks. tästä osasta, 328. asiakirja. — 215.
- 285 VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta hyväksyi elokuun 23 pnä 1921 päätöksen TVSN:n jäsenten matkustamisesta länsirajalle tutustumaan rajan vartiointiin ja puolustuksen tilaan. — 220.
- 286 Kysymyksessä on J. M. Steklovin artikkeli »Vasemmistolaisuus, mutta ei mielettömyyksiin menevä», joka julkaistiin »Izvestija VTsIK» lehden 182. n:ossa elokuun 18 pnä 1921. A. A. Soltsin artikkeli »Sopimaton hälytys» ilmestyi »Pravdan» 184. n:ossa elokuun 21 pnä 1921. — 220.
- 287 Lenin kirjoitti tämän asiakirjan kirjeen johdosta, jossa Geologisen tutkimuslaitoksen professori N. N. Jakovlev tiedotti sapropeelia (vesistöjen orgaanisia ja epäorgaanisia liejunkerrostumia) tutkineiden tiedemiesten, geologien, vangitsemisesta. N. N. Jakovlev piti heidän vangitsemistaan perusteettomana ja pyysi jouduttamaan vapauttamista.

Elokuun 25 pnä kirjoittamassaan vastauskirjeessä J. S. Unschlicht tiedotti, että vangituista on yksi geologi vapautettu, muita ei voida vapauttaa, koska on todettu heidän olleen yhteydessä Pietarin vastavallankumoukselliseen järjestöön. — 221.

288 Leninin käsikirjoituksessa on sihteerin merkintä: »Keskusteltu tov. Rákosin kanssa: hän lupasi ottaa asiasta selvää ja antaa kirjallisen vastauksen.» YEK:n varapuheenjohtaja J. S. Unschlicht tiedotti syyskuun 9 pnä 1921 Leninille, että vapautetulle Adolphe Carmille on myönnetty lupa matkustaa pois VSFNT:stä ja että hänen juttunsa on likvidoitu. — 221.

289 Fridtjof Nansenin ehdotusta koskevaa aineistoa ks. 227. ja 229. huomautuksesta.

»*Kukishit*» — Yleisvenäläisen nälänhätää kärsivien auttamiskomitean jäsenistö. Ironisen nimen »kukish» (karkea ele, joka tarkoittaa ajatuksellisesti likipitään samaa kuin »ei tipu». *Suom.*) komitea sai sen jäsenten J. D. Kuskovan ja N. M. Kishkinin nimestä. — 222.

290 Hallituksen tiedonanto Yleisvenäläisen nälänhätää kärsivien auttamiskomitean hajottamisesta julkaistiin »Pravdan» 191. n:ossa elokuun 30 pnä 1921. — 223.

291 Tämän vastauskirjeen Lenin kirjoitti saatuaan intialaiselta edistysmieliseltä poliitikolta Bhupendranath Dattalta Intian kansallista vapausliikettä koskevat teesit. Bhupendranath Datta kirjoitti myöhemmin, että Leninin kirje »oli kirjoittajalle kuin ilmestys. Kansallismielisen vallankumousmiehen päähän ei ollut koskaan pälkähtänyt, että 'talonpoikaisliikkeellä' olisi merkitystä kansalliselle vapausliikkeelle. Sentimentalisuus on nationalismin perusta. Keskiluokka pitää itseään kansakunnan edustajana ja tarkastelee jokaista liikettä tästä näkökulmasta. Sen vuoksi Leninin neuvo, ettei pidä keskustella yhteiskuntaluokista, vaan on oltava kiinnostuneita talonpoikaisliikkeestä, pani kirjoittajan ajattelemaan. Tuo neuvo muutti hänen käsityksiään Intian vapaustaisteluokeinoista ja -menetelmistä» (Bhupendranath Datta, »Dialectics of Land-economics of India», Calcutta, p. III (»Intian maatalouden kehitys», Kalkutta, s. III)).

Bhupendranath Dattalle lähettämässään kirjeessä Lenin tarkoittaa Kommunistisen Internationaalin II kongressia varten laatimiaan kansallisuus- ja siirtomaakysymystä käsitteleviä teesejä (ks. Teokset, 31. osa, ss. 128—135). — 223.

292 Sotakommunismien vuosina käytäntöön vakiintuneen taloudellisten palvelusten (liikenteen, m.m. kaupunkiliikenteen, asuntojen, postilähetysten, lehtien y.m.s.) maksuttomuuden asemesta heinäkuun 9 pnä 1921 säädettiin liikennemaksut rautateillä ja vesiliikenteessä, heinäkuun 18 pnä postimaksut, elokuun 5 pnä maksut tavaroista, m.m. elintarvikkeista, elokuun 25 pnä maksu asunnoista.

Vuoden 1921 jälkipuoliskolla KKN ryhtyi useihin toimenpiteisiin parantaakseen työläisten aineellista asemaa: saatettiin voimaan työn määrää ja laatua vastaavat uudet maksuperusteet, siirryttiin luontoispalkasta rahapalkkaan, säädettiin taatut työpalkat (tavarakantaisina ruplina) j.n.e. Sen ansiosta työläisten reaaliensiot kohosivat jonkin verran jo vuoden 1921 lopulla. — 224.

- 293 Elokuun 30 pnä 1921 V. I. Leninille lähetettiin G. M. Krzhizhanovskille myönnettyä lomaa koskeva ote VKP(b):n KK:n Organisaatiotoimikunnan pöytäkirjasta elokuun 29 päivältä v. 1921. — 226.
- 294 Tämä asiakirja on Leninin vastaus V. N. Kajurovin sähköeseen. Kajurov oli nimitetty komissioon, jonka tuli suorittaa puhdistus Siperian puoluejärjestöissä. Sähkösanomien vaihto tapahtui suoraan linjaa elokuun 30 pnä 1921. Keskustellessaan Leninin kanssa Kajurov sanoi epäilevänsä puoluepuhdistuksen tarkoituksenmukaisuutta ja ehdotti kiinnittämään enemmän huomiota kommunisteihin jokapäiväisessä käytännöllisessä työssä. Siperian komissio esitti Leninin pyynnöstä VKP(b):n Keskuspuhdistuskomissiolle mielipiteensä tästä kysymyksestä. — 226.
- 295 Kysymyksessä on Venäjän SFNT:n YTpKK:n ja Ukrainan SNT:n TpKK:n edustajista muodostettu valiokunta, jonka tehtävänä oli yhdessä VSFNT:n ja USNT:n elintarvikekomissariaattien edustajien kanssa tarkastaa, missä pisteessä olivat elintarvikehankinnat Ukrainassa. N. P. Brjuhanov vastusti valiokunnan muodostamista ja kirjoitti V. I. Leninille: »Tuskinpa valiokunnalla on ehdotettava mitään uusia toimenpiteitä. Mutta silti se pakottaa varmasti elintarvikealan työntekijöitä suuntaamaan osan voimistaan ja huomiostaan pois sen taistelutehtävän täytöstä, joka ei siedä vähäisintäkään lykkäystä» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 226.
- 296 Syyskuun 7 pnä 1921 pidettiin L. B. Krasinin puheenjohdolla Valtion Suunnittelukomission, Turveteollisuuden pääkomitean ja Hydraulisen turvetuotannon hallinnon edustajista muodostetun valiokunnan kokous, jossa keskusteltiin esitetystä uudesta turpeenostomenetelmästä ja hyväksyttiin joukko toimenpiteitä kyseisen menetelmän soveltamiseksi. Perehdyttyään syyskuun 11 pnä 1921 valiokunnan asia-aineistoon Lenin antoi N. P. Gorbunovin tehtäväksi järjestää hyväksytyjen päätösten täytäntöönpanon järjestelmällisen valvonnan (ks. tätä osaa, 378. asiakirja). — 227.
- 297 Kysymyksessä on V. I. Leninille osoitettu anomus, jossa pyydettiin myötävaikuttamaan siihen, että takavarikoidut tavarat palautettaisiin. — 227.
- 298 Nämä rivit on kirjoitettu reunahuomautuksena Leninille osoitettuun VKP(b):n KK:n kansliasta lähetettyyn kirjelappuun, jossa asetettiin äänestykseen kysymys, oliko Moskovan työväenosaus-

kunnalle myönnettävä oikeus hankkia perunoita välittömästi tuottajilta.

A. A. Kissin ja N. P. Brjuhanov suhtautuivat asiaan kielteisesti, mutta katsoivat kuitenkin mahdolliseksi oikeuttaa Moskovan osuuskunnan siihen, että sillä olisi valtuutettuja ja vastaanottajia kuvernementtien osuuskauppaliitoissa. He olettivat, että kuvernementtien osuuskauppaliittojen sivuitse suoritettut hankinnat olivat omiaan edistämään keinottelua tavaravaihdossa. — 228.

- 299 Tämän toimeksiannon aiheutti Tekstiiliteollisuuden päähallinnon puheenjohtaja B. P. Pozernin kirje, joka koski tekstiilitehtaiden toiminnan järjestelyä. Vastatessaan KKN:n ja TPN:n kanslian tiedusteluun Pozern ilmoitti syyskuun 17 p:nä kirjoittamassaan kirjeessä, että muonitus on tarkoitettu vain parhaiten toimiville tekstiilitehtaille. KKTN:n puhemiehistö myönsi syyskuussa 1921 Tekstiilihallinnolle varoja elintarvikkeiden ja polttoaineiden ostoon sekä laitosten peruskorjauksiin. — 229.
- 300 Lenin kirjoitti tämän määräyksen saatuaan Gruusian hallituksen solmiman toimilupasopimuksen tekstin. Toimilupa koski metsärikkauksien hyödyntämistä tasavallassa kahdella paikkakunnalla. Syyskuun 30 p:nä TPN päätti hyväksyä sopimuksen. Ulkomaankaupan kansankomissariaatin tehtäväksi annettiin koota tietoja toimiluvanhaltijain luottokelpoisuudesta. — 229.
- 301 Nämä rivit on kirjoitettu VKP(b):n KK:n Kaukasian Toimikunnan jäsenen J. P. Figatnerin kirjeen loppuun. Figatner tiedotti välittävänsä V. I. Leninille lahjana muotokuvan, jonka oli kutonut muuan persialainen käsityöläinen, kommunisti. Kirjeen kirjoittaja pyysi kirjallista todistusta muotokuvan saannista. — 230.
- 302 Lenin on kirjoittanut tämän tekstin G. V. Tshitsherinille osoitetun J. A. Berzinsin sähkeen reunaan. Sähkeessä tiedotettiin, että M. I. Skobelev, joka Yleisvenäläisen nälänhätää kärsivien auttamiskomitean edustajana on ryhtynyt neuvottelemaan Ranskan hallituksen kanssa, pyytää valtuuksia myös neuvostohallitukselta. Alempana on kysymyksessä J. Noulensin, Ranskan entisen Venäjän-lähettilään (1917—1918), neuvostovallanvastaisten vastavallankumouksellisten salaliittojen järjestäjän ja ulkomaiden aseellisen intervention innokkaan kannattajan, nimittäminen Kansainvälisen Venäjän nälänhätää kärsivien auttamiskomission puheenjohtajaksi. Komissio perustettiin ententen pääneuvoston päätöksen mukaisesti ententevaltojen (Ison-Britannian, Ranskan, Italian ja Belgian) edustajista, ja se oli itse asiassa suojakilpenä pannaessa täytäntöön neuvostovastaisia suunnitelmia. — 230.
- 303 Työ- ja Puolustusneuvosto päätti syyskuun 16 p:nä 1921 katsoa Volhovin voimalaitoksen rakennustyöt »ensisijaisten rakennustöiden» ryhmään kuuluviksi. Kaikki virastot velvoitettiin tyydyttämään ensi sijassa Volhovin rakennustyömaan tilaukset. Voimalaitoksen rakennustöiden edistymisestä keskusteltiin useaan otteeseen

YTpKK:n istunnoissa. Samaa asiaa ks. myös tästä osasta, 374. asiakirja, Teokset, 35. osa, 296. asiakirja ja Teokset, 5. venäjänk. painos, 53. osa, 288. ja 293. asiakirja. — 231.

- 304 Kirjoitettu elintarvikeasiain apulaiskansankomissaarille N. P. Brjuhanoville osoitetun Elintarvikekomissariaatin kollegion jäsenen, YTpKK:n Gomelin kuvernementtivaltuutetun A. I. Sviderskin sähkösanoman lomakkeeseen. Sähkeessä tiedotettiin, ettei Gomelin kuvernementin tpk:n puheenjohtaja H. G. Pestun ole täyttänyt Elintarvikekomissariaatin määräyksiä. — 234.
- 305 Tarkoitetaan kirjettä, jonka N. M. Кnipovitsh kirjoitti Leninille elokuun 6 p:nä 1921 (ks. Ленинский сборник XXIII, стр. 164—167 (XXIII Lenin-kokoelma, ss. 164—167)). — 235.
- 306 Tarkoitetaan rautatietariffeista annettujen asetusten systematisoitua kokoelmaa, jonka Pieni KKN oli suunnitellut julkaistavaksi. KKN käsitteli tämän kysymyksen syyskuun 20 p:nä 1921 eikä vahvistanut kokoelmaa julkaistavaksi. — 236.
- 307 Kirjoitettu L. B. Krasinin kirjeen arkkiiin. Kirjeessä selostettiin Valko-Venäjän ulkomaankauppalaitoksen toimenpiteitä ulkomaankaupan kehittämiseksi. — 236.
- 308 Lenin kirjoitti tämän kirjelapun Venäjän fyysikko- ja kemistiyhdistyksen pyydettyä vapauttamaan kemian professorin M. M. Tihvinskin ja muut tiedemiehet, jotka oli pidätetty Pietarin vastavallankumouksellisen järjestön jutun yhteydessä. — 237.
- 309 Kysymyksessä on oikeusjuttu, jonka V. V. Majakovski nosti Valtion kustannusliikkeen johtajaa I. I. Skvortsov-Stepanovia vastaan sen johdosta, ettei tämä ollut maksanut kirjoituspalkkiota. Moskovan kaupungin ammattiliittoneuvoston kurinpito-oikeus päätti riistää I. I. Skvortsov-Stepanovilta 6 kuukaudeksi oikeuden kuulua ammattiyhdistykseen. Syyskuun 8 p:nä juttu käsiteltiin uudelleen ja mainittu päätös kumottiin.

Valistusasiain apulaiskansankomissaari J. A. Litkens ja Työkasvatusakatemian kollegion jäsen F. V. Lengnik asetettiin syytteen sen johdosta, että he olivat erottaneet työstä joukon työläisiä ja toimihenkilöitä. Moskovan kuvernementin ammattiliittoneuvoston kurinpidollinen toverioikeus antoi heille nuhteet ja riisti heiltä puoleksi vuodeksi oikeuden olla valinnallisessa virassa. VKP(b):n KK:n komissio käsitteli tämän kysymyksen syyskuun 26 p:nä ja teki seuraavan päätöksen: »1) Moskovan kuvernementin ammattiliittoneuvoston kurinpito-oikeutta kehoitetaan käsittelemään juttu uudelleen. 2) Itse syytteen johdosta... rajoituttakoon ammattiliitto- ja puoluemuistutukseen» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto).

Asiakirjan 2. kohdassa esitetyn Leninin ehdotuksen johdosta KK:n Poliittinen Toimikunta huomautti syyskuun 6 p:nä 1921 YTpKK:n Puhemiestistölle, että kysymys miljardin ruplan määrärahan myöntämisestä teattereiden tarpeisiin tulee antaa KKN:n käsiteltäväksi. — 238.

- 310** Asiakirja on kirjoitettu Kulutusosuuskuntien Keskusliiton varapuheenjohtajan L. M. Hintshukin kirjelmän johdosta. Kirjelmä koski tavaravaihdon järjestämistä Orjolin, Brjanskin ja Gomelin kuvernementeissa.
»Prodovolstvennaja Gazetan» 97. n:ossa kesäkuun 17 p:nä 1921 julkaistiin artikkeli »Kokemuksia valtion tavaravaihdosta». — 239.
- 311** Tämä asiakirja on kirjoitettu A. S. Kiseljovin kirjeen arkkiiin. Kirjeessä ilmoitettiin, että Leninille oli lähetetty Pienen KKN:n jäsenten (A. S. Kiseljovin, A. A. Belovin ja J. I. Gindinin) valmistama ja noin 30 osanottajaa käsittävässä huomattavimpien tuotantoyhtymien johtajien neuvottelukokouksessa hyväksytty luonnos »Perusteet tariffikysymyksestä». Luonnoksen pohjaksi oli otettu VKP(b):n Keskuskomitean ohjeet. Tutustuttuaan teesiluonnokseen Lenin teki siihen korjauksia, joissa korostettiin työpalkkojen suoranaista yhteyttä tuotannon tuloksiin (ks. Ленинский сборник XXIII, стр. 258—260 (XXIII Lenin-kokoelma, ss. 258—260)). »Perusteet tariffikysymyksestä» käsiteltiin VKP(b):n KK:ssa, TPN:ssä sekä YAKN:n ja Moskovan kaupungin ammattiliiton neuvoston puolueryhmien toimikuntien ja KKTN:n puhemiehistön puolueryhmän yhteisessä kokouksessa, minkä jälkeen KKN vahvisti ne syyskuun 16 p:nä. Teesit julkaistiin »Izvestija VTsIK» lehden 207. n:ossa syyskuun 17 p:nä 1921. Samaa asiaa ks. myös Teokset, 5. venäjänk. painos, 53. osa, 277., 278., 279. asiakirja. — 239.
- 312** Kysymyksessä on napaseudulle lähetetty retkikunta, jonka tehtävänä oli tutkia Jamalin niemimaan vesiteitä ja etsiä pääsyä valtamerelle, millä oli tärkeä merkitys Siperian taloudellisen kehityksen kannalta. — 240.
- 313** Kirje oli kirjoitettu KK:n Sihteeristöstä saadun VKP(b):n jäsenistöä koskevan tilastoaineiston johdosta. Syyskuun 8 p:nä 1921 kirjoittamassaan vastauskirjeessä tilasto-osaston johtaja N. I. Solovjov tiedotti, että aineisto Moskovan ja Pietarin kommunistien jakautumisesta neuvostoviroittain lähetetään Leninille lähiaikoina. — 240.
- 314** Tiedot kultavarannon suuruudesta ja käytöstä esitti Leninille Finanssiasiain kansankomissariaatti. KK:n Poliittinen Toimikunta antoi syyskuun 14 p:nä 1921 A. O. Alskin tehtäväksi pitää tarkkaa tiliä kultavarannon käytöstä. Samaa asiaa ks. myös tästä osasta, 371. asiakirja ja Teokset, 42. osa, ss. 300—301. — 241.
- 315** J. I. Vishnjakin kirjeen reunassa on seuraava Leninin merkintä: »Vishnjak Lalajantsista 5. IX 1921, ks. kääntöpuolta.» Kääntöpuolelle Lenin on kirjoittanut alun nyt julkaistusta kirjeestään ja merkinnyt »puhelimitse» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 242.
- 316** J. A. Berzins esitti kysymyksessä olevan mielipiteensä nähtävästi G. V. Tshitsherinille osoitetussa Englannista lähettämässään kirjelmässä. — 243.

- 317 Kysymys on H. Hooverin johtaman Amerikkalaisen avunantohallinnon (ARA:n) toimihenkilöistä. Lenin kehotti ryhtymään heihin nähden erinäisiin rajoittaviin toimenpiteisiin sen vuoksi, että tämän järjestön henkilökunta, joka koostui pääasiassa Amerikan armeijan upseereista, harjoitti vakoilua ja tuki vastavallankumouksellisia aineksia Venäjällä (ks. tätä osaa, 310., 331. ja 370. asiakirja). — 243.
- 318 Fridtjof Nansenin toiminta lahjoitusten keräämiseksi kansalaisjärjestöiltä ja yksityisiltä henkilöiltä Venäjän nälänhätää kärsivien auttamiseksi herätti tyytymättömyyttä eräiden kapitalististen maiden taantumuspiireissä. Nansenin ponnistukset nälänhätää kärsivien auttamiseksi saivat neuvostokansalta täyden tunnustuksen. Neuvostojen IX yleisvenäläinen edustajakokous lausui hänelle joulukuun 25 p:nä 1921 syvän kiitollisuutensa.
- »*The Daily Chronicle*» («Päivän Kronikka») — Englannin imperialistisen porvariston lehti, jota julkaistiin Lontoossa 1855 — 1930. — 243.
- 319 Kysymys on S. I. Botinin 1920—1921 suorittamista tieteellis-teknisistä kaukoräjäytyskokeista. Asiantuntijalautakunta antoi lokakuussa 1921 kielteisen lausunnon suoritetuista kokeista ja ehdotti kokeilujen lopettamista, koska ne olivat valmistelemattomia. Samaa asiaa ks. Teosten 36. osasta, s. 510; 44. osasta, 624., 631., 722., 741. asiakirja; Teokset, 5. venäjänk. painos, 51. osa, 477., 532. asiakirja. — 245.
- 320 Lenin tarkoittaa Valistusasiain kansankomissariaatin valmistamia luonnoksia, joiden pohjalta laadittiin päätösehdotus »Koulujen ja muiden valistuslaitosten huollon parantamista tarkoittavista toimenpiteistä». KKN hyväksyi päätösehdotuksen syyskuun 15 p:nä, ja päätös julkaistiin syyskuun 23 p:nä 1921 »Izvestija VTsIK» lehden 212. n:ossa. Samaa asiaa ks. Teokset, 5. venäjänk. painos, 53. osa, 304. asiakirja. — 245.
- 321 Tämä on kirjoitettu koulukartastoa laatimaan asetetun erikoisen tieteellisen valiokunnan puheenjohtajan V. D. Kaisarovin tiedusteltua tarkoin määriteltynä VSFNT:n aluerajoja ja suhteita tasavaltoihin, jotka oli muodostettu entisen Venäjän imperiumin puitteissa. — 247.
- 322 Aiheena tähän huomautukseen oli kirje, jossa N. P. Gorbunov tiedottaessaan M. P. Sazhinin ulkomaankomennuksen viivytyksen johdosta toimitetun tutkimuksen tuloksista kirjoitti, että »Valistusasiain kansankomissariaatin taholla ei ole ollut tahallista virastokankeutta». Lenin on alleviivannut sanan »tahallista». — 247.
- 323 Lenin on kirjoittanut tämän toimeksiannon Kashiran voimalaitoksen pääinsinöörin G. D. Tsjurupan kirjeen arkkiiin. Kirjeessä pyydettiin myötävaikuttamaan siihen, että KKTN:n sähköosastolta

- saataisiin kaikkia sähkötekniisiä materiaaleja rakennustöitä varten. Lenin lähetti syyskuun 12 pnä 1921 sähkeen KKTN:n sähköosastoon (ks. tätä osaa, 380. asiakirja). — 247.
- 324 Toimeksianto on kirjoitettu pöytäkirjaan, joka on laadittu Hydraulisen turvetuotannon hallinnon asioita käsitelleen valiokunnan istunnossa syyskuun 7 pnä 1921. Lenin on tehnyt pöytäkirjan marginaaliin ja tekstiin merkintöjään ja alleviivauksiaan (ks. Ленинский сборник XXIII, стр. 90—91 (XXIII Lenin-kokoelma, ss. 90—91)). — 248.
- 325 L. A. Fotijeva on kirjoittanut Leninin sähkösanomaluonnoksen käsikirjoituksen yläreunaan: »Bogdanoville, Brjuhanoville ja Avanesoville pikaista lausuntoa varten.» — 248.
- 326 Tämä kirjelappu on kirjoitettu vastaukseksi sotilaskomissaari S. S. Danilovin syyskuun 8 pnä 1921 kirjoittamaan kirjeeseen, jossa sanottiin, että »työätekevien *luokan sisällä*, leirin sisällä» on kehitettävä »rakkaudentunnetta, osanottavaisuutta, keskinäistä avuliaisuutta». — 249.
- 327 Päätöksen 6. §:ssä sanottiin, että kouluille myönnetään oikeus vaihtaa valtiolta saamansa koulujen käyttöön tarpeettomat esineet tarvitsemiinsa elintarvikkeisiin. Päätöksen 8. §:ään lisättiin kohta kirjastoissa ja kerhotaloissa kävijöiden vapaaehtoisesta »itseverotuksesta». — 250.
- 328 Syyskuun 9 pnä 1921 lähettämässään sähkeessä A. A. Joffe tiedotti, että YТрКК:n Turkestanin komission puheenjohtajan M. P. Tomskin ja Turkestanin Toimikunnan jäsenen G. I. Safarovin väliset erimielisyydet ovat omiaan lietsomaan venäläisten ja paikallisen väestön välistä, eri kansallisuuksien välistä vihamielisyyttä. VKP(b):n КК:n Poliittinen Toimikunta teki syyskuun 13 pnä päätöksen, että Turkestanissa harjoitettavaa politiikkaa koskeva kysymys otetaan esille sitten, kun Joffelta on saatu kirjallinen selostus ja kun Poliittisen Toimikunnan jäsenet ovat tutustuneet koko aineistoon. Lokakuun 14 pnä 1921 Poliittinen Toimikunta keskusteli Turkestanissa suoritettavasta työstä, nimesi Turkestanin Toimikunnan ja Turkestanin komission uuden jäsenistön sekä hahmotteli puolue- ja neuvostotoiminnan perustehtävät Turkestanissa. Poliittinen Toimikunta tähdensi, että Turkestanissa tulee soveltaa varovaisesti uutta talouspolitiikkaa, minkä tarkoituksena oli saada työätekevät joukot mukaan sosialistiseen rakennustyöhön. — 250.
- 329 Toukokuun 30 pnä 1921 kirjoittamassaan kirjeessä Lenin kehotti Vallankumouksellista Sotaneuvostoa laatimaan suunnitelman armeijan käyttämiseksi talousrintamalla ja osoitti konkreettisesti, millä kansantalouden aloilla armeijan apua kaivataan ennen muuta (ks. tätä osaa, 182. asiakirja). — 252.
- 330 Lenin kirjoitti tämän kirjeen N. A. Semashkolle saatuaan M. V. Fofanovalta, jonka Maatalouden kansankomissariaatti oli lähettänyt

- YTpKK:n valiokunnan jäsenenä Krimille, tiedotuksia Krimin kylpylöiden vaikeasta tilasta. Syyskuun 15 pnä Leninille lähettämässään vastauskirjeessä Semashko selosti toimenpiteitä, joihin Terveystoimikunnan kansankomissariaatti ryhtyi Krimin ja Kaukasian kylpylöiden toiminnan parantamiseksi. — 252.
- 331 Saatuaan Leniniltä tämän kirjeen KKN:n kansliapäällikkö N. P. Gorbunov teki syyskuun 13 pnä 1921 toimeksiantojen rekisteröintikirjaan seuraavan merkinnän: »Laadittava Ison KKN:n Sihteeristöä varten ohjeet Vladimir Iljitshin toimeksiannoista ja läheteistä. Täytetty. Ks. syyskuun 20 pnä annettua käskyä» (»Istoritsheski Arhiv» n:o 5, 1961, s. 41). Samaa asiaa ks. myös tästä osasta, 387. asiakirja. — 253.
- 332 Tämä on kirjoitettu G. V. Tshitsherinin kirjeen arkkiin. Kirje koski 7. syyskuuta 1921 päivätyä Ison-Britannian ulkoministerin Curzonin noottia, jossa väitettiin perättömästi neuvostohallituksen rikkoneen Venäjän ja Englannin maaliskuun 16 pnä 1921 tekemää sopimusta. Nootissa ei ollut otsikkoa, ei puhuttelua eikä allekirjoitusta. Vuoden 1921 syyskuun 17 pnä vastausnootissaan neuvostohallitus torjui perättömät syytökset. — 255.
- 333 Lenin kirjoitti tämän lisäyksen KKN:n kansliapäällikön N. P. Gorbunovin kirjeen loppuun. Kirje oli osoitettu Kirsanovin ujestin taloudelliselle neuvottelukunnalle ja siinä lausuttiin Leninin toimeksiannosta kiitokset ajoissa tapahtuneesta toimintaselostuksen lähetyksestä. — 256.
- 334 Vastaukseksi tähän kirjeeseen elintarvikeasiain apulaiskansankomissaari M. I. Frumkin tiedotti syyskuun 27 pnä 1921 KKN:n kansliaan, että »Vladimir Iljitshin kirje on otettu tiedoksi ja noudatettavaksi». KKN:n kansliapäällikkö N. P. Gorbunov on tehnyt toimeksiantojen rekisteröintikirjaan seuraavan merkinnän: »Täytetty 14. joulukuuta. N. P. Brjuhanov ilmoitti kuvernementtien toimeenpanevien komiteoiden 'tottelevan'» (»Istoritsheski Arhiv» n:o 5, 1961, s. 42). — 257.
- 335 YTpKK:n nälänhätää kärsivien auttamiskomission tiedotusjaoston johtaja J. Z. Volkov lähetti Leninille kirjeen, jossa ilmoitti epäilevänsä Yleisvenäläisen nälänhätää kärsivien auttamiskomitean lakkauttamisen tarkoituksenmukaisuutta ja olevansa sitä mieltä, että komitean laskeminen hajalle ja sen jäsenten vangitseminen saattavat vaikuttaa kielteisesti Neuvosto-Venäjän ja Ranskan keskinäissuhteisiin. — 257.
- 336 Vuoden 1921 jälkipuoliskolla ryhmä amerikkalaisia työläisiä kävi hollantilaisen kommunistin insinööri S. Rutgersin johdolla neuvostohallituksen kanssa neuvotteluja Siperiassa sijaitsevan Kuznetskin kivihiihtialueen osittaisesta luovuttamisesta heidän käyttöönsä ja teollisuussiirtolan järjestämisestä sinne. S. Rutgersin ehdotus oli käsiteltävänä syyskuun 13 pnä 1921 KKN:n istunnossa, jossa se päätettiin siirtää KKN:ään.

Lenin otti syyskuun 19 pnä vastaan amerikkalaisen työläissiirtolan edustajat ja keskusteli heidän kanssaan. Tästä keskustelusta ovat säilyneet Leninin tekemät muistiinpanot (ks. Ленинский сборник XXIII, стр. 39 (XXIII Lenin-kokoelma, s. 39)).

TPN päätti syyskuun 23 pnä 1921 katsoa sopimuksenteon S. Rutgersin ryhmän kanssa toivottavaksi ja antoi sopimuksen tekstin laatimisen erikoisen valiokunnan tehtäväksi. Sopimuksen vahvistivat lopullisesti TPN lokakuun 21 pnä ja KKN lokakuun 25 pnä 1921. Kuzbassin amerikkalainen työläissiirtola toimi välittömästi TPN:n alaisen yrityksen oikeuksin. Samaa asiaa ks. myös tästä osasta, 416., 436. asiakirja; 42. osasta, ss. 302—303, 306—307, 308; Teokset, 5. venäjänk. painos, 53. osa, 353., 374. asiakirja. — 258.

- 337 Leninin mainitsemaa kirjallisuutta tarvitsi I. I. Skvortsov-Stepanov, joka kirjoitti kirjaa «Электрификация РСФСР в связи с переходной фазой мирового хозяйства» (Госиздат, 1922) («VSFNT:n sähköistäminen ja maailmantalouden välivaihe» (Valtion kustannusliike, 1922)).

KKN:ää ja TPN:ää koskevien Leninin toimeksiantojen rekisteröintikirjaan on syyskuun 20 pnä 1921 tehty seuraava merkintä: »Koottava sähköistämistä käsittelevää kirjallisuutta I. I. Skvortsov-Stepanovia varten. Täytetty lokakuun 21 pnä» («Istoritsheski Arhiv» n:o 5, 1961, s. 42). — 260.

- 338 Lenin tarkoittaa F. Engelsin artikkelin »Historiallisesta materialismista» («Sosialismin kehitys utopiasta tieteeksi» -teoksen englantilaisen laitoksen esipuheen) seuraavaa kohtaa: »Jotta porvaristo olisi saanut korjatuksi vaikkapa edes ne voiton hedelmät, jotka silloin olivat jo aivan kypsät korjattaviksi, — sitä varten oli välttämätöntä viedä vallankumous huomattavasti pitemmälle kuin oli tämä päämäärä. Aivan samoin oli Ranskassa vuonna 1793 ja Saksassa 1848. Se näyttää tosiasiaassa olevan porvarillisen yhteiskunnan kehityslakeja.» Siteerattu V. I. Leninin artikkelista »Venäjän vallankumouksen arviointia», joka julkaistiin »Proletari» lehdessä toukokuun 10 (23) pnä 1908 (ks. Teokset, 15. osa, s. 47).

F. Engelsin kirjettä Weydemeyerille ks. К. Маркс и Ф. Энгельс, «Избранные письма» (К. Маркс ja F. Engels, »Valittuja kirjeitä»). — 260.

- 339 Lokakuun 26 pnä 1921 Työ- ja Puolustusneuvostossa oli esillä Kashiran voimalaitoksen rakennustyömaan elintarvikevarustelua koskeva kysymys ja hyväksyttiin V. A. Avanesovin esittämä päätösehdotus. — 262.

- 340 Laatiessaan Leninin toimeksiannosta K. Marxin ja F. Engelsin valittujen kirjeiden kokoelmaa V. V. Adoratski pyysi D. B. Rjazanovia, joka niihin aikoihin oli Saksassa, kokoamaan kaikki siellä julkaistut Marxin ja Engelsin kirjeet ja lähettämään ne Venäjälle. «Письма. Теория и политика в переписке Маркса и Энгельса» («Kirjeitä. Teoria ja politiikka Marxin ja Engelsin kirjeenvaihdossa») -nimisenä kokoelma julkaistiin 1922 Adoratskin venäjäntäntämänä, hänen artikkelillaan ja selityksillään varustettuna. — 262.

- ³⁴¹ Lenin on kirjoittanut kirjeensä »Hydroturvehallinnon ulkomaisten tilausten sijoitusta hoitavan väliaikaisen Berliinin-komission johtosäännön» loppuun. Lenin on tehnyt johtosääntöön useita merkintöjä (ks. Ленинский сборник XXIII, стр. 92 (XXIII Lenin-kokoelma, s. 92)).
Kuten V. I. Leninille osoitetusta 11. helmikuuta 1922 päivätyistä R. E. Klassonin selosteesta ilmenee, Hydroturvehallinnon ulkomaiset tilaukset toimitettiin määräaikaan mennessä. — 262.
- ³⁴² Varojen keräys ulkomailla työläisten keskuudessa Venäjän nälänhätää kärsivien auttamiseksi alkoi Leninin kirjoitettua elokuun 2 p:nä 1921 »Vetoimuksen kansainväliselle proletariaatille» (ks. Teokset, 32. osa, s. 502). Vastaukseksi tähän kirjeeseen Kommunistsien Internationaalin Toimeenpanevan Komitean sihteeri M. Rákosi kirjoitti syyskuun 27 p:nä 1921 Leninille, että hänen ehdotuksensa on »otettu tiedoksi ja toimeenpantavaksi» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 263.
- ³⁴³ Lenin teki huomattavia muutoksia sähkeen luonnokseen: hän muutti kolmiviikkoinen polttopuukampanjan alkamisajan syyskuun 5 päivästä lokakuun 1 päiväksi; korjasi sanonnan »kuljetusten lisäämiseksi 100%» sanonnaksi »kuljetusten lisäämiseksi kaksinkertaisesti»; kirjoitti sähkeen viimeisen kappaleen, jossa puhutaan henkilökohtaisesta vastuusta.
Sähkeeseen on oheistettu syyskuun 27 p:nä 1921 suoritettua puhelintiedustelua koskeva lista, johon sihteeri on tehnyt merkintöjä I. T. Smilgan, E. M. Skljanskin, N. B. Eismontin, M. I. Frumkinin, A. A. Andrejevin, L. B. Kamenevin, A. M. Anikstin, V. M. Molotovin, J. V. Stalinin, L. D. Trotskin, A. S. Jenukidzen (YTpKK:n Puhemieshistön puolesta), V. A. Avanesovin äänestyksestä.
Sähke julkaistiin lokakuun 1 p:nä 1921 »Izvestija VTsIK» lehdessä 219. n:o:ssa. Ks. myös Ленинский сборник XXIII, стр. 101 (XXIII Lenin-kokoelma, s. 101). — 265.
- ³⁴⁴ KKN:ää ja TPN:ää koskevien Leninin toimeksiantojen diaariin on syyskuun 29 p:nä 1921 tehty seuraava merkintä: »Ajettava TPN:ssä nopeasti läpi päätösehdotus Moskovan kuvernementin neuvostotilojen maanparannustöistä (L. S. Sosnovskin kirje Vladimir Iljitshille). Täytetty syyskuun 30 p:nä (ks. TPN:n pöytäkirjaa n:o 254, kohta 9)» (»Istoritsheski Arhiv» n:o 5, 1961, s. 43).
Työ- ja Puolustusneuvosto päätti syyskuun 30 p:nä 1921 Tassavallan teollisuuslaitosten maanviljelystilojen päähallinnon päällikön T. A. Runovin selostuksen johdosta myöntää välttämättömän määrän rahavaroja ja elintarvikkeita maanparannustöiden suorittamiseen Moskovan ympäristöseudun neuvostotiloilla. Maatalouden kansankomissariaattia kehoitettiin niin ikään antamaan traktoreita raiviomaiden kyntöön. — 268.
- ³⁴⁵ Suolateollisuuden päähallinnon puheenjohtajan M. I. Lacisin artikkelissa »Kultainen pohja» puhuttiin Kara Bogazin merkityksestä glaubersuolan, tärkeän vientiartikkelin, potentiaalisena saan-

tialueena. Hänen laskujensa mukaan se vaati 1,5 mrd. ruplan pääomansijoituksia, jotka olisivat korvautuneet varsin pian. — 268.

- 346 KKN:ää ja TPN:ää koskevien toimeksiantojen rekisteröintikirjaan on syyskuun 30 p:nä tehty kyseisen asiakirjan johdosta seuraava merkintä: »Valvottava kolmiviikkoiseen polttoaine- (polttopuu-) kampanjaan mobilisoiduille 15 vastuunalaiselle työntekijälle osoitettujen Vladimir Iljitshin toimeksiantojen suoritusta: a) tarkastettava, miten on järjestetty paikkakunnilla tilinpito, b) otettava selvää varastamiskeinoista. Täytetty 29. XII 1921. Koottava 8. X tiedot heidän palvelusvuosistaan. Täytetty 11. X» (»Istoritsheski Arhiv» n:o 5, 1961, s. 43).

V. I. Leninille osoittamissaan selostuksissa VKP(b):n KK:n mobilisoimat työntekijät tiedottivat kolmiviikkoisen polttoainekampanjan tuloksista, osoittivat vakavia puutteellisuuksia puutavaraa hankkivien laitosten toiminnassa, paljastivat esiintyneitä varastamiskeinoja ja tekivät ehdotuksia, miten niitä vastaan olisi taisteltava (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). Кс. myös Ленинский сборник XXXVI, стр. 327 (XXXVI Lenin-kokoelma, s. 327). — 270.

- 347 *Ulkomaisen kirjallisuuden komitea* (UKK) — Valistusasiain kansankomissariaatin yhteyteen muodostettu eri hallintolaitosten yhteinen komitea, jonka tehtävänä oli ulkomaisen kirjallisuuden hankkiminen ja jakelu. UKK:n puheenjohtajan O. J. Schmidtin lokakuun 10 p:nä 1921 kirjoittamassa vastauskirjeessä osoitettiin, että ulkomailta ostettujen uusien kirjojen jakelu tapahtuu V. I. Leninin ohjeiden mukaisesti (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 271.

- 348 Lenin on täydentänyt kirjeen konekirjoitustekstiä omakätisellä postskriptumilla. — 273.

- 349 Lenin on päivännyt asiakirjan 30. syyskuuta 1921. Eiliseksi mainittu TPN:n istunto pidettiin niin ikään syyskuun 30 p:nä. Lenin lienee kirjoittanut kirjeen myöhään yöllä syyskuun 30 p:nä pitäen silmällä sitä, että kirje lähetetään V. V. Kuibysheville vasta lokakuun 1 p:nä. NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkistossa on säilytettävänä tämän kirjeen konekirjoitusjäljennös, joka on päivätty 1. lokakuuta 1921. — 273.

- 350 *Preobrazhenskin valiokunta* — VKP(b):n KK:n ja KKN:n finanssi-valiokunta, joka muodostettiin Leninin ehdotuksesta kohta puolueen X edustajakokouksen jälkeen valmistelemaan finanssipoliitiikan kysymyksiä uuteen talouspolitiikkaan siirtymisen yhteydessä. — 274.

- 351 VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta käsitteli tämän kysymyksen lokakuun 3 p:nä ja teki seuraavan päätöksen: »Тов. Фрумкинin tehtäväksi annetaan laatia УТрКК:n istunnon kommunistiryhmän päätöslauselmaluonnos... Päätöslauselmassa on osoitettava, että on syytä korjata talonpoikien osaksi tulleet liialliset rasitukset,

joihin syynä oli tarve auttaa nälänhädässä olleita, sekä osoitettava myös korjaamisen mahdollistavat keinot» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto).

Harkittuaan niitä asianhaaroja, jotka olivat pakottaneet KKN:n suurentamaan rukiin asemesta luovutettavaa perunamäärää, YTpKK:n IV istunto päätti, että sellainen suurentaminen saattoi tulla kysymykseen vain poikkeuksellisesti ja vain erikoisten asianhaarojen (nälänhädän) vuoksi, ja lausui ilmi varmuuden, että maalaisväestö suhtautuu uusiin vastikenormeihin kuten velvollisuuden täyttöön nälänhädässä olevia kohtaan (ks. »Izvestija VTsIK» n:o 224, lokakuun 7 p:nä 1921). — 275.

- 352 I. I. Radtshenko pyysi V. I. Leniniä allekirjoittamaan Hydraulisen turvetuotannon hallinnon neuvoston pöytäkirjan. Mainittu neuvosto oli syyskuun 29 p:nä 1921 päättänyt lykätä Hydroturvehallinnon telaketjunosturitilausten määräaikaa maaliskuun 1 p:stä toukokuun 1 päivään 1922.

KKN:ää ja TPN:ää koskevien toimeksiantojen rekisteröintikirjassa on lokakuun 3 p:nä tehty merkintä: »Otettava selville: 1) onko Vladimir Iljitshillä juridinen oikeus allekirjoittaa yksin ilman KKN:ää ja TPN:ää; 2) onko Vladimir Iljitsh velvollinen vahvistamaan, kuten I. I. Radtshenko pyytää, Hydroturvehallinnon neuvoston syyskuun 29 p:nä laatiman pöytäkirjan. Täytetty lokakuun 3 p:nä» (»Istoritsheski Arhiv» n:o 5, 1961, s. 43). — 275.

- 353 Lenin on kirjoittanut omakätisesti sähkeen viimeisen lauseen. — 276.

- 354 Kysymyksessä on vaatetuksen hankkiminen erikoisretkikunnalle, jonka tuli etsiä Pohjois-Kaukasiasta paikka tähtitieteellistä observatoriota varten. Akateemikko V. G. Fesenkov muistaa ilmoitaneensa lokakuun 4 p:nä V. I. Leninille puhelimitse, ettei hän ollut onnistunut saamaan kolmen kuukauden aikana varusteita retkikunnalle. Kysymys oli ratkaistu myönteisesti seuraavana, lokakuun 5 päivänä. Muutaman päivän kuluttua retkikunta sai kaikki varusteet, ja se lähti Pohjois-Kaukasiaan. — 277.

- 355 Puhelinsanomana aiheutti Kashiran rakennustyömaan valitus siitä, että rautatien lennätinjohtojen siirtoa Oka-joen sillan yhdeltä puolelta toiselle vitkutetaan eikä tehdä tilaa Moskovan — Kashiran voimansiirtolinjan kannatinpylväille.

Kulkulaitoksen apulaiskansankomissaari V. V. Fomin antoi samana päivänä lennättimitse Rjazanin — Uralin radan hallinnolle määräyksen siirtää heti rautatien lennätinjohtot. — 278.

- 356 Muuan työmies luovutti tämän asiakirjan 1927 Aralin piirin puoluekomitealle, joka lähetti sen jo silloin NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkistoon. — 278.

- 357 Lenin on kirjoittanut tämän VIII sähkötekniiselle edustajakokoukselle osoittamansa tervehdysten reunaan (ks. Teokset, 33. osa, ss. 30—31). — 281.

- 358 Syyskuun 21 pnä 1921 kirjoittamassaan kirjeessä A. I. Potjajev tiedotti, että kalastajien palkkauksen uudelleenjärjestelyn ansiosta kalansaanti oli jyrkästi kohonnut. Potjajev kirjoitti: »Jokainen kalastaja luovuttaa meille kalaa vuoden 1913 hintoihin (kultavaluutassa laskettuna) muutamin muutoksin (markkinoiden sanelemin) ja saa erikoisen ostokortin, jota vastaan hänelle annetaan tarvikkeita myymälästäme tai kauppakojustamme... Olemme panneet pyyntimiehet urakkapalkoille... Myymälöissä ja kauppa-kojuissa olevista tavaroista samoin kuin kalatuotteista pidetään tarkkaa lukua... Olen päätenyt siihen varmaan vakaumukseen, että me selviämme tilanteesta ja saavutamme maksimaalisen tuottavuuden vasta sitten, kun pyyntimies, työmies, toimihenkilö tuntee välitöntä aineellista kiinnostusta työnsä tuloksiin.» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto.) — 281.
- 359 Kysymyksessä on Valko-Venäjän Kansankomissaarien Neuvostossa Ulkomaankaupan kansankomissariaatin valtuutettuna toimineen I. V. Teuminin selostus Valko-Venäjän ulkomaankauppalaitoksen tavaraoperaatioista (ks. myös tätä osaa, 360. asiakirja). — 283.
- 360 *M. K. Nazvanov*, insinööri, teknologi, sokeriteollisuuden erikois-tuntija, Valtion Suunnittelukomission konsulentti. Pietarin kuvernementin Erikoiskomissio pidätti hänet yhdessä muiden professorien ja insinöörien kanssa syytettynä yhteyden pidosta V. N. Tagantseviin, Pietarin vastavallankumouksellisen taistelujärjestön johtajaan. Nazvanov tuomittiin ammuttavaksi.
 Lenin sai tiedon asiasta varmaankin Nazvanovin isän kesäkuun 26 pnä 1921 lähettämästä kirjeestä, jossa hän pyysi lieventämään poikansa tuomiota (ks. NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). Myös G. M. Krzhizhanovski pyysi syyskuun 18 pnä kirjoittamassaan kirjeessä Leniniltä Nazvanovin vapauttamista.
 Lokakuun 10 pnä äänestykseen osallistuneet VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan jäsenet asettuivat kannattamaan Leninin ehdotusta. Lokakuun 14 pnä Poliittinen Toimikunta vahvisti vielä kerran lokakuun 10 pnä tekemänsä päätöksen Pietarin kuvernementin EK:n tuomion kumoamisesta. Tagantsevin juttuun liittyneiden tutkimusten päätyttyä Nazvanov vapautettiin joulukuun 17 pnä. Tammikuun 26 pnä 1922 Lenin antoi puhelimitse sihteerille määräyksen, jonka mukaan V. A. Smoljaninovin tuli tarkastaa, oliko M. K. Nazvanov nimitetty Valtion Suunnittelukomissioon, vaatia kahden kuukauden kuluttua Valtion Suunnittelukomissiolta selostus Nazvanovin työstä ja muistuttaa Leninille siitä. — 284.
- 361 Tämä asiakirja on kirjoitettu M. M. Litvinovin lokakuun 10 pnä 1921 kirjoittaman kirjeen johdosta. Kirjeessä sanottiin: »Tov. Vorovski on sähköttänyt ja kirjoittanut useaan otteeseen meille, että italialaiset pankit ovat Italian hallituksen tietien valmiit myöntämään meille lainan.» Kirjeessä on Leninin merkintöjä (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 284.

³⁶² Nämä rivit on kirjoitettu reunahuomautuksena VKP(b):n KK:n Poliittiselle Toimikunnalle osoitettuun, 10. lokakuuta 1921 päivättyyn G. V. Tshitsherinin kirjeeseen, jossa pyydettiin jouduttamaan edustajan nimittämistä Itä-Kiinan rautatiestä käytäviin Neuvosto-Venäjän ja Kiinan neuvotteluihin ja epäiltiin, että kyseisen edustajan nimittämisen viivästyminen saattaa antaa tulevalle Washingtonin konferenssille aiheen rautatien kansainvälistämiseen. Ulkoasiain kansankomissariaatti ehdotti edustajaksi noihin neuvotteluihin J. J. Marchlewskia. Tshitsherin tiedotti lisäksi, että oli saatu Japanin suostumus VSFNT:n edustajan osallistumiseen erinäisten kysymysten käsittelyyn Kaukoidän Tasavallan ja Japanin edustajien Dairenin konferenssissa (konferenssi pidettiin 26. elokuuta 1921—16. huhtikuuta 1922), ja ehdotti lähetettäväksi A. K. Paikesin tähän konferenssiin. Washingtonin konferenssiin Tshitsherin ehdotti Kaukoidän Tasavallan edustajiksi J. M. Jaroslavskia ja N. L. Meshtsherjakovia.

Poliittinen Toimikunta hyväksyi samana päivänä Leninin ehdotuksen.

VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta vahvisti lokakuun 13 pnä 1921 Kaukoidän Tasavallan edustajaksi Washingtonin konferenssiin A. A. Jazykovin. — 285.

³⁶³ Lenin omisti paljon voimia ja huomiota Donbassin hiili- ja rautateollisuuden jälleenrakentamiseen. Hän sanoi Donbassia suurteollisuutemme tärkeimmäksi keskuukseksi ja linnoitukseemme (ks. Teokset, 33. osa, s. 140 ja Ленинский сборник XXIII, стр. 81—87 (XXIII Lenin-kokoelma, ss. 81—87)). — 285.

³⁶⁴ Leninille osoitetussa 13. lokakuuta 1921 päivätyssä kirjelmässä M. L. Ruhimovitsh selosti TPN:n valiokunnan työn tuloksia. Valiokunta oli muodostettu ratkomaan Donbassin hiiliteollisuuden kohottamiseen liittyviä kysymyksiä. — 287.

³⁶⁵ Leninin huomautukset koskevat »TPN:n ja Rutgersin ryhmän sopimuksen peruskohtien» luonnosta, jonka KKTN:n puhemiehistö oli hyväksynyt lokakuun 10 pnä 1921.

»Sitoumuksella» tarkoitetaan Neuvosto-Venäjälle siirtyvien amerikkalaisten työläisten matkustus- ja työehtositoumusten luonnosta, jonka Lenin laati syyskuun 22 pnä 1921 (ks. Teokset, 42. osa, ss. 302—303). — 288.

³⁶⁶ Lenin on kirjoittanut omakätisesti sähkeen viimeisen lauseen. — 289.

³⁶⁷ Kysymyksessä on V. D. Batjushkovin ja N. S. Vettshinkinin kirjanen «Твердые грунтовые дороги» («Kestopäällysteiset maantiet»). KKN:ää ja TPN:ää koskevien Leninin toimeksiantojen rekisteröintikirjaan on syyskuun 23 pnä 1921 tehty seuraava merkintä: »Koottava tietoja amerikkalaisista koneista, joilla voidaan rakentaa nopeasti maanteitä. Tov. Bogdanov puhui sellaisista koneista Vladimir Iljitshille. Otettava selvää: 1) paljonko meillä on koneita, missä ja miten ne työskentelevät? 2) Paljonko sellaiset

- koneet maksavat ulkomailla? 3) Missä määrin niitä on nykyään parannettu? Annettava asialle vauhtia. Täytetty lokakuun 3 pnä (»Istoritsheski Arhiv» n:o 5, 1961, s. 42). — 290.
- 368 Lenin on kirjoittanut tämän VKP(b):n KK:lle osoitetun ulkoasiain kansankomissaarin G. V. Tshitsherinin kirjeen arkkiin. Kirjeessä tiedotettiin, että Moskovan puoluekomitea oli lähettänyt Itämeren ja Skandinavian maiden osaston johtajan komennusmatkalle Ulkoasiain kansankomissariaatin tietämättä. — 291.
- 369 Lenin tarkoittaa L. K. Martensin kielteistä suhtautumista S. Rutgersin ryhmän suunnitelmiin. TPN:lle lokakuun 10 pnä kirjoittamassaan kirjeessä Martens huomautti, että nuo suunnitelmat olivat epäkypsiä ja harkitsemattomia eivätkä osoittaneet paikallisten olojen tuntemusta; hän vastusti suunnitelmien rahoittamista ja piti niiden onnistumista varsin epävarmana. — 292.
- 370 Tämä on kirjoitettu reunahuomautuksena pöytäkirjan otteeseen, joka sisältää VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan lokakuun 14 pnä 1921 tekemän päätöksen Pietarin kuvernementin Erikoiskomissiosta. Kuultuaan J. S. Unschlichtin selostuksen, jonka mukaan Pietarin kuvernementin EK:n silloinen kokoonpano ei ollut tyydyttävä, Poliittinen Toimikunta teki päätöksen: »Tov. Unschlicht velvoitetaan yhdessä Organisaatiotoimikunnan kanssa esittämään kolmen päivän kuluessa Poliittiselle Toimikunnalle vahvistamista varten ehdokkaita Pietarin EK:n johtajistoon» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto).
Kamenevin, Ordzhonikidzen ja Zalutskin valiokuntaa koskevaa aineistoa ks. tästä osasta, 408. asiakirja; Teokset, 5. venäjänk. painos, 53. osa, 361. asiakirja. — 292.
- 371 Lokakuun 15 pnä 1921 G. V. Tshitsherin kirjoitti Leninille, että Yleisvenäläisen nälänhätää kärsivien auttamiskomitean laskeminen hajalle sen vastavallankumouksellisen toiminnan vuoksi ja L. Urquhartin kanssa käytyjen toimilupaneuvottelujen katkeaminen ovat johtaneet VSFNT:n ulkopoliittisen aseman huononemiseen. Sen johdosta hän ehdotti muutamia toimenpiteitä, jotka hänen mielestään olisivat parantaneet suhteita kapitalistisiin maihin: Leninin ja Trotskin eroamista Kominternin Toimeenpanevasta Komiteasta, neuvostohallituksen ilmoitusta, että se tunnustaa tsaarin Venäjän velat j.n.e.
Viimeisessä lauseessa viitataan sopimukseen, joka solmittiin H. Hooverin johtaman Amerikkalaisen avunantohallinnon (ARA:n) kanssa Volganvarren nälkää näkevien auttamisesta (ks. tätä osaa, 370. asiakirja). — 292.
- 372 Valtion Suunnittelukomission selostus maissin viljelystä oli lokakuun 21 pnä 1921 esityslistalla Työ- ja Puolustusneuvostossa, mutta asian käsittelyä lykättiin, jotta siihen olisi osallistunut myös Maatalouden kansankomissariaatti, koska maatalouden apulaiskansankomissaari N. Osinski oli lokakuun 17 pnä kirjoittamassaan kirjeessä vastustanut sitä, että Valtion Suunnittelukomission maa-

talousjaosto esitti itsenäisesti TPN:n käsiteltäväksi tärkeitä maatalouden kysymyksiä (ks. myös tästä osasta, 447. asiakirja). — 294.

373 *Kirjoittaja* on maatalouden apulaiskansankomissaari N. Osinski. Vastatessaan Leninin kirjeeseen (ks. tätä osaa, 444. asiakirja) hän kirjoitti lokakuun 17 p:nä kirjeen, jossa vaati määrittelemään juridisesti Maatalouden kansankomissariaatin ja Valtion Suunnittelukomission keskinäissuhteet. Hän ehdotti, että Valtion Suunnittelukomission osuus »rajoittuisi» vain keskusvirastojen esittämien suunnitelmien yleiseen yhteensovitteluun; Valtion Suunnittelukomissio ei laadi itsenäisesti suunnitelmia, vaan kaikki tehdään komissariaattien suunnittelukomissioissa» (NKP:n KK:n Marximin-leninismien Instituutin Keskuspuoluearkisto).

G. M. Krzhizhanovski kirjoitti vastaukseksi, että Osinski on oikeassa »siinä suhteessa, että Valtion Suunnittelukomission tulee toimia toisena instanssina. Tätä ei saa kuitenkaan käsittää siten, että Valtion Suunnittelukomission pitäisi olla jonkinlaisena 'yhteensitojana' ilman erikoisjaostoja, jotka käyttävät hyväkseen osaksi muiden keskusvirastojen asiantuntijoita. Olen jo esittänyt kaikille jaostoille kysymyksen uudistamisesta ja ensiasteisten suunnitteluelimien työn ja meidän työmme välisen rajan määrittelemisestä» (sama). Krzhizhanovski esitti edelleen joukon toimenpiteitä Valtion Suunnittelukomission toiminnan parantamiseksi. — 296.

374 Lenin kirjoitti ehdotuksensa reunahuomautuksena kirjeeseen, jonka ulkoasiain kansankomissaari G. V. Tshitsherin oli lähettänyt VKP:n KK:n Poliittiselle Toimikunnalle sen johdosta, että Neuvosto-Venäjän Turkin-lähettiläs S. P. Natsarenus oli pyytänyt osoittamaan, miten oli meneteltävä ranskalaisten ehdotettua Turkin tasavallan presidentille Kemalille sopimusta, johon sisältyi Neuvosto-Venäjää vastaan suunnattuja sopimuskohtia. Natsarenus ilmoitti keskustelleensa Kemalillä kanssa, joka oli muka torjunut jyrkästi kaikki Neuvosto-Venäjää vastaan suuntautuneet sopimuskohdat. Natsarenus oli sanomansa mukaan antanut Kemalille ymmärtää, että solmimalla mainitut kohdat sisältävän sopimuksen Turkki pakottaa neuvostohallituksen ryhtymään toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena on saada Englanti kieltäytymään tunnustamasta noita sopimuksia, ja lujittamaan sitä paitsi sotilasvoimiaan Neuvosto-Venäjän ja Turkin rajalla. Tshitsherin ehdotti, että Poliittinen Toimikunta hyväksyisi päätöksen, jossa todettaisiin Natsarenuksen menetelleen oikein ja katsottaisiin toimenpiteet riittäviksi. — 297.

375 Kirjoitettu G. V. Tshitsherinin 17. lokakuuta 1921 päivätyn kirjeen arkkiiin. Kirjeessä ehdotettiin jälleen, että neuvostohallitus tunnustaisi tsaarin Venäjän velat (ks. tätä osaa, 464., 466. asiakirja). — 297.

376 Tämä on kirjoitettu Ivanovo-Voznesenskin kuvernementin tsk:n puheenjohtajan N. N. Kolotilovin kirjelmän johdosta. Kirjelmässä puhuttiin epätaloudellisuudesta ja siitä, että rakennustyömaalla

on useita konttoreita, paljon kansliahenkilökuntaa ja vähän työmiehiä.

N. P. Gorbunov keskusteli samana päivänä Leninin toimeksiantosta Kolotilovin kanssa.

Sähkötekninen rakennushallinto lähetti lokakuun 20 p:nä 1921 kirjeen, jossa vastattiin yksityiskohtaisesti Leninin esittämiin kysymyksiin. — 298.

- 377 Heinäkuun lopulla J. S. Artjuhoville, Elintarvikeasiain kansankomissariaatin hankintahallinnon suunnittelualaosaston johtajalle, oli lähetetty anomus, jossa pyydettiin alentamaan Moskovan kuvernementin Novokamenskin ujestin kahden raevahinkoja kärsineen volostin elintarvikeverotusta. Anomus jäi lojumaan Artjuhovin hoteisiin vuoden 1921 lokakuuhun asti. — 301.
- 378 Neuvostojen VIII edustajakokouksessa (22.—29. joulukuuta 1920) keskusteltiin neuvostovallan keskus- ja paikalliselinten toiminnan parantamisesta sekä taistelusta byrokratiaa vastaan ja hyväksyttiin seikkaperäinen päätös neuvostorakennustyöstä. — 301.
- 379 Tämä on kirjoitettu J. I. Vishnjakin syyskuun 10 p:nä 1921 Leninille lähettämän I. H. Lalajantsia koskevan kirjeen arkkiiin.
Puhuessaan poliittisista erimielisyyksistä Lenin tarkoitti Vishnjakin kirjeen seuraavaa kohtaa: »Irkutskin vapauttamisen jälkeen tov. Lalajants yritti tehdä itselleen selväksi sen, mitä oli tapahtunut Neuvosto-Venäjällä näinä vuosina, ja saada käsityksen VKP:n taktiikasta. Hän siteerasi minulle usein Tukholman edustajakokouksessa pitämästänne, agraarikysymykselle omistamastanne alustuksesta sitä kohtaa, jossa Te osoititte, että ainoana takeena restauraatiota vastaan vallankumouksen voitettua Venäjällä on Lännen sosiaalinen vallankumous. Eristäytyneisyytemme, poliittisen mahdimme ja taloudellisen perustan epäsuhde ja useat muut kysymykset, joihin hän ei ole vielä löytänyt vastausta, estävät häntä kuulumasta VKP:hen» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto).
Vishnjakin kirjeessä on myös J. V. Stalinin vastaus: »Канпатап самоин *Lalajantsin kutsumista työhön Moskovaan*» (Ленинский сборник XXXV, стр. 278 (XXXV Lenin-kokoelma, s. 278)).
I. H. Lalajants kutsuttiin Moskovaan, ja hän toimi Valistusasiain kansankomissariaatissa. — 301.
- 380 TPN päätti lokakuun 21 p:nä velvoittaa Finanssiasiain kansankomissariaatin myöntämään heti vastaavan määrärahan Mughan aron vesittämistä varten. — 301.
- 381 Kuten NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkistossa talletetuista asiakirjoista ilmenee, tiedot koskemattomasta reservistä lähetettiin Leninille vuoden 1921 marraskuun 1 p:nä alkaen kahdesti kuukaudessa (ks. myös tästä osasta, 459. ja 460. asiakirja). — 303.
- 382 Tämän Lenin kirjoitti saatuaan lokakuun 18 p:nä 1921 kirjeen I. I. Skvortsov-Stepanovilta, joka kirjoitti kirjaa «Электрификация

РСФСР в связи с переходной фазой мирового хозяйства» («VSFNT:n sähköistäminen ja maailmantalouden välivaihe»). Kirjeessään Skvortsov-Stepanov pyysi vapauttamaan hänet kaikista muista töistä siihen saakka, kunnes hän on saanut kirjansa loppuun kirjoitetuksi. — 303.

- 383 Tämä on vastaus kirjeeseen, jossa L. S. Sosnovski esitti KKTN:n valtionvarastojen toiminnan parantamista tarkoittavan suunnitelman. Hän ehdotti m.m., että 1000—1500 varastotyöläiselle ja toimihenkilölle turvattaisiin 30—50 kultaruplan palkka ja ylemmille toimihenkilöille aina 75 ruplaan asti, että säädettäisiin tavaroitten varastossapidon raja-ajat y.m.s. — 305.
- 384 Lenin on kirjoittanut omakätisesti sähkeen viimeisen lauseen ja sanat »tai esitettävä ne TPN:n käsiteltäväksi». — 306.
- 385 *Amruss* — kysymyksessä on nähtävästi Venäläis-amerikkalainen kauppaja- ja teollisuusyhtymä, jonka nimi muutettiin myöhemmin Venäläis-amerikkalaiseksi teollisuusyhtiöksi (Rusaminco eli RAIC). Sen perusti Amerikan yhdistynyt vaatetustyöläisten liitto. Lokakuun 12 pnä 1921 VSFNT:n ja Venäläis-amerikkalaisen kauppaja- ja teollisuusyhtymän kesken solmittiin alustava sopimus. — 308.
- 386 Kirjelappu on kirjoitettu vastaukseksi kirjeeseen, jonka J. V. Stalin kirjoitti VKP(b):n KK:n Organisaatiotoimikunnalle (jäljennös V. I. Leninille) lokakuun 22 pnä 1921 ja jossa hän herätti kysymyksen kansankomissariaateissa neuvostotyössä olevien kommunistien sijoittelusta uudelleen ja parhaimmiston keskittämisestä TTI:hin. Stalinin laskelmien mukaan TTI:hin tarvittiin noin 1000—1200 verestä työntekijää tai vähintään ainakin 250 henkeä. — 308.
- 387 Venäjän vanhojen velkojen maksamista koskeva kysymys herätettiin Brysselin konferenssissa, jonka 19 valtion, siinä luvussa Belgian, Englannin, Ranskan, Saksan, Italian, Espanjan, Ruotsin, Tanskan, Alankomaiden, Romanian, Kiinan y.m. maiden edustajat pitivät 6.—8. lokakuuta 1921 ja johon osallistui myös Kansainvälisen Punaisen Ristin ja ARA:n (Amerikkalaisen avunantohallinnon) edustajat.
- Konferenssi kehotti hallituksia myöntämään Neuvosto-Venäjälle luottoa nälänhädän poistamistarkoituksiin vain ehdolla, että Neuvosto-Venäjä tunnustaa entisten hallitusten velat ja päästää valiokunnan valvomaan elintarvikkeiden jakelua.
- Kysymys entisten hallitusten tekemien velkojen tunnustamisesta oli käsiteltävänä VKP(b):n KK:n Poliittisessa Toimikunnassa lokakuun 27 pnä. Poliittinen Toimikunta päätti »hyväksyä pääosaltaan tov. Tshitsherinin ehdottaman tekstin tov. Leninin tekemin korjauksin ja velvoittaa tov. Tshitsherinin julkaisemaan se hänen allekirjoituksellaan varustettuna» (NKP:n KK:n Marximin-leninismien Instituutin Keskuspuoluearkisto). Leninin korjailema neuvostohallituksen julkilausuma velkojen tunnustamisesta lähetettiin lokakuun 28 pnä Ison-Britannian, Ranskan, Italian, Japanin ja USA:n hallituksille (ks. »Pravda» n:o 243, 29. lokakuuta

- 1921). Virallisen julkilausuman teksti poikkeaa eräiltä kohdiltaan muodollisesti tässä osassa julkaistusta luonnoksesta. — 309.
- 388 Nämä rivit on kirjoitettu G. V. Tshitsherinin kirjeen arkkiin, jossa esitettiin amerikkalaisen kirjeenvaihtajan sähkö siitä, että ulkomaiset kapitalistit eivät ole halukkaita saamaan Neuvosto-Venäjältä toimilupia, koska jatkuvasti kiertelee huhuja, että neuvostohallitus palauttaa lähitulevaisuudessa ulkomaisille yrittäjille täydelliseen omistukseen heidän entiset tehtaansa. G. V. Tshitsherin ehdotti, että nämä huhut kumottaisiin.
Asiakirjassa on myös seuraava Leninin merkintä: »Miksi lähetitte minulle syyskuun 12 päivän 'Timesin'?» — 312.
- 389 VKP(b):n KK:n Organisaatiotoimikunta päätti lokakuun 28 p:nä 1921 kutsua N. A. Aleksejevin Keskuskomitean käytettäväksi. — 313.
- 390 *Clarté* (Valo) — Länsi-Euroopan edistysmielisten kirjailijoiden kansainvälinen ryhmä; sen perusti 1919 H. Barbusse Ranskan Entisten rintamamiesten tasavaltalaisen yhdistyksen (Association Républicaine des Anciens Combattants) ollessa kantajoukkona, johon yhtyivät myöhemmin muiden maiden samantapaiset ryhmät muodostaen Entisten rintamamiesten internationaalin. Ryhmä julkaisi samanimistä kuukausilehteä, joka ilmestyi epäsäännöllisesti Pariisissa vuoden 1919 lokakuusta vuoden 1928 tammikuuhun. Henri Barbusse erottua (huhtikuussa 1924) päätoimittajan virasta »Clarté» julkaisu menetti edistyksellisen merkityksensä ja lakkasi 1928 ilmestymästä, ja ryhmä hajosi. — 313.
- 391 Kirjoitettu N. M. Knipovitshin kirjeen arkkiin. Kirjeessä selitettiin, että Kansainvälinen Merentutkimusneuvosto oli pyytänyt palauttamaan sille Asovan-Donin pankkiin sijoitetut 14 000 ruplaa Venäjän osanottomaksuna ajalta 1914—1915. Knipovitsh tähden si neuvoston toiminnan suurta tieteellistä merkitystä ja kirjoitti, ettei Venäjän »pidä pysytellä sivussa tällaisessa asiassa, kun kansainväliset suhteet järjestyvät» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). Ks. myös Ленинский сборник XXXV, стр. 288 (XXXV Lenin-kokoelma, s. 288). — 314.
- 392 Tämä on kirjoitettu D. I. Kurskin lausunnon johdosta. Lausunto koski toimilupasopimuksen solmimista ruotsalaisen SKF-yhtiön kanssa ja siinä ehdotettiin kahtena varianttina lisäsopimusta kiistanalaisista neuvostovaltion kansallistamista kuulalaakerivarastoista. VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta katsoi lokakuun 27 p:nä 1921 toivottavaksi, että neuvotteluja SKF:n kanssa jatkettaisiin ja tehtäisiin sopimus D. I. Kurskin jommankumman variantin pohjalta. — 314.
- 393 V. A. Trifonoville, KKTN:n Polttoaineteollisuuden päähallinnon apulaispäällikölle, osoitettu kirjelappu on vastaus hänen ehdotukseensa, että perustettaisiin kauppalehti. — 315.

- 394 Kysymyksessä ovat sopimukset, joista toinen koski toimilupaa asbestin loushintaan ja toinen miljoonan puudan viljaerän ostoa A. Hammerilta.
- Lisäpykälillä* tarkoitetaan korjauksia, joita A. Hammer ehdotti toimilupasopimukseen. TPN:n lokakuun 28 pnä 1921 hyväksymä lisäpäättösehdotus edellytti, että toimiluvanhaltijoille annetaan taakeet heidän omaisuutensa suojelusta ja toimihenkilöstölle oikeus liikkua, saapua maahan ja lähteä maasta vapaasti toimiluvan saaneen yrityksen asioissa y.m. — 315.
- 395 Lontoosta lokakuun 19 pnä 1921 lähettämässään sähkeessä L. B. Krasin tiedotti, että hän oli ryhtynyt neuvottelemaan amerikkalaisen rakennusyhtiön Foundation Companyn kanssa, joka suorittaa palveluksia suurille öljy-yhtiöille. Tämän yhtiön edustaja oli ilmoittanut olevansa valmis ottamaan rakennettavakseen parafiinintislaamon ja Groznyiin — Mustan meren öljyjohdon ehdolla, että yhtiön insinöörit saavat suorittaa tutkimustyöt. Krasin ehdotti myönnettäväksi siihen tarkoitukseen tarvittavat varat. Kyseinen Krasinille lähetettävä sähköluonnos sai VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan vahvistuksen lokakuun 28 pnä. Ks. myös Ленинский сборник XXXVI, стр. 357—358 (XXXVI Lenin-kokoelma, ss. 357—358). — 317.
- 396 Tarkoitetaan J. S. Unschlichtin kirjettä, jossa puhuttiin uusien palkkatariffien mukaisesta palkan maksusta YEK:n työntekijöille. — 317.
- 397 Kysymyksessä ovat M. V. Rykunovin, vientikaupan alalla toimineen erikoiskomission puheenjohtajan, teesit ja kirje. — 318.
- 398 G. D. Tsjurupa ilmoitti Leninille materiaalien vastaanoton viivästyneen sen vuoksi, että niiden saapumisesta Moskovaan Ulkomaankaupan kansankomissariaatti ei ollut tiedottanut Kashiran voimallaitoksen rakennustyömaalle.
- KKTN:n puheenjohtaja P. A. Bogdanov välitti marraskuun 14 pnä Leninin kirjeen ja Tsjurupan vastauksen TTI:n kansankomissariaattiin, jotta saataisiin selville, ketkä olivat konkreettisesti syyllisiä virastokankeuteen. — 320.
- 399 Nämä kirjelaput on kirjoitettu sen johdosta, että valmistauduttiin muuttamaan ruplan nimellisarvoa. Tämä oli yksi niistä keinoista, joiden tarkoituksena oli rahankierron saattaminen järjestykseen ja ruplan vakauttaminen. Kansankomissaarien Neuvoston marraskuun 3 pnä 1921 antaman asetuksen mukaisesti uuden liikkeelle lasketun ruplan arvo vastasi 10 000 vanhaa ruplaa (ks. »Известия VTsIK» n:o 266, 26. marraskuuta 1921). — 320.
- 400 VSFNT:n hallituksen ja Mongolian kansanhallituksen välisen sopimuksen luonnos käsiteltiin ja hyväksyttiin samana päivänä, 3. marraskuuta 1921, Pienessä KKN:ssä.
- V. I. Lenin otti vastaan Mongolian kansantasavallan valtuuskunnan ja keskusteli sen kanssa marraskuun 5 pnä (ks. Teokset, 42. osa, ss. 318—319).

Ulkoasiain kansankomissariaatin tiedotus Neuvosto-Venäjän ja Mongolian sopimuksen allekirjoittamisesta julkaistiin »Pravdas-
sa» marraskuun 11 pnä 1921. — 321.

- 401 D. I. Kurski, ulkoasiain kansankomissaari, vastasi tähän kirjeeseen lähettämällä marraskuun 14 pnä 1921 Leninille Ulkoasiain kansankomissariaatin tutkintaosaston tiedot vuoden 1921 alkupuoliskolta 18:sta virastokankeusjutusta. Kurski kirjoitti, että useimmissa jutuissa oli päädytty kurinpitörangaistuksiin, osa jutuista oli keskeytetty ja »vain poikkeustapauksissa asia oli voitu antaa tuomioistuinten (vallankumoustribunaalien ja kansanoikeuksien) käsiteltäväksi». Tiedottaessaan niin ikään näyteprosessien valmistelusta hän kirjoitti, että on herätetty kysymys Moskovan kansantuomarikunnan uusimisesta (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto).

Lenin ei ollut tyytyväinen Kurskin vastaukseen ja kirjoitti hänelle uudelleen (ks. Teokset, 35. osa, 302. asiakirja). — 323.

- 402 Kirjoitettu kirjelmään, jossa paperiteollisuuden ja painoalan asioita hoitanut KKN:n valtuutettu K. M. Shvedtshikov pyysi »varamaan 319 miljardin ruplan suuruisen määrärahan kustannustoimintaa varten (Valtion kustannusliike, Paperiteollisuuden päähallinto, Paino-osasto ja Painotuotteiden keskuslevitystoimisto)», »antamaan tasapuolisesti ennakkona 60 miljardia ruplaa kuluvan marraskuun 15 päivään mennessä eri virastojen pyyntöjä vastavasti».

Shvedtshikovin herättämä kysymys oli marraskuun 9 pnä Finanssiasiain kansankomissariaatin arvio- ja budjettiosaston erikoisen valiokunnan käsiteltävänä. Valiokunta totesi, ettei pyyntö ollut tarpeeksi perusteltu, ja antoi sen tarkastamisen ja lausunnon laatimisen KKTN:n ja Finanssikomissariaatin edustajien tehtäväksi.

Marraskuun 9 pnä K. M. Shvedtshikov kääntyi jälleen kirjeellä V. I. Leninin puoleen (ks. Teokset, 5. venäjänk. painos, 54. osa, 33. asiakirja). — 323.

- 403 *Aineellisten resurssien hyödyntämiskomissio* muodostettiin KKTN:n yhteyteen KKN:n marraskuun 21 pnä 1918 antaman asetuksen nojalla. Maaliskuun 17 pnä 1921 KKN päätti alistaa komission TPN:n alaiseksi. Se oli korkein resurssivarojen jakeluporras, ja sen päätökset tulivat voimaan, mikäli niistä ei valitettu TPN:ään kolmen päivän kuluessa komission päätöksen antamispäivästä lukien ja mikäli TPN ei niitä kumonnut. Kaikkien keskusvirastojen tuli esittää komission tarkastettavaksi tarkoin perustellut materiaaliarviot. Ks. tätä osaa, 526. asiakirja. — 324.

- 404 KKTN esitti marraskuun 21 pnä 1921 KKN:n vahvistettavaksi »Sopimuksen P. B. Steinbergin toimiluvasta raakanahan hankintaan ja myyntiin». KKN antoi marraskuun 29 pnä V. V. Gombargista, A. M. Lezhavasta ja A. L. Scheinmannista muodostetun valiokunnan tehtäväksi muuttaa sopimusta ja jatkaa neuvotteluja sopimus-kumppaneiden kanssa. Tästä kysymyksestä tehtävään päätökseen nähden Lenin teki seuraavia ehdotuksia ohjeeksi valiokunnalle:

- »α) tullimaksujen suuruus (kohta on pyyhitty yli eikä se tullut päätökseen. — *Toim.*); β) tarkastettava Ulkomaankaupan kansankomissariaatin tähänastisten nahkahankintojen todellinen laajuus... γ) tarkastettava, minkälaisiksi voivat todennäköisesti kehittyä Ulkomaankauppakomissariaatin ja Kulutusosuuskuntien Keskusliiton omat liiketoimet, jos niihin käytetään tietty määrä seteliraha» (Ленинский сборник XXIII, стр. 187 (XXIII Lenin-koelma, s. 187)). Käsiteltyään useaan otteeseen asiaa KKN hylkäsi tammikuun 10 p:nä 1922 toimilupa-anomuksen ja antoi varta vasten nimitetyn valiokunnan tehtäväksi laatia asetuksen osakkuusperiaatteiden mukaisesta raakanahkahankintojen järjestämisestä maassa. Tammikuun 24 p:nä KKN vahvisti Raakanahan kotimaista ja vientikauppaa harjoittavan osakeyhtiön (Kozhsyrjon) sääntöluonnoksen pääkohdiltaan. Helmikuun 1 p:nä 1922 yhtiön säännöt ja sen perustajien keskeinen sopimus vahvistettiin TPN:ssä. Ks. tätä osaa, 515. ja 589. asiakirja. — 324.
- 405 Tämä on kirjoitettu sen johdosta, että marraskuun 10 p:nä 1921 KKN:n istunnossa piti käsitellä Elintarvikeasiain kansankomissariaatin kollegion jäsenen A. B. Halatovin selostus tiedemiesten elinolojen parantamisesta. KKN merkitsi asian kuulluksi ja vahvisti Halatovin selostuksen alustavasti pohjaksi sekä nimitti vakinaisen komission, jonka tehtäväksi tuli tiedemiesten elinolojen kaikinpuolinen tutkiminen ja parantaminen. — 324.
- 406 Kirjoitettu G. V. Tshitsherinin kirjeen arkkiiin. Kirjeessä tiedotettiin, että englantilainen nälänhätää kärsivien auttamiskomitea aikoo lähettää Ukraina ja muille seuduille tavaroita viljaan vaihdettavaksi, jotta siten saatu vilja toimitettaisiin nälkäalueille. Tshitsherin ehdotti, että tämä suunnitelma hylättäisiin, koska oletti englantilaisten lähettävän vanhoja tavaroita ja epäili englantilaisten toimitsijain olevan vaarassa joutua bandiittien hyökkäysten kohteeksi. — 325.
- 407 Numerot merkitsevät laskelmaa, paljonko tarvitaan siementä kevätkylvöihin nälkäkuvernementeissa keväällä 1922. Siementarve oli 33 miljoonaa puutaa. Niistä Maatalouden kansankomissariaatin piti saada 15 miljoonaa puutaa Elintarvikeasiain kansankomissariaatilta; vajaus 18 miljoonaa puutaa, joista puolet, t.s. 9 miljoonaa puutaa, aiottiin hankkia KKN:n myöntämällä kultavaroilla; loput 9 miljoonaa puutaa Elintarvikekomissariaatin piti saada ylimääräisillä hankinnoilla. — 325.
- 408 Tämän Lenin kirjoitti saatuaan talouskysymyksiä hoitaneelta TPN:n kansliapäällikön apulaiselta V. A. Smoljaninovilta tiedon, että monien kuvernementtien taloudelliset neuvottelukunnat ja muut paikalliset elimet valittavat, etteivät ne saa keskuksen julkaisuja. — 326.
- 409 Tarkoitetaan kirjoitusta »Donbassin uudestisyntyminen», joka ilmestyi »Vserossiiskaja Kotshegarka» lehdessä marraskuun 1 p:nä 1921. Siinä tiedotettiin Konstantinovkan tehtaiden jälleenrakentamisen alkamisesta. — 326.

- 410 Brjanskin tehtaan työläisten palkitseminen sähköaurajien menestyksellisen valmistamisen johdosta oli käsiteltävänä Työ- ja Puolustusneuvoston istunnossa marraskuun 25 p:nä 1921. TPN päätti lähettää asian metallimiesten liiton KK:lle lausunnon saamista varten. Koska Brjanskin tehdas oli suunnitelman edellyttämistä 20 sähköaurasta valmistanut marraskuun 1 päivään mennessä vain 8, metallimiesten liiton KK ei katsonut erikoisen palkinnon myöntämistä tarkoituksenmukaiseksi, vaan osoitti, että erikoisesti kunnostautuneille työläisille voidaan antaa palkinto niistä varoista, joita oli myönnetty sähköaurajien valmistukseen. Perehdyttyään metallimiesten liiton KK:n lausuntoon Työ- ja Puolustusneuvosto päätti joulukuun 14 p:nä 1921 yhtyä siihen. — 327.
- 411 Kysymys on L. S. Rivlinistä, jota Lenin suositteli työhön Ulkomaankaupan kansankomissariaatin ulkomaisiin virastoihin. — 328.
- 412 Salakuljetuksen ehkäisemisestä keskusteltiin Pienen KKN:n istunnoissa useaan otteeseen marraskuussa 1921.
Marraskuun 21 p:nä KKN vahvisti asetusehdotuksen »Salakuljetustavaraa takavarikoineiden palkitsemisesta» (asetus julkaistiin joulukuun 3 p:nä 1921 »Izvestija VTsIK» lehdessä). Marraskuun 23 p:nä Pieni KKN keskusteli esitetyistä salakuljetuksen ehkäisytöimenpiteistä. Marraskuun 28 p:nä 1921 se hyväksyi pohjaksi ehdotuksen, jonka YEK oli esittänyt KKN:n päätökseksi salakuljetuksen ehkäisemisestä, ja velvoitti valiokunnan viidessä päivässä »muokkaamaan toistamiseen ehdotusta sekä laatimaan asetuksen salakuljetuksen torjuntaelimestä» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). Pieni KKN hyväksyi joulukuun 8 p:nä valiokunnan esittämän päätösehdotuksen erinäisin korjauksin (päätös julkaistiin »Izvestija VTsIK» lehdessä joulukuun 29 p:nä 1921). — 328.
- 413 Tarkoitetaan artikkelia »Kullan merkityksestä nykyään ja sosialismin täydellisen voiton jälkeen» (ks. Teokset, 33. osa, ss. 89—97; Teokset, 5. venäjänk. painos, 54. osa, 27. asiakirja). — 328.
- 414 Kysymyksessä on Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtajalle osoitettu, 7. marraskuuta 1921 päivätty I. N. Tshebotarjovin kirjelmä. Tshebotarjov oli ennen Lokakuun vallankumousta valtion säästöpankkien hallinnon komitean jäsen. Hän osoitti, että väestön hallussa olevien rahavarojen keräämiseksi olisi saatava valtion säästöpankit jälleen toimimaan.
Joulukuun 26 p:nä 1922 KKN teki päätöksen säästöpankkien perustamisesta (päätös julkaistiin »Izvestija VTsIK» lehdessä joulukuun 29 p:nä 1922). — 329.
- 415 »Smena Veh» (»Tienviittojen Vaihto») — viikkolehti; sitä julkaisi Pariisissa valkokaartilaisemigranteista koostunut sivistyneistöryhmä lokakuusta 1921 maaliskuuhun 1922. Sama ryhmä julkaisi heinäkuussa 1921 Prahassa kokoelman »Smena Veh». Kokoelman ja viikkojulkaisun ympärille muodostui aatevirtaus, jota alettiin sa-

noa smenavehiläisyydeksi. Vakuututtuaan, että neuvostovallan kaataminen ulkomaiden aseellisen intervention avulla oli toivotonta, smenavehiläiset kannattivat yhteistoimintaa neuvostovallan kanssa pannen toiveensa neuvostovaltion muuttumiseen porvarilliseksi. Osa smenavehiläisistä tahtoi vilpittömästi auttaa Venäjän talouselämän elvyttämistä. — 329.

- 416 *Alueiden taloudelliset neuvottelukunnat* eli neuvostot (talousneuvottelukunnat) olivat Työ- ja Puolustusneuvoston paikalliselimiä, jotka muodostettiin vuoden 1921 alussa neuvostojen VIII yleisvenäläisen edustajakokouksen (joulukuu 1920) päätöksen mukaisesti. — 329.
- 417 Selosteiden esittämisajat oli määrätty YTpKK:n kesäkuun 30 p:nä 1921 hyväksymässä päätöksessä »Paikallisista talousneuvottelukunnista, niiden tilinteko- ja KKN:n ja TPN:n säännöksen noudattamisvelvollisuudesta», jonka luonnoksen oli laatinut Lenin (ks. Teokset, 42. osa, ss. 262—263). — 329.
- 418 Tämä on kirjoitettu intialaisen kommunistin Abani Mukerdzhin kirjeen arkkiiin. Mukerdzhi oli lähettänyt Leninille Malabarin kapinaa (Intia, 1921) käsittelevän artikkelinsa. — 330.
- 419 Ensimmäinen kirjelappu oli kirjoitettu Oikeusasiain kansankomisariaatin vastalauseen johdosta. Vastalause oli esitetty VKP(b):n KK:n kesäkuun 16 p:nä 1921 lähettämää kiertokirjettä vastaan, joka koski puoluelaitosten ja oikeustutkintalaitosten keskinäissuhteita ja kielsi ryhtymästä oikeustoimiin kommunisteja vastaan ilman paikallisten puoluekomiteoiden lupaa.
- Oikeuskomissariaatti pyysi poistamaan KK:n kiertokirjeestä §§ 4 ja 5.
- § 4 velvoitti oikeusviranomaiset vapauttamaan oikeudelliseen edesvastuuseen saatetut kommunistit niiden henkilöiden persoonallista takausta vastaan, jotka puoluekomitea oli valtuuttanut takaajiksi. § 5 velvoitti puoluekomiteat määrittelemään asiaan perehdyttyään kolmen päivän kuluessa kantansa itse asiaan nähden siten, että komitean päätös olisi tuomioistuimelle puolueen ohje ja määräisi tuomioistuimen ratkaisun.
- Vastaukseksi ensimmäiseen kirjelappuunsa Lenin sai KK:n Organisaatiotoimikunnan marraskuun 11 p:nä 1921 tekemän päätöksen, jossa vahvistettiin kiertokirje, ja V. M. Molotovin kirjeen, jossa sanottiin, että kiertokirjettä oli muutettu ja että kysymys voidaan katsoa loppuun käsitellyksi.
- Koska mainitut muutokset eivät koskeneet kiertokirjeen pahinta epäkohtaa, Lenin kirjoitti toisen kirjelappunsa.
- Vuoden 1922 tammikuun alussa VKP(b):n KK julkaisi kiertokirjeen »Puoluekomiteoiden ja oikeustutkintalautakuntien keskinäissuhteista», jolla kumottiin kesäkuun 16 päivän kiertokirje. Uudessa kiertokirjeessä korostettiin, että on ehdottomasti suurennettava puolueen jäsenen vastuuta, mikäli hän tekee rikkomuksen, joka edellyttää käsittelyä siviilioikeudessa tai vallankumoustribunaalissa (ks. «Справочник партобработника», выпуск II, 1922,

- стр. 177 («Puoluetyöntekijän käsikirja», II vihko, 1922, s. 177)). — 330.
- 420 G. J. Zinovjev pyysi Leniniä kirjoittamaan Italian reformisteja ja Serratin kaksinaamaista menettelyä arvostelevan artikkelin tai kirjeen, millä hänen mielestään olisi ollut hyvin suuri merkitys. Ks. myös tätä osaa, 569. asiakirja. — 331.
- 421 Tarkoitetaan A. V. Lunatsharskin kirjasta, jota hän niihin aikoihin kirjoitti V. I. Leninin kehotuksesta (ks. Teokset, 5. venäjänk. painos, 53. osa, 518. asiakirja). Kirjanen ilmestyi Pietarissa 1922 nimellä «Гр. Гиацинт Сerratи, или революционно-оппортунистическая амфибия» («Kans. Giacinto Serrati eli vallankumouksellisesti-opportunistinen amfibi»). — 331.
- 422 Marraskuun 4 p:nä 1921 tekemällään päätöksellä TPN vahvisti V. I. Samarinin erikoisvaltuusmieheksi, jonka tuli lähteä Krimille tehtävänään viinivarkauksien ehkäiseminen ja viinivarojen luetteloinnin järjestäminen kunnolliseksi. — 332.
- 423 Tämä on kirjoitettu valistusasiain kansankomissaarin A. V. Lunatsharskin kirjeen arkkiiin. Kirjeessä tiedotettiin, että akateemikko I. P. Pavlov oli kieltäytynyt Amerikan-matkasta ja pyysi suomaan hänelle mahdollisuuden kuukauden kestävään Suomen-matkaan. Lunatsharski kirjoitti, että vaikka oli olemassa päätös matkaluvan ja -varojen myöntämisestä I. P. Pavloville Amerikan-matkaa varten, tämä ei ole onnistunut saamaan lupaa Suomen-matkaan.
J. S. Unschlicht tiedotti Leninille, että hän oli antanut marraskuun 15 p:nä määräyksen myöntää ilman mitään muodollisuuksia Pavloville matkaluvan Suomeen. Unschlichtin kirjelmään Lenin on kirjoittanut seuraavan määräyksen sihteerille: »Soittakaa Semashkolle. Pyydän tarkastamaan täytäntöönpanon. Lenin» (Ленинский сборник XXIII, стр. 329 (XXIII Lenin-kokoelma, s. 329)). — 332.
- 424 Nämä rivit on kirjoitettu L. K. Martensin tiedonantoon, että amerikkalaisen Lääke- ja kemikaaliyhtiön (Allied Drug and Chemical Corporation) kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti ensimmäinen vehnälaiva lähtee Venäjälle New Yorkista marraskuun 17 p:nä 1921.
Ulkomaankaupan kansankomissariaatin ja mainitun yhtiön välinen sopimus miljoonan puudan vehnäerän toimittamisesta Neuvosto-Venäjälle solmittiin Moskovassa lokakuun 27 p:nä ja vahvistettiin TPN:ssä marraskuun 4 p:nä 1921 (ks. tätä osaa, 439., 441., 451., 473., 474., 482. asiakirja sekä Teokset, 5. venäjänk. painos, 53. osa, 428., 511. asiakirja).
Marraskuun 25 p:nä 1921 Työ- ja Puolustusneuvosto antoi Ulkomaankauppakomissariaatin ja Kululaitoksen kansankomissariaatin toimeksi tehdä esityksen tarpeellisista toimenpiteistä, jotta »vilja otettaisiin viivyttämättä vastaan» (НКП:n КК:n Марксизм-ленинизм Институтин Keskuspuoluearkisto). — 333.
- 425 D. I. Kurski tiedotti marraskuun 21 p:nä 1921 Leninille, että tap-

pioiden arviointikomission aineisto on tallella, sitä säilytetään Ulkoasiain kansankomissariaatissa ja sitä muokkaa komissio, joka muodostettiin KKN:n marraskuun 1 p:nä 1921 tekemän päätöksen mukaisesti. Kurski ehdotti, että KKN:n päätöksellä S. S. Piljavski nimitettäisiin vastuulliseksi aineiston säilymisestä ja komissio velvoitettaisiin suorittamaan työnsä loppuun vuoden 1921 joulukuun 1 päivään mennessä.

Lenin on tehnyt Kurskin kirjeeseen seuraavan merkinnän: »Gorbunoville. Esitettävä huomenna, 22/XI, KKN:ssä. 21/XI. Lenin.»

Marraskuun 22 p:nä Kurski selosti asiaa KKN:ssä, joka hyväksyi hänen ehdotuksensa. Ks. myös tätä osaa, 512. asiakirja. — 334.

- 426 Kysymyksessä oleva kirje liittyy selkkaukseen, joka syntyi Maatalouskomissariaatissa V. V. Obolenskin (N. Osinskin) ja I. A. Teodorovitshin välillä. VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta käsiteli tämän asian marraskuun 18 p:nä 1921 ja teki seuraavan päätöksen:

»a) Maatalouden kansankomissariaatin johtamiseksi oikealla tavalla katsotaan tarpeelliseksi seuraavanlainen ylimpien virkojen yhdistely: poliittisen ja hallinnollisen johdon tulee kuulua tov. Osinskille, kansankomissaarina tulee olla talonpojan, joka on käytännöllisessä työssä maataloudessa, ja tov. Osinskin apulaisena tov. Teodorovitshin. b) Tov. Teodorovitsh jätetään karjatalousosaston johtajaksi» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto).

Poliittinen Toimikunta vahvisti päätöksensä I. A. Teodorovitshin osalta marraskuun 21 p:nä.

Osinski jätti marraskuun 22 p:nä Poliittiselle Toimikunnalle pyynnön, että tämä joko muuttaisi päätöstään Teodorovitshin osalta tai vapauttaisi hänet, Osinskin, apulaiskansankomissaarin virasta. Lenin kirjoitti tämän kirjeen arkkiin: »Ehdotan eväämistä kummankin suhteen. Lenin.» Poliittinen Toimikunta hyväksyi Leninin ehdotuksen marraskuun 29 p:nä 1921. Ks. myös tätä osaa, 546., 547. asiakirja. — 335.

- 427 Kysymyksessä on kirje, jonka D. G. Krasinski, TTI:n kansankomissariaatin erikoisvaltuutettu Siperiassa ja Uralilla, kirjoitti Leninille joulukuun 16 p:nä 1921. Hän todisteli, ettei Työ- ja Puolustusneuvoston marraskuun 11 p:nä tekemä päätös Koltshuginon — Prokopjevskije Kopin keskeneräisen radan siirtämisestä väliaikaisesti Valtion rakennustöiden Siperian komitean alaisuudesta Kulkulaitoksen kansankomissariaatin alaisuuteen ollut tarkoituksenmukainen.

TPN vahvisti samana päivänä, 21. marraskuuta, päätöksensä ja velvoitti N. P. Gorbunovin ilmoittamaan jo tänään suoraa linjaa Siperian vallankumouskomitealle ja Siperian kulkulaitospiirille, että TPN:n 11/XI tekemä päätös on pantava viivyttelöttä täytäntöön» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). Ks. Teokset, 5. venäjänk. painos, 54. osa, 60. asiakirja. — 335.

- ⁴²⁸ Kirjoitettu tekstin jälkeen kirjeeseen, jonka G. V. Tshitsherin oli lähettänyt J. V. Stalinille marraskuun 19 p:nä 1921. Tshitsherin kirjoitti, ettei neuvostovaltion pidä rajoittaa Idän kansallisen vapausliikkeen tukemiseen, vaan sen on autettava nuoria kansallisyhtymäitä kehittämään taloutta ja kouluttamaan työntekijöitä. Tshitsherin osoitti tämän linjan myönteiset tulokset Afganistanin, Mongolian ja Persian osalta ja kirjoitti, että samanlaista politiikkaa pitäisi noudattaa myös Turkin suhteen. — 336.
- ⁴²⁹ Kysymyksessä on vuorityöläisten ammattiliiton Keskuskomitean puhemies J. Remeikon kirjeen «Решения X съезда РКП, профсоюз и рабочие Донбасса (Докладная записка). На правах рукописи» («VKP:n X edustajakokouksen päätökset, ammattiliitto ja Donbassin työläiset (Kirjelmä). Kaikki oikeudet pidätetään»). Se julkaistiin Moskovassa marraskuussa 1921. — 336.
- ⁴³⁰ Donbassin työntekijöiden erimielisyyksistä keskusteltiin useaan otteeseen VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan istunnoissa.
Marraskuun 26 ja 27 p:nä 1921 Poliittinen Toimikunta teki joukon ratkaisuja Donbassin johtavien työntekijöiden keskinäissuhteiden normalisoimiseksi ja heidän toimintansa parantamiseksi.
Joulukuun 22 p:nä 1921 VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta vahvisti Ukrainan KP(b):n KK:n päätöksen Pjatakovin erottamisesta Kivihiiliteollisuuden keskushallinnon puheenjohtajan toimesta ja V. J. Tshubarin nimittämisestä hänen tilalleen. Poliittisen Toimikunnan päätös vahvistettiin VKP(b):n KK:n kokouksessa joulukuun 28 p:nä 1921.
Donbassilla esiintyneistä erimielisyyksistä Lenin puhui selostaessaan KK:n poliittista toimintaa puolueen XI edustajakokoukselle (ks. Teokset, 33. osa, ss. 284—286). — 336.
- ⁴³¹ Kyseinen suositus on kirjoitettu 1921 toimeenpannun puoluepuhdistuksen yhteydessä.
Suositus on kirjoitettu samalle arkille kuin J. S. Haneckin omaelämäkerta. Myös F. E. Dzerzhinski on kirjoittanut siihen suosituksensa. — 337.
- ⁴³² Kirjelmässään Moskovon tuotantohallinto kehotti Moskovon tekstiiliteollisuuskomiteaa lopettamaan tekstiilitehtaissa olleiden raaka-aineiden, kankaiden ja muiden tavaroiden poiskuljetusmääräysten annon ja keskeyttämään aikaisemmin annettujen toimitusmääräysten täytön siihen saakka, kunnes oli selvitetty, millä tavalla näitä tehtaita vuokrattiin vuokranottajien aloiteryhmiä. Tämän toimenpiteen aiheutti se, että mainittujen laitosten vuokralleantoa ei tosiasiallisesti valvottu lainkaan, joten valtion omaisuutta voitiin rosvota rankaisematta. Ks. tätä osaa, 514. asiakirja. — 337.
- ⁴³³ A. S. Kiseljovin lomakysymys oli esillä VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan istunnossa marraskuun 24 p:nä 1921. Poliittinen Toimikunta päätti: »Тов. Киселюв määrätään lähtemään pitkäaikaiselle lomalle tarkoin niiden lomapaikkaa ja -aikaa koskevien vaatimusten mukaisesti, joita antoivat тов. Семашко ja hänen kool-

lekutsumansa lääkäreiden konsultaatio» (NKP:n KK:n Marxisin-leninismien Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 338.

- ⁴³⁴ Lenin tarkoittaa seuraavaa aineistoa: jäljennöstä kirjelmästä, jonka Moskovan tuotantohallinto lähetti lokakuun 15 p:nä 1921 Moskovan tekstiiliteollisuuskomitealle, »Moskovan tekstiiliteollisuuskomitean Znamenskajan trikootehtaalla n:o 115 marraskuun 15 p:nä 1921 olleiden rakennusten ja kaluston luettelo» ja »Moskovan tekstiiliteollisuuskomitean Znamenskajan trikootehtaalla n:o 115 marraskuun 15 p:nä 1921 olleiden valmisteiden ja puolivalmisteiden, raaka-aineiden ja apuaineiden luettelo». — 338.
- ⁴³⁵ J. V. Stalinin vastausta tähän kirjeeseen ks. Ленинский сборник XXXIV, стр. 427 (XXXIV Lenin-kokoelma, s. 427). — 339.
- ⁴³⁶ KKTN esitti marraskuun 21 p:nä 1921 KKN:n vahvistettavaksi »Sopimuksen P. B. Steinbergin toimiluvasta raakanahan hankintaan ja myyntiin». Ks. myös tätä osaa, 485. ja 589. asiakirja. — 339.
- ⁴³⁷ Valtion Suunnittelukomission 15. joulukuuta 1921 päivätyssä vastauskirjeessä tiedotettiin, että Ivanovo-Voznesenskin kuvernementin tpk:n edustaja oli selostanut Valtion Suunnittelukomission puhemiehistölle Ivanovo-Voznesenskin piirisähköaseman rakennushanketta. Valtion Suunnittelukomission lausunnossa todettiin, että sähköaseman rakennustöiden kiireellisyyden arviointiin ei ole kylliksi aineistoa ja että Teikovon suolla, jonne voimalaitos on suunniteltu rakennettavaksi, ei nosteta turvetta niin paljon, että se riittäisi turvaamaan voimalaitoksen toiminnan. Siitä syystä Valtion Suunnittelukomissio kehotti Turveteollisuuden keskushallintoa ryhtymään kiireellisesti tehostamaan turpeennostoa ja Ivanovo-Voznesenskin talousneuvottelukuntaa laatimaan aseman käynti-panoajan tarkempaa määrittelyä varten kaavion teollisuuden ja muiden talousalojen kehityksestä ja rekonstruoinnista sähkövoima- ja polttoainetarpeen kannalta. Ks. myös tätä osaa, 667. asiakirja.
Ivanovo-Voznesenskin voimalaitosta alettiin rakentaa 1926. — 340.
- ⁴³⁸ Tarkoitetaan neuvostojen IX yleisvenäläistä edustajakokousta. — 340.
- ⁴³⁹ Lenin on kirjoittanut V. M. Molotoville osoittamansa pyynnön ja A. I. Okuloville tarkoitetun vastauksensa Okulovin kirjeen arkkiin. Okulov kirjoitti Leninille, että hän oli anonut Valtion kustannusliikkeeltä lupaa julkaista omalla vastuullaan tieteen, taiteen ja kirjallisuuden kysymyksiä käsittelevää viikkolehteä, ja pyysi Leniniltä suositusta.
Tammikuun 17 p:nä 1922 Poliittinen Toimikunta päätti: »Okuloville myönnetään lupa julkaista viikkolehteä hänen alunperin esittämänsä ohjelman mukaisesti» (NKP:n KK:n Marxisin-leninismien Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 341.
- ⁴⁴⁰ Leninin toimeksiantojen rekisteröintikirjaan N. P. Gorbunov on tämän kirjeen johdosta tehnyt marraskuun 28 p:nä 1921 seuraavan

- merkinnän: »Laadittava yleiset Kremlin-pääsyohjeet. Täytetty 14. XII.» — 342.
- 441 Kysymyksessä on artikkeli »Erinomainen keksintö». Siinä tiedotettiin, että harkovilainen sähköinsinööri I. A. Tsheiko oli havainnut magneettikentän lähettävän »uusia säteitä», joiden lämpöteho tekee mahdolliseksi räjäyttää matkan päästä ilman johtoja miinoja, ammusvarastoja y.m.s. Artikkelin kirjoittajan sanojen mukaan säteitä voitiin käyttää myös vuori- ja kemianteollisuudessa, geodesian, lääketieteen alalla y.m. Ks. tätä osaa, 520., 543. asiakirja. — 342.
- 442 Lenin tarkoittaa Nizhni Novgorodin radiolaboratoriota, jonka johtajana oli M. A. Bontsh-Brujevitsh. — 343.
- 443 Pieni KKN päätti samana päivänä myöntää Ulkoasiain kansankomissariaatille 70 miljoonaa ruplaa Neuvosto-Venäjän Berliinin-näytelyn järjestämistä varten ja velvoitti Finanssiasiain kansankomissariaatin turvaamaan tämän määrärahan täydellisesti seteleillä. — 344.
- 444 Tämä asiakirja on kirjoitettu laadittaessa uuteen talouspolitiikkaan soveltuvaa uutta asetusta YEK:sta.
Lähettyään Leninille oikeusasiain kansankomissaarin D. I. Kurskin hyväksymät YEK:n kollegion laatimat perusteet ja YTp KK:n Puhemiehistön vahvistettavaksi tarkoitetun YEK:ta koskevan asetusehdotuksen (jolla kumottiin YEK:sta ja sen paikalliselimistä annetut voimassaolleet säädökset) sekä muuta aineistoa Kamenev kirjoitti: »Silmäilkäpä. Tässä se maksimi, mihin Dzerzhinski on taipunut ja mihin Kurski on tietenkään tyytynyt. Minä vaadin enemmän: 1. EK:n kuormitusta on vähennettävä, ja sille on jätettävä vain valtiolliset rikokset, vakoilu, banditismi, teiden ja varastojen vartiointi. Ei muuta. Muu Oikeusasiain kansankomissariaatille. 2. EK:n tutkintakoneisto on yhdistettävä Oikeuskomissariaattiin luovuttamalla se vallankumoustribunaleille.»
YEK:n kollegio vastusti »etsintä- ja tutkintatehtävien siirtämistä eri elimille» ja piti »ennenaikaisena valtiollisten rikosasioiden ja kansanomaisuuden suurvarkauksia ja virkarikoksia koskevien asioiden erottamista toisistaan (siirtämistä eri elimille)» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). Joulukuun 1 p:nä 1921 Lenin esitti VKP(b):n KK:n Poliittiselle Toimikunnalle ehdotuksen YEK:n uudelleenjärjestelystä ja sen toimintapiirin supistamisesta (ks. Teokset, 42. osa, s. 327). Poliittinen Toimikunta hyväksyi Leninin ehdotuksen ja muodosti valiokunnan, johon tulivat L. B. Kamenev, D. I. Kurski ja F. E. Dzerzhinski. Valiokunta velvoitettiin viiden päivän kuluessa käsittelemään tämä kysymys hyväksytyn päätöksen pohjalta. — 344.
- 445 Kysymyksessä on G. V. Tshitsherinin kirje. Tarkoittaen Neuvosto-Venäjän ja Saksan taloudellisia neuvotteluja Tshitsherin n:o 1 kirjoitti: »Suosittelisin erittäin suurta varovaisuutta ??
uumoiltuihin suurenmoisiin Saksan näkymiin nähden» (alleviivaukset ja reunamerkinnyt tässä ja alempana Leninin).

Tshitsherin kirjoitti edelleen Venäjän ja Puolan suhteiden paranemisesta (tähän kohtaan on Lenin tehnyt reunamerkin »2», mutta ei ole kajonnut kirjeessään tähän kysymykseen). Sitten Tshitsherin palasi jälleen Neuvosto-Venäjän ja Saksan neuvotteluihin ja kirjoitti: »Hartwigin puheista on selvinnyt, että Krasin tuki Berliinissä Stinnesin linjaa, trustiutumista Englannin kanssa Venäjällä tapah- tuva toimintaa varten, pysytteli hyvin lähellä Stinnesiä ja vieläpä sopi Stinnesin kanssa tämän Englannin-matkasta. Keskustellessaan täällä meidän kanssamme Krasin kannatti meitä ja suostui vastakkaiseen linjaan — tuke- maan kaikin tavoin Saksassa pyrkimystä toimia Venäjällä erikseen (ilman Englantia). Ulkomailla hän kuitenkin n:o 3 tekee päinvastoin!». — 344.

446 Joulukuun 1 pnä 1921 A. D. Meteljov tiedotti Leninille, että C. S. Bobrovskajalle oli annettu huone 1:sestä Neuvostojen Talosta. — 345.

447 Tämä on kirjoitettu nähtävästi sen johdosta, että pyydettiin Valtion Tavaratalolle (GUM:ille) lupaa yhteistyöhön ulkomaisten kapitalistien kanssa tuonti- ja vientikaupan alalla ja osuuskunnan perustamista sitä tarkoitusta varten.

GUM perustettiin Pienen KKN:n hyväksytyä lokakuun 3 pnä 1921 päätöksen keskushallintojen yhdistetystä tavaratalosta. — 346.

448 Kysymyksessä on TPN:n Aineellisten resurssien hyödyntämiskomission uudelleenjärjestelysuunnitelma, jonka laati sen puheenjohtaja L. N. Kritzman. Tähän suunnitelmaan liittyviä Leninin huomautuksia ks. Teokset, 5. venäjänk. painos, 44. osa, s. 482. — 347.

449 *Toimintaohjelma »Me olemme kollektivisteja»* oli anonyymi asiakirja, joka ilmensi eräiden sivistyneistön edustajien mielipiteitä. Se julkaistiin Proletkultin II yleisvenäläisen edustajakokouksen edellä. Mainittu edustajakokous pidettiin Moskovassa marraskuussa 1921. Toimintaohjelmassa asetettiin epäilyksenalaiseksi, oliko Lokakuun vallankumous sosialistinen. Toimintaohjelman laatijat vastustivat kommunistisen puolueen ja neuvostohallituksen politiikkaa, puolustivat Machin ja Bogdanovin filosofisia »oppeja». Poliitiikan kysymyksissä »kollektivistit» kannattivat opportunistisen »työläisopposition» katsomuksia. Proletkultin II edustajakokouksen kommunistiryhmä tuomitsi »kollektivistien» toimintaohjelman ja sanoutui irti heistä.

Proletkult (kulttuuri- ja valistusjärjestö) perustettiin syyskuussa 1917 riippumattomaksi itsenäiseksi työväenjärjestöksi. Proletkult, jonka johto keskittyi A. Bogdanovin ja hänen kannattajiensa kä-

siin, pyrki Lokakuun vallankumouksen jälkeenkin pysymään »riippumattomana» asettaen siten itsensä kommunistisen puolueen ja proletaarivaltion vastakohtaksi. Proletkult ei ollut koostumukseltaan yhdenlaatuinen järjestö. Porvarillisten intellektuellien ohella, jotka olivat johtoasemassa monissa Proletkultin järjestöissä, siihen kuului myös työläisnuorisoa, joka vilpittömästi pyrki osallistumaan rakentavaan kulttuuritoimintaan. Lenin arvosteli jyrkästi useissa kirjoituksissaan Proletkultin virheellisiä kannanottoja. Proletkultin järjestöt saavuttivat kehityksensä kohokohdan 1919. Ne alkoivat 1920-luvun alussa rappeutua, ja 1932 Proletkult lakkasi toimimasta.

Leninin ehdotus, että julkaistaisiin kirjanen, jossa paljastetaan »kollektivistien» toimintaohjelma, hyväksyttiin VKP(b):n KK:n Poliittisessa Toimikunnassa joulukuun 3 p:nä 1921.

Tekstissä mainitut »KK:n kiertokirjeet»: VKP(b):n KK:n kirje »Proletkulteista» (ks. »Pravda» n:o 270, 1. joulukuuta 1920) ja VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan 22. marraskuuta 1921 hyväksymä päätös Proletkulteista. Ne julkaistiin 1921 »Izvestija TsK RKP(b)» lehden 36. n:ossa. — 347.

450 Ks. 347. huomautusta. — 348.

451 »The Economist» (»Talousmies») — talouselämän ja politiikan kysymyksille omistettu englantilainen viikkolehti, suurteollisuusporvariston äänenkannattaja, ilmestyy Lontoossa vuodesta 1843. — 349.

452 Kyseisen kirjeen Lenin on kirjoittanut konekirjoitusjäljennöksenä esitetyn tekstin jälkeen. Tekstin otsikkona on »Kulutusosuuskuntien Keskusliiton liikevaihto kuvernementtiliittojen ja piiriosastojen kanssa. Tiedot vuoden 1921 syys—marraskuun tavaravaihdosta miljoonina ruplina uutta valuuttaa». — 349.

453 V. I. Leninin mainitsema »Yhtenäinen talouskomissio» oli komissio, jonka muodostamisesta VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta teki päätöksen joulukuun 1 p:nä 1921 ja jonka tuli »yhdistää kaikki talous- ja finanssikysymykset». Komission puheenjohtajaksi vahvistettiin L. B. Kamenev. Poliittisen Toimikunnan päätöstä vastaavasti KKN hyväksyi joulukuun 6 p:nä päätöksen: »Taloudellisen lainsäädännön systematisoimis- ja täydentämistoimien yhtenäistämiseksi ja jouduttamiseksi perustetaan KKN:n talouskomissio» (NKP:n KK:n Marxismin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 349.

454 Tämä on kirjoitettu konekirjoitusjäljennökseen, joka on otettu asiakirjasta »Kulutusosuuskuntien Keskusliiton liikevaihto kuvernementtiliittojen ja piiriosastojen kanssa. Tiedot vuoden 1921 syys—marraskuun tavaravaihdosta miljoonina ruplina uutta valuuttaa». Lenin on vetänyt lyijykynällä neljä viivaa sanojen »Kulutusosuuskuntien Keskusliitto» alle. — 349.

455 Kalenterissa »Sihteerien merkinnät V. I. Leninin toimeksiannoista» on vuoden 1921 joulukuun 5 päivän kohdalla seuraava merkin-

tä: »Jenukidze, Karpinski, Dzerzhinski, Zalutski, Mihailov, Molotov (Divilkovskin kautta).

'Pyydetään suunnittelemaan, ketkä sopisivat ottamaan 'elävän yhteyden', jos tarvitaan perusteellisempaa, huolellisempaa tutkimusta'.»

Samassa asiakirjassa sanotaan vuoden 1922 tammikuun 4 päivän kohdalla: »Asiaa hoitaa N. P. Gorbunov. Hyvin sujuu, henkilöitä määrätään» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 350.

456 Lenin tarkoittaa VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan marraskuun 27 pnä 1921 hyväksymää päätöstä, että A. I. Rykov lähetetään Saksaan saamaan hoitoa. — 351.

457 Tarkoitetaan VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan joulukuun 1 pnä 1921 tekemää päätöstä, jonka mukaan A. D. Tsjurupa vapautettiin elintarvikeasiain kansankomissaarin toimesta ja vahvistettiin TPN:n toiseksi varapuheenjohtajaksi.

KKN:n ja TPN:n varapuheenjohtajien työn järjestelyn suunnitelman Lenin hahmotteli marraskuun 28 pnä 1921 A. D. Tsjurupalle osoittamassaan kirjeessä (ks. Teokset, 42. osa, ss. 322—324). — 351.

458 VKP(b):n Moskovan kuvernementin puoluejäsenistön tarkastus- ja puhdistuskomissio käsitteli L. G. Shapiroa koskevan kysymyksen joulukuun 5 pnä 1921 pitämässään istunnossa. Komissio päätti palauttaa Shapiroille puolueen jäsenyyden ja teki huomautuksen työläisjoukoista irrottautumisen johdosta. Leninille lähetettiin ote komission istunnon pöytäkirjasta. — 355.

459 Tämä on kirjoitettu T. I. Sedelnikovin, Maatalouden kansankomissariaatin työntekijän, kirjeen johdosta. Kirjeessä puhuttiin uuden rakennusmateriaalin, »torfitin», keksimisestä (Sedelnikovin kirjeessä olevia Leninin merkintöjä ks. Ленинский сборник XXIII, стр. 95—96 (XXIII Lenin-kokoelma, ss. 95—96)).

Vuoden 1921 joulukuun 6 pstä Lenin oleskeli sairasloman saatuaan Gorkissa Moskovan lähistöllä. — 355.

460 Ballister (R. Minor) ja J. Carr (L. Cutterfeld) — USA:n Kommunistisen Puolueen edustajia Kominternin Toimeenpanevassa Komiteassa. Lenin otti heidät vastaan joulukuun 3 pnä 1921.

Samana päivänä on KKN:n sihteeri merkinnyt Leninin toimeksiantojen kortistoon seuraavan suullisen tiedustelun: »Milloin тов. Манутшарянс voi hankkia Vladimir Iljitshille 2 kappaletta Vladimir Iljitshin kirjaa 'Uusia tietoja kapitalismista maanviljelyksessä (P.-Am. Yhdysvalloissa)'. Joulukuun 5 pnä on samaan korttiin lisätty: »Kirjat on saatu ja toimitettu Vladimir Iljitshille» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 357.

461 Kirjoitettu G. I. Mjasnikovin kirjeen jäljennökseen. Kirje oli osoitettu puolueen jäsenelle insinööri B. A. Kurznerille Pietariin, ja

Mjasnikov ehdotti siinä, että VKP(b):n XI edustajakokouksen lähestyessä voimistettaisiin puolueen linjan vastaista maanalaista hajotustyötä.

VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta käsitteli istunnoissaan useaan otteeseen Mjasnikovin asiaa ja hyväksyi helmikuun 20 pnä 1922 Poliittisen Toimikunnan asettaman valiokunnan ehdotuksen hänen erottamisestaan puolueesta puoluekurin törkeän rikkomisen ja puolueenvastaisen toiminnan vuoksi. — 357.

- ⁴⁶² N. A. Orlov oli 1918 ilmestyneen teoksen «Продовольственная работа Советской власти» («Neuvostovaltion elintarviketoiminta») tekijä ja hoiti talouselämän osastoa »Novyi Mir» aikakauslehdessä, jota neuvostolähetystö julkaisi Berliinissä. Orlov pyysi, että hänelle annettaisiin lupa kirjoittaa kirja »Neuvosto-Venäjän taloushistoria (Tutkielma)» ja julkaista se ulkomailla salanimellä muutamalla ulkomaan kielellä. Hän piti samalla tarkoituksenmukaisena, että kirjaa ei kirjoitettaisi avoimesti kommunistiselta näkökannalta, vaan puolueettoman, mutta objektiivisen ja neuvostovaltaan hyväntahtoisesti suhtautuvan tutkijan sävyssä. Näin siksi, kirjoitti Orlov, että kirjallisuus, joka »on luonteeltaan ilmeisen apologettista... ei tee vastaavaa vaikutusta» (NKP:n KK:n Marxisin-leninismien Instituutin Keskuspuoluearkisto).

VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta hyväksyi Leninin ehdotuksen joulukuun 7 pnä 1921. — 358.

- ⁴⁶³ Kysymyksessä on nähtävästi uutinen »Ulkomaankauppalaitoksen toiminta Sevastopolissa», joka ilmestyi »Pravda» lehdessä joulukuun 6 pnä 1921. — 358.

- ⁴⁶⁴ Vastaukseksi Leninin sähköiseen Krimin KKN:n varapuheenjohtaja Poljakov tiedotti, että A. A. Preobrazhenski saa vahvennetut ruoka-annokset, että vastaisuudessa hänelle tullaan antamaan tukea ja apua ja että hänet on nyt yhdessä vaimonsa kanssa sijoitettu parantolaan. — 359.

- ⁴⁶⁵ Vastaukseksi Leninin kirjeeseen A. M. Gorki tiedotti, että hän oli kirjoittanut Amerikkaan H. Wellsille ja pyytänyt tätä neuvottelemaan vastaavien järjestöjen ja henkilöiden kanssa nälkää näkevien auttamisesta. »En ole saanut vastausta Wellsilta», Gorki kirjoitti, »mutta olen varma, että kirjeeni tavoitti hänet Amerikasta, sillä eräessä artikkelissaan hän siteerasi lauseita kirjeestäni...» (В. И. Ленин и А. М. Горький. Письма, воспоминания, документы. Изд. 2, 1961, стр. 184—186 (V. I. Lenin ja A. M. Gorki, Kirjeitä, muistelmia, asiakirjoja, 2. painos, 1961, ss. 184—186). — 359.

- ⁴⁶⁶ I. A. Tsheikon aineisto lähetettiin Leninin osoituksesta useille tiedemiehille ja tieteellisille laitoksille. Ks. myös tätä osaa, 519 ja 520. asiakirja. — 360.

- ⁴⁶⁷ Tämä asiakirja on vastaus Eteläisen teräsyhtymän johtokunnan puheenjohtajan I. I. Mezhlaukin 27. marraskuuta 1921 päivättyyn

kirjeeseen, jossa tiedotettiin yhtymälle myönnettyjen käyttövarojen luovutuksen viivytyksestä. Mezhlauk ilmoitti, että yhtymän oli onnistunut keskittää laitoksiinsa ammattitaitoisia vuoriteollisuustyöläisiä, selosti näiden palkkoja ja Eteläisen teräsyhtymän laitosten tehokasta toimintaa sekä kirjoitti, että viimeksi mainitut antavat 1922 maalle 10 miljoonaa puutaa rautaa (»6 miljoonaa puutaa raakarautaa ja 4 miljoonaa puutaa valssituotteita»), jos Eteläinen teräsyhtymä saa käyttövarat, jotka KKTN:n puhemieshistö myönsi sille lokakuun 27 p:nä 1921.

Eteläinen teräsyhtymä oli Petrovkan, Makejevkan ja Juzovkan valtionehtaiden ja -kaivosten sekä kaikkien niihin kuuluneiden, Ukrainassa, Pohjois-Kaukasiassa ja Krimillä sijainneiden apulaitosten ja maiden yhteinen johtokunta, joka oli muodostettu Ukrainan Kansantalousneuvoston yhteyteen pitäen silmällä kombinoitujen metallurgisten teollisuuslaitosten tuotantoteknistä ja taloudellista yhdistämistä. Se toimi vuoteen 1929 asti. — 360.

- 468 VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta käsitteli joulukuun 21 p:nä 1921 Leninin ehdotuksen ja päätti: »Tov. Gorki liitetään niiden tovereiden joukkoon, jotka ovat ulkomailla hoitamassa terveyttään, ja tov. Krestinskin tehtäväksi annetaan valvoa, että hän saa täydelleen hoitoon tarvittavan summan» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). Ks. Teokset, 5. venäjänk. painos, 54. osa, 290. asiakirja. — 361.
- 469 Lenin tarkoittaa kirjettä, jonka N. Osinski kirjoitti joulukuun 14 p:nä 1921 Maatalouden kansankomissariaatissa olleen selkkauksen yhteydessä (ks. tätä osaa, 506. asiakirja). — 361.
- 470 N. Osinski jätti VKP(b):n KK:n kokouksen käsiteltäväksi vastalauseensa päätöksen johdosta, jonka VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta oli tehnyt marraskuun 18 p:nä 1921 Maatalouden kansankomissariaatin selkkauksesta. Tämä kysymys käsiteltiin joulukuun 28 p:nä kokouksessa ja Poliittisen Toimikunnan päätös vahvistettiin yksimielisesti (yksi pidättyi äänestämästä).
Kokousta valmisteltaessa Lenin vaati joukon asiatietoja, jotka koskivat Maatalouskomissariaatissa muodostunutta tilannetta (ks. Teokset, 5. venäjänk. painos, 54. osa, 147. ja 148. asiakirja). — 362.
- 471 VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta päätti joulukuun 21 p:nä 1921: »Tov. Leninin ilmoitus merkitään kuulluksi. Loma pidennetään kahdeksi viikoksi» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 363.
- 472 Tarkoitetaan VKP(b):n KK:n joulukuun 18 p:nä 1921 pitämää kokousta. Kokouksessa vahvistettiin neuvostojen IX yleisvenäläisen edustajakokouksen työjärjestys ja annettiin Leninin tehtäväksi alustaa ensimmäinen kysymys: YTpKK:n ja KKN:n toimintaker-tomus Tasavallan ulko- ja sisäpolitiikasta. — 363.
- 473 Lenin tarkoittaa seuraavaa VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan joulukuun 8 p:nä 1921 hyväksymää päätöstä: »Katsotaan tar-

peelliseksi antaa tov. Leninille mahdollisuus ehdottomaan lepoon ja hänen sihteeriään kielletään lähettämästä hänelle minkäänlaisia asiapapereita, jotta tov. Lenin voisi pitää lyhyen (vaikkapa puolen tunnin) puheen neuvostojen edustajakokouksessa» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto).

Neuvostojen IX yleisvenäläinen edustajakokous pidettiin 23.—28. joulukuuta 1921. Lenin esitti edustajakokoukselle joulukuun 23 p:nä YTpKK:n ja KKN:n toimintaselostuksen (ks. Teokset, 33. osa, ss. 125—161). — 363.

- 474 Leninin toimeksiannosta muodostettu valiokunta laati ehdotukset, jotka sisällytettiin TPN:n tammikuun 4 p:nä 1922 hyväksymään päätökseen. Mainitun päätöksen mukaan valokuva- ja elokuva-tuotanto siirrettiin Valistusasiain kansankomissariaatin alaisuudesta KKTN:n alaisuuteen.

Myöhemmin, maaliskuun 8 p:nä 1922, TPN kumosi tammikuun 4 p:nä hyväksymänsä päätöksen ja vahvisti KKTN:n puhemiehistön helmikuun 24 p:nä tekemän ratkaisun, jonka mukaan KKTN:n toimipiiriin siirrettiin valokuva- ja elokuva-alan teollisuusvalmistajien ja -puolivalmistajien tuotanto, kun taas filmaus, filmien vuokraus, elokuvateatterien käyttö ja diapositiivien valmistus jäivät Valistuskomissariaatin toimipiiriin. — 364.

- 475 Kysymyksessä on professori K. A. Krugin kirje, jossa pyydettiin Leniniä myötävaikuttamaan siihen, että Moskovan teknisen korkeakoulun (nyk. Baumanin nimelle omistettu MTK) sähkötekniikalle tiedekunnalle ja KKTN:n tieteellis-teknisen osaston yhteyteen perustetulle Valtion kokeelliselle sähkötekniikalle tutkimuslaitokselle annettaisiin huoneisto ja myönnettäisiin varoja tarpeellisen kaluston ulkomaisiin ostoihin. — 364.

- 476 L. B. Krasin tiedotti Lontoosta sähkeessään, että luotettavista lähteistä saatujen tietojen mukaan Angoran sopimukseen (Ranskan ja Turkin lokakuussa 1921 allekirjoittamaan sopimukseen) oli otettu salaisia pykäläitä, joiden nojalla Turkki sai vallata koko Taka-Kaukasian. Krasin tiedotti, että tätä suunnitelmaa »tukevat yhdessä entiset Taka-Kaukasian porvarilliset hallitukset ja niiden takana on Briand, joka kehottaa Ranskan rahamiehiä pidättymään tekemästä sopimuksia Kaukasian bolshevikkien kanssa, koska siellä on odotettavissa muutoksia» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 364.

- 477 Aineistoa, jota näiden tiedustelujen johdosta saatiin kansankomissariaateista ja muista keskusvirastoista, Lenin käytti hyväkseen selostaessaan YTpKK:n ja KKN:n toimintaa neuvostojen IX edustajakokoukselle (ks. Teokset, 33. osa, ss. 125—161).

Leninin tiedustelukirjeitä jaettavaksi monistettaessa jokaiseen niistä lisättiin hieman toisin muotoiltuna teksti, joka on erotettu kahdella viivalla. Ks. Teokset, 5. venäjänk. painos, 54. osa, Liitteitä, asiakirjat 6—9. — 365.

- 478 Lenin tarkoittaa suunnitteilla ollutta Genovan (Italia) kansainvälistä talous- ja finanssikonferenssia. — 365.

- 479 *Työarmeijoiden neuvostot* muodostettiin armeijoiden sotaneuvostojen pohjalle vuoden 1920 tilapäisen rauhan aikana, jolloin osa Punaisen Armeijan sotatoimiyhtymistä muutettiin työarmeijoiksi. Työarmeijoiden neuvostoihin kuuluivat Elintarvikeasiain, Kululaitoksen, Maatalouden ja Työasiain kansankomissariaatin sekä KKTN:n edustajat. — 366.
- 480 Kysymyksessä on VKP(b):n KK:n kokouksessa elokuun 9 pnä 1921 tehty päätös. Tässä Leninin ehdotuksesta hyväksytyssä päätöksessä »katsotaan tarpeelliseksi asettaa ajankohtaiseksi tehtäväksi armeijan siirtäminen laajemmassa mitassa talouden palvelukseen ja velvoitetaan Tasavallan VSN omistamaan muutamia istuntojaan varta vasten tämän asian käsittelylle ja valmistelulle» (NKP:n KK:n Marxismin-leninismien Instituutin Keskuspuoluearkisto).
Kokouksen toimeksiannosta armeijan työpalvelukysymys otettiin käsiteltäväksi TPN:n istunnossa elokuun 12 pnä 1921. TPN päätti jättää nämä kysymykset KKN:n ratkaistaviksi. Kuultuaan Työ- ja Puolustusneuvoston muodostamien valiokuntien selostukset elokuun 16 pnä 1921 KKN vahvisti esitetyt päätösehdotukset tehden niihin korjauksia. — 366.
- 481 Tarkoitetaan insinööri V. L. Levin artikkelia »Venäjän sähkövoimalaus (Yleiskatsaus)», joka julkaistiin joulukuun 8 pnä 1921 »Ekonomitsheskaja Zhizn» lehdessä. Artikkelissa luonnehdittiin Venäjän sähkövoimaloutta alkaen vuodesta 1917 aina vuoden 1921 puoliväliin.
Joulukuun 20 pnä 1921 julkaistiin taulukko »Voimalaitosten kasvu kaudella 1917 — 1. heinäkuuta 1921» otsikoituna »Venäjän sähkövoimalaus» ja varustettuna seuraavalla johtolauseella: »Venäjän sähkövoimaloutta valaisevan yleiskatsauksen lisäksi (ks. 'Ekonomitsheskaja Zhizn' n:o 276, 8. joulukuuta 1921) toimitus julkaisee allaolevan taulukon, joka kuvaa voimalaitosten kasvua kaudella 1917 — 1. heinäkuuta 1921.» — 367.
- 482 Kysymys on senaikaisista rakenteilla olleista sähköasemista.
Kashirka — Kashiran piirin valtiosähköasema.
Utkina Zavodj — »Krasnyi Oktjabr» -niminen sähköasema Pietarin lähellä. Sen ensimmäinen valmiiksi rakennettu osa, tehoitaan 10 000 kilowattia, pantiin käyntiin lokakuun 8 pnä 1922.
Volhovstroj — Volhovin vesivoimalaitos. KKN teki päätöksen tämän voimalaitoksen rakentamisesta heinäkuussa 1918. Rakennustyöt aloitettiin kansalaissodan päätyttyä 1921. Voimalaitos pantiin käyntiin vuoden 1926 lopulla. — 368.
- 483 Kysymyksessä on kirje, jossa maatalouden apulaiskansankomissaari I. A. Teodorovitsh luonnehti yksityiskohtaisesti Jenisein kuvernementin Kanskin ujestin toimeenpanevan komitean puheenjohtajaa V. G. Jakovenkoa ja suositteli häntä maatalouden kansankomissaarin virkaan. Ks. myös tätä osaa, 559., 564. asiakirja; Teokset, 5. venäjänk. painos, 54. osa, 164. asiakirja. — 369.
- 484 N. S. Allilujevalle palautettiin puolueen jäsenyys. — 370.

- 485 J. M. Popovalle (Kasparovalle) palautettiin puolueen jäsenyys. Asiakirjassa on seuraava KKN:n sihteerin N. S. Lepeshinskajan lisäys: »Vladimir Iljitsh pyytää tovereita Stalinia, Safarovia, Zinovjevia ja Kornblumia antamaan pikaisesti tietoja tov. Kasparovasta sekä osoittamaan, ketkä muut toverit voisivat vielä tuntea hänet hyvin ja kertoa hänestä.» — 371.
- 486 Artikkelissa puhuttiin ulkomailla suoritetuista moottoriveturiko-keiluista ja esitettiin mielipide, että moottoriveturien laajamittainen käyttö Neuvosto-Venäjän rautateillä olisi mahdollista ja tarkoituksenmukaista. — 371.
- 487 Leninin kirjeen yläreunaan KKN:n sihteeri N. S. Lepeshinskaja on kirjoittanut: »Valtion Suunnittelukomissiolle (puhemiehistölle), KKTN:n tiet.-tekn. osastolle, Kululaitoskomissariaatille. P. S. tov. Lenin pyytää osoittamaan, onko tästä ollut jotain tieteellisessä ja teknisessä kirjallisuudessa ja mitä tästä ajattelevat asiantuntijat.» Ks. tätä osaa, 568., 611. ja 613. asiakirja. — 371.
- 488 Joulukuun 19 p:nä 1921 lähettämässään sähkeessä L. B. Krasin tiedotti, että ARA:n (Amerikkalaisen avunantohallinnon) edustaja W. Brown oli välittänyt hänelle ARA:n edustajan Herbert Hooverin seuraavan ehdotuksen: Amerikan hallitus on valmis käyttämään 20 miljoonaa dollaria viljan ja siementen ostoon Venäjän nälänhätää kärsiviä kuvernementteja varten, jos neuvostohallitus sitoutuu ostamaan USA:sta kolmen kuukauden aikana vuoden 1922 tammikuun 1 päivästä alkaen 10 miljoonan dollarin arvosta elintarvikkeita ja siementä nälkäalueita varten. Pakolliseksi ehdoksi asetettiin, että ostot suorittaa Hooverin komissio (ARA).
Ehdotus oli harkittavana VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan istunnossa joulukuun 22 p:nä 1921. Poliittinen Toimikunta päätti hyväksyä sen ja antoi M. M. Litvinovin tehtäväksi vastata Krasinille. Litvinov lähetti samana päivänä Krasinille pikasannon, että ehdotus hyväksytään, ja pyysi »osoittamaan jatkuvasti kärjistyvän nälänhädän vuoksi lähimmät määrääjat viljan tuonnille» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 372.
- 489 Kysymyksessä on 21. joulukuuta 1921 päivätty neuvostohallituksen ARA:n-edustajan A. V. Eidukin kirje. Eidukin mielestä Hooverin ehdotus oli sekä taloudellisesti että poliittisesti epäedullinen, koska se olisi johtanut Neuvosto-Venäjän vastaista vihamielistä toimintaa harjoittavan ARA:n henkilökunnan laajentamiseen. Eiduk kehotti hylkäämään ehdotuksen.
Joulukuun 31 p:nä 1921 VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta käsitteli kysymyksen »ARA:n aiheuttamista poliittisista toimenpiteistä» ja velvoitti valiokunnan, johon tulivat J. S. Unschlicht, A. V. Eiduk ja V. M. Mihailov, »suunnittelemaan erikoisia varovaisuustoimenpiteitä siltä varalta, että ARA:n henkilöstöä laajennettaisiin liaksi ja siihen värvättäisiin epäluotettavia aineksia» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). Ks. myös tästä osasta, 558. asiakirja. — 373.

- 490 G. J. Sokolnikov oli NKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan lokakuun 14 pnä 1921 tekemällä päätöksellä nimitetty VKP(b):n KK:n Turkestanin Toimikunnan ja YTpKK:n ja VSFNT:n KKN:n Turkestanin komission puheenjohtajaksi. — 373.
- 491 Kysymyksessä on Leninille osoitettu G. I. Safarovin kirje, jossa viimeksi mainittu kirjoitti Turkestanissa esiintyneistä puolueen kansallisuuspolitiikan vääristelyistä. VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta muodosti joulukuun 22 pnä 1921 valiokunnan tarkastamaan Turkestanin asioita. Ks. myös tätä osaa, 306., 383., 562. asiakirja. — 373.
- 492 Joulukuun 24 pnä 1921 G. J. Sokolnikov tiedotti Leninille, minkä luontoisia olivat G. I. Safarovia vastaan esitetyt syytökset, ja esitti oman mielipiteensä asiasta. Jäljennös Sokolnikovin kirjeestä Leninin tekemin merkinnöin lähetettiin Poliittisen Toimikunnan jäsenille. — 373.
- 493 Korkeinta talouskomissiota koskevaa aineistoa ks. 453. huomautuksesta. — 373.
- 494 Tämä kirje on Leninin vastaus G. I. Safarovin kirjeeseen. Safarov tiedotti Leninille joulukuun 20 pnä 1921 m.m., että koska KKK käsittelee aineistoa hänen toiminnastaan Turkestanissa, hän on jättänyt puolueen KK:lle ilmoituksen, että vetäytyy sivuun kaikesta vastuunalaisesta työstä (Safarov toimi niihin aikoihin Kominternissa neuvonantajana Idän kysymyksissä). Ks. myös tätä osaa, 560. asiakirja. — 374.
- 495 Leninin ehdotuksesta VKP(b):n KK:n Organisaatiotoimikunta katsoi joulukuun 26 pnä 1921 välttämättömäksi lähettää J. E. Rudzutakin Saksaan hoitamaan terveyttään ja kehotti terveydenhuollon kansankomissaaria N. A. Semashkoa antamaan lausuntonsa lomapaikasta ja -ajasta sekä Ulkoasiain kansankomissariaattia jouduttamaan Rudzutakin lähtöä. Ks. myös tätä osaa, 668. asiakirja. — 374.
- 496 Kysymyksessä on »Taloudellisen toiminnan kysymyksiä koskevan evästyksen» luonnos, joka oli esitettävä neuvostojen IX yleisvenäläisen edustajakokouksen käsiteltäväksi. Joulukuun 26 pnä 1921 VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta vahvisti luonnoksen pääosiltaan. Edustajakokous hyväksyi »Evästyksen» joulukuun 28 pnä (ks. Teokset, 33. osa, ss. 162—165). — 376.
- 497 Kirjelappuset on kirjoitettu nähtävästi neuvostojen IX yleisvenäläisessä edustajakokouksessa käsiteltävässä finanssi- ja budjettikysymystä. — 376.
- 498 Kysymys on kultaruplana lasketusta tulosta, joka oli saatu vuosina 1918—1919 ja 1920 emitoinnilla ja luovutusvelvollisuuden täytöllä. — 376.

- 499 Kysymyksessä on lausunto, jonka insinööri G. B. Krasin oli kirjoittanut Leninin toimeksiannosta A. Beljakovin artikkelista »Rautatieliikenteen uudet elvyttämistiet» (ks. tätä osaa, 557. asiakirja). Krasin kirjoitti, että »moottoriveturien käyttö osoittautuisi varmaankin varsin tulokselliseksi» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto).
G. M. Krzhizhanovskille osoitettua joulukuun 26 pnä 1921 kirjoitettua kirjettä ei ole löydetty. — 377.
- 500 Tammikuun 4 pnä 1922 TPN totesi, että moottoriveturien käyttönotolla on erittäin tärkeä merkitys, ja kehotti Lämpötekniä instituuttia järjestämään yhdessä Kululaitoksen kansankomissariaatin teknisen komitean ja muiden laitosten kanssa alustavan ehdotelmien ja teknisten laskelmien laadinnan moottoriveturien varten sekä »julistamaan palkintokilpailun parhaista moottoriveturipiirustuksista...» Samassa päätöksessä Valtion Suunnittelukomissio, Lämpötekniä instituutti ja Kululaitoskomissariaatti velvoitettiin laatimaan 10 päivän kuluessa »yksityiskohtaiset palkinto- ja kilpailuehdot, jotta ne voitaisiin saattaa sittemmin laajalti tietoon Venäjällä ja ulkomailla» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 378.
- 501 Lenin ei kirjoittanut artikkelia Serratista. Hän luonnehti tämän kantaa artikkelissaan »Publisistin kirjoituksia» (ks. Teokset, 33. osa, ss. 194—195). — 378.
- 502 Hamovnikin piirin (Moskova) puoluepuhdistuskomissio erotti K. H. Danishevskin VKP(b):stä vuoden 1921 lopulla tarkastamattomien syytösten nojalla.
VKP(b):n jäsenistön keskustarkastuskomissio torjui Danishevskia vastaan esitetyt syytökset perusteettomina ja palautti hänelle puolueen jäsenyyden. — 379.
- 503 Asiakirjan yläosaan on KKN:n ja TPN:n sihteeri L. A. Fotijeva kirjoittanut: »N. A. Gorbunoville. Nikolai Petrovitsh, Vladimir Iljitsh on antanut tehtäväksenne valvoa, että se, mihin Kamenev ryhtyy, tulisi mahdollisimman pikaisesti täytetyksi, t.s. tiukata, missä kuuluu tiukata. 1/I—22. L. Fotijeva.»
Muistokirjoitus »Josef Petrovitsh Goldenberg (Meshkovski)» julkaistiin »Pravda» lehdessä tammikuun 3 pnä 1922. — 381.
- 504 Kysymyksessä on G. V. Tshitsherinin joulukuun 2 pnä 1921 VKP(b):n KK:n Poliittiselle Toimikunnalle osoittama kirje, jossa hän sanoo, että L. B. Krasinilta Lontoosta saatujen tietojen mukaan KKTN:n puheenjohtaja P. A. Bogdanov on kuulemma kirjeitse ehdottanut L. Urquhartille tämän keskeyttämien toimilupaneuvottelujen uusimista. Tshitsherin pyysi desavuoimaan tuon ehdotuksen, koska hänen mielestään Bogdanovin kirje saatettiin tulkita neuvostohallituksen antautumiseksi yksityispääoman armoille.
Tämä kysymys käsiteltiin Poliittisen Toimikunnan istunnossa tammikuun 12 pnä 1922. V. I. Leninin ehdotuksen mukaisesti

Poliittinen Toimikunta antoi YEK:n varapuheenjohtajan J. S. Unschlichtin tehtäväksi tutkia, miten Bogdanovin Taubelle osoittama, L. B. Krasinille Lontooseen lähetetty kirje joutui suoraan Urquhartille. Poliittinen Toimikunta yhtyi Ulkoasiain kansankomissariaatin kantaan, että Bogdanov oli tehnyt virheen osoittaessaan kirjeensä Taubelle suoraan eikä Ulkomaankaupan kansankomissariaatin kautta, ja totesi, että »Poliittisen Toimikunnan käsiteltäväksi ei saa esittää vastuunalaisia työntekijöitä (tov. Bogdanovia) vakavasti koskevia kysymyksiä ilman ennakolta hankittuja asiaankuuluvia tietoja» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 382.

- 505 Lenin tarkoittaa G. V. Tshitsherinin 30. joulukuuta päiväämää kirjettä VKP(b):n KK:n Poliittiselle Toimikunnalle ja L. B. Krasinin sähkettä Lontoosta 28. joulukuuta 1921.

Krasin lähetti Lloyd Georgen neuvostohallituksen julistukseksi esittämän seuraavanlaisen tekstin, joka olisi ehtona, että kapitalistiset maat tunnustavat VSFNT:n ja antavat sille taloudellista apua: »Neuvostohallitus suostuu tunnustamaan itseään velvoittaviksi kaikki tsaarihallituksen ja väliaikaisen hallituksen finanssittoumukset sillä ehdolla, että neuvostohallitus tunnustetaan de jure ja Venäjälle annetaan apua sen jälleenrakentamistyössä. Neuvostohallitusta kehoitetaan edelleen korvaamaan ulkomaiden hallitusten ja yksityishenkilöiden tappiot, mikäli nuo tappiot ovat aiheutuneet neuvostohallituksen toiminnoista tai sen laiminlyönneistä, sillä ehdolla, että ulkomaiden hallitukset korvaavat Venäjälle aiheuttamansa tappiot. Kaikki tappioita koskevat kysymykset ratkaisee välitystuomioistuin kansainvälisen oikeuden yleisesti tunnustettuja periaatteita ja sivistysmaissa vallitsevia kaupankäynnin periaatteita vastaavasti.»

Tshitsherin kirjoitti Poliittiselle Toimikunnalle, että Ulkoasiain kansankomissariaatin kollegion mielestä tuo »ehdotus on yritys kiristää meitä liiemman kerran ennen pääneuvoston istuntoa», ja se on hylättävä ilmoittaen samalla, että neuvostohallitus on valmis käsittelemään konferenssissa kysymystä veloista yksityisille henkilöille. Ulkoasiain kansankomissariaatin kollegio piti välitystuomioistuinta kerrassaan sopimattomana, »sillä Neuvostotasavallan ja kapitalististen valtioiden välillä ei voi olla puolueetonta välitystuomioistuinta».

VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta käsitteli joulukuun 31 pnä 1921 Englannin ehdotuksia koskevan Krasinin sähkeen ja päätti »hyväksyä tov. Tshitsherinin kannan» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 382.

- 506 Joulukuun 31 pnä 1921 VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta päätti nimittää A. M. Krasnoshtshokovin toiseksi finanssiasiaan apulaiskansankomissaariksi. Tammikuun 10 pnä 1922 Kansankomissaarien Neuvosto vahvisti hänet tuohon toimeen. — 383.

- 507 *Nazar Uralski* — N. N. Nakorjakov. Marraskuun 30 pnä 1921 Lenin antoi sihteerille tehtävän: »Järjestettävä minulle tilaisuus tavata *Nazar Uralskia* (Ammattiopetushallinnon kautta)» (Ленин-

ский сборник XXIII, стр. 310 (XXIII Lenin-kokoelma, s. 310)). Samana päivänä Lenin otti vastaan Nakorjakovin. — 383.

- 508 VSFNT:n täysivaltainen edustaja Norjassa L. M. Mihailov tiedotti, että Norjan Valtioneuvosto on päättänyt esittää suurkäräjien hyväksyttäväksi lainan myöntämisen Neuvosto-Venäjälle sillin osto varten sillä ehdolla, että sopimusta solmittaessa maksettaisiin 50 prosenttia koko summasta käteisellä ja toinen puoli suoritettaisiin kahtena samansuuruisena osamaksuna lokakuun 15 p:nä 1922 ja tammikuun 1 p:nä 1923. Mihailov pyysi sähköttämään, minkä suuruisesta summasta on solmittava sopimus.

Lisäneuvottelujen ja ehtojen täsmentämisen jälkeen sillinostopöytäkirja allekirjoitettiin. — 384.

- 509 Syynä Leninin ehdotukseen oli maan vaikea finanssitilanne sekä välttämättömyys lisätä määrärahoja kouluja ja lukutaidottomuuden hävittämistä varten.

Samana päivänä, 12. tammikuuta 1922, VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta päätti »antaa YTpKK:n Puhemiehistön tehtäväksi kumota KKN:n päätös Suuren oopperan ja baletin säilyttämisestä». Seuraavassa, tammikuun 17 p:nä tekemässään päätöksessä Poliittinen Toimikunta antoi YTpKK:n tehtäväksi »käsitellä perusteellisesti тов. Lunatsharskin pyyntö». Helmikuun 6 p:nä 1922 YTpKK:n Puhemiehistö teki seuraavan Bolshoi-teatteria koskevan päätöksen: »Saatetaan VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan tietoon, että käsiteltyään Lunatsharskin kirjeen ja kuultuaan Malinovskajan (Bolshoi-teatterin johtajan. — *Toim.*) selitykset YTpKK:n Puhemiehistön ryhmä katsoo Bolshoi-teatterin sulkemisen taloudellisesti epätarkoituksenmukaiseksi.» Saatuaan YTpKK:n lausunnon Poliittinen Toimikunta velvoitti Työläis- ja talonpoikaisinspektion kansankomissariaatin »esittämään Bolshoi-teatterin nykyisten ylläpitokustannusten tarkan arvion sekä laskelmat sen sulkemisesta koituvasta menojen mahdollisesta supistumisesta». Kuultuaan Työläis- ja talonpoikaisinspektion apulaiskansankomissaarin V. A. Avanesovin selostuksen maaliskuun 13 p:nä Poliittinen Toimikunta päätti »täyttää YTpKK:n 6/II—22 esittämän pyynnön». — 385.

- 510 VKP(b):n KK:n Organisaatiotoimikunta hyväksyi Leninin ehdotuksen ja teki tässä julkaistun asiakirjan ensimmäisen ja toisen kohdan perusteella tammikuun 13 p:nä 1922 seuraavan päätöksen: »Kehottaa Terveystieteiden kansankomissariaattia määräämään yhden tai kaksi lääkäriä suorittamaan aika ajoin kaikkien ulkomailla palanneiden tovereiden tarkastuksia. Lääkäri kantaa vastuun ja on velvollinen antamaan lyhyen raportin KKN:n Sihteeristölle.»

Kolmannesta, neljännestä ja viidennestä kohdasta sovittiin VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan jäsenten kanssa puheimitse ja ne sisältyivät kokonaisuudessaan Poliittisen Toimikunnan tammikuun 18 p:nä 1922 tekemään päätökseen (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). Ks. myös tätä osaa, 596. asiakirja. — 386.

- ⁵¹¹ I. H. Lalajants määrättiin työhön Valistusasiain kansankomissariaattiin.
Ks. myös tätä osaa, 369., 454., 626. asiakirja. — 387.
- ⁵¹² Kyseisen kirjeen Lenin kirjoitti G. V. Tshitsherinin ehdotusten tekstin alle. Ehdotukset koskivat ententemaiden pääneuvostolle annettavaa vastausta. Ententemaiden pääneuvosto hyväksyi tammikuun 6 p:nä 1922 päätöslauselman Euroopan talous- ja finanssi-konferenssin koollekutsumisesta ja niistä perusedellytyksistä, jotka pääneuvoston näkemyksen mukaan ovat välttämättömiä konferenssin menestymiselle. — 389.
- ⁵¹³ Kysymys Genovan kansainvälistä konferenssia koskevasta vastauksesta ententemaiden pääneuvostolle käsiteltiin tammikuun 17 p:nä 1922 VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan istunnossa. Poliittinen Toimikunta päätti: »Hyväksyä pääpiirtein tov. Tshitsherinin ehdotukset tov. Leninin tekemin lisäyksiin ja tov. Tshitsherinin kirjaamin korjauksiin» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto).
YTpKK:n ylimääräisessä istunnossa tammikuun 27 p:nä 1922 vahvistettiin Genovan konferenssin neuvostovaltuuskunnan seuraava kokoonpano: L. B. Krasin, M. M. Litvinov, N. N. Narimanov, V. V. Vorovski, J. E. Rudzutak, A. A. Joffe, H. G. Rakovski y.m. Valtuuskunnan puheenjohtajaksi nimettiin V. I. Lenin ja varapuheenjohtajaksi ulkoasiain kansankomissaari G. V. Tshitsherin («Документы внешней политики СССР», т. V, М., 1961, стр. 66—67 («Neuvostoliiton ulkopoliittisia asiakirjoja», V osa, Moskova 1961, ss. 66—67)). — 390.
- ⁵¹⁴ 15. tammikuuta 1922 päivätyissä kahdessa kirjeessään VKP(b):n KK:n Poliittiselle Toimikunnalle G. V. Tshitsherin luonnehti Ulkoasiain kansankomissariaatissa vallitsevaa asiaintilaa sen johdosta, että hänelle ehdotettiin lomaa.
Tshitsherin kirjoitti, että sillä hetkellä hänen oli mahdotonta lähteä lomalle, koska Ulkoasiain kansankomissariaatin työt eivät olleet asianmukaisessa järjestyksessä riittävän valmennuksen saaneiden työntekijäin puutteen vuoksi eikä komissariaatissa ollut henkilöä, joka olisi perehtynyt kaikkiin asioihin. Asioiden luovuttaminen ja toisen henkilön perehdyttäminen kansankomissariaatin koko työhön veisi häneltä monta kuukautta, ja se on kerrassaan toteuttamatonta Genovan konferenssin ponnistuksia vaativan valmistelun kaudella. »Tällä kertaa loma merkitsee minulle samaa kuin työstä eroaminen», Tshitsherin vakuutti. (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto.) — 390.
- ⁵¹⁵ VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta käsitteli useassa istunnossaan kysymystä G. V. Tshitsherinin lomasta ja terveydenhoidosta. Tshitsherinille myönnettiin loma Genovan konferenssin jälkeen. — 391.
- ⁵¹⁶ VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta antoi tammikuun 26 p:nä 1922 A. A. Joffen, J. A. Haneckin ja P. P. Gorbunovin tehtäväksi

- »järjestää Ulkoasiain kansankomissariaatin asiat siihen kuntoon, että tovereiden Tshitsherinin ja Litvinovin lähtöön mennessä komissariaatissa olisi täydellinen ja tarkka selvyys töistä...» Poliittisen Toimikunnan päätöksessä sanottiin edelleen: »On pidettävä silmällä sitä, että Tshitsherinin ja Litvinovin poissaoloajaksi saatetaan kutsua tov. Karahan, ja myös sitä, että yksi tai kaksi toveria valtuuskuntaan kuuluvista diplomaateista saattavat joutua jäämään vuorotellen Moskovaan asiain hoitoa varten.» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto.) — 391.
- 517 Kysymys T. L. Axelrodin aineellisesta avustuksesta käsiteltiin VKP(b):n KK:n Sihteeristön istunnossa tammikuun 21 p:nä 1922; hänen pyyntönsä täytettiin. — 392.
- 518 V. I. Leninin 17. tammikuuta 1922 päiväämä kirje VKP(b):n KK:n Poliittiselle Toimikunnalle käsiteltiin tammikuun 20 päivän istunnossa. Poliittinen Toimikunta päätti, että kysymys toimiluvan myöntämisestä Steinbergille ratkaistaan lopullisesti Kansankomissaarien Neuvostossa (ks. myös tätä osaa, 515. asiakirja). — 393.
- 519 Tämä säe on I. Krylovin eläinsadusta »Musikantit». Sadussa tilanherra kehuu naapurilleen maaorjiensa kuoroa. Kuunneltuaan villiä kakofoniaa naapuri sanoi epäilevänsä esittäjien lahjakkuutta. Silloin tilanherra lausui vastaukseksi mainitun säkeen. — 393.
- 520 Sanonnalla *Shtshedrinin lapsenpäästäjät* tarkoitetaan henkilöitä, jotka ovat valmiit käymään käsiksi vaikka mihin asiaan riippumatta siitä, pystyvätkö he sen suorittamaan tai ei, kunhan se vain annetaan tai luotetaan heille. Venäläisen satiirikon Saltykov-Shtshedrinin romaanin »Golovljovin herrasväki» esipuheessa on lause: »Jos käsketään, niin olen jo huomenna lapsenpäästäjä.» — 393.
- 521 VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta hyväksyi V. I. Leninin ehdotuksen samana päivänä. Tammikuun 24 p:nä Kansankomissaarien Neuvosto vahvisti pääpiirteittäin Raakanahan kotimaista ja vientikauppaa harjoittavan osakeyhtiön (Kozhsyrjon) säännöt. Helmikuun 1 p:nä TPN vahvisti yhtiön säännöt ja sen perustajien keskinäisen sopimuksen. — 394.
- 522 V. I. Leninin aloitteesta ja hänen ohjeidensa mukaan Työ- ja Puolustusneuvoston kansliassa alettiin laatia diagrammeja, jotka luonnehtivat Neuvosto-Venäjän kansantalouden perusalojen kehitystä vuosina 1920—1921 ja 1922. Leninin ehdotusta koskevaa V. A. Smoljaninovin ja Tilastollisen Keskushallinnon johtajan P. I. Popovin kirjeenvaihtoa ks. »Istoritsheski Arhiv», 1962, n:o 1, ss. 51—52 ja 54—55 sekä 1961, n:o 3, s. 71. — 395.
- 523 Helmikuun 1 p:nä 1922 VKP(b):n KK:n Sihteeristö päätti lähettää M. V. Fofanovan tyttären saamaan hoitoa ulkomaille, tarpeen vaatiessa äitinsä saattamana. — 396.

- ⁵²⁴ Tammikuun 23 p:nä 1922 VKP(b):n KK:n Sihteeristön toimistosta ilmoitettiin Leninille, että N. Sammer-Kotovitsh on järjestetty Valistusasiain kansankomissariaatin kokeelliseen mallikouluun sisäoppilaaksi. — 396.
- ⁵²⁵ Tammikuun 20 p:nä 1922 VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta totesi välttämättömäksi lisätä viljantuontia Ukrainasta ja teki päätöksen Elintarvikeasiain kansankomissariaatin apulaiskomissarin M. I. Frumkinin lähettämistä Ukrainaan erikoisvaltuuksin. Samalla päätöksellä vahvistettiin eräin muutoksin (sanamuoto »erotamme virasta ja puolueesta» korvattiin sanoilla: »puolueen on ryhdyttävä mitä päättävimpiin rankaisutoimiin») Leninin ehdottama L. B. Krasinille lähetettävän sähkeen teksti (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 397.
- ⁵²⁶ Ulkoasiain apulaiskansankomissaari M. M. Litvinov oli samanlaisesti myös KKN:n valtuutettu valuuttatoimien alalla. — 397.
- ⁵²⁷ Tammikuun 17 p:nä 1922 VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta päätti täyttää L. B. Krasinin pyynnön »tov. Larinin kutsumisesta hänen määräysvaltaansa». Kyseinen kirje oli lähetetty Ulkoasiain kansankomissariaattiin kirjekuoressa, johon Lenin oli kirjoittanut: »*Ulkoasiain kansankomissariaatti. P. P. Gorbunoville: lähetettävä mahdollisimman pian ja salaisesti. Kirjekuori palautettava minulle Krasinin kuittauksin. 19. I 1922. Lenin. Tov. Krasinille, Lontoo (19. I 1922 Leninitä)*» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 398.
- ⁵²⁸ Työläis- ja talonpoikaisinspektion kansankomissariaatti tutki Kashiran voimalaitoksen rakennustyömaalle kuljetettavien lastien viivyttelyä koskevan asian. Syylliset joutuivat vallankumoustuomioistuimen eteen. — 399.
- ⁵²⁹ Tarkoitetaan työpäivän rajoitusta, jonka A. D. Tsjurupalle määräsi häntä hoitanut lääkäri. — 399.
- ⁵³⁰ Samana päivänä A. D. Tsjurupa vastasi Leninille. Kiittäen Leniniä huolenpidosta Tsjurupa kirjoitti voivansa paremmin ja lupaavansa noudattaa kaikkia lääkärin määräyksiä. Hän kirjoitti niin ikään jäävänsä mieluummin totunnaisiin kotioloihin, missä hänelle on turvattu tarpeellinen hoito ja lupasi »matkustaa joka viikko pariksi kolmeksi päiväksi Kashiraan tai 'Tshaika'-huvilalle». — 400.
- ⁵³¹ Kyseinen kirje on vastaus L. D. Trotskin tiedotukseen, että nuorisokonferenssissa, jossa hän teki selostuksen, esiintyi menshevikki Gurvitsh ja viitaten Leninin lausuntoihin valtiokapitalismista väitti, että uusi talouspolitiikka on kapitalismiin palaamista. — 400.

- ⁵³² Lenin valotti valtiokapitalismi-kysymystä VKP(b):n KK:n poliittisessa toimintakertomuksessa ja toimintakertomuksen johdosta pitämässään loppupuheenvuorossa puolueen XI edustajakokouksessa, »Manchester Guardian» lehden kirjeenvaihtajalle antamassaan haastattelussa, selostuksessaan Kominternin IV kongressissa sekä artikkelissaan »Osuustoiminnasta» (ks. Teokset, 33. osa, ss. 264—265, 295—298, 391—392, 407—411, 461—462). — 401.
- ⁵³³ Mainitussa kirjeessä G. J. Sokolnikov todisteli, että VSFNT:n Valtionkalleuksien säilytysvarasto on muutettava valuuttahallinnoksi. Uudelleenjärjestelyä silmällä pitäen Sokolnikov ehdotti, että valuuttahallinnon johtoon olisi asetettava huomattavampi työntekijä kuin Kalleusvaraston päällikkö N. A. Basha. Sokolnikov kosketteli myös budjetin uudistamiskysymyksiä. — 401.
- ⁵³⁴ Kysymyksessä on VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan tammikuun 20 p:nä 1922 hyväksymä päätös ulkomailla tehtävien elintarvikeostojen viivästymisen johdosta. — 402.
- ⁵³⁵ Lenin tarkoittaa 28. lokakuuta 1921 päivättyä ulkoasiain kansankomissaarin G. V. Tshitsherinin allekirjoittamaa VSFNT:n hallituksen noottia Ison-Britannian, Ranskan, Italian, Japanin ja USA:n hallituksille (ks. «Документы внешней политики СССР», т. IV, М., 1960, стр. 445—448 (»Neuvostoliiton ulkopoliittisia asiakirjoja», IV osa, Moskova 1960, ss. 445—448); Leninin tekemiä huomautuksia nootin luonnokseen ks. tätä osaa, 466. asiakirja). — 404.
- ⁵³⁶ Ententemaiden pääneuvoston Cannesin konferenssissa tammikuun 6 p:nä 1922 hyväksytyn Genovan kansainvälisen talous- ja finansskonferenssin koollekutsumista koskevan päätöslauselman ensimmäinen pykälä kuului: »Kansakunnilla ei ole oikeutta sanella toisille periaatteita, joiden mukaan näiden olisi pystytettävä omistujärjestelmänsä, sisäinen talouselämänsä ja hallitustapansa. Jokaisella kansakunnalla on tässä suhteessa oikeus valita järjestelmä, jonka se katsoo parhaaksi» («Документы внешней политики СССР», т. V, М., 1961, стр. 58 (»Neuvostoliiton ulkopoliittisia asiakirjoja», V osa, Moskova 1961, s. 58)). Ks. myös tätä osaa, 605. asiakirja. — 404.
- ⁵³⁷ Helmikuussa 1922 Lenin laati Genovan konferenssin neuvostovaltuuskunnalle yksityiskohtaiset ohjeet, jotka VKP(b):n KK hyväksyi (ks. tätä osaa, 623. ja 630. asiakirja sekä Teokset, 42. osa, ss. 349—351, 353—354, 355—357, 360—362). — 404.
- ⁵³⁸ Kysymyksessä on VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan tammikuun 20 p:nä 1922 tekemä päätös: »Suostutaan тов. Tshitsherinin ehdotukseen käyttää alustavassa työssä asiantuntijoina Suhanovia ja Jordanskia» (NKP:n KK:n Marxismin-leninismen Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 404.
- ⁵³⁹ Kyseisen kirjeen Lenin kirjoitti Saksassa toimivan VSFNT:n kaupavaltuutetun B. S. Stomonjakovin Ulkomaankaupan kansanko-

missariaatille lähettämän kyselysähkeen johdosta. Stomonjakovtie dotti, että Hampurin—Amerikan linjan höyrylaivayhtiö (HAPAG) on tehnyt sopimuksen amerikkalaisen Harrimanin yhtiön kanssa luvaten tälle puolet omistamistaan Venäjän ja Saksan kuljetusyhtiön (Derutran) osakkeista. Stomonjakov kysyi sähkeessään, olisiko siihen suostuttava. Ulkomaankaupan apulaiskansankomissaari A. M. Lezhava lausui tammikuun 14 pnä 1922 Leninille lähettämässään kirjeessä mielipiteen, että siitä olisi hyötyä ei ainoastaan HAPAG:ille, vaan myös Neuvosto-Venäjälle, sillä se on »hyvin huomattava tosiseikka, ensimmäinen liikesopimuksemme amerikkalaisen pääoman kanssa» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto).

Derutra oli Venäjän ja Saksan kuljetusyhtiö. Sen perustaminen vahvistettiin pöytäkirjalla, jonka allekirjoittivat toukokuun 13 pnä 1921 Berliinissä VSFNT:n kauppavaltuutettu B. S. Stomonjakov ja Hampurin—Amerikan linjan höyrylaivayhtiön johtaja Theodor Ritter (ks. «Документы внешней политики СССР», т. IV, М., 1960, стр. 114—119 («Neuvostoliiton ulkopoliittisia asiakirjoja», IV osa, Moskova 1960, ss. 114—119)). — 405.

- 540 Kysymyksessä on Friedrich Krupp in Essen -yhtymän ehdotus, että sille myönnettäisiin 50 tuhatta desjatiinaa maata toimilupa-sopimuksella. Ks. myös tätä osaa, 676. ja 711. asiakirja. — 405.
- 541 Nämä rivit Lenin on kirjoittanut G. V. Tshitsherinin 20. tammikuuta 1922 päiväämän kirjeen alareunaan. Tshitsherin kirjoitti Leninille: »...jos amerikkalaiset rupeavat kovasti vaatimaan representative institutions (edustuslaitoksia. — *Toim.*), arveletteko, että melko hyvästä korvauksesta voitaisiin tehdä pieni muutos perustuslakiimme...?» Lenin veti neljä viivaa »voitaisiin» sanan alle, kirjeen reunaan pani kolme kysymysmerkkiä ja kirjoitti: »mielettömyyttä!!» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 407.
- 542 Helmikuun 2 pnä 1922 VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta hyväksyi päätöksen siitä, että VSFNT:n finanssipolitiikkaa koskevat perustavanlaatuiset kysymykset tai Poliittisen Toimikunnan ratkaistavaksi esitetyt kysymykset käsittelee ennakolta kolmikko, johon kuuluvat G. J. Sokolnikov, A. M. Krasnoshtshokov ja J. A. Preobrazhenski. — 407.
- 543 Kysymyksessä on Italian pääministerin Bonomin tammikuun 13 pnä 1922 lähettämä radiosähke, jossa hän ententemaiden pääneuvoston Cannesin konferenssin (6.—13. tammikuuta) päätöksen mukaisesti esitti pääneuvoston nimissä kutsun neuvostohallituksen valtuuskunnalle osallistua maaliskuun alussa 1922 Genovassa koontuvaan kansainväliseen talous- ja finanssikonferenssiin. — 408.
- 544 Neuvostolehdistössä julkaistun Cannesin päätöslauselman ensimmäisessä kohdassa sanottiin: »Ei yksikään valtio voi ottaa itselleen oikeutta sanella toiselle valtiolle niitä periaatteita, joihin nojaten viimeksi mainitun on säädeltävä omistusjärjestelmänsä, si-

säinen talouselämänsä ja hallintojärjestelmänsä» («Izvestija VTsIK» n:o 6, tammikuun 10 pnä 1922). Tämä teksti vastasi sitä päätöslauselman tekstiä, joka oli julkaistu tammikuun 8 pnä »Petit Parisien» lehden 16385. n:ossa. Lähettäessään tammikuun 26 pnä Leninille tämän lehden G. V. Tshitsherin kirjoitti: »Lähetän Teille 'Petit Parisienin', jossa on Cannesin päätöslauselma, sekä Bonomin jäljennöksen. Hän on julkaissut 'Système de propriété'» («omistusjärjestelmän»).

Lenin piti hyvin tärkeänä Cannesin ehtojen 1. pykälän sanamuotoa, koska tällä pykälällä hänen mielestään tunnustettiin välillisesti kapitalistisen omistusjärjestelmän vararikko ja kommunistisen omistusjärjestelmän olemassaolon väistämättömyys sen rinnalla. Lenin osoitti, että muut pykälät Cannesin ehdoissa, joiden tarkoituksena oli saada Neuvosto-Venäjä ulkomaisen pääoman orjuuteen, olivat ilmi ristiriidassa ensimmäisen pykälän kanssa (ks. Teokset, 33. osa, ss. 343—344). — 408.

545 Ilmoittaessaan, että hän ja B. S. Stomonjakov ovat keskustelleet »Deutsche Bankin» edustajien kanssa öljytoimiluvista, I. T. Smilga kirjoitti tammikuun 31 pnä 1922: »...Annoimme periaatteellisen suostumuksemme neuvotella koko Groznyista ja Bakun Bibi-Eibat-in alueesta.» Smilga pyysi ohjeita neuvottelujen ehdoista. Asian jouduttamiseksi Smilga ehdotti, että sopimuksen allekirjoittamisoikeus myönnettäisiin hänelle, N. N. Krestinskille, A. I. Rykville ja B. S. Stomonjakoville ja että sopimus vahvistettaisiin myöhemmin Kansankomissaarien Neuvostossa. Kirjeen oli allekirjoittanut myös Krestinski. (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto.) — 409.

546 Tarkoitetaan Sun Jat-senin elokuun 28 pnä 1921 G. V. Tshitsherinille lähettämää kirjettä, jossa hän selosti Kiinan tilannetta ja ilmoitti tulleen valituksi Kansallisen hallituksen presidentiksi. Kirjeen lopussa Sun Jat-sen kirjoitti: »Olen hyvin kiinnostunut teidän asioistanne, varsinkin neuvostojenne, armeijanne ja valistuslaitoksenne järjestelystä. Haluaisin tietää kaiken, mitä Te ja muut voitte ilmoittaa minulle näistä asioista, eritoten valistuksesta. Moskovan esimerkin mukaan haluaisin laskea Kiinan tasavallan perustukset syvälle nuoren polven, huomisten uurastajien, mieliin.

Parhaat toivotukset Teille ja ystävälleni Leninille sekä kaikille niille, jotka ovat niin paljon tehneet ihmisen vapauden hyväksi» (ks. »Bolshevik» n:o 19, 1950, ss. 46—48). Lähettäessään tämän kirjeen marraskuun 6 pnä 1921 Leninille Tshitsherin tiedusteli samalla, tunsiko Lenin henkilökohtaisesti Sun Jat-senin. Lenin vastasi Tshitsherinille seuraavana päivänä, ettei hän ole tavannut Sun Jat-senia eikä heidän välillään ole ollut kirjeenvaihtoa. — 409.

547 »Kaksikko» — VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan kaksi jäsentä, jotka laativat Poliittisen Toimikunnan kokousten päiväjärjestyksen, tutustuivat käsiteltävään aineistoon ennakolta ja antoivat eräissä tapauksissa lausuntonsa. — 410.

- 548 VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan joulukuun 3 p:nä 1921 tekemällä päätöksellä V. I. Leninille myönnettiin loma; loma alkoi joulukuun 6 p:nä. — 410.
- 549 Kirje oli vastaus YEK:n varapuheenjohtajan J. S. Unschlichtin tammikuun 26 p:nä 1922 lähettämään kirjeeseen, jossa hän YEK:n kollegion laatimaa uutta YEK-asetusluonnosta puolustaessaan vaati, että YEK:n rankaisuoikeudet säilytettäisiin. Kirjettä on siteerattu Unschlichtin muistelmassa Leninistä. Kirjeen alun Unschlicht esittää näin: »Lenin ei hyväksynyt minun perustelujani, vaan kirjoitti minulle vastaukseksi, että minun ehdotukseni voidaan ja pitää toteuttaa KK:n valiokunnan laatiman luonnoksen kautta eikä minun ehdottamaani tietä.» Edelleen Unschlicht kirjoittaa: »Lenin lopetti tämän kirjeen osoittamalla, että Poliittisen Toimikunnan valiokunnan päätösten pohjalta on 'tehostettava repressiivisten toimenpiteiden nopeutta ja voimaa'.» («Voprosy istorii KPSS», 1965, n:o 4, s. 97). Ks. myös tätä osaa, 522. asiakirja. — 411.
- 550 Tammikuun 28 p:nä 1922 J. V. Lomonosov ilmoitti V. I. Leninille puhelinsanomalla G. M. Krzhizhanovskin, professori L. K. Ramzinin ja Kulkulaitoksen kansankomissariaatin Teknisen komitean apulaisjohtajan P. S. Janushevskin kanssa käymistään moottoriveturi- valmistaamista koskevista neuvotteluista. Ks. myös tätä osaa, 613. asiakirja. — 412.
- 551 Tämän kirjelman Lenin kirjoitti Valtion tavaratalon (GUM:in) kahden kuukauden ajalta antaman selosteen ja sen johtajan A. A. Belovin tavaratalon lähisuunnitelmia ja sen pääoman suurentamisen välttämättömyyttä koskevan kirjelmän johdosta.
Finanssiasiaain kansankomissariaatin kollegio käsitteli tavaratalon johtokunnan pyynnön ja päätti suurentaa tavaratalon pääomaa kolmella miljoonalla reaaliarvoja sekä ryhtyä sen kaupallista toimintaa edistäviin toimenpiteisiin. Ks. myös tätä osaa, 525. ja 625. asiakirja. — 412.
- 552 Rivit on kirjoitettu tammikuun 28 p:nä 1922 Leninille lähetetyn J. V. Lomonosovin puhelinsanomien lomakkeelle (ks. 550. huomautusta).
Helmikuun 3 p:nä 1922 Valtion Suunnittelukomission puheenjohtaja G. M. Krzhizhanovski ilmoitti seikkaperäisessä selosteessa Leninille siitä, miten tammikuun 4 p:nä 1922 hyväksyttyä Työ- ja Puolustusneuvoston päätöstä moottorivetureista täytetään (ks. 500. huomautusta).
Pitäen tarpeellisena, että venäläisten piirustusten mukaan valmistettävien veturi- lisäksi on julistettava kansainvälinen kilpailu, hän kirjoitti, että työtä kehitellään kahteen suuntaan, nimittäin laaditaan kansainvälisen kilpailun ehtoja ja »laaditaan piirustuksia, joiden mukaan veturit sitten valmistetaan antamalla tilaukset tehtaille» (NKP:n KK:n Marxismin-leninismen Instituutin Keskuspuoluearkisto).
Maaliskuun 10 p:nä 1922 Työ- ja Puolustusneuvosto hyväksyi Valtion Suunnittelukomission yhdessä Lämpöteknisen tutkimuslai-

- toksen ja Kulkulaitoksen kansankomissariaatin kanssa laatimat kilpailuehdot moottoriveturien valmistamisesta VSFNT:lle ja määräsi kilpailun päättymisajaksi maaliskuun 1 päivän 1924. (Ks. tätä osaa, 568. ja 611. asiakirja.) — 412.
- 553 Tammikuun 29 p:nä 1922 sanomalehdissä julkaistiin kaksi Italian ulkoministerin Torrettan radiosähköttä G. V. Tshitsherinille: tammikuun 22 p:nä annettu vastaus Genovan konferenssin päiväjärjestyksestä koskevaan Tshitsherinin kyselyyn ja tammikuun 27 p:nä annettu vastaus konferenssin kokoonpanoa koskevaan kyselyyn. Toisessa radiosähkeessä ilmoitettiin, että pääneuvoston Cannesin päätöksen mukaan konferenssiin kutsutaan »paitsi pääneuvoston osanottajavaltioita ja Venäjää kaikki de jure tunnustetut Euroopan valtiot» («Документы внешней политики СССР», т. V, М., 1961, стр. 59 («Neuvostoliiton ulkopoliittisia asiakirjoja», V osa, Moskova 1961, s. 59)). Tietyissä piireissä tämä Torrettan »selitys» ymmärrettiin siten, että konferenssiin kutsutaan myös karkotetut Koltshakin ja Denikinin valkokaartilaishallitukset, Gruusian menshevikkihallitus, Armenian dashnakkihallitus, Azerbaidzhanin mu-savatistihallitus y.m. (jotka entente oli aikoinaan tunnustanut, eikä tätä päätöstä ollut mitätöity). Tällöin L. D. Trotski kehotti ilmoittamaan jyrkästi, että vastavallankumouksellisten emigranttijärjestöjen kutsuminen tekisi mahdottomaksi VSFNT:n osallistumisen mainitunlaiseen konferenssiin. — 413.
- 554 Menshevikkien johtomiehet panivat toimeen ilkeämielisen valho- ja parjaukseen Neuvosto-Venäjää vastaan syyttäen sitä »demokratian» ja »kansojen itsemääräämisoikeuden» loukkaamisesta, Gruusian »laillisen» (menshevikki-) hallituksen karkottamisesta, Gruusian »miehittämisestä» j.n.e. Edessä olleen Genovan konferenssin yhteydessä menshevikit voimistivat hyökkäilyjään VSFNT:tä vastaan vaatiessaan poistamaan Gruusiasta Punaisen Armeijan ja järjestämään siellä kansanäänestyksen y.m. Venäläisiä menshevikkejä tukivat emigranttimenshevikit.
- VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta hyväksyi tässä julkaistut Leninin ehdotukset. — 413.
- 555 Tammikuun 31 p:nä 1922 Lenin sai G. J. Zinovjevin vastauksen kirjeeseensä tammikuun 26 päivästä (ks. Teokset, 5. venäjänk. painos, 54. osa, 232. asiakirja). Zinovjev kirjoitti, että vaikka Leninin ei odotetakaan puhuvan yhteisrintamakysymyksestä, Kominternin Toimeenpaneva Komitea haluaisi saada hänen artikkelinsa tästä aiheesta. Leninin esiintymistä uudesta talouspolitiikasta ja sen ensimmäisistä tuloksista Kominternin TrK piti erittäin tärkeänä sen vuoksi, että uuden talouspolitiikan tarkoitusta vääristelemällä II ja II $\frac{1}{2}$ Internationaali agitoivat kommunisteja vastaan. Ks. tätä osaa, 617. asiakirja. — 414.
- 556 Lenin ei kirjoittanut artikkeleita uudesta talouspolitiikasta ja maan taloudellisesta asemasta. Näitä kysymyksiä sivuaa ensimmäinen osa hänen kesken jääneestä artikkelistaan «Publisistin kirjoituksia» (ks. Teokset, 33. osa, ss. 187—190). — 414.

557 Professori N. A. Rozhkov vangittiin helmikuussa 1921 VSDTP:n menshevikkien Pietarin komitean jäsenenä. Kuulusteluissa Rozhkov ilmoitti, että vaikka hän onkin samaa mieltä menshevikkien kanssa neuvostovallan tuhoutumisen väistämättömyydestä, hän ei kuitenkaan halua osallistua poliittiseen taisteluun ja aikoo erota menshevikkipuolueesta. Sen vuoksi Pietarin kuvernementin Erikoiskomissio herätti kysymyksen Rozhkovin vapauttamisesta. Toukokuun 31 p:nä 1921 VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta päätti olla vapauttamatta Rozhkovia.

Myöhemmin Rozhkov vapautettiin YEK:n puhemiehistön päätöksellä. Ks. myös tätä osaa, 802., 803. asiakirja. — 414.

558 Pitäen silmällä erimielisyyksiä YEK:n kollegion ja Poliittisen Toimikunnan muodostaman valiokunnan välillä J. S. Unschlicht pyysi Leniniä osallistumaan VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan istuntoon helmikuun 2 p:nä 1922 käsiteltäessä kysymystä YEK:sta.

Helmikuun 2 p:nä Poliittinen Toimikunta hyväksyi asetusluonnoksen YEK:n lakkauttamisesta ja kehotti Unschlichtia esittämään Asetuksen Valtion poliittisesta hallinnosta (GPU:sta) vahvistettavaksi alustavasti Poliittisessa Toimikunnassa. Helmikuun 6 p:nä 1922 YTpKK:n Puhemiehistö hyväksyi päätöksen tästä kysymyksestä (ks. »Izvestija VTsIK» n:o 30, 8. helmikuuta 1922). Ks. myös tätä osaa, 522. ja 610. asiakirja. — 414.

559 V. I. Leninin ehdotus hyväksyttiin VKP(b):n KK:n Poliittisessa Toimikunnassa samana päivänä, 2. helmikuuta 1922.

Koska G. L. Pjatakov pyysi vapauttamaan hänet alustuksen tekemisestä Kominternin TpK:n täysistunnossa, Poliittinen Toimikunta kehotti helmikuun 9 p:nä 1922 Kominternin TpK:ssa olevia VKP(b):n edustajia ehdottamaan, että alustuksen uudesta talouspolitiikasta tekisi L. B. Kamenev.

Kominternin TpK:n täysistunnossa alustuksen tästä kysymyksestä teki G. J. Sokolnikov. — 416.

560 V. I. Lenin tarkoittaa helmikuun 1 p:nä 1922 N. I. Buharinille ja G. J. Zinovjevälle osoittamaansa kirjettä, jossa hän kirjoitti Kominternin asenteesta kolmen Internationaalin — II, II^{1/2} ja Kominternin — edustajien tulevaan konferenssiin (ks. Teokset, 42. osa, ss. 352—353).

Tässä julkaistun kirjeen ylälaitaan sihteerin on kirjoittanut: »Valvottava ja kiirehdittävä vastausta». — 416.

561 Helmikuun 3 p:nä 1922 N. I. Buharin vastasi Leninille, että hän ja G. J. Zinovjev kannattavat Leninin kolmen Internationaalin konferenssia koskevia ehdotuksia. Buharin kirjoitti myös, että lähiaikoina Leninille lähetetään aineistoa Lännen eri ryhmittymien suhtautumisesta uuteen talouspolitiikkaan. — 417.

562 Helmikuun 7 p:nä 1922 Valtion kustannusliikkeen toimituskollegion puheenjohtaja ja poliittisen osaston johtaja N. L. Meshtsherjakov ilmoitti Leninille, että »yksityiset kustantamot toimivat vuo-

den 1921 joulukuun 12 päivän asetuksen perusteella», että Valtion kustannusliikkeen yhteyteen on perustettu poliittinen osasto valvomaan niiden työtä ja että poliittisia osastoja on Moskovassa ja Pietarissa. Meshtsherjakov lähetti myös jäljennökset kiertokirjeistä, jotka koskevat poliittisten osastojen järjestämistä paikkakunnilla. Näiden kiertokirjeiden mukaan kustantamojen oli esitettävä käsikirjoitukset poliittisen osaston tarkastettavaksi; kirjapainoilla ei ollut oikeutta julkaista kirjaa, »ellei poliittinen osasto ollut hyväksynyt käsikirjoitusta» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 418.

- 563 V. I. Leninin ehdottaman tekstin sisältävä kiertokirje lähetettiin lennättimitse samana päivänä, 6. helmikuuta 1922, kaikille VKP(b):n aluekomiteoille, aluetoimikunnille ja kuvernementtikomiteoille sekä alueiden ja kuvernementtien kansanvalistusosastoille. Helmikuun 9 pnä VKP(b):n KK tiedotti lisäsähkeellä, että mainittu konferenssi kutsutaan koolle 20. helmikuuta eikä 20. maaliskuuta.

Kuvernementtien kansanvalistusosastojen toinen yleisvenäläinen edustajakokous pidettiin Moskovassa 22.—28. helmikuuta 1922. Ks. myös Teokset, 5. venäjänk. painos, 54. osa, 284. asiakirja. — 419.

- 564 Valtion Suunnittelukomission laatiman taloudellisen piirijako-suunnitelman mukaan Ukraina piti jaettaman kahdeksi piiriksi: Lounaiseksi alueeksi, jonka keskuksena olisi ollut Kijev, ja Eteläiseksi vuoriteollisuusalueeksi keskuksena Harkov. Ukrainan edustajat pitivät tällaista jakoa epätarkoituksenmukaisena. Myöhemmin piirijakoa toteutettaessa Ukraina jäi yhtenäiseksi talousalueeksi. — 419.

- 565 Kirjeessään V. I. Leninille G. V. Tshitsherin esitti lukuisia epäilyksiä Genovan konferenssin onnistumiseen nähden ja mahdollisuudesta päästä siinä sopimukseen kapitalistipiirien kanssa. — 420.

- 566 V. I. Lenin tarkoittaa Turveteollisuuden pääkomitean Hydraulisen turvetuotannon hallinnon vastuunalaisen johtajan R. E. Klassonin 9. helmikuuta 1922 päivätyä selontekoa. Selostaessaan asiaintilaa Klasson kirjoitti, ettei Hydroturvehallinnolla ole varoja hankkia tarpeellisia materiaaleja vuoden 1922 sesongiksi ja pyysi vahvistamaan 4 milj. kultaruplan kustannusarvion. Hän pyysi myös erottamaan Hydroturvehallinnon Turveteollisuuden keskuksellinnosta ja liittämään sen KKN:n harkinnan mukaan Polttoaineteollisuuden päähallintoon tai johonkin muuhun laitokseen, jolta Hydroturvehallinto saisi tarvitsemansa varat.

Helmikuun 28 pnä 1922 KKN päätti myöntää Hydroturvehallinnolle kustannusarvion laskuun KKN:n vararahastosta 1 200 000 vanhaa ruplaa vähentäen tästä summasta varat, jotka Hydroturvehallinto oli jo saanut 1922. Ks. myös tätä osaa, 654. asiakirja. — 421.

- 567 Helmikuun 12 pnä 1922 G. J. Sokolnikov ilmoitti V. I. Leninille, että Finanssiasiain kansankomissariaatti tukee A. A. Belovia, ja

vastasi myös kaikkiin Leninin kyseisessä kirjeessä asettamiin kysymyksiin. — 423.

- 568 Seuraavana päivänä, 14. helmikuuta 1922, A. S. Jenukidze ilmoitti V. I. Leninille, että asunto J. V. Stalinia varten on valmis, S. G. Strumilin ja L. K. Ramzinin asunnoista hän on antanut toistamiseen kirjallisen määräyksen YTpKK:n asuintalojen isännöitsijälle A. D. Meteljoville. Jenukidze kirjoitti, että I. H. Lalajantsille on järjestetty asunto ja ruokailu ja että tämä aikoo lähteä hakemaan perhettään maaliskuun lopulla (puolueen edustajakokouksen jälkeen). Edelleen Jenukidze pyysi Leniniä ottamaan hänet vastaan YTpKK:n Puhemiehistön työtä koskevan kysymyksen johdosta. Myöhemmin Jenukidze ilmoitti kirjoittaneensa Kulkulaitoksen kansankomissariaattiin V. V. Fominille vaunun järjestämisestä Lalajantsille.

Jenukidzen kirjeen ensimmäiselle sivulle Lenin kirjoitti: »Fotijevalle, s. 3», ja kolmannelle sivulle — »tarkastakaa 3. §:n toimeenpano», jossa hän alleviivasi kahdesti sanat: »asunnon järjestämistä Strumilinille ja Ramzinille» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 424.

- 569 Kysymys on VKP(b):n jäsenten yleisvenäläisestä rekisteröinnistä, joka suoritettiin vuoden 1922 alussa. Rekisteröinnin tarkoituksena oli VKP(b):n kokoonpanon kaikinpuolinen selvillesaaminen ja puolueen jäsenten tarkka luettelointi. Moskovassa rekisteröinti alkoi helmikuun 6 p:nä 1922. V. I. Leninin tämän rekisteröinnin yhteydessä täyttämää kyselylomaketta ks. Teokset, 42. osa, ss. 415—419. Kirjeessä mainittu vastuunalaisten työntekijöiden rekisteröinti suoritettiin heinäkuussa 1921. Sen tarkoituksena oli määrittellä johtavien puoluetöytätekijäin määrällinen ja laadullinen kokoonpano kuvernementti- ja ujestikeskuksissa, heidän sijoittamisensa alueittain ja tarkoituksenmukainen käyttö. — 424.

- 570 Kyseinen ehdotus on kirjoitettu G. V. Tshitsherinin VKP(b):n KK:n Poliittiselle Toimikunnalle helmikuun 11 p:nä 1922 lähettämän kirjeen loppuun. Tshitsherin vastusti L. D. Trotskin määräystä, että sotalaitoksen asiantuntijain pitäisi kansainvälisen talous- ja finanssikonferenssin (Genovan konferenssin) valmisteluvaiheessa keskustella sanomalehdissä konkreettisista asioista ja kapitalistisille maille esitettävistä määrällisistä vastavaatimuksista niiden vahinkojen korvaamiseksi, joita ulkomaiden sotilaallisesta interventtiosta ja saarrosta oli aiheutunut Neuvosto-Venäjälle.

VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta hyväksyi V. I. Leninin ehdotuksen helmikuun 15 p:nä 1922. — 426.

- 571 Kyseinen kirje D. I. Kurskille ja alempana tekstissä julkaistut asiakirjat (ks. tätä osaa, 658. asiakirja) sekä V. I. Leninin merkinnät YTpKK:n päätösehdotukseen Työläis- ja talonpoikaisinspektion kansankomissariaatista ja kirje J. V. Stalinille tästä kysymyksestä (ks. tätä osaa, 660. asiakirja) oli kirjoitettu sen vuoksi, että oli tarpeen täsmentää lainsäädännöllisesti TTI:n kansankomissariaatin oikeudet valvoa yksityisyriyten toimintaa. Tämä johtui siitä,

että uuden talouspolitiikan oloissa yksityisyritteliäisyys oli elpynyt, valtionjärjestöjen ja yksityisten vuokraajien välisten liiketoimien määrä oli kasvanut ja että tällä pohjalla tapahtui kaikenlaisia väärinkäytöksiä. — 426.

- 572 Seuraavana päivänä, 16. helmikuuta 1922, D. I. Kurski vastasi V. I. Leninin kirjeeseen. Ilmoitettuaan antaneensa Oikeusasain kansankomissariaatin kollegion jäsenen kodifioimisosaston johtajan V. I. Jahontovin tehtäväksi tarkastaa I. G. Koblenzin lausunto, Kurski kirjoitti Leninille KKN:n vahvistettaviksi esitetyistä siviilisitoumusasetuksen, rikoslakikokoelman y.m. luonnoksista sekä useiden lakien valmistelusta Maatalouden, Työasiain ja Oikeusasain kansankomissariaateissa. Hän totesi, että voimassaolevissa laeissa oli ristiriitoja. Yhtyen Leninin näkökantaan, että »valtiolle on taattava oikeus täydellisen tarkastuksen suorittamiseen ja valvontaan», Kurski kirjoitti, että »hän pitäisi hyvin hyödyllisenä KKN:n ohjeen antamista PKN:lle tästä asiasta...» (alleviivaus Leninin) (ks. Ленинский сборник XXXV, стр. 326 (XXXV Lenin-kokoelma, s. 326)). — 428.

- 573 Kuultuaan V. I. Leninin ilmoituksen A. D. Tsjurupan työstä VKP(b):n Poliittinen Toimikunta päätti joulukuun 1 p:nä 1921 vahvistaa hänet TPN:n toiseksi varapuheenjohtajaksi, ja joulukuun 5 p:nä hänet nimitettiin Poliittisen Toimikunnan päätöksellä KKN:n varapuheenjohtajaksi.

Maan siirtyessä rauhanomaiseen taloudelliseen rakennustyöhön kävi välttämättömäksi parantaa koko neuvostovaltiokoneiston työtä ja järjestää se uudelleen. Tällaisen uudelleenjärjestelyn ohjelmanä ovat kirjeet A. D. Tsjurupalle (ks. Teokset, 35. osa, 303., 304., 305. ja 306. asiakirja). — 428.

- 574 Kyseinen asiakirja on kirjoitettu A. D. Tsjurupan kirjeen johdosta, jossa tämä tiedotti Pienen KKN:n työn puutteellisuuksista.

Tsjurupa ehdotti Pienen KKN:n supistamista 22:sta 5 henkeen: puheenjohtaja ja neljä hallinnonhaarojen edustajaa (Oikeusasain kansankomissariaatti, Finanssiasiain kansankomissariaatti, KKTN ja TTI:n kansankomissariaatti). Kaikki valtion meno- ja tuloarvion edellyttämää määrärahoja koskevat kysymykset siirretään Finanssikomissariaatille, Pienen KKN:n käsiteltäviksi ne tulevat vain Finanssikomissariaatin toimiin kohdistuvien valitusten yhteydessä. Pieni KKN käsittelee evästyksen edellyttämää kysymyksiä. — 428.

- 575 Vastatessaan tähän kirjeeseen maatalouden kansankomissaari V. G. Jakovenko ilmoitti V. I. Leninille helmikuun 21 p:nä 1922, että hän on antanut »Izvestija VTsIK» lehdessä julkaistun A. A. Beljakovin artikkelin johdosta määräyksen tutkia asia. Jakovenko kirjoitti antaneensa tätä asiaa koskevan aineiston Oikeusasain kansankomissariaattiin D. I. Kurskille syyllisten saattamiseksi edesvastuuseen virastokankeudesta, jos hän katsoo sen tarpeelliseksi.

Toukokuun 15 p:nä 1922 Jakovenko esitti Leninille selonteon

lentokonemoottorien käytöstä maatalouden koneellistamisessa (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 430.

- 576 Kirjeessään V. I. Leninille helmikuun 16 p:nä 1922 D. I. Kurski kirjoitti, että takeet valtion oikeuksista on sisällytetty Siviilisitomusasetuksen yleisen osan artikloihin, joissa osoitetaan sopimuksen raukeamistapaukset, sekä Valtionyriyksen hallintoasetusluonnoksen artiklaan, joka määrää, että sakkovaade ei voi kohdistua valtionyriyksen peruspääomaan; lisäksi rikoslakikokoelman luonnoksessa on artikla, »joka rankaisee valtionyriyksen johtajaa hänelle uskotun toimen epätaloudellisesta hoitamisesta». »Ehkäisytoimenpiteeksi tarvitaan», kirjoitti Kurski, »TTI:n valvontaa ja täsmennettyä ohjesääntöä TTI:n oikeudesta tarkastaa vuokralle annettuja yrityksiä, mistä on jo saatu toimeksianto KK:lta» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). Ks. myös tätä osaa, 629., 658. asiakirja. — 430.

- 577 Kyseinen asiakirja on kirjoitettu G. V. Tshitsherinin 15. helmikuuta 1922 päivätyyn kirjeen tekstin alle. Tarkoittaen VKP(b):n KK:n ohjekirjelmää ja V. I. Leninin ohjeita sen ohjelman luonteesta, joka neuvostovaltuuskunnan tuli esittää Genovan konferenssissa (ks. tätä osaa, 623. asiakirja, sekä Teokset, 42. osa, ss. 355—357), Tshitsherin kirjoitti: »En tiedä, kuinka selviydymme 'laajasta ohjelmasta'. Olen kaiken ikäni paheksunut pikkuporvarillisia illuusioita, ja nyt Poliittinen Toimikunta pakottaa minut vanhoilla päivilläni sepittelemään pikkuporvarillisia illuusioita. Kukaan meistä ei osaa sepittää sellaisia juttuja, emme edes tiedä, millaisiin lähteisiin pitäisi turvautua. Ettekö antaisi seikkaperäisempiä ohjeita?» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto).

Ks. myös Teokset, 42. osa, ss. 360—362. — 432.

- 578 Lenin piti Shatilovon kauratrustin suorittamaa kasvinjalostustyötä valtakunnallisesti erittäin tärkeänä osana maatalouden tuotavuuden lisäämiseen tähtäävien toimenpiteiden sarjassa. Leninin ehdotuksen pohjalta VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta käsitteli helmikuun 18 p:nä 1922 uudelleen kysymyksen pitkäaikaisen lainan myöntämisestä Valtion siemenjalostuslaitokselle (Shatilovon kauratrustille) ja päätti trustin rahallisesta tukemisesta. Maaliskuun 4 p:nä tehdyllä päätöksellään Poliittinen Toimikunta velvoitti Finanssiasiaain kansankomissariaatin antamaan Maatalouden kansankomissariaatille varoja Valtion siemenjalostuslaitosta varten.

Trusti oli muodostettu 1896 perustetun Shatilovon maatalouskoeaseman pohjalle. Nykyään sen paikalla toimii VSFNT:n Maatalousministeriön tieteellinen tutkimuslaitos — Shatilovon valtionkasvinjalostuslaitos Orelin alueella. — 433.

- 579 Kysymys on TPN:n valiokunnasta, joka oli asetettu tutkimaan tuotantolaitoksia, jotka aiottiin vuokrata L. Urquhartille toimilupa-sopimuksen puitteissa. Ks. tätä osaa, 645. asiakirja. — 434.

- 580 V. I. Leninin Teosten 2., 3. ja 4. painoksessa on julkaistu katkelma tästä kirjeestä otsikolla »Kirjelappu D. I. Kurskille». — 437.
- 581 Nämä rivit on kirjoitettu G. V. Tshitsherinin 18. helmikuuta 1922 päivätyn kirjeen arkille. Tshitsherin kirjoitti siitä, että K. B. Radek oli ranskalaiselle porvarilehdelle »La Matinille» antamassaan haastattelussa kertonut Ranskan hallituksen kanssa käydyistä neuvotteluista ja tehnyt samalla Englantia loukkaavia huomautuksia. Pitäen mainitunlaista esiintymistä ennenaikaisena Tshitsherin kirjoitti, että Radek oli haastattelullaan aiheuttanut Neuvosto-Venäjälle diplomaattista vahinkoa.
Kirjeessä on VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan jäsenten merkinnät, joissa he ilmaisevat yhtyvän V. I. Leninin mieliteeseen. — 441.
- 582 Berliinistä helmikuun 12 p:nä 1922 lähettämässään kirjeessä KKT:n Polttoaineteollisuuden päähallinnon päällikkö I. T. Smilga tiedotti, että hänen vaatimuksensa Polttoainehallinnon rahojen lähettämisestä Saksaan olivat jääneet tuloksettomiksi, minkä johdosta kivihii- ja öljyteollisuuden konekalustoa oli hankittu vain »mitättömän vähäinen määrä». Smilga pyysi jouduttamaan rahojen lähetytystä (NKP:n KK:n Marxismin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 441.
- 583 Lenin tarkoittaa 5. elokuuta 1921 päivättyä kirjettään G. I. Mjasnikoville (ks. Teokset, 32. osa, ss. 504—509). Ehdotus koskee päätöstä, jonka VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta teki helmikuun 20 p:nä 1922 Mjasnikovista. Kuultuaan VKP(b):n KK:n Organisaatiotoimikunnan heinäkuun 29 p:nä 1921 asettaman, Mjasnikovin puolueenvastaista toimintaa tutkineen valiokunnan selostuksen Poliittinen Toimikunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen ja erotti Mjasnikovin puolueesta. — 442.
- 584 VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta päätti helmikuun 20 p:nä 1922 määrätä G. J. Sokolnikovin VKP(b):n valtuuskunnan jäseneksi »kansainväliseen kommunistiseen konferenssiin» — Kommunistisen Internationaalien Toimeenpanevan Komitean ensimmäiseen laajennettuun kokoukseen. Kokous pidettiin Moskovassa 21. helmikuuta — 4. maaliskuuta 1922. — 442.
- 585 Mainitussa artikkelissa kerrottiin Moskovon teknisen korkeakoulun professorien lakosta, ja lehti totesi professorien toimineen valkokaartilaisemigranttien Pariisissa julkaiseman »Poslednije Novosti» -nimisen kadettilehden ohjeiden mukaan.
»Izvestija VTsIK» julkaisi helmikuun 24 p:nä 1922 artikkelin »Kadetit toimessa (Moskovon teknisen korkeakoulun professorilakon johdosta)». — 442.
- 586 Tarkoitetaan I. K. Mihailovin valiokunnan johtopäätöksiä siitä, oliko toimiluvan myöntäminen L. Urquhartille tarpeellista. — 442.

- 587 I. K. Mihailovin johdolla L. Urquhartin toimilupasopimuksen kohteiksi valittuja tuotantolaitoksia tutkinut valiokunta päätyi toteamukseen, että mainittujen laitosten rappiolleminen ovat syy-päitä ulkomaiset kapitalistit, ja vastusti toimiluvan antamista Urquhartille. Vastatessaan Leninin asettamiin kysymyksiin valiokunta korosti, että kyseiset tuotantolaitokset voidaan kunnostaa neuvostovaltion voimin. Ks. myös tätä osaa, 759. asiakirja. — 443.
- 588 Tämä kirjelappu on vastaus Venäjän Punaisen Ristin yhdistyksen Keskuskomitean varapuheenjohtajan A. P. Golubkovin kirjeeseen helmikuun 21 pltä 1922. Kirjeessä kerrottiin, että Venäjän Punainen Risti valmistautui nälkää näkevien auttamiseksi julkaisemaan venäjän kielellä ja kolmella vieraalla kielellä kuvitetun kokoomateoksen, jota oli tarkoitus levittää Venäjällä sekä ulkomailla. Venäjän Punaisen Ristin KK pyytää Teitä, sanottiin Golubkovin kirjeessä, antamaan kokoomateokseen »muutaman rivin faksimiletekstiänne» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 445.
- 589 Teksti on kirjoitettu G. V. Tshitsherinin kirjeen arkille. Tuossa kirjeessä Tshitsherin vastusti jyrkästi G. J. Sokolnikovin ehdotusta, että rahojen maksamista Turkille olisi viivytettävä.
VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta hyväksyi helmikuun 27 pñä 1922 V. I. Leninin ehdotuksen kyseessäolevan summan maksamisesta Turkille ja totesi, että »VSFNT:llä ei ole mitään muita finanssivelvoituksia» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 445.
- 590 Ei ole saatu selville, mitä evästystä V. I. Lenin tässä tarkoittaa. — 445.
- 591 Puhuessaan »julki saattamisesta» Lenin tarkoittaa sitä, että Ukrainan KP(b):n KK ja Harkovin kaupunkikomitea olivat päästäneet julkisuuteen VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan mainitun päätöksen. Poliittinen Toimikunta hyväksyi V. I. Leninin ehdotuksen helmikuun 25 pñä 1922. Ks. myös 54. huomautusta. — 446.
- 592 Ks. 589. huomautusta. — 446.
- 593 Lenin tarkoittaa Poliittisessa Toimikunnassa hyväksytyä ehdotustaan, että Genovan konferenssiin lähtevän neuvostovaltuuskunnan varapuheenjohtajalla G. V. Tshitsherinillä on kaikki valtuuskunnan puheenjohtajan oikeudet ja että Tshitsherinin sairastuessa tai matkustaessa jonnekin hänen oikeutensa siirtyvät vuoronperään jommallekummalle kahdesta kolmikosta: a) Litvinov, Krasin, Rakovski; b) Litvinov, Joffe, Vorovski (ks. Teokset, 42. osa, s. 360). — 446.
- 594 Kyseisen kirjeen samoin kuin VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan jäsenille helmikuun 24 pñä ja J. V. Stalinille sekä L. B. Kameneville helmikuun 25 pñä 1922 osoitetut kirjelaput (ks. tätä osaa, 650. asiakirja sekä myös Teokset, 42. osa, s. 363) Lenin kir-

- joitti Italian ulkoministerin Torrettan G. V. Tshitsherinille helmikuun 24 p:nä 1922 lähettämän radiosanomam johdosta. Mainitussa sanomassa ilmoitettiin, että Italian hallituksen täytyy ministerikriisin vuoksi lykätä Genovan konferenssia. Radiosanoma julkaistiin »Izvestija VTsIK» lehden 45. n:ossa helmikuun 25 p:nä 1922. — 447.
- 595 Samana päivänä, 25. helmikuuta 1922, G. V. Tshitsherin lähetti Italian ulkoministerille Torretalle ja Ison-Britannian ulkoministerille Curzonille Genovan konferenssin kokoontumispäivää koskevan sähkeen. Tämä sähkö julkaistiin helmikuun 28 p:nä 1922 »Izvestija VTsIK» lehden 47. n:ossa (ks. «Документы внешней политики СССР», т. V, М., 1961, стр. 113—115 («Neuvostoliiton ulkopoliittisia asiakirjoja», V osa, Moskova 1961, ss. 113—115)). — 448.
- 596 Kyseinen kirje on vastaus Sosialistisen yhteiskuntatieteiden akatemian puhemiehistön helmikuun 23 p:nä lähettämään tiedotukseen, että V. I. Lenin oli helmikuun 5 p:nä 1922 valittu Akatemian jäseneksi.
Tämä kirje on kirjoitettu tiedotuksen tekstin alle ja siinä on myös Leninin merkintä: »Vastaus kirjoitettava lomakkeelle ja annettava minun allekirjoitettavakseni.» — 448.
- 597 Aiheen kyseiseen asiakirjaan antoi Elintarvikeasiain apulaiskan-sankomissaarin M. I. Frumkinin 20. helmikuuta 1922 päivätty kirje Leninille. Frumkin vastusti kaavailtua suolakauppasuunnitelmaa pitäen sitä virheellisenä. Vastauksen kirjeeseensä Frumkin pyysi lähettämään Brjuhanoville.
Vastatessaan maaliskuun 6 p:nä Leninin kirjeeseen N. P. Brjuhanov kirjoitti, että Elintarvikekomissariaatti on lähtenyt suolakaupan organisoinnissa »nimenomaan sille tielle», jota Lenin suositeli; Brjuhanov ilmoitti KKTN:n kanssa laadittavasta sopimuksesta ja muista toimenpiteistä (NKP:n KK:n Marxismin-leninismien Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 448.
- 598 Tarkoitetaan Kansankomissaarien Neuvoston lokakuun 30 p:nä 1920 tekemää päätöstä »Hydraulisen turpeennostomenetelmän soveltamisesta». — 450.
- 599 A. D. Tsjurupan puheenjohtolla helmikuun 28 p:nä 1922 pidetty neuvottelukokous päätti antaa Hydraulisen turvetuotannon hallinnolle 1 200 000 kultaruplaa Kansankomissaarien Neuvoston vararahastosta. Neuvottelukokouksen päätös sisällytettiin samana päivänä tehtyyn KKN:n päätökseen. Ks. myös tätä osaa, 624. asiakirja. — 451.
- 600 Kyseisen toimeksiannon aiheena on Ulkomaankaupan kansankomissariaatin ja Valtion Suunnittelukomission toimihenkilöiden, »Ekonomitsheskaja Zhizn» lehden toimituksen jäsenten y.m. lausuntoja sisältänyt kokoelma «Сводка мнений по вопросу об активном участии Госбанка в торговых предприятиях» («Mielipiteitä Valtionpankin aktiivisesta osallistumisesta kauppayrityksiin»). Ve-

doten pankkitoimen periaatteisiin ja esittäen kaikenlaisia muodollisia näkökohtia kirjoittajat vastustivat Valtionpankin osallistumista kauppatoimiin. — 452.

- 601 Huomautus on kirjoitettu tekstin alle »Luonnokseen KKN:n päätökseksi elintarvikkeiden vapaasta tuonnista Venäjän Neuvostofederaation alueelle», jonka G. J. Sokolnikov esitti ja joka oli jaettu VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan jäsenille. Päätösluonnoksen viimeisessä pykälässä sanottiin: »Finanssiasiaain kansankomissariaatin sallitaan Ulkomaankaupan kansankomissariaatin kanssa sovitussa järjestyksessä myöntää valtion virastoille ja teollisuuslaitoksille ja trustiutuneille valtion teollisuusyrityksille sekä myös osuusliikkeille ja yksityisille henkilöille lupia lähettää ja viedä ulkomaille käteistä rahaa, valuuttaa ja kaikenlaisia arvoesineitä sieltä tapahtuvaa elintarvikkeiden hankintaa varten, kun esitetään riittävät takeet tätä seuraavasta elintarvikkeiden tuonnista.» V. I. Lenin alleviivasi neljästi sanan »takeet» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). Ks. myös tätä osaa, 663. asiakirja. — 452.
- 602 Lenin tarkoittaa L. B. Krasinin allekirjoittamia »Englantilaisen Russangloles Limited -yhtiön kanssa tehtävän sopimuksen pääperiaatteita» sekä »Hollantilaisen Alcius & Co -yhtiön kanssa tehtävän sopimuksen pääperiaatteita», joilla määriteltiin yhdessä Severoles-yhtymän kanssa muodostettavien osakeyhtiöiden Russanglolesin ja Russgollandlesin perustamisjärjestys. Yhtiöiden perustamisen tarkoituksena oli metsäteollisuuden kehittäminen ja puutavaran viennin lisääminen Arkangelin alueella ja sen lähiseuduilla. — 453.
- 603 Leninille esitetyssä aineistossa oli osoitettu, että entisille omistajille palautettavan omaisuuden osuus käsittää Russanglolesin osalta 35—40% ja Russgollandlesin osalta 20—30%, minkä ohessa ne eivät saa tuota osuutta omakseen, vaan se luovutetaan sekayhtiöille, joiden johtokunnissa neuvostolaiselle sopimuspuolelle taataan vallitseva asema (§§ XIII ja XIV). XV §:ssä tähdennettiin, että entiset omistajat, niin englantilaiset kuin hollantilaisetkin, antavat muodollisen vakuutuksen siitä, etteivät tule esittämään mitään vaateita VSFNT:lle.
- Perehdyttyään aineistoon Lenin katsoi sopimusten solmimisen näillä ehdoilla mahdolliseksi.
- Kansankomissaarien Neuvosto hyväksyi Russangloles Limitedin ja Alcius & Co:n kanssa tehtävien sopimusten pääperiaatteet huhtikuussa 1922. Sopimukset näiden yhtiöiden kanssa KKN vahvisti maaliskuussa 1923. — 453.
- 604 Tarkoitetaan VKP(b):n KK:n ohjekirjelmän luonnosta Työläis- ja talonpoikaisinspektion kansankomissariaattia koskevan YTpKK:n päätösehdotuksen valmistelusta. Ks. tätä osaa, 629. asiakirja. — 454.
- 605 Kysymyksessä on ehdotus VKP(b):n KK:n päätökseksi Genovaan lähtevän neuvostovaltuuskunnan tehtävistä, jonka VKP(b):n KK:n

Poliittinen Toimikunta vahvisti helmikuun 28 pnä 1922 (ks. Teokset, 42. osa, ss. 360—362). Tässä julkaistu Leninin ehdotus hyväksyttiin Poliittisessa Toimikunnassa samaten helmikuun 28 pnä. — 455.

⁶⁰⁶ Huomautukset, joita Lenin teki YTpKK:n päätösehdotukseen Työläis- ja talonpoikaisinspektion kansankomissariaatin tehtävistä uuden talouspolitiikan oloissa, otettiin varteen kyseisen päätöksen sanamuodon viimeistelyvaiheessa (ks. »Izvestija VTsIK» n:o 67, 24. maaliskuuta 1922). Leninin kirjeenvaihtoa TTI:n suorittamasta yksityisyriyksen toiminnan valvonnasta ks. Ленинский сборник XXXV, стр. 324—329 (XXXV Lenin-kokoelma, ss. 324—329). — 455.

⁶⁰⁷ V. I. Lenin kirjoitti tämän kirjeen sen ulkomaankaupan monopolia koskeneen keskustelun johdosta, jota käytiin johtavissa puoluepiireissä syystalvesta 1921 ja vuoden 1922 loppuun asti.

Ulkomaankauppamonopoli, joka saatettiin voimaan KKN:n asetuksella huhtikuun 22 pnä 1918, sai myöhemmin toistuvasti vahvistuksensa neuvostohallituksen päätöksissä. Uuteen talouspolitiikkaan siirryttäessä ja ulkomaisten kauppasuhteiden laajentuessa ulkomaankauppaa säännöstelevä lainsäädäntö alkoi kaivata tietynlaista täydentämistä. V. I. Leninin toimeksiannosta ulkomaankaupan apulaiskansankomissaarin A. M. Lezhavan valmistelemissa »Teeseissä ulkomaankaupasta» korostettiin ulkomaankauppamonopolin lujittamisen tarpeellisuutta ja määriteltiin viennin ja tuonnin ehdot uusissa olosuhteissa. Lenin antoi hyväksymyksensä teeseille, ja KKN:n Korkein talouskomissio hyväksyi ne tammikuun 4 pnä 1922. G. J. Sokolnikov, N. I. Buharin ja G. L. Pjatakov olivat ulkomaankauppamonopolin säilyttämistä vastaan. Sen lieventämisen puolesta esiintyivät J. V. Stalin, G. J. Zinovjev ja L. B. Kamenev.

VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta vahvisti eräin korjauksin Leninin hyväksymyksen saaneet »Teesit ulkomaankaupasta» maaliskuun 4 pnä 1922. Lopullisessa asussaan teesit vahvistettiin maaliskuun 10 pnä. Näiden teesien pohjalta YTpKK:n Puhemieshistö teki maaliskuun 13 pnä päätöksen »Ulkomaankaupasta», joka julkaistiin maaliskuun 15 pnä 1922 »Izvestija VTsIK» lehden 60. n:ossa.

Huolimatta Poliittisen Toimikunnan maaliskuun 4 pnä ja maaliskuun 10 pnä tekemistä päätöksistä Sokolnikov esitti uudelleen suunnitelman, että trusteille, osuusliikkeille y.m. annettaisiin lupa hankkia elintarvikkeita ulkomailta, myös ulkomaankaupan apulaiskomissaari M. I. Frumkin asettui kannattamaan ulkomaankauppamonopolin lieventämistä ehdottaen, että valtion käsiin jätettäisiin tiukan monopolin pohjalla vain 4—5 tavaralajin tukku-kauppa. Ulkomaankauppamonopolin johdosta puhjennut puolueen sisäinen taistelu vaikutti haitallisesti ulkomaisten kapitalistien kanssa käytäviin liikeneuvotteluihin. Sen vuoksi Lenin esitti toukokuun 15 pnä 1922 Poliittiselle Toimikunnalle seuraavan ohjelman, joka hyväksyttiin toukokuun 22 pnä: »KK vahvistaa ulkomaankauppamonopolin pysyvyyden ja päättää lakkauttaa kaik-

kialla Korkeimman Kansantalousneuvoston ja Ulkomaankaupan kansankomissariaatin yhteensulauttamisen suunnittelun ja valmistelut» (Ленинский сборник ХХХVI, стр. 484 (ХХХVI Ленин-кokoelma, s. 484)).

Taistelu ei kuitenkaan lakannut. Lokakuun 6 p:nä 1922 VKP(b):n KK teki kokouksessaan, josta Lenin oli sairauden takia poissa, G. J. Zinovjevin ehdotuksesta Sokolnikovin teesien pohjalta päätöksen vapaan tuonnin ja viennin sallimisesta eräiden tavararyhmien osalta tai eräillä rajoilla. L. B. Krasin lähetti lokakuun 11 p:nä VKP(b):n KK:lle pyynnön lokakuun 6 p:nä tehdyn päätöksen peruuttamisesta sekä »Ulkomaankaupan kansankomissariaatin teesit ulkomaankaupan järjestyksestä». Lenin kannatti Krasinia ja esitti vastalauseen KK:n kokouksen päätöksen johdosta, osoittaen, että se merkitsee käytännössä ulkomaankauppamonopolin hävittämistä, ja ehdotti kysymyksen ratkaisun lykkäämistä KK:n seuraavaan, joulukuussa 1922 pidettävään kokoukseen saakka. (Ks. Teokset, 33. osa, ss. 362—365.) N. I. Buharin nousi vastustamaan V. I. Leninin kirjettä ja L. B. Krasinin teesejä.

Pitäen ulkomaankauppamonopolin järkkymättömyyttä suunnattoman tärkeänä ja ollen sairauden vuoksi kykenemätön osallistumaan Keskuskomitean kokoukseen joulukuun 18 p:nä 1922 Lenin kääntyi joulukuun 13 p:nä KK:n puoleen kirjeellä ja tuomitsi jyrkästi Buharinin asenteen. Leninin tarmokkaiden vaatimusten ja Poliittisen Toimikunnan päätösten vaikutuksesta J. V. Stalinin oli luovuttava virheellisestä kannastaan. KK tuomitsi kokouksessaan Buharinin ja Sokolnikovin asenteen, kumosi lokakuun 6 p:nä tekemänsä päätöksen ja vahvisti ulkomaankauppamonopolin säilyttämisen ehdottoman välttämättömäksi, suvaitsematta mitään poikkeamista siitä. 17.—25. huhtikuuta 1923 pidetty puolueen XII edustajakokous, jonka työhön Lenin ei myöskään voinut sairautensa takia osallistua, päätti: »Edustajakokous vahvistaa ehdottomasti ulkomaankauppamonopolin järkkymättömyyden ja sen, ettei voida sallia millään tavoin kierrettävän sitä eikä epäröitävän sitä toteutettaessa, ja antaa uuden KK:n tehtäväksi toimia järjestelmällisesti ulkomaankauppamonopolin turvaavan järjestyksen lujittamiseksi ja kehittämiseksi» («КПСС в резолюциях и решениях съездов, конференций и пленумов ЦК», ч. I, 1954, стр. 682 («НКР edustajakokousten, konferenssien ja KK:n kokousten päätöslauselmien ja päätöksienä», I osa, 1954, s. 682)). — 458.

⁶⁰⁸ Kysymys teollisuuden rahoittamisesta oli VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan käsiteltävänä maaliskuun 9 ja 13 p:nä 1922. Poliittinen Toimikunta velvoitti Finanssiasiain kansankomissariaatin myöntämään KKTN:lle määrärahat teollisuuden tarpeisiin. — 462.

⁶⁰⁹ Huomautus on kirjoitettu G. J. Sokolnikovin kirjeen arkille. Kirjeellä Sokolnikov vastasi Leninin 28. helmikuuta päivättyyn kirjeeseen (ks. tätä osaa, 663. asiakirja).

Kirjeessään Sokolnikov ehdotti, että trusteille, osuusliikkeille y.m. annettaisiin lupa hankkia elintarvikkeita ulkomailta. Sokolnikovin käsityksen mukaan näiden järjestöjen kokema kipeä elin-

tarvikepula ja Ulkomaankaupan kansankomissariaatin sekä kaikki maksuoperaatiot hoitavan Valtionpankin valvonta olivat takeena siitä, ettei maasta viedä liikaa arvoesineitä ja että niiden vastikkeeksi tuodaan elintarvikkeita eikä muita tavaroita. — 463.

⁶¹⁰ Tässä on puhe Moskovassa 1922 julkaistusta N. A. Berdjajevin, J. M. Bukshpanin, F. A. Stepunin ja S. L. Frankin artikkelikokoelmasta «Освальд Шпенглер и закат Европы» («Oswald Spengler ja Euroopan perikato»). — 463.

⁶¹¹ VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta hyväksyi jo samana päivänä Leninin ehdotuksen ja antoi tov. Voitsikin tehtäväksi järjestää J. E. Rudzutakille lääkärinhoito ja vahvistettu ruokailu. — 465.

⁶¹² Vastaukseksi tässä julkaistuun kirjeeseen, joka lähetettiin maaliskuun 6 p:nä 1922 Novonikolajevskiin (nyk. Novosibirskiin), Siperian vallankumouskomitean puheenjohtaja S. J. Tshutskajev ilmoitti maaliskuun 13 p:nä suoraa linjaa Leninille, että elintarvikeveron kannossa Novonikolajevskin kuvernementissa tapahtuneiden väärinkäytösten johdosta on määrätty toimeenpantavaksi tutkimus, ja sen tulokset ilmoitetaan erikseen.

Myöhemmin Tshutskajev ilmoitti KKN:lle, että M. A. Bagajevin kirjeessä mainitut tapaukset on todettu ja joukko elintarvikeasiamiehiä asetettu syytteeseen. — 465.

⁶¹³ Kyseinen asiakirja on vastaus Kulutusosuuskuntien Keskusliiton hallinnon puheenjohtajan L. M. Hintshukin 7. maaliskuuta 1922 päivättyyn kirjeeseen. Hintshuk kirjoitti, että Kulutusosuuskuntien Keskusliiton kutsumana Neuvosto-Venäjälle saapunut osuustoimintavaltuuskunta, joka koostui Kansainvälisen osuustoimintaliiton edustajista, Englannin osuustukkukauppaliiton jäsenistä ja Ranskan sekä Tshekkoslovakian osuustoimintapiirien edustajista, pyysi saada tavata Leniniä. Hintshuk ilmoitti myös päästyn sopimukseen ulkomailla oleskelevien vanhojen venäläisten osuustoimintamiesten kanssa, jotka luovuttivat Kulutusosuuskuntien Keskusliitolle Länsi-Euroopassa ja Amerikassa olleen irtaimen omaisuutensa ja toimintakoneistonsa sekä ilmoittivat, etteivät he enää edusta ulkomailla Venäjän osuustoimintajärjestöjä. »Ja tämä», Hintshuk kirjoitti, »on tosiasiallisesti alkua sille, että meidät tunnustetaan ulkomailla.» Kirjeessä oli esitetty luettelo Kulutusosuuskuntien Keskusliitolle luovutetusta omaisuudesta (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 465.

⁶¹⁴ Kyseinen kirje on vastaus J. S. Vargan pyyntöön kirjoittaa artikkeli Kominternin julkaisuun »Jahrbuch für Wirtschaft, Politik und Arbeiterbewegung» («Talouselämän, politiikan ja työväenliikkeen vuosikirja»).

Vargan kirjeen yläkulmassa on Leninin merkintä: »arkistoon. Vastattu 9/III 1922.» — 467.

⁶¹⁵ Ks. myös tätä osaa, 694. asiakirja.

Leninin ehdotuksesta J. S. Varga laati sitaattikokoelman hänen teoksistaan, se julkaistiin saksankielisenä otsikoin »Die neue ökonomische Politik» ja allekirjoituksin »N. Lenin» vuosikirjassa »Jahrbuch für Wirtschaft, Politik und Arbeiterbewegung 1922/23», Hamburg, S, 328—344. Kokoelman alkusanoissa Varga kirjoitti noudattaneensa Leninin ohjeita, jotka tämä oli antanut kirjeissään hänelle. — 467.

⁶¹⁶ Analoginen kirje Leninin allekirjoituksin lähetettiin myös seka- (luotto- ja osake-) yhtiöiden valiokunnan puheenjohtajalle G. J. Sokolnikoville (ks. Ленинский сборник XXXVI, стр. 449—450 (XXXVI Lenin-kokoelma, ss. 449—450)). — 469.

⁶¹⁷ VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta vahvisti helmikuun 28 pnä 1922 vähäisin lisäyksiä Leninin kirjoittaman ehdotuksen VKP(b):n KK:n päätökseksi neuvostovaltuuskunnan tehtävistä Genovassa ja päätti antaa valtuuskunnan tehtäväksi laatia yksityiskohtaisesti ohjelma, joka sen tuli esittää konferenssissa (ks. Teokset, 42. osa, ss. 360—362). VKP(b):n KK:n ohjeiden mukaisesti G. V. Tshitsherin laati tämän ohjelman ja esitti sen kirjeessä Leninille.

Lisäykset, jotka Lenin teki neuvostovaltuuskunnan esiintymisohjelmaan, tulivat huomioiduiksi Tshitsherinin maaliskuun 21 pnä valmistamassa julkilausumaluonnoksessa. Tähän luonnokseen tehtyjä korjauksia ja huomautuksia ks. Teokset, 42. osa, ss. 368—369. — 470.

⁶¹⁸ *Puolenkolmatta Internationaali* (viralliselta nimeltään Sosialististen puolueiden kansainvälinen liitto) oli vallankumouksellisten kansanjoukkojen painostuksesta II Internationaalista eronneiden sosialististen keskustapuolueiden ja -ryhmien kansainvälinen järjestö, joka muodostettiin Wienissä helmikuussa 1921 pidetyssä konferenssissa.

Toukokuussa 1923 II ja II^{1/2} Internationaalit yhdistyivät ns. Sosialistiseksi Työväen Internationaaliksi. — 470.

⁶¹⁹ *Versaillesin rauhansopimus*, joka muodostui vuosien 1914—1918 imperialistisen maailmansodan päätepisteeksi, allekirjoitettiin kesäkuun 28 pnä 1919 toisaalta USA:n, Brittiläisen imperiumin, Ranskan, Italian, Japanin ja niiden kanssa liittoutuneiden valtojen sekä toisaalta Saksan välillä.

Antaessaan arvion Versaillesin rauhansopimuksesta Lenin sanoi sitä ennen kuulumattomaksi ryöstörauhaksi, joka saattaa orjan asemaan kymmeniä miljoonia ihmisiä m.m. kehittyneissäkin sivistysmaissa (ks. Teokset, 31. osa, s. 313). Versaillesin rauhansopimuksen tarkoituksena oli vakiinnuttaa kapitalistisen maailman uudelleenjako voittajavaltiojen eduksi sekä järjestää maiden väliset suhteet sellaisiksi, että ne olisivat tähänneet Neuvosto-Venäjän kuristamiseen ja vallankumousliikkeen tukahduttamiseen kaikkialla maailmassa. — 470.

⁶²⁰ Maanviljelyshallinnon päällikkö T. A. Runov pyysi Leninille osoitetulla puhelinsanomalla myöntämään kiireellisesti 115 000 van-

haa ruplaa Leninin myötävaikutuksella Kaukoidän tasavallasta saatujen seitsemän koneen korjaukseen maanparannustöiden koneel-
listamista varten.

Maanviljelyshallinto — Tasavallan teollisuuslaitosten maanvil-
jelystilojen päähallinto — oli perustettu keväällä 1919.

Leninin mainitsemaan Maanviljelyshallinnon näyttelyyn osal-
listui 73 Moskovan ympäristöseutujen neuvostotilaa Moskovan,
Rjazanin, Tulan, Smolenskin ja Kalugan kuvernementeista, joiden
yhteinen viljelyala ylitti 15 000 desjatiinaa. Näyttely saavutti
suurta menestystä, viikon sisällä siihen kävi tutustumassa toista-
sataatuhatta henkeä (ks. tätä osaa, 409. asiakirja). — 476.

- 621 Tasavallan teollisuuslaitosten maanviljelystilojen päähallinnon fi-
nanssi- ja tilinpito-osaston johtaja Maiski lähetti maaliskuun 20
pnä N. P. Gorbunoville raportin, jossa ilmoitti, että kysymys va-
rojen myöntämisestä Maanviljelyshallinnolle tullaan käsittelemään
Valtionpankin johtokunnassa maaliskuun 21 pnä 1922.

Sokolnikovin vastausta ei ole löydetty. — 476.

- 622 VSFNT:n hallituksen ja Friedrich Krupp in Essen -yhtiön kesken
solmittiin maaliskuun 23 pnä 1922 toimilupasopimus, jonka nojalla
yhtiö sai Donin kuvernementin Salskin piirikunnassa 24 vuodeksi
käyttöön 50 000 desjatiinan maa-alueen »järkipäraseen maatalou-
den harjoittamista varten». Sopimuksen mukaan vuokraaja oli
velvollinen hankkimaan taloudenpidossa tarvittavan kaluston ja
materiaalit, pystyttämään tarpeelliset rakennukset ja suorittamaan
toimilupamaksuna neuvostohallitukselle vuosittain 20% kokonais-
sadosta. Yhtiön edustajat allekirjoittivat sopimuksen, mutta johto-
kunta kieltäytyi vahvistamasta sitä (ks. myös tätä osaa, 601. ja
711. asiakirja). — 476.

- 623 G. J. Sokolnikov lähetti maaliskuun 21 pnä 1922 V. I. Leninille
vastauksen; Lenin alleviivasi useita kohtia hänen kirjeessään ja
teki reunahuomautuksia:

»Suuresti kunnioitettu Vladimir Iljitsh!

1. Luin Belovin muistion. Mielestäni sii-
nä ei ole mitään asiallista, mutta sotkua on
paljonkin. Maataloushankinnat on pantava
käyntiin sadonkorjuun jälkeen eikä ennen
sitä.

|| Pitää lukea vielä
kerran Belovin
muistio.

2. Rahaverojen perinnän valvonta on meil-
lä aivan kehnessä jamassa...

|| Ja siinä on
asian ydin.

suurin osa veroista on julkaistu ihan vast-
ikään, petroli- ja suolaveron kanssa kuhnus-
telimme kolmatta kuukautta, nyt on menossa

sama kuhnustelu sokerin osalta...

|| # Tämä on vaaral-
lista! Pitää joudut-
taa kaikin voimin!

Päävaikeus — »periferia» käyttää perittyjä
verovaroja reikien parsimiseen...

|| NB

3. Valtionpankki tarkastaa (tämä työ on järjestetty hyvin) niiden trustien tilaa, jotka tulevat pyytämään luottoa... on tarkastettu kaksi trustia...; käskin kutsua tähän työhön pätevimpiä kirjanpitäjiä »tilitaseiden tarkastajan» tehtäviin.

Pitää ottaa selville heidän nimensä ja »valita» heistä *parhaat* kaiken varalle.

Toveriterveisin *G. Sokolnikov.*»

Sokolnikovin kirjeen yläpuolelle Lenin on kirjoittanut sihteerille: »Näytettävä tov. Tsjurupalle ja Rykville ja palautettava minulle. 28/III. *Lenin.*» — 477.

- ⁶²⁴ Kyseinen asiakirja on Leninin vastaus ulkomaankauppakomissaari L. B. Krasinin 18. maaliskuuta 1922 päivätyyn kirjeeseen, jossa tämä vastusti VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan kaavailemaa uutta Ulkomaankaupan kansankomissariaatin kollegion kokoonpanoa. Krasin vaati Lezhavan jättämistä apulaiskansankomissaarin virkaan.

Maaliskuun 20 pnä 1922 Poliittinen Toimikunta käsitteli kysymystä Ulkomaankaupan kansankomissariaatin kollegion kokoonpanosta ja totesi, että »niin itse ulkomaankaupan edut kuin myös ulkopoliittiset näkökohdat vaativat ehdottomasti tov. Krasinin jättämistä ulkomaankauppakomissaarin virkaan», ja nimitti apulaiskansankomissaariksi M. I. Frumkinin. Kansankomissaarien Neuvosto vahvisti maaliskuun 27 pnä Ulkomaankaupan kansankomissariaatin kollegion seuraavassa kokoonpanossa: kansankomissaari L. B. Krasin, apulaiskansankomissaarit A. M. Lezhava ja M. I. Frumkin, kollegion jäsenet I. I. Radtshenko, P. S. Sorokin, A. V. Barski ja K. M. Begge (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 477.

- ⁶²⁵ Ks. myös tätä osaa, 731. asiakirja. — 478.

- ⁶²⁶ Tässä mainitussa, 21. maaliskuuta 1922 päivätyssä kirjeessään M. I. Frumkin esitti mielipiteensä Ulkomaankaupan kansankomissariaatissa vallinneesta asiain-tilasta. Frumkin oli sitä mieltä, että VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan päätös hänen nimittämisestään Ulkomaankaupan kansankomissariaatin kollegioon ja apulaiskansankomissaariksi oli epätarkoituksenmukainen monestakin syystä ja ennen kaikkea siksi, että »hänen ja Krasinin välillä oli periaatteellisia erimielisyyksiä peruskysymyksestä — ulkomaankauppamonopolin luonteesta». Frumkin pyysi, että hänet olisi jätetty Elintarvikeasiain kansankomissariaattiin (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 479.

- ⁶²⁷ Tässä nähtävästi tarkoitetaan lisäystä VKP(b):n XI edustajakokouksessa tehtävän KK:n toimintaselostuksen johdosta valmistettuun päätöslauselmaluonnokseen. Lisäys koski puolue- ja neuvostoelinten tehtävien erottamista toisistaan (lisäyksen tekstiä ei ole löydetty). V. I. Lenin lisäsi tämän kysymyksen KK:n poliittisen

toimintaselostuksen jäsenyykseen, jonka hän esitti VKP(b):n KK:n kokouksen vahvistettavaksi maaliskuun 25 pnä 1922 (ks. Teokset, 33. osa, ss. 237—239). — 479.

- ⁶²⁸ Tarkoitetaan nähtävästi 10. maaliskuuta 1922 päivättyä Trotskin kirjettä puolue- ja neuvostoelinten keskinäissuhteista ja niiden tehtävien erottelun tarpeellisuudesta. Hän oli lähettänyt kirjeen VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan jäsenille puolueen lujittamista koskevan Zinovjevin teesiluonnoksen käsittelyn yhteydessä. — 480.
- ⁶²⁹ Aiheena tässä julkaistuun Leninin kirjeeseen oli »Rabotshi» lehden toimittajan K. S. Jeremejevin VKP(b):n KK:n Poliittiselle Toimikunnalle esittämä vastalause sen johdosta, että VKP(b):n KK:n Organisaatiotoimikunta oli maaliskuun 6 pnä 1922 antanut ohjeen mainitun lehden koon pienentämisestä, sen luonteen ja sisällyksen muuttamisesta y.m.
- Poliittinen Toimikunta vahvisti maaliskuun 23 pnä 1922 »Rabotshi» lehteä koskevan Organisaatiotoimikunnan päätöksen ja kehotti KK:n agitaatio- ja propagandaosastoa järjestämään neuvotelukokouksen — kutsuen siihen puolueen XI edustajakokoukseen saapuneita tovereita —, jossa pohdittaisiin kansanomaisen työväenlehden julkaisemista.
- VKP(b):n KK:n julkaisema »Rabotshi» lehti alkoi ilmestyä maaliskuun 1 pnä 1922; heinäkuun 1 päivästä, 98. n:osta alkaen ilmestyi nimellä »Rabotshaja Gazeta»; sen julkaiseminen jatkui tammikuuhun 1932. — 481.
- ⁶³⁰ Maaliskuun 31 pnä 1922 VSFNT:n täysivaltainen edustusto Saksassa ilmoitti Saksan ulkoministeriön suostuvan antamaan viivymättä viisumin V. A. Avanesoville sillä ehdolla, että hänen matkansa tarkoituksena on yksinomaan lääkärihoidon saanti. — 482.
- ⁶³¹ *Kaukoidän Tasavalta* oli demokraattinen valtio, joka muodostettiin bolshevikkien johdolla työtätekevien joukkojen taistellessa ulkomaisten sotilaallista interventiota vastaan Kaukoidässä. Tasavalta oli olemassa huhtikuun 6 päivästä 1920 marraskuun 14 päivään 1922. Muodoltaan porvarillis-demokraattisen, mutta itse asiassa neuvostopolitiikkaa noudattavan »puskurivaltion», Kaukoidän Tasavallan muodostaminen vastasi Neuvosto-Venäjän etuja aikana, jolloin tämä pyrki välttämään avointa sotilaallista selkkausta Japanin imperialismin kanssa ja hankkimaan pitkäaikaisen hengähdystauon Itärintamalla.
- Japanilaisten maahanhyökkääjien karkotuksen jälkeen Kaukoidän Tasavallan Kansankokous esitti marraskuun 14 pnä 1922 YTpKK:lle pyynnön tasavallan liittämisestä VSFNT:hen ja neuvostoperustuslain voimaansaattamisesta sen alueella. Marraskuun 15 pnä 1922 YTpKK julisti Kaukoidän Tasavallan VSFNT:n erottamattomaksi osaksi. — 482.
- ⁶³² Nähtävästi on kysymys maahantuloluvan myöntämisestä amerikka-

laiselle traktorikolonnalle, jonka Neuvosto-Venäjän ystävien seura (Amerikassa) oli järjestänyt. — 483.

- 633 Tässä on puhe KKTN:n Valtionvarastojen keskushallinnon päällikön I. K. Jeshovin kirjeestä, jonka hän oli lähettänyt huhtikuun 3 p:nä 1922 L. A. Fotijevälle. Jeshov pyysi tätä puhumaan Leninin kanssa ja viemään läpi KKN:n istunnossa päätösluonnoksen, jonka hän oli lähettänyt Leninin kehotuksesta ja joka koski erikseen lueteltujen varastotilojen erottamista paikallisten elinten hallinnasta ja ottamista KKTN:n Valtionvarastojen keskushallinnon käyttöön.

Ks. tätä osaa, 461. asiakirja, sekä myös Teokset, 35. osa, 297. asiakirja ja 36. osa, s. 531. — 484.

- 634 Kyseinen teksti on kirjoitettu A. M. Krasnoshtshokovin VKP(b):n KK:n Poliittiselle Toimikunnalle ja V. I. Leninille huhtikuun 3 p:nä 1922 lähettämän kirjeen alle. Luonnehdittuaan Finanssi-asiain kansankomissariaatissa vallinnutta asiaintilaa Krasnoshtshokov kirjoitti erimielisyyksistä, joita hänellä oli eräissä kysymyksissä finanssi-asiain apulaiskansankomissaarin G. J. Sokolnikovin kanssa, mutta ei kuitenkaan pitänyt niitä niin vakavina, että ne olisivat vaatineet hänen vapauttamistaan työstä Finanssi-asiain kansankomissariaatissa. Krasnoshtshokov pyysi pikaista päätöstä tulevasta työstään ja nimitystä KKTN:n puhemiehistön jäseneksi siinä tapauksessa, ettei häntä voitaisi jättää Finanssi-asiain kansankomissariaattiin. — 484.

- 635 VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta teki huhtikuun 6 p:nä 1922 seuraavan päätöksen: »a) KK:n Sihteeristön tehtäväksi annetaan ilmoittaa tov. Krasnoshtshokoville, että hänet on päätetty lähettää työhön joko Finanssi-asiain kansankomissariaattiin tai Korkeimpaan Kansantalouselvostoon ja että hänelle on myönnetty kahden viikon loma lopullista toipumista varten.

b) Kysymys Finanssi-asiain kansankomissariaatin kollegion vahvistamisesta ja tov. Krasnoshtshokovin käyttämisestä siirretään Organisaatiotoimikuntaan.» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto.)

Huhtikuun 13 p:nä 1922 tekemällään päätöksellä Poliittinen Toimikunta nimitti Krasnoshtshokovin KKTN:n puhemiehistön jäseneksi. Samassa istunnossa määriteltiin myös Finanssikomisariaatin kollegion kokoonpano. — 485.

- 636 Kyseinen kirje on omistettu Kurskin magneettisen anomalian tutkimukselle.

Lenin osoitti erittäin suurta kiinnostusta näitä töitä kohtaan. Hänen kiinnostuksestaan Kurskin anomalian tutkimuksia kohtaan puhuvat sekä julkaistavat asiakirjat että myös aikalaisten — I. M. Gubkinin, V. N. Rozanovin y.m. muistelmat. (Ks. »Muistelmia Vladimir Iljitsh Leninistä», 2. osa. Petroskoi 1958, ss. 370—392, 418.)

NKP:n XXII edustajakokouksen hyväksymä puolueen ohjelma edellyttää uuden rauta- ja terästeollisuuskeskuksen perustamista

- Neuvostoliiton Euroopan-puoleisen osan keskustaan Kurskin rautamalmiesiintymien käytön pohjalla. — 486.
- 637 Kuten V. A. Smoljaninovin selosteista ilmenee, paikallisten ta-
lousneuvottelukuntien selonteiden tutkiminen oli annettu Val-
tion Suunnittelukomission ja Tilastollisen Keskushallinnon vas-
tuunalaisten toimihenkilöiden tehtäväksi. Suostuen tähän sillä
ehdolla, että työ järjestetään vakavalle ja asialliselle pohjalle,
Lenin pyysi antamaan hänelle viipymättä luettelon henkilöistä,
joiden velvollisuutena oli perehtyä selontekoihin. — 488.
- 638 V. V. Adoratskin kirja «Программа по основным вопросам марк-
сизма» («Marxilaisuuden peruskysymysten opinto-ohjelma») ilmes-
tyi 1922. — 489.
- 639 Kyseinen todistuslausunto on kirjoitettu tekstin alle V. V. Ado-
ratskin elämäkertaan. Adoratski pyysi Keskuskontrollikomissiota
laskemaan hänen puolueessaoloaikansa alkaneeksi vuodesta 1904.
KKK tyydytti Adoratskin pyynnön. — 489.
- 640 Huhtikuun 21 p:nä 1922 Työ- ja Puolustusneuvosto totesi, että
»Moskovan sähkövoimantarpeen tyydyttämiseksi on välttämätöntä
kytkeä Kashiran sähköasema pikaisesti Moskovan kaupungin yleis-
seen voimaverkkoon», ja velvoitti Korkeimman kuljetusneuvoston
ja Kulkulaitoksen kansankomissariaatin hankkimaan kiireellisesti
polttoainetta Kashiran sähköasemalle sen säännöllisen toiminnan
turvaamiseksi. (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin
Keskuspuoluearkisto.) Ks. Teokset, 5. venäjänk. painos, 54. osa,
92. asiakirja. — 493.
- 641 Tarkoitetaan sopimusta, jonka Neuvosto-Venäjä ja Saksa solmi-
vat Genovan konferenssin aikana huhtikuun 16 p:nä 1922, Rapal-
lossa (lähellä Genovaa).
Lenin antoi arvion Rapallon sopimuksesta »Ehdotuksessa Yleis-
venäläisen ТрКК:n päätökseksi Genovan konferenssiin osallistu-
neen valtuuston toimintaselostuksen johdosta» (ks. Teokset, 33.
osa, ss. 343—344).
Valtuuskunnan selostuksen johdosta toukokuun 17 p:nä 1922
hyväksymässään päätöksessä YТрКК totesi »VSFNT:n suhteissa
kapitalistisiin valtioihin vain tämän tyyppiset sopimukset normaaleiksi». (Yleisvenäläisen Toimeenpanevan Keskuskomitean 9. vaa-
likauden 3. istuntokausi. Bulletin n:o 5, 19. toukokuuta 1922,
s. 17.) Tiedonanto Rapallon sopimuksen allekirjoittamisesta jul-
kaistiin huhtikuun 19 p:nä 1922 »Izvestija VTsIK» lehden 85. n:ossa.
— 494.
- 642 V. I. Lenin tarkoittaa Genovan konferenssissa syntynyttä tilan-
netta.
Neuvostovaltuuskunnalle esitettiin huhtikuun 11 p:nä 1922 ns.
»asiantuntijamietintö», jonka Ison-Britannian, Ranskan, Italian,
Belgian ja Japanin asiantuntijat olivat laatineet maaliskuussa
yhteisessä neuvonpidossaan Lontoossa (Lontoon memorandumit).

Siinä vaadittiin neuvostohallitusta maksamaan kaikki tsaarin hallituksen, väliaikaisen hallituksen ja kaikkien Venäjän nimissä esiintyneiden vallanpitäjien velat, palauttamaan ulkomaalaisille aikaisemmin kuulunut ja neuvostovaltion kansallistama omaisuus tai korvaamaan sille aiheutettu vahinko tai sen menetys ja säättämään ulkomaalaisille taloudellisia ja juridisia etuoikeuksia. Edelleen »asiantuntijamietintö» sisälsi joukon vaatimuksia, jotka tosiasiallisesti merkitsivät ulkomaankauppamonopolin lakkauttamista.

Neuvostovaltuuskunta antoi virallisen vastauksen »asiantuntijamietintöön» 20. huhtikuuta päivätyssä muistiossaan. Neuvostovaltuuskunta torjui varauksettomasti »asiantuntijamietinnössä» esitetyt vaatimukset leimaten ne »yritykseksi saattaa Venäjällä voimaan sen suvereenisuutta uhkaava antautumistila» («Документы внешней политики СССР», т. V, М., 1961, стр. 235 («Neuvostoliiton ulkopoliittisia asiakirjoja», V osa, Moskova 1961, s. 235)) ja esitti vastavaatimuksen vierasmaalaisen aseellisen intervention Venäjälle aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta, korostaen, että VSFNT:n hallitus on valmis neuvottelemaan ulkomaiden kansalaisten menetysten korvaamisesta vain vastavuoroisuuden periaatteen pohjalla. — 494.

- 643 Tässä on puhe Etelä-Afrikan Liittovaltiossa maaliskuussa 1922 puhjenneesta Witwatersrandin eurooppalaisten kaivostyöläisten kapinasta, jonka aiheena olivat kaivoksenomistajien tehostetut riistotoimenpiteet. Kullan hinnan laskiessa maailmanmarkkinoilla kaivosteollisuuden harjoittajat turvautuivat liikevoittojensa säilyttämiseksi palkkojen alennuksiin ja työläisten joukkoirtisanomisiin. Työläiset ottivat haltuunsa Benonin ja Brakpanin kaupungit ja Johannesburgin esikaupunginosia. Etelä-Afrikan nuori kommunistinen puolue osallistui aktiivisesti kapinaan. Paljon kommunisteja, heidän joukossaan lakon johtajat Fisher ja Spendiff, kaatui sankareina aseellisen taistelun aikana. — 495.
- 644 VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta hyväksyi huhtikuun 19 p:nä 1922 ehdotuksen, jonka V. I. Lenin esitti kyseisessä asiakirjassa. Sähke lähetettiin samana päivänä Ulkoasiain kansankomissariaatin kautta G. V. Tshitsherinille ja L. S. Sosnovskille sekä »Pravdan» ja »Izvestija VTsIK» lehden toimituksille. — 495.
- 645 Kyseinen, huhtikuun 21 p:nä 1922 Genovaan lähetetty V. I. Leninin sähke oli vastaus G. V. Tshitsherinin huhtikuun 20 p:nä lähettämään sähkeeseen, jossa tämä vastusti Leninin arviota konferenssissa syntyneestä tilanteesta ja kirjoitti, että ulkomaalaisten omaisuuden kansallistamisesta aiheutuneiden menetysten korvaamisesta »on pääasiallisesti kiinnostunut juuri Lloyd George, koska kaikki-valtiaat englantilaiset haikalat painostavat häntä». (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto.) — 496.
- 646 VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta hyväksyi huhtikuun 24 p:nä 1922 G. V. Tshitsherinille lähetettävän sähkeen tekstin, jonka V. I. Lenin oli ehdottanut.
Leninin arvio Lloyd Georgen ja muiden englantilaisten johta-

jien asenteesta, joka on esitetty Genovaan lähetetyissä sähköissä (ks. tätä osaa, 705. ja 706. asiakirja), sai vahvistuksensa konferenssin jatkuessa. Ison-Britannian valtuuskunta perui seuraavina päivinä jopa aikaisemman sopimuksenkin Tshitsherinin 20. huhtikuuta päivätyn kirjeen ottamisesta jatkoneuvottelujen pohjaksi. Kirjeessään konferenssin puheenjohtajalle Tshitsherin ilmoitti huhtikuun 28 päivänä, että jos länsivallat peruvat aikaisemman suostumuksensa ottaa huhtikuun 20 päivän kirjeen pykälät neuvottelujen pohjaksi, niin neuvostovaltuuskunta katsoo olevansa vapaa mainitun kirjeen velvoituksista ja palaa huhtikuun 20 päivän muistiossa esitetyle kannalle (ks. «Документы внешней политики СССР», т. V, М., 1961, стр. 276—277 («Neuvostoliiton ulkopoliittisia asiakirjoja», V osa, Moskova 1961, ss. 276—277)). — 497.

- 647 »Bint» — Ulkomainen tieteen ja tekniikan toimisto. Tämän toimiston työtä Berliinissä tarkastaneen valiokunnan kokoonpano oli seuraava: J. B. Pashukanis, J. S. Varga (täysivaltaisesta edustustosta), V. N. Ipatjev, M. J. Lapirova-Skoblo, B. E. Stünckel (KKTN:stä) ja V. V. Starkov (kauppaedustustosta).

Johtopäätöksissään valiokunta luonnehti toimiston silloista tilaa, esitti joukon arvostelevia huomautuksia ja lopuksi esitti mielipiteenään, että laitos olisi säilytettävä, vaikkakin paljon suuremmissa kokoonpanossa. — 498.

- 648 KKN:n sihteeri N. S. Lepeshinskaja kirjoitti seuraavana päivänä, 28. huhtikuuta 1922, Leninin kirjeen alle: »Tov. Shklovskille on lähetetty Stalinin allekirjoittama kirjeellinen kysely, millaista työtä hän tahtoo, ja että KK täyttää aina hänen toivomuksensa siinä suhteessa.»

V. I. Leninin lähtevän postin rekisteröintikirjassa on sarakeessa »Toimeenpano» seuraava sihteerin merkintä: »Vastattu 17. V 22. Shklovski on tyytyväinen Stalinin ehdotukseen.» — 499.

- 649 Aiheen kyseiseen asiakirjaan antoi seuraava Trotskin huhtikuun 28 p:nä 1922 VKP(b):n KK:n Poliittiselle Toimikunnalle esittämä ehdotus: 1) olisi annettava agitaatiomielessä lausunto, että jos ententevaltojen hallitukset takavarikoisivat kaikki venäläisten kapitalistien ulkomailla olevat pääomat, neuvostohallitus sitoutuisi pidättymään kaikista vastalauseista, 2) olisi annettava manifesti väestölle, jos neuvottelut Genovan konferenssissa raukeavat. Lenin alleviivasi Trotskin kirjelmässä seuraavan lauseen: »Pitäisi kehoittaa valtuuskuntaamme luonnostelemaan meitä varten sellaisen manifestin perusajatukset (muuten meiltä voi jäädä huomaamattomia tärkeitä momenteja)» ja kirjoitti reunaan: »Kannatan vain viimeistä lausetta.»

Jo samana päivänä Poliittinen Toimikunta teki päätöksen: »Tovereille Tshitsherinille ja Litvinoville lähetetään seuraavan sisältöinen sähkö: 'Neuvottelujen katketessa pidämme tarpeellisenä julkaista KKN:n tai YTPKK:n nimissä manifestin väestölle. Pyydämme luonnostelemaan manifestin tekstin tai sen perusajatukset ja lähettämään kiireellisesti Moskovaan.'» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto.)

Neuvottelujen myöhemmässä vaiheessa manifestin julkaiseminen kävi tarpeettomaksi. — 499.

- ⁶⁵⁰ Lenin kirjoitti sähkö-ehdotuksensa VSFNT:n Saksan-kauppaedustajan B. S. Stomonjakovin huhtikuun 22 pnä 1922 VKP(b):n KK:n Poliittiselle Toimikunnalle lähettämän kirjeen tekstin alle. Stomonjakov ilmoitti tuossa kirjeessä Friedrich Krupp in Essen -yhtiön johtokunnan kieltäytyneen vahvistamasta edustajansa Moskovassa maaliskuun 23 pnä 1922 allekirjoittamaa toimilupasopimusta, joka koski Donin alueen Salskin piirikunnassa sijaitsevan maatalousalueen käyttöä (ks. 622. huomautusta). Koska kuitenkin yhtiön tehtaot toimittivat Neuvosto-Venäjän rautatievaltuuskunnan veturitulauksia, Stomonjakov pyysi antamaan valtuuskunnan johtajalle J. V. Lomonosoville ohjeen, että tämä koettaisi keksiä yhdessä kauppaedustuston kanssa »keinoja, joilla voisi vaikuttaa Kruppiin, ja ryhtyisi soveltamaan niitä».

Poliittinen Toimikunta päätti samana päivänä lähettää Stomonjakoville tässä julkaistun sähköen.

Kruppin yhtiön kanssa käytyjen lisäneuvottelujen ja sopimusehtojen täsmennyksen jälkeen KKN vahvisti tammikuun 16 pnä 1923 Toimilupakomitean esittämän sopimuksen, ja saman vuoden maaliskuun 17 pnä Krupp allekirjoitti sen. Kruppin maataloudellinen toimilupayritys oli olemassa vuoden 1934 lokakuuhun asti. — 500.

- ⁶⁵¹ Kyseinen sähkö hyväksyttiin huhtikuun 30 pnä 1922 VKP(b):n KK:n Poliittisessa Toimikunnassa ja lähetettiin G. V. Tshitsherinille. Se oli vastaus Tshitsherinin sähköisiin siitä, että »Venäjän kysymys» aiotaan siirtää kolmen kuukauden kuluttua kokoontuvaan uuteen konferenssiin, sekä myös sähköisiin, joissa Tshitsherin selosti L. B. Krasinin eriävää mielipidettä Genovan konferenssin neuvottelujen suhteen. Krasin oli hyvin merkittävien myönnytysten kannalla.

Vastauksessaan Leninin sähköeseen Tshitsherin myönsi, että uusi konferenssi kolmen kuukauden kuluttua on parempi kuin neuvottelujen täydellinen katkeaminen huomauttaen kuitenkin: »Lloyd George pyrkii sopimukseen meidän kanssamme pelastaakseen oman nahkansa, mutta tilanne Englannissa voi kolmen kuukauden kuluttua olla paljon epäedullisempi meille.» Tshitsherin viittasi myös siihen, että liittoutuneet suostuvat keskustelemaan konkreettisesti lainan annosta Neuvosto-Venäjälle vasta sitten, kun neuvostohallitus on suostunut korvauksiin kaikille ulkomalaisille — entisille omistajille. (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto.) — 500.

- ⁶⁵² Kyseisen asiakirjan aiheena oli joukko Genovasta saatuja tietoja, joiden perusteella oli syytä pelätä, että Tshitsherin ja Litvinov saattavat neuvotteluissa liittolaisvaltojen edustajien kanssa tehdä myönnytyksiä, joita KK:n ohjeet eivät edellyttäneet. — 500.

- ⁶⁵³ VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta käsitteli tätä ehdotusta toukokuun 2 pnä 1922. Leninin ehdottamaan sähköeseen Po-

liittinen Toimikunta teki Stalinin esityksestä seuraavat korjaukset: 1) poisti desavuointia koskevan lauseen, 2) päätti sähkeen sanoin »KK vaatii ehdottomasti noudattamaan tätä ohjetta». Stalinin ehdotuksesta sähkeen ensimmäisessä lauseessa ollut sana »typeryyksien» korvattiin sanalla »erehdysten». Sähkeeseen esitetyn lisäyksen Poliittinen Toimikunta hyväksyi sellaisenaan. — 501.

- 654 Lokakuun 21 p:nä 1921 tehdyllä TPN:n päätöksellä koko rautatieverkko oli jaettu kolmeen luokkaan.

Vastaukseksi Leninin tiedusteluun kulkulaitoskomissaari F. E. Dzerzhinski lähetti hänelle toukokuun 4 p:nä 1922 Kulkulaitoksen kansankomissariaatin laatiman yksityiskohtaisen selvityksen sekä kirjeen, jossa teki selkoa TPN:n päätöksen toteuttamisesta. Dzerzhinskin kirjettä ks. »Istoritsheski Arhiv» n:o 1, 1962, ss. 58—59. — 502.

- 655 Merkintä on tehty N. K. Krupskajan kirjeeseen, jossa tämä Valistusasiain kansankomissariaatin kollegion jäsenenä vastusti VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan budjettineuvottelukunnan päätöstä Valituskomissariaatin määrärahojen huomattavasta supistamisesta ja korosti kansanopetuslaitoksen toiminnan turvaamisen tärkeyttä.

Kesäkuun 22 p:nä 1922 KKN vahvisti pääpiirteissään Valituskomissariaatin menoarvion. — 502.

- 656 Tarkoitetaan VKP(b):n XI edustajakokouksen päätöslauselmaa »Finanssipolitiikasta» (ks. «КПСС в резолюциях и решениях съездов, конференций и пленумов ЦК», ч. I, 1954, стр. 613—618 (»НКР edustajakokousten, konferenssien ja KK:n kokousten päätöslauselmina ja päätöksinä», I osa, 1954, ss. 613—618)). — 503.

- 657 Leninille toukokuun 4 p:nä 1922 lähettämässään vastauksessa G. J. Sokolnikov todisteli, että viljalainan liikkeellelasku raivaa tietä Leninin ehdottamille tehokkaille toimenpiteille vajauksettoman budjetin aikaansaamiseksi, vähentää liikkeellelaskettavan rahan määrää (seteliemissiota) ja vetää pois kiertokulusta osan aiemmin liikkeellelasketuista seteleistä.

KKN hyväksyi toukokuun 13 p:nä 1922 viljalainaa koskevan päätösluonnoksen ja esitti sen 3. istuntokaudelleen kokoontuneen YTpKK:n käsiteltäväksi. YTpKK:n toukokuun 20 p:nä 1922 tekemän päätöksen nojalla Finanssiasiain kansankomissariaatti laski liikkeelle ensimmäisen kotimaisen lyhytaikaisen viljalainan, jonka kokonaissumma oli 10 milj. puutaa ruista (jyvinä) ja lunastusaika joulukuun 1 päivästä 1922 tammikuun 31 päivään 1923. (Ks. »Izvestija VTsIK» n:o 112, 21. toukokuuta 1922.) — 503.

- 658 Kyseinen Leninin huomautus liittyy Kotimaankaupan kansankomissariaatin perustamishankkeeseen.

Käsiteltyään tätä kysymystä toukokuun 3 p:nä 1922 TPN toteutti erityisen kotimaankaupakomission perustamisen tarpeelliseksi. Toukokuun 5 p:nä Työ- ja Puolustusneuvosto päätti: »Kotimaan-

kaupan kysymysten sääntelyä varten TPN:n yhteyteen perustetaan kolmihenkinen komissio, jonka jäsenet TPN nimittää.» KKN vahvisti tämän päätöksen toukokuun 9 pnä 1922 («Собрание узаконений и распоряжений рабочего и крестьянского правительства», 1922, № 34, ст. 400 («Työläis- ja talonpoikaishallituksen asetus ja säädöskokoelma», 1922, n:o 34, art. 400)).

SNTL:n ТрКК:n Puhemiesthistön toukokuun 19 pnä 1924 tekemällä päätöksellä mainittu komissio muutettiin Kotimaankaupan kansankomissariaatiksi. — 503.

- 659 Tarkoitetaan 2. toukokuuta 1922 päivättyä liittoutuneiden maiden muistiota, jonka ne esittivät toukokuun 3 pnä konferenssissa neuvostovaltuuskunnalle. — 504.
- 660 Tässä on kysymys VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan jäsenille lähetetyn sähkeen luonnoksesta, joka sisälsi vastauksen G. V. Tshitsherinin ja L. B. Krasinin Genovasta tekemään tiedusteluun, kuinka suurista polttoaineiden ja metalliromun lastauksista ja uudelleenlastauksista saattaa tulla kysymys kauppa- ja toimilupasopimuksia koskevissa neuvotteluissa.
Vastaus lähetettiin toukokuun 8 pnä 1922 KKN:n varapuheenjohtajan A. I. Rykovin allekirjoittamana. — 504.
- 661 Tässä julkaistu, VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan toukokuun 8 pnä 1922 hyväksymä sähke on vastaus M. M. Litvinovin toukokuun 6 pnä lähettämään sähkeeseen. Todettuaan siinä, että liittoutuneiden 2. toukokuuta päivätty muistio ei ollut uhkavaatimus, vaan jätti mahdollisuuden neuvottelujen jatkamiseen, Litvinov teki selkoa Genovan neuvostovaltuuskunnan yrityksistä välttää neuvottelujen katkeamista ja tähdensi, että valtuuskunta tarvitsee Poliittisen Toimikunnan ohjeita edelleen noudatettavan linjan suhteen. — 505.
- 662 VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta hyväksyi toukokuun 9 pnä 1922 V. I. Leninin ehdottaman sähkeen sanamuodon ja lähetti G. V. Tshitsherinille. — 505.
- 663 Kyseinen huomautus on kirjoitettu VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan jäsenille äänestystä varten lähetetyn, Pienen Kansankomissaarien Neuvostoon ehdotettujen henkilöiden nimiluettelon alle.
Poliittinen Toimikunta vahvisti Pienen KKN:n kokoonpanon toukokuun 18 pnä 1922. Nimitettyään A. G. Goihbargin Pienen KKN:n jäseneksi Poliittinen Toimikunta määräsi hänet hoitamaan puheenjohtajan tehtäviä PKKN:n puheenjohtajan A. S. Kiseljovin ja varapuheenjohtajan G. M. Leplevskin sairauden aikana. — 505.
- 664 Kyseinen V. I. Leninin toimeksianto on kirjoitettu amerikkalaisen Allied Drug and Chemical Corporationin edustajan A. Hammerin kirjeeseen (ks. myös 424. huomautusta). Ilmoittaessaan omastaan ja yhtiön johtajan B. Mishellin Pietarin-matkasta Hammer pyysi Leniniltä suosituskirjettä. Ks. myös seuraavaa asiakirjaa. — 507.

- ⁶⁶⁵ Puhelinsanoma on kirjoitettu A. Hammerin pyynnöstä toukokuun 11 p:nä 1922. Sanoman tekstin yllä on Leninin määräys: »Kirjoitettava muistiin, *k u k a* vastaanottaa **Pietarissa.**» Siinä on myös sihteerin merkintä: »Luettu puhelimitse Zinovjevillä henkilökohtaisesti.» — 508.
- ⁶⁶⁶ Ilmoitettuaan V. I. Leninille samana päivänä, että »professori Bontsh-Brujevitshin radiopuhelin otetaan Moskovassa käyttöön kesäkuun alussa», V. S. Dvoglevski kirjoitti, että hänen mielestään »on toivottavaa ja oikeudenmukaista antaa tunnustus Nizhni Novgorodin laboratorion sekä professorien Bontsh-Brujevitshin ja Vologdinin työlle ja tukea Nizhni Novgorodin Neuvoston esitystä...»
 Syyskuun 19 p:nä 1922 YTpKK:n Sihteeristö päätti: »Palkita Työn Punaisen Lipun kunniamerkillä Nizhni Novgorodin radiolaboratorio sekä panna erityisesti merkille prof. Vologdinin ja Bontsh-Brujevitshin ja vanhemman mekaanikon Shorinin ansiot kiittää heitä YTpKK:n nimissä.» — 509.
- ⁶⁶⁷ Seuraavana päivänä, 12. toukokuuta 1922 posti- ja lennätinlaitosten kansankomissaari V. S. Dvoglevski selosti yksityiskohtaisesti A. M. Nikolajevin siirtoa teknisen hallinnon päällikön virasta ja luonnehti tuohon virkaan nimitetyn K. V. Trofimovin pätevyyttä. Edelleen Dvoglevski ilmoitti, että Nikolajevin tehtäväksi oli annettu yleinen johto, jonka piiriin kuuluivat finanssit ja järjestelykysymysten hoito. — 509.
- ⁶⁶⁸ Kurskin magneettisen anomalian tutkimuksissa tarvittavan kaluston hankkimiseen ulkomailta myönnettiin varat. Akateemikko P. P. Lazarev ilmoitti myöhemmin, että tutkimustöiden rahoitus on täydelleen järjestynyt.
 Kurskin magneettisesta anomaliasta ks. myös tätä osaa, 692. asiakirja, sekä Teokset, 35. osa, 312. asiakirja ja Teokset, 5. venäjänk. painos, 54. osa, 365. asiakirja. — 510.
- ⁶⁶⁹ Kyseinen sanoma on lisäys A. I. Rykovin allekirjoittamaan sähkökseen, ja se on otsikoitu: »Leniniltä». Rykov teki siinä selkoa Donbassin hiilen kuljetusvaikeuksista rautatiekaluston puutteen ja ratojen huonon kunnan takia ja pyysi ryhtymään toimiin, jotta saataisiin solmituksi italialaisten yhtiöiden kanssa sopimus hiilen myynnistä niille alennetulla hinnalla. — 510.
- ⁶⁷⁰ VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta hyväksyi toukokuun 14 p:nä 1922 V. I. Leninin ehdottaman sähköksen ja lähetti G. V. Tshitsheerinille. — 511.
- ⁶⁷¹ Tarkoitetaan neuvostovaltuuskunnan muistiota toukokuun 11 päivältä 1922.
 Toimien VKP(b):n KK:n ohjeiden mukaisesti valtuuskunta torjui tuossa muistiossa ententevaltojen vaatimukset ja ilmoitti, että Neuvosto-Venäjä ei suostu myönnötyksiin, ennen kuin liittoutuneet tunnustavat vastavuoroisuusperiaatteen. Neuvostovaltuus-

kunta ehdotti asiantuntijoista koostuvan sekakomitean perustamista tutkimaan kiistanalaisia finanssikysymyksiä.

Genovan neuvottelut niin muodoin raukesivat ententevaltojen syystä, koska nämä eivät halunneet luopua kolonialistisesta asenteestaan Neuvosto-Venäjän suhteen.

YTpKK totesi istunnossaan neuvostovaltuuskunnan toiminnan oikeaksi, hyväksyen toukokuun 17 pnä A. A. Joffen selostuksen johdosta päätöslauselman, jonka luonnos oli Leninin kirjoittama. (Ks. Teokset, 33. osa, ss. 343—344.) — 511.

672 Riian rauhansopimus allekirjoitettiin maaliskuun 18 pnä 1921. Sen yhtenä sopimuspuolena olivat Venäjä ja Ukraina ja toisena oli Puola (ks. «Документы внешней политики СССР», т. V, М., 1961, стр. 401 («Neuvostoliiton ulkopoliittisia asiakirjoja», V osa, Moskova 1961, s. 401)). — 511.

673 Tässä julkaistun kirjeen samoin kuin ehdotuksen VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan päätökseksi ulkomaankauppamonopolin vahvistamisesta (ks. Teokset, 42. osa, s. 377) Lenin kirjoitti saatuaan toukokuun 15 pnä 1922 VSFNT:n Saksan-lähettiläältä N. N. Krestinskiltä aineistoa, joka osoitti puolueessa ulkomaankauppamonopolin johdosta ilmenneiden erimielisyyksien vaikuttavan haitallisesti ulkomaisten kapitalistien kanssa käytäviin liikeneuvotteluihin.

Ulkomaankaupan apulaiskansankomissaari M. I. Frumkin ehdotti kirjeessään toukokuun 10 pnä 1922, että valtiolle (Ulkomaankaupan kansankomissariaatille) jätettäisiin tiukan monopolin pohjalla vain 4—5 tavaralajin tukkukauppa, kun taas kaikkien muiden tavaroiden tuonti tapahtuisi vapaasti niiden sekayhtiöiden toimesta, jotka luovuttavat osan liikevoitosta valtiolle, tämän tarvitsematta kuluttaa pääomaa. Ehdotuksensa perusteluissa Frumkin viittasi valtionkaupan tappiollisuuteen ja siihen, että yksityiskauppa lyö sen laudalta vapaan kilpailun vallitessa.

Leninin kirjeen alla on Stalinin vastaus toukokuun 17 pntä 1922. Stalin ei vastustanut ulkomaankauppamonopolin höllentämiseen tähtävien aloitteiden virallista kieltämistä *nykyisenä* ajankohtana», mutta oli kuitenkin sitä mieltä, että *höllentämisen* käy väistämättömäksi».

Toukokuun 22 pnä VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta hyväksyi Leninin esittämän päätösehdotuksen ulkomaankauppamonopolin vahvistamisesta. — 514.

674 Kyseinen asiakirja koskee KKTN:n puheenjohtajan P. A. Bogdanovin ehdotusta kaupan ja teollisuuden johdon keskittämisestä yhteen komissariaattiin. Bogdanov asetti kysymyksen Kotimaankaupakomission, Ulkomaankaupan kansankomissariaatin ja Korkeimman Kansantalouselvoston yhdistämisestä Kauppa- ja teollisuuskomissariaatiksi. — 514.

675 Ehdotus on kirjoitettu finanssiasiain apulaiskansankomissaarin G. J. Sokolnikovin ilmoitukseen paperirahan liikkeellelaskusta tammi—huhtikuussa 1922. Ks. Teokset, 5. venäjänk. painos, 54. osa, 399. asiakirja. — 514.

⁶⁷⁶ Kyseinen asiakirja on kirjoitettu L. B. Krasinilta saadun sähkeen lomakkeeseen. Krasin ehdotti italialaisten toiminimien kanssa käytyjen hiilikauppaneuvottelujen yhteydessä, että lähetettäisiin Italiaan 1 tai 2 laivalastia Donetsin kivihiiltä italialaisten teollisuuspiirien kiinnostuksen herättämiseksi.

Työ- ja Puolustusneuvosto velvoitti toukokuun 17 p:nä 1922 tekemällään päätöksellä KKT:n Polttoaineteollisuuden päähallinnon toimittamaan parhaita hiililaatuja Italiaan laivattavaksi.

Alustava sopimus hiilikaupoista italialaisten toiminimien kanssa, jonka ulkomaankaupan kansankomissaari L. B. Krasin oli allekirjoittanut toukokuussa, oli käsiteltävänä TPN:n istunnossa kesäkuun 2 p:nä ja lähetettiin kiireellistä käsittelyä varten Toimilupakomiteaan. Sopimus allekirjoitettiin kesäkuun 21 p:nä 1922. Ks. myös tätä osaa, 737. asiakirja. — 515.

⁶⁷⁷ Kyseisen kirjeen Lenin kirjoitti seuraavien asianhaarojen johdosta:

Maatalouden kansankomissariaatin sekä maa- ja metsätalouden ammattiliiton KK:n sanomalehti »Selskhozjaistvennaja Zhizn» julkaisi 34. (75.) numerossaan toukokuun 6 p:nä 1922 muutamia artikkeleja, joissa arvosteltiin maaliskuun 17 p:nä 1922 annettua YTPKK:n ja KKN:n asetusta »Maataloustuotteiden yhtenäisestä luontoisverotuksesta vuosina 1922—23». »Selskhozjaistvennaja Zhiznin» asennoituminen aiheutti vastalauseita Elintarvikeasiain kansankomissariaatin taholta.

VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta käsitteli toukokuun 11 p:nä 1922 KK:n Sihteeristön ilmoituksen agitaatiosta, jota Maatalouskomissariaatti harjoitti elintarvikeveron vähentämiseksi, lausui paheksumisensa Maatalouskomissariaatin kollegiolle ja antoi KK:n Organisaatiotoimikunnan tehtäväksi tarkistaa lehden toimituslaitoksen kokoonpano ja »huolehtia siitä, etteivät moiset sie-tämättömät ilmiöt 'Selskhozjaistvennaja Zhiznin' julkaisutyössä enää voisi uusiutua». (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto.)

»Selskhozjaistvennaja Zhizniä» (»Maatalouselämä») julkaistiin Moskovassa heinäkuun 18 päivästä 1921 kesäkuun 1 päivään 1922. Kaikkiaan ilmestyi 86 numeroa. — 515.

⁶⁷⁸ Kysymystä kirjallisuuden hintojen alentamisesta käsiteltiin VKP(b):n KK:ssa ja neuvostoelimissä.

Puolueen KK:n Agitaatio- ja propagandaosasto laati seuraavat ehdotukset: suurimpien kustantamojen (Valtion kustannusliikkeen, Poliittisen valistustyön pääkomitean y.m.) käytettäväksi annetaan välttämätön minimimäärä kirjapainoja, poistetaan ulkomaisen paperin tuontitulli poliittisilta julkaisuilta ja annetaan Valtion kustannusliikkeelle, Poliittisen valistustyön pääkomitealle sekä sanomalehdille poliittisten julkaisujen huojistamiseksi subventioita, joiden käyttö alistetaan KK:n erityiseen valvontaan. Käsiteltyään näitä ehdotuksia toukokuun 12 p:nä 1922 VKP(b):n KK:n Sihteeristö lisäsi niihin pykälän, jonka mukaan puoluejärjestöille myönnetään alennusta kirjallisuuden tukkuhinnoista, ja jätti ehdotukset Poliittisen Toimikunnan vahvistettaviksi asianomaisten neuvostoelinten toimintaohjeeksi. — 516.

- ⁶⁷⁹ *Punaisen Armeijan ja Punaisen Laivaston huoltoa valvova Puolustusneuvoston erikoisvaltuutettu* nimitettiin heinäkuun 8 pnä 1919 YTpKK:n asetuksella tehtävänään Punaisen Armeijan koko huoltopalvelun yhdistäminen, maanpuolustuksen tarpeiksi toimivien tehtaiden tuottavuuden lisääminen sekä tarvikkeiden nopean ja asianmukaisen jakelun turvaaminen niin selustassa kuin rintamallakin. Elokuun 16 pnä 1921 annetulla YTpKK:n asetuksella PN:n erikoisvaltuutetun virka ja toimisto lakkautettiin, sen henkilökunta ja omaisuus siirtyivät KKTN:n laitosten käyttöön. — 517.
- ⁶⁸⁰ Tässä on puhe M. A. Bontsh-Brujevitshin johdolla toimineen Nizhni Novgorodin radiolaboratorion määrärahoista.
Toukokuun 22 pnä 1922 VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta hyväksyi Leninin ehdotuksesta päätöksen radiolaboratorion rahoituksesta (NKP:n KK:n Marxismin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). Ks. myös Teokset, 33. osa, ss. 347—349. — 518.
- ⁶⁸¹ Lausunto on kirjoitettu I. I. Skvortsov-Stepanovin kirjeeseen, jossa tämä pyysi VKP(b):n KK:ta vapauttamaan hänet Valtion kustannusliikkeen toimituskollegion varapuheenjohtajan virasta, jättäen kollegion jäseneksi, ja antamaan hänelle heikon terveyden vuoksi mahdollisuuden perusteelliseen lepoon. VKP(b):n KK:n Sihteeristön päätöksellä I. I. Skvortsov-Stepanoville myönnettiin loma. — 518.
- ⁶⁸² Kyseinen V. I. Leninin kirje liittyy neuvostovastaisesti asennoituneiden intellektuellien maastakarkotuksen valmisteluun. — 518.
- ⁶⁸³ »*Novaja Rossija*» (»Uusi Venäjä») — smenavehiläistä ajatussuuntaa edustanut kirjallinen yhteiskunnallinen ja tieteellinen kuukausijulkaisu (ks. 415. huomautusta); ilmestyi 1922—1926 I. G. Lezhnjovin toimittamana. Ensimmäiset kaksi numeroa julkaistiin Pietarissa maaliskuu- ja kesäkuussa 1922, mutta elokuusta 1922 alkaen lehti ilmestyi Moskovassa nimellä »*Rossija*». Ks. seuraavaa huomautusta. — 519.
- ⁶⁸⁴ VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta käsitteli toukokuun 26 pnä 1922 V. I. Leninin ehdotuksesta kysymystä »*Novaja Rossija*» lehdestä ja antoi Painoasiain päähallinnon tehtäväksi »myöntää korkeimpana instanssina lupa 'Novaja Rossija' lehden toiminnan jatkamiseen ja kumota sitä koskeva Pietarin Neuvoston tpk:n lakkauttamispäätös» (NKP:n KK:n Marxismin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto).
»*Den*» (»Päivä») — liberaalis-porvarillinen päivälehti, ilmestyi Pietarissa vuodesta 1912. Lehden julkaisemiseen osallistui likvidatorimenshevikit, jotka ottivat sen kokonaan omiin käsiinsä 1917 helmikuun porvarillis-demokraattisen vallankumouksen jälkeen. Lehti lakkautettiin Pietarin Neuvoston Sotilaallisen Vallankumouskomitean toimesta lokakuun 26 (marraskuun 8) pnä 1917. — 519.
- ⁶⁸⁵ »*Ekonomist*» (»Talousmies») — Venäjän teknisen seuran teollisuustaloudellisen osaston aikakauslehti. Yhdistyksen jäsenistöön kuului

- m.m. neuvostovallalle vihamielistä porvarillista teknistä sivistyneistöä ja teollisuusyritysten entisiä omistajia. »*Ekonomist*» alkoi ilmestyä joulukuussa 1921 Pietarissa. Artikkelissaan »Taistelevan materialismin merkityksestä» V. I. Lenin sanoi tuota lehteä »nykyaikaisten orjuuttajien äänenkannattajaksi» (ks. Teokset, 33. osa, ss. 212—222). Kesäkuussa 1922 »*Ekonomist*» lakkautettiin. — 519.
- 686 Kirjeessä on seuraava F. E. Dzerzhinskin kirjoittama lausunto: »Supistaminen ei mielestäni voi tässä tulla kysymykseen. Tallissa on 6 autoa ja kaiken kaikkiaan 12 henkeä. Palkat yleistä tasoa. Autoja huolletaan hyvin. Turhia ajoja ei tehdä.» Lausunnon ovat allekirjoittaneet myös A. D. Tsjurupa ja A. I. Rykov. — 520.
- 687 Kyseisen asiakirjan V. I. Lenin on kirjoittanut työasiain apulaiskansankomissaarin A. M. Anikstin toukokuun 18 p:nä 1922 kirjoittaman kirjeen kääntöpuolelle. Anikst pyysi Leniniä heidän keskustelunsa »hengessä» auttamaan, että kysymys hänen virallisesta vapauttamisestaan Työasiain kansankomissariaatin kollegion jäsenyydestä paikalliseen työhön mobilisoinnin vuoksi jätettäisiin avoimeksi siihen asti kunnes hän palaisi parantolasta. Samalla Anikst pyysi, että hänet lähetettäisiin pikemmin samaan parantolahoitoa.
Toukokuun 27 p:nä 1922 VKP(b):n KK:n Sihteeristö vahvisti edellisen päätöksen Anikstin lähettämisestä yhdessä vaimonsa kanssa puoleksitoista kuukaudeksi Kaukasiaan samaan hoitoa. — 520.
- 688 VKP(b):n KK:n Sihteeristö päätti toukokuun 23 p:nä 1922 tyydyttää V. I. Leninin pyynnön kirurgi V. N. Rozanovin ja tämän pojan lähettämisestä Riikaan lomalle. Rozanov kirjoitti tästä tapauksesta muistelmissaan (ks. »Muistelmia Vladimir Iljitsh Leninistä», 2. osa, Petroskoi 1958, s. 421). — 521.
- 689 »*Nakanune*» (»Aattona») — Berliinissä ilmestynyt sanomalehti, jonka julkaisemiseen smenavehiläiset (ks. 415. huomautusta) osallistuivat. — 522.
- 690 »*Russkaja Mysl*» (»Venäläinen ajatus») — 1922 Prahassa ilmestynyt aikakauslehti, jota P. B. Struve toimitti. — 522.
- 691 Tässä julkaistu ehdotus on kirjoitettu tekstin alle VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan jäsenille osoitettuun terveydenhuollon kansankomissaarin N. A. Semashkon muistioon »tärkeistä ja vaarallisista virtauksista» (alleviivaukset V. I. Leninin. — *Toim.*) lääketieteellisissä piireissä, joita oli ilmennyt lääkintätyöntekijäin ammattiliiton KK:n järjestämässä lääkärijaostojen II yleisvenäläisessä konferenssissa (pidettiin Moskovassa 10.—14. toukokuuta 1922). Ilmoittaessaan lääkärikunnan menshevistis-eserräläisen »huippuryhmän» neuvostovastaisesta esiintymisestä konferenssissa Semashko piti välttämättömänä ryhtyä näiden lääkärien suhteen päättäväisiin toimenpiteisiin.

VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta hyväksyi toukokuun 24 pnä 1922 Leninin ehdotuksen ja antoi F. E. Dzerzhinskin tehtäväksi laatia Semashkon osanotolla »toimenpiteiden suunnitelma ja selostaa Poliittiselle Toimikunnalle viikon kuluessa» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 523.

692 Tarkoitetaan B. I. Reinsteinin selostetta, joka sisälsi seikkaperäiset tiedot tri J. Hammerista ja hänen pojastaan A. Hammerista sekä myös heidän johtamastaan Allied Drug and Chemical Corporationista. Ks. myös tätä osaa, 503. ja 691. asiakirja. — 523.

693 VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta hyväksyi kesäkuun 2 pnä 1922 Leninin ehdotuksen A. Hammerin ja B. Mishellin toimilupayritysten tutkimisesta kesäkuun 2 pnä 1922. — 523.

694 Ei ole saatu selville, mistä tässä on puhe. — 524.

695 »Izvestija VTsIK» julkaisi elokuun 25 pnä 1922 artikkelin »'Neuvosto-Venäjän ystävien' reaalinen apu». Siinä selostettiin amerikkalaisen Neuvosto-Venäjän ystävien seuran jäsenten järjestämän traktorikolonnan työtä Toikinon neuvostotilalla Permin kuvernementin Ohanskin ujestissa (ks. Teokset, 5. venäjänk. painos, 54. osa, 470. asiakirja). Kolonnan työtä johti amerikkalainen kommunisti Harold Ware. V. I. Lenin on alleviivannut lehtileikkeen otsikon ja tehnyt vasempaan laitaan merkinnän »NB». — 525.

696 V. A. Smoljaninov ilmoitti Leninille lähettäneensä Permin kuvernementin tpk:n puheenjohtajalle sähkeen, jossa pyysi tutustumaan amerikkalaisen traktorikolonnan työhön, ilmoittamaan mielipiteensä siitä ja auttamaan kolonaa.

Rutgersista Smoljaninov kirjoitti, että neuvotteluihin Rutgersin ryhmän sopimuksen muutoksista ryhdytään tämän palattua Kuzbassista.

Saatuaan Permistä aineistoa amerikkalaisen traktorikolonnan työstä Lenin lähetti kirjeet »Neuvosto-Venäjän ystävien seuralle (Amerikassa)», »Neuvosto-Venäjän teknisen avustamisen seuralle», »Permin kuvernementin toimeenpanevan komitean puheenjohtajalle» ja »YTpKK:n Puhemiehistölle» (ks. tätä osaa, 777., 779. asiakirja, sekä Teokset, 33. osa, ss. 367—370). — 526.

697 Tarkoitetaan neuvotteluja kaivostoimintaa koskevan toimiluvan myöntämisestä englantilaiselle teollisuus- ja finanssimiehelle L. Urquhartille, joka toimi ennen Lokakuun vallankumousta Venäjän-Aasian osakeyhtiön puheenjohtajana ja omisti Venäjällä suuria vuoriteollisuusyrityksiä (Kyshtym, Ridder, Tanalyk, Ekibastuz). Ks. myös 706. ja 716. huomautusta. — 526.

698 Tarkoitetaan V. A. Smoljaninovin 1. syyskuuta 1922 päivättyä vastausta Leninin A. I. Rykoviille lähettämän kirjeen johdosta (ks. Teokset, 5. venäjänk. painos, 54. osa, 440. asiakirja). — 527.

- 699 V. A. Smoljaninov suoritti Leninin toimeksiannot: ilmoitti N. A. Zhideljovin osoitteen, lähetti kirjat ja otteen I. M. Besprozvannyin kirjan julkaisemista koskevasta Valtion teknisen kustantamon pöytäkirjasta. — 527.
- 700 Tässä on puhe A. M. Gorkin kirjeestä, jonka tämä oli lähettänyt heinäkuun 3 p:nä 1922 Anatole Francelle vastavallankumouksellisesta toiminnasta syytteeseen asetettujen eserrien oikeusjutun johdosta. Perehtymättä asiaan kunnollisesti Gorki luonnehti oikeusjuttua »Venäjän kansan vapautuksen asiaa vilpittömästi palvelleiden ihmisten murhan» valmisteluksi ja pyysi Francea kirjoittamaan neuvostohallitukselle, »ettei rikoksen sallittaisi tapahtua». »Ehkäpä Teidän painava sananne pelastaa sosialistien arvokkaan hengen», Gorki kirjoitti. Hän lähetti Francelle myös jäljennöksen samaa asiaa koskevasta, KKN:n varapuheenjohtajalle A. I. Rykoviille osoitetusta kirjeestään, jossa varoitti, että syytettyjen tuomitseminen kuolemaan johtaa »Venäjän moraaliseen saartoon sosialistisen Euroopan taholta». — 527.
- 701 YAKN:n puhemieshistorian puheenjohtaja M. P. Tomski pyysi Leniniä kirjoittamaan kirjeen tulevalle ammattiliittojen V yleisvenäläiselle edustajakokoukselle. — 528.
- 702 Tässä on puhe ammattiliittojen V yleisvenäläiselle edustajakokoukselle tarkoitetun kirjeen luonnoksesta. Kirjeessä on VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan jäsenten merkinnät siitä, että he yhtyvät kirjeeseen, ja M. P. Tomskin huomautus: »Olisi hyvä kirjoittaa hiukan korostetummin työväestä ja muutama sana siitä, että suurteollisuus on sosialismin perusta.» Nähtävästi tämän huomautuksen johdosta Lenin täydensi kirjeen kolmatta lausetta lisäyksellä: »vaikka juuri tämä teollisuus, niin sanottu 'raskas teollisuus', on sosialismin tärkein perusta» (Teokset, 33. osa, ss. 357—358).
Leninin kirje luettiin edustajakokouksen ensimmäisessä istunnossa syyskuun 17 p:nä 1922. — 530.
- 703 A. I. Rykov ilmoitti syyskuun 27 p:nä 1922 Leninille, että TPN oli päättänyt jakaa tärkeimpien polttoainealueiden (Bakun, Groznyin ja Donbassin) tarpeisiin 14 biljoonaa ruplaa ja että suunnitelman mukaisesti toimitettavien polttoaineiden hintoja aiotaan lokakuusta lähtien korottaa melkein kaksinkertaisesti ja ryhdytään muihinkin toimenpiteisiin. — 530.
- 704 Vastaukseksi tähän tiedusteluun finanssiasiain apulaiskansankomissaari M. K. Vladimirov lähetti Leninille selvitykset kultavaroista ja vuoden 1922 alusta syyskuun 17 päivään asti saaduista verotuloista. Ilmoitettuaan budjettivajauksen suuruuden heinä—syyskuun vuosineljännekseltä Vladimirov kirjoitti, että syyskuussa vajaus muodostuu erityisen suureksi Kululaitoksen kansankomisariaatin ja teollisuuden menojen vuoksi ja nousee 250 biljoonaan ruplaan pelkästään emisiona; otaksuttavan vajauksen määrää lo-

ka—jouluukuun ajalta selvitetään. Vladimirov teki selkoa myös toimenpiteistä menojen supistamiseksi. — 531.

705 Tässä on puhe Leninin esiintymisestä Kommunistisen Internationaalin IV kongressissa.

Lenin teki kongressin aamupäiväistunnossa marraskuun 13 p:nä 1922 selostuksen »Venäjän vallankumouksen viisivuotispäivä ja maailmanvallankumouksen näköalat» (ks. Teokset, 33. osa, ss. 407—421). — 531.

706 Vuonna 1922 jatkettiin L. Urquhartin kanssa neuvotteluja, jotka tämä oli katkaissut lokakuussa 1921. L. B. Krasin allekirjoitti syyskuun 9 p:nä 1922 alustavan sopimuksen Urquhartin kanssa (sopimusehdoista ks. tätä osaa, 751. asiakirja). Tutustuttuaan sopimukseen Lenin arvioi sen selvästi epäedulliseksi neuvostovaltiolle ja ilmoitti syyskuun 12 p:nä kirjeessään VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan jäsenille vastustavansa sen vahvistamista (ks. tätä osaa, 755. asiakirja). Samasta asiasta Lenin kirjoittaa myös tässä kirjeessään G. J. Zinovjevälle.

V. I. Leninin mainitsema valiokunta oli asetettu elokuun 24 p:nä 1922 Poliittisen Toimikunnan päätöksellä ja sen tehtävänä oli täsmentää ja viimeistellä Urquhartin sopimusluonnosta.

Puhuessaan »amerikkalaisista tarjouksista» Lenin luultavasti tarkoittaa Krasinin ja amerikkalaisen öljy-yhtiön International Barnsdall Corporationin edustajan välillä käytyjä neuvotteluja. Syyskuun 20 p:nä 1922 mainitun yhtiön kanssa allekirjoitettiin kaksi sopimusta Bakussa olevien Balahanin öljylähteiden käytöstä 15½ vuoden kuluessa sekä uusien öljykaivojen porauksesta. Ks. myös tätä osaa, 768. ja 785. asiakirja, ja Teokset, 5. venäjänk. painos, 54. osa, 483., 485. asiakirja. — 531.

707 Ks. edellistä huomautusta. — 532.

708 Lenin palasi Gorkista Moskovaan lokakuun 2 p:nä 1922 ja johti puhetta Kansankomissaarien Neuvoston istunnossa lokakuun 3 p:nä. Tuossa istunnossa hyväksyttiin Leninin ehdottama päätös KKN:n työn järjestämisestä. Ks. myös kahta seuraavaa asiakirjaa. — 532.

709 Tässä on puhe ensimmäisestä Venäjällä järjestetystä hallintoelinten normalisointikonferenssista, joka pidettiin Moskovassa 21.—23. syyskuuta 1922. Konferenssi totesi päätöslauselmassaan vallitsevan hallintotekniikan ja -organisaation (kanslianhoidon, hallintojohdon, tilinpidon, varastotalouden y.m.) epätydyttävän tilan ja kannatti hallintokysymysten kokeellisten tutkimusten suorittamista sekä piti välttämättömänä »kehittää asteittain tieteellisellä pohjalla toimivien paikallisten koemasien ja kansankomissariaattien sekä suurten taloudellisten järjestöjen normaalistamistoimistojen verkkoa, jolla olisi läheiset yhteydet hallinnon ja työn kysymyksiin paneutuneisiin keskustutkimusjärjestöihin». — 532.

710 A. D. Tsjurupa oli tuohon aikaan ulkomailla parantolahoidossa. — 533.

- ⁷¹¹ G. L. Pjatakov ilmoitti lokakuun 2 pnä 1922 KKN:n sihteerille M. I. Glasserille, ettei hän ollut vastannut Leninin kirjeeseen, koska G. M. Krzhizhanovski ei ollut vielä palannut Moskovaan. Leninin lähtevän postin rekisteröintikirjassa on sarakkeessa »Toimeenpano» seuraava sihteerin merkintä: »Selvitetty Vladimir Iljitshin ja Pjatakovin henkilökohtaisessa keskustelussa.» — 534.
- ⁷¹² N. V. Krylenko vastasi syyskuun 26 pnä 1922 seikkaperäisesti Leninin kirjeeseen. Hän ilmoitti, että YTpKK:n käsiteltäväksi esitetään sen seuraavalla istuntokaudella lokakuussa jo aikaisemmin hyväksytyjen rikoslakien ja rikosoikeudenkäyntilakien koelman lisäksi oikeudenkäyntijärjestystä ja siviiliomistussuhteita koskevien lakien kokoelma. — 535.
- ⁷¹³ TPN hyväksyi syyskuun 29 pnä 1922 Moskovan neuvostovirastojen, syndikaattien, trustien, muiden valtionvirastojen ja ammattiliittojen toimihenkilökunnan yksipäiväistä luettelointia koskevan suunnitelman, joka oli laadittu syyskuun 27 pnä TTI:n kansankomisariaatin, Tilastollisen Keskushallinnon ja Valtion Suunnittelukomission edustajien neuvottelussa. KKN vahvisti lokakuun 3 pnä luettelointisuunnitelman ja sen toimeenpanojärjestyksen, antaen sen toteuttamisen VSFNT:n Tilastollisen Keskushallinnon tehtäväksi. Luettelointi suoritettiin saman vuoden lokakuun puolivälissä. V. I. Lenin käytti sen tuloksia puheessaan YTpKK:n 9. vaalikauden 4. istuntokauden istunnossa lokakuun 31 pnä 1922 (ks. Teokset, 33. osa, s. 383). Lenin mainitsee tuon luetteloinnin myös neuvostojen X edustajakokousta varten valmistellun puheen jäsenyksessä (ks. Teokset, 36. osa, ss. 566—567). — 535.
- ⁷¹⁴ Vastaussähkeessä ilmoitettiin, että yksityiskohtainen setelivaraus lokakuuksi oli lähetetty Polttoaineteollisuuden päähallinnolle. — 536.
- ⁷¹⁵ Samana päivänä, 4. lokakuuta 1922, L. B. Krasin vastasi Leninille, ettei hän vastusta V. S. Jermakovin lähettämistä ulkomaille ja ehdotti Italiaa, missä Jermakov voisi saada lääkärihoitoa ja perehtyä samalla satamien, purkauslaitteiden y.m. työhön. Lokakuun 16 pnä Lenin antoi sihteerin tehtäväksi tarkastaa, oliko Jermakov saanut rahaa, ja viimeksi mainittu ilmoitti, että kaikki tarpeellinen häntä varten oli tehty. — 536.
- ⁷¹⁶ VKP(b):n KK teki kokouksessaan lokakuun 5 pnä ja Kansankomissaarien Neuvosto lokakuun 6 pnä päätöksen L. Urquhartin kanssa alustavasti allekirjoitetun sopimuksen hylkäämisestä (ks. »Izvestija VTsIK» n:o 226, 7. lokakuuta 1922).
V. I. Lenin, puolueen Keskuskomitea ja neuvostohallitus eivät kuitenkaan sulkeneet pois mahdollisuuksien rajoista sitä, että L. Urquhartin toimilupakysymykseen voidaan palata uudelleen. Sen vuoksi Lenin piti välttämättömänä tarkastaa vielä kerran huolellisesti kaikki toimilupasopimuksen ehdot. Hän m.m. ehdotti toimilupa-alueen pienentämistä ja Urquhartille menevien summien vähentämistä (ks. tätä osaa, 769. asiakirja, sekä myös Teokset, 42. osa, s. 382). — 537.

- ⁷¹⁷ Donbassin kivihiiliteollisuuden hallinnon pääjohtaja V. J. Tshubar kävi Leninin puheilla lokakuun 9 p:nä 1922.
Pitäen Donetsin kivihiilialueen jälleenrakentamista tavattoman tärkeänä Lenin osoitti jatkuvaa kiinnostusta sen toimintaa kohtaan, edisti kaikin tavoin sen elvyttämistä ja kehittämistä. V. A. Smoljaninov lähetti lokakuun 6 p:nä 1922 Tshubarille kirjeen, jossa esitti Vladimir Iljitshin pyynnön vastata lyhyesti Donbassin huoltoa koskeviin kysymyksiin. »Ilmoittakaa neuvottelujenne tulokset. Kuinka paljon Te pyydätte ja kuinka paljon saatte?..»
Kirjeeseen on liitetty Leninille osoitettu Smoljaninovin kirjelmä: »Vladimir Iljitsh, lähetin kirjeen Tshubarille. Pitäisiköhän lähettää jäljennökset Kameneville ja Rykoville? 6/X.» Lenin on kirjoittanut alemmaksi: »Pitää» (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 537.
- ⁷¹⁸ VKP(b):n KK:n kokous pidettiin 5.—7. lokakuuta 1922. Lenin osallistui lokakuun 5 päivän istuntoon, mutta jäi pois muista huonovointisuuden takia.
V. I. Leninin lähtevän postin rekisteröintikirjassa on sarakeessa »Toimeenpano» sihteerin merkintä siitä, että L. B. Kame-nevin vastaus on saatu lokakuun 7 p:nä ja »annettu Vladimir Iljitshille». (Vastausta ei ole löydetty.) — 537.
- ⁷¹⁹ Vastausteksti on kirjoitettu seuraavaan, Moskovan Baumanin piirin kommunistisen nuorisolehden toimituksen Leninille lähettämään painettuun tervehdyssanomaan: »Kallis opettaja! Lähettämme tervehdyksen ja odotamme muutamaa sanaa vastaukseksi. *Toimitus*. 3. lokakuuta 1922.» — 539.
- ⁷²⁰ Lähelle Tiflisiä suunnitellun Zemo-Avtshalyn vesivoimalaitoksen rakennustöiden rahoituskysymystä käsiteltäessä VSFNT:n Finanssiasian kansankomissariaatin ja Taka-Kaukasian liittovaltion Finanssiasian kansankomissariaatin valtuutettu A. S. Svanidze julisti, että Tiflisin Neuvostolla on riittävästi varoja voimalaitoksen rakentamiseksi ilman Moskovan rahallista apua. Stalin ja Sokolnikov ryhtyivät tukemaan tätä näkökantaa. Asiasta syntyneiden erimielisyyksien vuoksi VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta antoi lokakuun 12 p:nä 1922 Finanssikomissariaatin vanhemman tarkastajan N. G. Tumanovin tehtäväksi selvittää Gruusian Kansankomissaarien Neuvostossa, voidaanko tulla toimeen paikallisilla varoilla, millainen summa tarvitaan ja missä määrin laina voidaan kattaa gruusialaisella teellä.
Tämä kysymys ratkaistiin lopullisesti myöhemmin. Ottaen huomioon Gruusian KKN:n, Tiflisin Neuvoston ja voimalaitoksen rakennuskomitean vastalauseen varojen eväämisen johdosta sekä myös G. K. Ordzhonikidzen ehdotuksen Poliittinen Toimikunta päätti maaliskuun 1 p:nä 1923 myöntää Tiflisin kaupungin toimeenpanevalle komitealle voimalaitoksen tarpeita varten 750 000 kultaruplan lainan (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 541.
- ⁷²¹ Kyseisen suosituksen Lenin kirjoitti keskusteltuaan Karjalan Työ-

kansan Kommuunin edustajan A. V. Schottmannin kanssa Karjalan taloudellisesta rakennustyöstä.

Karjalan kommuunin pyyntö lainan saamisesta puumassatehtaan rakentamista ja kiilletuotannon aloittamista varten oli käsiteltävänä Pienessä KKN:ssä marraskuun 15 pnä 1922. PKKN totesi tarpeelliseksi pitkäaikaisen lainan myöntämisen Karjalalle näihin tarkoituksiin ja velvoitti Finanssiasiaan kansankomissariaatin yhdessä Valtion Suunnittelukomission kanssa ja Schottmannin osallistuessa määrittelemään lainan täsmällisen suuruuden ja kuolusehdot.

Lenin ilmaisi Schottmannin kautta toverillisen kiittollisuutensa Karjalan Työkansan Kommuunin neuvostojen edustajakokoukselle ja puoluekonferenssille hänelle lähetetystä tervehdyksestä ja pyysi välittämään Karjalan työtätekeville parhaat toivotuksensa. — 541.

- 722 Kirjeessä on puhe sopimuksesta, joka oli solmittu lokakuun 9 pnä 1922 Berliinissä VSFNT:n hallituksen ja Otto Wolffin johtaman saksalaisen toiminimiyhtymän kesken.

Yhtiön perustamispöytäkirja allekirjoitettiin Berliinissä marraskuun 16 pnä 1922. Vuoden 1923 kevääseen mennessä yhtiö perusti haaraosastojaan moniin Neuvosto-Venäjän kaupunkeihin — Moskovaan, Pietariin, Donin Rostoviin y.m. O. Wolffin toiminimiyhtymän kanssa solmittu sopimus ja sen ratifiointi teki valtavan vaikutuksen ulkomailla ja loi suotuisan ilmapiirin neuvotteluille muiden yrittäjien ja yhtiöiden kanssa.

Myöhemmin toiminimiyhtymä kuitenkin alkoi laiminlyödä sopimusvelvoituksiaan ja erosi 1924 venäläis-saksalaisesta yhtymästä. — 541.

- 723 Sopimus O. Wolffin johtaman saksalaisen toiminimiyhtymän kanssa vahvistettiin Kansankomissaarien Neuvoston asetuksella lokakuun 19 pnä 1922. Samana päivänä pidettiin VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan istunto, jossa Lenin teki ilmoituksen toimilupasopimuksen solmimisesta O. Wolffin yhtiön kanssa. Kuultuaan ilmoituksen Poliittinen Toimikunta päätti: »Aikaansaadun sopimuksen johdosta kysymys poistetaan päiväjärjestyksestä. Asiaa koskeva aineisto jaetaan Poliittisen Toimikunnan jäsenille tutustumista varten.»

Sopimuksen vahvistamista koskevassa tiedonannossa (julkaistu lokakuun 20 pnä 1922 »Izvestija VTsIK» lehden 237. n:ossa), jota säilytetään NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkistossa, on määräykset: »Julkaistava huomenna sanomalehdissä, 19. X 1922. KKN:n pjoht. V. Uljanov (Lenin)» ja »Lähetettävä sähköitse ulkomaille. Lenin». — 543.

- 724 Aiheen tässä julkaistuun sähköeseen antoi selkkaus, jonka osapuolina olivat toisaalta G. K. Ordzhonikidzen johtama VKP(b):n Taka-Kaukasian aluepiirikomitea ja toisaalta Gruusian kommunistipuolueessa muodostunut P. G. Mdivanin ryhmä (siihen kuuluivat myös K. M. Tsintsadze ja S. I. Kavtaradze, joille kyseinen Leninin sähkö on osoitettu).

Taka-Kaukasian aluepiirikomitea noudatti periaatteellisesti oi-

keaa linjaa pyrkien Taka-Kaukasian tasavaltojen yhdistymiseen Taka-Kaukasian liittovaltioksi ja kannatti päättävästi ajatusta, että kaikkien neuvostotasavaltojen tulisi yhdistyä yhtenäiseksi valtioksi. Ordzhonikidze ei kuitenkaan osoittanut aina tarpeellista joustavuutta ja varovaisuutta kansallisuuspolitiikassa, harhautui komenteluun ja hätiköintiin eräissä toimenpiteissä, suhtautui toisinaan piittaamattomasti Gruusian KP(b):n KK:n mielipiteisiin ja oikeuksiin, tarjoten mahdollisuuden tämän kaiken hyväksikäyttöön Mdivanin ryhmälle, joka oli omaksunut perin juurin väärän kannan puolueen kansallisuuspolitiikan tärkeimmissä kysymyksissä.

Mdivani ja hänen kannattajansa, jotka olivat enemmistönä Gruusian KP(b):n Keskuskomiteassa, tosiasiallisesti jarruttivat Taka-Kaukasian tasavaltojen taloudellista ja poliittista yhdistymistä ja pyrkivät itse asiassa säilyttämään Gruusian eristyneisyyden; Mdivanin ryhmä vastusti alussa SNTL:n muodostamista, ja kun VKP(b):n KK:n kokous teki lokakuussa 1922 sitä koskevan päätöksen, tuo ryhmä alkoi ajaa Gruusian liittymistä Neuvostoliittoon välittömästi eikä Taka-Kaukasian liittovaltion osana. Tämä Mdivanin ja hänen kannattajiensa asenne valoi vettä porvarillisten nationalistien, gruusialaisten menshevikkien myllyyn, ja Gruusian kommunistit luonnehtivat sitä edustajakokouksissaan, konferensseissaan ja puolueaktiivinsa kokouksissa täysin oikeutusti kallistumiseksi nationalismiin päin.

Tsintsadze ja joukko muita Mdivanin kannattajia lähetti suoraan linjaa muistion VKP(b):n Keskuskomitealle. V. I. Leninin sähke on vastaus tuohon muistioon. — 545.

- ⁷²⁵ Lenin tarkoittaa päätöslauselmaa VSFNT:n ja riippumattomien tasavaltojen keskinäisuuhteista, jonka VKP(b):n KK:n kokous oli hyväksynyt lokakuun 6 p:nä 1922. — 545.
- ⁷²⁶ YTpKK:n Puhemiehistö hyväksyi marraskuun 9 p:nä 1922 Leninin ehdotuksen ja päätti »tunnustaa Permin tilan sekä muut parhaiten menestyneet amerikkalaisen Neuvosto-Venäjän teknisen avustamis-seuran arttelien johtamat tilat mallitiloiksi». — 546.
- ⁷²⁷ 14. lokakuuta 1922 päivätyssä kirjeessään Leninille N. Osinski esitti vastalauseen sen johdosta, että keskushallintojen yhdistetty neuvottelukunta oli kieltäytynyt sisällyttämästä Shatilovon trustin kustannusarviota Maatalouden kansankomissariaatin menoarvioon sillä perusteella, että trusti toimii itsekannattavuuspohjalla. Muistuttaen, että trustia perustettaessa oli todettu sen tarvitsevan avustusta 3—5 vuoden kuluessa, Osinski korosti sitä, että aineellisen avun kieltäminen trustilta johtaa jo sijoitettujen varojen menetykseen, ja pyysi Leniniä »vaikuttamaan henkilökohtaisesti, jotta Shatilovon taloudellinen tila tulisi täysin turvatuksi». Osinski kirjoitti myös koko toiminnan johtajasta, kasvinjalostaja P. I. Lisitsynistä, joka oli luopunut puhtaasti tieteellisestä työstä »voidakseen nähdä oman kauralajikkeensa massakulttuurina...» (ks. »Istoritsheski Arhiv» n:o 1, 1962, ss. 60—61). Ks. tätä osaa, 639. asiakirja. — 546.

- 728 Tässä on puhe Turveteollisuuden keskushallinnon puheenjohtajan I. I. Radtshenkon 26. lokakuuta 1922 päivätyistä kirjeistä, jossa tämä pyysi Leniniä auttamaan Strell & Co -yhtiön parannetun turpeennostokoneen hankkimisessa ulkomailta ja myöntämään tarvittavat varat sitä varten sekä koneen kokeilukomission matkaan kokeilupaijalle. Työ- ja Puolustusneuvosto päätti lokakuun 27 p:nä 1922 myöntää vararahastostaan 7 000 kultaruplaa parannetun turpeennostokoneen hankkimiseen ulkomailta. — 547.
- 729 Lenin tarkoittaa VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan lokakuun 26 p:nä 1922 tekemää päätöstä Proletkult-järjestölle ja akateemisille teattereille annettavan valtionavun supistamisesta. — 548.
- 730 Puheena olevassa tapauksessa G. L. Pjatakovi oli Valtion Suunnittelukomission varapuheenjohtajana allekirjoittanut sotilasmenoarvion, joka ylitti Finanssiasian kansankomissariaatin ehdottaman summan 26 biljoonalla ruplalla (vuoden 1922 setelirahana). Lokakuun 28 p:nä 1922 Kansankomissaarien Neuvosto vahvisti tuon menoarvion. Ks. myös tätä osaa, 786. ja 787. asiakirja. — 548.
- 731 Lenin tarkoittaa lokakuun 27 p:nä 1922 tehtyä TPN:n päätöstä varojen myöntämisestä Armenialle puuvillanviljelyn kehittämiseen. — 549.
- 732 Tarkoitettaneen VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan lokakuun 26 p:nä 1922 tekemää päätöstä sen johdosta, että oli ehdotettu Urquhartin sopimusta koskevan helppotajuksen kirjaisen julkaisemista. Poliittinen Toimikunta päätti muodostaa valiokunnan nimeten sen jäseniksi G. L. Pjakovin ja B. S. Stomonjakovin »Urquhartin sopimusta koskevien artikkelien tarkastusta ja mahdollisimman pikaista kirjoittamista varten...» ja vahvisti valiokunnan toimintaohjeet, joissa määritteli artikkelien sisällyksen. Väittelykirjoitukset julkaistiin yhteisellä otsikolla »Kansankomissaarien Neuvoston hylkäämän Urquhartin toimilupasopimuksen johdosta» »Pravdassa» jatkokirjoituksena (31. lokakuuta, 1.—3. marraskuuta 1922). — 549.
- 733 Tässä julkaistu teksti on kirjoitettu 30. lokakuuta 1922 päivätyyn L. B. Kamenevin Leninille osoittamaan kirjeeseen, jossa hän ehdotti — mikäli Lenin suostuisi —, että »1) pyydetään Poliittista Toimikuntaa kumoamaan KKN:n päätös ja palautetaan menoarvioon Finanssiasian kansankomissariaatin esittämä summa, t.s. 599 biljoonaa miinus 26 biljoonaa, mikä on yhtä kuin 573 biljoonaa; 2) kehoitetaan Poliittista Toimikuntaa valitsemaan erityinen valiokunta, joka tarkistaisi kustannuslaskelmassa myönnettyjen summien jaon eri kansankomissariaattien kesken laivanrakennusmenojen j.n.p. vähentämistarkoituksessa». Tämän ehdotuksen alle Lenin on kirjoittanut: »Yhdyn täydelleen. 30. X 1922. Lenin.» Samassa ovat G. J. Zinovjevin, J. V. Stalinin ja V. M. Molotovin merkinnät heidän suostumuksestaan sekä L. D. Trotskin ilmoitus,

että hän pidättyy äänestyksestä (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 550.

- 734 Kysymyksessä on VSFNT:n hallituksen 2. marraskuuta 1922 päivätty nootti Englannin, Ranskan ja Italian hallituksille (ks. «Документы внешней политики СССР», т. V, М., 1961, стр. 650—653 («Neuvostoliiton ulkopoliittisia asiakirjoja», V osa, Moskova 1961, ss. 650—653)). — 551.
- 735 Ks. 727. huomautusta.
KKN:n Finanssikomitea tarkasti marraskuun 18 p:nä 1922 V. I. Leninin ehdotuksesta Valtion siemenjalostuslaitoksen menoarvion ja määritteli sen loppusumman vuoden 1922 lokakuun — joulukuun ajalle 2½ biljoonaksi ruplaksi. — 552.
- 736 Puheena oleva TPN:n päätös lokakuun 13 p:nä 1922 määritteli kuluttajille suunnitelmanmukaisesti toimitettavien polttoaineiden hinnat.
Donbassin kivihiiliteollisuuden hallinnon pääjohtaja V. J. Tshubar kiinnitti kirjeissään huomiota kivihieille säädetyn kiinteän hinnan ja ruplan laskevan kurssin väliseen epäsuhteeseen ja kirjoitti, että elämäkulusta jälkeen jääneet Valtion Suunnittelukomission laskelmat saattavat Donbassin kivihiiliteollisuuden tilanteeseen, josta ei ole ulospääsyä, ja pyysi ratkaisemaan tämän kysymyksen. — 554.
- 737 Leninin toimeksiannosta Valtion Suunnittelukomissio esitti Työ- ja Puolustusneuvostolle selonteon Donbassin rahoituksesta. Asiaa käsiteltiin TPN:n istunnoissa marraskuun 15 ja 17 p:nä sekä KKN:n istunnossa marraskuun 24 p:nä 1922. Todeten hiili- ja öljyteollisuuden jatkuvan toiminnan erityisen tärkeyden maan talouselämän kannalta KKN katsoi tarpeelliseksi »turvata pysyvästi näille polttoaineteollisuuden haaroille täysin määrin niiden tuotanto-ohjelmien täyttämiseksi vaadittavien reaalisten varojen saanti ja säätää siinä tarkoituksessa poikkeuksellisesti erikoiset maksuehdot hiili- ja öljytoimituksille» («Собрание узаконений и распоряжений рабочего и крестьянского правительства», 1922, № 79, ст. 993 («Työläis- ja talonpoikaishallituksen asetus- ja säädöskokoelma», 1922, n:o 79, art. 993)). — 554.
- 738 Kyseisen kirjeen Lenin kirjoitti seuraavan tapahtuman johdosta. Revolverein ja pommein aseistautunut fasistiryhmä hyökkäsi marraskuun 1 p:nä 1922 VSFNT:n Italian-edustuston kauppaosastoon. Fasistit tunkeutuivat Ulkomaankauppalaitoksen valtuutetun työhuoneeseen ja uhaten häntä sekä osaston virkailijoita revolvereilla raahasivat yhden toimitsijoista porraskäytävään ja ampuivat hänet. — 555.
- 739 VSFNT:n Italian-edustusto lähetti marraskuun 1 p:nä 1922 Italian Ulkoministeriölle vastalausenuotin VSFNT:n Italian-edustuston kauppaosastoon kohdistetun fasistiryhmän hyökkäyksen johdosta (ks. «Документы внешней политики СССР», т. V, М., 1961,

стр. 648—649 («Neuvostoliiton ulkopoliittisia asiakirjoja», V osa, Moskova 1961, ss. 648—649)). — 555.

- 740 Kommunistisen Internationaalien IV kongressissa oli käsiteltävänä kysymys Italian Kommunistisen Puolueen ja Sosialistisen Puolueen yhdistymisestä. Italian kommunistipuolueen johto, joka oli siihen aikaan Bordigan lahkolaisryhmän käsissä, asettui vastustamaan yhdistymistä.

VKP(b):n KK lähetti Italian kommunistipuolueen valtuuskunnalle kirjeen, jossa kehotti pidättymään äänestämästä valiokunnan tästä kysymyksestä laatimaa yhdistymisponnista vastaan. IKP:n valtuuskunta suostui VKP(b):n KK:n ehdotukseen.

Kongressi hyväksyi yksimielisesti päätöksen Italian kommunistipuolueen ja Italian sosialistipuolueen yhdistämisestä ja muodosti erityisen järjestelykomitean toteuttamaan päätöstä. Ks. tätä osaa, 804. asiakirja. — 556.

- 741 Lenin kirjoitti tässä julkaistun kirjelmän tutustuttuaan hänelle lähetettyyn Kommunistisen Internationaalien IV kongressin päätöslauselmaehdotukseen, jonka nimenä oli »Maataloudellisen toimintaohjelman hahmotelma». G. J. Zinovjev kirjoitti lähetekirjeessään, ettei hän rohjennut esittää luonnosta kongressin käsiteltäväksi saamatta Leninin lausuntoa. — 556.

- 742 Kominternin IV kongressin agraarikysymystä koskeva päätöslauselmaluonnos muokattiin uudestaan Leninin ohjeita vastaavasti. J. S. Varga esitti marraskuun 30 p:nä selostuksessaan kongressille tässä julkaistun kirjeen sisällön ja ilmoitti, että luonnoksen viimeistelyä varten asetettu valiokunta »piti ohjenuorana työssään ennen kaikkea toveri Leninin kirjettä». »Maataloudellisen toimintaohjelman hahmotelmaan» tehtiin muutoksia, tärkein sellainen oli luonnokseen lisätty alaotsikko »Ohjekirje Kommunistisen Internationaalien II kongressin agraariteesien soveltamisesta», joka täsmensi päätöslauselman luonnetta (ks. «Бюллетень IV конгресса Коммунистического Интернационала» № 27, 1922, стр. 11—12 («Kommunistisen Internationaalien IV kongressin bulletiini» n:o 27, 1922, ss. 11—12)). — 557.

- 743 Kuultuaan molempia osapuolia YТрКК ratkaisi kiistan Kululaitoksen kansankomissariaatin eduksi. — 558.

- 744 Kyseiset asiakirjat ovat nähtävästi otteita kahdesta V. I. Leninin kirjeestä, joita ei ole löydetty. Kirjeet on kirjoitettu luultavasti sen keskustelun johdosta, joka Leninillä oli joulukuun 2 p:nä 1922 Asovan meren kalataloudellisen tutkimusretkikunnan päällikön, professori N. M. Knipovitshin kanssa. Knipovitsh pyysi myötävaikuttamaan, että Elintarvikeasiain kansankomissariaatin Kalastuksen ja kalanjalostuksen päähallinnolle annettaisiin höyrylaiva »Besstrashnyi» Asovan meren kalataloudellisen tutkimusretkikunnan käyttöön.

Pieni KKN totesi joulukuun 15 p:nä 1922 »periaatteellisesti tarpeelliseksi luovuttaa maksuttomasti höyrylaiva 'Besstrashnyi'

Kalastushallinnolle Asovan meren kalataloudellisen tutkimusretkikunnan käyttöön» ja antoi Finanssiasiaain kansankomissariaatin budjettivaliokunnan tehtäväksi käsitellä toistamiseen kysymys varojen myöntämisestä Kalastushallinnolle tätä tarkoitusta varten. — 558.

- ⁷⁴⁵ I. I. Hodorovski lähetti pian vastauksen V. I. Leninille. Hän selitti kirjeessään, että kunniapäällikkyyttä oli järjestetty kokeilumielessä vain Novonikolajevskin kuvernementissa ja ujestissa (nyk. Novosibirskin alueella) ja että kysymystä maaseutusolujen kunniapäällikkyyden järjestämisestä kaupunkisoluihin ei ollut harkittu. I. Hodorovskin Muistelmia Leninistä ks. »Izvestija», huhtikuun 22 pnä 1930.

Lenin käytti Hodorovskilta saatua aineistoa neuvostojen X yleisvenäläistä edustajakokousta varten tarkoitetun puheen jäsenyksessä (puhe jäi sairauden takia pitämättä) sekä myös artikkelissa »Päiväkirjan sivuja» (ks. Teokset, 33. osa, ss. 453—455). — 559.

- ⁷⁴⁶ Tämän Charles P. Steinmetzille osoitetun V. I. Leninin kirjeen vei muassaan USA:han amerikkalainen kommunisti Harold Ware, joka oli johtanut Permin kuvernementissa Toikinon neuvostotilalla 1922 työskennellyttä traktorikolonaa. Ks. Teokset, 5. venäjänk. painos, 54. osa, 354. asiakirja. — 561.

- ⁷⁴⁷ Tässä on puhe aiemmin aktiivisesta menshevikistä N. A. Rozhkovista. Kysymys hänestä oli useaan otteeseen käsiteltävänä VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan istunnoissa. Lokakuun 26 pnä 1922 Poliittinen Toimikunta teki päätöksen, että Rozhkov on karkotettava. Joulukuun 7 pnä Poliittinen Toimikunta muutti edellistä päätöstään ja päätti lykätä karkotusta sekä julkaista »Izvestija VTsIK» lehdessä Rozhkovin artikkelin menshevikkien toiminnasta ja hänen ilmoituksensa eroamisesta menshevikkipuolueesta, varustuen nämä kirjoitukset lehden toimittajan J. M. Steklovin kommenteilla. (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto.) Ks. myös seuraavaa asiakirjaa. — 561.

- ⁷⁴⁸ Joulukuun 14 pnä 1922 VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta peruutti joulukuun 7 pnä tehdyn päätöksensä ja päätti karkottaa Rozhkovin Pskoviin ja, jos hän syyllistyisi vielä kerrankin neuvostovastaisiin esiintymisiin, karkottaa hänet Neuvosto-Venäjältä. — 562.

- ⁷⁴⁹ VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta päätti marraskuun 30 pnä 1922 antaa KK:n Organisaatiotoimikunnan tehtäväksi valita viikon kuluessa kymmenkunta työntekijää Kominternin käytettäväksi. — 562.

- ⁷⁵⁰ »Die Neue Zeit» (»Uusi Aika») — Saksan Sosialidemokraattisen Puolueen teoreettinen aikakauslehti, ilmestyi Stuttgartissa vuosina 1883—1923.

Puhuessaan »vanhasta» »Neue Zeitista» Lenin tarkoitti ajanjaksoa 1890-luvun keskivaiheille asti, jolloin F. Engels avusti lehteä. — 563.

- ⁷⁵¹ Ammattiyhdistysinternationaalin suhteen VKP(b):n KK:n Poliittinen Toimikunta hyväksyi joulukuun 19 pnä 1922 tässä kirjeessä esitetyt Leninin ehdotukset. — 563.
- ⁷⁵² Lenin tarkoittaa Kommunistisen Internationaalin IV (5. marraskuuta — 5. joulukuuta 1922 pidetyn) kongressin päätöstä Italian kysymyksestä, joka edellytti Italian kommunistipuolueen ja sosialistipuolueen yhdistymistä (ks. «Коммунистический Интернационал в документах. Решения, тезисы и воззвания конгрессов Коминтерна и пленумов ИККИ. 1919—1932». М., 1933, стр. 356—360 («Kommunistinen Internationaali asiakirjoina. Kominternin kongressien ja ТрК:n päätöksiä, teesejä ja vetoamuksia. 1919—1932». Moskova 1933, ss. 356—360).
- Yhdistyminen ei tuohon aikaan toteutunut. Italian Sosialistisen Puolueen vasemmistosiipeä edustaneet sosialistiryhmät erosivat puolueesta 1924 ja liittyivät Italian Kommunistiseen Puolueeseen (ks. tätä osaa, 795. asiakirja). — 563.
- ⁷⁵³ C. Lazzari lähetti tammikuun 2 pnä 1923 Leninille vastauskirjeen. Kiitettyään Leniniä luottamuksesta ja luvattuaan tehdä kaiken voitavansa Kominternin IV kongressin päätösten toteuttamiseksi Lazzari kuitenkin vastusti suunniteltuja puolueiden yhdistämismenetelmiä ja viitaten Italian Sosialistisen Puolueen ansioihin ehdotti, että yhdistynyt puolue säilyttäisi entisen nimensä — Italian Sosialistinen Puolue (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). — 564.
- ⁷⁵⁴ Tarkoitetaan VSFNT:n Saksan-lähettilään N. N. Krestinskin 3. joulukuuta 1922 päivätyä kirjettä. Annettuaan myönteisen arvion kauppaedustuston toiminnasta Berliinissä, kerrottuaan useiden saksalaisten toiminimien kanssa tehdyistä sopimuksista, meneillään olleista neuvotteluista ja lupaavista näköaloista siinä suhteessa Krestinski kirjoitti, että ulkomaankauppamonopolin lakkauttaminen tekisi lopun niistä. On kuvaavaa, Krestinski totesi, että »monet ulkomailla käyneet toverit muuttuvat monopolin kannattajiksi (Tsjurupa, Vladimirov, Rykov, Avanesov)». Ulkomaisen työn kokemukseen nojautuen Krestinski asettui päättäväisesti ulkomaankauppamonopolin kannalle (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluearkisto). Ks. myös seuraavaa asiakirjaa. — 564.
- ⁷⁵⁵ Lenin tarkoittaa L. D. Trotskin 12. joulukuuta 1922 päivätyä kirjettä.

Avanesovin suunnitelmiksi Lenin sanoo »KKN:n valiokunnan ehdotuksia valtion ulkomaankauppamonopolia koskevasta tutkimuksesta VSFNT:n ulkomaisissa edustustoissa».

Valiokunnan perusjohtopäätös oli se, että ulkomaankauppamonopolia ei voida lakkauttaa »kokonaan eikä edes osittain», koska

- niin taloudelliset kuin poliittisetkin näkökohdat puhuvat sen puolesta (NKP:n KK:n Marxisin-leninisin Instituutin Keskuspuoluarkisto). — 565.
- 756 Trotski kirjoitti kirjeessään, että tarvitaan joustavaa ulkomaankaupan säännöstelyä yleisten taloudellisten tarpeiden mukaan. Tämä olisi hänen mielestään pitänyt antaa Valtion Suunnittelukomission tehtäväksi. — 565.
- 757 Tarkoitetaan neuvostojen X yleisvenäläistä edustajakokousta. — 565.
- 758 Tässä on puhe ulkomaankauppamonopolin rikkomusten ehkäisemisestä. — 566.
- 759 Tarkoitetaan muuttoa Gorkiin, jonne Lenin siirtyi lääkärin määräyksestä terveydentilansa huononnutta. — 566.
- 760 Lenin tarkoittaa neuvostojen X yleisvenäläistä edustajakokousta. — 566.
- 761 V. I. Leninin neuvostojen X yleisvenäläistä edustajakokousta varten valmisteleman puheen jäsenystä ks. Teokset, 36. osa, ss. 566—567. Valmistellessaan puhetta Lenin oli kauan ennen edustajakokouksen avausta, jo marraskuussa 1922, ryhtynyt keräämään tarvittavaa aineistoa: tilannut kirjoja sekä lehtileikkeitä, tutustunut KKTN:n varapuheenjohtajan V. P. Miljutinin selostukseen kauppan, finanssien ja teollisuuden tilasta, lähettänyt I. I. Hodorovskille kirjeen ja pyytänyt tietoja VKP(b):n kaupunkisolujen ja maaseutusolujen välisestä kunniapäällikkyydestä. Valmistellusta puheen jäsenyyksestä päätellen Lenin aikoi kosketella puheessaan useita kysymyksiä, joita hän selvitteli myöhemmin viimeisissä kirjoituksissaan. — 566.
- 762 Terveydentilan edelleen huonontuessa Lenin ei voinut osallistua neuvostojen X yleisvenäläisen edustajakokouksen työhön. Illalla joulukuun 16 p:nä N. K. Krupskaja pyysi päivystävää sihteeriä ilmoittamaan Vladimir Iljitshin nimissä Stalinille, ettei hän tule puhumaan neuvostojen edustajakokouksessa (ks. Teokset, 42. osa, s. 449).
- Neuvostojen X yleisvenäläinen edustajakokous* avattiin joulukuun 23 p:nä 1922 Moskovassa. Siinä oli läsnä 2215 edustajaa. Lenin valittiin edustajakokouksen kunniapuheenjohtajaksi; kokous hyväksyi myrskyisin suosionosoituksin ja »Kansainvälistä» laulaen tervehdyssanomana V. I. Leninille.
- Joulukuun 26 p:nä kuultiin edustajakokouksessa alustus neuvostotasavaltojen yhdistymisestä, ja seuraavana päivänä edustajakokous hyväksyi viimeisessä istunnossaan tästä asiasta päätöksen, jossa totesi Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton perustamisen tarpeelliseksi. — 567.
- 763 Mainittua M. I. Frumkinin kirjettä ei ole löydetty. On puhe ulkomaankauppamonopolista. — 568.

- 764 Kyseinen asiakirja liittyy Leninin kirjeisiin KKN:n ja TPN:n varapuheenjohtajien keskinäisestä työnjaosta ja KKN:n työskentelyn tarkoituksenmukaisimmasta järjestelystä (ks. Teokset, 33. osa, ss. 233—234, 320—328; 42. osa, ss. 386—387, 388—391). —569.
- 765 VKP(b):n KK:n kokous kumosi joulukuun 18 p:nä 1922 lokakuussa tekemänsä päätöksen ja vahvisti »ulkomaankauppamonopolin säilyttämisen ja organisatorisen lujittamisen ehdottoman välttämättömyyden» (NKP:n KK:n Marxismin-leninismin Instituutin Keskuspuoluearkisto). Moskovassa 17.—25. huhtikuuta 1923 pidetty puolueen XII edustajakokous samoin vahvisti ulkomaankauppamonopolin järkkymättömyyden. — 570.
- 766 Tässä julkaistu Leninin kirje liittyy n.s. »Gruusian kysymykseen».
- VKP(b):n KK:n lokakuun (1922) kokouksen jälkeen selkkaus VKP(b):n Taka-Kaukasian aluepiirikomitean ja Mdivanin ryhmän välillä kärjistyi edelleen (ks. 724. huomautusta). Kohdattuaan vastustusta Gruusian kommunistien taholta Gruusian KP(b):n KK, jossa Mdivanin ryhmä oli enemmistönä, ilmoitti lokakuun 22 p:nä eroavansa esittäen syyksi erimielisyydet Taka-Kaukasian aluepiirikomitean kanssa. Mdivanin kannattajat tekivät valituksen VKP(b):n Keskuskomitealle. Poliittinen Toimikunta päätti marraskuun 25 p:nä 1922 lähettää komission F. E. Dzerzhinskin johdolla Gruusiaan käsittelemään kiireellisesti Gruusian KP(b):n KK:sta eroavien jäsenten valituksia ja tutkimaan keinoja kestävän rauhan palauttamiseksi Gruusian kommunistipuolueeseen.
- »Gruusian kysymys» huolestutti suuresti V. I. Leniniä; joulukuun 12 p:nä Dzerzhinski selosti Leninille matkansa tuloksia. Lenin oli tyytymätön komission työhön katsoen sen suhtautuneen Gruusian selkkauksen tutkimiseen yksipuolisesti ja puolueellisesti ja jättäneen vaille huomiota Ordzhonikidzen tekemät vakavat virheet. Lenin liitti »Gruusian kysymyksen» yleiseen kysymykseen SNTL:n muodostamisesta ja ilmaisi huolestuneisuutensa siitä, kuinka johdonmukaisesti tasavaltojen yhdistämisessä tullaan noudattamaan proletaarisen internationalismin periaatteita. Kirjeessään »Kansallisuksia eli 'autonomisointia' koskevasta kysymyksestä» Lenin tuomitsi Ordzhonikidzen menettelyn ja sen, että Dzerzhinskin komissio ja myös Stalin olivat katsoneet läpi sormien tuota menettelyä. Lenin langetti poliittisen vastuun koko asiasta ennen kaikkea KK:n pääsihteerinä toimineen Stalinin niskoilille, tarkoittaen niitä vakavia virheitä, joita tämä oli tehnyt tasavaltojen yhdistämisasiassa (ks. Teokset, 36. osa, ss. 583—589).
- V. I. Lenin ei suinkaan tukenut, vaan arvosteli Mdivanin ja tämän kannattajien periaatteellisesti virheellistä kantaa Taka-Kaukasian liittovaltion ja SNTL:n muodostamiskysymyksissä (ks. tätä osaa, 778. asiakirja), mutta pitäen samalla päävaarana suurvaltashovinismia ja katsoen, että taistelu sitä vastaan on ennen muuta aiemmin hallinneen kansakunnan kommunistien tehtävä, Lenin keskitti huomionsa Stalinin, Dzerzhinskin ja Ordzhonikidzen virheisiin »Gruusian kysymyksessä». Hän tähdensi, että tuossa

asiassa tarvittiin etenkin silloin, tasavaltojen yhdistymisen johdosta, »erikoista varovaisuutta, hienovaraisuutta ja myöntyvääsyyttä», että »kyseisessä tapauksessa on parempi osoittaa liian suurta kuin liian vähäistä myöntyvääsyyttä ja hienovaraisuutta kansallisia vähemmistöjä kohtaan». Nimenomaan tässä hengessä on ymmärrettävä Leninin sanat, että hän on »Gruusian selkkauksessa 'loukattujen' puolella» (ks. tätä osaa, 815. asiakirja, sekä myös Teokset, 42. osa, s. 450).

Leninin kirje Trotskille on kirjoitettu silmälläpitäen »Gruusian kysymyksen» tulevaa käsittelyä VKP(b):n Keskuskomitean kokouksessa. — 571.

767 TPN:n ja KKN:n apulaissihteri M. A. Voloditsheva luki kyseisen kirjeen samana päivänä Trotskille puhelimitse. Trotski ilmoitti sairauteen viitaten, ettei hän voinut ottaa sellaista sitoumusta. — 571.

768 V. I. Lenin tarkoittaa seuraavaa tapausta. Kun hän oli lääkärien luvalla sanellut joulukuun 21 p:nä 1922 ulkomaankauppamonopolia koskevan kirjeen L. D. Trotskille (ks. tätä osaa, 812. asiakirja), J. V. Stalin, jonka KK:n kokous oli joulukuun 18 p:nä tehdyllä päätöksellä nimittänyt henkilökohtaisesti vastuulliseksi siitä, että Lenin noudattaa lääkärien määräyksiä, haukkui Krupskajan ja uhkasi Kontrollikomissiolla sen tähden, että Krupskaja oli kirjoittanut sanelun mukaan edellä mainitun kirjeen. Tapahtuneen johdosta N. K. Krupskaja kirjoitti joulukuun 23 p:nä L. B. Kameneville pyytäen suojelusta »törkeältä yksityiselämään sekaantumiselta, karkealta sättimiseltä ja uhkauksilta».

Krupskaja kertoi tapauksesta Leninille kaikesta päättäen maaliskuun alussa 1923. Siitä kuultuaan Lenin saneli kyseisen kirjeen.

Stalin esitti anteeksipyyntön, kuten M. I. Uljanova myöhemmin selitti kirjeessään NKP(b):n KK:n ja KKK:n yhteisen heinäkuun (1926) kokouksen puhemiehistölle, kun yksi »uuden opposition» johtajista G. J. Zinovjev nosti kokouksessa esiin tämän asian. — 572.

69 Ks. 766. huomautusta.

Lenin ei voinut valmistaa kirjettä eikä puhetta »Gruusian kysymyksen» johdosta. Maaliskuun 10 p:nä 1923 hänen terveydentilansa huononi jyrkästi.

Tässä julkaistu kirje on viimeinen V. I. Leninin sanelema asiakirja. — 572.

NIMIHAKEMISTO

A

- Adamovitsh, Rostislav Antonovitsh** (synt. 1874) — maanparantaja, taloustieteilijä ja tilastomies. Toukokuusta 1921 Maatalouden kansankomissariaatin kokeellisen maanparannuksen alaosaston kansliapäällikkönä. — 476.
- Adoratski, Vladimir Viktorovitsh** (1878—1945) — puolueen jäsen vuodesta 1904. Tiedemies, huomattu marxismin propagandisti, Neuvostoliiton Tiedeakatemian jäsen. Vuodesta 1920 Keskusarkistohallinnon apulaisjohtaja; myöhemmin johti Marx-Engels-Lenin instituuttia ja Neuvostoliiton Tiedeakatemian Filosofian instituuttia. — 227, 260, 262, 489—490, 491—492.
- Agranov, Jakov Saulovitsh** (1893—1938) — vuosina 1912—1914 eserä, bolshevikkipuolueen jäsen vuodesta 1915. Vuonna 1921 Pienen KKN:n sihteerinä. 1923—1937 johtavissa toimissa OGPU—NKVD:ssä. — 284.
- Aleksandrov, Ivan Gavrilovitsh** (1875—1936) — voimatalousinsinööri ja hidroteknikko. Vuodesta 1921 Valtion Suunnittelukomission puhemiehistön jäsen. Dneprin vesivoimalaitoksen suunnittelija ja rakennustöiden yli-insinööri, Neuvostoliiton Tiedeakatemian jäsen. — 94.
- Aleksejev, Nikolai Aleksandrovitsh** (synt. 1873) — puolueen jäsen vuodesta 1897, lääkäri. Oleskeli 1900—1905 Lontoossa, Venäjän Vallankumouksellisen Sosialidemokratian Ulkomaisen Liigan jäsen. 1911—1917 työskenteli lääkärinä Irkutskissa. Lokakuun vallankumouksen ja kansalaissodan osanottajia. Heinäkuusta 1921 Krasnojarskin kuvernementin poliittisen valistustyön osaston johtaja. — 312.
- Allilujev, Sergei Jakovlevitsh** (1866—1945) — puolueen jäsen vuodesta 1896. Vuosina 1912—1917 hänen asuntonsa oli bolshevikkien salaisena kohtaupaikkana. Kansalaissodan vuosina maanalaisessa puolueetyössä Ukrainassa ja Krimillä. 1921 Jaltan vallankumoukskomitean jäsen, sittemmin taloustehtävissä Moskovassa, Leningradissa, Ukrainassa. — 369—370.
- Allilujeva, Nadezhda Sergejevna** (1901—1932) — puolueen jäsen vuo-

- desta 1918. Vuodesta 1919 Kansankomissaarien Neuvoston Sihteeristössä. Kansalaissodan vuosina Tsaritsynin rintamalla. Sittemmin työskenteli »Revoljutsija i Kultura» aikakauslehden toimituksessa. — 81, 369—370.
- Alski, Arkadi Osipovitsh** (1892—1939) — puolueen jäsen vuodesta 1917. Lokakuun vallankumouksen jälkeen neuvosto- ja puolueetyössä Voronezhissa, Liettuassa, Valko-Venäjällä ja Moskovassa. 1921—1927 VSFNT:n, sitten SNTL:n finanssiasian apulaiskansankomissaarina. 1927 erotettiin puolueesta puolueenvastaisen toiminnan vuoksi. — 113, 128, 144, 147, 187, 241, 244, 302, 323, 329, 356, 485.
- Ammosov, M. K.** (1897—1939) — puolueen jäsen maaliskuusta 1917, neuvostovallan perustajia Jakutiassa. 1920—1921 Jakutskin kuvernementin vallankumouskomitean puheenjohtaja. Neuvostojen VIII yleisvenäläisestä edustajakokouksesta lähtien YTpKK:n jäsen. — 74.
- Amosov, A. M.** (1896—1937) — puolueen jäsen vuodesta 1914. Lokakuun vallankumouksen jälkeen ammattiliittotyössä. 1920—1922 rautatieläisten liiton KK:n vastaava sihteeri, varapuheenjohtaja ja puheenjohtaja. — 14.
- Andrejev, Andrei Andrejevitsh** (synt. 1895) — puolueen jäsen vuodesta 1914. Vuosina 1920—1922 YAKN:n sihteeri, sittemmin VKP(b):n KK:n sihteeri, kulkulaitoksen kansankomissaari, NKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan jäsen, 1946—1953 Neuvostoliiton Ministerineuvoston varapuheenjohtaja. — 90, 531.
- Anikst, Abram Moisejevitsh** (1887—1941) — puolueen jäsen vuodesta 1919. Vuosina 1919—1922 työasiain apulaiskansankomissaari ja kollegion jäsen. 1922—1923 Uralin alueen talousneuvoston varapuheenjohtaja, sitten Ukrainan työasiain kansankomissaari. Vuoden 1925 lopulta työskenteli VSFNT:n Valtion Suunnittelukomissiossa. — 6, 10.
- Antonov, A. S.** — eserrä. 1920 johti Tambovin kuvernementissa neuvostovastaista kulakkien ja eserrien kapinaa, joka tukahdutettiin 1921 syksyyn mennessä. — 21, 125.
- Anutshin, Dmitri Nikolajevitsh** (1843—1923) — antropologi, etnografi, maantieteilijä ja arkeologi, Moskovian yliopiston professori. Antropologien ja maantieteilijöiden venäläisen koulukunnan perustajia. — 148.
- Armand, Aleksandr Aleksandrovitsh** (synt. 1894) — kansainvälisen työväenliikkeen ja kommunistisen liikkeen merkittävän toimihenkilön I. F. Armandin poika, puolueen jäsen vuodesta 1918. Vuosina 1919—1921 palveli Punaisessa Armeijassa. 1921—1922 työskenteli Poliittisen valistustyön pääkomiteassa ja kauppaedustuston sihteerinä Teheranissa. — 209.
- Armand, Varvara Aleksandrovna** (synt. 1901) — I. F. Armandin nuorin tytär, puolueen jäsen vuodesta 1921. — 209.
- Avanesov, Varlaam Aleksandrovitsh** (1884—1930) — VSDTP:n jäsen

vuodesta 1903. Vuosina 1917—1919 YTpKK:n sihteeri ja Puhemiehistön jäsen. 1920—1924 Työläis- ja Talonpoikaisinspektion apulaiskansankomissaari. YEK:n kollegion jäsen, sitten ulkomaankaupan apulaiskansankomissaari. — 3, 7, 156, 160, 177, 179, 180, 187, 188, 198, 211, 261, 289, 293, 326, 335, 398, 481, 561, 566.

Axelrod, Tovi L. (1888—1938) — puolueen jäsen vuodesta 1917, aikaisemmin Bundin jäsen. 1920—1921 Kominternin lehdistöosaston johtaja. Vuodesta 1922 toimi Ulkoasiain kansankomissariaatissa, sen jälkeen toimitus- ja kustannustyössä. — 167, 212, 391—392.

B

Babkin, Ivan Petrovitsh (1885—1940) — puolueen jäsen vuodesta 1902. Vuosina 1918—1921 Elintarvikeasiain kansankomissariaatin työosaston johtaja, sittemmin KKN:n ja TPN:n erikoisvaltuutettu Volgan-Kaspian alueella. Syyskuusta 1921 Kulutusosuuskuntien Keskusliiton puhemiehistön jäsen. — 156, 178, 179, 180.

Badajev, Aleksei Jegorovitsh (1883—1951) — puolueen jäsen vuodesta 1904. IV Valtakunnanduuman jäsen, kuului duuman bolševikkiryhmään. Lokakuun vallankumouksen jälkeen toimi Pietarin elintarvikehallinnon puheenjohtajana, Pietarin ja Pohjoisen alueen elintarvikekomissaarina sekä muissa tehtävissä. — 58, 150, 188.

Bagajev, Mihail Aleksandrovitsh (1874—1949) — puolueen jäsen vuodesta 1892, Pohjoisen Työväenliiton perustajia ja johtajia. Vuoden 1917 kesäkuusta vuoteen 1921 Novonikolajevskin (nyk. Novosibirsk) Kulutusosuuskuntien liiton hallinnon varapuheenjohtaja. Sittemmin talous- ja ammattiliittotyössä. — 465.

Bagotski, Sergei Justinovitsh (1879—1953) — vallankumousliikkeen aktiivinen osanottaja, ammatiltaan lääkäri. 1910 liittyi Puolan Kuningaskunnan ja Liettuan Sosialidemokratiaan. Neuvostoliiton terveydenhuollon järjestäjiä. 1918—1937 Neuvostoliiton Punaisen Ristin edustaja Genevessä. — 138.

Ballister D. — ks. Minor, Robert.

Baryshnikov, A. A. — 4, 5.

Basha, N. A. (1883—1957) — puolueen jäsen vuodesta 1917. Vuosina 1921—1923 Finanssiasiain kansankomissariaatin kollegion jäsen ja Valtionkalleuksien säilytysvaraston päällikkö. — 113, 146, 401.

Bazhanov, Vasili Mihailovitsh (1889—1939) — kaivosinsinööri, puolueen jäsen vuodesta 1910. Vuosina 1918—1921 Hiiliteollisuuden pääkomitean kollegion puheenjohtaja, sitten sen päällikkö ja muissa toimissa. — 175, 287.

Beesly, Edward Spencer (1831—1915) — englantilainen historikko ja filosofi. Syyskuun 28 p:nä 1864 johti puhetta Lontoossa pidetyssä kokouksessa, jossa tehtiin päätös Kansainvälisen Työväenliiton (I Internationaalin) perustamisesta. — 34.

- Béla Kun** — ks. Kun, Béla.
- Belgov, Vladimir Petrovitsh** (1884—1936) — puolueen jäsen vuodesta 1905. Lokakuun vallankumouksen jälkeen diplomaattisessa ja puolueetyössä sekä taloustehtävissä. Vuodesta 1921 Ulkomaankaupan kansankomissariaatissa, kauppaedustajana Persiassa, Neuvostoliiton kauppaedustuston johtajana Itävallassa (1922—1924) ja muissa toimissa. — 209.
- Beljakov, Aleksei Aleksandrovitsh** (1870—1927) — Leninin johdolla Samarassa toimineen ensimmäisen marxilaisen kerhon osanottaja; puolueen jäsen vuodesta 1903. Vuodesta 1920 Moskovassa taloustehtävissä ja lehtityössä. »Izvestija VTsIK» lehden vakituinen avustaja. — 95, 267, 371, 429.
- Beloborodov, Aleksandr Georgijevitsh** (1891—1938) — puolueen jäsen vuodesta 1907. Elokuusta 1920 Kaukasian työarmeijan Vallankumousneuvoston varapuheenjohtaja, VKP(b):n KK:n Kaakkoisen alueen Toimikunnan sihteerin, Kaakkoisen alueen talousneuvoston puheenjohtaja. Vuoden 1921 lopusta VSFNT:n sisäasiain apulaiskansankomissaari. — 77, 131.
- Belov, A. A.** — Valtion tavaratalon (GUMin) johtaja. Huhtikuusta marraskuuhun 1922 KKTN:n keskuskauppaosaston hallinnon jäsen. — 345, 393, 412, 422, 428, 477.
- Berzins (Berzins-Ziemelis), Jan Antonovitsh (Pavlov, J.)** (1881—1941) — puolueen jäsen vuodesta 1902. Johti 1918 neuvostolähetystä Sveitsissä. 1919 Neuvosto-Latvian valistusasiain kansankomissaari. 1921 täysivaltainen edustaja Suomessa. 1921—1925 täysivaltaisen edustajan apulaisena Englannissa. — 243.
- Besprozvannyi, Israil Moisejevitch** (1884—1952) — insinööri-mekaanikko, kirjoitti artikkeleja työn tieteellisestä järjestelystä amerikkalaisissa tehtaissa. 1920—1925 työskenteli Työn keskustutkimuslaitoksessa. — 527.
- Bobrovskaja (Zelikson), Cecilia Samoïlovna** (1876—1960) — puolueen jäsen vuodesta 1898, ammattivallankumouksellinen. Lokakuun vallankumouksen jälkeen puolueetyössä ja kirjallisella alalla Moskovassa ja Leningradissa. — 345.
- Bodjakov, N. S.** — 7.
- Bogdanov, Pjotr Aleksejevitch** (1882—1939) — puolueen jäsen vuodesta 1905. Vuosina 1921—1925 KKTN:n puheenjohtaja ja VSFNT:n KKN:n jäsen. — 122, 141, 159, 191, 198, 205, 215, 228, 229, 284, 306, 315, 317, 324, 347, 356, 363, 367, 381, 382, 405, 487, 538, 557.
- Boki, Gleb Ivanovitsh** (1879—1940) — puolueen jäsen vuodesta 1900. Vuodesta 1921 YEK:n kollegion jäsen, sitten OGPU:n, NKVD:n kollegion jäsen. — 107, 113, 146, 202.
- Bonomi, Ivanoë** (1873—1951) — italialainen valtiomies, oikeistososialisti. Johti 1921—1922 porvarillisten puolueiden ja sosialireformistien kokoomushallitusta. — 404, 408.

- Bontsh-Brujevitsh, Mihail Aleksandrovitsh** (1888—1940) — radioinsinööri. Vuodesta 1918 johti Nizhni Novgorodin radiolaboratoriota. — 82, 343, 360, 508—509, 518.
- Bontsh-Brujevitsh, Vladimir Dmitrijevitsh** (1873—1955) — puolueen jäsen vuodesta 1895. Hoiti 1904 KK:n ekspeditiota, sittemmin järjesti bolshevistisen kirjallisuuden kustantamisen (kustantamo V. Bontsh-Brujevitsh ja N. Lenin). Lokakuun vallankumouksen jälkeen vuoteen 1920 KKN:n kansliapäällikkönä. Sitten Moskovan lähistöllä sijaitsevan »Lesnyje poljany» neuvostotilan johtajana sekä tieteellisessä työssä. — 19.
- Bordiga, Amadeo** (synt. 1889) — italialainen poliitikko. Osallistui 1921 Italian Kommunistisen Puolueen perustamiseen, kuului vuoteen 1926 sen johtaviin elimiin, harjoitti vasemmistolahkolaista politiikkaa, vastusti yhtenäisen fasisminvastaisen rintaman muodostamiseen tähtäävää Kominternin taktiikkaa. — 555.
- Borisov, Nikolai Jevsejevitsh** (synt. n. 1899) — lehtimies, 1921 »Pravda» lehden avustaja. Oli Moskovan Rogozhsko-Simonovon Työläisten ja Puna-armeijalaisten Edustajien Neuvoston toimeenpanevan komitean jäsen. — 168.
- Borodin (Grusenbergi), Mihail Markovitsh** (1884—1951) — puolueen jäsen vuodesta 1903. Työskenteli 1918—1922 VSFNT:n Ulkoasiain kansankomissariaatissa ja Kominternissa. — 164, 184.
- Borzov, Aleksandr Aleksandrovitsh** (1874—1939) — maantieteilijä, Moskovan yliopiston professori. Monien tieteellisten teosten kirjoittaja. Toimitti useita karttoja sekä suuren neuvostoliittolaisen maailmankartaston. — 148.
- Braß, Otto** (1875—1950) — saksalainen sosialidemokraatti, Saksan Riippumattoman Sosialidemokraattisen Puolueen perustajia. Sen jälkeen kun Saksan Riippumaton Sosialidemokraattinen Puolue ja Saksan Kommunistinen Puolue yhdistyivät (joulukuussa 1920), oli Saksan Yhdistyneen Kommunistisen Puolueen (SYKP) KK:n jäsen. Erosi helmikuussa 1921 KK:sta. Tammikuussa 1922 Braß erotettiin SYKP:stä puoluekurin rikkomisen takia ja hän liittyi uudelleen sosialidemokraatteihin. — 112.
- Brjuhanov, Nikolai Pavlovitsh** (1878—1943) — puolueen jäsen vuodesta 1902. Lokakuun vallankumouksen jälkeen Elintarvikeasiain kansankomissariaatin kollegion jäsen, sitten apulaiskansankomissaari ja vuodesta 1921 elintarvikeasiain kansankomissaari. — 2, 3, 6, 7, 13, 19, 89, 90, 97, 98, 100, 101, 109, 110, 121, 151, 157, 160, 177, 179, 193, 196, 213, 226, 228, 234, 257, 319, 368, 396, 448, 553.
- Brown, Walter.** — 205.
- Buharin, Nikolai Ivanovitsh** (1888—1938) — bolshevikkipuolueen jäsen vuodesta 1906. Lokakuun vallankumouksen jälkeen »Pravda» lehden toimittaja, KK:n Poliittisen Toimikunnan jäsen, Kominternin Toimeenpanevan Komitean jäsen. Esiintyi monesti puolueen leniniläistä politiikkaa vastaan. Johti 1918 puolueenvastaista »vasemmistokommunistien» ryhmää, puolueessa käydyn ammattiliittoväit-

telyn aikana (1920—1921) kannatti Trotskin ryhmää. Vuodesta 1928 oli NKP(b):ssä muodostuneen oikeisto-opposition johdossa. 1929 erotettiin KK:n Poliittisen Toimikunnan jäsenyydestä ja 1937 puolueenvastaisen toiminnan vuoksi puolueen riveistä. — 53, 100, 145, 190, 330, 347, 381, 400, 416, 519, 527, 545, 555, 556.

Buniat-zade, D. H. (1888—1938) — puolueen jäsen vuodesta 1908. Vuonna 1920 Azerbaidzhanin KP(b):n KK:n ja Azerbaidzhanin vallankumouskomitean jäsen, vuodesta 1921 Azerbaidzhanin SNT:n elintarvikeasiain kansankomissaari, maatalouden kansankomissaari, sitten Suunnittelukomission puheenjohtaja ja KKN:n varapuheenjohtaja. — 64.

Burakova, Maria Nikolajevna (synt. 1892) — puolueen jäsen vuodesta 1918. Vuosina 1920—1925 VKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan tekninen sihteeri. Sittemmin puolue-, neuvosto- ja tieteellisessä työssä. — 410.

Bykov — 28.

C

Calvert, Herbert — amerikkalainen työmies, IWW:n (Maailman Teollisuustyöläiset -järjestön) jäsen. Oli 1921 mukana perustamassa autonomista teollisuussiirtolaa Kuznetskin alueelle. — 258, 288.

Carm, Adolphe S. — kävi 1921 Neuvosto-Venäjällä USA:n Sosialistisen Työväenpuolueen edustajana. — 220.

Caroti, A. — italialaisen Cito Cinema -elokuvayhtiön valtuutettu. — 356.

Carr, John (Cutterfield, L.) (synt. 1880) — 1921 USA:n Kommunistisen Puolueen edustajana Kominternin TpK:ssa. — 357.

D

Danilov, Stepan Stepanovitsh (1877—1939) — puolueessa vuodesta 1904. Palveli Lokakuun vallankumouksen jälkeen Punaisessa Armeijassa; oli esikunnan komissaarina ja heinäkuusta 1921 Punaisen Armeijan Vallankumouksellisen Sotaneuvoston jäsen. — 249.

Danischevski, Karl Hristianovitsh (1884—1941) — puolueen jäsen vuodesta 1900. Vuoden 1906 lopusta kuului VSDTP:n Keskuskomiteaan Lätinmaan sosialidemokraattien edustajana. Lokakuun vallankumouksen jälkeen Tasavallan ja Itärintaman vallankumouksellisten sotaneuvostojen jäsen, Tasavallan Vallankumouksellisen sotatribunaalin puheenjohtaja. Johti 1920 neuvostolaista rauhanvaltuuskuntaa Minskin konferenssissa, jossa neuvoteltiin sodan lopettamisesta ja ystävällisten suhteiden palauttamisesta VSFNT:n, Ukrainan SNT:n ja Puolan välille.

Maaliskuusta 1921 Metsäteollisuuden pääkomitean päällikkö

ja sitten muissa hallinnollisissa ja taloudellisissa johtotehtävissä. — 124, 269, 289, 379.

Datta, Bhupendranath (synt. 1880) — intialainen tiedemies, sosiologi, Intian kansallisen vapausliikkeen johtohenkilö. Kävi elokuussa 1921 Kominternin kutsumana Neuvosto-Venäjällä ja jätti Leninille teesinsä — Intian kansallista vapausliikettä käsittelevän artikkelin. — 223.

Dosser, Zinovi Nikolajevitsh (1882—1938) — puolueen jäsen vuodesta 1917, öljyalan erikoistuntija. Lokakuun vallankumouksen jälkeen KKTN:n Öljyteollisuuden pääkomitean kollegion puheenjohtaja, Öljysyndikaatin pääjohtaja, Öljysyndikaatin edustaja Kiinassa, Neuvostoliiton kauppaedustaja Italiassa. — 62.

Dovgalevski, V. S. (1885—1934) — puolueen jäsen vuodesta 1908; 1921—1924 ensin VSFNT:n ja sitten SNTL:n posti- ja lennätinlaitosten kansankomissaarina, sittemmin diplomaattialalla. — 508, 509.

Dzerzhinski, Feliks Edmundovitsh (1877—1926) — puolueen jäsen vuodesta 1895. Puolan ja Liettuan Sosialidemokratian perustajia. Toimi puolueetyössä Puolassa ja Venäjällä. VSDTP:n IV edustajakokouksesta alkaen puolueen KK:n jäsen. Lokakuun vallankumouksen valmistelu- ja suoritusvaiheessa Pietarin Sotilaallisen Vallankumouskomitean jäsen ja puolueen KK:n kapinan johtamista varten perustaman Sotilaallisen Vallankumouskeskuksen jäsen.

Vallankumouksen voitettua toimi Yleisvenäläisen vastavallankumousta, sabotaasia ja keinottelua torjuvan erikoiskomission (YEK) puheenjohtajana. 1921 Dzerzhinski nimitettiin kulkulaitoskomissaariksi samalla kun hän hoiti edelleen YEK:n puheenjohtajan ja sisäasiain kansankomissaarin tehtäviä. Vuodesta 1924 Korkeimman Kansantalouselvoston puheenjohtaja. — 50, 60, 113, 137, 165, 196, 344, 350, 501, 503, 518, 520, 523, 526, 571, 572.

E

Eiduk, A. V. (1886—1938) — puolueen jäsen vuodesta 1903. Vuosina 1919—1922 YEK:n kollegion jäsen, TPN:n erikoisvaltuutettu polttoaineteollisuuden päähallintojen asioissa, neuvostohallituksen edustaja Amerikkalaisessa avunantohallinnossa. — 27, 372, 554.

Engels, Friedrich (1820—1895) — 34—35, 260, 262, 491.

F

Falkner, S. A. (1890—1938) — tiedemies, taloustieteilijä. 1918—1921 työskenteli KKTN:n taloudellisten tutkimusten osastossa, KKTN:n hintakomiteassa, KKTN:n Polttoaineteollisuuden päähallinnossa ja Sosialistisessa akatemiassa, vuoden 1921 puolivälistä vuoteen 1927 Valtion Suunnittelukomissiossa. — 62.

Ferguson, A. E. — 322.

- Fofanova, Margarita Vasiljevna** (synt. 1883) — puolueen jäsen vuodesta 1917. Lokakuun vallankumouksen jälkeen vuoteen 1925 työskenteli Maatalouden kansankomissariaatissa. — 180, 396.
- Fomin, Vasili Vasiljevitsh** (1884—1942) — puolueen jäsen vuodesta 1910. Tammikuusta 1921 Ylimmän kuljetusneuvoston puheenjohtaja, kulkulaitoksen apulaiskansankomissaari. — 82, 121, 366, 388, 411, 424, 557.
- Fotijeva, Lidija Aleksandrovna** (synt. 1881) — puolueen jäsen vuodesta 1904. Vuodesta 1918 KKN:n ja TPN:n sihteerinä sekä samanaikaisesti Leninin sihteerinä. — 51, 57, 74, 105, 106, 107, 147, 151, 163, 169, 170, 213, 221, 246, 253, 302, 362, 374, 378, 387, 400, 401, 409, 414, 417, 441, 493, 506, 507, 513, 522, 523, 524, 564, 567, 568.
- France, Joseph Irwin** (1873—1939) — amerikkalainen senaattori 1917—1923. Kesällä 1921 kävi Neuvosto-Venäjäällä. Työskenteli kansainvälisen kaupan alalla. — 166.
- Frumkin, Moisei Iljitsh** (1878—1939) — puolueen jäsen vuodesta 1898. Vuodesta 1918 maaliskuuhun 1922 Elintarvikeasiain kansankomissariaatin kollegion jäsen ja sitten elintarvikeasiain apulaiskansankomissaari. Huhtikuusta 1922 VSFNT:n ulkomaankaupan apulaiskansankomissaari. — 13, 16, 34, 38, 77, 130, 132, 147, 171, 192, 211, 257, 275, 396, 478, 479, 513, 515, 542, 549, 565, 568.
- Frunze, Mihail Vasiljevitsh** (1885—1925) — puolueen jäsen vuodesta 1904. Kansalaissodan vuosina armeijan komentaja, Itärintaman joukkojen eteläisen ryhmän komentaja, Itärintaman, Turkestanin ja Etelärintaman joukkojen komentaja; kansalaissodan päätyttyä Ukrainan ja Krimin joukkojen komentaja. 1925 Tasavallan Vallankumouksellisen Sotaneuvoston puheenjohtaja ja sota- ja meriasiain kansankomissaari. — 21, 66, 100.
- Fröhlich, Paul** (1884—1953) — vuosina 1919—1924 Saksan Kommunistisen Puolueen KK:n jäsen. Osallistui Kominternin III kongressiin Saksan Yhdistyneen Kommunistisen Puolueen edustajana. Vuonna 1928 erotettiin Saksan Kommunistisesta Puolueesta ryhmäkuntalaistoiminnan vuoksi. — 141.
- Fulte** — Krupp-yhtymän edustaja. — 476.

G

- Gastev, Aleksei Kapitonovitsh** (1882—1941) — tiedemies, julkisuuden henkilö, runoilija; 1917—1918 yleisvenäläisen metallimiesten liiton KK:n sihteeri. Perusti 1920 YAKN:n Työn keskustutkimuslaitoksen, jonka johtajana toimi vuoteen 1938. — 128.
- Gennari, Edigio** (1876—1942) — vuodesta 1918 Italian Sosialistisen Puolueen sihteeri ja 1920 sen pääsihteeri. Kannatti puolueen liittymistä Kominterniin. Italian Kommunistisen Puolueen perustamisesta (1921) alkaen sen KK:n jäsen. Oli puolueensa edustajana Kominternin III kongressissa, Kominternin TpK:n jäsen. — 264.

- Gerbek, Georg Hugovitsh** (synt. 1890) — 1921 KKTN:n Uralin teollisuustoimikunnan varapuheenjohtajana ja Punaisen Armeijan ja Punaisen Laivaston huoltoa valvovan Puolustusneuvoston erikoisvaltuutetun apulaisena. — 259.
- Getsov, S. A.** (1883—1937) — vuosina 1920—1923 Hiiliteollisuuden pääkomitean varapuheenjohtaja sekä Moskovan hiilitrustin (Moskougolj) pääjohtaja. — 175.
- Geyer, Anna** — johti 1920—1921 Saksan Kommunistisen Puolueen lehdistötoimistoa, toimitti »Die Rote Fahne» lehteä. — 112.
- Ginzburg, Ilja Jakovlevitsh** (1859—1939) — kuvanveistäjä. Hänen käsialaansa ovat G. V. Plehanovin ja D. I. Mendelejevin patsaat Leningradissa. — 92.
- Gittis, Vladimir Mihailovitsh** (1881—1938) — tsaarin armeijan eversti, siirtyi Lokakuun vallankumouksen jälkeen neuvostovallan puolelle. Kansalaissodassa Länsirintaman ja Kaukasian rintaman komentaja, sittemmin eri komentotehtävissä Punaisessa Armeijassa. — 38.
- Glasser, Maria Ignatjevna** (1890—1951) — puolueen jäsen vuodesta 1917. Työskenteli Kansankomissaarien Neuvoston Sihteeristössä 1917—1924. — 8, 25, 212, 234, 238, 410, 533.
- Gleb Maksimilianovitsh** — ks. Krzhizhanovski, G. M.
- Goihbarg, Aleksandr Grigorjevitsh** (1883—1962) — vuoteen 1917 asti menshevikki; 1919—1924 kuului VKP(b):hen. 1920—1921 Oikeusasiain kansankomissariaatin kollegion jäsen, sitten Pienen KKN:n jäsen, varapuheenjohtaja ja puheenjohtaja. — 35—36, 39, 51, 225, 247, 308, 334, 505—506.
- Goldberg, Boris Isajevitsh** (1884—1946) — puolueen jäsen vuodesta 1902. Valtion rakennustöiden pääkomitean varapuheenjohtajana 1921, sittemmin Tasavallan Vallankumouksellisen Sotaneuvoston valtuutettuna Ulkomaankaupan kansankomissariaatissa sekä muissa tehtävissä. — 124.
- Goldenberg, Josef Petrovitsh** (1873—1922) — sosialidemokraatti, VSDTP:n II edustajakokouksen (1903) jälkeen bolshevikki; lehtimies. Vuosien 1905—1907 vallankumouksen aikana kuului kaikkien bolshevististen julkaisujen toimituskuntiin. Etääntyi yhteen aikaan bolshevikeista, mutta liittyi 1920 uudelleen bolshevikkipuolueeseen. — 381.
- Gorbunov, Nikolai Petrovitsh** (1892—1938) — puolueen jäsen vuodesta 1917. Lokakuun vallankumouksen jälkeen Kansankomissaarien Neuvoston sihteeriksi; elokuusta 1918 VSFNT:n KKTN:n tieteellis-tekni-
sen osaston johtaja. Vuodesta 1920 VSFNT:n (ja sittemmin SNTL:n) KKN:n ja TPN:n kansliapäällikkö, SNTL:n Valtion Suunnittelukomission jäsen. — 18, 22, 23, 24, 25, 27, 29, 30, 31, 33, 77, 81, 90, 104, 105, 106, 140, 142, 197, 227, 231, 232, 233, 236, 237, 247, 253, 255, 257, 260, 267, 268, 269, 273, 275, 277, 290, 314, 324, 327,

329, 335, 341, 343, 344, 348, 349, 355, 358, 360, 364, 367, 388, 389, 400, 408, 409, 412, 418, 421, 422, 427, 428, 431, 434, 441, 442, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 463, 465, 476, 483, 540, 541, 555, 558, 560, 569.

Gorbunov, P. P. (1885—1937) — puolueen jäsen vuodesta 1918. Helmikuusta 1921 helmikuuhun 1922 Ulkoasiain kansankomissariaatin kansliapäällikkö ja samanaikaisesti syyskuusta 1921 Ulkoasiain kansankomissariaatin kollegion jäsen. Työskenteli sittemmin Finanssiasiaain kansankomissariaatissa, puolueen KK:ssa, Valtionpankissa y.m. laitoksissa. — 184, 291, 360, 381, 391, 409.

Gorki, Maksim (Peshkov, Aleksei Maksimovitsh) (1868—1936) — venäläinen kirjailija, neuvostokirjallisuuden perustanlaskija. — 52, 117, 203, 359, 361, 527, 528.

Gorski, B. — artikkelin »Danaolaisista, jotka lahjoja tuovat» kirjoittaja. Artikkelin julkaistiin »Izvestijassa» marraskuun 23 p:nä 1921. — 339.

Grafitio, Genrih Osipovitsh (1869—1949) — tiedemies, voimatalous-insinööri. Osallistui Valtion Venäjän-sähköistämiskomission (GOELRO:n) työhön. 1921—1927 Volhovin ja sitten Ala-Syvärin vesivoimalaitosten rakennustöiden yli-insinööri. — 231, 246.

Gribanova, L. D. (synt. 1890) — työskenteli 1919—1921 Tasavallan Vallankumouksellisessa Sotaneuvostossa konekirjoittajana ja kanslistina. Toukokuusta 1921 vuoteen 1934 Työ- ja Puolustusneuvoston tekninen sihteeri, sittemmin Neuvostoliiton Tiedeakatemian palveluksessa. — 143.

Grigorjev, G. I. (synt. 1894) — tammikuusta 1921 lokakuuhun 1922 Hiiliteollisuuden pääkomitean apulaispäällikkö. — 170.

Groman, Vladimir Gustavovitsh (synt. 1874) — sosialidemokraatti, menshevikki. Toimi 1920 puheenjohtajana valiokunnassa, joka oli asetettu tutkimaan imperialistisen ja kansalaissodan Venäjän kansantaloudelle aiheuttamien vahinkojen suuruutta; vuodesta 1921 suunnittelu- ja taloustyössä. — 11, 85, 308, 334.

Grzhebin, Zinovi Isajevitsh (1869—1929) — Pietarissa 1919 perustetun kaunokirjallisuutta, tieteellistä ja yleistajuista tieteellistä kirjallisuutta julkaiseen kirjakustantamon johtaja. (Kustantamolla oli haaraosasto Moskovassa ja sittemmin myös Berliinissä.) — 116 — 117.

Gubkin, Ivan Mihailovitsh (1871—1939) — etevä geologi, puolueen jäsen vuodesta 1921. Toimi vuodesta 1918 Neuvosto-Venäjän öljytuotantoa ja geologisia tutkimuksia hoitavien keskusvirastojen johtopaikoilla. — 43, 73.

Gylling, Edvard Otto Vilhelm (1881—1944) — Suomen työväenliikkeen toimihenkilö, vuodesta 1905 Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen jäsen, vuodesta 1918 Suomen Kommunistisen Puolueen ja sen KK:n jäsen. Osallistui aktiivisesti Suomen työväenvallanku-

moukseen 1918. VKP(b):n jäsen vuodesta 1920. Heinäkuusta 1920 helmikuuhun 1921 Karjalan vallankumouskomitean puheenjohtaja, sittemmin Karjalan Työkansan Kommuunin tpk:n puheenjohtaja, Karjalan ASNT:n KKN:n puheenjohtaja, SNTL:n TpKK:n jäsen. — 86.

H

- Halatov, Artemi Bagratovitsh** (1896—1938) — puolueen jäsen vuodesta 1917. Vuosina 1918—1923 Moskovan Neuvoston elintarvikeosaston jäsen, Moskovan alueen elintarvikekomitean komissaari, VSFNT:n Elintarvikeasiain kansankomissariaatin kollegion jäsen, KKN:n työväenmuonituskomission puheenjohtaja. — 110—111, 324.
- Hammer, Armand** — toimi sihteerinä amerikkalaisessa Allied Drug and Chemical Corporation -yhtiössä, joka sai 1921 neuvostohallitukselta toimiluvan Uralin asbestikaivosten käyttöön. — 290, 291, 292, 300, 308, 315, 316, 322, 367, 486, 506, 507, 508, 523.
- Hammer, Julius** (synt. 1874) — vuosina 1921—1927 hallinnon puheenjohtaja amerikkalaisessa Alameriko-toimilupayrityksessä, joka harjoitti asbestin louhintaa Alapajevskin kaivoksella (Uralilla). — 291, 322, 508.
- Hanecki (Fürstenberg), J. S.** (1879—1937) — tunnettu Puolan ja Venäjän vallankumousliikkeen osanottaja. 1917 VSDTP:n KK:n ulkomaisen toimikunnan jäsen, 1920—1921 VSFNT:n täysivaltainen edustaja ja kauppaedustaja Latviassa, 1921—1923 Ulkoasiain kansankomissariaatin kollegion jäsen. — 89, 109, 136, 337.
- Harding, Warren** (1865—1923) — amerikkalainen poliitikko, USA:n presidentti 1921—1923. — 53, 216.
- Harriman, William Averell** (synt. 1891) — amerikkalainen poliitikko ja suurliikemies. — 405.
- Hartwig, H.** — 344.
- Haywood, William (Bill)** (1869—1928) — USA:n työväenliikkeen toimihenkilö, IWW:n (Maailman Teollisuustyöläiset -järjestön) perustajia ja johtajia. Kohta Yhdysvaltojen Kommunistisen Puolueen perustamisen jälkeen liittyi sen jäseneksi. Jouduttuaan vallankumouksellisen toimintansa vuoksi vainon alaiseksi muutti pois USA:sta. Vuodesta 1921 asui Neuvostoliitossa. — 221, 258, 288.
- Heckert, Fritz** (1884—1936) — tunnettu Saksan ja kansainvälisen työväenliikkeen toimihenkilö. Oli ensimmäisen maailmansodan vuosina mukana perustamassa Spartakus-liittoa. Esitti tärkeää osaa Saksan Kommunistisen Puolueen yhtenä perustajana, oli puolueen KK:n jäsen. Edustajana Kommunistisen Internationaalien III ja IV kongressissa. — 172.
- Hintshuk, Lev Mihailovitsh** (1868—1944) — puolueen jäsen vuodesta 1920. Vuosina 1921—1926 Kulutusosuuskuntien Keskusliiton hal-

linnon puheenjohtaja. — 130, 132, 147, 239, 272, 324, 339, 349, 366, 465—466.

Hodorovski, Josef Isajevitsh (1885—1940) — puolueen jäsen vuodesta 1903. Vuosina 1921 ja 1922 VKP(b):n KK:n Siperian Toimikunnan sihteerinä. Vuodesta 1922 Valistusasiain kansankomissariaatin kollegion jäsen ja sitten valistusasiain apulaiskansankomissaari. — 558—559.

Hoover, Herbert Clark (1874—1964) — amerikkalainen poliitikko ja suurkapitalisti, osallistui aktiivisesti tsaarin Venäjän maanrikkauksien ryöstökäyttöön Siperiassa ja sittemmin neuvostovastaisen intervention järjestämiseen. Vuodesta 1919 Amerikkalaisen avunantohallinnon (ARA) johtaja. 1921—1928 kauppaministeri ja 1928—1933 USA:n presidentti. — 204, 205, 216, 243, 308.

Holtzmann, A. Z. (1894—1933) — puolueen jäsen vuodesta 1917. Vuosina 1920—1921 YAKN:n puhemiehistön jäsen, TPN:n Aineellisten resurssien hyödyntämiskomission jäsen. Ammattiliitoista käydyn väittelyn aikana kannatti Trotskin ohjelmaa. — 59, 85, 140.

I

Ignatov, K. M. (1872—1939) — vuosina 1918—1924 Moskovan teknisen korkeakoulun professori, vuodesta 1921 saman oppilaitoksen rehtori. Toimi tieteellisenä neuvonantajana KKTN:ssä, Työasiain kansankomissariaatissa ja muissa laitoksissa. — 83.

Iljushin — 37.

Ionov, Ilja Ionovitsh (1887—1942) — puolueessa vuodesta 1904. Toimi 1918—1926 Pietarin Neuvoston kustantamon ja sittemmin Valtion kustannusliikkeen Pietarin haaraosaston johtajana. — 147—148.

Ionov (Koigen, F. M.) (1870—1923) — sosialidemokraatti, Bundin johtajia. Lokakuun vallankumouksen jälkeen VKP(b):n jäsen. Työskenteli Neuvosto-Venäjän edustustossa Berliinissä. — 192.

Ipatjev, Vladimir Nikolajevitsh (1867—1952) — kemian professori, akateemikko. 1921—1922 KKTN:n puhemiehistön jäsen ja kemian teollisuuden osastopäällikkö. — 210, 268.

J

Jahontov, Valerian Ivanovitsh (1877—1926) — puolueen jäsen vuodesta 1917. Vuodesta 1922 Oikeusasiain kansankomissariaatin kollegion jäsen, Pienen KKN:n jäsen. — 454.

Jakovenko, Vasili Grigorjevitch (1889—1938) — puolueen jäsen vuodesta 1917. Vuosina 1920—1922 Kansainvälisten vallankumouskomitean ja ujestineuvoston tpk:n puheenjohtaja, Krasnojarskin kuvernementineuvoston tpk:n varapuheenjohtaja. 1922 ja 1923 VSFNT:n maatalouden kansankomissaari. — 369, 372, 375, 429, 515.

- Jakovlev, Nikolai Nikolajevitsh** (1870—1966) — tiedemies, geologi. 1921 Vuori-instituutin professori. — 221.
- Jaroslavski, Jemeljan Mihailovitsh** (1878—1943) — puolueen jäsen vuodesta 1898. Osallistui Lokakuun vallankumoukseen. 1921 VKP(b):n KK:n sihteeri. Kirjoitti useita Venäjän vallankumouksellisen liikkeen ja kommunistisen puolueen historiaa käsitteleviä teoksia. — 84, 285, 375.
- Jemeljanov, Nikolai Aleksandrovitsh** (1871—1958) — työmies, puolueen jäsen vuodesta 1904. Puolueen toimeksiannosta kätki heinä- ja elokuussa 1917 väliaikaisen hallituksen vainoamaa V. I. Leniniä Razlivissa. Toimi loppuvuodesta 1921 taloudellisessa työssä VSFNT:n kauppaedustustossa Eestissä. — 300, 333, 376.
- Jemshanov, Aleksandr Ivanovitsh** (1891—1941) — puolueen jäsen vuodesta 1917. Toimi 1920—1921 kulkulaitoskansankomissaarina ja 1921—1922 saman kansankomissariaatin apulaiskansankomissaarina. — 63.
- Jenukidze, Avel Safronovitsh** (1877—1937) — neuvostovaltiomies, puolueen jäsen vuodesta 1898. Vuosina 1918—1922 YTpKK:n sihteeri ja Puhemiehistön jäsen. — 138, 182, 230, 350, 387, 353, 354, 355, 419, 423—424, 437, 461.
- Jenukidze, Trifon Teimurovitsh (Semjon)** (1877—1937) — puolueen jäsen vuodesta 1899. Vuodesta 1919 Valtion setelipainon johtaja. — 321.
- Jermakov, Vladimir Spiridonovitsh** (synt. 1888) — puolueen jäsen vuodesta 1917. Komissaarina Etelä- ja Itärintamalla (1919—1920), Puolustusneuvoston Erikoiskomitean valtuutettuna valvoi sotatilatoimenpiteitä rautateillä, oli valtuutettuna rosvojoukkioiden tuhoamistoimissa etelässä (1922). Kuului 1922—1925 Ulkomaankaupan kansankomissariaatin kollegioon. — 536.
- Jesin, Vasili Zaharovitsh** (1888—1960) — puolueen jäsen vuodesta 1913, sähköasentaja. Lokakuun vallankumouksen ja kansalaisosan osanottaja. 1920—1921 Valtion Venäjän-sähköistämiskomission ja Valtion Suunnittelukomission jäsen. 1921—1957 hallinnollisessa ja taloustyössä. — 41.
- Jezhov, I. K.** (synt. 1885) — puolueen jäsen vuodesta 1918. Toimi 1918—1924 KKTN:n Valtionvarastojen keskushallinnon päällikönä. — 305, 484.
- Joffe, Adolf Abramovitsh** (1883—1927) — alkoi osallistua sosialidemokraattiseen liikkeeseen 1890-luvun lopulla, vuodesta 1917 bolševikkipuolueen jäsen. 1919—1921 Työläis- ja talonpoikaisinspektion johtajana Pietarissa, valtuuskunnan jäsenenä Eestin, Liettuan, Latvian ja Puolan kanssa käydyissä rauhanneuvotteluissa. Elokuusta 1921 YTpKK:n ja VSFNT:n KKN:n erikoisedustajana Turkestanin, Buhanan ja Horezmin alueilla. — 22, 54, 115, 183, 200, 250, 390, 391, 404, 511.
- Jogiches, Leo** — ks. Tyszka, Jan.

- Jordanski, Nikolai Ivanovitsh** (1876—1928) — sosialidemokraatti, menševikki, liittyi 1921 VKP(b):hen. Saman vuoden marraskuusta alkaen Valistusasiain kansankomissariaatin kollegion jäsen. — 404.
- Jurovski, J. M.** (1878—1938) — puolueen jäsen vuodesta 1905. Vuosina 1921—1923 oli työssä Valtionkalleuksien säilytysvarastossa. — 137—138.

K

- Kaganovitsh (Koganovitsh), P. K.** (1887—1942) — kuului puolueeseen 1905—1933. Toimi 1920—1921 Elintarvikeasiain kansankomissariaatin valtuutettuna ja Siperian elintarvikekomitean puheenjohtajana, Siperian vallankumouskomitean jäsenenä ja sittemmin (toukokuusta 1921) Elintarvikeasiain kansankomissariaatin valtuutettuna Pohjois-Kaukasiassa, VKP(b):n KK:n Kaakkoisen alueen Toimikunnan jäsenenä. — 131.
- Kaisarov, V. D.** (1878—1942) — sotahistoriallisten ja maantieteellisten artikkelien ja kirjojen tekijä; toimi 1921 maantieteellistä kartastoa laatineen tieteellisen erikoisvaliokunnan puheenjohtajana. — 147, 236.
- Kajurov, V. N.** (1876—1936) — puolueen jäsen vuodesta 1900. Vuosina 1921—1922 VKP(b):n KKK:n Siperian alueen puoluepuhdistuskomission puheenjohtaja. — 57, 226.
- Kalinin, Mihail Ivanovitsh** (1875—1946) — puolueen jäsen vuodesta 1898. Osallistui ensimmäisten maanalaisten marxilaisten työväenkerhojen työhön ja toimi Pietarin Taisteluliitossa Työväenluokan Vapauttamiseksi. VSDTP:n VI (Praham) konferenssissa 1912 hänet valittiin Keskuskomitean varajäseneksi ja sitten KK:n Venäjän Toimikuntaan. Kuului »Pravda» lehden perustajiin. Helmikuun vallankumouksen aikana 1917 Pietarin komitean työvaliokunnan jäsen. Lokakuun vallankumouksen jälkeen Pietarin kaupunginjohtaja ja sitten kunnallistalouden komissaari. Maaliskuusta 1919 YTpKK:n puheenjohtaja. VKP(b):n VIII edustajakokouksesta (1919) alkaen VKP(b):n KK:n jäsen ja vuodesta 1926 KK:n Poliittisen Toimikunnan jäsen. — 4, 65, 99, 169, 208, 223, 266.
- Kalinnikov, Ivan A.** (1874—1942) — vuosina 1917—1924 Moskovan teknisen korkeakoulun professori, 1920 rehtori. Vuodesta 1921 Valtion Suunnittelukomission puhemiehistön jäsen. 1922—1930 ensin VSFNT:n ja sitten SNTL:n Valtion Suunnittelukomission teollisuusjaoston puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja. Tammikuusta 1925 Punaisen Armeijan ilmavoimien akatemian opettajana. — 82.
- Kalnins, Ans Ernestovitsh** (1883—1950) — liittyi 1904 Latvian Sosialidemokraattiseen Työväenpuolueeseen, valittiin jäseneksi puolueen KK:hon. 1912—1917 maanpaossa Australiassa, kuului Australian Sosialistiseen Puolueeseen, palattuaan maanpaosta toukokuussa 1917 liittyi VSDTP(b):n jäseneksi. Lokakuun vallankumouksen jälkeen Primorjen kaivostyöläisten ammattiliiton sihteeri, Kauko-idän KKN:n työ- ja teollisuuskomissaari, 1920—1921 kaivostyö-

läisten liiton eteläisen toimikunnan puheenjohtaja ja 1921—1924 saman ammattiliiton Keskuskomitean organisaatio-osaston johtaja. Sittemmin taloustehtävissä. — 336, 562.

Kamenev (Rosenfeld), Lev Borisovitsh (1883—1936) — VSDTP:n jäsen vuodesta 1901. Puolueen II edustajakokouksen (1903) jälkeen liittyi bolshevikkeihin. Kuului »Proletarin» ja »Pravdan» toimituskuntiin. VSDTP(b):n VII (huhtikuun) yleisvenäläinen konferenssi (1917) valitsi hänet puolueen KK:n jäseneksi. Vuoden 1917 helmikuun vallankumouksen jälkeen asettui vastustamaan sosialistiseen vallankumoukseen tähtäävää puolueen linjaa. Julkaisi lokakuussa 1917 puolimenshevistisessä »Novaja Zhizn» lehdessä omissa sekä Zinovjevin nimissä lausunnon, jossa he vastustivat aseellista kapinaa koskevaa KK:n päätöslauselmaa. Se merkitsi puolueen salaisen päätöksen paljastamista, vallankumouksen kavaltamista. Lokakuun vallankumouksen jälkeen Moskovan Neuvoston puheenjohtaja, KKN:n varapuheenjohtaja, KK:n Poliittisen Toimikunnan jäsen. Esiintyi toistuvasti puolueen leniniläistä politiikkaa vastaan. NKP(b):n XV edustajakokous erotti 1927 hänet puolueesta aktiivisen trotskilaisen oppositiotoiminnan takia, sittemmin hänelle palautettiin vielä kahdesti puolueen jäsenoikeudet ja taas erotettiin puolueenvastaisen toiminnan vuoksi. — 40, 48, 50, 58, 65, 73, 75, 163, 165, 169, 188, 204, 207, 220, 253, 292, 325, 329, 339, 344, 349, 362, 369, 372, 373, 380, 381, 384, 396, 400, 407, 414, 417, 419, 423, 441, 445, 446, 453, 458, 464, 479, 490, 491, 492, 494, 495, 497, 530, 537, 540, 541, 542, 543, 548, 549, 550, 555, 567, 569, 571, 572.

Kamenev, Sergei Sergejevitsh (1881—1936) — tsaarin armeijan eversti, siirtyi Lokakuun vallankumouksen jälkeen neuvostovallan puolelle. Syyskuusta 1918 toimi Itärintaman komentajana. Heinäkuusta 1919 huhtikuuhun 1924 Tasavallan asevoimien komentaja, 1925—1926 Punaisen Armeijan esikuntapäällikkö ja ylitarkastaja, SNTL:n Vallankumouksellisen Sotaneuvoston jäsen. Vuodesta 1927 sota- ja meriasiaain apulaiskansankomissaari. — 21.

Kaminski, Grigori Naumovitsh (1895—1938) — puolueen jäsen vuodesta 1913. Lokakuun vallankumouksen jälkeen Tulan kuvernementin puoluekomitean ja toimeenpanevan komitean puheenjohtaja, 2. armeijan VSN:n jäsen. Vuodesta 1920 Azerbaidzhanin Kommunistisen Puolueen KK:n sihteeri, Bakun Neuvoston puheenjohtaja. Vuodesta 1922 puolue-, ammattiliitto- ja neuvostotyössä. — 67.

Karahan, Lev Mihailovitsh (1889—1937) — vallankumousliikkeessä mukana vuodesta 1904, bolshevikkipuolueeseen liittyi 1917. Neuvostovaltuuskunnan jäsenenä ja sihteerinä Brest-Litovskin rauhanneuvotteluissa. Vuodesta 1918 Ulkoasiain kansankomissariaatin kollegion jäsen, apulaiskansankomissaari, 1921—1922 VSFNT:n täysivaltaisena edustajana Puolassa. — 49, 493.

Karpinski, Vjatsheslav Aleksejevitsh (1880—1965) — puolueen jäsen vuodesta 1898. Tunnettu puoluekirjailija, propagandisti. 1918—1927 »Pravdan» toimituskunnan jäsen ja (väliajoin) »Bednota» lehdien toimittaja, monien muiden sanoma- ja aikakauslehtien avustaja. Myöhemmin puoluetehävissä ja tieteellisessä työssä. — 174, 350.

- Kasparov, V. M.** (1883—1917) — puolueen jäsen vuodesta 1904. Bakun komitean jäsen 1907—1911, asui 1913—1914 Berliinissä, hänen kauttaan kulki VSDTP:n KK:n salainen kirjeenvaihto eräiden Venäjän järjestöjen kanssa. Ensimmäisen maailmansodan aikana oleskeli Bernissä, kuului jäsenenä VSDTP(b):n ulkomaisten järjestöjen komiteaan. — 370—371.
- Kasparova-Popova** — ks. Popova, J. M.
- Kavtaradze, Sergei Ivanovitsh** (synt. 1885) — puolueen jäsen vuodesta 1903 (paitsi vuosia 1927—1940). Kun Gruusiassa oli pystytetty neuvostovalta, työskenteli oikeusasiain kansankomissaarina. 1922—1923 Gruusian SNT:n KKN:n puheenjohtaja, sitten neuvosto- ja diplomaattityössä. — 545.
- Kerenski, Aleksandr Fjodorovitsh** (synt. 1881) — eserrä. Helmikuun vallankumouksen jälkeen 1917 oikeusministeri, sota- ja meriministeri, sitten pääministeri porvarillisessa väliaikaisessa hallituksessa ja armeijan ylipäällikkö. Lokakuun vallankumouksen jälkeen taiskeli neuvostovaltaa vastaan, 1918 pakeni ulkomaille. — 369.
- Kerzhentsev (Lebedev), Platon Mihailovitsh** (1881—1940) — puolueen jäsen vuodesta 1904. Vuosina 1918—1920 »Izvestija VTsIK» lehden varatoimittaja, ROSTA:n vastuunalainen johtaja. 1921—1923 täysivaltaisena edustajana Ruotsissa ja 1925—1926 Italiassa. Seuraavina vuosina hallinnollisessa, taloudellisessa ja tieteellisessä työssä. — 333, 493.
- Kilbom, Karl** (synt. 1885) — ruotsalainen sosialidemokraatti, Ruotsin Kommunistisen Puolueen jäsen, oli sen edustajana Kominternin Tpk:ssa. — 222.
- Kirillin, P. N.** (1888—1955) — 1918—1924 opettaja, Jaropoletsin voimalaitoksen (Lama-joella Volokolamskin ujestissa) sekä muiden maaseutuvoimalaitosten rakennustöiden alullepanija ja järjestäjä. Seuraavina vuosina työskenteli hydrologina Maaseudun sähköistämistrustissa. — 9.
- Kirpitsnikov, V. D.** (1881—1940) — insinööri-tekologi. 1920—1924 KKTN:n Hydraulisen turvetuotannon hallinnon apulaisjohtaja. Esitti yhdessä R. E. Klassonin kanssa uuden (hydraulisen) turpeenostomenetelmän. — 133, 135—136.
- Kiseljov, Aleksei Semjonovitsh** (1879—1938) — puolueen jäsen vuodesta 1898. Vuosina 1921—1923 Pienen KKN:n puheenjohtaja; puolueen X ja XI edustajakokouksessa valittiin VKP(b):n KK:n varajäseneksi ja XII edustajakokous valitsi hänet Keskuskontrollikomission puhemiehistön jäseneksi. Myöhemmin VSFNT:n TTI:n kansankomissaari ja SNTL:n TTI:n apulaiskansankomissaari. Vuosina 1924—1938 YTpKK:n sihteeri. — 209, 224, 269—270, 277, 338, 412, 480.
- Kiselis, P. J.** (1890—1940) — taiteilija, työskenteli Valistusasiain kansankomissariaatissa, sittemmin yksi Vallankumouksellisen Venäjän Taiteilijayhdistyksen johtajia. — 94.

- Kissin, Abram Ananjevitch** (1885—1938) — kauppalaan työntekijä. Puolueen jäsen vuodesta 1920. Työskenteli Kulutusosuuskuntien Keskusliitossa kauppasiämiehenä, johtokunnan jäsenenä, sittemmin KOKL:n varapuheenjohtajana. — 228, 237.
- Kizas, Anna Petrovna** (1899—1959) — oli puolueessa 1919—1935. Työskenteli marraskuusta 1917 elokuuhun 1922 Kansankomissaarien Neuvoston Sihteeristössä. — 89, 109.
- Klasson, Robert Eduardovitsh** (1868—1926) — voimatalousmies. Osallistui toimeliaasti Venäjän sähköistämissuunnitelman valmisteluun, työskenteli Moskovan l. voimalaitoksen johtajana ja oli myös osallaan kehittämässä hydraulista turpeennostomenetelmää. — 107, 134, 135, 136, 227.
- Klette** — Krupp-yhtymän edustaja. — 476.
- Klyshko, N. K.** (1880—1937) — puolueen jäsen vuodesta 1904. Toimi 1921—1922 neuvostokauppavaltuuskunnan sihteerinä Lontoossa. — 19, 95, 138, 183, 397.
- Knipovitsh, Boris Nikolajevitch** (1880—1924) — ekonomi, tilastomies. Työskenteli 1917—1921 Maatalouden kansankomissariaatissa ja vuodesta 1922 Valtion Suunnittelukomissiossa. Myös opettajana K. A. Timirjazeville nimetyssä maatalousakatemiassa. — 235.
- Knipovitsh, Nikolai Mihailovitsh** (1862—1939) — etevä neuvostoliittolainen eläintieteilijä ja julkisuuden henkilö. Hoiti 1911—1930 eläinopin ja yleisen biologian professuuria Pietarin (Leningradin l.) lääketieteellisessä instituutissa. Venäläisen iktyologisen koulukunnan oppi-isä, Neuvostoliiton Euroopan-puoleisten merien kalataloudellisen ja tieteellisen tutkimuksen alullepanija. — 197, 235, 314, 558.
- Koblenz, Israil Girshevitch** (1882—1935) — työskenteli 1922 Oikeusasiain kansankomissariaatin oikeusopillisena neuvonantajana. — 427—428.
- Koenen, Wilhelm** (synt. 1886) — Saksan ja kansainvälisen kommunistisen liikkeen toimihenkilö. Vuodesta 1920 Saksan Yhdistyneen Kommunistisen Puolueen jäsen, puolueensa edustaja Kominternin III kongressissa. — 141.
- Koltshak, Aleksandr Vasiljevitch** (1873—1920) — tsaarin laivaston amiraali. 1918—1919 Venäjän vastavallankumouksen pääjohtajia. Julistautui USA:n, Englannin ja Ranskan imperialistien tukemana Venäjän ylivaltiaaksi ja pystytti Uralille, Siperiaan ja Kaukoitään porvari- ja tilanherraluokan sotilasdiktatuurin. Punaisen Armeijan eteneminen ja vallankumouksellisen partisaaniliikkeen kasvu tekivät lopun Koltshakin valtakomennosta. Joutui vangiksi ja 7. helmikuuta 1920 hänet ammuttiin Irkutskin vallankumoukskomitean päätöksen nojalla. — 242.
- Komarov, N. P.** (1886—1937) — puolueen jäsen vuodesta 1909. Kansalais sodan aikana pataljoonan komissaari Itärintamalla, kuvernementin erikoiskomission puheenjohtaja Pietarissa. Vuodesta 1921

Pietarin kuvernementin tpk:n sihteeri. VKP(b):n X edustajakokouksessa valittiin puolueen KK:n jäseneksi. Sittemmin puolue- ja taloustyössä. — 267, 292.

Kopp, Viktor Leontjevitsh (1880—1930) — puolueen jäsen vuodesta 1917. Vuosina 1919—1930 SNTL:n Ulkoasiain kansankomissariaatin palveluksessa; toukokuusta 1921 Saksassa VSFNT:n edustajana sotavankien asioissa. — 31, 116, 129.

Koroljov, G. K. (1884—1927) — puolueen jäsen vuodesta 1905. Lokakuun vallankumouksen jälkeen neuvosto-, talous- ja ammattiliittotoimissa Ivanovo-Voznesenskissa. Vuodesta 1921 työskenteli VKP(b):n Keskuskomiteassa. — 6, 122.

Korolenko, Vladimir Galaktionovitsh (1853—1921) — venäläinen kirjailija. — 52.

Korosteljov, Aleksandr Aleksejevitsh (1887—1937) — puolueen jäsen vuodesta 1905. Toukokuusta 1921 huhtikuuhun 1922 TTI:n kansankomissariaatin kollegion jäsen, Talouselinten toimintaa edistävän komission puheenjohtaja. Vuodesta 1922 ammattiliitto- ja taloustoimissa. — 163, 165.

Kotljarov, G. I. (synt. 1875) — puolueen jäsen vuodesta 1917, kaivos-työnjohtaja. — 104.

Kotovitch-Sammer, Nina Ivanovna (synt. 1907) — I. A. Sammerin (ks.) tytär. — 396.

Kozlov, P. A. (1891—1959). — 23.

Kozmin, P. A. (1871—1936) — insinööri-tekologi. Lokakuun vallankumouksen jälkeen Elintarvikeasiain kansankomissariaatin kollegion jäsen, Erityisen puolustusneuvottelukunnan varapuheenjohtaja. Vuodesta 1920 Myllyteollisuushallinnon tuotanto-osaston päällikkö. Osallistui Venäjän sähköistämissuunnitelman laadintaan. — 82.

Krasikov, Pjotr Ananjevitsh (1870—1939) — vallankumousliikkeessä mukana vuodesta 1892, sosialidemokraatti, bolshevikki. Lokakuun vallankumouksen jälkeen vastavallankumouksen tukahduttamiseksi muodostetun tutkimuskomission puheenjohtaja, sitten SNTL:n Oikeusasiain kansankomissariaatin kollegion jäsen ja samanaikaisesti puheenjohtaja komissariaatin yhteyteen perustetussa likvidointiosastossa, jonka tehtävänä oli valmistella asetusteitse ja toteuttaa kirkon erottaminen valtiosta. — 272, 280.

Krasin, Herman Borisovitsh (1871—1947) — etevä keksijä ja konstruktööri. 1920—1922 Hydraulisen turvetuotannon hallinnon neuvoston puheenjohtaja. — 377.

Krasin, Leonid Borisovitsh (1870—1926) — osallistui sosialidemokraattiseen liikkeeseen 1890-luvulta lähtien. VSDTP:n II edustajakokouksesta (1903) asti bolshevikki. Osallistui 1918 Saksan kanssa käytyihin neuvotteluihin taloudellisesta sopimuksesta, sittemmin johti Punaisen Armeijan huoltamista varten muodostetun komission työtä, toimi KKTN:n puhemiehistön jäsenenä, kauppa- ja teollisuuskansankomissaarina. Vuodesta 1919 diplomatian alalla ja 1922—1924

ulkomaankaupan kansankomissaarina. — 8, 19, 56, 62, 66, 67, 96, 116, 117, 125, 129, 131, 152, 162, 164, 167, 183, 187, 196, 198, 215, 219, 225, 227, 284, 293, 298, 308, 317, 325, 333, 334, 345, 364, 372, 382, 386, 390, 397, 398, 401—402, 403, 404, 420, 426, 453, 458—459, 468, 477—478, 479, 500, 510, 529, 531, 536, 537, 549.

Krasinski, Georgi Davydovitsh (1890—1955) — toimi 1921 TTI:n kansankomissariaatin erikoisvaltuutettuna Siperiassa ja Uralilla, myöhemmin Pohjoisen meritien hallinnon palveluksessa. — 335.

Krasnoshtshokov, A. M. (1880—1937) — puolueen jäsen vuodesta 1917. Vuosina 1920—1921 VKP(b):n KK:n Kaukoidän Toimikunnan jäsen, Kaukoidän tasavallan ulkoministeri ja pääministeri. Vuoden 1922 alusta finanssiasiain apulaiskansankomissaari, huhtikuusta 1922 KKTN:n puhemiehistön jäsen, 1923 SNTL:n Teollisuuspankin johdokunnan puheenjohtaja. Vuodesta 1929 alkaen työskenteli SNTL:n Maatalouden kansankomissariaatissa. — 382—383, 402, 403, 407, 457, 482, 485.

Kreibich, Karel (synt. 1883) — tunnettu tshekkoslovakialaisen ja kansainvälisen kommunistisen liikkeen toimihenkilö. Oli aktiivisesti mukana Tshekkoslovakian Kommunistisen Puolueen perustamistoimissa. Kominternin III kongressin osanottaja. Vuosina 1922, 1924 ja 1925 Kominternin TpK:n jäsen. — 167, 212.

Krestinski, Nikolai Nikolajevitsh (1883—1938) — puolueen jäsen vuodesta 1903. Vuosina 1918—1921 finanssiasiain kansankomissaari, joulukuusta 1919 maaliskuuhun 1921 VKP(b):n KK:n sihteeri. Lokakuusta 1921 VSFNT:n täysivaltaisena edustajana Saksassa. — 11, 15, 39, 40, 52, 232, 284, 294, 358, 361, 385, 403, 409, 481, 499, 528, 564.

Kritzmann, Lev Natanovitsh (1890—1938) — puolueen jäsen vuodesta 1918. Vuonna 1921 Valtion Suunnittelukomission puhemiehistön jäsen ja TPN:n Aineellisten resurssien hyödyntämiskomission puheenjohtaja. — 59, 85, 90, 346.

Krug, Karl Adolfovitsh (1873—1952) — etevä sähkötekniikko. Osallistui Venäjän sähköistämisuunnitelman laadintaan. Toimi vuodesta 1905 opettajana Moskovan teknisessä korkeakoulussa, perusti sinne Lokakuun vallankumouksen jälkeen sähköteknisen tiedekunnan. Oli perustamassa Yleisliittolaista sähköteknistä korkeakoulua ja toimi sen rehtorina 1921—1930. — 432.

Krumin, Harald Ivanovitsh (1894—1943) — puolueen jäsen vuodesta 1908. Vuosina 1919—1929 »Ekonomitsheskaja Zhizn» lehden vastaava toimittaja. — 174, 266, 488.

Krupp von Bohlen und Halbach, Gustav (1870—1950) — saksalaisen monopolipääoman mahtimiehiä, 1906—1943 oli suuren ase- ja terästeollisuuskonsernin johdossa. — 405, 476, 499.

Krupskaja, Nadezhda Konstantinovna (1869—1939) — puolueen jäsen vuodesta 1898, Leninin työtoveri ja puoliso. Vallankumouksellisen toimintansa aloitti 1890 Pietarin marxilaisissa ylioppilaskerhoissa, sitten teki sosialidemokraattista propagandatyötä työläisten kes-

- kuudessa. Vuonna 1895 liittyi Pietarin Taisteluliittoon Työväenluokan Vapauttamiseksi. Elokuussa 1896 hänet vangittiin. Sai 3 vuoden karkotustuomion, jota aluksi suoritti Shushenskojen kylässä ja sitten Ufassa. Vuonna 1901 lähti maanpakoon, työskenteli sihteerinä »Iskran» toimituksessa. Osallistui VSDTP:n II edustajakokouksen valmisteluun. Työskenteli sihteerinä bolshevikkien »Vperjod» ja »Proletari» lehtien toimituksessa. Lokakuun vallankumouksen jälkeen toimi kansanvalistuselimissä. — 5, 197, 221, 352—353, 569, 571—572.
- Krutshinski, M. A.** (synt. 1894) — 1920 Ukrainan TpKK:n jäsen. Toimi 1920 ja maaliskuuhun 1921 Maatalouden kansankomissariaatin Hevosjalostuksen ja hevoshoidon päähallinnon päällikkönä sekä sittemmin tieteellisessä, opetus- ja hallintotyössä maatalouden alalla. — 33, 176.
- Krylenko, Nikolai Vasiljevitsh** (1885—1938) — puolueen jäsen vuodesta 1904. Kuului ensimmäiseen neuvostohallitukseen Sota- ja meriasiain komitean jäsenenä. Marraskuussa 1917 sai nimityksen ylipäällikön virkaan. Vuodesta 1918 oikeuslaitoksen palveluksessa, 1922 YTpKK:n Korkeimman vallankumoustribunaaalin puheenjohtaja. Oikeusasiain apulaiskansankomissaari ja tasavallan prokuraattorin vanhin apulainen. — 534.
- Krzhizhanovski, Gleb Maksimilianovitsh** (1872—1959) — puolueessa vuodesta 1893, oli yhdessä Leninin kanssa perustamassa Pietarin Taisteluliittoa Työväenluokan Vapauttamiseksi. Helmikuun vallankumouksen (1917) jälkeen Moskovan Neuvoston jäsen, kuului sen bolshevikkiryhmään. Lokakuun vallankumouksen jälkeen työskenteli Moskovan voimatalouden jälleerakentamisen ja kehittämisen alalla; 1920 johti Leninin toimeksiannosta Venäjän sähköistämiskomission (GOELRO:n) työtä. 1921—1930 Valtion Suunnittelukomission johdossa. — 41, 92, 126, 136, 148, 152—155, 159, 160, 161, 189, 198, 210, 213, 214, 215, 219, 225, 260, 274, 281, 284, 293, 296, 342, 346, 355, 377, 410, 413, 419, 434, 444, 469, 486, 488, 534, 538, 547, 548, 550, 554.
- Kuibyshev, Valerian Vladimirovitsh** (1888—1935) — puolueen jäsen vuodesta 1904. Lokakuun vallankumouksen aktiivinen osanottaja, Samaran aseellisen kapinan järjestäjä. 1918—1919 Itärintaman joukkojen eteläisen ryhmän komissaari ja VSN:n jäsen, sittemmin YTpKK:n, VSFNT:n KKN:n ja VKP(b):n KK:n Turkestanin-komission varapuheenjohtaja, 1920 VSFNT:n täysivaltaisena edustajana Buharassa ja sittemmin YAKN:n puhemiehistön jäsen. Toukokuussa 1921 hänet nimitettiin KKTN:n puhemiehistön jäseneksi ja määrättiin Sähköteknisen teollisuuden päähallinnon päälliköksi. Huhtikuusta 1922 VKP(b):n KK:n sihteeriksi. Vuodesta 1926 KKTN:n puheenjohtaja ja vuodesta 1934 KKN:n yhteydessä toimineen Valtion valvontakomission puheenjohtaja, SNTL:n KKN:n ja TPN:n ensimmäinen varapuheenjohtaja. — 258, 273, 288, 489.
- Kun, Béla** (1886—1939) — Unkarin Kommunistisen Puolueen perustajia ja johtajia. 1919 Unkarin neuvostohallituksen päämies. Neuvostovallan kukistuttua Unkarissa siirtyi Itävaltaan ja sitten Venäjäl-

- le. Kominternin TpK:n puhemiehistön jäsen. — 20, 22—23, 139, 170—171, 378, 493.
- Kurajev, Vasili Vladimirovitsh (1892—1938)** — puolueen jäsen vuodesta 1914. Vuodesta 1920 Maatalouden kansankomissariaatin kollegion jäsen, KKTN:n puhemiehistön jäsen. — 52.
- Kurski, Dmitri Ivanovitsh (1874—1932)** — puolueen jäsen vuodesta 1904. Vuosina 1918—1928 VSFNT:n oikeusasiain kansankomissariaari. Vuodesta 1921 YTpKK:n Puhemiehistön jäsen. — 92, 206, 247, 255, 272, 306, 314, 322, 334, 426, 427—428, 430, 436—440, 454, 534.
- Kurzhner, Boris Abramovitsh (synt. 1896)** — kuului puolueeseen vuodesta 1916. Vuosina 1921—1922 Pietarissa Baltian laivanveistämössä teknisen komission puheenjohtaja. — 357.
- Kushner, Boris Anisimovitsh (1888—1937)** — kirjailija. Kuului puolueeseen vuodesta 1917. Kirjallisen toimintansa ohella työskenteli 1920—1921 KKTN:n sähkötrustissa osaston varapuheenjohtajana. — 260, 357.
- Kuskova, Jekaterina Dmitrijevna (1869—1958)** — porvarillinen julkisuuden henkilö ja lehtinainen. Oli mukana osuustoiminnassa. Kuului 1921 Yleisvenäläiseen nälänhätää kärsivien auttamiskomiteaan, yritti yhdessä eräiden muiden komitean jäsenten kanssa käyttää sitä vastavallankumouksellisissa tarkoituksissa. 1922 Kuskova karkotettiin ulkomaille. — 61, 162.
- Kuusinen, Otto Wille (1881—1964)** — tunnettu Suomen ja kansainvälisen työväenliikkeen, Neuvostoliiton Kommunistisen Puolueen ja neuvostovaltion toimihenkilö, Suomen Kommunistisen Puolueen perustajia. 1921—1939 Kominternin TpK:n jäsen ja yksi sen sihteereistä. Vuodesta 1940 SNTL:n Korkeimman Neuvoston jäsen. Toimi Karjalais-Suomalaisen SNT:n Korkeimman Neuvoston Puhemiehistön puheenjohtajana. NKP:n KK:n jäsen vuodesta 1941. Vuodesta 1957 NKP:n KK:n Puhemiehistön sihteeri ja jäsen. — 139.
- Kuznetsov, Nikolai Grigorjevitsh** — rautatieinsinööri, kehittäjä (yhdessä A. I. Odintsovin kanssa) maailman ensimmäisiä dieselsähköisiä veturikonstruktioita, joissa oli kullekin akselille oma sähkömoottori — 371.

L

- Lacis, Martin Ivanovitsh (Sudrabs, J. F.) (1888—1938)** — puolueen jäsen vuodesta 1905. Toimi 1921 Suolateollisuuden päähallinnon kollegion jäsenenä ja sittemmin puheenjohtajana. — 268.
- Lalajants, Isaak Hristoforovitsh (1870—1933)** — Venäjän sosialidemokraattisen liikkeen aktiivinen osanottaja, VSDTP:n II edustajakokouksen (1903) jälkeen bolshevikki, toimi puolueen KK:n asiamiehenä Venäjällä. Vuoden 1913 lopulla sai elinkautisen karkotustuomion Itä-Siperiaan ja pysyi vuoteen 1922 asti syrjässä poliittises-

ta toiminnasta. Vuodesta 1922 työskenteli VSFNT:n Valistusasiain kansankomissariaatin Poliittisen valistustyön pääkomiteassa. — 242, 301, 387, 424.

Lapinski, Pavel Ludvigovitsh (Levinson, J., Mihalski) (1879—1937) — puolalainen kommunisti, vuodesta 1919 VKP(b):n jäsen, taloustieteilijä ja lehtimies. 1920—1928 toimi VSFNT:n (SNTL:n) lähetystössä Saksassa. — 211, 235, 308, 441.

Larin, J. (Lurje, Mihail Aleksandrovitsh) (1882—1932) — sosialidemokraatti, menshevikki. Hyväksyttiin elokuussa 1917 bolshevikki-puolueeseen. Lokakuun vallankumouksen jälkeen neuvosto- ja taloustoimissa. 1920—1922 Ylimmän kuljetusneuvoston varapuheenjohtaja, Valtion Suunnittelukomission jäsen, sen puhemiehistön jäsen. — 29, 140, 153, 398, 402, 423.

Larkin, James (1878—1947) — Irlannin työväenliikkeen toimihenkilö. Oleskeli 1914—1923 USA:ssa, missä joutui vainottavaksi vallankumouksellisen toiminnan takia. Palattuaan Irlantiin perusti Irlannin vasemmistolaisen työväenliiton, joka kuului jonkin aikaa Ammattiyhdistysinternationaaliin. — 322.

Lavrentjeva — 227.

Lavrik — 28.

Lazarev, Pjotr Petrovitsh (1878—1942) — tiedemies, fysiikan, biofysiikan ja geofysiikan tutkija. Vuodesta 1917 akateemikko. 1912—1925 Moskovon teknisen korkeakoulun professori ja 1920—1931 hänen aloitteestaan perustetun Valtion biofysiikan instituutin johtaja. Neuvostoliiton Tiedeakatemian jäsen. — 343, 360, 510.

Lazzari, Constantino (1857—1927) — tunnettu Italian työväenliikkeen toimihenkilö. Italian Sosialistisen Puolueen perustajia, sen KK:n jäsen. Osallistui Kominternin II ja III kongressiin. — 331, 563, 564.

Lengnik, Fr. V. (1873—1936) — puolueen jäsen vuodesta 1898. Kuului pietarilaiseen Taisteluliittoon Työväenluokan Vapauttamiseksi, osallistui 1900-luvun alussa »Iskra» lehden perustamiseen. Vuosien 1905—1907 vallankumouksen osanottaja. Puoluetöyssä Etelä-Venäjällä, Moskovassa ja Pietarissa. Työskenteli Lokakuun vallankumouksen jälkeen Valistusasiain ja TTI:n kansankomissariaateissa, Korkeimmassa Kansantalouselvostossa, osallistui Venäjän sähköistämissuunnitelman laadintaan. Vuodesta 1921 Ulkomaankaupan kansankomissariaatin kollegion jäsen. — 300.

Lepeshinskaja, N. S. (1890—1923) — työskenteli 1918—1923 V. I. Leninin sihteeristössä. — 89, 109, 240, 452, 468, 495, 518, 522, 523.

Levi, Paul (1883—1930) — saksalainen sosialidemokraatti. Saksan Kommunistisen Puolueen perustavassa kokouksessa tuli valituksi puolueen KK:n jäseneksi. Helmikuussa 1921 erotettiin kommunistipuolueesta puoluekurin törkeän rikkomuksen takia. Palasi sittemmin sosialidemokraattiseen puolueeseen. — 79, 80, 139, 185.

Levin, Lev Grigorjevitsh (1870—1938) — sisätautilääkäri. Työskenteli

- 1896—1897 lääkärinä Berliinin ja Pariisin klinikoissa ja vuodesta 1897 Venäjällä. Huhtikuusta 1920 Kremlin sairaalan osastolääkäri ja sisätautiosaston johtaja. — 169, 431.
- Lezhava, A. M.** (1870—1937) — puolueen jäsen vuodesta 1904. Lokakuun vallankumouksen jälkeen johtavassa talous- ja neuvostotyössä. 1918—1920 Kulutusosuuskuntien Keskusliiton puheenjohtaja, 1920—1925 ulkomaankaupan apulaiskansankomissaari. — 72, 86, 91, 124, 131, 134, 147, 160, 161, 209, 356, 358, 363, 366, 376, 384, 393, 394, 398, 405, 408, 459, 460, 477, 478, 542.
- Lezhnjov, Isai Grigorjevitsh** (1891—1955) — lehtimies. Tuli 1906 VSDTP:n jäseneksi, liittyi bolshevikkeihin. 1918—1921 toimitti aikakauslehtiä, toimi »Izvestija VTsIK» lehden uutisosaston johtajana. Alkuvuodesta 1922 perusti ja ryhtyi toimittamaan »Novaja Rossija» aikakauslehteä, joka ilmestyi ensin Pietarissa ja sitten Moskovassa toukokuuhun 1926. — 519.
- Lisitsyn, Pjotr Ivanovitsh** (1877—1948) — tiedemies, kasvinjalostaja, työskenteli 1908—1929 Shatilovon koeasemalla (nyk. Shatilovon valtionkasvinjalostuslaitos Orelin alueella). — 780—781.
- Litkens, J. A.** (1888—1922) — VSDTP:n jäsen vuodesta 1904. VKP(b):n jäseneksi liittyi 1919. Poliittisen valistustyön pääkomitean apulaishohtajana 1920, VSFNT:n valistusasiain apulaiskansankomissaarina vuodesta 1921. — 11, 25, 32, 38, 40, 99, 238, 250, 356, 363, 368, 419, 432—433.
- Litvinov, Maksim Maksimovitsh** (1876—1951) — puolueessa vuodesta 1898. Lokakuun vallankumouksen jälkeen diplomaattityössä. 1921 ulkoasiain apulaiskansankomissaari. — 284, 308, 321, 333, 365, 384, 391, 397, 402—403, 404, 447, 494, 500, 505.
- Ljubovitsh, A. M.** (1880—1939) — puolueen jäsen vuodesta 1917. Lokakuun vallankumouksen jälkeen posti- ja lennätintyöntekijäin ammattiliiton KK:n puheenjohtaja, maaliskuusta 1920 posti- ja lennätinlaitosten kansankomissaari. Sittemmin Valtion Suunnittelukomission puheenjohtaja ja Valko-Venäjän SNT:n KKN:n varapuheenjohtaja. — 8.
- Lloyd George, David** (1863—1945) — englantilainen valtiomies, liberaalisen puolueen johtaja. 1916—1922 Ison-Britannian pääministeri. — 309, 382, 426, 495, 496, 500, 511.
- Lobatshov, Ivan Stepanovitsh** (1879—1933) — puolueen jäsen vuodesta 1917. Vuodesta 1920 VSFNT:n Elintarvikeasiain kansankomissariaatin kollegion jäsen. Helmikuusta 1922 Ukrainan elintarvikekomissaari. — 173.
- Lomov, A. (Oppokov, Georgi Ippolitovitsh)** (1888—1938) — puolueen jäsen vuodesta 1903. Neuvostojen II yleisvenäläisessä edustajakokouksessa tuli valituksi Kansankomissaarien Neuvostoon oikeusasiain kansankomissaarina. KKTN:n puhemiehistön jäsen ja varapuheenjohtaja, Valtion Suunnittelukomission varapuheenjohtaja. — 62, 73.
- Lomonosov, Juri Vladimirovitsh** (synt. 1876) — professori, rauta-

tieasiantuntija. Johti 1920—1921 valtuuskuntaa, joka valvoi Ruotista ja Saksasta tilattujen veturien ym. teknisen kaluston toimintuksia. — 117, 333, 408, 411, 412—413, 481, 499.

Lozovski (Dridzo), Solomon Abramovitsh (1878—1952) — puolueen jäsen vuodesta 1901. Toimi 1920 Moskovan kuvernementin ammattiliittoneuvoston puheenjohtajana. 1921—1937 Ammattiyhdistysinternationaalinen pääsihteeri. Sittemmin diplomaattityössä. — 172, 186, 562.

Lunatsharski, Anatoli Vasiljevitsh (1875—1933) — osallistui sosialidemokraattiseen liikkeeseen 1890-luvun alusta. Lokakuun vallankumouksen jälkeen vuoteen 1929 VSFNT:n valistusasiain kansankomissaari, sittemmin SNTL:n TpKK:n tieteellisen komitean puheenjohtaja. — 11, 25, 38, 78, 83, 93, 184, 250, 331, 368, 384—385, 516.

Lutovinov, Juri Hrisanfovitch (1887—1924) — puolueen jäsen vuodesta 1904. Oli vuodesta 1920 metallityöläisten liiton KK:n jäsen ja YTpKK:n Puhemiehistön jäsen, YAKN:n puhemiehistön jäsen. Ammattiliitoista käydyn väittelyn aikana (1920—1921) kuului puolueenvastaisen »työläisopposition» johtajiin. 1921 hänet erotettiin vastuunalaisista ammattiliittotehtävistä ja nimitettiin VSFNT:n kauppaedustajan apulaiseksi Saksaan. — 114—119, 129, 164, 207, 333.

Luxenburg, Rosa (1871—1919) — Puolan ja Saksan työväenliikkeen merkkihenkilöitä, II Internationaalinen vasemmistosiiven johtajia. Oli yhtenä aloitteentekijänä perustamassa saksalaista Internationaali-ryhmää, jonka nimeksi tuli myöhemmin Spartakus-ryhmä ja sitten Spartakus-liitto. Vuoden 1918 marraskuun vallankumouksessa toimi Saksan työväen vallankumouksellisen kärkejoukon johtajana. Osallistui Saksan Kommunistisen Puolueen perustavaan kokoukseen. Tammikuussa 1919 hänet vangittiin ja murhattiin ra'asti. — 186.

M

Maffi, Fabrizio (1868—1955) — tunnettu Italian työväenliikkeen toimihenkilö, sosialisti. Perusti 1921 Italian Sosialistiseen Puolueeseen »Kolmannen Internationaalinen» ryhmäkunnan, jonka johtoon hän itse asettui ja joka sitten sulautui yhteen kommunistipuolueen kanssa. Osallistui Italian Sosialistisen Puolueen edustajana Kominternin III kongressiin. Vuodesta 1924 IKP:n KK:n jäsen. — 563.

Maharadze, Filipp Jesejevitsh (1868—1941) — puolueen jäsen vuodesta 1903. Maaliskuusta 1921 helmikuuhun 1922 Gruusian Vallankumoukskomitean puheenjohtaja ja maatalouden kansankomissaari, vuodesta 1922 Gruusian SNT:n TpKK:n puheenjohtaja. — 572.

Mahno, Nestor Ivanovitsh (1884—1934) — Ukrainassa 1918—1921 neuvostovaltaa vastaan taistelleiden anarkististen kulakkijoukkojen päämies. Keväällä 1921 Punaisen Armeijan joukot tekivät lopun Mahnon rosvojoukkioista. — 21, 47.

- Majakovski, Vladimir Vladimirovitsh** (1893—1930) — neuvostorunoilija. — 93, 280.
- Maksimovski, Vladimir Nikolajevitsh** (1887—1941) — puolueen jäsen vuodesta 1903. Lokakuun vallankumouksen jälkeen Moskovan alueen tpk:n sihteeri, Sisäasiain kansankomissariaatin kollegion jäsen. 1922 Valistusasiain kansankomissariaatin kollegion jäsen, apulaiskansankomissaari. — 548.
- Malikov** — 28.
- Malyshev, Sergei Vasiljevitch** (1877—1938) — puolueen jäsen vuodesta 1902. Lokakuun vallankumouksen jälkeen toimi Työasiain kansankomissariaatissa, Elintarvikeasiain kansankomissariaatissa. Järjesti 1918 retkikunnan Volgalle ja Kamalle vaihtamaan jokivarren talonpojilta viljaa teollisuustuotteilla. Työskenteli Neuvostoliiton Kauppakamarin puheenjohtajana, Kulutusosuuskuntien Keskusliitossa. — 393.
- Malzahn, Heinrich** (synt. 1884) — saksalainen sosialidemokraatti, sittemmin kommunisti. 1921 Saksan Yhdistyneen Kommunistisen Puolueen KK:n edustajana Kominternin III kongressissa ja Saksan ammattiyhdistysten keskusneuvoston edustajana Ammattiyhdistysinternationaalin I kongressissa. Samana vuonna hänet erotettiin keskustalaisena Saksan kommunistipuolueesta. — 172.
- Mantsev, Vasili Nikolajevitsh** (1888—1939) — puolueen jäsen vuodesta 1906. Vuonna 1922 Ukrainan KP(b):n KK:n puheenjohtaja, Yleisvenäläisen Erikoiskomission kollegion jäsen. Vuodesta 1923 työskenteli Moskovassa TTI:ssä, sitten KKTN:ssä, SNTL:n Finansiasiain kansankomissariaatissa. Vuodesta 1936 VSFNT:n Korkeimman oikeuden varapuheenjohtaja. — 36, 519.
- Manuilski, Dmitri Zaharovitsh** (1883—1959) — puolueen jäsen vuodesta 1903. Lokakuun vallankumouksen jälkeen puolue-, neuvosto- ja diplomaattityössä. Osallistui 1918 Brestin rauhanteon jälkeen Ukrainan Keskusradan kanssa käytyihin rauhanneuvotteluihin, 1919 toimi VSFNT:n Punaisen Ristin valtuuskunnan johtajana Ranskassa, 1920—1922 Ukrainan SNT:n maatalouden kansankomissaari, UKP(b):n KK:n sihteeri. — 137.
- Marchlewski, Julian** (1866—1925) — Puolan ja kansainvälisen työväenliikkeen tunnettu toimihenkilö. Saapui Neuvosto-Venäjälle 1918, valittiin YTpKK:n jäseneksi. Suoritti eräitä diplomaattisia tehtäviä, osallistui neuvotteluihin Puolan, Liettuan, Suomen, Japanin ja Kiinan kanssa. — 285.
- Martens, L. K.** (1875—1948) — puolueen jäsen vuodesta 1893. Vuodesta 1921 KKTN:n puhemiehistön jäsen ja Metalliteollisuuden päähallinnon puheenjohtaja, sittemmin KKTN:n keksintökomitean puheenjohtaja sekä opetustyössä. — 145, 149, 150—151, 190—191, 194, 291, 299, 308, 315, 316, 333, 483, 485, 486, 487.
- Martinovitsh, N. N.** (1883—1937) — orientalisti-turkologi, 1917—1922 Elävien itämaisten kielten instituutin professori ja Pietarin yliopiston opettaja, Venäläisen museon tieteellinen työntekijä. Muutti 1922 Suomen ja sittemmin Yhdysvaltoihin. — 128.

- Martov, L. (Zederbaum, Juli Osipovitsh) (1873—1923)** — menshevikien johtomiehiä, tuli mukaan sosialidemokraattiseen liikkeeseen 1890-luvulla. Oli 1895 järjestämässä Pietarin Taisteluliittoa Työväenluokan Vapauttamiseksi. Asettui VSDTP:n II edustajakokouksessa (1903) »menshinstvon» (vähemmistön) johtoon ja toimi siitä lähtien yhtenä menshevikien keskusjärjestöjen johtajana ja menshevististen julkaisujen toimittajana. 1920 Moskovan Neuvoston jäsen. Sittemmin muutti Saksaan. — 81.
- Martynov, B. S. (1882—1951)** — tiedemies, juristi. Työskenteli 1908—1950 Pietarin (Leningradin) Valtionyliopistossa ja muissa oppilaitoksissa. — 128.
- Marx, Karl (1818—1883).** — 34—35, 262, 490, 491, 492.
- Mdivani, Polikarp Gurgenovitsh (Budu) (1877—1937)** — puolueessa vuodesta 1903. Gruusian KP(b):n KK:n puhemiehistön jäsen 1922. Erotettiin 1928 puolueesta trotskilaisen oppositiotoiminnan vuoksi, 1931 otettiin takaisin puolueeseen ja 1936 erotettiin jälleen. — 510, 572.
- Mehonoshin, Konstantin Aleksandrovitsh (1889—1938)** — puolueen jäsen vuodesta 1913. Kalastuksen ja kalanjalostuksen päähallinnon kollegion jäsen 1921, sitten työskenteli yleisen sotilasopetuksen järjestelyn alalla, SNTL:n Valtion Suunnittelukomissiossa ja muualla. — 156.
- Meisner, Valerian Ivanovitsh (1879—1938)** — kalatalouden asiantuntija. Heinäkuusta 1920 Kalastuksen ja kalanjalostuksen päähallinnon apulaispäällikkö ja päällikkö. — 196, 197, 281.
- Melnitshanski, Grigori Natanovitsh (1886—1937)** — puolueen jäsen vuodesta 1902. Vuosina 1918—1924 Moskovan kuvernementin ammattiliittoneuvoston puheenjohtaja ja YAKN:n puhemiehistön jäsen. — 238.
- Mendelejev, Dmitri Ivanovitsh (1834—1907)** — suuri venäläinen tiedemies. — 539.
- Menshikov, Jevgeni Stepanovitsh (1883—1926)** — insinööri-tekologi, turpeentuotannon asiantuntija. — 421.
- Menzhinski, Vladimir Rudolfovitch (1874—1934)** — puolueen jäsen vuodesta 1902. Lokakuun vallankumouksen jälkeen toimi jonkin aikaa finanssiasiaien kansankomissaarina, sitten VSFNT:n pääkonsulina Berliinissä. Vuodesta 1919 työskenteli Yleisvenäläisessä Erikoiskomissiossa. — 42, 156.
- Meshtsherjakov, Nikolai Leonidovitsh (1865—1942)** — puolueen jäsen vuodesta 1901. Vuosina 1920—1924 Valtion kustannusliikkeen toimituskollegion puheenjohtaja, »Pravda» lehden toimituskollegion jäsen (1918—1922). — 181, 285.
- Meshtsherjakova, Anna Ivanovna (1866—1948)** — vallankumousliikkeessä 1890-luvulta lähtien, bolshevikkipuolueen jäsen vuodesta 1917. Lokakuun vallankumouksen jälkeen työskenteli Valistusasiain kansankomissariaatissa, Poliittisen valistustyön pääkomi-

- tean kirjasto-osastolla, Kremlin keskusklubin kirjastonhoitajana. — 354.
- Mesjatsev, P. A.** (1889—1938) — puolueen jäsen vuodesta 1906. Vuosina 1921—1924 VSFNT:n Maatalouden kansankomissariaatin kollegion jäsen. Sitten työskenteli osuuskauppa-alalla, Maatalouspankissa ja SNTL:n Valtion Suunnittelukomissiossa. — 362.
- Messing, Stanislav Adamovitsh** (1890—1946) — puolueen jäsen vuodesta 1908. Lokakuun vallankumouksen jälkeen toimi Sokolnikin piirin tpk:n sihteerinä Moskovassa, sittemmin Erikoiskomissiossa, GPU:ssa ja Ulkomaankaupan kansankomissariaatissa. — 590.
- Meteljov, Aleksandr Denisovitsh** (1893—1937) — puolueen jäsen vuodesta 1912. Vuonna 1921 YTpKK:n asuintalojen isännöitsijä, sittemmin muissa taloustehtävissä. — 345.
- Mezhlauk, I. I.** (1891—1941) — puolueen jäsen vuodesta 1918. Vuonna 1921 Etelän teräsyhtymän hallinnon puheenjohtaja. — 360.
- Mihailov, Ivan Konstantinovitsh** (synt. 1881) — puolueessa vuodesta 1897. Vuosina 1921—1922 puheenjohtajana TPN:n erikoisvaliokunnassa, jonka tehtävänä oli tutkia Altailla ja Uralilla sijainneiden, aikoinaan Urquhartin omistamien taloudellisten yritysten tilaa. — 443, 526, 529, 537, 538.
- Mihailov (Jelinson), L. M.** (1872—1928) — puolueen jäsen vuodesta 1900. Toimi 1922 täysivaltaisena edustajana Norjassa, 1923—1924 Ulkoasiain kansankomissariaatin valtuutettuna Turkestanissa, oli VKP(b):n KK:n Keski-Aasian Toimikunnan jäsen. — 384.
- Mihailov, Vasili Mihailovitsh** (1894—1937) — puolueen jäsen vuodesta 1915. Vuosina 1921—1922 VKP(b):n KK:n sihteeri, vuodesta 1922 puolueen Moskovan komitean ja Zamoskvoretshjen piirikomitean sihteeri, Moskovan ammattiliittoneuvoston puheenjohtaja. — 297, 303, 305, 312, 317, 350.
- Mihailovski, I. O.** (synt. 1876) — insinööri-tekologi. Vuosina 1919—1928 KKTN:n tieteellis-teknisen osaston keksintökomitean patenttiosaston päällikkö, komitean varapuheenjohtaja, puheenjohtaja ja yliekspertti. — 84.
- Michelson, V. A.** (1860—1927) — fyysikko. 1894—1927 fysiikan ja ilmatieteen professori Petrovsko-Razumovskojen (nyk. K. A. Timirjazevin) maatalousakatemiassa, Neuvostoliiton Tiedeakatemian observatorion johtaja. — 1.
- Miljukov, Pavel Nikolajevitsh** (1859—1943) — kadettipuolueen johtaja, historioitsija ja yhteiskuntapoliittinen kirjailija, toimi aktiivisesti valkoemigranttipiireissä. — 442.
- Miljutin, Vladimir Pavlovitsh** (1884—1938) — puolueen jäsen vuodesta 1910. KKTN:n varapuheenjohtaja 1918—1921. — 31, 86, 89.
- Minor, Lazar Solomonovitsh** (1855—1942) — hermolääkäri. — 338.
- Minor, Robert (Ballister, D.)** (1884—1952) — amerikkalainen sosialisti, lehtimies ja taiteilija. Liittyi 1920 USA:n Kommunistiseen

Puolueeseen ja nousi yhdeksi sen johtajista. Toimitti puolueen pää-äänenkannattajaa »Daily Worker» lehteä. — 357.

Miroshnikov, Ivan Ivanovitsh (1894—1939) — puolueen jäsen vuodesta 1917. KKN:n ja TPN:n kansliapäällikön apulainen 1921—1937. — 259, 431.

Mishell, B. — amerikkalaisen Allied Drug and Chemical Corporationin edustaja, Neuvosto-Venäjällä toimineen amerikkalaisen Alameriko-toimilupayrityksen pääjohtaja. — 316, 508, 523.

Mjaskov, Konstantin Gavrilovitsh (1881—1958) — puolueen jäsen vuodesta 1912. Lokakuun vallankumouksen jälkeen Samarassa elintarvikekomissaarina, sitten Venäjän Maatalouspankin puheenjohtajana. Edelleen Neuvostoliiton maatalousakatemiaan puhemiehistön ja Valtion Suunnittelukomission puhemiehistön jäsen, NKP:n KK:n tehtävissä. — 254.

Mjasnikov, G. I. (1889—1946) — puolueessa vuodesta 1906. Puolue-työssä 1921 Permin kuvernementissa, sitten Pietarissa. Erotettiin 1922 puolueesta puolueenvastaisen toiminnan vuoksi. Siirtyi myöhemmin ulkomaille. — 190, 207, 357, 442.

Molotov (Skrjabin), Vjatsheslav Mihailovitsh (synt. 1890) — puolueeseen liittyi 1906. Vuodesta 1918 johtavassa puolue- ja neuvostotyössä: UKP(b):n KK:n sihteeri, VKP(b):n KK:n sihteeri; vuodesta 1926 NKP:n KK:n Poliittisen Toimikunnan ja sitten Puhemiehistön jäsen, 1930—1941 SNTL:n KKN:n puheenjohtaja, vuodesta 1939 SNTL:n ulkoasiain kansankomissaari ja sitten ministeri, SNTL:n Ministerineuvoston ensimmäinen varapuheenjohtaja. Kesäkuussa 1957 erotettiin NKP:n KK:n kokouksen päätöksellä ryhmäkuntalaistoiminnan takia NKP:n KK:n Puhemiehistöstä ja KK:sta. 1962 erotettiin puolueesta. — 65, 75, 78, 80, 97, 100, 109, 126, 129, 137, 138, 142, 156, 157, 161, 163, 166, 177, 183, 187, 194, 204, 207, 219, 226, 228, 238, 239, 240, 266, 267, 269, 275, 283, 288, 304, 330—331, 334, 336, 338, 341, 350, 357, 358, 361, 363, 369, 372, 374, 381, 382, 385, 389, 390, 393—394, 395, 403, 404, 405, 406, 413—414, 418, 424—425, 431, 433, 436, 441, 445, 447, 453, 454, 457, 461—462, 464, 480, 482, 549, 550, 558.

Mordvilko, A. K. (1867—1938) — eläintieteilijä. Työskenteli vuodesta 1911 Tiedeakatemiaan eläintieteellisessä museossa. — 128.

Morosanov, A. N. (synt. 1892) — puolueen jäsen vuodesta 1918. Vuosina 1921—1923 VSFNT:n Maatalouden kansankomissariaatin toimitus- ja julkaisukomitean puheenjohtaja ja Novaja derevnja -kustantamon johtaja, »Selskhozjaistvennaja zhizn» lehden toimittaja. — 515.

Morozov, Mihail Vladimirovitsh (1868—1938) — puolueen jäsen vuodesta 1901, bolshevikki. Työskenteli 1922 KKTN:n Turveteollisuuden pääkomiteassa. — 421, 449, 450, 451.

Muralov, Nikolai Ivanovitsh (1877—1937) — puolueessa vuodesta 1903. Elokuusta 1920 Maatalouden kansankomissariaatin kollegion jäsen, maaliskuusta 1921 ensin Moskovan ja sitten Pohjois-Kaukasian

sotilaspiirin komentaja sekä muissa viroissa. NKP(b):n XV edustajakokous erotti hänet 1927 puolueesta aktiivisen trotskilaisen oppositiotoiminnan takia. — 41, 268, 361, 362.

Musabekov, G. M. (1888—1938) — puolueen jäsen vuodesta 1918. Kevästä 1920 Azerbaidzhanin SNT:n elintarvikekomissaari. 1921 erikoiskomissaarina Kuban ujestissa. Vuodesta 1922 Azerbaidzhanin SNT:n KKN:n puheenjohtaja. — 77.

Mushketov, Dmitri Ivanovitsh (1882—1938) — tiedemies, geologi. 1919—1936 Leningradin vuori-instituutin rehtori. — 73.

Mussolini, Benito (1883—1945) — Italian fasistidiktaattori 1922—1943. — 555.

Müller, Richard (synt. 1880) — saksalainen sosialidemokraatti, työmies, kuului Saksan Riippumattomaan Sosialidemokraattiseen Puolueeseen, sitten liittyi Saksan Yhdistyneeseen Kommunistiseen Puolueeseen. Oli mukana 1918 Saksan marraskuun vallankumouksessa. Kävi 1921 Neuvosto-Venäjällä osallistuen Saksan metallimiesten liiton edustajana Ammattiyhdistysinternationaalin I kongressiin. — 172.

N

Nadezhda Konstantinovna — ks. Krupskaja, N. K.

Nakorjakov, Nikolai Nikandrovitsh (Nazar Uralski) (synt. 1881) — aloitti vallankumouksellisen toimintansa 1901. VSDTP:n II edustajakokouksen (1903) jälkeen bolshevikki. Toimitti 1912—1916 »Novyi mir» lehteä, jota venäläiset pakolaiset julkaisivat Yhdysvalloissa. Palasi helmikuun vallankumouksen jälkeen Venäjälle, toimi väliaikaisen hallituksen sotilaskomissaarin apulaisena I. armeijassa, esiintyi bolshevikkeja vastaan. Sittemmin työskenteli eri kustannusliikkeissä Harkovissa, Siperiassa ja Moskovassa, vuodesta 1922 Valtion kaunokirjallisen kustantamon johtajana. Liittyi 1925 VKP(b):hen. — 383.

Nansen, Fridtjof (1861—1930) — norjalainen tiedemies, napaseuduntutkija, julkisuuden henkilö. Ensimmäisen maailmansodan jälkeen toimi Kansainliiton pakolais- ja sotavankiasiain ylikomissaarina. 1921 oli perustamassa Kansainvälistä nälänhätää kärsivien auttamiskomissiota. — 161, 222, 223, 243.

Narimanov, Nariman Kerbalai Nadzhaf-ogly (1871—1925) — neuvostovaltiomies ja kirjailija. 1921 Azerbaidzhanin KKN:n puheenjohtajana. Vuodesta 1922 Taka-Kaukasian SFNT:n Liittoneuvoston puheenjohtaja ja sittemmin yksi SNTL:n TpKK:n puheenjohtajista. — 19, 64, 66, 263.

Nazvanov, M. K. (1872—1934) — sokeriteollisuuden insinööri-tekologi. Lokakuun vallankumouksen jälkeen Sokeriteollisuuden päähallinnon neuvonantaja ja teknisen neuvoston puheenjohtaja. 1919—1921 neuvonantajana KKTN:n tuotanto-osastossa ja sittemmin Valtion Suunnittelukomissiossa. Vuodesta 1922 työskenteli Ulkomaankaupan kansankomissariaatissa. — 283, 410.

- Neopihanov, Aleksandr Aleksandrovitsh** (synt. 1884) — insinööri-ekonomi. 1919—1921 kuljetustyöläisten ammattiliiton KK:n varapuheenjohtaja. Sittemmin Valtion Suunnittelukomission puhemiestön jäsen. — 154.
- Neprijahin, Mihail Grigorjevitsh** (synt. 1887) — puolueen jäsen vuodesta 1918. 1919—1921 kuvernementin elintarvikekomissaarina Astrakanissa. 1921—1922 kuvernementin osuuskuntien hallinnon puheenjohtaja, Kalastuksen ja kalanjalostuksen päähallinnon kuljetusosaston päällikkö. Vuodesta 1922 Valtion kalataloushallinnon päällikkö. — 177, 188.
- Nesterov, Boris Pavlovitsh** (1894—1937) — puolueen jäsen vuodesta 1918. Vuodesta 1922 työskenteli VSFNT:n KKN:n kansliassa. — 412, 453.
- Nikolajev, Akim Maksimovitsh** (1887—1938) — puolueen jäsen vuodesta 1904. Vuosina 1918—1924 Posti- ja lennätinlaitosten kansankomissariaatin kollegion jäsen ja Radioneuvoston puheenjohtaja. — 81, 82, 123, 245, 509.
- Nogin, Viktor Pavlovitsh** (1878—1924) — puolueen jäsen vuodesta 1898. Vuonna 1921 Ammattiyhdistysinternationaalin kansainvälisen toimikunnan jäsen, KKTN:n puhemiestön jäsen, YTpKK:n Turkestanin-komission jäsen ja Puuvillateollisuuden pääkomitean puheenjohtaja. — 101.
- Noulens, Joseph** (1864—1939) — ranskalainen poliitikko ja valtiomies. 1917 ja 1918 oli suurlähettiläänä Venäjällä. Lokakuun vallankumouksen jälkeen hän oli yksi ententemaiden intervention ja Neuvosto-Venäjällä puhjenneiden vastavallankumouksellisten esiintymisten järjestäjistä. — 230, 244.
- Novitski, Aleksandr Adolfovitsh** (synt. 1894) — finanssityöntekijä. VKP(b):n jäsen vuodesta 1918. Vuodesta 1921 VSFNT:n budjettihallinnon päällikkö, kultavaruuskomission sihteeri, Pienen KKN:n jäsen, Finanssiasiaain kansankomissariaatin edustaja TPN:ssä. Vuonna 1922 Finanssiasiaain kansankomissariaatin valtuutettu Ukrainassa sekä Ukrainan KKN:n jäsen ja sitten Ukrainan TpKK:n jäsen. Vuodesta 1923 Neuvostoliiton Finanssiasiaain kansankomissariaatin finanssivalvontahallinnon päällikkönä. — 303—304, 324, 417.

O

- Oborin, Vasili Pavlovitsh** (1887—1939) — puolueessa vuodesta 1904. Lokakuun vallankumouksen jälkeen puolue- ja ammattiliittotyössä Pietarissa. 1921 Pietarin kansantalousneuvoston sähköjaoston kollegion sihteeri. NKP(b):n XV edustajakokouksessa (1927) erotettiin puolueesta puolueenvastaiseen »demokraattisen sentralismin» ryhmään kuulumisen vuoksi. — 240.
- Oganovski, Nikolai Petrovitsh** (synt. 1874) — tilasto- ja taloustieteilijä. Vuoteen 1917 asti eserrä. 1921—1924 VSFNT:n Maatalouden

kansankomissariaatin tilasto-osaston johtaja. Sittemmin työskenteli Finanssiasiain kansankomissariaatissa, Kauppa-asiain kansankomissariaatissa, KKTN:ssä ja Valtion Suunnittelukomissiossa. — 515.

Okulov, Aleksei Ivanovitsh (1880—1939) — puolueen jäsen vuodesta 1903, toimi kirjallisella alalla. 1920—1921 Itä-Siperian joukkojen komentaja ja Vallankumouksellisen sotatribunaalin jäsen. Sittemmin toimi neuvostoelimissä ja kirjallisuusosalalla. — 341.

Olminski, Mihail Stepanovitsh (1863—1933) — puolueen jäsen vuodesta 1898. Osallistui vallankumoukselliseen liikkeeseen 1880-luvun alusta. 1920—1924 VKP(b):n KK:n puoluehistorian osaston johtaja. — 519.

Orahelashvili, Mamija Dmitrijevitch (1881—1937) — puolueen jäsen vuodesta 1903. Maaliskuusta 1921 Neuvosto-Gruusian vallankumoukskomitean puheenjohtaja, sitten Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja, Gruusian Kommunistisen Puolueen KK:n sihteeri, VKP(b):n Taka-Kaukasian aluepiirikomitean sihteeri. Jouluukuusta 1922 Taka-Kaukasian SFNT:n Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja. — 541, 545.

Ordzhonikidze, Grigori Konstantinovitsh (1886—1937) — puolueen jäsen vuodesta 1903. Lokakuun vallankumouksen jälkeen Ukrainan ja sitten Etelä-Venäjän erikoiskomissaari. Kansalaissodan vuosina 16. ja 14. armeijan sekä Kaukasian rintaman vallankumouksellisten sotaneuvostojen jäsen. 1921—1926 KK:n Kaukasian Toimikunnan puheenjohtaja ja sitten puolueen Taka-Kaukasian aluepiirikomitean ensimmäinen sihteeri. Vuodesta 1926 NKP(b):n KKK:n puheenjohtaja ja Neuvostoliiton TTI:n kansankomissaari. Vuodesta 1930 Neuvostoliiton KKTN:n puheenjohtaja ja vuodesta 1932 Neuvostoliiton raskaan teollisuuden kansankomissaari. — 64, 65, 70, 77, 80, 101, 132, 142, 166, 266, 292, 364, 540, 545, 572.

Orlov, N. A. — 1918—1919 »Izvestija Narkomproda» aikakauslehden toimitussihteeri, 1920—1921 apulaistoimittaja ja kustannusosaston toimittaja, sitten Berliinissä neuvostolähetystön julkaiseman »Novyi mir» aikakauslehden talouselämän osaston johtaja. — 538.

Osadtshi, Pjotr Semjonovitsh (1866—1943) — sähkötekniikan erikoistuntija. Lokakuun vallankumouksen jälkeen Valtion Suunnittelukomission varapuheenjohtaja ja samanaikaisesti KKTN:n Sähköteknisen keskusneuvoston puheenjohtaja. — 153, 387, 444.

Osinski, N. (Obolenski, V. V.) (1887—1938) — puolueen jäsen vuodesta 1907. Lokakuun vallankumouksen jälkeen VSFNT:n Valtionpankin johtaja, KKTN:n puheenjohtaja. 1918 »vasemmistokommunisti». 1921—1923 maatalouden apulaiskansankomissaari. — 33, 41, 45, 52, 180, 254, 276, 293, 335, 361, 362, 367, 433, 515, 546, 552.

Ostrjakov, Pjotr Aleksejevitch (1887—1952) — insinööri, radiotekniikan erikoistuntija. 1918—1927 työskenteli Nizhni Novgorodin radiolaboratoriossa. 1921 alettiin hänen johdolla rakentaa Moskovaan radioasemaa. — 233.

P

- Paikes, A. K.** (1873—1958) — puolueen jäsen vuodesta 1918. Toimi 1921—1922 täysivaltaisena edustajana Kiinassa ja sitten Liettuassa. Vuodesta 1923 työskenteli KKTN:ssä. — 132, 137, 285.
- Pavlov, Ivan Petrovitsh** (1849—1936) — etevä venäläinen fysiologi. — 24.
- Pavlov, V. A.** (1890—1942) — radioinsinööri; 1921—1924 Posti- ja lennätinlaitosten kansankomissariaatin radio-osaston päällikkö. — 518.
- Pavlovitsh, Mihail Pavlovitsh (Weltmann M. L.)** (1871—1927) — orientalisti. Lokakuun vallankumouksen jälkeen Ukrainan valistusasiain apulaiskansankomissaari. 1921—1923 Kansallisuusasiain kansankomissariaatin kollegion jäsen ja Tieteellisen orientalistiyhdistyksen puheenjohtaja. Sittemmin Orientalistiikan instituutin rehtori. — 148.
- Peshehonov, Aleksei Vasiljevitsh** (1867—1933) — 1917 porvarillisen väliaikaisen hallituksen elintarvikeministeri. 1921 työskenteli Ukrainan Tilastollisessa keskustuimistossa. Vastavallankumoukselliseen Sojuz Vozrozhdenija -järjestöön osallistumisen vuoksi karkotettiin 1922 ulkomaille. — 34, 37, 446.
- Pestun, H. G.** (1889—1939) — puolueen jäsen vuodesta 1918. Vuosina 1920—1921 puolueen Gomelin kuvernementtikomitean sihteeri. 1921—1922 VKP(b):n KK:n valtuutettu Bashkiriassa. — 234.
- Peters, Jan Hristoforovitsh** (1886—1938) — puolueen jäsen vuodesta 1904. Vuodesta 1920 KK:n Turkestanin Toimikunnan jäsen, sitten OGPU:n kollegion jäsen, KKK:n—TTI:n kansankomissariaatin jäsen, NKP(b):n Moskovan kontrollikomission puheenjohtaja ja NKP(b):n KK:n Puoluekontrollikomission jäsen. — 251.
- Petrov, Grigori Semjonovitsh** (synt. 1886) — kemisti, teknologi, kotimaisen muoviteollisuuden järjestäjä. Vuodesta 1932 Moskovan kemiallis-teknologisen instituutin professori. — 84.
- Petrovski, Grigori Ivanovitsh** (1878—1958) — puolueen jäsen vuodesta 1897. Vuosina 1919—1938 Ukrainan TpKK:n puheenjohtaja, SNTL:n muodostamisen jälkeen Neuvostoliiton TpKK:n varapuheenjohtaja. — 66, 100.
- Piljavski, Stanislav Stanislavovitsh** (1882—1937) — puolueen jäsen vuodesta 1903. Lokakuusta 1921 työskenteli Ulkoasiain kansankomissariaatissa KKN:n muodostaman velkaneuvotteluihin liittyviä käytännöllisiä kysymyksiä käsittelevän valiokunnan selostajajäsenenä. — 337.
- Pjatakov, Georgi Leonidovitsh** (1890—1937) — puolueen jäsen vuodesta 1910. Lokakuun vallankumouksen jälkeen kuului Ukrainan neuvostohallitukseen. Vuodesta 1920 talous- ja neuvostotyössä: Valtion Suunnittelukomission ja KKTN:n varapuheenjohtajana, kauppaedustajana Ranskassa, Neuvostoliiton Valtionpankin hallinnon puheenjohtajana y.m. Esiintyi useaan otteeseen puolueen le-

- niniläistä politiikkaa vastaan. 1927 erotettiin puolueesta ryhmäkuntatoimintansa vuoksi, sitten otettiin takaisin puolueeseen ja 1936 erotettiin uudelleen. — 66, 76, 171, 217, 336, 348, 367, 414, 415, 444, 449, 450, 464, 534, 538, 547, 548, 550.
- Plehanov, Georgi Valentinovitsh (G. V., X., Nemets) (1856—1918)** — venäläisen ja kansainvälisen työväenliikkeen huomatuimpia merkimmiehiä, ensimmäinen marxilaisuuden levittäjä Venäjällä. 1883 perusti Genèvessä ensimmäisen venäläisen marxilaisen järjestön, Työn Vapautus -ryhmän. 1900-luvun alkuvuosina »Iskra» lehden ja »Zarja» aikakausjulkaisun toimituskunnan jäsen.
- 1883—1903 Plehanov kirjoitti useita teoksia, jotka esittivät suurta osaa materialistisen maailmankäsityksen puoltamisessa ja tunnetuksi tekemisessä. VSDTP:n II edustajakokouksen (1903) jälkeen Plehanov asettui sovittellevalle kannalle opportunistiin nähdessä ja sitten yhtyi menshevikkeihin. 1907—1914 esiintyi machilaisista marxilaisuuden revidointia ja likvidaattoruutta vastaan, johti puoluemies-menshevikkien ryhmää. Ensimmäisen maailmansodan aikana asettui sosialishovinisin kannalle. Suhtautui kielteisesti Lokakuun vallankumoukseen, mutta ei osallistunut taisteluun neuvostovaltaa vastaan. — 92, 558.
- Poincaré, Raymond (1860—1934)** — ranskalainen poliitikko ja valtiomies. Vuodesta 1893 usean kerran Ranskan hallituksessa. 1912 pääministeri, 1913—1920 presidentti. Lokakuun vallankumouksen jälkeen järjesti ulkomaiden sotilaallista interventiota Neuvostovenäjää vastaan. 1922—1924 ja 1926—1929 Ranskan pääministeri. — 427.
- Pokrovski, Mihail Nikolajevitsh (1868—1932)** — puolueen jäsen vuodesta 1905, historikko. Marraskuusta 1917 maaliskuuhun 1918 Moskovan Neuvoston puheenjohtaja. Vuodesta 1918 VSFNT:n valitusasiain apulaiskansankomissaari. — 22, 24, 32, 38, 48, 83, 94, 324, 368, 516.
- Poljakov, Mihail Haritonovitsh (1884—1938)** — puolueen jäsen vuodesta 1918. Krimin vallankumoukskomitean puheenjohtaja 1921. — 359.
- Popov, I. K. (1887—1918)** — helmikuussa 1918 meni YTpKK:n ja VSFNT:n KKN:n lähettämänä sataman lastinpurkauksesta huolehtivana valtuutettuna Vladivostokiin. Japanilaiset maahanhyökkääjät ampuivat hänet. — 370.
- Popov, Pavel Iljitsh (1872—1950)** — tilastotieteilijä. Vuodesta 1918 johti Tilastollista Keskushallintoa, oli Neuvostoliiton Valtion Suunnittelukomission puhemiehistön jäsen. — 3, 154, 214, 215, 295, 446, 488, 569.
- Popova (Kasparova), Jevgenija Minasovna (1888—1963)** — osallistui vallankumoukselliseen liikkeeseen vuodesta 1903, puolueen jäsen vuodesta 1919. Vuosina 1918—1922 YTpKK:n asunto-osaston johtaja, sitten Neuvostoliiton Valtion Suunnittelukomission puhemiehistön vastaava sihteeri y.m. — 370.

- Potjajev, A. I.** (synt. 1888) — puolueessa 1917—1923. Vuosina 1920—1921 Elintarvikeasiain kansankomissariaatin kollegion jäsen, Kalastuksen ja kalanjalostuksen päähallinnon päällikkö. Sittemmin työskenteli Ulkomaankaupan kansankomissariaatissa. — 90, 157, 177, 178, 180, 188, 196, 281.
- Pravdin, Aleksandr Grigorjevitsh** (1879—1943) — puolueen jäsen vuodesta 1899. Lokakuun vallankumouksen jälkeen vuoteen 1923 sisäasiain apulaiskansankomissaari. Sitten kulkulaitoksen apulaiskansankomissaari, Pohjoisten rautateiden hallinnon puheenjohtaja, TTI:n kansankomissariaatin kulkulaitosryhmän päällikkö. — 251.
- Preobrazhenski, Aleksei Andrejevitsh** (1863—1938) — vuodesta 1902 työskenteli Samaran—Zlatoustin rautatiellä; 1918—1919 tämän rautatien hallinnon kansliapäällikkö ja sitten hallinto-osaston päällikkö. 1922 nimitettiin Leninin ehdotuksesta »Gorki» neuvostotilan johtajaksi. — 359.
- Preobrazhenski, Jevgeni Aleksejevitsh** (1886—1937) — puolueen jäsen vuodesta 1903. Maaliskuusta 1921 Finanssiasiain kansankomissariaatin kollegion jäsen, sittemmin Valistusasiain kansankomissariaatin Ammattiopetuksen päähallinnon puheenjohtaja. Ammatti-liitoista käydyn väittelyn aikana (1920—1921) kannatti Trotskin toimintaohjelmaa. — 62, 82, 274, 275, 294, 317, 319, 320, 376, 382, 383, 402, 407, 457.
- Prokopovitsh, Sergei Nikolajevitsh** (1871—1955) — porvarillinen talous- ja tilastotieteilijä. Osallistui osuustoimintaliikkeeseen. 1921 kuului Yleisvenäläiseen nälänhätää kärsivien auttamiskomiteaan; yhdessä eräiden muiden tämän järjestön jäsenten kanssa yritti käyttää sitä vastavallankumouksellisiin tarkoituksiin. 1922 karkotettiin maasta neuvostovastaisen toiminnan vuoksi. — 61, 222—223.

R

- Rabinovitsh, F. J.** (1885—1937) — VSDTP:n jäsen vuodesta 1902, menshevikki, vuodesta 1919 VKP(b):n jäsen. 1920—1922 Ulkomaankaupan kansankomissariaatin sihteeristön johtaja, TPN:n ja Ulkomaankaupan kansankomissariaatin apulaisvaltuutettu Taka-Kaukasiassa. 1922—1925 Arcos-yhtiön hallinnon jäsen ja sitten johtaja, kauppaedustajan apulainen Englannissa. — 132.
- Radek, Karl** (1885—1939) — bolshevikkipuolueessa vuodesta 1917. Lokakuun vallankumouksen jälkeen työskenteli Ulkoasiain kansankomissariaatissa, oli Kominternin TpK:n sihteerinä, »Pravdan» ja »Izvestijan» avustajana. Esiintyi useaan otteeseen puolueen leniniläistä politiikkaa vastaan. Puolueenvastaisen toimintansa vuoksi erotettiin puolueesta. — 112, 205, 221, 222, 235, 263, 264, 365, 403, 404, 413, 441, 551, 555, 556.
- Radtshenko, Ivan Ivanovitsh** (1874—1942) — puolueessa vuodesta 1898. Vuodesta 1918 Neuvostoliiton turveteollisuuden järjestäjiä ja johtajia, 1921 ja 1922 Ulkomaankaupan kansankomissariaatin kollegion jäsen, 1927—1930 ja 1934—1935 Tieteellisen turpeentutkimus-

- laitoksen johtaja. — 71, 105, 124, 133, 135, 227, 275, 284, 300, 316, 318, 324, 327, 368, 421, 478, 479, 547.
- Rahja, Eino** (1886—1936) — puolueessa vuodesta 1903. Venäjän ja Suomen vallankumouksellisen liikkeen osanottaja. Heinäkuussa 1917 auttoi aktiivisesti väliaikaisen hallituksen vainolta piiloutunutta Leniniä siirtymään salateitse Suomeen ja sitten lokakuussa takaisin Venäjälle. 1918 Suomen työväenvallankumouksen aikana komentotehtävissä punakaartissa. 1919 komentajana Judenitshia vastaan taistelevissa joukko-osastoissa. — 42.
- Rákosi, Mátyás** (synt. 1892) — Unkarin Kommunistisen Puolueen jäsen vuodesta 1918. Unkarin neuvostovallan pystyttämisen jälkeen 1919 kuului vallankumoukselliseen hallitukseen. 1920—1924 toimi Kominternin TpK:ssa, 1921 valittiin Kominternin TpK:n sihteeriksi. — 221, 263.
- Rakovski, Hristian Georgijevitsh** (1873—1941) — liittyi puolueeseen 1917. Vuodesta 1918 oli Ukrainan KKN:n puheenjohtajana, vuodesta 1923 diplomaattitehtävissä Englannissa ja Ranskassa. Trotskilaisen opposition aktiivinen jäsen, josta syystä erotettiin puolueesta. — 44, 49, 51, 100, 101, 255, 293, 302, 336, 403, 404.
- Ramzin, Leonid Konstantinovitsh** (1887—1948) — tiedemies, lämpötekniikko. Vuodesta 1920 Moskovan teknisen korkeakoulun professori. 1921 Valtion Suunnittelukomission jäsen ja sitten Moskovan Yleisliittolaisen lämpötekniikan instituutin johtaja. — 154, 155, 260, 287, 411, 424.
- Reine, T. J.** — insinööri. 1919 KKTN:n alaisen Vuorineuvoston luettelointi- ja varustelutoimiston johtaja ja kollegion jäsen. — 125.
- Reinstein, B. I.** (1866—1947) — bolshevikkipuolueen jäsen vuodesta 1918. Toimi pääasiallisesti Kominternissa ja Ammattiyhdistysinternationaalissa. — 221, 222, 290, 291, 299, 315, 322, 486, 523.
- Remeiko (Tihomirov), A. G.** (1894—1938) — puolueen jäsen vuodesta 1914. Vuosina 1920—1923 YAKN:n organisaatio-osaston johtaja, Yleisvenäläisen vuorityöläisten liiton KK:n puhemiehistön jäsen, Kurskin ja Odessan kuvernementtien ammattiliittoneuvostojen puheenjohtaja. — 336.
- Reske, Nikolai Aleksandrovitsh** (1887—1956) — toimi 1921 TPN:n, YTpKK:n ja TTI:n kansankomissariaatin valtuutettuna Pohjois-Kaukasiassa, 1921—1922 TTI:n kansankomissariaatin kollegion jäsenenä. Sittemmin YTpKK:n ja Elintarvikeasiain kansankomissariaatin erikoisvaltuutettuna viemässä läpi elintarvikeverokampanjaa Gomelin, Brjanskin ja Kalugan kuvernementissa. — 234.
- Ringo, I. A.** (1883—1946) — insinööri, 1918—1922 Moskovan kuvernementin sähköosaston johtaja, kuvernementin sähkötekniikko ja sitten Moskovan KTN:n sähköasennustoimiston ja KKTN:n piensähköistysosaston johtaja. — 9.
- Rjazanov (Goldendah), David Borisovitsh** (1870—1938) — sosialidemokraatti, menshevikki, elokuussa 1917 liittyi bolshevikkipuolueeseen. Lokakuun vallankumouksen jälkeen ammattiyhdistysliikkeen

toimihenkilö; ammattiliitoista käydyn väittelyn aikana (1920—1921) asettui puolueenvastaiselle kannalle ja syrjäytettiin ammattiliittotyöstä. Vuodesta 1921 Marx-Engels-instituutin johtaja. 1931 erotettiin NKP(b):stä menshevikkien vastavallankumoukselliseen toimintaan myötävaikuttamisen vuoksi. — 34, 35, 262.

Rozanov, Vladimir Nikolajevitsh (1872—1934) — lääkäri. Vuodesta 1910 Soldatenkovin (nyk. S. P. Botkinille nimety) sairaalan kirurgisen osaston johtaja. Osallistui V. I. Leninin hoitoon. Useiden kirurgiaa käsittelevien aikakauslehtien perustaja ja toimittaja. — 521.

Rozhkov, Nikolai Aleksandrovitsh (1868—1927) — historikko ja yhteiskuntapoliittinen kirjailija, menshevikki. Ulkomaiden sotilaallisen interventio ja kansalaissodan kaudella taisteli neuvostovaltaa vastaan. Sittemmin katkaisi välinsä menshevikkeihin, oli teieteellisessä työssä kasvatustieteen alalla ja hallinnollisissa tehtävissä. — 414, 561, 562.

Rosenholtz, Arkadi Pavlovitsh (1889—1938) — puolueessa vuodesta 1905. Lokakuun vallankumouksen aikana Moskovan Sotilaallisen Vallankumoukskomitean jäsen. Kansalaissodan vuosina useiden armeijoiden ja rintamien VSN:ien jäsen, sittemmin sotilastehtävissä, työssä diplomatian alalla ja neuvostoelimissä. Vuonna 1922 Finanssikomissariaatin kollegion jäsen. Puolueenvastaisen toimintansa vuoksi erotettiin puolueesta 1937. — 525.

Rothstein, Theodor Aronovitsh (1871—1953) — puolueessa vuodesta 1901. Lähti 1890 Venäjältä maanpakoon. Osallistui aktiivisesti Englannin työväenliikkeeseen ja Ison-Britannian Kommunistisen Puolueen perustamiseen (1920). Avusti Venäjän ja muiden maiden sosialistista lehdistöä. 1920 palasi synnyinmaahansa. 1921—1930 diplomaattitehtävissä. — 166, 208, 563.

Rudzutak, Jan Ernestovitsh (1887—1938) — puolueessa vuodesta 1905. Vuodesta 1919 työskenteli Turkestanin komissiossa. Vuodesta 1920 VKP(b):n KK:n jäsen, YAKN:n puhemiehistön jäsen ja pääsihteerin. 1921—1924 VKP(b):n KK:n Keski-Aasian Toimikunnan puheenjohtaja. 1924—1930 kulkulaitoksen kansankomissaari. Vuodesta 1932 NKP(b):n KKK:n puheenjohtaja ja Neuvostoliiton TTI:n kansankomissaari. — 27, 115, 201, 374, 464, 496, 497, 562.

Ruhimovitsh, M. L. (1889—1939) — puolueessa vuodesta 1913. Vuonna 1921 Donetsin kuvernementtineuvoston tpk:n puheenjohtaja, Donugolj- ja Himugolj-trustien johtaja. Vuodesta 1925 Ukrainan KKTN:n puheenjohtaja, myöhemmin Neuvostoliiton KKTN:n varapuheenjohtaja. Vuodesta 1930 kulkulaitoksen kansankomissaari, vuodesta 1936 puolustusteollisuuden kansankomissaari. — 217, 218, 274, 285—287, 336.

Runov, Tihon Aleksandrovitsh (1886—1941) — agronomi. Vuodesta 1919 Tasavallan teollisuuslaitosten maanviljelystilojen päähallinnon puheenjohtaja. 1921 Moskovassa avatun ensimmäisen yleisvenäläisen maatalousnäyttelyn järjestäjä, työskenteli Moskovan ympäristössä maanparannuksen alalla. — 222, 223, 268, 476.

- Rutgers, Sebald Justius** (1879—1961) — alankomaalainen insinööri, kommunisti. 1921—1926 johti kansainvälistä autonomista teollisuussiirtokuntaa (AIK) Kuzbassissa. — 258, 273, 288, 292, 367, 485, 526.
- Ruthenberg, Charles Emile** (1882—1927) — Yhdysvaltojen Kommunistisen Puolueen perustajia ja johtajia. Kominternin TpK:n jäsen. 1921 valittiin Yhdysvaltojen Kommunistisen Puolueen KK:n sihteeriksi. — 322.
- Rykov, Aleksei Ivanovitsh** (1881—1938) — puolueessa vuodesta 1899. Lokakuun vallankumouksen jälkeen sisäasiain kansankomissaari, KKTN:n puheenjohtaja, Kansankomissaarien Neuvoston ja Työ- ja Puolustusneuvoston varapuheenjohtaja. 1919—1920 Punaisen Armeijan ja Punaisen Laivaston huoltoa valvova Puolustusneuvoston erikoisvaltuutettu. Neuvostoliiton ja VSFNT:n KKN:n puheenjohtaja sekä KK:n Poliittisen Toimikunnan jäsen. Esiintyi moneen otteeseen puolueen leniniläistä politiikkaa vastaan. Erotettiin NKP(b):stä puolueenvastaisen toimintansa vuoksi. — 19, 29, 51, 59, 62, 69, 70, 71, 78, 124, 156, 173, 175, 180, 222, 302, 351, 436, 480, 483, 484, 485, 486, 492, 502, 514, 515, 516, 517, 520, 522, 524, 525, 530, 535, 569.
- Rykunov, M. V.** (1884—1937) — puolueessa vuodesta 1903. Vuosina 1921—1922 Ulkomaankaupan kansankomissariaatin kollegion jäsen, vuodesta 1922 Turkestanin maatalouden apulaiskansankomissaari ja vesitalouden päällikkö, sittemmin Keski-Aasian vesitalouden hallinnon päällikkö ja TPN:n apulaisvaltuutettu Keski-Aasiassa. — 146, 318.

S

- Safarov, G. I.** (1891—1942) — puolueessa vuodesta 1908. VKP(b):n KK:n Turkestanin Toimikunnan jäsen 1921, sittemmin Kominternin TpK:n jäsen, Kominternin Idän-osaston johtaja. VKP(b):n XIV edustajakokouksessa yhtyi »uuteen oppositioon», sittemmin kuului trotskilais-zinovjevilaiseen liittoumaan. 1927 erotettiin puolueesta. 1928 otettiin takaisin puolueeseen ja 1934 erotettiin uudelleen puolueenvastaisen toimintansa vuoksi. — 200, 251, 373, 374, 499.
- Samarin, V. I.** — 332.
- Sammer, Ivan Adamovitsh** (1870—1921) — yhtyi vallankumoukselliseen liikkeeseen 1897; sosialidemokraatti, bolshevikki. Vuodesta 1919 toimi Kulutusosuuskuntien Keskusliitossa, sittemmin Ukrainan kulutusosuuskuntien liiton puheenjohtaja ja Ukrainan Ulkomaankauppalaitoksen valtuutettu. — 133, 396.
- Sapronov, Timofei Vladimirovitsh** (1887—1939) — puolueessa vuodesta 1912. Lokakuun vallankumouksen jälkeen Moskovan kuvernementineuvoston tpk:n puheenjohtaja ja Harkovin kuvernementin vallankumoukskomitean puheenjohtaja. 1920—1921 rakentajain liiton KK:n puheenjohtaja, Valtion rakennustöiden pääkomitean puheenjohtaja ja KKTN:n varapuheenjohtaja. Ammattiliitoista käydyn

väittelyn aikana johti puolueenvastaista »demokraattisen sentralismin» ryhmää. Sittemmin samoin esiintyi moneen otteeseen puolueen leniniläistä politiikkaa vastaan. Erotettiin puolueesta NKP(b):n XV edustajakokouksessa 1927. — 122, 141, 229.

Scheidemann, Philipp (1865—1939) — Saksan sosialidemokraattien äärioikeiston johtaja. — 35.

Scheinmann, Aron Lvovitsh (synt. 1886) — puolueessa vuodesta 1903. Vuodesta 1920 oli työssä Ulkomaankaupan kansankomissariaatissa. 1921 Finanssiasiain kansankomissariaatin kollegion ja Valtionpankin hallinnon jäsen ja sitten Neuvostoliiton finanssiasiain apulaiskansankomissaari. — 182, 284, 384, 412, 452.

Schmidt, Otto Juljevitsh (1891—1956) — puolueessa vuodesta 1918, tiedemies, napaseuduntutkija, julkisuuden toimihenkilö. 1921—1922 Finanssiasiain kansankomissariaatin kollegion jäsen, 1932—1939 Pohjoisen meritien päähallinnon päällikkö. — 32, 402.

Schmidt, Vasili Vladimirovitsh (1886—1940) — puolueessa vuodesta 1905. Vuosina 1918—1928 työasiain kansankomissaari, YAKN:n sihteeri. — 69.

Schottmann, Aleksanteri (1880—1939) — puolueessa vuodesta 1899. Karjalan ASNT:n taloudellisen neuvottelukunnan puheenjohtaja 1922. — 541.

Schwarz, Isaak Izrailevitsh (1879—1951) — puolueen jäsen vuodesta 1899. Vuorityöläisten liiton KK:n puheenjohtaja 1921. — 336.

Semashko, Nikolai Aleksandrovitsh (1874—1949) — puolueessa vuodesta 1893. Osallistui vuosien 1905—1907 ja Lokakuun vallankumoukseen. 1918—1930 VSFNT:n terveydenhuollon kansankomissaari. — 19, 22, 24, 44, 52, 83, 162, 252, 291, 338, 464, 521, 523.

Senin, V. I. (1886—1943) — 1918—1923 ujestin elintarvikekomissaari, Elintarvikeasiain kansankomissariaatin rehuviljahallinnon ja hankintahallinnon päällikkö ja sitten Maatalouden kansankomissariaatin maataloushallinnon päällikkönä. — 60.

Serebrovski, Aleksandr Pavlovitsh (1884—1943) — puolueessa vuodesta 1903. Vuosina 1920—1926 Azneft-yhtymän hallinnon puheenjohtaja Bakussa ja sitten Kultateollisuuden päähallinnon päällikkö ja raskaan teollisuuden apulaiskansankomissaari. — 64, 67, 101, 132—133, 142.

Sereda, Semjon Pafnutjevitsh (1871—1933) — puolueessa vuodesta 1903. Lokakuun vallankumouksen jälkeen VSFNT:n maatalouden kansankomissaari (1918—1921), vuodesta 1921 KKTN:n puhemiehistön ja Valtion Suunnittelukomission jäsen, VSFNT:n Tilastollisen Keskushallinnon apulaisjohtaja ja johtaja. Vuodesta 1930 Valtion Suunnittelukomission varapuheenjohtaja. — 1, 6, 7, 293.

Sergo — ks. Ordzhonikidze, G. K.

Serrati, Giacinto Menotti (1872—1926) — Italian Sosialistisen Puo-

- luen johtohenkilöitä, sittemmin kommunisti. 1915—1923 sosialistisen puolueen pää-äänenkannattajan, »Avanti!» lehden päätoimittaja. — 79, 264, 331, 378, 564.
- Shafranski, Ivan Osipovitsh** (1891—1954) — puolueessa vuodesta 1917. Touko- ja kesäkuussa 1921 Turkestanin Kommunistisen Puolueen Samarkandin aluekomitean vastuunalainen sihteeri ja sitten Samarkandin aluepuoluekontrollikomission puheenjohtaja. — 149.
- Shapiro, L. G. (Shanin, M.)** (1887—1957) — osallistui vallankumoukselliseen liikkeeseen vuodesta 1902; 1903 yhtyi Riiassa Bundin järjestöön, menshevikki; vuodesta 1918 VKP(b):n jäsen. Työskenteli Valistusasiain kansankomissariaatissa, oli poliittisessa työssä Punaisessa Armeijassa. 1920—1921 Poliittisen valistustyön pääkomitean puhemiehistön jäsen. Sittemmin työskenteli VSFNT:n Finanssiasiain kansankomissariaatissa. — 352—355.
- Shaposhnikov, A. R.** — talonpoika Ufan ujestin Bulgakovon volostin Beketovon kylästä, saapui maaliskuun alussa 1921 Leninin kutsumana talonpoikien edusmiesten mukana Moskovaan keskustelemaan kysymyksestä, joka koski elintarvikkeiden luovutusvelvollisuudesta elintarvikeveroon siirtymistä. — 56—57.
- Shapovalov, A. S.** (1871—1942) — Venäjän vallankumouksellisen liikkeen vanhimpia osanottajia. 1895 liittyi Taisteluliittoon Työväenluokan Vapauttamiseksi. Lokakuun vallankumouksen jälkeen työskenteli neuvosto- ja puolue-elimissä. — 261.
- Shatilov, Josef Nikolajevitsh** (1824—1889) — vuodesta 1864 Moskovan maatalousseuran presidentti, Petrovskojen maanviljelys- ja metsäakatemian (nyk. K. A. Timirjzeville nimetyn maatalousakatemian) perustamisen alkuunpanijoita, perusti Tulan kuvernementtiin koeaseman (nyk. Shatilovon valtionkasvinjalostusasema Orelin alueella). — 547.
- Shatunovski, Jakov Moisejevitsh** (1876—1932) — puolueessa vuodesta 1918. Vuodesta 1920 TPN:n peruskuljetuskomission jäsen, Valtion Suunnittelukomission teollisuusjaoston jäsen. — 91, 92.
- Shaw, George Bernard** (1856—1950) — englantilainen kirjailija. — 359.
- Shelehes, Jakov Saveljevitsh.** — 202.
- Shklovskaja, Dvosja Zelikovna** (1880—1956) — G. L. Shklovskin puoliso. — 25, 26, 42.
- Shklovski, Grigori Lvovitsh** (1875—1937) — puolueessa vuodesta 1898. Vuonna 1918 VSFNT:n täysivaltaisen edustajan neuvonantajana Bernissä. 1919—1921 Maatalouden kansankomissariaatin kollegion jäsen, puolueetyössä Moskovassa ja Ulkoasiain kansankomissariaatin valtuutettu Pietarissa ja VSFNT:n pohjoisosassa. Sittemmin työskenteli VSFNT:n kauppaedustustossa Saksassa. — 26, 42, 116, 129, 164—165, 498—499.
- Shljapnikov, Aleksandr Gavrilovitsh** (1885—1937) — puolueessa vuodesta 1901. Lokakuun vallankumouksen jälkeen työasiain kansankomissaari. 1919—1922 Yleisvenäläisen metallimiesten liiton KK:n

- puheenjohtaja; toukokuusta 1921 KKTN:n puhemiehistön jäsen. 1920—1922 puolueenvastaisen »työläisoppositio» ryhmän järjestäjä ja johtaja. Erotettiin NK(b):n riveistä 1933 puolueessa toimitetun puhdistuksen aikana. — 69, 207.
- Shpektorov, N. L.** (1890—1937) — puolueessa vuodesta 1920. Vuodesta 1918 palveli Punaisessa Armeijassa. 1922—1925 työskenteli Tasavallan Vallankumouksellisen Sotaneuvoston poliittisessa hallinnossa. — 85.
- Shtsherba, L. V.** (1880—1944) — neuvostoliittolainen kielitieteilijä. 1916—1944 Leningradin yliopiston professori. — 128.
- Shtshurkevitch, P. A.** (1873—1942) — Leningradin sähköteknisen korkeakoulun professori. — 128.
- Shvedtshikov, Konstantin Matvejevitsh** (1884—1952) — puolueessa vuodesta 1904. Vuosina 1918—1924 KKN:n valtuutettu paperiteollisuuden ja kirjapainotuotannon asioissa. Sitten työskenteli Ulkomaankaupan kansankomissariaatissa. — 323.
- Skljanski, Efraim Markovitsh** (1892—1925) — puolueessa vuodesta 1913. Vuosina 1918—1924 sota-asiain apulaiskansankomissaari ja Tasavallan Vallankumouksellisen Sotaneuvoston varapuheenjohtaja. — 2, 20, 21, 37, 43, 93, 120, 125—126, 143, 252, 424.
- Skobelev, Matvei Ivanovitsh** (1885—1939) — VSDTP:n jäsen vuodesta 1903, menshevikki. Helmikuun vallankumouksen jälkeen työasiain ministeri porvarillisessa väliaikaisessa hallituksessa. Lokakuun sosialistisen vallankumouksen jälkeen erosi menshevikeistä, työskenteli Ulkomaankaupan kansankomissariaatissa. 1921—1925 Ulkomaankaupan kansankomissariaatin valtuutettu Ranskassa. — 230.
- Skvortsov** — ks. Skvortsov-Stepanov, I. I.
- Skvortsov-Stepanov, Ivan Ivanovitsh** (1870—1928) — puolueessa vuodesta 1896. Valtion kustannusliikkeen toimituskollegion varapuheenjohtaja 1921. Monien taloustieteellisten ja historiallisten teosten kirjoittaja, »Pääoman» kolmen osan ja muiden K. Marxin ja F. Engelsin teosten venäjääntäjä ja toimittaja. — 167, 238, 260, 280, 303, 516, 518.
- Šmeral, Bohumir** (1880—1941) — tshekkoslovakialaisen ja kansainvälisen työväenliikkeen merkkimiehiä, Tshekkoslovakian Kommunistisen Puolueen perustajia, sen KK:n jäsen; kuului Kominternin TpK:hon. — 167, 212.
- Smilga, Ivar Tenisovitsh** (1892—1938) — puolueessa vuodesta 1907. Lokakuun vallankumouksen jälkeen VSFNT:n KKN:n valtuutettu Suomessa. 1920—1921 Tasavallan Vallankumouksellisen Sotaneuvoston jäsen sekä Länsi-, Etelä- ja Kaukasian rintaman vallankumouksellisten sotaneuvostojen jäsen, Kaakkoisen työarmeijan neuvoston puheenjohtaja. 1921—1923 KKTN:n varapuheenjohtaja ja Polttoaineteollisuuden päähallinnon päällikkö. — 38, 71, 124, 159, 161, 217, 218, 287, 367, 409, 441, 530, 531.
- Smirnov, Aleksandr Petrovitsh** (1877—1938) — puolueessa vuodesta

1896. Elintarvikeasiain kansankomissariaatin kollegion jäsen 1919 ja sitten elintarvikeasiain apulaiskansankomissaarina sekä muissa toimissa. — 277.

Smirnov, Ivan Nikititsh (1881—1936) — puolueessa vuodesta 1899. Vuosina 1920—1921 Siperian vallankumouskomitean puheenjohtaja. 1921—1922 työskenteli KKTN:ssä. Sittemmin posti- ja lennätinlaitosten kansankomissaari. — 43, 51, 137, 162, 335, 493.

Smirnov, N. N. (synt. 1880) — öljyalan insinööri. Lokakuun vallankumouksen jälkeen työskenteli öljyteollisuudessa, myöhemmin Moskovan Öljyinstituutin ja Vuoriakatemian professori. — 43.

Smirnov, V. M. (1887—1937) — puolueessa vuodesta 1907. Lokakuun vallankumouksen jälkeen KKTN:n puhemiehistön jäsen, 1921—1922 Valtion Suunnittelukomission puhemiehistön jäsen, maaliskuusta 1921 TPN:n Aineellisten resurssien hyödyntämiskomission jäsen. 1923 yhtyi trotskilaiseen oppositioon. Erotettiin puolueesta ryhmäkuntatoimintansa vuoksi. — 59, 514.

Smith-Falkner, Maria Natanovna (1878—1968) — puolueessa vuodesta 1918; talous- ja tilastotieteilijä. Lokakuun vallankumouksen jälkeen työskenteli useissa tieteellisissä laitoksissa. Vuodesta 1939 Neuvostoliiton Tiedeakatemian kirjeenvaihtajajäsen. — 62.

Smoljaninov, Vadim Aleksandrovitsh (1890—1962) — puolueessa vuodesta 1908. Huhtikuusta 1921 TPN:n apulaiskansliapäällikkö taloudellisen rakennustyön kysymyksissä ja sitten VSFNT:n KKN:n kansliapäällikkö. — 95, 102, 103, 106, 108, 121, 134, 161—162, 170, 174, 175, 176, 188, 194, 198, 205, 227, 228, 229, 231, 233, 235, 236, 239, 249, 301, 320, 326, 335, 349, 376, 377, 392, 395, 399, 400, 409, 410, 412, 453, 465, 469, 488, 506, 507, 510, 511—513, 514, 516, 517, 524, 527, 531, 532, 533, 535, 544.

Sokolnikov (Briljantti), Grigori Jakovlevitsh (1888—1939) — puolueessa vuodesta 1905. Elokuusta 1920 maaliskuuhun 1921 Turkestanin rintaman komentaja ja YTpKK:n Turkestanin komission puheenjohtaja, marraskuusta 1921 Finanssiasiain kansankomissariaatin kollegion jäsen. Vuodesta 1922 finanssiasiain kansankomissaari, vuodesta 1926 Valtion Suunnittelukomission varapuheenjohtaja ja sitten ulkoasiain apulaiskansankomissaari. Puolueenvastaisen toimintansa vuoksi erotettiin puolueesta 1936. — 115, 341, 374, 383, 385, 401—403, 407, 417, 422, 433, 435, 442, 452, 457, 458, 462, 475, 477, 484, 502, 540, 554.

Solovjov, N. I. (1870—1947) — puolueessa vuodesta 1900. Vuonna 1921 VKP(b):n KK:n tilasto-osaston johtaja. — 240.

Solovjov, V. I. (1890—1939) — puolueessa vuodesta 1913. Vuonna 1920 Valistusasiain kansankomissariaatin uudelleenjärjestelyn luonnosta laatineen valiokunnan jäsen, 1921 Poliittisen valistustyön pääkomitean varapuheenjohtaja ja sittemmin diplomaatti- y.m. tehtävissä. — 11.

Solts, Aaron Aleksandrovitsh (1872—1945) — puolueessa vuodesta

1898. Vuodesta 1920 VKP(b):n KKK:n jäsen, vuodesta 1921 sen puheenjohtaja ja sitten Korkeimman Oikeuden jäsen. — 129, 163, 220, 369, 370, 480.

Sorokin, Pjotr Sergejevitsh (1886—1933) — VKP(b):n jäsen vuodesta 1918. Vuosina 1921—1923 Moskovan kuvernementin elintarvikekomissaari. Sittemmin työskenteli Moskovan kulutuskommuunissa, Kotimaankaupan kansankomissariaatissa, Kulutusosuuskuntien Keskusliitossa y.m. — 182.

Sosnovski, Lev Semjonovitsh (1886—1937) — puolueessa vuodesta 1904, sanomalehtimies. 1918—1924 »Bednota» lehden toimittaja. 1921 VKP(b):n KK:n agitaatio- ja propagandaosaston johtaja. Aktiivisesta osallistumisesta trotskilaiseen oppositioon erotettiin puolueesta. — 267, 305, 323, 495, 546.

Spandarjan, Suren Spandarovitsh (1882—1916) — puolueessa vuodesta 1902. VSDTP:n Prahan konferenssissa valittiin KK:hon sekä VSDTP:n KK:n Venäjän Toimikunnan jäseneksi. Avusti »Zvezda» lehteä. 1912 tuomittiin elinkautiseen karkotukseen Siperiaan, jossa kuolikin. — 138.

Stalin (Dzhugashvili), Josef Vissarionovitsh (1879—1953) — puolueen jäsen vuodesta 1898. Lokakuun vallankumouksen jälkeen hänet valittiin Kansankomissaarien Neuvostoon, jossa johti Kansallisuusasiain kansankomissariaattia. Ulkomaiden sotilaallisen intervention ja kansalaissodan vuosina oli Tasavallan Vallankumouksellisen Sotaneuvoston jäsenen ominaisuudessa monilla rintamilla. Vuonna 1922 hänet valittiin VKP(b):n KK:n pääsihteeriksi. Vuodesta 1941 alkaen Stalin oli SNTL:n Kansankomissaarien Neuvoston ja sitten Ministerineuvoston puheenjohtaja. Suuren isänmaallisen sodan vuosina (1941—1945) Valtion Puolustuskomitean puheenjohtaja, puolustusasiain kansankomissaari ja Neuvostoliiton Aseellisten Voimien ylikomentaja.

Puolueen Keskuskomitean pitkäaikaisena pääsihteerinä Stalin yhdessä muiden johtavien toimihenkilöiden kanssa taisteli aktiivisesti sosialismin rakentamisen puolesta ja esitti huomattavaa osaa puolueenvastaisten virtausten, varsinkin trotskilaisuuden ja oikeisto-opportunismin murskaamisessa.

Hänen nimeensä liittyvät samanaikaisesti myös ne neuvostoyhteiskunnan elämässä ilmenneet vääristelyt, jotka kommunistinen puolue luonnehti marxismi-leninismille vieraiksi yksilönpalvonnan ilmauksiksi.

NKP tuomitsi päättävästi marxismi-leninismiin kanssa yhteensovittamattoman Stalinin henkilökultin ja ryhtyi toimenpiteisiin tuollaisten virheiden ja vääristelyjen ehkäisemiseksi vastaisuudessa. — 19, 50, 55, 82, 91, 211, 218, 220, 222, 264, 266, 275, 287, 301, 308, 312, 336, 338, 362, 364, 383, 387, 396, 397, 400, 407, 411, 417, 423, 431, 441, 446, 447, 453, 456, 458, 464, 479, 494, 495, 496, 498, 501, 502, 504, 513, 518, 520, 523, 524, 526, 529, 533, 540, 541, 549, 550, 555, 562, 566, 571, 572.

Starkov, V. V. (1869—1925) — osallistui sosialidemokraattiseen liikkeeseen 1890-luvun alkuvuosista saakka. Lokakuun vallankumouk-

- sen jälkeen työskenteli Ulkomaankaupan kansankomissariaatissa, oli VSFNT:n kauppavedustajan apulaisena Saksassa. — 107.
- Stasova, Jelena Dmitrijevna (1873—1966)** — puolueessa vuodesta 1898. Helmikuusta 1917 maaliskuuhun 1920 puolueen KK:n sihteeri. 1920—1921 puolueetyössä Pietarissa ja sittemmin Bakussa. — 138.
- Steinberg, P. B.** — venäläinen kapitalisti, maanpakolainen. 1922—1924 yksi Raakanahan kotimaista ja vientikauppaa harjoittavan osakeyhtiön («Kozhsyrjo») perustajia ja sen toimitusjohtaja VSFNT:ssä. — 324, 339, 393, 394.
- Steinmetz, Charles Proteus (Karl August Rudolf) (1865—1923)** — tunnettu amerikkalainen tiedemies, sähkötekniikko. — 560. •
- Steklov, Juri Mihailovitsh (1873—1941)** — osallistui sosialidemokraattiseen liikkeeseen vuodesta 1893. VSDTP:n II edustajakokouksen (1903) jälkeen bolshevikki. Lokakuun vallankumouksen jälkeen YTpKK:n ja TpKK:n jäsen, »Izvestija VTsIK» lehden toimittaja. — 174, 220, 371, 519.
- Stinnes, Hugo (1870—1924)** — saksalainen teollisuudenharjoittaja ja rahamies, perusti Saksassa Stinnes-teollisuusyhtymän. — 345.
- Stomonjakov, Boris Spiridonovitsh (1882—1941)** — puolueessa vuodesta 1902. Vuosina 1920—1925 Neuvosto-Venäjän kauppavaltuutettuna Berliinissä. — 116, 129, 151, 164, 167, 170, 176, 333, 361, 479, 542, 565.
- Strizhov, I. N. (synt. 1872)** — geologi. Heinäkuusta 1920 Öljyteollisuuden pääkomitean teknisen osaston apulaisjohtaja, sitten Grozneft-trustin tekninen johtaja ja muissa toimissa öljyteollisuudessa. Vuodesta 1923 Moskovan Vuoriakatemian professori. — 43.
- Strumilin (Strumillo-Petrashkevitch), Stanislav Gustavovitsh (synt. 1877)** — tunnettu neuvostoliittolainen talous- ja tilastotieteilijä, puolueessa vuodesta 1923. Vuosina 1921—1937 työskenteli Neuvostoliiton Valtion Suunnittelukomissiossa ja sitten Neuvostoliiton Tiedeakatemiassa, opettajana Moskovan yliopistossa ja muissa korkeakouluissa. — 154, 326, 424.
- Stučka, Pjotr Ivanovitsh (1865—1932)** — puolueessa vuodesta 1903. Vuosina 1918—1919 Latvian neuvostohallituksen puheenjohtaja ja sitten VSFNT:n oikeusasiain apulaiskansankomissaari. Latvian Kommunistisen Puolueen KK:n jäsen ja sen edustaja Kominternissa. — 136.
- Stünckel, B. E. (1882—1938)** — sähköinsinööri. Vuodesta 1920 Valtion Venäjän-sähköistämiskomission (GOELRO:n) jäsen, osallistui Keskisen teollisuusalueen sähköistämislunnon laadintaan, 1920—1922 KKTN:n Metalliteollisuuden päähallinnon teknisen neuvoston puheenjohtaja ja kollegion jäsen. — 413.
- Suhanov, N. (Gimmer, Nikolai Nikolajevitsh) (synt. 1882)** — taloustieteilijä ja yhteiskuntapoliittinen kirjailija, menshevikki. Lokakuun vallankumouksen jälkeen työskenteli talouselimissä ja neuvostovirastoissa. — 404.

Sun Jat-sen (1866—1925) — huomattava kiinalainen vallankumouksellinen demokraatti ja valtiomies. — 409.

Sverdlov, Jakov Mihailovitsh (1885—1919) — etevä kommunistisen puolueen ja neuvostovaltion toimihenkilö, puolueessa vuodesta 1901. Osallistui aktiivisesti Lokakuun vallankumouksen valmisteluun ja suorittamiseen. Pietarin Sotilaallisen Vallankumouskomitean jäsen ja puolueen Keskuskomitean perustaman kapinaa johtaneen Sotilaallisen Vallankumouskeskuksen jäsen. 1917—1919 johti KK:n Sihteeristöä. Marraskuusta 1917 YTpKK:n puheenjohtaja. — 75, 163, 370.

Sviderski, Aleksandr Ivanovitsh (1878—1933) — puolueessa vuodesta 1899. Toukokuusta 1921 TTI:n kansankomissariaatin kollegion jäsen. Valittiin useita kertoja YTpKK:n ja Neuvostoliiton TpKK:n jäseneksi. — 15, 16, 110, 533, 559.

Syromolotov, F. F. (synt. 1877) — puolueessa vuodesta 1897. Lokakuun vallankumouksen jälkeen KKTN:n puhemiehistön jäsen, Pienen KKN:n jäsen, Neuvostoliiton Valtion Suunnittelukomission puhemiehistön jäsen. — 377.

Syrtsov, Sergei Ivanovitsh (1893—1938) — puolueen jäsen vuodesta 1913. Vuosina 1920—1921 puolueen Odessan kuvernementtikomitean sihteerä. Ammattiliitoista käydyn väittelyn aikana (1920—1921) kannatti Trotskin toimintaohjelmaa. 1921—1926 työskenteli puolueen KK:n koneistossa. 1929 VSFNT:n KKN:n puheenjohtaja. — 66.

T

Taratuta, Viktor Konstantinovitsh (1881—1926) — puolueessa vuodesta 1898. Vuosina 1919—1926 KKTN:n kansliapäällikkö, KKTN:n kemian osaston varapuheenjohtaja, Mossukno-trustin hallinnon puheenjohtaja, Ulkomaankauppapankin hallinnon puheenjohtaja. — 132.

Teodorovitsh, Ivan Adolfovitsh (1875—1940) — aloitti vallankumouksellisen toimintansa 1895, bolshevikki. Vuodesta 1920 Maatalouden kansankomissariaatin kollegion jäsen. — 89, 144, 180, 334, 362, 372, 515, 547, 552.

Ter-Gabrijeljan, Saak Mirzojevitsh (1886—1937) — puolueessa vuodesta 1902. Helmikuun vallankumouksen (1917) jälkeen Bakun Työläisten Edustajien Neuvoston puhemiehistön jäsen bolshevikkiryhmästä. Sittemmin Öljyteollisuuden pääkomitean kollegion jäsen Moskovassa, Armenian vallankumouskomitean jäsen, YEK:n työntekijä. Vuodesta 1921 oli Armenian ja sitten Taka-Kaukasian SFNT:n vakinaisena edustajana Moskovassa. 1928—1935 Armenian KKN:n puheenjohtaja. — 16.

Teumin, Isaak Vladimirovitsh (1872—1936) — puolueessa vuodesta 1920. Heinäkuusta 1921 Ulkomaankaupan kansankomissariaatin valtuutettu Valko-Venäjällä ja sitten Kirgisian tasavallassa. — 283.

Thalheimer, August (1884—1948) — saksalainen sosialidemokraatti, yh-

- teiskuntapoliittinen kirjailija, 1918—1923 Saksan Kommunistisen Puolueen KK:n jäsen ja sen pää-äänenkannattajan, »Die Rote Fahne» lehden toimittaja. Vuodesta 1923 oikeisto-opportunistien johtomiehiä. Erotettiin puolueesta 1929. — 141.
- Tihanov, A. S.** (1865—1940) — vuosina 1917—1932 Siviili-insinöörien instituutin ja muiden korkeakoulujen professori Leningradissa. Vuodesta 1920 työskenteli Metallitehtaita suunnittelevassa valtion instituutissa (Gipromezissa). — 128.
- Tihomirov, Vladimir Aleksejevitsh** (1895—1955) — puolueessa vuodesta 1919; vuosina 1921—1924 Kulutusosuuskuntien Keskusliiton hallinnon jäsen. — 466.
- Tihvinski, M. M.** (1868—1921) — kemisti-insinööri. Lokakuun vallankumouksen jälkeen Pietarin teknologisen ja vuori-instituutin professori, KKTN:n Öljyteollisuuden pääkomitean laboratorio-osaston johtaja. Osallistui salaliittoon neuvostovaltaa vastaan 1921. — 237.
- Timirjazev, Kliment Arkadjevitsh** (1843—1920) — venäläinen luonnontutkija-darvinisti, etevä kasvifysiologi. — 547.
- Tomski, Mihail Pavlovitsh** (1880—1936) — puolueessa vuodesta 1904. Lokakuun vallankumouksen jälkeen Moskovan ammattiliittoneuvoston puheenjohtaja. Vuodesta 1919 YAKN:n puhemiehistön puheenjohtaja. Valittiin VKP(b):n VIII edustajakokouksessa (maaliskuu 1919) puolueen KK:n jäseneksi ja sitten KK:n Poliittisen Tolmikkunnan jäseneksi. Esiintyi moneen otteeseen puolueen leniniläistä politiikkaa vastaan. NKP(b):ssä esiintyneen oikeisto-opportunistisen poikkeaman johtomiehiä 1928—1929. — 69, 90, 115, 200, 251, 528, 530, 562.
- Trifonov, V. A.** (1888—1938) — puolueessa vuodesta 1904. Kesäkuusta 1921 KKTN:n Polttoaineteollisuuden päähallinnon apulaispäällikkö ja Yleisvenäläisen öljysyndikaatin hallinnon puheenjohtaja. — 38, 289, 315, 367.
- Trofimov, K. V.** (1894—1937) — puolueessa vuodesta 1917. Vuodesta 1921 Posti- ja lennätinlaitosten kansankomissariaatin kollegion jäsen. — 509.
- Trojanovski, Aleksandr Antonovitsh** (1882—1955) — VSDTP:n jäsen vuodesta 1907, bolshevikki. 1917—1921 menshevikki. 1923 hyväksyttiin takaisin VKP(b):hen. Vuodesta 1921 TTI:n kansankomissariaatissa ja sitten diplomaatti- ja muissa tehtävissä. — 484.
- Trotski (Bronstein), Lev Davidovitsh** (1879—1940) — VSDTP:n jäsen vuodesta 1897, menshevikki. Palattuaan 1917 helmikuun vallankumouksen jälkeen maanpaosta liittyi »väliryhmään» ja hyväksyttiin yhdessä sen muiden jäsenten kanssa bolshevikkipuolueeseen VSDTP(b):n VI edustajakokouksessa (1917), mutta ei kuitenkaan asettunut bolshevismiin kannalle, vaan kävi salaista ja avointa taistelua Leniniä, puolueen politiikkaa vastaan. Lokakuun vallankumouksen jälkeen ulkoasiain, sota- ja meriasiain, kulkulaitoksen kansankomissaari, Tasavallan Vallankumouksellisen Sotaneuvos-

ton puheenjohtaja; KK:n Poliittisen Toimikunnan jäsen sekä Kominternin TpK:n jäsen. 1920—1921 johti oppositiota ammattiliitoista käydyssä väittelyssä, vuodesta 1923 taisteli leniniläistä sosialismin rakentamishjelmaa vastaan, julisti ajatusta, että sosialismin voittoonvieminen Neuvostoliitossa on mahdotonta. 1927 erotettiin puolueesta, 1929 karkotettiin neuvostovastaisen toimintansa takia Neuvostoliitosta. Ulkomailla ollessaan jatkoi taistelua neuvostovaltiota ja kansainvälistä kommunistista liikettä vastaan. — 2, 10, 46, 55, 63, 65, 69, 91, 92, 187, 204, 219, 220, 274, 292, 344, 366, 375, 380, 400, 401, 413, 444, 480, 494, 495, 531, 555, 556, 564, 565, 566, 567, 568, 570, 571, 572.

Tsereteli, Irakli Georgijevitsh (1882—1959) — menshevismin päämiehiä. Toukokuusta 1917 porvarillisessa väliaikaisessa hallituksessa posti- ja lennätinministerinä ja sitten sisäministerinä. Myöhemmin yksi Gruusian vastavallankumouksellisen menshevikkihallituksen johtajista. Vuodesta 1921 asui valkoemigranttina ulkomailla. — 81.

Tsevtshinski, A. I. — öljyteollisuuden ja -kaupan erikoistuntija. Vuodesta 1889 eri viroissa Veljekset Nobel -yhtiössä. 1918—1929 työskenteli KKTN:n Öljyteollisuuden pääkomiteassa, Öljyteollisuuden keskushallinnossa, Öljykauppayhtymässä ja Öljysyndikaatissa. — 43.

Tshebotarjov, Ivan Nikolajevitsh (1861—1934) — narodnajavoljalainen, osallistui vallankumoukselliseen liikkeeseen vuodesta 1886, oli vangittuna Leninin veljen A. I. Uljanovin oikeusjutun vuoksi; Uljanovien perheen läheinen tuttava jo Simbirskin ajoilta. 1906—1922 työskenteli koulussa Popovkan asemalla. — 329.

Tsheiko, I. A. (Tsheika) — sähköinsinööri. — 342, 360.

Tshekunov, I. A. (k. 1928) — Vladimirin kuvernementin Fominkan kylän talonpoika. 1919—1921 kävi usean kerran Leninin luona. Vuodesta 1921 Maatalouden kansankomissariaatin kollegion jäsen. — 44, 45, 46.

Tsherljuntshakevitsh, Nikolai Aleksandrovitsh (1876—1938) — puolueessa vuodesta 1907, lakimies. Lokakuun vallankumouksen jälkeen työskenteli Moskovan kansanoikeudessa, sittemmin VSFNT:n Oikeusasiain kansankomissariaatin kollegion jäsen. — 255.

Tshirkin, Vasili Gavrilovitsh (1877—1954) — bolshevikkipuolueessa vuodesta 1920, sitä ennen menshevikki. 1920—1922 YAKN:n Eteläisen toimikunnan puhemiehistön jäsen, Ukrainan TpKK:n jäsen, Ukrainan kulutusosuuskuntien liiton varapuheenjohtaja ja sitten puheenjohtaja. — 353.

Tshitsherin, Georgi Vasiljevitch (1872—1936) — VSDTP:ssä vuodesta 1905; VKP(b):n jäsen vuodesta 1918. Ulkoasiain kansankomissaari 1918—1930, johti neuvostovaltuuskuntia Genovan ja Lausannen kansainvälisissä konferensseissa. Oli YTpKK:n ja Neuvostoliiton TpKK:n jäsen, valittiin puolueen KK:hon. — 8, 11, 16, 19, 22, 42, 49, 50, 54, 56, 66, 95, 129, 136, 137, 166, 173, 181, 183, 184, 191, 192, 194, 204, 207, 230, 243, 247, 255, 285, 291, 292, 297, 298,

307, 308, 309, 312, 317, 325, 336, 344, 364, 365, 381, 382, 390, 391, 403, 406, 407, 408, 409, 420, 426, 431, 441, 445, 446, 447, 455, 470—475, 483, 495, 496, 497, 500, 504, 505, 511, 551, 555.

- Tshubar, Vlas Jakovlevitsh** (1891—1941) — puolueessa vuodesta 1907. Vuosina 1920—1922 Ukrainan SNT:n KKTN:n puhemiehistön puheenjohtaja ja samanaikaisesti VSFNT:n KKTN:n puhemiehistön jäsen, Donbassin kivihiiliteollisuuden keskushallinnon pääjohtaja. — 228, 302, 342, 536, 537, 554.
- Tshutskajev, Sergei Jegorovitsh** (1876—1946) — puolueessa vuodesta 1903. Vuodesta 1921 Finanssiasiaien kansankomissariaatin kollegion jäsen ja sitten finanssiasiaien apulaiskansankomissaari; rahaverojen lakkauttamiskomission puheenjohtaja, sittemmin (1921—1922) Siperian vallankumouskomitean varapuheenjohtaja ja puheenjohtaja. — 7, 12, 51, 114, 162, 335, 465.
- Tsintsadze, Kote Maksimovitsh** (1887—1930) — puolueessa 1904—1927. Gruusian neuvostovallan pystyttämisen jälkeen Gruusian SNT:n EK:n puheenjohtaja, Gruusian KP(b):n KK:n jäsen, Gruusian SNT:n TpKK:n jäsen. — 545.
- Tsjurupa, Aleksandr Dmitrijevitch** (1870—1928) — puolueessa vuodesta 1898. Lokakuun vallankumouksen jälkeen elintarvikeasiain apulaiskansankomissaari ja vuoden 1918 alusta elintarvikekansankomissaari. Vuoden 1921 lopusta lähtien KKN:n ja TPN:n varapuheenjohtaja. — 14, 44, 45, 49, 51, 52, 58, 59, 69, 78, 122, 351, 385, 393, 394, 396, 399, 412, 419, 422, 428, 430, 434, 435, 437, 442, 449—451, 453, 461, 462, 480, 483, 485, 486, 492, 498, 501, 514, 520, 522, 524, 532, 533, 569.
- Tsjurupa, G. D.** (1885—1940) — sähköinsinööri. 1919—1926 Kashiran voimalaitoksen rakennustöiden yli-insinööri, toukokuusta 1921 Valtion rakennustöiden pääkomitean varapuheenjohtaja. — 151, 167, 319, 385, 398.
- Tuhatshevski, Mihail Nikolajevitch** (1893—1937) — puolueessa vuodesta 1918. Etevä sotilashenkilö ja valtiomies; Neuvostoliiton marsalkka. 1921 komensi Tambovin sotilaspiirin joukkoja, joiden tehtäväksi annettiin Antonovin bandiittijoukkojen hävittäminen. — 125.
- Tumanov, Nikolai Gavrilovitsh** (1887—1936) — puolueen jäsen vuodesta 1917. Vuosina 1922—1923 VSFNT:n Finanssiasiaien kansankomissariaatin kollegion jäsen, sitten Taka-Kaukasian SFNT:n finanssiasiaien kansankomissaari ja TpKK:n jäsen. Neuvostoliiton Valtionpankin hallinnon puheenjohtaja, Valtion Suunnittelukomission ja KKTN:n puhemiehistöjen jäsen, Neuvostoliiton kauppaedustaja Ranskassa, Neuvostoliiton Teollisuuspankin johtaja. — 541.
- Tyszka, Jan (Jogiches, Leo)** (1867—1919) — Puolan ja Saksan työväenliikkeen merkkimiehiä, Puolan Kuningaskunnan ja Liettuan Sosialidemokratian perustajia, Spartakus-liiton järjestäjiä. Saksan marraskuun vallankumouksen (1918) jälkeen osallistui Saksan Kommunistisen Puolueen perustamiseen ja valittiin sen KK:n sihteeriksi. — 186.

U

- Uglanov, Nikolai Aleksandrovitsh** (1886—1940) — puolueessa vuodesta 1907. Vuosina 1920—1921 VKP(b):n Pietarin kuvernementtikomitean jäsen ja sitten sihteeri, Pietarin ammattiliittoneuvoston sihteeri. — 267, 292.
- Uhanov, Konstantin Vasiljevitsh** (1891—1937) — puolueessa vuodesta 1907. Vuoden 1917 helmikuun vallankumouksen alusta Moskovan Neuvoston jäsen. 1921 Moskovan Rogozhsko-Simonovon Neuvoston puheenjohtaja. — 168.
- Uljanov, Aleksandr Iljitsh** (1866—1887) — Leninin vanhin veli, vallankumouksellinen narodnajavoljalainen. Osallistui tsaari Aleksanteri III:n murhayrityksen valmisteluun. Teloitettiin 1887. — 329.
- Uljanov, Dmitri Iljitsh** (1874—1943) — Leninin nuorin veli, puolueessa vuodesta 1894; ammatiltaan lääkäri. 1920—1921 VKP(b):n Krimin aluekomitean jäsen ja Krimin KKN:n varapuheenjohtaja, vuodesta 1921 työskenteli VSFNT:n Terveys- ja huollon kansankomissariaatissa. — 73.
- Uljanova, Maria Iljinitshna** (1878—1937) — Leninin nuorin sisar, puolueessa vuodesta 1898. Maaliskuusta 1917 kevääseen 1929 työskenteli »Pravdan» toimituskollegion jäsenenä ja vastaavana sihteerinä. — 174, 532.
- Ulrih, Anna Ivanovna** (synt. 1892) — puolueessa vuodesta 1909. Vuosina 1921—1924 KKN:n Sihteeristön ja TPN:n työntekijä. — 511, 512.
- Unschlicht, Josef Stanislavovitsh** (1879—1938) — puolueessa vuodesta 1900. Huhtikuusta 1921 vuoden 1923 syksyyn YEK:n (sitten GPU:n) varapuheenjohtaja. Sittemmin työskenteli KKTN:ssä, Neuvostoliiton Valtion Suunnittelukomissiossa ja Siviili-ilmalaivaston päähallinnon päällikkönä. — 121, 127, 155, 165, 204, 221, 283, 328, 332, 337, 338—339, 388, 400, 411, 414, 446, 463.
- Uralski, Nazar** — ks. Nakorjakov, N. N.
- Urquhart, Leslie** (1874—1933) — englantilainen rahamies ja teollisuudenharjoittaja. 1921—1922 kävi neuvostohallituksen kanssa neuvotteluja saadakseen toimiluvan Venäjällä aiemmin omistamiensa maa-alueiden käyttöön. — 214, 293, 308, 312, 325, 381, 443, 526, 529, 531, 537, 538, 549.

V

- Weinstein, A. L.** (synt. 1898) — taloustieteilijä, tilastomies. 1918—1921 Moskovan kuvernementin kansantalousneuvoston tilasto-osaston johtaja, KKTN:n tilasto-osaston apulaisjohtaja. 1921—1923 VSFNT:n Maatalouden kansankomissariaatin suunnitteluhallinnon taloudellisen osaston johtaja. Sittemmin tieteellisessä ja opetustyössä. — 515.

- Weinstein, S. A.** (1876—1923) — menshevikki. 1917 helmikuun vallankumouksen jälkeen Pietarin Neuvoston tpk:n puhemiehistön jäsen. Kansalaissodan vuosina taisteli neuvostovaltaa vastaan, sitten siirtyi ulkomaille. — 353.
- Wallenius, Allan** (1890—1942) — suomalainen kommunisti. Suomen 1918 vallankumouksen osanottaja. Osallistui Kominternin III kongressin työhön, valittiin Kominternin TpK:n jäseneksi ja työskenteli siinä vuoteen 1925. Toukokuusta 1925 vuoteen 1939 oleskeli Amerikassa ja Skandinavian maissa. USA:n Kommunistisen Puolueen KK:n jäsen. Vuodesta 1930 Lännän vähemmistökansallisuuksien kommunistisen yliopiston Skandinavian osaston johtajana ja muissa toimissa. — 222.
- Vanderlip, Washington B.** (synt. 1866) — insinööri, amerikkalaisten teollisuuspiirien edustaja, kävi 1920 Neuvosto-Venäjällä, ehdotti Kamtshatkan öljy- ja hiiliesiintymien käyttöä koskevan toimilupasopimuksen solmimista. — 53.
- Ware, Harold** (1890—1935) — USA:n Kommunistisen Puolueen jäsen, ammatiltaan agronomi. Järjesti kesällä 1922 traktorikolonnan (21 traktoria) ja matkusti sen esimiehenä Neuvostoliittoon. Traktorit oli hankittu amerikkalaisten työläisten keräämillä varoilla. Kolonna työskenteli Permin kuvernementissa Toikinon neuvostotilalla. Myöhemmin Ware kävi useita kertoja Neuvostoliitossa toimien neuvonantajana suurten neuvostotilojen järjestelykysymyksissä. — 544, 545.
- Varga, Jevgeni Samoilovitsh** (1879—1964) — taloustieteilijä, vuodesta 1906 Unkarin Sosialidemokraattisen Puolueen jäsen. Kun Unkarissa pystytettiin neuvostovalta maaliskuussa 1919, Vargasta tuli finanssiasian kansankomissaari, sitten Unkarin Neuvostotasavallan KKTN:n puheenjohtaja. Neuvostovallan kukistuttua Unkarissa siirtyi Itävaltaan ja muutti 1920 Neuvosto-Venäjälle, jossa liittyi VKP(b):hen. Kominternin työntekijä. 1927—1947 johti Neuvostoliiton Tiedeakatemian Maailmantalouden ja maailmanpolitiikan instituuttia. — 467, 488, 498, 556.
- Vashkov, Nikolai Nikolajevitsh** (1874—1953) — sähköinsinööri. 1920—1921 KKTN:n sähköosaston johtaja, sähköteknisen keskusneuvoston ja Valtion Venäjän-sähköistämiskomission (GOELRO:n) jäsen. Vuodesta 1921 Valtion Suunnittelukomission jäsen. — 189, 210.
- Vasiljev, V. A.** (synt. 1885) — puolueen jäsen vuodesta 1905. 1921 Voronezhin kuvernementin Bogutsharin ja sitten Korotojakin ujeitin sotilaskomissaari. — 126.
- Wells, Herbert George** (1866—1946) — englantilainen kirjailija. Syksyllä 1920 kävi Neuvosto-Venäjällä ja keskusteli Leninin kanssa. — 359.
- Vettshinkin, Nikolai Sergejevitch** (1886—1960) — tierakennusinsinööri. 1921—1927 työskenteli KKTN:n tuotannollis-taloudellisessa keskuhallinnossa, sitten SNTL:n Valtion Suunnittelukomissiossa. Harjoitti myös opetus- ja tutkimustyötä. — 290.

- Weydemeyer, Joseph** (1818—1866) — Saksan ja Yhdysvaltojen työväenliikkeen huomattu toimihenkilö, K. Marxin ja F. Engelsin ystävä ja aatetoveri. 1848—1849 Saksan vallankumouksen osanottaja. Vallankumouksen tappion jälkeen muutti USA:han. Pani alulle marxismin propagandan USA:ssa. — 260.
- Vinter, Aleksandr Vasiljevitch** (1878—1958) — tunnettu neuvostotiedemies, voimalaitosten rakentaja. Lokakuun vallankumouksen jälkeen johti Shaturan turvesuoalueelle suunnitellun voimalaitoksen rakennustöitä. Sitten Dneprin voimalaitoksen rakennuspäällikkö. 1932 valittiin Neuvostoliiton Tiedeakatemian varsinaiseksi jäseneksi. — 106, 141.
- Vishnjak, Jakov Israilevitsh** (1886—1948) — sähköinsinööri. Puolueen jäsen vuodesta 1917. Lokakuun vallankumouksen jälkeen sotilas-tehtävissä Siperiassa ja Krimillä. 1921—1924 ja 1928—1930 työskenteli Neuvostoliiton kauppapedustustoissa ulkomailla. — 242, 319.
- Vladimirov (Scheinfinkel), Miron Konstantinovitsh** (1879—1925) — VSDTP:ssä vuodesta 1903; bolshevikkipuolueen jäsen vuodesta 1917. Toimi 1921 elintarvikeasiain kansankomissaarina, sittemmin Ukrainan maatalouden kansankomissaarina. 1922 VSFNT:n finanssiasiaain kansankomissaari. Marraskuusta 1924 SNTL:n KKTN:n varapuheenjohtaja. — 121, 199, 212, 255, 525, 530.
- Vladimirski, Mihail Fjodorovitsh** (1874—1951) — puolueessa vuodesta 1895, bolshevikki. Lokakuun vallankumouksen jälkeen YTpKK:n Puhemiehistön jäsen, VSFNT:n sisäasiain apulaiskansankomissaari, Ukrainan KP(b):n KK:n sihteeri ja muissa toimissa. — 3, 76, 86, 247, 498.
- Voikov, Pjotr Lazarevitsh** (1888—1927) — vuodesta 1903 menshevikki, elokuusta 1917 bolshevikki. Lokakuun vallankumouksen jälkeen Uralin tehtaiden neuvottelukunnan puheenjohtaja. Vuodesta 1919 KKN:n edustaja Kulutusosuuskuntien Keskusliiton hallinnossa. Vuodesta 1920 Ulkomaankaupan kansankomissariaatin kollegion jäsen, Severoles-trustin johtaja. Lokakuusta 1924 Neuvostoliiton täysivaltainen edustaja Puolassa. — 84, 85, 131.
- Vojevodin, Pjotr Ivanovitsh** (1884—1964) — puolueen jäsen vuodesta 1899. Vuonna 1921 VSFNT:n Valistusasiain kansankomissariaatin Poliittisen valistustyön pääkomitean valokuva- ja elokuvaosaston johtaja. Sitten kustannus- ja kirjastotyössä. — 356, 363.
- Volkov, Jevgeni Zaharovitsh** (synt. 1883) — puolueen jäsen vuodesta 1920. Syys- ja lokakuussa 1921 hoiti nälänhätää kärsivien auttamiseksi perustetun YTpKK:n keskuskomission tiedotusosastoa. Samaan aikaan hoiti TPN:n Valtion Suunnittelukomission tieteellistä kirjastoa. — 257.
- Vologdin, Valentin Petrovitsh** (1881—1953) — etevä tiedemies. 1918—1923 työskenteli Nizhni Novgorodin radiolaboratoriossa, oli sen perustajia. Vuodesta 1939 Neuvostoliiton Tiedeakatemian kirjeenvaihtajajäsen. — 508.
- Vorobjov, B. J.** (synt. 1887) — sähköinsinööri, tiedemies. Osallistui

voimalaitosten suunnitteluun, Valtion Venäjän-sähköistämiskomission (GOELRO:n), Pohjoisen alueen Valtion rakennustöiden komitean, Lenenergo-trustin y.m. työhön. — 128.

Voroshilov, Kliment Jefremovitsh (1881—1969) — puolueessa vuodesta 1903. Osallistui aktiivisesti Lokakuun vallankumoukseen ja kansalaissotaan. 1918—1919 Tsaritsynin rintaman komentaja, Etelärintaman joukkojen varakomentaja ja Sotaneuvoston jäsen, 10. armeijan komentaja. Joulukuussa 1918 Ukrainan sisäasiain kansankomissaari, Harkovin sotilaspiirin komentaja, 14. armeijan ja Ukrainan sisäisen rintaman komentaja. 1. ratsuarmeijan perustajia ja sen VSN:n jäsen 1919—1921. Vuodesta 1925 SNTL:n sota- ja meriasiaain kansankomissaari ja Vallankumouksellisen Sotaneuvoston puheenjohtaja, sitten SNTL:n puolustusasiain kansankomissaari. Vuodesta 1953 toukokuuhun 1960 SNTL:n Korkeimman Neuvoston Puhemiehistön puheenjohtaja. — 93.

Vorovski, Vatslav Vatslavovitsh (1871—1923) — puolueen jäsen vuodesta 1894, ammattivallankumouksellinen. Lokakuun vallankumouksen jälkeen (1917—1919) Neuvostotasavallan täysivaltainen edustaja Skandinavian maissa, 1919—1920 Valtion kustannusliikkeen johtaja, sittemmin diplomaattityössä Italiassa (1921—1923). — 74, 333, 391, 404, 510, 555.

Wrangel, Pjotr Nikolajevitsh (1878—1928) — tsaarin armeijan kenraali. Ulkomaiden sotilaallisen interventio ja kansalaissodan kaudella englantilais-ranskalaisten ja amerikkalaisten imperialistien käskyläinen; vastavallankumouksen johtajia Etelä-Venäjällä. Huhti—marraskuussa 1920 valkokaartilaisten »Etelä-Venäjän aseellisten voimien» ylipäällikkö. — 2.

Vyshinski, Andrei Januarjevitch (1883—1954) — VSDTP:ssä vuodesta 1903, menshevikki, 1920 liittyi VKP(b):hen. 1921 VSFNT:n Elin-tarvikeasiain kansankomissariaatin jakeluhallinnon päällikkö, sittemmin juridisella alalla ja opetustyössä. Vuodesta 1931 VSFNT:n prokuraattori, vuodesta 1935 SNTL:n prokuraattori. 1939—1953 SNTL:n KKN:n varapuheenjohtaja, SNTL:n apulaisulkoministeri ja ulkoministeri. — 110.

Z

Zaks, B. (synt. 1886) — työskenteli 1918 Finanssiasiain kansankomissariaatissa, 1921—1922 TPN:n apulaiskansliapäällikkö. — 449, 450, 451, 453, 511, 512, 539.

Zalutski, Pjotr Antonovitsh (1887—1937) — puolueessa vuodesta 1907. YTpKK:n Puhemiehistön jäsen ja sihteeri 1921. Sittemmin johtavassa puolueetyössä. Vuodesta 1925 osallistui aktiivisesti trotskilais-zinovjevilaiseen oppositioon. Puolueen XV edustajakokous erotti puolueesta 1927. Sai 1928 jäsenoikeutensa takaisin ja 1934 erotettiin uudelleen NK(b):stä. — 292, 350, 369, 379.

Zasulitsh, Vera Ivanovna (1849—1919) — Venäjän narodnikkilaisen ja myöhemmin sosialidemokraattisen liikkeen aktiivinen osanottaja.

Osallistui Työn Vapautus -ryhmän perustamiseen ja toimintaan. Liittyi 1900 »Iskran» ja »Zarjan» toimituskuntaan. VSDTP:n II edustajakokouksen (1903) jälkeen hänestä tuli yksi menshevismmin johtavia hahmoja. — 92.

Zetkin, Clara (1857—1933) — Saksan ja kansainvälisen työväenliikkeen ja kommunistisen liikkeen merkkihenkilöitä. Saksan Kommunistisen Puolueen perustajia. Kommunistisen Internationaalin III kongressissa valittiin Kominternin Toimeenpanevaan Komiteaan, jossa hän johti kansainvälistä naissihteeristöä. — 79—80, 112, 185, 186.

Zechgau — Krupp-yhtymän edustaja. — 476.

ZheltoV, I. I. (1890—1939) — puolueessa vuodesta 1917. Lokakuun vallankumouksen jälkeen Baumanin piirineuvoston puheenjohtaja Moskovassa, tehtaan johtaja Bezhitsassa (Brjansk), Uzbekistanin KKN:n varapuheenjohtaja, SNTL:n Työasiain-kansankomissariaatin kollegion jäsen ja muissa tehtävissä. — 327.

Zhideljov, Nikolai Andrejevitsh (1880—1950) — puolueen jäsen vuodesta 1903. Vuosina 1921—1923 hoiti KKN:n vastuullisia toimeksiantoja, sittemmin hallinnollisessa ja taloudellisessa työssä. — 527.

Zinovjev (Radomyslki), Grigori Jevsejevitsh (1883—1936) — puolueessa vuodesta 1901. Maanpaossa vuodesta 1908 huhtikuuhun 1917, kuului puolueen pää-äänenkannattajan »Sotsial-Demokratin» toimituskuntaan, Keskuskomitean jäsen. Lokakuun vallankumouksen valmistelu- ja suoritusvaiheessa oli horjuvalla kannalla, vastusti aseellista kapinaa. Kamenevin omissa ja Zinovjevin nimissä puolimenshevistiselle »Novaja Zhizn» lehdelle antama ja lehden julkaisema lausunto, että he vastustivat aseellista kapinaa koskevaa KK:n päätöslauselmaa, merkitsi puolueen salaisen päätöksen paljastamista, vallankumouksen kavaltamista. Lokakuun vallankumouksen jälkeen toimi monissa vastuullisissa tehtävissä. Esiintyi toistuvasti puolueen leniniläistä politiikkaa vastaan; 1925 »uuden opposition» järjestäjiä ja 1926 puolueenvastaisen trotskilais-zinovjevilaisen blokin yksi johtavista hahmoista. Marraskuussa 1927 erotettiin puolueesta ryhmäkuntalaistoiminnan takia, sittemmin otettiin vielä kahdesti puolueeseen ja taas erotettiin. — 5, 86, 92, 112, 129, 137, 139, 157, 158, 169, 172, 185—186, 188, 205, 216, 220, 245, 263, 264, 266—267, 331, 362, 369, 414, 416, 458, 464, 494, 499, 506, 507, 508, 523, 524, 530, 531, 550, 555, 556, 561, 567, 571, 572.

LYHENNELUETTELO

- GOELRO* = Valtion Venäjän-sähköistämiskomissio
(ГОЭЛРО = Государственная комиссия по электрификации России)
- GPU* = Valtion poliittinen hallinto
(ГПУ, Госполитупр = Государственное политическое управление)
- Hiilikomitea* = KKTN:n Hiiliteollisuuden pääkomitea
(Главуголь = Главный угольный комитет ВСНХ)
- Hydroturvèhallinto* = KKTN:n Hydraulisen turvetuotannon hallinto
(Гидроторф = Управление по добыче торфа гидравлическим способом ВСНХ)
- Kalastushallinto* = Elintarvikeasiain kansankomissariaatin Kalastuksen ja kalanjalostuksen päähallinto
(Главрыба = Главное управление по рыболовству и рыбной промышленности при Народном комиссариате по продовольствию)
- Kalleusvarasto* = Finanssiasiain kansankomissariaatin Valtionkalleuksien säilytysvarasto
(Гохран = Государственное хранилище ценностей при Народном комиссариате финансов)
- KK* = Keskuskomitea
(ЦК = Центральный Комитет)
- KKK* = Keskuskontrollikomissio
(ЦКК = Центральная Контрольная Комиссия)
- KKN* = Kansankomissaarien Neuvosto
(СНК = Совет Народных Комиссаров)
- KKTN* = Korkein Kansantalousneuvosto
(ВСНХ = Высший Совет Народного хозяйства)

- Maanviljelyshallinto* = Tasavallan teollisuuslaitosten maanviljelystilojen päähallinto
(Главземхоз = Главное управление земледельческими хозяйствами промышленных предприятий Республики)
- MEK* = Moskovan EK, ks. YEK
- Metsäkomitea* = KKTN:n Metsäteollisuuden pääkomitea
(Главлеском = Главный лесной комитет ВСНХ)
- MK* = VKP(b):n Moskovan komitea
(МК = Московский комитет РКП(б))
- неп* = uusi talouspolitiikka
(нэп = новая экономическая политика)
- Painotuotekeskus* = YTrKK:n Painotuotteiden keskuslevitystoimisto
(Центропечать = Центральное агентство ВЦИК по распространению произведений печати)
- PKK* = TPN:n peruskuljetuskomissio
(ОТК = Основная транспортная комиссия при СТО)
- PKKN* = Pieni Kansankomissaarien Neuvosto
(МСНК = Малый Совет Народных Комиссаров)
- PN:n valt.* = Punaisen Armeijan ja Punaisen Laivaston huoltoa valvova Puolustusneuvoston erikoisvaltuutettu
(Чусо, Чусоснабарм = Чрезвычайный уполномоченный Совета Оборона по снабжению Красной Армии и Красного Флота)
- Polttoainehallinto* = KKTN:n Polttoaineteollisuuden päähallinto
(Главтоп, Гут = Главное управление по топливу ВСНХ)
- Prodrasmet* = KKTN:n Metalliteollisuusosaston metallinjaottelun pääkomitea
(Продрасмет = Главный комитет по распределению металлов при Отделе металла ВСНХ)
- Resurssikomissio* = KKTN:n (myöhemmin TPN:n) Aineellisten resursien hyödyntämiskomissio
(Комиссия использования = Комиссия использования материальных ресурсов при ВСНХ, СТО)
- ROSTA* = Venäjän tietotoimisto
(РОСТА = Российское телеграфное агентство)
- SKF* = Svenska Kullagerfabriken = Ruotsin kuulalaakeritehtaat

- Suolahallinto* = KKTN:n Suolateollisuuden päähallinto
(Главсоль = Главное управление соляной промышленности ВСНХ)
- Tekstiilihallinto* = KKTN:n Tekstiiliteollisuuden päähallinto
(Главтекстиль = Главное управление текстильных предприятий ВСНХ)
- TKH* = Tilastollinen Keskushallinto
(ЦСУ = Центральное статистическое управление)
- tpk* = toimeenpaneva komitea
(исполком = исполнительный комитет)
- TPN* = Työ- ja Puolustusneuvosto
(СТО = Совет Труда и Обороны)
- TTI* = Työläis- ja talonpoikaisinspektion kansankomissariaatti
(РКИ = Народный комиссариат рабоче-крестьянской инспекции)
- Turvekeskushallinto* = KKTN:n Turveteollisuuden keskushallinto
(Цуторф = Центральное управление торфяной промышленности ВСНХ)
- Turvekomitea* = KKTN:n Turveteollisuuden pääkomitea
(Главторф = Главный торфяной комитет ВСНХ)
- TVSN* = Tasavallan Vallankumouksellinen Sotaneuvosto
(РВСР = Революционный Военный Совет Республики)
- UkKk* = Ulkomaankaupan kansankomissariaatti
(НКВТ = Народный комиссариат внешней торговли)
- UKP* = Ukrainan Kommunistinen Puolue (bolshevikit)
(КПУ = Коммунистическая партия (большевиков) Украины)
- Vaatetushallinto* = KKTN:n sotilas-, työ- ja siviilivaatetustuotannon päähallinto
(Главодежда = Главное управление по производству военного обмундирования, производственной одежды и гражданского платья ВСНХ)
- VRK, Valtion Rakennuskomitea* = KKTN:n Valtion rakennustöiden pääkomitea
(КГС, Комгосоор = Главный комитет государственных сооружений ВСНХ)
- YAKN* = Yleisvenäläinen Ammattiliittojen Keskusneuvosto
(ВЦСПС = Всероссийский Центральный Совет Профессиональных Союзов)

YEK, EK = Yleisvenäläinen erikoiskomissio vastavallankumouksen, sabotaasin ja keinottelun torjumiseksi
(ВЧК = Всероссийская чрезвычайная комиссия по борьбе с контрреволюцией, саботажем и спекуляцией)

YKN = Ylin kuljetusneuvosto
(ВСП = Высший совет по перевозкам)

YTrKK = Yleisvenäläinen Toimeenpaneva Keskuskomitea
(ВЦИК = Всероссийский Центральный Исполнительный Комитет)

Öljykomitea = ККТН:n Öljyteollisuuden pääkomitea
(Главнефть = Главный нефтяной комитет ВСНХ)

SISÄLTÖ

Esipuhe	IX
-------------------	----

Marraskuu—jouluu 1920

1. S. P. SEREDALLE. <i>Marraskuun 6 pnä</i>	1
2. PIENELLE KANSANKOMISSAARIEN NEUVOSTOLLE. <i>Marraskuun 6 pnä</i>	2
3. SÄHKE ETELÄRINTAMAN VALLANKUMOUKSELLI- SELLE SOTANEUVOSTOLLE. <i>Marraskuun 12 pnä</i>	2
4. N. P. BRJUHANOVILLE, P. I. POPOVILLE, V. A. AVA- NESOVILLE, M. F. VLADIMIRSKILLE. <i>Marraskuun 12 pnä</i>	3
5. M. I. KALININILLE. <i>Marraskuun 12 pnä</i>	4
6. KKTN:n NAHKATEOLLISUUDEN PÄÄHALLINNOLLE. <i>Marraskuun 12 pnä</i>	4
7. KKTN:n TIETEELLIS-TEKNISEN OSASTON KEKSIN- TÖOSASTOLLE. <i>Marraskuun 13 pnä</i>	4—5
8. VKP(b):n KK:lle. <i>Marraskuun 14 pnä</i>	5
9. A. M. ANIKSTILLE. <i>Marraskuun 15 pnä</i>	6
10. S. P. SEREDALLE JA N. P. BRJUHANOVILLE. <i>Marras- kuun 16 pnä</i>	6—7
11. V. A. AVANESOVILLE. <i>Marraskuun 17 pnä</i>	7—8
12. PUHELINSANOMA A. M. LJUBOVITSHILLE. <i>Marras- kuun 17 pnä</i>	8
13. G. V. TSHITSHERINILLE. <i>Marraskuun 19 pnä</i>	8—9

14.	TOIMEKSIANTOJA SIHTEERILLE	9
	1. Marraskuun 19 pnä	9
	2. Marraskuun 20 pnä	9
15.	A. M. ANIKSTILLE. Marraskuun 20 pnä	10
16.	PIENELLE KANSANKOMISSAARIEN NEUVOSTOLLE. Marraskuu, aikaisintaan 20 pnä	10
17.	VALTION KUSTANNUSLIIKKEELLE. Marraskuun 26 pnä	11
18.	G. V. TSHITSHERINILLE. Marraskuun 29 pnä	11
19.	A. V. LUNATSHARSKILLE. Marraskuun 29 pnä	11—12
20.	S. J. TSHUTSKAJEVILLE. Marraskuun 30 pnä	12—13
21.	N. P. BRJUHANOVILLE. Marraskuun 30 pnä	13
22.	A. M. AMOSOVILLE. Joulukuun 12 pnä	14
23.	A. D. TSJURUPALLE. Joulukuun 14 pnä	14—15
24.	A. D. TSJURUPALLE. Joulukuun 14 pnä	15
25.	M. I. FRUMKINILLE. Joulukuun 14 pnä	16
26.	G. V. TSHITSHERINILLE. Joulukuun 14 pnä	16—17
27.	SÄHKE I. TYÖARMEIJAN NEUVOSTOLLE, VKP(b):n KK:n URALIN ALUETOIMIKUNNALLE, JEKATERIN- BURGIN KUVERNEMENTIN ТрК : lle, URALIN YLI- OPISTOLLE. Joulukuun 17 pnä	17
28.	BOLSHOI-TEATTERIN KOMENDANTILLE. Joulukuun 18 pnä	17—18
29.	KKN:n KANSLIAAN. Joulukuun 21 pnä	18
30.	SÄHKE L. B. KRASINILLE JA N. K. KLYSHKOLLE. Joulukuun 31 pnä	19
31.	N. P. BRJUHANOVILLE. Joulukuun 31 pnä	19
32.	V. D. BONTSH-BRUJEVITSHILLE. Joulukuu	19—20
33.	E. M. SKLJANSKILLE. 1920	20
34.	BÉLA KUNIN KIRJASEN JOHDOSTA. 1920	20
35.	E. M. SKLJANSKILLE. Vuosien 1920—1921 vaihteessa	21

1921

36. N. P. GORBUNOVILLE. <i>Tammikuun 2 pnä</i>	22
37. G. V. TSHITSHERINILLE. <i>Tammikuu, aikaisintaan 3 pnä</i>	22
38. G. V. TSHITSHERINILLE. <i>Tammikuu, aikaisintaan 4 pnä</i>	22—23
39. N. P. GORBUNOVILLE. <i>Tammikuun 6 pnä</i>	23
40. N. P. GORBUNOVILLE. <i>Tammikuun 6 pnä</i>	24
41. N. P. GORBUNOVILLE. <i>Tammikuun 12 pnä</i>	24
42. PUHELINSANOMA A. V. LUNATSHARSKILLE JA J. A. LITKENSILLE. <i>Tammikuun 14 pnä</i>	25
43. N. P. GORBUNOVILLE. <i>Tammikuun 18 pnä</i>	25—26
44. D. Z. SHKLOVSKAJALLE. <i>Tammikuun 18 pnä</i>	26
45. N. P. GORBUNOVILLE. <i>Tammikuun 18 pnä</i>	27
46. »PRAVDAN» TOIMITUKSELLE. <i>Tammikuun 19 pnä</i>	27
47. VLADIKAVKAZIN RADAN PROLETARSKAJAN ASEMAN RAUTATIE- JA VARIKKOTYÖLÄISILLE, TOIMIHENKI- LÖILLE JA KOMMUNISTISOLULLE. <i>Tammikuun 20 pnä</i>	28—29
48. N. P. GORBUNOVILLE. <i>Tammikuun 25 pnä</i>	29
49. A. I. RYKOVILLE. <i>Tammikuun 26 pnä</i>	29
50. N. P. GORBUNOVILLE. <i>Tammikuun 26 pnä</i>	30
51. SORMOVON TEHTAALLE. <i>Tammikuun 26 pnä</i>	30
52. V. P. MILJUTINILLE. <i>Tammikuun 27 pnä</i>	31
53. N. P. GORBUNOVILLE. <i>Tammikuun 27 pnä</i>	31
54. N. P. GORBUNOVILLE. <i>Tammikuun 27 pnä</i>	31—32
55. M. N. POKROVSKILLE, J. A. LITKENSILLE JA O. J. SCHMIDTILLE. <i>Tammikuun 28 pnä</i>	32
56. M. A. KRUTSHINSKILLE. <i>Tammikuun 31 pnä</i>	33
57. N. P. GORBUNOVILLE. <i>Tammikuun 31 pnä</i>	33
58. M. I. FRUMKINILLE. <i>Helmikuun 1 pnä</i>	34
59. D. B. RJAZANOVILLE. <i>Ennen helmikuun 2 päivää</i>	34—35

60.	D. B. RJAZANOVILLE. <i>Helmikuun 2 pnä</i>	35
61.	A. G. GOIHBARGILLE. <i>Helmikuun 2 pnä</i>	35—36
62.	V. N. MANTSEVILLE. <i>Helmikuun 3 pnä</i>	36—37
63.	E. M. SKLJANSKILLE. <i>Helmikuun 6 pnä</i>	37
64.	A. V. LUNATSHARSKILLE. <i>Helmikuun 14 pnä</i>	38
65.	SÄHKE II. ARMEIJAN VALLANKUMOUKSELLISELLE SOTANEUVOSTOLLE. <i>Helmikuun 14 pnä</i>	38—39
66.	SÄHKE II. ARMEIJAN VALLANKUMOUKSELLISELLE SOTANEUVOSTOLLE. <i>Helmikuun 15 pnä</i>	39
67.	A. G. GOIHBARGILLE. <i>Helmikuun 15 pnä</i>	39—40
68.	VKP(b):n KK:lle. <i>Helmikuun 15 pnä</i>	40
69.	N. N. KRESTINSKILLE. <i>Helmikuun 16 pnä</i>	40—41
	1	40
	2	41
70.	N. I. MURALOVILLE. <i>Helmikuun 18 pnä</i>	41
71.	V. R. MENZHINSKILLE. <i>Helmikuun 18 pnä</i>	42
72.	G. V. TSHITSHERINILLE. <i>Helmikuu, aikaisintaan 21 pnä</i>	42
73.	SÄHKE I. N. SMIRNOVILLE. <i>Helmikuu, 21 tai 22 pnä</i>	43
74.	TOVEREILLE I. M. GUBKINILLE, A. I. TSEVTSHINSKIL- LE, I. N. STRIZHOVILLE, N. N. SMIRNOVILLE. <i>Helmikuun 23 pnä</i>	43
75.	SÄHKE H. G. RAKOVSKILLE. <i>Helmikuun 24 pnä</i>	44
76.	N. A. SEMASHKOLLE. <i>Helmikuun 28 pnä</i>	44
77.	A. D. TSJURUPALLE. <i>Helmikuu</i>	45
78.	N. OSINSKILLE. <i>Maaliskuun 1 pnä</i>	45—46
79.	L. D. TROTSKILLE. <i>Maaliskuun 3 pnä</i>	46—47
80.	PIENELLE KANSANKOMISSAARIEN NEUVOSTOLLE. <i>Maaliskuun 3 pnä</i>	47
81.	VKP(b):n KK:n POLIITTISELLE TOIMIKUNNALLE. <i>Maa- liskuun 3 pnä</i>	47—48
82.	M. N. POKROVSKILLE. <i>Maaliskuu, aikaisintaan 4 pnä</i>	48

83.	L. B. KAMENEVILLE. <i>Maaliskuun 5 pnä</i>	48
84.	G. V. TSHITSHERINILLE JA L. M. KARAHANILLE. <i>Maaliskuun 7 pnä</i>	49
85.	A. D. TSJURUPALLE. <i>Maaliskuun 8 pnä</i>	49—50
86.	G. V. TSHITSHERINILLE. <i>Maaliskuun 9 pnä</i>	50
87.	L. B. KAMENEVILLE JA J. V. STALINILLE. <i>Maalis-</i> <i>kuun 9 pnä</i>	50—51
88.	A. I. RYKOVILLE. <i>Maaliskuun 10 pnä</i>	51
89.	A. G. GOIHBARGILLE. <i>Maaliskuun 12 pnä</i>	51—52
90.	VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENIL- LE. <i>Maaliskuun 13 pnä</i>	52
91.	N. A. SEMASHKOLLE. <i>Maaliskuu, aikaisintaan 16 pnä</i>	52—53
92.	WASHINGTON VANDERLIPILLE. <i>Maaliskuun 17 pnä</i> .	53—54
93.	A. A. JOFFELLE. <i>Maaliskuun 17 pnä</i>	54—55
94.	VKP(b):n KK:lle. <i>Maaliskuu, 18 tai 19 pnä</i>	56
95.	SÄHKE L. B. KRASINILLE. <i>Maaliskuun 19 pnä</i> . . .	56
96.	TODISTUS A. R. SHAPOSHNIKOVILLE. <i>Maaliskuun</i> <i>22 pnä</i>	56—57
97.	V. N. KAJUROVILLE. <i>Maaliskuun 24 pnä</i>	57
98.	L. B. KAMENEVILLE. <i>Maaliskuun 24 pnä</i>	58
99.	A. D. TSJURUPALLE. <i>Maaliskuun 25 pnä</i>	58—59
100.	A. I. RYKOVILLE. <i>Maaliskuun 26 pnä</i>	59
101.	A. D. TSJURUPALLE. <i>Maaliskuun 27 pnä</i>	59—60
102.	F. E. DZERZHINSKILLE. <i>Maaliskuun 27 pnä</i>	60—61
103.	J. A. PREOBRAZHENSKILLE. <i>Maaliskuun 27 pnä</i> . .	61—62
104.	A. I. RYKOVILLE. <i>Maaliskuun 27 pnä</i>	62
105.	L. D. TROTSKILLE. <i>Maaliskuun 28—29 pnä</i>	63
106.	A. I. JEMSHANOVILLE. <i>Maaliskuun 29 pnä</i>	63—64
107.	G. K. ORDZHONIKIDZELLE TARKOITETUN SÄHKEEN LUONNOKSEN SISÄLTÄVÄ KIRJELAPPU VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENILLE. <i>Maalis-</i> <i>kuun 29 pnä</i>	64—65

108. SÄHKE G. K. ORDZHONIKIDZELLE. <i>Maaliskuun 30 pnä</i>	65
109. PUHELINSANOMA G. I. PETROVSKILLE JA M. V. FRUNZELLE. <i>Maaliskuun 30 pnä</i>	66
110. G. V. TSHITSHERINILLE. <i>Maaliskuun 31 pnä</i>	66
111. SÄHKE L. B. KRASINILLE. <i>Maaliskuu</i>	66—67
112. A. P. SEREBROVSKILLE. <i>Huhtikuun 2 pnä</i>	67—69
113. V. V. SCHMIDTILLE, L. D. TROTSKILLE, A. D. TSJURUPALLE, A. I. RYKOVILLE, M. P. TOMSKILLE, A. G. SHLJAPNIKOVILLE. <i>Huhtikuun 2 pnä</i>	69
114. SÄHKE G. K. ORDZHONIKIDZELLE. <i>Huhtikuun 5 pnä</i>	70
115. A. I. RYKOVILLE. <i>Huhtikuun 5 pnä</i>	70—71
116. A. I. RYKOVILLE. <i>Huhtikuun 6 pnä</i>	71—72
117. A. M. LEZHAVALLE. <i>Huhtikuun 6 pnä</i>	72
118. D. I. ULJANOVILLE. <i>Huhtikuun 6 pnä</i>	73
119. L. B. KAMENEVILLE. <i>Huhtikuu, 6 päivän jälkeen</i>	73
120. SÄHKE V. V. VOROVSKILLE. <i>Huhtikuun 8 pnä</i>	74
121. SÄHKE JAKUTIAN KÖYHÄLISTÖKONFERENSSILLE. <i>Huhtikuu, 9 tai 10 pnä</i>	74
122. V. M. MOLOTOVILLE. <i>Huhtikuun 9 ja 21 päivän välisenä aikana</i>	75
123. L. B. KAMENEVILLE. <i>Huhtikuun 14 pnä</i>	75
124. G. L. PJATAKOVILLE. <i>Huhtikuun 14 pnä</i>	76
125. M. F. VLADIMIRSKILLE. <i>Huhtikuun 14 pnä</i>	76—77
126. SÄHKE M. I. FRUMKINILLE JA A. G. BELOBORODOVILLE. <i>Huhtikuun 15 pnä</i>	77
127. A. D. TSJURUPALLE. <i>Huhtikuun 15 pnä</i>	78
128. V. M. MOLOTOVILLE. <i>Huhtikuun 15 pnä</i>	78
129. CLARA ZETKINILLE JA PAUL LEVILLE. <i>Huhtikuun 16 pnä</i>	79—80
130. V. M. MOLOTOVILLE. <i>Huhtikuun 17 pnä</i>	80
131. SÄHKE G. K. ORDZHONIKIDZELLE. <i>Huhtikuun 18 pnä</i>	80—81

132. TOIMEKSIANTO N. P. GORBUNOVILLE JA A. M. NIKOLAJEVIN KIRJESEEN TEHDYT MERKINNÄT. *Huhtikuun 18 pnä* 81—82
133. J. V. STALINILLE. *Huhtikuu, 18 tai 19 pnä* 82
134. J. A. PREOBRAZHENSILLE. *Huhtikuun 19 pnä* 82—83
135. N. A. SEMASHKOLLE. *Huhtikuun 19 pnä* 83—84
136. J. JAROSLAVSKILLE. *Huhtikuu, aikaisintaan 20 pnä* 84
137. ULKOKOMISSARIAATILLE JA YEK:lle. *Huhtikuun 22 pnä* 84—85
138. N. L. SHPEKTOROVILLE, P. L. VOIKOVILLE, A. Z. HOLTZMANNILLE, L. N. KRITZMANNILLE JA V. G. GROMANILLE. *Huhtikuun 23 pnä* 85
139. M. F. VLADIMIRSKILLE, A. M. LEZHAVALLE JA V. P. MILJUTINILLE. *Huhtikuun 23 pnä* 86
140. G. J. ZINOVJEVILLE. *Huhtikuun 24 pnä* 86—88
141. I. A. TEODOROVITSHILLE. *Huhtikuun 25 pnä* 89
142. J. S. HANECKILLE. *Huhtikuun 25 pnä* 89
143. N. P. BRJUHANOVILLE, L. N. KRITZMANNILLE, M. P. TOMSKILLE, A. I. POTJAJEVILLE. *Huhtikuun 26 pnä* 90
144. N. P. GORBUNOVILLE. *Huhtikuun 26 pnä* 90
145. A. M. LEZHAVALLE. *Huhtikuu, ennen 28 päivää* 91
146. L. D. TROTSKILLE. *Huhtikuun 30 pnä* 91—92
147. G. J. ZINOVJEVILLE. *Toukokuun 3 pnä* 92
148. G. J. ZINOVJEVILLE. *Toukokuun 5 pnä* 92—93
149. SÄHKE K. J. VOROSHILOVILLE. *Toukokuun 5 pnä* 93
150. A. V. LUNATSHARSKILLE. *Toukokuun 6 pnä* 93
151. M. N. POKROVSKILLE. *Toukokuun 6 pnä* 94
152. I. G. ALEKSANDROVILLE. *Toukokuun 6 pnä* 94
153. G. V. TSHITSHERINILLE. *Toukokuun 6 ja 10 päivän välisenä aikana* 95
154. V. A. SMOLJANINOVILLE. *Toukokuu, 6 päivän jälkeen* 95

155. L. B. KRASINILLE. <i>Toukokuun 9 pnä</i>	95
156. L. B. KRASINILLE. <i>Toukokuu, viimeistään 10 pnä</i> . .	96
157. SÄHKE NEUVOSTOHALLITUKSEN VALTUUSKUNNALLE. <i>Toukokuun 10 pnä</i>	96
158. TOIMEKSIANTO KKN:n SIHTEERILLE. <i>Toukokuun 10 pnä</i>	97
159. V. M. MOLOTOVILLE. <i>Toukokuun 10 pnä</i>	97
160. N. P. BRJUHANOVILLE. <i>Toukokuun 11 pnä</i>	97—98
161. D. I. KURSKILLE. <i>Toukokuun 12 pnä</i>	98
162. M. I. KALININILLE. <i>Toukokuu, ennen 14 päivää</i> . . .	99
163. J. A. LITKENSILLE. <i>Toukokuun 17 pnä</i>	99
164. M. V. FRUNZELLE. <i>Toukokuun 18 pnä</i>	100
165. V. M. MOLOTOVILLE. <i>Toukokuun 19 pnä</i>	100—101
166. SÄHKE A. P. SEREBROVSKILLE. <i>Toukokuun 19 pnä</i> .	101
167. V. P. NOGINILLE JA N. P. BRJUHANOVILLE. <i>Toukokuun 19 pnä</i>	101—102
168. V. A. SMOLJANINOVILLE. <i>Toukokuun 19 pnä</i>	102—103
169. KKTN:n PUHEMIEHISTÖLLE. <i>Toukokuun 20 pnä</i> . .	104—105
170. I. I. RADTSHENKOLLE. <i>Toukokuun 23 pnä</i>	105—106
171. KIRJELAPPU L. A. FOTIJEVALLE JA TOIMEKSIANTO V. A. SMOLJANINOVILLE. <i>Toukokuun 23 pnä</i> . . .	106
172. R. E. KLASSONILLE. <i>Toukokuun 24 pnä</i>	107
173. G. I. BOKILLE. <i>Toukokuun 24 pnä</i>	107—108
174. TOIMEKSIANTO SIHTEERILLE. <i>Toukokuun 24 pnä</i> . .	108
175. V. M. MOLOTOVILLE. <i>Toukokuu, viimeistään 25 pnä</i> .	109
176. N. P. BRJUHANOVILLE. <i>Toukokuun 25 pnä</i>	109—110
177. A. B. HALATOVILLE. <i>Toukokuun 26 pnä</i>	110—111
178. OHJEET »ALGEMBAN» VALIOKUNNALLE. <i>Toukokuun 28 pnä</i>	111—112
179. PUHELINSANOMA K. B. RADEKILLE JA G. J. ZINOVJEVILLE. <i>Toukokuun 28 pnä</i>	112
180. A. O. ALSKILLE. <i>Toukokuun 29 pnä</i>	113—114

181. J. H. LUTOVINOVILLE. <i>Toukokuun 30 pnä</i>	114—119
182. E. M. SKLJANSKILLE. <i>Toukokuun 30 pnä</i>	120
183. PUHELINSANOMA N. P. BRJUHANOVILLE. <i>Toukokuun 30 pnä</i>	121
184. PUHELINSANOMA J. S. UNSCHLICHTILLE, V. V. FOMINILLE JA N. P. BRJUHANOVILLE. <i>Toukokuun 31 pnä</i>	121
185. G. K. KOROLJOVILLE. <i>Toukokuun 31 pnä</i>	122
186. G. D. TSJURUPALLE. <i>Toukokuun 31 pnä</i>	122—123
187. POSTI- JA LENNÄTINKOMISSARIAATILLE. <i>Toukokuun 31 pnä</i>	123
188. I. T. SMILGALLE. <i>Toukokuun 31 pnä</i>	124
189. A. M. LEZHAVALLE JA A. I. RYKOVILLE. <i>Aikaisintaan toukokuussa</i>	124—125
190. L. B. KRASINILLE. <i>Ennen kesäkuuta</i>	125
191. E. M. SKLJANSKILLE. <i>Toukokuu — heinäkuun alkupuolisko</i>	125—126
192. V. M. MOLOTOVILLE. <i>Kesäkuun 1 pnä</i>	126
193. G. M. KRZHIZHANOVSKILLE. <i>Kesäkuun 2 pnä</i>	126—127
194. PUHELINSANOMA J. S. UNSCHLICHTILLE. <i>Kesäkuun 2 pnä</i>	127—128
195. A. O. ALSKILLE. <i>Kesäkuun 3 pnä</i>	128
196. V. M. MOLOTOVILLE. <i>Kesäkuu, aikaisintaan 4 pnä</i>	129—130
197. M. I. FRUMKINILLE. <i>Kesäkuun 5 pnä</i>	130—131
198. A. M. LEZHAVALLE. <i>Kesäkuun 5 pnä</i>	131—133
199. I. I. RADTSHENKOLLE. <i>Kesäkuun 5 pnä</i>	133—134
200. R. E. KLASSONILLE. <i>Kesäkuun 5 pnä</i>	134
201. A. M. LEZHAVALLE. <i>Kesäkuun 6 pnä</i>	134—135
202. I. I. RADTSHENKOLLE. <i>Kesäkuun 7 pnä</i>	135—136
203. P. I. STUČKALLE. <i>Kesäkuun 7 pnä</i>	136
204. V. M. MOLOTOVILLE. <i>Kesäkuu, 7 päivän jälkeen</i>	137
205. J. M. JUROVSKILLE. <i>Kesäkuun 10 pnä</i>	137—138

206. V. M. MOLOTOVILLE VKP(b);n KK:n SIHTEERISTÖÄ VARTEN. <i>Kesäkuun 11 pnä</i>	138
207. G. J. ZINOVJEVILLE. <i>Kesäkuun 11 pnä</i>	139
208. N. P. GORBUNOVILLE. <i>Kesäkuun 12 pnä</i>	140
209. J. LARINILLE. <i>Kesäkuun 14 ja 18 päivän välisenä aikana</i>	140
210. WILHELM KOENENILLE, AUGUST THALHEIMERILLE JA PAUL FRÖHLICHILLE. <i>Kesäkuun 16 pnä</i>	141
211. P. A. BOGDANOVILLE. <i>Kesäkuun 16 pnä</i>	141—142
212. SÄHKE G. K. ORDZHONIKIDZELLE. <i>Kesäkuun 18 pnä</i>	142
213. V. M. MOLOTOVILLE. <i>Kesäkuun 18 pnä</i>	142
214. E. M. SKLJANSKILLE. <i>Kesäkuun 19 pnä</i>	143
215. LONTOON NEUVOSTOKAUPPAVALTUUSKUNNALLE TARKOITETUN SÄHKEEN LUONNOS. <i>Kesäkuun 20 ja heinäkuun 2 päivän välisenä aikana</i>	143
216. A. O. ALSKILLE. <i>Kesäkuu, ennen 21 päivää</i>	144
217. I. A. TEODOROVITSHILLE. <i>Kesäkuun 21 pnä</i>	144
218. L. K. MARTENSILLE. <i>Kesäkuun 22 pnä</i>	145
219. M. V. RYKUNOVILLE. <i>Kesäkuun 22 pnä</i>	146
220. PIENELLE KANSANKOMISSAARIEN NEUVOSTOLLE. <i>Kesäkuun 22 pnä</i>	146
221. G. I. BOKILLE. <i>Kesäkuun 25 pnä</i>	146—147
222. M. I. FRUMKINILLE. <i>Kesäkuun 25 pnä</i>	147
223. V. D. KAISAROVILLE JA I. I. IONOVILLE. <i>Kesäkuun 25 pnä</i>	147—148
224. G. M. KRZHIZHANOVSKILLE. <i>Kesäkuun 25 pnä</i> . . .	148—149
225. TOIMEKSIANTO SIHTEERILLE. <i>Kesäkuun 25 pnä</i> . . .	149
226. SÄHKE SAMARKANDIN KOMMUNISTEILLE. <i>Kesäkuun 27 pnä</i>	149—150
227. TURKMENIAN TASAVALLAN KANSANKOMISSAARIEN NEUVOSTOLLE JA ELINTARVIKEKOMISSARIAATILLE. <i>Kesäkuun 27 pnä</i>	150
228. L. K. MARTENSILLE. <i>Kesäkuun 27 pnä</i>	150—151

229.	POSTI- JA LENNÄTINKOMISSARIAATILLE. <i>Kesäkuun 27 pnä</i>	151
230.	B. S. STOMONJAKOVILLE. <i>Kesäkuun 30 pnä</i>	151—152
231.	G. M. KRZHIZHANOVSKILLE. <i>Heinäkuun 2 pnä</i>	152—155
232.	J. S. UNSCHLICHTILLE. <i>Heinäkuun 4 ja 7 päivän välisenä aikana</i>	155
233.	VKP(b):n KK:n POLIITTISELLE TOIMIKUNNALLE. <i>Heinäkuun 5 pnä</i>	156
234.	V. M. MOLOTOVILLE. <i>Heinäkuun 7 pnä</i>	156
235.	A. I. RYKOVILLE JA V. M. MOLOTOVILLE. <i>Heinäkuun 7 pnä</i>	156—157
236.	KOMINTERNIN III KONGRESSIN TAKTIIKKAVALIOKUNNAN KOKOUKSEN OSANOTTAJILLE. <i>Heinäkuun 7 pnä</i>	157—158
237.	VKP(b):n KK:n ORGANISAATIO TOIMIKUNNALLE. <i>Heinäkuun 8 pnä</i>	158
238.	G. J. ZINOVJEVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENIÄ VARTEN. <i>Heinäkuun, aikaisintaan 9 pnä</i>	158—159
239.	I. T. SMILGALLE. <i>Heinäkuun 10 pnä</i>	159
240.	G. M. KRZHIZHANOVSKILLE. <i>Heinäkuun 10 pnä</i>	160
241.	N. P. BRJUHANOVILLE, A. M. LEZHAVALLE JA V. A. AVANESOVILLE. <i>Heinäkuun 11 pnä</i>	160
242.	I. T. SMILGALLE. <i>Heinäkuun 11 pnä</i>	161
243.	V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISTA TOIMIKUNTAA VARTEN. <i>Heinäkuun 11 pnä</i>	161
244.	V. A. SMOLJANINOVILLE. <i>Heinäkuun 11 pnä</i>	161—162
	1.	161—162
	2.	162
245.	N. A. SEMASHKOLLE. <i>Heinäkuun 12 pnä</i>	162
246.	A. A. KOROSTELJOVILLE. <i>Heinäkuun 13 pnä</i>	163
247.	L. A. FOTIJEVALLE. <i>Heinäkuun 13 pnä</i>	163—164
248.	M. M. BORODINILLE. <i>Heinäkuun 13 pnä</i>	164
249.	G. L. SHKLOVSKILLE. <i>Heinäkuun 13 ja 19 päivän välisenä aikana</i>	164—165

250. A. A. KOROSTELJOVILLE. *Heinäkuun 15 pnä* 165
251. F. E. DZERZHINSKILLE JA J. S. UNSCHLICHTILLE.
Heinäkuun 15 pnä 165—166
252. LISÄYS FRANCEA KOSKEVAAN KIRJEESEEN. *Heinäkuu, aikaisintaan 15 pnä* 166
253. G. V. TSHITSHERINILLE. *Heinäkuun 16 pnä* 166
254. TOIMEKSIANTO SIHTEERILLE. *Heinäkuu, ennen 17 päivää* 166—167
255. PUHELINSANOMA G. D. TSJURUPALLE. *Heinäkuun 17 pnä* 167
256. PUHELINSANOMA I. I. SKVORTSOV-STEPANOVILLE.
Heinäkuun 17 pnä 167
257. ROGOZHKO-SIMONOVON NEUVOSTON PUHEMIEHISTÖLLE. *Heinäkuun 17 pnä* 168
258. SÄHKE SIMBIRSKIN UJESTIN NEUVOSTOJEN EDUSTAJAKOKOUKSELLE. *Heinäkuu, 18 tai 19 pnä* . . . 168—169
259. PUHELINSANOMA M. I. KALININILLE JA L. B. KAMENEVILLE. *Heinäkuun 19 pnä* 169
260. TOIMEKSIANTO SIHTEERILLE JA KIRJELAPPU L. G. LEVINILLE. *Heinäkuun 19 pnä* 169—170
261. PUHELINSANOMA B. S. STOMONJAKOVILLE. *Heinäkuun 20 pnä* 170
262. HIILITEOLLISUUDEN PÄÄHALLINNOLLE. *Heinäkuun 20 pnä* 170—171
263. M. I. FRUMKINILLE. *Heinäkuun 20 pnä* 171—172
264. RICHARD MÜLLERILLE JA HEINRICH MALZAHNILLE.
Heinäkuun 20 pnä 172
265. I. S. LOBATSHOVILLE JA A. I. RYKOVILLE. *Heinäkuun 20 pnä* 173
266. G. V. TSHITSHERINILLE. *Heinäkuun 20 pnä* 173
267. J. M. STEKLOVILLE, M. I. ULJANOVALLE, V. A. KARPINSKILLE JA G. I. KRUMINILLE. *Heinäkuun 21 pnä* 174—175
268. PUHELINSANOMA A. I. RYKOVILLE. *Heinäkuun 22 pnä* 175

269.	V. M. BAZHANOVILLE, S. A. GETSOVILLE. <i>Heinäkuun 22 pnä</i>	176
270.	M. A. KRUTSHINSKILLE. <i>Heinäkuun 23 pnä</i>	176
271.	INZASTA SAATUUN SÄHKEESEEN TEHDYT MERKINNÄT JA TOIMEKSIANTO N. P. BRJUHANOVILLE, V. A. AVANESOVILLE JA V. M. MOLOTOVILLE. <i>Heinäkuun 24 pnä</i>	177
272.	A. I. POTJAJEVILLE JA V. A. AVANESOVILLE. <i>Heinäkuun 24 pnä</i>	177—178
273.	A. I. POTJAJEVILLE. <i>Heinäkuun 24 pnä</i>	178
274.	N. P. BRJUHANOVILLE. <i>Heinäkuun 24 pnä</i>	179
275.	I. P. BABKINILLE. <i>Heinäkuun 24 pnä</i>	179—180
276.	A. I. RYKOVILLE. <i>Heinäkuun 24 pnä</i>	180
277.	N. OSINSKILLE. <i>Heinäkuu, 24 päivän jälkeen</i>	180—181
278.	PUHELINSANOMA N. L. MESHTSHERJAKOVILLE. <i>Heinäkuun 25 pnä</i>	181
279.	G. V. TSHITSHERINILLE. <i>Heinäkuun 25 pnä</i>	181—182
280.	PUHELINSANOMA MOSKOVAN NEUVOSTON PUHEMIEHISTÖLLE. <i>Heinäkuun 25 pnä</i>	182
281.	PUHELINSANOMA V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISTA TOIMIKUNTA VARTEN. <i>Heinäkuun 25 pnä</i>	183
282.	PUHELINSANOMA L. B. KRASINILLE. <i>Heinäkuun 25 pnä</i>	183
283.	G. V. TSHITSHERINILLE. <i>Heinäkuun 25 pnä</i>	184
284.	M. M. BORODINILLE. <i>Heinäkuun 26 pnä</i>	184
285.	PUHELINSANOMA TILASTOLLISELLE KESKUSHALLINNOLE. <i>Heinäkuun 28 pnä</i>	185
286.	G. J. ZINOVJEVILLE. <i>Heinäkuun 28 pnä</i>	185—186
287.	L. B. KRASINILLE. <i>Heinäkuun 28 pnä</i>	187
288.	V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENIÄ VARTEN. <i>Heinäkuun 29 pnä</i>	187
289.	V. M. MOLOTOVILLE. <i>Heinäkuu, aikaisintaan 29 pnä</i>	188
290.	V. A. SMOLJANINOVILLE. <i>Heinäkuun 30 pnä</i>	188

291.	PUHELINSANOMA N. N. VASHKOVILLE. <i>Elokuun 1 pnä</i>	189—190
292.	G. I. MJASNIKOVILLE. <i>Elokuun 1 pnä</i>	190
293.	L. K. MARTENSILLE. <i>Elokuun 2 pnä</i>	190—191
294.	PUHELINSANOMA TKH:n APULAISPÄÄLLIKÖLLE. <i>Elokuun 2 pnä</i>	191—192
295.	G. V. TSHITSHERINILLE. <i>Elokuun 3 pnä</i>	192
296.	M. I. FRUMKINILLE. <i>Elokuun 4 pnä</i>	192—193
297.	PUHELINSANOMA V. A. SMOLJANINOVILLE. <i>Elokuun</i> <i>4 pnä</i>	194
298.	PUHELINSANOMA V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENIÄ VARTEN. <i>Elo-</i> <i>kuun 4 pnä</i>	194—195
299.	RADIOSANOMA KAIKILLE KUVERNEMENTTIEN JA UJESTIEN TALOUDELLISILLE NEUVOTTELUKUNNIL- LE. <i>Elokuu, aikaisintaan 4 pnä</i>	195
300.	PUHELINSANOMA L. B. KRASINILLE. <i>Elokuun 5 pnä</i>	196
301.	A. I. POTJAJEVILLE. <i>Elokuun 5 pnä</i>	196—197
302.	SÄHKE N. M. KNIPOVITSHILLE. <i>Elokuun 5 pnä</i> . . .	197
303.	N. P. GORBUNOVILLE. <i>Elokuun 5 pnä</i>	197
304.	V. A. SMOLJANINOVILLE JA TPN:n JÄSENILLE. <i>Elo-</i> <i>kuun 5 pnä</i>	198—199
305.	LENNÄTINKESKUSTELU M. K. VLADIMIROVIN KANS- SA. <i>Elokuun 6 pnä 1921</i>	199—200
306.	M. P. TOMSKILLE. <i>Elokuun 7 pnä</i>	200—201
307.	PIENELLE KANSANKOMISSAARIEN NEUVOSTOLLE.	201—202
	1. <i>Elokuun 8 ja 11 päivän välisenä aikana</i>	201
	2. <i>Elokuun 11 pnä</i>	201—202
	3. <i>Elokuun 19 pnä</i>	202
308.	G. I. BOKILLE. <i>Elokuun 9 pnä</i>	202—203
309.	A. M. GORKILLE. <i>Elokuun 9 pnä</i>	203
310.	V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISTA TOI- MIKUNTA VARTEN. <i>Elokuun 11 pnä</i>	204—205
311.	G. J. ZINOVJEVILLE. <i>Elokuun 11 pnä</i>	205

312. P. A. BOGDANOVILLE. *Elokuun 11 pnä* 205—206
313. PUHELINSANOMA P. A. BOGDANOVILLE. *Elokuun 11 pnä* 206
314. V. M. MOLOTOVILLE. *Elokuun 11 pnä* 207
315. SÄHKE VKP(b):n PERMIN KUVERNEMENTTIKOMITEALLE. *Elokuun 12 pnä* 207
316. G. V. TSHITSHERINILLE JA L. B. KAMENEVILLE. *Elokuun 13 pnä* 207—208
317. TH. A. ROTHSTEINILLE. *Elokuun 13 pnä* 208—209
318. A. S. KISELJOVILLE. *Elokuun 13 pnä* 209
319. A. M. LEZHAVALLE. *Elokuun 14 pnä* 209
320. G. M. KRZHIZHANOVSKILLE. *Elokuun 16 pnä* 210
321. »IZVESTIJAN» JA »PRAVDAN» TOIMITUKSILLE JA V. N. IPATJEVILLE. *Elokuun 17 pnä* 210
322. M. I. FRUMKINILLE, V. A. AVANESOVILLE JA J. V. STALINILLE. *Elokuun 17 pnä* 211
323. SÄHKE P. L. LAPINSKILLE. *Elokuun 17 pnä* 211
324. PUHELINSANOMA SIHTEERILLE. *Elokuun 17 pnä* 212
325. SÄHKE M. K. VLADIMIROVILLE. *Elokuun 17 pnä* 212
326. PUHELINSANOMA N. P. BRJUHANOVILLE. *Elokuun 17 pnä* 213
327. SÄHKE KUVERNEMENTTIEN TP-KOMITEOILLE SÄHKÖOSASTOJA VARTEN. *Elokuun 18 pnä* 213
328. P. I. POPOVILLE. *Elokuun 20 pnä* 214
329. PUHELINSANOMA G. M. KRZHIZHANOVSKILLE. *Elokuun 22 pnä* 214—215
330. G. M. KRZHIZHANOVSKILLE. *Elokuun 22 pnä* 215—216
331. PUHELINSANOMA G. J. ZINOVJEVILLE. *Elokuun 22 pnä* 216—217
332. KIRJE I. T. SMILGALLE JA TOIMEKSIANTO SIHTEERILLE. *Elokuun 22 pnä* 217—218
333. PUHELINSANOMA G. M. KRZHIZHANOVSKILLE JA TOIMEKSIANTO SIHTEERILLE. *Elokuun 23 pnä* 219

334. V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISTA TOIMIKUNTAA VARTEN. *Elokuun 23 pnä* 219—220
335. PUHELINSANOMA VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENILLE. *Elokuun 23 pnä* 220
336. N. N. JAKOVLEVIN KIRJEESEEN TEHTY MERKINTÄ JA KIRJELAPPU J. S. UNSCHLICHTILLE. *Elokuun 23 pnä* 221
337. KIRJELAPPU L. A. FOTIJEVALLE JA KIRJE MÁTYÁS RÁKOSILLE, K. B. RADEKILLE, J. S. UNSCHLICHTILLE JA B. I. REINSTEINILLE. *Elokuun 23 pnä* 221—222
338. J. V. STALINILLE JA KAIKILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENILLE. *Elokuun 26 pnä* . 222—223
339. BHUPENDRANATH DATTALLE. *Elokuun 26 pnä* . . . 223—224
340. PIENELLE KKN:lle. *Elokuun 27 pnä* 224—225
341. PIENELLE KKN:lle. *Elokuun 27 pnä* 225
342. VKP(b):n KK:n ORGANISAATIO TOIMIKUNNALLE. *Elokuun 29 pnä* 225—226
343. SÁHKE V. N. KAJUROVILLE. *Elokuun 30 pnä* 226
344. V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENIÁ VARTEN. *Elokuun 30 pnä* . . . 226
345. R. E. KLASSONILLE. *Elokuun 31 pnä* 227
346. V. V. ADORATSKILLE. *Elokuun 31 pnä* 227—228
347. V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENIÁ VARTEN. *Elokuun 31 pnä* . . . 228
348. TOIMEKSIANTO V. A. SMOLJANINOVILLE JA PUHELINSANOMA P. A. BOGDANOVILLE. *Syyskuun 1 pnä* . 228—229
349. V. A. SMOLJANINOVILLE. *Syyskuun 1 pnä* 229
350. V. A. SMOLJANINOVILLE. *Syyskuun 1 pnä* 229—230
351. KIRJELAPPU A. S. JENUKIDZELLE JA KIRJE PERSIALAISILLE KÁSITYÖLÁISILLE. *Syyskuun 1 pnä* 230
352. G. V. TSHITSHERINILLE. *Syyskuun 1 pnä* 230
353. G. O. GRAFTION KIRJEESEEN TEHDYT MERKINNÁT JA TOIMEKSIANTO N. P. GORBUNOVILLE. *Syyskuun 2 pnä* 231

354. N. N. KRESTINSKIN RAPORTTIIN TEHDYT MERKINNÄT JA TOIMEKSIANTOJA N. P. GORBUNOVILLE. *Syyskuun 2 pnä* 232—233
355. N. P. GORBUNOVILLE. *Viimeistään syyskuun 2 pnä* . 233—234
356. TOIMEKSIANTO N. P. BRJUHANOVILLE JA SÄHKE H. G. PESTUNILLE. *Syyskuun 3 pnä* 234
357. KIRJELAPPU V. A. SMOLJANINOVILLE JA KIRJE N. M. KNIPOVITSHILLE. *Syyskuun 3 pnä* 235
358. V. A. SMOLJANINOVILLE. *Syyskuun 3 pnä* 235—236
359. KIRJELAPPU SIHTEERILLE. *Syyskuun 3 pnä* 236
360. N. P. GORBUNOVILLE JA V. A. SMOLJANINOVILLE. *Syyskuun 3 pnä* 236—237
361. N. P. GORBUNOVILLE. *Syyskuun 3 pnä* 237
362. KOMINTERNIN TOIMEENPANEVAN KOMITEAN SIHTEERILLE. *Syyskuun 3 pnä* 237—238
363. V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISTA TOIMIKUNTAA VARTEN. *Syyskuun 4 pnä* 238
364. V. A. SMOLJANINOVILLE. *Syyskuun 4 pnä* 239
365. KIRJELAPPU V. M. MOLOTOVILLE JA TOIMEKSIANTO SIHTEERILLE. *Syyskuun 4 pnä* 239—240
366. SÄHKE SIPERIAN VALLANKUMOUSKOMITEALLE. *Syyskuun 4 pnä* 240
367. KK:hon, TILASTO-OSASTON JOHTAJALLE N. I. SOLOVJOVILLE. *Syyskuun 5 pnä* 240—241
368. A. O. ALSKILLE. *Syyskuun 5 pnä* 241—242
369. J. I. VISHNJAKILLE. *Syyskuun 5 pnä* 242—243
370. G. V. TSHITSHERINILLE. *Syyskuun 5 pnä* 243—244
371. A. O. ALSKILLE. *Syyskuun 7 pnä* 244
372. A. M. NIKOLAJEVILLE. *Syyskuun 7 pnä* 245
373. G. J. ZINOVJEVILLE. *Syyskuun 8 pnä* 245—246
374. PUHELINSANOMA KKTN:n PUHEMIEHISTÖLLE. *Syyskuun 8 pnä* 246
375. N. P. GORBUNOVILLE. *Syyskuun 9 pnä* 247

376.	N. P. GORBUNOVILLE. <i>Syyskuun 11 pnä</i>	247
377.	N. P. GORBUNOVILLE. <i>Syyskuun 11 pnä</i>	247—248
378.	N. P. GORBUNOVILLE. <i>Syyskuun 11 pnä</i>	248
379.	SÄHKE KAIKILLE ALUEIDEN JA KUVERNEMENT- TIEN TALOUDELLISILLE NEUVOTTELUKUNNILLE. <i>Syyskuun 12 pnä</i>	248—249
380.	KKTN:n SÄHKÖOSASTOLLE. <i>Syyskuun 12 pnä</i>	249
381.	S. S. DANILOVILLE. <i>Syyskuun 12 pnä</i>	249
382.	A. V. LUNATSHARSKILLE. <i>Syyskuun 12 pnä</i>	250
383.	A. A. JOFFELLE. <i>Syyskuun 13 pnä</i>	250—251
384.	E. M. SKLJANSKILLE. <i>Syyskuun 13 pnä</i>	252
385.	N. A. SEMASHKOLLE. <i>Syyskuun 13 pnä</i>	252
386.	KKN:n KANSLIAN HALLINNOLLE. <i>Syyskuun 13 pnä</i> .	253
387.	N. P. GORBUNOVILLE. <i>Syyskuun 13 pnä</i>	253—254
388.	N. OSINSKILLE. <i>Syyskuun 14 pnä</i>	254
389.	G. V. TSHITSHERINILLE. <i>Syyskuu, jälkipuolisko</i> . . .	255
390.	N. P. GORBUNOVILLE. <i>Syyskuun 17 pnä</i>	255
391.	H. G. RAKOVSKILLE. <i>Syyskuun 19 pnä</i>	255—256
392.	KIRSANOVIN UJESTIN TALOUSNEUVOTTELUKUN- NALLE. <i>Syyskuun 19 pnä</i>	256
393.	N. P. BRJUHANOVILLE. <i>Syyskuun 19 pnä</i>	257
394.	J. Z. VOLKOVILLE. <i>Syyskuun 19 pnä</i>	257
395.	V. V. KUIBYSHEVILLE. <i>Syyskuun 19 pnä</i>	258—259
396.	I. I. MIROSHNIKOVILLE. <i>Syyskuun 19 pnä</i>	259
397.	N. P. GORBUNOVILLE. <i>Syyskuun 20 pnä</i>	260
398.	V. V. ADORATSKILLE. <i>Syyskuun 20 pnä</i>	260
399.	VKP(b):n KK:n ORGANISAATIOIMIKUNNALLE. <i>Syys- kuun 22 pnä</i>	261
400.	V. A. AVANESOVILLE. <i>Syyskuun 23 pnä</i>	261—262
401.	D. B. RJAZANOVILLE. <i>Syyskuun 23 pnä</i>	262
402.	HYDROTURVEHALLINNON ULKOMAISTEN TILAUSTEN	

SIJOITUSTA HOITAVAN VÄLIAIKAISEN BERLIININ-KOMISSION JÄSENILLE. <i>Syyskuun 24 pnä</i>	262
403. G. J. ZINOVJEVILLE. <i>Syyskuun 24 pnä</i>	263
404. SÄHKE N. N. NARIMANOVILLE. <i>Syyskuun 26 pnä</i>	263—264
405. K. B. RADEKILLE. <i>Syyskuun 26 pnä</i>	264
406. LUONNOS SÄHKEEKSI KOLMIVIikkoISEN POLTTO-PUUNKULJETUSKAMPANJAN JÄRJESTÄMISESTÄ JA TOIMEKSIANTO SIHTEERILLE. <i>Syyskuun 27 pnä</i>	265—266
407. G. K. ORDZHONIKIDZELLE. <i>Syyskuun 28 pnä</i>	266
408. G. J. ZINOVJEVILLE. <i>Syyskuun 29 pnä</i>	266—267
409. N. P. GORBUNOVILLE. <i>Syyskuun 29 pnä</i>	267—268
410. N. P. GORBUNOVILLE. <i>Syyskuun 29 pnä</i>	268
411. N. P. GORBUNOVILLE. <i>Syyskuun 30 pnä</i>	269
412. TOIMEKSIANTO N. P. GORBUNOVILLE JA KIRJE K. H. DANISHEVSKILLE, V. M. MOLOTOVILLE JA A. S. KISELJOVILLE. <i>Syyskuun 30 pnä</i>	269—270
413. KKTN:n PUHEMIEHISTÖLLE. <i>Syyskuun 30 pnä</i>	270—271
414. ULKOMAISEN KIRJALLISUUDEN KOMITEALLE. <i>Syyskuun 30 pnä</i>	271—272
415. P. A. KRASIKOVILLE. <i>Syyskuun 30 pnä</i>	272
416. TOIMEKSIANTO N. P. GORBUNOVILLE JA KIRJE V. V. KUIBYSHEVILLE. <i>Syyskuun 30 pnä</i>	273
417. G. M. KRZHIZHANOVSKILLE. <i>Syyskuun lopulla</i>	274
418. L. D. TROTSKILLE. <i>Syyskuu</i>	274—275
419. V. M. MOLOTOVILLE. <i>Lokakuun 2 pnä</i>	275
420. N. P. GORBUNOVILLE. <i>Lokakuun 3 pnä</i>	275
421. KYSELY KYLVÖKAMPAILUN KULUSTA. <i>Lokakuun 4 pnä</i>	276
422. A. S. KISELJOVILLE. <i>Lokakuun 5 pnä</i>	277
423. AKATEEMISEN KESKUKSEN TIEDELAITOSTEN HALLINNON KIRJELMÄÄN KIRJOITETTU MÄÄRÄYS. <i>Lokakuun 5 pnä</i>	277

424. PUHELINSANOMA KULKULAITOSKOMISSARIAATILLE. <i>Lokakuu, 6 tai 7 pnä</i>	278
425. ARAL-JÄRVI. POHJOISRANNIKON KALASTAJIEN JA TYÖLÄISTEN BUGUNIN NEUVOSTOLLE. <i>Lokakuun</i> <i>7 pnä</i>	278—280
426. P. A. KRASIKOVILLE. <i>Lokakuun 8 pnä</i>	280
427. G. M. KRZHIZHANOVSKILLE. <i>Lokakuu, 8 tai 9 pnä</i> .	281
428. SÄHKE A. I. POTJAJEVILLE JA KIRJELAPPU SIHTEE- RILLE. <i>Lokakuun 9 pnä</i>	281
429. SÄHKE KAIKILLE KUVERNEMENTTIEN TP-KOMITEOIL- LE, PUOLUEKOMITEOILLE, AMMATTILIITTONNEUVOS- TOILLE JA TYÖKOMITEOILLE. <i>Lokakuun 10 pnä</i> . .	282
430. SÄHKE VALKO-VENÄJÄN SNT:n KANSANKOMISSAA- RIEN NEUVOSTON PUHEENJOHTAJALLE. <i>Lokakuun</i> <i>10 pnä</i>	283
431. V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOI- MIKUNNAN JÄSENIÄ VARTEN. <i>Lokakuun 10 pnä</i> . .	283—284
432. VKP(b):n KK:n POLIITTISELLE TOIMIKUNNALLE. <i>Lo-</i> <i>kakuun 11 pnä</i>	284—285
433. KIRJELAPPU VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUN- NAN JÄSENILLE. <i>Lokakuun 11 pnä</i>	285
434. M. L. RUHIMOVITSHILLE. <i>Lokakuun 11 pnä</i>	285—287
435. M. L. RUHIMOVITSHILLE. <i>Lokakuun 12 pnä</i>	287
436. V. V. KUIBYSHEVILLE. <i>Lokakuun 12 pnä</i>	288
437. SÄHKE KAIKILLE METSÄKOMITEOILLE JA KUVER- NEMENTTIEN ERIKOISKOMISSIOILLE. <i>Lokakuun</i> <i>13 pnä</i>	289
438. N. P. GORBUNOVILLE. <i>Lokakuun 13 pnä</i>	290
439. VKP(b):n KK:n JÄSENILLE. <i>Lokakuun 14 pnä</i>	290
440. G. V. TSHITSHERINILLE. <i>Lokakuu, aikaisintaan 14 pnä</i>	291
441. L. K. MARTENSILLE. <i>Lokakuun 15 pnä</i>	291—292
442. N. A. UGLANOVILLE. <i>Lokakuun 15 pnä</i>	292
443. G. V. TSHITSHERINILLE. <i>Lokakuun 16 pnä</i>	292—293
444. G. M. KRZHIZHANOVSKILLE. <i>Lokakuun 17 pnä</i> . . .	293—294

445. N. N. KRESTINSKILLE. *Lokakuun 17 pnä* 294—295
446. P. I. POPOVILLE. *Lokakuun 17 pnä* 295—296
447. G. M. KRZHIZHANOVSKILLE. *Lokakuun 17 pnä* . . . 296—297
448. EHDOTUS VKP(b):n KK:n POLIITTISELLE TOIMIKUNNALLE JA KIRJELAPPU V. M. MIHAILOVILLE. *Lokakuun 18 pnä* 297
449. VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENILLE. *Lokakuun 18 pnä* 297—298
450. KKTN:n PUHEMIEHISTÖLLE. *Lokakuun 19 pnä* . . . 298—299
451. L. K. MARTENSILLE. *Lokakuun 19 pnä* 299—300
452. KIRJE I. I. RADTSHENKOLLE JA KIRJELAPPU F. V. LENGNIKILLE. *Lokakuun 19 pnä* 300
453. MOSKOVAN VALLANKUMOUSTRIBUNAALILLE. *Lokakuun 20 pnä* 301
454. J. V. STALINILLE. *Lokakuun 20 pnä* 301
455. V. A. SMOLJANINOVILLE. *Lokakuun 21 pnä* 301—302
456. V. J. TSHUBARILLE JA H. G. RAKOVSKILLE. *Lokakuun 21 pnä* 302
457. A. O. ALSKILLE. *Lokakuun 21 pnä* 302—303
458. VKP(b):n KK:n ORGANISAATIO TOIMIKUNNALLE. *Lokakuun 21 pnä* 303
459. A. A. NOVITSKILLE. *Lokakuu, ennen 22 päivää* . . . 303—304
460. A. A. NOVITSKILLE. *Lokakuun 22 pnä* 304—305
461. L. S. SOSNOVSKILLE. *Lokakuun 22 pnä* 305
462. SÄHKE KAIKILLE ALUEIDEN JA KUVERNEMENTTIEN TALOUSNEUVOTTELUKUNNILLE. *Lokakuun 22 pnä* . 306
463. D. I. KURSKILLE. *Lokakuun 22 pnä* 306—307
464. RAPORTTIIN TEHDYT MERKINNÄT JA KIRJE G. V. TSHITSHERINILLE. *Lokakuun 22 pnä* 307—308
465. J. V. STALINILLE. *Lokakuun 22 ja 31 päivän välisenä aikana* 308—309
466. KIRJELAPPU G. V. TSHITSHERINILLE JA VELKOJEN TUNNUSTAMISTA KOSKEVAAN NEUVOSTOHALLI-

TUKSEN LAUSUNNON LUONNOKSEEN TEHDYT HUOMAUTUKSET. <i>Lokakuun 24 pnä</i>	309—312
467. G. V. TSHITSHERINILLE. <i>Lokakuun 24 pnä</i>	312
468. J. V. STALINILLE. <i>Lokakuun 25 pnä</i>	312—313
469. TOIVOTTUA KIRJALLISUUTTA (JULKAISUT SAKSASTA). <i>Lokakuun 25 pnä</i>	313—314
470. N. P. GORBUNOVILLE. <i>Lokakuun 26 pnä</i>	314
471. VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENILLE. <i>Lokakuun 26 pnä</i>	314
472. V. A. TRIFONOVILLE. <i>Lokakuun 26 pnä</i>	315
473. L. K. MARTENSILLE. <i>Lokakuun 27 pnä</i>	315—316
474. I. I. RADTSHENKOLLE. <i>Lokakuun 27 pnä</i>	316
475. KIRJELAPPU V. M. MIHAILOVILLE JA L. B. KRASINILLE LÄHETETTÄVÄN SÄHKEEN LUONNOS. <i>Lokakuun 28 pnä</i>	317
476. J. A. PREOBRAZHENSKILLE. <i>Lokakuun 28 pnä</i>	317—318
477. M. V. RYKUNOVILLE. <i>Lokakuun 28 pnä</i>	318
478. TOIMEKSIANTO SIHTEERILLE JA PUHELINSANOMA N. P. BRJUHANOVILLE. <i>Lokakuun 31 pnä</i>	319
479. G. D. TSJURUPALLE. <i>Marraskuun 2 pnä</i>	319—320
480. J. A. PREOBRAZHENSKILLE. <i>Ennen marraskuun 3 päivää</i>	320—321
1	320
2	320—321
3	321
481. PIENEN KKN:n PUHEENJOHTAJALLE. <i>Marraskuun 3 pnä</i>	321
482. ARMAND HAMMERILLE. <i>Marraskuun 3 pnä</i>	322
483. D. I. KURSKILLE. <i>Marraskuun 4 pnä</i>	322—323
484. A. O. ALSKILLE. <i>Marraskuun 5 pnä</i>	323
485. P. A. BOGDANOVILLE. <i>Marraskuun 5 pnä</i>	324
486. N. P. GORBUNOVILLE. <i>Marraskuun 5 pnä</i>	324
487. KIRJELAPPU P. P. GORBUNOVILLE JA SÄHKE L. B. KRASINILLE. <i>Marraskuun 7 pnä</i>	325

488.	L. B. KAMENEVILLE. <i>Marraskuun 7 pnä</i>	325
489.	PAINOTUOTEKESKUKSELLE, KKTN:n, MAATALOUS-, KULKULAITOS- JA ELINTARVIKEKOMISSARIAATTIEN JULKAISUOSASTOILLE. <i>Marraskuun 8 pnä</i>	326
490.	V. A. SMOLJANINOVILLE. <i>Marraskuun 9 pnä</i>	326
491.	V. A. SMOLJANINOVILLE. <i>Marraskuun 9 pnä</i>	326—327
492.	N. P. GORBUNOVILLE. <i>Marraskuun 10 pnä</i>	327
493.	I. I. RADTSHENKOLLE. <i>Marraskuun 10 pnä</i>	327—328
494.	J. S. UNSCHLICHTILLE. <i>Marraskuun 10 pnä</i>	328
495.	VALTION KUSTANNUSLIIKKEELLE. <i>Marraskuun 10 pnä</i>	328
496.	N. P. GORBUNOVILLE. <i>Marraskuun 12 pnä</i>	329
497.	SÄHKE KAIKILLE TALOUSNEUVOTTELUKUNNILLE. <i>Marraskuun 12 pnä</i>	329
498.	N. I. BUHARINILLE. <i>Marraskuun 14 pnä</i>	330
499.	PUOLUE- JA OIKEUSELINTEN KESKINÄISISTÄ SUH- TEISTA. KIRJELAPUT V. M. MOLOTOVILLE.	330—331
	1. <i>Marraskuun 14 pnä</i>	330
	2. <i>Marraskuun 19 pnä</i>	330—331
500.	A. V. LUNATSHARSKILLE. <i>Marraskuun 15 pnä</i>	331
501.	V. I. SAMARINILLE. <i>Marraskuun 15 pnä</i>	332
502.	J. S. UNSCHLICHTILLE. <i>Marraskuun 15 pnä</i>	332
503.	L. K. MARTENSILLE. <i>Marraskuun 17 pnä</i>	333
504.	SUOSITUS N. A. JEMELJANOVILLE. <i>Marraskuun 19 pnä</i>	333—334
505.	D. I. KURSKILLE. <i>Marraskuun 19 pnä</i>	334
506.	V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENIÄ VARTEN. <i>Marraskuun 19 pnä</i>	334—335
507.	N. P. GORBUNOVILLE. <i>Marraskuun 19 pnä</i>	335
508.	J. V. STALINILLE. <i>Marraskuun 20 pnä</i>	336
509.	V. M. MOLOTOVILLE, H. G. RAKOVSKILLE, I. I. SCHWARZILLE, G. L. PJATAKOVILLE, M. L. RU- HIMOVITSHILLE. <i>Marraskuun 21 pnä</i>	336

510.	SUOSITUS J. S. HANECKILLE. Marraskuun 21 pnä	337
511.	MOSKOVAN TEKSTIILITEOLLISUUSKOMITEALLE LÄ- HETETTYYN MOSKOVAN TUOTANTOHALLINNON KIR- JELMÄÄN MERKITY MÄÄRÄYS. Marraskuun 21 pnä	337
512.	S. S. PILJAVSKILLE. Marraskuun 22 pnä	337—338
513.	V. M. MOLOTOVILLE. Marraskuun 22 pnä	338
514.	J. V. STALINILLE JA J. S. UNSCHLICHTILLE. Mar- raskuun 22 pnä	338—339
515.	KKN:n TALOUSKOMISSIOLLE. Marraskuun 23 pnä	339—340
516.	VALTION SUUNNITTELUKOMISSIOLLE. Marraskuun 23 pnä	340
517.	V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENIÄ VARTEN. Marraskuun 23 pnä	341
518.	KREMLIN KOMENDANTILLE. Marraskuun 26 pnä	341—342
519.	G. M. KRZHIZHANOVSKILLE.	342—343
	1. Marraskuun 26 pnä	342
	2. Marraskuun 26 pnä	342—343
520.	N. P. GORBUNOVILLE. Marraskuun 27 pnä	343
521.	PIENEN KANSANKOMISSAARIEN NEUVOSTON PU- HEENJOHTAJALLE. Marraskuun 28 pnä	343—344
522.	L. B. KAMENEVILLE. Marraskuun 29 pnä	344
523.	L. D. TROTSKILLE. Marraskuun 30 pnä	344—345
524.	A. D. METELJOVILLE. Marraskuun 30 pnä	345
525.	A. A. BELOVILLE. Marraskuun 30 pnä	345—346
526.	G. M. KRZHIZHANOVSKILLE. Marraskuun 30 pnä	346—347
527.	KIRJE VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄ- SENILLE. Joulukuun 2 pnä	347
528.	ULKOMAANKAUPAN KANSANKOMISSARIAATILLE. Joulukuun 2 pnä	348
529.	ULKOMAISEN KIRJALLISUUDEN KOMITEALLE. Jou- lukuun 2 pnä	348—349
530.	L. B. KAMENEVILLE. Joulukuun 2 pnä	349
531.	V. A. SMOLJANINOVILLE. Joulukuun 2 pnä	349—350

532. KIRJE »ELÄVÄN YHTEYDEN» SOVELTAMISESTA.
Joulukuun 3 pnä 350—351
533. A. I. RYKOVILLE. *Joulukuun 3 pnä* 351—352
534. MOSKOVAN KUVERNEMENTIN PUOLUETARKASTUS-
JA -PUHDISTUSKOMISSIOLLE. *Joulukuun 3 pnä* . . 352—355
535. N. P. GORBUNOVILLE. *Joulukuun 5 pnä* 355
536. KIRJE ULKOMAANKAUPPAKOMISSARIAATILLE, FI-
NANSSIKOMISSARIAATILLE, KKTN:lle JA VALISTUS-
KOMISSARIAATILLE. *Joulukuun 5 pnä* 356
537. TOVEREILLE BALLISTERILLE JA CARRILLE. *Joulu-
kuun 5 pnä* 357
538. V. M. MOLOTOVILLE JA KAIKILLE VKP(b):n KK:n
POLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENILLE. *Joulukuun
5 pnä* 357
539. V. M. MOLOTOVILLE JA KAIKILLE VKP(b):n KK:n PO-
LIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENILLE. *Joulukuun
5 pnä* 358
540. A. M. LEZHAVALLE. *Joulukuun 6 pnä* 358
541. SÄHKE M. H. POLJAKOVILLE. *Joulukuun 6 pnä* . . 359
542. A. M. GORKILLE. *Joulukuun 6 pnä* 359
543. N. P. GORBUNOVILLE. *Joulukuun 7 pnä* 360
544. I. I. MEZHLAUKILLE. *Joulukuun 9 pnä* 360
545. V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISEN
TOIMIKUNNAN JÄSENIÄ VARTEN. *Joulukuun 12 pnä* 361
546. N. OSINSKILLE. *Joulukuun 14 ja 18 päivän välisenä
aikana* 361—362
547. L. B. KAMENEVILLE. *Joulukuun 14 ja 18 päivän väli-
senä aikana* 362—363
548. V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISTA
TOIMIKUNTA VARTEN. *Joulukuun 16 pnä* 363
549. J. A. LITKENSILLE. *Joulukuun 16 pnä* 363—364
550. N. P. GORBUNOVILLE. *Joulukuun 17 pnä* 364
551. J. V. STALINILLE. *Joulukuun 17 pnä* 364

552.	TIEDUSTELUJA KANSANKOMISSARIAATEILLE NEUVOSTOJEN IX YLEISVENÄLÄISELLE EDUSTAJAKOKOUKSELLE ESITETTÄVÄN YTpKK:n JA KKN:n TOIMINTASELOSTUKSEN VALMISTELUVAIHEESSA. <i>Joulukuun 17 pnä</i>	365—368
553.	N. P. BRJUHANOVILLE. <i>Joulukuun 17 pnä</i>	368
554.	L. B. KAMENEVILLE. <i>Joulukuun 17 pnä</i>	369
555.	P. A. ZALUTSKILLE JA A. A. SOLTSILLE. <i>Joulukuun 20 pnä</i>	369—370
556.	P. A. ZALUTSKILLE JA A. A. SOLTSILLE. <i>Joulukuun 20 pnä</i>	370—371
557.	»IZVESTIJA VTsIK:n» TOIMITUKSELLE. <i>Joulukuun 21 pnä</i>	371
558.	V. M. MOLOTOVILLE. <i>Joulukuun 21 pnä</i>	372
559.	PUHELINSANOMA V. M. MOLOTOVILLE JA KAIKILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENILLE. <i>Joulukuun 22 pnä</i>	372—373
560.	G. J. SOKOLNIKOVILLE. <i>Joulukuun 22 pnä</i>	373
561.	L. B. KAMENEVILLE. <i>Joulukuun 24 pnä</i>	373
562.	G. I. SAFAROVILLE. <i>Joulukuun 24 pnä</i>	374
563.	V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISTA TOIMIKUNTAA VARTEN. <i>Joulukuun 24 pnä</i>	374
564.	J. M. JAROSLAVSKILLE. <i>Joulukuun 24 pnä</i>	375
565.	L. D. TROTSKILLE. <i>Joulukuun 26 pnä</i>	375—376
566.	PUHELINSANOMA A. M. LEZHAVALLE. <i>Joulukuun 26 pnä</i>	376
567.	KIRJELAPPUSTEN VAIHTO J. A. PREOBRAZHENSKIN KANSSA. <i>Joulukuun 26 pnä</i>	376—377
568.	G. M. KRZHIZHANOVSKILLE. <i>Joulukuun 27 pnä</i>	377—378
569.	BÉLA KUNILLE. <i>Joulukuun 29 pnä</i>	378
570.	KESKUSNEUVOSTOVIRASTOJEN JOHTAJILLE. <i>Joulukuun</i>	378—379
571.	P. A. ZALUTSKILLE. <i>Joulukuun</i>	379
572.	L. B. KAMENEVILLE. <i>1921</i>	380

1922

573. L. B. KAMENEVILLE. *Tammikuun 1 pnä* 381
574. V. M. MOLOTOVILLE KAIKKIA VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENIÄ VARTEN. *Tammikuun 3 pnä* 381—382
575. V. M. MOLOTOVILLE. *Tammikuun 3 pnä* 382
576. V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENIÄ VARTEN. *Tammikuun 4 pnä* 382—383
577. J. A. PREOBRAZHENSILLE. *Tammikuun 4 pnä* . . . 383
578. M. M. LITVINOVILLE. *Tammikuun 9 pnä* 384
579. V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISTA TOIMIKUNTAA VARTEN. *Tammikuun 12 pnä* 384—385
580. V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n ORGANISAATIOJA POLIITTISTA TOIMIKUNTAA VARTEN. *Tammikuun 12 pnä* 385—386
581. SÄHKE L. B. KRASINILLE. *Tammikuun 12 pnä* . . . 386
582. A. S. JENUKIDZELLE. *Tammikuun 13 pnä* 387
583. P. S. OSADTSHILLE. *Tammikuun 13 pnä* 387
584. J. S. UNSCHLICHTILLE JA V. V. FOMINILLE. *Tammikuun 16 pnä* 388—389
585. V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISTA TOIMIKUNTAA VARTEN. *Tammikuun 16 pnä* 389—390
586. V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN KAIKKIA JÄSENIÄ VARTEN. *Tammikuun 16 pnä* 390—391
587. V. M. MOLOTOVILLE. *Tammikuun 17 pnä* 391—392
588. V. A. SMOLJANINOVILLE. *Tammikuun 17 pnä* . . . 392
589. KIRJEITÄ V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISTA TOIMIKUNTAA VARTEN STEINBERGIN TOIMILUVASTA 393—394
1. *Tammikuun 17 pnä* 393—394
2. *Tammikuun 23 pnä* 394
590. V. A. SMOLJANINOVILLE. *Tammikuun 17 pnä* . . . 395

591. V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n SIHTEERISTÖÄ
VARTEN. *Tammikuun 17 pnä* 395—396
592. N. P. BRJUHANOVILLE. *Tammikuun 18 pnä* 396—397
593. J. V. STALINILLE. *Tammikuun 19 pnä* 397
594. L. B. KRASINILLE. *Tammikuun 19 pnä* 398
595. V. A. AVANESOVILLE. *Tammikuun 20 pnä* 398—399
596. A. D. TSJURUPALLE. *Tammikuun 21 pnä* 399—400
597. L. D. TROTSKILLE. *Tammikuun 21 pnä* 400—401
598. G. J. SOKOLNIKOVILLE. *Tammikuun 22 pnä* 401—403
599. V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISEN
TOIMIKUNNAN KAIKKIA JÄSENIÄ VARTEN. *Tammi-
kuun 22 pnä* 403—404
600. A. M. LEZHAVALLE. *Tammikuun 23 pnä* 405
601. A. M. LEZHAVALLE, P. A. BOGDANOVILLE JA
V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOI-
MIKUNNAN JÄSENIÄ VARTEN. *Tammikuun 23 pnä* . 405—406
602. V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISEN
TOIMIKUNNAN JÄSENIÄ VARTEN 406—407
1. *Tammikuun 23 pnä* 406
2. *Tammikuun 24 pnä* 407
603. L. B. KAMENEVILLE JA J. V. STALINILLE. *Tammi-
kuun 25 pnä* 407
604. A. M. LEZHAVALLE. *Tammikuun 26 pnä* 408
605. KIRJE G. V. TSHITSHERINILLE. *Tammikuun 26 pnä* . 408
606. I. T. SMILGALLE. *Tammikuun 26 pnä* 409
607. G. V. TSHITSHERINILLE. *Tammikuun 26 pnä* 409
608. M. I. GLASSERILLE. *Tammikuun 26 pnä* 410
609. KIRJELAPPU SIHTEERILLE TOIMEKSIANNOSTA SMOL-
JANINOVILLE. *Tammikuun 26 pnä* 410—411
610. J. S. UNSCHLICHTILLE OSOITETUSTA KIRJEESTÄ.
Tammikuun 26 ja 31 päivän välisenä aikana 411
611. PUHELINSANOMA J. V. LOMONOSOVILLE. *Tammi-
kuun 27 pnä* 411—412

612. N. P. GORBUNOVILLE. *Tammikuun 28 pnä* 412
613. N. P. GORBUNOVILLE. *Tammikuun 29 pnä* 412—413
614. V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENIÄ VARTEN. *Tammikuun 30 pnä* 413
615. G. J. ZINOVJEVILLE. *Tammikuun 31 pnä* 414
616. J. S. UNSCHLICHTILLE. *Tammikuun 31 pnä* 414—415
617. V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENIÄ VARTEN. *Helmikuun 2 pnä* 415—416
618. N. I. BUHARINILLE 416—417
 1. *Helmikuun 2 pnä* 416—417
 2. *Helmikuun 3 pnä* 417
619. J. V. STALINILLE JA L. B. KAMENEVILLE. *Helmi-
 kuun 4 pnä* 417
620. N. P. GORBUNOVILLE. *Helmikuun 6 pnä* 418
621. V. M. MOLOTOVILLE. *Helmikuun 6 pnä* 418—419
622. UKRAINAN PIIRIJAOSTA. *Helmikuu, 6 päivän jäl-
 keen* 419
623. KIRJE G. V. TSHITSHERINILLE VKP(b):n KK:n OH-
 JEISTA GENOVAN KONFERENSSIIN OSALLISTUVALLE
 NEUVOSTOVALTUUSKUNNALLE. *Helmikuun 7 pnä* . . 420—421
624. N. P. GORBUNOVILLE. *Helmikuun 10 pnä* 421
625. G. J. SOKOLNIKOVILLE. *Helmikuun 11 pnä* 422—423
626. A. S. JENUKIDZELLE. *Helmikuun 13 pnä* 423—424
627. KIRJE V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n TILASTO-
 OSASTON JA LUETTELOINTI- JA SIOITTELUOSASTON
 TYÖSTÄ. *Helmikuun 14 pnä* 424—425
628. V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENIÄ VARTEN. *Helmikuun 14 pnä* 425—426
629. D. I. KURSKILLE. *Helmikuun 14 pnä* 426
630. KIRJE G. V. TSHITSHERINILLE. *Helmikuun 15 pnä* 426—427
631. KIRJE D. I. KURSKILLE JA TOIMEKSIANTO N. P. GORBUNOVILLE. *Helmikuun 15 pnä* 427—428
632. KKN:n, TPN:n JA PIENEN KKN:n TYÖN UUELLEEN-
 JÄRJESTELYSTÄ. *Helmikuun 15 pnä* 428—429

633.	V. G. JAKOVENKOLLE. <i>Helmikuun 15 pnä</i>	429—430
634.	D. I. KURSKILLE. <i>Helmikuun 15 pnä</i>	430
635.	N. P. GORBUNOVILLE. <i>Helmikuun 15 pnä</i>	431
636.	I. I. MIROSHNIKOVILLE. <i>Helmikuun 15 pnä</i>	431
637.	KIRJE G. V. TSHITSHERINILLE JA TOIMEKSIANTO SIHTEEREILLE. <i>Helmikuun 16 pnä</i>	431—432
638.	J. A. LITKENSILLE. <i>Helmikuun 16 pnä</i>	432—433
639.	KIRJE V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTI- SEN TOIMIKUNNAN JÄSENIÄ VARTEN LAINAN MYÖN- TÄMISESTÄ SHATILOVON KAURATRUSTILLE. <i>Hel- mikuun 17 pnä</i>	433
640.	TOVERI N. P. GORBUNOVILLE. <i>Helmikuun 17 pnä</i> .	433—434
641.	A. D. TSJURUPALLE	434—435
	1. <i>Helmikuun 18 pnä</i>	434—435
	2. <i>Helmikuun 20 pnä</i>	435
642.	UUDEN TALOUSPOLITIIKAN AIKAISISTA OIKEUSKO- MISSARIAATIN TEHTÄVISTÄ. <i>Helmikuun 20 pnä</i> . . .	436—440
643.	V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN KAIKKIA JÄSENIÄ VARTEN. <i>Helmi- kuun 20 pnä</i>	441
644.	L. B. KAMENEVILLE JA J. V. STALINILLE. <i>Helmi- kuun 21 pnä</i>	441—442
645.	N. P. GORBUNOVILLE. <i>Helmikuun 21 pnä</i>	442—443
646.	G. M. KRZHIZHANOVSKILLE. <i>Helmikuun 22 pnä</i> . . .	444
647.	VENÄJÄN PUNAISEN RISTIN YHDISTYKSEN KK:n PU- HEENJOHTAJALLE. <i>Helmikuun 23 pnä</i>	445
648.	V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISTA TOIMIKUNTAA VARTEN. <i>Helmikuun 24 pnä</i>	445
649.	L. B. KAMENEVILLE. <i>Helmikuu, ennen 25 päivää</i> . .	445—446
650.	KIRJELAPPUJA J. V. STALINILLE JA L. B. KAMENE- VILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISELLE TOIMIKUNNAL- LE TARKOITETTUINE EHDOTUKSINEEN. <i>Helmikuun 25 pnä</i>	446—447
	1	446—447
	2	447

651. G. V. TSHITSHERINILLE. *Helmikuun 25 pnä* 447—448
652. SOSIALISTISELLE AKATEMIALLE. *Helmikuun 27 pnä* 448
653. KIRJELAPPU N. P. BRJUHANOVILLE JA TOIMEKSIANTO N. P. GORBUNOVILLE. *Helmikuun 27 pnä* 448—449
654. A. D. TSJURUPALLE. *Helmikuun 27 pnä* 449—452
 1 449—451
 2 451—452
655. N. P. GORBUNOVILLE. *Helmikuun 28 pnä* 452
656. KIRJELAPPU G. J. SOKOLNIKOVILLE JA TOIMEKSIANTO N. P. GORBUNOVILLE. *Helmikuun 28 pnä* . . . 452—453
657. N. P. GORBUNOVILLE. *Helmikuun 28 pnä* 453
658. KIRJELAPPU D. I. KURSKILLE JA TOIMEKSIANTO N. P. GORBUNOVILLE. *Helmikuun 28 pnä* 454
659. V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENIÄ VARTEN. *Helmikuun 28 pnä* 454—455
660. TYÖLÄIS- JA TALONPOIKAISINSPEKTION KANSANKOMISSARIAATTIA KOSKEVAAN YTpKK:n PÄÄTÖSEHDOTUKSEEN TEHTYJÄ MERKINTÖJÄ JA KIRJE J. V. STALINILLE. *Helmikuun 28 ja maaliskuun 16 päivän välisenä aikana* 455—456
661. HYDROTURVEHALLINNOSSA TYÖSKENTELEVILLE TOVEREILLE. *Maaliskuun 2 pnä* 456—457
662. KIRJE VKP(b):n KK:n POLIITTISELLE TOIMIKUNNALLE JA HUOMAUTUKSIA FINANSSIKOMISSAARIN TEESIEN JOHDOSTA. *Maaliskuun 3 pnä* 457—458
663. KIRJE L. B. KAMENEVILLE. *Maaliskuun 3 pnä* . . 458—462
664. KIRJE V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENIÄ VARTEN. *Maaliskuun 3 pnä* 462
665. KIRJELAPPU VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENILLE. *Maaliskuun 5 pnä* 463
666. N. P. GORBUNOVILLE. *Maaliskuun 5 pnä* 463
667. G. L. PJATAKOVILLE. *Maaliskuun 5 pnä* 464
668. V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENIÄ VARTEN. *Maaliskuun 6 pnä* 464—465

669.	S. J. TSHUTSKAJEVILLE. <i>Maaliskuun 6 pnä</i>	465
670.	L. M. HINTSHUKILLE. <i>Maaliskuun 7 pnä</i>	465—466
671.	J. S. VARGALLE. <i>Maaliskuun 8 pnä</i>	467
672.	L. B. KRASINILLE. <i>Maaliskuun 10 pnä</i>	468
673.	VALTION SUUNNITTELUKOMISSION TOIMILUPAKOMI- TEAN PUHEENJOHTAJALLE. <i>Maaliskuun 11 pnä</i> . .	469
674.	KIRJE G. V. TSHITSHERINILLE. <i>Maaliskuun 14 pnä</i>	470—475
675.	G. J. SOKOLNIKOVILLE. <i>Maaliskuun 15 pnä</i>	475—476
676.	SÄHKE KAAKKOISEN ALUEEN TALOUSNEUVOTTE- LUKUNNALLE. <i>Maaliskuun 19 pnä</i>	476
677.	G. J. SOKOLNIKOVILLE. <i>Maaliskuun 20 pnä</i>	477
678.	L. B. KRASINILLE. <i>Maaliskuun 20 pnä</i>	477—478
679.	M. I. FRUMKINILLE JA I. I. RADTSHENKOLLE. <i>Maaliskuun 21 pnä</i>	478—479
680.	M. I. FRUMKINILLE. <i>Maaliskuun 21 pnä</i>	479
681.	KIRJE J. V. STALINILLE JA L. B. KAMENEVILLE. <i>Maaliskuun 21 pnä</i>	479—480
682.	V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENIÄ VARTEN. <i>Maaliskuun 23 pnä</i>	480—481
683.	SÄHKE J. V. LOMONOSOVILLE. <i>Maaliskuun 27 pnä</i>	481
684.	SÄHKE N. N. KRESTINSKILLE. <i>Maaliskuun 29 pnä</i>	481—482
685.	V. M. MOLOTOVILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENIÄ VARTEN. <i>Maaliskuun 30 pnä</i>	482—483
686.	N. P. GORBUNOVILLE. <i>Maaliskuun 31 pnä</i>	483
687.	A. I. RYKOVILLE. <i>Huhtikuun 4 pnä</i>	483—484
688.	A. I. RYKOVILLE. <i>Huhtikuun 4 pnä</i>	484
689.	G. J. SOKOLNIKOVILLE. <i>Huhtikuun 4 pnä</i>	484—485
690.	A. I. RYKOVILLE. <i>Huhtikuun 5 pnä</i>	485
691.	A. I. RYKOVILLE. <i>Huhtikuun 5 pnä</i>	486
692.	A. I. RYKOVILLE. <i>Huhtikuun 5 pnä</i>	486—487
693.	G. I. KRUMINILLE, G. M. KRZHIZHANOVSKILLE, P. I. POPOVILLE, V. A. SMOLJANINOVILLE. <i>Huhti- kuun 10 pnä</i>	488

694. J. S. VARGALLE. *Huhtikuun 10 pnä* 488—489
695. V. V. KUIBYSHEVILLE. *Huhtikuun 10 pnä* 489
696. KESKUSKONTROLLIKOMISSIOLLE. *Huhtikuun 10 pnä* 489—490
697. SOSIALISTISEN AKATEMIAN PUHEMIEHISTÖLLE.
Huhtikuun 10 pnä 490
698. V. V. ADORATSKILLE. *Huhtikuun 10 pnä* 490—491
699. KIRJELAPPU L. B. KAMENEVILLE JA MERKINNÄT
V. V. ADORATSKIN KIRJEESSÄ. *Huhtikuun 10 pnä* 491—492
700. A. I. RYKOVILLE JA A. D. TSJURUPALLE. *Huhti-
kuun 12 pnä* 492—493
701. P. M. KERZHENTSEVILLE. *Huhtikuun 13 pnä* 493
702. BÉLA KUNILLE. *Huhtikuun 13 pnä* 493
703. KIRJELAPPU J. V. STALINILLE, L. B. KAMENEVIL-
LE JA L. D. TROTSKILLE. *Huhtikuun 18 pnä* 494
704. G. J. ZINOVJEVILLE. *Huhtikuun 18 pnä* 494—495
705. KIRJELAPPU J. V. STALINILLE, L. B. KAMENEVIL-
LE JA L. D. TROTSKILLE JA GENOVAAN LÄHETET-
TÄVÄN SÄHKEEN LUONNOS. *Huhtikuun 19 pnä* 495
706. KIRJELAPPU J. V. STALINILLE JA G. V. TSHITSHERI-
NILLE LÄHETETTÄVÄN SÄHKEEN LUONNOS. *Huhti-
kuun 21 pnä* 496
707. KIRJE J. V. STALINILLE VKP(b):n KK:n POLIITTI-
SEN TOIMIKUNNAN JÄSENIÄ VARTEN JA G. V. TSHI-
TSHERINILLE LÄHETETTÄVÄN SÄHKEEN LUONNOS.
Huhtikuun 24 pnä 496—497
708. A. I. RYKOVILLE JA A. D. TSJURUPALLE. *Huhti-
kuun 26 pnä* 498
709. KK:n SIHTEERISTÖLLE. *Huhtikuun 27 pnä* 498—499
710. EHDOTUS VKP(b):n KK:n POLIITTISELLE TOIMIKUN-
NALLE. *Huhtikuun 28 pnä* 499
711. VKP(b):n KK:n POLIITTISELLE TOIMIKUNNALLE.
Huhtikuun 29 pnä 499—500
712. SÄHKE G. V. TSHITSHERINILLE. *Huhtikuun 30 pnä* 500
713. KIRJELAPUT VKP(b):n KK:n POLIITTISELLE TOIMI-

KUNNALLE JA G. V. TSHITSHERINILLE LÄHETETTÄVÄN SÄHKEEN LUONNOS. <i>Toukokuun 2 pnä</i>	500—501
714. F. E. DZERZHINSKILLE. <i>Toukokuun 2 pnä</i>	501
715. A. D. TSJURUPALLE JA A. I. RYKOVILLE. <i>Toukokuun 2 pnä</i>	502
716. KIRJE G. J. SOKOLNIKOVILLE FINANSSIPOLITIIKAN KYSYMYKSISTÄ. <i>Toukokuun 2 pnä</i>	502—503
717. J. A. PREOBRAZHENSKILLE. <i>Ennen toukokuun 3 päivää</i>	503
718. G. V. TSHITSHERINILLE LÄHETETTÄVÄN SÄHKEEN LUONNOS. <i>Toukokuu, 5 tai 6 pnä</i>	504
719. J. V. STALINILLE. <i>Toukokuun 6 pnä</i>	504
720. SÄHKE M. M. LITVINOVILLE. <i>Toukokuun 8 pnä</i>	505
721. SÄHKE G. V. TSHITSHERINILLE. <i>Toukokuun 9 pnä</i>	505
722. PIENEN KKN:n KOKOONPANOJA KOSKEVAN LUONNOKSEN JOHDOSTA. <i>Toukokuun 10 pnä</i>	505—506
723. ARMAND HAMMERILLE. <i>Toukokuun 11 pnä</i>	506
724. L. A. FOTIJEVALLE JA V. A. SMOLJANINOVILLE. <i>Toukokuun 11 pnä</i>	507
725. G. J. ZINOVJEVILLE.	507—508
1. <i>Toukokuun 11 pnä</i>	507
2. <i>Toukokuun 11 pnä</i>	508
726. V. S. DOVGALEVSKILLE. <i>Toukokuun 11 pnä</i>	508—509
727. V. A. SMOLJANINOVILLE. <i>Toukokuun 13 pnä</i>	510
728. SÄHKE L. B. KRASINILLE, G. V. TSHITSHERINILLE JA V. V. VOROVSKILLE. <i>Toukokuun 13 pnä</i>	510
729. SÄHKE G. V. TSHITSHERINILLE. <i>Toukokuun 14 pnä</i>	511
730. V. A. SMOLJANINOVILLE. <i>Toukokuun 15 pnä</i>	511—513
731. KIRJE J. V. STALINILLE JA M. I. FRUMKINILLE JA TOIMEKSIANTO SIHTEERILLE. <i>Toukokuun 15 pnä</i>	513—514
732. A. I. RYKOVILLE JA A. D. TSJURUPALLE. <i>Toukokuun 15 pnä</i>	514
733. V. A. SMOLJANINOVILLE. <i>Toukokuun 15 pnä</i>	514

734. A. I. RYKOVILLE. *Toukokuun 16 pnä* 515
735. N. OSINSKILLE. *Toukokuun 16 pnä* 515
736. KIRJE A. V. LUNATSHARSKILLE JA TOIMEKSIANTO
V. A. SMOLJANINOVILLE. *Toukokuun 17 pnä* 516
737. KIRJE A. I. RYKOVILLE JA MERKINNÄT HÄNEN PU-
HELINSANOMAANSA. *Toukokuun 18 pnä* 516—517
738. V. A. PAVLOVILLE. *Toukokuun 18 pnä* 518
739. J. V. STALINILLE. *Toukokuun 18 pnä* 518
740. F. E. DZERZHINSKILLE. *Toukokuun 19 pnä* 518—520
741. F. E. DZERZHINSKILLE. *Toukokuun 19 pnä* 520
742. J. V. STALINILLE. *Toukokuun 19 pnä* 520
743. J. V. STALINILLE VKP(b):n KK:n SIHTEERISTÖÄ VAR-
TEN. *Toukokuun 21 pnä* 521
744. KESKUSVIRASTOJEN JA -JÄRJESTÖJEN JOHTAJILLE.
Toukokuun 21 pnä 521—522
745. J. V. STALINILLE. *Toukokuun 22 pnä* 523
746. J. V. STALINILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOI-
MIKUNNAN JÄSENIÄ VARTEN. *Toukokuun 24 ja*
27 pnä 523—524
747. L. A. FOTIJEVALLE. *Heinäkuun 13 pnä* 524
748. J. V. STALINILLE. *Heinäkuun 18 pnä* 524—525
749. M. K. VLADIMIROVILLE. *Elokuun 21 pnä* 525
750. A. I. RYKOVILLE. *Elokuun 25 ja syyskuun 1 päivän*
välisenä aikana 525—526
751. KIRJE J. V. STALINILLE VKP(b):n KK:n POLIITTIS-
TA TOIMIKUNTA VARTEN L. URQUHARTILLE MYÖN-
NETTÄVÄN TOIMILUVAN JOHDOSTA. *Syyskuun 4 pnä* 526—527
752. V. A. SMOLJANINOVILLE. *Syyskuu, viimeistään 7 pnä* 527
753. N. I. BUHARINILLE. *Syyskuun 7 pnä* 527—528
754. M. P. TOMSKILLE. *Syyskuun 9 pnä* 528
755. KIRJE J. V. STALINILLE VKP(b):n KK:n POLIITTI-
SEN TOIMIKUNNAN JÄSENIÄ VARTEN L. URQUHAR-
TIN TOIMILUPASOPIMUKSEN HYLKÄÄMISESTÄ. *Syys-*
kuun 12 pnä 529

756. J. V. STALINILLE. <i>Syyskuun 13 pnä</i>	530
757. A. I. RYKOVILLE. <i>Syyskuun 17 pnä</i>	530
758. M. K. VLADIMIROVILLE. <i>Syyskuun 17 pnä</i>	530—531
759. G. J. ZINOVJEVILLE. <i>Syyskuun 18 pnä</i>	531
760. V. A. SMOLJANINOVILLE. <i>Syyskuun 19 pnä</i>	531—532
761. V. A. SMOLJANINOVILLE. <i>Syyskuun 23 pnä</i>	532
762. M. I. GLASSERILLE	533
1. <i>Syyskuun 23 pnä</i>	533
2. <i>Syyskuu, 23 päivän jälkeen</i>	533
763. G. L. PJATAKOVILLE. <i>Syyskuun 25 pnä</i>	534
764. N. V. KRYLENKOLLE. <i>Syyskuun 25 pnä</i>	534—535
765. A. I. RYKOVILLE. <i>Syyskuun 25 pnä</i>	535
766. SÄHKE V. J. TSHUBARILLE. <i>Syyskuun 28 pnä</i>	536
767. L. B. KRASINILLE. <i>Lokakuun 4 pnä</i>	536
768. L. B. KAMENEVILLE	537
1. <i>Lokakuun 4 pnä</i>	537
2. <i>Lokakuun 6 pnä</i>	537
3. <i>Lokakuun 6 pnä.</i>	537
769. KIRJE G. L. PJATAKOVILLE L. URQUHARTIN TOIMILUPA-ASIESTA. <i>Lokakuun 6 pnä</i>	538—539
770. »PUTJ MOLODJOZHI» LEHDEN TOIMITUKSELLE. <i>Lokakuun 6 pnä</i>	539
771. B. G. ZAKSILLE. <i>Lokakuu, ennen 10 päivää</i>	539
772. B. G. ZAKSILLE. <i>Lokakuun 16 pnä</i>	540
773. ULKOMAANKAUPAN KANSANKOMISSARIAATILLE. <i>Lokakuun 16 pnä</i>	540
774. G. K. ORDZHONIKIDZELLE. <i>Lokakuun 16 pnä</i>	540—541
775. L. B. KAMENEVILLE JA N. P. GORBUNOVILLE. <i>Lokakuun 17 pnä</i>	541
776. KIRJE VKP(b):n KK:n POLIITTISELLE TOIMIKUNNALLE SOPIMUKSESTA SAKSALAISEN TOIMINIMIYHTYMÄN KANSSA. <i>Lokakuun 18 pnä</i>	541—543
777. PERMIN KUVERNEMENTIN ТрК:n PUHEENJOHTAJALLE. <i>Lokakuun 20 pnä</i>	544

778. SÄHKE K. M. TSINTSADZELLE JA S. I. KAVTARADZELLE. *Lokakuun 21 pnä* 545
779. YTPKK:n PUHEMIEHISTÖLLE. *Lokakuun 24 pnä* . . . 545—546
780. L. S. SOSNOVSKILLE. *Lokakuun 25 pnä* 546—547
781. G. M. KRZHIZHANOVSKILLE JA G. L. PJATAKOVILLE. *Lokakuun 26 pnä* 547
782. V. N. MAKSIMOVSKILLE. *Lokakuun 27 pnä* 548
783. L. B. KAMENEVILLE. *Lokakuun 27 ja 30 päivän välisenä aikana* 548
784. V. M. MOLOTOVILLE. *Lokakuun 28 pnä* 549
785. G. L. PJATAKOVILLE JA M. I. FRUMKINILLE. *Lokakuun 30 pnä* 549
786. L. B. KAMENEVILLE. *Lokakuun 30 pnä* 550
787. J. V. STALINILLE VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENIÄ VARTEN. *Lokakuun 30 pnä* . . 550—551
788. KIRJE G. V. TSHITSHERINILLE JA VKP(b):n KK:n POLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENILLE LAUSANNEN KONFERENSSIA KOSKEVASTA ENTENTEVALLOILLE OSOITETUSTA NOOTISTA. *Lokakuun 31 pnä* 551
789. K. B. RADEKILLE. *Viimeistään lokakuussa* 551—552
790. FINANSSIKOMITEAAN. *Marraskuun 4 pnä* 552
791. N. P. BRJUHANOVILLE. *Marraskuun 6 pnä* 553
792. G. M. KRZHIZHANOVSKILLE. *Marraskuun 6 pnä* . . 554
793. GPU:lle. *Marraskuun 6 pnä* 554—555
794. G. V. TSHITSHERINILLE. *Marraskuu, aikaisintaan 8 pnä* 555
795. L. D. TROTSKILLE. *Marraskuun 25 pnä* 555—556
796. L. D. TROTSKILLE, G. J. ZINOVJEVILLE, N. I. BUHARINILLE JA K. B. RADEKILLE. *Marraskuun 25 pnä* 556—557
797. YTPKK:n PUHEMIEHISTÖLLE. *Marraskuun 29 pnä* . . 557—558
798. N. M. KNIPOVITSHIN KIRJELMÄN JOHDOSTA. *Joulukuun 3 pnä* 558
799. I. I. HODOROVSKILLE. *Joulukuun 4 pnä* 558—559

800.	A. I. SVIDERSKILLE. <i>Joulukuun 5 pnä</i>	559—560
801.	CHARLES P. STEINMETZILLE. <i>Joulukuun 7 pnä</i> . . .	560—561
802.	G. J. ZINOVJEVILLE. <i>Joulukuu, 7 tai 8 pnä</i>	561
803.	J. V. STALINILLE. <i>Joulukuun 8 pnä</i>	562—563
804.	KIRJE C. LAZZARILLE JA TOIMEKSIANTO SIHTEERIL- LE. <i>Joulukuun 11 pnä</i>	563—564
805.	L. D. TROTSKILLE. <i>Joulukuun 12 pnä</i>	564
806.	L. D. TROTSKILLE. <i>Joulukuun 13 pnä</i>	565
807.	V. A. AVANESOVILLE. <i>Joulukuun 14 pnä</i>	566
808.	KIRJE J. V. STALINILLE VKP(b):n KK:n JÄSENIÄ VARTEN. <i>Joulukuun 15 pnä</i>	566—567
809.	L. D. TROTSKILLE. <i>Joulukuun 15 pnä</i>	567—568
810.	L. D. TROTSKILLE. <i>Joulukuun 15 pnä</i>	568—569
811.	KKN:n JA TPN:n VARAPUHEENJOHTAJILLE. <i>Joulu- kuun 16 pnä</i>	569
812.	L. D. TROTSKILLE. <i>Joulukuun 21 pnä</i>	570

1923

813.	L. D. TROTSKILLE. <i>Maaliskuun 5 pnä</i>	571
814.	TOVERI STALINILLE. <i>Maaliskuun 5 pnä</i>	571—572
815.	P. G. MDIVANILLE, F. J. MAHARADZELLE Y.M. <i>Maa- liskuun 6 pnä</i>	572
	<i>Huomautuksia</i>	573—721
	<i>Nimihakemisto</i>	722—773
	<i>Lyhenneluettelo</i>	774—777

LUKIJALLE

Kustannusliike Edistys pyytää lukijoita esittämään mielipiteensä tämän kirjan suomennoksen laadusta ja kirjan asusta. Kustannusliike on kiitollinen myös muista ehdotuksista ja toivomuksista.

Osoitteemme:

*Zubovski bulvar, 21
Moskova, Neuvostoliitto.*

SUOMENTANEET O. KUKKONEN, T. HAAPALAINEN,
L. HOLM ja V. BERGMAN

В. И. Ленин

СОЧИНЕНИЯ, ТОМ 45

На финском языке